

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

23 במרס 2023

1612

א' בניסן התשפ"ג

עמוד

הצעת חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023

ו' 2024), התשפ"ג-2023. 354

354	פרק א': מטרת החוק.
354	פרק ב': הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום
488	פרק ג': ייעול הליכי רישוי סביבתי
572	פרק ד': גז טבעי
582	פרק ה': גמישות ניהולית במערכת החינוך
586	פרק ו': פסולת בניין
610	פרק ז': בנקאות ואשראי
616	פרק ח': יבוא מוצרי מזון
644	פרק ט': תיווך בביטוח ובחיסכון פנסיוני
654	פרק י': תדרי רדיו
658	פרק י"א: הפחתת רגולציה
664	פרק י"ב: אנרגיה
666	פרק י"ג: ייעול השימוש בתשתיות תחבורה ציבורית
668	פרק י"ד: חסמי ייבוא
670	פרק ט"ו: התחדשות עירונית
684	פרק ט"ז: הגברת התחרותיות בענף המזון והטואלטיקה
688	פרק י"ז: שמירה על מקרקעי ישראל
692	פרק י"ח: ייעול מערכי האבטחה
702	פרק י"ט: בריאות
720	פרק כ': רשויות מקומיות
740	פרק כ"א: קקלאות
746	פרק כ"ב: תכנון ובנייה
758	פרק כ"ג: השכרה ארוכת טווח
768	פרק כ"ד: קידום תשתיות לאומיות
862	פרק כ"ה: שונות
864	פרק כ"ו: תחילה

הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2023

ו' 2024), התשפ"ג-2023. 866

866	פרק א': מטרת החוק
866	פרק ב': מקרקעי הקרן הקיימת לישראל – היטל מימון פיתוח
866	פרק ג': גבייה ממשלתית
874	פרק ד': מיסוי בשוק הדיור
896	פרק ה': ביטוח לאומי
904	פרק ו': התאגיד לפיקוח וטרינרי
908	פרק ז': רכבת תחתית (מטרו) – רכיב למימון
924	פרק ח': גמלאות וקצבת גישור
930	פרק ט': מסים
956	פרק י': צמצום השימוש במזומן
963	פרק י"א: תחילה

הצעת חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית (תיקון מס' 23) (הוראת שעה).

התשפ"ג-2023. 964

הצעת חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023

פרק א': מטרת החוק

מטרה

1. חוק זה בא לתקן חוקים שונים ולקבוע הוראות נוספות במטרה להעלות את רמת החיים בישראל, לחזק את הצמיחה במשק ובכלל זה הצמיחה לנפש, להגדיל את התעסוקה, את הפריון במשק ואת רמת התחרות בו, להוזיל את יוקר המחיה בישראל ולצמצם את הנטל הרגולטורי, והכול בהתאם ליעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנים 2023 ו-2024.

פרק ב': הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום

השם

2. פרק זה יהיה "חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023".

סעיפי החוק

3. ואלה סעיפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023:

"פרק א': הגדרות

הגדרות

1. בחוק זה –

"אישור" – אישור מאת מאסדר לעסוק במתן שירות ייזום מתקדם או שירות ייזום בסיסי, שניתן לפי סימן ד' לפרק ב';

דבריו הסבר

סעיפים

ביום ט"ז בסיוון התשע"ה (3 ביוני 2015) הוקמה הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (בפרק זה – הוועדה), שהתבקשה להמליץ לפני שר האוצר ונגידת בנק ישראל על הגברת התחרותיות והפחתת הריכוזיות בתחום השירותים הבנקאיים והפיננסיים. הוועדה הגישה את מסקנותיה והמלצותיה ביום כ"ח באב התשע"ו (1 בספטמבר 2016).

הוועדה התמקדה בצורך בשינויים מבניים בתחומי השירותים הבנקאיים והשירותים הפיננסיים. לדעת הוועדה, הגברת התחרותיות בתחומים הנזכרים נסמכת על גישת "האיום התחרותי" הרואה באיום מצד גופים חוץ-בנקאיים מפוקחים גורם מגביר תחרות מהותי. בכל הנוגע לתחום שירותי התשלום, הוועדה המליצה כי הסדרת פעילותם של גופים חוץ-בנקאיים העוסקים במתן שירותי תשלום תתבסס על אסדרה בין-לאומית בהלימה לדרישות הדירקטיבה האירופית השנייה בדבר שירותי תשלום (בפרק זה – דירקטיבה ה-PSD2) תוך התאמתה לשוק המקומי. מטרת האסדרה הן לקבוע דרישות אחידות לגופים העוסקים במתן שירותי תשלום, לעודד את התחרות בתחום שירותי התשלום בישראל ולאפשר את כניסתם של שחקנים חדשים לשוק.

בהתאם להמלצת דוח הביניים שפרסמה הוועדה ביום ב' בטבת התשע"ו (14 בדצמבר 2015), וכן בהתאם להמלצת דוח הביניים מיום י"ז בכסלו התשע"ו (29 בנובמבר 2015) שפרסמה הוועדה הבין-משרדית לקידום השימוש באמצעי תשלום מתקדמים, שמונתה בחודש מרס 2014, הוקמה

ועדת משנה בראשות בנק ישראל ובהשתתפות נציגי משרד המשפטים, משרד האוצר, רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון ורשות התחרות (בפרק זה – ועדת המשנה). עבודת ועדת המשנה נועדה לשם גיבוש אסדרה רוחבית ואחידה של כלל שירותי התשלום (הנפקה של אמצעי תשלום, סליקה של אמצעי תשלום וניהול חשבונות תשלום). באופן שיתאים להתפתחות הטכנולוגית בתחום שירותי התשלום, יעניק הגנה צרכנית רחבה ויאפשר תחרות בין נותני שירותי התשלום השונים. אסדרה זו נועדה, בין השאר, להבטיח הגינות ולהגביר את אמון הציבור באותם אמצעי תשלום מתקדמים, ובכך להרחיב את השימוש בהם, תוך הסדרת אפשרות הגישה שלהם למערכות התשלומים. כחלק מעבודת ועדת המשנה, ובהמלצת הגורמים באיחוד האירופי שעסקו בגיבוש דירקטיבה ה-PSD2, הוחלט לבסס את אסדרת הפעילות כך שתכלול הן את הפעילות הכלולה בדירקטיבה ה-PSD2 והן את הדירקטיבה האירופית בעניין כסף אלקטרוני, ה-EMD (בפרק זה – דירקטיבה ה-EMD). דירקטיבה ה-EMD כוללת נוסף על שירותי התשלום גם את העיסוק בהנפקת כסף אלקטרוני, ובכך מאפשרת ניהול חשבון תשלום המשמש לשמירת כספים לאורך זמן ולא רק לצורך ביצוע תשלום ספציפי כפי שכלול בדירקטיבה ה-PSD2. ועדת המשנה גיבשה את העקרונות לאסדרת שירותי תשלום ופרסמה אותם ביום ג' בתשרי התשע"ז (5 באוקטובר 2016). בעקבות עבודת ועדת המשנה פורסם להערות הציבור ביום ב' באלול התשע"ח (13 באוגוסט 2018) תוכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (מתן שירותי תשלום) (תיקון), התשע"ח-2018, והתקבלו הערות ציבור מגורמים רבים הפועלים בשוק

"אבטחת מידע" – כהגדרתה בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות;

"אמצעי שליטה", "הון עצמי", "נושא משרה בכירה" ו"שליטה"

– כהגדרתם בחוק ניירות ערך;

"אמצעי תשלום", "הוראת תשלום", "הנפקה" של אמצעי

תשלום, "הרשאה לחיוב", "הרשאת גישה לחשבון",

"חשבון תשלום", "לקוח", "מוטב", "מנהל חשבון תשלום

למשלם", "משלם", "סליקה" של פעולת תשלום, "פעולת

תשלום", "פרט אימות", "שירות ייזום מתקדם" ו"שירותי

כספומט" – כהגדרתם בחוק שירותי תשלום;

"בנק" – כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי);

ד ב ר י ה ס ב ר

הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, והסעיף השני (סעיף 2) מביא את נוסח החוק המוצע בדבר חקיקה נפרד.

לסעיף 1 לחוק המוצע

מוצע לקבוע, בין השאר, את ההגדרות המפורטות להלן, הרלוונטיות להוראות החוק המוצע.

להגדרה "אישור" – מוצע להגדיר אישור הניתן מאת מאסדר לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי או במתן שירות ייזום מתקדם, לפי העניין, לפי סימן ד' לפרק ב' בחוק המוצע. זאת, כדי לאפשר לגופים פיננסיים מפקחים, כפי שיוסבר בהמשך, לקבל אישור לעסוק גם במתן שירות ייזום בסיסי או במתן שירות ייזום מתקדם, לפי העניין, מהמאסדר המפקח על פעילותם העיקרית, בלי צורך בקבלת רישיון נפרד לכך מהרשות.

להגדרות "אמצעי תשלום", "הוראת תשלום", "הנפקה" של אמצעי תשלום, "הרשאה לחיוב", "הרשאת גישה לחשבון", "חשבון תשלום", "לקוח", "מוטב", "מנהל חשבון תשלום למשלם", "משלם", "סליקה" של פעולת תשלום, "פעולת תשלום", "פרט אימות", "שירות ייזום מתקדם" ו"שירותי כספומט" – מוצע להגדיר את מושגי היסוד של הפעילות בתחום שירותי התשלום באופן המפנה להגדרות המופיעות בחוק שירותי תשלום, העוסק כאמור לעיל בפן הצרכני של שירותי התשלום, ואשר קובע הגדרות רחבות של הפעילות, בהתבסס על דירקטיבה ה-PSD2. שאיבת המושגים מחוק שירותי תשלום תבטיח קוהרנטיות רבה ככל הניתן בין החוקים ותמנע מצב שבו החוק שעניינו היבטים צרכניים והחוק שעניינו היבטים של הסדרת עיסוק ופיקוח, ידברו בשפות שונות לתיאור פעילות זהה, דבר שעלול ליצור בלבול בקרב השחקנים בשוק התשלומים ולהביא לפרשנות משפטית סותרת של שני החוקים.

לעניין ההגדרה "חשבון תשלום", במסגרת התיקון העקיף המוצע לחוק שירותי תשלום, במסגרת הצעת חוק זו, מוצע לשנות את נוסח ההגדרה כך ש"חשבון תשלום" יוגדר כחשבון המיועד לביצוע פעולת תשלום, בין שקיימים ייעודים נוספים לחשבון ובין שלא (יצוין כי פעולת תשלום מוגדרת בחוק שירותי תשלום כהעברת כספים ממשלם למוטב כמפורט להלן: (1) העברת כספים המופקדים

התשלומים, אך הליך חקיקתו לא הושלם. במקביל, ביום ג' בשבת התשע"ט (9 בינואר 2019) נחקק חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019 (בפרק זה – חוק שירותי תשלום). אשר מסדיר את החובות הצרכניות החלות על נותני שירותי תשלום כלפי לקוחותיהם. בהחלטת ממשלה מספר 215 מיום כ"ג באב התשפ"א (1 באוגוסט 2021) שעניינה "קידום שוק התשלומים – הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" (בפרק זה – החלטת ממשלה מספר 215). נקבע כי לצורך השלמת הליך החקיקה יפורסם תוכיר חוק עדכני להערות הציבור.

בהתאם להחלטת הממשלה מספר 215, פורסם ביום ח' בשבת התשפ"ב (10 בינואר 2022) תוכיר חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, התשפ"ב-2022 (בפרק זה – תוכיר 2022), שביקש לעגן בחקיקה את הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על ידי גופים חוץ-בנקאיים, למעט אגודת פיקדון ואשראי שעליה חלות הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 (בפרק זה – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים). בהתאם לתוכיר 2022, שירותי התשלום אשר מוצע כי העיסוק בהם יחייב רישיון ופיקוח מאת רשות ניירות ערך (בפרק זה – הרשות, או רשות ניירות ערך), כוללים את אלה: שירות ייזום בסיסי ושירות ייזום מתקדם; סליקה של פעולת תשלום; הנפקה של אמצעי תשלום; וכן ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים מחשבון לחשבון. יצוין כי מדובר באסדרה של הפעילות בשוק התשלומים האלקטרוניים שכלולה בדירקטיבה ה-PSD2 ובדירקטיבה ה-EMD, המאסדרת כאמור את פעילות ניהול חשבון תשלום, והיא צפויה לעודד את התחרות בשוק זה בכך שתאפשר לגורמים חוץ-בנקאיים להיכנס לתחום התשלומים ולהתפתח בו, לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק, והכול תוך שמירה על עניינים של הלקוחות. ההסדר המוצע מבוסס על תוכיר 2022, לאחר שנערכו בו שינויים בעקבות הערות שהתקבלו מהציבור ומהמשרדים הממשלתיים השונים.

בפרק ב' להצעת חוק זו, מעוגן ההסדר המוצע במתכונת היוצרת דבר חקיקה עצמאי ולפיה הסעיף הראשון בפרק זה (סעיף 2) יקים את החוק החדש שייווצר – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023 (בפרק זה – החוק המוצע או הצעת חוק

“בנק הדואר” – החברה כהגדרתה בחוק הדואר, בנותנה את השירותים הכספיים כהגדרתם באותו חוק, מטעם החברה הבת, כמשמעותה בסעיף 88א לחוק האמור, ואם לא התקיים ביום הקובע כמשמעותו בסעיף 56(1) לתיקון מס’ 11, האמור בסעיף 57(ד) לאותו תיקון – החברה הבת כהגדרתה בחוק הדואר, וזאת החל מהיום הקובע כאמור; לעניין זה, “תיקון מס’ 11” – חוק הדואר (תיקון מס’ 11), התשע”ב–2012,¹ כפי שתוקן בסעיף 59 לחוק הדואר (תיקון מס’ 13), התשפ”ב–2022;²

“בעל עניין מהותי”, בתאגיד – מי שמחזיק יותר מעשרים אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד;

“בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי” – מי שבידו רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים;

“בעל רישיון למתן אשראי” – מי שבידו רישיון למתן אשראי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים;

“בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי” – מי שבידו רישיון למתן שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי;

“בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי” – מי שבידו רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים;

ד ב ר י ה ס ב ר

בנושא. לפיכך, דברי ההסבר להגדרות חדשות אלה יובאו בהמשך במסגרת דברי ההסבר לתיקון העיקף לחוק שירותי תשלום.

להגדרה “בנק הדואר” – במסגרת חוק הדואר (תיקון מס’ 13), התשפ”ב–2022, שנחקק ביום י”ג באדר ב’ התשפ”ב (16 במרס 2022) (בפרק זה – תיקון מספר 13 לחוק הדואר), נערכו תיקונים לחוק הדואר (תיקון מס’ 11), התשע”ב–2012, שנחקק ביום י”ב באב התשע”ב (31 ביולי 2012), ועניינו, בין השאר, קביעת הפרדה עתידית בין חברת דואר ישראל בע”מ (בפרק זה – חברת הדואר) לבין החברה הבת כהגדרתה בסעיף 88א לחוק הדואר, התשמ”ו–1986 (בפרק זה, בהתאמה – החברה הבת, וחוק הדואר), בכל הנוגע למתן השירותים הכספיים לפי חוק הדואר. במסגרת תיקון מספר 11 לחוק הדואר, לאחר תיקונו בתיקון מספר 13 לחוק הדואר, נקבע כי כניסתם לתוקף של סעיפי חוק הדואר שעניינם הפרדה כאמור בין חברת הדואר לבין החברה הבת (בפרק זה – סעיפי ההפרדה) לא תהיה עוד בגדר חובה, ובמצב שבו לא יתקיימו התנאים המוקדמים לעניין זה עד היום הקובע כמשמעותו בסעיף 56(1) לתיקון מספר 11 לחוק הדואר – קרי יום כ”א בטבת התשפ”ז (31 בדצמבר 2026) – יהיו סעיפי ההפרדה בטלים, וחברת הדואר תמשיך לתת את השירותים

בחשבון אחד לחשבון אחר, ובלבד שאחד החשבונות לפחות הוא חשבון תשלום; (2) הפקדת מזומן בחשבון תשלום; (3) משיכת מזומן מחשבון תשלום). הנוסח החדש המוצע של ההגדרה אינו משנה ממהות ההגדרה שבנוסח החוק הקיים, ונועד אך ורק להבהיר שהן החוק המוצע שמטרתו להסדיר את חובת הרישוי למתן שירותי תשלום והן חוק שירותי תשלום, העוסק כאמור בהגנות הצרכניות, חלים ביחס לייעוד של ביצוע פעולות תשלום, גם אם קיימים ייעודים נוספים לאותו חשבון. כך או כך, חובת הרישוי לפי החוק המוצע חלה לגבי ניהול חשבון תשלום אף אם רק אחד מייעודיו של חשבון התשלום הוא ביצוע פעולות תשלום. זאת, להבדיל מחשבונות אחרים המנוהלים, למשל, רק לשם החזקת כספים כפיקדון, או רק לשם ניהול תיקי השקעות, או רק לשם רכישה או מכירה (המרה) של מטבע וירטואלי. חשבונות אלה אינם חשבונות תשלום שכן הם אינם מיועדים לביצוע פעולות תשלום ועל כן חובת הרישוי לא תחול לגביהם.

עוד יובהר כי חלק מההגדרות שהחוק המוצע שואב מתוך חוק שירותי תשלום הן הגדרות חדשות שמוצע כי ייוספו במסגרת התיקון העיקף לחוק שירותי תשלום, לשם הסדרת שירות הייזום המתקדם וההגנות הצרכניות שיחולו

¹ ס”ח התשע”ב, עמ’ 566.

² ס”ח התשפ”ב, עמ’ 816.

“בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי” – מי שבידו רישיון
נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק
הבנקאות (רישוי);

“גוף מוסדי” – מבטח או חברה מנהלת;

“גוף מנהל” – גוף כמפורט להלן;

(1) תאגיד בנקאי;

(2) בנק הדואר;

(3) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי;

(4) בעל רישיון במדינה זרה שבה הוא פועל הנתון
לפיקוח של גוף שהוסמך לפי דין לפקח על פעילות
בנקאית באותה מדינה, לרבות לעניין איסור הלבנת
הון ומימון טרוו, ואילו ניהל את העסקים בישראל היה
חייב ברישיון בנק לפי חוק הבנקאות (רישוי), אם מצא
יושב ראש הרשות שהדין והפיקוח החלים עליו במדינה
הזרה נותנים הגנה מספקת ללקוחות בישראל;

(5) גוף אחר שקבע השר לפי הצעת הרשות או
בהתייעצות עימה, ובלבד שהוא מפקח על פי דין,
לרבות לפי חוק איסור הלבנת הון;

“הוראות מאסדר” – כמפורט להלן, לפי העניין;

(1) לעניין המפקח על הבנקים – הוראות הניתנות לפי
סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה “גוף מנהל” – ראו פירוט לעניין זה בדברי ההסבר
לסעיף 24 לחוק המוצע.

להגדרה “הוראות מאסדר” – החוק המוצע עתיד לחול
על גופים פיננסיים שונים בפעילותם בתחום התשלומים
ובייזום תשלומים, ובכלל זה על גופים פיננסיים מפקחים,
קרי גופים שכבר עתה מצויים בפיקוח של “מאסדרים” –
כלומר גורמי פיקוח שאמונים על האסדרה והפיקוח על
פעילותם של הגופים כאמור.

מוצע להגדיר לגבי כל גוף מי הוא “המאסדר” שלו
לעניין הפעילויות השונות הקבועות בחוק. בהמשך לכך
מוצע בהגדרה זו לראות “הוראות מאסדר” כהוראות שאותן
הוסמך כל מאסדר, במסגרת החוק שמכוחו הוא פועל
ושבגינו הוא מפקח ונותן רישיון לגופים שנמצאים בפיקוחו,
לקבוע בנוגע לגוף שנמצא בפיקוחו בהתאם להגדרות החוק
המוצע.

הוראות המאסדר שיתן כל מאסדר כדי לאסדר את
פעילות מפקחיו לפי החוק המוצע, ייקבעו באותו מנגנון
שנקבע בחוק האמור שמכוחו הוא פועל. כך, אם במסגרת
החוק האמור נקבע כי הוראות שיקבע המאסדר יהיו לאחר
התייעצות עם ועדה מייעצת, גם ההוראות לפי החוק
המוצע ייקבעו כך.

הכספיים מטעם החברה הבת. ההגדרה המוצעת לעניין זה
נועדה לשקף את שתי האפשרויות האמורות בכל הנוגע
למבנה בנק הדואר.

להגדרה “בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי” –
במסגרת התיקון העיקרי המוצע בסעיף 66 להצעת חוק זו
לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ”א–1981 (בפרק זה – חוק
הבנקאות (רישוי)), כפי שיפורט בהרחבה בהמשך, מוצע
להחליף את פרק ד’ שבחוק הבנקאות (רישוי), העוסק
בסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב ובמתן רישיונות לסולקים,
בפרק העוסק ברישוי של נותן שירותי תשלום בעל חשיבות
יציבותית אשר יפוקח על ידי המפקח על הבנקים. הגדרה
זו מפנה להגדרה “רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי”,
אשר מוצע לקבוע אותה במסגרת התיקון לפרק ד’ לחוק
הבנקאות (רישוי) כאמור. כפי שיפורט בהמשך, גופים
שבאים בגדר ההגדרה המוצעת “נותן שירותי תשלום בעל
חשיבות יציבותית” בסעיף 36 המוצע לחוק הבנקאות
(רישוי), יחויבו בקבלת רישיון זה, והם כוללים את חברות
כרטיסי האשראי הפועלות כיום בישראל, וכן גוף נוסף
שמתקיימים בו התנאים שיקבע שר האוצר, לשם הבטחת
יציבות המערכת הפיננסית או פעילותה הסדירה, ובשים
לב לשיקול של תחרות במערכת הפיננסית.

(2) לעניין המפקח על נותני שירותים פיננסיים –
הוראות הניתנות לפי סעיף 4(א) לחוק הפיקוח על
שירותים פיננסיים מוסדרים;

(3) לעניין הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון –
(א) לגבי מבטח – הוראות הניתנות לפי סעיף 2(ב)
לחוק הפיקוח על הביטוח;

(ב) לגבי חברה מנהלת – הוראות הניתנות לפי
סעיף 39(ב)(1) לחוק הפיקוח על קופות הגמל;

(4) לעניין הרשות – הוראות הניתנות לפי סעיף 43(ב);

(5) לעניין המפקח לענייני השירותים הכספיים –
הוראות הניתנות לפי סעיף 88 ללחוק הדואר;

”היקף פעילות קטן”, לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם או
מנהל חשבון תשלום למוטב – כמפורט להלן, לפי העניין:

(1) לעניין בנק – שווי נכסים שאינו עולה על 5%
משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל או על
שיעור אחר משווי הנכסים כאמור שקבע הנגיד לפי
סעיף 37(א)(1); לעניין זה, ”שווי נכסים”, של בנק – שווי
נכסיו של הבנק כפי שמופיע במאזן הבנק ברוח הכספי
השנתי האחרון שנערך על בסיס מאוחד על פי כללי
חשבונאות מקובלים החלים עליו;

ד ב ר י ה ס ב ר

(4) לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי –
צבר פיקדונות או צבר אשראי שאינו עולה על מאתיים
וחמישים מיליון שקלים חדשים, או על סכום אחר שקבע
שר האוצר, בהתייעצות עם המפקח על שירותים פיננסיים
כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים
מוסדרים.

הגדרה זו נדרשת לעניין סעיף 33(ד) המוצע. בסעיף
זה מוטלת חובה על מנהל חשבון תשלום למוטב לאפשר
ללקוח שהוא מוטב לקבל כספים ממשלם שהוא לקוח של
נותן שירות להעברת כספים בין יחידים או של מנהל חשבון
תשלום למשלם; כאמור בסעיף, חובה זו לא תחול על מנהל
חשבון תשלום למוטב שהוא בעל היקף פעילות קטן.

הגדרה זו משמשת גם בסעיף 36(ה) המוצע לעניין
מנהלי חשבונות תשלום למשלם בעל היקף פעילות קטן
ששר האוצר, לפי הצעת מאסדר מנהל חשבון התשלום
למשלם הנוגע בדבר או בהתייעצות עימו, ולעניין מנהל
חשבון תשלום למשלם המפוקח על ידי בנק ישראל – הנגיד,
בהסכמת שר האוצר, יהיה רשאי להורות לגביהם כי החובה
לתת גישה לחשבון התשלום שאיתו הוא מנהל לא תחול
עליהם או שתחול עליהם בתום תקופה שיוורה.

הגדרה זו משמשת גם בסעיף 37 המוצע, לעניין אופן
קביעת היקף פעילות קטן לעניין מנהל חשבון תשלום
למשלם או מנהל חשבון תשלום למוטב.

להגדרה ”היקף פעילות קטן”, לעניין מנהל חשבון תשלום
למשלם או מנהל חשבון תשלום למוטב – מוצע לקבוע כי
היקף פעילות קטן של מנהל חשבון תשלום למשלם, לעניין
קבלת פטור מהחובה לתת גישה לחשבון תשלום שהוא
מנהל לפי הוראות סעיף 35 לחוק המוצע, וכן היקף פעילות
קטן של מנהל חשבון תשלום למוטב, לעניין הפטור מהחובה
לאפשר ללקוח שהוא מוטב לקבל כספים לפי הוראות
סעיף 33(ד), יוגדר כך:

(1) לעניין בנק – שווי נכסים שאינו עולה על 5% משווי
הנכסים של כלל הבנקים בישראל או על שיעור אחר משווי
הנכסים כאמור שקבע נגיד בנק ישראל (בפרק זה – הנגיד),
בהסכמת שר האוצר ובהתייעצות עם הממונה על התחרות;

(2) לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם שאינו בנק,
המפוקח בידי בנק ישראל – היקף פעילות הנמוך מהיקף
הפעילות שקבע הנגיד, בהסכמת שר האוצר ובהתייעצות
עם הממונה על התחרות;

(3) לעניין חברת תשלומים – סכום הכספים שהיא
מחזיקה בעבור לקוחותיה, לצורך מתן שירותי תשלום,
בתום השנה הקלנדרית הקודמת, נמוך מ־50 מיליארד
שקלים חדשים או סכום אחר שקבע שר האוצר בהתייעצות
עם הרשות;

- (2) לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם המפוקח על ידי בנק ישראל ושאינו בנק – היקף פעילות הנמוך מהיקף הפעילות שקבע הנגיד לפי סעיף 37(א)(2);
- (3) לעניין חברת תשלומים – סכום הכספים שהיא מחזיקה בעבור לקוחותיה, לצורך מתן שירותי תשלום, בתום השנה הקלנדרית הקודמת, נמוך מ-50 מיליארד שקלים חדשים או סכום אחר שקבע השר לפי סעיף 37(ב);
- (4) לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – צבר פיקדונות או צבר אשראי שאינו עולה על מאתיים וחמישים מיליון שקלים חדשים או על סכום אחר שקבע השר לפי סעיף 37(ג); לעניין זה, "צבר אשראי" – כהגדרתו בסעיפים 11א ו-25א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, לפי העניין, ו"צבר פיקדונות" – כהגדרתו בסעיף 25א לחוק האמור;
- "היתר שליטה" – היתר לשליטה בחברת תשלומים שניתן לפי סעיף 10;
- "חברה מנהלת" – כהגדרתה בחוק הפיקוח על קופות הגמל;
- "חברת תשלומים" – בעל רישיון שירותי תשלום;
- "חוק איסור הלבנת הון" – חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000³;
- "חוק בנק ישראל" – חוק בנק ישראל, התש"ע-2010⁴;
- "חוק הבנקאות (רישוי)" – חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981⁵;
- "חוק הגנת הפרטיות" – חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981⁶;
- "חוק הדואר" – חוק הדואר, התשמ"ו-1986⁷;
- "חוק הייעוץ" – חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995⁸;
- "חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977⁹;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה "חברת תשלומים" – מוצע לקבוע כי גוף המקבל רישיון שירותי תשלום מאת הרשות לעסוק במתן שירותי תשלום, שניתן לפי סימן ב' לפרק ב' בחוק המוצע, יוגדר כ"חברת תשלומים".

³ ס"ח התש"ס, עמ' 293.

⁴ ס"ח התשמ"ע, עמ' 452.

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 232.

⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

⁷ ס"ח התשמ"ו, עמ' 79.

⁸ ס"ח התשנ"ה, עמ' 416.

⁹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

"חוק הפיקוח על הביטוח" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;¹⁰

"חוק הפיקוח על קופות הגמל" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;¹¹

"חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים מוסדרים), התשע"ו-2016;¹²

"חוק חדלות פירעון" – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018;¹³

"חוק מערכות תשלומים" – חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008;¹⁴

"חוק ניירות ערך" – חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;¹⁵

"חוק שירות מידע פיננסי" – חוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021;¹⁶

"חוק שירותי תשלום" – חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019;¹⁷

"יזום בסיסי" – בעל רישיון יזום בסיסי או בעל אישור לעסוק במתן שירות יזום בסיסי;

"יזום מתקדם" – חברת תשלומים הנותנת שירות יזום מתקדם, או בעל אישור לעסוק במתן שירות כאמור;

"יזום תשלום" – יזום בסיסי או יזום מתקדם;

"כספים" – הילך חוקי שהוצא לפי סעיף 41 לחוק בנק ישראל ומטבע חוץ;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרת "כספים" ו"מטבע חוץ" – מוצע להבהיר כי החוק המוצע יחול רק על פעולות תשלום המבוצעות בכספים, המוגדרים כהילך חוקי שהוצא לפי סעיף 41 לחוק בנק ישראל, התשע"ע-2010 (בפרק זה – חוק בנק ישראל), ומטבע חוץ שהוא שטרי כסף או מעות שהם הילך חוקי במדינת חוץ ואינם הילך חוקי בישראל, כהגדרתו בחוק בנק ישראל, ולמעט מטבע חוץ שקבע שר האוצר.

הגדרה זו נועדה לקבוע כי החוק המוצע יעסוק, בשלב זה, רק בפעולות תשלום המבוצעות כהילך חוקי בישראל ובמטבע חוץ, והוא לא יחול, בשלב זה, על פעולות תשלום שמבוצעות במטבע שאינו עונה לקריטריונים אלה, כדוגמת מטבעות וירטואליים שונים, וזאת עד להסדרה כוללת

להגדרת "יזום בסיסי" – מוצע לקבוע כי גוף המקבל רישיון מאת הרשות לעסוק במתן שירות יזום בסיסי או אישור מאת המאסדר שלו לעסוק במתן שירות יזום בסיסי יוגדר כ"יזום בסיסי".

להגדרת "יזום מתקדם" – מוצע לקבוע כי חברת תשלומים אשר קיבלה רישיון מאת הרשות לעסוק במתן שירות יזום מתקדם, או מי שקיבל אישור מאת המאסדר שלו לעסוק במתן שירות יזום מתקדם יוגדר כ"יזום מתקדם".

להגדרת "יזום תשלום" – מוצע להגדיר "יזום תשלום" כ"יזום בסיסי או יזום מתקדם, כהגדרותיהם המוצעות לעיל. על יזום תשלום, בין שהוא בעל רישיון ובין שהוא בעל אישור, וחולו החובות לפי החוק המוצע.

¹⁰ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

¹¹ ס"ח התשס"ה, עמ' 889.

¹² ס"ח התשע"ו, עמ' 1098.

¹³ ס"ח התשע"ח, עמ' 310.

¹⁴ ס"ח התשס"ח, עמ' 184.

¹⁵ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

¹⁶ ס"ח התשפ"ב, עמ' 288.

¹⁷ ס"ח התשע"ט, עמ' 201.

“כרטיס חיוב” – כהגדרתו בסעיף 11ב(א) לחוק הבנקאות (רישוי), למעט לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר המיועדים רק למשיכת כסף באמצעות מכשירי בנק ממוכנים;
 “מאסדר” – כמפורט להלן, לפי העניין;

- (1) לעניין בעל רישיון ייזום בסיסי, חברת תשלומים ובעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי – הרשות;
- (2) לעניין תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו – המפקח על הבנקים; לעניין זה, “שליטה” – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי) וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור;
- (3) לעניין בנק הדואר – המפקח לענייני השירותים הכספיים;
- (4) לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי – המפקח על נותני שירותים פיננסיים, ואולם לעניין בעל רישיון למתן אשראי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, שהם חברת תשלומים – הרשות;
- (5) לעניין גוף מוסדי – הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון;

ד ב ר י ה ס ב ר

- (2) לעניין תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו – המאסדר בעניינם יהיה המפקח על הבנקים;
- (3) לעניין בנק הדואר – המאסדר בענייניו יהיה המפקח לענייני השירותים הכספיים כמשמעותו בסעיף 88א לחוק הדואר;

- (4) לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי (אגודות פיקדון ואשראי העוסקות בבנקאות זעירה), בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי שיקבלו אישור לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם – המאסדר בעניינם יהיה המפקח על נותני שירותים פיננסיים; ואולם לעניין בעל רישיון למתן אשראי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי שיקבלו מהרשות רישיון שירותי תשלום (ולכן הם למעשה גם חברת תשלומים) או אישור מאת הרשות לפעול כיוזם תשלום – מאחר שהם כפופים לפיקוח הרשות ממילא מכוח החוק המוצע, המאסדר בעניינם לגבי שירות ייזום בסיסי לפי החוק המוצע יהיה הרשות;

- (5) לעניין גוף מוסדי שיקבל אישור לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי – המאסדר בענייניו יהיה הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון;

של הנושא. כלומר החוק המוצע יעסוק בשירות תשלום המבוצע בהילך חוקי ישראל ובמטבע חוץ. נוסף על כך, מטרת מתן סמכות לשר האוצר להחריג סוג של מטבע חוץ מתחולת החוק המוצע, היא כדי למנוע מצב שבו החוק יחול על מטבעות וירטואליים במקרה שבו הם יוגדרו כהילך חוקי במדינת חוץ. יובהר כי אם תאסדר פעילות של הנפקת מטבעות יציבים בעלי השפעה מוניטרית, פעילות זו תפוקח על ידי בנק ישראל.

להגדרות “מאסדר”, “מאסדר יוזם תשלום” ו“מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם” – החוק המוצע עתיד לחול על גופים שונים בפעילויות שונות, ובכלל זה על גופים פיננסיים מפוקחים, קרי גופים שכבר עתה מצויים בפיקוח “מאסדרים” – כלומר גורמי פיקוח שאמונים על האסדרה והפיקוח על פעילותם של הגופים כאמור.

על כן, במסגרת החוק, מוצע להגדיר לגבי כל גוף מי המאסדר שלו לעניין הפעילויות השונות הקבועות בחוק, כמפורט להלן:

- (1) לעניין בעל רישיון ייזום בסיסי, חברת תשלומים ובעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי שיקבל אישור לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי – המאסדר בעניינם יהיה הרשות;

(6) לעניין גוף אחר שנקבע לפי סעיף 2(ו) – מי שמוענקת לו לפי דין סמכות לפקח על פעילותו של הגוף האמור;

“מאסדר יוזם תשלום” – מאסדר של יוזם תשלום, כמפורט להלן, לפי העניין;

(1) לעניין בעל רישיון ייזום בסיסי, חברת תשלומים ובעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי – הרשות;

(2) לעניין תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו – המפקח על הבנקים; לעניין זה, “שליטה” – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי) וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור;

(3) לעניין בנק הדואר – המפקח לענייני השירותים הכספיים;

(4) לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי – המפקח על נותני שירותים פיננסיים, ואולם לעניין בעל רישיון למתן אשראי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, שהם חברת תשלומים – הרשות;

(5) לעניין גוף מוסדי – הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון;

(6) לעניין גוף אחר שנקבע לפי סעיף 2(ו) – מי שמוענקת לו לפי דין סמכות לפקח על פעילותו של הגוף האמור;

“מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם” – מאסדר של מנהל חשבון תשלום למשלם, כמפורט להלן, לפי העניין;

ד ב ר י ה ס ב ר

לעניין “מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם”, מוצע לקבוע שמדובר במאסדר המפקח על פעילותם של אותם גופים שקיבלו מאת הרשות רישיון שירותי תשלום לשירות מסוג ניהול חשבון תשלום (חברת תשלומים), או במאסדר המפקח על פעילות ניהול חשבון תשלום של גופים הפטורים מחובת הרישיון מכוח החוק המוצע (תאגיד בנקאיים, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו, ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי), וזאת כמפורט להלן: (1) לעניין חברת תשלומים – המאסדר בעניינה יהיה הרשות; (2) לעניין תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו – המאסדר בעניינם יהיה המפקח על הבנקים; (3) לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – המאסדר בעניינו יהיה המפקח על נותני שירותים פיננסיים.

(6) לעניין גוף אחר ששר האוצר קבע לפי סמכותו בסעיף 2(ו) לחוק המוצע כי תחול עליו חובת אישור חלף חובת רישיון – המאסדר בעניינו הוא מי שמוענקת לו לפי דין סמכות לפקח על פעילותו של הגוף האמור.

באופן דומה למפורט לעיל, מוצע להגדיר גם “מאסדר יוזם תשלום” ו“מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם”, וזאת לצורך הוראות שבסמכותם לתת לשם הסדרת נושאים הכרוכים באופן מתן שירות ייזום בסיסי ומתן שירות ייזום מתקדם, כמפורט בפרק ד' לחוק המוצע.

לעניין זה, מוצע לקבוע כי “מאסדר יוזם תשלום” אשר יפקח על פעילותם של הגופים המורשים לתת שירות ייזום בסיסי ושירות ייזום מתקדם, יהיה כמפורט לעיל בהגדרת “מאסדר”, על חלופותיו השונות.

- (1) לעניין חברת תשלומים – הרשות;
- (2) לעניין תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו – המפקח על הבנקים; לעניין זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי) וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור;
- (3) לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – המפקח על נותני שירותים פיננסיים;
- "מבטח" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח;
- "מטבע חוץ" – כהגדרתו בחוק בנק ישראל, למעט מטבע חוץ שקבע השר בצו;
- "הממונה על התחרות" – כמשמעותו בחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988¹⁸;
- "הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון" – הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון שמונה לפי סעיף 2 לחוק הפיקוח על הביטוח;
- "מנהל חשבון תשלום למוטב" – נותן שירותי תשלום למוטב, שנותן שירות תשלום מסוג ניהול חשבון תשלום לטובת מוטב;
- "מנפיק" – חברת תשלומים שעיסוקה בהנפקה של אמצעי תשלום;
- "מנפיק בעל היקף פעילות רחב" – מי שמנוי ברשימת המנפיקים בעלי היקף פעילות רחב שפרסם מאסדר לפי סעיף 31;
- "מערכת מבוקרת", "מערכת תשלומים", "מפעיל" של מערכת תשלומים, ו"משתתף" במערכת תשלומים – כהגדרתם בחוק מערכות תשלומים;

ד ב ר י ה ס ב ר

תשלומים); כך, מערכת תשלומים היא מערכת כללים, מכשירים או נהלים להעברה ולביצוע של הוראות תשלום בין משתתפיה. משתתף במערכת הוא מי שרשאי לתת או להעביר הוראות תשלום ישירות במערכת תשלומים והוא מוגדר כמשתתף על פי כללי המערכת. כמו כן, מערכת התשלומים כוללת הן את המשתתפים בה והן את מפעילה, כאשר המפעיל הוא גוף האחראי לתפעול מערכת תשלומים. נוסף על כך, מערכת מבוקרת היא מערכת תשלומים שהוכרזה כמערכת מבוקרת לפי התנאים הקבועים בסעיף 2 לחוק מערכות תשלומים.

להגדרה "מנפיק" – מוצע לקבוע כי מנפיק הוא חברת תשלומים שעיסוקה בהנפקה של אמצעי תשלום.

להגדרה "מנפיק בעל היקף פעילות רחב" – מוצע לקבוע כי מנפיק בעל היקף פעילות רחב הוא מי שמנוי ברשימת המנפיקים בעלי היקף פעילות רחב שפרסם מאסדר לפי סעיף 31 המוצע. הגדרה זו נדרשת לסעיף 32 המוצע העוסק בחובה החלה על מנפיק בעל היקף פעילות רחב, שעניינה איסור לסרב להתקשר עם סולק מטעמים בלתי סבירים.

להגדרות "מערכת מבוקרת", "מערכת תשלומים", "מפעיל" של מערכת תשלומים, ו"משתתף" במערכת תשלומים – מוצע להגדיר מונחים אלה כמשמעותם בחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 (בפרק זה – חוק מערכות

¹⁸ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

“מערכת ממשק למתן הוראות תשלום” – מערכת מקוונת ומאוטומטית שבאמצעותה מנהל חשבון תשלום למשלם מחויב לתת גישה לחשבון התשלום של המשלם לצורך שירות ייזום בסיסי או שירות לייזום מתקדם, לפי סעיף 35, שמאפייניה ייקבעו על ידי מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם לפי סעיף 41(א)(1);

“המפקח לענייני השירותים הכספיים” – המפקח לענייני השירותים הכספיים כמשמעותו בסעיף 88 לחוק הדואר;

“המפקח על הבנקים” – המפקח על הבנקים שמונה לפי סעיף 5 לפקודת הבנקאות;

“המפקח על נותני שירותים פיננסיים” – כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים;

“מתן אשראי אגב פעולת תשלום” – מתן אשראי או העמדת מסגרת אשראי על ידי חברת תשלומים, העומדים בתנאים המפורטים בסעיף 22(ד);

ד ב ר י ה ס ב ר

אחיד. על כן, מאסדר מנהל חשבון התשלום יוכל לקבוע סטנדרטיזציה של מערכת הממשק למתן הוראות תשלום בעבור כל מנהלי חשבונות התשלום שבפיקוחו. יחד עם זאת, יובהר כי אין באמור לעיל כדי למנוע ממנהלי חשבון התשלום וייזומי התשלום להסכים ביניהם, בדבר דרך חלופית לקבלת גישה לחשבונות התשלום, וזאת באופן שאינו כפוף לחובת הגישה המוצעת בסעיף 35 המוצע.

יצוין כי סטנדרטיזציה זו כבר באה לידי ביטוי בנוהל בנקאי תקין מס' 368 בנושא בנקאות פתוחה, אשר פורסם על ידי בנק ישראל ואשר קבע כי הממשק הטכנולוגי שיפתחו הבנקים וחברות כרטיסי האשראי, יהיה זה התואם את הסטנדרט הנפוץ באירופה של “קבוצת ברלין”. ההסתמכות על סטנדרט אירופי זה תקל גם על גופים זרים לבוא לפעול בישראל, ועל גופים ישראליים שירצו להרחיב את פעילותם לאירופה לעשות כן.

להגדרה “מתן אשראי אגב פעולת תשלום” – בדומה לקבוע בדירקטיבת ה-PSD2, מוצע לקבוע כי חברת תשלומים יכולה להעמיד ללקוחותיה אשראי או מסגרת אשראי לשם ביצוע פעולת תשלום בלא צורך ברישיון נוסף למתן אשראי לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, בכפוף לעמידה בתנאים המפורטים בסעיף 22(ד) המוצע.

להגדרה “נותן שירות זר” – פעילותם של נותני שירותי תשלום מוסדרת בעולם באמצעות אסדרה ופיקוח ייעודיים. האסדרה המוצעת כעת מבוססת, בהתאם להמלצות הוועדה, על דירקטיבות ה-PSD2 וה-EMD החלות על כל מדינות האיחוד האירופי. כדי לעודד את כניסתם של שחקנים שונים לתחום שירותי התשלום, מוצע לאפשר לגופים זרים העוסקים במתן שירותי תשלום או שירותי

להגדרה “מערכת ממשק למתן הוראות תשלום” – כפי שיפורט בהמשך לעניין ההגדרות “שירות ייזום בסיסי” ו“שירות ייזום מתקדם”, שירות ייזום בסיסי ושירות ייזום מתקדם הם שירותים שבמסגרתם ייכתבו ויועברו פרטי הוראות תשלום, פרטי בקשות הרשאות לחיוב חשבון או פרטי הודעות על ביטולן. אחת מהדרכים האפשריות לתת שירותים אלה היא באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום בחשבון תשלום של משלם, המנוהל על ידי מנהל חשבון תשלום למשלם, שדרכה תינתן הגישה לייזום תשלום לכתוב את הפרטים הנדרשים בחשבון התשלום של המשלם. מכיוון שפעילות זו כרוכה ביצירת ממשק בין מנהל חשבון תשלום למשלם לגוף חיצוני לו – ייזום התשלום, אשר מציב סיכונים הנוגעים לאבטחת המידע, סיכוני הונאה ועוד, מוצע לקבוע כי המנגנון שדרכו תינתן לייזום תשלום גישה לחשבון התשלום למשלם, יהיה מנגנון טכנולוגי מאובטח אשר ייתן מענה לאותם סיכונים. לפיכך, בהגדרה זו מוצע לקבוע כי מערכת ממשק למתן הוראות תשלום שבאמצעותה מחויב מנהל חשבון תשלום למשלם, לתת גישה לחשבון התשלום של משלם לצורך שירות ייזום בסיסי או שירות לייזום מתקדם, כאמור בסעיף 35 המוצע, היא מערכת מקוונת ומאוטומטית שמאפייניה ייקבעו על ידי מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם, מכוח סעיף 41(1) המוצע.

כדי למנוע מצב שבו כל מנהל חשבון תשלום למשלם יוצר בעצמו ממשק טכנולוגי ייחודי להעברת הוראות תשלום, באופן אשר יקשה על יוזמי תשלום לכתוב או להעביר הוראות תשלום למנהלי חשבון תשלום שונים, ישנה חשיבות להבטיח כי המנגנון הטכנולוגי המאובטח שדרכו מיושמת חובת הגישה של מנהלי חשבון תשלום שונים כלפי יוזמי תשלום כנדרש בסעיף 35 המוצע, יהיה

“הנגיד” – נגיד בנק ישראל שמונה לפי סעיף 6 לחוק בנק ישראל;

“נותן שירות זר” – תאגיד העוסק במתן שירותי תשלום או במתן שירותי ייזום בסיסי, מחוץ לישראל, מכוח דין זר המסדיר את העיסוק במתן שירותים כאמור;

“סולק” – חברת תשלומים שעיסוקה בסליקה של פעולות תשלום;

“סולק בעל היקף פעילות רחב” – מי שמנוי ברשימת הסולקים בעלי היקף פעילות רחב שפרסם מאסדר לפי סעיף 29;

“סולק כרטיסי חיוב גדול” – מי שמנוי ברשימת סולקי כרטיסי החיוב הגדולים שפרסם מאסדר לפי סעיף 28(ו);

“ספק” – כהגדרתו בסעיף 11ב(א) לחוק הבנקאות (רישוי);

“פקודת הבנקאות” – פקודת הבנקאות, 1941⁹;

“רישיון” – רישיון שירותי תשלום או רישיון ייזום בסיסי;

“רישיון ייזום בסיסי” – רישיון לעסוק במתן שירותי ייזום בסיסי, שניתן לפי סימן ב’ לפרק ב’;

“רישיון שירותי תשלום” – רישיון לעסוק במתן שירותי תשלום, שניתן לפי סימן ב’ לפרק ב’;

“הרשות” – רשות ניירות ערך כמשמעותה בסעיף 2 לחוק ניירות ערך;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה “סולק כרטיסי חיוב גדול” – מוצע לקבוע כי סולק כרטיסי חיוב גדול הוא מי שמנוי ברשימת סולקי כרטיסי החיוב הגדולים שפרסם מאסדר לפי סעיף 28(ו) המוצע. הגדרה זו משמשת לצורך הגדרת הסולקים (בעלי רישיון או גופים הפטורים מרישיון לפי החוק מוצע) שלא יוכלו לסרב סירוב בלתי סביר להתקשרות עם מאגד או לא למנוע התקשרות בין מאגד לספק (בית עסק) מטעמים בלתי סבירים.

להגדרה “ספק” – מוצע לקבוע כי ספק יוגדר כהגדרתו בסעיף 11ב(א) לחוק הבנקאות (רישוי), שהוא מי שמכור נכס דרך עיסוק, כלומר בתי עסק. הגדרה זו משמשת הן בסעיף 28 המוצע העוסק באיסור לסירוב בלתי סביר להתקשרות סולק עם מאגד, והן בסעיף 29 העוסק ברשימת הסולקים בעלי היקף פעילות רחב.

להגדרות “רישיון”, “רישיון ייזום בסיסי” ו“רישיון שירותי תשלום” – מוצע לקבוע הגדרות לעניין רישיונות הניתנים מאת הרשות לעסוק בשירותי ייזום בסיסי או בשירותי תשלום, שהם רישיונות הניתנים לפי סימן ב’ לפרק ב’ בחוק המוצע.

ייזום בסיסי מכוח דין זר, אשר פעילותם מוסדרת ומפוקחת באופן מספק על ידי רשות פיקוח זרה, לקבל רישיון לפעול גם בישראל במסלול מקל, וזאת על בסיס הרישיון שבו הם מחזיקים מחוץ לישראל. על כן, מוצע לקבוע כי “נותן שירות זר” הוא מי שעוסק במתן שירותי תשלום או שירותי ייזום בסיסי (המוכר באירופה ומוסדר בדירקטיבה ה-PSD2 כשירות ייזום תשלומים Payment Initiation), מחוץ לישראל, מכוח דין זר המסדיר את העיסוק במתן שירותים כאמור. הגדרה זו משמשת לשם מתן הקלות ופטורים שונים לנותן שירות זר בהתאם להוראות סעיפים 21 ו-26 המוצעים.

להגדרה “סולק” – מוצע לקבוע כי סולק הוא חברת תשלומים שעיסוקה בסליקה פעולות תשלום.

להגדרה “סולק בעל היקף פעילות רחב” – מוצע לקבוע כי סולק בעל היקף פעילות רחב הוא מי שמנוי ברשימת הסולקים בעלי היקף פעילות רחב שפרסם מאסדר לפי סעיף 29 המוצע. הגדרה זו נדרשת לסעיף 30 המוצע העוסק בחובה החלה על סולק בעל היקף פעילות רחב.

¹⁹ ע”ר 1941, תוס’ 1, עמ’ 69, (א) 85.

“שירות ייזום בסיסי” – כל אחד מאלה:

(1) ייזום הוראת תשלום, לבקשת לקוח, באמצעות כתיבת פרטי ההוראה אצל מנהל חשבון התשלום למשלם, לשם ביצועה על ידי מנהל החשבון כאמור לאחר שיקבל את אישור המשלם, ובלבד שיוזם ההוראה אינו מנהל החשבון;

(2) ייזום הרשאה לחיוב, לבקשת לקוח, באמצעות כתיבת פרטי בקשת ההרשאה לחיוב חשבון התשלום אצל מנהל חשבון התשלום למשלם, לשם אישור הבקשה על ידי מנהל החשבון כאמור לאחר שיקבל את אישור המשלם להגשתה, ובלבד שיוזם ההרשאה אינו מנהל החשבון;

(3) ייזום ביטול הרשאה לחיוב, לבקשת לקוח, באמצעות כתיבת פרטי ההודעה לביטול הרשאה לחיוב חשבון התשלום אצל מנהל חשבון התשלום למשלם, לשם ביטול ההרשאה לאחר שיקבל את אישור המשלם להודעת הביטול, ובלבד שיוזם ביטול ההרשאה אינו מנהל החשבון;

“שירותי תשלום” – כל אחד מסוגי השירותים המפורטים להלן:

(1) ניהול חשבון תשלום;

ד ב ר י ה ס ב ר

בייזום הוראת תשלום, היזום הבסיסי כותב פרטי הוראת תשלום אצל מנהל חשבון תשלום של משלם. הוראת התשלום מבוצעת לאחר מכן על ידי מנהל חשבון התשלום של המשלם, לאחר שיקבל את אישור המשלם לכך. יובהר כי בשירות לייזום הוראת תשלום, היזום הבסיסי רק מעביר באמצעות מערכת הממשק הנזכרת לעיל, את המידע הדרוש לשם מתן הוראת תשלום. מידע כגון סכום ההוראה, פרטי המוטב, מספר חשבון התשלום שלו, תאריך ביצוע העסקה ואופן ההעברה הרצוי, כאשר מתן הוראת התשלום ואישורה ניתנים על ידי הלקוח באופן ישיר מול מנהל חשבון התשלום שלו.

בייזום הרשאה לחיוב, היזום הבסיסי כותב את פרטי בקשת הרשאה לחיוב חשבון תשלום, לבקשת לקוח, אצל מנהל חשבון התשלום למשלם. לשם אישור הבקשה כאמור על ידי מנהל חשבון התשלום למשלם, לאחר שיקבל את אישור המשלם להגשתה.

בייזום ביטול הרשאה לחיוב, היזום הבסיסי כותב את פרטי ההודעה לביטול הרשאה לחיוב חשבון תשלום, לבקשת לקוח, אצל מנהל חשבון התשלום למשלם, לשם ביטול הרשאה לחיוב, לאחר שמנהל חשבון התשלום יקבל את אישור המשלם להודעת הביטול כאמור.

כמוסבר לעיל, בשירות ייזום בסיסי, היזום הבסיסי רק מעביר באמצעות מערכת הממשק למתן הוראות תשלום

להגדרה “שירות ייזום בסיסי” – מוצע לקבוע כי שירות ייזום בסיסי כולל ייזום הוראת תשלום, ייזום הרשאה לחיוב או ייזום ביטול הרשאה לחיוב, כמוסבר מטה. בשירות ייזום בסיסי, גורם צד ג', שהוא היזום הבסיסי, כותב לבקשת לקוח, פרטי הוראת תשלום, פרטי בקשה להרשאה לחיוב חשבון או פרטי הודעה על ביטול הרשאה לחיוב, בחשבון התשלום של המשלם. היזום הבסיסי יוכל לעשות כן באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום, שהיא מערכת מאובטחת ומקוונת המיועדת למטרה זו, שבאמצעותה מנהל חשבון התשלום למשלם ייתן לו גישה לחשבונות התשלום של משלמים המנוהלים על ידו.

שירות ייזום בסיסי יכול לכלול מצב שבו המשלם והמוטב הם אותו אדם. נוסף על כך, יובהר כי היזום הבסיסי לא ישמש בעת ובעונה אחת גם כמנהל חשבון התשלום למשלם שבעבורו הוא כותב את פרטי הוראת התשלום, פרטי הבקשה להרשאה לחיוב חשבון או את פרטי ההודעה על ביטולה כאמור. זאת, בשל העובדה שכאשר מנהל חשבון התשלום של המשלם כותב את פרטי הוראת התשלום בחשבון התשלום של המשלם שאותו הוא מנהל, הוא עושה זאת בכובעו כמנהל חשבון תשלום ולא כיוזם בסיסי. יחד עם זאת, יובהר כי מנהל חשבון התשלום יוכל לפעול כיוזם בסיסי בכל הנוגע לחשבונות תשלום שאינם מנוהלים אצלו, שכן אז זו אינה חלק מפעילותו כמנהל חשבון תשלום.

(2) הנפקה של אמצעי תשלום;

(3) סליקה של פעולת תשלום;

(4) שירות ייזום מתקדם;

"השר" – שר האוצר;

"תאגיד בנקאי" – כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), או תאגיד

עזר כהגדרתו בחוק האמור.

פרק ב': רישוי

סימן א': חובת רישיון או אישור

2. (א) לא יעסוק אדם במתן שירות תשלום מסוג המנוי בפסקאות (1) עד (3) להגדרה "שירותי תשלום", אלא אם כן בידו רישיון לכך שניתן מאת הרשות לפי חוק זה ובהתאם לתנאי הרישיון ולהוראות לפי חוק זה.

(ב) לא יעסוק אדם שאינו מהמנויים בסעיף קטן (ג) במתן שירות ייזום מתקדם, אלא אם כן בידו רישיון לכך שניתן מאת הרשות לפי חוק זה ובהתאם לתנאי הרישיון ולהוראות לפי חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 2 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי אדם יעסוק במתן שירות תשלום מסוג המנוי בפסקאות (1) עד (3) להגדרה "שירותי תשלום", כלומר ניהול חשבון תשלום, הנפקה של אמצעי תשלום או סליקה של פעולת תשלום, רק אם קיבל רישיון מתאים מאת הרשות, ובהתאם לתנאי הרישיון. שירותי תשלום הניתנים ללקוחות עלולים לחשוף את הלקוחות לסיכונים שונים הנוגעים לעניינים כגון אופן שמירת כספי לקוחות, הונאות כספיות, לרבות שימוש לרעה באמצעי התשלום, התחזות ואבטחת מידע. כמו כן, הגופים המחוברים למערכות התשלומים עלולים לייצר סיכון ליציבות המערכות. מכאן החשיבות שבהטלת פיקוח על פעילות זו והחובה לעסוק בתחום תחת רישיון מתאים בלבד. עוד יצוין כי אף על פי שהרישיון שניתן כאמור בסעיף קטן זה יהיה לעסוק בשירותי תשלום, הרישיון עצמו יציין במפורש באילו משירותי התשלום שצינו יהיה רשאי בעל הרישיון לעסוק.

לסעיפים קטנים (ב) ו-(ג)

בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי אדם שאינו מהמנויים בסעיף קטן (ג), יורשה לעסוק במתן שירות ייזום מתקדם רק אם קיבל רישיון מתאים מאת הרשות, ובהתאם לתנאי הרישיון. בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי חובת הרישיון האמורה בסעיף קטן (ב) לא תחול על גוף מהגופים המנויים בסעיף 3(א)(1) עד (4), שהם תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן

את המידע הדרוש לשם מתן הוראת תשלום, הקמת הרשאה לחיוב חשבון או הודעה על ביטולה, כאשר מתן ההוראה, הקמת ההרשאה לחיוב או ביטולה, מאושרים על ידי הלקוח המשלם באופן ישיר מול מנהל חשבון התשלום שלו, ומנהל חשבון התשלום שלו הוא שמבצע אותם. שירות ייזום בסיסי יאפשר, אם כן, ייעול ואוטומציה של תהליך העברת הוראות תשלום, יצירת הרשאה לחיוב או ביטולה. כל אלה יוכלו להיעשות כעת בכמה לחיצות כפתור ובלא צורך בהקלדה ידנית של פרטי הוראת התשלום או ההרשאה לחיוב (שם המוטב, חשבון הבנק שלו ועוד). באופן שימנע טעויות או שיבוש של התהליך, יובהר כי במקרים שבהם הוקמה הרשאה לחיוב חשבון, היוזם הבסיסי רק מסייע להקמת ההרשאה הראשונית לחיוב חשבון המשלם, ואילו המוטב הוא זה שיגיש את ההוראות החודשיות לגביית התשלום מהמשלם.

להגדרה "שירותי תשלום" – מוצע כי שירותי תשלום יוגדרו ככל אחד מסוגי השירותים האלה: ניהול חשבון תשלום; הנפקה של אמצעי תשלום; סליקה של פעולת תשלום; שירות ייזום מתקדם. הגדרות ומונחים אלה לקוחים מחוק שירותי תשלום, כדי להבטיח הרמוניזציה ככל הניתן בין דברי חקיקה אלה.

להגדרה "השר" – מוצע לקבוע כי שר האוצר יהיה השר האמון על ביצוע החוק המוצע וקביעת תקנות מכוחו, בהתאם לקבוע בחוק כאמור.

(ג) גוף המנוי בסעיף 3(א)(1) עד (4) לא יעסוק במתן שירות ייזום מתקדם, אלא אם כן בידו אישור לכך שניתן מאת מאסדר, לפי הוראות סימן ד', ובהתאם לתנאי האישור ולהוראות לפי חוק זה.

(ד) לא יעסוק אדם שאינו מהמנויים בסעיף קטן (ה) במתן שירות ייזום בסיסי, אלא אם כן בידו רישיון לכך שניתן מאת הרשות לפי הוראות סימן ב', ובהתאם לתנאי הרישיון ולהוראות לפי חוק זה.

(ה) גוף המנוי בסעיף 3(א)(1) עד (4), חברת תשלומים, גוף מוסדי, בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי לא יעסקו במתן שירות ייזום בסיסי, אלא אם כן בידם אישור לכך שניתן מאת מאסדר לפי הוראות סימן ד', ובהתאם לתנאי האישור ולהוראות לפי חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

פיקוח על פעילות זו ולחייב קבלת רישיון או אישור מתאים כדי לעסוק בתחום. עם זאת, בשונה משאר סוגי שירותי התשלום, יוזם התשלום אינו "נוגע" בכסף המועבר ולכן פעילות זו נושאת בסיכונים פחותים לעומת שאר סוגי שירותי התשלום. לפיכך החובות החלות על בעל רישיון מסוג זה ומסוג של יוזם בסיסי תהיינה פחותות.

לסעיפים קטנים (ד) ו-(ה)

באופן דומה לאמור לעיל בנוגע לשירות ייזום מתקדם, מוצע לקבוע הסדר מקביל לגבי שירות ייזום בסיסי. בסעיף קטן (ד) מוצע לקבוע כי אדם שאינו מהמנויים בסעיף קטן (ה), יורשה לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי רק אם קיבל רישיון מתאים מאת הרשות, ובהתאם לתנאי הרישיון. בסעיף קטן (ה) מוצע לקבוע כי חובת הרישיון האמורה בסעיף קטן (ד) לא תחול על גוף מהגופים המנויים בסעיף 3(א)(1) עד (4), שהם תאגיד בנקאי, בעל רישיון שירותי תשלום יציבותי ותאגיד הנשלט על ידו, בנק הדואר ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, וכן על חברת תשלומים, גוף מוסדי, בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי. גופים אלה יורשו לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי רק אם קיבלו אישור לכך שניתן מאת המאסדר העיקרי שלהם, לפי הוראות סימן ד' לפקד, ובהתאם לתנאי האישור. יובהר כי בעל רישיון למתן שירות בנקס פיננסי אשר מפוקח על ידי המפקח על נותני שירותים פיננסיים מוסדרים בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, וכן סוכני ביטוח ויועצים פנסיוניים אשר מפוקחים על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (בפרק זה – חוק הפיקוח על הביטוח), יידרשו לקבל רישיון מאת הרשות לצורך מתן שירות ייזום בסיסי ופיקוחו לעניין זה על ידה.

שירותי תשלום יציבותי ותאגיד הנשלט על ידו, בנק הדואר ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי. גופים אלה, אשר המשותף ביניהם הוא שכבר היום הם עוסקים במתן שירותי תשלום, יורשו לעסוק במתן שירות ייזום מתקדם שהוא אחד משירותי התשלום, רק אם קיבלו אישור לכך שניתן מאת המאסדר העיקרי שלהם, לפי הוראות סימן ד' לפקד, ב' לחוק המוצע, ובהתאם לתנאי האישור. גופים אלה, שהם כאמור גופים פיננסיים מפוקחים העוסקים בשירותי תשלום המנויים בפסקאות (1) עד (3) להגדרה "שירותי תשלום" המוצעת בחוק המוצע, כחלק מפעילותם תחת הרישיון שלהם, כפופים כבר לפיקוח ולהוראות מאסדר מספקות, ועל כן אין מניעה לפטור אותם מחובת הרישיון לעניין שירות ייזום מתקדם, תחת קבלת אישור מאת המאסדר שלהם לפעילות זו. כך למשל חלים על גופים אלה הוראות בעניין אבטחת מידע של לקוחות, דרישות מהימנות, אמצעים נאותים ומיומנות בהפעלתם לשם מתן השירותים הפיננסיים המוצעים על ידם, ניהול סיכונים, דרישות הון עצמי הנדרש בעבור פעילותם. יודגש כי הוראות החוק המוצע לעניין ייזום מתקדם יחולו גם לגבי גופים אלה, ואולם הפיקוח וההסדרה יתבצעו על ידי המאסדר שלהם.

שירות ייזום מתקדם משמעותו העמדה של אמצעי תשלום לרשות המשלם והתחייבות להעברת הוראת התשלום שייתן המשלם באמצעות אמצעי התשלום כאמור, למנהל חשבון התשלום לשם ביצועה בידו מנהל חשבון התשלום למשלם. לכן, גם בשירות מסוג זה קיימת חשיפה של לקוחות לשימוש לרעה ולסיכונים אבטחת מידע. כמו כן, החוק המוצע מטיל חובה על מנהל חשבון תשלום למשלם לאפשר גישה לחשבון המנוהל על ידו, ליוזם תשלום, בין שמדובר ביוזם בסיסי ובין שמדובר ביוזם מתקדם, לצורך כתיבת הוראות תשלום, מהלך שעלול לחשוף את מנהל חשבון התשלום ואת הלקוח לסיכונים שונים, כגון סיכונים אבטחת מידע או התחזות. לנוכח האמור, נדרש להטיל

- (ו) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ד), השר רשאי לקבוע סוגים נוספים של גופים העוסקים בתחום הפיננסי ושפעילותם הפיננסית מפוקחת לפי דין, שלא תחול עליהם חובת הרישיון לפי סעיפים קטנים (ב) או (ד), לפי העניין, ותחול עליהם חובת האישור לפי סימן ד'; תקנות לפי סעיף קטן זה יותקנו לפי הצעת המאסדר לפי דין של הגוף שנקבע כאמור או בהתייעצות עימו, בהסכמת שר המשפטים ובהתייעצות עם הרשות, ולגבי גוף המפוקח על ידי בנק ישראל – לפי הצעת הנגיד או בהסכמתו, ובהתייעצות עם הרשות.
- (ז) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יעסוק מבטח במתן שירות תשלום.

דברי הסבר

חובה לקבל אישור מהמאסדר העיקרי שלהם. מוצע כי תקנות שר האוצר בעניין זה יותקנו לפי הצעת המאסדר לפי דין של הגוף הפיננסי שנקבע כאמור או בהתייעצות עימו, בהסכמת שר המשפטים ובהתייעצות עם הרשות, ולגבי גוף המפוקח על ידי בנק ישראל – לפי הצעת הנגיד או בהסכמתו, ובהתייעצות עם הרשות.

לסעיף קטן (ז)

מוצע לקבוע כי מבטח לא יוכל לעסוק במתן שירות תשלום. איסור זה נובע מכמה טעמים:

ראשית, פעילות שירותי התשלום אינה פעילות שהיא אינהרנטית לפעילותם הרגילה של מבטחים, ואין הבדל בין פעילותם של מבטחים בכל הנוגע לתשלומים לבין פעילות של חברות אחרות לעניין זה. כלומר פעילות הליבה של מבטח אינה פעילות של מתן שירותי תשלום. זאת, בניגוד לפעילותם של תאגידים בנקאיים ושל בעלי רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, שבמסגרת פעילות הליבה שלהם עוסקים בניהול חשבונות תשלום, הנפקה של אמצעי תשלום וסליקה של פעולת תשלום;

שנית, לאחר בחינה מעמיקה שנערכה בנושא, עלה כי מתן האפשרות למבטחים לעסוק במתן שירותי תשלום בפיקוחה של רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון, שבמסגרתה ייקבעו תהליכי רישוי ואסדרה ייעודיים לעיסוק זה, עלול ליצור מצב של ארכיטראז' רגולטורי. זאת, מכיוון שגוף מוסדי עלול לנצל את הפערים באסדרה ובפיקוח של רגולטורים שונים בתחום שירותי התשלום לטובתו. מצב זה יכול להיווצר משום שעם אפשרות זו, יש שתי דרכים שונות בעבור גוף מוסדי לעסוק בשירותי תשלום: הראשונה היא הקמת תאגיד ייעודי לצורך הפעילות, ואחזקתו תחת חברת האחזקות של הגוף המוסדי. במצב זה, התאגיד יהיה כפוף לפיקוחה של רשות ניירות ערך ותחול עליו האסדרה שקבעה הרשות. יש לציין כי דרך זו היא הדרך שבה פועלים הגופים המוסדיים בעיסוקים רבים אחרים, במקומות שבהם חלה עליהם חובת ייחוד עיסוק – כדוגמת קופות גמל, קרנות נאמנות, ניהול תיקים ועוד; הדרך השנייה היא באמצעות התאגיד שהוא בעל רישיון מבטח. במצב זה, על

לעניין שירות ייזום בסיסי ובשונה מהמוצע לעניין שירות ייזום מתקדם, מוצע להרחיב את רשימת הגופים הפיננסיים המפוקחים שרשאים לתת שירות ייזום בסיסי מכוח אישור של מאסדר, וזאת בשל הסיכונים המופחתים בפעילות זו. אומנם בשני סוגי שירותי הייזום, מדובר בצד ג' – יזום התשלום – אשר כותב לבקשת לקוח הוראת תשלום בחשבון התשלום של המשלם. ואולם ההבדל בין שני סוגי השירותים נעוץ בעובדה שבשירות ייזום בסיסי, בניגוד לשירות ייזום מתקדם, המשלם נדרש לאשר את הוראת התשלום (או את בקשת הרשאת החיוב או ביטולה), ישירות מול מנהל חשבון התשלום שלו ולאחר שהזדהה לפניו. בכך, מתקיים מנגנון המיועד לוודא את זהות המשלם ואת הסכמתו לביצוע ההוראה המבוקשת על ידי מנהל חשבון התשלום שלו. בשל הסיכונים המופחתים בפעילות זו, בפרט סיכוני אבטחת המידע, ההתחזות וההונאה, מוצע לאפשר למגוון רחב יותר של גופים פיננסיים מפוקחים לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי, זאת בכפוף לקבלת אישור מאת המאסדר שלהם לפעילות זו ופיקוחו על פעילות זו.

בשונה מייזום בסיסי, יזום מתקדם נושא באחריות רבה יותר שכן הוא מעמיד לטובת המשלם אמצעי תשלום שבאמצעותו הוא מתחייב להעביר את פרטי הוראת התשלום למנהל חשבון התשלום של המשלם, בלא צורך באישורה מחדש ישירות על ידי המשלם מול מנהל חשבון התשלום שלו. לנוכח האחריות הרבה יותר שבה נושא יזום מתקדם והסיכונים הרבים יותר הכרוכים בפעילותו, מוצע לאפשר בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) המוצעים לעיל, רשימה מצומצמת יותר של גופים פיננסיים מפוקחים, כמוסבר שם לעיל, שיוכלו לעסוק במתן שירות ייזום מתקדם, בכפוף לקבלת אישור מאת המאסדר שלהם לפעילות זו ופיקוחו עליה.

לסעיף קטן (ו)

מוצע לקבוע כי על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ד) המוסברים לעיל, שר האוצר רשאי לקבוע סוגים נוספים של גופים פיננסיים מפוקחים, אשר חובת הרישיון למתן שירות ייזום מתקדם או למתן שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, לא תחול עליהם, ותחת זאת תחול עליהם

- (1) תאגיד בנקאי;
- (2) בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי, ותאגיד שבשליטתו; לעניין זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי) וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור;
- (3) בנק הדואר;
- (4) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי;
- (5) מפעיל מערכת מבוקרת כמשמעותו בחוק מערכות תשלומים, בפעילותו כמפעיל מערכת מבוקרת לפי החוק האמור;

ד ב ר י ה ס ב ר

אחרים. כך, מוצע לפטור מחובת הרישיון כאמור את אלה: תאגיד בנקאי (שלפי ההגדרה המוצעת בחוק המוצע, כולל גם תאגיד עזר כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי)); בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי (כיום, חברות כרטיסי האשראי) וכן תאגיד שבשליטתו, כהגדרת המונח "שליטה" בחוק הבנקאות (רישוי); בנק הדואר; בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי (המספק שירותי בנקאות זעירה לחבריו); מפעיל מערכת מבוקרת כמשמעותו בחוק מערכות תשלומים, בפעילותו כמפעיל מערכת מבוקרת לפי חוק מערכות תשלומים. פעילותם של גופים אלה כנותני שירותי תשלום אינה כלולה בחוק המוצע, והחוק המוצע אינו נועד להסדירה או לרשותה. יובהר כי הפטור הניתן למפעיל מערכת מבוקרת נדרש עקב החשש שפעילותו לפי חוק מערכות תשלומים עלולה לעלות לכדי שירותי תשלום לפי החוק המוצע.

בפסקה (6) לסעיף קטן (א), מוצע לקבוע כי חובת הרישיון למתן שירותי תשלום לא תחול על מי שעיסוקו במתן שירות תשלום בהיקף מצומצם, בסכום מוגבל, למספר לקוחות קטן או במספר עסקאות קטן, בהתאם לתקנות שיקבע שר האוצר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, בדבר היקף המוצרים והשירותים שייכללו בפטור זה. יצוין כי פטור דומה קיים בדירקטיבת ה-PSD2, ומטרתו להימנע מיצירת נטל של חובת רישוי בעבור פעילות תשלום מוגבלת בהיקפה שהסיכונים הנובעים ממנה הם מצומצמים. גופים הזכאים לפטור האמור בפסקה זו נדרשים לפנות בפנייה מוקדמת באמצעות מסירת הודעה מראש לרשות. בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי השר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, יקבע את הפרטים שיש לכלול בהודעה, וכן מסמכים ודוחות שיצורפו אליה. כמו כן, הרשות תקבע בכללים הוראות בדבר אופן ומועדי מסירת ההודעה האמורה וערכונה, כל זאת כדי שהרשות תוכל לבחון אם המודיע עומד בדרישות לתחולת הפטור.

יצוין כי לעניין החוק המוצע וכן לעניין חוק שירותי תשלום, שירות שבמסגרתו הונפק אמצעי תשלום מסוים ב'מערכת סגורה', כלומר שניתן באמצעותו לרכוש מוצרים

התאגיד תחול האסדרה שנקבעה על ידי רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון. קביעת ההסדר האמור משמעותה העמדת שתי חלופות אלה לפני הגופים המוסדיים, עניין שיהווה פתח לניצול של ארביטראז' רגולטורי.

חשש נוסף שעולה מעיסוקו של מבטח במתן שירותי תשלום הוא בדבר אפקטיביות הפיקוח על מבטחים שיעסקו בפעילות מתן שירותי תשלום. זאת, עקב החשש להשפעה צולבת בין פעילותם של המבטחים כנותני שירותי תשלום לבין פעילותם כמבטחים, באופן שיקשה על הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון לפקח על שתי פעילויות אלה תחת תאגיד אחד ויסיט את המיקוד הפיקוחי מהפעילות הביטוחית לפעילות שירותי התשלום, וזאת על אף חשיבות הפיקוח על הביטוח והתפקיד המרכזי שיש למבטחים במערכת הפיננסית. חשש זה ניתן לצמצם באופן משמעותי באמצעות הפרדה תאגידית בין הפעילויות השונות – כך יהיה ניתן לפקח ולאכוף את ההוראות לעניין פעילותם של מבטחים באופן נקי ונפרד מפעילותו של הגוף המוסדי במתן שירותי תשלום.

לנוכח האמור לעיל, כלומר מאחר שאין מדובר בפעילות אינהרנטית לפעילות מבטח ועקב האפשרות של ארביטראז' רגולטורי והחשש בדבר אפקטיביות הפיקוח על מבטחים, מוצע לקבוע כי מבטח לא יוכל לעסוק במתן שירותי תשלום. עם זאת, יובהר כי האיסור חל לגבי מבטח, אך אינו חל על בעל השליטה במבטח ועל כן עומדת לבעל השליטה האפשרות להקים חברה אחות למבטח שתעסוק בשירותי תשלום ושתפקח על ידי רשות ניירות ערך, כפי שנעשה כיום בפעילויות פיננסיות שונות של הגופים המוסדיים.

לסעיף 3 לחוק המוצע

לסעיפים קטנים (א) ו-(ב)

מוצע לקבוע כי חובת הרישיון לפי סעיף 2(א) למתן שירותי תשלום לא תחול על הגופים המנויים בסעיף קטן (א) שמחזיקים ברישיון אחר שמסדיר כבר כיום את פעילותם כנותני שירותי תשלום תחת פיקוח והסדרה

(6) מי שעיסוקו במתן שירות תשלום בהיקף מצומצם, בסכום מוגבל, למספר לקוחות קטן, או במספר עסקאות קטן, והכול כפי שקבע השר בתקנות, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה.

(ב) מי שעיסוקו במתן שירות תשלום כאמור בסעיף קטן (א)(6) יודיע לרשות מראש על מתן השירות כאמור; השר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, יקבע את הפרטים שיש לכלול בהודעה, וכן מסמכים ודוחות שיצורפו אליה; הרשות תקבע בכללים הוראות בדבר אופן ומועדי מסירת ההודעה וערכונה.

(ג) השר רשאי לקבוע גופים נוספים שחובת רישיון או אישור לפי סעיף 2 לא תחול עליהם, דרך כלל או לגבי סוג מסוים של שירות תשלום שהם נותנים, כפי שיקבע; תקנות לפי סעיף קטן זה לעניין חובת רישיון לפי סעיף 2 יהיו לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, ולעניין חובת אישור לפי סעיף 2 – לפי הצעת מאסדר יוזם התשלום או בהתייעצות עימו; בתקנות לפי סעיף קטן זה, רשאי השר לקבוע תנאים שיחולו על מתן שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי בידי גוף נוסף שנקבע כי חובת הרישיון או אישור לא תחול עליו כאמור.

סימן ב': רישיון מאת הרשות

4. תנאים למתן רישיון (א) הרשות רשאית לתת רישיון שירותי תשלום או רישיון ייזום בסיסי למבקש שמתקיימים לגביו כל אלה:

(1) הוא חברה כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999²⁰, או שהוא רשום כחברת חוץ לפי סעיף 346 לאותו חוק;

ד ב ר י ה ס ב ר

ייזום בסיסי בידי גוף כאמור. מוצע כי תקנות כאמור לעניין חובת הרישיון לפי סעיף 2 ייקבעו לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, ולעניין חובת האישור לפי סעיף 2 – לפי הצעת מאסדר יוזם התשלום או בהתייעצות עימו.

לסעיף 4 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע תנאים, כמפורט להלן, שבהתקיים כולם הרשות תהיה רשאית להעניק רישיון למבקש רישיון שירות תשלום או רישיון ייזום בסיסי, לפי העניין:

(1) הוא מאוגד כחברה לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 (בפרק זה – חוק החברות), או שהוא חברת חוץ הרשומה לפי סעיף 346 לחוק החברות;

(2) מבקש הרישיון הוא בעל אמצעים טכנולוגיים מתאימים לשם ביצוע פעילות של שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, ומיומנות בהפעלתם, באופן שמבטיח את אמינות המערכות שבאמצעותן יינתנו השירותים, ואת קיום הוראות החוק המוצע וחוק שירותי תשלום, לרבות הוראות בעניין אבטחת מידע, הגנת סייבר

או שירותים הנמכרים רק על ידי מנפיק אמצעי התשלום כאמור, אינו נכלל בהגדרת "שירותי תשלום" המוצעת בחוק המוצע ולא בהגדרת "שירותי תשלום" הקיימת בחוק שירותי תשלום, ולכן לא נדרש בחובת רישיון לפי החוק המוצע. כך למשל, קמעונאי המאפשר ללקוחותיו לרכוש תווי שי או תווי קנייה, בעבור עצמם או בעבור אחרים, שניתן לממש אותם ולרכוש באמצעותם רק שירותים או מוצרים של אותו קמעונאי – תווי שי אלה לא ייחשבו כאמצעי תשלום, ולכן העמדתם ללקוחות ומימושם בחנויות של הקמעונאי לא ייחשבו כשירותי תשלום. זאת בשונה ממי שמנפיק שובר מתנה או תו שי המאפשר למחזיק השובר או התו לרכוש מוצרים או שירותים גם מבתי עסק אחרים, שאינם בבעלות המנפיק עצמו.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי שר האוצר רשאי לקבוע גופים נוספים שחובת הרישיון או האישור לפי סעיף 2, לשם מתן שירותי תשלום או שירות ייזום בסיסי, לא יחולו עליהם, דרך כלל או לגבי סוג מסוים של שירות תשלום שהם נותנים, וכן לקבוע תנאים שיחולו על מתן שירות תשלום או שירות

²⁰ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189.

(2) יש לו אמצעים טכנולוגיים מתאימים לשם מתן שירות התשלום או שירות הייזום הבסיסי, לפי העניין, ומיומנות בהפעלתם, באופן שיבטיח את אמינות המערכות שבאמצעותן יינתנו השירותים ואת קיום ההוראות לפי חוק זה ולפי חוק שירותי תשלום, ובכלל זה ההוראות בעניין אבטחת מידע, הגנת סייבר וניהול סיכונים, ולעניין מבקש רישיון שירותי תשלום – לרבות בעניין המשכיות עסקית;

(3) התוכנית העסקית, ולעניין מבקש רישיון שירותי תשלום – גם ההצהרה על האמצעים הכספיים שלו שצירף לבקשתו לפי סעיף 5, מעידים על יכולתו לתת את שירות התשלום או שירות הייזום הבסיסי שהוא מבקש לתת, לפי העניין, ולעמוד בהוראות לפי חוק זה ולפי חוק שירותי תשלום;

(4) הוא עומד בדרישות לעניין הון עצמי, ביטוח או בטוחה אחרת, כפי שקבעה הרשות לפי סעיף 25(א);

(5) לא תלוי ועומד לגבי המבקש צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון, בית המשפט לא מינה כונס נכסים לנכסיו או ציווה על פירוק, והמבקש לא החליט על פירוק מרצון;

(6) לעניין מבקש רישיון שירותי תשלום, אם קיים בעל שליטה בו – מתקיימים בבעל השליטה התנאים לקבלת היתר שליטה לפי סעיף 10.

ד ב ר י ה ס ב ר

(3) מבקש הרישיון יחויב להציג לפני הרשות תוכנית עסקית. נוסף על כך, מבקש רישיון שירותי תשלום ידרש להציג לפני הרשות הצהרה על אמצעים כספיים ומקורות מימון. כל אלה נדרשים כדי להעיד על יכולתו של מבקש הרישיון לתת את שירות התשלום או ייזום בסיסי המבוקש על ידו ולעמוד בהוראות החוק המוצע ובחוק שירותי תשלום. כמובן שגם בעניין זה יותאמו הדרישות להיקף, לסוג ולמאפייני הפעילות של מבקש הרישיון לפי החוק המוצע;

(4) מבקש הרישיון יחויב לעמוד בדרישה שתקבע הרשות לקיומו של הון עצמי, ביטוח או בטוחה אחרת. ההון העצמי נדרש לבחינת איתנותם הפיננסית ויציבותם של מבקשי רישיון, לעומת דרישת הביטוח או בטוחה אחרת, אשר מיועדת לוודא כי למבקש הרישיון מקור לכיסוי חבותו ואחריותו המקצועית למתן השירותים המבוקשים על ידו, בהתאם להוראות החוק המוצע ולהוראות שנקבעו מכוחו. הרשות תהיה רשאית לקבוע דרישות שונות לקיום דרישת ההון העצמי, ביטוח או בטוחה אחרת, בהתחשב בהיקף שירותי התשלום שהמבקש מתכוון לתת, סוג השירותים של מבקש הרישיון ובעל הרישיון, והסיכונים השונים הנובעים מפעילותו, כאמור בסעיף 25(א) המוצע ובהלימה לדרישות

ונייהול סיכונים, ולעניין מי שמבקש לעסוק במתן שירות תשלום – גם בעניין המשכיות עסקית. מטרת דרישה זו היא שמבקש הרישיון יניח את דעתה של הרשות שהוא מחזיק באמצעים, מערכות מחשב ותקשורת וכוח אדם מקצועי שיאפשרו לו לעמוד בחובותיו כלפי לקוחותיו וכלפי גורמים נוספים. בשל אופי הפעילות שבמסגרתה מחזיק בעל רישיון לעיתים כספים של לקוח או לוקח חלק בהעברתם של כספים מחשבון תשלום אחד לאחר, יושם דגש מיוחד על עמידה בדרישות אבטחת מידע, הגנת סייבר וניהול סיכונים של בעל רישיון. כחלק מניהול הסיכונים שנדרש בעל הרישיון לבצע, יושם דגש, בין השאר, גם על ניהול הסיכונים התפעוליים הכרוכים בפעילות בעל הרישיון, וזאת לנוכח השפעותיהן האפשריות של תקלות תפעוליות על פעילותם התקינה של שאר נותני שירותי התשלום שמולם פועל בעל הרישיון, ושל מערכות התשלומים המבוקרות שבהן הוא משתתף, ככל שהוא משתתף כאמור. בשל כך שחברת תשלומים לוקחת חלק בהעברתם של כספים בין חשבונות, נדרש כי היא תעמוד בתנאים נוספים בכל הנוגע להמשכיות עסקית. דרישות אלה יהיו מותאמות להיקף, סוג ומאפייני הפעילות של מבקש הרישיון לפי החוק המוצע;

(ב) מצאה הרשות כי מבקש הרישיון אינו ראוי לעסוק במתן שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, בשל טעמים שבטובת הציבור או בשל טעמים הנוגעים למדיניות, למדיניותו של בעל שליטה בו או למדיניותו של נושא משרה בכירה בו או בבעל שליטה בו, רשאית היא, בהחלטה מנומקת בכתב, שלא לתת רישיון למבקש אף אם מתקיימים לגביו התנאים שבסעיף קטן (א), ובלבד שנתנה לו הזדמנות לטעון את טענותיו לפנייה או לפני מי שהיא הסמיכה לכך מקרב עובדי הרשות, בדרך שהורתה.

5. (א) בקשה לרישיון תוגש לרשות; בבקשה יפרט מבקש הרישיון את סוג הרישיון שאותו הוא מבקש, ובבקשה לרישיון שירותי תשלום – גם את סוג שירות התשלום שהוא מבקש לתת.

(ב) לבקשה לרישיון יצורפו מסמכים המעידים על קיום התנאים לקבלת הרישיון כאמור בסעיף 4, ובכלל זה התוכנית העסקית של מבקש הרישיון ולעניין בקשה לרישיון שירותי תשלום – גם הצהרה בדבר האמצעים הכספיים שלו; הרשות תקבע בכללים פרטים שיכלול המבקש בתוכנית העסקית ובהצהרה כאמור וכן רשאית היא לקבוע בכללים פרטים, מסמכים ודוחות נוספים שייכללו בבקשה או שיצורפו לה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מבקש הרישיון לעמוד בדרישות החוק השונות, ובפרט אלה הנוגעות להחזקת כספי הלקוחות, התחברות למערכות התשלומים, אבטחת מידע, ופעילות לטובת לקוחותיו. כך למשל יישקלו שיקולים הנוגעים לעבר פלילי רלוונטי של מבקש הרישיון או הגורמים שצוינו.

לסעיף 5 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי בקשה לרישיון שירותי תשלום או רישיון ייזום בסיסי, תוגש לרשות. בבקשה יפרט מבקש הרישיון את סוג הרישיון שאותו הוא מבקש, כלומר רישיון שירותי תשלום או רישיון ייזום בסיסי. בבקשה לרישיון שירותי תשלום יציין המבקש גם את סוג שירות התשלום שהוא מבקש לתת, אחד או יותר. לבקשה לרישיון יצורפו מסמכים המעידים על קיום התנאים לקבלת הרישיון כאמור בסעיף 4 המוצע, ובכלל זה התוכנית העסקית של מבקש הרישיון, ולעניין בקשה לרישיון שירותי תשלום – גם הצהרה בדבר האמצעים הכספיים שלו. מוצע כי הרשות תקבע בכללים פרטים שיכלול המבקש במסמכים אלה, וכן רשאית היא לקבוע בכללים מסמכים ודוחות נוספים שייכללו בבקשה או שיצורפו לה. נוסף על כך כדי לאפשר לרשות לקבל החלטות מבוססות ומנומקות בבקשות הרישיון שיוגשו אליה, מוצע לקבוע כי יושב ראש הרשות או עובד הרשות שהוא הסמיכו לכך יהיו ראשים לדרוש באופן פרטני ממבקש הרישיון פרטים, מסמכים או דוחות נדרשים נוספים.

שנקבעו לעניין זה בדירקטיבת ה-PSD2. גמישות בהתאמת החובה למאפייני נותן השירות תאפשר גם את כניסתם של בעלי רישיון חדשים לישראל המציעים שירותים שונים ומגוונים לציבור הלקוחות בישראל;

(5) לא תלוי ועומד לגבי המבקש צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (בפרק זה – חוק חדלות פירעון). בית המשפט לא מינה כונס נכסים לנכסי מבקש הרישיון או ציווה על פירוקו, והמבקש לא החליט על פירוקו מרצון;

(6) לעניין מבקש רישיון שירותי תשלום, אם קיים בעל שליטה בו – מתקיימים בבעל השליטה התנאים לקבלת היתר שליטה לפי סעיף 10 המוצע כפי שיפורט להלן.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי הרשות תוכל לסרב לתת רישיון, אף על פי שהתקיימו כל התנאים המפורטים בסעיף קטן (א), מטעמים שבטובת הציבור או בשל טעמים הנוגעים למדיניותו של מבקש הרישיון, של בעל שליטה בו, או למדיניותו של נושא משרה בכירה בו או בבעל השליטה בו, וזאת בלבד שנתנה למבקש הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו לפנייה או לפני מי שהיא הסמיכה לכך מקרב עובדי הרשות, בדרך שהורתה.

יובהר כי העילה לסירוב למתן רישיון לפי סעיף זה היא רחבה ונוגעת לטעמים שבטובת הציבור וליכולתו של

(ג) יושב ראש הרשות או עובד הרשות שהוא הסמיכו לכך רשאים לדרוש ממבקש הרישיון פרטים, מסמכים או דוחות נוספים על האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), אם נראה לו כי הדבר דרוש לבחינת התקיימותו של תנאי מהתנאים למתן הרישיון ולקבלת החלטה בבקשה.

6. תנאים ברישיון (א) ברישיון שירותי תשלום יפורט, בין השאר, סוג שירות התשלום, אחד או יותר, שרשאי בעל הרישיון לתת, ורשאות הרשות לקבוע ברישיון שירותי תשלום או ברישיון ייזום בסיסי תנאים שיחולו על בעל הרישיון.

(ב) הרשות רשאית לשנות את התנאים שקבעה ברישיון כאמור בסעיף קטן (א), ובלבד שהודיעה לבעל הרישיון את נימוקיה ונתנה לו הזדמנות לטעון את טענותיו לפנייה או לפני מי שהיא הסמיכה לכך מקרב עובדיה, בדרך שהורתה.

7. ביטול או התליה של רישיון (א) הרשות רשאית, בהחלטה מנומקת בכתב, לבטל רישיון או להתלותו אם מצאה כי מתקיים אחד מאלה:

- (1) הרישיון ניתן על יסוד מידע כוזב או שגוי;
- (2) חדל להתקיים בבעל הרישיון תנאי מהתנאים למתן רישיון כאמור בסעיף 4(א) או שהוא הפר תנאי מהתנאים שנקבעו ברישיון לפי סעיף 6;
- (3) בעל הרישיון הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע את העילות שלפיהן רשאית הרשות לבטל רישיון או להתלות, בהחלטה מנומקת בכתב, כלהלן: הרישיון ניתן על יסוד מידע כוזב או שגוי; אם חדל להתקיים בבעל הרישיון תנאי מהתנאים למתן רישיון כאמור בסעיף 4(א) או (ג) המוצע או שהוא הפר תנאי מהתנאים שנקבעו ברישיונו לפי סעיף 6 המוצע; במקרה שבו בעל רישיון הפר הוראה מההוראות לפי החוק המוצע, שכוללות, בין השאר, הוראות שקבעה הרשות מכוח החוק; בעל הרישיון לא החל במתן שירותי תשלום או שירותי ייזום בסיסי, לפי העניין, בתוך שנתיים ממועד מתן הרישיון או שהפסיק לתת את השירות במשך שנתיים רצופות; מתקיימת נסיבה מהנסיבות המנויות ברשימה שנקבעה לפי סעיף קטן (ב) המעידה על פגם במהימנות בעל הרישיון. נסיבות אלה ייבחנו לגבי בעל הרישיון, בעל שליטה בו ונושא משרה בכירה בבעל הרישיון או בבעל שליטה בו, כאשר הנסיבות ייבחנו בראי בעל הרישיון והאם הפגם במהימנות אצל אחד מהגורמים המצוינים בסעיף גורע ממהימנות בעל הרישיון; או בהתקיימם של טעמים שבטובת הציבור המצדיקים את ביטול הרישיון או את התלייתו.

לסעיף 6 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי ברישיון שירותי תשלום יפורט, בין השאר, סוג שירות התשלום, אחד או יותר, כמפורט בהגדרה של "שירותי תשלום", שרשאי בעל הרישיון לתת. מוצע לקבוע כי הרשות תהיה רשאית לקבוע ברישיון שירותי תשלום או ברישיון ייזום בסיסי תנאים שיחולו על בעל הרישיון, וכן לשנות תנאים אלה ובלבד שלא תשנה את התנאים כאמור אלא לאחר הודעה מנומקת ומתן זכות טיעון לבעל הרישיון.

לסעיף 7 לחוק המוצע

מוצע לקבוע הסדר לעניין ביטול והתליה של רישיון. הסדר זה דומה במהותו להסדר הקבוע היום בחקיקה לגבי גופים אחרים המפוקחים על ידי הרשות. כך למשל סעיף 7 לחוק שירותי מידע פיננסי, התשפ"ב-2021 (בפרק זה – חוק שירותי מידע פיננסי), הקובע את ההסדר לביטול או התליה של רישיון נותן שירותי מידע פיננסי, סעיף 45 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (בפרק זה – חוק ניירות ערך), הקובע את ההסדר לביטול רישיון של בורסה, סעיף 44 לחוק ניירות ערך הקובע את ההסדר לביטול רישיון של זירת סוחר, וסעיף 10 לחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 (בפרק זה – חוק הייעוץ), הקובע את ההסדר לביטול רישיון לבעל רישיון לפי חוק הייעוץ.

(4) בעל הרישיון לא החל במתן שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, בתוך שנתיים ממועד מתן הרישיון או שהפסיק לתת את השירות במשך שנתיים רצופות;

(5) מתקיימת נסיבה מהנסיבות המנויות ברשימה שנקבעה לפי סעיף קטן (ב) המעידה על פגם במהימנות כאמור באותו סעיף קטן; נסיבות כאמור ייבחנו לגבי בעל הרישיון, בעל שליטה בו ונושא משרה בכירה בבעל הרישיון או בבעל שליטה בו;

(6) טעמים שבטובת הציבור מצדיקים את ביטול הרישיון או את התלייתו.

(ב) הרשות תקבע רשימה של נסיבות שיש בהן כדי להעיד על פגם במהימנות של בעל רישיון, של בעל שליטה בו או של נושא משרה בכירה בו או בבעל שליטה בו (בסעיף קטן זה – הרשימה); הרשימה תפורסם באתר האינטרנט של הרשות ואינה טעונה פרסום ברשומות; הרשימה תיכנס לתוקף בתום 30 ימים מיום הפרסום, ואולם שינוי ברשימה לא יחול על הליך תלוי ועומד לפי סעיף קטן (א)(5); הודעה על פרסום הרשימה ועל כל שינוי שלה ומועד תחילתו, תפורסם ברשומות.

(ג) סבר יושב ראש הרשות כי פגם כאמור בסעיף קטן (א)(1) עד (6) שבשלו רשאית הרשות לנקוט אמצעים כאמור באותו סעיף קטן, ניתן לתיקון, רשאי הוא להורות לבעל הרישיון לתקנו, ורשאי הוא להורות על אופן התיקון והמועד לתיקון, חלף המועד כאמור והפגם לא תוקן להנחת דעתו של יושב ראש הרשות, רשאית הרשות לנקוט אמצעים כאמור בסעיף קטן (א).

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

מוצע לאפשר לרשות לקבוע רשימת נסיבות כאמור בסעיף קטן (א)(5) שיש בהן כדי להעיד על פגם במהימנות של בעל רישיון, בעל שליטה בו או של נושא משרה בכירה בו או בבעל שליטה בו. רשימה כאמור תפורסם באתר האינטרנט של הרשות ואינה טעונה פרסום ברשומות. הודעה על פרסום הרשימה ועל כל שינוי בה ומועד תחילתו, תפורסם ברשומות.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי אם סבר יושב ראש הרשות כי פגם כאמור בסעיף קטן (א)(1) עד (6) ניתן לתיקון, הוא רשאי להורות לבעל רישיון לתקנו ולהורות על אופן התיקון והמועד לתיקון. חלפה התקופה והפגם לא תוקן להנחת דעת יושב ראש הרשות, רשאית הרשות לבטל או להתלות את הרישיון כאמור בסעיף קטן (א).

(ד) הרשות לא תבטל רישיון או תתלה אותו כאמור בסעיף קטן (א) אלא לאחר שנתנה לבעל הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני מי שהיא הסמיכה לכך מקרב עובדיה, בדרך שהורתה, ואולם יושב ראש הרשות רשאי, בהחלטה מנומקת בכתב, להתלות רישיון באופן מיידי, אם קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים זאת, ובלבד שייתן לבעל הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו לפני הרשות כאמור, בסמוך ככל האפשר לאחר התליית הרישיון ולא יאוחר מ־30 ימים לאחר התליה כאמור.

(ה) ביטלה הרשות רישיון או התלתה רישיון לפי סעיף זה, תפרסם על כך הודעה באתר האינטרנט של הרשות, ולענין התליית רישיון – תפרסם באופן האמור גם את תקופת ההתליה.

(א) מי שרישיונו בוטל או הותלה חייב למלא אחר כל ההוראות החלות על בעל רישיון, לפי חוק זה ולפי חוק שירותי תשלום, כל עוד קיימות התחייבויות שנתן ללקוחות לפני ביטול הרישיון או התלייתו.

(ב) יושב ראש הרשות או עובד הרשות שהוא הסמיכו לכך רשאי לתת למי שרישיונו בוטל או הותלה הוראות בדבר ניהול עסקיו ככל שהדבר ייראה לו נחוץ כדי להגן על לקוחות שהתקשרו עם בעל הרישיון לפני ביטול הרישיון או התלייתו; אין בהוראה כאמור כדי לפטור את מי שרישיונו בוטל או הותלה מאחריותו למילוי התחייבויות שנתן ללקוחות לפני ביטול הרישיון או התלייתו.

פיקוח על מי שרישיונו בוטל או הותלה
8.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 8 לחוק המוצע

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי גם מי שרישיונו בוטל או הותלה, חייב למלא אחרי כל ההוראות החלות על בעל רישיון לפי החוק המוצע ולפי חוק שירותי תשלום, כל עוד קיימות התחייבויות שנתן ללקוחות לפני ביטול הרישיון או התלייתו. הוראות אלה כוללות כמובן הוראות שקבעה הרשות מכוח החוק המוצע או מכוח חוק שירותי תשלום. בחוק שירותי תשלום קיימות, למשל, הוראות בדבר מבנה, צורה וגישה לחוזה מתן שירותי התשלום ואופן סיומו, הוראות גילוי נאות, איסור הטעיה ומסירת מידע ללקוח, הוראות בדבר ביצוע פעולת תשלום, הפסקתה והאחריות לביצועה, לרבות במקרה של כמה נותני שירותי תשלום המעורבים במסגרת פעולת תשלום אחת, הוראות בדבר הקפאת השימוש באמצעי תשלום, חלוקת האחריות במקרה של שימוש לרעה באמצעי תשלום וכן הוראות לענין הרשאה לחיוב.

מוצע לקבוע את זכות השימוע של בעל רישיון לפני הרשות בטרם ביטלה או התלתה את הרישיון, אלא אם כן קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים התליית רישיון באופן מיידי, שכן אז מוצע לאפשר ליושב ראש הרשות לנקוט אמצעי של התליית רישיון באופן מיידי בהחלטה מנומקת בכתב, ובלבד שתינתן לבעל הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו בסמוך ככל האפשר לאחר התליית הרישיון ולא יאוחר מ־30 ימים לאחר ההתליה.

מטרתה של סמכות זו היא להפסיק באופן מיידי את מתן שירותי התשלום או שירות ייזום התשלום בידי בעל רישיון במקרים שבהם יושב הראש מצא כי הדבר נדרש, בין השאר מקום שבו מתעורר חשש בתחום אבטחת המידע של בעל הרישיון, מעשי רמייה של בעל הרישיון או סיכון למערכות התשלומים.

לסעיף קטן (ה)

מוצע לקבוע כי הרשות תפרסם הודעה באתר האינטרנט שלה על ביטול או התליה של רישיון כאמור בסעיף זה, ובמקרה של התליית רישיון תפרסם הרשות גם את תקופת ההתליה.

לענין ההסדר המוצע בסעיף זה, יושב ראש הרשות, או עובד שהוא הסמיכו לכך, רשאי לתת למי שרישיונו בוטל או הותלה הוראות בדבר ניהול עסקיו ככל שהדבר ייראה לו נחוץ כדי להגן על לקוחות שהתקשרו עימו לפני

פיקוח על בעל
רישיון שהחליט
על חיסול עסקיו
או נקלע לחדלות
פירעון או פירוק

9.

(א) בעל רישיון שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון, או שהחליט על פירוקו מרצון או על חיסול עסקיו, דרך כלל או בתחום עיסוק מסוים, או שנפתחו בעניינו הליכי פירוק, בין ביוזמתו ובין שלא ביוזמתו, יודיע על כך לרשות באופן מיידי.

(ב) הוראות סעיף 8 יחולו גם על בעל רישיון כאמור בסעיף קטן (א), בשינויים המחויבים.

סימן ג': היתר שליטה בחברת תשלומים

היתר שליטה

10.

(א) לא ישלט אדם בחברת תשלומים, אלא על פי היתר מאת הרשות.

(ב) הרשות רשאית שלא לתת היתר שליטה לפי סעיף זה, מטעמים אלה בלבד:

(1) תלוי ועומד לגבי מבקש ההיתר צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון, או שמתקיים לגביו אחד מאלה, לפי העניין:

(א) לעניין מבקש שהוא יחיד – הוא הוכרז פסול דין;

(ב) לעניין מבקש שהוא תאגיד – הוא החליט על פירוקו מרצון, או שבית המשפט ציווה על פירוקו או מינה כונס נכסים לנכסיו או לחלק מהותי מהם בשל אי־תשלום חוב;

ד ב ר י ה ס ב ר

שתלוי ועומד לגבי מבקש ההיתר צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון, או שהוכרז כפסול דין, ואם מבקש ההיתר הוא תאגיד – גם אם החליט על פירוקו מרצון, או שבית המשפט ציווה על פירוקו או מינה כונס נכסים לנכסיו או לחלק מהותי מהם בשל אי־תשלום חוב, או מטעמים הנוגעים לטובת הציבור או למנהיגותו של מבקש ההיתר או של נושא משרה בכירה בו. מוצע כי הדרישה לקבלת היתר שליטה בחברת תשלומים לא תחול על מי שהיה לבעל שליטה בחברת תשלומים מכוח העברת אמצעי שליטה על פי דין, למשל בשל ירושה.

בהמשך לכך גם מוצע לקבוע איסור למחזיק באמצעי שליטה בחברת תשלומים להעביר אותו לאחר ביודעו כי הנעבר זקוק להיתר שליטה ואין בידו היתר כאמור.

הרשות תוסמך גם לבטל את היתר השליטה מאותן סיבות שבעטין היא מוסמכת שלא להעניין מלכתחילה בהחלטה מנומקת בכתב, אלא אם כן סבר יושב ראש הרשות כי פגם שבשלו רשאית הרשות לבטל את היתר השליטה, ניתן לתיקון, שכן אז רשאי הוא להורות על אופן התיקון והמועד לתיקון, אם חלף המועד שהורה יושב ראש הרשות והפגם לא תוקן להנחת דעתו, רשאית הרשות לבטל את היתר השליטה.

ביטול הרישיון או התלייתו. עם זאת יובהר כי אין בכך כדי לפטור את מי שרישיונו בוטל או הותלה מאחריותו למילוי התחייבות שנתן לפני ביטול הרישיון או התלייתו.

הוראות דומות, שתכליתן להבטיח ללקוחות את המשך עמידת בעלי הרישיון בהתחייבויות שניתנו כלפיהם לפני שבוטל או הותלה הרישיון, קיימות בסעיף 8 לחוק שירות מידע פיננסי ובסעיף 24 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

לסעיף 9 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי בעל רישיון שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון, או שהחליט על פירוקו מרצון או על חיסול עסקיו, דרך כלל או בתחום עיסוק מסוים, או שנפתחו בעניינו הליכי פירוק, בין ביוזמתו ובין שלא ביוזמתו, יודיע על כך לרשות באופן מיידי, וכי יחולו עליו, בשינויים המחויבים, ההוראות הקבועות בסעיף 8 לחוק המוצע העוסק בבעל רישיון שרישיונו בוטל או הותלה.

לסעיפים 10 עד 13 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי המבקש לשלוט בחברת תשלומים יידרש להיתר שליטה מאת הרשות. הרשות תהיה רשאית לסרב להעניק היתר שליטה בחברת תשלומים, בשל כך

(2) טעמים הנוגעים לטובת הציבור או למהימנותו של מבקש ההיתר או של נושא משרה בכירה בו.

(ג) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מי שהיה לבעל שליטה בחברת תשלומים מכוח העברת אמצעי שליטה על פי דין.

מי שמחזיק באמצעי שליטה בחברת תשלומים לא יעביר אותו לאחר בידועו שהנעבר זקוק להיתר שליטה, ואין בידו היתר כאמור. 11. העברת אמצעי שליטה

(א) הרשות רשאית לבטל היתר שליטה, בהחלטה מנומקת בכתב ולאחר שנתנה לבעל היתר השליטה הזדמנות לטעון את טענותיו, אם מתקיים אחד מאלה: 12. ביטול היתר שליטה

(1) התקיים האמור בסעיף 10(ב)(1);

(2) מצא יושב ראש הרשות כי התקימה נסיבה מהנסיבות המנויות ברשימה שקבעה הרשות לפי סעיף 7(ב), המעידה על פגם במהימנות בעל היתר השליטה או נושא משרה בכירה בו;

(3) טעמים שבטובת הציבור המצדיקים את ביטול היתר השליטה.

(ב) סבר יושב ראש הרשות כי פגם כאמור בסעיף קטן (א)(1) עד (3) שבשלו רשאית הרשות לבטל את היתר השליטה, ניתן לתיקון, רשאי הוא להורות לבעל היתר השליטה לתקנו, ורשאי הוא להורות על אופן התיקון והמועד לתיקון; חלף המועד האמור והפגם לא תוקן להנחת דעתו של יושב ראש הרשות, רשאית הרשות לבטל את היתר השליטה.

(א) ראה יושב ראש הרשות שאדם הוא בעל שליטה בחברת תשלומים בלא היתר שליטה, רשאי הוא, בהחלטה מנומקת בכתב, לאחר שנתן לאותו אדם הזדמנות לטעון את טענותיו, להורות – 13. הוראות למי שפעל בלא היתר שליטה

(1) על מכירת אמצעי השליטה שמחזיק אותו אדם, כולם או חלקם, בתוך תקופה שיקבע, כך שלא יהיה עוד בעל שליטה;

(2) שלא יופעלו זכויות ההצבעה או זכויות למינוי דירקטור או מנהל כללי מכוח אמצעי שליטה שמחזיק אותו אדם בלא היתר שליטה;

ד ב ר י ה ס ב ר

יתרה מכך, במקרה שהרשות הורתה לבעל שליטה שאינו מחזיק בהיתר שליטה למכור את אמצעי השליטה, אך בעל השליטה לא פעל כאמור, יהיה רשאי בית המשפט, לבקשת הרשות, למנות כונס נכסים למכירת אמצעי השליטה.

היה אדם לבעל שליטה בחברת תשלומים בלא שקיבל את היתר הרשות לכך, תהיה הרשות רשאית להטיל עליו סנקציות כדוגמת הוראה למכור את אמצעי השליטה או "הרדמת אמצעי השליטה" באמצעות איסור למנות דירקטורים או פיתורי דירקטורים שמונו על ידי בעל השליטה, איסור על הצבעה באסיפות הכלליות ועוד.

(3) שהצבעה מכוח אמצעי שליטה שהחזיק אותו אדם בלא היתר שליטה, לא תבוא במניין קולות ההצבעה;

(4) על ביטול מינויו של דירקטור או מנהל כללי שנגרם בידי אותו אדם.

(ב) היה אדם בעל שליטה בחברת תשלומים מכוח העברת אמצעי שליטה על פי דין, רשאי יושב ראש הרשות, לאחר שנתן לאותו אדם הזדמנות לטעון את טענותיו, להורות לו למכור את אמצעי השליטה האמורים, כולם או חלקם, בתוך תקופה שיורה, כך שלא יהיה עוד בעל שליטה כאמור.

(ג) הורה יושב ראש הרשות לפי הוראות סעיף קטן (ב) למכור אמצעי שליטה, רשאי הוא לתת הוראה כאמור בסעיף קטן (א)(2) עד (4), בשינויים המחויבים.

(ד) לא מכר בעל השליטה את אמצעי השליטה בהתאם להוראות יושב ראש הרשות לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), רשאי בית המשפט, לבקשת הרשות, למנות כונס נכסים למכירת אמצעי השליטה כאמור.

סימן ד': אישור מאת מאסדר

(א) מאסדר רשאי לתת לגוף המנוי בסעיף 3(א)(1) עד (4), לחברת תשלומים, לגוף מוסדי, לבעל רישיון למתן אשראי, לבעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, לבעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי או לגוף שנקבע לפי סעיף 2(ו), לפי העניין, שביקשו זאת, אישור למתן שירות ייזום בסיסי, ובלבד שמתקיים לגביהם האמור בסעיף 4(א)(2) ו־3(3).

(ב) מאסדר רשאי לתת לגוף המנוי בסעיף 3(א)(1) עד (4) או לגוף שנקבע לפי סעיף 2(ו), לפי העניין, שביקשו זאת, אישור למתן שירות ייזום מתקדם, ובלבד שמתקיים לגביהם האמור בסעיף 4(א)(2) ו־3(3).

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר כי אישור כאמור יוכל להינתן גם בדרך של מתן תעודה חתומה דיגיטלית (סרטיפיקט) שהנפיק המאסדר, לצורך קבלת גישה לחשבון תשלום המנוהל על ידי מנהל חשבון תשלום באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום, לפי החוק המוצע.

זאת ועוד, מוצע לקבוע כי אם מצא המאסדר שמבקש האישור אינו ראוי לעסוק במתן שירות ייזום תשלום, בשל טעמים שבטובת הציבור, רשאי הוא שלא לתת לו אישור אף אם מתקיימים לגביו התנאים האמורים בסעיף 4(א)(2) ו־3(3) המוצע, ובלבד שניתנה לו זכות שימוע. במסגרת זו, רשאי המאסדר לשקול, לדוגמה, שיקולים הנוגעים לעיסוקים האחרים המותרים לפי דין לגוף הפיננסי המפוקח ולהשפעת העיסוק בשירות ייזום תשלום עליהם.

לסעיף 14 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי מאסדר של גוף המנוי בסעיף 3(א)(1) עד (4) המוצע וכן מאסדר של חברת תשלומים, גוף מוסדי, בעל רישיון למתן אשראי, בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, בעל רישיון שירות מידע פיננסי או של גוף אחר שנקבע לפי סעיף 2(ו) המוצע, יהיה רשאי לתת לגוף האמור שביקש זאת, אישור למתן שירות ייזום תשלום, כלומר שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם (מלבד לגבי חברת תשלומים שנודרשת לרישיון למתן שירותי תשלום לצורך שירות ייזום מתקדם). לפי העניין ולפי סוג הגוף שיכול לקבל אישור כאמור לפי סעיף 2 המוצע, ובלבד שמתקיים לגביו האמור בסעיף 4(א)(2) ו־3(3) המוצע בנוגע לעמידה בתנאי המיומנות הטכנית והאמצעים הטכנולוגיים המתאימים הנדרשים לשם מתן שירות ייזום תשלום שהוא מבקש לתת וכן תוכנית עסקית המעידה על יכולתו לתת את השירות האמור.

(ג) מצא מאסדר כי מבקש האישור אינו ראוי לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם, לפי העניין, בשל טעמים שבטובת הציבור, רשאי הוא, בהחלטה מנומקת בכתב, שלא לתת לו אישור אף אם מתקיים לגביו התנאי האמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), לפי העניין, ובלבד שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני מי שהוא הסמיכו לכך מקרב עובדיו, בדרך שהורה.

בקשה לאישור 15. (א) בקשה לאישור תוגש למאסדר; בבקשה יפרט מבקש האישור אם הוא מבקש לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם.

(ב) לבקשה לאישור יצורפו מסמכים המעידים על קיום התנאים לקבלת האישור, ובכלל זה תוכנית עסקית של מבקש האישור; המאסדר רשאי לקבוע, בהוראות מאסדר, את הפרטים שייכללו בתוכנית העסקית כאמור וכן פרטים, מסמכים ודוחות נוספים שייכללו בבקשה או שיצורפו לה.

(ג) המאסדר או עובד מטעמו רשאי לדרוש ממבקש האישור פרטים, מסמכים או דוחות נוספים על האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), אם נראה לו כי הדבר דרוש לשם קבלת החלטה בבקשה.

תנאי האישור 16. הוראות סעיף 6 יחולו לעניין תנאי האישור, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: במקום "הרשות" יבוא "המאסדר".

ביטול או התליה של אישור 17. (א) מאסדר רשאי לבטל אישור או להתלותו, בהחלטה מנומקת בכתב, אם מצא כי מתקיים אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 17 לחוק המוצע

מוצע לקבוע שהעילות שלפיהן רשאי מאסדר לבטל אישור או להתלותו, בהחלטה מנומקת בכתב ובכפוף לחובת שימוע, יהיו כלהלן: האישור ניתן על יסוד מידע כוזב או שגוי; אם חדל להתקיים בבעל האישור התנאי למתן האישור כאמור בסעיף 14(א) או (ב) המוצע, לפי העניין, או שהוא הפר תנאי מהתנאים שנקבעו באישור לפי סעיף 16 המוצע; במקרה שבו בעל האישור הפר הוראה מההוראות לפי החוק או הוראת מאסדר; המאסדר התלה את הרישיון שנתן לפי דין אחר לבעל האישור לשם עיסוקו בתחום הפיננסי, ולעניין גוף שנקבע בסעיף 2(ו) המוצע, ושאנו בעל רישיון כאמור – המאסדר הגביל לפי דין את פעילותו הפיננסית; או בהתקיימם של טעמים שבטובת הציבור המצדיקים את ביטול האישור או את התלייתו.

לעניין התליית הרישיון שניתן לפי דין אחר לבעל האישור לשם עיסוקו בתחום הפיננסי או הגבלת פעילותו הפיננסית של גוף שנקבע לפי סעיף 2(ו) המוצע, יובהר כי מלכתחילה ההצדקה לחייב גופים אלה בחובת האישור חלק חובת הרישוי, הייתה כי פעילותם מפוקחת מכוח דין אחר על ידי מאסדר. לפיכך, אך נכון כי אם בוטל הרישיון

לסעיף 15 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי בקשה לאישור תוגש למאסדר. בבקשה יפורט אם מבקש האישור מבקש לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם, לפי העניין, וכן יצורפו לבקשה מסמכים המעידים על קיום התנאים לקבלת האישור, ובכלל זה תוכנית עסקית של מבקש האישור. המאסדר יהיה רשאי לקבוע בהוראות מאסדר פרטים שייכללו בתוכנית העסקית כאמור וכן פרטים, מסמכים ודוחות שיצורפו לה. נוסף על כך, כדי לאפשר למאסדר לקבל החלטות מבוססות ומנומקות בבקשות האישור שיוגשו אליו, מוצע לקבוע כי המאסדר או עובד מטעמו, יהיה רשאי לדרוש באופן פרטני ממבקש האישור פרטים, מסמכים או דוחות נוספים.

לסעיף 16 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי הוראות סעיף 6 המוצע שמכוחו תהיה הרשות רשאית לקבוע תנאים נוספים שיחולו על בעל רישיון, יחולו, בשינויים המחויבים, גם לעניין תנאי האישור שמאסדר הגוף יהיה רשאי לקבוע.

- (1) האישור ניתן על יסוד מידע כוזב או שגוי;
- (2) חדל להתקיים בבעל האישור התנאי למתן האישור כאמור בסעיף 14(א) או (ב), לפי העניין, או שהוא הפר תנאי מהתנאים שנקבעו באישור לפי סעיף 16;
- (3) בעל האישור הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה או הוראות מאסדר;
- (4) המאסדר התלה את הרישיון שנתן לפי דין אחר לבעל האישור לשם עיסוקו בתחום הפיננסי, ולעניין גוף שנקבע לפי סעיף 2(ו) ושאינו בעל רישיון כאמור – המאסדר הגביל לפי דין את פעילותו הפיננסית;
- (5) טעמים שבטובת הציבור מצדיקים את ביטול האישור או את התלייתו.
- (ב) הוראות סעיף 7(ד) יחולו לעניין ביטול או התליה של אישור, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: במקום "הרשות" ו"יושב ראש הרשות" יבוא "המאסדר".
- הוראות סעיף 8 יחולו על מי שאישורו בוטל או הותלה, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה: במקום "יושב ראש הרשות" יבוא "המאסדר" ובמקום "עובד הרשות שהוא הסמיכו לכך" יבוא "עובד מטעמו".

סימן ה': הוראות שונות

18. פיקוח על מי שאישורו בוטל או הותלה
19. מרשם חברות תשלומים ויוזמי תשלום
- (א) הרשות תנהל מרשם של חברות תשלומים ויוזמי תשלום ותפרסמו באתר האינטרנט של הרשות; המרשם יכלול את אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

העיקרי או חדל הפיקוח על הפעילות נושאת הרישיון של גופים אלה, חדלה להתקיים ההצדקה כאמור והדבר מהווה סיבה לביטול האישור.

לסעיף 19 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי הרשות תנהל מרשם של חברות תשלומים ויוזמי תשלום אשר יכלול את רשימת חברות התשלומים ופרטיהן, רשימת בעלי הרישיון לייזום בסיסי ופרטיהם ורשימת בעלי האישור למתן שירות ייזום בסיסי או למתן שירות ייזום מתקדם, לפי העניין, ופרטיהם, כפי שהעביר לה כל אחד מהמאסדרים. מרשם זה יפורסם באתר האינטרנט של הרשות.

עוד מוצע כי במרשם ייכללו, בין השאר, פרטי בעל הרישיון או בעל האישור ובכלל זה פרטים ליצירת קשר עימו, סוג השירות שרשאי בעל הרישיון או בעל האישור לתת על פי הרישיון או האישור, זהות המאסדר של כל אחד מאלה וכן דבר ביטול או התליה של רישיון או אישור שניתנו, לרבות תקופת ההתליה במקרה שהרישיון או האישור הותלה.

מרשם זה נועד לרכז את כל פרטי חברות התשלומים ויוזמי התשלום כאמור במקום אחד לטובת ציבור הלקוחות.

עוד מוצע כי הוראות סעיף 7(ד) המוצע יחולו לעניין ביטול או התליה של אישור, כך שלבעל אישור תהיה זכות שימוע לפני המאסדר בטרם ביטל או התלה את האישור. בהתאם לסעיף האמור מוצע גם לקבוע כי אם קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים התליית אישור באופן מיידי, המאסדר יהיה רשאי לנקוט אמצעי של התליית האישור באופן מיידי, ובלבד שתינתן לבעל האישור הזדמנות לטעון את טענותיו בסמוך ככל האפשר לאחר התליית האישור ולא יאוחר מ־30 ימים לאחר התליה כאמור. כאמור לעיל לעניין סעיף 7(ד) המוצע, מטרתה של סמכות זו היא הפסקת הפעילות באופן מיידי במקום שבו נשקפים סיכונים מהותיים, כמפורט לעיל, הנובעים מהמשך הפעילות.

לסעיף 18 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי הוראות סעיף 8 לחוק המוצע לעניין חובות ופיקוח על מי שרישיונו בוטל או הותלה, יחולו, בשינויים המחויבים, גם על מי שאישורו בוטל או הותלה, וזאת כדי להבטיח ללקוחות את המשך עמידת מי שקיבל

(1) רשימת חברות התשלומים ופרטיהן;

(2) רשימת בעלי רישיון ייזום בסיסי ופרטיהם, חברות התשלומים הרשאיות לתת שירות ייזום מתקדם ופרטיהן, וכן בעלי האישור ופרטיהם כפי שהעביר לה כל אחד מהמאסדרים של בעלי האישור.

(ב) במרשם ייכללו פרטים אלה לפחות:

(1) פרטי בעל הרישיון או בעל האישור, ובכלל זה פרטים ליצירת קשר עימו;

(2) סוג השירות שרשאי בעל הרישיון או בעל האישור לתת על פי הרישיון או האישור;

(3) זהות המאסדר של חברת התשלומים או של יוזם התשלום;

(4) דבר ביטול או התליה של רישיון או אישור שניתנו; ולעניין התליה כאמור – גם תקופת ההתליה.

20. בעל רישיון וכן בעל היתר שליטה בו יודיעו לרשות, בלא דיחוי – (א)

חובת הודעה לרשות, לבעל רישיון ולבעל היתר שליטה

(1) אם חדל להתקיים תנאי מן התנאים למתן הרישיון או היתר השליטה, לפי העניין;

(2) אם התקיים תנאי שבשלו רשאית הרשות לבטל את הרישיון או להתלותו או לבטל את היתר השליטה, לפי העניין, ולעניין בחינת מהימנות כאמור בסעיפים 7(א)5 או 12(א)2, יודיעו לרשות על התקיימות נסיבה מהנסיבות המנויות בסעיף 27(ג)1 עד 6 לחוק הייעוץ לגביהם או לגבי נושא משרה בכירה בהם, בארץ או בחו"ל.

ד ב ר י ה ס ב ר

אירועים העלולים לבסס עילה לשלילת רישיון או היתר כאמור, אשר התקיימו בהם או בנושאי משרה בכירה בהם.

לעניין בחינת מהימנות כאמור בסעיפים 7(א)5 או 12(א)2 המוצעים, על בעל הרישיון או בעל היתר שליטה בחברת תשלומים, להודיע לרשות, מיד כשנודע להם על כך, על התקיימות נסיבה מהנסיבות המנויות בסעיף 27(ג) לחוק הייעוץ לגביהם או לגבי נושא משרה בכירה בהם, בארץ או בחו"ל. הכוונה לאירועים כגון פתיחה בחקירה מינהלית, הגשת כתב אישום או הרשעה. עוד מוצע לקבוע כי לשם עמידה בדרישה זו, חובה על נושא משרה בכירה בבעל רישיון או בבעל שליטה בחברת תשלומים, למסור להם את הפרטים הנדרשים לשם עמידה בחובתם. כאמור, סעיף דומה לסעיף המוצע, קיים לגבי בעל רישיון שירות מידע פיננסי, קבוע בסעיף 20 לחוק שירות מידע פיננסי, בעל רישיון לפי חוק הייעוץ, קבוע בסעיף 27(ג) לחוק האמור, ולגבי רכוז הצעה, זירת סוחר ובורסה, קבוע בסעיפים 35(ד) ו-44כא ו-145 לחוק ניירות ערך.

באופן שיהיה קל לוודא או לבדוק כי חברת תשלומים או יוזם תשלום הם בעלי רישיון או אישור תקף, לפי העניין, וכן לאתר את הפרטים על אודות בעל רישיון או בעל אישור, לרבות פרטים לצורך יצירת קשר עם בעל הרישיון או בעל האישור. מרשם זה יוכל לשרת, בין השאר, מנהל חשבון תשלום למשלם, הנדרש לתת גישה ליוזם תשלום באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום בחשבון תשלום של משלם.

לסעיף 20 לחוק המוצע

לשם פיקוח על עמידה בתנאי הרישיון של בעל הרישיון, על עמידה בתנאי היתר השליטה של בעל השליטה בחברת תשלומים, או על מהימנותו של בעל רישיון ושל בעל היתר שליטה בחברת תשלומים, מוצע לחייב את בעל הרישיון ובעל היתר השליטה להביא לידיעת הרשות, מיד כשנודע להם על כך, אם חדל להתקיים תנאי מן התנאים למתן הרישיון או היתר השליטה, לפי העניין, או על אודות

(ב) נושא משרה בכירה בבעל רישיון או בבעל היתר שליטה יודיע לבעל הרישיון או לבעל היתר השליטה, לפי העניין, על התקיימות נסיבה מהנסיבות המנויות בסעיף 27(ג) לחוק הייעוץ, לגבי, כאמור בסעיף קטן (א)2, בלא דיחוי; הודעה לפי סעיף קטן זה תכלול את הפרטים הדרושים לבעל הרישיון או לבעל היתר השליטה, לפי העניין, כדי למלא את חובתו לפי סעיף קטן (א).

על אף האמור בסעיפים 4 ו-10, הרשות רשאית לתת רישיון לנותן שירות זר גם אם לא מתקיימים בו התנאים המנויים בסעיף 4(א)1 עד (4) ו-6) וכן לפטור בעל שליטה בו מחובת היתר שליטה לפי סעיף 10, וכן להתנות את מתן הרישיון או הפטור כאמור בתנאים שייקבעו ברישיון לפי סעיף 6, אם שוכנעה כי הדין הזר המסדיר את עיסוקו של נותן השירות הזר במתן שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, והפיקוח על עיסוקו כאמור נותנים מענה מספק בכל הנוגע לעניינים המוסדרים לפי אותם סעיפים, והכול תוך שמירה על עניינם של הלקוחות ולאחר ששקלה הרשות טעמים שבטובת הציבור.

מתן רישיון לנותן שירות זר 21.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפיכך, חברות (ישראליות או זרות) המחזיקות ברישיון זר, שרוצות לפעול בישראל ולתת שירותי תשלום או שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, יוכלו לקבל רישיון מהרשות בהתבסס על חלק מתנאי הרישיון הזר והפיקוח החל עליהן אשר מסדיר את פעילותן בתחומים אלה. תנאים אלו יוכנסו כתנאים ברישיון, במידת הצורך, וזאת לאחר שהרשות תשתכנע שתנאים אלה נותנים מענה מספק לתנאי מתן הרישיון המפורטים בחוק המוצע. כך, לדוגמה, הרשות תוכל לקבוע בתנאי הרישיון של נותן שירות זר, שהוא יידרש להחזיק הון עצמי בגובה שנקבע לגבי לפי הדין הזר החל עליו וזאת חלק מהון העצמי שקבעה לפי סעיף 25(א) לחוק המוצע, וזאת אם השתכנעה כאמור וכדי לאפשר את כניסתם של חברות זרות לישראל.

יובהר, כי מתן הרישיון על ידי הרשות לגורמים כאמור יכפיף אותם לכל הוראות החוק וכן לפיקוח, אכיפה והסדרה על ידי הרשות. עוד יובהר כי חוק שירותי תשלום חל גם על חברות זרות שנותנות שירותי תשלום לישראלים, ככל שהן מכוונות את שירותיהן ללקוחות בישראל, בהתאם לסעיף 47 לחוק שירותי תשלום.

לסעיף 21 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי הרשות רשאית לתת רישיון לנותן שירות זר גם אם לא מתקיימים בו התנאים למתן רישיון האמורים בסעיף 4(א)1 עד (4) ו-6), העוסקים, בין השאר, בעניינים אלה: התאגדות כחברה בישראל או רישום כחברת חוץ; קיומם של אמצעים טכנולוגיים, דרישות אבטחת מידע וניהול סיכונים; קיומה של תוכנית עסקית ועוד. עוד מוצע לקבוע אפשרות לפטור בעל שליטה בנותן שירות זר כאמור מקבלת היתר שליטה לפי סעיף 10 המוצע, וכן להתנות את מתן הרישיון או הפטור כאמור בתנאים שייקבעו בתנאי הרישיון של בעל רישיון לפי סעיף 6 המוצע. זאת, אם מצאה הרשות שהדין הזר המסדיר את עיסוקו של נותן השירות הזר במתן שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, והפיקוח על עיסוקו כאמור, נותן מענה מספק בכל הנוגע לעניינים המוסדרים לפי הסעיפים שמוזכרים לעיל, והכול תוך שמירה על עניינם של הלקוחות ושקילת טעמים שבטובת הציבור. מטרת סעיף זה היא לאפשר את התאמת תנאי הרישיון לנותן שירות זר, על בסיס הרישיון הזר שבו הוא מחזיק, ולא בפטור מקבלת רישיון לפי החוק המוצע, כדי להפחית חסמי כניסה ולאפשר לחברות זרות לפעול בישראל, והכול תוך הבטחת עניינם של הלקוחות.

פרק ג': פעילותם של בעל רישיון ובעל אישור מאת הרשות

22. (א) השר רשאי לקבוע נסיבות או תנאים שבהתקיימם חברת תשלומים לא תהיה רשאית לעסוק בהפעלת מערכת תשלומים שמשתתף בה נותן שירותי תשלום אחר, שמטרתם למנוע או לצמצם את החשש לניגוד עניינים בהפעלת המערכת כאמור, בשים לב לתועלת הקיימת בהפעלתה; קביעת נסיבה או תנאי כאמור הנוגעים להפעלת מערכת מבוקרת, בשל פעילותה כמערכת מבוקרת, תיעשה בהסכמת הנגיד; קביעת נסיבה או תנאי כאמור הנוגעים להפעלת מערכת מבוקרת, בשל פעילותה כמערכת מבוקרת, תיעשה בהסכמת הנגיד; לעניין זה, "נותן שירותי תשלום" – חברת תשלומים, תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות, בנק הדואר, ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, העוסקים במתן שירותי תשלום.

(ב) מצא יושב ראש הרשות כי עיסוק נוסף של חברת תשלומים, לרבות הפעלת מערכת תשלומים כאמור בסעיף קטן (א), צפוי לפגוע במילוי חובותיה או ביכולת הפיקוח של הרשות, לפי חוק זה או לפי חוק שירותי תשלום, או בעניינם של לקוחותיה של חברת התשלומים, או מעורר חשש ממשי לניגוד עניינים בפעילותה, רשאי הוא לאסור על חברת התשלומים לעסוק באותו עיסוק נוסף ככלל או במקרה מסוים, או להורות על תנאים לעיסוק כאמור; הוראה כאמור הנוגעת להפעלת מערכת מבוקרת, בשל פעילותה כמערכת מבוקרת, לא תינתן אלא בהסכמת הנגיד.

ד ב ר י ה ס ב ר

מערכת תשלומים כאמור על ידי חברת תשלומים, בשים לב לתועלת הקיימת בהפעלת המערכת לטובת נותני שירותי תשלום המשתתפים גם הם במערכת התשלומים האמורה. לעניין זה, מוצע להגדיר נותן שירותי תשלום המשתתף במערכת תשלומים שמפעילה חברת תשלומים, באופן רחב, הכולל את כל סוגי הגופים העוסקים במתן שירותי תשלום בשוק. כלומר חברת תשלומים, תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות, בנק הדואר ובעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי.

במטרה לוודא את תקינות הפעילות של חברת תשלומים ולצמצם את הסיכונים שחברת תשלומים נוטלת על עצמה במסגרת עיסוקיה, מוצע לקבוע כי אם נמצא כי עיסוק נוסף של חברת תשלומים מסוימת צפוי לפגוע במילוי חובותיה או ביכולת הפיקוח של הרשות, לפי החוק המוצע או לפי חוק שירותי תשלום, או בעניינם של לקוחותיה או מעורר חשש ממשי לניגוד עניינים בפעילותה, רשאי יושב ראש הרשות לאסור על חברת התשלומים לעסוק באותו עיסוק נוסף ככלל או במקרה מסוים או לקבוע תנאים לעיסוק כאמור.

בקביעת נסיבה, תנאי או הוראה כאמור, הנוגעים להפעלת מערכת מבוקרת, אך בשל פעילותה כמערכת מבוקרת, תופעל הסמכות בהסכמת הנגיד.

לסעיף 22 לחוק המוצע

לסעיפים קטנים (א) ו-(ב)

מוצע לאפשר לחברות תשלומים לעסוק בעיסוקים נוספים על שירותי התשלום שהן מספקות. יחד עם זאת, ייתכנו מקרים שבהם חברת תשלומים כאמור, כמפעיל מערכת תשלומים, תספק שירותי מערכת תשלומים לחברות תשלומים אחרות, באופן שייצור תלות של חברות התשלומים האחרות במתן שירותי המערכת כדי שיוכלו להמשיך לפעול ולהתחרות בשוק; במקרים כאלה פעילות חברת תשלומים, הן כנותנת שירותי תשלום בעצמה והן כמפעילת מערכת תשלומים שנותנת שירותים לחברות תשלומים אחרות, עלולה ליצור ניגוד עניינים שיגרור לפגיעה בשירותים הניתנים למתחרים וכתוצאה מכך לפגיעה בתחרות. ואולם, במקרים אחרים, פעילותה של חברת תשלומים כמפעיל מערכת תשלומים צפויה להביא לשיתופי פעולה מועילים ולפיתוח שוק התשלומים. לפיכך, מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע, בתקנות, נסיבות או תנאים שבהתקיימם חברת תשלומים לא תהיה רשאית לעסוק בהפעלת מערכת תשלומים שמשתתף בה נותן שירותי תשלום אחר. מטרת הסדר זה היא למנוע או לצמצם את החשש לניגוד עניינים הכרוך בהפעלת

(ג) חברת תשלומים רשאית לעסוק במתן שירותי כספומט, בהמרת כספים אגב שירותי תשלום או במתן אשראי אגב פעולת תשלום, בלא צורך ברישיון נוסף לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

(ד) אשראי אגב פעולת תשלום יינתן על ידי חברת תשלומים כאמור בסעיף קטן (ג) בכפוף להתקיימות כל התנאים האלה:

(1) האשראי ניתן כשירות הנלווה לפעולת תשלום ולשם ביצועה, ולעניין העמדת מסגרת אשראי – המסגרת מיועדת למתן אשראי כשירות נלווה לפעולת תשלום ולשם ביצועה; לעניין זה, "פעולת תשלום" – העברת כספים ממשלם למוטב כאמור בפסקה (1) להגדרה "פעולת תשלום" שבסעיף 1 לחוק שירותי תשלום, ובלבד שהמשלם והמוטב אינם אותו אדם;

(2) האשראי ייפרע בתוך תקופה שלא תעלה על 12 חודשים ממועד מתן האשראי;

(3) ההון העצמי של חברת התשלומים עומד בהלימה להיקף האשראי הניתן על ידה, בהתאם להוראות הרשות לפי סעיף 25(א);

(4) תנאים נוספים שקבע השר לעניין מתן אשראי אגב פעולת תשלום, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, ובהתייעצות עם המפקח על נתוני שירותים פיננסיים.

ד ב ר י ה ס ב ר

תשלום, בהמרת כספים אגב שירותי תשלום ובמתן אשראי אגב פעולת תשלום, בלא צורך ברישיון נוסף. פעילויות אלה, המוסדרות במסגרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, מהוות פעמים רבות חלק אינהרנטי משירותי התשלום שאותם מספקות חברות התשלומים ללקוחותיהם, למשל כאשר אלה מבקשים להעביר כספים לחו"ל במטבע מקומי, או לרכוש מוצר בפריסה לתשלומים, אשר כרוכה בקבלת אשראי לשם ביצוע הרכישה. בהינתן העובדה שרישיון שירותי תשלום הוא רישיון משמעותי הדורש, בין השאר, עמידה בדרישות הון עצמי, אמצעים טכנולוגיים ומיומנות בהפעלתם, דרישות אבטחת מידע, ניהול סיכונים והמשכיות עסקית, דרישות ממשל תאגידי המתאימות לאופי השירות והיקף הפעילות הניתן וכפופות לפיקוח שוטף של הרשות, מוצע לאפשר לחברות התשלומים לעסוק גם בפעילויות הנלוות האמורות לעיל, בלא צורך בקבלת רישיון נוסף לשם כך.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי חברת תשלומים אשר תרצה לתת אשראי אגב פעולת תשלום, לא תידרש לקבל רישיון נוסף למתן אשראי לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, אם מתקיימים התנאים האלה: (1) האשראי ניתן כשירות הנלווה לפעולת תשלום ורק לשם ביצועה,

עוד יודגש כי אין בכל האמור כדי לגרוע מסמכויות הממונה על התחרות בנוגע למפעיל מערכת תשלומים, הן מכוח דיני ההסדרים הכובלים והן מכוח דיני המונופולין, לרבות בנוגע למפעילי המערכות המבוקרות הקיימות כיום. כך אין גם בכל האמור כדי לגרוע מהתנאים שנקבעו בהחלטות הפטור שנתנה הממונה על התחרות ואשר מכוחן פועלת שב"א.

נוסף על כך, כי אין באמור בסעיף קטן (ב) המוצע כדי לגרוע מהגבלות עיסוק לפי כל דין, ובכלל זה לפי סעיף 21(א) לחוק הבנקאות (רישוי) המייחד פעילות של קבלת פיקדונות כספיים ומתן אשראי כאחת, לתאגיד בנקאי. לשם כך הובהר בסעיף 24 המוצע כי כספים שהתקבלו אצל חברת תשלומים מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, לא ישמשו למתן אשראי, וכן כי לא יראו בקבלת כספים כאמור בקבלת פיקדונות כספיים כהגדרתה בסעיף 21(ב) לחוק הבנקאות (רישוי), ובלבד שכספים אלה יובטחו במלואם במסגרת המנגנונים הקבועים בסעיף 24 המוצע.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי חברת תשלומים רשאית לעסוק במתן שירות של משיכת והפקדת מזומן באמצעות כספומט, כהגדרת "שירותי כספומט" המוצעת בתיקון לחוק שירותי

(ה) הרשות תקבע, בהוראות מאסדר, הוראות שיחולו על חברת תשלומים בעניין מתן שירותי כספומט, המרת כספים אגב שירות תשלום או מתן אשראי אגב פעולת תשלום, כאמור בסעיף קטן (ג), והתנאים למתן שירותים כאמור, ולעניין פיקוח הרשות על מתן שירותים כאמור יחולו הוראות פרק ו'.

(ו) על אף האמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ה), הייתה חברת תשלומים בעלת רישיון למתן אשראי או בעלת רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, יחולו עליה הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים גם לעניין מתן אשראי אגב פעולת תשלום.

(ז) חברת תשלומים לא תיתן ללקוח ריבית על יתרת זכות בחשבון תשלום או כל הטבה אחרת הנגזרת ממשיך תקופת קיומה של יתרת זכות בחשבון התשלום.

ד ב ר י ה ס ב ר

המרת כספים אגב שירות תשלום או מתן אשראי אגב פעולת תשלום, כאמור בסעיף קטן (ג) המוצע, והתנאים למתן שירותים כאמור. לעניין פיקוח הרשות על מתן שירותים כאמור יחולו הוראות פרק ו' לחוק המוצע שעניינו סמכויות הרשות בעניין מתן הוראות, פיקוח ואכיפה על בעלי רישיון ובעלי אישור מאת הרשות.

יחד עם זאת, לעניין חברת תשלומים המחזיקה גם ברישיון למתן אשראי או ברישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי – בהיותה גורם המפוקח גם על ידי המפקח על נותני שירותים פיננסיים מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, מוצע כי יחולו עליה הוראות החוק האמור גם לעניין מתן האשראי אגב פעולת תשלום, וזאת על אף האמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ה). הטעם לכך הוא שהמפקח על נותני שירותים פיננסיים הוא המאסדר הייעודי לעניין מתן אשראי חוץ-בנקאי, ובכלל זה לגבי חברת תשלומים העוסקת בפעילות של מתן אשראי שאינו רק אגב פעולת תשלום, ולכן יש מקום לקבוע את פיקוחו על כלל פעילות האשראי של חברת התשלומים, לרבות זו הנלווית לפעולת התשלום. כמובן שחברת תשלומים המחזיקה גם ברישיון למתן אשראי או ברישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי לא תהיה פטורה משאר דרישות החוק המוצע לעניין פעילותה כחברת תשלומים, לרבות הדרישות הקבועות בסעיף 24 המוצע לעניין שמירת כספי הלקוחות והגנתם.

לסעיף קטן (ז)

עוד מוצע לקבוע כי חברת תשלומים לא תיתן ללקוח ריבית או כל הטבה אחרת הנגזרת ממשיך תקופת קיומה של יתרת זכות בחשבון תשלום שמונהל על ידה. זאת, משום שהעברת כספים לחברת התשלומים מיועדת לביצוע פעולת תשלום, ובשונה מפיקודן בנקאי, אינה מיועדת למטרת חיסכון. סעיף זה נועד, בין השאר, להבטיח כי חברת התשלומים אינה ממנפת את הכספים המנוהלים אצלה, למשל לצורך מתן אשראי (ראו את האיסור לעניין

ולעניין העמדת מסגרת אשראי – המסגרת מיועדת למתן אשראי כשירות נלווה לפעולת תשלום ורק לשם ביצועה. לעניין זה, 'פעולת תשלום' כוללת העברת כספים ממשלם למוטב כאמור בפסקה (1) להגדרה 'פעולת תשלום' המצויה בחוק שירותי תשלום, אך אינה כוללת העברת כספים כאמור כאשר המשלם והמוטב הם אותו אדם, ואינה כוללת משיכת מזומן מחשבון תשלום או הפקדת מזומן לחשבון תשלום (פעולות הכלולות בפסקאות (2) ו-(3) של אותה הגדרה). בהתאם, חברת תשלומים אינה רשאית לתת אשראי כשירות נלווה לשתי הפעולות האחרונות. עוד יובהר כי אין מניעה שחברת תשלומים תיתן אשראי אגב צבר של פעולות תשלום כאחד; (2) האשראי ייפרע בתוך תקופה שלא תעלה על 12 חודשים ממועד מתן האשראי; (3) ההון העצמי של חברת התשלומים יעמוד בהלימה להיקף האשראי ולמסגרות האשראי שהועמדו על ידה, בהתאם להוראות הרשות בנושא דרישות הון עצמי לפי סעיף 25(א) המוצע; (4) תנאים נוספים שקבע שר האוצר לעניין מתן אשראי אגב פעולת תשלום, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה ובהתייעצות עם המפקח על נותני שירותים פיננסיים.

תנאים אלה נקבעו כדי לצמצם את הפעילות של מתן אשראי הפטורה מרישיון ייעודי למתן אשראי, לפעילות הקשורה באופן ישיר לפעולת התשלום והמאפשרת את ביצועה, וכדי לוודא שפעילות זו אינה יוצרת סיכונים נוספים לכספי הלקוחות. יובהר כי האיסור המוצע בסעיף 24(ה) לחוק המוצע שלפיו חברת תשלומים אינה רשאית לתת אשראי מכספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם, חל גם בהקשר של אשראי הניתן אגב פעולת תשלום. הסדר זה אומץ בהשראת דיקטיבות ה-PSD2 וה-EMD המאפשרות מתן אשראי נלווה בתנאים דומים.

לסעיפים קטנים (ה) עד (ו)

מוצע כי הרשות תקבע, בהוראות מאסדר, הוראות שיחולו על חברת תשלומים בעניין מתן שירותי כספומט,

מנגנונים לאבטחת מידע, ניהול סיכונים, הגנת סייבר והמשכיות עסקית בבעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות

23. (א) בלי לגרוע מהוראות כל דין, בעל רישיון ובעל אישור מאת הרשות ידאגו לקיומם של מנגנונים, נאותים ומתקדמים, לאבטחת מידע, ניהול סיכונים, והגנת סייבר, ולעניין חברת תשלומים – גם המשכיות עסקית.

(ב) הרשות תקבע, בהוראות מאסדר, הוראות בעניינים האמורים בסעיף קטן (א), לרבות בעניין חובת מינוי בעלי תפקידים שיהיו ממונים על אבטחת מידע, ניהול הסיכונים, והגנת סייבר, וקביעת תנאי כשירות ודרישות הכשרה בעבורם. בהוראות כאמור רשאית הרשות לקבוע דרישות שונות, לפי סוג הרישיון או סוג האישור, סוג שירות התשלום או היקף הפעילות ומאפייניה.

שמירה והגנה על כספי לקוחות

24. (א) חברת תשלומים תשמור על כספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, בחשבון ייעודי, לטובת לקוחותיה, אצל גוף מנהל, באופן נפרד מחשבונות שבהם מוחזקים כספי החברה ונכסיה (בסעיף זה – חשבון ייעודי), באמצעות אחד מאלה:

(1) החזקת הכספים בחשבון הייעודי;

(2) השקעת הכספים בחשבון ייעודי המיועד להשקעה, ובלבד שההשקעה תהיה בנכסים שהם ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה, והכול בהתאם להוראות שקבעה הרשות לפי סעיף קטן (ז); לעניין זה, "נכסים" – כספים, פיקדונות וניירות ערך כהגדרתם בסעיף 52 לחוק ניירות ערך.

ד ב ר י ה ס ב ר

במצב של רכישה או מיזוג עם חברה אחרת. כדי לשמור על עניינם של הלקוחות ולוודא את עמידת חברת התשלומים בחובותיה כלפי לקוחותיה גם במצב שבו פעילותה נפסקת, יש לוודא כי מבוצע תהליך מסודר לסיום ההתקשרות עם לקוחותיה ולשמירת כספם כנדרש.

לצורך הבטחת האמון, מוצע להסמיך את הרשות לקבוע הוראות בעניינים אלה, לרבות בעניין חובת מינוי בעלי תפקידים שיהיו ממונים על אבטחת מידע, ניהול סיכונים, והגנת סייבר אצל חברות התשלומים ובעלי רישיון ובעלי אישור מאת הרשות למתן שירות ייזום בסיסי, לרבות קביעת תנאי כשירות ודרישות הכשרה שונות. הרשות רשאית לקבוע דרישות שונות בהוראות כאמור, לפי סוג הרישיון או סוג האישור, סוג שירות התשלום או היקף הפעילות ומאפייניה, וזאת כדי להתאים את הדרישות לסיכונים הנובעים מהפעילות.

לסעיף 24 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א) וההגדרה "גוף מנהל"

אחת מאבני היסוד בהסדרה המוצעת בתחום של חברות תשלומים נוגעת לאופן שמירת כספי הלקוחות אשר יועברו לחברות התשלומים, העוסקות בניהול

זה בסעיף 24(ה) המוצע). באופן שמעלה חשש לפגיעה בכספי הלקוחות ובלי שהיא כפופה לפיקוח הראוי לפעילות בנקאית כאמור. לעניין זה, יצוין כי הסדר דומה האוסר על מתן ריבית, קיים באירופה בדירקטיבת ה-EMD המסדירה את פעילותם של נותני שירותי תשלום המקבלים ומחזיקים בכספים מלקוחות לשם ביצוע פעולות תשלום.

לסעיף 23 לחוק המוצע

בפעילות של מתן שירותי תשלום בכלל, ולנוכח ההיקף הנרחב של פעילות זו אשר מתבצעת באמצעים אלקטרוניים ובאופן מקוון בפרט, קיימת חשיבות רבה לאבטחת מידע, לניהול סיכונים, להגנת סייבר, להמשכיות עסקית בעבור חברת תשלומים ולקיום אמצעים למניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרוו. לפיכך, מוצע לקבוע חובה על חברת תשלומים ובעל רישיון ובעל אישור מאת הרשות למתן שירות ייזום בסיסי לדאוג לקיומם של מנגנונים נאותים ומתקדמים לאבטחת מידע, ניהול סיכונים, ובכלל זה סיכונים תפעוליים וסיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרוו, והגנת סייבר, ולעניין חברת תשלומים – גם המשכיות עסקית. המשכיות עסקית נדרשת בעבור חברות תשלומים אשר מפסיקות את פעילותן, בין מרצון או בשל מקרה פתאומי של כניסה להליכי פירוק או כינוס נכסים, או

(ב) כספים שהתקבלו מלקוחותיה של חברת תשלומים או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, המוחזקים או מושקעים בחשבון ייעודי כאמור בסעיף קטן (א), לא יראו בהם נכסי החברה, לרבות לענין הליכי חדלות פירעון או פירוק בעניינה של חברת התשלומים.

ד ב ר י ה ס ב ר

ההסדר המוצע בסעיף 24(א) מקביל להסדר הקבוע בסעיף 10 לדירקטיבת ה-PSD2 ובסעיף 7 לדירקטיבת ה-EMD.

לצורך סעיף זה מוצע, בסעיף 1 לחוק המוצע, להגדיר "גוף מנהל" שבו תוכל חברת התשלומים להחזיק את החשבון הייעודי של כספי הלקוחות, ככולל מספר גופים כלהלן: (1) תאגיד בנקאי; (2) בנק הדואר; (3) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי; (4) בעל רישיון במדינה זרה שבה הוא פועל הנתון לפיקוח של גוף שהוסמך לפי דין לפקח על פעילות בנקאית באותה מדינה, לרבות לענין איסור הלבנת הון ומימון טרור, ואילו ניהל את העסקים בישראל – היה חייב ברישיון בנק לפי חוק הבנקאות (רישוי). לשם הדוגמה, מדובר בבנקים זרים או במחזיקי רישיון מקביל, כגון רישיון Credit institution באיחוד האירופי. כל זאת אם מצא יושב ראש הרשות שהדין והפיקוח החלים על אותו גוף מחוץ לישראל, נותנים הגנה מספקת ללקוחות בישראל. דבר זה נעשה בדומה לתחומים אחרים שבהם מתאפשר ביצוע פעילות של שמירת כספים או ניירות ערך אצל גורמים מורשים מחוץ לארץ, בהתאם להמלצות הוועדה הבין-ממשלתית להסדרת שירותי המשמורת בניירות ערך (קסטודי) בשוק ההון הישראלי; (5) גוף אחר שקבע שר האוצר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, ובלבד שהוא מפקח על פי דין, לרבות לפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (בפרק זה – חוק איסור הלבנת הון).

לסעיפים קטנים (ב) ו-(ח)

כדי להגן על כספי הלקוחות ולשמור על עקרון הפרדתם מכספי חברת התשלומים ונכסיה, כמפורט בסעיף קטן (א), מוצע לקבוע שכספים אלה המוחזקים או מושקעים בחשבון ייעודי כאמור, לא יראו בהם כחלק מנכסי חברת התשלומים, לרבות לענין הליכי חדלות פירעון או פירוק של חברת התשלומים. בכך מוגנים כספי הלקוחות מ"הליכי חדלות פירעון או פירוק" שאותם מוצע להגדיר בסעיף קטן (ח) כהליכים לפי חוק חדלות פירעון שניתן לקבל בהם צו לפתיחת הליכים או הליכים לפי חלק שמיני א' לחוק החברות. הגדרה זוהי מופיעה גם בסעיף 50a לחוק ניירות ערך ומשמשת להוראות בנושא סופיות הסליקה במסלוקת הבורסה. באופן זה, מוגנים כספי הלקוחות מהליכים כאמור

חשבון תשלום, הנפקה של אמצעי תשלום או סליקה של פעולת תשלום. במטרה להבטיח ניהול תקין ושמירה על כספי הלקוחות, תוך הפרדת כספים אלה מכספי חברת התשלומים עצמה, מוצע לקבוע חובה על חברת התשלומים כאמור לעיל, לשמור על כספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום כאמור, אצל גוף מנהל באופן נפרד מחשבונות שבהם מוחזקים כספי החברה ונכסיה, באחת משתי חלופות אפשריות: החזקת הכספים בחשבון ייעודי נפרד, או השקעתם בחשבון ייעודי המיועד להשקעה, ובלבד שההשקעה תהיה בנכסים שהם ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה, בהתאם להוראות שהרשות תקבע לענין זה.

יובהר כי הסעיף נועד לקבוע הסדר לענין שמירת הכספים שהתקבלו מלקוחות חברת התשלומים או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, והוא אינו עוסק בחובות החוזיות הקיימות בין חברת התשלומים לבין לקוחותיה. כך, למשל, במצב שבו השקעת כספי הלקוחות הניבה הפסד, חלה חובה על חברת התשלומים להשלים מכספה בעבור אותו הפסד כדי לוודא כי בכל רגע נתון כספי הלקוחות השמורים או מושקעים, מכסים את מלוא מצבת כספי הלקוחות שקיבלה חברת התשלומים מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום. אם הניבה השקעה כאמור רווח, הרווח יעבור לבעלות חברת התשלומים, שכן כאמור הלקוחות אינם רשאים לקבל ריבית או כל הטבה אחרת תלוית זמן בגין כספים שלהם שמחזיקה חברת התשלומים כאמור בסעיף 22(ז) המוצע.

הסדרה דומה לשמירת כספי לקוחות והבטחתם קיימת היום גם בתקנון הבורסה לניירות ערך בתל אביב בנוגע לחבר בורסה שאינו בנק, ובתקנות 15 ו-21 לתקנות ניירות ערך (זירת סוחר לחשבונות העצמי), התשע"ה-2014, בנוגע לזירת סוחר לחשבונות העצמי. גופים אלה שומרים על כספי לקוחותיהם ונכסיהם באופן נפרד מכספם ומנכסיהם, ועושים זאת למשל באמצעות פתיחת חשבון נאמנות לטובת לקוחות בתאגידים בנקאיים. יובהר כי הכוונה בסעיף המוצע היא לאפשר גם חשבון ייעודי שבו לא ממונה נאמן חיצוני, אלא הגוף עצמו מנהל את כספי לקוחותיו בעצמו.

* https://www.isa.gov.il/%D7%94%D7%95%D7%93%D7%A2%D7%95%D7%AA%20%D7%95%D7%A4%D7%A8%D7%A1%D7%95%D7%9E%D7%99%D7%9D/Reports/177/Documents/IsaFile_5026.pdf?force_isolation=true

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), הרשות רשאית להתיר לחברת תשלומים שלא להחזיק או להשקיע את הכספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, כולם או חלקם, בחשבון ייעודי כאמור בסעיף קטן (א), ובלבד שחברת התשלומים עשתה ביטוח לטובת לקוחותיה או המציאה, לטובת לקוחותיה, ערבות של תאגיד בנקאי או של גוף מוסדי על הכספים כאמור להבטחת מלוא כספי הלקוחות שלא מוחזקים או מושקעים בחשבון ייעודי כאמור, להנחת דעתה של הרשות ובהתאם להוראות שקבעה לפי סעיף קטן (ז), בין השאר, במקרה של הליכי חדלות פירעון או פירוק בעניינה של חברת התשלומים; ביטוח או ערבות לפי סעיף קטן זה לא יינתנו על ידי מי שקיבל היתר שליטה בחברת התשלומים, תאגיד שבשליטתו או תאגיד שבשליטת חברת התשלומים. בסעיף קטן זה, "חברת תשלומים" – חברת תשלומים שסכום הכספים שהיא מנהלת או נדרשת להעביר אל לקוחותיה או מהם, לצורך מתן שירותי תשלום, אינו עולה על עשרה מיליארד שקלים חדשים.

ד ב ר י ה ס ב ר

להוראות שקבעה. האפשרות המנויה בסעיף קטן זה מוקנית רק לחברות תשלומים שסכום הכספים שהן מנהלות או נדרשות להעביר אל לקוחותיהן או מהם לצורך מתן שירותי תשלום, אינו עולה על עשרה מיליארד שקלים חדשים. כלומר חברות שבזמן נתון היקף הכספים שהן מנהלות בחשבונות תשלום של לקוחותיהן ביחד עם הכספים שהן צריכות להעביר אל הלקוחות (כסולקות של פעולות תשלום) או מלקוחותיהן (כמנפיקות של אמצעי תשלום), אינו עולה על עשרה מיליארד שקלים חדשים. חברות תשלומים שהיקף פעילותן הוא גדול מהיקף הפעילות כאמור יידרשו לשמור את הכספים בחשבון ייעודי לפי סעיף קטן (א) לפי סעיף קטן (ד).

בהוראות הרשות שייקבעו לפי סעיף קטן (ו) להסדרת הנושא האמור, יוסדרו, בין השאר, אלה: אופן רישום הכספים על ידי חברת התשלומים כדי לוודא כי באפשרותה של חברת התשלומים להבחין בין כספיה לבין כספי הלקוחות שהתקבלו אצלה; תנאי הביטוח או הערבות אשר המוטבים בהם יהיו לקוחות חברת התשלומים ואשר יבטיחו את כספי הלקוחות, בין השאר במקרה של חדלות פירעון או פירוק של חברת התשלומים; ניהול הסיכונים הכרוכים בעשיית הביטוח או המצאת הערבות; הסדרת אופן המעבר משימוש בחלופת הביטוח או הערבות, להחזקת כספי הלקוחות או השקעתם בחשבון ייעודי, כאמור בסעיף קטן (א); וכן ההיערכות הנדרשת מצד חברת תשלומים לקראת חציית סף העשרה מיליארד שקלים חדשים של כספי לקוחות שהיא מנהלת או נדרשת להעביר אל לקוחותיה או מהם לצורך מתן שירותי תשלום.

מאחר שנדרש שכל כספי הלקוחות יובטחו שקל לשקל, חלופות הביטוח או הערבות המוצעות בסעיף קטן זה, יכולות להיות גם על חלק מכספי הלקוחות, כאשר יתיר

העשויים להיפתח נגד חברת התשלומים ומתביעות נושים של חברת התשלומים כנגד כספה ונכסיה. ההגנה על כספי הלקוחות מגינה עליהם גם מפני תחרות נושים בהליכי גבייה 'רגילים' (הוצאה לפועל, כינוס נכסים וכדומה). כמו כן, באמצעות סעיף קטן זה ביחד עם הוראות סעיף קטן (ה) המוצע, מובטח כי כספים שהתקבלו מלקוחותיה של חברת תשלומים או בעבורם לא ישמשו למתן אשראי – פעילות המחייבת רישיון של תאגיד בנקאי בהתאם להוראות סעיף 21 לחוק הבנקאות (רישוי).

יודגש כי הקביעה המוצעת בסעיף קטן (ב) נובעת מהמאפיינים המהותיים של הכספים שהתקבלו מלקוחות חברת התשלומים או בעבורם. לדוגמה, החברה מחויבת להשלים מכיסה את סכום הכספים במקרה של הפסד בהשקעתם וכאמור לא יכולה לתת מהם אשראי. מאפיינים אלה מלמדים על ההפרדה המהותית בין כספי הלקוחות לבין כספי החברה, ועל כן נכון לקבוע את האמור בסעיף קטן (ב) במפורש שלפיו הכספים מוגנים מתביעות נושים של חברת התשלומים.

לסעיף קטן (ג)

מוצע להקנות לרשות סמכות להתיר לחברת תשלומים שלא להחזיק או להשקיע את הכספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם בחשבון ייעודי כאמור בסעיף קטן (א), כולם או חלקם, וזאת רק אם חברת התשלומים עשתה ביטוח לטובת לקוחותיה או המציאה, לטובת לקוחותיה, ערבות של תאגיד בנקאי או של גוף מוסדי כמו חברת ביטוח. ערבות או ביטוח כאמור יינתנו להבטחת מלוא כספי הלקוחות שלא מוחזקים או מושקעים בחשבון ייעודי כאמור, בין השאר, במקרה של הליכי חדלות פירעון ופירוק של חברת התשלומים, להנחת דעתה של הרשות ובהתאם

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ג), השר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, ובהסכמת הנגיד, רשאי לקבוע כי חברת תשלומים רשאית שלא להחזיק או להשקיע את הכספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, כולם או חלקם, בחשבון ייעודי כאמור בסעיף קטן (א), ושלא לעשות ביטוח או להמציא ערבות כאמור בסעיף קטן (ג), אם התקיימו תנאים אחרים לשם הבטחת מלוא כספי הלקוחות שלא מוחזקים או מושקעים בחשבון ייעודי או שלא נעשה לגביהם ביטוח או הומצאה לגביהם ערבות, לפי העניין, בין השאר, במקרה של הליכי חדלות פירעון או פירוק בעניינה של חברת התשלומים.

(ה) כספים שהתקבלו מלקוחותיה של חברת תשלומים או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, לא יישמשו למתן אשראי. (ו) לא יראו בקבלת כספים מלקוחותיה של חברת תשלומים או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום ושמירתם בחשבון ייעודי כאמור בסעיף קטן (א) או הבטחתם לפי הוראות סעיפים קטנים (ג) או (ד), קבלת פיקדונות כספיים כהגדרתם בסעיף 21(ב) לחוק הבנקאות (רישוי).

ד ב ר י ה ס ב ר

הובטחו לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ג) בדרך אחרת שלא פורטה בסעיף המוצע.

לסעיף קטן (ה)

מוצע לקבוע במפורש כי חברת תשלומים לא תוכל להשתמש בכספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, לשם מתן אשראי כלשהו. יודגש כי איסור זה חל לא רק על אשראי הניתן אגב פעולת תשלום, אלא גם במקרה שבו חברת תשלומים מחזיקה נוסף על כך ברשיון למתן אשראי לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים. כלומר חברת תשלומים לא תוכל לעשות שימוש בכספי לקוחותיה שנועדו למתן שירותי תשלום, למתן אשראי במסגרת כל שירותי האשראי שהיא נותנת. איסור זה, ביחד עם הקבוע בהוראות נוספות כמו סעיף 22(ז) המוצע, נועד למנוע מצב שבו פעילותה של חברת תשלומים תגיע לכדי פעילות בנקאית, שהיא פעילות המחייבת רישיון של תאגיד בנקאי בהתאם להוראות סעיף 21 לחוק הבנקאות (רישוי).

לסעיף קטן (ו)

מוצע להבהיר כי קבלת כספים מלקוחותיה של חברת תשלומים או בעבורם לשם מתן שירותי תשלום, ושמירתם בחשבון ייעודי כאמור בסעיף קטן (א) או הבטחתם באופן אחר, כאמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד), לא ייחשבו כקבלת פיקדונות כספיים כהגדרתם בסעיף 21(ב) לחוק הבנקאות (רישוי). כפי שהובהר בדברי ההסבר לסעיף קטן (ה) המוצע, חברות תשלומים העוסקות גם במתן אשראי, אינן רשאיות לעשות כן מכספי לקוחותיהן. לפיכך, פעילותה המותרת של

הכספים מוחזקת או מושקעת בחשבון ייעודי כאמור בסעיף קטן (א) או בחלופה אחרת שקבע שר האוצר, בהתייעצות עם הרשות ובהסכמת הנגיד, לפי סעיף קטן (ד). עוד מובהר כי ביטוח או ערבות כאמור לא יינתנו על ידי מי שקיבל היתר שליטה בחברת התשלומים, תאגיד בשליטתו או תאגיד שבשליטת חברת התשלומים, וזאת כדי למנוע חשש לניגוד עניינים בין הפעילויות השונות ולהבטחת כספם של הלקוחות של חברת התשלומים במקרה של אירוע המשפיע על כל החברות השייכות לאותה קבוצה תאגידית. סעיף זה מתבסס על הקבוע בסעיף 10 לדיקטיב ה-PSD ובסעיף 7 לדיקטיב ה-EMD, אשר מאפשרות, בתנאים מסוימים, את קיום דרישת שמירת כספי הלקוחות באמצעות ביטוח או ערבות, תחת החלופה של חשבון ייעודי, כמוסבר לעניין סעיף קטן (א).

לסעיף קטן (ד)

על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ג), מוצע להסמיך את שר האוצר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, ובהסכמת הנגיד, לקבוע כי חברת תשלומים תהיה רשאית שלא להחזיק או להשקיע את הכספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, בחשבון ייעודי כאמור בסעיף קטן (א) ושלא לעשות ביטוח או להמציא ערבות כאמור בסעיף קטן (ג), אם התקיימו תנאים אחרים להבטחת כל כספי הלקוחות באופן נפרד מכספי חברת התשלומים ונכסיה, לרבות במקרה של הליכי חדלות פירעון או פירוק של חברת התשלומים. סעיף זה נועד לאפשר גמישות למקרה שבו יתפתחו מוצרים או שירותים נוספים שיאפשרו את הבטחת מלוא כספי הלקוחות שלא

(ז) הרשות תקבע, בהוראות מאסדר, הוראות לעניין אופן השמירה על כספי לקוחות לפי סעיף זה.

(ח) בסעיף זה, "הליכי חדלות פירעון או פירוק" – הליכי חדלות פירעון כהגדרתם בחוק חדלות פירעון או הליכים לפי חלק שמיני א' לחוק החברות.

(א) בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות יעמדו בדרישות לעניין הון עצמי כפי שתקבע הרשות בהוראות מאסדר, וכן בדרישות נוספות לעניין ביטוח או בטוחה אחרת אם קבעה הרשות בהוראות כאמור; הרשות רשאית לקבוע דרישות שונות לפי סעיף קטן זה לבעל רישיון או לבעל אישור מאת הרשות, לפי סוג הרישיון או האישור, סוג שירות התשלום או היקף הפעילות ומאפייניה.

(ב) בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות יגישו לרשות דוחות, הודעות ונתונים על פעילותם לפי חוק זה בהתאם להוראות שתקבע הרשות בהוראות מאסדר; הרשות רשאית לקבוע הוראות לעניין פרסומם לציבור של דוחות והודעות לפי סעיף קטן זה.

(ג) בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות ימסרו לרשות, בכתב, לפי דרישתה או לפי דרישתו של עובד הרשות שהוסמך לכך, בתוך המועד שייקבע בדרישה, הסבר, פירוט, ידיעות ומסמכים בקשר לפרטים הכלולים בדוח, בהודעה או בנתונים שהגישו לפי סעיף קטן (ב).

דרישות לעניין
הון עצמי, דוחות,
והגשת מסמכים

25.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (א)

מוצע כי בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות יחויבו לעמוד בדרישות שתקבע הרשות לעניין הון עצמי וכן בדרישות נוספות לעניין ביטוח או בטוחה אחרת, אם קבעה הרשות. הרשות תהיה רשאית לקבוע דרישות שונות, לפי סוג הרישיון או האישור, סוג שירות התשלום, היקף הפעילות ומאפייניה, וזאת כדי להתאים את דרישות ההון העצמי, הביטוח או הבטוחה להיקף ולסוג פעילותו של הגוף האמור. הסדר דומה, המשתנה בהתאם לסוג השירות והיקף הפעילות קיים גם באירופה, מכוח דירקטיבת ה-PSD2 ומכוח דירקטיבת ה-EMD2 ומוצע לאמצו גם לצורך החוק המוצע.

לסעיפים קטנים (ב) ו-(ג)

מוצע לקבוע כי בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות יגישו לרשות דוחות, הודעות ונתונים על פעילותם, בהתאם להוראות שתקבע הרשות בהוראות מאסדר, וזאת כדי לאפשר לרשות לקיים פיקוח אפקטיבי על הגורמים המפוקחים לפי חוק זה. עוד מוצע כי הרשות תהיה רשאית לקבוע הוראות לעניין פרסומם לציבור של דוחות והודעות לפי סעיף קטן זה.

חברת תשלומים אינה קבלת פיקדונות כספיים מהציבור ומתן אשראי כאחת, פעילות אשר יוחדה לתאגידים בנקאיים ומחייבת בקבלת רישיון בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי). עוד יובהר, כי כל פעילות אחרת הכוללת קבלת פיקדונות כספיים ומתן אשראי כאחת תהיה כפופה להוראות חוק הבנקאות (רישוי).

לסעיף קטן (ז)

במטרה להבטיח את הניהול התקין והשמירה על כספי הלקוחות, מוצע לקבוע כי הרשות תקבע הוראות לחברת תשלומים לעניין אופן שמירת כספי לקוחות לפי סעיף 24 המוצע.

לסעיף 25 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כמה הוראות מיוחדות שיחולו לעניין בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי, המפוקחים בידי הרשות. יצוין כי לגבי בעלי אישור מאת מאסדרים אחרים, קבועות הוראות דומות מכוח חוקי הפיקוח האחרים שחלים לגביהם ולכן מוצע כי ההוראות שלהלן יחולו רק לגבי הגופים המפוקחים על ידי הרשות.

(ד) בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות, או מי שהגיש בקשה לקבלת רישיון או אישור מאת הרשות, לא יכלול בבקשה, בדיווח, או במידע אחר שהוא מוסר לרשות, פרט מטעה; לענין זה, "פרט מטעה" – לרבות דבר העלול להטעות את הרשות וכל דבר חסר שהעדרו עלול להטעות.

(ה) מסמך שבעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות, או מי שהגיש בקשה לקבל רישיון או אישור כאמור, חייב להגישו לרשות, יוגש באופן הקבוע לפי פרק ז' לחוק ניירות ערך.

הרשות רשאית לפטור בעל רישיון שהוא נותן שירות זר מהוראות שקבעה לפי סעיפים 23(ב), 25(א) ו-27(א)(4), כולן או חלקן, וכן להתנות פטור כאמור בתנאים אשר ייקבעו בתנאי הרישיון שלו לפי סעיף 6, אם שוכנעה כי הדין הזר המסדיר את עיסוקו של נותן השירות הזר במתן שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, והפיקוח על עיסוקו כאמור נותנים מענה מספק בכל הנוגע לעניינים המוסדרים לפי אותם סעיפים, והכול תוך שמירה על עניינם של הלקוחות ולאחר ששקלה הרשות טעמים שבטובת הציבור.

הוראות מיוחדות
לבעל רישיון שהוא
נותן שירות זר

26.

ד ב ר י ה ס ב ר

יוגש באופן הקבוע לפי פרק ז' לחוק ניירות ערך שעניינו הגשת מסמכים דרך מערכת המגנ"א (מערכת גילוי נאות אלקטרוני).

לסעיף 26 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי הרשות רשאית לפטור בעל רישיון שהוא נותן שירות זר מהוראות שקבעה לפי סעיפים 23(ב), 25(א) ו-27(א)(4) לחוק המוצע (העוסקים במגנ"א) לאבטחת מידע, ניהול סיכונים, הגנת סייבר והמשכיות עסקית בבעל רישיון, בדרישות ביטוח, הון עצמי מזערי או בטוחה אחרת ובהוראות לעניין ממשל תאגידי חברת תשלומים). כולן או מקצתן, וכן להתנות פטור כאמור בתנאים שייקבעו בתנאי הרישיון שלו לפי סעיף 6, אם שוכנעה הרשות שהוראות הדין זר המסדירות את עיסוק נותן השירות הזר במתן שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי, לפי העניין, והפיקוח על עיסוקו, נותנים מענה מספק בכל הנוגע לעניינים המוסדרים לפי הסעיפים האמורים, והכול תוך שמירה על עניינם של הלקוחות ושקילת טעמים שבטובת הציבור.

בדומה למוסבר בנוגע לסעיף 21 המוצע, יובהר כי לא מדובר בפטור מוחלט מדרישות החוק, אלא בהתאמת הדרישות האמורות בסעיפים שהוזכרו לעיל, לדרישות הרישיון הזר שבו מחזיק אותו בעל רישיון שהוא נותן שירות זר. במקרה שבו יינתן פטור מהדרישות המצוינות בסעיף המוצע, אותן דרישות חלופיות הקיימות לנותן השירות הזר מכוח רישיונו הזר, יוכלו להיקבע כחלק מתנאי הרישיון שהרשות תיתן לו. כל זאת, אם שוכנעה הרשות כי הוראות הדין הזר והפיקוח על עיסוקם של בעלי רישיון שהם נותני שירות זרים, נותנים מענה הולם לאותם

נוסף על כך, מוצע כי בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי, ימסרו לרשות בכתב, הסבר, פירוט, ידיעות ומסמכים בקשר לפרטים הכלולים בדוח, בהודעה או בנתונים שמסרו לפי החוק לרשות, אם היא או עובד הרשות שהוסמך לכך דרשו זאת. יובהר כי דרישת ההסבר, פירוט, ידיעות ומסמכים לפי דרישת הרשות או עובד הרשות שהוסמך לכך כאמור בסעיף קטן (ג), היא לצורך הבהרות של דוחות, הודעות ונתונים שהוגשו על ידי בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות כאמור בסעיף קטן (ב).

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע איסור על הטעיית הרשות כבר משלב הגשת הבקשה לרישיון או לאישור, כך שייאסר על מבקש רישיון או מבקש אישור מאת הרשות לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי וכן על בעל רישיון או בעל אישור מהרשות לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי, לכלול בבקשה, בדיווח או במידע אחר שהם מוסרים לרשות פרט מטעה. יוסבר כי ההגדרה המוצעת "פרט מטעה" כוללת גם דבר העלול להטעות את הרשות וגם כל דבר חסר שהעדרו עלול להטעות את הרשות. איסור זה נועד לאפשר לרשות לבצע פיקוח אפקטיבי על המבקשים לעסוק בתחום ועל הגורמים המפוקחים לפי החוק המוצע והוא מקביל, לדוגמה, להסדר הקבוע בסעיף 36(ד) לחוק שירות מידע פיננסי.

לסעיף קטן (ה)

מוצע כי כל מסמך שבעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי או מי שמבקש לקבל רישיון או אישור כאמור, חייבים להגישו לרשות,

27. (א) הרשות רשאית לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות שיחולו על בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות לשם יישום חובותיהם לפי חוק זה, לרבות בעניינים אלה:

- (1) טיפול בתלונות לקוחות ותיעודו;
- (2) שמירת מסמכים;
- (3) איתור מצבים של ניגוד עניינים בפעילותם של חברת תשלומים או יוזם בסיסי המפוקח על ידי הרשות, וטיפול בהם;
- (4) לעניין חברת תשלומים – גם הוראות בעניינים אלה, בהתאם להיקף פעילותה של חברת התשלומים, סוג הפעילות ומאפייניה:
- (א) הרכב הדירקטוריון, וכן מינוי ועדות דירקטוריון, מספר החברים בהן והרכבן;
- (ב) תנאי כשירות של דירקטור ושל חבר ועדת דירקטוריון, ורשאות הרשות להורות על תנאי כשירות נוספים, לרבות מיומנות חשבונאית ופיננסית, הנדרשים מדירקטור חיצוני ומחברים מסוימים בוועדות כאמור;
- (ג) הגבלות לעניין מינוי דירקטור או חבר ועדת דירקטוריון, לרבות הגבלות בשל עיסוקיהם האחרים;
- (ד) דרך המינוי של דירקטור, תקופת כהונה והוראות לעניין הפסקה או פקיעה של כהונתו;
- (ה) המניין החוקי בישיבות דירקטוריון וועדת דירקטוריון;

ד ב ר י ה ס ב ר

התואם את היקף פעילות חברת התשלומים, סוג הפעילות ומאפייניה. מאפייני הפעילות בהקשר זה, יכולים להיות עיסוק נוסף של חברת התשלומים, כגון מתן אשראי אגב פעולת תשלום אשר ייתכן שיצדיק התייחסות מיוחדת במסגרת דרישות הממשל התאגידי. הוראות אלה, בנושא ממשל תאגידי, יעסקו בהרכב הדירקטוריון, מינוי ועדות דירקטוריון, מספר החברים בהן והרכבן, תנאי כשירות של דירקטור ושל חבר ועדת דירקטוריון וכן תנאי כשירות נוספים, הגבלות לעניין מינוי דירקטור או חבר ועדת דירקטוריון לרבות הגבלות בשל עיסוקיהם האחרים, דרכי המינוי של דירקטורים, המניין החוקי בישיבות דירקטוריון וועדות דירקטוריון, נושאים שייחודו והחלטות שיתקבלו בדירקטוריון או בוועדה מועדונית, ודרכי עבודתם של הדירקטורים ושל ועדת דירקטוריון.

זאת ועוד, מוצע להסמיך את הרשות לקבוע במידת הצורך, בכללים אשר יפורסמו ברשומות, סוגי עמלות שיגבו חברות תשלומים או בעל רישיון ייזום בסיסי, שיעורן והיקפן.

עניינים המוסדרים בסעיפים אלה, תוך שמירה על עניינים של הלקוחות ושקילת טעמים שבטובת הציבור. יודגש כי בכל מקרה, מדובר בבעלי רישיון לפי חוק זה אשר יפוקחו על ידי הרשות.

לסעיף 27 לחוק המוצע

מוצע להסמיך את הרשות לקבוע הוראות ליישום חובותיו של בעל רישיון ושל בעל אישור מאת הרשות לפי החוק המוצע, וזאת בלי לגרוע מהסמכות הכללית שמוענקת לרשות בסעיף 43 המוצע. הרשות תוסמך כאמור לתת הוראות בעניינים נוספים הנוגעים להתנהלותו של בעל רישיון או של בעל אישור מאת הרשות, בנושאים כגון: טיפול בתלונות לקוחות ותיעודו, שמירת מסמכים ואיתור מצבים של ניגודי עניינים בפעילות המפוקחת על ידי הרשות וטיפול בהם.

עוד מוצע להסמיך את הרשות לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות בנושא ממשל תאגידי, לעניין חברת תשלומים, הנוספות על האמור בחוק החברות, באופן

(ו) נושאים שיידונו והחלטות שיתקבלו בדירקטוריון או בוועדה מוועדותיו, והחלטות כאמור שיתקבלו בהליך מיוחד או ברוב מיוחד שייקבע;

(ז) דרכי עבודתם של הדירקטוריון ושל ועדת דירקטוריון.

(ב) הרשות רשאית לקבוע בכללים סוגי עמלות שיגבו חברת תשלומים או בעל רישיון ייזום בסיסי, שיעורן והיקפן.

פרק ד': הוראות מיוחדות לעניין התקשרות בין גופים העוסקים בסליקה והנפקה

28. (א) בסעיף זה, "מאגד" – חברת תשלומים או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות, המרכזים חיובים וזיכויים של ספקים המבוצעים באמצעות כרטיסי חיוב.

(ב) לא תסרב חברת תשלומים שהיא סולק כרטיסי חיוב גדול להתקשר עם מאגד ולא תמנע התקשרות בין מאגד לבין ספק, מטעמים בלתי סבירים.

(ג) לעניין זה יראו, בין השאר, כל אחד מאלה כסירוב מטעמים בלתי סבירים:

(1) סירוב חברת תשלומים שהיא סולק כרטיסי חיוב גדול להתקשר עם מאגד, שאינו מנומק בכתב, בתוך 20 ימי עסקים מיום שפנה אליה המאגד;

(2) סירוב בנסיבות אחרות שקבע השר, בהתייעצות עם הרשות ועם הנגיד.

איסור לסירוב בלתי סביר להתקשרות סולק עם מאגד

ד ב ר י ה ס ב ר

סביר יחול רק על חברת תשלומים שהיא סולק כרטיסי חיוב גדול. זאת, כדי לאזן בין התועלת התחרותית של איסור זה, הגדל ככל שהיקף הפעילות של הסולק גדל, לבין הנטל שהטלת האיסור כאמור עלולה להטיל על גופים קטנים.

רשימת הגופים שהם סולקי כרטיסי חיוב גדולים תפורסם על ידי כל מאסדר ביחס לגופים שבפיקוחו, הן ברשומות והן באתר האינטרנט של המאסדר, כאשר הפרסום ברשומות יהיה קונסטיטוטיובי. הרשימה תכלול חברות תשלומים, תאגיד בנקאי ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות, שעוסקים בסליקה של כרטיסי חיוב, שסלקו עשרה אחוזים או יותר ממספר העסקאות בכרטיסי חיוב שנסלקו בישראל בידי סולקים או מסכום התמורה הכולל ששולם לספקים בישראל בידי סולקים, בשנה הקלנדרית הקודמת. לשם החישוב כאמור, יראו בתאגיד שהסולק הוא בעל עניין מהותי בו, בתאגיד השולט בסולק ובתאגיד שמי ששולט בסולק הוא בעל עניין מהותי בו, חלק מהסולק. הבדיקה תבצע כל שנה והרשימה תתעדכן מזמן לזמן ככל שיידרש.

כמו כן, מוצע להתאים את הגדרה "מאגד" כך שתכלול חברות תשלומים או בעל רישיון נותן שירותי

לסעיף 28 לחוק המוצע

סעיף 28 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (בפרק זה – חוק הבנקאות (שירות ללקוח)), קובע איסור לסירוב בלתי סביר להתקשרות סולק עם מאגד או למניעת התקשרות בין מאגד לספק. זאת בשל הפוטנציאל של גופים מאגדים להגביר את התחרות בשוק סליקת כרטיסי החיוב. ואכן, בבדיקה שפרסמה רשות התחרות ביום י"ז בטבת התשפ"א (1 בינואר 2020) ("בחינות רטרוספקטיבה" אשר פורסמו באתר האינטרנט של רשות התחרות) נמצא כי בתי עסק שעברו לסלוק באמצעות מאגד הפחיתו באופן משמעותי את עמלת הסליקה ששילמו בעבור עסקאות מסוג "תשלום נדחה" ביחס לתקופה שטרם המעבר למאגד.

במסגרת סעיף זה מוצע לאמץ איסור זה גם לעניין סולקים שהם חברות תשלומים. עם זאת, בניגוד למצב השוק באותה העת שבה נחקק סעיף 28 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), שבו פעלו מספר מצומצם של סולקים אשר לכל אחד מהם היה נתח שוק משמעותי, החוק המוצע חותר ליצור מבנה שוק מאוזן יותר שבו יפעלו מספר רב של שחקנים. משום כך, מוצע לקבוע כי האיסור לסירוב בלתי

(ד) חברת תשלומים שהיא סולק כרטיסי חיוב גדול לא תגבה ממוטב שהתקשר עם מאגד תמורה נוספת על התמורה שגובה המאגד מהמוטב בעד השירות שהמאגד נותן לו.

(ה) השר רשאי לקבוע את התמורה שישלם מאגד לחברת תשלומים שהיא סולק כרטיסי חיוב גדול ואת תנאי ההתקשרות ביניהם, בהתקיים כל אלה:

(1) המאגד פנה לחברת התשלומים שהיא סולק כרטיסי חיוב גדול ובתוך שישה חודשים ממועד הפניה לא הושגה ביניהם הסכמה בדבר התמורה או תנאי ההתקשרות;

(2) השר נוכח כי חברת התשלומים שהיא סולק כרטיסי חיוב גדול דרשה תמורה או תנאי התקשרות בלתי סבירים.

(ו) מאסדר יפרסם ברשומות את רשימת סולקי כרטיסי החיוב הגדולים, שתכלול סולקים שבפיקוחו שסלקו עשרה אחוזים או יותר ממספר העסקאות בכרטיסי חיוב שנסלקו בישראל בידי סולקים או מסכום התמורה הכולל ששולם לספקים בישראל בידי סולקים, בשנה הקלנדרית הקודמת; לשם חישוב השיעור כאמור יראו בתאגיד שהסולק הוא בעל עניין מהותי בו, בתאגיד השולט בסולק ובתאגיד שמי ששולט בסולק הוא בעל עניין מהותי בו, חלק מהסולק; רשימה כאמור תפורסם גם באתר האינטרנט של המאסדר; בסעיף קטן זה, "סולק" – חברת תשלומים, תאגיד בנקאי בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות, שעיסוקם בסליקה של כרטיסי חיוב.

(א) מאסדר יפרסם ברשומות את רשימת הסולקים בעלי היקף פעילות רחב, שתכלול סולקים שבפיקוחו שמתקיים בהם אחד מאלה:

רשימת הסולקים בעלי היקף פעילות רחב 29.

ד ב ר י ה ס ב ר

הלקוחות בצד השני; כדי לשמור על כוח שוק זה, הם עלולים לסרב להתקשר עם נותני שירותים אשר מציעים שירותים מתחרים לצד השני של השוק.

במסגרת תיקון חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 18), התשע"א-2011, המחוקק התייחס לבעייתיות שעולה ממאפייני שוק התשלומים, וקבע הוראות לעניין זה. בתמצית, ניתנה סמכות למאסדר של הסולקים באותה עת, קרי המפקח על הבנקים, להורות כי סולק של כרטיסי חיוב בעל היקף פעילות רחב יתקשר עם מנפיק לשם סליקת עסקאות בכרטיסי החיוב המונפקים בידי אותו מנפיק, אם מצא שסולק כאמור סירב להתקשר עם המנפיק מטעמים בלתי סבירים. במקביל, נקבע שמנפיק של כרטיסי חיוב בעל היקף פעילות רחב לא יסרב להתקשר עם סולק של פעילות בכרטיסי חיוב לשם ביצוע סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי החיוב שהנפיק, מטעמים בלתי סבירים. חובה זו, לאחר תיקון חוק הבנקאות (רישוי) שלהלן, תמשיך לחול לגבי בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות.

תשלום יציבותי, המרכזים חיובים וזיכויים של ספקים המבוצעים באמצעות כרטיסי חיוב, שכן עם חקיקת החוק המוצע, פעילות מאגד תידרש לאחד מהרישיונות הניתנים לגופים האמורים.

לסעיפים 29 עד 32 לחוק המוצע

שוק התשלומים מאופיין כשוק דו-צדדי, שבו מנפיק או סולק יוצרים ערך ללקוחותיהם בכך שיש התקשרות בין שחקנים שונים. הערך שלקוח בצד אחד של השוק רואה כרוך בכמות הלקוחות שמולם הוא יכול לפעול בצד השני של השוק; כלומר משלם רוצה להחזיק באמצעי תשלום שמוטבים רבים ככל האפשר יקבלו אותו, ומוטבים רוצים לקבל אמצעי תשלום שמשלמים רבים ככל האפשר מחזיקים בו. לנוכח זאת, שחקנים בעלי היקף פעילות רחב בצד אחד של השוק עלולים לצבור כוח שוק משמעותי אל מול הגורמים הפועלים בצד השני של השוק, באופן שיאפשר להם לנצל את היקף פעילותם המשמעותי כלפי

(1) הוא סולק שסלק עשרים אחוזים או יותר ממספר העסקאות בכרטיסי חיוב שנשלחו בישראל בידי סולקים או מסכום התמורה הכולל ששולם לספקים בישראל בידי סולקים, בשנה הקלנדרית הקודמת; לשם חישוב השיעור כאמור רשאי השר, בהתייעצות עם המאסדר ועם הממונה על התחרות, להורות כי יראו במנויים להלן, כולם או חלקם, חלק מהסולק, אם סבר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום הנפקת כרטיסי חיוב או לשם הבטחת טובת המשלמים או המוטבים:

(א) תאגיד שהסולק הוא בעל עניין מהותי בו;

(ב) תאגיד השולט בסולק;

(ג) תאגיד שמי ששולט בסולק הוא בעל עניין מהותי בו;

ד ב ר י ה ס ב ר

המשלמים או המוטבים, רשאי הוא, בהתייעצות עם המאסדר של המנפיק או הסולק (הרשות, הנגיד או המפקח על נותני שירותים פיננסיים, לפי העניין), ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, להורות כי סולק לפי חוק זה, כלומר חברת תשלומים שעיסוקה בסליקה של פעולות תשלום, שהוא סולק בעל היקף פעילות רחב, הסולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אמצעי תשלום מסוג מסוים, יתקשר עם מנפיק של אותו סוג אמצעי תשלום לשם סליקת פעולות תשלום כאמור, אם מצא שסולק כאמור סירב להתקשר עם המנפיק מטעמים בלתי סבירים. בהקשר זה יובהר כי מנפיק, בסעיף זה, אינו רק חברת תשלומים שהיא מנפיק אלא גופים נוספים שעוסקים בהנפקה כמפורט בגוף הסעיף. כלומר יש אפשרות שהטלת החובה על סולק בעל היקף פעילות רחב שהוא חברת תשלומים תהיה לגבי התקשרות עם מנפיק שאינו חברת תשלומים ושמופקח על ידי מאסדר אחר.

נוסף על כך מוצע, במסגרת סעיף 32 המוצע, לקבוע שמנפיק לפי חוק זה, כלומר חברת תשלומים שעיסוקה בהנפקה של אמצעי תשלום, שהוא מנפיק בעל היקף פעילות רחב המנפיק אמצעי תשלום מסוג מסוים, לא יסרב להתקשר עם סולק הסולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אותו סוג של אמצעי תשלום, לשם ביצוע סליקה של פעולות תשלום כאמור, מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים, בידי מנפיק, להתקשרות עם סולק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים. כמו כן, מוצע כי שר האוצר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה ובהתייעצות עם הנגיד ועם הממונה על התחרות, יהיה רשאי לפטור מנפיק בעל היקף פעילות רחב מהוראות סעיף קטן (א), אם סבר כי החלת הוראות הסעיף האמור על אותו מנפיק עלולה לפגוע בתחרות בתחום הנפקת אמצעי התשלום, כך שהתועלת מהחלת ההוראות לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות תשלום תהיה נמוכה מהפגיעה כאמור ובהתחשב

על רקע זה, ומאחר שבמסגרת החוק המוצע, מוצע להסדיר את העיסוק בשירותי תשלום גם לחברות תשלומים, מוצע לאמץ את ההוראות שנקבעו כאמור בנוגע למנפיקים בעלי היקף פעילות רחב או סולקים בעלי היקף פעילות רחב, גם לעניין חברות תשלומים שיעסקו בהנפקה או בסליקה של כרטיסי חיוב וכן, כפי שיצוין בהמשך בדברי ההסבר, לעניין אגודות פיקדון ואשראי לתיקון העקף המוצע לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים. מאחר שישנם כמה בעלי רישיונות הרשאים לעסוק בשוק התשלומים, לעניין חישוב היקף הפעילות של המנפיקים או הסולקים, מוצע להגדיר את המכנה לעניין החישוב האמור באופן שיכלול את כלל הגופים המפוקחים לעניין פעילותם כמנפיק של כרטיסי חיוב או כסולק של פעולות בכרטיסי חיוב.

נוסף על כך, לצד הותרת ההסדר הבוחן את חלקו של הגוף בהנפקה או סליקה של עסקאות שנעשו בכרטיסי חיוב, אשר עדיין נדרשת בהיתן מבנה השוק הנוכחי, מוצע להסמיך את שר האוצר להחיל את ההסדר המוצע בסעיף בנוגע למנפיק בעל היקף פעילות רחב ולסולק בעל היקף פעילות רחב, גם על אמצעי תשלום אחרים מסוג שיקבע השר לפי הצעת הרשות, הנגיד או המפקח על נותני שירותים פיננסיים, או בהתייעצות עימם, ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, משיקולים הנוגעים לתחרות במערכת הפיננסית, ולקבוע לעניינם את השיעור הרלוונטי לאותם אמצעי תשלום, בהתאם למבנה השוק. יובהר כי החובה תחול לגבי מנפיק וסולק של אותו אמצעי תשלום. זאת, כדי ליצור נטרליות טכנולוגית שתאפשר את התפתחות שוק התשלומים, ומכיוון שהמאפיינים האמורים של שוק התשלומים עשויים להתקיים בלא קשר לממד הפיזי של אמצעי התשלום.

לנוכח כל האמור, מוצע, במסגרת סעיף 30 המוצע, לקבוע שאם סבר שר האוצר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות תשלום באמצעי תשלום המונפקים בידי מנפיק מסוים או לשם הבטחת טובת

(2) הוא סולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אמצעי תשלום מסוג שקבע השר, לפי הצעת הרשות, הנגיד או המפקח על נותני שירותים פיננסיים, או בהתייעצות עימם, ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, משיקולים הנוגעים לתחרות במערכת הפיננסית (בפסקה זו – פעולות תשלום מאופיינות), ששיעור פעולות התשלום המאופיינות שהוא סלק מתוך מספר פעולות התשלום המאופיינות שנשלקו בישראל בשנה הקלנדרית הקודמת עולה על השיעור שקבע השר, או שסכום התמורה הכולל ששולם לספקים בישראל על ידו בגין פעולות תשלום מאופיינות, מתוך סכום התמורה הכולל ששולם לספקים בישראל על ידי סולקים בגין פעולות תשלום מאופיינות, בשנה הקלנדרית הקודמת, עולה על שיעור שקבע השר כאמור; לשם חישוב השיעור כאמור רשאי השר, בהתייעצות עם המאסדר ועם הממונה על התחרות, להורות כי יראו במנויים בפסקה (1)(א) עד (ג), כולם או חלקם, כחלק מהסולק, אם סבר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות התשלום באמצעי תשלום או לשם הבטחת טובת המשלמים או המוטבים.

(ב) רשימה כאמור בסעיף קטן (א) תפורסם גם באתר האינטרנט של המאסדר.

(ג) בסעיף זה, "סולק" – חברת תשלומים, תאגיד בנקאי, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי, העוסקים בסליקה של פעולות תשלום.

ד ב ר י ה ס ב ר

רחב, ברשומות ובאתר האינטרנט של כל מאסדר, כמפורט בסעיפים 29 ו-31 המוצעים, ובהתאם לקבוע כי החובות שבסעיפים אלה מוטלות רק על מי שמנוי ברשימה. בהקשר זה יצוין כי ניתנה לשר האוצר סמכות, בהתייעצות עם המאסדר הרלוונטי ועם הממונה על התחרות, להורות כי יראו בתאגיד שהסולק הוא בעל עניין מהותי בו, בתאגיד השולט בסולק ובתאגיד שמי ששולט בסולק הוא בעל עניין מהותי בו, חלק מהסולק אם סבר כי הדבר דרוש כמפורט בסעיף; וכן ניתנה לשר האוצר סמכות, בהתייעצות עם המאסדר הרלוונטי ועם הממונה על התחרות, להורות כי יראו בתאגיד שמנפיק הוא בעל עניין מהותי בו, בתאגיד השולט במנפיק ובתאגיד שמי ששולט במנפיק הוא בעל עניין מהותי בו, חלק מהמנפיק אם סבר כי הדבר דרוש כמפורט בסעיף. מוצע כי פרסום הרשימות ברשומות יהיה קונסטיטוטבי, וזאת לצד החובה לפרסם את הרשימה גם באתר האינטרנט של המאסדר.

בטובת המשלמים או המוטבים. גם בהקשר זה יובהר כי סולק, בסעיף זה, שאיתו חייב מנפיק בעל היקף פעילות רחב להתקשר, אינו רק סולק שהוא חברת תשלומים אלא גופים נוספים שעוסקים בסליקה כמפורט בגוף הסעיף. כלומר החובה על מנפיק לפי חוק זה כלומר חברת תשלומים שעיסוקה בהנפקה של אמצעי תשלום, שהוא מנפיק בעל היקף פעילות רחב, תהיה גם לגבי התקשרות עם מנפיק שאינו חברת תשלומים ושמפוקח על ידי מאסדר אחר.

מאחר שהכוונה בחוק המוצע היא שייכנסו מספר רב של שחקנים לשוק ומאחר שלא כל גוף יודע אם הוא נכלל בגדר 'היקף פעילות רחב' או שאינו נכלל, בין השאר משום שהקביעה מבוססת על השיעור היחסי של היקף פעילותו מהיקף הפעילות של כלל השחקנים, מוצע להגביר את השקיפות והבהירות לעניין זהות המנפיקים או הסולקים בעלי היקף פעילות רחב, ולהטיל על המאסדרים השונים לפרסם רשימה של מנפיקים או סולקים בעלי היקף פעילות

(א) סבר השר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות תשלום או לשם הבטחת טובת המשלמים או המוטבים, רשאי הוא, בהתייעצות עם הרשות, הנגיד או המפקח על נותני שירותים פיננסיים, לפי העניין, ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, להורות כי סולק שהוא סולק בעל היקף פעילות רחב, הסולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אמצעי תשלום מסוג מסוים, יתקשר עם מנפיק של אותו סוג אמצעי תשלום לשם סליקת פעולות תשלום כאמור, אם מצא שסולק כאמור סירב להתקשר עם המנפיק מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה –

(1) יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים, בידי סולק, להתקשרות עם מנפיק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים;

(2) סירוב סולק להתקשר עם מנפיק שאינו נתון, לפי דין, לפיקוחו של המפקח על הבנקים, של הרשות או של המפקח על נותני שירותים פיננסיים, ייחשב כסירוב מטעמים סבירים.

(ב) בסעיף זה, "מנפיק" – חברת תשלומים, תאגיד בנקאי, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות, שעיסוקם בהנפקה של אמצעי תשלום.

(א) מאסדר יפרסם ברשומות את רשימת המנפיקים בעלי היקף פעילות רחב, שתכלול מנפיקים שבפיקוחו שמתקיים בהם אחד מאלה:

(1) הוא מנפיק שהנפיק עשרה אחוזים או יותר ממספר כרטיסי החיוב התקפים שהונפקו בישראל, או מנפיק אשר באמצעות כרטיסי החיוב שהנפיק בוצעו עשרה אחוזים לפחות מסכום העסקאות שבוצעו בישראל בשנה הקלנדרית הקודמת באמצעות כרטיסי חיוב שהונפקו בישראל; לשם חישוב השיעור כאמור רשאי השר, בהתייעצות עם המאסדר ועם הממונה על התחרות, להורות כי יראו במנויים להלן, כולם או חלקם, חלק מהמנפיק, אם סבר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב או לשם הבטחת טובת המשלמים או המוטבים:

(א) תאגיד שהמנפיק הוא בעל עניין מהותי בו;

(ב) תאגיד השולט במנפיק;

(ג) תאגיד שמי ששולט במנפיק הוא בעל עניין מהותי בו;

(2) הוא מנפיק של אמצעי תשלום מסוג של אמצעי תשלום שקבע השר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, הנגיד והמפקח על נותני שירותים פיננסיים, משיקולים הנוגעים לתחרות במערכת הפיננסית, ששיעור אמצעי התשלום כאמור שהנפיק מתוך אותם אמצעי התשלום התקפים שהונפקו בישראל עולה על השיעור שקבע השר, או ששיעור העסקאות שבוצעו באמצעות אמצעי התשלום כאמור שהנפיק מתוך סכום העסקאות הכולל שבוצעו בישראל בשנה הקלנדרית הקודמת, באמצעות אותם אמצעי התשלום שהונפקו בישראל, עולה על השיעור שקבע השר; לשם חישוב השיעור כאמור רשאי השר, בהתייעצות עם המאסדר ועם הממונה על התחרות, להורות כי יראו במנויים בפסקה (1)(א) עד (ג), כולם או חלקם, כחלק מהמנפיק, אם סבר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת עסקאות באמצעי תשלום או לשם הבטחת טובת המשלמים או המוטבים.

(ב) רשימה כאמור בסעיף קטן (א) תפורסם גם באתר האינטרנט של המאסדר.

(ג) בסעיף זה, "מנפיק" – כהגדרתו בסעיף 30(ב).

(א) מנפיק שהוא מנפיק בעל היקף פעילות רחב המנפיק אמצעי תשלום מסוג מסוים, לא יסרב להתקשר עם סולק הסולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אותו סוג של אמצעי תשלום, לשם ביצוע סליקה של פעולות תשלום כאמור, מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה, יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים, בידי מנפיק, להתקשרות עם סולק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים.

(ב) השר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה ובהתייעצות עם הנגיד ועם הממונה על התחרות, רשאי לפטור מנפיק שהוא מנפיק בעל היקף פעילות רחב מהוראות סעיף קטן (א), אם סבר כי החלת הוראות הסעיף האמור על אותו מנפיק עלולה לפגוע בתחרות בתחום הנפקת אמצעי התשלום כך שהתועלת מהחלת ההוראות לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות תשלום תהיה נמוכה מהפגיעה כאמור, ובהתחשב בטובת המשלמים או המוטבים.

(ג) בסעיף זה, "סולק" – כהגדרתו בסעיף 29(ג).

32. מנפיק בעל היקף פעילות רחב

“מוטב” – מוטב שהוא יחיד;

“מנפיק” – חברת תשלומים, תאגיד בנקאי, בעל רישיון
למתן שירותי פיקדון ואשראי או בעל רישיון נותן
שירותי תשלום יציבותי, שעיסוקם בהנפקה של
אמצעי תשלום;

“משלם” – משלם שהוא יחיד;

“נותן שירות להעברת כספים בין יחידים” – מנפיק
שהוא גם סולק, הנותן שירות להעברת כספים
בין יחידים;

“נותן שירות להעברת כספים בין יחידים שהוא בעל
היקף פעילות רחב” – נותן שירות להעברת
כספים בין יחידים המנוי ברשימת נותני שירות
להעברת כספים בין יחידים שהם בעלי היקף
פעילות רחב, שפרסם מאסדר לפי סעיף קטן (ו);

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 33 לחוק המוצע

במסגרת סעיף 33 המוצע, מוצע לקבוע חובות על מי
שנותן שירות של העברת כספים בין יחידים באמצעות פרט
מזהה (בפרק זה – שירות P2P). בשנים האחרונות הושקו
בישראל כמה יישומונים המשמשים להעברת כספים בין
יחידים באמצעות פרט מזהה (מספר טלפון, כתובת דואר
אלקטרוני וכדומה). מצד אחד, פעילותם של יישומונים
אלה מבורכת ומסיבה תועלות רבות לציבור המשתמשים,
בכך שהיא מספקת אמצעי תשלום נוח להעברת כספים בין
יחידים באופן פשוט ונוח. מצד שני, הדינמיקה הנוכחית
בשוק עשויה לעורר חששות להתפתחות של שוק ריכוזי
שאינו משרת את אינטרס הצרכנים בצורה מיטבית.

מחקר שנערך בידי רשות התחרות מצא כי קיים אפקט
רשת משמעותי בהעברות תשלומים בין יחידים: הערך
שכל לקוח מקבל מהיישומון מושפע באופן ישיר מכמות
הלקוחות הנוספים הרשומים לאותו יישומון. אפקט הרשת
האמור נוצר מכך שיישומוני שירות ה-P2P מתנהלים
כמערכת סגורה, כלומר לקוח יכול להעביר כספים רק
ללקוח אחר של אותו יישומון. אפקט הרשת מביא לכך
שהתחום נוטה לכיוון של מנצח יחיד ובכך מעורר חשש
להעדר תחרות בתחום יישומוני שירות ה-P2P, באופן
שעלול לאפשר למפעיל היישומון הדומיננטי לנצל את
מעמדו כדי לפגוע בתנאי אספקת השירות ללקוחות
הפלטפורמה. כדי לצמצם את אפקט הרשת בכל הנוגע
לשירות P2P, מוצע לחייב את נותני שירות ה-P2P שהם
בעלי היקף פעילות רחב לאפשר ללקוחותיהם לקבל כספים
ממשלם שהוא לקוח של נותן שירות P2P אחר וכן להעביר
כספים למוטב שהוא לקוח של נותן שירות P2P אחר. בדרך
זאת, יתאפשר ללקוחות לבחור את השירות המועדף עליהם
לפי הצעת הערך שהוא מציע להם, בלי להיות כבולים
לשירות אחד המחזיק במאגר הלקוחות הגדול.

לתחרות בתחום שירות ה-P2P חשיבות תחרותית
נוספת, שכן מתן שירות P2P עשוי לשמש כדרך ליצירת
ממשק שוטף עם הלקוח אשר יאפשר לנותן השירותים להציע
לו שירותים פיננסיים נוספים. באופן הזה, העברות באמצעות
שירות P2P יוכלו לקדם את פריקות סל השירותים הבנקאי
ובכך להגדיל את התחרות בתחומים אלה. זאת בהתחשב
בדינמיקה המתקיימת עדיין בתחום הבנקאות, שבמסגרתו
מרבית הציבור ממשיך לרכוש את השירותים הבנקאיים כסל
אחד מאת הבנק שבו הלקוח מנהל את חשבון העובר ושב
("בנק הבית"), ובלי שניצבת מולו תחרות משמעותית מצד
בנקים אחרים או מצד גורמים חוץ-בנקאיים.

לנוכח האמור, במסגרת הסעיף המוצע להבחין בין
שירותים אוניברסליים, אשר מוצעים ללקוחות של כל
הבנקים, לבין שירותים שבנקים מציעים אך ורק למי שמנהל
אצלם חשבון עובר ושב, כאשר ההגדרה "נותן שירות
להעברת כספים בין יחידים" תכלול רק את מי שמאפשר
להעביר כספים לכל הלקוחות באופן אוניברסלי. לגבי נותן
שירות כאמור שהוא בעל היקף פעילות רחב, תחול החובה
לאפשר העברה וקבלה של כספים לפי סעיפים קטנים (ב)
ו-(ג) של סעיף 33 המוצע. הבחנה זאת משקפת הבחנה בין
שירותים "פריקים" שמעודדים פריקות של סל המוצרים
הפיננסיים לבין שירותים שמוצעים כחלק מהסל הבנקאי
בלבד, כל בנק ללקוחות העובר ושב שלו בלבד. לעניין זה,
מוצע להטיל חובות קישוריות רק על נותני שירות P2P
אוניברסליים שהם בעלי היקף פעילות רחב ורק כלפי נותני
שירות P2P אחרים.

יובהר כי שירות שניתן על ידי בנק או תאגיד בנקאי
ללקוחות של כל הבנקים יוגדר כשירות אוניברסלי, וזאת
גם אם נותן השירות דורש כי הלקוח יפתח אצלו חשבון
תשלום (שאינו חשבון עובר ושב בנקאי) לצורך שליחה או
קבלה של כספים במסגרת שירות ה-P2P.

“סולק” – חברת תשלומים, תאגיד בנקאי, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי, שעיסוקם בסליקה של פעולות תשלום;

“פרט מזהה” – מספר טלפון או כתובת דואר אלקטרוני או פרט אחר שקבע השר בהתייעצות עם הנגיד;

“שירות להעברת כספים בין יחידים” – שירות מקוון המאפשר למשלם להעביר כספים למוטב על סמך פרט מזהה של המוטב והמאפשר למוטב לקבל כספים על סמך פרט מזהה שלו, ובלבד שהשירות אינו ניתן בידי בנק רק למשלם שלטובתו הבנק מנהל חשבון תשלום מסוג עובר ושבו.

(ב) נותן שירות להעברת כספים בין יחידים בעל היקף פעילות רחב יאפשר ללקוח שהוא משלם להעביר כספים למוטב שהוא לקוח של נותן שירות להעברת כספים בין יחידים אחר, על סמך פרט מזהה.

(ג) נותן שירות להעברת כספים בין יחידים בעל היקף פעילות רחב יאפשר ללקוח שהוא מוטב לקבל כספים ממשלם שהוא לקוח של נותן שירות להעברת כספים בין יחידים אחר, על סמך פרט מזהה.

(ד) מנהל חשבון תשלום למוטב יאפשר ללקוח שהוא מוטב לקבל כספים ממשלם שהוא לקוח של נותן שירות להעברת כספים בין יחידים או של מנהל חשבון תשלום למשלם, על סמך פרט מזהה; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על מנהל חשבון תשלום למוטב בעל היקף פעילות קטן.

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף קטן (ו) מוצע לקבוע שרשימת הגופים שהם נותני שירות להעברת כספים בין יחידים שהם בעלי היקף פעילות רחב תפורסם על ידי כל מאסדר ביחס לגופים שבפיקוח, הן ברשומות והן באתר האינטרנט של המאסדר, כאשר הפרסום ברשומות יהיה קונסטיטוטיובי. הרשימה תכלול חברות תשלומים, תאגיד בנקאי, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי, שסכום הכספים שהעביר בישראל במסגרת שירות להעברת כספים בין יחידים, עולה על עשרים אחוזים מהסכום הכולל של הכספים שהועברו בישראל במסגרת שירות להעברת כספים בין יחידים, בשנה הקלנדרית הקודמת, או שסכום הכספים שקיבל בישראל במסגרת שירות להעברת כספים בין יחידים, עולה על עשרים אחוזים מהסכום הכולל של הכספים שהתקבלו בישראל במסגרת שירות להעברת כספים בין יחידים, בשנה הקלנדרית הקודמת. לשם החישוב כאמור יראו בתאגיד שהסולק הוא בעל עניין מהותי בו, בתאגיד השולט בסולק ובתאגיד שמי ששולט בסולק הוא בעל עניין מהותי בו, חלק מהסולק. הבדיקה לעניין זה תתבצע כל שנה והרשימה

לצד האמור, אם החלופה היחידה שנותן שירות P2P קטן יוכל להציע למשלמים באמצעותו, הוא העברת כספים לנותני שירות העברות P2P הגדולים, הדבר עלול דווקא לחזק את הכוח של מפעילי היישומונים הגדולים, בדרך של הגדלת הממשק של המוטבים עם היישומון המתחרה. משום כך, מוצע לאפשר למפעילי היישומונים חלופה נוספת, שהיא העברת התשלומים ישירות לחשבונות התשלום של המוטבים, שלא באמצעות היישומון האוניברסלי המתחרה. לשם כך מוצע, בסעיף קטן (ד), להטיל על מנהלי חשבונות תשלום למוטב, למעט מנהל חשבון תשלום למוטב בעל היקף פעילות קטן כהגדרתו בסעיף 1 המוצע, חובה לאפשר ללקוחותיהם לקבל כספים מאת משלם שהוא לקוח של נותן שירות P2P, על סמך פרט מזהה.

כמו כן, וכצעד צרכני, מוצע, בסעיף קטן (ד), לחייב מנהל חשבון תשלום למוטב, למעט מנהל חשבון תשלום למוטב בעל היקף פעילות קטן, לאפשר ללקוח שהוא מוטב לקבל כספים ממשלם שהוא לקוח של מנהל חשבון תשלום למשלם, על סמך פרט מזהה.

(ה) נוכח השר שלא התפתחו מנגנונים מספקים ליישום החובות המוטלות על נותן שירות להעברת כספים בין יחידים שהוא בעל היקף פעילות רחב, לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג), או על מנהל חשבון תשלום למוטב, לפי סעיף קטן (ד), רשאי הוא לקבוע הוראות לעניין אופן יישום החובות כאמור.

(ו) מאסדר יפרסם ברשומות את רשימת נותני שירות להעברת כספים בין יחידים שהם בעלי היקף פעילות רחב, שבפיקוחו, שתכלול כל נותן שירות להעברת כספים בין יחידים שסכום הכספים שהעביר בישראל במסגרת שירות להעברת כספים בין יחידים, עולה על עשרים אחוזים מהסכום הכולל של הכספים שהועברו בישראל במסגרת שירות להעברת כספים בין יחידים, בשנה הקלנדרית הקודמת, או שסכום הכספים שקיבל בישראל במסגרת שירות להעברת כספים בין יחידים, עולה על עשרים אחוזים מהסכום הכולל של הכספים שהתקבלו בישראל במסגרת שירות להעברת כספים בין יחידים, בשנה הקלנדרית הקודמת; לשם חישוב השיעור כאמור יראו בתאגיד שנותן שירות להעברת כספים בין יחידים הוא בעל עניין מהותי בו, בתאגיד השולט בנותן שירות כאמור ובתאגיד שמי ששולט בנותן שירות כאמור הוא בעל עניין מהותי בו, חלק מנותן השירות כאמור; רשימה כאמור תפורסם גם באתר האינטרנט של המאסדר; השר, בהתייעצות עם הנגיד ועם הממונה על התחרות, רשאי, בשים לב, בין השאר, למצב התחרות בתחום שירותי התשלום, להפחית את השיעור הקבוע בסעיף קטן זה.

(א) על אף האמור בכל דין, מאסדר רשאי לגלות ידיעה או להראות מסמך לשר או למי מטעמו, ובלבד שנוכח כי לשם מילוי תפקידו של השר לפי סעיפים 29 או 31 יש צורך בגילוי הידיעה או המסמך, והכול למעט מידע מודיעיני, מידע שמקורו בחקירה פלילית או בבירור מינהלי או מידע וידיעה על אודות ענייני הפרטיים של אדם כמשמעותם בחוק הגנת הפרטיות.

גילוי מידע לשר 34.

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לאפשר לכל מאסדר בהגדרתו בחוק המוצע, לגלות ידיעה או להראות מסמך לשר האוצר או למי מטעמו, ובלבד שהמאסדר נוכח כי המידע כאמור נדרש לשם מילוי תפקידו של השר לפי הסעיפים האמורים. זאת למעט מידע מודיעיני, מידע שמקורו בחקירה פלילית או בבירור מינהלי או מידע וידיעה על אודות ענייני הפרטיים של אדם כמשמעותם בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

מכיוון שמידע זה המועבר לשר האוצר מאת המאסדרים השונים הוא מידע שעליו עלולה לחול חובת סודיות לפי החוקים השונים שמכוחם פועלים המאסדרים (סעיף 15א לפקודת הבנקאות, 1941, סעיפים 13 ו-56 לחוק ניירות ערך וסעיף 96 לחוק שירותים פיננסיים מוסדרים), מוצע לקבוע כי לא יגלה אדם ידיעה או מסמך שנמסרו לו

תתעדכן מוזמן לזמן ככל שיידרש. מוצע לקבוע כי שר האוצר, בהתייעצות עם הנגיד ועם הממונה על התחרות, יהיה רשאי להפחית את השיעור הקבוע בסעיף קטן זה. מטרת סמכות זו היא להקנות גמישות באופן הטלת החובה. כך, בשלב זה, תוטל החובה על נותני שירות להעברת כספים בין יחידים שהם בעל היקף פעילות רחב באופן משמעותי, ובעתיד, בהתאם להתעצבות השוק לאחר החלת החובה הקבועה בסעיף המוצע, יתאפשר לקבוע רף שיגדיל את התחרות באמצעות הסרת חסמי כניסה לשחקנים חדשים ולהגדיל את רמת השירות הניתן לצרכנים.

לסעיף 34 לחוק המוצע

כדי לאפשר לשר האוצר להפעיל את סמכויותיו כאמור בסעיפים 29 או 31 המוצעים כפי שהוסבר לעיל,

(ב) לא יגלה אדם ידיעה או מסמך שנמסרו לו לפי הוראות סעיף קטן (א).

פרק ה': שירות ייזום בסיסי ושירות ייזום מתקדם

35. (א) מנהל חשבון תשלום למשלם ייתן ליוזם בסיסי גישה לחשבון התשלום של המשלם לצורך מתן שירות ייזום בסיסי, ובכלל זה יצירת הוראת ביטול להוראת תשלום שנוצרה על ידי יוזם התשלום, והכול באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום.

(ב) מנהל חשבון תשלום למשלם ייתן ליוזם מתקדם גישה לחשבון התשלום של המשלם לצורך מתן שירות ייזום מתקדם, בהתאם להרשאת הגישה לחשבון, והכול באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום.

ד ב ר י ה ס ב ר

שירות ייזום מתקדם. זאת, כדי לייעל את תהליך כתיבת הוראות תשלום, בקשות להרשאה לחיוב או הודעות לביטול, בחשבון תשלום של משלם ובכך לסייע ללקוחות להימנע מטעויות אנוש אפשריות. לאחר שיוזם התשלום יכתוב בעבור המשלם את פרטי הוראת התשלום באופן אוטומטי, באמצעות אותה גישה לחשבון אצל מנהל חשבון התשלום למשלם, היא תועבר לביצוע על ידי מנהל חשבון התשלום למשלם.

ההבדל בין שירות הייזום הבסיסי לבין שירות ייזום מתקדם הוא שבשירות ייזום בסיסי, היוזם מקבל גישה לחשבון התשלום של המשלם, אצל מנהל חשבון התשלום שלו, כדי לכתוב בעבורו את פרטי הוראת התשלום, בקשה למתן הרשאה לחיוב חשבון או הודעה לביטולה. ואילו המשלם מזדהה מול מנהל חשבון התשלום למשלם ומאשר ישירות מולו את ביצוע הפעולה המבוקשת. לעומת זאת, בשירות ייזום מתקדם, המשלם מזדהה ומאשר את פרטי הוראת התשלום אצל היוזם המתקדם, ולאחר מכן היוזם המתקדם מעביר את הוראת התשלום למנהל חשבון התשלום של המשלם לצורך ביצועה, בלי שמנהל חשבון התשלום מזהה את המשלם או מקבל את אישורו. כדי שהיוזם המתקדם יוכל לקבל גישה למנהל חשבון התשלום של המשלם לצורך העברת אותן הוראות תשלום, המשלם חייב לתת לו מראש הרשאת גישה לחשבון. יצירת הרשאת הגישה כרוכה בהזדהות המשלם לפני מנהל חשבון התשלום שלו ואישור שינתן לו ליצור את הרשאת הגישה ליוזם המתקדם. מכיוון שלאחר יצירת הרשאת הגישה המשלם נדרש להזדהות ולאשר פעולות תשלום רק מול היוזם המתקדם, מתאפשרת חוויית לקוח טובה ונוחה למתן הוראות תשלום בקלות וביעילות.

לסעיפים קטנים (א) ו- (ב)

כדי לאפשר שירות ייזום בסיסי, מוצע להטיל על מנהלי חשבון תשלום למשלם, חובה לתת גישה ליוזם בסיסי לחשבון התשלום של המשלם, וזאת לשם מתן

לפי סעיף זה, כך שחובת הסודיות על המידע תישמר גם לאחר העברתו לשר האוצר.

לסעיף 35 לחוק המוצע

כיום, כדי לעשות שימוש באמצעי תשלום המבוסס על כתיבת הוראות תשלום בחשבון תשלום, הידוע כהעברה בנקאית במסגרת תאגידים בנקאיים, נדרש הלקוח המשלם להיכנס לערוצים המקוונים של מנהל חשבון התשלום שלו, להזדהות כנדרש, להקליד את פרטי הוראת התשלום או חלקם, כגון שם המוטב, מספר החשבון שלו, פרטי מנהל חשבון התשלום של המוטב, מועד העברה ועוד, ולבסוף לאשר את ביצוע הוראת התשלום. נוסף על כך, נכון להיום אין דרך שבה יכול המוטב לקבל חייווי מיידי על מתן הוראת התשלום על ידי המשלם. כל אלה הפכו את אמצעי התשלום של העברה בנקאית לא רק למועד לטעויות אנוש במהלך הקלדת כל הפרטים הנדרשים, אלא גם לאמצעי מורכב ומסורבל בעבור ביצוע הוראות תשלום יום-יומיות ובסכומים נמוכים.

שירות ייזום בסיסי ושירות ייזום מתקדם (ביחד בפרק זה – שירותי ייזום תשלום) המוסדרים במסגרת החוק המוצע וביתר פירוט בפרק ה' לחוק המוצע, נועדו לפשט את התהליכים האמורים ולהפוך את חוויית המשתמש בביצוע העברת כספים מחשבון הלקוח אצל מנהל חשבון התשלום לפשוטה ונוחה יותר. שירותי ייזום תשלום לא רק שיהפכו את כתיבתן של הוראות תשלום, ובשירות ייזום בסיסי – גם בקשות להרשאה לחיוב חשבון או הודעות על ביטול בקשות כאמור – לקלות בעבור הלקוחות, אלא גם ייצרו חלופה אמיתית לאמצעי התשלום הקיימים המצויים בשימוש נפוץ בשוק, כדוגמת כרטיסי חיוב ושיקים, ובכך יסייעו בגיוון אמצעי התשלום ובקידום התחרות בתחום זה בישראל, לרבות בכל הנוגע לתשלומים לבתי עסק.

מטרתו המרכזית של פרק ה' לחוק המוצע היא לחייב את מנהלי חשבונות תשלום למשלם לתת גישה לחשבון התשלום של המשלם, לנותני שירות ייזום בסיסי או לנותני

(ג) מנהל חשבון תשלום למשלם לא יתנה מתן גישה לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) בקיומו של הסכם בינו לבין יוזם התשלום.

סייגים לחובת מתן הגישה לחשבון תשלום של משלם 36. (א) חובת מתן הגישה לחשבון תשלום של משלם לפי סעיף 35(א) ו-(ב) לא תחול על מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא אחד מאלה:

(1) מי שפטור מחובת רישיון לפי סעיף 3(א)(6) או (ג);

(2) בנק הדואר.

(ב) חובת מתן הגישה לחשבון תשלום של משלם לפי סעיף 35(א) ו-(ב) לא תחול על סוגי חשבונות תשלום המנויים בתוספת הראשונה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בכללים שונים מול מנהלי חשבון תשלום שונים – ובכך לעכב את פיתוחו ולפגוע באפשרות מתן השירות. לפיכך, מוצע למנוע מצב שבו דרישה להסכם או קביעת תנאים, תהווה חסם בפני מתן שירותי ייזום תשלום. הדבר אף משקף את התפיסה כי הזכות להכריע בנוגע לאופן צריכת השירותים היא של הלקוח ולא של הבנק. יצוין כי הסדר דומה בנוגע ליוזם הבסיסי קיים בדירקטיבת ה-PSD2.

עם זאת, יודגש כי סעיף זה אינו מונע קיומו של הסכם בין יוזם תשלום לבין מנהלי חשבונות תשלום למשלם, אם שני הצדדים מעוניינים בו, למשל כדי להסדיר פעילויות או שירותים שאינם חלק מהחוק המוצע.

לסעיף 36 והתוספת הראשונה לחוק המוצע

החובה החלה על מנהל חשבון תשלום למשלם, לתת ליוזמי תשלום גישה לחשבון תשלום של המשלם, היא כאמור החובה המרכזית המוסדרת בפרק ה' לחוק המוצע. עם זאת לעיתים קיימות נסיבות שבהן ישנה הצדקה לקבוע סייגים לחובה זו.

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי חובת מתן הגישה לחשבון התשלום של משלם כאמור בסעיף 35 המוצע, לא תחול על מנהל חשבון תשלום למשלם שפטור מחובת רישיון לפי סעיף 3(א)(6) או (ג) המוצע, כלומר מי שעיסוקו במתן שירות תשלום בהיקף מצומצם, בסכום מוגבל, למספר לקוחות קטן או במספר עסקאות קטן, או גוף ששר האוצר קבע שחובת הרישיון או האישור לפי סעיף 2 לחוק המוצע לא תחול עליו, דרך כלל או לגבי סוג מסוים של שירות תשלום שהוא נותן. כמו כן מוצע לקבוע כי חובת מתן הגישה כאמור, לא תחול גם על בנק הדואר.

לסעיף קטן (ב)

מוצע כי חובת מתן הגישה לחשבון תשלום של משלם, לא תחול על סוגי חשבונות תשלום המנויים בתוספת הראשונה, שהם חשבון תשלום שלא הוסכם לגביו, במסגרת הסכם ההתקשרות עם מנהל חשבון התשלום למשלם, כי יהיה ניתן לתת הוראת תשלום או הרשאה לחיוב

שירות ייזום בסיסי, הכולל כתיבת פרטי הוראת תשלום, ובכלל זה הוראת ביטול להוראת תשלום שנוצרה על ידי היוזם הבסיסי, בקשה למתן הרשאה לחיוב חשבון והודעה לביטולה, והכול באמצעות מערכת הממשק למתן הוראות תשלום.

באופן דומה, מוצע להטיל על מנהלי חשבון תשלום למשלם, חובה לתת ליוזם מתקדם גישה לחשבון התשלום של המשלם וזאת לשם מתן שירות ייזום מתקדם, הכולל העמדה של אמצעי תשלום לרשות המשלם והתחייבות להעברת הוראת תשלום שייתן המשלם, בהתאם להרשאת הגישה שנתן המשלם, והכול באמצעות מערכת הממשק למתן הוראות תשלום.

יובהר כי השימוש במערכת הממשק למתן הוראות תשלום, שהיא מנגנון טכנולוגי מאובטח שאת מאפייניו יקבע המאסדר, כמוסבר לעיל בדברי ההסבר לעניין ההגדרה המוצעת, נועד לתת מענה לסיכונים הכרוכים במתן הגישה לחשבון התשלום של המשלם, הנוגעים לאבטחת מידע, סיכוני הונאה ועוד. לצד זאת, מובהר כי אין באמור לעיל כדי למנוע ממנהלי חשבון התשלום ויוזמי התשלום להסכים ביניהם בדבר דרך חלופית לקבלת גישה לחשבונות התשלום, וזאת באופן שאינו כפוף לחובת הגישה המוצעת בסעיף זה.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי מנהל חשבון תשלום למשלם לא יוכל לדרוש כתנאי למתן גישה לחשבון התשלום של משלם, כי יהיה הסכם בינו לבין יוזם התשלום, בין שהוא יוזם בסיסי ובין שהוא יוזם מתקדם.

מנהלי חשבון תשלום למשלם, שהם לרוב בנקים, מחזיקים בכוח מיקוח משמעותי אל מול הגורמים הצפויים להציע שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם. האפשרות לחייב קיום של הסכם לצורך מתן השירות כאמור, עלולה להקשות על גורמי פינטק לקבל את השירות ממנהלי חשבון התשלום למשלם – בין בשל כוח מיקוח גדול יותר למנהלי חשבון התשלום ובין בשל צורך לעמוד

(ג) (1) על אף האמור בסעיף 35, מנהל חשבון תשלום למשלם רשאי שלא לתת ליוזם התשלום גישה לחשבון התשלום של המשלם, בהתקיים אחד מאלה:

(א) קיים חשש ממשי לגישה לא מורשית לחשבון;

(ב) קיים איסור על פי דין לתת את הגישה כאמור;

(ג) מתקיימות נסיבות נוספות שקבע השר, בהתייעצות עם המאסדר הנוגע בדבר, שבשלחן מוצדק שלא לאפשר גישה כאמור לשם שמירה על עניינם של הלקוחות.

ד ב ר י ה ס ב ר

על ידי יוזם התשלום. חובת הגישה לפי סעיף 35 המוצע לא עוסקת בביצוע הוראת התשלום על ידי מנהל חשבון התשלום. לעניין ביצוע הוראת התשלום נדרש מנהל חשבון התשלום לנהל את הסיכונים הנובעים מביצוע הוראת התשלום באותו אופן שבו היה נוהג אילו המשלם היה נותן לו את הוראת התשלום במישרין, בהתאם לאמור בסעיף 39 המוצע העוסק באיסור הפליה. כך למשל, אם שותף בחשבון תשלום משותף מנסה לרוקן את החשבון על ידי מתן הוראת תשלום באמצעות יוזם תשלום, על מנהל חשבון התשלום לנהוג באותו אופן שבו היה נוהג לו הוראת התשלום ניתנה או נכתבה על ידי אותו שותף, אצלו במישרין. כך אם במקרה זה הוא היה מבקש את הסכמת השותף השני כתנאי לביצוע הוראת התשלום, עליו לעשות זאת גם כשהוראת התשלום הועברה או נכתבה באמצעות יוזם התשלום.

עוד מוצע להטיל חובה על מנהל חשבון התשלום להודיע על מניעת גישה כאמור בסעיף קטן מוצע זה, למאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם, בצירוף הנימוקים לכך, וכן להודיע בהקדם האפשרי ליוזם התשלום, אם אין איסור לפי דין למסור הודעה כאמור.

מוצע להטיל חובה על מנהל חשבון התשלום לתעד כל מקרה שבו נמנעה גישה כאמור ואת הנימוקים לכך, וזאת לצורכי פיקוח וביקורת. לאחר שהוסרה המניעה, מנהל חשבון התשלום יהיה חייב לשוב ולאפשר ליוזם התשלום גישה לחשבון התשלום ולהודיע על כך ליוזם התשלום ולמאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם, בהקדם האפשרי.

יצוין כי כדי לוודא עמידה בחובות לפי סעיף קטן זה, מוצע להסמיך את מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם לקבוע הוראות לעניין מסירת ההודעות מאת מנהל חשבון תשלום לפי סעיף זה. מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם יוכל גם לתת הוראות לעניין התייעוד שבו חייב מנהל חשבון התשלום כאמור ושמירתו וכן נסיבות מיוחדות שבהתקיימן רשאי מנהל חשבון התשלום למשלם שלא למסור הודעה כאמור.

חשבון, לפי העניין, באמצעים מקוונים. הסיבה לכך היא שבחשבוניות כאמור לא ניתן לעשות את הפעולות הדרושות למתן שירות ייזום בסיסי או למתן שירות ייזום מתקדם, באמצעים מקוונים, כגון מתן הוראות תשלום באופן מקוון, הקמת הרשאה לחיוב חשבון או מסירת הודעה על ביטולה באופן מקוון.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע נסיבות שבהן, על אף האמור בסעיף 35 המוצע, מנהל חשבון תשלום יהיה רשאי שלא לאפשר גישה לחשבון תשלום של משלם, ליוזם תשלום, כמפורט להלן:

(א) במקרים של חשש ממשי לגישה לא מורשית לחשבון. לעיתים עלול להתעורר חשש ממשי כי אצל יוזם התשלום קיימת פרכת אבטחה או קיים חשש ממשי ביחס לקבילותה של הרשאת הגישה שנתן המשלם למנהל חשבון התשלום שלו לתת גישה ליוזם המתקדם. מאחר שמנהל חשבון התשלום נמצא באינטראקציה שוטפת עם המשלם, ייתכן כי הוא יזהה חששות אלה מוקדם יותר מאשר מאסדר יוזם התשלום. לכן, במקרים חריגים אלה שבהם מתעורר חשש ממשי לגישה לא מורשית לחשבון התשלום של המשלם, מוצע להתיר למנהל חשבון התשלום שלא לאפשר ליוזם התשלום גישה לחשבון התשלום של משלם כדי למנוע פגיעה בלקוחות;

(ב) במקרים שבהם קיים איסור על פי דין לתת את הגישה לחשבון התשלום של משלם. כך לדוגמה אם נקבע בצו של בית משפט כי יש למנוע מהלקוח גישה כאמור;

(ג) מוצע כי שר האוצר יוסמך לקבוע נסיבות נוספות, בהתייעצות עם המאסדר הרלוונטי, שבשלחן מוצדק שלא לאפשר גישה כאמור, וזאת לשם שמירה על עניינם של הלקוחות.

ויבהר כי הסייג לחובת מתן הגישה המוצע בסעיף קטן זה, מתייחס רק לגישה לחשבון התשלום של המשלם ולא לביצוע הוראת תשלום שפרטיה נכתבו או הועברו

(2) לא נתן מנהל חשבון תשלום למשלם גישה לחשבון התשלום של המשלם לפי הוראות פסקה (1), יודיע על כך ליוזם התשלום, בהקדם האפשרי, אלא אם כן גילוי מידע כאמור אסור לפי דין, וכן יודיע על כך למאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם בצירוף הנימוקים לכך; מנהל חשבון תשלום למשלם יתעד את מניעת הגישה כאמור והנימוקים לכך וישמור את התיעוד.

(3) הוסרה המניעה למתן הגישה כאמור בפסקה (1), יודיע על כך מנהל חשבון תשלום למשלם בהקדם האפשרי ליוזם התשלום וכן יודיע על כך למאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם, וייתן ליוזם התשלום גישה לחשבון התשלום של המשלם בהתאם להוראות סעיף 35, בהקדם האפשרי.

(4) מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם יקבע, בהוראות מאסדר, הוראות לעניין מסירת הודעה מאת מנהל חשבון תשלום למשלם לפי פסקאות (2) ו-(3), ורשאי הוא לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות לעניין התייעוד ושמירתו כאמור בפסקה (2) וכן נסיבות מיוחדות שבהתקיימן רשאי מנהל חשבון התשלום למשלם שלא למסור הודעה כאמור.

(ד) השר, בהתייעצות עם מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם, ולעניין מנהל חשבון תשלום למשלם המפוקח על ידי בנק ישראל – הנגיד, בהסכמת השר, רשאי לקבוע, משיקולים הנוגעים לעלות הכרוכה ביישום הוראות פרק זה או לתחרות במערכת הפיננסית, כי מנהל חשבון תשלום למשלם שמתקיימים לגביו תנאים שיקבע, לא יהיה חייב לתת גישה לחשבון התשלום שאותו הוא מנהל לפי הוראות סעיף 35.

(ה) (1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ג), השר, לפי הצעת מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם הנוגע בדבר או בהתייעצות עימו, ולעניין מנהל חשבון תשלום למשלם המפוקח על ידי בנק ישראל – הנגיד, בהסכמת השר, רשאי להורות למנהל חשבון תשלום למשלם בעל היקף פעילות קטן, מטעמים מיוחדים הנוגעים לעלות הכרוכה ביישום הוראות פרק זה או לתחרות במערכת הפיננסית, ולבקשתו של מנהל חשבון התשלום למשלם, כי החובה לתת גישה לחשבון התשלום שאותו הוא מנהל לפי הוראות סעיף 35 (בסעיף קטן זה – חובת הגישה), לא תחול עליו או שתחול בתום תקופה כפי שיורה לו.

ד ב ר י ה ס ב ר

שר האוצר, לקבוע כי מנהל חשבון תשלום למשלם שמתקיימים לגביו תנאים מסוימים שיקבעו כאמור, יהיה פטור מחובת הגישה לפי סעיף 35 המוצע, וזאת משיקולים הנוגעים לעלות הכרוכה ביישום החובה או לתחרות במערכת הפיננסית.

לסעיפים קטנים (ד) ו-(ה)

מוצע להסמיך את שר האוצר, בהתייעצות עם המאסדר הרלוונטי, וכן את הנגיד – לגבי גופים שבפיקוחו – בהסכמת

(2) הפסיק מנהל חשבון תשלום למשלם שניתנה לו הוראה כאמור בפסקה (1) להיות מנהל חשבון תשלום למשלם בעל היקף פעילות קטן, תחול עליו חובת הגישה במועד המפורט להלן, לפי העניין, או בתום תקופה אחרת שיוורה לו השר או הנגיד, לפי העניין, כאמור בפסקה (1):

- (א) לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם שהשר או הנגיד הורה כי חובת הגישה לא תחול עליו – בתום שנתיים מהמועד שבו הפסיק להיות מנהל חשבון תשלום למשלם בעל היקף פעילות קטן;
- (ב) לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם שהשר או הנגיד הורה כי חובת הגישה תחול עליו בתום תקופה שהורה – בתום התקופה שהורה כאמור או בתום שנתיים מהמועד שבו הפסיק מנהל חשבון התשלום למשלם להיות מנהל חשבון תשלום למשלם בעל היקף פעילות קטן, לפי המוקדם.

37. (א) הנגיד, בהסכמת השר ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, רשאי לקבוע בצו –

- (1) לעניין שווי הנכסים של מנהל חשבון תשלום למשלם או מנהל חשבון תשלום למוטב, שהוא בנק – שיעור אחר מהשיעור הקבוע בפסקה (1) להגדרה "היקף פעילות קטן";

- (2) לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם או מנהל חשבון תשלום למוטב, המפוקח על ידי בנק ישראל ושאינו בנק – היקף פעילות, שהיקף פעילות נמוך ממנו ייחשב היקף פעילות קטן כאמור בפסקה (2) להגדרה "היקף פעילות קטן".

קביעת היקף פעילות קטן לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם או מנהל חשבון תשלום למוטב

ד ב ר י ה ס ב ר

שיקולי תחרות במערכת הפיננסית. העיקרון העומד בבסיס פטור זה הוא הכרה בחשיבות קדימותם של מנהלי חשבונות התשלום המשמעותיים יותר ביישום חובת הגישה, לשם פיתוחם של שירותי ייזום התשלום והתבססותם כאלטרנטיבה רלוונטית בשוק שירותי התשלום בישראל.

לסעיף 37 לחוק המוצע

מוצע לקבוע מנגנון לאופן קביעת היקף פעילות קטן לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם ומנהל חשבון תשלום למוטב, השונה מהקבוע בהגדרה "היקף פעילות קטן" לעניין מנהלי חשבון כאמור, לצורך סמכות הפטור האמורה בסעיפים קטנים (ד) ו-(ה) לסעיף 36 המוצע לעיל לעניין מנהל חשבון תשלום למשלם, ולצורך הפטור האמור בסעיף 33(ד) המוצע לעיל לעניין מנהל חשבון תשלום למוטב. לעניין זה, שר האוצר יביא בחשבון גם שיקולים הנוגעים למבנה שוק התשלומים בכללותו.

נוסף על כך, מוצע להסמיך את שר האוצר, לפי הצעת מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם הרלוונטי או בהתייעצות עימו, ולעניין מנהל חשבון תשלום המפוקח על ידי בנק ישראל – הנגיד בהסכמת השר, להורות כי חובת מתן הגישה לחשבון התשלום של משלם, כאמור בסעיף 35 המוצע, לא תחול על מנהל חשבון תשלום בעל היקף פעילות קטן, או שתחול בתום תקופה כפי שיוורה לו. זאת, מטעמים מיוחדים הנוגעים לעלות הכרוכה ביישום הוראות פרק ה' המוצע או לתחרות במערכת הפיננסית, ולבקשתו של מנהל חשבון התשלום למשלם.

הסדר מקביל קבוע בסעיף 41(ג)(1) לחוק שירות מידע פיננסי ומטרתו לאפשר לשר האוצר, ולעניין מנהל חשבון תשלום המפוקח על ידי בנק ישראל – לנגיד בהסכמת השר, לפטור מנהלי חשבונות תשלום שהם קטנים, מיישום חובת הגישה כל עוד הם קטנים, בשל העלות הכספית והתפעולית הכרוכה ביישום חובת הגישה כאמור או בשל

(ב) השר, בהתייעצות עם הרשות, רשאי לקבוע בצו, לעניין סכום הכספים שמחזיק מנהל חשבון תשלום למשלם או מנהל חשבון תשלום למוטב, שהוא חברת תשלומים, בעבור לקוחותיו, לצורך מתן שירותי תשלום, בתום השנה הקלנדרית הקודמת, סכום אחר מהסכום הקבוע בפסקה (3) להגדרה "היקף פעילות קטן".

(ג) השר, בהתייעצות עם המפקח על נותני שירותים פיננסיים, רשאי לקבוע בצו, לעניין צבר פיקדונות או צבר אשראי של מנהל חשבון תשלום למשלם או מנהל חשבון תשלום למוטב, שהוא בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, סכום אחר מהסכום הקבוע בפסקה (4) להגדרה "היקף פעילות קטן".

מנהל חשבון תשלום למשלם ייתן ליוזם התשלום גישה לחשבון התשלום של המשלם באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום לפי סעיף 35, ובלבד שיוזם התשלום הזדהה לפני מנהל חשבון התשלום למשלם בהתאם להוראות שקבע מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם לפי סעיף 41(א)(2).

(א) מנהל חשבון תשלום למשלם ינהג בהוראת תשלום, או בבקשה למתן הרשאה לחיוב או לביטולה, שפרטיהן נכתבו באמצעות יוזם בסיסי, כאילו פרטיהן נכתבו בידי המשלם, לרבות בשלב שקדם למתן הוראת התשלום או הגשת הבקשה כאמור.

(ב) מנהל חשבון תשלום למשלם ינהג בהוראת תשלום שהועברה באמצעות יוזם מתקדם בהתאם להרשאת גישה לחשבון, כאילו ניתנה לו ישירות בידי המשלם.

38. הזדהות יוזם תשלום לפני מנהל חשבון התשלום למשלם

39. איסור הפליה והגבלות לעניין גביית תמורה בידי מנהל חשבון התשלום למשלם

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 39 לחוק המוצע

לסעיפים קטנים (א) ו-(ב)

מטרת הסעיף המוצע לוודא שמנהל חשבון התשלום למשלם ינהג בהוראת תשלום שפרטיה נכתבו על ידי יוזם בסיסי או שהועברה באמצעות יוזם מתקדם, וכן בבקשה למתן הרשאה לחיוב חשבון או בהודעה על ביטולה שפרטיהן נכתבו על ידי יוזם בסיסי, באותו אופן ובאותם תנאים שבהם הן מבוצעות במקרה שבו הן נכתבו וניתנו ישירות על ידי המשלם. לדוגמה, מנהל חשבון התשלום למשלם לא יוכל לגבות עמלה שונה מהמשלם בעד הוראת תשלום, בקשה למתן הרשאה לחיוב חשבון או הודעה על ביטול הרשאה כאמור שפרטיהן נכתבו על ידי יוזם בסיסי, לעומת עמלה שמנהל חשבון התשלום למשלם היה גובה בעבור כל אלה, אם היו ניתנות במישור על ידי הלקוח. איסור ההפליה בשירותי יוזם תשלום יבטיחו את הפיכתו של כלי זה לכלי פשוט וקל בעבור הלקוחות ובכך יעודד יצירת חלופה נוחה לאמצעי התשלום הקיימים היום בשוק התשלומים ולהגברת התחרות בו.

לסעיף 38 לחוק המוצע

כדי לאפשר מתן שירותי יוזם בסיסי או מתן שירותי יוזם מתקדם, מוצע לקבוע כי מנהל חשבון תשלום למשלם ייתן ליוזם התשלום גישה לחשבון התשלום של המשלם באמצעות מערכת הממשק למתן הוראות תשלום, לאחר שיוזם התשלום הזדהה לפני מנהל חשבון התשלום למשלם, בהתאם להוראות שיקבע מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם בעניין זה, בהסכמת מאסדר יוזמי התשלום, מכוח סעיף 41(א)(2) לחוק המוצע.

ויבהר כי אין באמור לעיל כדי למנוע ממנהל חשבון התשלום למשלם ומיוזם תשלום להגיע להסכם ביניהם בנוגע למתן שירותים נוספים ("שירותי פרימיום") החורגים משירותי יוזם התשלום, תוך אפשרות להשתמש במערכת הממשק למתן הוראות תשלום, לשם צריכת אותם שירותים נוספים באמצעות הזדהות אשר תיקבע בהסכם בין הצדדים.

(ג) מנהל חשבון תשלום למשלם לא יגבה תמורה מיוזם תשלום בעד מתן גישה לחשבון התשלום של המשלם לפי סעיף 35, או מיוזם מתקדם בעד מתן הרשאת גישה לחשבון כאמור בסעיף 35(ב) או ביטולה.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), השר, בהתייעצות עם המאסדרים הנוגעים בדבר, רשאי לקבוע נסיבות שבהן מנהל חשבון תשלום למשלם יהיה רשאי לגבות תמורה מיוזם תשלום, בעד מתן גישה לחשבון התשלום למשלם לפי סעיף 35(א) או (ב).

בלי לגרוע מהוראות כל דין, בעל אישור הניתן על ידי מאסדר שאינו הרשות ידאג לקיומם של מנגנונים, נאותים ומתקדמים, לאבטחת מידע, ניהול סיכונים, והגנת סייבר, ולעניין בעל אישור לעסוק במתן שירות יזום מתקדם – גם המשכיות עסקית.

מנגנונים לאבטחת מידע, ניהול סיכונים, הגנת סייבר והמשכיות עסקית בבעלי אישור הניתן על ידי מאסדר שאינו הרשות

40.

ד ב ר י ה ס ב ר

לגבות תמורה מיוזם תשלום, בעד מתן גישה לחשבון התשלום למשלם לפי סעיף 35 המוצע.

יובהר כי החוק המוצע אינו אוסר על מנהל חשבון התשלום למשלם לגבות תשלום מיוזם תשלום בעד שירותים נוספים, שאינם גישה לחשבון התשלום של משלם באמצעות מערכת הממשק למתן הוראות תשלום. כלומר הצעה של שירותי "פרימיום" על ידי מנהל חשבון התשלום למשלם, ליוזמי התשלום, כדוגמת קשרים עסקיים אחרים שיתקיימו בין הצדדים, יוכלו להיעשות בתשלום למנהל חשבונות התשלום למשלם. כמו כן, החוק המוצע אינו מונע ממנהל חשבון התשלום למשלם לגבות עמלה בעבור ביצוע הוראת התשלום, ככל שהוא גובה עמלה כזו לביצוע הוראת תשלום שניתנה בלא מעורבות של יוזם תשלום בחשבון התשלום של משלם, בהתאם לאיסור ההפליה הקבוע בסעיף קטן (א) ובכפוף לתנאים שנקבעו בחוק שירותי תשלום לעניין זה.

לסעיף 40 לחוק המוצע

בדומה להסדר שבסעיף 23(א) המוצע לעניין בעלי רישיון או בעלי אישור מאת הרשות, מוצע לקבוע חובה על בעל אישור הניתן על ידי מאסדר אחר שאינו הרשות, לדאוג לקיומם של מנגנונים, נאותים ומתקדמים, לאבטחת מידע, ניהול סיכונים, הגנת סייבר, ולבעלי אישור לעסוק במתן שירות יזום מתקדם – גם המשכיות עסקית.

המשכיות עסקית נדרשת לעניין בעל אישור לעסוק במתן שירות יזום מתקדם, כדי להבטיח שבמקרה שבו בעל האישור מפסיק את פעילותו, בין מרצון או בשל מקרה פתאומי של כניסה להליכי פירוק או כינוס נכסים, או במצב של רכישה או מיזוג עם חברה אחרת, מבוצע תהליך מסודר לסיום ההתקשרות עם לקוחותיו, וזאת כדי לשמור על ענייני הלקוחות ולוודא את עמידתו בחובותיו כלפי לקוחותיו וכלפי מנהלי חשבונות התשלום למשלם שמולם עבד, גם במצב שבו פעילותו נפסקת. זאת, בשל הסיכונים המוגברים

יובהר כי החובה המוצעת בסעיף זה היא חובה רחבה המתייחסת גם לשלב שקדם למתן הוראת התשלום או להגשת הבקשה למתן הרשאה לחיוב חשבון. למעשה, החובה מתחילה בשלב האינטראקציה בין מנהל חשבון התשלום למשלם, לבין לקוח, ונמשכת עד להשלמת ביצועה של ההוראה או הבקשה הנדרשת או עד סיום הטיפול בה. בכלל זה, איסור ההפליה יחול על אופן זיהוי המשלם, וכן החובה לאפשר למשלם, במסגרת פעילות יזום תשלומים, את אותם סוגי הוראות התשלום שמנהל חשבון התשלום למשלם מאפשר ללקוחותיו, כגון ביצוע תשלום מידי או נדחה וסוג התשלום. ביצוע הוראת התשלום ייעשה גם הוא תחת אותה חובת זהירות שמנהל חשבון התשלום למשלם מפעיל ביחס להוראת תשלום שניתנה ישירות על ידי הלקוח, למשל כאשר מדובר בחשבון משותף, נדרש מנהל חשבון התשלום למשלם לנהוג באותו אופן שבו היה נוהג לו הוראת התשלום הייתה ניתנת על ידי המשלם ישירות מולו.

לסעיפים קטנים (ג) ו-(ד)

בהמשך לאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) ובהתאם לתפיסה כי הוראת תשלום שפרטיה נכתבו על ידי יוזם בסיסי או מועברת באמצעות יזום מתקדם, היא זוהי להוראת תשלום שניתנה ונכתבה ישירות על ידי המשלם וצריכה להתבצע באותם תנאים, מוצע לקבוע כי מנהל חשבון התשלום למשלם לא יגבה תמורה מיוזם תשלום בעד מתן גישה לחשבון התשלום של המשלם לפי סעיף 35 המוצע, או מיוזם מתקדם בעד מתן הרשאת גישה לחשבון כאמור בסעיף 35(ב) המוצע או ביטולה. זאת, כדי לעודד את פעילות יזום התשלומים ואת מתן הוראת תשלום באמצעות יוזמי תשלום ולמנוע חסמים שיפגעו במתן השירות לציבור יחד עם זאת, מוצע כי שר האוצר, בהתייעצות עם המאסדרים הרלוונטיים, יהיה רשאי לקבוע נסיבות שבהן מנהל חשבון תשלום למשלם יהיה רשאי

41. (א) מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם, בהתייעצות עם מאסדרי יוזמי התשלום, ולעניין פסקה (2) – בהסכמת מאסדר יוזמי התשלום, יקבע, בהוראות מאסדר, הוראות בעניינים אלה:

(1) אופן מתן הגישה לחשבון התשלום של המשלם על ידי מנהל חשבון תשלום למשלם ליוזם התשלום, באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום, ובכלל זה הוראות לגבי הגנה על פרטיות, אבטחת מידע, מנגנון טכנולוגי מאובטח וחובות תיעוד;

(2) אופן ההזדהות של יוזם תשלום לפני מנהל חשבון התשלום למשלם;

(3) חובות שיחולו על מנהל חשבון תשלום למשלם בנוגע לרמת השירות שהוא נותן ליוזם התשלום;

(4) חובות שיחולו על מנהל חשבון תשלום למשלם בדבר מידע שיעביר ליוזם תשלום, הנוגע להוראת התשלום ולביצועה, ובכלל זה כדי לאפשר גילוי מידע כאמור למשלם.

(ב) מאסדר יוזם תשלום ראשי לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות בנושא חובות שיחולו על יוזם התשלום בנוגע לאופן השימוש שלו במערכת הממשק למתן הוראות תשלום.

ד ב ר י ה ס ב ר

היכרות מעמיקה עם המערכות וההתנהלות שלהם. יצוין כי קיימת חשיבות רבה לכך שההוראות המהותיות יהיו דומות ביחס לכל מנהלי חשבונות התשלום, באופן שלא ייווצר ארביטראז' רגולטורי בין מנהלי חשבונות תשלום שונים. הוראות כאמור יינתנו לגבי נושאים אלה:

(1) אופן מתן הגישה לחשבון התשלום של המשלם על ידי מנהל חשבון התשלום למשלם ליוזם התשלום באמצעות מערכת הממשק למתן הוראות תשלום, ובכלל זה הוראות לגבי הגנה על פרטיות, אבטחת מידע, מנגנון טכנולוגי מאובטח וחובות תיעוד. בשל העובדה כי מדובר בהוראות תשלום המועברת למנהל חשבון התשלום למשלם באמצעות יוזם מתקדם או שפרטיה נכתבו על ידי יוזם בסיסי, קיימת חשיבות להבטיח כי מתן הגישה למידע ייעשה באופן מאובטח, תוך שמירה על פרטיות הלקוח;

(2) אופן הזדהות של יוזם תשלום אל מול מנהל חשבון התשלום למשלם. כחלק מאבטחת המידע והגישה לחשבון התשלום של משלם, על מנהל חשבון התשלום לוודא כי הוא מאפשר גישה לחשבון התשלום של משלם ליוזם תשלום ולו בלבד, ולכן עליו לזהותו באופן ודאי. לפיכך מוצע להסמיך את מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם, בהסכמת מאסדרי יוזמי התשלום, לתת הוראות בעניין אופן הזדהות יוזם תשלום אל מול מנהל חשבון התשלום למשלם, שלאחריה יאפשר מנהל חשבון התשלום למשלם ליוזם התשלום גישה לחשבון התשלום של לקוחותיו כאמור בסעיף 35 המוצע. יובהר, כי לצד הצורך באבטחת המידע של הלקוחות והבטחת כספי הלקוחות, יש חשיבות

הכרוכים בפעילותו של בעל אישור לעסוק במתן שירות ייזום מתקדם לעומת בעל אישור לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי. בעל אישור לעסוק במתן שירות ייזום מתקדם נושא באחריות נוספת כמוסבר בהמשך לעניין התיקון העקיף המוצע לחוק שירותי תשלום, בין השאר להעברת הוראת תשלום במדויק למנהל חשבון התשלום למשלם, לזיהוי המשלם כשהוא נותן הוראת תשלום באמצעותו או למסירת הודעה למנהל חשבון התשלום למשלם על ביטול הרשאת גישה לחשבון מרגע שקיבל הודעה מהמשלם על כך.

לסעיף 41 לחוק המוצע

לצורך האמור בפרק ה' לחוק המוצע ונוסף על הסמכויות הנתונות למאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם לפי חוק זה, מוצע להסמיך ולחייב את מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם, בהתייעצות עם מאסדרי יוזמי התשלום, לקבוע הוראות בעניינים שונים כדי לאפשר את מתן הגישה לחשבון התשלום של משלם, ליוזמי תשלום, באופן מהיר, זמין, נוח ובטוח, ותוך הסרת חסמים בפני לקוחות לצורך שירותי ייזום תשלום בקלות ויעילות. יובהר כי אין בסעיף מוצע זה כדי לגרוע מסמכויות מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם או מסמכויות מאסדר יוזם תשלום, לפי החוק המוצע, לקבוע הוראות נוספות במסגרת הוראות מאסדר.

הסמכות והחובה לקבוע הוראות כאמור ניתנות למאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם, המפקח באופן שוטף על מנהלי חשבונות התשלום שבפיקוחו ויש לו

שמירה על אחידות 42. (א) השר רשאי להתקין תקנות בעניינים שבהם ניתנה סמכות למאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם או למאסדר יוזם תשלום, לפי העניין, לקבוע הוראות מאסדר לפי סעיפים 36(ג) ו-41, בהתקיים אחד מאלה:

(1) השר מצא כי נכון לעשות כן לשם שמירה על אחידות בהוראות לפי חוק זה, החלות על גופים שונים המפוקחים על ידי מאסדרים שונים או החלות על גוף אחד המפוקח על ידי כמה מאסדרים;

(2) השר מצא כי נכון לעשות כן לשם שמירה על עניינם של הלקוחות.

(ב) תקנות לפי סעיף קטן (א) יותקנו בהתייעצות עם מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם או מאסדר יוזם התשלום, לפי העניין.

(ג) קבע השר תקנות לפי סעיף קטן (ב), רשאי מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם או מאסדר יוזם התשלום, לפי העניין, לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות באותם עניינים שלגביהם הותקנו תקנות כאמור, בכפוף לאותן תקנות.

ד ב ר י ה ס ב ר

ולאופן ביצועה, כדי לאפשר גילוי מידע כאמור למשלם. בהיות מנהל חשבון התשלום למשלם ספק הגישה היחיד לחשבונות התשלום וכן המבצע הבלעדי של הוראות התשלום המועברות באמצעות יוזם מתקדם או שפרייהן נכתבים על ידי יוזם בסיסי, מוצע להסמיך את מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם, לקבוע בהוראות כאמור את החובות שיחולו על מנהלי החשבונות שבפיקוחו לשם גילוי המידע בדבר הוראת התשלום שהועברה או נכתבה באמצעות יוזמי התשלום, אופן ביצועה ועלותה, כדי לאפשר שקיפות מלאה למשלם המשתמש בשירותיהם של יוזמי תשלום.

עוד מוצע להסמיך את מאסדר יוזם התשלום לקבוע בהוראות חובות שיחולו על יוזם התשלום בנוגע לאופן השימוש שלו במערכת הממשק למתן הוראות תשלום, כדי לוודא שימוש תקין של יוזמי התשלום במערכת הממשק באופן שאינו מעמיס עליה בצורה קיצונית או מביא ליצירת תקלות או קריסה של מערכת הממשק כאמור.

לסעיף 42 לחוק המוצע

לצורך שמירה על אחידות בהסדרת תחום שירותי יוזם התשלום, בהוראות החלות על מנהלי חשבונות תשלום למשלם או על יוזמי תשלום המפוקחים על ידי המאסדרים הפיננסיים השונים, בנושאים של אופן מסירת ההודעה ממנהל חשבון תשלום למשלם ליוזם תשלום בשל מניעת גישה לחשבון תשלום, אופן מתן הגישה לחשבון התשלום של המשלם, אופן ההזדהות של יוזם תשלום לפני מנהל חשבון תשלום למשלם, חובות שיחולו על מנהל חשבון תשלום למשלם בנוגע לרמת השירות שהוא נותן ליוזם התשלום, חובות שיחולו על מנהל חשבון

גדולה במניעת חסמים בפני קבלת שירותי יוזם התשלום, ועל כן על ההזדהות, כאמור, להיות מהירה ויעילה;

(3) חובות שיחולו על מנהל חשבון התשלום למשלם בנוגע לרמת השירות שהוא נותן ליוזם התשלום. מתן שירותי יוזם תשלום תלוי במידה רבה בכך שהגישה לחשבון התשלום של המשלם מתאפשרת באופן שוטף ובלא תקלות, גם בעת עומס, וכן בכך שהמידע אמין, מלא ומעודכן. נוסף על כך קיימת חשיבות רבה לכך שתקלות, ככל שישנן, מטופלות תוך זמן סביר.

חשיבות רבה יש גם לעיקרון שלפיו מנהל חשבון התשלום למשלם לא יפלה במתן הגישה לחשבון התשלום למשלם בין יוזמי תשלום שונים ויאפשר להם גישה וזיהוי באיכות זהה. בשל זאת, מוצע להסמיך את מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם לקבוע הוראות הנוגעות לרמת השירות שבה יידרש לעמוד מנהל חשבון התשלום למשלם בהיותו ספק הגישה של יוזם התשלום. לדוגמה, במסגרת קביעת הוראות כאמור לעניין רמות מתן שירות (SLA – Service Level Agreement) יהיה ניתן לקצוב פרקי זמן לטיפול בתקלות ובתלונות, שמנהלי חשבונות התשלום למשלם יחויבו לעמוד בהם.

כדי לקדם את שירותי יוזם התשלום וכדי להבטיח שאלה יהיו שירותים יציבים ואמינים בעבור הלקוחות, ישנה חשיבות רבה לכך שמאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם יחייב את מנהלי חשבונות התשלום למשלם שבפיקוחו לעמוד בסטנדרט שירות גבוה במתן הגישה ליוזמי תשלום;

(4) חובות שיחולו על מנהל חשבון תשלום למשלם בדבר מידע שיעביר ליוזם התשלום, בנוגע להוראת התשלום

פרק ו': הוראות מיוחדות לעניין סמכויות הרשות

43. (א) במילוי חובותיהם לפי חוק זה יהיו בעלי רישיון ובעלי אישור מאת הרשות נתונים לפיקוח הרשות.

(ב) (1) לשם פיקוח כאמור בסעיף קטן (א), רשאית הרשות לתת הוראות הנוגעות לדרכי פעולתם של בעלי רישיון ובעלי אישור מאת הרשות, של נושאי משרה בכירה בהם ושל מי שהם מעסיקים, והכול כדי להבטיח את ניהולם התקין של בעלי רישיון ובעלי אישור מאת הרשות ואת השמירה על ענייני הלקוחות; בהוראות כאמור יכול שייקבעו דרישות שונות לפי סוג הרישיון או סוג האישור, סוג שירות התשלום או היקף הפעילות ומאפייניה.

(2) הוראות לפי פסקה (1) אינן טעונות פרסום ברשומות, ואולם הרשות תפרסם ברשומות הודעה על מתן הוראות כאמור ועל מועד תחילתן; הוראות כאמור וכל שינוי בהן יועמדו לעיון הציבור במשרדי הרשות ויפורסמו באתר האינטרנט של הרשות, ורשאית הרשות להורות בדבר דרכים נוספות לפרסומן.

(ג) הסמכויות לפי סעיפים 52א, 56א, 56ב, 56ג, 56ד, 56ה לחוק ניירות ערך, יהיו נתונות לרשות לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, בירור מינהלי הנוגע להוראות כאמור או אכיפת ההוראות חוק זה לעניין הפרה או עבירה, הכול לפי העניין ובשינויים המחויבים; לעניין זה – "הפרה" – כהגדרתה בסעיף 50;

"עבירה" – כל אחת מאלה:

(1) עבירה לפי חוק זה, למעט עבירה לפי סעיף 55(א)(2) הנעברת על ידי גוף הנדרש לקבל אישור לפי סעיף 2 ושאינו בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי או חברת תשלומים;

דבריו הסבר

כאמור, המאסדרים האמורים יהיו רשאים לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות באותם עניינים שלגביהם הותקנו התקנות, בכפוף להן.

לסעיף 43 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי הרשות תפקח על פעילותם של בעלי הרישיונות מטעמה וכן בעלי אישור מאת הרשות לעסוק במתן שירות ייזום מתקדם או שירות ייזום בסיסי. לשם כך מוצע להקנות לרשות סמכות דומה לזאת הנתונה לה בחוקים אחרים שעליהם היא אמונה, כגון: סעיף 97(ב) לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 (בפרק זה – חוק השקעות משותפות). סעיף 28(ב) לחוק הייעוץ וסעיף 44ב לחוק ניירות ערך בעניין זירת סוחר מוצע אפוא להסמיך את הרשות לתת הוראות הנוגעות לדרכי פעולתו וניהולו של בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות, נושא

התשלום למשלם בדבר מסירת מידע ליוזם תשלום וחובות בנוגע לאופן שימוש יוזם התשלום במערכת הממשק למתן הוראות תשלום, מוצע כי שר האוצר יהיה רשאי להתקין תקנות בעניינים שניתנה בהם סמכות למאסדרים כאמור לקבוע הוראות אלה לפי סעיפים 36(ג)(4) ו-41 המוצעים.

סמכות זו תופעל אם מצא שר האוצר כי נכון לעשות כן לשם שמירה על אחידות, ככל שזו נדרשת, בהוראות החלות על גופים שונים המפוקחים על ידי מאסדרים שונים או החלות על גוף אחד המפוקח על ידי כמה מאסדרים, או כי שר האוצר מצא כי נכון לעשות כן לשם שמירה על ענייני הלקוחות.

מוצע כי תקנות כאמור יותקנו בהתייעצות עם מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם או מאסדר יוזם התשלום, לפי העניין. עוד מוצע לקבוע כי ככל שהותקנו תקנות

(2) עבירה לפי חוק שירותי תשלום הנעברה על ידי בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות;

(3) עבירה לפי סעיף 15 לחוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993²¹, שנעברה בקשר לעבירה לפי פסקאות (1) או (2);

(4) עבירה לפי סעיפים 284, 290, 291, 415, 423, 424, 442 ו-425 לחוק העונשין, שנעברה בקשר לעבירה לפי פסקאות (1) או (2);

(5) עבירה לפי סעיפים 3 ו-4 לחוק איסור הלבנת הון, שנעברה בקשר לעבירה לפי פסקאות (1), (2), (3) או (4);

(6) עבירה לפי סעיפים 240, 242, 244, 245 או 246 לחוק העונשין, שנעברה בקשר לחקירה או להליך שיפוטי בשל עבירה לפי פסקאות (1) עד (5).

הודעה על פגמים 44. (א) סבר יושב ראש הרשות כי בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות עשה בעסקיו בדרך הפוגעת או העלולה לפגוע ביכולתו לקיים את חובותיו או בניהולם התקין וההוגן של עסקיו, ישלח לבעל הרישיון או לבעל האישור מאת הרשות, לפי העניין, הודעה בכתב ובה יפרט את הפגמים, ידרוש את תיקונם או מניעת פגיעתם בתוך תקופה שיקבע בהודעה, וייתן לו הזדמנות להגיש בתוך אותה תקופה, או בתוך תקופה קצרה מזו, כפי שיקבע בהודעה, את הערותיו והשגותיו לגבי הפגמים או הדרישות לתיקונם.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיפים 44 ו-45 לחוק המוצע

מוצע לקבוע הוראות שמטרתן להקנות סמכויות לרשות לקבוע דרכי טיפול בבעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות, שעשה בעסקיו בדרך הפוגעת או העלולה לפגוע ביכולתו לקיים את חובותיו, ובכלל זה חובותיו כלפי לקוחותיו, או שניהל את עסקיו בדרך שאינה תקינה והוגנת. סמכויות אלה, בהבחנה מהסמכות שניתנת לרשות לפי סעיף 43 לחוק המוצע, נועדו לאפשר לרשות לתת הוראות פרטניות לגבי בעל רישיון או בעל אישור מסוים והן אינן הוראות בנות פועל תחיקתי. הן כוללות מתן הוראות בדבר תיקון הפגמים או נקיטת אמצעים למניעת פגיעתם בתוך תקופה שתיקבע. במקרים שבהם הפגמים לא תוקנו, שלא ננקטו פעולות למניעת פגיעתם, או כאשר עולה צורך לנקוט אמצעים כדי למנוע מבעל הרישיון או מבעל האישור מאת הרשות שלא לקיים את התחייבויותיו או לפגוע בלקוחותיו, מוצע להסמיך את הרשות לתת הוראות בדבר הימנעות מסוגי פעולות, מחלוקת דיבידנד ורווחים, או מתן הטבות לדירקטורים, לנושאי משרה, או לעובדים אחרים של בעל הרישיון או בעל האישור מאת הרשות.

משרה בכירה בהם ומי שמועסק על ידם, כדי להבטיח את ניהולו התקין של בעל הרישיון או בעל האישור מאת הרשות ואת השמירה על עניינם של הלקוחות.

עוד מוצע לקבוע שהרשות תוכל לקבוע בהוראות כאמור דרישות שונות לפי סוג הרישיון או סוג האישור, סוג שירות התשלום, או היקף הפעילות ומאפייניה. כמו כן, מוצע לקבוע כי הוראות מכוח סעיף זה, שהן הוראות מאסדר לפי הגדרתן בחוק המוצע, יועמדו לעיון הציבור במשרדי הרשות ויפורסמו באתר האינטרנט של הרשות, וכי הודעה על פרסומן ומועד תחילתן תפורסם ברשומות. אופן פרסום זה יחול על כל הוראות המאסדר שהרשות תקבע מכוח חוק זה.

עוד מוצע לקבוע את הסמכויות שיהיו נתונות לרשות לצורך פיקוח על ביצוע הוראות חוק זה או לצורך בירור מינהלי ביחס להפרה או אכיפת הוראות החוק, כולל סמכות חקירה פלילית לעבירה. סמכויות אלה הקבועות בחוק ניירות ערך נתונות לרשות גם בחוקים נוספים שבסמכות הרשות, דוגמת סעיף 97א לחוק השקעות משותפות, סעיף 29 לחוק הייעוץ או סעיף 63 לחוק שירות מידע פיננסי.

²¹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 174.

(ב) הגיש בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות הערות והשגות כאמור בסעיף קטן (א), יחליט בהן יושב ראש הרשות בסמוך ככל האפשר לאחר שקיבל אותן ויודיע על החלטתו לבעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות, לפי העניין, ואם דרש את תיקונם של הפגמים או מניעת פגיעתם – יקבע בהחלטתו את התקופה שבה על בעל הרישיון או בעל האישור מאת הרשות, לפי העניין, לעשות כאמור.

סברה הרשות, לאחר תום התקופה שקבע יושב ראש הרשות בהודעתו לפי סעיף 44, כי בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות לא תיקן את הפגמים שעליהם הודיע לו לפי הסעיף האמור, או לא מנע את פגיעתם, או הייתה סבורה, לאחר שנתנה לבעל הרישיון או לבעל האישור מאת הרשות, לפי העניין, הזדמנות להשמיע או להגיש את הערותיו והשגותיו, שיש צורך לנקוט אמצעים כדי למנוע מבעל הרישיון או מבעל האישור מאת הרשות, לפי העניין, שלא לקיים את התחייבותיו או לפגוע בלקוחותיו, רשאית היא –

(1) להורות לבעל הרישיון או לבעל האישור מאת הרשות שיימנע מסוגי פעולות שפורשו באותה הוראה;
(2) לאסור על חלוקת דיבידנד או רווחים או על מתן הטבות לדירקטורים, לנושאי משרה, או לעובדים אחרים של בעל הרישיון או בעל האישור מאת הרשות.

על הודעה, הוראה, דרישה וכל מסמך אחר שהרשות או עובד שהיא הסמיכה לכך רשאים להמציא לפי חוק זה, לבעל רישיון, לבעל אישור מאת הרשות או למי שהגיש בקשה לקבלת רישיון או אישור מאת הרשות, יחולו ההוראות לפי פרק ז' לחוק ניירות ערך, בשינויים המחויבים.

פרק ז': עיצום כספי

בפרק זה, "הסכום הבסיסי" – סכום כמפורט בתוספת השנייה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיפים 47 עד 49 והתוספות השנייה, השלישית, הרביעית והחמישית לחוק המוצע

לצורך אכיפת הוראות החוק המוצע, מוצע להעניק למאסדרים השונים סמכות להטיל עיצום כספי בגין הפרות של הוראות החוק המוצע על הגופים הנתונים לפיקוחם (בהתאם לסכום הבסיסי המפורט בתוספת השנייה לחוק המוצע), וזאת בכפוף למנגנונים הקבועים לכך כבר כיום בחקיקה העיקרית לאותם מאסדרים. כלומר אותם מנגנוני עיצומים כספיים החלים על מנהלי חשבונות תשלום או על בעלי אישור בחוקי האסדרה השונים, כגופים מופקחים,

לצד זאת, מוצע להבטיח את זכות בעל הרישיון או בעל אישור מאת הרשות להשמיע את טענותיו לפני נקיטת צעדים כאמור.

לסעיף 46 לחוק המוצע

מוצע כי בדומה לכל הגורמים המופקחים על ידי הרשות, מסמכים והודעות שהרשות ממציאה לבעל רישיון, לבעל אישור מאת הרשות או למי שהגיש בקשה לקבלת רישיון או אישור מהרשות, יומצאו בהתאם להוראות לפי פרק ז' לחוק ניירות ערך שעניינו העברת מסמכים באמצעות מערכת "יעל".

הפר בעל רישיון או בעל אישור הוראה מההוראות לפי חוק זה כמפורט בחלק א' לתוספת השלישית, רשאי המאסדר להטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות פרק זה, בסכום הבסיסי, ואם הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה כמפורט בחלק ב' לתוספת האמורה – רשאי המאסדר להטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות פרק זה, בשיעור של כפל הסכום הבסיסי, ואם הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה כמפורט בחלק ג' לתוספת האמורה – רשאי המאסדר להטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות פרק זה, בשיעור של הסכום הבסיסי כפול שלוש.

ד ב ר י ה ס ב ר

כך, למשל, מוצע לקבוע עיצום כספי בשיעור הסכום הבסיסי על בעל היתר שליטה שלא דיווח לרשות על התקיימות נסיבה מהנסיבות המנויות בסעיף 27(ג1) (ער 6) לחוק הייעוץ, אשר עוסקות בעניינים כגון הרשעה בעבירה, הגשת כתב אישום או התקיימות הליך משמעותי בשל ביצוע עבירה, חקירה או כירור מינהלי בקשר עם ביצוע עבירה או הפרה וכדומה, וזאת לגבי או לגבי נושא משרה בכירה בו; כפל הסכום הבסיסי יוטל על בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות שלא הגיש לרשות דוח, הודעה או נתונים בהתאם להוראות שתקבע הרשות או על מנהל חשבון תשלום למשלם שלא נתן ליוזם בסיסי גישה לחשבון תשלום של משלם לצורך מתן שירות יזום בסיסי או על גוף הפטור מרישיון וחייב באישור לצורך מתן שירות יזום בסיסי אשר עסק בשירות כאמור בלי שבידו אישור לכך או שלא בהתאם לתנאי האישור; הסכום הבסיסי כפול שלוש יוטל על חברת תשלומים שעשתה שימוש בכספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, למתן אשראי.

עוד יצוין כי בהפרות שנקבעו ביחס לסעיפים המטילים חובה על המפר לעשות מעשה תוך זמן קצר או "בלא דיחוי" או "בהקדם האפשרי", כגון חובה לדווח על אירוע מסוים למאסדר, יקבע המאסדר מדיניות אכיפה ברורה, אחידה ושקיפה לעניין אכיפת הפרות אלה בתום מועדים ברורים.

כמו כן, יצוין כי הפרות החלות לעניין בעלי אישור מאת הרשות, נקבעו בדומה להסדרים החלים באותם נושאים לגבי בעלי אישור מאת מאסדרים אחרים, לפי דינים אחרים. כלומר קביעת ההפרות בחוק המוצע על בעלי האישור מאת הרשות באה להשלים חסר הסדרתי ואכיפתי הקיים בנוגע לבעלי האישור מאת הרשות לעומת בעלי אישור אחרים. דוגמה לכך היא דרישות הון עצמי המתאימות לפעילות של מתן שירות יזום בסיסי אשר אצל מאסדרים אחרים קיימת סמכות להטיל, בגין אי-עמידה באותן דרישות, אמצעי אכיפה על בעלי האישור שבפיקוחם מכוח דינים אחרים.

עיצום כספי יכול שיוטל גם על מי שעיסוקו במתן שירות תשלום בהיקף מצומצם, כפי שיקבע שר האוצר בתקנות, הפטור מחובת רישיון לפי החוק המוצע, שלא

יחולו גם לעניין הטלת עיצומים כספיים לפי החוק המוצע. מנגנונים כאמור כוללים את הסמכות להמציא למפר, במקום הודעה על כוונת חיוב, התראה מינהלית או הודעה על אפשרות להגיש התחייבות ועירבון, ככל שקיימות סמכויות כאלה למאסדרים. כך, לדוגמה, על בנקים המפוקחים על ידי בנק ישראל יחול מנגנון העיצום הכספי הקבוע בפקודת הבנקאות, ואילו על בעלי רישיון לפי החוק המוצע המפוקחים על ידי הרשות, ובעלי היתר שליטה בהם, יחול מנגנון העיצום הכספי הקבוע בסעיפים הרלוונטיים בחוק ניירות ערך, וחל על הגופים השונים המפוקחים על ידי הרשות.

כמו כן, ולעניין זה, מוצע לקבוע כי הוראות בעניין עיצום כספי לגבי גוף אחר העוסק בתחום הפיננסי אשר שר האוצר יקבע בעתיד, לפי סמכותו שבסעיף 2(ו) לחוק המוצע, כי תחול עליו חובת אישור מאת מאסדר חלף חובת רישיון, יינתנו בהתאם לסמכויותיו של מאסדר הגוף האמור לפי הדין שמכוחו הוא מפקח על פעילותו הפיננסית של אותו גוף. מוצע כי זהות המאסדר של גוף כאמור ומנגנון העיצום הכספי שיחול עליו, יפורטו בתוספת החמישית לחוק המוצע.

כמו כן מוצע כי גובה העיצום הכספי ישתנה בהתאם לסוג הגורם המפר ולחומרת ההפרה. לשם כך, בתוספת השנייה המוצעת, מוצע כי הסכום הבסיסי לעניין העיצום הכספי ייקבע כסכום המפורט לגבי כל אחד מסוגי הגופים השונים בהתאם למאפייניהם, וכן במקרים המתאימים, מוצע לקבוע סכומים בסיסיים שונים לגופים מאותו סוג שהם בעלי היקפי פעילות שונים, וזאת כדי להבטיח אכיפה אפקטיבית. התוספת השלישית המוצעת, שעניינה הפרות של בעל רישיון או בעל אישור, והתוספת הרביעית המוצעת, שעניינה הפרות של מנהל חשבון תשלום למשלם, חולקו להפרות קלות יותר הקבועות בחלק א' לתוספת, והפרות חמורות יותר הקבועות בחלק ב' לתוספת שעליהן יוטל עיצום כספי בגובה כפל הסכום הבסיסי, באופן שיבטא את חומרת ההפרה. בתוספת השלישית המוצעת פורטו גם כמה הפרות בחלק ג' לתוספת שלגביהן יוטל עיצום כספי בגובה הסכום הבסיסי כפול שלוש, וזאת בשל חומרתן של אותן הפרות המצויות בלב הפעילות של חברת תשלומים.

(ב) מי שעיסוקו במתן שירות תשלום בהיקף מצומצם, בסכום מוגבל, למספר לקוחות קטן, או במספר עסקאות קטן, והכול כפי שקבע השר בתקנות לפי סעיף 3(א)(6), שלא הודיע לרשות מראש על מתן השירות כאמור, בניגוד להוראות סעיף 3(ב), רשאית הרשות להטיל עליו עיצום כספי בסכום של 25,000 שקלים חדשים, ויחולו לעניין זה ההוראות לפי סעיפים 52 ו-56 עד 52 כט וסעיף 56 לחוק ניירות ערך, בשינויים המחויבים.

(ג) בעל היתר שליטה שלא דיווח לרשות על התקיימות נסיבה מהנסיבות המנויות בסעיף 27(ג)(1) עד (6) לחוק הייעוץ, לגבי או לגבי נושא משרה בכירה בו, בניגוד להוראות סעיף 20(א)(2), רשאית הרשות להטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות פרק זה, בסכום הבסיסי.

(ד) גוף המנוי בסעיף 3(א)(1) עד (4), או גוף שנקבע לפי סעיף 2(ו), שעסק במתן שירות ייזום מתקדם בלי שבידו אישור לכך או שלא בהתאם לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 2(ג), רשאי מאסדר להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בשיעור של כפל הסכום הבסיסי.

(ה) גוף המנוי בסעיף 3(א)(1) עד (4), חברת תשלומים, גוף מוסדי, בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, בעל רישיון למתן אשראי, בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי או גוף שנקבע לפי סעיף 2(ו), שעסק במתן שירות ייזום בסיסי בלי שבידו אישור לכך או שלא בהתאם לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 2(ה), רשאי מאסדר להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בשיעור של כפל הסכום הבסיסי.

(ו) הפר מנהל חשבון תשלום למשלם הוראה מההוראות לפי חוק זה כמפורט בחלק א' לתוספת הרביעית, רשאי המאסדר להטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות פרק זה, בסכום הבסיסי, ואם הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה כמפורט בחלק ב' לתוספת האמורה – רשאי המאסדר להטיל עליו עיצום כספי, לפי הוראות פרק זה, בשיעור של כפל הסכום הבסיסי.

על עיצום כספי לפי סעיף 48 לגבי כל אחד מהמפורטים להלן, יחולו ההוראות המפורטות לצידו:

49. החלת מנגנון העיצום הכספי על מפריס

(1) לגבי בעל רישיון, בעל אישור מאת הרשות ובעל היתר שליטה – ההוראות לפי סעיפים 52 ו-56 עד 52 כט וסעיף 56 לחוק ניירות ערך, בשינויים המחויבים;

(2) לגבי תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו – ההוראות לפי סעיפים 14 ו-15 עד 14 טו לפקודת הבנקאות, בשינויים המחויבים; לעניין זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי) וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור;

(3) לגבי בנק הדואר – ההוראות לפי סעיפים 109ב עד 109טו לחוק הדואר, בשינויים המחויבים;

(4) לגבי בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, בעל רישיון למתן אשראי ובעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי – ההוראות לפי סעיפים 72(ד) ו-74 עד 93 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, בשינויים המחויבים;

(5) לגבי מבטח – ההוראות לפי סעיפים 92א עד 92ב, 92ז, 92זט עד 92כ, 92כב ו-92כג לחוק הפיקוח על הביטוח, בשינויים המחויבים;

(6) לגבי חברה מנהלת – ההוראות לפי סעיף 47 לחוק הפיקוח על קופות הגמל, בשינויים המחויבים;

(7) לגבי גוף אחר העוסק בתחום הפיננסי שנקבע לפי סעיף 2(ו) – הוראות בעניין עיצום כספי בהתאם לסמכויותיו של מאסדר הגוף האמור לפי הדין שמכוחו הוא מפקח על פעילותו הפיננסית של אותו גוף, כפי שמפורט בתוספת החמישית.

פרק ח': הטלת אמצעי אכיפה מינהליים בידי ועדת האכיפה המינהלית

פרק ח' – הגדרות 50. בפרק זה –

“הוועדה” – ועדת האכיפה המינהלית שמונתה לפי סעיף 52לב(א) לחוק ניירות ערך;

“הפרה” – הפרה של הוראות חוק זה, המנויה בתוספת השישית.

ד ב ר י ה ס ב ר

כאמור, עיסוק נוסף של חברת תשלומים בעיסוק שיושב ראש הרשות אסר עליה לעסוק בו או שלא בהתאם לתנאים שהורה יושב ראש הרשות או הגשת בקשה, דיווח או מידע אחר לרשות הכולל פרט מטעה, אם היה עליו לדעת שיש בכך כדי להטעות את הרשות.

מנגנון הטלת אמצעי אכיפה מינהליים על ידי ועדת האכיפה המינהלית חל על כל הגופים המפוקחים על ידי הרשות, כגון: בעלי רישיון למתן שירות מידע פיננסי, בעלי רישיון לפי חוק הייעוץ, מנהלי קרנות ונאמנים לקרן לפי חוק השקעות משותפות, וגופים שונים שפעילותם מוסדרת במסגרת חוק ניירות ערך.

לעניין סכומי העיצום הכספי אשר יושתו על מי שיפר את ההוראות הקבועות בתוספת כאמור, מוצע כמפורט בסעיף 51 לחוק המוצע, לעשות הבחנה בין מפר שהוא עובד של בעל רישיון ואינו נושא משרה בכירה בו, ליחיד אחר, כגון בעל השליטה בבעל הרישיון או דירקטור בו, ולתאגיד. יצוין כי הסכומים המפורטים בסעיף 51 המוצע תואמים את הקבוע בחוקים אחרים המסמיכים את הרשות כגורם מאסדר, כגון חוק שירות מידע פיננסי וחוק הייעוץ.

הודיע לרשות מראש על מתן השירות. הפרה זו נוגעת לגופים שעוסקים במתן שירות תשלום, ואולם בשל היקפה המצומצם של פעילותם בשלב הגשת ההודעה וכפועל יוצא מהסיכונים הנמוכים הנובעים ממנה, הוחלט לגביהם כי הם פטורים מחובת רישיון למתן שירותי תשלום.

לסעיפים 50 ו-51 והתוספת השישית לחוק המוצע

מוצע להחיל על הגופים המפוקחים על ידי רשות ניירות ערך את פרק ח' לחוק ניירות ערך, שעניינו הטלת אמצעי אכיפה מינהליים בידי ועדת האכיפה המינהלית, ולקבוע בתוספת השישית המוצעת את ההפרות המהוות עילה להטלת אמצעי אכיפה מינהליים. הפרות אלה הן הפרות חמורות יותר מההפרות שבעניינן ניתן להטיל עיצום כספי, ועוברות בחינה ודיון במסגרת הליך מול ועדת האכיפה המינהלית. בין ההפרות האמורות ניתן למנות הפרות הקשורות לעיסוק במתן שירות תשלום או במתן שירות ייזום בסיסי בלא רישיון או שלא בהתאם לתנאיו, שליטה בחברת תשלומים בלא היתר שליטה, העברת אמצעי שליטה בחברת תשלומים לאחר, אם היה עליו לדעת שהנעבר נדרש להיתר שליטה ושאינו בידו היתר

- ביצע אדם הפרה, יחולו לעניין המפר ולעניין ההפרה הוראות פרק 4' לחוק ניירות ערך החלות לעניין מפר ולעניין הפרה של הוראה המנויה בחלק ג' בתוספת השביעית לחוק האמור, בשינויים המחויבים, ואולם הוועדה תהיה רשאית להטיל על מפר עיצום כספי לפי פרק זה, בהתאם להוראות סעיף 52ג(א) לחוק ניירות ערך, בסכום מרבי כמפורט להלן, לפי העניין:
- (1) לעניין מפר שהוא יחיד שהוא עובד של בעל רישיון ואינו נושא משרה בכירה בו – בסכום מרבי של 25,000 שקלים חדשים;
- (2) לעניין מפר שהוא יחיד אחר – בסכום מרבי של 1,000,000 שקלים חדשים;
- (3) לעניין מפר שהוא תאגיד – בסכום מרבי של 5,000,000 שקלים חדשים.
51. סמכויות ועדת האכיפה המינהלית
- (א) סמכות הנתונה ליושב ראש הרשות או לפרקליט מחוז להתקשר בהסדר להימנעות מנקיטת הליכים, להפסקת הליכים או להימנעות מהעמדה לדין, לפי העניין, המותנית בתנאים, בהתאם להוראות פרק ט' לחוק ניירות ערך, תהיה נתונה להם לעניין הפרה או עבירה, ויחולו לעניין זה הוראות הפרק האמור בשינויים המחויבים.
52. סמכות יושב ראש הרשות או פרקליט מחוז להתקשר בהסדר להימנעות מנקיטת הליכים, להפסקת הליכים או להימנעות מהעמדה לדין, המותנית בתנאים
- (ב) בסעיף זה, "הליכים" – הליך בירור הפרה או הליך אכיפה מינהלי, לפי פרק 4' לחוק ניירות ערך כפי שהוחל בסעיף 51, או חקירה פלילית לפי סעיף 56 לחוק ניירות ערך כפי שהוחל בסעיף 43ג(ג), לפי העניין.
53. הוראות סעיף 56 לחוק ניירות ערך יחולו לעניין הליך לפי פרק זה.
54. הוראות פרק זה לא יחולו על מי שחלה עליו חובת האישור לפי סעיף 2(ג) או (ה) ועל בעל אישור כאמור, למעט חברת תשלומים.
54. איסור שיפוי וביטוח
54. סייג לתחולת הוראות פרק ז'

ד ב ר י ה ס ב ר

- לסעיף 52 לחוק המוצע
- מוצע להחיל לעניין החוק המוצע את פרק ט' לחוק ניירות ערך, שעניינו סמכות יושב ראש הרשות או פרקליט מחוז להתקשר בהסדר להימנעות מנקיטת הליכים, להפסקת הליכים או להימנעות מהעמדה לדין, המותנית בתנאים, בשינויים המחויבים.
- לסעיף 53 לחוק המוצע
- מוצע להחיל את סעיף 56 לחוק ניירות ערך לעניין איסור שיפוי וביטוח, גם על הליכי אכיפה מינהלית לפי פרק ח' לחוק המוצע, וזאת כדי להבטיח את אפקטיביות הליכי האכיפה כאמור.
- לסעיף 54 לחוק המוצע
- מוצע לקבוע סייג לתחולת הוראות פרק ח' לחוק המוצע, העוסק בהטלת אמצעי אכיפה מינהליים בידי ועדת האכיפה המינהלית, שהיא למעשה מנגנון אכיפה ייחודי של רשות ניירות ערך, ביחס למי שחלה עליו חובת האישור לפי סעיף 2(ג) או (ה) לחוק המוצע וביחס לבעל אישור כאמור, למעט חברת תשלומים.

פרק ט': עונשין

עונשין

55. (א) מי שעשה אחד מאלה, דינו – מאסר שנתיים או קנס פי

שניים וחצי מן הקנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, ואם הוא תאגיד – פי שנים עשר וחצי מן הקנס כאמור באותו סעיף:

(1) עסק במתן שירות תשלום או במתן שירות ייזום בסיסי בלי שבידו רישיון לכך, או שלא בהתאם לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 2(א), (ב) או (ד);

(2) עסק במתן שירות ייזום מתקדם או במתן שירות ייזום בסיסי בלי שבידו אישור לכך, או שלא בהתאם לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 2(ג) או (ה);

(3) כלל פרט מטעה בבקשה למתן רישיון, בדיווח או במידע אחר שמסר לרשות, בניגוד להוראות סעיף 25(ד).

(ב) גילה אדם ידיעה או מסמך שנמסרו לו, בניגוד להוראות סעיף 34(ב), דינו – מאסר שנה.

פרק י': הוראות שונות

56. (א) בסעיף זה –
מניעת כפל אמצעי
אכיפה מינהליים
והיאום הליכים
להטלתם

“אמצעי אכיפה מינהלי” – כל אחד מאלה:

(1) עיצום כספי;

(2) התראה מינהלית או דרישת התחייבות

להימנע מהפרה, חלק עיצום כספי;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 56 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי על מעשה אחד המהווה הפרה של הוראה מההוראות לפי החוק המוצע ושל הוראה מההוראות לפי חוק אחר, לא יוטל יותר מאמצעי אכיפה מינהלי אחד. כמו כן מוצע לקבוע כי אם ביקשה הרשות לפתוח בהליך להטלת אמצעי אכיפה מינהלי לפי החוק המוצע נגד בעל רישיון שמחזיק גם ברישיון לפי דין אחר ומפוקח לעניין זה על ידי המפקח על נותני שירותים פיננסיים או על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון (בפרק זה – מאסדר אחר), לעניין הפרה שבשלה רשאי גם מאסדר אחר להטיל לפי דין אחר אמצעי אכיפה מינהלי על בעל הרישיון, תידע הרשות את המאסדר האחר בטרם תפתח בהליך כאמור. עוד מוצע לקבוע הדדיות לעניין זה, כלומר אם ביקש המאסדר האחר לפתוח בהליך להטלת אמצעי אכיפה מינהלי לפי דין אחר נגד בעל רישיון כאמור, יידע המאסדר האחר את הרשות בטרם יפתח באותו הליך. מוצע לקבוע כי חובת היידוע לפי סעיף זה תחול לעניין סוגי הפרות שייקבעו בנוהל משותף פנימי של הרשות והמאסדר האחר במטרה למנוע כפל אכיפה. מטרת הנוהל היא לקבוע את סוגי ההפרות שנדרש בעניינם יידוע לצורך מניעת כפל אכיפה כאמור, ולמנוע מצב שבו חובת היידוע

לסעיף 55 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי עיסוק בפעילות של מתן שירות תשלום או מתן שירות ייזום בסיסי, בלא רישיון או שלא בהתאם לתנאי הרישיון, וכן עיסוק בפעילות של מתן שירות ייזום מתקדם או מתן שירות ייזום בסיסי בלא אישור לכך או שלא בהתאם לתנאי האישור, ייחשב כעבירה פלילית. זאת, בדומה לפעילויות אחרות בשוק ההון אשר מוגדרות כעבירות פליליות אם הן נעשות בלא רישיון או היתר הנדרש בדין, כדוגמת פתיחה וניהול של בורסה או זירת סוחר בלא רישיון.

כמו כן, מוצע לקבוע כי הכללת פרט מטעה בבקשה לקבל רישיון או בדיווח או במידע אחר שמסר בעל רישיון לרשות תהיה עבירה פלילית, בדומה לקבוע לגבי גורמים אחרים שבפיקוח הרשות.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע עבירה פלילית, שלפיה אם גילה אדם ידיעה או מסמך שנמסרו לו כחלק מהעברת מידע ממאסדר לשר או למי מטעמו לפי סעיף 34(א) המוצע, בניגוד לסעיף 34(ב) לחוק המוצע – דינו מאסר שנה.

(3) אמצעי אכיפה מינהליים לפי סימן ג'
בפרק ח'4 לחוק ניירות ערך;
"מאסדר אחר" – כל אחד מאלה:

(1) המפקח על נותני שירותים פיננסיים;

(2) הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון.

(ב) על מעשה אחד המהווה הפרה של הוראה מההוראות
לפי חוק זה כאמור בסעיפים 48 ו-50 של הוראה מההוראות
לפי חוק אחר, לא יוטל יותר מאמצעי אכיפה מינהלי אחד.

(ג) ביקשה הרשות לפתוח בהליך להטלת אמצעי אכיפה
מינהלי לפי חוק זה נגד בעל רישיון שמחזיק גם ברישיון לפי
דין אחר ומפוקח לעניין זה על ידי מאסדר אחר, תיידע הרשות
את המאסדר האחר בטרם תפתח בהליך כאמור.

(ד) ביקש מאסדר אחר לפתוח בהליך להטלת אמצעי אכיפה
מינהלי לפי דין אחר נגד בעל רישיון כאמור בסעיף קטן (ג).
יידע המאסדר את הרשות בטרם יפתח בהליך כאמור.

(ה) חובת היידוע כאמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) תחול
לעניין סוגי הפרות שייקבעו בנוהל משותף של הרשות
והמאסדר האחר במטרה למנוע כפל אכיפה.

השר, לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה ובאישור ועדת
הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע אגרות שישולמו לרשות,
שיחולו על מבקש רישיון לפי סעיף 5, מבקש אישור מאת
הרשות לפי סעיף 15, ועל בעל רישיון ובעל אישור מאת הרשות,
וכן הוראות בדבר הפרשי הצמדה וריבית שישולמו בשל פיגור
בתשלום אגרות לפי סעיף זה, ובדבר החלת פקודת המסים
(גבייה) על גביית אגרות והפרשי הצמדה וריבית כאמור.

סמכויות הנתונות
למאסדר 58. (א) בסעיף זה –

"המאסדר", של גוף פיננסי מפקח – מאסדר מנהל
חשבון התשלום למשלם, מאסדר של בעל
הרישיון או מאסדר של בעל האישור, לפי העניין;

ד ב ר י ה ס ב ר

פקודת המסים (גבייה) על גביית אגרות והפרשי הצמדה
ורבית כאמור.

לסעיף 58 לחוק המוצע

בחוק המוצע נקבעו סמכויות הסדרה, פיקוח, אכיפה
ובירור מינהלי לרשות ניירות ערך לצורך פיקוח על הגופים
המפוקחים על ידה. עם זאת, החוק המוצע קובע הוראות
שיחולו גם על בעלי אישור שמפוקחים בהתאם לחוקים
אחרים. כדי לאפשר למאסדר לפקח על הפעילויות בחוק
זה, מוצע לקבוע במפורש כי למאסדר של גוף פיננסי מפקח
יהיו נתונות כל הסמכויות הנתונות לו בחוק המסמך אותו
לפקח על הגופים המפוקחים על ידו, גם לצורך הסדרה,
פיקוח, אכיפה ובירור מינהלי על הנושאים המוסדרים בחוק

ההדדי תפקיים כאשר המעשה במהותו לא יכול להיות
הפרה אצל שני מאסדרים במקביל, לדוגמה במקרה שבו
ההפרה נוגעת לעצם חובת הרישיון למתן שירות תשלום.

לסעיף 57 לחוק המוצע

מוצע להסמיך את שר האוצר, על פי הצעת הרשות
או בהתייעצות עימה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת,
לקבוע אגרה להגשת בקשה לרישיון או להגשת בקשה
לאישור מאת הרשות, ואגרה שנתית על בעל רישיון או בעל
אישור מאת הרשות לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי. אגרות
אלה ישולמו לרשות. כמו כן, מוצע להסמיך את שר האוצר
לקבוע הוראות בדבר הפרשי הצמדה וריבית שישולמו בשל
פיגור בתשלום אגרות לפי סעיף מוצע זה, ובדבר החלת

”גוף פיננסי מפקח” – מנהל חשבון תשלום למשלם,
בעל רישיון או בעל אישור.

(ב) נוסף על סמכויות הנתונות למאסדר לפי חוק זה או לפי דין אחר, לעניין מסוים, רשאי מאסדר, מכוח סמכותו לפי דין לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות בעניינים נוספים לפי חוק זה, שיחולו על הגוף הפיננסי המפקח, בכפוף להוראות חוק זה.

(ג) התקין השר תקנות לפי חוק זה בעניין מסוים, החלות על גוף פיננסי מפקח, רשאי המאסדר של אותו גוף, לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות מפורטות באותו עניין בכפוף לתקנות שקבע השר.

(ד) לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, בירור מינהלי הנוגע להוראות כאמור ואכיפתן, יהיו נתונות למאסדר הסמכויות הנתונות לו על פי הדין הנוגע לגוף הפיננסי המפקח, ואולם לעניין הרשות, לגבי בעלי רישיון שבפיקוחה, יחולו הוראות סעיף 43.

סייג לתחולת החוק 59. ההוראות לפי חוק זה לא יחולו על שירות תשלום, שירות ייזום בסיסי ופעולת תשלום, המנויים בתוספת השביעית.

ד ב ר י ה ס ב ר

הקשורים לחוק המוצע, ואין בו כדי לצמצם או לפגוע בסמכויות כאמור.

עוד יובהר כי המאסדרים השונים יסבירו במסגרת נהלים את היחס וההבחנה שבין הוראות מאסדר הניתנות מכוח החוק המוצע, לבין הוראות מאסדר הניתנות מכוח דין אחר. זאת כדי שהגופים המפוקחים יוכלו להבחין בין ההוראות השונות, וכפועל יוצא לדעת מכוח איזה חוק חלות עליהם הפרות, כבסיס להטלת עיצום כספי, ביחס לאותן הוראות.

לסעיף 59 והתוספת השביעית לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי ההוראות לפי החוק המוצע לא יחולו על שירות תשלום, שירות ייזום בסיסי ופעולת תשלום, המנויים בתוספת השביעית. תוספת זו קובעת שירותי תשלום ושירותי ייזום בסיסי שלא יידרשו ברישוי או יהיו חייבים בחובת מתן גישה לחשבון תשלום של משלם הקיימת לעניין שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם, בדומה לקבוע בדירקטיבה PSD2. כך למשל, שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי שניתנים על ידי הממשלה או בנק ישראל יוחרגו מתחולת החוק המוצע. כפועל יוצא מכך, הממשלה ובנק ישראל לא יבואו, בין השאר, בגדר מנהל חשבון תשלום למשלם אשר חייב לתת גישה לצורך מתן שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם. נוסף על כך מוחרגות פעולות תשלום הנעשות במסגרת מסלקות ומערכות תשלומים אשר לגביהן קיים פיקוח לפי דין אחר, כגון מסלקת הבורסה לניירות ערך אשר מפוקחת על ידי הרשות או מערכות מבוקרות המפוקחות על ידי בנק ישראל. חריג נוסף המוצע בתוספת השביעית הוא של שירות ייזום בסיסי שניתן בידי מערכת מבוקרת למשתתף במערכת

זה, וזאת נוסף על הסמכויות הנתונות לפי חוק זה או לפי דין אחר. כלומר לצורך הסדרה, פיקוח, אכיפה ובירור מינהלי של הפעילויות לפי חוק זה יפעיל מאסדר של גוף פיננסי מפקח את סמכויותיו מכוח החוק המסמך אותו לפקח על אותו גוף פיננסי מפקח.

וזאת ועוד, מוצע לקבוע כי המאסדר יהיה רשאי לקבוע הוראות מכוח סמכותו בחוק, גם בעניינים לפי חוק זה שיחולו על גוף פיננסי מפקח; לדוגמה, סמכויות הנתונות לממונה על שוק ההון בהתאם להוראות סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח על הביטוח וסמכויות הנתונות למפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים בהתאם להוראות סעיף 4(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים. כמו כן מוצע כי מאסדר יהיה רשאי לקבוע הוראות מאסדר מפורטות ביחס לעניין מסוים ששר האוצר קבע לגבי תקנות לפי חוק זה, אם נקבעו תקנות כאמור. מובהר כי במקום שבו בחר שר האוצר שלא לקבוע תקנות וכל עוד אלה לא נקבעו, רשאי מאסדר לקבוע הוראות מפורטות בהתאם לסמכותו לפי חוק זה או לפי כל דין אחר המקנה לו סמכות לעשות כן.

עוד מוצע כי לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, וכן בירור מינהלי הנוגע להוראות כאמור ואכיפתן, יהיו נתונות למאסדר הסמכויות הנתונות לו לפי הדין הנוגע לגוף הפיננסי המפקח. ואולם, לעניין הרשות, אשר מפקחת על בעלי רישיון ובעלי אישור בהתאם לחוק המוצע, מוצע כי בכל הנוגע לבעלי רישיון שבפיקוחה, יחול סעיף 43 לחוק המוצע על הסמכויות הקבועות בו, לעניין זה. מובהר כי סעיף זה נועד להרחיב את הסמכויות שיש למאסדרים השונים מכוח חוקי הפיקוח העיקריים שלהם – הן לגבי מתן הוראות והן לגבי פיקוח ואכיפה – גם לגבי עניינים

שינוי התוספות 60. (א) השר, בהתייעצות עם מאסדר מנהל חשבון תשלום, ולעניין מנהל חשבון תשלום למשלם המפוקח על ידי בנק ישראל – הנגיד, בהסכמת השר, רשאי, בצו, לשנות את התוספת הראשונה.

(ב) השר, בהסכמת שר המשפטים והנגיד, בהתייעצות עם המאסדר הנוגע בדבר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת השנייה, התוספת השלישית והתוספת הרביעית, ובלבד שהסכום הבסיסי לפי התוספת השנייה לא יעלה על 300,000 שקלים חדשים, ולעניין בעל היתר שליטה – לא יעלה על 20,000 שקלים חדשים.

(ג) השר, בהסכמת שר המשפטים, רשאי, בצו, לשנות את התוספת החמישית.

(ד) השר, על פי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה, ובהסכמת שר המשפטים, רשאי, בצו, לשנות את התוספת השישית.

(ה) השר, בהתייעצות עם הנגיד, הרשות, המפקח על נותני שירותים פיננסיים, והממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, רשאי, בצו, לשנות את התוספת השביעית.

ביצוע ותקנות 61. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

פרק י"א: תיקונים עקיפים

תיקון חוק ניירות ערך 62. בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968²² –
(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "חבר בורסה" יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

השנייה, השלישית והרביעית, בכפוף לגובה המרבי של הסכום הבסיסי לפי התוספת השנייה, כמפורט בסעיף 60(ב) המוצע. עוד מוצע כי שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים, יהיה רשאי לשנות בצו את התוספת החמישית, ובכפוף להצעת הרשות או בהתייעצות עימה יהיה גם רשאי, בהסכמת שר המשפטים, לשנות את התוספת השישית. זאת ועוד, מוצע כי בכפוף להתייעצות עם הנגיד, הרשות והמפקח על נותני שירותים פיננסיים והממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, שר האוצר יהיה רשאי לשנות את התוספת השביעית.

לסעיף 61 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי שר האוצר הוא השר הממונה על ביצוע הוראות החוק המוצע וכי הוא יהיה רשאי לקבוע תקנות לביצועו.

לסעיף 62 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק ניירות ערך, כך שיתאפשר לרשות להחיל על חברות תשלומים ובעלי רישיון יזום בסיסי את סמכויותיה בעניין אכיפת הפרות מינהליות ועבירות פליליות.

מבוקר, במסגרת פעילותה כמערכת התשלומים. דוגמה לכך היא שירות כגון בקשת תשלום ("request to pay") הנשלחת דרך המערכת המבוקרת ובהתאם לכלליה. לבסוף, מוצע לקבוע כי הוראות החוק לא יחולו על פעולות תשלום שלא נעשו בכספים, כהגדרתם בחוק המוצע. מטרת פרט זה לקבוע כי הוראות החוק המוצע יחולו רק על שירותי תשלום הניתנים בכספים כהגדרתם בחוק זה, ולא יחולו על שירותים הניתנים במטבעות וירטואליים (ראו בהקשר זה את דברי ההסבר להגדרה "כספים", לסעיף 1 לחוק המוצע).

עוד יובהר כי חשבון לרכישת ניירות ערך וחשבון להמרת מטבע וירטואלי לא באים בגדר חשבון תשלום, ועל כן החוק המוצע לא חל לגביהם.

לסעיף 60 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי שר האוצר, בהתייעצות עם מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם, ולעניין מנהל חשבון תשלום למשלם המפוקח על ידי בנק ישראל – הנגיד, בהסכמת השר, יהיה רשאי לשנות בצו את התוספת הראשונה. כמו כן מוצע כי שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים והנגיד, ובהתייעצות עם המאסדר הנוגע בדבר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, יהיה רשאי לשנות בצו את התוספות

²² ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשפ"ב, עמ' 328.

”חברת תשלומים” – בהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

”בעל רישיון ייזום בסיסי” – מי שבידו רישיון ייזום בסיסי בהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;”;

(ב) בהגדרה ”גורם מאשר”, ”חתימה אלקטרונית”, ”חתימה אלקטרונית מאובטחת”, ”חתימה אלקטרונית מאושרת” ו”מסר אלקטרוני”, המילים ”חתימה אלקטרונית מאושרת” – יימחקו;

(ג) בהגדרה ”דיווח אלקטרוני”, המילה ”מאושרת” – תימחק;

(ד) בהגדרה ”אישור הגעה אלקטרוני”, המילה ”מאושר” – תימחק;

(ה) ההגדרה ”מסר אלקטרוני מאושר” – תימחק;

(ו) אחרי ההגדרה ”חוק המעצרים” יבוא:

”חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום” – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ”ג-2023;”;

(ז) בהגדרה ”גורם מפוקח”, אחרי פסקה (א11) יבוא:

”(א11) חברת תשלומים;

(א11) בעל רישיון ייזום בסיסי;”;

(2) בסעיף 44ח, בכל מקום, המילה ”מאושר” – תימחק;

ד ב ר י ה ס ב ר

האלקטרונית. תיקון מוצע זה יקל על מבקשי רישיון לפי החוק המוצע, ובייחוד על חברות בין לאומיות בתחום התשלומים, לפעול בישראל, לטובת הציבור בישראל, בלא צורך בהגעה פיזית לישראל לצורך יצירת חתימה אלקטרונית מאושרת, כאשר ישנן אלטרנטיבות טכנולוגיות שוות ערך המשיגות את אותן תכליות.

כמו כן, מוצע לתקן את פרק ט’ לחוק ניירות ערך העוסק בשיתופי פעולה בין רשות ניירות ערך לבין גופים המופקדים על פיקוח ואכיפה של דיני ניירות ערך במדינת חוץ, אשר חתמו על מזכר הבנה עם הרשות (בפרק זה – רשויות חוץ). פרק ט’ לחוק ניירות ערך, אשר חוקק בשנת 2000 ותוקן בשנת 2016, מאפשר לרשות ליצור שיתופי פעולה רחבים עם רשויות רגולטוריות במדינות אחרות בעולם בתחום הפיקוח והאכיפה, וכפועל יוצא תרם למיצוב של שוק ההון בישראל כשוק מתקדם, למשיכת השקעות זרות לישראל, ולקידום יכולת האכיפה של הרשות בשוק ההון המקומי (לנוכח ההדדיות במזכרים). הפרק אף אפשר לרשות להצטרף לארגון יוסק’י לשיתוף פעולה רב-צדדי בתחום אכיפת חוקי ניירות ערך (IOSCO, International Organizations of Securities Commissions).

נוסף על כך, מוצע לתקן את פרק ז’ לחוק ניירות ערך ואת ההגדרות הרלוונטיות לו, בהתאם לתיקון שנערך לחוק חתימה אלקטרונית, התשס”א-2001 (בפרק זה – חוק חתימה אלקטרונית). במסגרת חוק חתימה אלקטרונית (תיקון מס’ 3), התשע”ח-2018 (בפרק זה – תיקון מס’ 3 לחוק חתימה אלקטרונית). טרם חקיקתו של תיקון מס’ 3 לחוק חתימה אלקטרונית, קבע חוק חתימה אלקטרונית כי כל חתימה הנדרשת על פי חיקוק ניתן לבצע באמצעות חתימה מאושרת בלבד. חתימה מאושרת היא חתימה אלקטרונית מאובטחת שמחייבת את זיהויי הבלעדי של החותם באמצעות גורם מאשר חיצוני שמנפיק לחותם תעודה אלקטרונית ייחודית, אשר רק באמצעותה תוכל להתבצע החתימה. בתיקון מס’ 3 לחוק חתימה אלקטרונית נקבע כי חתימה הנדרשת לפי חיקוק יכולה להתבצע כעת גם באמצעות חתימה אלקטרונית שאינה מאושרת ובלבד שמתקיימות, ברמת ודאות מספקת בנסיבות העניין, התכליות לדרישת החתימה בהתאם לאותו חיקוק. לפיכך, מוצע לתקן את ההגדרות והסעיפים בחוק ניירות ערך הכוללים התייחסות ל”חתימה אלקטרונית מאושרת”, באופן שתידרש חתימה אלקטרונית בלבד, וכך יתאפשר שימוש במנגנונים חלופיים לצורך דיווח במערכת הדואר האלקטרוני המאובטח ובמערכת ההצבעה

(3) בסעיף 44ט, בכל מקום, במקום "מסר אלקטרוני מאושר" יבוא "מסר אלקטרוני";

(4) בסעיף 44א(א)(2), המילה "מאושר" – תימחק;

(5) בסעיף 44א(א), המילה "מאושר" – תימחק;

(6) בסעיף 52ל, בהגדרה "הפרה", אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) הפרה כהגדרתה בסעיף 50 לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(7) בסעיף 52נו(א), אחרי פסקה (8) יבוא:

"(9) חברת תשלומים;

(10) בעל רישיון ייזום בסיסי";

(8) בסעיף 52נו(1), אחרי "לפי חוק שירות מידע פיננסי" יבוא "רישיון שירותי תשלום, היתר שליטה בחברת תשלומים או רישיון ייזום בסיסי שניתנו למפר לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(9) בסעיף 52ס(ב), אחרי "עבירה כהגדרתה בסעיף 63(ג) לחוק שירות מידע פיננסי" יבוא "עבירה כהגדרתה בסעיף 43(ג) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(10) בסעיף 54א(א), בהגדרה "דיני ניירות ערך", בסופה יבוא "או דינים בתחום שירותי תשלום ושירותי ייזום בסיסי כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום או בתחום שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי, שהרשות מופקדת על ביצועם ואכיפתם";

(11) בסעיף 56ה(ב), אחרי "למפקח על הבנקים" יבוא "לנגיד בנק ישראל", ובמקום "או לממונה כהגדרתו בסעיף 52ס(ד)" יבוא "לממונה כהגדרתו בסעיף 52ס(ד) או למפקח על נותני שירותים פיננסיים כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016".

תיקון חוק שירות מידע פיננסי 63. בחוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021²³ –

(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי" יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי, שהרשות מופקדת על הסדרתם ואכיפתם.

לסעיף 63 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק שירות מידע פיננסי כדי להתאימו לאמור בחוק המוצע ולהסדרה הכלולה בו. לגופו של התיקון המוצע, יוסבר כי חברות תשלומים ובעל רישיון נותן

בעקבות חקיקת חוק שירות מידע פיננסי וכן כעת בהתאם לחוק המוצע, נוספו לרשות ניירות ערך תחומים חדשים תחת אחריותה ופיקוחה. על כן, ולצורך השגת אותן תכליות, מוצע לתקן את פרק ט' לחוק ניירות ערך וכן לאפשר לרשות לחתום על מזכרי הבנות עם רשויות חוץ, גם בנוגע לדינים בתחום שירותי התשלום ושירותי ייזום בסיסי כהגדרתם בחוק המוצע, וכן בנוגע לדינים בתחום

²³ ס"ח התשפ"ב, עמ' 288.

”בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי” – מי
שבדיר רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי
כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות
(רישוי);”;

(ב) בהגדרה ”גוף פיננסי” –

(1) בפסקה (3), במקום ”סולק” יבוא ”בעל
רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי”;

(2) אחרי פסקה (9) יבוא:

”(א9) חברת תשלומים”;

(ג) בהגדרה ”הוראות מאסדר”, בפסקה (4) –

(1) בפסקת משנה (ב), במקום ”לפי סעיף 62(ב)”
יבוא ”לפי סעיף 63(ב)”;

(2) אחרי פסקת משנה (ב) יבוא:

”(ג) לגבי חברת תשלומים – הוראות

הניתנות לפי סעיף 43(ב) לחוק הסדרת

העיסוק בשירותי תשלום”;

(ד) בהגדרה ”היקף פעילות קטן”, לעניין מקור מידע,
אחרי פסקה (3) יבוא:

”(א3) לעניין מקור מידע שהוא חברת תשלומים

– סכום הכספים שקיבלה או העבירה, לצורך

מתן שירותי תשלום, בשנה הקלנדרית שקדמה

למועד הגשת בקשה כאמור בסעיף 41(ג)1, נמוך

מ־50 מיליארד שקלים חדשים או סכום אחר

שקבע השר לפי סעיף 69(ב)3”;

ד ב ר י ה ס ב ר

החזקתו לפי החוק כאמור, אשר נקבעות על ידי שר האוצר,
לפי הצעת הרשות או בהתייעצות עימה ובאישור ועדת
הכלכלה, ישולמו לרשות, זאת לצורך תיקון טעות שנפלה
בנוסח סעיף 59 לחוק שירות מידע פיננסי.

כמו כן מוצע לתקן את סעיף 79 לחוק שירות מידע
פיננסי ולהתאים את מועדי התחילה והתחולה של
החוק האמור לגבי חברות תשלומים בכפוף לסלי המידע
המפורטים בתוספת השלישית לחוק שירות מידע פיננסי.
לעניין זה, מוצע לשנות ולקבוע כי חברת תשלומים אשר
מחזיקה גם ברישיון למתן אשראי או ברישיון להפעלת
מערכת לתיווך באשראי תוכל לקבל אישור למתן שירות
מידע פיננסי רק מאת הרשות, ולא מאת המפקח על נותני
שירותים פיננסיים. יובהר כי גופים שמחזיקים באישור
למתן שירות מידע פיננסי מאת המפקח על נותני שירותים
פיננסיים טרם קבלת רישיון חברת תשלומים, יצטרכו
לקבל אישור חדש מאת רשות ניירות ערך כאשר יקבלו
רישיון למתן שירותי תשלום. עוד יובהר כי הפיקוח על
גופים אלה כמקורות מידע, יהיה על ידי המפקח על נותני

שירותי תשלום יציבותי – במקומו של סולק – יהפכו להיות
”גוף פיננסי” ו”מקור מידע”, כהגדרת מונחים אלה בחוק
שירות מידע פיננסי. מלבד זאת, יתאפשר לחברות תשלומים
לקבל אישור למתן שירות מידע פיננסי ולהפוך להיות
נותן שירות מידע פיננסי. לכן, מוצע לתקן את ההגדרות
הרלוונטיות בחוק שירות מידע פיננסי, להוסיף הגדרות
חדשות בהתאם לחוק המוצע, לקבוע ”היקף פעילות קטן”
לעניין מקור מידע שהוא חברת תשלומים וכן להחיל את
מנגנון העיצום הכספי הקבוע בחוק שירות מידע פיננסי, גם
על חברת תשלומים, כהגדרתה בחוק המוצע.

עוד מוצע לתקן את סעיף 54 לחוק שירות מידע פיננסי
ולהחיל את הסמכות שנתונה לרשות להתקשר בהסדר
להימנעות מנקיטת הליכים או להפסקת הליכים המותנית
בתנאים, גם ביחס לפרקליט מחוז לגבי עבירות פליליות
של הגופים המוזכרים לעיל; וזאת, בדומה להסדר בסעיף
52 לחוק המוצע.

עוד מוצע לתקן את סעיף 59 לחוק שירות מידע
פיננסי ולהבהיר כי אגרות בעניין בקשה לקבלת רישיון או

- (ה) אחרי ההגדרה "חברה מנהלת" יבוא:
- "חברת תשלומים" – כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;"
- (ו) אחרי ההגדרה "חוק החברות" יבוא:
- "חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשס"ג-2023;"
- (ז) בהגדרה "מאסדר הגוף הפיננסי" –
- (1) בפסקה (1), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";
- (2) בפסקה (4), אחרי "בעל רישיון מנהל תיקים" יבוא "חברת תשלומים";
- (ח) בהגדרה "מאסדר מקור המידע" –
- (1) בפסקה (1), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";
- (2) אחרי פסקה (3) יבוא:
- "(א3) לעניין חברת תשלומים – הרשות;"
- (ט) בהגדרה "מאסדר נותן השירות", בפסקה (2) –
- (1) בפסקת משנה (א), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";
- (2) בפסקת משנה (ג), בסופה יבוא "ואולם לעניין בעל רישיון למתן אשראי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, שהם חברת תשלומים – הרשות";
- (3) אחרי פסקת משנה (ד) יבוא:
- "(ד1) לעניין חברת תשלומים – הרשות;"
- (י) בהגדרה "מקור מידע" –
- (1) בפסקה (2), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";
- (2) אחרי פסקה (7) יבוא:
- "(ד7) חברת תשלומים;"
- (יא) ההגדרה "סולק" – תימחק;
- (2) בסעיף 2(ב), במקום "עד (ד)" יבוא "עד (דא)";
- (3) בסעיף 51 –
- (א) בפסקה (1), אחרי "בעל רישיון מנהל תיקים" יבוא "חברת תשלומים";

(ב) בפסקה (2), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(4) בסעיף 54 –

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "סמכות יושב ראש הרשות או פרקליט מחוז להתקשר בהסדר להימנעות מנקיטת הליכים, להפסקת הליכים או להימנעות מהעמדה לדין, המותנית בתנאים";

(ב) בסעיף קטן (א), אחרי "ליושב ראש הרשות" יבוא "או לפרקליט מחוז", במקום "בהסדר להימנעות מנקיטת הליכים או להפסקת הליכים" יבוא "בהסדר להימנעות מנקיטת הליכים, להפסקת הליכים או להימנעות מהעמדה לדין", במקום "תהיה נתונה לו" יבוא "תהיה נתונה להם" ואחרי "לעניין הפרה" יבוא "או עבירה";

(ג) בסעיף קטן (ב), אחרי "בסעיף 53" יבוא "או חקירה פלילית לפי סעיף 156 לחוק ניירות ערך כפי שהוחל בסעיף 63(ג), לפי העניין";

(5) בסעיף 59, במקום "לקבוע אגרות למבקש רישיון לפי סעיף 5 ולבעל רישיון" יבוא "לקבוע אגרות שישולמו לרשות, שיחולו על מבקש רישיון לפי סעיף 5 ועל בעל רישיון";

(6) בסעיף 65(ב) –

(א) בפסקה (4), במקום "כהגדרתו בסעיף 7ב לחוק הבנקאות (שירות ללקוח)" יבוא "כהגדרתו בסעיף 28(א) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(ב) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) העברת מידע פיננסי לפי הוראות של מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, שנקבעו לפי סעיף 41(א)(4) לאותו חוק";

(7) בסעיף 69(ב), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) לעניין סכום הכספים שקיבל מקור מידע שהוא חברת תשלומים, סכום אחר מהסכום הקבוע בפסקה (א3) להגדרה "היקף פעילות קטן";

(8) בסעיף 79(ב) –

(א) בפסקה (1), אחרי פסקת משנה (א) יבוא:

"(א1) לגבי סל המידע כאמור בפרט 3א בחלק א' לתוספת השלישית – כ"ד בכסלו התשפ"ו (14 בדצמבר 2025);"

(ב) בפסקה (2) –

(1) בכל מקום, במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות";

(2) אחרי פסקת משנה (א) יבוא:

"(א1) לגבי סל המידע כאמור בפרט 3א בחלק א' לתוספת השלישית כפי שהוחל בפרט 1 בחלק ב' לתוספת האמורה – כ"ד בכסלו התשפ"ו (14 בדצמבר 2025)";

(ג) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(א3) לעניין מקור מידע שהוא בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי יחולו הוראות חוק זה לגבי סל המידע כאמור בפרט 3א בחלק א' לתוספת השלישית כפי שהוחל בפרט 1 בחלק ג' לתוספת האמורה – כ"ז באדר התשפ"ו (15 במרס 2026)";

(ד) אחרי פסקה (5) יבוא:

"(א5) לעניין מקור מידע שהוא חברת תשלומים יחולו הוראות חוק זה לגבי סלי המידע והחשבונות המפורטים להלן, החל מהמועדים כמפורט לצידם:

(א) לגבי סל המידע כאמור בפרט 1 בחלק א' לתוספת השלישית כפי שהוחל בפרט 1 בחלק ה' לתוספת האמורה – ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026);

(ב) לגבי סל המידע כאמור בפרט 2 בחלק א' לתוספת השלישית כפי שהוחל בפרט 1 בחלק ה' לתוספת האמורה – ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026);

(ג) לגבי סל המידע כאמור בפרט 3 בחלק א' לתוספת השלישית כפי שהוחל בפרט 1 בחלק ה' לתוספת האמורה – ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026);

(ד) לגבי סל המידע כאמור בפרט 3א בחלק א' לתוספת השלישית כפי שהוחל בפרט 1 בחלק ה' לתוספת האמורה – ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026);

(ה) לגבי סל המידע כאמור בפרט 4 בחלק א' לתוספת השלישית כפי שהוחל בפרט 1 בחלק ה' לתוספת האמורה – ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026);

(ו) לגבי חשבוניות של תאגידים, לעניין כל סלי המידע החלים לגבי אותו מקור מידע לפי חלק ה' שבתוספת השלישית – ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026);

(ה) בפסקה (6), במקום "פרט 19" יבוא "פרט 21";

(9) בתוספת השלישית –

(א) בחלק א', אחרי פרט 3 יבוא:

"3א. מידע על אודות סליקה של עסקאות בכרטיס חיוב, כהגדרתה בסעיף 11ב(א) לחוק הבנקאות (רישוי), ובכלל זה פירוט היתרות, החיובים והזיכויים של הלקוח והעמלות בעד שירות הסליקה";

(ב) בכותרת חלק ב', במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(ג) אחרי חלק ד' יבוא:

"חלק ה'

סלי המידע לעניין מקור מידע שהוא חברת תשלומים

1. כל אחד מסלי המידע המנויים בפרטים 1 עד 4 לחלק א';

(10) בתוספת השישית –

(א) בפרט 2, במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(ב) אחרי פרט 7 יבוא:

"7א. לעניין חברת תשלומים – סכום כמפורט להלן, בהתאם להיקף החודשי הממוצע של פעולות התשלום שביצעה החברה בעבור לקוחותיה במהלך תקופה של 12 החודשים שקדמו למועד ביצוע ההפרה, ולעניין חברת תשלומים שקיבלה רישיון שירותי תשלום במהלך התקופה האמורה, יחושב הסכום לפי היקף חודשי ממוצע בחודשים מאז קבלת הרישיון (בפרט זה – היקף חודשי ממוצע):

(א) היה ההיקף החודשי הממוצע עד 10 מיליון שקלים חדשים – 50,000 שקלים חדשים;

(ב) היה ההיקף החודשי הממוצע גבוה מ-10 מיליון שקלים חדשים – 100,000 שקלים חדשים".

תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) 64. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016²⁴ –
(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "חוק החברות" יבוא:

"חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק
הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום
תשלום, התשפ"ג-2023;"

(ב) ההגדרה "רישיון הנפקה" – תימחק;

(ג) בהגדרה "רישיון למתן שירותים פיננסיים",
פסקה (4) – תימחק;

(ד) בהגדרה "שירות פיננסי", פסקה (4) – תימחק;

(2) בסעיף 5א(א), פסקה (4) – תימחק;

(3) בסעיף 11א –

(א) בהגדרה "מתן אשראי", ברישה, במקום "הנפקה
של כרטיסי אשראי כהגדרתה בסעיף 25 ופעולות" יבוא
"פעולות";

(ב) בהגדרה "שירות בנכס פיננסי", ברישה, אחרי
"שאיין בה מתן אשראי" יבוא "ושאינה מתן שירות תשלום
כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(4) בסעיף 13(א) –

(א) במקום פסקה (10) יבוא:

"(10) בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות
כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי)
ותאגיד שבשליטת בעל רישיון כאמור; לעניין
זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי)
וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק
האמור;"

ד ב ר י ה ס ב ר

חיוב, כהגדרתה בסעיף 11(א) לחוק הבנקאות (רישוי),
ובכלל זה פירוט היתרות, החיובים והזיכויים של הלוקח
והעמלות בעד שירות הסליקה – וכן לתקן את סעיף 79(ב)
לחוק שירות מידע פיננסי ולקבוע בו מועד תחילה לגבי
הנגשת סל מידע זה.

יתרה מכך, מוצע לתקן את התוספת השישית לחוק
שירות מידע פיננסי, כך שייקבע סכום בסיסי לעניין הטלת
עיצום כספי בגין הפרת הוראות החוק על ידי חברת
תשלומים, כהגדרתה בחוק המוצע.

לסעיף 64 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים
מוסדרים בהתאם לתיקונים המוצעים בחוק המוצע
ולהסדרה הכלולה בו, על ידי תיקון הסעיפים הרלוונטיים.

שירותים פיננסיים לעניין רישיונם למתן אשראי ולהפעלת
מערכת לתיווך באשראי, ואילו על ידי הרשות לעניין
פעילותם כחברת תשלומים. עוד מוצע לאפשר לחברות
תשלומים את משך הזמן הנדרש להיערכות לקראת תחילת
פעילותם כמקור מידע, וזאת בהתאם לסוגי סלי המידע
המפורטים בתוספת השלישית לחוק שירות מידע פיננסי
ולסוגי החשבונות המפורטים בסעיף 79(ב) לחוק שירות
מידע פיננסי. כהשלמה, מוצע לתקן את התוספת השלישית
לחוק שירות מידע פיננסי, כך שסלי המידע המפורטים בה
יותאמו לפעילות המוסדרת של חברות תשלומים.

נוסף על כך מוצע לקבוע בתוספת השלישית לחוק
שירות מידע פיננסי סל מידע שעניינו חשבון סליקה –
ובו יפורט מידע על אודות סליקה של עסקאות בכרטיס

²⁴ ס"ח התשע"ו, עמ' 1098; התשפ"ב, עמ' 865.

(ב) אחרי פסקה (17) יבוא:

"(18) חברת תשלומים, לעניין מתן שירותי כספומט והמרת כספים אגב שירותי תשלום וכן לעניין מתן אשראי אגב פעולת תשלום, ובלבד שחברת התשלומים אינה עוסקת במתן אשראי שאינו מתן אשראי אגב פעולת תשלום; לעניין זה – "חברת תשלומים", "כספים", "מתן אשראי אגב פעולת תשלום" ו"שירותי תשלום" – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

"שירותי כספומט" – כהגדרתם בחוק

שירותי תשלום, התשע"ט–2019:"

(5) בסעיף 25א, בהגדרה "מתן אשראי", המילים "למעט הנפקה של כרטיסי אשראי כהגדרתה בסעיף 25" – יימחקו;

(6) פרק ג' – בטל;

(7) בסעיף 38א(א), בפסקה (14), הסיפה החל במילים "ובכלל זה" – תימחק;

(8) אחרי סעיף 38 יבוא:

38ב. (א) סבר שר האוצר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות תשלום או לשם הבטחת טובת המשלמים או המוטבים, רשאי הוא, בהתייעצות עם המפקח, רשות ניירות ערך או הנגיד, לפי העניין, ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, להורות כי בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי שהוא סולק בעל היקף פעילות רחב, הסולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אמצעי תשלום מסוג מסוים, יתקשר עם מנפיק של אותו סוג אמצעי תשלום לשם סליקת פעולות תשלום כאמור, אם מצא שסולק בעל היקף פעילות רחב כאמור סירב להתקשר עם המנפיק מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה –

"סולק בעל היקף פעילות רחב ומנפיק בעל היקף פעילות רחב

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז–2016, ועסקו בהסדרה של הנפקת כרטיסי אשראי בידי גופים שאינם תאגידים עזר בנקאיים והגדירו סוג רישיון חדש, שהוא "רישיון הנפקה". הסדר זה מוחלף בחוק המוצע כאמור ועל כן יש לבטלו. יובהר כי אין בביטול הסעיפים כאמור כדי להשליך על פעילות מותרת של אגודת פיקדון ואשראי. משמעות המחיקה היא שבעלי רישיון אשראי אשר ירצו לעסוק בהנפקה יידרשו לקבל רישיון מאת רשות ניירות ערך בהתאם לחוק המוצע. לעומתם, בעלי רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, אשר פטורים מקבלת רישיון בהתאם לחוק המוצע, יהיו רשאים לעסוק בהנפקה של

לשם כך, מוצע לתקן את סעיף 1 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, שעניינו הגדרות, כדי להוסיף בו התייחסות למונחים חדשים שבחוק המוצע וכן להתאים את ההגדרות הקיימות לחוק המוצע.

החוק המוצע מבקש להסדיר באופן כולל את הרישוי של העוסקים בתחום שירותי התשלום, לרבות כאלה העוסקים בהנפקת כרטיס חיוב, וזאת למעט הגופים הפיננסיים המפוקחים המנויים בסעיף 3(א)(1) עד (4) לחוק המוצע, אשר ההסדרה החלה עליהם בדיון אחר מסדירה את אופן מתן שירותי התשלום על ידם. לפיכך מוצע לבטל בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים את כל הסעיפים העוסקים ברישיון הנפקה אשר הוספו במסגרת

(1) יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים, בידי סולק בעל היקף פעילות רחב כאמור, להתקשרות עם מנפיק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים;

(2) סירוב סולק בעל היקף פעילות רחב כאמור להתקשר עם מנפיק שאינו נתון, לפי דין, לפיקוחו של המפקח או של רשות ניירות ערך או של המפקח על הבנקים, ייחשב כסירוב מטעמים סבירים.

(1) (ב) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי שהוא מנפיק בעל היקף פעילות רחב, המנפיק אמצעי תשלום מסוג מסוים, לא יסרב להתקשר עם סולק הסולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אותו סוג של אמצעי תשלום, לשם ביצוע סליקה של פעולות תשלום כאמור, מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים, בידי מנפיק בעל היקף פעילות רחב, להתקשרות עם סולק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים.

ד ב ר י ה ס ב ר

זאת ועוד, מוצע לתקן את ההגדרה "שירות בנכס פיננסי" שבסעיף 11א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, ולמעט מההגדרה האמורה שירות תשלום כהגדרתו בחוק המוצע. כך ייבקע כי פעילות של מתן שירות תשלום כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, אינה כלולה בהגדרת שירות בנכס פיננסי וכי העוסקים בשירות תשלום חבים ברישוי לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, מאת הרשות (ולא מהמפקח על נותני שירותים פיננסיים), והם אינם כפופים לחובת הרישוי מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים ולהוראות מכוחו.

עוד מוצע לתקן את סעיף 13 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים. בין השאר מוצע להחליף את המונח "סולק" במונח "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) ותאגיד שבשליטת בעל רישיון כאמור", בהתאם לתיקון שנעשה בחוק המוצע.

נוסף על כך מוצע לתקן את סעיף 13(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים ולקבוע כי חברת תשלומים לא תידרש לקבל רישיון בהתאם לסעיף 12 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים אם היא עוסקת גם באלה: מתן שירותי כספומט, המרת כספים אגב שירות תשלום ומתן אשראי אגב פעולת תשלום, ובלבד שחברת התשלומים אינה עוסקת במתן אשראי שאינו מתן אשראי אגב פעולת תשלום, כהגדרתו בחוק המוצע. פעילות של המרת כספים אגב שירות תשלום או מתן אשראי אגב פעולת תשלום הם שירותים נפוצים בעבור חברות תשלומים. לפיכך, דרישה של רישיון

אמצעי תשלום, לרבות הנפקה של כרטיסי אשראי, בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

במסגרת זו מוצע לתקן את סעיף 1 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים כך שיימחקו בו ההתייחסויות לרישיון הנפקה.

וזה נוסח ההגדרה "רישיון הנפקה" שבסעיף 1 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים אשר מוצע למוחק, וכן של הפסקאות שמוצע למוחקן מההגדרות "רישיון למתן שירותים פיננסיים" ו"שירות פיננסי" שבסעיף 1 לחוק האמור:

"רישיון הנפקה" – כהגדרתו בסעיף 25;

בהגדרה "רישיון למתן שירותים פיננסיים":

(4) "רישיון הנפקה";

בהגדרה "שירות פיננסי":

(4) "הנפקה של כרטיסי אשראי כהגדרתה בסעיף 25".

בהמשך למחיקת ההגדרה "רישיון הנפקה" מסעיף 1 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים כאמור, מוצע למחוק את פסקה (4) לסעיף 5א(א) לחוק האמור, אשר קובעת כי המפקח על נותני שירותים פיננסיים ינהל מרשם של בעלי רישיונות הנפקה.

וזה נוסחה של פסקה (4) לסעיף 5א(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים אשר מוצע למוחק:

(4) "מרשם של בעלי רישיונות הנפקה".

(2) שר האוצר, לפי הצעת המפקח או בהתייעצות עימו, ובהתייעצות עם רשות ניירות ערך ועם הממונה על התחרות, רשאי לפטור בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי שהוא מנפיק בעל היקף פעילות רחב מהוראות פסקה (1), אם סבר כי החלת הוראות הפסקה האמורה על אותו בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי עלולה לפגוע בתחרות בתחום הנפקת אמצעי התשלום כך שהתועלת מהחלת ההוראות לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות תשלום תהיה נמוכה מהפגיעה כאמור, ובהתחשב בטובת המשלמים או המוטבים.

(ג) בסעיף זה –

"אמצעי תשלום", "הוראת תשלום", "הנפקה" של אמצעי תשלום, "מוטב", "משלם", "סליקה" של פעולת תשלום ו"פעולת תשלום" – כהגדרתם בחוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019;

"מנפיק" – כהגדרתו בסעיף 30(ב) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

ד ב ר י ה ס ב ר

לדברי ההסבר לפרק זה, הסיבה לביטול הפרק האמור היא, כאמור, שהחוק המוצע, אשר מבקש להסדיר את העיסוק בשירותי תשלום, נועד להחליף את ההסדר שנקבע בפרק ג' לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, שעניינו הסדרת מתן רישיון שירותי תשלום מסוג הנפקה במסגרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

כמו כן, בסעיף 138ב המוצע לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, מוצע לקבוע הוראה לעניין מנפיק בעל היקף פעילות רחב וסולק בעל היקף פעילות רחב, בדומה לזו שנקבעה בחוק המוצע ומאותן תכליות, כך שיחול על בעלי רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי הפועלים כמנפיקים או סולקים בעלי היקף פעילות רחב.

עוד מוצע לבטל את סימן ג' לפרק ו' לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים אשר עוסק בהכפפתו של בעל רישיון הנפקה בקשר להנפקה של כרטיסי אשראי או לפעילות נלווית הקשורה להנפקה, באמצעות אדם אחר, להוראות שירות המפקח על נותני שירותים פיננסיים לעניין זה. סימן זה מתייחר עקב ביטולו המוצע של פרק ג' לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, העוסק ברישיון הנפקה, כפי שתואר מעלה.

נוסף לצורך פעילות זו, שהיא אגבית לפעילותן כחברות תשלומים ומוגבלת לתנאים שנקבעו בהגדרת "מתן אשראי אגב פעולת תשלום", תטיל עליהן נטל רגולטורי ותייצר כפל רגולטורי מיותר. יודגש כי חברות תשלומים כאמור, יפוקחו לעניין זה על ידי הרשות באופן מלא, ובפרט בתחומים של הון עצמי הולם לפעילות, מדיניות, שמירת כספי לקוחות, מנגנונים נאותים לאבטחת מידע, ניהול סיכונים, המשכיות עסקית ואכיפה, ולכן אין צורך במשטר פיקוח נוסף שיוטל עליהן. זאת, אלא אם כן חברת התשלומים עוסקת במתן אשראי נוסף, שאינו אשראי אגב תשלום, ואז תידרש חברת התשלומים לקבל רישיון למתן אשראי בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים. חברת תשלומים שמחזיקה גם ברישיון למתן אשראי או ברישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, תפוקח על ידי המפקח על נותני שירותים פיננסיים מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, גם לעניין אשראי אגב פעולת תשלום שהיא מספקת, כפי שהובהר בסעיף 22(ו) לחוק המוצע, וזאת כדי להפחית את הארביטריז' הגולטורי.

מוצע לבטל את "פרק ג' 2: רישיון הנפקה" לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, שנוסחו מובא בנספח

”מנפיק בעל היקף פעילות רחב” ו”סולק בעל היקף פעילות רחב” – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;
”סולק” – כהגדרתו בסעיף 29(ג) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום.”;

- (9) בפרק ו', סימן ג' – בטל;
(10) סעיפים 44א ו-44ב – בטלים;
(11) בסעיף 71, בהגדרה ”הסכום הבסיסי”, פסקה (1)(ד) – תימחק;
(12) בסעיף 72 –
(א) בסעיף קטן (א), פסקה (ב1) – תימחק;
(ב) בסעיף קטן (ב), פסקאות (17ג), (24א) ו-(24ב) – יימחקו;
(13) בסעיף 94א, פסקה (ב1) – תימחק;
(14) בסעיף 115 –

(א) בסעיף קטן (א), בהגדרה ”עוסק ותיק”, בפסקה (1), המילים ”או בהנפקה של כרטיסי אשראי” – יימחקו;
(ב) בסעיף קטן (א1), במקום ”בקשה לקבלת רישיון למתן שירות בנכס פיננסי, או בקשה לקבלת רישיון הנפקה לפי סעיפים 17 או 25, לפי העניין” יבוא ”בקשה לקבלת רישיון למתן שירות בנכס פיננסי לפי סעיף 17”.

ד ב ר י ה ס ב ר

ביחס להפרה של בעל רישיון הנפקה – שנוסחן מובא להלן – יימחקו.

זהו נוסחן של פסקה (ד)1(1) לסעיף 71 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, פסקה ו(ב) לסעיף 72(א) לחוק האמור ופסקאות (17ג), (24א) ו-(24ב) לסעיף 72(ב) לחוק האמור אשר מוצע למוחקן:

בסעיף 71(1) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים:

”(ד) לגבי בעל רישיון הנפקה –

(1) אם הוא בעל רישיון למתן אשראי שהוא רישיון מורחב – הסכום האמור בפסקה (1)(א)2(2) או (3) להגדרה זו, לפי העניין;

(2) אם הוא בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – הסכום האמור בפסקה (1)(ג)2(2) או (3), לפי העניין”;

בסעיף 72 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים:
בסעיף קטן (א):

”(ב1) מי שעיסוקו במתן אשראי שעסק גם בהנפקה של כרטיסי אשראי, בלא רישיון הנפקה, בניגוד להוראות סעיף 25א”;

זהו נוסח סימן ג' לפרק ו' שאותו מוצע לבטל:

”סימן ג': הגבלות מיוחדות על בעל רישיון הנפקה

הגבלה על ביצוע פעולות הנפקה של כרטיסי אשראי באמצעות אחר

38ג. בעל רישיון הנפקה לא יבצע הנפקה של כרטיסי אשראי כהגדרתה בסעיף 25 או פעילות נלווית הקשורה להנפקה, באמצעות אדם אחר, אלא בהתאם להוראות שיורה המפקח לעניין זה.”

מוצע גם לבטל את סעיפים 44א ו-44ב לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, שנוסחם מובא בנספח לדברי ההסבר לפרק זה, העוסקים בתנאים לשינוי תוכנית הטבות שמפעיל בעל רישיון הנפקה או סיומה, וכן בחובה לספק מענה אנושי מקצועי בנוגע לשירותים שמספק בעל רישיון הנפקה.

נוסף על כך מוצע לתקן את סעיף 71 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, כך שפסקה (ד)1(ד) להגדרה ”הסכום הבסיסי” הנוגעת לסכום הבסיסי ביחס לבעל רישיון הנפקה – שנוסחו מובא להלן – תימחק. בהמשך לכך מוצע לתקן את סעיף 72(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, כך שפסקאות (17ג), (24א) ו-(24ב) שבו, הנוגעות לסמכות הטלת עיצום כספי בגובה הסכום הבסיסי

תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) 65. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005²⁵, בסעיף 4(א)2, אחרי "כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני" יבוא "בפסקה זו – מוצר פנסיוני" ואחרי "או חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני" יבוא "וכן רשאית היא לעסוק בשירות ייזום בסיסי כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023, הנוגע למוצר פנסיוני".

תיקון חוק הבנקאות (רישוי) 66. בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981²⁶ – בסעיף 11ב(א), במקום ההגדרות "סולק" ו"סליקה" יבוא: (1) "סולק" – מי שעוסק בסליקה של כרטיסי חיוב;

"סליקה", של עסקאות בכרטיס חיוב – תשלום לספק של תמורת הנכסים שרכש לקוח מאותו ספק באמצעות כרטיס חיוב, כנגד קבלת תמורת הנכסים ממנפיק כרטיס החיוב, ואם התשלום לספק כאמור נעשה בידי המנפיק – כנגד קבלת תמורת הנכסים ישירות מהלקוח";

ד ב ר י ה ס ב ר

הוראות החוק האמור, כך שתימחק בו הפסקה המעגנת את העבירה בגין עיסוק במתן אשראי לצד עיסוק בהנפקה של כרטיסי אשראי בלא רישיון הנפקה.

וזו נוסחה של פסקה (ב1) לסעיף 94(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, שמוצע למוחק:

"(ב1) מי שעיסוק במתן אשראי שעסק גם בהנפקה של כרטיסי אשראי בלא רישיון הנפקה, בניגוד להוראות סעיף 25א".

כמו כן מוצע לתקן את הוראת המעבר הקבועה בסעיף 115 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, ולהתאימה לחוק המוצע ולביטול הפרק העוסק ברישיון הנפקה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

לסעיף 65 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (בפרק זה – חוק הפיקוח על קופות גמל), ולקבוע כי קופת גמל תוכל לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי הנוגע למוצר פנסיוני בכפוף לאישור הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובהתאם להוראות החוק המוצע. תיקון זה נדרש כדי לאפשר לחברה מנהלת לתת שירות ייזום בסיסי בנוגע למוצר פנסיוני.

לסעיף 66 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק הבנקאות (רישוי), כך שיתוקנו ההגדרות המצויות בסעיף 111 שבו באופן שתכלית הסעיף תישמר. ההגדרות הקיימות בסעיף 111 של "סולק" ו"סליקה" מפנות להגדרות הקבועות בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי). כעת מכיוון שמוצע למחוק את סעיף 36 במסגרת החלפת פרק ד' המוצע, מוצע לקבוע בסעיף 111 את ההגדרות עצמן כך שהסעיף ישמור על התכליות שהיו בו בלא שינוי.

בסעיף קטן (ב):

"(ג17) בעל רישיון הנפקה המבצע הנפקה או פעילות נלווית הקשורה להנפקה, באמצעות אדם אחר, שלא בהתאם להוראות המפקח, בניגוד להוראות סעיף 38";

"(ג24) בעל רישיון הנפקה שעשה אחד מאלה:

(א) ערך שינוי בתכנית הטבות לתקופה בלתי קצובה או סיים תכנית כאמור ולא שלח ללקוח הודעה בהתאם להוראות סעיף 44א(ב)(1);

(ב) לא אפשר ללקוח לממש את ההטבות בהתאם לתנאי תכנית הטבות לתקופה בלתי קצובה, בניגוד להוראות סעיף 44א(ב)(2);

(ג) ערך שינוי בתכנית הטבות לתקופה בלתי קצובה הכוללת צבירת זכויות או סיים תכנית כאמור ולא שלח ללקוח הודעה בהתאם להוראות סעיף 44א(ג)(1);

(ד) לא אפשר ללקוח לממש את הזכויות שצבר בהתאם לתנאי תכנית הטבות לתקופה בלתי קצובה בניגוד להוראות סעיף 44א(ג)(2);

(ה) ערך שינוי בתכנית הטבות לתקופה קצובה או סיים תכנית כאמור לפני תום התקופה הקצובה, בניגוד להוראות סעיף 44א(ד);

(ו) שלח ללקוח הודעות שלא בהתאם להוראות לפי סעיף 44א(ה) או (ו)(1);

(ג24) בעל רישיון הנפקה שלא נתן מענה אנושי מקצועי ללקוח בהתאם להוראות לפי סעיף 44ב".

עוד מוצע לתקן את סעיף 94(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, העוסק בעונשין בגין הפרת

²⁵ ס"ח התשס"ה, עמ' 889; התשפ"ב, עמ' 864.

²⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשפ"ב, עמ' 986.

"(ג) השר רשאי לקבוע נסיבות או תנאים שבהתקייםם חברת שירותים משותפת שהיא מפעיל מערכת תשלומים שמשותף בה נותן שירותי תשלום אחר, לא תהיה רשאית לתת שירותי תשלום, שמטרתם למנוע או לצמצם את החשש לניגוד עניינים בהפעלת מערכת התשלומים כאמור, בשים לב לתועלת הקיימת בעיסוקה במתן שירותי תשלום; קביעת נסיבה או תנאי כאמור הנוגעים להפעלת מערכת מבוקרת, בשל פעילותה כמערכת מבוקרת, תיעשה בהסכמת הנגיד; לעניין זה – "מערכת תשלומים", "מפעיל" של מערכת תשלומים ו"משותף" במערכת תשלומים – כהגדרתם בחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008;

"נותן שירותי תשלום" – כהגדרתו בסעיף 22(א) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023;

ד ב ר י ה ס ב ר

סליקה יוחלף ברישיון נותן שירותי תשלום יציבות. במסגרת זאת מוצע, בסעיף 36 המוצע לחוק הבנקאות, להתאים את ההגדרות לעניין שירותי תשלום בדומה להגדרות בחוק המוצע, וכן להגדיר נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית שיוכפף לחובת הרישוי הקבועה בפרק זה ואת ההוראות שיחולו עליו.

מוצע להגדיר נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית – שהוא מי שעוסק בשירותי תשלום ואולם יידרש לרישיון מבנק ישראל ולא מהרשות – כך שיכלול כל אחד מאלה: (1) תאגיד עזר שעוסק במתן שירותי תשלום; (2) תאגיד שערב תחילתו של החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה, התשע"ז-2017 (בפרק זה – החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות). היה תאגיד עזר שעסק בסליקה של פעולת תשלום; (3) גוף שמתקיימים בו התנאים שקבע שר האוצר מכוח סעיף 36(א) המוצע לחוק הבנקאות (רישוי), לפי הצעת הרשות לניירות ערך או בהתייעצות עימה, לפי הצעת הנגיד או בהסכמתו, ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, לשם הבטחת יציבות המערכת הפיננסית או פעילותה הסדירה, בשים לב לשיקול של תחרות במערכת הפיננסית. במסגרת הפעלת סמכותו של שר האוצר כאמור ייקבעו גם הוראות מעבר ביחס לגופים הפועלים כחברת תשלומים לפי החוק המוצע ויעברו לפיקוח של בנק ישראל בשל עמידתם בקריטריונים שייקבעו. הוראות מעבר אלה יבטיחו, בין השאר, את רציפות הפיקוח והאכיפה. כך, למשל, רשאי שר האוצר לקבוע הוראות בנוגע להעברת מידע וממצאי ביקורת מהרשות לבנק ישראל לעניין הגוף הנעבר באופן שיאפשר פיקוח יעיל.

זאת ועוד, הפעלת מערכת תשלומים במקביל לפעילות של שירותי תשלום עלולה ליצור ניגודי עניינים בכל הנוגע להפעלת המערכת ביחס לנותני שירותי תשלום אחרים המשתתפים או המבקשים להשתתף באותה מערכת. יחד עם זאת, במקרים מסוימים הפעלת מערכת תשלומים במקביל למתן שירותי תשלום צפויה להביא לשיתופי פעולה מועילים ולפיתוח שוק התשלומים. על כן מוצע לתקן את סעיף 23 לחוק הבנקאות (רישוי), אשר עוסק בתחומי הפעולה המותרים של חברת שירותים משותפת, ולקבוע כי לשר האוצר תהיה הסמכות לקבוע, בתקנות, נסיבות או תנאים שבהתקיימם חברת שירותים משותפת שהיא מפעיל מערכת תשלומים שבה משותף נותן שירותי תשלום אחר, לא תהיה רשאית לתת שירותי תשלום. התנאים והנסיבות שיקבע שר האוצר לעניין זה נועדו למנוע או לצמצם את החשש לניגוד עניינים בהפעלת מערכת התשלומים כאמור, בשים לב לתועלת הקיימת בעיסוק חברת השירותים המשותפת במתן שירותי תשלום. קביעת נסיבה או תנאי כאמור, הנוגעים להפעלת מערכת מבוקרת, אך בשל פעילותה כמערכת מבוקרת, תיעשה בהסכמת הנגיד.

יודגש כי אין באמור לעיל כדי לגרוע מסמכויות הממונה על התחרות בנוגע למפעיל מערכת תשלומים, הן מכוח דיני ההסדרים הכובלים והן מכוח דיני המונופולין, לרבות בנוגע למפעילי המערכות המבוקרות הקיימות כיום. כך אין גם בכל האמור כדי לגרוע מהתנאים שנקבעו בהחלטות הפטור שנתנה הממונה על התחרות ואשר מכוחן פועלת מס"ב.

נוסף על כך, מוצע להחליף את פרק 2' לחוק הבנקאות (רישוי). העוסק בסליקת עסקאות כרטיסי חוב, כך שרישיון

"שירותי תשלום" – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלום, התשפ"ג-2023;

(3) במקום פרק ד' יבוא:

"פרק ד'2: נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית

הגדרות

36ט. בפרק זה –

"אמצעי תשלום", "הוראת תשלום", "הנפקה" של אמצעי תשלום, "חשבון תשלום", "לקוח", "מוטב", "משלם", "סליקה" של פעולת תשלום, "פעולת תשלום", "שירות ייזום מתקדם" ו"שירותי כספומט" – כהגדרתם בחוק שירותי תשלום;

"חברה" – כהגדרתה בחוק החברות;

"חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלום, התשפ"ג-2023;

"חוק שירותי תשלום" – חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019;

"מנפיק בעל היקף פעילות רחב", "סולק בעל היקף פעילות רחב" ו"שירות ייזום בסיסי" – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

"המפקח על נותני שירותים פיננסיים" – כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016;

"נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית" – אחד מאלה:

(1) תאגיד עזר שעוסק במתן שירותי תשלום;

(2) תאגיד שערב יום פרסומו של החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017²⁷, היה תאגיד עזר שעסק בסליקה של פעולת תשלום;

(3) גוף שמתקיימים בו התנאים שקבע שר האוצר לפי סעיף 36(א);

"רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" – רישיון כמשמעותו בסעיף 36;

"שירותי תשלום" – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, למעט שירות ייזום מתקדם.

²⁷ ס"ח התשע"ז, עמ' 364.

קביעת תנאים
לעניין נותן שירותי
תשלום בעל
חשיבות יציבותית

36. (א) לשם הבטחת יציבות המערכת הפיננסית או פעילותה הסדירה, ובשים לב לשיקול של תחרות במערכת הפיננסית, שר האוצר, לפי הצעת הרשות לניירות ערך או בהתייעצות עימה, לפי הצעת הנגיד או בהסכמתו, ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, יקבע תנאים שבהתקיימם ייחשב גוף כנותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית, וכן הוראות לעניין מעבר של גוף כאמור מפיקוח לפי דין אחר, ובכלל זה לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, לפיקוח לפי חוק זה, אשר יש בהן, בין השאר, כדי להבטיח את רציפות הפיקוח והאכיפה; הוראות כאמור יחולו על אף הוראת סעיף 36א.

(ב) שר האוצר, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, עם הנגיד ועם הממונה על התחרות, רשאי, בתקנות, לשנות את ההגדרה "נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית" שבסעיף 36 ככ שפסקה (2) שבה תימחק, אם שוכנע כי הדבר נדרש לשם קידום התחרות במערכת הפיננסית ובשים לב ליציבות המערכת הפיננסית ופעילותה הסדירה; בתקנות כאמור ייקבעו הוראות לעניין מעבר של גוף כאמור באותה פסקה מפיקוח לפי חוק זה לפיקוח לפי דין אחר, ובכלל זה לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, אשר יש בהן, בין השאר, כדי להבטיח את רציפות הפיקוח והאכיפה.

חובת רישוי

36א. לא יעסוק נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית במתן שירות תשלום אלא אם כן קיבל רישיון לכך לפי סעיף 36ב.

רישוי נותן שירותי
תשלום בעל
חשיבות יציבותית

36ב. (א) הנגיד רשאי, לפי שיקול דעתו, ולאחר התייעצות עם ועדת הרישיונות, לתת רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי לנותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית.

דברי הסבר

בסעיף 36(ב) המוצע, ייתכן שגוף מגופים אלה עדיין יידרש ברישיון של בנק ישראל ולא ברישיון של הרשות לפי הצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, אם הוא ייכנס בגדר התנאים שקבע שר האוצר שבהתקיימם ייחשב גוף כנותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית, בהתאם להוראות סעיף 36(א) המוצע, כאמור בפסקה (3) להגדרה "נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית" שבסעיף 36 המוצע לחוק הבנקאות (רישוי).

התנאים הקבועים בסעיף 36 המוצע לחוק הבנקאות (רישוי) חורים בעיקרם על התנאים הקבועים כיום בסעיף 36א לחוק הבנקאות (רישוי) לעניין רישיון סליקה, ובכלל זה התנאי שלפיו מבקש הרישיון יתאגד כחברה.

בהתאם להוראות סעיף 36 המוצע לחוק הבנקאות (רישוי), הסעיפים החלים על שליטה והחזקת אמצעי

לצד זאת מוצע, בסעיף 36(ב) המוצע לחוק הבנקאות (רישוי), להעניק לשר האוצר, בהתייעצות עם הרשות, עם הנגיד ועם הממונה על התחרות, לשנות בתקנות את ההגדרה "נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית" שבסעיף 36 המוצע לחוק הבנקאות (רישוי), כך שמי שמנוי בפסקה (2) להגדרה יידרש ברישיון של הרשות לפי הצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ולא של בנק ישראל לפי חוק הבנקאות (רישוי). אם שוכנע כי הדבר נדרש לשם קידום התחרות במערכת הפיננסית ובשים לב ליציבות המערכת הפיננסית ופעילותה הסדירה. גם כאן מוצע להקנות לשר האוצר סמכות לקבוע הוראות לעניין מעבר של גוף מפיקוח של בנק ישראל לפיקוח של מאסדר אחר, ובכלל זה הרשות לפי הצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, כדי להבטיח את רציפות הפיקוח והאכיפה. עם זאת, מובהר כי גם אם הפעיל השר את סמכותו כאמור

(ב) לא ייתן הנגיד רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי לפי הוראות סעיף קטן (א), אלא אם כן מבקש הרישיון הוא חברה שהון המניות המונפק והנפרע שלה אינו פחות מהסכום שקבע הנגיד, בצו, באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 7(ג), בשינויים המחויבים.

(ג) על רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי יחולו הוראות סעיפים 6 ו-8, בשינויים המחויבים.

(ד) בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי שרישיונו בוטל, דינו לעניין הפקודה כדין בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי במשך שנה מיום הביטול, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 9(ב), בשינויים המחויבים.

36. יג. הוראות סעיפים 34, 35, 36(א), (ב), (ג), (ה) ו-36 ו-36 יחולו, בשינויים המחויבים, על בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ועל תאגיד הנשלט על ידו, כאילו היה תאגיד בנקאי, ואולם הנגיד רשאי לקבוע לפי סעיף 35(ב) שיעור שונה מהשיעור החל לפי הסעיף האמור על תאגיד בנקאי, והכול בכפוף להוראות אותו סעיף.

שליטה והחזקת
אמצעי שליטה
בבעל רישיון נותן
שירותי תשלום
יציבותי

36. זד. (א) בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי רשאי לעסוק במתן שירותי תשלום בכפוף להוראות כל דין, ורשאי הוא לעסוק גם בעיסוקים אלה, ולעניין העיסוקים המפורטים בפסקאות (2) עד (6) – אם קיבל לכך אישור מאת המפקח:

עיסוקים מותרים
לבעל רישיון נותן
שירותי תשלום
יציבותי

- (1) מתן אשראי;
- (2) המרת מטבע אגב שירות תשלום;
- (3) מתן שירות ייזום בסיסי או שירות ייזום מתקדם;

ד ב ר י ה ס ב ר

להקנות למפקח סמכות לאשר לבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי לעסוק בעיסוקים נוספים אם מצא כי אלה אינם עלולים לפגוע במילוי חובותיו של בעל הרישיון כאמור על פי דין או בעניינם של לקוחותיו והם אינם מעוררים חשש ממשי לנגוד עניינים בפעילותו. זאת ועוד, מוצע להקנות לנגיד סמכות לתת הוראות לבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי לעניין הפרדת פעילות שאינה קשורה לעיסוק במתן שירותי תשלום לפי רישיונו לתאגיד נפרד.

נוסף על כך, מוצע לקבוע במפורש בסעיף 36(ד) המוצע לחוק הבנקאות (רישוי) כי בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי לא ישלוח בתאגיד ולא יהיה בעל עניין בתאגיד אלא אם כן התאגיד עוסק בעיסוקים מותרים לבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ובעל הרישיון נותן שירותי תשלום יציבותי קיבל לכך אישור מאת המפקח מראש ובכתב. במסגרת אישור זה יאשר המפקח, בין השאר, את תחומי עיסוקו של התאגיד הנשלט.

שליטה בבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי הם אותם סעיפים החלים כיום על שליטה והחזקת אמצעי שליטה בסולק בהתאם להוראות סעיף 36א לחוק הבנקאות (רישוי) בנוסחו הנוכחי. מוצע להרחיב תחולת סעיפים אלה גם על תאגיד בשליטתו של בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי.

בסעיף 36 יד המוצע לחוק הבנקאות (רישוי) נקבע העיסוקים המותרים לבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי. מוצע להגביל את העיסוקים של בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי רק לעיסוקים הפיננסיים בהתאם לקבוע בסעיף 36 יד המוצע לחוק הבנקאות (רישוי). יובהר כי עיסוקים אלה כפופים למגבלות אחרות הקיימות בכל דין. כך, למשל, בחוק הבנקאות (רישוי) נקבע כי תאגיד עזר רשאי לעסוק רק בעיסוקים המותרים לתאגיד בנקאי השולט בו, ואסור לו לעסוק בעיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים לפי סעיפים 13 או 21 לחוק הבנקאות (רישוי). כמו כן, מוצע

(4) מתן שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021;

(5) מתן שירותי כספומט;

(6) פעולה אחרת הנלווית למתן שירותי תשלום או לעיסוק כאמור בפסקאות (1) עד (5).

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי רשאי לעסוק בעיסוקים נוספים, אם מצא המפקח כי אלה אינם עלולים לפגוע במילוי חובותיו של בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי על פי דין או בעניינם של לקוחותיו, ואינם מעוררים חשש ממשי לניגוד עניינים בפעילותו.

(ג) הנגיד רשאי לתת הוראות לבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי לעניין הפרדת פעילות שאינה קשורה לעיסוק במתן שירותי התשלום לפי רישיונו לתאגיד נפרד, ובלבד שנתן לבעל הרישיון לטעון את טענותיו לפניו או לפני מי שהוא הסמיכו לכך.

(ד) לא יכלול בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי בתאגיד ולא יהיה בעל עניין בתאגיד, אלא אם כן התקיימו שניים אלה:

(1) התאגיד עוסק בעיסוקים המותרים לבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב);

(2) הוא קיבל לכך אישור מאת המפקח, מראש ובכתב, המאשר, בין השאר, את תחומי עיסוקו של התאגיד.

36טו. (א) סבר שר האוצר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות תשלום או לשם הבטחת טובת המשלמים או המוטבים, רשאי הוא, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, הנגיד או המפקח על נותני שירותים פיננסיים, לפי העניין, ובהתייעצות עם הממונה על התחרות, להורות כי בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי שהוא סולק בעל היקף פעילות רחב, הסולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אמצעי תשלום מסוג מסוים, יתקשר עם מנפיק של אותו סוג אמצעי תשלום לשם סליקת פעולות תשלום כאמור, אם מצא שסולק כאמור סירב להתקשר עם המנפיק מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה –

סולק בעל היקף פעילות רחב

ד ב ר י ה ס ב ר

שנקבע בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, כך שיחולו על מנפיקים וסולקים שהם בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי.

יתרה מכך, בסעיפים 36טו ו-36טז המוצעים לחוק הבנקאות (רישוי) מוצע לקבוע הוראות דומות לעניין מנפיק בעל היקף פעילות רחב וסולק בעל היקף פעילות רחב, כפי

(1) יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים, בידי סולק, להתקשרות עם מנפיק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים;

(2) סירוב סולק להתקשר עם מנפיק שאינו נתון, לפי דין, לפיקוחו של המפקח או של רשות ניירות ערך או של המפקח על נותני שירותים פיננסיים, ייחשב כסירוב מטעמים סבירים.

(ב) בסעיף זה, "מנפיק" – כהגדרתו בסעיף 30(ב) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום.

מנפיק בעל היקף פעילות רחב 636טז. (א) בעל רישיון נותן שירותי תשלום ויצבותי שהוא מנפיק בעל היקף פעילות רחב המנפיק אמצעי תשלום מסוג מסוים, לא יסרב להתקשר עם סולק הסולק פעולות תשלום שהוראות התשלום לבצען ניתנו באמצעות אותו סוג של אמצעי תשלום, לשם ביצוע סליקה של פעולות תשלום כאמור, מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים, בידי מנפיק, להתקשרות עם סולק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים.

(ב) שר האוצר, לפי הצעת המפקח או בהתייעצות עימו, ובהתייעצות עם רשות ניירות ערך ועם הממונה על התחרות, ראשי לפטור מנפיק בעל היקף פעילות רחב מהוראות סעיף קטן (א), אם סבר כי החלת הוראות הסעיף האמור על אותו מנפיק עלולה לפגוע בתחרות בתחום הנפקת אמצעי התשלום כך שהתועלת מהחלת ההוראות לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת פעולות תשלום תהיה נמוכה מהפגיעה כאמור, ובהתחשב בטובת המשלמים או המוטבים.

(ג) בסעיף זה, "סולק" – כהגדרתו בסעיף 29(ג) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

(4) בסעיף 49 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "36יא1" יבוא "36יא, 36יג";

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיפי העונשין (סעיף 49 לחוק הבנקאות (רישוי)), בסעיף העוסק באחריותו של דירקטור ומנהל כללי לעבירות של תאגיד בנקאי, משקיע מוסדי וסולק (סעיף 50 לחוק הבנקאות (רישוי)), ובסעיף העוסק בקנס האזרחי (סעיף 250 לחוק הבנקאות (רישוי)), במסגרת זו הוחלט להסיר את הפרת ההוראות החלות על סולק בעל היקף פעילות רחב ועל מנפיק בעל היקף פעילות רחב (הוראות סעיפים 36יב ו-36יג לחוק הבנקאות (רישוי)), בנוסחם הקיים) מרשימת ההפרות המהוות עבירה פלילית או מרשימת ההפרות שבגינן ניתן להטיל קנס אזרחי. זאת, מאחר שהוחלט כי הפרות אלה מתאימות יותר לאכיפה אזרחית בדומה להסדר המקביל הקבוע כאמור בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום.

יובהר כי על מי שעיסוקו במתן שירותי תשלום, לרבות שירותי סליקה, והוא כפוף לחובת הרישוי מאת הרשות לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, לא יחולו ההוראות לעניין בעל רישיון נותן שירותי תשלום ויצבותי לפי חוק הבנקאות (רישוי), אלא אם כן הוא מקיים את התנאים שקבע שר האוצר לפי סמכותו בסעיף 36 המוצע לחוק הבנקאות (רישוי), שבהתקיימם ייחשב גוף כנותן שירותי תשלום בעל חשיבות ויצבותית אשר נדרש לקבל רישיון לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי).

לנוכח התיקונים המוצעים במסגרת החלפת פרק ד' הקיים בחוק הבנקאות (רישוי), ובפרט החלפת רישיון סולק ברישיון נותן שירותי תשלום ויצבותי, נדרשו התאמות גם

(ב) בסעיף קטן (ב), המילה "36יג" – תימחק, במקום
"36יא(ד), 36יאו" יבוא "36יב(ד), 36יג" ובמקום "36 או
36יב" יבוא "36";

(5) בסעיף 50, במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי
תשלום יציבותי", ובכל מקום, במקום "הסולק" יבוא "בעל
הרישיון כאמור";

(6) בסעיף 50ב(א), במקום "31א או 36יג" יבוא "31א או 31",
במקום "36יא(ד) יבוא "36יג", והמילים "או 36יב" – יימחקו.

67. בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981²⁸ –
(1) בסעיף 1 –

תיקון חוק
הבנקאות (שירות
ללקוח)

(א) אחרי ההגדרה "אמצעי תשלום" יבוא:

"בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" – מי
שבדיו רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי
כהגדרתו בסעיף 36ט לחוק הבנקאות
(רישוי), התשמ"א-1981";

(ב) בהגדרה "תאגיד בנקאי", במקום "וסולק כהגדרתו
בסעיף 36ט לאותו חוק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי
תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו";

(ג) בהגדרה "שירות", המילים "בתחום פעולתו
כמוגדר בפרק ג' לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981"
– יימחקו;
(2) בסעיף 7ב –

(א) בסעיף קטן (א), במקום ההגדרה "מאגר" יבוא:

"חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק
הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום
תשלום, התשפ"ג-2023;

"מאגר" – חברת תשלומים כהגדרתה בחוק
הסדרת העיסוק בשירותי תשלום או
בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי,
המרכזים חיובים וזיכויים של ספקים
המבצעים באמצעות כרטיסי חיוב;

"סולק כרטיסי חיוב גדול" – כהגדרתו בחוק
הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון
נותן שירותי תשלום יציבותי שהוא סולק כרטיסי חיוב
גדול";

ד ב ר י ה ס ב ר

כן, מוצע להחליף את המונח "סולק" במונח "בעל רישיון
נותן שירותי תשלום יציבותי", בהתאם לחיקונים המוצעים
לחוק הבנקאות (רישוי) כאמור לעיל. בתוך כך, מוצע לתקן

לסעיף 67 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק הבנקאות (שירות ללקוח) כדי
להתאימו לאמור בחוק המוצע ולהסדרה הכלולה בו. כמו

²⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 258; התשפ"ב, עמ' 864.

(ג) בסעיף קטן (ג) –

(1) בפסקה (1), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי שהוא סולק כרטיסי חיוב גדול";

(2) בפסקה (2), אחרי "הנגיד" יבוא "ועם רשות ניירות ערך";

(ד) בסעיף קטן (ד), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי שהוא סולק כרטיסי חיוב גדול";

(ה) בסעיף קטן (ה) –

(1) ברישה, במקום "לסולק" יבוא "לבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי שהוא סולק כרטיסי חיוב גדול";

(2) בפסקה (1), במקום "לסולק" יבוא "לבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי שהוא סולק כרטיסי חיוב גדול";

(3) בפסקה (2), במקום "הסולק" יבוא "בעל הרישיון נותן שירותי תשלום יציבותי שהוא סולק כרטיסי חיוב גדול".

68. תיקון פקודת הבנקאות, 1941²⁹, בסעיף 15ג(ב), במקום "14ח(1)" יבוא "14ח(א)(1)" ובמקום "סולק כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי)" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) ותאגיד שבשליטת בעל רישיון כאמור" ובסופו יבוא "ואולם לענין תאגיד שבשליטתו של בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כאמור, לא יחול סעיף 11א".

69. תיקון חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008³⁰ –
(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי "בחוק זה –" יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

סמכויות המפקח על הבנקים, כפי שמפורט בחוק האמור, לרבות סמכויות להורות על תיקון פגמים או על נקיטת אמצעים למניעת פגיעתם וכיוצא באלה) יחולו על בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) המוצע, וכן על תאגיד שבשליטת בעל רישיון כאמור.

לסעיף 69 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק מערכות תשלומים ולקבוע בו איסור סירוב בלתי סביר להשתתפות ישירה או עקיפה במערכות תשלומים מבוקרות של חברת תשלומים

את סעיף 7 לחוק הבנקאות (רישוי) ולהתאים את ההוראה לענין איסור לסירוב בלתי סביר להתקשרות סולק עם מאגד או למניעת התקשרות בין מאגד לספק, כפי שנקבעה בחוק המוצע. כעת, ההגנה שמעניק הסעיף למאגדים מפני סירוב בלתי סביר של סולקים להתקשר עימם או למנוע התקשרות בינם לבין ספק, תחול גם על מאגדים שהם חברות תשלומים או בעלי רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי.

לסעיף 68 לחוק המוצע

מוצע לתקן את פקודת הבנקאות, 1941, כך שהוראות הפקודה הרלוונטיות (כדוגמת הוראות שונות בענין

²⁹ ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' (ע) 69, (א) 85; התשע"ט, עמ' 63.

³⁰ ס"ח התשס"ח, עמ' 184; התשע"ט, עמ' 225.

”בנק הדואר” – החברה כהגדרתה בחוק הדואר, התשמ”ו-1986 (להלן – חוק הדואר). בנותנה את השירותים הכספיים כהגדרתם בחוק הדואר, מטעם החברה הבת, כמשמעותה בסעיף 88א לחוק האמור ואם לא התקיים ביום הקובע כמשמעותו בסעיף 56(1) לתיקון מס’ 11, האמור בסעיף 57(ד) לאותו תיקון – החברה הבת כהגדרתה בחוק הדואר, וזאת החל מהיום הקובע כאמור; לעניין זה, ”תיקון מס’ 11” – חוק הדואר (תיקון מס’ 11), התשע”ב-2012, כפי שתוקן בסעיף 59 לחוק הדואר (תיקון מס’ 13), התשפ”ב-2022;

”בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי” – מי שבידו רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים;

”בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות” – מי שבידו רישיון נותן שירותי תשלום יציבות כהגדרתו בסעיף 36ט לחוק הבנקאות (רישוי);

(ב) אחרי ההגדרה ”הוראת תשלום” יבוא:

”המפקח על הבנקים” – המפקח על הבנקים שמונה לפי סעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941;

ד ב ר י ה ס ב ר

מפלה כאמור, אם השונות נובעת מסוג ההשתתפות במערכת, או ממאפייני המשתתפים במערכת או המבקשים להשתתף בה. סייג זה נועד כדי לאפשר התאמה של הדרישות באופן שיקל את אפשרות החיבור למערכת.

כדי לאפשר השתתפות הוגנת לנותני שירותי תשלום מוצע לקבוע בסעיף 8א המוצע לחוק מערכות תשלומים, כי מפעיל מערכת מבוקרת, למעט מערכת מבוקרת מיועדת, לא יוכל לסרב לאפשר חיבור של נותן שירותי תשלום או בעל רישיון למערכת תיווך באשראי, כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, למערכת מטעמים בלתי סבירים. כמו כן מוצע לקבוע כי יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים למתן אפשרות להשתתף במערכת בידי מפעיל מערכת מבוקרת, כסירוב מטעמים בלתי סבירים כאמור. יודגש כי החוקה בדבר התניית תנאים בלתי סבירים כאמור, אינה מגבילה את הגדרתן של נסיבות נוספות כסירוב מטעמים בלתי סבירים. בנוגע למערכת תשלומים מבוקרת מיועדת אשר הפעילות בה כוללת סיכונים סיסטמיים משמעותיים, מוצע שלא להטיל חובת השתתפות, אלא חובת ייצוג בלבד כך שמשותף במערכת מבוקרת מיועדת,

כהגדרתה בחוק המוצע, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות, כמשמעותו בהתאם לתיקון המוצע לחוק הבנקאות (רישוי) כאמור לעיל, תאגיד בנקאי ותאגיד עזר וכן בנק הדואר (יצוין כי הגופים כאמור, מלבד בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, ייכללו במסגרת ההגדרה ”נותן שירותי תשלום”, שמוצע כי תיווסף לסעיף 1 לחוק מערכות תשלומים) וזאת לשם קידום התחרות בשוק מתן שירותי התשלום, והכול תוך שמירה על יציבות ויעילות המערכות.

עוד מוצע לתקן את סעיף 8 לחוק מערכות תשלומים ולקבוע כי מפעיל מערכת מבוקרת יהיה אחראי לגבש כללים לדרישות חיבור הוגנות שיאפשרו השתתפות של נותני שירותי תשלום במערכת תשלומים. כמו כן מוצע לקבוע כי דרישות החיבור כאמור יאפשרו את החיבור וההשתתפות היעילה של נותני שירותי תשלום במערכת התשלומים, וכי דרישות אלה לא יפלו בין המשתתפים לבין המבקשים להשתתף במערכת החולקים מאפיינים דומים. לצד זאת, מוצע לקבוע סייג שלפיו לא יראו דרישה שונה כדרישה

– "המפקח על נותני שירותים פיננסיים" –
כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הפיקוח על
שירותים פיננסיים מוסדרים";

(ג) אחרי ההגדרה "הנגיד" יבוא:

"חברת תשלומים" – כהגדרתה בחוק הסדרת
העיסוק בשירותי תשלום;
"חוק הבנקאות (רישוי)" – חוק הבנקאות (רישוי),
התשמ"א–1981";

(ד) אחרי ההגדרה "חוק החברות" יבוא:

"חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק
הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום
תשלום, התשפ"ג–2023;

"חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים
מוסדרים" – חוק הפיקוח על שירותים
פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים),
התשע"ו–2016";

(ה) במקום ההגדרה "משתתף", במערכת תשלומים"
יבוא:

"משתתף", במערכת תשלומים – מי שרשאי
להשתתף במערכת תשלומים בהתאם
לכללי המערכת";

(ו) אחרי ההגדרה "משתתף", במערכת תשלומים"
יבוא:

"נותן שירותי תשלום" – כל אחד מאלה, לפי
העניין:

(1) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון
ואשראי;

(2) חברת תשלומים;

ד ב ר י ה ס ב ר

לאגודות פיקדון ואשראי המפוקחות על ידי המפקח על
נותני שירותים פיננסיים וקיום חובתו של מפעיל מערכת
לחבר גופים אלה למערכת לפי הכללים האמורים.

כמו כן מוצע לתקן את סעיף 19 לחוק מערכות תשלומים
כך שהנגיד או מי מטעמו יהיה רשאי למסור מידע שהגיע
לידיו לפי חוק מערכות תשלומים למאסדרים הקבועים
בסעיף המוצע אם נוכח כי המידע מתבקש לשם מילוי
תפקידיו של אותו מאסדר, ובלבד שהוראות אלה לא יחולו
על מערכת שהוכרזה כמבוקרת על ידי הנגיד. עוד מוצע
לקבוע איסור על אדם שנמסר לו מידע כאמור לגלותו. נוסח
דומה ניתן למצוא בסעיף 2א15 לפקודת הבנקאות, 1941.

למעט יוזם תשלום, המאפשר לנותן שירותי תשלום להשתתף
באמצעותו באותה מערכת, לא יסרב לתת שירות זה מטעמים
בלתי סבירים לנותן שירות תשלום אחר ולא יתנה תנאים
בלתי סבירים להשתתפות באמור.

עוד מוצע לתקן את סעיף 11(א) לחוק מערכות
תשלומים, כדי להתאים את רשימת המאסדרים שהנגיד
יידרש להתייעץ עימם בקשר להפעלת סמכותו לפי
סעיף 8(א) לאותו חוק ולהתאים את סוגי הרישיונות
שלגביהם יידרש הנגיד להתייעץ כאמור בהתאם לחוק
מערכות תשלומים. התייעצות זו היא בנוגע לקיום חובתו
של מפעיל מערכת מבוקרת לגבש כללים ביחס לחברות
תשלומים המפוקחות על ידי רשות ניירות ערך או ביחס

(3) בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות;

(4) תאגיד בנקאי ותאגיד עזר;

(5) בנק הדואר;

“רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי” – כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים;

“רשות ניירות ערך” – כמשמעותה בסעיף 2 לחוק ניירות ערך;

“תאגיד בנקאי” ו“תאגיד עזר” – כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי);

(2) בסעיף 8, בפסקה (א)(1), בסופה יבוא “שמקיימות, בין השאר את כל אלה:

(1) דרישות המאפשרות חיבור של נותן שירותי תשלום למערכת והשתתפותו היעילה בה;

(2) דרישות שאינן מפלות בין המשתתפים במערכת או בין המבקשים להשתתף בה, שהם בעלי מאפיינים דומים; לא יראו דרישה שונה כדרישה מפלה כאמור, אם השונות נובעת מסוג ההשתתפות במערכת, או ממאפייני המשתתפים במערכת או המבקשים להשתתף בה;”

(3) אחרי סעיף 8 יבוא:

(א) מפעיל מערכת מבוקרת, למעט מערכת מבוקרת מיועדת, לא יסרב לאפשר לנותן שירותי תשלום או לבעל רישיון למערכת תיווך באשראי כהגדרתו בסעיף 25 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים להשתתף במערכת מטעמים בלתי סבירים; לענין זה, יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים למתן אפשרות להשתתף במערכת, בידי מפעיל מערכת מבוקרת, כסירוב מטעמים בלתי סבירים.

(ב) משתתף במערכת מבוקרת מיועדת המאפשר לנותן שירותי תשלום להשתתף באמצעותו באותה מערכת, לא יסרב לאפשר לנותן שירותי תשלום אחר להשתתף באמצעותו באותה מערכת, מטעמים בלתי סבירים ולא יתנה תנאים בלתי סבירים להשתתפות כאמור;”

(4) בסעיף 11(א) –

(א) ברישה, במקום “ולענין בעל רישיון הנפקה” יבוא “ולענין חברת תשלומים”;

“השתתפות במערכת מבוקרת”

(ב) בפסקה (1), במקום "בכל הנוגע לבעלי רישיונות כאמור, תיעשה בהסכמת המפקח על נותני שירותים פיננסיים" יבוא "בכל הנוגע לבעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – תיעשה בהתייעצות עם המפקח על נותני שירותים פיננסיים, ובכל הנוגע לחברת תשלומים – תיעשה בהתייעצות עם רשות ניירות ערך";

(ג) בפסקה (2), במקום "בעלי רישיונות" יבוא "נותני שירותי תשלום" ובמקום "תיעשה בהסכמת המפקח על נותני שירותים פיננסיים" יבוא "תיעשה בהתייעצות עם המפקח על נותני שירותים פיננסיים לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, ובהתייעצות עם רשות ניירות ערך לעניין חברת תשלומים";

(ד) הסיפה החל במילים "בסעיף קטן זה –" – תימחק;

(5) בסעיף 15א(א), ההגדרה "חוק הבנקאות (רישוי)" – תימחק;

(6) בסעיף 19, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) (1) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי הנגיד או מי מטעמו, למסור מידע שהגיע לידי לפי חוק זה למפקח על הבנקים, למפקח על נותני שירותים פיננסיים, או לרשות ניירות ערך (להלן – הגוף הנעבר), ובלבד שנוכח לדעת כי המידע מתבקש לשם מילוי תפקידיו של הגוף הנעבר; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על מידע לעניין מערכת תשלומים שהוכרזה כמערכת מבוקרת על ידי הנגיד בהתאם להוראות סעיף 2(ב).

(2) לא יגלה אדם מידע שנמסר לו לפי הוראות פסקה (1).

70. בחוק בנק ישראל, התש"ע-2010⁵¹, בסעיף 1 – תיקון חוק בנק ישראל

(1) בהגדרה "גוף פיננסי", אחרי פסקה (א8) יבוא:

"(ב8) חברת תשלומים כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

(ג8) בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי);";

(2) אחרי ההגדרה "חוק החברות הממשלתיות" יבוא:

"חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023.

ד ב ר י ה ס ב ר

המוצע, ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 המוצע לחוק הבנקאות (רישוי), וכך להחיל על גופים אלה ועל רשויות הפיקוח המפקחות עליהם את הוראות החוק הנוגעות לגופים פיננסיים.

לסעיף 70 לחוק המוצע

מוצע להוסיף להגדרה "גוף פיננסי" שבסעיף 1 לחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, חברת תשלומים כהגדרתה בחוק

⁵¹ ס"ח התש"ע, עמ' 452; התשע"ט, עמ' 58.

71. תיקון חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות – בחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013³² –
- (1) בסעיף 26(א), בהגדרה "גוף פיננסי", במקום "סולק" יבוא "ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";
- (2) בסעיף 28, בהגדרה "גוף פיננסי" –
- (א) בפסקה (5), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";
- (ב) אחרי פסקה (6) יבוא:
- "(א6) חברת תשלומים כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלום, התשפ"ג-2023";
- (3) בסעיף 29(א), פסקה (2) – תימחק.
72. תיקון חוק שירותי תשלום – בחוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019³³ –

ד ב ר י ה ס ב ר

(Account to Account) של יחיד או בית עסק, באופן יעיל, פשוט ונוח. כיום, כדי לבצע העברות בנקאיות למיניהן ולהעביר הוראות תשלום, אין ללקוח דרך פשוטה ונוחה לבצע זאת מלבד כניסה לערוצים המקוונים של מנהל חשבון התשלום שלו, תוך הקלדת כל הפרטים הנדרשים למתן הוראת התשלום, כגון סכום התשלום, שם המוטב, מספר החשבון, פרטי מנהל חשבון התשלום של המוטב ועוד. כמו כן, למוטב אין דרך לקבל חיובי מידי על ביצוע התשלום. הדבר פוגע ביכולתן של הוראות תשלום מעין אלה לשמש כאפיק תשלום וכאלטרנטיבה תחרותית מול אמצעי תשלום אחרים בשוק, כדוגמת כרטיסי אשראי. מטרתו של תיקון זה היא לאפשר שירות יזום מתקדם באופן שיספר את חוויית הלקוח, ייעל את הליך העברת הוראות התשלום ויקדם את התחרות בשוק אמצעי התשלום בישראל.

במסגרת שירות יזום מתקדם, המשלם נותן לנותן השירות גישה לחשבונות, כך שכל הוראות תשלום שנותן השירות יכתוב את פרטיהן בעבורו יבוצעו על ידי מנהל חשבון התשלום, וזאת בלי שהמשלם יאשר אותן באופן ישיר מול מנהל חשבון התשלום שלו. ההזדהות ומתן ההסכמה לפרטי ההוראה או הבקשה ייעשו מול נותן השירות. שירות זה שונה משירות יזום בסיסי שמוצע להסדירו בהצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, ואשר במסגרתו נותן השירות כותב את פרטי הוראת התשלום והמשלם מזדהה ומאשר את פרטי ההוראה ישירות מול מנהל חשבון התשלום שלו. שירות זה אינו מוגדר כשירות תשלום ועל כן אינו מוסדר בחוק שירותי תשלום.

בשירות יזום מתקדם, הגישה לחשבון התשלום של המשלם ניתנת באמצעות יצירת הרשאת גישה לטובת נותן השירות על ידי המשלם אצל מנהל חשבון התשלום של

לסעיף 71 לחוק המוצע

מוצע לתקן את החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (בפרק זה – החוק לקידום התחרות), כדי להתאימו להגדרות ולאמור בחוק המוצע, ולכן מוצע להחליף את מונח "סולק" במונח "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" בסעיפים 26 ו-28 לחוק לקידום התחרות. כמו כן, מוצע להוסיף חברת תשלומים לרשימת הגופים הפיננסיים המוגדרת בסעיף 28 לחוק לקידום התחרות, וזאת כדי להחיל גם עליה את הוראות פרק ד' לאותו חוק העוסק בהפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים ובין גופים פיננסיים משמעותיים, בדומה לגופים מוסדיים, מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות, מנהל תיקים ותאגידים בנקאיים.

לסעיף 72 לחוק המוצע

כללי

חוק שירותי תשלום, בנוסחו הקיים, מסדיר היבטים צרכניים לשלושה סוגים של שירותי תשלום – הנפקה של אמצעי תשלום, סליקה של אמצעי תשלום וניהול חשבון תשלום. הצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום מציעה להסדיר היבטי אסדרה, שהם רישוי ופיקוח, לעניין שירותי תשלום אלה וכן מוסיפה גם אסדרה של שירות יזום מתקדם, שהוא סוג נוסף של שירות תשלום, תוך קביעת חובת מתן גישה לחשבונות תשלום של משלמים, לנותן שירות יזום מתקדם, שתאפשר לשירות זה להתפתח. התיקון המוצע בחוק שירותי תשלום מבקש לבצע תיקוני חקיקה בחוק הקיים כדי שההתשתית המשפטית תסדיר ותעניק הגנה צרכנית גם לשירות יזום מתקדם.

שירות יזום מתקדם מאפשר ללקוח ליזום העברת תשלום מחשבון התשלום שלו לחשבון תשלום אחר

³² ס"ח התשע"ד, עמ' 92; התשפ"ב, עמ' 963.

³³ ס"ח התשע"ט, עמ' 201; התש"ף, עמ' 14.

(א) במקום ההגדרה "בנק הדואר" יבוא:

"בנק הדואר" – החברה כהגדרתה בחוק הדואר, בנותנה את השירותים הכספיים כהגדרתם באותו חוק, מטעם החברה הבת, כמשמעותה בסעיף 88א לחוק האמור ואם לא התקיים ביום הקובע כמשמעותו בסעיף 56(1) לתיקון מס' 11, האמור בסעיף 57(ד) לאותו תיקון – החברה הבת כהגדרתה בחוק הדואר, וזאת החל מהיום הקובע כאמור; לעניין זה, "תיקון מס' 11" – חוק הדואר (תיקון מס' 11), התשע"ב–2012, כפי שתוקן בסעיף 59 לחוק הדואר (תיקון מס' 13), התשפ"ב–2022;

(ב) אחרי ההגדרה "בנק הדואר" יבוא:

"בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" – מי שבידו רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) וכן תאגיד שבשליטתו כמשמעותו בחוק האמור;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה "בנק הדואר" – מוצע לתקן את ההגדרה הנוגעת לבנק הדואר בשל שינויי חקיקה הנוגעים לבנק הדואר שהתקבלו מאז חקיקת חוק שירותי תשלום.

להגדרה "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" – מוצע להוסיף הגדרה זו בהתאם להצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, שבה מוצע להוסיף בעל רישיון זה, זאת במקום ההסדר שהיה קבוע לעניין רישיון "סולק" בחוק הבנקאות (רישוי). בהתאם, בכל מקום שבו חוק שירותי תשלום מתייחס לסולק, מוצע להחליף את המילה "סולק" ב"בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי".

להגדרות "גוף פיננסי מפקח", "הוראות מאסדר", "חברת תשלומים", "מאסדר" ו"רשות ניירות ערך" – בהתאם להצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, מוצע להסדיר את הרישוי והפיקוח על נותני שירותי תשלום נוספים שלא היו מוגדרים כ"גוף פיננסי מפקח". גופים אלה יפוקחו כ"חברת תשלומים" על ידי רשות ניירות ערך. לפיכך מוצע להגדיר "חברת תשלומים" וכן לכלול "חברת תשלומים" כ"גוף פיננסי מפקח" לצורך חוק שירותי תשלום. בהתאם מוצע להוסיף את רשות ניירות ערך להגדרת "מאסדר" וכן להתייחס להוראות שנתנה לפי סעיף 43(ב) להצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום כ"הוראות מאסדר".

המשלם. אף על פי שנותן שירות ייזום מתקדם אינו "נוגע בכסף", הסיכונים המוטלים עליו משמעותיים שכן ההזדהות וההסכמה של הלקוח נעשות מולו ולמעשה השירות דומה לשירות הנפקה של אמצעי תשלום (אמצעי תשלום מוגדר בחוק שירותי תשלום כ"רצף פעולות שעל משלם לבצע לשם מתן הוראת תשלום..."). למעט הרכיב של ההתחייבות לבצע את הוראת התשלום בפועל. ביצוע הוראת התשלום נעשה על ידי מנהל חשבון התשלום, בהתאם להרשאת הגישה שנתן הלקוח. לכן, אף על פי שנותן שירות ייזום מתקדם אינו נוגע בכסף, הוא מסווג כ"נותן שירותי תשלום" והוראות החוק החלות על נותן שירותי תשלום יחולו גם עליו, אלא אם כן מדובר בהוראות שרלוונטיות לרכיב של ביצוע פעולת התשלום באופן ספציפי.

בהמשך לכך יובהר כי ההוראות שחלות על נותני שירותי תשלום ממשכונות לחול על נותני שירותי תשלום המעורבים בהוראת התשלום ובביצועה גם כאשר מקורה של הוראת התשלום הוא בשירות ייזום מתקדם. כך למשל ההוראות לעניין שימוש לרעה, הפסקת ביצוע של פעולת תשלום ועוד.

לפסקה (1)

מוצע לערוך שורה של תיקונים בסעיף 1 לחוק שירותי תשלום, שענייני הגדרות.

(ג) בהגדרה "גוף פיננסי מפקח" –

(1) במקום פסקה (3) יבוא:

"(3) בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(2) פסקה (6) – תימחק, ואחריה יבוא:

"(7) חברת תשלומים";

(ד) בהגדרה "הוראות מאסדר", אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) לעניין רשות ניירות ערך – הוראות שניתנו לפי סעיף 43(ב) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(ה) אחרי ההגדרה "הרשאה לחיוב" יבוא:

"הרשאת גישה לחשבון" – הרשאה שנותן המשלם למנהל חשבון התשלום שלו לבצע הוראות תשלום שהועברו באמצעות נותן שירות ייזום מתקדם";

(ו) אחרי ההגדרה "ועדת הכלכלה" יבוא:

"חברת תשלומים" – כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(ז) אחרי ההגדרה "חוק הגנת הצרכן" יבוא:

"חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג–2023";

(ח) במקום ההגדרה "חשבון תשלום" יבוא:

"חשבון תשלום" – חשבון המיועד לביצוע פעולות תשלום, בין שקיימים ייעודים נוספים לחשבון ובין שלא;

ד ב ר י ה ס ב ר

ואת הפעילות הכרוכה בחשבון זה, כדי להבהיר את גבולות הרישוי והפיקוח לעניין זה. כדי לשמור על הקוהרנטיות בין החוקים, ככל הניתן, מוצע להבהיר את הנוסח גם בחוק שירותי תשלום ולקבוע כי "חשבון תשלום" יוגדר כחשבון המיועד לביצוע פעולות תשלום, בין שקיימים ייעודים נוספים לחשבון ובין שלא.

הנוסח החדש המוצע אינו משנה ממהות ההגדרה בהתאם לנוסח הקיים בחוק שירותי תשלום, ונועד להבהיר ששני דברי החקיקה בעניין שירותי תשלום חלים ביחס לחשבון תשלום גם אם הוא מיועד למתן שירותים נוספים, אך ביחס לייעוד שעניינו ביצוע פעולות תשלום. כמו כן, יובהר כי העובדה שבחשבון מסוים מנוהלים כספים או מבוצעות העברות כספים אגב שירות פיננסי אחר שניתן באותו חשבון ושלו הוא מיועד, אינה הופכת את אותו חשבון להיות חשבון תשלום, שכן כדי שחשבון ייחשב

עוד להגדרה "גוף פיננסי מפקח" – כאמור לעיל, במסגרת התיקון העקיף לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדריים, מוצע למחוק את האזכורים וההפניות לבעל רישיון הנפקה שכן רישיון זה מתבטל. בהמשך לכך מוצע למחוק אותם גם מחוק שירותי תשלום.

להגדרה "הרשאת גישה לחשבון" – מוצע להוסיף הגדרה להרשאה שנותן המשלם למנהל חשבון התשלום שלו לבצע הוראות תשלום שהועברו באמצעות נותן שירות ייזום מתקדם. מכוח הרשאה זו נותן שירות ייזום מתקדם יכול להעביר הוראות תשלום שנתן המשלם אל מנהל חשבון התשלום של המשלם לשם ביצוען.

להגדרה "חשבון תשלום" – בשל כך שהצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום מציעה להטיל רישוי ופיקוח על שירות של ניהול חשבון תשלום, כמשמעותו בהצעת החוק האמורה, עלה צורך לחדר את ההגדרה של חשבון תשלום

"חשבון תשלום משותף ביחד ולחוד" – חשבון תשלום שלגביו רשומים יותר מבעל חשבון אחד, שלפי החוזה כל אחד מבעלי החשבון רשאי לתת הוראות בחשבון בלא הסכמת בעל החשבון האחר;

(ט) בהגדרה "מאסדר" –

(1) בפסקה (1), במקום "סולק" יבוא "ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות";

(2) בפסקה (2), המילים "ובעל רישיון הנפקה" – יימחקו;

(3) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) לעניין חברת תשלומים – רשות ניירות ערך";

(י) אחרי ההגדרה "מוטב" יבוא:

"מנהל חשבון תשלום למשלם" – נותן שירותי תשלום למשלם, שנותן שירות תשלום מסוג ניהול חשבון תשלום לטובת משלם";

(יא) ההגדרה "סולק" – תימחק;

(יב) בהגדרה "רישיון הנפקה", "רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי", "רישיון למתן אשראי" ו"רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי", המילים "רישיון הנפקה" – יימחקו;

(יג) אחרי ההגדרה "רכיב חיוני", באמצעי תשלום יבוא:

"רשות ניירות ערך" – כמשמעותה בסעיף 2 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;

ד ב ר י ה ס ב ר

ההגדרה "סולק" לפי חוק הבנקאות (רישוי) ולהחליפם ב"בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות". וזה נוסח ההגדרה שמוצע למוחק:

"סולק" – כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי);

להגדרה "חשבון תשלום משותף ביחד ולחוד" – מוצע להגדיר חשבון תשלום משותף ביחד ולחוד כחשבון תשלום שלגביו רשומים יותר מבעל חשבון אחד, שלפי חוזה שירותי התשלום כל אחד מבעלי החשבון רשאי לתת הוראות בחשבון בלא הסכמת בעל החשבון האחר.

להגדרה "שירות ייזום מתקדם" – מוצע להגדיר שירות ייזום מתקדם כהעמדה של אמצעי תשלום לרשות המשלם והתחייבות להעברת הוראת התשלום שייתן המשלם באמצעות אמצעי התשלום כאמור, למנהל חשבון התשלום למשלם, לשם ביצועה בידי מנהל החשבון כאמור, ובלבד שמי שהעמיד את האמצעי כאמור אינו מנהל חשבון.

כחשבון תשלום עליו להיות מיועד לביצוע פעולות תשלום. לעניין זה ניתן להפנות גם לדברי ההסבר להצעת חוק שירותי תשלום, התשע"ח-2018 (פורסמה בהצעות חוק הממשלה – 1246, מיום כ"ח בתמוז התשע"ח (11 ביולי 2018), עמ' 1154), שם נכתב, לעניין ההגדרה "חשבון תשלום", כי חשבונות המנוהלים למשל לשם החזקת כספים כפיקדון וצבירת ריבית או לניהול תיקי השקעות בדרך של רכישה, החזקה ומכירה של ניירות ערך אינם חשבונות תשלום שכן הם אינם מיועדים לביצוע פעולות תשלום. חשבונות אלה מסווגים בחוק שירותי תשלום כ"חשבון תמורה", כהגדרתו בסעיף 48 לחוק שירותי תשלום. בהתאם לכך גם חשבון המיועד לרכישה או מכירה (המרה) של מטבע וירטואלי אינו חשבון תשלום.

להגדרה "סולק" – מוצע למחוק את ההגדרה שכן כחלק מהתיקונים העקיפים שבהצעת חוק הסדרת העיסוק בשירות תשלום מוצע למחוק את רישיון "סולק" ואת

(יד) אחרי ההגדרה "שימוש לרעה", באמצעי תשלום" יבוא:

"שירות ייזום מתקדם" – העמדה של אמצעי תשלום לרשות המשלם והתחייבות להעברת הוראת התשלום שייתן המשלם באמצעות אמצעי התשלום כאמור, למנהל חשבון התשלום למשלם, לשם ביצועה בידי מנהל החשבון כאמור, ובלבד שמי שהעמיד את האמצעי כאמור אינו מנהל חשבון;

"שירותי כספומט" – הפעלת מכשיר ממוכן המאפשר משיכת מזומן מחשבון תשלום או הפקדתו בחשבון תשלום";

(טו) בהגדרה "שירותי תשלום למשלם", אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) שירות ייזום מתקדם";

(2) בסעיף 2, סעיף קטן (ו) – בטל;

(3) בסעיף 3, סעיף קטן (ב) – בטל;

(4) בסעיף 6(א) –

(א) בפסקה (1), אחרי "או סליקת פעולת תשלום" יבוא "או שירות ייזום מתקדם";

ד ב ר י ה ס ב ר

ההנחה הייתה כי מתאים יותר שהוראות בעניינים אלה ייקבעו על ידי המאסדר, אם ישנו. לפיכך הסמכה זו אינה נדרשת עוד. מובן כי בלא קשר למחקיקת ההסמכה האמורה, הוראות חוק שירותי תשלום חלות על כל נותן שירותי תשלום, בין שהוא בעל רישיון ובין שלא.

וזה נוסחם של סעיפים 1(ו), 3(ב) ו-7(ג) לחוק שירותי תשלום שמוצע לבטלם:

בסעיף 2, שעניינו "חווה שירותי תשלום":

"(ו) השר, באישור ועדת הכלכלה, רשאי לקבוע, לגבי נותן שירותי תשלום שאינו גוף פיננסי מפקח, הוראות לעניין אופן קבלת הסכמת הלקוח ותיעודה לפי סעיף קטן (ג)";

בסעיף 3, שעניינו "צורת החווה":

"(ב) השר רשאי לקבוע, לגבי נותן שירותי תשלום שאינו גוף פיננסי מפקח, הוראות נוספות לעניין צורת החווה";

בסעיף 7, שעניינו "גילוי נאות":

"(ג) השר, באישור ועדת הכלכלה, רשאי לקבוע לגבי נותן שירותי תשלום שאינו גוף פיננסי מפקח פרטים שעליו לציין בחווה או בכל פרסום שלו בדבר שירותיו או באופן אחר שיקבע, לשם הבטחת גילוי נאות ללקוחותיו".

לפסקה (4)

סעיף 6 לחוק שירותי תשלום מסדיר את אופן סיום חווה שירותי תשלום. הסעיף מבחין בין שירותי התשלום

להגדרה "שירותי כספומט" – מוצע להגדיר שירותי כספומט כהפעלת מכשיר ממוכן המאפשר משיכת מזומן מחשבון תשלום או הפקדתו בחשבון תשלום. למען הסר ספק, הגדרה זו חלה לעניין השירותים האמורים, גם אם המכשיר הממוכן מאפשר לבצע פעולות נוספות. יובהר כי אף על פי שלא קיימת הגדרה לשירותי כספומט בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, על שירות זה חלות הוראות החוק האמור, מלבד במקרה שבו השירות ניתן על ידי חברת תשלומים.

מוצע לתקן את ההגדרה "שירותי תשלום למשלם" ולהוסיף את "שירות ייזום מתקדם" כחלק משירותים אלה.

לפסקאות (2), (3) ו-1(5)

מוצע למחוק את ההסמכה הנתונה לשר המשפטים לקבוע הוראות לעניין נותן שירותי תשלום שאינו גוף פיננסי מפקח. בהתאם להצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, ככלל, נותני שירותי תשלום יהיו מפקחים, וכאמור לעיל ייכנסו לגדר ההגדרה "גוף פיננסי מפקח" שבסעיף 1 לחוק שירותי תשלום. המאסדר של אותו גוף יוכל לקבוע הוראות בעניינים אלה במסגרת הוראות מאסדר ובהתאם לסמכותו הכללית הנתונה לו וכן בהתאם לסעיף 53 לחוק שירותי תשלום (בנוסחו המתוקן כמוצע בפסקה (22) להלן). ההסמכה שניתנה לשר המשפטים נקבעה מלכתחילה רק ביחס לנותני שירותי תשלום שאינם גוף פיננסי מפקח וזאת בשל פער הזמנים בין חקיקת חוק שירותי תשלום לבין חקיקת חוק המסדיר את הרישוי והפיקוח על גופים אלה.

- (ב) בפסקה (2), הסיפה החל במילים "השר יקבע הוראות" – תימחק;
- (5) בסעיף 7, סעיף קטן (ג) – בטל;
- (6) בסעיף 10, בסופו יבוא "או שהעמיד לרשותו במסגרת שירות ייזום מתקדם";
- (7) בסעיף 15 –
- (א) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "או להעביר הוראת תשלום";
- (ב) בסעיף קטן (א), אחרי "מטעמים בלתי סבירים" יבוא "ולעניין שירות ייזום מתקדם – לא יסרב להעביר הוראת תשלום למנהל חשבון התשלום מטעמים בלתי סבירים";
- (ג) בסעיף קטן (ב), אחרי "לבצע פעולת תשלום" יבוא "או להעביר הוראת תשלום";
- (8) בסעיף 16 –
- (א) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), ניתנה הודעה של משלם בדבר ביטול הוראת תשלום לנותן שירות ייזום מתקדם, יודיע על כך נותן השירות כאמור למנהל חשבון התשלום למשלם, מייד עם קבלת הודעת המשלם כאמור";

ד ב ר י ה ס ב ר

סבירים וקובע הוראות שונות בעניין זה. מוצע לערוך בסעיף התאמות בכל הנוגע לנותן שירות ייזום מתקדם ולחובה שלו שלא לסרב סירוב בלתי סביר להעביר הוראת תשלום.

לפסקה (8)

מוצע לתקן את סעיף 16 לחוק שירותי תשלום ולהבהיר את ההסדר החל לעניין ביטול הוראת תשלום כאשר ההוראה ניתנה באמצעות נותן שירות ייזום מתקדם. הוראת סעיף 16 לחוק שירותי תשלום חלה כלשונה במובן זה שכל עוד יש באפשרות נותן שירות הייזום להפסיק את ביצוע הוראת התשלום בהתאם לתנאים הקבועים בסעיף, עליו לעשות זאת. כך למשל אם הוראת התשלום טרם הועברה למנהל חשבון התשלום, עליו לעצור את העברתה. במצבים שבהם הוראת התשלום כבר הועברה, מוצע לקבוע במפורש חובה על נותן שירות ייזום מתקדם להודיע למנהל חשבון התשלום על בקשת הביטול של המשלם מייד עם קבלת הודעה מהמשלם, וזאת כדי שלא להחמיץ את המועד שבו מנהל חשבון התשלום יכול עוד לבטל את הוראת התשלום, ככל שהדבר אפשרי ובהתאם לתנאי הסעיף. למען הסר ספק, יובהר כי החובה שחלה על נותן שירות ייזום מתקדם אינה גורעת מהחובה החלה על מנהל חשבון התשלום לעניין זה, אם הלקוח בחר לבטל את

השונים לעניין זה, ולכן נדרש לתקן את הסעיף כך שיכלול התייחסות מפורשת לשירות ייזום מתקדם. מוצע לתקן את סעיף קטן (א), העוסק בהנפקה וסליקה, ולהוסיף בו התייחסות לשירות ייזום מתקדם כך שההוראות הקבועות בו יחולו גם לגבי סיום חוזה של שירות ייזום מתקדם. מוצע להחיל לגבי שירות ייזום מתקדם את אותו הסדר החל לעניין הנפקה של אמצעי תשלום שכן יש לשירותים אלה מאפיינים דומים.

נוסף על כך, גם בסעיף זה מוצע למחוק את הסמכות שהייתה נתונה לשר המשפטים לעניין נותני שירותי תשלום שאינם גוף פיננסי מפקח.

לפסקה (6)

מוצע להרחיב את הסמכות הנתונה לשר המשפטים בסעיף 10 לחוק שירותי תשלום, בהסכמת הגורמים המנויים בו, לקבוע הוראות לעניין חובת אימות וזיהוי גם לשם מתן הוראת תשלום באמצעות אמצעי תשלום שנותן שירותי תשלום העמיד לרשות משלם במסגרת שירות ייזום מתקדם.

לפסקה (7)

סעיף 15 לחוק שירותי תשלום קובע כי נותן שירותי תשלום לא יסרב לבצע פעולת תשלום מטעמים בלתי

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "לפי סעיף קטן (א)" יבוא "לפי סעיפים קטנים (א) או (א1)" ובמקום "שבאותו סעיף קטן" יבוא "שבסעיף קטן (א)";

(9) בסעיף 19, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) על אף הוראות סעיף קטן (א), נותן שירות ייזום מתקדם יהיה אחראי כלפי המשלם להעברת הוראת תשלום, במדויק, למנהל חשבון התשלום למשלם";

(10) בסעיף 21 –

(א) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "או לשם מתן הוראת תשלום";

(ב) בסעיף קטן (ג), הסיפה החל במילים "ואולם נותן שירותי התשלום למשלם" – תימחק;

(ג) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) היה קוד הזיהוי הייחודי שגוי ובשל כך לא בוצעה פעולת התשלום או נפל פגם בביצועה, נותן שירותי התשלום למשלם ונותן שירותי התשלום למוטב יעשו מאמצים סבירים להשיב ללקוח את הכספים שהועברו במסגרת פעולת התשלום, ככל שהועברו, ובכלל זה נותן שירותי התשלום למוטב ימסור לנותן שירותי תשלום למשלם את המידע הנדרש לעניין; לא ניתן להשיב ללקוח את הכספים כאמור, נותן שירותי התשלום יעביר ללקוח לפי בקשתו, את המידע שברשותו הנוגע לפעולת התשלום שבוצעה ויכול לסייע לו בהשבת הכספים.

ד ב ר י ה ס ב ר

"קוד זיהוי ייחודי" שמסירתו יכולה להיות גם לשם מתן הוראת תשלום כפי שנעשה במסגרת שירות ייזום מתקדם ולא רק לשם ביצוע פעולת תשלום. עוד מוצע לתקן את סעיף קטן (ג) ולהוסיף סעיף קטן (ד) כך שהחובה המוטלת על נותן שירותי תשלום למשלם ועל נותן שירותי תשלום למוטב לעשות מאמצים סבירים להשיב ללקוח את הכספים שהועברו במסגרת פעולת התשלום ולהעביר את המידע הנדרש לעניין, תחול בכל מצב שבו נפל פגם בביצוע פעולת התשלום בעקבות מסירה של קוד זיהוי ייחודי שגוי, גם אם לא הלקוח הוא זה שמסר אותו. תיקון זה נדרש בשל העובדה שגם נותן שירות ייזום בסיסי, שהוא חלק מהגדרת "יזום תשלום" לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, יכול למסור את קוד הזיהוי הייחודי, כך שאם השגיאה הייתה אצלו, עדיין תוטל החובה על נותני שירותי התשלום לסייע ללקוח בהשבת הכספים וקבלת המידע הרלוונטי. אם השגיאה הייתה אצל נותן שירות ייזום מתקדם הרי הוא ממילא מוגדר כנותן שירותי תשלום ויחולו גם הוראות סעיף 19 לחוק שירותי תשלום.

הוראת התשלום ישירות מולו, גם אם התקבלה באמצעות נותן שירות ייזום מתקדם.

לפסקה (9)

סעיף 19 לחוק שירותי תשלום מסדיר את האחריות של נותן שירותי תשלום כלפי הלקוח (משלם או מוטב) בביצוע פעולת התשלום. מוצע לקבוע שהאחריות של נותן שירות ייזום מתקדם כלפי המשלם היא להעברת הוראת התשלום למנהל חשבון התשלום למשלם במדויק, שכן זה המקטע שהוא אחראי עליו בשרשרת הפעולות הנוגעות לאותה הוראת תשלום. יובהר כי האחריות הזו חלה גם ביחס להוראה שנתן המשלם לביטול הוראת תשלום, וזאת בהמשך לחובה הקבועה בסעיף 16(א) לחוק שירותי תשלום לעניין ביטול הוראת תשלום.

לפסקה (10)

סעיף 21 לחוק שירותי תשלום קובע הסדר אחריות ייעודי לעניין פעולת תשלום שבוצעה על סמך קוד זיהוי ייחודי. מוצע לתקן את סעיף קטן (א) ולהוסיף בהגדרה

(ה) על אף האמור בסעיף 39(א) ו-(ב) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, לא יראו במסירה של קוד זיהוי ייחודי באמצעות יוזם תשלום מסירה של הלקוח לפי סעיף זה; לענין זה, "יוזם תשלום" – כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

(11) בסעיף 22, אחרי "למשלם" יבוא "או שהעמיד לרשותו במסגרת שירות יוזם מתקדם";

(12) אחרי סעיף 39 לחוק יבוא:

"פרק ז' 1: שירות יוזם מתקדם

(א) חל על מנהל חשבון תשלום למשלם חובת מתן גישה לחשבון התשלום למשלם לפי סעיף 35 לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, מנהל החשבון כאמור יאפשר למשלם לתת הרשאת גישה לחשבון שלו.

(ב) מנהל חשבון תשלום למשלם יאפשר למשלם לתת הרשאת גישה לחשבון כאמור בסעיף קטן (א) באופן פשוט ונוח, ומבלי להפעיל השפעה בלתי הוגנת על המשלם.

ד ב ר י ה ס ב ר

35 להצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, למעט סעיף 39 המוצע לחוק שירותי תשלום, אשר יחול רק בהתקיים חובת הגישה האמורה נוסף על שאר ההוראות המפורטות בפרק זה.

לסעיף 39 המוצע לחוק שירותי תשלום

מוצע לקבוע חובה על מנהל חשבון תשלום לאפשר למשלם לתת הרשאת גישה לחשבון התשלום שלו כך שיוכל לתת הוראות תשלום בחשבונו באמצעות נותן שירות יוזם מתקדם, אשר תחול בנסיבות שבהן חלה חובת גישה מכוח סעיף 35 המוצע להצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום.

כדי לוודא כי לקוחות יוכלו לתת הרשאת גישה לחשבון בהתאם לרצונם, מוצע להוסיף ולקבוע כי מנהל חשבון תשלום למשלם יאפשר למשלם לתת הרשאת גישה לחשבון באופן פשוט ונוח ובלי להפעיל השפעה בלתי הוגנת על המשלם. הוראה זאת מוצעת כדי למנוע חיכוכים בין מנהל חשבון התשלום לבין המשלם בעת מתן הרשאת הגישה ובעת השימוש בשירות יוזם מתקדם, אשר יפגעו בתמריצים של המשלם לעשות שימוש בשירות יוזם מתקדם ובפוטנציאל התחרותי שלו. יובהר כי השפעה בלתי הוגנת יכולה להיות במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה, או בכל דרך אחרת שיש בה משום הפעלת השפעה בלתי הוגנת. כך לדוגמה אוהרות ללקוח לעניין מתן הרשאת הגישה לנותן שירות יוזם מתקדם או לעניין טיב השירות הניתן על ידי נותן השירות האמור, עלולות להיחשב כהשפעה בלתי הוגנת.

לעניין זה, מוצע לתקן את ההסדר שקבוע כיום בסיפה של סעיף קטן (ג) (ובהתאם למוצע ייקבע במסגרת סעיף קטן (ד) המוצע), כך שיובהר כי גם במצב שבו המוטב הוא זה שמסר קוד זיהוי ייחודי שגוי ורוצה לפעול בעצמו להשבת הכספים אליו (ולא באמצעות המשלם), הוא יוכל לקבל את המידע הנדרש לעניין מאת נותן שירותי התשלום.

מוצע להוסיף סעיף קטן (ה) המבהיר במפורש שעל אף איסור ההפליה שבסעיף 39(א) ו-(ב) המוצע בהצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, לא יראו במסירה של קוד זיהוי ייחודי באמצעות יוזם תשלום מסירה של הלקוח לפי סעיף 21 לחוק שירותי תשלום.

לפסקה (11)

סעיף 22 לחוק שירותי תשלום מטיל חובה על נותן שירותי תשלום למשלם לאפשר למשלם להקפיד את אמצעי התשלום שהונפק לו לתקופה הקבועה בסעיף. מוצע להחיל את הסעיף גם על נותן שירות יוזם מתקדם, בשל העובדה שבדומה למנפיק אמצעי תשלום, גם נותן שירות יוזם מתקדם מעמיד לרשות המשלם אמצעי תשלום.

לפסקה (12)

מוצע להוסיף לחוק שירותי תשלום פרק ייעודי העוסק בשירות יוזם מתקדם ומסדיר הוראות נוספות החלות על שירות זה, יחד עם שאר הוראות חוק שירותי תשלום. לעניין זה, יובהר כי הוראות הפרק יחולו לגבי כל שירות יוזם מתקדם שיתפתח בשוק, גם אם אינו מבוסס על חובת הגישה לחשבון התשלום למשלם המוצעת בסעיף

מתן הרשאת גישה 39ב. (א) מנהל חשבון תשלום למשלם יאפשר למשלם המבקש לתת הרשאת גישה לחשבון לבחור את חשבונית התשלום שלגביהם תינתן הגישה, את תקופת ההרשאה אם בחר המשלם להגבילה, וכן אם להגביל את תקרת סכום החיוב בהוראות תשלום הניתנות מכוח ההרשאה.

(ב) נותן שירות ייזום מתקדם יאפשר למשלם, בחוזה שירותי תשלום, לבחור את הפרטים האמורים בסעיף קטן (א).

(ג) מנהל חשבון תשלום למשלם יזהה משלם המבקש לתת הרשאת גישה לחשבון באמצעות פרט אימות מוגבר.

העמדת אמצעי תשלום על ידי נותן שירות ייזום מתקדם 39ג. נותן שירות ייזום מתקדם יעמיד אמצעי תשלום רק לאותו המשלם שנתן הרשאת גישה לחשבון.

מתן הוראת תשלום לפי הרשאת גישה לחשבון 39ד. (א) נותן שירות ייזום מתקדם יעביר הוראת תשלום למנהל חשבון התשלום למשלם רק אם ניתנה לו הוראת תשלום.

(ב) נותן שירות ייזום מתקדם יזהה את המשלם כשהוא נותן הוראת תשלום באמצעותו; המאסדר של נותן שירות ייזום מתקדם יקבע, בהוראות מאסדר, הוראות לעניין אופן הזיהוי כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 39ב המוצע לחוק שירותי תשלום

בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) מוצע להסדיר את הפרטים שצריכים להיכלל במסגרת הרשאת הגישה לחשבון ולקבוע כי מנהל חשבון התשלום ונותן שירותי ייזום מתקדם יאפשרו למשלם לבחור באילו מחשבוניות התשלום שמנוהלים אצל מנהל חשבון התשלום תינתן הגישה, לבחור אם להגביל את תקופת ההרשאה ואם כן את אורך התקופה, וכן לבחור אם להגביל את סכום החיוב בהוראת התשלום מכוח ההרשאה ובכמה. הסדרה זו נדרשת כדי לאפשר למשלם לשלוט בחשבונו ובכספיו ולנהל ברמה מסוימת את הסיכונים הפוטנציאליים הנובעים ממתן הרשאת גישה לחשבונו לגורם שלישי. יובהר כי החובה לאפשר את הבחירה בפרטים אלה חלה, במהות, הן על מנהל חשבון תשלום למשלם והן על נותן שירותי ייזום מתקדם, אך ניתן לקיימה גם בדרך של בחירת הלקוח אצל אחד משני אלה והעברת המידע על אודות בחירת הלקוח ביניהם, כך שהרשאת הגישה לחשבון תוקם בהתאם לבחירת הלקוח.

נוכח הסיכונים האפשריים במתן גישה לחשבון לגורם שלישי, מוצע לקבוע בסעיף קטן (ג) כי מנהל חשבון תשלום למשלם יזהה משלם המבקש לתת הרשאת גישה לחשבון באמצעות פרט אימות מוגבר, הקובע למעשה רף זיהוי גבוה. זאת בדומה להקמת הרשאה לחיוב, אשר לפי סעיף 33 לחוק שירותי תשלום מחייבת גם היא אימות של המשלם באמצעות פרט אימות מוגבר.

לסעיף 39ג המוצע לחוק שירותי תשלום

בשל הסיכונים האפשריים במתן גישה לחשבון לגורם שלישי, מוצע לקבוע כי נותן שירותי ייזום מתקדם יעמיד אמצעי תשלום רק לאותו המשלם שנתן את הרשאת הגישה לחשבון. בדרך זו יהיה ניתן להבטיח זהות בין מי שנתן את הרשאת הגישה לחשבון לבין מי שיתן הוראות תשלום באמצעות נותן שירותי ייזום מתקדם לשם ביצוע בחשבון התשלום, ויפחתו הסיכונים לשימוש לרעה בחשבון באמצעות גורמים לא מורשים. יצוין כי בדומה להתנהלות הרגילה בחשבון תשלום, אם יש מיופה כוח בחשבון או אפוטרופוס שמונה בחשבון, הרי אין מניעה שיוכל לתת הוראות תשלום בחשבון מכוח הרשאת גישה לחשבון שהוא עצמו נתן. כך, נותן שירותי ייזום מתקדם שומר על שקיפות מול מנהל חשבון התשלום ועל זהות בין נותן ההרשאה לבין נותן הוראות התשלום מכוחה. חובה זו מוטלת על נותן שירותי ייזום מתקדם מאחר שהוא זה שמקבל את הוראת התשלום מהמשלם במישרין.

לסעיף 39ד המוצע לחוק שירותי תשלום

סעיף 9 לחוק שירותי תשלום קובע הוראה בסיסית שלפיה נותן שירותי תשלום יבצע פעולת תשלום רק אם ניתנה לו הוראת תשלום. מוצע לקבוע בסעיף קטן (א) הוראה דומה, המותאמת לשירותי ייזום מתקדם, ולפיה נותן שירותי תשלום יעביר הוראת תשלום למנהל חשבון

39ה. (א) המשלם רשאי לבטל הרשאת גישה לחשבון, בכל עת, בהודעה למנהל חשבון תשלום למשלם או לנותן שירות ייזום מתקדם.

(ב) הסתיים חוזה שירותי תשלום לעניין שירות ייזום מתקדם לפי סעיף 6(א) או (ב), יראו בכך כאילו הודיע המשלם לנותן שירות ייזום מתקדם על ביטול הרשאת הגישה לחשבון כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) קיבל מנהל חשבון תשלום למשלם הודעה מהמשלם כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך לנותן שירות ייזום מתקדם בהקדם האפשרי ולא יאוחר מיום עסקים אחד.

(ד) קיבל נותן שירות ייזום מתקדם הודעה מהמשלם על ביטול הרשאת גישה לחשבון כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), יודיע נותן השירות כאמור למנהל חשבון התשלום למשלם, בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מיום עסקים אחד, על ביטול הרשאת הגישה לחשבון.

(ה) עם קבלת הודעה על ביטול הרשאת הגישה לחשבון לפי סעיף זה, ולא יאוחר מיום עסקים אחד מהמועד האמור –

(1) נותן שירות ייזום מתקדם לא יעביר עוד הוראות תשלום לביצוע מכוח ההרשאה שבטולה;

דבריו הסבר

נותן שירות ייזום מתקדם לבין מנהל חשבון תשלום למשלם בדבר הודעת המשלם על ביטול הרשאת הגישה לחשבון. עוד מוצע לקבוע במפורש מהי הנפקות של קבלת הודעת משלם על ביטול הרשאת הגישה לחשבון (לרבות בדרך של סיום החוזה) – נותן שירותי ייזום מתקדם לא יעביר עוד הוראות תשלום לביצוע מכוח ההרשאה ומנהל חשבון תשלום למשלם לא יבצע הוראת תשלום מכוח ההרשאה שבטולה, גם אם הוראת התשלום הועברה אליו קודם לביטול הרשאת הגישה.

לעניין ביטול הרשאת גישה לחשבון תשלום משותף ביחד ולחוד, יובהר כי כל אחד מהבעלים בחשבון יכול לבטל את הרשאת הגישה לחשבון, שכן כל אחד מהם נכלל בהגדרה "משלם" שבסעיף 1 לחוק שירותי תשלום, וזאת בדומה לביטול של הרשאה לחיוב. כמו כן, מוצע לקבוע במפורש כי אם המשלם שנתן את הרשאת הגישה לחשבון תשלום משותף ביחד ולחוד, הפסיק להיות בעלים בחשבון יבטל מנהל חשבון התשלום את הרשאת הגישה לחשבון ויחולו הוראות סעיף 39 המוצע לחוק שירותי תשלום כך שלא יהיה ניתן עוד לפעול מכוח ההרשאה שבטולה.

התשלום למשלם רק אם ניתנה לו הוראת תשלום. הוראה זו נועדה למנוע מצב שבו נותן שירות ייזום מתקדם יפעל שלא מכוח הוראה שנתן המשלם.

בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי נותן שירות ייזום מתקדם יזהה את המשלם כשהוא נותן הוראת תשלום באמצעותו. יצוין כי ההוראה אינה קובעת את רמת הזיהוי הנדרשת. לצד זאת, מוצע לקבוע כי המאסדר של נותן שירות ייזום מתקדם יקבע בהוראות מאסדר הוראות לעניין אופן הזיהוי, שכן מדובר בעניין מקצועי שיש לו היבטים טכנולוגיים והיבטים הנוגעים לניהול סיכונים הנמצאים בתחום מומחיותו של המאסדר ודורשים גמישות. הכוונה היא כי הוראות כאמור ייקבעו זמן סביר לפני מועד תחילת חובת הגישה באופן שיאפשר תקופה הערכות.

לסעיף 39 המוצע לחוק שירותי תשלום

מוצע להסדיר את זכותו של המשלם לבטל את הרשאת הגישה לחשבון בהודעה למנהל חשבון תשלום למשלם או לנותן שירות ייזום מתקדם. עוד מוצע לראות את סיום חוזה לעניין שירותי ייזום מתקדם כאילו הודיע המשלם לנותן שירות ייזום מתקדם על ביטול הרשאת גישה לחשבון. נוסף על כך, מוצע לקבוע חובת יידוע הדדית בין

(2) מנהל חשבון התשלום למשלם לא יבצע הוראת תשלום מכוח ההרשאה שבוטלה.

(ו) הפסיק המשלם שנתן את הרשאת הגישה לחשבון בחשבון תשלום משותף ביחד ולחוד להיות בעלים בחשבון, יבטל מנהל חשבון התשלום למשלם את הרשאת הגישה ויחולו הוראות סעיף זה.

הרשאת גישה בחשבון שלא נעשה בה שימוש 24 חודשים ממועד נתינתה או ממועד החיוב האחרון שנעשה מכוחה, לפי המאוחר – אינה תקפה; פקע תוקפה של הרשאה לפי סעיף זה, מנהל חשבון התשלום למשלם יודיע על כך למשלם ולנותן שירות ייזום מתקדם ויחולו הוראות סעיף 39ז.

תוקפה של הרשאת גישה לחשבון שלא נעשה בה שימוש 139ז.

חייב מנהל חשבון תשלום למשלם את המשלם בחריגה מהרשאת הגישה לחשבון שניתנה לו, ישיב למשלם את ההפרש שבין הסכום שבו חויב המשלם ובין הסכום שמנהל חשבון התשלום למשלם היה רשאי לחייבו על פי ההרשאה, בערכו ביום החיוב (בסעיף זה – סכום ההפרש); השבת סכום ההפרש תיעשה בהקדם האפשרי אך לא יאוחר מיום עסקים אחד מהמועד שבו גילה מנהל חשבון התשלום למשלם את החריגה מההרשאה או מהמועד שבו הודיע לו המשלם על החריגה, לפי המוקדם; לעניין סעיף זה, יראו כחריגה מהרשאת גישה לחשבון, בין השאר, חיוב מכוח הרשאה שפג תוקפה או חיוב בסכום העולה על הסכום המותר לחיוב בהתאם לתנאי ההרשאה.

חריגה מהרשאת גישה לחשבון 139ז.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 139 המוצע לחוק שירותי תשלום

סעיף 139 המוצע לחוק שירותי תשלום קובע הוראה הדומה לסעיף 37 לחוק שירותי תשלום בעניין חריגה מהרשאה לחיוב. מוצע לקבוע כי אם חייב מנהל חשבון תשלום למשלם את המשלם בחריגה מהרשאת הגישה לחשבון שניתנה לו, ישיב למשלם את ההפרש שבין הסכום שבו חויב המשלם ובין הסכום שמנהל חשבון התשלום למשלם היה רשאי לחייבו על פי ההרשאה, בערכו ביום החיוב, וכמו כן מוצע לקבוע את המועדים להשבה כמפורט בסעיף; הסעיף מבהיר כי יראו כחריגה מהרשאת גישה לחשבון, בין השאר, חיוב מכוח הרשאה שפג תוקפה או חיוב בסכום העולה על הסכום המותר לחיוב בהתאם לתנאי ההרשאה.

לסעיף 139 המוצע לחוק שירותי תשלום

מוצע לקבוע כי הרשאת גישה בחשבון שלא נעשה בה שימוש 24 חודשים ממועד נתינתה או ממועד החיוב האחרון שנעשה מכוחה, לפי המאוחר – אינה תקפה. עוד מוצע לקבוע כי במקרה כזה יידרש מנהל חשבון התשלום להודיע למשלם ולנותן שירות ייזום מתקדם על פקיעת ההרשאה, ויחולו הוראות סעיף 39ה המוצע לחוק שירותי תשלום.

בשל הסיכון הטמון במתן גישה לחשבון תשלום של משלם לגורם שלישי, מוצע לתחום סיכון זה ולקבוע כי אם ההרשאה אינה פעילה היא לא תהיה תקפה עוד. כמובן שאין זה מונע מהמשלם לתת הרשאת גישה חדשה לטובת אותו נותן שירות ייזום מתקדם בהתאם לרצונו.

סעיפים 39ו ו-139 המוצעים לחוק שירותי תשלום קובעים הוראות דומות לסעיף 34 לחוק שירותי תשלום, המסדיר את ביטולה ופקיעתה של הרשאה לחיוב.

הגבלה על גביית תמורה בידי מנהל חשבון תשלום ח.39. מנהל חשבון תשלום למשלם לא יגבה תמורה מהמשלם בעד מתן הרשאת גישה לחשבון או ביטולה ובעד מתן הגישה לנותן שירות ייזום מתקדם בהתאם להרשאת הגישה לחשבון.

הוראות מאסדר של מנהל חשבון תשלום ט.39. המאסדר של מנהל חשבון תשלום למשלם, רשאי לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות בעניינים אלה:

(1) אופן זיהוי המשלם על ידי מנהל חשבון התשלום למשלם לשם מתן הרשאת גישה לחשבון ואופן מתן הרשאת הגישה לחשבון, לרבות זיהוי של המשלם וקבלת הרשאתו כאמור באמצעות גורם אחר;

(2) מסירת הודעה למשלם בדבר הרשאת גישה לחשבון שניתנה בחשבונו;

(3) אופן מתן הרשאת גישה לחשבון תשלום של תאגיד;

(13) בסעיף 40, סעיף קטן (ו) – בטל;

(14) בסעיף 41 –

(א) בהגדרה "הסכום הבסיסי" –

(1) בפסקה (1), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות";

(2) בפסקה (2), המילים "או בעל רישיון הנפקה" – יימחקו;

ד ב ר י ה ס ב ר

הרשאת הגישה לחשבון, לרבות באמצעות גורם אחר, וכן בעניין מסירת הודעה למשלם בדבר הרשאת גישה שניתנה בחשבונו ואופן מתן הרשאת גישה לחשבון של תאגיד.

לפסקה (13)

בהתאם למחיקה המוצעת של סמכות שר המשפטים, בסעיף 7 לחוק שירותי תשלום, לקבוע לגבי נותן שירותי תשלום שאינו גוף פיננסי מפקח פרטים שעליו לציין בחוזה או בכל פרסום שלו לשם הבטחת גילוי נאות ללקוחותיו, מוצע למחוק גם את סעיף העונשין החל על הפרה של הוראות שקבע השר לפי אותו סעיף.

וזה נוסחו של סעיף 40(ו) לחוק שירותי תשלום שמוצע לבטל:

"(ו) נותן שירותי תשלום שאינו גוף פיננסי מפקח שלא ציין פרטים שקבע השר בהתאם להוראות סעיף 7(ג), דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, ואם הוא תאגיד – כפל הקנס האמור"

לפסקה (14)

סעיף 41 לחוק שירותי תשלום קובע את ההגדרות הנדרשות לפרק ט' לחוק האמור, שעניינו עיצום כספי.

לסעיף 39 המוצע לחוק שירותי תשלום

מוצע לקבוע כי מנהל חשבון תשלום למשלם לא יגבה תמורה מהמשלם בעד מתן הרשאת גישה לחשבון או ביטולה ובעד מתן הגישה לנותן שירות ייזום מתקדם בהתאם להרשאת הגישה לחשבון, וזאת כדי למנוע פגיעה בתחרות ובהתפתחות של השירות. יובהר כי ההוראה האמורה אינה מונעת ממנהל חשבון התשלום לגבות עמלה בעד ביצוע הוראת התשלום עצמה, בכפוף לאיסור ההפליה שבסעיף 39(ב) המוצע להצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום. כך, לדוגמה, אם מנהל חשבון התשלום גובה עמלה בעד ביצוע הוראת תשלום שניתנה לו על ידי המשלם במישרין (למשל עמלת פעולה בערוץ ישיר), הוא יכול לגבות אותה גם כשהיא ניתנת באמצעות נותן שירות ייזום מתקדם.

לסעיף 39 המוצע לחוק שירותי תשלום

בלי לגרוע מהסמכויות הנתונות למאסדרי נותני שירותי התשלום, מוצע להקנות למאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם סמכות לקבוע, ככל הנדרש, הוראות מאסדר בעניינים שונים הנוגעים לאופן זיהוי המשלם על ידי מנהל חשבון התשלום לשם מתן הרשאת גישה לחשבון ואופן מתן

(3) בפסקה (3), המילים "או בעל רישיון הנפקה" – יימחקו;

(4) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(4א) לעניין נותן שירותי תשלום שהוא חברת תשלומים – הסכום הבסיסי לעניין חברת תשלומים, כמפורט בתוספת השנייה לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(15) בסעיף 42 –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (11) יבוא:

"(11א) לא זיהה את המשלם כשניתנה הוראת תשלום באמצעותו או שזיהה את המשלם שלא בהתאם להוראות שקבע המאסדר של נותן שירות ייזום מתקדם לעניין זה לפי סעיף 39ד(ב), והכול בניגוד להוראות סעיף 39ד(ב);

(11ב) הפר הוראה שקבע מאסדר של מנהל חשבון תשלום למשלם, בהוראות מאסדר, לפי סעיף 39ט;";

(ב) בסעיף קטן (ב) –

(1) אחרי פסקה (14) יבוא:

"(14א) מנע מהמשלם לתת הרשאת גישה לחשבון שלו, בניגוד להוראות סעיף 39א(א);

ד ב ר י ה ס ב ר

המאסדר של נותן שירות ייזום מתקדם לעניין זה לפי סעיף 39ד(ב) המוצע לחוק שירותי תשלום, והכול בניגוד להוראות סעיף 39ד(ב) המוצע לחוק שירותי תשלום. עוד מוצע להוסיף את פסקה (11ב) ולקבוע בהפרה אם נותן שירותי תשלום שהוא מנהל חשבון תשלום הפר הוראה שקבע מאסדר של מנהל חשבון תשלום למשלם, בהוראות מאסדר לפי סעיף 39ט המוצע לחוק שירותי תשלום.

הפרות המנויות בסעיף קטן (ב) הן הפרות שמקימות עילה להטלת עיצום כספי בגובה כפל הסכום הבסיסי, שכן מדובר בהפרה ברמת חומרה גבוהה יותר. מוצע להוסיף את פסקאות (14א) עד (14ח) המוצעות, העוסקות בהפרות שונות של נותן שירותי תשלום כמנהל חשבון תשלום או כנותן שירות ייזום מתקדם.

עוד מוצע להוסיף את פסקה (15א) הקובעת הפרה על נותן שירותי תשלום שניגש אל חשבון תשלום לשם מתן הוראה לביצוע פעולת תשלום בחשבון, אם הגישה נעשתה דרך עיסוק, תוך שימוש בפרטי הגישה של המשלם לחשבון התשלום שלו שנועדו לאמת את זהותו לפני מנהל חשבון התשלום, בניגוד להוראות סעיף 45א המוצע לחוק שירותי תשלום.

מוצע לתקן את ההגדרות כך שיותאמו להוראות המוצעות בהצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום.

בהגדרה "הסכום הבסיסי", מוצע להחליף את ההתייחסות ל"סולק" בהתייחסות ל"בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות" וכן למחוק את המילים "או בעל רישיון הנפקה" שכן, כאמור לעיל, מוצע לבטל רישיון זה. כמו כן, מוצע להוסיף סכום בסיסי לעניין חברת תשלומים ולהפנות בעניין זה לסכום הבסיסי לעניין חברת תשלומים, כמפורט בתוספת השנייה להצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום.

לפסקה (15)

סעיף 42 לחוק שירותי תשלום קובע את ההפרות שבשלהן רשאי מאסדר להטיל עיצום כספי על נותן שירותי תשלום שהוא גוף פיננסי מפקח.

ההפרות המנויות בסעיף קטן (א) הן הפרות שמקימות עילה להטלת עיצום כספי בגובה הסכום הבסיסי. לסעיף קטן זה מוצע להוסיף את פסקה (11א) ולקבוע בהפרה אם נותן שירותי תשלום שהוא נותן שירות ייזום מתקדם לא זיהה את המשלם כאשר ניתנה הוראת תשלום באמצעותו או שזיהה את המשלם שלא בהתאם להוראות שקבע

(14ב) לא אפשר למשלם המבקש לתת הרשאת גישה לחשבון, לבחור את חשבונות התשלום שלגביהם תינתן גישה, את תקופת ההרשאה אם בחר המשלם להגביל, או אם להגביל את תקרת סכום החיוב בהוראות התשלום הניתנות מכוח ההרשאה, והכול בניגוד להוראות סעיף 39ב(א) או (ב);

(14ג) אישר בקשה למתן הרשאת גישה לחשבון בלי שזיהה את המשלם המבקש לתת הרשאת גישה בחשבונות באמצעות פרט אימות מוגבר, בניגוד להוראות סעיף 39ב(ג);

(14ד) לא הודיע לנותן שירות ייזום מתקדם על הודעת המשלם על ביטול הרשאת הגישה לחשבון, בניגוד להוראות סעיף 39ה(ג);

(14ה) לא הודיע למנהל חשבון התשלום למשלם על הודעת המשלם על ביטול הרשאת גישה, בניגוד להוראות סעיף 39ה(ד);

(14ו) העביר למנהל חשבון התשלום למשלם הוראות תשלום לביצוע מכוח הרשאת גישה לחשבון שבוטלה, בניגוד להוראות סעיף 39ה(ה)(1);

(14ז) ביצע הוראת תשלום מכוח הרשאת גישה לחשבון שבוטלה, בניגוד להוראות סעיף 39ה(ה)(2);

(14ח) לא השיב למשלם את סכום ההפרש, בניגוד להוראות סעיף 39ז;";

(2) אחרי פסקה (15) יבוא:

"(15א) ניגש אל חשבון תשלום לשם מתן הוראה לביצוע פעולת תשלום בחשבון, אם הגישה נעשתה דרך עיסוק, תוך שימוש בפרטי הגישה של המשלם לחשבון התשלום שלו שנועדו לאמת את זהותו לפני מנהל חשבון התשלום, בניגוד להוראות סעיף 45א;";

ד ב ר י ה ס ב ר

המנויות בחוק שירותי תשלום בנוסחו הקיים, לעניין נותן שירות תשלום למשלם, עשויות להיות רלוונטיות לנותן שירות ייזום מתקדם, בהתאם למאפייני פעילותו.

למען הסר ספק, יובהר כי עם ההוספה המוצעת של שירות הייזום המתקדם להגדרה "שירותי תשלום למשלם" שבסעיף 1 לחוק שירותי תשלום, הרי גם הפרות אחרות

(א) בפסקה (1), במקום "וסולק" יבוא "ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(ב) בפסקה (2), המילים "ובעל רישיון הנפקה" – יימחקו;

(ג) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) לגבי חברת תשלומים – ההוראות לפי

סעיפים 52טז עד 52כט ו-56ח לחוק ניירות ערך,

בשינויים המחויבים";

(17) אחרי סעיף 45 יבוא:

45א. לא ייגש אדם אל חשבון תשלום לשם מתן הוראה לביצוע פעולת תשלום בחשבון, אם הגישה כאמור נעשית דרך עיסוק, תוך שימוש בפרטי הגישה של המשלם לחשבון התשלום שלו שנועדו לאמת את זהותו לפני מנהל חשבון התשלום";

"איסור גישה
באמצעות פרטי
הגישה של
המשלם

(18) בסעיף 46 –

(א) בסעיף קטן (ב), הסיפה החל במילים "השר רשאי לקבוע" – תימחק;

(ב) סעיף קטן (ג) – בטל;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (16)

בחשבון לפעול בו, כמו למשל מיופה כוח בחשבון או אפוטורפוס שמונה בחשבון, וכעת מוצע להוסיף כלי משפטי נוסף – שירות ייוזם מתקדם. כדי לשמור על כספי הלקוח יש להבטיח כי כל גישה באמצעות צד שלישי לחשבון של הלקוח תהיה גישה מורשית ומוסדרת, באמצעות כלים משפטיים לגיטימיים ושקופים. הכוונה היא כלים שמאפשרים למנהל חשבון התשלום לדעת מי הוא הגורם שנותן הוראות בחשבון ולמנוע התחזות ללקוח באופן שפוגע ביכולתו של מנהל חשבון התשלום לנהל סיכונים של הונאות והתחזות, כל זאת לטובת הלקוח.

לפסקה (18)

סעיף 46 לחוק שירותי תשלום עוסק בחובות דיווח של נותני שירותי תשלום ללקוחותיהם. מוצע למחוק את הסמכות הנתונה לשר המשפטים לקבוע הוראות בעניינים אלה לגבי נותן שירותי תשלום שהוא אינו גוף פיננסי מפקח.

זהו נוסחו של סעיף 46(ג) שמוצע לבטל:

"(ג) בלי לגרוע מהוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), השר רשאי לקבוע, לגבי נותן שירותי תשלום למשלם או נותן שירותי תשלום למוטב, שאינו גוף פיננסי מפקח, חובת דיווח לגבי עניינים נוספים הנוגעים לפעילותו כנותן שירותי תשלום."

סעיף 43 לחוק שירותי תשלום מחיל את מנגנוני העיצום הכספי על מפרים שהם נותני שירותי תשלום, לפי זהות הגוף המפוקח.

בפסקה (1) מוצע להחליף את ההתייחסות ל"סולק" בהתייחסות ל"בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי".

בפסקה (2) מוצע למחוק את "בעל רישיון הנפקה" בשל הביטול המוצע של רישיון זה במסגרת התיקון העקיף לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים כאמור לעיל.

מוצע להוסיף את פסקה (4) שעניינה ההפניה למנגנוני העיצום הכספי לגבי חברת תשלומים, בהתאם למנגנונים הקבועים בחוק ניירות ערך.

לפסקה (17)

מוצע להוסיף את סעיף 45א לחוק שירותי תשלום ולקבוע בו איסור דומה לאיסור שנקבע בסעיף 60 לחוק שירות מידע פיננסי. הסעיף קובע כי לא ייגש אדם אל חשבון תשלום לשם מתן הוראה לביצוע פעולת תשלום בחשבון, אם הגישה כאמור נעשית דרך עיסוק, תוך שימוש בפרטי הגישה של המשלם לחשבון התשלום שלו שנועדו לאמת את זהותו לפני מנהל חשבון התשלום. ישנם כלים משפטיים המאפשרים לצדדים שלישיים שאינם בעלים

(19) בסעיף 47(ב), בסופו יבוא "או אם עשה שימוש במערכת ממשק למתן הוראות תשלום, כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(20) אחרי סעיף 47 יבוא:

47. ההוראות לפי חוק זה יחולו גם על שירותי כספומט שירותי תחולת החוק על שירותי כספומט הניתנים על ידי נותן שירותי תשלום";

(21) בסעיף 51 –

(א) בסעיף קטן (ב), אחרי "זכויות המוקנות ללקוח" יבוא "כאמור" ואחרי "21" יבוא "39א עד 39ט";
(ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) על אף הוראות סעיף קטן (א), היה הלקוח גוף ממשלתי או בנק ישראל, רשאים נותן שירותי התשלום והגוף הממשלתי או בנק ישראל, לפי העניין, להתנות בחוזה ביניהם על זכויות המוקנות ללקוח כאמור על פי חוק זה";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (19)

סעיף 47 לחוק שירותי תשלום עניינו בתחולת החוק על נותן שירותי תשלום שאינו תושב ישראל. סעיף קטן (ב) קובע אינדיקציות שונות לכך שנותן שירותי התשלום מכווין את פעילותו ללקוחות בישראל. מוצע להוסיף אינדיקציה נוספת לסעיף הנוגעת לשימוש במערכת ממשק למתן הוראות תשלום, כהגדרתה בהצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, שכן סביר להניח כי מי שעושה שימוש במערכת כאמור ונותן שירות באמצעותה, מכון את פעילותו ללקוחות בישראל.

לפסקאות (20) ו-(23)

מוצע להוסיף את סעיף 47א לחוק שירותי תשלום ולהרחיב את תחולת החוק גם על שירותי כספומט, ובלבד שהם ניתנים על ידי נותן שירותי תשלום. כבר בעת חקיקת חוק שירותי תשלום עלתה שאלה אם שירותי כספומט נכללים במסגרת שירותי תשלום. לשם כך נקבעה בסעיף 77(ג) לחוק שירותי תשלום הוראת תחילה מאוחרת לגבי שירותים אלה, במטרה לבחון בחלוף הזמן את ההתאמה של שירותי כספומט לחוק שירותי תשלום. בחודש דצמבר 2020 פרסם משרד המשפטים באתר המשרד קול קורא בעניין הסדרה מתאימה לעניין מכשירים למשיכת מזומן (כספומטים). בעקבות התגובות שהתקבלו בנושא, וכן לאחר שהוא נלמד לעומק, בין השאר על ידי רשות ניירות ערך כמאסדרת העתידית בתחום שירותי התשלום, הוחלט לאמץ הוראה דומה לזו הקיימת בדירקטיבה ה-PSD2, הקובעת ביחס לשירותי כספומט המוחרגים מתחולת הדירקטיבה כי ההחרגה אינה חלה על מי שממילא נותן שירות תשלום אחר. יצוין כי מי שנותן שירותי כספומט מפקח כבר היום כנותן שירות בנכס פיננסי לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, וחלות עליו הוראות שונות מכוח החוק האמור. בהתאם למוצע בסעיף 47א המוצע בחוק

שירותי תשלום, גם בהצעת חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום מוצע לקבוע כי רשות ניירות ערך תפקח על שירותי כספומט רק אם הם ניתנים על ידי חברת תשלומים. התפיסה היא שאם מי שנותן את שירותי הכספומט הוא ממילא גם נותן שירותי תשלום, הרי אין טעם ליצור הפרדה מלאכותית בין החובות החלות עליו כנותן שירותי תשלום לבין החובות החלות עליו כמפעיל שירותי כספומט. מכל מקום, יובהר כי ההגנות הצרכניות הקיימות בחוק שירותי תשלום חלות לגבי לקוח שעשה שימוש בשירותי כספומט, גם אם מי שנותן אותם אינו נותן שירותי תשלום, וזאת ביחסים שבינו לבין מי שהנפיק לו את אמצעי התשלום שבאמצעותו נעשה שימוש בכספומט או שמנהל לטובתו את חשבון התשלום שממנו נמשכו הכספים או שאליו הופקדו הכספים, לפי העניין, אגב השימוש בכספומט. כך למשל, במקרה של שימוש לרעה או בפגם בביצוע פעולת התשלום, ללקוח קיימת הזכות שבחוק שירותי תשלום להשבה או לתיקון הפגם מול מנפיק אמצעי התשלום או מנהל חשבון התשלום שלו, אשר היו מעורבים בפעולת התשלום. בהמשך לכך, אף על פי שסעיף 77(ג) לחוק שירותי תשלום, שקבע תחילה מאוחרת ביחס לשירותי כספומט, נכנס כבר לתוקפו, מוצע לבטל את הסעיף וזאת כדי ליצור הלימה עם התיקון המוצע בסעיף 47א האמור.

וזה נוסחו של סעיף 77(ג) לחוק שירותי תשלום שמוצע לבטל:

"(ג) על אף הוראות סעיף קטן (א) ובלי לגרוע מהוראות סעיף 48(ב), תחילתו של חוק זה לענין מכשיר למשיכת מזומן מחשבון תשלום – 18 חודשים מיום התחילה."

לפסקה (21)

סעיף 51 לחוק שירותי תשלום מעגן את הקוגנטיות של החוק. עם זאת, כאשר הלקוח הוא עסק, כפי שמוגדר

(א) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "נוסף על סמכויות הנתונות למאסדר לפי חוק זה או לפי דין אחר, לעניין מסוים, רשאי מאסדר, מכוח סמכותו לפי דין לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות בעניינים נוספים לפי חוק זה, שיחולו על נתן שירותי תשלום שהוא גוף פיננסי מפקח, בכפוף להוראות חוק זה";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, בירור מינהלי הנוגע להוראות כאמור ואכיפתן, יהיו נתונות למאסדר הסמכויות הנתונות לו על פי הדין הנוגע לנתן שירותי תשלום שהוא גוף פיננסי מפקח";

(23) בסעיף 77, סעיף קטן (ג) – בטל;

(24) סעיף 79 – בטל.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (22)

מוצע לתקן את סעיף 53 לחוק שירותי תשלום ולקבוע בו הוראה דומה לסעיף 62 לחוק שירות מידע פיננסי, בעניין הסמכויות הנתונות למאסדר והרחבת השימוש בהן לשם אסדרה, פיקוח ואכיפה של הוראות חוק שירותי תשלום. כדי לאפשר למאסדר של גוף פיננסי מפקח לפקח על הפעילויות המוסדרות בחוק שירותי תשלום, מוצע לקבוע כי למאסדר יהיו נתונות כל הסמכויות הנתונות לו בחוק המרכזי המסדיר את הרישוי והפיקוח של הגופים המפוקחים על ידו, גם לצורך הסדרה ופיקוח בנוגע לנושאים המוסדרים בחוק שירותי תשלום. כך מוצע לקבוע כי נוסף על הסמכויות הנתונות לפי חוק שירותי תשלום או לפי דין אחר למאסדר של גוף פיננסי מפקח, המאסדר יהיה רשאי לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות בעניינים נוספים לפי חוק שירותי תשלום, שיחולו על גוף פיננסי מפקח. עוד מוצע כי לשם פיקוח על ביצוע אותן הוראות, בירור מינהלי הנוגע להוראות כאמור ואכיפתן, יהיו נתונות למאסדר הסמכויות הנתונות לו לפי הדין הנוגע לגוף הפיננסי המפוקח. כמובן שאין בסעיף זה כדי לפגוע בסמכויות הנתונות למאסדר של גוף פיננסי לפי כל דין אחר.

לפסקה (24)

מוצע למחוק את הוראת השעה הנוגעת להגדרה "בנק הדואר" בשל שינויים שחלו בהגדרה זו לאחר חקיקת חוק שירותי תשלום.

בסעיף, הצדדים לחוזה רשאים להתנות על סעיפים מסוימים בחוק שירותי תשלום, למעט הסעיפים המפורטים בו. מוצע להוסיף בסעיף קטן (ב) הפניה לסעיפים הייעודיים המוצעים לעניין שירות ייזום מתקדם, כך שלא יהיה ניתן להתנות עליהם. מדובר בשירות המערב באופן מובנה כמה נתני שירות תשלום ויוצר תיווך בין מנהל חשבון התשלום למשלם לבין המשלם באמצעות נתן שירות ייזום מתקדם כך שישנם סיכונים שנוצרים למשלם ויש חשיבות בהענקת ההגנה באופן קוגנטי. כמו כן, מוצע להבהיר את נוסח הסעיף הקיים כך שיובהר שהלקוח רשאי להתנות בחוזה שבינו לבין נתן שירותי תשלום רק על זכויות שחוק שירותי תשלום מקנה לו ואין הוא יכול להתנות על זכויות של לקוחות אחרים.

כמו כן, מוצע להוסיף את סעיף קטן (ג) ולקבוע שאם הלקוח היה גוף ממשלתי או בנק ישראל, רשאים הצדדים לחוזה להתנות ביניהם על זכויות המוקנות להם לפי חוק שירותי תשלום. ההנחה היא שגוף מסוג זה הוא גוף חזק שלא זקוק להגנה הקוגנטית שבחוק וכי טיב היחסים בין הממשלה או בנק ישראל לבין נתן שירותי תשלום שונה לעומת טיב היחסים שבין נתן שירותי תשלום לבין לקוח רגיל. אף כאן הנוסח מבהיר כי היכולת להתנות על החוק אינה מאפשרת התניה על זכויות של לקוח אחר. במהלך יישום חוק שירותי תשלום עלה צורך באפשרות של הממשלה או בנק ישראל להתנות על זכויות שונות שבחוק האמור ועל כן מוצע תיקון זה.

(1) בסעיף 6(א), במקום "מוסד בנקאי כמשמעותו בחוק בנק ישראל, תשי"ד-1954" יבוא "תאגיד בנקאי כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (בחוק זה – תאגיד בנקאי)" ואחרי "לשכת עבודה שהוקמה על פי סעיף 23 לחוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959" יבוא "חברת תשלומים כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023 (בחוק זה – חברת תשלומים), בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 (בחוק זה – בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי), או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36ט לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (בחוק זה – בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי)";

(2) בסעיף 8(ו), במקום "באמצעות מוסד בנקאי או חברת הדואר" יבוא "באמצעות תאגיד בנקאי, חברת הדואר, חברת תשלומים, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(3) בתוספת, בפרט 8, בפסקה (3), במקום הסיפה החל במילים "ואם התשלום נעשה באמצעות חשבון בנק" יבוא "ואם התשלום נעשה באמצעות חשבון המנוהל על ידי אחד מהגופים המפורטים להלן – מספר החשבון ופרטי הגוף:

(1) תאגיד בנקאי;

(2) חברת הדואר;

(3) חברת תשלומים;

(4) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי;

(5) בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי."

תיקון חוק אשראי 74. בחוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993³⁵ –

(1) בסעיף 1 –

ד ב ר י ה ש כ ר

לסעיף 74 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993 (בפרק זה – חוק אשראי הוגן), כך שהוראותיו העוסקות, בין השאר, בשיעור העלות המרבית של האשראי ובעיצומים כספיים בשל הפרת החוק האמור, יחולו על חברת תשלומים, כהגדרתה בחוק המוצע, כאשר היא עוסקת במתן אשראי אגב פעולת תשלום, כהגדרתו בחוק המוצע. כמו כן מוצע כי רשות ניירות ערך תשמש כממונה לעניין חברת תשלומים בהתאם לחוק אשראי הוגן.

לסעיף 73 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 – בסעיפים 6(א) ו-8(ו) ופרט 3(8) לתוספת שבו – כדי להתאימו להוראות החוק המוצע ולאפשר העברת שכר עבודה של עובד גם לחשבונות תשלום המנוהלים על ידי חברת תשלומים, כהגדרתה המוצעת בחוק המוצע, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי, כהגדרתו המוצעת בסעיף 36ט לחוק הבנקאות (רישוי).

³⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 86; התשע"ח, עמ' 438.

³⁵ ס"ח התשנ"ג, עמ' 174; התשע"ט, עמ' 48.

(א) אחרי ההגדרה "בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי", "בעל רישיון למתן אשראי" ו"בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי" יבוא:

"בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" – מי שבידו רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי);

(ב) אחרי ההגדרה "חברה מנהלת" יבוא:

"חברת תשלומים" – כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

(ג) אחרי ההגדרה "חוק הבנקאות (רישוי)" יבוא:

"חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג–2023;

(ד) בהגדרה "מלווה מוסדי" –

(1) בפסקה (1), במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(2) אחרי פסקה (6) יבוא:

"(7) חברת תשלומים";

(ה) ההגדרה "סולק" – תימחק;

(ו) אחרי ההגדרה "ריבית פיגורים" יבוא:

"רשות ניירות ערך" – כמשמעותה בסעיף 2 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח–1968;

(ז) בהגדרה "תוספת", בפסקה (3), במקום "או הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון" יבוא "הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון או רשות ניירות ערך";

ד ב ר י ה ס ב ר

לקבוע הוראות מאסדר גם בעניינים לפי חוק אשראי הוגן, בכפוף להוראותיו. זאת ועוד, מוצע לקבוע כי נוסף על סמכויות הנתונות למאסדר כאמור לפי חוק אשראי הוגן או לפי דין אחר, לעניין מסוים, רשאי מאסדר מכוח סמכותו לפי דין לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות בעניינים נוספים לפי חוק אשראי הוגן, שיחולו על מלווה מוסדי. כמו כן, מוצע לקבוע כי לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק אשראי הוגן, בירור מינהלי הנוגע להוראות כאמור ואכיפתן יהיו נתונות למאסדר כאמור הסמכויות הנתונות לו על פי הדין הנוגע למלווה מוסדי. סעיף זה, בדומה לתיקון המוצע לסעיף 53 לחוק שירותי תשלום כאמור לעיל, נועד להרחיב את הסמכויות שיש למאסדרים השונים מכוח חוקי הפיקוח העיקריים שלהם – הן לגבי מתן הוראות והן לגבי פיקוח ואכיפה – גם לגבי עניינים הקשורים לחוק אשראי הוגן.

עוד מוצע להחליף את המונח "סולק" שבחוק אשראי הוגן במונח "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי", שהוא מי שבידו רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו המוצעת בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי).

וזה נוסחה של ההגדרה "סולק" בסעיף 1, שמוצע למוחק:

"סולק" – כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי);

עוד מוצע להוסיף לחוק אשראי הוגן את סעיף 16 המוצע, שבו ייקבע כי אין בהוראות חוק אשראי הוגן כדי לגרוע מסמכויותיו של מאסדר כמפורט בסעיף קטן (א) (כלומר המפקח על הבנקים, המפקח על נותני שירותים פיננסיים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון או הרשות),

(2) בסעיף 3(ד), במקום "או הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון" יבוא "הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון או רשות ניירות ערך";

(3) בסעיף 15 –

(א) בסעיף קטן (א), בהגדרה "הסכום הקובע" –

(1) בפסקה (1), בכל מקום, במקום "סולק" יבוא "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(2) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) לעניין חברת תשלומים – סכום העיצום הכספי שהיה מוטל על חברה כאמור בשל הפרת הוראה המנויה בחלק ב' בתוספת השלישית לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום";

(ב) בסעיף קטן (ב), בריש, במקום "הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון או המפקח על נותני שירותים פיננסיים" יבוא "המפקח על נותני שירותים פיננסיים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון או רשות ניירות ערך";

(ג) בסעיף קטן (ג), במקום "הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון או המפקח על נותני שירותים פיננסיים" יבוא "המפקח על נותני שירותים פיננסיים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון או רשות ניירות ערך";

(ד) בסעיף קטן (ד), אחרי "תאגיד בנקאי" יבוא "תאגיד עזר או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי";

(ה) אחרי סעיף קטן (ז) יבוא:

"(ח) על עיצום כספי לפי סעיף זה לגבי חברת תשלומים יחולו הוראות לפי סעיפים 52טז עד 52כט ו-56 לחוק ניירות ערך, בשינויים המחויבים";

(4) אחרי סעיף 16 יבוא:

(א) 16א. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מסמכויותיהם של המפקח על הבנקים, המפקח על נותני שירותים פיננסיים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון או הרשות לניירות ערך (בסעיף זה – מאסדר) לקבוע הוראות מאסדר גם בעניינים לפי חוק זה, בכפוף להוראות לפי חוק זה; נוסף על סמכויות הנתונות למאסדר לפי חוק זה או לפי דין אחר, לעניין מסוים, רשאי מאסדר, מכוח סמכותו לפי דין לקבוע, בהוראות מאסדר, הוראות בעניינים נוספים לפי חוק זה, שיחולו על מלווה מוסדי, בכפוף להוראות חוק זה.

"סמכויות הנתונות למאסדר

(ב) לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, בירור מינהלי הנוגע להוראות כאמור ואכיפתן, יהיו נתונות למאסדר הסמכויות הנתונות לו על פי הדין הנוגע למלווה מוסדי.

(ג) בסעיף זה, "הוראות מאסדר" – כמפורט להלן, לפי העניין:

(1) לעניין המפקח על הבנקים – הוראות הניתנות לפי סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות, 1941;

(2) לעניין המפקח על נותני שירותים פיננסיים – הוראות הניתנות לפי סעיף 4(א) לחוק שירותים פיננסיים מוסדרים;

(3) לעניין הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון –

(א) לגבי מבטח – הוראות הניתנות לפי סעיף 2(ב) לחוק הפיקוח על הביטוח;

(ב) לגבי חברה מנהלת – הוראות הניתנות לפי סעיף 39(ב1) לחוק קופות גמל;

(4) לעניין רשות ניירות ערך – הוראות הניתנות לפי סעיף 43(ב) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

(5) בתוספת הראשונה, בפרט (3) –

(א) בפסקה (א), במקום "וסולק" יבוא "ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" ואחרי "המפקח על נותני שירותים פיננסיים" יבוא "ועם רשות ניירות ערך";

(ב) בפסקה (ב), אחרי "המפקח על הבנקים" יבוא "ועם רשות ניירות ערך";

(ג) אחרי פסקה (ב) יבוא:

"(ג) לגבי חברת תשלומים – ריבית כאמור בפרט (1) או (2), לפי העניין, בתוספת 5 נקודות האחוז, אלא אם כן קבעה רשות ניירות ערך, בהתייעצות עם המפקח על הבנקים ועם המפקח על נותני שירותים פיננסיים, ריבית אחרת והיא פורסמה בדרך האמורה בסעיף 43(ב2) לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום; רשות ניירות ערך רשאית לקבוע לעניין זה ריביות שונות לסוגי הלוואות";

תיקון חוק איסור הלבנת הון 75. בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000³⁶ –

(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "בנק הדואר" יבוא:

"בעל אישור למתן שירות ייזום בסיסי" – בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021, שקיבל אישור מאת רשות ניירות ערך לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי לפי חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

"בעל רישיון ייזום בסיסי" – מי שבידו רישיון ייזום בסיסי כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

(ב) אחרי ההגדרה "חברה בעלת רישיון זירה" יבוא:

"חברת תשלומים" – כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום;

(ג) אחרי ההגדרה "חוק המאבק בטרור" יבוא:

"חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום" – חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023;

(ד) בהגדרה "תאגיד בנקאי", במקום "וסולק כהגדרתו בסעיף 36ט לאותו חוק" יבוא "ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36ט לאותו חוק";

(2) בסעיף 11(א)(2), אחרי "חברה בעלת רישיון זירה" יבוא "חברת תשלומים, בעל רישיון ייזום בסיסי ובעל אישור למתן שירות ייזום בסיסי";

(3) בתוספת השלישית, אחרי פרט 1א יבוא:

"1ב. חברת תשלומים.

ג. בעל רישיון ייזום בסיסי.

ד. בעל אישור למתן שירות ייזום בסיסי."

תיקון חוק הגנת הצרכן 76. בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981³⁷, במקום סעיף 39 יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 75 לחוק המוצע

מוצע לתקן את חוק איסור הלבנת הון כדי להוסיף חברת תשלומים, בעל רישיון ייזום בסיסי ובעל אישור לעסוק במתן שירות ייזום בסיסי כמשמעותם בחוק המוצע, לרשימת הגופים שעליהם חל חוק איסור הלבנת הון, וכן את הרשות כממונה לעניינם לפי החוק האמור. על גופים אלה יחול צו איסור הלבנת הון ומימון טרור שיפורסם על ידי שר האוצר.

³⁶ ס"ח התש"ס, עמ' 293; התשע"ט, עמ' 293.

³⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 248; התשפ"ב, עמ' 964.

נוסף על כך מוצע להחליף את המושג "סולק" במונח "בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי" כדי להתאימו לתיקון המוצע לחוק הבנקאות (רישוי) לעניין זה.

לסעיף 76 לחוק המוצע

מוצע להחליף את סעיף 39 לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 (בפרק זה – חוק הגנת הצרכן), כך שהוראותיו

39. "סייג לתחולה (א) הוראות חוק זה לא יחולו על שירות הניתן בידי אחד מאלה:

(1) תאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981;

(2) חברה מנהלת כהגדרתה בחוק פיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005;

(3) בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, התשע"ו-2016;

(4) מערכת סליקה פנסיונית מרכזית כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005³⁸;

(5) בנק הדואר; לעניין זה, "בנק הדואר" – החברה כהגדרתה בחוק הדואר, התשמ"ו-1986 (להלן – חוק הדואר), בנותנה את השירותים הכספיים כהגדרתם בחוק הדואר, מטעם החברה הבת, כמשמעותה בסעיף 88א לחוק האמור ואם לא התקיים ביום הקובע כמשמעותו בסעיף 56(1) לתיקון מס' 11, האמור בסעיף 57(ד) לאותו תיקון – החברה הבת כהגדרתה בחוק הדואר, וזאת החל מהיום הקובע כאמור; לעניין זה, "תיקון מס' 11" – חוק הדואר (תיקון מס' 11), התשע"ב-2012, כפי שתוקן בסעיף 59 לחוק הדואר (תיקון מס' 13), התשפ"ב-2022;

ד ב ר י ה ס ב ר

פיננסיים מוסדרים, מערכת סליקה פנסיונית מרכזית כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 (בפרק זה – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים)). ובנק הדואר יהיו פטורים מהוראות חוק הגנת הצרכן. זאת ועוד, בסעיף קטן (ב) מוצע שהוראותיו של חוק הגנת הצרכן לא יחולו על שירות הניתן בידי גופים פיננסיים שונים לעניין פעילותם הפיננסית המפוקחת לפי דין, כדוגמת מבטח או סוכן ביטוח כמשמעותם בחוק הפיקוח על הביטוח, בעל רישיון כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), נותן שירותים פיננסיים כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, בעל רישיון כהגדרתו בחוק הייעוץ, בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי, חברת תשלומים כהגדרתה בחוק המוצע, בעל רישיון זירה כהגדרתו בסעיף 44 לחוק ניירות ערך.

לא יחולו על שירות הניתן על ידי גופים פיננסיים אשר קיימת בעניינם הסדרה צרכנית בדין אחר ואשר מפוקחים על ידי מאסדר ייעודי לעניין זה. מוצע לקבוע כי גופים אשר מנויים בסעיף קטן (א) יהיו פטורים לעניין כל השירותים הניתנים על ידם, ואילו גופים המנויים בסעיף קטן (ב) יהיו פטורים לעניין פעילותם המפוקחת, וזאת בשונה מהנוסח הקיים היום אשר לא מייצר הבחנה לעניין זה. מטרת תיקון מוצע זה להבחין בין גופים אשר קיים בעניינם ייחוד עיסוק, ולכן ההסדרה הייעודית בעניינם חלה על כל פעילות הגוף ונכון להחריג אותם מחוק הגנת הצרכן, לבין גופים שלא חל בעניינם ייחוד עיסוק ועל כן הפטור מהוראות חוק הגנת הצרכן יהיה רק לעניין פעילותם המפוקחת.

כך מוצע לקבוע בסעיף קטן (א) המוצע כי תאגיד בנקאי כמשמעותו בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), חברה מנהלת כהגדרתה בחוק הפיקוח על קופות גמל, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים

³⁸ ס"ח התשס"ה, עמ' 918.

(ב) הוראות חוק זה לא יחולו על שירות הניתן בידי אחד מאלה, לעניין פעילותו הפיננסית המפוקחת לפי דין:

(1) מבטח או סוכן ביטוח כמשמעותם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;

(2) בעל רישיון כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005;

(3) נותן שירותים פיננסיים כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, למעט בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי כהגדרתו בחוק האמור;

(4) מוסד לגמילות חסדים כהגדרתו בחוק להסדרת מתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית על ידי מוסדות לגמילות חסדים, התשע"ט-2019³⁹;

(5) בעל רישיון כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995;

(6) בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021;

(7) חברת תשלומים כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023;

(8) בעל רישיון זירה כהגדרתו בסעיף 44יב לחוק ניירות הערך, התשכ"ח-1968;

(9) נאמן כמשמעותו בפרק ה' לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תיקון חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006⁴⁰ – ייצוגיות

(1) בסעיף 2, במקום ההגדרה "תאגיד בנקאי" יבוא:

"תאגיד בנקאי" – כהגדרתו בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981⁴¹;

(2) בתוספת השנייה –

ד ב ר י ה ס ב ר

יייצוגיות), להגדרה שבחוק הבנקאות (שירות ללקוח), כתיקונה המוצע כאמור לעיל, אשר כוללת תאגיד בנקאי, תאגיד עזר ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות. נוסף על כך מוצע לתקן את התוספת השנייה לחוק תובענות

לסעיף 77 לחוק המוצע

מוצע להתאים את ההגדרה "תאגיד בנקאי" שבחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (בפרק זה – חוק תובענות

³⁹ ס"ח התשע"ט, עמ' 258.

⁴⁰ ס"ח התשס"ו, עמ' 264; התשע"ט, עמ' 252.

(א) אחרי פרט 3א יבוא:

33. תביעה נגד חברת תשלומים כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג–2023, או מי שבדיו רישיון ייזום בסיסי כהגדרתו בחוק האמור, בקשר לעניין שבינם לבין לקוח, בין שהתקשרו בעסקה ובין שלא.

33. תביעה נגד בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב–2021, בקשר לעניין שבינו לבין לקוח, בין שהתקשרו בעסקה ובין שלא.

33. תביעה נגד מוסד לגמילות חסדים כהגדרתו בחוק להסדרת מתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית על ידי מוסדות לגמילות חסדים, התשע"ט–2019, בקשר לעניין שבינו לבין לקוח, בין שהתקשרו בעסקה ובין שלא.

(ב) אחרי פרט 13 יבוא:

13א. תביעה נגד בעל רישיון כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה–2005, בקשר לעניין שבינו לבין לקוח, בין שהתקשרו בעסקה ובין שלא.

78. תיקון חוק המידע הפלילי ותקנת השבים
בחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט–2019,⁴¹
בתוספת הראשונה, בפרט 5, אחרי פסקה (23) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים).

לסעיף 78 לחוק המוצע

מוצע לתקן את פרט 5 לתוספת הראשונה לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט–2019 (בפרק זה – חוק המידע הפלילי), אשר מפרט גופים ובעלי תפקידים שהמידע הפלילי לפי חוק המידע הפלילי נדרש להם לשם אינטרס ציבורי חיוני, ולכן הם רשאים לקבלו חרף ההגבלות שמטיל החוק האמור, כך שתכלול גם את יושב ראש רשות ניירות ערך, חברי הרשות שמונו לפי חוק ניירות ערך ועובדי רשות ניירות ערך שהוסמך לעסוק ברישוי – לעניין רישוי

ייצוגיות, העוסקת בסוגי תביעות שניתן להגיש בהן בקשה לאישור תובענה ייצוגית, כך שלקוח יוכל להגיש בקשה לאישור תובענה ייצוגית כאמור, בעניינים שבין נותני שירותים פיננסיים שונים לבין לקוחות, בין שהתקשרו בעסקה ובין שלא.

ואלה נותני השירותים הפיננסיים שמוצע להוסיפם לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, בכפוף לתנאים האמורים: חברת תשלומים כהגדרתה בחוק המוצע; בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי, כהגדרתו בחוק שירות מידע פיננסי; מוסד לגמילות חסדים, כהגדרתו בחוק להסדרת מתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית על ידי מוסדות לגמילות חסדים, התשע"ט–2019; בעל רישיון

⁴¹ ס"ח התשע"ט, עמ' 298; התשפ"ב, עמ' 329.

"(24) יושב ראש רשות ניירות ערך, חברי הרשות שמונו לפי סעיף 3 לחוק ניירות ערך ועובד רשות ניירות ערך שהוסמך לעסוק ברישוי – לענין רישוי חברת תשלומים ויזום בסיסי ומתן היתר שליטה לפי סעיפים 4, 7, 10 ו-12 לחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלום, התשפ"ג-2023, ומידע על בעל השליטה ונושאי משרה בכירה בתאגיד המבקש, ועל נושאי משרה בכירה בבעל השליטה, והכול על פי נהלים שייקבעו."

פרק י"ב: תחילה, תחולה, הוראות מעבר והוראת שעה

תחילה ותחולה 79. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיף 78, שנה מיום פרסומו (בפרק זה – יום התחילה).

(ב) תחילתו של סעיף 78 ביום פרסומו של חוק זה.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א) –

(1) לענין שירות יזום בסיסי, יחולו הוראות חוק זה, בכפוף לאמור בפסקה (2), החל בתום שישה חודשים מיום התחילה;

(2) לענין חובת מתן הגישה לחשבון התשלום למשלם לפי סעיף 35(א), יחולו הוראות פרק ה' לגבי הגופים המפורטים להלן, החל מהמועדים כמפורט לצידם:

(א) מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא חברת תשלומים – בתום 24 חודשים מיום התחילה;

(ב) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – בתום תשעה חודשים מיום התחילה;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי תחילתו של סעיף 78 המוצע תהיה ביום פרסומו של החוק המוצע. סעיף 78 עוסק, כאמור, בתיקון חוק המידע הפלילי ומאפשר ליושב ראש הרשות, חברי הרשות שמונו לפי חוק ניירות ערך ועובד הרשות שהוסמך לעסוק ברישוי, לקבל מידע פלילי בנוגע לגורמים שונים במבקש ובעל רישיון לפי החוק המוצע. כניסתו לתוקף של התיקון המוצע לחוק המידע הפלילי כבר ביום פרסומו של החוק המוצע, תאפשר לרשות לקבל ולבחון בקשות למתן רישיון לפי החוק המוצע טרם יום תחילתו של החוק. עם זאת, הרשות תוכל להעניק רישיונות לפי החוק המוצע רק החל מיום התחילה.

לסעיף קטן (א)

על אף האמור בסעיף קטן (א), מוצע לקבוע הוראות תחילה נפרדות לחלקים שונים בחוק המוצע, כדי לאפשר לגופים השונים להיערך לקראת כניסתו לתוקף, בפרט בכל הנוגע למתן שירות יזום בסיסי או שירות יזום מתקדם,

חברת תשלומים ויזום בסיסי ומתן היתר שליטה בחברת תשלומים לפי החוק המוצע, ומידע על בעל השליטה בחברת תשלומים וכן מידע על נושאי משרה בכירה בתאגיד המבקש רישיון כהגדרתו בחוק המוצע, ועל נושאי משרה בכירה בבעל השליטה בחברת תשלומים. מידע זה נדרש לרשות כדי לקבל החלטה בענין בקשת רישיון לפי החוק המוצע ולגבי מתן היתר שליטה בחברת תשלומים. מידע כאמור מועבר לרשות גם בכל הנוגע לרישיונות פיננסיים אחרים שאותם היא מעניקה.

לסעיף 79 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי יום התחילה של החוק המוצע, למעט לענין סעיף 78 שבו, יחול שנה מיום פרסומו (בפרק זה – יום התחילה), זאת כדי לאפשר הן לרשות, הן לשאר המאסדרים הרלוונטיים לחוק המוצע והן לנותני שירותי תשלום הפועלים בשוק כיום, להיערך ליישום הוראות החוק המוצע.

(3) לעניין חובת מתן הגישה לחשבון התשלום למשלם לפי סעיף 35(ב), יחולו הוראות פרק ה' לגבי הגופים כמפורט להלן, החל מהמועדים כמפורט לצידם:

(א) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי או תאגיד שבשליטתו – בתום 24 חודשים מיום התחילה; לעניין זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי) וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור;

(ב) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא חברת תשלומים – בתום 30 חודשים מיום התחילה;

(ג) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – בתום 30 חודשים מיום התחילה.

(ד) השר רשאי, בצו, לדחות את המועדים האמורים בסעיפים קטנים (א) ו-(ג), לגבי כלל הוראות החוק או חלקן, ובלבד שלא ידחה מועד כאמור ליותר משתי תקופות שלא יעלו על שישה חודשים כל אחת; דחיית המועד כאמור יכול שתהיה לגבי סוגים של מנהלי חשבון תשלום למשלם או סוגים של שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי.

ד ב ר י ה ס ב ר

ייזום בסיסי, בהתאם לסוגי הגופים המפורטים בסעיף: (1) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא תאגיד בנקאי, או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי או תאגיד שבשליטתו – בתום 24 חודשים מיום התחילה; (2) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא חברת תשלומים – בתום 30 חודשים מיום התחילה; (3) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – בתום 30 חודשים מיום התחילה. זאת כדי לאפשר לגופים השונים אשר חלה בעניינם הסדרה שונה, להיערך לקיום הוראות החוק.

לסעיף קטן (ד)

מוצע להסמיך את שר האוצר לדחות את מועדי התחילה המפורטים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), לגבי כלל הוראות החוק או חלקן, או לגבי סוגים של מנהלי חשבון תשלום למשלם או סוגים של שירות תשלום או שירות ייזום בסיסי, ובלבד שלא ידחה מועד כאמור ליותר משתי תקופות שלא יעלו על שישה חודשים כל אחת.

שהם שירותים חדשים שאינם קיימים באופן מלא היום בשוק. כך, מוצע מועד תחילה נפרד להוראות החוק ביחס לשירות ייזום בסיסי – בתום שישה חודשים מיום התחילה. כמו כן מוצע מועד תחילה נפרד לעניין הוראות פרק ה' המוצע בכל הנוגע לחובת מתן הגישה לחשבון התשלום למשלם לפי סעיף 35(א) המוצע לצורך מתן שירות ייזום בסיסי, בהתאם לסוגי הגופים המפורטים בסעיף זה: (1) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא חברת תשלומים – בתום 24 חודשים מיום התחילה; (2) לגבי מנהל חשבון תשלום למשלם שהוא בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי – בתום תשעה חודשים מיום התחילה. וזאת כדי לאפשר לגופים השונים אשר חלה בעניינם הסדרה שונה, להיערך לקיום הוראות החוק.

באופן דומה, מוצע לקבוע מועד תחילה נפרד לעניין הוראות פרק ה' המוצע בכל הנוגע לחובת מתן הגישה לחשבון התשלום למשלם לפי סעיף 35(ב) לצורך מתן שירות ייזום מתקדם – שלגביו נדרשת תקופת היערכות ארוכה יותר מאשר לגבי מתן חובת הגישה לצורך מתן שירות

(א) על אף האמור בסעיף 2 לחוק זה, תאגיד שערב יום התחילה עסק במתן שירותי תשלום ולא היה בידו רישיון למתן שירות בנכס פיננסי כהגדרתו בסעיף 11א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים או רישיון סליקה כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) כנוסחו ערב יום התחילה, וכן הגיש בקשה לקבלת רישיון שירותי תשלום לפי סעיף 5 לחוק זה בתוך שלושה חודשים מיום התחילה וקיבל מאת הרשות אישור על הגשת בקשה כאמור, רשאי להמשיך בעיסוקו כאמור אף שאין בידו רישיון כאמור, כל עוד לא ניתנה החלטת הרשות בבקשתו; הוראות סעיף זה לא יחולו על תאגיד כאמור שהמפקח על נותני שירותים פיננסיים החליט שלא לתת לו רישיון למתן שירות בנכס פיננסי בהתאם לסמכותו לפי סעיפים 15 או 16 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

(ב) על אף האמור בסעיף 2 לחוק זה, מי שערב יום התחילה עסק במתן שירותי תשלום והיה בידו רישיון למתן אשראי או רישיון למתן שירות בנכס פיננסי כהגדרתם בסעיף 11א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, רשאי להמשיך בעיסוקו לפי החוק האמור כנוסחו ערב יום התחילה, אף שאין בידו רישיון שירותי תשלום, עד תום 24 חודשים מיום התחילה, ובלבד שמסר על כך הודעה לרשות באופן שתורה הרשות והגיש בקשה לקבלת רישיון שירותי תשלום לפי סעיף 5 לחוק זה בתוך 18 חודשים מיום התחילה וכן קיבל מאת הרשות אישור על הגשת בקשה כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 80 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

רישיון לא יחולו לגבי תאגיד שהגיש בקשה לרישיון למתן שירות בנכס פיננסי מהמפקח על נותני שירותים פיננסיים, והמפקח החליט שלא לתת לו רישיון כאמור. לנוכח דחיית הבקשה לתאגיד כאמור, לא נכון ואין מקום לאפשר לו להמשיך בעיסוק שלגביו נדחתה בקשתו.

לסעיף קטן (ב)

כיום ישנם תאגידים שעוסקים במתן שירותי תשלום וכן באשראי אגב פעולת תשלום ולשם כך מחזיקים ברישיון נותן אשראי או רישיון למתן שירות בנכס פיננסי לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים. לאחר כניסת החוק המוצע לתוקף גופים אלה יעברו להיות מפוקחים על ידי רשות ניירות ערך לפי החוק המוצע. כדי לאפשר לגופים אלה להמשיך לפעול עד שיסיימו את הליך המעבר וקבלת הרישיון מרשות ניירות ערך, מוצע לקבוע כי תאגידים שעסקו ערב יום התחילה במתן שירותי תשלום והחזיקו ברישיון למתן אשראי או רישיון למתן שירות בנכס פיננסי, יהיו רשאים להמשיך בעיסוקם לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים כנוסחו ערב יום התחילה אף בלא רישיון שירותי תשלום לפי החוק המוצע, וזאת עד חלוף 24 חודשים מיום התחילה, ובלבד שמסרו על כך

מוצע לקבוע הוראות מעבר לגבי תאגידים שעסקו ערב יום התחילה במתן שירותי תשלום ולא היו בידיהם רישיון למתן שירות בנכס פיננסי כהגדרתו בסעיף 11א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים או רישיון סליקה כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) – לדוגמה: גופים שהיו פטורים מחובת הרישוי לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, מכוח תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי), התשפ"ג-2022 – והגישו בקשה לקבלת רישיון שירותי תשלום מהרשות לפי החוק המוצע בתוך שלושה חודשים מיום התחילה, וקיבלו מהרשות אישור על הגשת בקשה כאמור, יהיו רשאים להמשיך בעיסוקם כאמור אף בלא רישיון, כל עוד לא ניתנה החלטה בבקשה.

הוראה זו נועדה לאפשר לאותם גופים להמשיך ולעסוק בשירותים שבהם עסקו, ובלבד שייגשו בקשת רישיון בפרק הזמן האמור לעיל וזאת עד למתן החלטה בבקשת הרישיון שהגישו. לצד זאת, מוצע לקבוע ולהבהיר כי הוראת המעבר והאפשרות להמשיך בעיסוק בלא

(ג) על אף האמור בסעיף 2 לחוק זה, חברה שעבר יום התחילה היה בידה רישיון סליקה כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) כנוסחו ערב יום התחילה, רשאית להמשיך בעיסוקה לפי הרישיון האמור, אף שאין בידה רישיון שירותי תשלום, עד תום 18 חודשים מיום התחילה, ובלבד שמסרה על כך הודעה לרשות באופן שתורה הרשות והגישה בקשה לקבלת רישיון שירותי תשלום לפי סעיף 5 בתוך שישה חודשים מיום התחילה וכן קיבלה מאת הרשות אישור על הגשת בקשה כאמור.

(ד) מי שעבר יום התחילה היה בעל שליטה בתאגיד כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), יראו אותו כבעל היתר שליטה לפי סעיף 10 לחוק זה; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכות הרשות לבטל היתר שליטה לפי סעיף 12 לחוק זה, ולדרוש, לשם הפעלת הסמכות כאמור, כל מסמך הדרוש לה לשם בדיקת התקיימות התנאים לביטול ההיתר.

תקנות ראשונות 81. תקנות ראשונות לפי סעיף 3(א)(6) ייקבעו 45 ימים לפחות לפני יום התחילה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מהמפקח על הבנקים, וכי בתקופת מעבר זו הם ימשיכו להימצא בפיקוחו עד מועד קבלת רישיון שירותי תשלום לפי החוק המוצע ומעבר לפיקוחה של רשות ניירות ערך.

לסעיף קטן (ד)

לנוכח האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ד), וכדי לאפשר לגופים אלה להמשיך לעסוק בשירותי תשלום כל עוד הם עומדים בתנאים הקבועים באותם סעיפים קטנים, לרבות לעניין בעלי השליטה בהם (שלאחר כניסת החוק לתוקף יידרשו בהיתר מרשות ניירות ערך), מוצע לקבוע כי מי שעבר יום התחילה היה בעל שליטה בתאגיד כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), יראו אותו כבעל היתר שליטה לפי סעיף 10 המוצע. ואולם אין בהוראה האמורה כדי לגרוע מסמכות הרשות לבטל היתר שליטה, ולדרוש, לשם הפעלת הסמכות כאמור, כל מסמך הדרוש לה לשם בדיקת התקיימות התנאים לביטול ההיתר.

לסעיף 81 לחוק המוצע

מוצע כי תקנות ראשונות לעניין פטור מחובת רישיון לפי סעיף 3(א)(6) המוצע, לגבי מי שעוסק במתן שירותי תשלום בהיקף מצומצם, בסכום מוגבל, למספר לקוחות קטן, או במספר עסקאות קטן – ייקבעו 45 ימים לפחות לפני יום התחילה של החוק המוצע. כך, יתאפשר לאותם גופים שייכנסו בגדר הפטור שיקבע שר האוצר בתקנות, לדעת מראש, וטרם תחול עליהם החובה להגיש בקשה לרישיון, כי הם פטורים מחובת רישיון.

הודעה לרשות ניירות ערך, הגישו בקשה לרישיון שירותי תשלום לפי החוק המוצע עד 18 חודשים מיום התחילה וקיבלו את אישור הרשות להגשת הבקשה. יובהר, כי כל עוד גופים אלה לא קיבלו רישיון מרשות ניירות ערך, הם ימשיכו להימצא בפיקוחו של המפקח על נותני שירותים פיננסיים, וזאת עד חלוף 24 חודשים מיום התחילה ובלבד שעמדו בתנאים האמורים לעיל.

לסעיף קטן (ג)

בדומה לאמור לעיל, כיום ישנם תאגידים שעוסקים במתן שירותי תשלום ולשם כך מחזיקים ברישיון סולק לפי חוק הבנקאות (רישוי). לאחר כניסת החוק המוצע לתוקף, גופים אלה יעברו להיות מפקחים על ידי רשות ניירות ערך. כדי לאפשר לגופים אלה להמשיך לפעול עד שיסיימו את הליך המעבר וקבלת הרישיון מרשות ניירות ערך, מוצע כי תאגידים שהחזיקו ערב יום התחילה ברישיון סליקה כהגדרתו בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי) כנוסחו ערב יום התחילה, יהיו רשאים להמשיך בעיסוקם לפי הרישיון האמור, אף בלא רישיון שירותי תשלום לפי החוק המוצע, וזאת עד תום 18 חודשים מיום התחילה, ובלבד שמסרו על כך הודעה לרשות ניירות ערך. הגישו בקשה לקבלת רישיון שירותי תשלום לפי החוק המוצע בתוך 6 חודשים מיום התחילה וקיבלו את אישור הרשות להגשת הבקשה.

התקופה הקצרה יחסית להגשת הבקשה לרשות ניירות ערך למול התקופה המוצעת בסעיף קטן (ב), נובעת מכך שמדובר במספר קטן יחסית של גופים אשר המעבר בין הפיקוח של בנק ישראל לבין הפיקוח של הרשות לניירות ערך לגביהם אמור להיות קל ומהיר. יובהר כי בתאגידים אלה נכללים גם תאגידים שקיבלו רישיון סליקה זמני

(1) יקראו את ההגדרה "מאגד" שבסעיף 28(א) כך:

"מאגד" – כל אחד מאלה:

(1) חברת תשלומים או בעל רישיון נותן שירותי

תשלום יציבות, המרכזים חיובים וזיכויים של

ספקים המבוצעים באמצעות כרטיסי חיוב;

(2) תאגיד המרכז חיובים וזיכויים של ספקים

המבוצעים באמצעות כרטיסי חיוב, ובלבד

שהתאגיד הוא בעל רישיון לפי חוק הפיקוח על

שירותים פיננסיים מוסדרים;

(2) יקראו את ההגדרה "מאגד" שבסעיף 7ב(א) לחוק

הבנקאות (שירות ללקוח), כנוסחו בסעיף 67(2)(א) לחוק זה, כך:

"מאגד" – כל אחד מאלה:

(1) חברת תשלומים כהגדרתה בחוק הסדרת

העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלום,

התשפ"ג–2023, או בעל רישיון נותן שירותי

תשלום יציבות, המרכזים חיובים וזיכויים של

ספקים המבוצעים באמצעות כרטיסי חיוב;

(2) תאגיד המרכז חיובים וזיכויים של ספקים

המבוצעים באמצעות כרטיסי חיוב, ובלבד

שהתאגיד הוא בעל רישיון לפי חוק הפיקוח על

שירותים פיננסיים מוסדרים, התשע"ו–2016.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 82 לחוק המוצע

בתקופה שמיום תחילתו של החוק המוצע עד תום 24 חודשים מיום תחילתו, מוצע להגדיר מאגד לצורך סעיף 28(א) לחוק המוצע וסעיף 7ב(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), באופן הכולל הן את ההגדרה החדשה המוצעת לעניין זה – קרי חברת תשלומים או בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבות, המרכזים חיובים וזיכויים של ספקים המבוצעים באמצעות כרטיסי חיוב – והן את ההגדרה "מאגד" כנוסחה בסעיף 7ב(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) ערב תחילת החוק המוצע – קרי תאגיד המרכז חיובים וזיכויים של ספקים המבוצעים באמצעות כרטיסי חיוב ובלבד שהוא בעל רישיון לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

כך מוצע הן לשמר את המצב הקיים ערב תחילת החוק המוצע, כקבוע בסעיף 7ב לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) כנוסחו ערב תחילת החוק, והן להוסיף לו את שתי החלופות החדשות של חברת תשלומים כהגדרתה בחוק

המוצע ובעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי כהגדרתו בסעיף 36 לחוק המוצע לחוק הבנקאות (רישוי), בנוגע לאיסור על סירוב בלתי סביר להתקשרות סולק עם מאגד. בכך, גם מאגדים שמחזיקים ברישיון למתן שירות כנסס פיננסי ערב תחילת החוק המוצע יוכלו להמשיך וליהנות מהגנת הסעיף בתקופת המעבר, בכל הנוגע להתקשרותם עם סולקים, וזאת עד אשר יקבלו רישיון למתן שירותי תשלום לפי החוק המוצע. יובהר כי אין עוד צורך בסיפה שנכללה בהגדרה "מאגד" שבסעיף 7ב לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) כנוסחו כיום, שעניינה דרישת קיומו של צו איסור הלבנת הון ומימון טרור החל על המאגד כתנאי להחלת סעיף 7ב לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) עליו. זאת בשל קיומו של צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירות כנסס פיננסי ונותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור). התשע"ח–2018, שחל על פעילות מאגד ושכנסס לתוקף לאחר יום התחילה של החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות.

תוספת ראשונה

(סעיף 36(ב))

סוגי חשבונות תשלום שהחובה לפי סעיף 35(א) ו-(ב) לחוק לא תחול עליהם

1. חשבון תשלום שלגביו לא הוסכם, במסגרת הסכם התקשרות עם מנהל חשבון התשלום למשלם, כי יהיה ניתן לתת הוראת תשלום או הרשאה לחיוב, לפי העניין, באמצעים מקוונים.

תוספת שנייה

(ההגדרה "הסכום הבסיסי" שבסעיף 47)

הסכום הבסיסי

1. לעניין חברת תשלומים – סכום כמפורט להלן, בהתאם להיקף החודשי הממוצע של פעולות התשלום שביצעה החברה בעבור לקוחותיה במהלך תקופה של 12 חודשים שקדמו למועד ביצוע ההפרה, ולעניין חברת תשלומים שקיבלה רישיון שירותי תשלום במהלך התקופה האמורה, יחושב הסכום לפי היקף חודשי ממוצע בחודשים מאז קבלת הרישיון (בפרט זה – היקף חודשי ממוצע):

(א) היה ההיקף החודשי הממוצע עד 10 מיליון שקלים חדשים – 50,000 שקלים חדשים;

(ב) היה ההיקף החודשי הממוצע גבוה מ-10 מיליון שקלים חדשים – 100,000 שקלים חדשים.

2. לעניין בעל רישיון ייזום בסיסי – 50,000 שקלים חדשים.

3. לעניין בעל רישיון למתן שירות מידע פיננסי – 50,000 שקלים חדשים.

4. לעניין תאגיד בנקאי, בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי ותאגיד שבשליטתו – 100,000 שקלים חדשים; לעניין זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי) וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור.

5. לעניין מבטח – 100,000 שקלים חדשים.

6. לעניין חברה מנהלת – סכום כמפורט להלן, בהתאם להיקף נכסי קופות הגמל, כהגדרתם בחוק הפיקוח על קופות הגמל, שבניהולה:

(א) היה היקף נכסי קופות הגמל שבניהולה עד עשרה מיליארד שקלים חדשים – 50,000 שקלים חדשים;

(ב) היה היקף נכסי קופות הגמל שבניהולה גבוה מעשרה מיליארד שקלים חדשים – 100,000 שקלים חדשים.

7. לעניין בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי, בעל רישיון למתן אשראי או בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי – 50,000 שקלים חדשים.

8. לעניין בנק הדואר – 50,000 שקלים חדשים.

9. לעניין בעל היתר שליטה – 6,000 שקלים חדשים.

תוספת שלישית

(סעיף 48(א))

הפרות של בעל רישיון או בעל אישור

חלק א'

1. בעל רישיון שלא דיווח לרשות על התקיימות נסיבה מהנסיבות המנויות בסעיף 27(ג)(1) עד (6) לחוק הייעוץ, לגביו או לגבי נושא משרה בכירה בו, בניגוד להוראות סעיף 20(א)(2).
2. בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות שהפר הוראות או כללים שקבעה הרשות לפי סעיף 27.

חלק ב'

1. חברת תשלומים שרישיונה בוטל או הותלה והפרה הוראה שנתן יושב ראש הרשות או עובד הרשות שהוא הסמיכו לכך לפי סעיף 8(ב).
2. חברת תשלומים שנתנה ללקוח ריבית על יתרת זכות בחשבון תשלום או כל הטבה אחרת הנגזרת מממשך תקופת קיומה של יתרת זכות בחשבון התשלום, בניגוד להוראות סעיף 22(ז).
3. בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות שלא דאג לקיומם של מנגנונים, נאותים ומתקדמים, לאבטחת מידע, ניהול סיכונים והגנת סייבר, ולעניין חברת תשלומים – גם המשכיות עסקית, בניגוד להוראות שקבעה הרשות לפי סעיף 23(ב).
4. בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות שלא עמד בדרישות לעניין הון עצמי, כפי שקבעה הרשות בהוראות מאסדר, או בדרישות נוספות לעניין ביטוח או בטוחה אחרת ככל שקבעה הרשות בהוראות כאמור, והכול בניגוד להוראות סעיף 25(א).
5. בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות שלא הגיש לרשות דוח, הודעה או נתונים בהתאם להוראות מאסדר שקבעה הרשות, בניגוד להוראות סעיף 25(ב).
6. יוזם תשלום שהפר הוראה שקבע מאסדר יוזם התשלום, בהוראות מאסדר, בנושא חובות שיחולו על יוזם תשלום בנוגע לאופן השימוש שלו במערכת הממשק למתן הוראות תשלום, בניגוד להוראות סעיף 41(ב).
7. בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות שהפר הוראה שנתנה הרשות לפי סעיף 43(ב).
8. בעל רישיון או בעל אישור מאת הרשות שלא תיקן פגמים או מנע את פגיעתם, בהתאם להוראות יושב ראש הרשות שניתנה לפי סעיף 44.

חלק ג'

1. חברת תשלומים שלא שמרה על כספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, בחשבון ייעודי, לטובת לקוחותיה, אצל גוף מנהל, באופן נפרד מחשבונות שבהם מוחזקים כספי החברה ונכסיה, בניגוד להוראות סעיף 24(א) או בניגוד להוראות שקבעה הרשות לעניין זה לפי סעיף 24(ז).

2. חברת תשלומים שלא עשתה ביטוח או המציאה ערבות, להבטחת מלוא כספי הלקוחות שלא מוחזקים או מושקעים בחשבון ייעודי, בניגוד להוראות סעיף 24(ג), או בניגוד להוראות שקבעה הרשות לעניין זה לפי סעיף 24(ז).
3. חברת תשלומים שעשתה שימוש בכספים שהתקבלו מלקוחותיה או בעבורם לצורך מתן שירותי תשלום, למתן אשראי, בניגוד להוראות סעיף 24(ה).

תוספת רביעית

(סעיף 48(ו))

הפרות של מנהל חשבון תשלום למשלם

חלק א'

1. התנה מתן גישה לחשבון תשלום למשלם בקיומו של הסכם בינו לבין יוזם התשלום, בניגוד להוראות סעיף 35(ג).
2. לא הודיע ליוזם תשלום, בהקדם האפשרי, על כך שלא נתן לו גישה לחשבון התשלום של המשלם, לא הודיע למאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם על כך, לא תיעד את מניעת הגישה והנימוקים לכך או לא שמר את התיעוד, והכול בניגוד להוראות סעיף 36(ג)2 או שלא בהתאם להוראות מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם שנקבעו בעניינים אלה לפי סעיף 36(ג)4.
3. נתן ליוזם תשלום גישה באמצעות מערכת ממשק למתן הוראות תשלום, בלא שיוזם התשלום הזדהה לפניו בהתאם להוראות שקבע מאסדר מנהל חשבון התשלום למשלם לפי סעיף 41(א)2, בניגוד להוראות סעיף 38.
4. הפר הוראה שקבע מאסדר מנהל חשבון תשלום למשלם, בהוראות מאסדר, לפי סעיף 41(א)1, (3) או (4).

חלק ב'

1. לא נתן ליוזם בסיסי גישה לחשבון תשלום של משלם לצורך מתן שירות ייזום בסיסי, ובכלל זה יצירת הוראת ביטול להוראת תשלום שנוצרה על ידי יוזם התשלום, באמצעות מערכת ממשק למתן הוראת תשלום, בניגוד להוראות סעיף 35(א).
2. לא נתן ליוזם מתקדם גישה לחשבון תשלום של משלם לצורך מתן שירות ייזום מתקדם אף שניתנה הרשאת גישה לחשבון בידי המשלם, או נתן ליוזם מתקדם גישה כאמור שלא בהתאם להרשאת הגישה לחשבון שנתן המשלם, והכול בניגוד להוראות סעיף 35(ב).
3. גבה תמורה מיוזם תשלום בעד מתן גישה לחשבון התשלום של המשלם, או מיוזם מתקדם בעד מתן הרשאת גישה לחשבון או ביטולה, והכול בניגוד להוראות סעיף 39(ג).

תוספת חמישית

(סעיף 49(7))

זהות המאסדר והוראות החוק שיחולו על הטלת עיצום כספי על מפר שהוא גוף
פיננסי שנקבע בתקנות לפי סעיף 2(ו)

תוספת שישית

(ההגדרה "הפרה" שבסעיף 50)

הפרות לעניין הטלת אמצעי אכיפה מינהליים על ידי ועדת האכיפה המינהלית

1. מי שעסק במתן שירותי תשלום בלא רישיון או שלא בהתאם לתנאיו, בניגוד להוראות סעיף 2(א) או (ב).
2. מי שעסק במתן שירותי ייזום בסיסי בלא רישיון או שלא בהתאם לתנאיו, בניגוד להוראות סעיף 2(ד).
3. מי ששלט בחברת תשלומים בלא היתר שליטה, בניגוד להוראות סעיף 10(א).
4. מי שהעביר אמצעי שליטה בחברת תשלומים לאחר, אם היה עליו לדעת שהנעבר נדרש להיתר שליטה ושאינו בידו היתר כאמור, בניגוד להוראות סעיף 11.
5. מי שניתנה לו הוראה לפי סעיף 13(א) עד (ג) ולא מילא אחריה.
6. חברת תשלומים שעסקה בעיסוק נוסף שיושב ראש הרשות אסר עליה לעסוק בו או שעסקה בעיסוק נוסף שלא בהתאם לתנאים שהורה עליהם יושב ראש הרשות, בניגוד להוראות סעיף 22(ב).
7. בעל רישיון או מי שהגיש בקשה לקבלת רישיון, שכלל בבקשה, בדיווח או במידע אחר שמסר לרשות, פרט מטעה, בניגוד להוראות סעיף 25(ד), אם היה עליו לדעת שיש בכך כדי להטעות את הרשות.

תוספת שביעית

(סעיף 59)

שירותי תשלום, שירותי ייזום בסיסי ופעולות תשלום, המוחרגים מתחולת החוק

1. שירותי תשלום שניתן בידי הממשלה.
2. שירותי תשלום שניתן בידי בנק ישראל.
3. שירותי תשלום הניתן למשתתף במערכת מבוקרת במסגרת פעילותו במערכת.
4. שירותי תשלום הניתן על ידי מערכת סליקה פנסיונית מרכזית כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, במסגרת פעילותה לפי סעיף 31ט(ה) לאותו חוק.

5. שירות תשלום הניתן על ידי מסלקה כהגדרתה בחוק ניירות ערך, במסגרת פעילותה לפי סימן ג' לפרק ח' לאותו חוק.
6. שירות תשלום הניתן על ידי חברה מנהלת במסגרת עיסוקה כאמור בסעיף 4(א) (2) לחוק הפיקוח על קופות הגמל, או על ידי מי שקיבל רישיון מבטח לפי סעיף 15(א1) לחוק הפיקוח על הביטוח במסגרת עיסוק זה.
7. שירות ייזום בסיסי שניתן בידי הממשלה.
8. שירות ייזום בסיסי שניתן בידי בנק ישראל.
9. שירות ייזום בסיסי שניתן בידי מערכת מבוקרת למשתתף במערכת מבוקרת, במסגרת פעילותה כמערכת התשלומים.
10. פעולת תשלום שלא נעשית בכספים."

ביושרו וביושרתו לפי אמות המידה שעליהן הורה לפי סעיף 4(ב); לעניין זה ובלי לגרוע מכלליות האמור –

(א) יראו כל אחת מהעבירות המפורטות בסעיף 15(א)(3) כעבירה שמתקיים בה האמור בפסקה זו, אלא אם כן מצא המפקח כי מתקיימים טעמים מיוחדים הנוגעים לנסיבות ביצוע העבירה ומידת חומרתה, שבשלהם אין מניעה לעסוק בהנפקה של כרטיס אשראי;

(ב) "הורשע בעבירה" – לרבות הורשע בעבירה דומה במדינה אחרת;

(4) בנושאי המשרה של מבקש רישיון ההנפקה מתקיימים התנאים למינוי ולכהונה של נושא משרה בבעל רישיון ההנפקה לפי פרק ה';

(5) בבעל שליטה ובבעל עניין במבקש רישיון ההנפקה מתקיימים התנאים לקבלת היתר לפי פרק ד';

(6) מבנה התאגיד עומד בדרישות לפי פרק ה'.

(ב) מצא המפקח כי בשל טעמים שבטובת הציבור מבקש רישיון ההנפקה אינו ראוי לעסוק בהנפקה של כרטיס אשראי, רשאי הוא שלא לתת רישיון למבקש, אף אם מתקיימים לגביו התנאים שבסעיף קטן (א), ובלבד שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני מי שהוא הסמיכו לכך מבין עובדיו, בדרך שהורה.

(ג) בבואו להחליט בבקשה למתן רישיון מנפיק יביא המפקח בחשבון, בין השאר את העניינים המנויים בסעיפים 16(ב) או 125(ב), לפי העניין, וכן את אלה:

(1) קיומם של הסדרים המעידים על יכולתו של המבקש לקיים תשתית מתאימה שתבטיח את יציבות פעילותו כבעל רישיון ההנפקה;

(2) קיומו של ממשל תאגידי הכולל מנגנונים נאותים להבטחת ניהול תקין, ובכלל זה חלוקה ברורה של תחומי האחריות בין נושאי המשרה וקיום מנגנוני בקרה ופיקוח נאותים;

(3) קיומם של מנגנוני אבטחה נאותים, ובכלל זה אמצעים מתאימים להערכת סיכוני אבטחת המידע ולהתמודדות עמם;

(4) קיומם של מנגנונים נאותים לניהול סיכונים, ובכלל זה מנגנונים לזיהוי, לניטור ולמעקב אחר הסיכונים שהמבקש יהיה חשוף להם בפעילותו כבעל רישיון ההנפקה, ולדיווח עליהם;

(5) קיומם של הסדרים להתמודדות עם סיכוני הלבנת הון ומימון טרור;

וזה נוסחם של פרק ג' 2' וסעיפים 44א ו-44 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, שמוצע לבטלם בסעיף 64 לחוק המוצע:

"פרק ג' 2': רישיון ההנפקה

הגדרות – פרק ג' 2'

25. בפרק זה –

"כרטיס אשראי" – לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר המיועדים לרכישת נכסים מאת ספק בלא תשלום מידי של התמורה או למשיכת כסף שמקורו באשראי באמצעות מכשירים ממוכנים;

"הנפקה", של כרטיס אשראי – התקשרות בחוזה כרטיס אשראי עם לקוח והתחייבות למתן אשראי באמצעות כרטיס האשראי;

"חוזה כרטיס אשראי" – כהגדרתו בסעיף 11ב לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;

"רישיון ההנפקה" – רישיון לעסוק בהנפקה של כרטיסי אשראי שניתן לפי פרק זה;

"מתן אשראי" – כהגדרתו בסעיף 11א או 25א, לפי העניין.

חובת רישוי – רישיון ההנפקה

25א. מי שעוסקו במתן אשראי לא יעסוק גם בהנפקה של כרטיס אשראי אלא אם כן בידו רישיון ההנפקה שקיבל מאת המפקח, ובהתאם לתנאי הרישוי.

סייגים לחובת הרישוי – רישיון ההנפקה

25ב. חובת הרישוי לפי סעיף 25א לא תחול על מי שפטור מחובת הרישוי לפי סעיפים 13 או 25ג.

תנאים למתן רישיון ההנפקה

25ג. (א) המפקח רשאי לתת רישיון ההנפקה למבקש שמתקיימים לגביו כל אלה:

(1) הוא בעל רישיון למתן אשראי שהוא רישיון מורחב, או בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי שהוא רישיון מורחב (בסעיף זה – בעל רישיון מורחב);

(2) למבקש רישיון ההנפקה הון עצמי מזערי כנדרש מבעל רישיון מורחב, בהתאם להוראות סעיף 37 ולתוספת הראשונה, הכול לפי העניין;

(3) מבקש רישיון ההנפקה לא הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לעסוק בהנפקה של כרטיס אשראי, וכן לא הוגש נגדו כתב אישום בעבירה כאמור שטרם ניתן בעניינו פסק דין סופי, ולא מתקיימות לדעת המפקח נסיבות אחרות המטילות דופי

(6) זהותם של צדדים קשורים למבקש; לעניין זה, "צד קשור" – מי שנשלט בידי המבקש או בידי מי ששולט במבקש.

בקשה לרישיון הנפקה

25יד. (א) בקשה לרישיון הנפקה תוגש בטופס שיקבע המפקח ותכלול בין השאר את אלה:

(1) פרטים כאמור בסעיף 17(א), בשינויים המחויבים;

(2) תיאור הממשל התאגידי של המבקש ובכלל זה המבנה הארגוני, חלוקת תחומי האחריות בין נושאי המשרה במבקש ומנגנוני הפיקוח והבקרה;

(3) מדיניות האבטחה של המבקש לרבות אבטחת מידע;

(4) מדיניות ניהול הסיכונים של המבקש;

(5) תכנית המשכיות עסקית;

(6) תיאור ההסדרים להתמודדות עם סיכוני הלבנת הון ומימון טרור;

(7) פרטי הוזהויו של צדדים קשורים למבקש כהגדרתם בסעיף 25ג(6) ותיאור הקשר למבקש.

(ב) הוראות סעיף 17(ב) ו-17(ג), יחולו על בקשה לרישיון הנפקה, בשינויים המחויבים.

החלת הוראות לעניין רישיון הנפקה

25טו. הוראות סעיפים 18 עד 22 ו-24 יחולו לעניין רישיון הנפקה, בשינויים המחויבים.

ביטול או התליה של רישיון הנפקה

25טז. (א) המפקח רשאי לבטל רישיון הנפקה או להתלותו, בהתקיים האמור בסעיף 23(א) עד (3) או (5), וכן בהתקיים אחד מאלה:

(1) בעל הרישיון לא החל לעסוק בהנפקה של כרטיס אשראי בתוך שנה ממועד מתן הרישיון או שהפסיק לעסוק בכך, במשך תקופה העולה על שישה חודשים;

(2) לעניין בעל רישיון שהוא משתתף במערכת תשלומים – פעילותו עלולה לפגוע ביציבות מערכת התשלומים או באמינותה; לעניין זה, "מערכת תשלומים" ו"משתתף במערכת תשלומים" – כהגדרתם בחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008;

(3) טעמים שבטובת הציבור מצדיקים את ביטול הרישיון או את התליתו.

(ב) על ביטול או התליה של רישיון לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 23(ב) עד (ד), בשינויים המחויבים.

"שינוי תכנית הטבות שמפעיל בעל רישיון הנפקה או סיומה

44.א. (א) בסעיף זה –

"עוסק" – מי שמוכר נכס או נותן שירות דרך עיסוק, כולל יצרן;

"שינוי" – צמצום בהטבות או בזכויות הניתנות ללקוח במסגרת תכנית הטבות, בערכן, באפשרות מימושן או במשך התקופה שבה ניתן לממשן;

"התכנית", "תכנית הטבות" – התקשרות מתמשכת בין לקוח לבין בעל רישיון הנפקה, שבה הלקוח מוסר את פרטיו לשם הצטרפות לתכנית מסוג מועדון לקוחות שמפעיל בעל הרישיון, ומהותה היא קבלת הטבות שאינן הטבות בנקאיות או צבירת זכויות, מבעל הרישיון או מעוסק, בין שההצטרפות לתכנית כרוכה בתשלום ובין שאינה כרוכה בתשלום; לעניין זה, "הטבות בנקאיות" – הטבות הנוגעות לשיעור של ריבית או של עמלה או לסכום של עמלה;

"תנאי התכנית" – תנאי תכנית ההטבות שנקבעו במועד ההתקשרות בין בעל רישיון הנפקה שמפעיל את התכנית ובין הלקוח או במועד מאוחר יותר.

(ב) ביקש בעל רישיון הנפקה המפעיל תכנית הטבות לתקופה בלתי קצובה לערוך שינוי בתכנית או לסיימה –

(1) ישלח ללקוח הודעה על פרטי השינוי או על מועד סיום התכנית בין שלושה לארבעה חודשים לפני מועד כניסת השינוי לתוקף או מועד סיום התכנית, לפי העניין;

(2) יאפשר ללקוח לממש את ההטבות בהתאם לתנאי התכנית, החל במועד משלוח ההודעה כאמור בפסקה (1) ולפחות עד למועד כניסת השינוי לתוקף או עד למועד סיום התכנית, לפי העניין.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ביקש בעל רישיון הנפקה לערוך שינוי בתכנית כאמור באותו סעיף קטן הכוללת צבירת זכויות או לסיים תכנית כאמור –

(1) ישלח ללקוח הודעה על פרטי השינוי או על מועד סיום התכנית בין שמונה לתשעה חודשים לפני מועד כניסת השינוי לתוקף או מועד סיום התכנית, לפי העניין; בהודעה כאמור יציין בעל הרישיון גם את זכותו של הלקוח לממש את הזכויות שצבר לפי הוראות פסקה (2);

(2) יאפשר ללקוח לממש את הזכויות שצבר בהתאם לתנאי התכנית, החל במועד משלוח ההודעה כאמור בפסקה (1) ולפחות עד למועד כניסת השינוי לתוקף או עד למועד סיום התכנית, לפי העניין.

(ד) בעל רישיון הנפקה המפעיל תכנית הטבות לתקופה קצובה לא יערוך שינוי בתכנית ולא יסיים את התכנית לפני תום התקופה הקצובה; בעל רישיון כאמור ישלח ללקוח הודעה בין שלושה לארבעה חודשים לפני תום התקופה הקצובה, על תום התקופה ועל זכותו לממש את ההטבות או את הזכויות לפי תכנית ההטבות עד תום התקופה.

(ה) הודעות כאמור בסעיפים קטנים (ב)(1), (ג)(1) ו(ד) יישלחו ללקוח באחת הדרכים המפורטות להלן שבה בחר הלקוח לקבל הודעות מהמנפיק, בהתאם לפרטי ההתקשרות שמסר הלקוח למנפיק במועד ההתקשרות או במועד מאוחר יותר:

(1) דואר;

(2) דואר אלקטרוני;

(3) מסרון;

(4) אמצעי תקשורת מקוון אחר.

(ו) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע –

(1) נסיבות שבהן לא תחול החובה למסור הודעות בהתאם להוראות סעיף זה, כולן או חלקן, או תחול בשינויים כפי שיקבע;

(2) סוגים של תכניות הטבות או של בעלי רישיונות הנפקה שהוראות סעיף זה, כולן או חלקן, לא יחולו לגביהם או יחולו בשינויים כפי שיקבע.

(ז) הוראות סעיף זה לא יחולו על אלה:

(1) שינוי בתכנית הטבות או סיום התכנית, בשל אחד מאלה:

(א) ניתן לגבי עוסק המציע הטבות או זכויות לפי התכנית צו פירוק, צו פירוק זמני, צו כינוס, צו כינוס נכסים או צו הקפאת הליכים לפי כל דין, ואם העוסק הוא יחיד – ניתן לגביו צו כינוס נכסים או צו הכרזה על פשיטת רגל לפי כל דין;

(ב) העוסק כאמור בפסקת משנה (א) חדל להתקיים או שבית העסק שלו נסגר;

(2) מכירה מיוחדת שאינה הטבה הניתנת בהתאם לתכנית הטבות; בפסקה זו, "מכירה מיוחדת" – מכירת סוף עונה, מכירת חיסול מלא או חלקי, מכירה לרגל אירוע כלשהו, מכירה שבה מוצעת ללקוח הטבה נוסף על הטובין או

על השירותים שבעבורם שילם, או כל מכירה אחרת שבה מוצעים הטובין או השירותים על ידי בעל רישיון ההנפקה, כולם או חלקם, במחירים מוזלים לתקופה מסוימת, שלא בדרך מתן הנחה ללקוח פלוגי.

מענה אנושי מקצועי

44.ב(א) בעל רישיון הנפקה המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות ייתן מענה אנושי מקצועי ללקוח לפחות לסוגי שירותים המפורטים להלן, לאחר האפשרות, אם קיימת, לבחור את השפה או את האזור הגאוגרפי שבהם יינתן השירות הטלפוני:

(1) טיפול בתקלה;

(2) בירור חשבוני;

(3) סיום התקשרות.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בשירות טלפוני הכולל מענה אנושי מקצועי נפרד לשירותים שבעל רישיון הנפקה מספק, הוא רשאי לאפשר ללקוח לבחור את סוג השירות לפני מתן המענה האנושי המקצועי.

(ג) משך ההמתנה לקבלת המענה האנושי המקצועי בסוגי השירותים המפורטים בסעיף קטן (א) לא יעלה על שש דקות מתחילת השיחה, והלקוח לא יופנה לשירות השארית הודעה, אלא אם כן בחר בכך.

(ד) (1) קבע המפקח הוראות לעניין משך המתנה לקבלת מענה אנושי מקצועי, רשאי הוא להורות כי בעל רישיון ההנפקה רשאי לחרוג ממשך ההמתנה הקבוע בסעיף קטן (ד) בסוגי השירותים המפורטים בסעיף קטן (א), בשיעור מכלל הפניות לתקופה שקבע, או בפרק זמן שקבע, מראש או בדיעבד;

(2) הורה המפקח כאמור בפסקה (1), ידווח לוועדת הכלכלה של הכנסת על ההוראות שקבע, על עמידתם של בעלי רישיון הנפקה בהוראות אלה, ובכלל זה השיעורים מכלל הפניות שבהם עמדו בעלי רישיון הנפקה בפרק הזמן שנקבע למתן מענה אנושי מקצועי, ובחלוקה לסוגי השירותים שבהם הם מחויבים לתת מענה אנושי מקצועי; דיווח כאמור יימסר בשלוש השנים מיום תחילת תוקפן של ההוראות – אחת לשישה חודשים, ולאחר התקופה האמורה – אחת לשנה, ויפורסם באתר האינטרנט של המפקח.

(ה) הוראות סעיף זה לא יחולו במקרה של תקלה מערכתית כללית בהספקת השירותים על ידי בעל רישיון הנפקה, שאינה מאפשרת את קיום הוראות סעיף זה, והתקלה כאמור אירעה לפחות בפרסיה אזורית, לרבות ביישוב מסוים, ובלבד שבפנייה כאמור לקבלת מענה אנושי, יודיע בעל רישיון ההנפקה ללקוח, בהודעה מוקלטת, מהו האזור שיש בו תקלה ואת המועד המשוער לתיקונה.

(ו) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות שנקבעו לפי דין או ברישיון המחייבות מתן מענה אנושי מקצועי בזמן קצר מהזמן שנקבע בסעיף זה.

וזה נוסחו של פרק ד'2 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, שמוצע להחליפו בסעיף 66 לחוק המוצע:

"פרק ד'2: סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב

הגדרות

336ט. בפרק זה –

"חברה" – כהגדרתה בחוק החברות;

"חזוה כרטיס חיוב", "לקוח", "מנפיק", "נכס", "ספק" ו"עסקה" – כהגדרתם בסעיף 11ב;

"כרטיס חיוב" – כהגדרתו בסעיף 11ב, למעט לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר המיועדים רק למשיכת כסף באמצעות מכשירי בנק ממוכנים;

"סולק" – בעל רישיון סליקה;

"סליקה", של עסקאות בכרטיס חיוב – תשלום לספק של תמורת הנכסים שרכש לקוח מאותו ספק באמצעות כרטיס חיוב, כנגד קבלת תמורת הנכסים ממנפיק כרטיס החיוב, ואם התשלום לספק כאמור נעשה בידי המנפיק – כנגד קבלת תמורת הנכסים ישירות מהלקוח;

"סליקה צולבת", של עסקאות בכרטיס חיוב – סליקה המבוצעת בידי מי שאינו המנפיק של כרטיס החיוב שבאמצעותו בוצעה העסקה;

"רישיון סליקה" – רישיון כמשמעותו בסעיף 36יא.

חובת רישוי

336ז. לא יעסוק אדם בסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב, אלא ברישיון לפי סעיף 36יא.

רישיון סליקה

336זא. (א) הנגיד רשאי, לפי שיקול דעתו, ולאחר התייעצות עם ועדת הרישיונות, לתת רישיון סליקה לחברה.

(ב) לא ייתן הנגיד רישיון סליקה לפי הוראות סעיף קטן (א), אלא אם כן הון המניות המונפק והנפרע של מבקש הרישיון אינו פחות מהסכום שקבע הנגיד, בצו, באישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 7(ג), בשינויים המחויבים.

(ג) על רישיון סליקה יחולו הוראות סעיפים 6 ו-8, בשינויים המחויבים.

(ד) סולק שרישיונו בוטל, דינו לעניין הפקודה כדין סולק במשך שנה מיום הביטול, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 9(ב), בשינויים המחויבים.

שליטה והחזקת אמצעי שליטה בסולק

336זא1. הוראות סעיפים 34, 34א, 35, 35ב(א), (ב), (ג), (ד)

ר-1(ו), ו-36 יחולו, בשינויים המחויבים, על סולק, כאילו היה תאגיד בנקאי, ואולם הנגיד רשאי לקבוע לפי סעיף 35ב(ב) שיעור שונה מהשיעור החל לפי הסעיף האמור על תאגיד בנקאי, והכל בכפוף להוראות אותו סעיף.

סולק בעל היקף פעילות רחב

336זב. (א) בסעיף זה, "סולק בעל היקף פעילות רחב" – סולק שסלק 20 אחוזים או יותר ממספר העסקאות בכרטיסי חיוב שנשלחו בישראל בידי סולקים או מסכום התמורה הכולל ששולם לספקים בישראל בידי סולקים, בשנה שקדמה למתן ההוראות מאת המפקח לפי סעיף קטן (ב); לצורך חישוב השיעור כאמור רשאי המפקח לראות במנויים להלן, כולם או חלקם, כחלק מהסולק:

(1) חברה שהסולק הוא בעל עניין בה;

(2) חברה השולטת בסולק;

(3) חברה שמי ששולט בסולק הוא בעל עניין בה.

(ב) סבר המפקח כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב או לשם הבטחת טובת הלקוחות או הספקים, רשאי הוא, בהתייעצות עם הממונה על התחרות, להורות כי סולק בעל היקף פעילות רחב יתקשר עם מנפיק לשם סליקת עסקאות בכרטיסי החיוב המונפקים בידי אותו מנפיק, אם מצא שסולק כאמור סיביר להתקשר עם המנפיק מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה –

(1) יראו, בין השאר, התננית תנאים בלתי סבירים, בידי סולק, להתקשרות עם מנפיק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים;

(2) סירוב סולק להתקשר עם מנפיק שאינו נתון, לפי דין, לפיקוחו של המפקח או של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, ייחשב כסירוב מטעמים סבירים.

סולק מתארח

336זב1. (א) סולק יאפשר לסולק מתארח לבצע סליקה באמצעותו; הנגיד, בהסכמת שר האוצר, יקבע כללים להסדרת מעמדו ופעולתו של סולק מתארח, ובכלל זה את תנאי האירוח.

(ב) לא הגיעו סולק וסולק מתארח להסכמה לגבי מחיר האירוח, ייתן להם הנגיד הוראות בעניין המחיר שישלם הסולק המתארח.

(ג) בסעיף זה –

"מערכת תשלומים" – כהגדרתה בחוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008;

"סולק מתארח" – סולק שאינו מחובר באופן ישיר למערכת התשלומים ומבצע סליקה באמצעות סולק אחר, שאינו סולק מתארח.

מנפיק בעל היקף פעילות רחב

יג.36 (א) בסעיף זה, "מנפיק בעל היקף פעילות רחב" – מנפיק שהנפיק עשרה אחוזים או יותר ממספר כרטיסי החיוב התקפים שהונפקו בישראל, או מנפיק אשר באמצעות כרטיסי החיוב שהנפיק בוצעו עשרה אחוזים לפחות מסכום העסקאות שבוצעו בישראל באמצעות כרטיסי חיוב שהונפקו בישראל בשנה שקדמה לשנה שבה המפקח פרסם את רשימת המנפיקים לפי סעיף קטן (ד), והמפקח הודיע לו על כך לפי אותו סעיף קטן; לשם חישוב השיעור כאמור רשאי שר האוצר, בהתייעצות עם המפקח ועם הממונה על התחרות להורות כי יראו במנויים להלן, כולם או חלקם, חלק מהמנפיק, אם סבר כי הדבר דרוש לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב או לשם הבטחת טובת הלקוחות או הספקים:

(1) תאגיד שהמנפיק הוא בעל עניין בו;

(2) תאגיד השולט במנפיק;

(3) תאגיד שמי ששולט במנפיק הוא בעל עניין בו.

(ב) מנפיק בעל היקף פעילות רחב לא יסרב להתקשר עם סולק לשם ביצוע סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי החיוב שהנפיק, מטעמים בלתי סבירים; לעניין זה, יראו, בין השאר, התניית תנאים בלתי סבירים, בידי מנפיק, להתקשרות עם סולק, כסירוב מטעמים בלתי סבירים.

(ג) שר האוצר, בהתייעצות עם המפקח ועם הממונה על התחרות, רשאי לפטור המנפיק בעל היקף פעילות רחב מהוראות סעיף קטן (ב), אם סבר כי החלת הוראות הסעיף האמור על אותו מנפיק עלולה לפגוע בתחרות בתחום הנפקת כרטיסי החיוב כך שהתועלת מהחלת ההוראות לשם הבטחת התחרות בתחום סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב תהיה נמוכה מהפגיעה כאמור, ובהתחשב בטובת הלקוחות או הספקים.

(ד) המפקח יפרסם באתר האינטרנט של בנק ישראל, אחת לשנה, רשימה של מנפיקים בעלי היקף פעילות רחב ויודיע על כך למנפיקים בעלי היקף פעילות רחב שלא נכללו ברשימה כאמור בשנה שקדמה לשנת הפרסום.

(ה) (1) על אף הוראות סעיף 15א לפקודה, המפקח רשאי לגלות ידיעה או להראות מסמך לשר האוצר או למי מטעמו, ובלבד שנוכח כי לשם מילוי תפקידו של השר לפי סעיף זה יש צורך בגילוי הידיעה או המסמך;

(2) לא יגלה אדם ידיעה ולא יראה מסמך שנמסרו לו לפי הוראות סעיף זה; העובר על הוראות סעיף קטן זה, דינו – מאסר שנה או קנס כאמור בסעיף 15א(ג) לפקודה.

פרק ג': ייעול הליכי רישוי סביבתי

סימן א': תיקון חוק אוויר נקי

ד ב ר י ה ס ב ר

ייעודי בחקיקה אחרת, לא יוסדרו במסגרת ההיתר האחד אלא במסגרות החוקיות הקיימות.

נוסף על כך לגבי היתר הזרמה לים הניתן על ידי ועדה בין-משרדית מכוח החוק למניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988 (בפרק זה – חוק מניעת זיהום הים), מוצע לאפשר איחוד תקופות ומועדים למתן ההיתרים השונים, כדי לטייב ולייעל את התיאום ביניהם. זאת, בלי לבטל את ההיתר הנפרד להזרמה לים ובלי לאחדו עם ההיתרים הסביבתיים האחרים.

עוד מוצע להבהיר כי היתר הזרמה לים נדרש רק לגבי הזרמה לים במישור או בעקיפין דרך שפך נחל, ובמקביל לתקן את ההסדר לעניין צווי הרשאה להזרמה לנחל, הקבוע בחוק המים, התשי"א-1951 (בפרק זה – חוק המים). כך שצו הרשאה לא יידרש במקרה של הזרמה לשפך נחל. בכך תבוטל החפיפה הקיימת כיום בין היתר ההזרמה לים לבין צו ההרשאה.

כמו כן, מוצע בפרק זה לעדכן את רשימת הסקטורים והפעילויות שעליהם תחול חובה לקבל היתר רעלים מכוח חוק החומרים המסוכנים, תוך קביעת ערכי סף גבוהים יותר לפעילות הטעונה היתר בהשוואה למצב הקיים היום לפי החוק האמור. כך, פחות עסקים ייכנסו לגדר האסדרה הפרטנית, באופן שיאפשר תיעדוף של הטיפול והאסדרה לגבי פעילויות שלהן השפעה סביבתית ניכרת. במסגרת זו, כולל פרק זה גם הוראות תחילה ומעבר מדורגות לאורך תקופה של כמה שנים, שיאפשרו את המעבר ממשטרי הרישוי הקיימים להסדרים החלופיים המוצעים.

פרק זה כולל סדרה של תיקוני חקיקה, כאשר לכל חוק שמתוקן מיוחד סימן, וסימן נוסף כולל תיקונים עקיפים של שני חוקים נוספים, לצורך השלמת ההסדרים הנוגעים אליהם. החוקים שמוצע לתקן הם חוק אוויר נקי וחוק החומרים המסוכנים (ראו סימנים א' וי' בפרק זה). אשר לגבי שניהם מוצעים תיקונים נוספים שיפורטו להלן; וכן חוק למניעת זיהום הים וחוק המים. עוד מוצעים תיקונים לתוספות בחוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011, ולחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000.

סימן א': תיקון חוק אוויר נקי

סעיפים 4 חוק אוויר נקי כולל שורה ארוכה של הסדרים ו-15 הנוגעים למניעה ולצמצום של זיהום האוויר. **כללי** ובהם פרק מקיף שעניינו אסדרה של מקורות פליטה ניידים, המבוסס על הדירקטיבה האירופית Integrated Pollution Prevention and Control (בפרק זה – דירקטיבת IPPC) (ראו פרק ד' לחוק). הדירקטיבה האמורה הסדירה את הליכי הרישוי הסביבתי של פעילויות תעשייתיות משמעותיות באירופה

פרק ג': כללי

המשרד להגנת הסביבה (בפרק זה – המשרד) מופקד על הרישוי והאסדרה של נושאי איכות הסביבה בעסקים ובמפעלים, מכוח חוקים שונים שבסמכותו. מערכי הרישוי הקיימים במשרד מסדירים פעילויות תעשייתיות, תשתיות פסולת וביוב, ושירותים שונים, כגון תחנות תדלוק, שהם בעלי פוטנציאל לגרימת מפגעים וסיכונים סביבתיים ובריאותיים. מטרת התיקונים המוצעים בפרק זה לטייב ולייעל את מערכי הרישוי הקיימים הן בפן הרגולטורי והן בפן הסביבתי, באמצעות רפורמה כוללת המבוססת על התאמה לסטנדרטים המקובלים באיחוד האירופי.

בשנים האחרונות פעל המשרד לגיבושו של מתווה לטיוב הרגולציה, שכלל שיח מקיף עם כלל בעלי העניין ונציגי החברה האזרחית, וכן עם משרדי הממשלה הרלוונטיים. בשנת 2015 הפיץ המשרד את תזכיר חוק רישוי סביבתי משולב, התשע"ה-2015, שכלל הסדר מקיף לעניין אסדרה סביבתית משולבת של מיתקני תעשייה ועסקים גדולים במטרה לתת הגנה טובה לסביבה על כל מרכיביה, אך לאחר עבודת הכנה בת כמה שנים נפסק קידומו של התזכיר. בשנתיים האחרונות, בתיאום עם משרד האוצר, גובש מתווה חלופי לטיוב האסדרה הסביבתית בישראל, תוך יישום העקרונות הנוהגים באסדרה הסביבתית באיחוד האירופי, ובתוך כך להביא להפחתת נטל האסדרה העורך על המגזר העסקי. ביום כ"ג באב התשפ"א (1 באוגוסט 2021) התקבלה החלטת ממשלה מס' 223 שעניינה ייעול הליכי הרגולציה במשרד להגנת הסביבה (בפרק זה – החלטת הממשלה). במסגרת ההחלטות הנלוות לאישור תקציב המדינה. בהחלטת הממשלה האמורה הוטל על המשרד להפיץ תזכיר חוק ליישום ההחלטה, בהסכמת שר האוצר, בתוך 180 ימים מקבלת ההחלטה.

כיום, עסקים מסוימים נדרשים לקבל מהמשרד כמה היתרים נפרדים, אשר מתקבלים בהליכים נפרדים ובמועדים שונים, ובראשם: היתרי פליטה לפי חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008 (בפרק זה – חוק אוויר נקי), אישור ותנאים ברישיון עסק לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (בפרק זה – חוק רישוי עסקים), והיתרי רעלים מכוח חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993 (בפרק זה – חוק החומרים המסוכנים). במסגרת פרק זה יתוקן הסדרי הרישוי בחוק אוויר נקי ובחוק החומרים המסוכנים, באופן שהליכי הרישוי יאוחדו ככל האפשר, על בסיס עקרונות האסדרה באיחוד האירופי, כך שיינתן היתר סביבתי אחד לפעילות בעלת פוטנציאל לגרום להשפעה סביבתית ניכרת (היתר פליטה אחד לפי חוק אוויר נקי והיתר רעלים אחד לפי חוק החומרים המסוכנים). יצוין כי התנאים בהיתר האחד יכללו את אותם נושאים והיבטים המוסדרים כיום מכוח החוקים האמורים וחוק רישוי עסקים. כך למשל, היבטים בתחום הקרינה הבלתי מייננת שיש להם הסדר

(1) בסעיף 2 –

(א) בהגדרה "היתר פליטה", במקום "סימן ב' בפרק" יבוא "פרק";

(ב) אחרי ההגדרה "חוק הגנת הסביבה" יבוא:

"חוק החומרים המסוכנים" – חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993⁴³;

(ג) במקום ההגדרה "הטכניקה המיטבית הזמינה" יבוא:

"טכניקה" – טכנולוגיה, אמצעים ושיטות המשמשים בתכנון, בבנייה, בהפעלה, בתחזוקה או בפירוק של מקור פליטה או של פעילות המתבצעת בו;

"טכניקה מיטבית זמינה" – טכניקה שהיא אחת מהטכניקות המיטביות והמתקדמות ביותר הזמינות ליישום מעשי ומקובלות כבסיס לקביעת ערכי פליטה ותנאים אחרים בהיתר, ואשר מיועדות למניעה של פליטה והשפעות שליליות על הסביבה בכללותה, ובנסיבות שבהן מניעה כאמור אינה אפשרית – לצמצום פליטה והשפעות כאמור; לעניין זה –

ד ב ר י ה ס ב ר

לפיכך, מוצעת בפרק זה סדרה של תיקונים בחוק אוויר נקי, לצורך התאמתו לעקרונות האסדרה האירופית כפי שהם מעוגנים כיום בדירקטיבת IED ובדירקטיבות נוספות הנוגעות לרישוי ואסדרה של מיתקני תעשייה (ראו למשל דירקטיבת סווסט שעניינה בקרה על סיכונים לאירועים משמעותיים המערבים חומרים מסוכנים 2012/18/EU SEVESO – on the Control of Major-accident Hazards Involving Dangerous Substances (בפרק זה – דירקטיבת סווסט), וכן תיקונים נוספים שנדרשים בחוק, חלקם כחלק ממסקנות של הליכי טיוב, הכול כפי שיפורט להלן.

לפסקה (1)

סעיף 2 לחוק אוויר נקי כולל הגדרות למונחים שנעשה בהם שימוש בהוראות החוק. התיקון המוצע בפסקה זו כולל כמה התאמות טכניות של נוסח ההגדרות שבסעיף האמור לתיקונים המוצעים בהוראות החוק, נוסף על כך כולל התיקון המוצע בפסקה זו כמה שינויים שיפורטו להלן:

החלפת ההגדרה "הטכניקה המיטבית הזמינה" – מוצע, בפסקת משנה (א), להחליף את ההגדרה האמורה כך שהגדרת המונח בחוק אוויר נקי תתאים להגדרה הערכנית הקיימת כיום בדירקטיבת IED. כמו כן מוצע להוסיף הגדרה של המונח "טכניקה", שאף היא תואמת את ההגדרה בדירקטיבה האמורה. הגדרה מוצעת זו מבהירה כי מונח זה מתייחס לכלל הטכנולוגיות, האמצעים והשיטות המשמשים במקור פליטה על כלל היבטיו. טכניקה יכולה לכלול אמצעים פיזיים, ציוד, וכן שיטות פעולה ואמצעי תפעול שונים בכל מעגל החיים של מפעל, מהתכנון, דרך ההפעלה והתחזוקה ועד סיום פעילות ופירוק.

בעת שנחקק החוק האמור, במתכונת של רישוי סביבתי משולב. בשונה מכך במסגרת חוק אוויר נקי אומצו עקרונות הדירקטיבה לגבי הסדרת ההיבטים שנגעו למניעת זיהום האוויר בלבד, ולא לכלל ההיבטים הסביבתיים כגון פליטות שפכים לסביבה. ההיבטים הסביבתיים הנוספים, גם אלה שמתקיימים במקורות הפליטה החייבים בהיתר פליטה לפי חוק אוויר נקי, נותרו תחת אסדרה בחקיקה אחרת, ובעיקר מכוח חוק רישוי עסקים וחוק החומרים המסוכנים.

עקב הפיצול בין הטיפול בהיבטים הסביבתיים השונים בהליכי רישוי נפרדים, לא ניתן כיום לממש באופן מלא את עקרונות האסדרה האירופית, הכוללים למשל התחשבות בהשפעות הדדיות בין מרכיבי הסביבה השונים (אוויר, מים, קרקע ועוד). זאת אף על פי שהמשרד פעל ליישום עקרונות האסדרה האירופית ככל הניתן גם במסגרת החוקית הקיימת. להשלמת התמונה יצוין כי דירקטיבת ה-IPPC הוחלפה בשנת 2010 בדירקטיבה – דירקטיבת IED, שמבוססת גם היא על העקרון המרכזי של רישוי סביבתי פרטני ואינטגרטיבי.

על פי התיקון המוצע בסימן זה, לגבי הפעילויות הטעונות היתר פליטה לפי חוק אוויר נקי, אשר טעונות גם רישיון עסק או היתר רעלים, יינתן היתר סביבתי אחוד מכוח חוק אוויר נקי – היתר פליטה אחוד. ההסדר המוצע שואף לשפר את האסדרה הסביבתית הכוללת של פעילויות אלה, שהן בעלות השפעה ניכרת על הסביבה, תוך העלאת רמת הוודאות לעסקים והשקיפות לציבור.

⁴² ס"ח התשס"ח, עמ' 752; התשע"ב, עמ' 450.

⁴³ ס"ח התשנ"ג, עמ' 28.

(1) יראו טכניקה כזמינה ליישום מעשי אם רמת הפיתוח שלה מאפשרת יישום מבחינה טכנית וכלכלית לגבי אותו סוג של מקור פליטה או פעילות, בהתחשב בעלותה וביתרונותיה, בין שהיא מיוצרת או שנעשה בה שימוש בישראל ובין שלא, ובלבד שבעל מקור הפליטה יכול להשיגה באופן סביר;

(2) יראו טכניקה כמיטבית אם היא הטכניקה האפקטיבית ביותר בהשגת רמה כללית גבוהה של הגנה על הסביבה בכללותה;

(ד) במקום ההגדרה "הממונה" יבוא:

"הממונה" – עובד המשרד שהשר הסמיכו לעניין הוראות לפי חוק זה, כולן או חלקן, ובלבד שלעניין היתר פליטה שהוא היתר פליטה אחד כמשמעותו בסימן ה' בפרק ד', ובכלל זה מתן היתר כאמור וקביעת תנאיו או סירוב למתן היתר כאמור, ביטולו או התלייתו, לעניין הפרטים בתוספת השלישית המסומנים בכוכבית, יוסמך עובד בכיר של המשרד;

(ה) אחרי ההגדרה "הממונה" יבוא:

"המנהל" – עובד בכיר של המשרד, שהשר הסמיכו לעניין הוראות לפי חוק זה, כולן או חלקן;

ד ב ר י ה ס ב ר

מגזר, בהתחשב ביתרונותיהם ובעלויותיהם של הטכנולוגיה והאמצעים כאמור;

(3) הם זמינים באורח סביר אף אם טרם יושמו בישראל בפועל.

החלפת ההגדרה "הממונה" – בעל התפקיד הרגולטורי בחוק אוויר נקי הוא "הממונה", אשר מוגדר בחוק כך:

"הממונה" – ראש אגף איכות אוויר במשרד או עובד המשרד הכפוף אליו, מקצועית או ניהולית, שהשר, בהמלצת ראש האגף, הסמיכו לעניין הוראות לפי חוק זה, כולן או חלקן.

מוצע להחליף הגדרה זו ולקבוע כי הממונה יהיה עובד המשרד שהשר להגנת הסביבה (בפרק זה – השר) הסמיכו לעניין הוראות חוק אוויר נקי, כולן או חלקן. שינוי זה נועד לאפשר את הגמישות המתחייבת לעניין הגורמים שאותם יהיה אפשר להסמיך לצורך יישום החוק בכל הנוגע להיתר פליטה אחד, ולהיבטים אחרים המוסדרים בחוק, כגון מניעת זיהום אוויר מתחבורה, בהתאם למבנה הארגוני של המשרד. כמו כן, בהתאם להחלטת הממשלה, מוצע כי לגבי מפעלים מורכבים מבחינה מקצועית ואסדרתית שיש להם השפעות סביבתיות משמעותיות, יינתן ההיתר על ידי ממונה שהוא עובד בכיר במשרד. סוגי המפעלים והפעילויות האלה יסומנו בכוכבית בתוספת השלישית לחוק אוויר נקי, הקובעת את הסקטורים והפעילויות הטעונים היתר פליטה.

הוספת ההגדרה "המנהל" – בחוק אוויר נקי כיום, לא הוקנו סמכויות לבעל תפקיד בכיר, וכלל הסמכויות המוקנות מכוחו ניתנו לממונה. לנוכח התיקונים המוצעים בחוק וכפי

"טכניקה מיטבית זמינה" (BAT – Best Available Technique) (בפרק זה – BAT) הוא מונח מרכזי בדירקטיבה IED, שמטרתו לחייב את מקורות הפליטה שהם בעלי פוטנציאל להשפעה משמעותית על הסביבה לעמוד בסטנדרטים שנבחנו ואושרו במנגנון האירופי שהוקם לפי הדירקטיבה, הכולל החלפת מידע בין המדינות וקביעת מסמכי ייחוס (BAT reference documents – BREF) ומסמכי מסקנות (BAT conclusions – BATC). ההגדרה המוצעת כוללת כמה מרכיבים המבהירים את משמעות המונחים "מיטבית" ו"זמינה" בהקשר זה. התיקון המוצע אינו משנה את ההגדרה הקיימת בחוק אוויר נקי במהותה, אלא כאמור מתאים אותה להגדרה הערכנית הכוללת את כלל ההיבטים הסביבתיים, ולא רק את ההיבטים הנוגעים למניעת זיהום אוויר.

וזה נוסחה של ההגדרה שמוצע כאמור להחליפה:

"הטכניקה המיטבית הזמינה" – הטכנולוגיה והאמצעים האחרים המתקדמים ביותר, המשמשים בתכנון, בבניה, בהפעלה ובתחזוקה של מקור פליטה ושל פעילות המתבצעת בו, או טכנולוגיה ואמצעים כאמור שיעודם מניעה או צמצום של זיהום האוויר, המוספים למקור פליטה, והכל ובלבד שמתקיימים בהם כל אלה:

(1) יישומם מביא למניעה או לצמצום מרבי של פליטת מזהמים לאוויר ממקור הפליטה ולמזעור הפגיעה בסביבה בכללה;

(2) הם בשלב פיתוח הניתן ליישום מבחינה טכנית וכלכלית, במקור הפליטה או בפעילויות המתבצעות בו, או במקורות פליטה או בפעילויות מסוגם באותו

(1) במקום ההגדרה "מקור פליטה טעון היתר" יבוא:

"מקור פליטה טעון היתר" – כמשמעותו בסעיף 17;

(2) בסעיף 13(א), בסופו יבוא "ולעניין מקורות פליטה נייחים שהם מקורות פליטה

טעוני היתר פליטה – גם לפי הוראות סעיף 16א";

(3) אחרי סעיף 16 יבוא:

16א. (א) הפעלת הסמכויות לפי פרק זה לעניין התקנת תקנות, מתן הנחיות, בחינת בקשות או השגות, החלטה בבקשות או השגות, מתן היתרים או אישורים או קביעת תנאים בהיתר, תיעשה על בסיס גישה סביבתית משולבת ובהתאם למקובל באסדרה הנוהגת במדינות האיחוד האירופי, ובכלל זה בדירקטיבות, תקנות, מודלים, שיטות, תקנים ונהלים מקצועיים לעניין מקורות פליטה טעוני היתר (בחוק זה – האסדרה האירופית), וכן בשים לב לכל אלה:

"עקרונות ושיקולים לאסדרת מקורות פליטה נייחים

ד ב ר י ה ס ב ר

כפי שפורט לעיל, סימן ב' בפרק ד' לחוק אוויר נקי בנוסחו הקיים גובש על בסיס הדירקטיבה האירופית ליישוי סביבתי משולב שהייתה נהוגה בעת חקיקת החוק (IPPC). לאחר יישום הסימן האמור לאורך למעלה מעשרה ובהתאם להחלטת הממשלה, נמצא כי יישום מקיף יותר של ההסדרים הנוהגים באסדרה האירופית העדכנית (IED), לגבי היבטים סביבתיים נוספים, בגישה מתכללת, יאפשר טיוב של האסדרה הסביבתית של מקורות הפליטה הנייחים בישראל. בהתאם לכך, מוצע כי מתן היתרי פליטה וקביעת דרישות סביבתיות ייעשו בהתאם למקובל באסדרה הנוהגת במדינות האיחוד האירופי, ובכלל זה בדירקטיבות, חוקים, תקנות, מודלים, שיטות, תקנים ונהלים מקצועיים בהיבטים הסביבתיים השונים.

החקיקה הסביבתית האירופית כוללת סוגי אסדרה שונים של היבטי הסביבה השונים, כגון מניעת זיהום אוויר, מניעת זיהום מים, מניעת סיכוני חומרים מסוכנים וכדומה. ההסדרים קבועים בדירקטיבות ובתקנות של האיחוד האירופי, ומיושמים בכלים שונים של חקיקה מדינתית בכל אחת ממדינות האיחוד. בעשור האחרון, השקיע המשרד מאמצים מרובים בלמידת האסדרה האירופית וביישומה בפועל, הן במסגרת העבודה השוטפת והתיעוצות עם מאסדרים אירופיים, והן בכמה פרויקטים משותפים עם האיחוד האירופי. בהתאם להחלטת הממשלה, מוצע לפרט בסעיף 16א לחוק אוויר נקי בנוסחו המוצע עקרונות מרכזיים המקובלים באסדרה האירופית, לרבות האפשרות לפנות לכללים ואמות מידה מקצועיים המיושמים במדינות מפותחות (אם האסדרה האירופית אינה מתאימה לתנאי הארץ). שלא באים לידי ביטוי מספק בחוק אוויר נקי בנוסחו הקיים, ובהם בחינת השפעות הדדיות בין מרכיבי הסביבה במכלול (cross-media), ניהול סיכונים, העדפת הפחתה במקור, וכן הפחתה של נטל אסדרתי ככל האפשר. עוד מוצע להבהיר, במסגרת אותם שיקולים, כי כאשר נדרשות התאמות לתנאי הארץ, למשל כאשר לא מצויה

שמקובל היום, מוצע לקבוע כי הפעלת סמכויות מסוימות מכוחו, כגון החלטה בהשגה על החלטת הממונה לפי סעיף 22ב המוצע (ראו פסקה 10)), או הטלת עיצום כספי, תיעשה על ידי גורם בכיר. יובהר כי במקרה שגורם בכיר במשרד מונה גם לממונה וגם למנהל, לא יוכל אותו אדם לדון, כמנהל, בהשגה על החלטה שקיבל כממונה.

החלפת ההגדרה "מקור פליטה טעון היתר" – מוצע להחליף את ההגדרה האמורה בהשלמה לתיקון המוצע בסעיף 17 לחוק אוויר נקי, בפסקה 4). וזה נוסח ההגדרה האמורה כיום:

"מקור פליטה טעון היתר" – מקור פליטה שמתבצעת בו פעילות מהפעילויות המפורטות בתוספת השלישית או שיש בו מיתקן מהמיתקנים המפורטים בתוספת האמורה";

לפסקה 2)

סעיף 13 לחוק אוויר נקי מסמיך את השר להתקין תקנות לעניין מניעה וצמצום של זיהום אוויר ממקורות פליטה נייחים. מקורות פליטה טעוני היתר פליטה מהווים קבוצה מובחנת מבין מקורות הפליטה הנייחים. התיקון המוצע בפסקה זו נועד להבהיר כי העקרונות והשיקולים לאסדרת מקורות פליטה טעוני היתר, המפורטים בסעיף 16א המוצע (ראו להלן דברי ההסבר לפסקה 3)), יחולו גם לעניין התקנת תקנות מכוח סעיף 13 לחוק אוויר נקי לעניין מקורות פליטה אלה.

לפסקה 3)

פרק ד' לחוק אוויר נקי מסדיר את מניעת זיהום האוויר ממקורות הפליטה הנייחים. סימן ב' בפרק האמור עוסק במקורות הפליטה טעוני ההיתר. מוצע להוסיף לסימן א' בפרק ד' לחוק את סעיף 16א בנוסחו המוצע, ולקבוע בו כי הפעלת כלל הסמכויות לפי הפרק האמור תיעשה על פי המקובל באסדרה האירופית, וזאת נוסף על העקרונות והשיקולים המפורטים בשאר הוראות הפרק, ובהן בהוראות סימן ב' האמור.

(1) בחינת השפעות הדדיות בין מרכיבי הסביבה השונים ובחינת השפעות על הסביבה ועל בריאות הציבור כמכלול;

(2) ניהול סיכונים;

(3) העדפת הפחתה במקור;

(4) הפחתת נטל אסדרה עודף ככל האפשר, ובכלל זה צמצום עלויות עודפות הכרוכות בציות לאסדרה, וכן יצירת ודאות ויציבות אסדרתית;

(5) בעניין שבו האסדרה האירופית אינה מתאימה לתנאי הארץ – כללים או אמות מידה מקצועיים המיושמים במדינות מפותחות.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מכל שיקול אחר שיש לשקול לפי פרק זה בהפעלת הסמכויות כאמור באותו סעיף קטן;

(4) בסעיף 17 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "טעון היתר" יבוא "שמבוצעת בו פעילות מהפעילויות המפורטות בתוספת השלישית או שיש בו מיתקן מהמיתקנים המפורטים בתוספת האמורה, בכל היקף, או בהספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות כמפורט בה";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

להספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות מרביים אשר ניתן להגיע אליהם באמצעות מקור הפליטה, אף אם בפועל מופעל מקור הפליטה בהספק, כבושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות נמוכים יותר.

על פי הוראה זו, במקרים שבהם קבוע ערך סף לרישוי בהתאם להספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות, תיקבע חובת הרישוי לפי ההספק או הקיבולת הפוטנציאלית המרבית ולא לפי המצב בפועל. לצד כלל זה שיוסיף לעמוד בתוקפו (בסעיף קטן (א1) המוצע), מוצע לקבוע במפורש, בסעיף קטן (2א) כנוסחו המוצע, כי במצבים שבהם יוכח, להנחת דעתו של הממונה, כי ההספק או הקיבולת לא צפויים להגיע בפועל להספק או הקיבולת המרביים, וכי הפעילות תהיה בפועל בהספק או קיבולת שמתחת לערך הסף לרישוי, יוכל הממונה, אם ביקש זאת בעל מקור הפליטה, לאשר כי מקור הפליטה פטור מחובת היתר פליטה. מצבים אלה עשויים להתקיים במקרה שקיימת הגבלה לפי דין על הפעילות במקור הפליטה, כגון במקרה שמשטר הרישוי שחל על מקור הפליטה מגביל מלכתחילה את הספק הייצור או במצבים שבהם מתקיימת מגבלה פיזית, למשל במקרה שהמשך תהליך הייצור תלוי במיתקן אחר במפעל שקיבולתו מוגבלת. לפי הוראות סעיף 16א המוצע, ייבחנו הדברים בהתאם לאמות המידה המקובלות בעניינים אלה במדינות האיחוד האירופי.

הנחיה מקצועית באסדרה האירופית בנושא מסוים שקיים בישראל, ניתן לפנות לכללים ואמות מידה מקצועיים המיושמים במדינות מפותחות אחרות, כגון ארצות הברית או אוסטרליה.

יש להבהיר כי עיגון השיקולים המפורטים בסעיף 16א המוצע אינו משנה כשלעצמו את תוקפם של תנאים, תקנות או הנחיות אחרות שניתנו או שנקבעו מכוח החוק לפי יום תחילתו של החוק המוצע, אלא מנחה לגבי עריכת שינויים ועדכונים עתידיים.

לפסקאות (4) ו-(26א)

סעיף 17 לחוק אוויר נקי קובע את חובת הרישוי לגבי מקורות פליטה נייחים, ומפנה לתוספת השלישית לאותו חוק שבה נקבעה רשימת סוגי המיתקנים והפעילויות הטעונים היתר פליטה. התיקון המוצע בסעיף קטן (א) של סעיף 17 האמור הוא תיקון נוסח שאינו משנה את מהות חובת ההיתר כפי שנקבע בחוק הקיים.

סעיפים קטנים (א1) ו-(2א) כנוסחם המוצע מחליפים את ההוראה הקבועה כיום ברישה של התוספת השלישית לחוק אוויר נקי, וזה נוסחה:

"בתוספת זו, בכל מקום שבו נקבעו הספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות, יחושבו אלה בהתאם

"(1א) חישוב ההספק, כושר הייצור, הכמויות או יחידות המדידה האחרות, כאמור בסעיף קטן (א), ייעשה בהתאם להספק, כושר הייצור, הכמויות או מספר יחידות המדידה המרביים אשר ניתן להגיע אליהם באמצעות מקור הפליטה, אף אם בפועל מופעל מקור הפליטה בהספק, כושר ייצור, כמויות או מספר יחידות מדידה נמוכים יותר.

(2א) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(1א), רשאי הממונה, לבקשת בעל מקור פליטה, לאשר כי מקור הפליטה אינו טעון היתר, אם הוכח להנחת דעתו כי בשל מגבלה פיזית הקיימת במקור הפליטה או הגבלה החלה עליו לפי דין, לא יתאפשר בו בפועל ביצוע פעילות בהספק, בכושר הייצור, בכמויות או במספר יחידות המדידה המרביים כאמור בסעיף קטן (1א);

(5) בסעיף 18 –

(א) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "בקשה תוגש באופן דיגיטלי, במתכונת שפרסם הממונה באתר האינטרנט של המשרד, ואשר תעמוד לעיון הציבור במשרד; הודעה על פרסום מתכונת הגשת הבקשה, וכל שינוי שלה, תפורסם ברשומות; השר רשאי לקבוע הוראות נוספות לעניין אופן הגשת בקשה כאמור";

(ב) בסעיף קטן (ב) –

(1) בפסקה (1)(ה), אחרי "זיהום האוויר" יבוא "מבין כלל הטכניקות המיטביות הזמינות", ובסופה יבוא "ואם ניתן לקבוע את ערך הפליטה המוצע לכל מזהם, המשווה לאותה טכניקה – ערך הפליטה המוצע כאמור";

(2) בפסקה (2)(א), המילים "ודרכי הגשתה" – יימחקו;

(ג) בסעיף קטן (ד), במקום "ממנה ומכל" יבוא "ממנה, מכל", במקום "או שנמסר" יבוא "ומכל מסמך שנמסר" ואחרי "הגשת הבקשה" יבוא "לפי דרישתו כאמור בסעיף קטן (1)(ג)";

ד ב ר י ה ס ב ר

הטכניקה המיטבית הזמינה שהוא מציע ליישם במקור הפליטה שבבעלותו, מבין כלל הטכניקות המיטביות הזמינות, וכן את ערך הפליטה המשווה לאותה טכניקה, אם נקבע לגביה ערך כאמור יובהר, כי הטכניקה המיטבית הזמינה נקבעת, גם כיום וגם לפי התיקון המוצע, לפי מסמך ייחוס שמתפרסם במסגרת דירקטיבת IED או גולציות מקבילות במדינות האיחוד האירופי, לפי בדיקות מקצועיות מפורטות שמבוצעות במנגנונים של האיחוד האירופי. בחלק מהמקרים קיימת טכניקה מיטבית זמינה אחת, ובמקרים אחרים קיימות כמה טכניקות העונות לדרישה ונחשבות ל-BAT. במטרה ליישם את עקרונות דירקטיבת IED, ובמיוחד כדי להתחשב במרכיבי הסביבה השונים מכלול, יש ליישם את אחת הטכניקות ולקבוע ביחס אליה את ערך הפליטה לכל מזהם כפי שעולה מהמסמכים האירופיים (מסמכי "BAT reference documents – BREF", או מסמכי ייחוס אחרים).

נוסף על כך, מוצע לתקן את סעיף קטן (ד) שעניינו העברת מידע על אודות הבקשה להיתר לאיגוד ערים לאיכות הסביבה או ליחידה סביבתית, באופן שיבהיר כי על מגיש הבקשה להעביר גם מסמכי השלמה שהוגשו לממונה לפי דרישתו כאמור בסעיף קטן (1)(ג).

לפסקה (5)

סעיף 18 לחוק אוויר נקי קובע הסדרים לעניין הגשת בקשה להיתר פליטה, ומונה את הפרטים שיש לכלול בבקשה כאמור, בהתאם לתקנות שיוקנו מכוחו. מכוחו של סעיף 18 האמור הותקנו תקנות אוויר נקי (היתרי פליטה), התש"ע-2010 ("ק"ת התש"ע, עמ' 1334) (בפרק זה – תקנות היתרי פליטה), לצורך יישום הליכי הגשת הבקשה וכן קביעת אמות מידה למתן היתר לפי סעיף 19 לחוק אוויר נקי. תקנות אלה יוסיפו, ככלל, לעמוד בתוקפן. מוצעים כמה תיקונים לסעיף זה, כמפורט להלן.

מוצע לתקן את סעיפים קטנים (א) ו-(ב)(2)(א), כך שהבקשה להיתר פליטה תוגש באופן דיגיטלי, על פי מתכונת שיפרסם הממונה באתר האינטרנט של המשרד. בהתאם להסדרים המקובלים כיום בחקיקה, מוצע כי הממונה יפרסם ברשומות הודעה על פרסום המתכונת וכן על שינוי שלה.

עוד מוצע תיקון לסעיף קטן (ב), אשר מונה את הפרטים שיש לכלול בבקשה להיתר, בהתאם לתקנות שייקבעו כאמור. מוצע לתקן את פסקה (1)(ה) של הסעיף הקטן האמור ולהבהיר כי בבקשה יציין מבקש ההיתר את

(6) בסעיף 19, סעיף קטן (ג) – בטל;

(7) בסעיף 20 –

(א) בסעיף קטן (ג)(1), במקום "בסעיף קטן (א) בתוך שישה חודשים" יבוא "בסעיפים קטנים (ד) או (ה), בתוך שנה", במקום "במקרים חריגים ובהודעה מנומקת בכתב" יבוא "בהודעה בכתב" ובמקום "בשלושה חודשים" יבוא "בשישה חודשים";

(ב) בסעיף קטן (ד) –

(1) במקום "יכין טיוטת היתר ויקיים הליך" יבוא "יחולו הוראות אלה:";

(2) הקטע החל במילים "לפי סעיף 21" יסומן כפסקה (3), ובה, לפני "לפי

סעיף 21" יבוא "הממונה יפרסם את טיוטת ההיתר" ואחרי "כאמור" יבוא

"באותו סעיף";

(3) לפני פסקה (3) יבוא:

"(1) הממונה יכין טיוטת היתר וימסור אותה למגיש הבקשה;

מגיש הבקשה רשאי לטעון את טענותיו לגבי טיוטת ההיתר, ובכלל זה לבקש מהממונה הסבר לעניין השיקולים בקביעת תנאי מסוים שמגיש הבקשה טען לגביו, בתוך 30 ימים מיום קבלתה; פרק הזמן האמור בפסקה זו לא יובא במניין התקופה כאמור בסעיף קטן (ג)(1);

(2) כללו טענות מגיש הבקשה בקשה להסבר כאמור בפסקה (1).

יצרף הממונה להיתר הסבר לעניין החלטתו לגבי אותו תנאי; הסבר כאמור יתייחס בין השאר ליישום השיקולים לפי חוק זה, ובכלל זה להתאמת התנאי למקובל באסדרה האירופית;"

ד ב ר י ה ס ב ר

נוספים, בהיבטים סביבתיים אחרים, שכיום מוסדרים בהיתרי רעלים או בתנאים ברישיון עסק – יידרש הממונה לפרק זמן ארוך יותר לגיבוש החלטה בעניין היתר פליטה. לפיכך, מוצע לתקן את סעיף קטן (ג)(1) של סעיף 20 האמור כך שפרק הזמן לקבלת החלטה בבקשה, עד גיבוש טיוטת היתר או עד למתן החלטה לסרב לתת היתר, יוארך מ־6 חודשים לשנה, ויהיה ניתן להאריכו בשישה חודשים, במקום בשלושה חודשים כפי שניתן היום, אם הדבר נדרש בשל מורכבות הבקשה.

כמו כן, מוצע לתקן את סעיף קטן (ד) של אותו סעיף, באופן שיבהיר את ההליך לגיבוש טיוטת היתר פליטה וקבלת התייחסות המבקש לטיוטת ההיתר. כיום, נהוג להעביר את טיוטת ההיתר למבקש לצורך קבלת הערותיו כחלק מהליך הבחינה המקצועית של הממונה. לנהוג זה אין עיגון מפורש כיום בלשון החוק, ונמצא כי ראוי לעגן אותו במפורש ולקבוע לגביו לוחות זמנים ברורים. מוצע כי למבקש יינתן פרק זמן של 30 ימים להעברת הערותיו, אך הממונה יוכל להאריך את המועד במידת הצורך מכוח סמכויות העזר הקיימות במשפט המינהלי. לאחר קבלת התייחסות מבקש ההיתר לטיוטה, תפורסם טיוטת ההיתר להערות הציבור.

לפסקה (6)

סעיף 19 לחוק אוויר נקי מורה לשר לקבוע בתקנות כללים ואמות מידה לעניין מתן היתר פליטה למקורות פליטה טעוני היתר. כללים ואמות מידה כאמור נקבעו בתקנות היתרי פליטה. לפי סעיף קטן (ג) של אותו סעיף בנוסחו הקיים "הוראות כאמור ייקבעו בשים לב, בין השאר לנהוג בקרב המדינות המפותחות בעולם, ולהמלצות ולהנחיות שפרסמו ארגונים בין-לאומיים, לרבות האיחוד האירופי, בעניינים אלה."

לנוכח הוספת סעיף 16א לחוק אוויר נקי (ראו פסקה (3)), המעגן בחוק את השיקולים לקביעת תקנות בעניינים הנזכרים לעיל, מתייתר סעיף קטן זה, ועל כן מוצע לבטלו. יצוין כי הוראות חוק אוויר נקי כתיקון המוצע בסימן זה ניתנות ליישום גם בלא תיקון של תקנות היתרי פליטה.

לפסקה (7)

עניינו של סעיף 20 לחוק אוויר נקי בהחלטת הממונה בבקשה להיתר פליטה, והוא מפרט את השיקולים שעל הממונה לשקול בבחינת בקשה למתן היתר פליטה. יצוין כי לשיקולים אלה ייוספו כעת, לפי סעיף 16א המוצע, גם עקרונות האסדרה האירופית. כמו כן, מאחר שהיתרי הפליטה האחודים שיינתנו בעתיד צפויים לכלול גם תנאים

(א) בסעיף קטן (א), במקום הרישה עד המילים "כאמור בסעיף 18(ד)" יבוא "בקשה למתן היתר פליטה וכל מסמך או חוות דעת שצורפו אליה לפי סעיף 18(ב)", במקום "ממועד הגשתם" יבוא "ממועד הגשתם; מידע ופרטים נוספים שהוגשו לממונה לפי דרישתו כאמור בסעיף 18(ג)(1) וחוות דעת שנמסרו לממונה לפי סעיף 18(ד) יפורסמו ויועמדו לעיון הציבור כאמור לא יאוחר ממועד פרסום ההודעה כאמור בסעיף קטן (ב)";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום הרישה עד המילים "תפוצה רחבה" יבוא "החליט הממונה לשקול ליתן היתר פליטה או לתיתו בתנאים, כאמור בסעיף 20(ד) רישה, יפרסם הודעה על כך באתר האינטרנט של המשרד";

(ג) בסעיף קטן (ד)(2), אחרי פסקת משנה (ב) יבוא:

"(ב1) הודיע מגיש הבקשה כאמור בפסקת משנה (א), רשאי הממונה לפרסם את הבקשה ולהעמידה לעיון הציבור, כאמור בסעיף קטן (א), בלי הפרטים שמגיש הבקשה טען לגביהם כאמור בפסקת משנה (א), עד לקבלת החלטתו בעניין הטענה האמורה, ובלבד שיפרסם את החלטתו באתר האינטרנט של המשרד לא יאוחר ממועד פרסום ההודעה כאמור בסעיף קטן (ב)";

ד ב ר י ה ס ב ר

כזה, אשר אינו מקובל בקרב מדינות האיחוד האירופי, אינו ישים בפועל לנוכח היקפם הרחב של מסמכי הבקשה ושל התכתובות הנוגעות לכל היתר, שבמקרים רבים כוללות גם מידע המהווה סוד מסחרי שאין לפרסמו. התועלת מבדיקת סודות מסחריים לצורך פרסום תכתובות נוספות אלה, באופן יזום לגבי כלל ההיתרים, ומפרסומן אם הדבר יתאפשר, אינה רבה ביחס לנטל הביורוקרטי הכבד הכרוך בביצוע הבדיקה, כך שקבלת הפרשנות הנוכרת לעיל של לשון החוק אינה מקדמת באופן ממשי את השקיפות לציבור, שאין חולק על חשיבותה הרבה.

לפיכך, מוצע להבהיר כי המסמכים שיפורסמו לציבור יכללו את מסמכי הבקשה (הבקשה וכל מסמך או חוות דעת שצורפו אליה לפי סעיף 18(ב) לחוק אוויר נקי) וכן מידע ופרטים משלימים שהוגשו לממונה לפי דרישתו. יש לציין, כי בהתאם לתיוקן המוצע בפרק זה, יפורסמו כעת לציבור מסמכים נוספים שאינם מתפרסמים כיום, ובהם מסמכי הבקשה הנוגעים לכלל ההיבטים הסביבתיים, וכן הסברים לעניין תנאי היתר הפליטה ומסמכי השגה והחלטות בעניינם (אם מבקש ההיתר הגיש השגה). פרסומם של מידע זה הוא בעל ערך וחשיבות לציבור, והוא מאפשר לציבור להבין הלכה למעשה את השיקולים וקבלת ההחלטות ביחס להיתרי פליטה.

עוד מוצע לתקן את סעיף קטן (ב) ולקבוע כי ההודעה על החלטת הממונה לתת היתר פליטה לפי סעיף 20(ד) לחוק אוויר נקי תפורסם באתר האינטרנט של המשרד, ולא יידרש פרסום שלה בעיתון יומי. תיקון זה מוצע מאחר שפרסום באתר האינטרנט גיש לציבור במידה רבה יותר מאשר פרסום בעיתון יומי.

כמו כן, מוצע להבהיר כי המבקש רשאי לבקש מהממונה הסבר בעניין תנאים מסוימים שהוא טען לגביהם בהתייחסותו לטייטה. מטרת ההסבר היא בעיקרה להציג באופן עקרוני את יישום השיקולים לפי חוק אוויר נקי ביחס לקביעת התנאים בהיתר הפליטה. הסדר זה אינו גורע מחובת ההנמקה הכללית לפי כללי המשפט המינהלי, החלה לעניין החלטות של רשויות המינהל. במקרה שהמבקש ביקש הסבר כאמור, הממונה יצרף להיתר הפליטה את ההסבר לעניין אותו תנאי (ראו פסקאות (1) ו-(2) של סעיף קטן (ד) בנוסחן המוצע).

לפסקה (8)

התיקונים המוצעים לסעיף 21 לחוק אוויר נקי נועדו להבהיר ולתקן את ההסדר הקבוע בחוק לעניין פרסום מסמכי בקשה להיתר פליטה. בהתאם לדירקטיבת IPPC, נקבע בחוק אוויר נקי כי הממונה יפרסם את מסמכי הבקשה להיתר פליטה וכל מסמך נוסף הנוגע לבקשה. לאורך השנים, יישם המשרד הוראה זו בדרך של פרסום מסמכי הבקשה וכן מסמכים או מידע משלים שהוגשו במסגרת הטיפול בבקשה לפי דרישת הממונה. זאת לפי המקובל במדינות האיחוד האירופי אשר מיישמות את הדירקטיבה הנוכרת לעיל, ואף מעבר למקובל במדינות המדינות האחרות.

בשנים האחרונות, במסגרת עתירה שהוגשה בעניין זה אגב בקשה להיתר פליטה של מפעל מסוים, נפסק כי לשון החוק מכוונת לפרסום של תכתובות נוספות בקשר להיתר, שאינן בגדר מסמכי בקשה או השלמה של בקשה להיתר (ראו: עת"מ 19-02-44280 (י"ם) יעל כהן פארן נ' מנהל אגף איכות אוויר ושינוי אקלים (פורסם בנבו, 18.3.20)). פרסום

(א) בסעיף קטן (ב)(1), במקום הסיפה החל במילים "או אם לא ניתן" יבוא "ערכים אחרים או אמצעים טכניים שיש ליישם במקור הפליטה, המבוססים על הטכניקה המיטבית הזמינה שיש ליישם במקור הפליטה, ככל האפשר בלי לחייב ביישום של טכניקה או אמצעי מסוים, ואם לא ניתן, לדעת הממונה, לקבוע ערכי פליטה או ערכים או אמצעים כאמור – תנאים אחרים שקביעתם תביא להשגת אותם יעדים סביבתיים, ובכלל זה תנאים לעניין הגבלת פליטת מזהמים ממקור הפליטה";

(ב) בסעיף קטן (ד), במקום "הטכניקה המיטבית הזמינה, בשים לב למאפיינים" יבוא "טכניקה שהיא אחת מהטכניקות המיטביות הזמינות, בשים לב לבקשת בעל מקור הפליטה, ובהתחשב במאפיינים" ואחרי "המקומיים" יבוא "וכן ברמת הסיכון של המזהם וקצב הפליטה הצפוי, בהיותו של מקור הפליטה קיים או מתוכנן, ובהיבטי עלות ותועלת";

(10) אחרי סעיף 22 יבוא:

"טכניקה חדשנית 22א. לשם ניסוי בהפעלה של טכניקה חדשנית במקור פליטה טעון היתר, רשאי הממונה, בתנאים שהוא קובע בהיתר הפליטה, לאשר לבעל מקור הפליטה לעשות שימוש באותה טכניקה, אף אם טרם התקבלה כטכניקה מיטבית זמינה, והכול לתקופה מוגבלת ובתנאים שיאפשרו לבחון אם הטכניקה החדשנית מספקת הגנה על הסביבה ובריאות הציבור ברמה השווה לרמת ההגנה כאמור שמספקת הטכניקה המיטבית הזמינה; לעניין סעיף זה, "טכניקה חדשנית" – טכניקה חדשה שטרם נבחנה בקנה מידה תעשייתי ושהוכח, להנחת דעתו של הממונה, כי מתקיימים לגביה שני אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (9)

המקובלת באיחוד האירופי, אם קיים צורך בכך, בדומה למצב לפי הדין הקיים.

לפסקה (10)

לסעיף 22א המוצע

עניינו של הסעיף המוצע הוא באישור שימוש בטכניקה חדשנית במקור הפליטה. הסעיף המוצע מבוסס על סעיף 27 לדירקטיבת IED, ומטרתו לעגן מפורשות את האפשרות לבצע הפעלה ניסיונית של טכניקה חדשה, שיש לה פוטנציאל להגיע לביצועים סביבתיים משופרים או להקטין את העלות להשגת אותם ביצועים סביבתיים שניתן להגיע אליהם בטכניקה שהוכרה כטכניקה מיטבית זמינה. בדירקטיבת IED עוגן הסדר ייעודי לעניין זה, במטרה לעודד פיתוח של טכניקות סביבה חדשניות ולאפשר לצורך הניסוי גם חריגה מערכי פליטה בעת ההפעלה (כפי שעשוי לקרות בתנאים מסוימים גם בטכניקה שהיא BAT). על פי המוצע, ניסוי של טכניקה חדשנית יתבצע בתנאים המאפשרים מעקב ובקרה על ההפעלה ועל תוצאות הניסוי. אם הניסוי יצלח, יהיה ניתן לאשר הפעלה קבועה של הטכניקה במסגרת היתר הפליטה, לפי המקובל בדירקטיבה הנזכרת.

סעיף 22 לחוק אוויר נקי קובע אילו סוגי הוראות ותנאים ייקבעו בהיתר פליטה. תנאים אלה נקבעו בעת חקיקת החוק על בסיס דירקטיבת IPPC שקדמה לדירקטיבת IED. התיקונים המוצעים לסעיף זה נועדו להבהיר כמה הוראות כדי להתאים את נוסחן למקובל כיום בהתאם לדירקטיבת IED.

מוצע לתקן את סעיף קטן (ב)(1) ולהבהיר כי בקביעת התנאים בהיתר תינתן ככל האפשר העדפה לתנאים הקובעים מדדים סביבתיים תוצאתיים, כגון ערכי פליטה. קביעת התנאים באופן האמור מאפשרת גמישות רבה יותר ביישום התנאים לטווח ארוך בלא צורך בביצוע שינויים תכופים בהיתר הפליטה בשל התאמות טכניות שאין להן השפעה על המצב הסביבתי.

כמו כן מוצע לתקן את סעיף קטן (ד) ולהבהיר כי קביעת הטכניקה המיטבית הזמינה שתיושם במקור הפליטה ושהתאם לה ייקבעו התנאים בהיתר, תיעשה מבין כלל הטכניקות המיטביות הזמינות המקובלות במדינות האיחוד האירופי. אין בכך כדי לשלול את האפשרות לקבוע בהיתר תנאים המחמירים על הטכניקה המיטבית הזמינה

(1) היא עשויה לספק הגנה על הסביבה ובריאות הציבור ברמה גבוהה יותר מזו שמספקות הטכניקות המיטביות הזמינות או לספק הגנה שוות ערך על הסביבה ובריאות הציבור בעלות נמוכה יותר;

(2) קיימת אפשרות, מבחינה כלכלית, לעשות בה שימוש בקנה מידה תעשייתי.

22ב. (א) בעל מקור פליטה רשאי להגיש למנהל, בתוך 21 ימים מיום קבלת ההיתר, השגה בכתב על תנאי מסוים בהיתר, בטענה שמתקיים אחד מאלה, בשים לב בין השאר לאמור בסעיף קטן (ד), ובלבד שטענותיו בעניין התנאי האמור הוגשו לממונה לפני מועד מתן ההיתר, או שלא ניתנה לו הזדמנות סבירה לטעון לעניין התנאי האמור לפני אותו מועד:

השגה על תנאי בהיתר פליטה או על סירוב לתת היתר

(1) קיים פער ניכר בין העלות הכרוכה בעמידה בתנאי נושא ההשגה לתועלת הסביבתית הצפויה מיישומו על פי אמות המידה המקובלות לעניין זה באסדרה האירופית;

(2) קיים פער ניכר בין המועד שנקבע בהיתר לשם יישום התנאי לבין התקופה הדרושה לכך לדעת בעל מקור הפליטה;

ד ב ר י ה ס ב ר

אותו תנאי בשלב מוקדם יותר. יצוין כי אם השגה תידחה על הסף מהטעם שמדובר בטענה חדשה, מגיש ההשגה יוכל להגיש בקשה לשינוי ההיתר לפי סעיף 26 לחוק אוויר נקי.

על פי המוצע, יוכל מבקש ההיתר להגיש השגה למנהל (שהוא, כאמור, עובד בכיר של המשרד הכפוף למנהל הכללי) על תנאי שנקבע בהיתר פליטה, רק אם מתקיים אחד מארבעה תנאים, כמפורט להלן.

התנאי הראשון הוא קיומו של פער ניכר בין עלות העמידה בתנאי שנקבע כאמור לבין התועלת הסביבתית הצפויה מיישומו. בעניין זה קיים מסמך ייחוס של הדירקטיבה האירופית המנחה בצורה מפורטת לגבי אופן עריכת הבדיקה, ובעל ההיתר יוכל להשיג על התנאי בהתבסס על טענה זו רק אם הציג לממונה בדיקה כאמור והראה כי על פי הסטנדרטים המקובלים באיחוד האירופי הדרישה שנקבעה באותו תנאי בהיתר אינה מוצדקת. יצוין כי במתכונת הגשת הבקשה שיפרסם הממונה, תיכלל התייחסות לסטנדרטים הנדרשים לפי האסדרה האירופית גם בהיבטים אלה. כמו כן, אמות המידה הרלוונטיות יובאו לידיעתו של המבקש במסגרת הליכי בחינת הבקשה, כגון במסגרת הדיון בטיזטה ובהערותיו של המבקש.

התנאי השני שבהתקיימו רשאי בעל ההיתר להגיש השגה נוגע ללוחות הזמנים ליישום תנאי בהיתר הפליטה. על פי המוצע, בעל ההיתר פליטה יוכל להגיש השגה בטענה שהמועדים שנקבעו בהיתר ליישום התנאי אינם ישימים בפער ניכר לעומת המועדים הנדרשים לדעתו למטרה זו.

לסעיף 22ב המוצע

מוצע לעגן בחוק אוויר נקי הסדר פורמלי של השגה על תנאי היתר פליטה ועל סירוב לתת היתר, בתנאים מסוימים כמפורט להלן. הסדר כאמור אינו מעוגן היום בחוק אוויר נקי, כך שבעל מקור פליטה המבקש להשיג על תנאי שנקבע בהיתר נדרש להגיש עתירה לבית המשפט לעניינים מינהליים. בשל המורכבות המקצועית הרבה של היתרים אלה, וכדי להגביר את הבקרה על קביעת התנאים בהיתרים ואת השקיפות לגביה (לנוכח העובדה שבפועל לא מוגשות עתירות), נמצא כי יש מקום לאפשר הגשת השגה בהתאם להסדר המוצע, וזאת כאמור בהתקיים תנאים מוגדרים ובכפוף לפרסום לציבור, הכול כמפורט להלן.

בסעיף קטן (א), מוצע כי יהיה ניתן להגיש השגה על תנאי בהיתר פליטה בתוך 21 ימים מיום קבלת ההיתר יצוין כי אפשרות זו תינתן גם לגבי תנאי שקבע הממונה במסגרת של שינוי היתר פליטה קיים (ראו סעיף 26(ז) לחוק אוויר נקי, כנוסחו המוצע בפסקה (13)ה)). הגשת השגה תותנה על פי המוצע בכך שהמבקש טען את טענותיו בעניין התנאי נושא ההשגה לפני הממונה, במסגרת ההליכים המוקדמים של גיבוש טיוטת היתר הפליטה, העברתה להערות המבקש ופרסומה לציבור. במסגרת ההליכים אלה, יש למבקש הזדמנויות רבות לטעון בעניין תנאי ההיתר. במקרה חריג שבו תנאי מסוים הוסף רק בשלב הוצאת היתר הפליטה בפועל, ולא נכלל בטיזטות מוקדמות כלל, יהיה המבקש רשאי להגיש השגה לגבי אותו תנאי גם בלי שטען לגביו קודם לכן, וזאת בהעדר אפשרות לטעון לגבי

(3) התנאי אינו מתיישב עם אמות מידה מקובלות לקביעת תנאים לגבי פעילות בעלת מאפיינים דומים במדינות אשר מיישמות את האסדרה האירופית;

(4) התנאי שונה באופן ניכר מתנאי באותו עניין שנקבע בהיתר פליטה אחר לגבי פעילות בעלת מאפיינים דומים.

(ב) החליט הממונה לסרב לתת היתר פליטה, רשאי מגיש הבקשה להיתר להגיש למנהל, בתוך 21 ימים מיום שנמסרה לו החלטת הממונה, השגה בכתב על ההחלטה, בטענה שהחלטה ניתנה שלא בהתאם להוראות לפי סעיפים 16א או 19 או בלי שנשקלו השיקולים האמורים בסעיף 20(ב), ובשים לב, בין השאר, לאמור בסעיף קטן (ד).

(ג) (1) נוכח המנהל, כי התקיים תנאי מן התנאים להגשת השגה לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), יבחן אם יש לשנות את תנאי היתר הפליטה או לתת היתר כאמור, לפי העניין, בהתאם לשיקולים למתן היתר או לקביעת תנאי לפי סימן זה; מצא המנהל, לאחר בחינה כאמור, כי יש לשנות את תנאי היתר הפליטה או לתת היתר כאמור, יורה לממונה לעשות כן.

(2) המנהל לא יורה כאמור בפסקה (1) אלא לאחר חלוף התקופה להגשת הערות כאמור בסעיף קטן (ז), ואם הוגשו הערות כאמור – לאחר שדן בהערות שהוגשו, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 21(ו) סיפה.

ד ב ר י ה ס ב ר

המקצועיים למתן היתר שנקבעו בחוק אוויר נקי, ולא יהיה ניתן להגיש השגה בשל דחיית בקשה כאמור בנסיבות אחרות, כגון בשל אי-הגשת הבקשה במלואה או משיקולים כלליים כגון העדר זכות במקרקעין שעליהם יוקם מקור הפליטה או עבריינות סביבתית.

בסעיף קטן (ג), מוצע כי המנהל יבחן את ההשגה בשני שלבים: תחילה יבחן המנהל את התקיימות התנאים להגשת השגה. בהמשך, ורק אם נוכח כי מתקיים תנאי מהתנאים האמורים, יבחן המנהל את ההשגה לגופה, כלומר יבחן אם קיימת הצדקה לשינוי התנאים בהיתר (התנאי נושא ההשגה ותנאים אחרים). כך, גם אם יימצא שקיים פער ניכר בין הדרישות המקובלות במדינות האיחוד האירופי לבין התנאי שנקבע בהיתר, אין משמעות הדבר שיש הכרח לתקן את ההיתר, למשל אם נמצא כי הנסיבות הייחודיות של מיקום מקור הפליטה מחייבות קביעת דרישה מחמירה יותר מהמקובל.

עוד מוצע כי המנהל יקבל החלטה בהשגה בתוך 60 ימים מקבלתה, והוא יוכל להאריך תקופה זו ב-30 ימים נוספים אם הדבר נדרש בשל מורכבות הבקשה. החלטת המנהל בהשגה תינתן רק לאחר שההשגה פורסמה להערות הציבור, ואם הוגשו הערות כאמור – לאחר שהמנהל דן

התנאי השלישי שניתן בהתקיימו להגיש השגה הוא כי תנאי שנקבע בהיתר הפליטה אינו עולה בקנה אחד עם המקובל במדינות האיחוד האירופי. במקרה כזה יידרש בעל היתר הפליטה להראות כי מיתקנים דומים הפועלים בנסיבות דומות אינם נדרשים לעמוד בדרישות סביבתיות דומות במדינות אלה.

התנאי הרביעי הוא כי קיים שוני משמעותי בין התנאי שבעל היתר הפליטה נדרש לעמוד בו בהשוואה לתנאי דומה שנקבע לבעל היתר פליטה אחר בארץ שמתקיימות לגביו נסיבות דומות.

בעל היתר פליטה המגיש השגה על תנאי בהיתר בהתבסס על התנאים הנוכחים, ועשויים להתקיים לגביו גם התנאים להגשת השגה למנהל הכללי לפי סעיף קטן (ד), כמפורט להלן, יידרש להתייחס בטענותיו גם לטענות הנוגעות לאותם תנאים, שכן על פי המוצע השגה כאמור תוכל להתבסס רק על טענה שהועלתה קודם לכן במסגרת הליך מתן ההיתר וההשגה הראשונה שהוגשה למנהל.

בסעיף קטן (ב) מוצע לאפשר הגשת השגה בשל דחיית בקשה להיתר פליטה. הגשת השגה בנסיבות אלה תאפשר רק אם ההחלטה אינה תואמת את השיקולים האסדרתיים

(3) המנהל ימסור למגיש ההשגה את החלטתו המנומקת בהשגה, בכתב, בתוך 60 ימים מיום הגשתה, ואולם רשאי הוא, בהודעה בכתב, לדחות את המועד למתן החלטתו ב־30 ימים נוספים, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות ההשגה.

(ד) על החלטת המנהל בהשגה כאמור בסעיף קטן (ג), רשאי בעל מקור הפליטה להשיג בכתב לפני המנהל הכללי של המשרד (בסעיף זה – המנהל הכללי), בתוך 21 ימים ממועד מתן ההחלטה, בטענה שמתקיים, נוסף על האמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), אחד מאלה, ובלבד שטענה כאמור נכללה בהשגה לפי אותו סעיף קטן:

(1) קיים חשש סביר שתנאי ההיתר נושא ההשגה כאמור בסעיף קטן (א) או החלטה לדחות השגה שהוגשה לפי סעיף קטן (ב), עלולים לסכן את המשך קיומו של קו ייצור במקור פליטה או את פעילות מקור הפליטה כולו; לעניין זה, "קו ייצור" – מיתקן או כמה מיתקנים המשמשים בתהליך ייצור שבסופו מיוצר מוצר;

(2) ההיתר ניתן לפעילות של מקור פליטה שהוא תשתית לאומית כמפורט להלן או מתבקש לגבי פעילות כאמור, ותנאי ההיתר כאמור בסעיף קטן (א) או החלטה לדחות השגה כאמור בסעיף קטן (ב), עלולים לפגוע באופן משמעותי באיכות השירות לציבור או למשק או באספקתו או להביא לעלייה ביוקר המחייה בתחום התשתית:

(א) רכבת;

(ב) נמל;

(ג) תחנת כוח;

(ד) מיתקן להתפלת מים;

(ה) שדה תעופה;

(ו) מיתקני אחסון והולכה של נפט, גז או דלק;

(ז) בית חולים.

ד ב ר י ה ס ב ר

התנאי הראשון מתקיים במקרה שהתנאים שנקבעו לבעל היתר הפליטה, ושלגביהם השיג למנהל, מסכנים את המשך קיומו של המפעל או של קו ייצור. למותר לציין כי בעל היתר הפליטה המבקש לטעון לקיום התנאי יידרש להציג טענה ממשית המגובה באסמכתאות, ולא לטעון את טענותיו בעלמא. יודגש כי בעל ההיתר יידרש להראות כי הסיכון להמשך קיומו של המפעל או של קו הייצור הוא ממשי ונובע מהתנאי בהיתר עצמו, ולא מבעיות אחרות כגון קשיים בניהול פיננסי, שאינן קשורות לעלויות הנובעות מהתנאים בהיתר.

בהערות שהוגשו, אף על פי שככלל, מוצע כי המנהל יבחן את הבקשה בשני שלבים כמתואר לעיל, הרי שבהתאם ללוח הזמנים יכול ששלבים אלה יתמזגו בפועל.

לפי סעיף קטן (ד) כנוסחו המוצע, במקרה של דחיית ההשגה, ואם התקיים נוסף על התנאי שבהתבסס עליו הוגשה ההשגה, גם אחד מהתנאים הנוספים כמפורט להלן, יוכל בעל היתר הפליטה לפנות בהשגה מנומקת נוספת למנהל הכללי של המשרד (בפרק זה – המנהל הכללי), בתוך 21 ימים מיום קבלת החלטת המנהל בהשגה הראשונה.

(ה) השגה כאמור בסעיפים קטנים (א), (ב) או (ד) תהיה מנומקת ויצורפו לה אסמכתאות לתמיכה בהתקיימות התנאים לפי אותם סעיפים קטנים, ולעניין השגה כאמור בסעיף קטן (א)(1) – גם תוצאות בדיקת העלות הכרוכה בעמידה בתנאי נושא ההשגה והתועלת הסביבתית הצפויה מיישומה, כאמור באותו סעיף קטן, שהגיש המבקש לממונה, לפני מתן ההיתר.

(ו) ההוראות לפי סעיף 18(א) סיפה יחולו לעניין הגשת השגה כאמור בסעיפים קטנים (א), (ב) או (ד), בשינויים המחויבים ובשינוי זה: במקום "הממונה" יקראו "המנהל".

(ז) השגה כאמור בסעיפים קטנים (א), (ב) או (ד) שהוגשה בהתאם להוראות לפי סעיף קטן (ו), תפורסם להערות הציבור באתר האינטרנט של המשרד; כל אדם רשאי להגיש למנהל או למנהל הכללי, לפי העניין, הערות לעניין ההשגה בתוך 21 ימים ממועד פרסומה, ויחולו לעניין הפרסום הוראות סעיף 21(ד), בשינויים המחויבים.

(ח) (1) הוגשה למנהל הכללי השגה כאמור בסעיף קטן (ד), יקיים התייעצות בכתב לגבי קיומה והיקפה של השפעה משקית בקשר להשגה, עם המנהל הכללי של המשרד הממשלתי האמון על תחום פעילותו של מגיש ההשגה, ואם הוקמה בחוק רשות האחראית לפי דין לאסדרת תחום הפעילות של מגיש ההשגה – עם ראש הרשות; לא השיב המנהל הכללי של המשרד כאמור או ראש הרשות האמורה, בכתב, על פנייתו של המנהל הכללי בתוך 21 ימים מיום שנמסרה לו הפנייה, יראו את חובת התייעצות, בתום התקופה האמורה, כאילו קוימה; אם האחריות לאסדרת תחום הפעילות כאמור אינה נתונה לפי דין בידי אף משרד ממשלתי או רשות כאמור, יקיים המנהל הכללי את ההתייעצות לפי פסקה זו עם המנהל הכללי של משרד הכלכלה והתעשייה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף קטן (ו), מוצע כי השגות לפי סעיף 22 המוצע יוגשו באופן דיגיטלי, בהתאם למתכונת שיפרסם המנהל באתר האינטרנט של המשרד.

לפי סעיף קטן (ז) בנוסחו המוצע, ההשגות לפי סעיף 22 המוצע יפורסמו להערות הציבור לתקופה של 21 ימים, בהשמטת סודות מסחריים או ביטחוניים בהתאם להסדר הקיים בעניין זה בסעיף 21(ד) לחוק אוויר נקי. כמו כן, לפי סעיף קטן (י) בנוסחו המוצע, יפורסמו החלטות המנהל והמנהל הכללי וכן עמדת המנהל הכללי של משרד ממשלתי או ראש רשות ציבורית שהתקיימה עימו התייעצות (ראו להלן דברי ההסבר לסעיף קטן (ח) המוצע), לידיעת הציבור.

בסעיף קטן (ח) מוצע כי במקרה שהוגשה השגה למנהל הכללי, והועלתה במסגרתה טענה לקיומה של

התנאי השני שיאפשר השגה למנהל הכללי מתקיים במקרה שהיתר הפליטה ניתן למפעל שהוא תשתית לאומית מהסוגים המפורטים בפסקה (2), וכאשר התנאים בהיתר נושא ההשגה עלולים לפגוע באינטרס ציבורי משמעותי של איכות השירות לציבור או למשק או של אספקת השירות כאמור או להביא לעלייה ביוקר המחיה בתחום זה. בפסקה (2) מוצע למנות שבעה סוגים של תשתית לאומית, שלגביהם תוכל להתקיים עילה זו – רכבת, נמל, תחנת כוח, מיתקן התפלה, שדה תעופה, מיתקני אחסון והולכה של דלקים (כולל תשתיות חלוקה של גז), או בית חולים. יובהר כי רכבת, נמל, בית חולים או שדה תעופה אינם טעוני היתר פליטה כיום, אך מאחר שעשויה להתקיים בהם פעילות הטעונה היתר כאמור, ובהתאם להסדר עם הסדר ההשגה המוצע בתיקון לחוק החומרים המסוכנים, בסעיף 3ד לחוק האמור, בנוסחו המוצע בסעיף 4(2) להצעת החוק.

(2) המנהל הכללי ייתן את החלטתו בהשגה לאחר קיום התייעצות כאמור בפסקה (1), ויחולו על החלטתו הוראות סעיף קטן (ג), בשינויים המחויבים.

(ט) היה בידי מגיש ההשגה, ערב הגשת הבקשה להיתר נושא ההשגה, היתר פליטה, יעמוד ההיתר האמור בתוקף עד למתן החלטה בהשגה לפי סעיפים קטנים (ג) או (ח), אלא אם כן מתקיים אחד מאלה:

(1) מגיש ההשגה ביקש כי ההיתר נושא ההשגה ייכנס לתוקף אף לפני מתן החלטה בהשגה;

(2) המנהל או המנהל הכללי, לפי העניין, הורה כי ההיתר נושא ההשגה ייכנס לתוקף, במלואו, בחלקו, או בשינויים שעליהם יורה, לפני מתן ההחלטה בהשגה; המנהל או המנהל הכללי, לפי העניין, יורה כאמור רק אם נוכח כי הדבר נדרש כדי למנוע את אחד מאלה, והכול בהתחשב בעלות יישום התנאי שלגביו הוגשה ההשגה והמועד שנקבע ליישום ביחס למועד לקבלת החלטה בהשגה, ובשים לב לקיומן של דרכים חלופיות ליישום התנאי ועלותן;

(א) פגיעה ניכרת בסביבה או בבריאות הציבור;

(ב) זיהום או פגיעה מתמשכים או חוזרים ונשנים בסביבה או בבריאות הציבור;

(ג) סיכון משמעותי לציבור או לסביבה.

ד ב ר י ה ס ב ר

היתר ראשון לאותה פעילות, בידי בעל ההיתר האפשרות לפעול על פי ההיתר שניתן לו במקביל להגשת ההשגה, ועליו להניח כי במקרה שתידחה השגתו, הוא יידרש לעמוד בכל התנאים שנקבעו בהיתר, ולכלכל את צעדיו בהתאם.

עם זאת, גם במקרה של חידוש או שינוי היתר המנהל או המנהל הכללי יוכל להורות על כניסת ההיתר או השינוי לתוקף עוד בטרם קבלת החלטה בהשגה, אם נוכח כי הדבר דרוש כדי למנוע פגיעה בסביבה או בבריאות הציבור. יש לציין, כי מרבית התנאים המחייבים השקעה משמעותית, הנקבעים בהיתר פליטה, דורשים הערכות משמעותיות ועל כן יישומם אינו מיידי אלא נפרש לאורך תקופת תוקף ההיתר. לפיכך, הקדמת מועד הכניסה לתוקף של היתר הפליטה החדש אינה שוללת את האפשרות לקיים דיון ענייני בהשגה ולקבל החלטה לגביה בתוך תקופה קצרה של כמה חודשים. במקרה שמגיש ההשגה יידרש להוצאות במהלך תקופת הדיון בהשגה, עקב כניסת ההיתר לתוקף כאמור, ישקול המנהל חלופות זמניות למניעת הפגיעה או הסיכון לסביבה.

השפעה משקית, יקיים המנהל הכללי התייעצות עם המנהל הכללי של המשרד הממשלתי הרלוונטי או עם ראש רשות ציבורית המופקדת לפי חוק על תחום הפעילות של מגיש ההשגה. המנהל הכללי של המשרד הממשלתי או ראש הרשות הציבורית שעימו מתקיימת ההתייעצות, יוכל להשיב לפנייה בתוך 21 ימים, שיימנו במסגרת 60 הימים שבמהלכם נדרש המנהל הכללי לקבל את החלטתו בהשגה. יובהר כי גם החלטתו של המנהל הכללי בהשגה נדרשת לעמוד בכלל הוראות חוק אוויר נקי, וההשגה אינה מאפשרת עקיפה של הוראות החוק והשיקולים במתן היתר פליטה וקביעת תנאיו, לרבות יישום השיקולים לפי האסדרה האירופית.

בסעיף קטן (ט) מוצע לקבוע כי כל עוד לא ניתנה החלטה בהשגה, יעמוד היתר הפליטה הקיים שבידי המשיג בתוקפו. הוראה זו מתייחסת למצבים שבהם התנאי שלגביו מוגשת ההשגה נקבע במסגרת חידוש היתר הפליטה או שינויו, כך שבידי המשיג יש היתר פליטה קודם לאותה פעילות. כאשר היתר הפליטה שלגביו מוגשת ההשגה הוא

(י) החלטות המנהל והמנהל הכללי לפי סעיף זה וכן חוות הדעת מאת המנהל הכללי של המשרד הממשלתי האמון על תחום הפעילות של מגיש ההשגה, מאת ראש הרשות האחראית לאסדרת תחום הפעילות כאמור או מאת המנהל הכללי של משרד הכלכלה והתעשייה, לפי העניין, שניתנה במסגרת התייעצות כאמור בסעיף קטן (ח), יפורסמו באתר האינטרנט של המשרד, ויחולו לעניין הפרסום הוראות סעיף 21(ד), בשינויים המחויבים;

(11) בסעיף 24, סעיף קטן (ב) – בטל;

(12) בסעיף 25 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "שבע" יבוא "עשר";

(ב) בסעיף קטן (ג) –

(1) הסיפה החל במילים "הוגשה בקשה" תסומן כפסקה (1), ובה, במקום "ארבעה חודשים" יבוא "שנה" ובסופה יבוא "הממונה רשאי להאריך את התקופה האמורה בשישה חודשים נוספים אם נוכח כי התקיימו נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת";

(2) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) הממונה רשאי, לבקשת מגיש הבקשה להיתר פליטה או לחידושו, לתת היתר פליטה לתקופה קצרה מחמש שנים, אם נוכח שהפעילות שלגביה מבוקש ההיתר היא פעילות זמנית מטבעה, או שהיא צפויה להימשך פחות מחמש שנים, לפי הצהרת מגיש הבקשה; מגיש הבקשה להיתר פליטה יצרף אסמכתאות לתמיכה בהצהרתו לפי פסקה זו";

(ג) בסעיף קטן (ד), אחרי "עד 22" יבוא "1-222";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (11)

להחליף את התנאים ברישיון העסק בנושא זה בלבד. על פי המוצע במסגרת תיקון חוק אוויר נקי בסימן זה, היתר הפליטה שיינתן למקורות פליטה הטעונים גם רישיון עסק (היתר פליטה אחד) יחליף במלואו את האישור והתנאים של נותן האישור במשרד. בהתאם לכך, מוצעת הוראה שלפיה קבלת היתר פליטה אחד מהווה תנאי לקבלת רישיון העסק למקור פליטה טעון היתר, בדומה להוראת סעיף 24(ב1) הקיים (ראו סעיפים 29 ו-29ב המוצעים, בסעיף 4(16) לחוק זה). עקב כך מתייתר הצורך בסעיף קטן (ב) האמור ועל כן מוצע לבטלו.

לפסקה (12) וסעיף 15

סעיף 25 לחוק קובע את תקופת התוקף של היתר פליטה. מוצע כי התקופה האמורה תוארך משבע שנים לעשר שנים. זאת מתוך הבנה כי נדרש פרק זמן ממושך ליישום ועמידה בתנאי היתר הפליטה. יצוין כי פרק זמן של עשר שנים מקובל גם בהיתרי פליטה הניתנים במדינות האיחוד האירופי, וכי הוא עולה בקנה אחד גם עם תדירות

סעיף 24 לחוק אוויר נקי קובע הוראות לגבי היחס בין היתר הפליטה והיתרים אחרים שמקור הפליטה נדרש בהם. סעיף קטן (ב) של הסעיף האמור, שעניינו רישיון עסק או היתר זמני לפי חוק רישוי עסקים, קובע כך:

"(1) לא יינתן רישיון או היתר זמני לעסק החייב ברישוי לפי חוק רישוי עסקים שהוא מקור פליטה טעון היתר, אלא לאחר קבלת היתר פליטה;

(2) ניתן היתר פליטה למקור פליטה שהוא עסק כאמור בפסקה (1), יראו את הוראות היתר הפליטה כתנאים ברישיון או בהיתר זמני לפי חוק רישוי עסקים, ולא ייקבעו ברישיון או בהיתר זמני כאמור או באישור מוקדם הנדרש לפי החוק האמור תנאים אחרים בעניינים הנוגעים למניעה ולצמצום של זיהום האוויר;

הוראה זו קיימת היום בחוק אוויר נקי, מאחר שנושא זיהום האוויר הוא רק אחד מההיבטים הסביבתיים שמוסדרים ברישיונות עסק, כאשר היתר הפליטה נועד

(א) בסעיף קטן (א), המילים "בכל עת" – יימחקו, ובמקום "להוסיף על תנאיו של היתר פליטה, לשנותם או לגרוע מהם" יבוא "לשנות את תנאיו של היתר פליטה, ובכלל זה להוסיף עליהם או לגרוע מהם";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) בקשת בעל היתר פליטה לשינוי כאמור בסעיף קטן (א) תהיה מנומקת ויחולו לענין הגשתה ההוראות לפי סעיף 18, בשינויים המחויבים";

(ג) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) הממונה לא ישנה ביוזמתו תנאי בהיתר פליטה אלא אם כן סבר שהשינוי נדרש כדי למנוע פגיעה ניכרת בסביבה או בבריאות הציבור או כדי למנוע זיהום או פגיעה מתמשכים או חוזרים ונשנים בסביבה או סיכון משמעותי לציבור או לסביבה; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכות הממונה לשנות תנאי בהיתר פליטה לבקשת בעל ההיתר, וכן לערוך, ביוזמתו, שינוי של תנאי כאמור שאין לו השפעה משמעותית על בעל ההיתר, כגון דרישת ניטור או דיגום שיישומה אינו כרוך בהקמת תשתית, או דרישה לדיווח, רישום, שילוט או סימון";

(ד) בסעיף קטן (ד), אחרי "שינוי מהותי אחר בתנאי היתר הפליטה" יבוא "אשר צפוי להביא להגדלת פליטת המזהמים ממקור הפליטה או להגדלת ההשפעה הסביבתית של מקור הפליטה או הסיכון לסביבה ממנו";

ד ב ר י ה ס ב ר

שיקול דעתו של הממונה במקרה שהוא מבקש לערוך ביוזמתו שינויים בהיתר הנחת המוצא של ההסדר היא כי הליך מתן ההיתר וקביעת התנאים הוא הליך ממשיך ומעמיק, הכולל שורה ארוכה של שיקולים ואיזונים. לפיכך, שינוי בתנאי ההיתר ייעשה לצורך מניעה של פגיעה או סיכון לסביבה או בריאות הציבור, או אם לשינוי אין השפעה משמעותית על בעל ההיתר. התקין המוצע עולה בקנה אחד עם דרישות הסבירות לקבלת החלטה מינהלית על ידי הממונה.

על פי המוצע בסעיפים 11(ב) ו-12(ד2) להצעת החוק, סעיף זה ייכנס לתוקפו רק לענין היתרי פליטה שיינתנו בעתיד לאחר הליך מעמיק של מתן היתר. כלומר, לגבי היתרי פליטה שניתנו לפי הדין הקודם, יהיה הממונה מוסמך לעשות שימוש בסמכות הנתונה לו היום לענין עריכת שינויים בהיתר (ראו גם דברי ההסבר לסעיף 12 להצעת החוק).

במסגרת התקין המוצע לעיל, מוצע להחליף את סעיף קטן (ב) של סעיף 26 לחוק אוויר נקי, וזה נוסחו:

"(ב) הממונה לא ישנה באופן מהותי תנאים בהיתר פליטה שענינם יישום הטכניקה המיטבית הזמינה, אלא אם כן סבר כי קיימת חריגה מתמשכת או חוזרת ונשנית מערכי סביבה או מערכי ייחוס, או צפויה חריגה כאמור ובמטרה למנוע ולצמצם את זיהום האוויר, או אם סבר כי השינוי חיוני לקידום מטרות חוק זה."

הערכון של מסמכי הייחוס של דירקטיבת IED. עוד מוצע לערוך התאמות במועדים לקבלת החלטה לגבי היתר פליטה.

עם זאת, מוצע, בסעיף 15 להצעת החוק, לקבוע כי היתר פליטה אחוד ראשון שיינתן לפי הוראות סימן ב'1 לפרק ד' בחוק אוויר נקי כנוסחו המוצע יינתן לשבע שנים, בהתאם למצב היום. זאת, כדי לוודא שהארכת תקופת התוקף של היתרי הפליטה כמוצע לעיל לא תפגע בהגנה על הסביבה, ולנוכח תקופת ההיערכות הארוכה אשר במהלכה יוארך תוקפם של ההיתרים הקיימים. על פי ההערכה המקצועית, וכלקח מיישום חוק אוויר נקי עד כה, תקופה זו תאפשר בחינה וערכון של ההיתרים לאחר הסבב הראשון בצורה מיטבית.

עוד מוצע לתקן את סעיף 25(ג) לחוק אוויר נקי ולהסמיך את הממונה לתת היתר פליטה לתקופה קצרה מחמש שנים, לבקשת בעל מקור הפליטה, אם מדובר בפעילות שהיא מטבעה זמנית או לתקופה קצרה מחמש שנים. במקרים כאלה, ההשפעה הסביבתית של מקור הפליטה מוגבלת בהשוואה לפעילות קבועה, ועל כן יהיה ניתן לבחון את הבקשה בלוח זמנים קצר יותר, ואף להתאים את דרישות המידע ביחס להיתר פליטה שניתן ל-10 שנים.

לפסקה (13)

מוצע לתקן את סעיף 26 לחוק אוויר נקי שענינו עריכת שינויים בתנאי היתר פליטה. מוצע להגביל את

(ה) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) הממונה יודיע לבעל היתר הפליטה על החלטתו בבקשתו לפי סעיף קטן (א), עד תום התקופה שלהלן, לפי העניין:

(1) לעניין בקשה שעניינה שינוי כאמור בסעיף קטן (ד) – ארבעה חודשים מיום הגשת הבקשה כנדרש לפי סעיף קטן (א); הממונה רשאי, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה, להאריך את התקופה האמורה ב־75 ימים נוספים;

(2) לעניין בקשה שעניינה שינוי שאינו כאמור בפסקה (1) – חודשים מיום הגשת הבקשה כנדרש לפי סעיף קטן (א); הממונה רשאי, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה, להאריך את התקופה האמורה ב־30 ימים נוספים;

(ו) דרש הממונה ממגיש הבקשה מידע ופרטים נוספים לפי סעיף קטן (א), לא יובא במניין התקופה האמורה בסעיף קטן (ה)(1) או (2) פרק הזמן שעד להגשת מידע ופרטים כאמור, וכן לא יובא במניין התקופה כאמור פרק הזמן שניתן לבעל היתר הפליטה כדי לטעון את טענותיו כאמור בסעיף קטן (ג), ולעניין התקופה האמורה בסעיף קטן (ה)(1) – גם פרק הזמן להגשת הערות הציבור לטייטה בהתאם להוראות סעיף קטן (ד) ולדין בהן;

(ז) על שינוי תנאי בהיתר פליטה יחולו הוראות סעיף 22ב, בשינויים המחויבים";

(14) בסעיף 27 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום הקטע החל במילים "או באופן הפעלתו" עד המילים "בסעיף קטן (ג)" יבוא "לרבות הרחבתו, או שינוי באופן הפעלתו של מקור פליטה שניתן לגביו היתר פליטה, שעלול להגדיל במידה ניכרת את ההשפעות הסביבתיות השליליות של מקור הפליטה, כולן או חלקן, או את הסיכון לסביבה או לבריאות הציבור הנובע ממנו, למעט הוספת מיתקן מהמיתקנים המפורטים בתוספת השלישית או פעילות מהפעילויות המפורטות בה" ואחרי "לאשרה בתנאים" יבוא "הנוגעים לשינוי המבוקש";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "עד 22" יבוא "עד 20, 21 בשינויים האמורים בסעיף 26(ד), 22ב ו־26(ו)";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (14) ו־(15)

סעיף 27 לחוק אוויר נקי עוסק בשינוי הפעלה משמעותי שבעל מקור הפליטה מבקש לבצע במקור הפליטה. מדובר בשינוי במפעל עצמו, המשנה את מאפייניו, מיתקניו או פעילותו, ולפיכך כרוך לרוב באישור מראש וכן בביצוע התאמות של תנאי היתר הפליטה. סעיף קטן (א) של הסעיף האמור מחייב כיום קבלת אישור מראש גם במקרה שבו השינוי המוצע מקטין את הפליטות או את ההשפעה הסביבתית של המפעל. בהתאמה להוראות דירקטיב IED, מוצע לתקן את אותו סעיף קטן כך שבעל מקור פליטה יהיה חייב לקבל אישור מראש רק במקרה שבו השינוי המיועד עלול לשנות לרעה במידה ניכרת את ההשפעות הסביבתיות או את פליטת המזהמים מהמפעל, ולא במקרה

כמו כן, מוצע לתקן את סעיף 26(ד) לחוק אוויר נקי ולהבהיר כי דרישות הפירוסם לציבור לגבי שינוי בתנאי היתר פליטה יחולו על שינוי מהותי בתנאי היתר הפליטה אשר צפוי להגדיל את פליטת המזהמים ממקור הפליטה או להגדיל את ההשפעה הסביבתית שלו, ולא על כל שינוי מהותי שתוכנו אינו מוגדר, כפי שקבוע כיום.

עוד מוצע לקבוע לוחות זמנים לקבלת החלטות בבקשת בעל מקור הפליטה לשינוי תנאי ההיתר (ראו סעיפים קטנים (ה) ו־ו) כנוסחם המוצע), ולאפשר, בסעיף קטן (ז) כנוסחו המוצע, להגיש השגה על החלטות הממונה לגבי שינויים בתנאי היתר הפליטה, בהתאם לסעיף 22ב לחוק אוויר נקי כנוסחו המוצע בסעיף 4(10) להצעת החוק.

”(ג) הוספה של מיתקן מהמיתקנים כמפורט בתוספת השלישית או של פעילות מהפעילויות כמפורט בה, למקור פליטה שניתן לגביו היתר פליטה, טעונה היתר פליטה; ואולם אם נוכח הממונה כי הוספה כאמור אינה משנה במידה ניכרת את אופי הפעילות או היקף המיתקנים במקור הפליטה, רשאי הוא לדון בבקשה שעניינה הוספה כאמור כאילו הייתה בקשה לאישור שינוי הפעלה משמעותי.

(ד) הממונה יודיע לבעל היתר הפליטה על החלטתו בבקשתו לפי סעיף קטן (א) בתוך שישה חודשים מיום הגשת הבקשה; הממונה רשאי, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה, להאריך את התקופה האמורה בחודשיים נוספים, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 26(ו).

(ה) השר רשאי לקבוע נסיבות שבהן שינוי כאמור בסעיף קטן (א) ייחשב לשינוי הפעלה משמעותי.

(ו) הממונה רשאי לתת לבעל היתר רעלים הוראות לעניין נסיבות שבהן שינוי כאמור בסעיף קטן (א) ייחשב לשינוי הפעלה משמעותי וכן לעניין אופן הערכת ההשפעות הסביבתיות של השינוי האמור, ובכלל זה השפעתו על הסיכון לסביבה או לבריאות הציבור.

(ז) המנהל רשאי לתת הוראות כאמור בסעיף קטן (ו) גם לכלל בעלי היתרי הרעלים או לבעלי היתרי רעלים שניתנו לשם עיסוק בסוגי פעילות או מיתקנים מסוימים; הוראות שניתנו לפי סעיף קטן זה יועמדו לעיון הציבור במשרדי המנהל, במשרדי הממונה ובאתר האינטרנט של המשרד; הודעה על מתן הוראות כאמור על מועד כניסתן לתוקף, ועל כל שינוי בהן, תפורסם ברשומות, והשר רשאי לקבוע דרכים נוספות לפרסומן.”;

(15) אחרי סעיף 27 לחוק יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

השגה לפי סעיף 22ב כנוסחו המוצע על התנאים שנקבעו באישור (ראו פסקה (10)). יש להבהיר כי במקרה שהוגשה השגה כאמור לא יכנס האישור לתוקפו עד קבלת ההחלטה בהשגה.

סעיף קטן (ג) של סעיף 27 לחוק אוויר נקי קובע כיום כי “הוספה של מקור פליטה טעון היתר למקור פליטה קיים טעונה היתר פליטה למקור הפליטה שהוסף”. כלומר, הוספה של מיתקן או פעילות הטעונים היתר פליטה, למיתקן או פעילות קיימים, לא תוכל לקבל אישור כשינוי הפעלה משמעותי אלא טעונה היתר פליטה נפרד. כדי להקל על בעלי מקורות הפליטה בביצוע שינויים באותם מקרים שבהם מבחינה סביבתית מקצועית הוספת המיתקן אינה מחייבת הוצאת היתר חדש, ויכולה להיבחן בלוח זמנים קצר יותר כשינוי הפעלה משמעותי במסגרת אותו היתר, מוצע לאפשר כי בקשה להוספת מיתקן או פעילות תיבחן כשינוי הפעלה משמעותי, אם היא אינה משנה במידה ניכרת את אופי הפעילות או היקף המיתקנים במקור הפליטה. בהקשר זה נזכיר כי גם בקשה לאישור שינוי הפעלה משמעותי טעונה פרסום לציבור בדומה לבקשה להיתר פליטה.

שבו השינוי מקטין את ההשפעה הסביבתית של המפעל, וזאת, בין השאר, כדי להקל בביצוע שינויים מהסוג האחרון.

ההערכה אם שינוי הפעלה של מקור פליטה הוא משמעותי או לא, היא שאלה של הערכה מקצועית המבוססת על אותן שיטות בחינה שעליהן מבוסס הליך הרישוי מלכתחילה. במטרה להבהיר את אמות המידה שלפיהן ניתן לקבוע אם שינוי הוא משמעותי, מוצע בסעיף קטן (ה) להסמיך את השר להתקין תקנות לעניין זה. כמו כן מוצע בסעיפים קטנים (ו) ו-(ז) לקבוע כי הממונה רשאי לתת הוראות לבעלי היתרי פליטה לעניין זה. יש לציין כי בהתאם להחלטת הממשלה יפרסם המשרד מדרין מקצועי לשקילת המצבים שבהם שינוי כאמור ייחשב לשינוי הפעלה משמעותי, בדומה למדריכים דומים שפרסמו מדינות באיחוד האירופי.

במסגרת אישור שינוי הפעלה משמעותי על ידי הממונה, קובע הממונה תנאים בהיתר הפליטה שבהם יידרש בעל מקור הפליטה לעמוד. בהתאם להוראות סעיף 27(ב) לחוק אוויר נקי, אישור זה וכן התנאים שייקבעו בו, כפופים לפרסום להערות הציבור כמו כן, לפי אותו סעיף כתיקונו המוצע בפסקה זו, יוכל בעל מקור הפליטה להגיש

”הודעה על שינוי שאינו שינוי הפעלה משמעותי

27א. (א) בעל היתר פליטה יודיע לממונה על כל שינוי שבכוונתו לבצע במקור הפליטה נושא היתר הפליטה או באופן הפעלתו ביחס לנתונים שצוינו בבקשה להיתר פליטה, שאינו שינוי הפעלה משמעותי ואינו כרוך בשינוי תנאי ההיתר, 45 ימים לפחות בטרם ביצע השינוי, או במועד מאוחר יותר אם אישר זאת הממונה; להודעה כאמור יצרף בעל היתר הפליטה פירוט בדבר השינוי המתוכנן, ובכלל זה תיקון של המידע והמסמכים הנוגעים לעניין אשר הוגשו במסגרת הבקשה להיתר הפליטה; הממונה רשאי לדרוש מבעל היתר הפליטה מידע ופרטים נוספים הדרושים לו לשם בחינה של השינוי המתוכנן והשלכותיו.

(ב) מצא הממונה כי שינוי שהודיע עליו בעל היתר הפליטה לפי הוראות סעיף קטן (א) הוא שינוי הפעלה משמעותי, יודיע לבעל היתר הפליטה, בתוך 45 ימים מיום קבלת ההודעה, כי עליו להגיש בקשה לשינוי הפעלה משמעותי טרם ביצוע השינוי; הודיע כאמור, יחולו לעניין השינוי והבקשה כאמור הוראות סעיף 27(א) ו-(ב).

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), מסר הממונה לבעל היתר פליטה הודעה כאמור באותו סעיף קטן לאחר שחלפו 45 ימים ממועד הודעת בעל היתר הפליטה, ועד מועד מסירת ההודעה כאמור טרם ביצע בעל היתר הפליטה את השינוי, לא יבצע בעל ההיתר את השינוי אלא לפי הוראות סעיף 27(א) ו-(ב); ואולם אם נמסרה ההודעה כאמור לבעל היתר הפליטה לאחר שבוצע השינוי, רשאי הממונה לתת לו הוראות והגבלות שיחולו עד מועד ההחלטה בבקשה לשינוי הפעלה משמעותי.

שינוי תנאי בהיתר על פי תקנות או הנחיות

27ב. (א) בקביעת הוראות לפי חוק זה, שיש בהן משום שינוי של תנאים הקבועים בהיתרי פליטה שעמדו בתוקף ערב קביעת ההוראות האמורות (בסעיף קטן זה – היתרים קיימים), יבחן השר את מועד כניסתן לתוקף של הוראות כאמור לגבי היתרים קיימים, ורשאי הוא לקבוע כי הן ייכנסו לתוקף לגבי היתרים כאמור טרם מועד חידושם, רק אם נוכח כי מתקיים אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 27א המוצע

מוצע כי במקרים שבהם השינוי המתוכנן במקור הפליטה אינו צפוי לשנות לרעה במידה ניכרת את ההשפעות הסביבתיות של מקור הפליטה, ולכן אינו שינוי הפעלה משמעותי, יידרש בעל מקור הפליטה להודיע על כך לממונה 45 ימים מראש לפחות. מדובר בהודעה מפורטת הכוללת מידע ומסמכים. הודעה זו נועדה לאפשר לממונה, בין השאר, לבחון אם השינוי המתוכנן אכן אינו שינוי הפעלה משמעותי, שכאמור טעון אישור מראש. יצוין כי במקרה שהממונה נוכח כי השינוי שלגביו קיבל את ההודעה מהווה למעשה שינוי הפעלה משמעותי, הוא

רשאי להודיע על כך לבעל ההיתר, באופן שיידרש אישור לביצוע השינוי. במקרה שהשינוי בוצע טרם קבלת ההודעה ולאחר יותר מ-45 ימים ממסירתה, הממונה יהיה רשאי לקבוע תנאים והגבלות שיחולו באופן זמני עד לקבלת החלטה בבקשה לאישור השינוי.

לסעיף 27ב המוצע

מוצעות מגבלות על עריכת שינויים רוחביים בתנאי היתרי פליטה, במסגרת תקנות או כללים. מגבלות אלה נוגעות לשלב הכניסה לתוקף של שינויים כאמור שהם משמעותיים, במהלך תקופת תוקף ההיתר. כדי להגביר את הוודאות לטווח ארוך בעבור בעלי ההיתרים, מוצע

(1) עלות יישום השינוי האמור בידי כלל בעלי ההיתרים הקיימים הנוגעים לעניין אינה עולה על 30 מיליון שקלים חדשים בשנה, על פי המסקנות מתהליך הערכת השפעות אסדרה, כהגדרתו בחוק עקרונות האסדרה, התשפ"ב-2022⁴⁴, שנערך לגבי ההוראות;

(2) כניסת ההוראות לתוקף, לגבי כלל ההיתרים הקיימים הנוגעים לעניין, במועד חידושם ולא קודם לכן, עלולה לגרום לפגיעה ניכרת בהגנה על הסביבה או על בריאות הציבור או לסיכון משמעותי לציבור או לסביבה;

(3) כניסת ההוראות לתוקף, לגבי היתר קיים, במועד חידוש ההיתר ולא קודם לכן, עלולה להביא לאי-עמידה של מדינת ישראל בדרישה מחייבת לפי הסכם בין-לאומי שישאל צד לו.

(ב) במתן הנחיות לפי חוק זה, אשר יישומן כרוך בשינוי תנאים שנקבעו בהיתר פליטה שהוא היתר פליטה שהיה בתוקף ערב מתן ההנחיות (בסעיף קטן זה – היתר קיים) או בשינוי אופן יישומם, רשאי הממונה להורות כי הנחיות כאמור ייכנסו לתוקף לגבי היתר קיים, לפני מועד חידושו, רק אם ניתן לכך אישור מאת השר; השר ייתן אישור כאמור רק אם נוכח כי מתקיים לגבי ההנחיות האמור בפסקאות (1), (2) או (3) של סעיף קטן (א), בשינויים המחויבים;

(16) אחרי סעיף 29 יבוא:

“סימן ב'1: היתר פליטה אחוד למקורות פליטה טעוני היתר

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק רישוי עסקים. כפי שצוין לעיל, מרבית מקורות הפליטה הטעונים היתר פליטה לפי חוק אוויר נקי נדרשים לקבל גם היתר רעלים וגם אישור לרישיון עסק הכולל תנאים סביבתיים מהמשרד להגנת הסביבה. כיום ההיתרים והאישור כאמור ניתנים בהליכים נפרדים, באופן שאינו מאפשר ראייה מתכללת הנדרשת לשם השגת התוצאה הסביבתית המיטבית. נוסף על כך, פיצול זה משית נטל עודף על בעלי מקורות הפליטה, שנדרשים לנהל כמה הליכים שונים בלוחות זמנים שונים.

במסגרת התיקון המוצע, יכללו התנאים שייקבעו בהיתר הפליטה האחודים, את כלל הנושאים המוסדרים כיום בשלושת מנגנוני הרישוי הקיימים. דהיינו, היתר הפליטה האחוד יכלול גם את התנאים לעניין מניעת סיכונים חומרים מסוכנים – התנאים שניתן לקבוע כיום בהיתר רעלים מכוח חוק החומרים המסוכנים, וכן תנאים שנדרשים מכוח חוק רישוי עסקים לשם המטרה האמורה בסעיף 1(א)1 לאותו חוק. יובהר כי היתר פליטה אחוד לא יכלול היבטים שאינם מוסדרים בהיתרים אלה. למשל, לא ייקבעו בהיתר הפליטה האחוד תנאים לעניין קרינה

לקבוע כי במקרה של שינוי רוחבי בתקנות או בכללים, אשר משפיע על תנאי ההיתרים שניתנו לפני השינוי, יידרש אישור השר כי שינוי כאמור יחול במועד מוקדם ממועד חידוש ההיתר. ההוראה המוצעת מבוססת על הרציונל שבבסיס התיקון המוצע בסעיף 26 לחוק אוויר נקי (ר' דברי ההסבר לפסקה (13)), להגבלת עריכת שינויים מהותיים בהיתר ביוזמת הממונה במהלך תקופת תוקפו. סעיף 27 המוצע מבהיר את השיקולים שישקול השר בבואו לקבוע כי שינוי כאמור יחול במועד מוקדם יותר.

כמו כן מוצעת הוראה דומה לגבי שינוי בתנאי היתר פליטה הנובע משינוי בהנחיות שנותן הממונה. במקרה זה, מוצע כי לשם החלת הנחיות שיישומן כרוך בשינוי כאמור, על היתר פליטה שניתן טרם מתן ההנחיות, יידרש אישור השר, שיפעיל במתן האישור את השיקולים הקבועים בסעיף קטן (א) בנוסחו המוצע.

לפסקה (16)

לסימן ב'1 המוצע

כללי בסימן זה מוצע לקבוע את ההסדר לאיחודם של היתר הפליטה עם היתר רעלים לפי חוק החומרים המסוכנים ועם אישור ותנאים סביבתיים לפי

⁴⁴ ס"ח התשפ"ב, עמ' 125.

29.א. (א) בעל מקור פליטה טעון היתר, שהפעילות שהוא מבקש לבצע במקור הפליטה טעונה, נוסף על היתר פליטה, גם היתר רעלים לפי חוק החומרים המסוכנים (להלן – היתר רעלים), או שנדרש לגביה אישור השר לשם מתן רישיון עסק לפי חוק רישוי עסקים, יגיש לממונה, לפי הוראות סעיף זה, בקשה להיתר פליטה הכולל תנאים והוראות לעניין כלל ההיבטים הסביבתיים הנוגעים למקור פליטה טעון היתר, לצורך מניעה וצמצום של זיהום אוויר לפי הוראות סימן זה, כדי להגן על הסביבה או על בריאות הציבור לפי חוק החומרים המסוכנים או כדי להבטיח איכות נאותה של הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים לפי חוק רישוי עסקים (בחוק זה – היתר פליטה אחוד).

(ב) ההוראות לפי פרק זה ופרקים ח' ו-י' לעניין היתר פליטה, ובכלל זה בקשה להיתר פליטה, מתן היתר פליטה ותנאיו ובעל היתר פליטה, יחולו לעניין היתר פליטה שהוא היתר פליטה אחוד, ובכלל זה בקשה להיתר כאמור, מתן היתר כאמור ותנאיו ובעל היתר כאמור, בשינויים המחויבים ובשינויים שלהלן:

(1) יראו הוראות כאמור המתייחסות לזיהום אוויר כהגדרתו בסעיף 2 או לאחרונה מערכי סביבה או מערכי ייחוס, כהגדרתם באותו סעיף, כמתייחסות לזיהום או סיכון של הסביבה לרבות מפגעים או מטרדים;

(2) יראו כ"מזהם" כהגדרתו בסעיף 2, גם חומר כאמור בפסקה (2) לאותה הגדרה, שנוכחותו בסביבה גורמת או עלולה לגרום לאמור בפסקאות משנה (א) או (ב) של אותה פסקה;

(3) יראו כ"פליטה" כהגדרתה בסעיף 2, פליטה כהגדרתה בחוק הגנת הסביבה (פליטות והעברות לסביבה – חובות דיווח ומרשם), התשע"ב-2012⁴⁵, לרבות העברה כהגדרתה בחוק האמור ולרבות פעולה הגורמת למפגע או למטרד;

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף קטן (ב), מוצע לקבוע כי הוראות פרקים ד', ח' ו-י' לחוק אוויר נקי יחולו על היתר פליטה אחוד בשינויים המחויבים, ובכמה שינויים נוספים המפורטים בו ומבהירים כי הוראות החוק האמור יחולו בהקשר זה בצורה רחבה, ויש לקרוא אותן כמתייחסות לכלל ההיבטים הסביבתיים ולא רק להיבטים של זיהום אוויר. נוסף על כך, מוצע לקבוע כי הבקשה להיתר פליטה האחוד תכלול את המידע, הפרטים והמסמכים הדרושים לבחינת הבקשה לפי שלושת החוקים הרלוונטיים והתקנות מכוחם, על מכלול ההיבטים הסביבתיים הנוכחים לעיל. יובהר כי מעבר להחלת הוראות הפרקים האמורים והוראות שנקבעו מכוחן, לעניין היתר פליטה אחוד, בשינויים הנוכחים, הרי שסמכות התקנת התקנות הנתונה לשר לצורך ביצוע הוראות החוק נתונה לו גם בכל הנוגע לביצוע הוראות סימן ב' המוצע.

בלתי מייננת המוסדרים בהיתר מכוח חוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו-2016.

לסעיף 29 המוצע

מוצע לקבוע כי במקרה שבעל מקור פליטה נדרש לקבל לצורך הפעילות במקור הפליטה היתר רעלים או אישור המשרד לרישיון עסק, הוא יידרש להגיש בקשה להיתר פליטה אחוד שיקלול את כלל ההיבטים הסביבתיים הנוכחים לעיל, ואם הגיש בקשה כאמור, הוא לא יידרש להגיש בקשה להיתר רעלים.

בסעיף קטן (א) מוצע להבהיר כי היתר פליטה אחוד כולל את כל סוגי התנאים שניתן לקבוע מכוח שלושת החוקים הנוכחים לעיל, בהתאם למטרות הרישוי בכל אחד מהם.

⁴⁵ ס"ח התשע"ב, עמ' 238.

(4) בקשה להיתר פליטה שהוא היתר פליטה אחדות כלול, נוסף על המידע והפרטים לפי סעיף 18(א) ו-18(ב), בשינויים שבפסקאות (1) עד (3), גם מידע ופרטים לפי סעיף 3א לחוק החומרים המסוכנים או מידע ופרטים לפי אותם סעיפים, שעניינם הבטחת איכות נאותה של הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים כאמור בסעיף 1(א) (1) לחוק רישוי עסקים, הנוגעים למקור הפליטה נושא הבקשה;

(5) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 22(א), התנאים שהממונה רשאי לקבוע כתנאים למתן היתר פליטה שהוא היתר פליטה אחדות או כתנאים בהיתר כאמור, יכלול, נוסף על התנאים לפי סעיף 22, בשינויים שבפסקאות (1) עד (3), גם תנאים לפי סעיף 3ג לחוק החומרים המסוכנים או תנאים לפי אותם סעיפים וכן דרישות מתאימות להבטחת הגנה על הקרקע ומקורות המים, לשם הבטחת איכות נאותה של הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים לפי חוק רישוי עסקים.

(ג) הגיש בעל מקור פליטה כאמור בסעיף קטן (א), לממונה, בקשה להיתר פליטה אחדות לפי הוראות סעיף זה, לא יידרש להגיש בקשה להיתר רעלים לפי סעיף 3א לחוק החומרים המסוכנים.

29ב. לא יינתן רישיון או היתר זמני לעסק החייב ברישוי לפי חוק רישוי עסקים שהוא מקור פליטה טעון היתר, אלא לאחר קבלת היתר פליטה אחדות.

29ג. (א) ניתן לבעל מקור פליטה היתר פליטה שהוא היתר פליטה אחדות כאמור בסעיף 29א – תוצאות קבלת היתר פליטה אחדות

התניית רישיון או היתר זמני לפי חוק רישוי עסקים

תוצאות קבלת היתר פליטה אחדות

ד ב ר י ה ס ב ר

למשל, תשלום אגרה בעד היתר הפליטה האחדות ייעשה על פי חוק אוויר נקי ולא תידרש אגרה מכוח שניים או שלושה חוקים שונים. באותו אופן, תקופת ההיתר, שינוי ההיתר או ביטולו, הוצאת צווים בשל אי-עמידה בתנאי ההיתר והסדרי הפיקוח והאכיפה – ייעשו מכוח חוק אוויר נקי לגבי מכלול התנאים שבהיתר.

יצוין כי היתר הפליטה האחדות יחול על מכלול הפעילויות וההיבטים של מקור הפליטה, בהתאם להגדרת "מקור פליטה" בחוק אוויר נקי. הסיבה לקביעת ההסדר המוצע לעניין משטר הרישוי שיחול, היא שפיקוח ההסדרים שיחולו בין החוקים השונים לא יאפשר יישום עקבי של הרגולציה, ועלול להביא לתקלות ולסתירות. לפיכך, מוצע איחוד ההסדרים כאמור לעיל.

אף על פי שכאמור יהיה היתר פליטה אחדות כפוף למשטר הרישוי לפי חוק אוויר נקי, מוצע, בסעיף קטן (ב), כי סמכויות הפיקוח ותיאום האכיפה לפי סעיפים 19א, 19ב, 28א ו-28ב לחוק רישוי עסקים יוסיפו לחול. דהיינו, עדיין

לסעיף 29ב המוצע

מוצע לקבוע, במקום ההוראה הקבועה היום בסעיף 24(ב1) לחוק אוויר נקי (שכאמור מוצע לבטלו בפסקה (11)), כי לא יינתן רישיון עסק או היתר זמני לפי חוק רישוי עסקים אלא לאחר קבלת היתר פליטה אחדות. נוסף על כך, בסעיף 29ג(א2) מוצע כי היתר פליטה אחדות יחליף את אישור נותן האישור במשרד לרישיון עסק ואת התנאים הסביבתיים ברישיון כאמור, וזאת במקום הוראת סעיף 24(ב2) בחוק הקיים. יצוין כי בקשה לרישיון עסק אינה מוגשת למשרד אלא לרשות הרישוי, והיא כוללת אישורים נוספים שאינם בסמכות המשרד; על כן, בעל מקור הפליטה עדיין יידרש לבקש גם רישיון עסק.

לסעיף 29ג המוצע

מוצע להבהיר כי משטר הרישוי שיחול על היתר פליטה אחדות יהיה משטר הרישוי לפי חוק אוויר נקי, וכי הוא יחליף את ההסדרים הקיימים בחוק החומרים המסוכנים ובחוק רישוי עסקים בעניין אותו היתר. כך

(1) לא יידרש בעל מקור הפליטה להיתר רעלים לפי חוק החומרים המסוכנים לגבי הפעילות נושא היתר הפליטה האחד;

(2) יראו את היתר הפליטה האחד ותנאיו כאישור למתן רישיון לפי חוק רישוי עסקים (בסעיף זה – רישיון עסק) ותנאים שנקבעו בו בידי נותן האישור, לשם הבטחת המטרה האמורה בסעיף 1(א) לחוק רישוי עסקים, לא יידרש לגבי אותו עסק אישור אחר לפי החוק האמור ולא ייקבעו ברישיון או בהיתר זמני לפי אותו חוק, לגבי אותו עסק, תנאים אחרים להבטחת המטרה האמורה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן 2(א), לא יחולו לעניין היתר פליטה אחד, שרואים אותו לפי אותו סעיף קטן כאישור כאמור בו, ולעניין תנאיו, ההוראות לפי חוק רישוי עסקים, ואולם –

(1) הסמכויות לפי סעיפים 19 ו-19ב לחוק רישוי עסקים יהיו נתונות לגורם אכיפה מוסמך כאמור בסעיף 19א לאותו חוק, גם לעניין היתר פליטה אחד;

(2) הסמכויות לפי סעיף 28א לחוק רישוי עסקים יהיו נתונות לעובד רשות מקומית שהוסמך למפקח לפי סעיף 28(א) לאותו חוק, גם לעניין היתר כאמור, ובלבד שבהפעלת סמכויותיו כאמור יפעל עובד הרשות המקומית לפי הנחיותיו של הממונה ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 28 לחוק האמור.

(ג) ניתן לגבי מקור פליטה היתר פליטה אחד, ונעשה שינוי במקור הפליטה באופן שהוא אינו טעון עוד היתר פליטה, ימשיך ההיתר לעמוד בתוקף עד תום תקופת תוקפו, אלא אם כן בוטל קודם לכן בידי הממונה או שהתקיים אחד מאלה, לפי העניין:

(1) לעניין פעילות שנדרש לשם ביצועה היתר רעלים – ניתן היתר רעלים לגבי הפעילות;

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף קטן (ד) מוצע כי במקרה שתוקף היתר הפליטה האחד פקע, ופעילותו של מקור הפליטה לא הוסדרה לפי חוק החומרים המסוכנים או חוק רישוי עסקים, יוסיפו התנאים שבהיתר להיות מחייבים עד לפינוי כלל החומרים והמיתקנים מהאתר. הוראה דומה קיימת כיום בתקנה 20 לתקנות היתרי פליטה, אך נדרש לעגנה במפורש בחוק גם לגבי היתר פליטה אחד, כיוון שהוא מחליף את הצורך בקבלת היתר רעלים וכן בקבלת אישור ותנאים לפי חוק רישוי עסקים כאמור.

יהיה אפשר להסמיך פקחים מקרב הרשויות המקומיות לפקח על קיום התנאים הסביבתיים של רישיון העסק, אשר יוכלו בהתאם למוצע בהיתר הפליטה האחד. עם זאת, פעילות הפיקוח והאכיפה תהיה כפופה, בדומה למצב הקיים כיום, להוראות גורם אכיפה מוסמך במשרד.

בסעיף קטן (ג) מוצע כי במקרה שפעילות מקור הפליטה שלגביו ניתן היתר פליטה אחד השתנתה, כך שמקור הפליטה חדל להיות טעון היתר פליטה, ימשיך היתר הפליטה האחד לעמוד בתוקפו עד תום תקופת תוקפו או עד להסדרת הרישוי החלופי הנדרש לגבי הפעילות מכוח חוק החומרים המסוכנים או חוק רישוי עסקים.

(2) לעניין פעילות שלא נדרש לשם ביצועה היתר פליטה או היתר רעלים, אשר מתקיימת בעסק שנדרש לגביו אישור השר לשם מתן רישיון עסק – ניתן אישור כאמור בסעיף קטן (א)(2) ונקבעו תנאים ברישיון העסק לעניין שמירה על איכות הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים.

(ד) פקע תוקפו של היתר פליטה אחוד, ולא ניתן לגבי מקור הפליטה נושא ההיתר היתר רעלים לפי חוק החומרים המסוכנים או אישור למתן רישיון עסק, יחולו לעניין מקור הפליטה התנאים שבהיתר הפליטה האחוד, כל עוד לא פונו ממקור הפליטה, לפי כל דין, כל המיתקנים והחומרים המצויים בו”;

(17) בסעיף 30(א), במקום “למתן היתרי פליטה ובקשות לעריכת שינויי הפעלה משמעותיים” יבוא “או השגות ובעד קבלת היתרים או אישורים לפי חוק זה”;

(18) בסעיף 31 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום “יקבע היטל על פליטה של מזהמים, שיוטל על בעל היתר פליטה” יבוא “רשאי לקבוע היטל על פליטה של מזהמים, שיוטל על בעל מקור פליטה”;

(ב) בסעיף קטן (ב), אחרי “שיעור מופחת של היטל לפי סעיף זה” יבוא “אשר ייקבע בהתחשב, בין השאר, באגרות ובמסים אחרים המשולמים לפי כל דין, ישירות או בעקיפין, בגין פליטה של מזהמים ממקור פליטה, וכן הוראות בדבר”;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (17)

בדלקים, בדומה לנעשה במדינות רבות החברות בארגון ה-OECD.

לפיכך, נמצא כי מבחינה מקצועית ההסדר לקביעת היטל פליטה בחוק צריך לכלול מנגנון מתאים להפנמת העלויות החיצוניות של זיהום אוויר אשר לא יופנמו במסגרת קביעת מנגנון למיסוי הפחמן. בקביעת מנגנון זה נדרשת הלימה בין היקף תחולתו של ההיטל לבין מקורות הפליטה העיקריים של המזהמים שבגינם יוטל ההיטל, בלא קשר לשאלת תחולת החובה לקבל היתר פליטה, קרי אם המקור שממנו הם נפלטת הוא מקור פליטה הטעון היתר או מקור שאינו טעון היתר. הטלת היטל על מקורות הפליטה טעוני ההיתר בלבד, כפי שקובע כיום סעיף 31 לחוק אוויר נקי, עלולה להביא לתוצאה שאינה שוויונית ואף אינה אפקטיבית, שכן היא אינה מאפשרת להטיל היטל על מקורות הפליטה הרלוונטיים.

לנוכח האמור לעיל, מוצע לתקן את סעיף 31 לחוק אוויר נקי, כך שהשר להגנת הסביבה יהיה רשאי להטיל היטל על פליטת מזהמים על בעלי מקורות פליטה רלוונטיים, תוך התחשבות בהסדרים פיסקליים אחרים, כך שלא יוטל על בעלי מקורות הפליטה מיסוי כפול ועודף בעד אותה פליטת מזהמים.

מוצע לתקן את סעיף 30 לחוק אוויר נקי שעניינו קביעת תקנות לעניין אגרות, כדי להתאים את נוסחו לשינויים המוצעים בסעיפים שונים בחוק האמור על פי המוצע, יוכל השר לקבוע בתקנות אגרות בעבור טיפול בהשגות וכן לקבוע אגרה נפרדת בעבור בקשה להיתר שלא תהיה כרוכה באגרת ההיתר כפי שקבוע היום.

לפסקה (18)

בסעיף 31 לחוק אוויר נקי קבע המחוקק הסדר ולפיו על השר להגנת הסביבה לקבוע היטל פליטה שיושת על בעלי מקורות פליטה טעוני היתר. ההיטל לפי סעיף 31 האמור נועד להביא להפנמת עלויות חיצוניות ולהוות תמריץ להתייעלות ולצמצום הפליטות, מעבר לדרישות הקבועות בהיתרי הפליטה. זאת על ידי חיוב בעלי אותם מקורות פליטה בתשלום חובה נוסף.

עם זאת, במסגרת עבודה מקצועית כלכלית שנעשתה במשרד להגנת הסביבה, נמצא כי יש קושי יישומי בקביעת אמות המידה להטלת ההיטל, וכן בעייתיות בקביעת היטל רק על מקורות פליטה שהם טעוני היתר פליטה. כמו כן הומלץ לבחון הטלת מס על פליטת גזי חממה משימוש

(19) בכותרת סימן ד', אחרי "נייחים" יבוא "שאינם טעוני היתר";

(20) בסעיף 32(א), אחרי "מקור פליטה" יבוא "שאינו טעון היתר";

(21) בסעיף 38(ב)(2), במקום "צריכת הדלק של הרכב, ביחידות של ליטר על כל מאה קילומטר" יבוא "צריכת האנרגיה של הרכב, לפי יחידות מדידה תקניות לכל סוג של מקור אנרגיה";

(22) בסעיף 46(א)(2), בסופו יבוא "או שבוצע בו שינוי הפעלה משמעותי בלא שניתן לכך אישור מאת הממונה מראש ובכתב";

(23) בסעיף 50, בריש, ובסעיף 51, במקום "לממונה" יבוא "למנהל";

(24) בסעיף 52, בכל מקום, במקום "הממונה" יבוא "המנהל";

(25) בסעיף 53 –

(א) בסעיף קטן (א)(3), בסופו יבוא "או מבצע שינוי כאמור בניגוד לתנאי האישור; ואולם לא יוטל עיצום כספי בשל ביצוע שינוי הפעלה משמעותי בלא אישור הממונה אלא אם כן נקבעו תקנות לפי סעיף 27(ה), ניתנה למפר הוראה כאמור בסעיף 27(ו), או שחלה על המפר הוראה שנתן המנהל לפי סעיף 27(ז), ולפי אותן תקנות או הוראות השינוי שביצע המפר מהווה שינוי הפעלה משמעותי";

(ב) בסעיף קטן (ג), אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א1) אי-מתן הודעה מראש לממונה על שינוי במקור הפליטה או באופן

הפעלתו, בניגוד להוראות סעיף 27";

(26) בסעיפים 54(א), 59(א) ו-60, במקום "הממונה" יבוא "המנהל";

(27) אחרי סעיף 61 יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (23) עד (29)

סימן ג' בפרק ח' לחוק אוויר נקי עניינו בהטלת עיצום כספי בשל הפרת הוראות שונות בחוק. כאמור בחוק אוויר נקי בנוסחו הקיים לא הוקנו סמכויות לבעל תפקיד בכיר, וכלל הסמכויות המוקנות מכוחו ניתנו לממונה. בהתאם לתיקון המוצע בהגדרה "הממונה", והוספת ההגדרה "המנהל", בסעיף 4(ד) ו-(ה) להצעת החוק, מוצע כי הסמכות להטיל עיצום כספי בשל הפרה כאמור, כמו גם שאר הסמכויות לפי סימן ג' האמור המוקנות כיום לממונה, תהיה נתונה כעת למנהל.

כמו כן, לנוכח התיקון המוצע בהסדר לעניין שינוי הפעלה משמעותי והוספת ההסדר לעניין הודעה מראש על שינוי הפעלה שאינו משמעותי (ראו דברי ההסבר לפסקאות (14) ו-(15)), מוצע להתנות את הטלתו של עיצום כספי בכך שלבעל מקור הפליטה ניתנה הוראה – בין בתקנות ובין על ידי הממונה – המבהירה כי השינוי שביצע הוא שינוי הפעלה משמעותי. כמו כן, מוצע להוסיף לרשימת ההפרות של הוראות החוק שניתן להטיל בגינן עיצום כספי במדרג הנמוך (ראו סעיף 53(ג) לחוק אוויר נקי) גם הפרה של החובה להודיע מראש לממונה על ביצוע שינוי הפעלה שאינו משמעותי.

בפסקה (27) מוצע להוסיף לחוק אוויר נקי את סעיף 61 בנוסחו המוצע, שעניינו במצב שבו מעשה מסוים

לפסקאות (19) ו-(20)

בסימן ד' לחוק אוויר נקי מצויות הוראות שעניינן מקורות פליטה נייחים שאינם טעוני היתר פליטה. כדי להבהיר את כותרת הסימן, מוצע בפסקה (19) לתקן את כותרתו. עוד מוצע בפסקה (20) לתקן את סעיף 32 לחוק אוויר נקי, שעניינו כללים ואמות מידה לאישור ולקביעת תנאים ברישיון עסק, על ידי נותן האישור במשרד להגנת הסביבה. הסעיף הקיים קובע כי השר יתקין תקנות לשם הנחיית נותן האישור בהיבטים של זיהום האוויר. מוצע להבהיר את נוסח הסעיף כך שייכתב שמקורות הפליטה שהוא עוסק בהם אינם מקורות טעוני היתר פליטה, שהרי ממילא לא נקבעים תנאים ברישיון עסק בהיבטי איכות אוויר למקורות פליטה בעלי היתר.

לפסקה (21)

עניינו של סעיף 46 לחוק אוויר נקי בהוצאת צו מינהלי להפסקת שימוש במקור פליטה. מוצע לתקן את הסעיף האמור כך שיהיה אפשר להוציא צו כאמור גם במקרה שבו בוצע שינוי הפעלה משמעותי בלא אישור מראש מאת הממונה, וזאת לנוכח התיקונים שמוצע לערוך בסעיף 27 לחוק האמור ושלפיהם אישור כאמור יידרש רק במקרים שבהם השינוי המתוכנן עלול לשנות לרעה במידה ניכרת את ההשפעות הסביבתיות או את פליטת המזהמים ממקור הפליטה.

“עיצום כספי בשל הפרה לפי חוק זה ולפי חוק אחר”
 א.61 על מעשה אחד המהווה כמה הפרות של הוראות לפי חוק זה, המנויות בסעיף 53, או לפי חוק אחר, לא יוטל יותר מעיצום כספי אחד.”

(28) בסעיף 62, בכל מקום, במקום “הממונה” יבוא “המנהל”;

(29) בסעיף 63 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום פסקה (4) יבוא:

“(4) מבצע שינוי בעיסוק או בעסק שניתן לגביו היתר, שמהווה שינוי הפעלה משמעותי בהתאם להוראות לפי סעיף 27(ד) או (ו), בלא קבלת אישור הממונה מראש ובכתב, או מבצע שינוי הפעלה משמעותי שניתן לגביו אישור כאמור, בניגוד לתנאי האישור, הכול בניגוד להוראות סעיף 27”;

(ב) בסעיף קטן (ג), אחרי פסקה (2) יבוא:

“(2א) מבצע שינוי במקור הפליטה או באופן הפעלתו בלי שהודיע על כך לממונה מראש ובכתב, בניגוד להוראות סעיף 27א”;

(30) בתוספת השלישית –

(א) הרישה – תימחק;

(ב) בפרטים 1.1, 1.2 ו-3.1, בסופם יבוא “(*)”;

(ג) בפרט 4, אחרי “תעשייה כימית” יבוא “(*)”.

סימן ב': תיקון חוק החומרים המסוכנים

תיקון חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993⁴⁶ (בפרק זה – חוק החומרים המסוכנים) –

ד ב ר י ה ס ב ר

סימן ב': תיקון חוק החומרים המסוכנים

סעיף 5 כללי חוק החומרים המסוכנים נחקק בשנת 1993, והחליף את ההסדר שהיה קבוע עד אז בפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981. החוק נועד לעגן את העברת הסמכויות למשרד להגנת הסביבה ממשרד הבריאות, בלי לעשות שינוי מהותי בהסדרים שנקבעו בו. החוק קובע בראש ובראשונה את החובה לעסוק ברעלים בהיתר, וכן מסמין את השר להגנת הסביבה לקבוע הסדרים בכל עניין הכרוך ברעלים ובכימיקלים מזיקים. סף הרישוי לעיסוק ברעלים לפי החוק קבוע באמצעות תקנות החומרים המסוכנים (סיווג ופטור), התשנ"ו-1996 (בפרק זה – תקנות סיווג ופטור). תקופת תוקף ההיתרים קבועה לשנה, שנתיים או שלוש שנים לפי סוגי פעילויות וחומרים, בתקנות החומרים המסוכנים (אמות מידה לקביעת תוקף היתרים), התשס"ג-2003 (בפרק זה – תקנות אמות המידה).

כיום ניתנים היתרי הרעלים על ידי הממונים במשרד להגנת הסביבה ככל הניתן על בסיס אמות המידה המקצועיות המקובלות במדינות המפותחות, ואולם תקופת תוקפם הקצרה אינה מאפשרת הליך רישוי מעמיק ומתכלל. כדי לטייב את התנאים בהיתרי הרעלים, נמצא כי יש מקום להאריך את תקופת תוקפם, ולבסס את הליך הרישוי על ההסדרים המקובלים באסדרה האירופית.

מהווה הפרה הן לפי חוק אוויר נקי והן לפי חוק אחר. ההוראה המוצעת תואמת את המתכונת הערכנית בקביעת הסדרי עיצום כספי, ונועדה למנוע מצב שבו יוטל על בעל היתר פליטה יותר מעיצום כספי אחד על אותו מעשה.

בפסקה (29) מוצע לתקן את העבירה לעניין שינוי הפעלה משמעותי בסעיף 63(א)(4) לחוק, כך שעבירה על ההוראה בעניין ביצוע שינוי הפעלה משמעותי בלא אישור תהיה מותנית בקבלת הוראה מראש בדבר היותו של השינוי משמעותי, בין בתקנות ובין בהוראה פרטנית של הממונה. כמו כן מוצע להוסיף לסעיף 63(ג), עבירה בשל ביצוע שינוי הפעלה שאינו משמעותי בלי למסור הודעה מראש לממונה כנדרש.

לפסקה (30)

בתוספת השלישית לחוק אוויר נקי מפורטת רשימת סוגי המיתקנים והפעילויות הטעונים היתרי פליטה לפי החוק. נוסף על מחיקת הרישה לתוספת האמורה (ראו דברי הסבר לתיקון המוצע לסעיף 17 לחוק, בסעיף 4(4) להצעת החוק), מוצע להוסיף את הסימן “(*)” לפרטים 1.1 (מיתקני שריפה עם הספק תרמי העולה על 50 מגהוואט), 1.2 (זיקוק גז ודלק), 3.1 (ייצור מלט בסך הקבוע שם) ו-4 (תעשייה כימית). כאמור, לעניין מתן היתרי פליטה למקורות פליטה אלה, יתמנה לממונה עובד בכיר במשרד.

⁴⁶ ס"ח התשנ"ג, עמ' 28; התשע"ו, עמ' 1159.

(א) בהגדרה "אירוע חומרים מסוכנים", במקום "ולסביבה" יבוא "או לסביבה";

(ב) לפני ההגדרה "חומר מסוכן" יבוא:

"היתר", "היתר רעלים" – היתר שניתן לפי הוראות חוק זה לעיסוק ברעל;

"היתר רעלים אחוד" – כמשמעותו בסעיף 3יב;

"היתר רעלים ברמה א'" – היתר לעניין עיסוק בסוגי פעילויות כמפורט בחלקים א' או ב' לתוספת השלישית, בטור א' שבהם, בהיקף, הספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות בערכים המפורטים בטור ב' לצידו;

"היתר רעלים ברמה ב'" – היתר לעניין עיסוק בסוגי פעילויות כמפורט בחלקים א' או ב' לתוספת השלישית, בטור א' שבהם, בהיקף, הספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות בערכים המפורטים בטור ג' לצידו;

(ג) בהגדרה "כימיקל מזיק", במקום "בין בצורתו הפשוטה ובין מעורב או ממוזג בחומרים אחרים" יבוא "ובכלל זה תערובת, חומר גלם, מוצר, מוצר לוואי, שאריות, פסולת או חומרי ביניים, המכילים חומר כאמור";

(ד) במקום ההגדרה "ממונה" יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

ויובל בזמן. שינוי זה יאפשר טיוב משמעותי של האסדרה בתחום החומרים המסוכנים, על ידי תיעוד והפניית המשאבים לעסקים לפי רמת הסיכון מהם.

במסגרת איחוד ההיתרים, הפעילויות הטעונות היתר פליטה והיתר רעלים גם יידרשו לקבל היתר פליטה אחוד, ולא יידרשו לקבל היתר רעלים. פעילויות ועיסוקים הטעונים היתר רעלים ורישיון עסק, ואינם טעונים היתר פליטה, יידרשו לקבל היתר רעלים אחוד. היתר הרעלים האחוד יכלול את כלל ההיבטים הסביבתיים של העסק, לרבות אלה שאינם כרוכים בעיסוק ברעלים, ולייתר בכך את הצורך בקביעת תנאים סביבתיים בנפרד ברישיון עסק.

לפסקאות (1) ו-(11)

מוצעים כמה תיקונים ותוספות להגדרות בסעיף 1 לחוק החומרים המסוכנים, שנועדו להבהיר את המונחים הקיימים בחוק ולהתאימם להסדרים המתוקנים בהצעת חוק זו.

בין השאר מוצע לתקן את ההגדרות "הממונה" ו"המנהל" בדומה לתיקונים המוצעים לאותם מונחים בחוק אוויר נקי, בסעיף 4(ד) ו-4(ה) להצעת החוק. כמו כן מוצע להוסיף הגדרה למונח "היתר רעלים אחוד", המפנה למשמעות המונח בסעיף 3יב לחוק החומרים המסוכנים, בנוסחו המוצע בסעיף 5(4) להצעת החוק. כמו כן מוצע להעביר את ההגדרה "פסולת חומרים מסוכנים" מסעיף 14א לחוק החומרים המסוכנים לסעיף 1 לחוק (ראו פסקה (11)).

עוד מוצע להוסיף הגדרות למונחים "היתר רעלים ברמה א'" ו"היתר רעלים ברמה ב'" לעניין סוגי עיסוקים

רישוי של פעילויות תעשייתיות ועסקים לעניין חומרים מסוכנים כולל שני היבטים עיקריים: האחד הוא מניעת אירועי חומרים מסוכנים וטיפול באירועים כאמור. אירועי חומרים מסוכנים הם אירועים המתרחשים באופן בלתי מבוקר וכרוכים בסיכונים אקוטיים כגון פיצוץ, דלקה או דליפה שיש בהם סיכון לתמותה או לפגיעה; ההיבט השני הוא הזיהום שעלול להיגרם לסביבה כתוצאה מהפעילות בחומרים המסוכנים, כגון הזרמה או דליפה של חומרים מסוכנים לסביבה, לרבות הקרקע, מקורות המים או האוויר.

כיום, סעיף 3(ה) קובע כי הממונה לפי חוק החומרים המסוכנים רשאי להתנות את מתן היתר הרעלים בתנאים מוקדמים, וכן לקבוע תנאים מיוחדים בהיתר, והוא רשאי בכל עת להוסיף או לגרוע מהם "והכל על מנת להגן על הסביבה או על בריאות הציבור". כעת מוצע להבנות את שיקול הדעת של הממונה בקביעת התנאים ובמתן היתרי הרעלים על בסיס העקרונות המקובלים באסדרה האירופית, בלי לגרוע מהסמכויות הנתונות לממונה. לשם כך כולל פרק ב' המוצע הסדרים מפורטים המעדרנים ומתקנים את הוראותיו על פי המקובל בחקיקה מודרנית, ונוסף על כך מוצע הסדר ייעודי להיתר רעלים אחוד, כפי שיפורט להלן.

על פי המוצע, ייקבעו סיפים חדשים לקבלת היתר רעלים בתוספת השלישית המוצעת לחוק, אשר יחליפו את תקנות סיווג ופטור. העסקים שלא יהיו טעונים היתר רעלים פרטני בהתאם לתוספת זו, יוסדרו בעתיד באמצעות תקנות או כללים רוחביים מחייבים. עד לקביעתם של כללים אלה, ימשיכו אותם עסקים להידרש להיתרי רעלים שתוקפם לא

"הממונה" – עובד המשרד להגנת הסביבה (בחוק זה – המשרד) שהשר הסמיכו לעניין הוראות חוק זה, כולן או חלקן, ובלבד שלעניין מתן היתר רעלים ברמה א', לגבי העיסוק בפעילויות שבחלקים א' או ב' לתוספת השלישית, בטור א' שבהם, המסומנים בכוכבית בטור ב' לצידו, וקביעת תנאיו, או דחיית בקשה להיתר כאמור, יוסמך עובד בכיר של המשרד";

(ה) במקום ההגדרה "המנהל" יבוא:

"המנהל" – עובד בכיר של המשרד שהשר הסמיכו לעניין הוראות חוק זה, כולן או חלקן";

(ו) אחרי ההגדרה "עיסוק" יבוא:

"פסולת חומרים מסוכנים" – חומר מכל סוג או צורה המכיל חומר מסוכן, המסולק או מיועד לסילוק או שיש לסלקו לפי הוראות כל דין;

(ז) בהגדרה "רעל", במקום "בין בצורתו הפשוטה ובין מעורב או ממוזג בחומרים אחרים" יבוא "ובכלל זה תערובת, חומר גלם, מוצר, מוצר לוואי, שאריות, פסולת או חומרי ביניים, המכילים חומר כאמור";

(ח) אחרי ההגדרה "השר" יבוא:

"תכונת סיכון", לעניין חומר – תכונה או מאפיין של חומר, המנויים בתוספת הרביעית, בכל מצב צבירה של החומר ובכל רמת סיכון";

(2) סעיף 2 – בטל;

(3) בסעיף 3 –

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "חובת קבלת היתר רעלים ותנאים למתן היתר";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

סעיף 2 לחוק החומרים המסוכנים קובע כי "כל מקום למכירת חומרים מסוכנים טעון רישוי לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968". הוראה גורפת זו בדבר הצורך ברישיון עסק נקבעה בעבר כדי ליצור תיאום בין שני החוקים, אך כיום קיומה יוצר דווקא כפילות או חובה שאינה נדרשת בהכרח, ועל כן מוצע לבטלה. יובהר כי אין משמעות הדבר שלא תחול חובת רישוי מכוח חוק רישוי עסקים, אלא שהחובה האמורה תיקבע לפי חוק רישוי עסקים (כפי שהדבר נקבע ממילא), ולא בחוק החומרים המסוכנים.

לפסקה (3)

סעיף 3 לחוק החומרים המסוכנים קובע כיום את חובת הרישוי, תוכן היתר רעלים, תנאי כשירות לקבלת היתר כאמור, תקופת היתר כאמור וביטולו. בניגוד לחוק אוויר נקי, ההסדרים הקבועים כיום בחוק החומרים המסוכנים הם כלליים ביותר, ואינם מפורטים במידה המקובלת בחקיקה מודרנית. התיקונים המוצעים בפסקה זו נועדו בעיקר להתאים את ההסדרים לשינויים המתחייבים מכוח החלטת הממשלה, לצורך עדכון ההסדרים שבחוק החומרים המסוכנים, ומעבר למשטר של היתר רעלים אחיד, כמפורט להלן בדברי ההסבר לסעיף 3ב המוצע.

ברעלים שיהיו טעונים היתר רעלים לפי החוק כתיקונם המוצע. כיום, מסווגים העיסוקים הטעונים היתר רעלים בשלוש רמות דירוג לפי תקנות אמות המידה. על פי התיקון המוצע, יסווגו עיסוקים טעוני היתר רעלים בשתי רמות דירוג כמפורט בתוספת שלישית לחוק החומרים המסוכנים כנוסחה המוצע בסעיף 5(16) להצעת החוק (שתחליף את התוספת השלישית לחוק בנוסחה כיום) (בפרק זה – תוספת שלישית חדשה לחוק החומרים), אשר תחליף את התקנות האמורות. הסיווג כאמור יהיה בהתאם להיקף, הספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות שבהם נמדד העיסוק, כמפורט בטורים ב' או ג' לתוספת האמורה.

כמו כן מוצע לחקן את ההגדרות "רעל" ו"כימיקל מזיק" בחוק החומרים המסוכנים, שהן הגדרות מיושנות, ולהבהיר את נוסחן. נוסף על כך מוצע להוסיף לחוק האמור את ההגדרה "תכונת סיכון" שתכלול הפניה לתוספת הרביעית שתיוסף לחוק, כנוסחה המוצע בסעיף 5(17) להצעת החוק (בפרק זה – התוספת הרביעית לחוק החומרים), כפי שיפורט להלן. בתוך כך, מוצע להבהיר כי תכונה כאמור עשויה להתבטא בכל מצב צבירה של החומר שלו היא מיוחסת, וברמות סיכון שונות.

(ב) בסעיף קטן (א), במקום "ברעלים" יבוא "ברעל בעל תכונת סיכון, בעיסוק בפעילות המנויה בחלקים א' או ב' לתוספת השלישית, בטור א' שבהם, בהיקף, הספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות כמפורט בטור ב' או ג' לצידו" ואחרי "מאת הממונה" יבוא "ובהתאם לתנאיו";

(ג) בסעיף קטן (ב), במקום הרישה עד המילים "אין בהיתר" יבוא "אין בהיתר רעלים";

(ד) בסעיף קטן (ג), במקום הסיפה החל במילים "שידוע כאדם הגון" יבוא "שהוא בעל ידע מקצועי מספק לגבי תכונות הרעלים שהוא עוסק בהם ואופן הטיפול בהם, ולא הורשע בעבירה פלילית אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לעסוק ברעלים, ואם הוא מעסיק עובד האחראי מטעמו על העיסוק ברעלים – העובד הוא בעל ידע כאמור ולא הורשע בעבירה כאמור (בחוק זה – אחראי רעלים)";

ד ב ר י ה ס ב ר

ואת דברי ההסבר לסעיף 14 להצעת החוק שעניינו הוראות מעבר לגבי עסקים כאמור.

מוצע לתקן את סעיף קטן (ב) של סעיף 3 לחוק החומרים המסוכנים כך שתימחק ממנו ההוראה שעניינה תוכן היתר הרעלים. עניין זה יוסדר בסעיף 3ג לחוק החומרים המסוכנים כנוסחו המוצע בפסקה (4).

מוצע לתקן את סעיף קטן (ג) של סעיף 3 לחוק החומרים המסוכנים, אשר נוקט לשון ארכאית לעניין דרישת הכשירות לקבלת היתר רעלים. דרישה זו, המבוססת על החקיקה המנדטורית, קובעת כי ההיתר יינתן למבקש שהוא "אדם הגון", "יודע קרוא וכתוב" ו"מודע היטב לתכונות המסוכנות" של הרעלים. כיום נבדק מכוח הסעיף הקטן האמור מידע פלילי לגבי אחראי הרעלים במפעל (ולא לגבי בעל המפעל) וכן נבדק הידע המעשי של אחראי הרעלים לגבי הסיכונים הרלוונטיים לעיסוק בעסק והטיפול בהם. מוצע להתאים את נוסח הדרישות האמורות למצב הנוהג בפועל ולפיו כאמור נבדק המידע הפלילי לגבי אחראי הרעלים במפעל וכן להבהיר כי הדרישה לידע מקצועי מספק, הרלוונטי לעיסוק שלגביו ניתן ההיתר, עומדת בעינה. יצוין כי בסעיף 5(9) להצעת החוק, מוצע תיקון לסעיף 12 לחוק החומרים המסוכנים ולפיו יהיה השר מוסמך לקבוע דרישות לעניין השכלה, ניסיון והכשרה הנדרשים מאחראי רעלים, אך התקנת התקנות אינה תנאי לתוקפה של הדרישה לידע מעשי מספק כאמור לצורך העיסוק.

מוצע להוסיף לסעיף 3 לחוק החומרים המסוכנים את סעיף קטן (11) ולקבוע בו סייג לחובת הרישוי, לגבי מי שבדיו היתר פליטה אחוד לפי חוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף 4 להצעת החוק.

סעיפים קטנים (ד) עד (ו) של סעיף 3 לחוק החומרים המסוכנים קובעים כיום לאמור:

"(ד) תוקפו של היתר רעלים יהיה לשנה אחת, לשנתיים, לשלוש או לתקופה הפחותה משנה או העולה על שלוש שנים, בהתאם לאמות מידה, ובכללן סוג המפעל, סוג הרעל וכמות הרעל, הכל כפי שקבע השר.

לפי סעיף קטן (א) של סעיף 3 לחוק החומרים המסוכנים, חובת הרישוי חלה לעניין כל עיסוק ברעל כהגדרתו בחוק האמור, כלומר, לעניין כל עיסוק בחומר מהחומרים המפורטים בתוספת השנייה לחוק. מוצע לתקן את אותו סעיף קטן כך שחובת הרישוי לא תחול לעניין כל עיסוק ברעל אלא רק לעניין עיסוק ברעל שהוא בעל תכונת סיכון (שהיא כאמור תכונה או מאפיין של חומר המנויים בתוספת הרביעית לחוק החומ"ס), ואם העיסוק מנוי בטור א' לתוספת השלישית החדשה לחוק. דהיינו, החובה לקבל היתר רעלים תחול לגבי עיסוק בחומר המנוי בתוספת השנייה לחוק החומרים המסוכנים (רעל), שיש לו תכונת סיכון מבין רשימת תכונות הסיכון המנויה בתוספת הרביעית לחוק החומ"ס, ובלבד שהעיסוק מפורט בטור א' לתוספת השלישית החדשה לחוק החומ"ס.

כיום, מונה התוספת השנייה רשימה של חומרים מסוכנים לפי שמות או קבוצות, ובחלק מהקבוצות מצויים גם חומרים שאין להם תכונות סיכון לפי הסיווגים המקובלים ברגולציה של חומרים מסוכנים במדינות האיחוד האירופי. חוק החומרים המסוכנים אינו כולל כיום את הסיווגים המקובלים של תכונות הסיכון ואינו מתנה את תחולת חובת הרישוי בקיומן. כחלק מההתאמות הנדרשות לרגולציה העולמית בתחום החומרים המסוכנים, מוצע כאמור להוסיף לחוק החומרים המסוכנים את התוספת הרביעית לחוק כנוסחה המוצע, שתכלול את הרשימה המקובלת של תכונות סיכון, בלא הבחנה בין רמות סיכון ומאפייני הסיכון השונים.

יצוין כי העיסוקים המנויים בטור א' לתוספת השלישית החדשה לחוק החומ"ס הם עיסוקים בעלי השפעה או כאלה הכרוכים בסיכון ניכר לסביבה, ועל כן יוסיפו להיות טעונים היתר רעלים פרטני לפי ההסדר המוצע בהצעת חוק זו. עיסוקים שאינם מנויים בטור א' לתוספת האמורה, שחלה עליהם כיום חובת הרישוי וקיים לגביהם היתר רעלים, יוסדרו גם בעתיד ויהיו כפופים להגבלות ולתנאים לצורך מניעת הסיכון מהם, אך זאת באמצעות הסדרים רוחביים ולא חובת היתר רעלים פרטני. וראו לעניין זה גם את החלק הכללי לדברי ההסבר לפקד זה

(ה) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג1) על אף הוראות סעיף קטן (א), מי שבירדו היתר פליטה אחור לפי חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008, לגבי פעילות המהווה עיסוק כאמור בסעיף קטן (א), אינו חייב בהיתר רעלים לפי סעיף זה לגבי אותו עיסוק";

(ו) סעיפים קטנים (ד) עד (ו) – בטלים;

(4) אחרי סעיף 3 לחוק יבוא:

"בקשה להיתר 3א. (א) המבקש לעסוק ברעל בעל תכונת סיכון, בעיסוק הטעון היתר רעלים לפי סעיף 3, יגיש לממונה בקשה להיתר רעלים, הכוללת את כל אלה (בסעיף זה – בקשה):

(1) פרטים על המבקש, ולעניין מבקש המעסיק אחראי רעלים – גם פרטים על אחראי הרעלים;

(2) תיאור העיסוק ורכיביו, ובכלל זה התהליכים, וכן המיתקנים והפעילויות הכלולים בעסק וההשפעות הצפויות על הסביבה מפעילות העסק;

(3) חומרים מסוכנים שעשויים להימצא בעסק, תכונות הסיכון שלהם, כמויותיהם ומאפייניהם, והפעילות שתיעשה בקשר אליהם;

(4) תיאור האתר שבו מתקיימת הפעילות נושא העיסוק, תנאי האתר וסביבתו, לרבות גורמים שעשויים להביא להתרחשות אירוע חומרים מסוכנים או להחמרה בתוצאותיו, בשים לב לאתרים או למיתקנים הסמוכים למקום העסק ולשימושים הנעשים בהם;

(5) מיפוי תרחישים להתרחשות אירועי חומרים מסוכנים, אמצעים למניעת אירועי חומרים מסוכנים, תוכניות החירום המוצעות לטיפול באירועי חומרים מסוכנים וצמצום השפעותיהם, לשם הגנה על בריאות הציבור והסביבה, ובכלל זה פעולות לשיקום ולהשבת המצב לקדמותו לאחר אירוע חומרים מסוכנים;

ד ב ר י ה ס ב ר

(ה) הממונה רשאי להתנות את מתן היתר הרעלים בתנאים מיוחדים שיש לקיימם לפני מתן ההיתר; כן רשאי הוא לקבוע בהיתר תנאים מיוחדים, ורשאי הוא, בכל עת, להוסיף או לגרוע מהם, הכל על מנת להגן על הסביבה או על בריאות הציבור.

לפסקה (4)

לסעיף 3א המוצע והתוספת החמישית

מוצע לעגן בחוק הוראות לעניין הגשת בקשה להיתר רעלים. סעיף קטן (א) כנוסחו המוצע מפרט את המידע שהמבקש יידרש לכלול בבקשה להיתר. רשימת פרטי המידע מבוססת על דירקטיבת סווס, שהיא כאמור הדירקטיבה האירופית שעניינה בקרה על סיכון לאירועי חומרים מסוכנים משמעותיים, וכן על דירקטיבת IED בכל הנוגע למניעת השפעות סביבתיות שליליות וזיהום

(ו) הממונה רשאי לבטל, בכל עת, היתר רעלים, מהטעמים המנויים בסעיף קטן (ה); לא יבטל הממונה היתר רעלים אלא לאחר שנתן לבעל ההיתר הזדמנות להשמיע את טענותיו.

(ז) הממונה רשאי לבטל, בכל עת, היתר רעלים, מהטעמים המנויים בסעיף קטן (ה); לא יבטל הממונה היתר רעלים אלא לאחר שנתן לבעל ההיתר הזדמנות להשמיע את טענותיו.

מוצע לבטל את הסעיפים הקטנים האמורים ולעגן את ההסדרים הקבועים בהם בסעיפים 3א, 3ב ו-3ג לחוק

(6) הטכניקה המוצעת ליישום בעסק וטכניקות אחרות למניעה ולצמצום של השפעות שליליות על הסביבה או על בריאות הציבור הנובעות מהעיסוק בחומרים מסוכנים;

(7) אמצעים למניעת היווצרות פסולת חומרים מסוכנים ולהפחתת כמויות פסולת כאמור, וכן דרכי טיפול בפסולת כאמור, ובכלל זה הכנה לשימוש חוזר בפסולת, מיחזור או השבה של פסולת;

(8) בנסיבות שבהן הדבר נדרש במדינות המיישמות את האסדרה האירופית – סקר בדבר מצב האתר שבו מתקיימת הפעילות במועד הגשת הבקשה;

(9) מידע ופרטים בעניינים האמורים בפסקאות (1) עד (8), או מידע ופרטים נוספים, המנויים בתוספת החמישית.

(ב) היקף הפרטים לפי סעיף קטן (א) שייכללו בבקשה, יהיה בשים לב למידת הסיכון הכרוך בפעילות העסק ובמורכבותה.

(ג) עוסק ברעלים יערוך את הבקשה לפי הוראות חוק זה, ובכלל זה לפי מודלים, דוגמאות, טפסים, שיטות, הוראות, ונהלים מקצועיים אשר משקפים את המידע הנדרש לפי סעיף קטן (א), והכול לפי הנחיות שפרסם המנהל באתר האינטרנט של המשרד; הודעה על פרסום הנחיות כאמור ועל כל שינוי שלהן, תפורסם ברשומות.

(ד) הממונה רשאי לדרוש ממגיש בקשה מידע ופרטים נוספים הדרושים לו לשם החלטה בבקשה, וכן רשאי הוא לפטור את מגיש הבקשה מהגשת מידע או פרט מהפרטים המנויים בסעיף זה, אם ראה שיש בידיו מידע מספק לשם קבלת החלטה בבקשה.

(ה) על אף הוראות סעיף קטן (א), אדם המבקש לעסוק ברעל כאמור באותו סעיף קטן, בעיסוק כאמור בו, שהגיש לממונה, לפי סעיף 29 לחוק אוויר נקי, בקשה להיתר פליטה אחד לגבי פעילות המהווה עיסוק כאמור, לא יידרש להגיש לממונה בקשה לגבי אותו עיסוק.

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף קטן (ג) מוצע כי המבקש היתר רעלים יערוך את הבקשה בהתאם להנחיות שיפרסם המנהל באתר האינטרנט של המשרד, בדומה להסדר שמוצע לעגן בסעיף 18(א) לחוק אוויר נקי (ראו סעיף 4(5) להצעת החוק), וכן בדומה למצב הנוהג כיום לעניין בקשות להיתרי רעלים. הודעה על פרסום ההנחיות כאמור ועל שינוי בהן תפורסם ברשומות.

בסעיף קטן (ד), מוצע לעגן במפורש את סמכות הממונה לדרוש מידע ופרטים נוספים הנחוצים לו לשם החלטה בבקשה להיתר רעלים, וכן את סמכות הממונה

מחומרים מסוכנים. על פי המוצע בפסקה (9) כנוסחה המוצע, יוכל השר להוסיף פרטי מידע נוספים שייכללו בבקשה, באמצעות תיקון התוספת החמישית לחוק החומרים המסוכנים (בפרק זה – התוספת החמישית לחוק החומ"ס). כנוסחה המוצע בסעיף 4(17) להצעת החוק.

בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי היקף המידע והפרטים שיידרש המבקש לפרט בבקשה להיתר רעלים יהיה בשים לב למידת הסיכון הכרוך בעיסוק ברעלים ובמורכבות העסק, וזאת כפי שמקובל באסדרה האירופית.

החלטה בבקשה להיתר רעלים 33.ב. (א) הוגשה בקשה להיתר רעלים לפי סעיף 3א, ישקול הממונה אם לתת היתר רעלים, לתיתו בתנאים או לסרב לתיתו.

(ב) הממונה יודיע למבקש על החלטתו בבקשה להיתר רעלים בתוך שנה מיום הגשתה; הממונה רשאי להאריך את המועד האמור בשישה חודשים נוספים, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה; במניין התקופה האמורה לא יובא בחשבון פרק הזמן לטענות המבקש לגבי הטיוטה לפי סעיף קטן (ב), ואם דרש הממונה מהמבקש מידע ופרטים נוספים כאמור בסעיף 3א(ד) – גם פרק הזמן שעד להגשת מידע ופרטים כאמור.

(ג) בטרם מתן החלטה לתת היתר רעלים, ימסור הממונה את טיוטת ההיתר למבקש, והמבקש יהיה רשאי לטעון את טענותיו לגבי הטיוטה בתוך 30 ימים מיום קבלתה, ובכלל זה לבקש מהממונה הסבר לעניין השיקולים בקביעת תנאי מסוים בהיתר שהמבקש טען לגביו.

היתר רעלים ותנאיו 33.ג. (א) הממונה רשאי להתנות היתר רעלים בתנאים, לרבות בתנאים שיש לקיימם לפני מתן ההיתר, והכול כדי להגן על הסביבה או על בריאות הציבור.

(ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), הממונה רשאי לקבוע בהיתר רעלים הוראות בעניינים המנויים בסעיף 3א(א), וכן בעניינים האלה:

(1) מניעת אירועי חומרים מסוכנים, טיפול בהם והפחתת השפעותיהם הסביבתיות, בין השאר בהתחשב במיקום העסק, ובכלל זה הוראות לעניין מניעת הישנותם של אירועים כאמור, הוראות לעניין החזקה והפעלה של ציוד ייעודי הנדרש למניעת אירועים כאמור, לרבות אמצעי גילוי והתרעה, והוראות לעניין כוח אדם והכשרות לטיפול באירועים כאמור;

(2) מניעה וצמצום של סיכונים, זיהומים או השפעות שליליות אחרות על הסביבה, לרבות במצבי הפעלה שונים ובתנאי הפעלה לא אופייניים, ובכלל זה התנעה וכיבוי של מיתקנים, דליפה, עצירות רגעיות והפסקת פעילות, לרבות תנאים שיש לקיימם לאחר סיום הפעילות;

ד ב ר י ה ס ב ר

הסבר לעניין יישום השיקולים לפי חוק החומרים המסוכנים (ראו למשל השיקולים הקבועים בסעיף 3ט לחוק החומרים המסוכנים, כנוסחו המוצע בסעיף 5(4) להצעת החוק), גם זאת בדומה לתקין המוצע בעניין זה בחוק אוויר נקי.

לסעיף 33 המוצע

כיום, סעיף 3(ה) לחוק החומרים המסוכנים מסמך את הממונה להתנות את היתר הרעלים בכל תנאי הדרוש כדי להגן על הסביבה או על בריאות הציבור. מוצע לקבוע,

לפטור את המבקש מהגשת חלק מהמידע, גם זאת בדומה להסדר הקיים בסעיף 18(ג) לחוק אוויר נקי.

לסעיף 33 המוצע

מוצע לקבוע הסדר לעניין קבלת החלטה בבקשה להיתר רעלים, בדומה להסדר הקיים בסעיף 20 לחוק אוויר נקי, ובכלל זה לקבוע מועדים לקבלת החלטה בבקשה כאמור. עוד מוצע כי טיוטת היתר הרעלים תועבר למגיש הבקשה לקבלת הערותיו, באופן שיאפשר לו גם לבקש

(3) מגבלות לעניין שימוש בחומרים מסוכנים, לרבות סוגי דלק, כמויותיהם ואחסנתם, והוראות בדבר סימון חומרים כאמור;

(4) הגבלות לעניין מסחר בחומרים מסוכנים והוראות לעניין העברה והובלה של חומרים מסוכנים;

(5) אמצעים ופעולות לתחזוקה ובטיחות נאותים של העסק, לרבות נהלים והכשרות בעניינים אלה;

(6) הוראות בדבר פסולת חומרים מסוכנים הנוצרת או המאוחסנת בעסק, סיווגה, אופן הטיפול בה, ניהולה, הובלתה ואחסונה;

(7) חובות מדידה, בדיקה, ניטור ודיגום, בעסק ובסביבתו, של כל נתון הנדרש להערכת ההשפעה הסביבתית של העסק ופעילותו, ובכלל זה הדרכים והמועדים לביצוען, והאמצעים והשיטות לאיסוף, לעיבוד, לתיעוד ולהערכה של הנתונים;

(8) חובות לעניין עריכת רישום ותיעוד בכל הנוגע לקיום ההוראות לפי חוק זה בקשר להפעלת העסק, לרבות רישום קנייה ומכירה של חומרים מסוכנים ושמירת מסמכים;

(9) חובות דיווח ומסירת מידע לממונה.

(ג) הממונה יקבע בהיתר רעלים הוראות לעניין מניעה או צמצום של זיהום או סיכון לסביבה או לבריאות הציבור, ככל האפשר בלי לחייב ביישום של טכניקה או אמצעי מסוים, ובלבד שיש בקביעתן כדי להביא להשגת אותם יעדים סביבתיים.

(ד) קביעת התנאים בהיתר רעלים תיעשה בשים לב למידת הסיכון הכרוך בפעילות העסק ומורכבותה.

(ה) כללו טענות המבקש לפי סעיף 3(ב) בקשה להסבר לעניין השיקולים בקביעת תנאי מסוים בהיתר רעלים, כאמור באותו סעיף, יצרף הממונה להיתר הסבר לעניין החלטתו לגבי אותו תנאי; הסבר כאמור יתייחס בין השאר ליישום השיקולים לפי חוק זה, ובכלל זה להתאמת התנאי למקובל באסדרה האירופית.

ד ב ר י ה ס ב ר

בהיתר הרעלים יהיה על הממונה להתחשב במידת הסיכון מהעיסוק ומורכבותו. יצוין כי אין בהסדר המפורט המוצע כדי להחליף תנאים שנקבעו בהיתרים על פי ההנחיות הקיימות היום לעניין קביעת תנאים בהיתר, וראו לעניין זה את דברי ההסבר להוראות המעבר המוצעת בסעיף 13 להצעת החוק.

בדומה לתיקון המוצע לסעיף 20 לחוק אוויר נקי, בסעיף 7(4) להצעת החוק, במקרה שמגיש הבקשה ביקש

חלף הוראה זו שמוצע כאמור לבטלה, הסדר מפורט לעניין קביעת תנאים בהיתר רעלים, בדומה להוראת סעיף 22 לחוק אוויר נקי.

בסעיף קטן (א), מוצע להותיר על כנה את הסמכות הרחבה הנתונה היום לממונה מכוח סעיף 3(ה) האמור, אך להוסיף, לצורך הבניית שיקול דעתו, פירוט של סוגי תנאים רלוונטיים המקובלים באסדרה האירופית לעניין חומרים מסוכנים והשפעותיהם הסביבתיות. גם בקביעת התנאים

השגה על תנאי
בהיתר רעלים או
על סירוב לתת
היתר

ד3.

(א) עוסק ברעלים רשאי להגיש למנהל, בתוך 21 ימים מיום קבלת היתר רעלים, השגה בכתב על תנאי מסוים בהיתר, בטענה שמתקיים אחד מאלה, בשים לב, בין השאר, לאמור בסעיף קטן (ד), ובלבד שטענותיו בעניין התנאי האמור הוגשו לממונה לפני מועד מתן ההיתר או שלא ניתנה לו הזדמנות סבירה לטעון לעניין התנאי האמור, לפני המועד האמור:

(1) קיים פער ניכר בין העלות הכרוכה בעמידה בתנאי נושא ההשגה לתועלת הסביבתית הצפויה מיישומו על פי אמות המידה המקובלות לעניין זה באסדרה האירופית;

(2) קיים פער ניכר בין המועד שנקבע בהיתר לשם יישום התנאי לבין התקופה הדרושה לכך לדעת העוסק;

(3) התנאי אינו מתיישב עם אמות מידה מקובלות לקביעת תנאים לגבי פעילות בעלת מאפיינים דומים במדינות אשר מיישמות את האסדרה האירופית;

(4) התנאי שונה באופן ניכר מתנאי באותו עניין שנקבע בהיתר רעלים אחר לגבי פעילות בעלת מאפיינים דומים.

(ב) החליט הממונה לסרב לתת היתר רעלים, רשאי מגיש הבקשה להיתר להגיש למנהל, בתוך 21 ימים מיום שנמסרה לו החלטת הממונה, השגה בכתב על ההחלטה, בטענה שההחלטה ניתנה שלא בהתאם לסעיף 3טו, ובשים לב, בין השאר, לאמור בסעיף קטן (ד).

(ג) (1) נוכח המנהל, כי התקיים תנאי מן התנאים להגשת השגה לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), יבחן אם יש לשנות את תנאי היתר הרעלים או לתת היתר כאמור, לפי העניין, בהתאם לשיקולים למתן היתר או לקביעת תנאי לפי חוק זה; מצא המנהל, לאחר בחינה כאמור, כי יש לשנות את תנאי ההיתר או לתת היתר כאמור, יורה לממונה לעשות כן.

(2) המנהל ימסור למגיש ההשגה את החלטתו המנומקת בהשגה, בכתב, בתוך 60 ימים מיום הגשתה, ואולם רשאי הוא, בהודעה בכתב, לדחות את המועד למתן החלטתו ב־30 ימים נוספים, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות ההשגה.

ד ב ר י ה ס ב ר

104) להצעת החוק (ראו דברי ההסבר לאותו סעיף). בשונה מההסדר האמור, הסדר ההשגה שמוצע לקבוע בסעיף זה אינו כולל הסדר לעניין פרסום ההשגה לציבור מאחר שלא קיים בחוק החומרים המסוכנים הסדר של פרסום לציבור של טיוטות היתרי הרעלים וההיתרים עצמם.

זאת במסגרת טענותיו לגבי טיטוט היתר הרעלים, הממונה יצרף הסבר עקרוני לעניין מהות התנאים שנקבעו בהיתר (ראו סעיף קטן (ה) כנוסחו המוצע).

לסעיף ד3 המוצע

מוצע לקבוע הסדר של השגה, בדומה להסדר שמוצע לעגן בסעיף 222 לחוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף

(ד) על החלטת המנהל בהשגה, כאמור בסעיף קטן (ג), רשאי העוסק להשיג בכתב לפני המנהל הכללי של המשרד (בסעיף זה – המנהל הכללי), בתוך 21 ימים ממועד מתן ההחלטה, בטענה שמתקיים אחד מאלה, ובלבד שטענה כאמור נכללה בהשגה לפי סעיפים קטנים (א) או (ב):

(1) קיים חשש סביר שתנאי ההיתר נושא ההשגה כאמור בסעיף קטן (א), או החלטה לדחות השגה כאמור בסעיף קטן (ב), עלולים לסכן את המשך קיומו של קו ייצור בעסק או את פעילות העסק כולו; לעניין זה, "קו ייצור" – מיתקן או כמה מיתקנים המשמשים בתהליך ייצור שבסופו מיוצר מוצר;

(2) ההיתר ניתן לגבי פעילות של עסק שהוא תשתית לאומית כמפורט להלן, או שהוא מתבקש לגבי פעילות כאמור, ותנאי ההיתר כאמור בסעיף קטן (א) או החלטה לדחות השגה כאמור בסעיף קטן (ב), עלולים לפגוע באופן משמעותי באיכות השירות לציבור או למשק או באספקתו או להביא לעלייה ביוקר המחייה בתחום התשתית:

(א) רכבת;

(ב) נמל;

(ג) תחנת כוח;

(ד) מיתקן להתפלת מים;

(ה) שדה תעופה;

(ו) מיתקני אחסון והולכה של נפט, גז או דלק;

(ז) בית חולים.

(ח) השגה כאמור בסעיפים קטנים (א), (ב) או (ד) תהיה מנומקת, ויצורפו לה אסמכתאות לתמיכה בהתקיימות התנאים לפי אותם סעיפים קטנים, ולעניין השגה כאמור בסעיף קטן (א) (1) – גם תוצאות בדיקת העלות הכרוכה בעמידה בתנאי נושא ההשגה והתועלת הסביבתית הצפויה מיישומה, כאמור באותו סעיף קטן, שהגיש המבקש לממונה, לפני מתן ההיתר.

(1) (ד) הוגשה למנהל הכללי השגה כאמור בסעיף קטן (ד). יקיים התייעצות בכתב לגבי קיומה והיקפה של השפעה משקית בקשר להשגה, עם המנהל הכללי של המשרד הממשלתי האמון על תחום פעילותו של מגיש ההשגה, ואם הוקמה בחוק רשות האחראית לפי דין לאסדרת תחום הפעילות של מגיש ההשגה – עם ראש הרשות; לא השיב המנהל הכללי של המשרד כאמור או ראש הרשות האמורה, בכתב, על פנייתו של המנהל הכללי בתוך 21 ימים מיום שנמסרה לו הפנייה, יראו את חובת התייעצות, בתום התקופה האמורה, כאילו קיימה; אם האחריות לאסדרת תחום הפעילות האמור אינה נתונה לפי דין בידי אף משרד ממשלתי או רשות כאמור, יקיים המנהל הכללי את ההתייעצות לפי פסקה זו עם המנהל הכללי של משרד הכלכלה והתעשייה.

(2) המנהל הכללי ייתן את החלטתו בהשגה לאחר קיום התייעצות כאמור בפסקה (1), ויחולו לעניין ההחלטה הוראות סעיף קטן (ג), בשינויים המחויבים.

(ז) היה בידי מגיש ההשגה, ערב הגשת הבקשה להיתר נושא ההשגה, היתר רעלים, יעמוד ההיתר בתוקפו עד למתן החלטה בהשגה לפי סעיפים קטנים (ג) או (ח), אלא אם כן מתקיים אחד מאלה:

(1) מגיש ההשגה ביקש כי ההיתר נושא ההשגה ייכנס לתוקפו אף לפני מתן החלטה בהשגה;

(2) המנהל או המנהל הכללי, לפי העניין, הורה כי ההיתר נושא ההשגה ייכנס לתוקף, במלואו, בחלקו, או בשינויים שעליהם יורה, לפני מתן החלטה בהשגה; המנהל או המנהל הכללי, לפי העניין, יורה כאמור רק אם נוכח כי הדבר נדרש כדי למנוע את אחד מאלה, והכול בהתחשב בעלות יישום התנאי שלגביו הוגשה ההשגה והמועד שנקבע ליישומו ביחס למועד לקבלת החלטה בהשגה, ובשים לב לקיומן של דרכים חלופיות ליישום התנאי ועלותן;

(א) פגיעה ניכרת בסביבה או בבריאות הציבור;

(ב) זיהום או פגיעה מתמשכים או חוזרים ונשנים בסביבה;

(ג) סיכון משמעותי לציבור או לסביבה.

- תוקף היתר רעלים 3ד. (א) היתר רעלים יינתן לתקופה של עשר שנים.
 (ב) בקשה לחידוש היתר רעלים תוגש לפחות שנה ולא מוקדם מ־18 חודשים לפני תום תקופת תוקפו.
 (ג) על אף האמור בסעיף קטן (א) –

(1) הוגשה בקשה לחידוש היתר רעלים בהתאם לסעיף קטן (ב), והממונה לא קבע, לפני תום תקופת תוקפו של ההיתר כי הוא מסרב לחדשו, יעמוד ההיתר בתוקפו עד להחלטת הממונה בבקשה או עד תום שנה מתום תקופת תוקפו של ההיתר, לפי המוקדם, ורשאי הממונה להאריך את התקופה האמורה בשישה חודשים נוספים אם נוכח כי התקיימו נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת;
 (2) הממונה, לבקשת מגיש הבקשה להיתר רעלים, רשאי לתת היתר רעלים לתקופה קצרה מחמש שנים, אם נוכח שהפעילות שלגביה מבוקש ההיתר היא פעילות זמנית מטבעה, או שהיא צפויה להימשך פחות מחמש שנים לפי הצהרת מגיש הבקשה; מגיש הבקשה להיתר רעלים יצרף אסמכתאות לתמיכה בהצהרתו לפי פסקה זו.

- שינוי תנאים בהיתר רעלים 13. (א) הממונה רשאי, לפי הוראות סעיף זה, ביוזמתו או לבקשת בעל היתר רעלים, לשנות את תנאיו של היתר רעלים, ובכלל זה להוסיף עליהם או לגרוע מהם.
 (ב) בקשת בעל היתר רעלים לשינוי כאמור בסעיף קטן (א), תהיה מנומקת, ויחולו לעניין הגשתה ההוראות לפי סעיף 3א(א) עד (ד), ו־3ב(ב), בשינויים המחויבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

זאת ועוד, בדומה לתיקון המוצע בהקשר זה בחוק אוויר נקי, מוצע כי במקרה שמגיש הבקשה ביקש זאת, הממונה יוכל לתת היתר רעלים לתקופה קצרה מחמש שנים, לפעילות שהיא זמנית מטבעה או שמתוכננת לתקופה מוגבלת. הסדר דומה קיים כיום בתקנות אמות המידה.

לסעיף 13 המוצע

מוצע לעגן בחוק החומרים המסוכנים את ההסדר לעניין עריכת שינויים בהיתר שבסעיף 26 לחוק אוויר נקי, כתיקונו המוצע בסעיף 4(13) להצעת החוק (ראו דברי ההסבר לאותו סעיף).

לסעיף 3ה המוצע

מוצע לקבוע כי היתר רעלים יינתן לתקופה של 10 שנים. כיום ניתנים היתרי רעלים, מכוח סעיף 3(ד) לחוק החומרים המסוכנים, לתקופות של שנה (דרגה A), שנתיים (דרגה B) או שלוש שנים (דרגה C), בהתאם לתקנות אמות המידה. במטרה לאפשר מתן היתר רעלים לאחר הליך בדיקה מעמיק ולטווח ארוך, מוצע להאריך את תקופת התוקף של היתרי הרעלים בדומה לתקופה המוצעת לגבי היתרי פליטה לפי חוק אוויר נקי.

כמו כן, מוצע כי במקרה שהטיפול בבקשה להיתר רעלים התארך מעבר ללוחות הזמנים שנקבעו בחוק, יעמוד ההיתר בתוקפו לתקופה נוספת (ראו סעיף קטן (ג)(1)), זאת בדומה להסדר הקיים בסעיף 25(ג) לחוק אוויר נקי.

(ג) הממונה לא ישנה מיוזמתו תנאי בהיתר רעלים אלא אם כן סבר שהשינוי נדרש כדי למנוע פגיעה ניכרת בסביבה או בבריאות הציבור או כדי למנוע זיהום או פגיעה מתמשכים או חוזרים ונשנים בסביבה או סיכון משמעותי לציבור או לסביבה; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכות הממונה לערוך ביוזמתו, שינוי של תנאי בהיתר רעלים שאין לו השפעה משמעותית על בעל ההיתר, כגון דרישת ניטור או דיגום שיישומה אינו כרוך בהקמת תשתית, או דרישה לדיווח, רישום, שילוט, או סימון.

(ד) לא יחליט הממונה על שינויים בהיתר רעלים אלא לאחר שניתנה לבעל ההיתר הזדמנות לטעון את טענותיו.

(ה) הממונה יודיע לבעל היתר הרעלים על החלטתו בבקשתו לפי סעיף קטן (א), עד תום התקופה שלהלן, לפי העניין:

(1) לעניין בקשה שעניינה שינוי הכרוך בהקלה מתנאי ההיתר או שיש בה כדי להגדיל את ההשפעה הסביבתית של העיסוק או הסיכון לסביבה ממנו – ארבעה חודשים מיום הגשת הבקשה כנדרש לפי סעיף קטן (ב) וסעיף 4א; הממונה רשאי, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה, להאריך את התקופה האמורה ב־75 ימים נוספים;

(2) לעניין בקשה שעניינה שינוי שאינו שינוי כאמור בפסקה (1) – חודשיים מיום הגשת הבקשה כנדרש לפי סעיף זה וסעיף 4א; הממונה רשאי, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה, להאריך את התקופה האמורה ב־30 ימים נוספים.

(ו) דרש הממונה ממגיש הבקשה מידע ופרטים נוספים לפי סעיף קטן (ב), לא יובא במניין התקופה האמורה בסעיף קטן (ו)(1) או (2) פרק הזמן שעד להגשת מידע ופרטים כאמור, וכן לא יובא במניין התקופה האמורה פרק הזמן שניתן לבעל היתר הרעלים כדי לטעון את טענותיו כאמור בסעיף קטן (ד).

(ז) על שינוי תנאי בהיתר רעלים לפי סעיף זה יחולו ההוראות לפי סעיף 3ד, בשינויים המחויבים.

(א) בעל היתר רעלים לא יבצע, בעצמו או באמצעות אחר, שינוי בעיסוק ברעל או בעסק שניתן לגביו היתר רעלים, לרבות הרחבתו, שעלול להגדיל במידה ניכרת את ההשפעות הסביבתיות השליליות של העיסוק, כולן או חלקן, או את הסיכון לסביבה או לבריאות הציבור הנובע ממנו (בחוק זה – שינוי הפעלה משמעותי), אלא לאחר קבלת אישור הממונה בכתב; הממונה רשאי לאשר את הבקשה, לסרב לאשרה או לאשרה בתנאים הנוגעים לשינוי המבוקש, כפי שיוורה.

(ב) על בקשת בעל היתר רעלים לשינוי כאמור בסעיף קטן (א) יחולו ההוראות לפי סעיפים 3א ו-3ב(ב), בשינויים המחויבים; על שינוי כאמור יחולו ההוראות לפי סעיפים 3ג ו-3ד, בשינויים המחויבים.

(ג) הממונה יודיע לבעל היתר רעלים על החלטתו בבקשתו לפי סעיף קטן (א), בתוך שישה חודשים מיום הגשת הבקשה; הממונה רשאי, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה, להאריך את התקופה האמורה בחודשיים נוספים, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 13(ו) ו-13(ז).

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (א), הגיש בעל היתר רעלים לממונה בקשה לשינוי הפעלה משמעותי הכוללת הוספת עיסוק הטעון היתר רעלים לפי סעיף 3(א), לעיסוק ברעלים או לעסק, שניתן לגביו היתר, רשאי הממונה, אם מצא כי העיסוק נושא השינוי המבוקש שונה באופן מהותי מהעיסוק שלגביו ניתן ההיתר, להורות כי הוספה כאמור טעונה היתר.

(ה) השר רשאי לקבוע נסיבות שבהן שינוי כאמור בסעיף קטן (א) ייחשב לשינוי הפעלה משמעותי.

(ו) הממונה רשאי לתת לבעל היתר רעלים הוראות לעניין נסיבות שבהן שינוי כאמור בסעיף קטן (א) ייחשב לשינוי הפעלה משמעותי, וכן לעניין אופן הערכת ההשפעות הסביבתיות של השינוי האמור, ובכלל זה השפעתו על הסיכון לסביבה או לבריאות הציבור.

דברי הסבר

לסעיפים 13 ו-13א המוצעים

מוצע לעגן בחוק החומרים מסוכנים את ההסדר הקבוע בסעיף 27 לחוק אוויר נקי כתיקונו המוצע בסעיף 14(4) להצעת החוק, ואת ההסדר המוצע בסעיף 27א לחוק אוויר נקי, כנוסחו המוצע בסעיף 15(4) להצעת החוק. מדובר בהסדרים שעניינם עריכת שינויים במפעל – שינויי הפעלה משמעותיים ושינויי הפעלה שאינם משמעותיים (ראו דברי ההסבר לסעיפים האמורים).

לעניין זה יובהר כי הוספה של סוגי חומרים מסוכנים שלא היו בשימוש בעסק, או הגדלה של כמויות חומרים ושל נפח הפעילות בעסק שהפעילות בו טעונה היתר רעלים, עשויות להיחשב לשינוי משמעותי בעיסוק, גם אם שינוי זה אינו כרוך בשינוי בעיסוק עצמו. עם זאת,

מאחר שסף הרישוי לפי התוספת השלישית לחוק אוויר נקי (הערך שמעליו נדרש היתר פליטה לשם ביצוע הפעילות) גבוה יותר מסף הרישוי לפי התוספת השלישית החדשה לחוק החומ"ס כנוסחה המוצע (הערך שמעליו נדרש היתר רעלים לשם עיסוק בחומר), הרי במקרה של הוספת חומרים מסוכנים, פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים, לעסק שפעילותו טעונה היתר רעלים, תידרש כברירת מחדל הגשת בקשה לאישור של שינוי הפעלה משמעותי ולא בקשה להיתר רעלים. זאת, בשונה מברירת המחדל הקבועה בהקשר זה בחוק אוויר נקי.

עם זאת, אם הממונה נוכח כי השינוי או התוספת לעיסוק כרוכים בשינוי מהותי, הוא יוכל להורות לעוסק להגיש בקשה להיתר רעלים חדש לגבי הפעילות הנוספת.

(ז) המנהל רשאי לתת הוראות כאמור בסעיף קטן (ו) גם לכלל בעלי היתרי הרעלים או לבעלי היתרי רעלים שניתנו לשם עיסוק בסוגי פעילות או סוגי מיתקנים מסוימים; הוראות שניתנו לפי סעיף קטן זה יועמדו לעיון הציבור במשרדי המנהל, במשרדי הממונה ובאתר האינטרנט של המשרד; הודעה על מתן הוראות כאמור, על מועד כניסתן לתוקף ועל כל שינוי בהן תפורסם ברשומות, והשר רשאי לקבוע דרכים נוספות לפרסומן.

(א) בעל היתר רעלים יודיע לממונה על כל שינוי שבכוונתו לבצע בעיסוק ברעל או בעסק נושא היתר הרעלים, ביחס לנתונים שצוינו בבקשה להיתר הרעלים, שאינו שינוי הפעלה משמעותי ואינו כרוך בשינוי תנאי ההיתר, 45 ימים לפחות בטרם ביצע השינוי, או במועד מאוחר יותר אם אישר זאת הממונה; להודעה כאמור יצרף בעל היתר הרעלים פירוט בדבר השינוי המתוכנן, ובכלל זה תיקון של המידע והמסמכים הנוגעים לעניין אשר הוגשו במסגרת הבקשה להיתר הרעלים; הממונה רשאי לדרוש מבעל היתר הרעלים מידע ופרטים נוספים הדרושים לו לשם בחינה של השינוי המתוכנן והשלכותיו.

(ב) מצא הממונה כי שינוי שהודיע עליו בעל היתר הפליטה לפי הוראות סעיף קטן (א), הוא שינוי הפעלה משמעותי, יודיע לבעל היתר הפליטה, בתוך 45 ימים מיום קבלת ההודעה, כי עליו להגיש בקשה לשינוי הפעלה משמעותי טרם ביצוע השינוי, ויחולו לעניין השינוי והבקשה כאמור הוראות סעיף 23(א) עד (ג).

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), מסר הממונה לבעל היתר פליטה הודעה כאמור באותו סעיף קטן לאחר שחלפו 45 ימים ממועד הודעת בעל היתר הפליטה, ועד מועד מסירת ההודעה כאמור טרם ביצע בעל היתר הפליטה את השינוי, לא יבצע בעל ההיתר את השינוי אלא לפי הוראות סעיף 27(א) ו-(ב); ואולם אם נמסרה ההודעה כאמור לבעל היתר הפליטה לאחר שבוצע השינוי, רשאי הממונה לתת לו הוראות והגבלות שיחולו עד מועד ההחלטה בבקשה לשינוי הפעלה משמעותי.

(א) בקביעת הוראות לפי חוק זה, שיש בהן משום שינוי של תנאים הקבועים בהיתרי רעלים שעמדו בתוקף ערב קביעת ההוראות האמורות (בסעיף קטן זה – היתרים קיימים), יבחן השר את מועד כניסתן לתוקף של הוראות כאמור לגבי היתרים קיימים, ורשאי הוא לקבוע כי הן ייכנסו לתוקף לגבי היתרים כאמור, טרם מועד חידושם, רק אם נוכח כי מתקיים אחד מאלה:

ח3. הודעה על שינוי שאינו שינוי הפעלה משמעותי

ט3. שינוי תנאי בהיתר על פי תקנות או הנחיות

ד ב ר י ה ס ב ר

שבסעיף 27 לחוק אוויר נקי, כנוסחו המוצע בסעיף 15(14) להצעת החוק (ראו דברי ההסבר לאותו סעיף).

לסעיף 33 המוצע

מוצע לעגן בחוק החומרים המסוכנים את ההסדר

(1) עלות יישום השינוי האמור בידי כלל בעלי ההיתרים הקיימים הנוגעים לעניין אינה עולה על 30 מיליון שקלים חדשים בשנה, על פי המסקנות מתהליך הערכת השפעות אסדרה, כהגדרתו בחוק עקרונות האסדרה, התשפ"ב-2022, שנערך לגבי ההוראות;

(2) כניסת ההוראות לתוקף, לגבי כלל ההיתרים הקיימים, במועד חידושם ולא קודם לכן, עלולה לגרום לפגיעה ניכרת בהגנה על הסביבה או על בריאות הציבור או לסיכון משמעותי לציבור או לסביבה;

(3) כניסת ההוראות לתוקף, לגבי היתר קיים, במועד חידוש ההיתר, ולא קודם לכן, עלולה להביא לאי-עמידה של מדינת ישראל בדרישה מחייבת לפי הסכם בין-לאומי שישאל צד לו.

(ב) במתן הנחיות לפי חוק זה, אשר יישומן כרוך בשינוי תנאים שנקבעו בהיתר רעלים שהיה בתוקף ערב מתן ההנחיות (בסעיף קטן זה – היתר קיים) או שינוי באופן יישומם, רשאי הממונה להורות כי הנחיות כאמור ייכנסו לתוקף לגבי היתר קיים, לפני מועד חידושו, רק אם ניתן לכך אישור מאת השר; השר ייתן אישור כאמור רק אם נוכח כי מתקיים לגבי ההנחיות האמור בפסקאות (1), (2) או (3) של סעיף קטן (א), בשינויים המחויבים.

(א) הממונה רשאי לבטל היתר רעלים או להתלותו לתקופה שיקבע, לאחר שנתן לבעל ההיתר הזדמנות לטעון את טענותיו, אם נוכח כי התקיים אחד מאלה:

(1) היתר הרעלים ניתן על יסוד מידע כוזב או מטעה;

(2) בעל היתר הרעלים הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה או תנאי מתנאי היתר הרעלים;

(3) העיסוק ברעלים נושא ההיתר גורם לזיהום או לפגיעה בסביבה מתמשכים או חוזרים ונשנים או גורם לסיכון משמעותי לציבור או לסביבה.

(ב) היה הפגם שבשלו נדרשו ביטול היתר הרעלים או התלייתו לפי סעיף קטן (א), ניתן לתיקון, לא יבטל הממונה את היתר הרעלים ולא יתלה אותו אלא לאחר שהודיע לבעל ההיתר על הפגם, ובעל ההיתר לא תיקן את הפגם באופן ובפרק הזמן שקבע הממונה בהודעתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 28 לחוק אוויר נקי, בלא שינוי של מהות הסמכות. יצוין כי במקרים שבהם ניתן לתקן את הליקוי, אך קיים סיכון ניכר לסביבה או לציבור בפרק הזמן שיידרש לתיקון, יהיה ניתן להתלות את תוקף ההיתר עד לביצוע התיקון.

לסעיף 31 המוצע

סעיף 31(ו) לחוק החומרים המסוכנים מקנה לממונה סמכות לבטל היתר רעלים. מוצע להחליף את הסעיף האמור בהוראה עדכנית ומפורטת יותר, בדומה להוראות

3יא. (א) היתר רעלים ניתן להעברה, ובלבד שניתן לכך אישור הממונה מראש ובכתב; הממונה רשאי להתנות את מתן האישור בקבלת מידע ומסמכים הדרושים לו לצורך החלטה בבקשה, וכן רשאי הוא לקבוע תנאים באישור, אם הדבר נדרש כדי להבטיח עמידה בתנאי ההיתר.

(ב) הממונה ייתן החלטה בבקשה לפי סעיף זה בתוך 60 ימים מיום הגשתה, ורשאי הוא להאריך את התקופה האמורה ב־30 ימים נוספים אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה; פרק זמן להגשת מידע ופרטים נוספים שדרש הממונה לפי סעיף קטן (א) לא יובא במניין התקופה למתן החלטה כאמור.

3יב. (א) המבקש לעסוק ברעל בעל תכונת סיכון, בעיסוק הטעון היתר רעלים לפי חוק זה, שנדרש לגביו אישור השר לשם מתן רישיון עסק לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968⁴⁷ (להלן – חוק רישוי עסקים), יגיש לממונה, לפי הוראות סעיף זה, בקשה להיתר רעלים הכולל תנאים והוראות לעניין כלל הדיבטים הסביבתיים הנוגעים לעיסוק ברעלים, לשם הגנה על הסביבה או על בריאות הציבור לפי חוק זה או לשם הבטחת איכות נאותה של הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים לפי חוק רישוי עסקים (בחוק זה – היתר רעלים אחוד); תנאים והוראות כאמור יכול שייקבעו לגבי כל פעילות שמתקיימת באתר שבו מבוצע העיסוק כאמור, לרבות פעילות כאמור שאינה עיסוק ברעל.

(ב) ההוראות לפי חוק זה שעניינן היתר רעלים, ובכלל זה בקשה להיתר רעלים, מתן היתר רעלים ותנאיו ובעל היתר רעלים, יחולו לעניין היתר רעלים שהוא היתר רעלים אחוד, ובכלל זה בקשה להיתר כאמור, מתן היתר כאמור ותנאיו ובעל היתר כאמור, בשינויים המחויבים ובשינויים שלהלן:

(1) בלי לגרוע מהאמור בסעיף 3א, בשינויים שבסעיף זה, בקשה להיתר רעלים אחוד תכלול מידע ופרטים לפי אותו סעיף לצורך הבטחת איכות נאותה של הסביבה ומניעת מפגעים כאמור בסעיף ו(א)(1) לחוק רישוי עסקים;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 3יב המוצע

בדומה לסעיף 29א לחוק אוויר נקי כנוסחו המוצע בסעיף 4(16) להצעת החוק, מוצע לעגן בחוק הסדר לעניין היתר רעלים אחוד. בהיתר רעלים אחוד יינתנו, נוסף על התנאים הנקבעים בו מכוח חוק החומרים המסוכנים, גם התנאים הסביבתיים שניתן לקבוע מכוח חוק רישוי עסקים לאותו עסק, והוא יחליף את הצורך בקבלת אישור נותן האישור במשרד לרישיון העסק ואת התנאים הדיבטים הסביבתיים מכוח סעיף ו(א)(1) לחוק רישוי עסקים. הדברים אמורים במכלול הפעילויות והעיסוקים באתר המפעל.

לסעיף 3יא המוצע

הסעיף המוצע מאפשר העברת היתר רעלים בכפוף לאישור הממונה, בלא צורך בהוצאת היתר רעלים חדש. בדומה לסעיף 22(ה) לחוק אוויר נקי, עם המעבר למשטר של רישוי המבוסס על בדיקה מעמיקה ולתקופה ממושכת, אין הצדקה לדרישה של הליך רישוי מלא נוסף במהלך תקופת ההיתר, במקרה שהמפעל נמכר לגורם אחר. יחד עם זאת, בטרם העברת העיסוק לגורם אחר נדרשת בדיקה של הממונה לגבי השלכות אפשרויות של ההעברה על יישום תנאי היתר הרעלים וקביעת תנאים מתאימים במקרה הצורך.

⁴⁷ ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.

(2) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 3ג(א), בשינויים
האמורים בסעיף זה –

(א) התנאים שהממונה רשאי לקבוע כתנאים
למתן היתר רעלים שהוא היתר רעלים אחר
או כתנאים בהיתר כאמור, יכללו גם תנאים לפי
אותו סעיף שנועדו להבטיח איכות נאותה של
הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים לפי חוק רישוי
עסקים;

(ב) התנאים שהממונה רשאי לקבוע לעניין
חומר מסוכן, לפי סעיף 3ג(ב), למעט תנאים
כאמור לעניין מסחר או הכשרות, יכול שייקבעו
לעניין חומר מזהם כהגדרתו בחוק הגנת הסביבה
(פליטות והעברות לסביבה – חובות דיווח
ומרשם), התשע"ב–2012.

(א) ניתן לעוסק ברעלים היתר רעלים שהוא היתר רעלים
אחר, כאמור בסעיף 3ב, יראו את ההיתר האמור ותנאיו
כאישור למתן רישיון לפי חוק רישוי עסקים (בסעיף זה –
רישיון עסק) ותנאים שנקבעו בו בידי נותן האישור, לשם
הבטחת המטרה האמורה בסעיף 1(א)(1) לחוק רישוי עסקים,
לא יידרש לגבי אותו עסק אישור אחר לפי החוק האמור ולא
ייקבעו ברישיון או בהיתר זמני לפי אותו חוק, לגבי אותו עסק,
תנאים אחרים להבטחת המטרה האמורה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), לא יחולו לעניין היתר
רעלים אחר, שרואים אותו לפי אותו סעיף קטן כאישור כאמור
בו, ולעניין תנאיו, ההוראות לפי חוק רישוי עסקים, ואולם –
(1) הסמכויות לפי סעיפים 19 ו-19ב לחוק רישוי
עסקים יהיו נתונות לגורם אכיפה מוסמך כאמור בסעיף
19א לאותו חוק, גם לעניין היתר רעלים אחר;

ד ב ר י ה ס ב ר

כלל החומרים המזהמים, אף אם אינם מסוכנים או מפגעים
ומטרדים סביבתיים אחרים, באופן שיאפשר מתן מענה כולל
שיוכל להחליף את התנאים הסביבתיים ברישיון העסק.

לסעיף 3ג המוצע

בדומה לסעיף 29 לחוק אוויר נקי כנוסחו המוצע
בסעיף 4(16) להצעת החוק, מוצע להבהיר את משטר
הרישוי שיחול על היתר רעלים אחר. על פי המוצע, בהיתר
הרעלים האחר יינתנו גם התנאים הסביבתיים שניתן
כיום לקבוע מכוח חוק רישוי עסקים לאותו עסק, והוא
יחליף את הצורך בקבלת אישור נותן האישור במשרד ואת
התנאים בהיבטים הסביבתיים מכוח סעיף 1(א)(1) לחוק
רישוי עסקים. כאמור, הדברים אמורים במכלול הפעילויות
והעיסוקים באתר המפעל, כדי למנוע את המשך הכפילויות
בין הסדרי הרישוי השונים. עם זאת, הסמכויות לפיקוח

הסדר זה נועד למנוע את המשך הכפילויות בין הסדרי
הרישוי השונים החלים על עסקים. יצוין כי הוראה זו
מתייחסת גם לפעילויות העסק שלגביהן נקבעים התנאים
הסביבתיים על ידי נותן האישור במשרד לפי מפרט אחיד
(מכוח סעיף 17 לחוק רישוי עסקים).

סעיף 3ב המוצע נועד להבהיר את הדרישות בהגשת
בקשה להיתר רעלים אחר. יובהר בהקשר זה כי עם החלת
הוראות חוק החומרים המסוכנים והתקנות מכוחו גם לעניין
היתר רעלים אחר, הרי שהסמכות להתקין תקנות המוקנית
לשר בחוק האמור תהיה נתונה לו גם לעניין היתר כאמור,
ככל שהדבר יידרש לצורך ביצוע ההסדר המוצע בפרק זה.

עוד מוצע להבהיר כי הסמכות הנתונה לממונה
לקבוע תנאים בהיתר לפי סעיף 3ג המוצע תהיה נתונה
לו גם לגבי מכלול ההיבטים הסביבתיים של העסק, לרבות

(2) הסמכויות לפי סעיף 28א לחוק רישוי עסקים יהיו נתונות לעובד רשות מקומית שהוסמך למפקח לפי סעיף 28א(2) לאותו חוק, גם לעניין היתר כאמור, ובלבד שבהפעלת סמכויותיו כאמור יפעל עובד הרשות המקומית לפי הנחיותיו של הממונה ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 28ב לחוק האמור.

(ג) ניתן היתר רעלים אחדוד לגבי עיסוק, והשתנה העיסוק באופן שהוא אינו טעון עוד היתר רעלים, ימשיך ההיתר לעמוד בתוקף עד תום תקופת תוקפו, ולעניין עיסוק שנדרש לגביו אישור השר לשם מתן רישיון עסק – עד למועד שבו ניתנו תנאים ברישיון העסק לעניין שמירה על איכות הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים, והכול אלא אם כן בוטל קודם לכן בידי הממונה.

(ד) פקע תוקפו של היתר רעלים אחדוד, ולא ניתן לגבי העיסוק נושא ההיתר אישור למתן רישיון לפי חוק רישוי עסקים, יחולו לעניין העיסוק האמור התנאים שבהיתר הרעלים האחדוד, כל עוד לא פונו מהעסק, לפי כל דין, כל המיתקנים והחומרים המצויים בו.

(א) לא יינתן רישיון או היתר זמני לעסק שנדרש לגביו אישור השר לשם מתן רישיון עסק לפי חוק רישוי עסקים, ושהפעילות בו טעונה היתר רעלים אחדוד, אלא לאחר קבלת היתר רעלים אחדוד.

התניית רישיון
עסק או היתר זמני
לעסק לפי חוק
רישוי עסקים

(א) הפעלת סמכויות לפי חוק זה לעניין התקנת תקנות, מתן הנחיות, בחינת בקשות או השגות, החלטה בבקשות או השגות, מתן היתרים או אישורים או קביעת תנאים בהיתר, לפי סעיפים 3 עד 14 לחוק זה, בקשר לעיסוק ברעלים הטעון היתר, תיעשה על בסיס גישה סביבתית משולבת ובהתאם למקובל באסדרה הנוהגת במדינות האיחוד האירופי, ובכלל זה בדירקטיבות, תקנות, מודלים, שיטות, תקנים ונהלים מקצועיים לעניין עיסוק ברעלים (בחוק זה – האסדרה האירופית), וכן בשם לב לכל אלה:

עקרונות ושיקולים
לאסדרת עיסוק
הטעון היתר
רעלים

ד ב ר י ה ס ב ר

עם מתן ההיתר האחדוד, היתר זה יחליף את הצורך באישור של נותן האישור לרישיון העסק ואת התנאים שהוא מוסמך לקבוע, ולא יינתנו תנאים אחרים בהיבטים סביבתיים ברישיון העסק. כמו כן, רשות הרישוי לא תידרש לפנות לצורך קבלת האישור לנותן האישור במשרד.

לסעיף 3טו המוצע

בדומה לסעיף 16א לחוק אוויר נקי, כנוסחו המוצע בסעיף 34(3) להצעת החוק, וכמפורט לעיל בדברי ההסבר לאותו סעיף, מוצע להנחות את השר ואת בעלי התפקידים לפי חוק אוויר נקי לפעול על בסיס גישה סביבתית משולבת ובהתאם לאסדרה הנוהגת במדינות האיחוד האירופי. יצוין

ולתיאום האכיפה לפי חוק רישוי עסקים יעמדו בעינם, וכן מוצע לקבוע הוראות דומות לאלה שנקבעו בסעיף 29ג האמור לעניין פקיעת היתר (בסעיף קטן (ד)) והפחתת פעילות (בסעיף קטן (ג)) (ראו דברי ההסבר לאותו סעיף).

לסעיף 3יד המוצע

בדומה לסעיף 29ב לחוק אוויר נקי, כנוסחו המוצע בסעיף 4(16) להצעת החוק, המחליף את סעיף 24(ב) לחוק אוויר נקי כנוסחו היום, מוצע להבהיר כי לא יינתן רישיון עסק לעסק הטעון היתר רעלים אחדוד, אלא לאחר שניתן היתר כאמור. זאת במטרה להבטיח כי בהעדר היתר רעלים אחדוד, לא תאושר פעילות שעלולה לסכן את הציבור והסביבה.

(1) בחינת השפעות הדדיות בין מרכיבי הסביבה השונים ובחינת השפעות על הסביבה ועל בריאות הציבור כמכלול;

(2) ניהול סיכונים;

(3) העדפת הפחתה במקור;

(4) הפחתת נטל אסדרה עודף, ובכלל זה צמצום עלויות עודפות הכרוכות בציות לאסדרה, וכן יצירת ודאות ויציבות אסדרתית;

(5) בעניין שבו האסדרה האירופית אינה מתאימה לתנאי הארץ – כללים או אמות מידה מקצועיים המיושמים במדינות מפותחות.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מכל שיקול אחר שיש לשקול לפי חוק זה בהפעלת הסמכויות כאמור באותו סעיף קטן;

(5) אחרי סעיף 4 יבוא:

”אופן הגשת בקשות, השגות והודעות
4.א. בקשה, השגה או הודעה שעל עוסק להגיש לממונה, למנהל או למנהל הכללי, לפי חוק זה, תוגש באופן דיגיטלי, במתכונת שפרסם המנהל באתר האינטרנט של המשרד, ואשר תעמוד לעיון הציבור במשרד; הודעה על פרסום מתכונת כאמור ועל כל שינוי שלה, תפורסם ברשומות.”

(6) במקום סעיפים 5 ו-6 יבוא:

”עמידה בדרישות לעניין ניטור דיגום, דיווח, רישום ותיעוד
5. לא יעסוק אדם ברעלים אלא בהתאם לדרישות שקבע השר בתקנות לפי סעיף 12 לעניין ניטור, דיגום, דיווח, רישום ותיעוד.

”אריזה, סימון, החזקה ואחסון רעלים
6. רעל שהוא בעל תכונת סיכון ייארז, יסומן, יוחזק ויאוחסן בהתאם להוראות שקבע השר לפי סעיפים 10(3), 12 או 13; בידי המחזיק ברעל כאמור יימצא גיליון המכיל מידע שקבע השר לגבי הרעל, תכונותיו והשפעותיו, הסיכונים הנובעים ממנו ודרכי מניעתם (להלן – גיליון בטיחות); גיליון כאמור יהיה ערוך בהתאם להוראות שקבע השר.”

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (6)

סעיף 5 לחוק החומרים המסוכנים, שכותרתו ”פנקסי רעלים”, קובע כלהלן:

”(א) בעל היתר רעלים ינהל פנקסי רעלים לפי הטופס שבתוספת השלישית ובהם יירשמו כל קניה ומכירה של רעלים.

(ב) בפנקס הקניות יפורטו תאריכה של כל קניה, החמרים שנקנו, כמותם וכן שמו של האדם שממנו נתקבלו.

(ג) בפנקס המכירות יפורטו תאריכה של כל מכירה, תיאורו של הרעל שנמסר וכמותו, השימוש לו הוא מיועד ושמו ומענו של הקונה.

כי עיגון השיקולים המפורטים בסעיף זה בהוראות החוק אינו משנה כשלעצמו מתוקפם של תנאים, תקנות או הנחיות אחרות שניתנו או שנקבעו מכוח החוק לפני יום תחילתו של החוק המוצע, אלא מנחה לגבי עריכת שינויים ועדכונים עתידיים.

לפסקה (5)

בדומה לתיוקונים המוצעים בהקשר זה בחוק אוויר נקי, בסעיף 4(5) ו-13(13) להצעת החוק, מוצע לקבוע במפורש כי הגשת בקשות, הגשת השגות או הודעות לממונה לפי חוק החומרים המסוכנים תיעשה באופן דיגיטלי ובמתכונת שיפרסם המנהל באתר האינטרנט של המשרד.

(7) בסעיף 11, במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) לתקן את התוספת השלישית, התוספת הרביעית והתוספת החמישית, ובהסכמת שר המשפטים – לתקן את התוספת השישית";

(8) בסעיף 12 –

(א) בפסקה (1), בסופה יבוא "ובכלל זה הוראות לעניין ניטור, דיגום, דיווח, רישום ותיעוד, וכן הטיפול בפסולת חומרים מסוכנים וסיווג חומרים מסוכנים לפי השיקולים האמורים בסעיף 10(1)";

(ב) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א1) תנאי כשירות שאחראי רעלים נדרש לעמוד בהם, ובכלל זה הידע המקצועי המספק כאמור בסעיף 3(ג), ההשכלה, ההכשרה והניסיון, הנדרשים ממבקש היתר רעלים או מאחראי רעלים";

ד ב ר י ה ס ב ר

היתה כדי לעדכן הוראה זו, מוצע לקבוע כי אחסון של רעלים בעלי תכונות סיכון ייעשה בהתאם להוראות שנקבעו בתקנות. התקנות שנקבעו זה מכבר לעניין זה הן תקנות הבטיחות בעבודה (גיליון בטיחות, סיווג, אריזה, תיווג וסימון של אריזות), התשנ"ח-1998 (ק"ת התשנ"ח, עמ' 560), אשר מפנות, בין השאר, לתקן רשמי 2302 באותו עניין, שאימץ את הוראות התקנות האירופיות: Regulation (EC) No. 1272/2008 Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures.

לפסקה (7)

סעיף 11 לחוק החומרים המסוכנים מסמיך את השר לשנות בצו את התוספות לחוק. מוצע להסמיך את השר לתקן את כל התוספות לחוק – התוספת השלישית (שמחליפה את התוספת השלישית בנוסחה הקיים), ובה קבועה רשימת הפעילויות והעיסוקים הטעונים היתר רעלים ברמות א' ו-ב, התוספת הרביעית שבה קבועה רשימת תכונות הסיכון של רעלים שבהתקיימן נדרש היתר רעלים לצורך העיסוק ברעל, התוספת החמישית אשר קובעת את פרטי הבקשה להיתר רעלים, והתוספת השישית שבה מפורטות עבירות שנקבעו בתקנות מכוח חוק החומרים המסוכנים ושלשם תיקונה תידרש הסכמת שר המשפטים.

לפסקה (8)

סעיף 12 לחוק החומרים המסוכנים מסמיך את השר לקבוע הוראות בשורה ארוכה של נושאים, ואף ב"כל דבר אחר לפי חוק זה הטעון הסדר". מוצע לתקן את הסעיף האמור ולפרט בו במפורש גם סמכות לקבוע תקנות לעניין ניטור, דיגום, דיווח, רישום ותיעוד, טיפול בפסולת חומרים מסוכנים, סיווג חומרים מסוכנים, והידע המקצועי הנדרש מאחראי רעלים. הכול לשם הבהירות ובלי לשנות את המצב החוקי הקיים.

(ד) כל רישום בפנקס המכירות ייעשה בזמן מסירת הרעל והקונה יחתום בצדו של הרישום; היתה המכירה לפי הזמנה בכתב תישמר ההזמנה במקום החתימה.

(ה) אין למחוק או לשנות ברישום בפנקס ואין להוסיף עליו; העסקאות יירשמו בזו אחר זו ויצויינו במספרים סידוריים.

(ו) נפלה טעות סופה אפשר להביא תיקון בשולי הפנקס אך אין לתקן את הרישום המקורי.

(ז) העברת רעלים מבית עסקו הסיטוני של בעלם אל בית עסקו הקמעוני, תירשם בפנקסים של שני בתי העסק כאילו נעשה מכר.

(ח) הפנקסים יישמרו ויהיו פתוחים לביקורתו של הממונה או של עובד ציבור שהוא הרשה לכך בכתב, שלוש שנים מיום הרישום האחרון בהם.

הוראה זו, המנוסחת בלשון מיושנת, אינה נדרשת מאחר שממילא החובות לעניין תיעוד מכירות של רעלים בעסק נקבעות בהיתר הרעלים, כך שניתן לעדכן אותן בהתאם להתפתחויות טכניות ומקצועיות הרלוונטיות לעסק. על כן, מוצע לבטל את סעיף 5 האמור ולמחוק את התוספת השלישית לחוק החומרים המסוכנים בנוסחה הקיים. עם זאת, במסגרת הוראות המעבר ימשיכו הוראות אלה לעמוד בתוקפן לגבי עסקים שיהיו פטורים מהיתר רעלים לפי התוספת השלישית החדשה בנוסחה המוצע בסעיף 5(17) להצעת החוק, עד להתקנת תקנות מתאימות (ראו דברי ההסבר לסעיף 14 להצעת החוק).

סעיף 6 לחוק החומרים המסוכנים שכותרתו "החסנת רעלים", קובע חובות לעניין אחסון רעלים בשפה ארכאית, כגון דרישה שיאוחסנו "תחת מנעול וברירה". חובות אלה חלות על כל אדם, ולא רק על עוסקים ברעלים שבידיהם

(9) בסעיף 14(1), בסופו יבוא "בעד בקשה להיתר רעלים, בקשה לחידושו ובקשה לעריכת שינוי הפעלה משמעותי, בעד הגשת השגה ובעד היתרים אחרים או אישורים לפי חוק זה";

(10) בסעיף 14(א), ההגדרה "פסולת חומרים מסוכנים" – תימחק;

(11) בסעיף 14 –

(א) האמור בו יסומן בסעיף קטן (א), ובו –

(1) בפסקה (1), במקום הרישה עד המילים "סעיף 5" יבוא "בשל ביצוע שינוי שאינו שינוי הפעלה משמעותי בלי הודעה מראש לממונה, בניגוד להוראות סעיף 3(ב)";

(2) בפסקה (2), ברישה, במקום "בניגוד להוראות היתר כאמור בסעיף 3" יבוא "בלא היתר רעלים או בניגוד לתנאיו, בניגוד להוראות סעיף 3, ביצוע שינוי הפעלה משמעותי בלא אישור הממונה או בניגוד לתנאיו, בניגוד להוראות לפי סעיף 13" ובמקום "אחסון רעלים ושמירתם" יבוא "החזקת רעלים ואחסונם";

(3) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) בשל הפרת הוראה מהוראות התקנות שנקבעו לפי סעיפים 10(3) או 12, שהשר קבע, בהסכמת שר המשפטים, כי ניתן להטיל עיצום כספי בשל הפרתה – סכום שקבע השר, בהסכמת שר המשפטים, ובלבד שלא יעלה על הסכומים המפורטים בפסקה (2), לפי העניין";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) לא יוטל עיצום כספי כאמור בסעיף קטן (א)(2) בשל ביצוע שינוי הפעלה משמעותי בלא אישור הממונה, אלא אם כן נקבעו תקנות לפי סעיף 13(ה), ניתנה למפר הוראה כאמור בסעיף 13(ו), או שחלה על המפר הוראה שנתן המנהל לפי סעיף 13(ז), ולפי אותן תקנות או הוראות השינוי שביצע המפר מהווה שינוי הפעלה משמעותי";

ד ב ר י ה ס ב ר

עיצומים כספיים. עוד מוצע כי ניתן יהיה להטיל עיצום כספי בשל עיסוק בלא היתר רעלים, בדומה להסדרים דומים אחרים הקובעים זאת, כגון חוק אוויר נקי, כיום, ניתן להגיש בשל הפרה זו כתב אישום פלילי בלבד.

כמו כן, עקב התיקונים שנעשו בחוק החומרים המסוכנים, ובשל הכוונה להחליף את החובה לקבלת היתר רעלים בעבור חלק ניכר מהעיסוקים, בחובה לפעול בהתאם להוראות שייקבעו בתקנות מכוח החוק האמור, מוצע כי לחוק החומרים המסוכנים תיווסף תוספת שישית ובה יפורטו עבירות שנקבעו בתקנות מכוחו. על פי המוצע, התוספת תכלול שלושה חלקים בהתאם לרמות הענישה השונות, כך שהעונש המרבי לעבירה שתיווסף לחלק א' של התוספת יהיה מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד – כפל הקנס האמור. זאת בהתאם לרמת הענישה הקבועה בסעיף 15(א) לחוק החומרים המסוכנים. העונש

לפסקה (9)

סעיף 14 לחוק החומרים המסוכנים מסמין את השר לקבוע בתקנות אגרות בעניינים מסוימים. מוצע לתקן את נוסח הסעיף כך שיקנה סמכות כאמור לשר במכלול העניינים הרלוונטיים המוסדרים בחוק האמור או מכוחו. כך למשל, יוכל השר לקבוע בתקנות חובת תשלום אגרה בעד מתן היתרים מכוח תקנות, כגון היתר יצוא מכוח תקנות החומרים המסוכנים (יבוא ויצוא פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"ד–1994 (ק"ת התשנ"ד, עמ' 1152).

לפסקאות (11) עד (13)

סעיפים 14 ו-15 לחוק החומרים המסוכנים קובעים את רשימת ההפרות והעבירות לפי החוק אשר ניתן להטיל בשלהן עיצום כספי או להגיש כתב אישום. מוצע לתקן את הסעיפים האמורים בהתאמה לתיקונים המוצעים לעיל בחוק החומרים המסוכנים ולנוסחים המעודכנים בחקיקת

(12) אחרי סעיף 14 יבוא:

”עיצום כספי בשל הפרה לפי חוק זה ולפי חוק אחר
המנויות בסעיף 14, או לפי חוק אחר, לא יוטל יותר מעיצום כספי אחד;”

(13) בסעיף 15 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום פסקה (1) יבוא:

” (1) מבצע שינוי בעיסוק ברעל או בעסק שניתן לגביו היתר רעלים, שאינו שינוי הפעלה משמעותי, בלא שהודיע על כך לממונה בהתאם להוראות סעיף 13;

(א1) עוסק ברעל שלא בהתאם לדרישה שקבע השר בתקנה מהתקנות לפי סעיף 12 לעניין ניטור, דיגום, דיווח, רישום ותיעוד, המנויה בחלק א' לתוספת השישית, בניגוד להוראות סעיף 5;

(ב1) עושה אחד מאלה, בניגוד להוראות סעיף 6:

(א) אינו מקיים דרישה שקבע השר לעניין אריזה או סימון או אינו מחזיק בגיליון בטיחות בהתאם לדרישה שקבע השר בתקנה מהתקנות לפי סעיפים 10(3), 12 או 13, המנויה בחלק א' לתוספת השישית;

(ב) מאחסן רעלים שלא בהתאם לדרישה שקבע השר בתקנה מהתקנות לפי סעיפים 10(3), 12 או 13, המנויה בחלק א' לתוספת השישית;

(ג1) עוסק ברעל, מטפל ברעל או בפסולת חומרים מסוכנים, משתמש ברעל, מייצר רעל, מייבא רעל, מייצא רעל, סוחר ברעל, מנפק רעל או מעבירו, בניגוד לתקנה מהתקנות לפי סעיפים 10(3) או 12, המנויה בחלק א' לתוספת השישית;”

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

” (1א) העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה או פעמיים הקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד, דינו – ארבע פעמים הקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין;

(1) מאחסן רעלים שלא בהתאם לדרישה שקבע השר בתקנה מהתקנות לפי סעיפים 10(3), 12 או 13, המנויה בחלק ב' לתוספת השישית, בניגוד להוראות סעיף 6;

(2) עוסק ברעל, מטפל בו או בפסולת חומרים מסוכנים, משתמש ברעל, מייצר רעל, מייבא רעל, מייצא רעל, סוחר בו, מנפק אותו או מעבירו, בניגוד לתקנה מהתקנות לפי סעיפים 10(3) או 12, המנויה בחלק ב' לתוספת השישית.

(2א) העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שנתיים או שלוש פעמים הקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד, דינו – שש פעמים הקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין;

- (1) מבצע שינוי בעיסוק או בעסק שניתן לגביו היתר רעלים, שמהווה שינוי הפעלה משמעותי בהתאם להוראות לפי סעיף 13(ה) או (ו), בלא קבלת אישור הממונה מראש ובכתב, או מבצע שינוי הפעלה משמעותי שניתן לגביו אישור כאמור, בניגוד לתנאי האישור, הכול בניגוד להוראות סעיף 13;
- (2) מאחסן רעלים שלא בהתאם לדרישה שקבע השר בתקנה מהתקנות לפי סעיפים 10(3), 12 או 13, המנויה בחלק ג' לתוספת השישית, בניגוד להוראות סעיף 6;
- (3) עוסק ברעל, מטפל בו או בפסולת חומרים מסוכנים, משתמש ברעל, מייצר רעל, מייבא רעל, מייצא רעל, סוחר בו, מנפק אותו או מעבירו, בניגוד לתקנה מהתקנות לפי סעיפים 10(3) או 12, המנויה בחלק ג' לתוספת השישית;"
- (ג) בסעיף קטן (ב), בפסקה (3), במקום הסיפה החל במילים "בפנקס הרעלים" יבוא "במסגרת דיווח, רישום או תיעוד לפי התקנות האמורות בסעיף 5 או תנאי בהיתר הרעלים;
- (ד) בסעיף קטן (ג), במקום "בסעיפים קטנים (א) או (ב)" יבוא "בסעיפים קטנים (א) עד (ב)";
- (ה) בסעיף קטן (ה), במקום "בסעיף קטן (א) או בסעיף קטן (ב)" יבוא "בסעיף קטן (א), (א1), (א2) או (ב)";
- (14) בסעיף 16א, במקום "רעלים מצויים" יבוא "רעלים או פסולת רעלים מצויים" אחרי "בניגוד לתנאיו" יבוא "או באופן שעלול לסכן את הסביבה או את הציבור";
- (15) אחרי סעיף 16ד יבוא:
- "סייג לתחולה על 16ד1. הוראות חוק זה לא יחולו על חשיפה של עובד לחומרים מסוכנים במקום עבודתו, מקום שנקבעו לעניין זה הוראות לפי פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970⁴⁸;"
- (16) במקום התוספת השלישית יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

- לפסקה (15)**
- מוצע להוסיף לחוק החומרים המסוכנים סייג לתחולה על עובדים, בדומה להוראות סעיף 79 לחוק אוויר נקי. חשיפה של עובדים לחומרים מסוכנים במקום עבודתם כפופה להוראות פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970. ההוראה המוצעת מבהירה כי האסדרה של חוק החומרים המסוכנים אינה מיועדת להיבטים התעסוקתיים אלא להיבטים של הגנה על הסביבה ועל הציבור הרחב.
- לפסקה (14)**
- סעיף 16א לחוק החומרים המסוכנים מסמיך את הממונה לתת צו פינוי רעלים. מוצע לתקן את הסעיף באופן שיבהיר כי הממונה מוסמך לתת צו כאמור גם לעניין פסולת חומרים מסוכנים ובנסיבות שעלולות לסכן את הסביבה או את בריאות הציבור.
- לפסקה (15)**
- סעיף 16א לחוק החומרים המסוכנים מסמיך את הממונה לתת צו פינוי רעלים. מוצע לתקן את הסעיף באופן שיבהיר כי הממונה מוסמך לתת צו כאמור גם לעניין פסולת חומרים מסוכנים ובנסיבות שעלולות לסכן את הסביבה או את בריאות הציבור.

⁴⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 16, עמ' 337.

תוספת שלישית

(סעיף 1 – ההגדרות "הממונה", "היתר ברמה א'" ו"היתר ברמה ב'" וסעיפים (א)3 ו"א3א))

בתוספת זו –

(1) "מספר או"ם" (U.N. Number) – כהגדרתו בתקנות שירותי הובלה, התשס"א-2001⁴⁹;

(2) לעניין חלק א' – בכל מקום שבו נקבעו הספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות, הם יחושבו בהתאם להספק, כושר הייצור, הכמויות או יחידות המדידה המרביים אשר ניתן להגיע אליהם במסגרת העיסוק ברעל, אף אם מבוצע העיסוק בהספק, בכושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות נמוכים יותר; ואולם רשאי הממונה, לבקשת העוסק, לאשר כי העיסוק ברעל אינו טעון היתר רעלים אם הוכח, להנחת דעתו, כי בשל מגבלה פיזית או הגבלה לפי דין, לא יתאפשר בפועל ביצוע פעילות בהספק, בכושר הייצור, בכמויות או במספר יחידות המדידה המרביים כאמור;

(3) כלל העיסוק בעסק הן פעילות בהספק, כושר ייצור, כמויות או יחידות מדידה אחרות (להלן – היקף) כמפורט בטור ב', והן פעילות אחרת בהיקף כמפורט בטור ג', יהיה העיסוק טעון היתר בהתאם להיקף הפעילות כמפורט בטור ב';

(4) כלל העיסוק בעסק החזקת חומר מסוכן שיש לו כמה תכונות סיכון – יהיה העיסוק טעון היתר בהתאם לתכונת הסיכון החמורה יותר.

דברי הסבר

בתוספת השלישית בנוסחה המוצע (בפרק זה – תוספת שלישית חדשה), מוצע לעגן את הסיווג של הפעילויות והעיסוקים הטעונים היתר רעלים ברמה א' או היתר רעלים ברמה ב'. כאמור, סיווג זה מעגן כיום בתקנות אמות המידה.

כפי שצוין לעיל, לעניין ההגדרה "תכונות סיכון" בסעיף 1 לחוק החומרים המסוכנים וחובת הרישוי בסעיף 3 לאותו חוק, כיום חוק החומרים המסוכנים אינו מונה תכונות סיכון לחומרים מסוכנים כתנאי לקיומה של חובת רישוי, זאת בניגוד למקובל באסדרה של התחום בעולם, ומוצע כעת לקבוע דרישה כאמור (ראו סעיף 3א) לחוק החומרים המסוכנים כתיקונו המוצע בסעיף 35) להצעת החוק). לפיכך, מוצע להוסיף לחוק תוספת רביעית שבה יפורטו תכונות הסיכון המקובלות. כדי להעריך את קיומן של תכונות סיכון בחומרים, מתבצע חישוב של ערכי סף לפי מתודולוגיות מקצועיות טכניות המקובלות בעולם. על כן מוצע כי גם המונחים והחישובים ביחס לתכונות הסיכון ייעשו על פי אותן רגולציות עולמיות מקובלות.

יצוין כי הסחר הגלובלי בחומרים מסוכנים, שהעוסקים במדינת ישראל הם חלק ממנו, מחייב בפועל הרמוניזציה של ההסדרים הטכניים האלה, כדי לעמוד בדרישות לשינוע בין-גבולי, ייבוא וייצוא.

"פנקס רעלים (מבדור)"

טופס 1

דף מס'

לעגן טופס זה, "מכירה" – לריבית יבוא, מסחר, ניוטק או העברת,

מס' סידורי	מס' המכירה	כמות הרעל	שם הרעל	שם העסקן	רעלים ושפני	מספר היחיד	לשיוט	החומר	הרעל	השפני	העסקן

* מחק את המיותר

"פנקס רעלים (קניות)"

טופס 2

דף מס'

לעגן טופס זה, "קניה" – לריבית יבוא ומסחר,

מס' סידורי	תאריך הקניה	שם הרעל	כמות הרעל	שם העסקן	שם העסקן

* מחק את המיותר

כפי שצוין לעיל בדברי ההסבר לפסקה (6), מוצע לבטל תוספת זו, שחלה כיום לגבי בעלי היתרי הרעלים. ואולם מוצע כי התוספת בנוסחה הקיים תמשיך לעמוד בתוקפה לגבי בעלי היתרים לעיסוקים קטנים שלא יהיו טעונים היתר לפי ההסדר המוצע בפרק זה, עד החלפתה בתקנות ערכניות (ראו סעיף 14 להצעת החוק).

⁴⁹ ק"ת התשס"א, עמ' 446.

"סיווג עיסוקים ברעלים"
חלק א': סיווג לפי סוג הפעילות והיקפה

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
1. אנרגיה ודלק			
1.1.	שרפת דלק במיתקן שרפה	עם הספק תרמי של 50 מגה-וואט ומעלה	עם הספק תרמי של 20 עד 50 מגה-וואט
1.2.	זיקוק של גז ודלק בקנה מידה תעשייתי	בכל היקף	
1.3.	ניזול או גזיפיקציה של –		
א. פחם			
ב.	פצלי שמן או דלק אחר	במיתקנים עם יכולת ייצור בהספק תרמי של 20 מגה-וואט ומעלה	במיתקנים עם יכולת ייצור בהספק תרמי של 1 עד 20 מגה-וואט, או במיתקנים עם יכולת ייצור בהספק תרמי של פחות מ-1 מגה-וואט – בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
1.4.	הפקה של דלק במצב צבירה גז, נוזל או מוצק בקנה מידה תעשייתי	–	בכל היקף
1.5.	אחסון או ניפוק דלק נוזלי	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
1.6.	אחסון או ניפוק של גז או גז טבעי		בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
1.7.	תנורי קוק (Coke Ovens)	בכל היקף	
2. ייצור ועיבוד מתכות			
2.1.	קלייה וסינטור של עפרות מתכת לרבות סולפיד בקנה מידה תעשייתי	בכל היקף	
2.2.	ייצור בקנה מידה תעשייתי של ברזל גולמי או פלדה (התכה ראשונית או שניונית) כולל ביציקה רציפה (continuous casting)	בכושר ייצור של 2.5 טונות לשעה ומעלה	בכושר ייצור של עד 2.5 טונות לשעה
2.3.	עיבוד מתכות ברזיליות		

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
	א. הפעלת מיתקני ערגול חם	בכושר ייצור של 20 טונות לשעה ומעלה של פלדה גולמית	לעניין פעילות בכושר ייצור נמוך מהאמור בטור ב' – בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
	ב. נפחות או מסגרות עם פטישים או מכבשים	בעלי אנרגיה של 50 קילו ג'אול לפטיש או מכבש ומעלה ובערך קלורי של 20 מגה-וואט ומעלה	לעניין פעילות בכושר ייצור נמוך מהאמור בטור ב' – בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
	ג. גליון ויישום ציפוי מגן מתכתי (application of protective fused metal coats)	בכושר עבודה (input) של 2 טונות פלדה גולמית לשעה ומעלה	גליון ויישום ציפוי מגן מתכתי בכושר עבודה (input) של 0.5 עד 2 טונות פלדה גולמית לשעה או יישום ציפוי מגן מתכתי למשטחי מתכת או פלסטיק על ידי התזה בלהבה, פלזמה או קשת חשמלית בכושר עבודה של 2 ק"ג לשעה ומעלה של עופרת, בדיל, אבץ, ניקל, קובלט וסגסוגותיהן, ולעניין פעילות מהפעילויות כאמור המבוצעת בכושר עבודה נמוך מהאמור – בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
2.4.	פעילות שנעשה בה שימוש בבתי יציקה של מתכות ברזליות	פעילות בכושר ייצור של 20 טונות ליום ומעלה	פעילות בקנה מידה תעשייתי בכושר ייצור של 2 עד 20 טונות ליום, ולעניין פעילות המבוצעת בקנה מידה ובכושר ייצור נמוכים מהאמור – בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
2.5.	עיבוד מתכות לא-ברזליות:		
	א. ייצור והפקה של מתכות לא-ברזליות גולמיות ממחצבים, עפרות, תרכיזים, או חומר גלם שניוני על ידי תהליכים מטלורגיים, כימיים או אלקטרוליטיים	בכל היקף	
	ב. התכה, כולל ייצור סגסוגות (alloyage), של מתכות לא-ברזליות, כולל מוצרים ממוחזרים ומושבים והפעלת בתי יציקה למתכות לא-ברזליות	פעילות בכושר התכה של 4 טונות ליום ומעלה עופרת או קדמיום, או 20 טונות ליום ומעלה של כל שאר המתכות	פעילות בקנה מידה תעשייתי בכושר התכה של 0.5 עד 4 טונות ליום של עופרת או קדמיום, ולעניין שאר המתכות – פעילות בכושר התכה של 2 עד 20 טונות ליום, ולעניין פעילות המבוצעת בקנה מידה ובכושר התכה נמוכים מהאמור – בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
2.6.	טיפול פני שטח של מתכות וחומרים פלסטיים על ידי תהליך כימי או אלקטרוליטי	באמבטיות טיפול בנפח כולל של 30 מ"ק ומעלה	באמבטיות טיפול בנפח כולל של 10 עד 30 מ"ק, או באמבטיות טיפול בנפח כולל של 1 מ"ק ומעלה עם חומצה הידרו־פלוואורית או חומצה חנקתית, ולעניין טיפול באמבטיות טיפול בנפח כולל הקטן מהאמור – בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
2.7.	עיבוד מתכות – ברזליות ולא־ברזליות – ייצור בקנה מידה תעשייתי של מצברים וסוללות מכל סוג	–	בכל היקף
3. תעשייה מינרלית			
3.1.	ייצור מלט, סיד ותחמוצת מגנזיום		
א.	ייצור קלינקר ומלט	באמצעות כבשנים סובבים (Rotary Kilns) בעלי כושר ייצור של 500 טונות ליום ומעלה או בכבשנים אחרים (Kilns) בעלי כושר ייצור של עד 50 טונות ליום	באמצעות כבשנים סובבים (Rotary Kilns) בעלי כושר ייצור של עד 500 טונות ליום או בכבשנים אחרים (Kilns) בעלי כושר ייצור של עד 50 טונות ליום, בקנה מידה תעשייתי
ב.	ייצור סיד בכבשנים	בעלי כושר ייצור של 50 טונות ליום ומעלה	בעלי כושר ייצור של עד 50 טונות ליום, בקנה מידה תעשייתי
ג.	ייצור תחמוצות מגנזיום בכבשנים	בעלי כושר ייצור של 50 טונות ליום ומעלה	בעלי כושר ייצור של עד 50 טונות ליום, בקנה מידה תעשייתי
3.2.	ייצור זכוכית כולל סיבי זכוכית	בכושר התכה של 20 טונות ליום ומעלה	בכושר התכה של 100 ק"ג עד 20 טונות ליום, ולעניין פעילות המבוצעת בכושר חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
3.3.	התכה של חומרים מינרליים כולל ייצור סיבים מינרליים	בכושר התכה של 20 טונות ליום ומעלה	בכושר התכה של עד 20 טונות ליום, בקנה מידה תעשייתי
3.4.	ייצור מוצרים קרמים על ידי שרפה, כגון רעפים, לבנים, אריחים או פורצלן	בכושר ייצור של 75 טונות ליום ומעלה או בכבשנים בעלי נפח של 4 מ"ק ומעלה ועם צפיפות השמה (setting density) של 300 ק"ג/מ"ק ומעלה	בקנה מידה תעשייתי, בכושר ייצור של עד 75 טונות ליום או בכבשנים בעלי נפח של עד 4 מ"ק ועם צפיפות השמה לכבשן (setting density) של 100 עד 300 ק"ג/מ"ק, ולמעט כבשנים ששמליים שאינם מופעלים באופן רציף

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
4. תעשייה כימית, פורמולציה ופלסטיק			
ייצור בקנה מידה תעשייתי על ידי עיבוד כימי של חומרים או קבוצות של חומרים המפורטים להלן:			
4.1	ייצור חומרים אורגניים בסיסיים, כגון:	בכל היקף	–
א. פחמימנים פשוטים (לינארים או ציקלים, רוויים ושאינם רוויים, אליפטיות או ארומטיים)			
ב. פחמימנים המכילים חמצן כגון אכוהולים, אלדהידים, קטונים, חומצות קרבוקסיליות, אסטרים, אצטטים, אתרים, פרוקסידים, שרפים אפוקסים			
ג.	פחמימנים סולפורים	בכל היקף	–
ד.	פחמימנים חנקתיים, כגון אמינים, אמידים, תרכובות חנקתיות (Nitrous, nitro, nitrate), ניטרילים, ציאנטים, ואיזוציאנטים (Cyanates Isocyanates)	בכל היקף	–
ה.	פחמימנים המכילים זרחן	בכל היקף	–
ו.	פחמימנים הלוגניים	בכל היקף	–
ז.	תרכובות אורגנו-מתכתיות	בכל היקף	–
ח.	מוצרי פלסטיק בסיסיים (סיבים פולימריים סינתטיים, וסיבים המבוססים על צלולוס	בכל היקף	–
ט.	גומי סינתטי	בכל היקף	–
י.	צבעים ופיגמנטים	בכל היקף	–
יא.	חומרים פעילי שטח ודטרגנטים	בכל היקף	–
4.2	ייצור חומרים אנאורגניים בסיסיים, כגון:	בכל היקף	–
א. גזים כגון אמוניה, כלור או מימן כלורי, פלואור או מימן פלואורי, תחמוצות פחמן, תרכובות גופרית, תחמוצות חנקן, מימן, דו-תחמוצת הגופרית, קרבוניל כלוריד			
ב. חומצות כגון חומצה כרומית, חומצה הידרו-פלואורית, חומצה זרחתית, חומצה חנקתית, חומצה הידרו-כלורית, חומצה גופרתית, אולאום (Oleum), חומצות גופריות			

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
	ג. בסיסים כגון אמוניום הידרוקסיד, פוטסיום הידרוקסיד, סודיום הידרוקסיד	בכל היקף	–
	ד. מלחים כגון אמוניום כלוריד, פוטסיום כלורט, פוטסיום קרבונט, סודיום קרבונט, פרבורט, ניטרט כסף (Silver nitrate)	בכל היקף	–
	ה. תרכובות אנאורגניות לא-מתכתיות, תחמוצות מתכת או תרכובות אנאורגניות אחרות כגון קלציום קרביד, סיליקון, סיליקון קרביד	בכל היקף	–
4.3.	ייצור דשנים המבוססים על זרחן, חנקן או אשלגן (תרכובות פשוטות או מורכבות)	בכל היקף	–
4.4.	ייצור ביוצידיים (נגד מיקרו אורגניזמים) ומוצרים בסיסיים להגנה על בריאות הצומח	בכל היקף	–
4.5.	ייצור מוצרים פרמצבטיים בסיסיים, תוך עשיית שימוש בתהליכים כימיים או ביולוגיים	בכל היקף	–
4.6.	ייצור חומרי נפץ	בכל היקף	–
4.7.	ייצור בקנה מידה תעשייתי על ידי עיבוד של חומרים או קבוצות של חומרים המפורטים להלן:		
	א. ייצור ועיבוד שמני סיכה ושמני קירור כגון גרזי, שמן מכונות ופרפין	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר מסוכן בחלק ב'
	ב. ייצור באמצעות פורמולציה או מיצוי, של אחד או יותר מתכשירים אלה:		
	(1) חומרי הדברה או ביוצידיים	–	בעיסוק יומי בהיקף של 2 טונות ומעלה, ולעניין עיסוק יומי בהיקף קטן מהאמור – אם הפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
	(2) חומרים פרמצבטיים ותרופות לאדם ולחי	–	בכל היקף

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
(3) חומרי נפץ	–	בכל היקף	
(4) צבעים, דיו, חומרים לטיפול פני שטח, חומרים לציפוי פני שטח, דבק, שבייצורם נעשה שימוש בחומרים אורגנים נדיפים	–	בכושר ייצור של 100 טונות לשנה ומעלה, ולעניין ייצור בכושר ייצור נמוך מהאמור – אם הפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'	
(5) דשנים	–	בכושר ייצור של 3 טונות ליום ומעלה, ולעניין ייצור בכושר ייצור נמוך מהאמור – אם הפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'	
(6) דטרנטים וחומרים פעילי שטח	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'	
(7) חומצות ובסיסים	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'	
4.8. עיבוד בקנה מידה תעשייתי של פלסטיק, חומרים תרמו-פלסטיים, תרמוסטיים, ציפויים ולמינטים באמצעות אחת או יותר מפעילויות אלה:			
א. עיבוד של פולימרים תרמו-פלסטיים בתהליכי שיחול ותרוב לצורך ייצור של חומרי גלם, תערובות, תרכובות ופורמולציות, למעט ניפוח של מכלים	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'	
ב. תרכוב של PVC בתהליך ייבוש או היתוך ועיבוד למוצר סופי של חומרי גלם מבוססי PVC	–	בכל היקף	
ג. עיבוד למוצר סופי של חומרים תרמוסטיים, גומי וחומרים מרוכבים על בסיס תרמוסטיים	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'	
ד. ייצור ועיבוד של פוליסטירן מוקצף	–	בכל היקף	

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
4.9.	ייצור חומרים מרוכבים באמצעות שימוש בשרפים סינטטיים שבהם יש תגובת צילוב כגון שרפי מלמין, אוריאה, פנול, אפוקסי, פורן או פוליאסטר, למעט ציפוי באבקה	–	בצריכת שרף של 10 ק"ג לשעה ומעלה או 20 טונות לשנה ומעלה, ולעניין פעילות כאמור בהיקף קטן יותר מהאמור – אם הפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
5. טיפול בפסולת			
5.1.	טיפול, סילוק או השבה של פסולת מסוכנת, לרבות קרקע מזהמת	בכמות (Capacity) של 10 טונות ליום ומעלה	בכמות של עד 10 טונות ליום
5.2.	סילוק והשמדה של חומרי נפץ, כהגדרתם בחוק חומרי נפץ, התשי"ד-1954, מוצרים המכילים חומרי נפץ, זיקוקין דינור	–	בכל היקף
5.3.	מטמנה (Landfill) לפסולת מסוכנת	בכמות (Capacity) של 10 טונות ליום ומעלה או בקיבולת כללית העולה על 25,000 טונות	בכמות (Capacity) של עד 10 טונות ליום או בקיבולת כללית של עד 25,000 טונות
5.4.	אחסון זמני של פסולת מסוכנת לפני העברתה לטיפול או סילוק כמפורט בפרטים 5.1, 5.2, 5.3 ו-5.5, למעט אחסון זמני לפני איסוף באתר שבו נוצרה	בכמות (Capacity) של 50 טונות ומעלה	בכמות (Capacity) של עד 50 טונות
5.5.	אחסון תת-קרקעי של פסולת מסוכנת	בכמות (Capacity) של 50 טונות ומעלה	בכמות (Capacity) של עד 50 טונות
5.6.	טיפול תרמי בפסולת מוצקה לא-מסוכנת	בכמות העולה על 3 טונות לשעה	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6. אחר			
6.1.	ייצור בקנה מידה תעשייתי של – א. עיסת נייר מעץ או מחומר סיבי אחר	בכל היקף	–
ב.	נייר וקרטון	בכומר ייצור של 20 טונות ליום ומעלה	בכומר ייצור נמוך מ-20 טונות ליום, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
	ג. לוחות מבוססי עץ מסוג שבבית (particleboard), סיבית (fibrebord) או לוח בנאים (oriented strand) board	בכושר ייצור של 600 מ"ק ליום ומעלה	בכושר ייצור קטן מ-600 מ"ק ליום, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.2.	טיפול מקדים (כגון שטיפה, הלבנה, מירצור) או צביעה של חוטי טקסטיל או טקסטיל	בכושר ייצור (treatment capacity) של 10 טונות ליום ומעלה	בכושר ייצור של 2 עד 10 טונות ליום, או הלבנה בכושר ייצור של עד 10 טונות ליום, ולעניין פעילות המבוצעת בכושר ייצור נמוך מהאמור – אם הפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.3.	בירסוק ועיבוד עורות (tanning of hides and skins) בקנה מידה תעשייתי	בכושר ייצור (treatment capacity) של 12 טונות ליום ומעלה של מוצר מוגמר	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.4.	טיפול, עיבוד וייצור, למעט אריזה בלבד, של מוצרי מזון לאדם או לבעלי חיים לרבות חלב	טיפול ועיבוד המיועד לייצור תוצרי מזון מחומרי הגלם מהצומח ביכולת ייצור העולה על 300 טונות ליום (ערך ממוצע על בסיס רבעוני)	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.5.	קירור באמצעות אמוניה	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.6.	מיתקן עצמאי לטיפול או סילוק של שפכים, מיתקן התפלה או חיטוי מים	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.7.	שימוש בממסים אורגניים לצורך ייצור מיצוי, עיבוד ויישום בקנה מידה תעשייתי למעט לצורך אחסון ומסחר בלבד	טיפול פני שטח במשטחים, אובייקטים או מוצרים, באמצעות ממסים אורגניים, במיוחד להספגה (dressing), הרפסה, ציפוי, ניקוי משמנים, עמידות למים, ריבוד (sizing), צביעה, ניקוי, או אימפרגנציה וכדומה, הכול בכושר צריכה של 150 קילוגרם לשעה ומעלה, או של 200 טונות לשנה ומעלה	בכושר צריכה של 15 טונות לשנה ומעלה
6.8.	ייצור מוליכים למחצה ומעגלים מודפסים (printed circuits boards) בקנה מידה תעשייתי	–	בכל היקף

פרט	טור א': סוג פעילות	טור ב': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה א'	טור ג': היקף פעילות הטעון היתר רעלים ברמה ב'
6.9.	מסוף להעברה, טעינה או פריקה של חומרים מסוכנים על ידי אמצעי תחבורה; מקום יציאה או התכנסות של אמצעי תחבורה, לפריקה או העמסת חומרים מסוכנים במסופים לרבות בנמלים ימיים, במעברי גבול יבשתיים ובשדות תעופה	–	ביכולת העברה של חומרים מסוכנים בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.10.	צנרת חוץ מפעלית להולכה של חומרים מסוכנים מהסוגים או קטגוריות הסיכון המפורטים בחלק ב' לתוספת	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.11.	בית חולים כללי (שאינו בית חולים גריאטרי, שיקומי או בריאות הנפש) המחזיק חומרים מסוכנים המפורטים בחלק ב' או מוסד רפואי אחר	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.12.	החזקה או אחסון של חומרי הדברה	–	בהיקף של 2 טונות ומעלה לעניין כלל החומרים, או בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.13.	שינוע ופעילות בחומרים מסוכנים ברכבת, לרבות מסוף להעברה, טעינה או פריקה של חומרים מסוכנים (תחנת עריכה)	–	בכל היקף
6.14.	ייבוא או מסחר בלא אחסון של חומר מסוכן	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה במסחר בחומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.15.	אחסון של חומרים מסוכנים למעט דלקים וגז"מ או גז טבעי, ולרבות מחסן ערובה – בונדר	–	בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.16.	החזקה ועיסוק בחומרי הדברה במנחתים המשמשים להדברה חקלאית בכלי טיס	–	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.17.	מכוני מחקר ומעבדות		בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.18.	כילוי או מיחזור של פגרי בעלי חיים ופסידים	בהספק העולה על 10 טונות ליום	בכל היקף, ובלבד שהפעילות כרוכה בהחזקת חומר מסוכן בכמות העולה על הערך המזערי הקבוע לגבי אותו חומר בחלק ב'
6.19.	ייצור פחם (hard burnt coal) או אלקטרוגרפיט על ידי אינסינרציה או גרפיטיזציה.	בכל היקף	

חלק ב': סיווג לפי סוגי חומרים מסוכנים, תכונותיהם וכמויותיהם

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)
1. החזקה בחומר מסוכן עם תכונות סיכון לבריאות (H), מקטגוריות הסיכון שלהלן:			
1.1.	H1 רעילות חריפה קטגוריה 1 – דרכי חשיפה בשאיפה	H1 ACUTE TOXIC – Category 1, inhalation exposure route	5
1.2.	H1 רעילות חריפה קטגוריה 1 – בדרכי חשיפה אחרות (דרך הפה, דרך העור)	H1 ACUTE TOXIC – Category 1, in other exposure routes (oral, dermal)	5
1.3.	H2 רעילות חריפה קטגוריה 2 – דרכי חשיפה בשאיפה	H2 ACUTE TOXIC – Category 2 inhalation exposure route	50
1.4.	H2 רעילות חריפה קטגוריה 2 – בדרכי חשיפה אחרות (דרך הפה, דרך העור)	H2 ACUTE TOXIC – Category 2, in other exposure routes (oral, dermal)	50
1.5.	H2 רעילות חריפה קטגוריה 3 – דרכי חשיפה בשאיפה	H2 ACUTE TOXIC – Category 3, inhalation exposure route	50
1.6.	H3 רעילות ספציפית לאיבר מטרה – חשיפה יחידה, קטגוריה 1	H3 STOT SPECIFIC TARGET ORGAN TOXICITY – SINGLE EXPOSURE STOT SE Category 1	50
2. החזקה בחומר מסוכן עם תכונות סיכון פיזיקליות (P), מקטגוריות הסיכון שלהלן:			
2.1.	P1a חומרי נפץ – חומרי נפץ לא יציבים, או – חומרי נפץ השייכים לקבוצות סיכון 1.1, 1.2, 1.3, 1.5 או 1.6, או – חומרים או תערובות בעלות תכונות נפיצות ושאינם נכללים בקבוצת על-תחמוצות אורגניות או בקבוצת חומרים או תערובות המתפרקים מעצמם טיפוסים C, D, E או F או על-תחמוצות אורגניות טיפוסים C, D, E או F	P1a EXPLOSIVES – Unstable explosives, or – Explosives, Division 11, 1.2, 1.3, 1.5 or 1.6, or – Substances or mixtures having explosive properties and do not belong to the hazard classes Organic peroxides or Self-reactive substances and mixtures, Type C, D, E or F or organic peroxides, Type C, D, E, or F	10

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)
2.2.	P1b EXPLOSIVES – Explosives, Division 1.4, Except for shooting ranges as defined in the Firearms Law, 1949	50	5
	P1b חומרי נפץ – חומרי נפץ, קבוצת סיכון 1.4, למעט במטווחי קליעה כמוגדר בחוק כלי הירייה, התש"ט-1949 ⁵⁰		
2.3.	P2 FLAMMABLE GASES – Flammable gases, that are not liquified, Category 1 or 2, with the exception of natural gas	10	0.1
	P2 גזים דליקים, קטגוריה 1 או 2, שאינם מונזלים למעט גז טבעי		
2.4.	Liquefied flammable gases, Categories 1 or 2, not including LPG and natural gas	50	0.1
	P2 גזים דליקים מקטגוריה 1 או 2, מונזלים, למעט גז"מ וגז טבעי		
2.5.	– P3a FLAMMABLE AEROSOLS 'Flammable' aerosols Category 1 or 2, containing flammable gases Category 1 or 2 or flammable liquids Category 1	150 נטו	30 נטו
	P3a אירוסולים דליקים – אירוסולים דליקים, קטגוריה 1 או 2, המכילים גזים דליקים מקטגוריה 1 או 2 או נוזלים דליקים מקטגוריה 1		
2.6.	– P3b FLAMMABLE AEROSOLS 'Flammable' aerosols Category 1 or 2, not containing flammable gases Category 1 or 2 nor flammable liquids category 1	5,000 נטו	1,000 נטו
	P3b אירוסולים דליקים – אירוסולים דליקים מקטגוריה 1 או 2, שאינם מכילים גזים דליקים מקטגוריה 1 או 2 ואינם מכילים נוזלים דליקים מקטגוריה 1		
2.7.	– P4 OXIDISING GASES Oxidising gases, Category 1	50	10
	P4 גזים מחמצנים – גזים מחמצנים, קטגוריה 1		

⁵⁰ ס"ח התש"ט, עמ' 143.

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)
2.8.	P5a FLAMMABLE LIQUIDS – נוזלים דליקים, קטגוריה 1, או – נוזלים דליקים, קטגוריה 2 או 3 המוחזקים בטמפרטורה גבוהה מנקודת הרתיחה שלהם, או – נוזלים אחרים בעלי טמפרטורת הבוקה הקטנה או השווה ל-60 מעלות צלזיוס המוחזקים בטמפרטורה הגבוהה מטמפרטורת הרתיחה שלהם	10	0.01
2.9.	P5b FLAMMABLE LIQUIDS – נוזלים דליקים, קטגוריה 2 או 3 אשר בתנאי תהליך כגון לחץ גבוה או טמפרטורה גבוהה, עלולים ליצור סיכון לאירוע חומרים מסוכנים משמעותי, או – נוזלים אחרים בעלי טמפרטורת הבוקה הקטנה או שווה ל-60 מעלות צלזיוס, אשר בתנאי תהליך מסוימים, כגון לחץ גבוה או טמפרטורה גבוהה, עלולים ליצור סיכון לאירוע חומרים מסוכנים משמעותי	50	0.01
2.10.	P5c FLAMMABLE LIQUIDS – נוזלים דליקים, מקטגוריה 2 או 3 שאינם נכללים בקבוצה P5a או P5b	5,000	30

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)
2.11.	P6a חומרים ותערובות המתפרקים מעצמם ועל-תחמוצות אורגניות – חומרים ותערובות המגיבים עצמית, טיפוס A או B או על-תחמוצות אורגניות טיפוס A או B	P6a SELF- REACTIVE SUBSTANCES AND MIXTURES and ORGANIC PEROXIDES – Self-reactive substances and mixtures, Type A or B or organic peroxides, Type A or B	10
2.12.	P6b חומרים ותערובות המתפרקים מעצמם ועל-תחמוצות אורגניות – טיפוסים C או D	P6b SELF-REACTIVE SUBSTANCES AND MIXTURES and ORGANIC PEROXIDES – Type C or D	50
2.13.	P6b חומרים ותערובות המתפרקים מעצמם ועל-תחמוצות אורגניות – טיפוסים E או F	P6b SELF-REACTIVE SUBSTANCES AND MIXTURES and ORGANIC PEROXIDES – Type E or F	50
2.14.	P7 נוזלים ומוצקים הנדלקים מעצמם באוויר (פירופורים) – נוזלים או מוצקים הנדלקים מעצמם באוויר (פירופורים), קטגוריה 1	P7 PYROPHORIC LIQUIDS AND SOLIDS – Pyrophoric liquids, Category 1 or Pyrophoric solids, Category 1	50
2.15.	P8 נוזלים ומוצקים מחמצנים – נוזלים מחמצנים, קטגוריה 1, 2 או 3, או מוצקים מחמצנים, קטגוריה 1, 2 או 3	P8 OXIDISING LIQUIDS AND SOLIDS – Oxidising Liquids, Category 1, 2 or 3, or Oxidising Solids, Category 1, 2 or 3	50
2.16.	חומרים או תערובות שהם מוצקים דליקים, קטגוריה 1	Substances or mixtures which are Flammable solids, Category 1	5

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)
3. החזקה בחומר מסוכן עם תכונות סיכון לסביבה (E) מקטגוריות הסיכון שלהלן:			
3.1	E1 חומר מסוכן לסביבת מים, קטגוריה חריפה 1 או כרונית 1	E1 Hazardous to the Aquatic Environment in Category Acute 1 or Chronic 1	100 10, לנוזלים במכל בודד
3.2	E2 חומר מסוכן לסביבת מים, קטגוריה כרונית 2	E2 Hazardous to the Aquatic Environment in Category Chronic 2	200 10, לנוזלים במכל בודד
4. החזקה בחומר מסוכן עם תכונות סיכון אחרות (O) מקטגוריות הסיכון שלהלן:			
4.1	O1 חומרים או תערובות עם הצהרת סיכון EUH014 (מגיב תגובה חזקה עם מים)	O1 Substances or mixtures with hazard statement EUH014 (Reacts violently with water)	100 0.1
4.2	O2 חומרים ותערובות אשר במגע עם מים, פולטים גזים דליקים, קטגוריה 1	O2 Substances and mixtures which in contact with water emit flammable gases, Category 1	100 0.1
4.3	O3 חומרים או תערובות עם הצהרת סיכון EUH029 (פולט גז רעיל במגע עם מים)	O3 Substances or mixtures with hazard statement EUH029 (Contact with water liberates toxic gas)	50 0.1
5. החזקה בחומר מסוכן משתך (קורוזיבי) לעור ולעיניים			
5.1	חומרים או תערובות משתכים לעור (קורוזיבים), קטגוריה 1 (1A/1B/1C), למעט החזקה בחומצת מלח (hydrochloric acid), סודיום הידרוקסיד (sodium hydroxide) או היפוכלוריט (hypochlorite) לשם שימוש בבריכת שחייה או בפארק מים	Substances or mixtures which are skin corrosion category 1 (1A/1B/1C)	10
5.2	חומרים או תערובות שיכולים לגרום לנזק חמור לעיניים, קטגוריה 1	Substances or mixtures which can cause serious eye damage category 1	10

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה דיתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה דיתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)
6. החזקה בחומר מסוכן קרצינוגני			
6.1. חומרים קרצינוגניים מקטגוריה 1 (1A) או 2 (1B)	Carcinogenicity, hazard Category 1 (1A or 1B) or 2	0.1	
7. החזקה בחומר מסוכן מהסוגים שלהלן:			
פרטי החומר	מס' CAS (CAS registry number)		
7.1. חנקת האמוניה – דירוג טכני – מספרי או"ם: 2426, 3375, 1942	Ammonium nitrate – technical grade – UN number: 1942, 3375, 2426	–	10
7.2. חנקת האמוניה – רמת דשן – מספרי או"ם: 2071, 2067	Ammonium nitrate – fertilizer grade – UN number: 2067, 2071	–	1,250
7.3. אשלגן חנקתי	Potassium nitrate		1,250
7.4. ארסן פנטאוקסיד, ארסן חמש ערכי חומצה או מלח	Arsenic pentoxide, arsenic (V) acid and/or salts	1303–28–2	1
7.5. ארסן טריאוקסיד, ארסן תלת-ערכי חומצה או מלח	Arsenic trioxide, arsenious (III) acid and/or salts	1327–53–3	0.1
7.6. ברום	Bromine	7726–95–6	20
7.7. כלור	Chlorine	7782–50–5	10
7.8. תרכובות ניקל בצורתן האבקתי הנשימת: ניקל חמצני, ניקל דו-חמצני, ניקל סולפיד, טריניקל דיסולפיד, דיניקל תלת-חמצני	Nickel compounds in inhalable powder form: nickel monoxide, nickel dioxide, nickel sulphide, trinickel disulphide, dinickel trioxide	–	1

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)	מס' CAS (CAS registry number)	פרטי החומר	
7.9.	אתילן אמין	Ethyleneimine	4-56-151	10	0.001	
7.10.	פלואור	Fluorine	4-41-7782	10	0.001	
7.11.	פורמלדהיד בריכוז ≤ 90%	Formaldehyde concentration ≥ 90%	0-00-50	5	0.1	
7.12.	מימן	Hydrogen	0-74-1333	5	0.1	
7.13.	מימן כלורי (גז מונזל)	Hydrogen Chloride (liquefied gas)	0-01-7647	25	0.1	
7.14.	עופרת אלקילית	Lead alkyls	–	5	0.0005	
7.15.	גז פחמימני מעובה (גפ"מ) וגז טבעי על צורותיו (מונזל או דחוס), עם תוסף ריח, לא טמון	LPG and natural gas (CNG and LNG), Including odor additive, aboveground and not covered	–	50, למעט לעניין קבלת גז טבעי בצנרת בלחץ נמוך מ-16 בר	5, למעט לעניין קבלת גז טבעי בצנרת בלחץ נמוך מ-16 בר	
7.16.	גז פחמימני מעובה (גפ"מ) וגז טבעי על צורותיו (מונזל או דחוס), עם תוסף ריח, טמון	LPG and natural gas (CNG and LNG), Including odor additive, undergrounded, or covered	–	50, למעט קבלת גז טבעי בצנרת בלחץ נמוך מ-16 בר	–	
7.17.	גז פחמימני מעובה (גפ"מ) וגז טבעי על צורותיו (מונזל או דחוס), בלא תוסף ריח	LPG and natural gas (CNG and LNG) not Including odor additive	–	50	1	
7.18.	אצטילן	Acetylene	2-86-74	5	0.1	
7.19.	אתילן אוקסיד	Ethylene oxide	8-21-75	5	0.1	

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה (על טונות)	CAS מס' (CAS registry number)	פרטי החומר	
7.20	פרופילן אוקסיד		5	75-56-9	Propylene oxide	0.001
7.21	מתאנול		500	67-56-1	Methanol	0.1
7.22	4,4 מתילן ביס (2- כלורואנילין), מלחה, במצבה האבקתי		0.01	101-14-4	4, 4'-Methylene bis (2- chloraniline) and/or salts, in powder form	–
7.23	מתיל איזוציאנאט		0.15	624-83-9	Methylisocyanate	0.001
7.24	חמצן		200	7782-44-7	Oxygen	10, למעט לעניין החזקה בבתי חולים או מוסדות רפואיים אחרים
7.25	4,2 טולואן דיאיזוציאנאט		10	584-84-9	2,4-Toluene diisocyanate	0.001
7.26	6,2-טולואן דיאיזוציאנאט ואיזומרים לא מוגדרים		10	91-08-7 26471-62-5	2,6-Toluene diisocyanate and unspecified isomer	0.001
7.27	קרבוניל דיכלוריד (פוסגן)		0.3	75-44-5	Carbonyl dichloride (phosgene)	0.001
7.28	ארסן (ארסניק טריהידריד)		0.2	7784-42-1	Arsine (arsenic trihydride)	0.0001
7.29	פוספין (זרחן טריהידריד)		0.2	7803-51-2	Phosphine (phosphorus trihydride)	0.001
7.30	גופרית דיכלוריד		1	10545-99-0	Sulphur dichloride	–
7.31	גופרית תלת-חמצנית		15	7446-11-9	Sulphur trioxide	0.1
7.32	פוליכלורודיבנזופוראן ופוליכלורודיבנזודיאוקסין (כולל TCDD), מחושב כאקויוולנטי ל-TCDD		0.001		Polychlorodibenzofurans and polychlorodibenzodioxins (including TCDD), calculated in TCDD equivalent	0.0001

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)	מס' CAS (CAS registry number)	פרטי החומר	
7.33	החומרים שלהלן העולים לגרם לסרטן או תערובות המכילות אותם בריכוז משקלי העולה על 5% משקלי:				The following CARCINOGENS or the mixtures containing the following carcinogens at concentrations above 5 % by weight:	
7.33.1	4-אמינוביפניל או מלחיו	0.5	0.1	–	4-Aminobiphenyl and/ or its salts	
7.33.2	בנוטריכלוריד	0.5	0.001	98-07-7	Benzotrichloride	
7.33.3	בנוידין או מלחיו	0.5	0.1	–	Benzidine and/or salts	
7.33.4	ביס (כלורומתיל) אתר	0.5	0.0001	542-88-1	Bis (chloromethyl) ether	
7.33.5	כלורומתיל מתיל אתר	0.5	0.0001	107-30-2	Chloromethyl methyl ether	
7.33.6	2,1 דיברומו אתאן	0.5	0.1	106-93-4	1,2-Dibromoethane	
7.33.7	דיאתיל סולפאט	0.5	0.1	64-67-5	Diethyl sulphate	
7.33.8	דימתיל סולפאט	0.5	0.005	77-78-1	Dimethyl sulphate	
7.33.9	דימתילקארבמויל כלוריד	0.5	0.1	79-44-7	Dimethylcarbamoyl chloride	
7.33.10	2,1 דיברומו-3- כלורופרופאן	0.5	0.1	96-12-8	1,2-Dibromo-3- chloropropane	
7.33.11	2,1 דימתילהידריזין	0.5	0.1	540-73-8	1,2-Dimethylhydrazine	
7.33.12	דימתילניטרוסאמין	0.5	0.005	62-75-9	Dimethylnitrosamine	
7.33.13	הקסאמתילפוספוריק טריאמיד	0.5	0.1	680-31-9	Hexamethylphosphoric triamide	
7.33.14	הידריזין	0.5	0.001	302-01-2	Hydrazine	
7.33.15	2-נפטיל אמין או מלחו	0.5	0.1	–	2-Naphthylamine and/ or salts	
7.33.16	4-ניטרודיפניל	0.5	0.1	92-93-3	4-Nitrodiphenyl	
7.33.17	3,1 פרופאן סולטון	0.5	0.1	1120-71-4	1,3 Propanesultone	

טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)	מס' CAS (CAS registry number)	פרטי החומר	פרט
7.34	נפט גולמי, תזקיקי נפט ודלקים חליפיים:	Crude oil, Petroleum products and alternative fuels:	–	2,500	200
(א) בנוין טמון ונפטא	a. Gasolines undergrounded or covered and naphthas;				
(ב) קרוסין (כולל דלק סילוני)	b. kerosenes (including jet fuels);				
(ג) סולר (כולל סולר תחבורה, סולר הסקה, סולר לערבוב זרמים)	c. gas oil (including diesel fuels, home heating oils and gas oil blending streams)				
(ד) מזוט	d. heavy fuel oils				
(ה) תחליפי דלקים המשמשים לאותם שימושים ובעלי מאפיינים דליקים וסיכונים סביבתיים בדומה לחומרים המפורטים בפרטי משנה (א) עד (ד)	e. alternative fuels serving the same purposes and with similar properties as regards flammability and environmental hazards as the products referred to in points (a) to (d)				
7.35	בנוין לא טמון	Gasolines aboveground and not covered		2,500	50
7.36	אמוניה אל-מימית	Anhydrous Ammonia	7664-41-7	50	0.1
7.37	בורון טריפלואוריד	Boron trifluoride	7637-07-2	5	0.001
7.38	מימן גופרתי	Hydrogen sulphide	7783-06-4	5	0.001
7.39	פיפרידין	Piperidine	110-89-4	50	0.1
7.40	ביס (2-דימתילאמינואתיל) (מתיל) אמין	Bis (2-dimethylaminoethyl) (methyl) amin	3030-47-5	50	10

טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)	פרט
מס' CAS (CAS registry number)			פרטי החומר
7.41	3-2-א-תילהקסילוקסי) פרופילאמין	3-2-Ethylhexyloxy) propylamin	10
7.42	תערובת של נתרן תלת-כלורי (סודיום היפוכלורית) המסווגת כמסוכנת לסביבת מים, בעלת רעילות חריפה מקטגוריה 1 [H400], המכילה פחות מ-5% כלור פעיל ואשר אינה מסווגת תחת קבוצת סיכון אחרת בחלק 1 בנספח 1 בדירקטיבת סווס, בהנחה שהתערובת, בלא נתרן תלת-כלורי, אינה מסווגת כגורם בעל סיכון רעילות חריפה לסביבת מים מקטגוריה 1 [H400]	Mixtures of sodium hypochlorite classified as Aquatic Acute Category 1 [H400] containing less than 5% active chlorine and not classified under any of the other hazard categories Provided that the mixture in the absence of sodium hypochlorite would not be classified as Aquatic Acute Category 1 [H400]	200
7.43	פרופילאמין	Propylamine	0.1
7.44	טרט-בוטיל-אקרילאט	Tert-butyl acrylate	0.1
7.45	2-מתיל-3-בוטן ניטריל	2-Methyl-3- butenenitrile	0.1
7.46	טטרהידרו-3,5-דימתיל-1,3,5- thiadiazine-2-thione (Dazomet)	Tetrahydro-3,5- dimethyl-1,3,5- thiadiazine-2-thione (Dazomet)	10, במכל בודד
7.47	מתיל אקרילט	Methyl acrylate	0.1
7.48	3-מתילפירידין	3-Methylpyridine	10
7.49	1-ברומו-3-כלורופרופאן	1-Bromo-3- chloropropane	0.1

פרט	טור א' פעילות	טור ב' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה א' – כמות השווה או עולה על (טונות)	טור ג' כמות חומר מסוכן שהחזקתו טעונה היתר רמה ב' – כמות השווה או עולה על (טונות)	מס' CAS (CAS registry number)	פרטי החומר	
7.50	דיוניל אתר		10	109-93-3	Divinyl ether	0.01
7.51	פנטאבוראן		5	19624-22-7	Pentaborane	0.001
7.52	חומרים או תערובות המסוכנים לשכבת האוזון		–	אין	Substances or mixtures hazardous to ozone layer	0.68
7.53	פחמן דיסולפיד		5,000	75-15-0	Carbon disulfide	0.1
7.54	מימן פראוקסיד (מי חמצן) (>52%)		50	7722-84-1	Hydrogen peroxide (>52%)	0.1
7.55	אליל פורמט		5	1838-59-1	Allyl formate	0.001;"

(17) אחרי התוספת השלישית יבוא:

"תוספת רביעית

(סעיף 1, ההגדרה "תכונת סיכון", לעניין חומר)

- (1) נפיץ (Explosive);
- (2) מחמצן (Oxidizing);
- (3) דליק (Flammable);
- (4) מגרה (Irritant);
- (5) מזיק או גורם לסיכון לבריאות (Damage to health or organs, Harmful, hazardous);
- (6) רעיל (Toxic);
- (7) מסרטן (Carcinogenic);
- (8) משתך מאכל (Corrosive);
- (9) רעיל לרבייה (Toxic for reproduction);
- (10) גורם שינוי גנטי (Mutagenic);
- (11) גורם רגש (Sensitizing);

(12) רעיל, מזיק או מסוכן לסביבה (Ecotoxic), כגון מזיק לשכבת האוזון או לסביבה המימית (Hazardous to the ozone layer, Hazardous to the aquatic Environment);

(13) גורם סיכון פיזיקלי הנובע מחוסר יציבות של החומר, כגון היותו חומר המגיב מעצמו (Self-reactive), ובכלל זה מתחמם או מתלקח מעצמו (Pyrophoric or Self-heating) או מגיב במגע עם אוויר, מים או חומר אחר כגון על-תחמוצת אורגנית (Organic Peroxide);

(14) גורם סיכון פיזיקלי הנובע מתכונה של החומר, כגון אירוסול (ארסס);

(15) גורם סיכון פיזיקלי הנובע מאופן אחסונו של החומר, כגון אחסון גזים בלחץ.

תוספת חמישית

(סעיף 3א)

(1) לעניין סעיף 3א(א) –

(א) שם המבקש (בעלים, מנהל, איש קשר), פרטי קשר ופרטי זיהוי;

(ב) שם אחראי רעלים, פרטי קשר ופרטי זיהוי, פרטי הידע המקצועי שלו, וכן הסכמה למסירת מידע פלילי על אודותיו לפי חוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט–2019⁵¹;

(ג) שם עורך הבקשה ופרטיו (אם קיים);

(2) לעניין סעיף 3א(2) –

(א) תיאור של העיסוק בעסק, מיקומו, גבולותיו, גודלו ופעילותו;

(ב) סקירה של המיתקנים והפעילויות בחומרים מסוכנים אשר מהווים מקור לסיכון או להשפעה אחרת על הסביבה או על בריאות הציבור, ושל המיתקנים להפחתתם;

(ג) סקירה של התהליכים בעסק הכרוכים בעיסוק בחומרים מסוכנים, ובכלל זה תהליכי ייצור, אחסון ושינוע;

(ד) רשימת חומרים מסוכנים ופסולת חומרים מסוכנים הנפלטים או העשויים להיפלט מכל מיתקן ומכל פעילות (מוקדי ולא מוקדי), ודרכי פליטתם לסביבה;

(3) לעניין סעיף 3א(3) –

(א) רשימת חומרים מסוכנים, מספרי זיהוי (כגון CAS, EU, UN);

(ב) כמויות מרביות של חומרים מסוכנים שצפויות להימצא בעסק וסוג העיסוק בהם;

(ג) תכונות פיזיקליות, כימיות וטוקסיקולוגיות, תכונות סיכון לבריאות או לסביבה (H, R);

(ד) התנהגות אופיינית של החומר המסוכן מבחינה כימית ופיזיקלית בתנאים שגרתיים ובמקרה של אירוע חומרים מסוכנים;

(4) לעניין סעיף 3א(4) –

(א) נתונים פיזיים של האתר וסביבתו, כגון מיקום גאוגרפי, תנאים מטאורולוגיים, גאולוגיים והידרולוגיים, ובמידת הצורך רקע היסטורי על העסק;

⁵¹ ס"ח התשע"ט, עמ' 298.

- (ב) על בסיס מידע זמין, לרבות מידע שמצוי ברשותו של העוסק או מידע שהעוסק יכול להשיג באופן סביר – מידע על סביבת העסק, לרבות באזורים שאינם בקרבתו המיידית, ובכלל זה שימושים קיימים ומתוכננים, שעלולים להיות מקור לאירועי חומרים מסוכנים או להגביר את הסיכון או ההשלכות של אירועים כאמור;
- (ג) סקרים להערכת הסיכונים בעסק, לרבות פירוט תרחישים שונים להתרחשות אירוע חומרים מסוכנים, וזיהוי גורמים שעלולים לחולל אירועים כאמור כגון גורמים תפעוליים, גורמים טבעיים וגורמים חיצוניים לעסק;
- (5) לעניין סעיף 3א(א)(5) –
- (א) אמצעים למניעת אירועי חומרים מסוכנים ולהפחתת נזקים מאירועים כאמור, בשים לב למידת הסיכון הכרוכה בפעילות העסק ובמידת המורכבות של העיסוק, שתכלול לכל הפחות את כל אלה:
- (1) תרחישים להתרחשות אירועי חומרים מסוכנים והשפעותיהם האפשריות על הסביבה;
 - (2) כוח אדם האחראי לטיפול בהיבטים הסביבתיים של העיסוק ומבנה ארגוני, לרבות פעולות הכשרה;
 - (3) אימוץ ויישום של נהלים לזיהוי והערכה של אירועי חומרים מסוכנים משמעותיים, לבקרה תפעולית, לניהול של שינויים, להיערכות לאירועי חירום ולניטור ולבקרה על עמידה בדרישות המדיניות;
 - (4) כאשר נדרש לעיסוק הטעון היתר רעלים ברמה א' – מדיניות מניעת אירועי חומרים מסוכנים או דוח בטיחות;
 - (ב) אמצעים לגילוי וזיהוי של אירוע חומרים מסוכנים, ואמצעים לטיפול באירועים כאמור;
 - (ג) אמצעים להתרעה על אירוע חומרים מסוכנים;
 - (ד) תוכניות חירום לטיפול באירועי חומרים מסוכנים, הכוללות נוהלי ביצוע, הפעלת אמצעי התרעה, וכוח אדם ייעודי;
- (6) לעניין סעיף 3א(א)(6) –
- (א) פירוט של אמצעים למניעה ולהפחתה של סיכון והשפעות סביבתיות שליליות, המהווים טכניקה מקובלת באסדרה האירופית;
- (ב) סקר שיציג ניתוח של הפערים הקיימים בעסק בהשוואה לטכניקות מקובלות;
- (7) לעניין סעיף 3א(א)(7) –
- (א) סוגי הפסולת המסוכנת הנוצרת בעסק, סיווג הפסולת וכמויות משוערות;
- (ב) אופן הטיפול בפסולת המסוכנת, יעדי הפינוי המיועדים וסוגי הטיפול (הכנה לשימוש חוזר בפסולת, מיחזור, השבה וסילוק);
- (8) לעניין סעיף 3א(א)(8) – לכל הפחות:
- (א) השימוש הנוכחי באתר וכן מידע זמין בדבר שימושים קודמים;

(ב) מידע על אודות נוכחות זיהום בחומרים מסוכנים, על בסיס סקרים ומדידות, ככל האפשר על בסיס מידע קיים, ולעניין מפעל חדש – סקרים ומדידות חדשים ביחס להיתכנות קיומו של זיהום בקרקע ובמי התהום על ידי חומרים מסוכנים שיהיו בשימוש בייצור או שייפלטו על ידי המיתקן.

תוספת שיטית

(סעיף 15(א)(א) עד (א1), (א1), (א1) ו- (א2)(2) ו- (3))

חלק א'

חלק ב'

חלק ג'."

סימן ג': תיקון חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים

6. תיקון חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988⁵² (בפרק זה – חוק מניעת זיהום הים) – בסעיף 2 – (1)

(א) האמור בו יסומן "(א)", ובו, אחרי "בעקיפין" יבוא "דרך שפך נחל", ובסופו יבוא "לעניין זה, "שפך נחל" – קטע במורד נחל המסתיים במפגש עם הים, שבו מי הנחל מהווים תערובת של מים מתוקים ממעלה הנחל עם מי הים, דרך קבע או בזמנים משתנים";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הטלה או הזרמה של פסולת או שפכים ממקור יבשתי לים, הנעשית בעקיפין דרך מקור מים שאינו שפך נחל, בהתאם לצו הרשאה לפי סעיף 20א לחוק המים, התשי"ט-1959⁵³, אינה טעונה היתר";

ד ב ר י ה ס ב ר

סימן ג': תיקון חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים וסימן ד': תיקון חוק המים

סעיפים 6(1) ו-7

המוסמכים למתן שני ההיתרים כי החובה לקבל היתר הזרמה לים תחול כאשר מתבצעת הזרמה במישרין לים או כאשר מתבצעת הזרמה בעקיפין לים דרך שפך הנחל (אסטואר) בלבד. ואולם ההזרמה לנחל, למעט לשפך הנחל, תהיה בסמכות מנהל רשות המים ויידרש לשם ביצועה צו הרשאה כאמור. יצוין כי על פי הנוהל המקובל זה שנים רבות, מנהל רשות המים מתייעץ עם ועדה בין-משרדית, שהמשרד מרכז ומיוצג בה, בטרם קבלת החלטה על מתן צו הרשאה.

לעניין ההגדרה המוצעת למונח "שפך נחל" יצוין כי שטחו של השפך משתנה מנחל לנחל, וכן הוא משתנה בזמנים שונים במהלך היממה ובעונות שונות, לפי גאות ושפל של הים.

סעיף 2 לחוק מניעת זיהום הים, קובע כיום כי היתר הזרמה לים נדרש לכל הזרמה כאמור של פסולת או שפכים ממקור יבשתי, במישרין או בעקיפין (בפרק זה – היתר הזרמה לים). בשנים האחרונות נפסק, בניגוד למצב שהיה נהוג בעבר, כי חובת ההיתר חלה גם מקום שההזרמה כאמור נעשית במעלה נחל. פסיקה זו הביאה לכך שבהזרמה שמבוצעת בנסיבות אלה, קיימת כפילות בחובת הרישוי, שכן חלה חובה לקבל היתר הזרמה לים לפי סעיף 2 האמור וכן חלה חובה לקבל צו הרשאה לפי סעיף 20א לחוק המים. כדי למנוע את הכפילות, הוחלט בעצה אחת בין הגורמים

⁵² ס"ח התשמ"ח, עמ' 118; התשע"א, עמ' 746.

⁵³ ס"ח התשי"ט, עמ' 169.

(א) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) המבקש לבצע הטלת פסולת או הזרמת שפכים הטעונה היתר לפי סעיף קטן (א), ממקור פליטה טעון היתר כהגדרתו בחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008 (בחוק זה – מקור פליטה טעון היתר, חוק אוויר נקי), יגיש לוועדה בקשה להיתר במועד שבו הוא מגיש לממונה כהגדרתו בחוק אוויר נקי את הבקשה להיתר פליטה לפי החוק האמור, ואם קבעה הוועדה לפי סעיף קטן (ב1) תקופת תוקף אחרת – במועד שבו עליו להגיש בקשה לחידוש ההיתר בהתאם לתקופת התוקף שקבעה הוועדה כאמור, לפי המוקדם; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו לעניין הטלת פסולת או הזרמת שפכים שלא קיימת אפשרות טכנית סבירה למנוע אותה בשל אירוע חריג.

(2א) המבקש לבצע הטלת פסולת או הזרמת שפכים הטעונה היתר לפי סעיף 2(א), מעסק שמבוצע בו עיסוק ברעלים הטעון היתר לפי חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993 (בחוק זה – חוק החומרים המסוכנים), יגיש לוועדה בקשה להיתר במועד שבו הוא מגיש לממונה כהגדרתו בחוק החומרים המסוכנים את הבקשה להיתר רעלים לפי החוק האמור, ואם קבעה הוועדה לפי סעיף קטן (ב1) תקופת תוקף אחרת – במועד שבו עליו להגיש בקשה לחידוש ההיתר בהתאם לתקופת התוקף שקבעה הוועדה כאמור, לפי המוקדם, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף קטן (1א) סיפה";

(ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) היתר להזרמת שפכים ממקור יבשתי שהוא מקור פליטה טעון היתר או שהוא עסק שמבוצע בו עיסוק ברעלים הטעון היתר רעלים לפי חוק החומרים המסוכנים, יינתן לתקופת תוקפו של היתר פליטה כאמור בחוק אוויר נקי או היתר רעלים לפי חוק החומרים המסוכנים, לפי העניין, אלא אם כן קבעה הוועדה אחרת מנימוקים שיירשמו";

(3) בסעיף 5ד, במקום "בניגוד לתנאי היתר כאמור בסעיף 2" יבוא "בלא היתר כאמור בסעיף 2(א) או בניגוד לתנאיו".

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 2(6) ו-3

תקופת תוקף קצרה יותר. במקרה כזה, תוגש הבקשה להיתר הזרמה לים לפי המועד המוקדם.

לצורך יישום הוראות אלה, תקבע הוועדה במועד הראשון לחידוש או למתן היתר הזרמה לים, לאחר כניסת החוק המוצע לתוקף, את תקופת התוקף של ההיתר, בשים לב למועדים שנקבעו לגבי הפעילות הטעונה היתר רעלים או היתר פליטה בהוראות המעבר המוצעות בפרק ו' להצעת החוק, כמפורט להלן.

עוד מוצע לתקן את סעיף 5 לחוק מניעת זיהום הים באופן שיאפשר הטלת עיצום כספי בשל הזרמה לים בלא היתר, ולא רק הגשת כתב אישום פלילי. זאת בדומה להסדר הקיים בחוק אוויר נקי ולתיקון המוצע בהקשר זה בחוק החומרים המסוכנים.

כאמור בחלק הכללי של דברי ההסבר, מוצע לאפשר איחוד תהליכים בין היתר ההזרמה לים לבין היתר פליטה או היתר רעלים, כדי לטייב ולייעל את התיאום בין ההיתרים השונים. זאת בלי לבטל את ההיתר הנפרד להזרמה לים, שניתן על ידי הוועדה הבין-משרדית לפי חוק מניעת זיהום הים. לשם כך, מוצע לתקן את סעיף 3א לחוק האמור ולקבוע כי הבקשה להיתר הזרמה לים תוגש באותו מועד עם הבקשה להיתר פליטה או היתר רעלים. זאת, למעט בקשה להיתר חירום לצורך הזרמה לים שלא קיימת אפשרות טכנית סבירה למנוע אותה בשל אירוע חריג.

עוד מוצע כי תקופת תוקפו של היתר הזרמה לים תהיה, ככלל, עשר שנים, בהתאמה לתקופת היתר הפליטה או היתר הרעלים, אך הוועדה הבין-משרדית תוכל לקבוע

סימן ד': תיקון חוק המים

7. תיקון חוק המים, התשי"א-1951⁵⁴, בסעיף 20א(א), במקום הסיפה החל במילים "אם נעשו" יבוא: "אם נעשו לפי אחד מאלה:

- (1) לעניין פעולה במקור מים שאינו שפך נחל או סילוק שפכים למקור מים כאמור – אם נעשו בהתאם לצו הרשאה שנתן לעניין זה מנהל הרשות הממשלתית;
- (2) לעניין פעולה בשפך נחל או סילוק שפכים לשפך נחל – אם נעשו בהתאם להיתר לפי סעיף 2 לחוק למניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988; לעניין זה, "שפך נחל" – קטע במורד נחל המסתיים במפגש עם הים, שבו מי הנחל מהווים תערובת של מים מתוקים ממעלה הנחל עם מי הים, דרך קבע או בזמנים משתנים.

סימן ה': שונות

8. תיקון חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011⁵⁵, בתוספת השנייה, בסופה יבוא:

"2. חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993.

9. תיקון חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000⁵⁶, בתוספת הראשונה –

(1) בפרט 23 –

(א) בפסקה (4), במקום "החלטות הממונה" יבוא "החלטה של רשות" ובמקום "החלטות הממונה לפי סעיף 6(ה)" יבוא "החלטות לפי סעיף 6(ה) וסימן ג' בפרק ח";

(ב) פסקה (5) – תימחק;

(ג) בפסקה (12), בסופו יבוא "למעט החלטה בעניין עיצום כספי";

(2) בפרט 32(7), במקום "הממונה לפי סעיף 52" יבוא "המנהל לפי סימן ג' בפרק ח".

ד ב ר י ה ס ב ר

הראשונה לאותו חוק. במטרה להתאים את התוספת האמורה לשינויים בחוק החומרים המסוכנים ובחוק אוויר נקי, מוצעים בה כמה תיקונים, כמפורט להלן: תחילה, מוצע לתקן את פסקה (4) בפרט 23, שעניינו הגנת הסביבה, כך שיהיה אפשר להגיש עתירה מינהלית בשל החלטות של כלל הגורמים המוסמכים לפי חוק אוויר נקי ולא רק הממונה; כמו כן מוצע לתקן את פסקה (12) באותו פרט, שעניינה החלטות הממונה לפי חוק החומרים המסוכנים ולהבהיר כי החלטות אלה, שניתן להגיש בשלהן עתירה מינהלית, אינן כוללות החלטה בעניין עיצום כספי; לבסוף מוצע לתקן בפרט 32, שעניינו עיצום כספי, את ההפניה הקיימת כיום בפסקה (7) להחלטת הממונה לפי סעיף 52 לחוק אוויר נקי, להפניה כללית להחלטות המנהל לפי סימן ג' בפרק ח' לחוק האמור, זאת בהתאם לתיקון המוצע בהקשר זה בסעיף 194(20) ו-22(22) להצעת החוק.

סימן ה': שונות

סעיף 8 חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011 (בפרק זה – חוק הגנת הסביבה), מפרט שורה של סמכויות פיקוח וסמכויות אכיפה שיינתנו לעובדי המשרד להגנת הסביבה. לפי החוק האמור, סמכויות הפיקוח שיינתנו לגורמי הפיקוח המינהלי במשרד מפורטות בתוספת השנייה לחוק. כיום מוסדרות בדרך זו רק סמכויות הפיקוח לפי חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו-2016, ושאר סמכויות הפיקוח מוסדרות בחוקים הספציפיים. מוצע להוסיף לתוספת השנייה לחוק הגנת הסביבה את חוק החומרים המסוכנים, שכיום לא מעוגנת בו רשימת סמכויות הפיקוח המקובלת בחוק הגנת הסביבה, וזאת בלי לגרוע מהסמכויות הנתונות לממונה לפי חוק החומרים המסוכנים.

סעיף 9 חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התשנ"ג-1993, מאפשר להגיש עתירה מינהלית על החלטות של רשויות המינהל המנויות בתוספת

⁵⁴ ס"ח התשי"א, עמ' 169; התשע"ז, עמ' 394.

⁵⁵ ס"ח התשע"א, עמ' 738.

⁵⁶ ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשפ"ב, עמ' 811.

"היתר אחוד" – היתר פליטה אחוד שניתן לפי סימן ב'1 בפרק ד' לחוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף 164(4) לחוק זה (בסימן זה – היתר פליטה אחוד) או היתר רעלים אחוד שניתן לפי סעיף 3 לחוק החומרים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה (בסימן זה – היתר רעלים אחוד);

"היתר פליטה" – היתר פליטה כהגדרתו בסעיף 2 לחוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף 14(1) לחוק זה, שאינו היתר פליטה אחוד;

"היתר רעלים" – היתר שניתן מאת הממונה לפי הוראות חוק החומרים המסוכנים, ושאינו היתר רעלים אחוד;

"מפעל קיים" – עיסוק, פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים או היתר פליטה, שהיה בידי העוסק בו, מבצע הפעילות או בעל המיתקן (בסימן זה – בעל מפעל קיים), ערב יום התחילה או ערב היום הקובע, לפי העניין, היתר פליטה, היתר רעלים או רישיון עסק;

"מקור פליטה טעון היתר" – כהגדרתו בסעיף 2 לחוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף 14(1) לחוק זה;

"תנאים ברישיון עסק" – תנאים שנתן נותן אישור לעניין סעיף 1(א)(1) לחוק רישוי עסקים, ברישיון עסק או בהיתר זמני לפי הוראות החוק האמור;

"תקנות סיווג ופטור" – תקנות החומרים המסוכנים (סיווג ופטור), התשנ"ו–1996⁵⁷, כנוסחן ערב יום התחילה.

11. (א) תחילתו של פרק זה, למעט הסעיפים המנויים בסעיף קטן (ב), ביום תחילתו של חוק זה (בסימן זה – יום התחילה).

(ב) תחילתם של סעיפים 14(ב) עד (ה), 2, 3, 5 עד 7, 9 עד 16 ו-18 עד 26 ו-21(ב) ו-22(ב) עד 3, 6, 12(א), 14(א), 1(ב) ו-17 לחוק זה, ביום ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026) (בסימן זה – המועד הקובע).

ד ב ר י ה ס ב ר

כלל ההיתרים שהוא חייב בהם לגבי המפעל, יידרש להגיש בקשה להיתר אחוד חדש ביום הקובע, כלומר, ביום א' בטבת התשפ"ה (1 בינואר 2025), ולא יוכל ליהנות מתקופת המעבר הנוספת להגשת בקשות להיתר אחוד הקבועה בסעיפים 12 או 13 להצעת החוק.

סעיף 11 בסעיף קטן (א) מוצע כי חלק מהתיקונים בחוקים השונים, המוצעים בחוק זה, ייכנסו לתוקף ביום ח' בטבת התשפ"ה (1 בינואר 2023) (בפרק זה – יום התחילה), באופן שיאפשר היערכות ליישום הראשוני של החוק.

בסעיף קטן (ב) מוצע לדחות את תחילתם של סעיפים שונים המפורטים בו עד יום א' בטבת התשפ"ה (1 בינואר 2025) (בפרק זה – היום הקובע). וזאת כדי לאפשר למשרד להשלים את ההיערכות להקמת מערך הרישוי החדש ופרסום ההנחיות הדרושות להכנת בקשות להיתרים אחודים. כפי שיפורט להלן, לעוסקים ולבעלי מקורות הפליטה ייקבעו מועדים להגשת בקשות להיתרים

סימן ו': תחילה, תחולה והוראות מעבר

סעיף 10 מוצעות כמה הגדרות לפרק זה, כדי שהתיאום בין תיקוני החקיקה השונים ובין ההיתרים השונים לפי חוק אוויר נקי וחוק החומרים המסוכנים ייעשה באופן ברור ועקבי.

על פי המוצע "מפעל קיים" הוא עיסוק, פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים או היתר פליטה, ובידי העוסק בו (או מבצע הפעילות או בעל המיתקן) (בפרק זה – בעל מפעל קיים), מצויים ההיתרים שהוא חייב בהם לפי חוק אוויר נקי, חוק החומרים המסוכנים וחוק רישוי עסקים, ערב יום התחילה או היום הקובע, המוצע, לפי העניין, הגדרה זו משמשת בהסדר בהוראות המעבר, ולפיו ההיתרים השונים שניתנו לגבי מפעל כאמור ייחשבו, יחד, מהיום הקובע כהיתר אחוד עד לקבלת היתר אחוד לפי הוראות חוק אוויר נקי או חוק החומרים המסוכנים. בעל מפעל (כלומר, עוסק, מבצע פעילות או בעל מיתקן הטעונים היתרים כאמור) שאין בידיו, ערב יום תחילתו של החוק המוצע,

⁵⁷ ק"ת התשנ"ו, עמ' 1035.

(א) על אף האמור בסעיף 25 לחוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף 4(12) לחוק זה, בעל מקור פליטה טעון היתר שהוא מפעל קיים, רשאי להפעיל את מקור הפליטה בתקופה שמיום התחילה או מהמועד הקובע, לפי העניין, עד מועד מתן החלטה בבקשה לחידוש היתר פליטה לפי סעיף 25 האמור או בבקשה לקבלת היתר פליטה אחוד או לפי סעיף 29א לחוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף 4(16) לחוק זה, אף אם הסתיימה תקופת תוקפו של היתר הפליטה שבידו במהלך אותה תקופה, ויראו כאילו הוארך תוקפו של ההיתר עד למועד מתן ההחלטה בבקשה כאמור (בסעיף זה – תקופת הארכת התוקף), ובלבד שבעל מקור הפליטה הגיש את הבקשה האמורה עד המועדים המפורטים להלן לגבי הפעילות או המיתקן נושא ההיתר או עד תום עשר שנים מתחילת תוקפו של ההיתר, לפי המוקדם:

- (1) לעניין פעילות או מיתקן כמפורט בפרטים 1.2, 2.4 ו-3 לתוספת השלישית לחוק אוויר נקי – ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026);
- (2) לעניין פעילות או מיתקן כמפורט בפרטים 5.1, 2.2 ו-6.2 לתוספת השלישית לחוק אוויר נקי – כ"ה באייר התשפ"ז (1 ביוני 2027);
- (3) לעניין פעילות או מיתקן כמפורט בפרטים 4.2.5, 6.1 ו-6.3 לתוספת השלישית לחוק אוויר נקי – ז' בסיוון התשפ"ח (1 ביוני 2028);
- (4) לעניין פעילות או מיתקן כמפורט בפרטים 4.1.1, 4.1.8, 4.1.11, 4.2.4 ו-4.6 לתוספת השלישית לחוק אוויר נקי – י"ח בסיוון התשפ"ט (1 ביוני 2029);
- (5) לעניין פעילות או מיתקן כמפורט בפרטים 4.4 ו-4.2, למעט 4.2.4 ו-4.2.5, לתוספת השלישית לחוק אוויר נקי – כ"ט באייר התש"צ (1 ביוני 2030);
- (6) לעניין פעילות או מיתקן כמפורט בפרט 4.1, למעט 4.1.1, 4.1.8 ו-4.1.11, לתוספת השלישית לחוק אוויר נקי – י' בסיוון התשצ"א (1 ביוני 2031);
- (7) לעניין פעילות או מיתקן כמפורט בפרטים 4.3 ו-4.5 לתוספת השלישית לחוק אוויר נקי – כ"ב בסיוון התשצ"ב (1 ביוני 2032);

ד ב ר י ה ס ב ר

שלהם. כדי לעבור למשטר היתרי הפליטה האחודים החדש, נמצא כי אין מקום לחדש את היתרי הפליטה הקיימים המוגבלים להיבטי אוויר בלבד, ועל כן מוצע לאפשר למפעלים הקיימים תקופת היערכות נוספת להגשת בקשות להיתרי פליטה אחודים, בהתאם לסוגי הפעילויות והמיתקנים, בפריסה לאורך 7 שנים עד שנת 2033.

הסדר זה דומה להסדר שנקבע בהוראת המעבר בחוק אוויר נקי, עם חקיקתו בשנת 2008. סעיף 95 לחוק האמור קבע את הפריסה ואת לוחות הזמנים לקבלת היתר פליטה ראשון. בסעיף 9 המוצע מפורטת פריסת לוחות הזמנים להגשת בקשות להיתר פליטה אחוד, שגובשה לאחר בחינה מעמיקה של מצאי המפעלים הקיימים המוכרים למשרד, בשם לב להיערכות הנדרשת. עם זאת, במקרה שהוראת המעבר המוצעת תביא לכך שתוקף ההיתר הקיים יוארך לתקופה של יותר מעשר שנים, מוצע כי הוראה זו לא תחול ובעל מקור הפליטה יידרש להגיש את הבקשה לחידוש היתר הפליטה שבידו לפי המועד הקובע בהיתר.

עד למועד הקובע, יעמדו בתוקפם היתרי הפליטה, היתרי הרעלים ותנאי רישיון העסק שניתנו על ידי המשרד, בלא צורך לחדשם. מהמועד הקובע ועד לקבלת היתר

לפי מערך הרישוי החדש. החל ביום הקובע ועד קבלת ההיתרים החדשים, ייחשבו ההיתרים הקיימים שבידי העוסקים ובעלי מקורות הפליטה להיתרים אחודים. עם זאת, כפי שיפורט להלן, יהיה ניתן לערוך שינויים בהיתרים אלה בהתאם להוראות חוק אוויר נקי או חוק החומרים המסוכנים, לפי העניין, כנוסחם לפני תיקונם בחוק זה, שכן ההיתרים נקבעו מלכתחילה בגישה שונה, ולא בהכרח באופן מעמיק כפי שמוצע כעת, וניתנו לפרקי זמן קצרים יותר ומתוך הנחה כי קיימת גמישות רבה יותר מבחינת האפשרות לערוך בהם שינויים.

למען הסר ספק, יישום עקרונות האסדרה האירופית במסגרת ההיתרים שיינתנו מכוח החוקים האמורים, יוכל להתבצע באופן מיטבי רק במסגרת היתר אחוד, שלפני נתינתו מתבצע תהליך בחינה אינטגרטיבי של הבקשה להיתר.

נוסף על כך מוצע להסמיך את השר לדחות, בצו, את מועד היום הקובע וכן את המועדים להגשת בקשות, אם הדבר יידרש לשם השלמת ההיערכות להפעלת מערך הרישוי החדש.

סעיף 12 מוצע להאריך את תוקפם של היתרי פליטה של מפעלים קיימים לתקופה נוספת. מדי שנה, נדרשים כמה עשרות מפעלים לחדש את היתר הפליטה

(8) לעניין פעילות או מיתקן כמפורט בפרט 1.1 לתוספת השלישית לחוק אוויר נקי – ד' בסיוון התשצ"ג (1 ביוני 2033).

(ב) (1) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו לעניין בעל מקור פליטה טעון היתר כאמור באותו סעיף קטן, שיתרת תקופת התוקף של ההיתר שבדיו, במועד להגשת בקשה החל לגביו לפי אותו סעיף קטן, היא פחות משנה, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 25 לחוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף (12)4 לחוק זה.

(2) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו לעניין היתר פליטה כאמור בו שתקופת תוקפו הסתיימה לאחר יום התחילה בשל ביטולו או התלייתו בידי הממונה לפי סעיף 28 לחוק אוויר נקי.

(ג) מפעל קיים שמתבצעת בו יותר מפעילות אחת מהפעילויות המפורטות בפסקאות (1) עד (6) של סעיף קטן (א), או שיש בו יותר ממיתקן אחד מהמיתקנים המנויים באותן פסקאות, יהיה המועד להגשת הבקשה לגביו כאמור באותו סעיף קטן, המועד המוקדם מבין המועדים המפורטים באותן פסקאות לעניין אותם פעילויות או מיתקנים, אלא אם כן קבע הממונה אחרת לבקשת בעל מקור הפליטה.

(ד) הוארך תוקפו של היתר פליטה לפי הוראות סעיף קטן (א), יפעיל בעל מקור הפליטה את מקור הפליטה בהתאם להיתר כאמור, ויחולו לעניין אותו היתר, מהמועד הקובע ואילך, הוראות חוק אוויר נקי כנוסחן בחוק זה.

(ה) היה מקור פליטה שחלות לגביו הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב) טעון היתר פליטה אחוד לפי הוראות חוק אוויר נקי כנוסחן בחוק זה, יחולו הוראות אלה:

(1) יראו את היתר הפליטה, יחד עם היתר הרעלים או התנאים ברישיון העסק שבידי בעל מקור הפליטה, לפי העניין, החל מהמועד הקובע עד תום תקופת הארכת התוקף החלה לגביו, כהיתר פליטה אחוד;

(2) הסמכויות הנתונות לממונה לעניין היתר פליטה אחוד לפי חוק אוויר נקי, כנוסחו בחוק זה, יהיו נתונות לו לעניין היתר שרואים אותו לפי הוראות פסקה (1) כהיתר פליטה אחוד, ואולם הממונה יהיה רשאי לשנות תנאים בהיתר כאמור בהתאם לסמכויותיו לפי חוק אוויר נקי כנוסחו ערב יום התחילה, ובכלל זה לפי הוראות סעיף 26(א) ו-(ב) לחוק האמור.

(ו) על אף הוראות תקנה 14(א) ו-(ב) לתקנות היתרי פליטה, התש"ע-2010, וכל עוד לא תוקנה התקנה האמורה, תכלול בקשה להיתר פליטה אחוד את הטכניקה המיטבית הזמינה המוצעת ליישום במקור הפליטה מבין כלל הטכניקות המיטביות הזמינות, אף אם אינה הטכניקה אשר תביא להפחתה המרבית של פליטת מזהמים לאוויר; בקשה כאמור תכלול את השיקולים לבחירתה של הטכניקה המוצעת כאמור, בהתחשב בין השאר, ביתרונותיה הסביבתיים ובעלויותיה לעומת חלופות אחרות, הכול בהתאם להנחיות שיפרסם הממונה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצדק כאשר ההליך למתן ההיתר נעשה באופן מעמיק מלכתחילה. הנחה זו אינה מתקיימת לגבי ההיתרים שניתנו בעבר, ועל כן מוצע כי יהיה אפשר לערוך בהם שינויים לפי הוראות הדין הרלוונטי שמכוחו ניתנו טרם תיקון החוק.

בסעיף קטן (ו) מוצע כי על אף הוראות תקנה 14(א) ו-(ב) לתקנות היתרי פליטה (שלפיה בקשה להיתר פליטה תכלול את הטכניקה המיטבית הזמינה אשר תביא להפחתה מרבית

הפליטה האחוד אשר מבוסס כאמור על הליך מתכלל בהתאם לתיקון המוצע בחוק, יראו כאמור את היתר הפליטה, היתר הרעלים והתנאים שנקבעו ברישיון העסק כהיתר אחוד, ואולם ההוראות שעניינן עריכת שינויים בהיתר (כתיקון או כנוסחן בחוק זה) לא יחולו לגבי ההיתר האמור, אלא רק לגבי ההיתר האחוד עצמו. הנחת המוצא היא כי צמצום הגמישות לעריכת שינויים בהיתר

(ז) השר רשאי, בצו, לשנות מועד מהמועדים הקבועים בפסקאות (1) עד (6) שבסעיף קטן (א), אם מצא כי שינוי כאמור נדרש לצורך היערכות ליישום הוראות החוק.

(א) על אף הוראות סעיף 3ה לחוק החומרים המסוכנים בנוסחן בסעיף 5(4) לחוק זה, בעל מפעל קיים רשאי לעסוק ברעלים לפי היתר הרעלים שבידו, בתקופה שמיים התחילה או מהמועד הקובע, לפי העניין, עד מועד מתן החלטה בבקשה לחידוש היתר רעלים או בבקשה לקבלת היתר רעלים אחוד, לפי סעיפים 3ה או 3ב לחוק החומרים המסוכנים, בנוסחם בסעיף 5(4) לחוק זה, ויראו כאילו הוארך תוקפו של היתר הרעלים שבידו עד למועד מתן ההחלטה בבקשה כאמור (בסעיף זה – תקופת הארכת התוקף). ובלבד שבעל המפעל הגיש את הבקשה האמורה עד המועד המפורט להלן לפי הפרט שבו מנויים הפעילות או המיתקן נושא ההיתר בתוספת השלישית לחוק החומרים המסוכנים בנוסחה בסעיף 2(17) לחוק זה (בסעיף זה – תוספת שלישית):

(1) ט"ז בסיוון התשפ"ו (1 ביוני 2026) –

(א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 1.2, 1.3, 1.5 ו-1.6 בחלק א' לתוספת השלישית או לפי פרטים 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.9, 7.12, 7.15, 7.16, 7.17, 7.18, 7.34 ו-7.35 בחלק ב' בתוספת השלישית;

(ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' לפי פרטים 2, 3, 6.1, 6.2 ו-6.3 בחלק א' לתוספת השלישית;

(2) כ"ב בטבת התשפ"ז (1 בינואר 2027) –

(א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 1.4, 6.9, 6.11, 6.13 ו-6.15 בחלק א' לתוספת השלישית;

(ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 2, 3, 6.1, 6.2 ו-6.3 בחלק א' לתוספת השלישית;

ד ב ר י ה ס ב ר

היתרי הרעלים למפעלים הגדולים והבינוניים בהתאם ללוחות הזמנים המפורטים בסעיף המוצע, עד המועד שבו יקבלו היתר רעלים אחוד. תנאי רישיון העסק שניתן לאותם מפעלים יצורפו להיתר הרעלים וייחשבו יחד איתו להיתר אחוד עד המועד האמור. עוד מוצע בסעיף קטן (ב) לקבוע כללים לעניין מפעלים קיימים שמתקיימות בהם מספר פעילויות הטעונות היתר, כך שיובהר כי הבקשה לקבלת היתר רעלים אחוד תוגש בהתאם למועד המתאים ביותר. כך, למשל, כאשר חלק מהפעילות טעון היתר ברמה א' וחלק טעון היתר ברמה ב' – המועד הקובע יהיה בהתאם לפעילות שהיא ברמה א'. נוסף על כך מוצע להבהיר בסעיף קטן (ד) כי הארכת תוקפם של ההיתרים הקיימים לא תחול במקרה של היתר רעלים שבוטל או הותלה בידי הממונה ערב יום התחילה. עוד בדומה להסדר המוצע בסעיף 12 האמור, האפשרות לעריכת שינויים בהיתרים אלה תיעשה על פי חוק החומרים המסוכנים בנוסחו טרם התיקון המוצע בחוק זה, ולא על פי נוסחו המתוקן.

של פליטת מזהמים לאוויר מבין כל הטניקות הזמינות האפשריות, וכי בעל מקור פליטה המבקש לבחור בטכניקה אחרת יגיש ניתוח מפורט של היעילות הכלכלית של כל אחת מהחלופות. בעל מקור פליטה רשאי לכלול בבקשה להיתר פליטה טכניקה מיטבית זמינה שאינה מביאה להפחתה המרבית גם בלא ניתוח כלכלי מפורט. שינוי זה תואם את הוראות דירקטיבת IED בנוסחה הנוכחית, ומאפשר גמישות נוספת בבחירת הטכניקה המיטבית הזמינה לנוכח הצורך להתחשב בהשפעות הסביבתיות של הפעילות על המדידות השונות. כך, למשל, הפחתה מרבית של פליטות לאוויר עשויה להוביל לפליטה מוגברת של מזהמים בשפכים. לפיכך מוצע כי הבקשות להיתרי פליטה יוגשו כשהן כוללות את השיקולים לבחירתה של הטכניקה המיטבית הזמינה המוצעת על ידי בעל מקור הפליטה, בהתאם להנחיות שיפרסם הממונה, ולא בהתאם לתקנה 14 האמורה.

סעיף 13 בדומה להסדר המוצע בסעיף 12 להצעת החוק לעניין מפעלים קיימים שהיו בידיהם היתרי פליטה ערב יום התחילה, מוצע הסדר שלפיו יוארך תוקף

- (3) כ"ה באייר התשפ"ז (1 ביוני 2027) –
- (א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 2.7 ו-7.24 בחלק ב' לתוספת השלישית;
- (ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' לפי פרט 5 בחלק א' לתוספת השלישית;
- (ג) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 4.8 ו-6.11 בחלק א' לתוספת השלישית;
- (4) ב' בטבת התשפ"ח (1 בינואר 2028) – פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 4.7 ו-5 בחלק א' לתוספת השלישית;
- (5) ז' בסיוון התשפ"ח (1 ביוני 2028) –
- (א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' לפי פרט 6.7 בחלק א' לתוספת השלישית;
- (ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 4.7ב(4), 4.7ב(6) ו-7.7ב(7) בחלק א' לתוספת השלישית;
- (6) י"ד בטבת התשפ"ט (1 בינואר 2029) –
- (א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 2.8, 2.10, 7.21, 7.39, 7.48 ו-7.53 בחלק ב' לתוספת השלישית;
- (ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 6.4, 6.5, 6.7 ו-6.8 בחלק א' לתוספת השלישית;
- (7) י"ח בסיוון התשפ"ט (1 ביוני 2029) –
- (א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' לפי פרטים 4.1, 4.2, 4.1א, 4.2 ו-4.6 בחלק א' לתוספת השלישית;
- (ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 4.7ב(1), 6.12 בחלק א' לתוספת השלישית;
- (8) כ"ו בטבת התש"צ (1 בינואר 2030) –
- (א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 2.1, 2.2, 2.16, 4.1, 4.2, 4.3 ו-7.1 בחלק ב' לתוספת השלישית;
- (ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 4.7ב(3), 4.9 ו-6.17 בחלק א' לתוספת השלישית;
- (9) כ"ט באייר התש"צ (1 ביוני 2030) –
- (א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 1, 4.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7, 7.9, 7.10, 7.11, 7.13, 7.14, 7.19, 7.20, 7.25, 7.26, 7.27, 7.28, 7.29, 7.38, 7.43, 7.44, 7.45, 7.47, 7.49 ו-7.55 בחלק ב' לתוספת השלישית;
- (ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' לפי פרטים 4.2א, 4.2ב, 4.4 ו-4.4 בחלק א' לתוספת השלישית;

(10) ו' בטבת התשצ"א (1 בינואר 2031) –

(א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 7.30, 7.31 ו-7.32 בחלק ב' לתוספת השלישית;

(ב). פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 6.6 ו-6.16 בחלק א' לתוספת השלישית;

(11) י' בסיוון התשצ"א (1 ביוני 2031) –

(א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 5.1, 5.2 ו-7.40 בחלק ב' לתוספת השלישית;

(ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' לפי פרט 4.1, למעט 4.1, 4.4 ו-4.14 בחלק א' לתוספת השלישית;

(ג) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרט 6.10 בחלק א' לתוספת השלישית;

(12) י"ז בטבת התשצ"ב (1 בינואר 2032) –

(א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 6.1, 7.8, 7.22, 7.33 ו-7.50 בחלק ב' לתוספת השלישית;

(ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרט 6.14 בחלק א' לתוספת השלישית;

(13) כ"ב בסיוון התשצ"ב (1 ביוני 2032) –

(א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 2.11, 2.12, 2.13, 2.14, 2.15 ו-7.54 בחלק ב' לתוספת השלישית;

(ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' לפי פרטים 4.3 ו-4.5 בחלק א' לתוספת השלישית;

(14) א' בשבט התשצ"ג (1 בינואר 2033) –

(א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 3.1, 3.2, 7.2, 7.3, 7.37, 7.41, 7.42, 7.46, 7.51 ו-7.52 בחלק ב' לתוספת השלישית;

(ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרטים 4.7ב(2) ו-4.7ב(5) בחלק א' לתוספת השלישית;

(15) ד' בסיוון התשצ"ג (1 ביוני 2033) –

(א) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה א' או ברמה ב' לפי פרטים 1.1 בחלק א' לתוספת השלישית;

(ב) פעילות או מיתקן הטעונים היתר רעלים ברמה ב' לפי פרט 6.18 בחלק ב' לתוספת השלישית.

(ב) מפעל קיים שמתבצעת בו יותר מפעילות אחת מהפעילויות המנויות בפרטים שבפסקאות (1) עד (7) של סעיף קטן (א), יהיה המועד הקובע להגשת הבקשה לגבי, כאמור באותו סעיף קטן, המועד המפורט להלן, לפי העניין, אלא אם כן קבע הממונה אחרת לבקשת בעל היתר הרעלים:

(1) כלל העיסוק במפעל פעילויות הטענות היתר רעלים באותה רמה – המועד המוקדם מבין המועדים האמורים באותן פסקאות;

(2) כלל העיסוק במפעל פעילויות המנויות בפרטים שבחלק א' לתוספת השלישית או פעילויות המנויות בפרטים שבחלק ב' לאותה תוספת, אשר טענות היתר ברמה א' והיתר ברמה ב' גם יחד – המועד המוקדם מבין המועדים האמורים באותן פסקאות לגבי הפרטים שבהם מפורטות פעילויות הטענות היתר ברמה א';

(3) כלל העיסוק במפעל הן פעילויות המנויות בפרטים שבחלק א' לתוספת השלישית והן פעילויות המנויות בפרטים שבחלק ב' לאותה תוספת – המועד החל לעניין הפרטים שבחלק א' לתוספת.

(ג) היה עיסוק ברעלים שחלות לגביו הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב) טעון היתר רעלים אחד לפי הוראות חוק החומרים המסוכנים, כנוסחן בסעיף 5 לחוק זה, יחולו הוראות אלה:

(1) יראו את היתר הרעלים, יחד עם התנאים ברישיון העסק שבידי בעל המפעל הקיים, החל מהיום הקובע עד תום תקופת הארכת התוקף החלה לגביו, כהיתר רעלים אחד;

(2) הסמכויות הנתונות לממונה לעניין היתר רעלים אחד לפי חוק החומרים המסוכנים, כנוסחן בסעיף 2 לחוק זה, יהיו נתונות לו לעניין היתר שרואים אותו לפי הוראות פסקה (1) כהיתר רעלים אחד, ואולם הממונה יהיה רשאי לשנות תנאים בהיתר כאמור בהתאם לסמכויותיו לפי חוק החומרים המסוכנים, כנוסחו ערב יום התחילה, ובכלל זה לפי הוראות סעיף 3(ה) לחוק האמור.

(3) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו לעניין היתר רעלים כאמור בו שתקופת תוקפו הסתיימה לאחר יום התחילה בשל ביטולו או התלייתו בידי הממונה;

(4) הוראות סעיף זה לא יחולו לעניין היתר רעלים שנדרש לצורך עיסוק ברעלים הטעון גם היתר פליטה לפי חוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף 4 לחוק זה.

על אף הוראות סעיף 3א לחוק החומרים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה, עיסוק ברעלים שעבר יום התחילה היה טעון היתר רעלים בהתאם להוראות לפי סעיפים 3 ו-10 לחוק החומרים המסוכנים, כנוסחו במועד האמור, ובכלל זה לפי תקנות סיווג ופטור, יוסיף להיות טעון היתר רעלים בהתאם להוראות האמורות, בתקופה שממועד האמור עד המועד שבו קבע השר, בתקנות, הוראות לעניין אותו עיסוק לשם הגנה על איכות הסביבה ובריאות הציבור (בסעיף זה – תקופת המעבר, לעניין עיסוק), ויחולו לגביו, בתקופת המעבר, הוראות חוק החומרים המסוכנים כנוסחן ערב יום התחילה (בסעיף זה – החוק הקיים), בשינויים אלה:

14. פרק ג' – הוראת מעבר לעניין היתר רעלים לעיסוק שאינו עיסוק ברמה א' או עיסוק ברמה ב'

ד ב ר י ה ס ב ר

כך למשל, ניתן לקבוע לגבי בריכות שחייה אשר ממילא טעונות היתרים ורישיונות מצד רגולטורים שונים, תנאים סביבתיים אחידים בלא צורך במתן היתר פרטני מאת המשרד להגנת הסביבה.

סעיף 14 כיום מחזיקים בהיתרי רעלים כ-4,500 עסקים – מרביתם בדרגה C לפי תקנות אמות המידה. לגבי מרבית סוגי העסקים האלה, נמצא שאין הכרח מקצועי בהסדר רישוי פרטני וניתן להסדירם באמצעות מפרטים אחידים או בתקנות שיקבעו מגבלות ותנאים לפעילותם.

(1) על אף הוראות סעיף 3(ד) לחוק הקיים, היתר רעלים יעמוד בתוקף עד תום תקופת המעבר לעניין העיסוק נושא ההיתר;

(2) בעל היתר רעלים רשאי להעביר את ההיתר לאדם אחר, ובלבד שניתן לכך אישור הממונה מראש ובכתב; בקשה להעברת היתר רעלים תכלול את פרטי מקבל היתר הרעלים והצהרתו על כך שתנאי ההיתר מוכרים לו וכי ידועה לו חובתו לפעול לפיהם; בקשה כאמור תוגש לממונה באופן דיגיטלי, במתכונת שפרסם הממונה באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה; הוגשה לממונה בקשה להעברת היתר רעלים לפי הוראות פסקה זו, ייתן הממונה החלטה בבקשה בתוך 30 ימים מיום שהוגשה לו, ורשאי הוא להאריך את התקופה האמורה ב־30 ימים נוספים, אם ראה צורך בכך בשל מורכבות הבקשה.

15. הפרק ג' – דחיית מועדים
השר רשאי, בצו, לדחות את היום הקובע ואת המועדים להגשת בקשה להיתר פליטה אחד או להיתר רעלים אחד, לגבי מפעל קיים, לפי סעיף 18 לחוק אוויר נקי, כנוסחו בסעיף 4(5) לחוק זה או לפי 3א לחוק החומרים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 5(4) לחוק זה, כולם או חלקם, בשישה חודשים, אם מצא כי הדחייה דרושה לצורך היערכות ליישום הוראות החוק.

16. תוקף היתר אחד ראשון
על אף הוראות סעיף 25 לחוק אוויר נקי וסעיף 3ה לחוק החומרים המסוכנים, כנוסחו בסעיפים 12(4) ו־5(4) לחוק זה, תקופת תוקפו של היתר פליטה אחד או היתר רעלים אחד, שיינתן למבקש היתר כאמור לראשונה לאחר היום הקובע, תהיה שבע שנים.

ד ב ר י ה ס ב ר

שתוקפם של היתרים אלה לא יהיה מוגבל מראש בזמן, אלא יימשך עד התקנת תקנות שיקבעו הסדר חלופי.

סעיף 15 כפי שצוין לעיל בדברי ההסבר לסעיף 4(12), בשל תקופת ההיערכות הארוכה וכלקח מיישום חוק אוויר נקי, מוצע כי ההיתרים האחודים הראשונים שיינתנו לפעילות לפי החוק המוצע יהיו לתקופה של שבע שנים, ולא עשר שנים, במטרה לאפשר בחינה ועדכון של ההיתרים בלוח זמנים קצר יותר.

במטרה להבטיח שעסקים אלה יהיו כפופים לתנאים והגבלות מחייבות, עד שיותקנו תקנות או שייקבעו מפרטים מתאימים ומחייבים בדרך אחרת, מוצע כי היתרים שניתנו לעסקים כאמור ערב יום התחילה יעמדו בתוקפם, ואף יהיה ניתן להעביר אותם בכפוף לאישור, בלא הליכי חידוש. עם זאת, מי שיתחיל לעסוק באותם עיסוקים לאחר כניסתו לתוקף של החוק המוצע ובטרם הותקנו התקנות, או שיבצע שינוי משמעותי בעיסוקו בתקופה האמורה, יידרש לקבל היתר חדש בהתאם לחוק החומרים המסוכנים הקיים, אלא

דברי הסבר

פרק ד'

לעומת הליך אישור תוכנית עבודה לרשת חלוקה המוסדר כאמור בסעיף 25 לחוק משק הגז הטבעי ובתקנות חוק משק הגז הטבעי (תוכנית עבודה לרשת חלוקה), התשע"ז-2016, ולעומת הליך אישור הקמת מיתקן גז בלחץ נמוך מאוד עד 4 בר המוסדר כאמור בסעיף 26 לחוק ובתקנות הקמת מיתקן גז בלחץ נמוך מאוד.

לתיקון המוצע תועלות רבות למשק ולציבור הצרכנים ובשל כך יש חשיבות רבה לקידומו בהקדם האפשרי.

פרישת רשת החלוקה התקדמה מאוד בשנים האחרונות וכיום יש מספר משמעותי של צרכנים פוטנציאליים המצויים בסמיכות לרשת החלוקה הקיימת, או שצפויה להיות מוקמת בקרוב. בין השאר, התיקון צפוי לסייע בהפחתת הרגולציה הקיימת כיום ובכלל זה בקיצור לוחות הזמנים, ולהקל באופן ניכר על חיבור של אותם צרכנים. כיום גם במקרים פשוטים שבהם הצרכן סמוך לרשת החלוקה שאושרה ואשר זמן הקמת מיתקן הגז לחיבורו צפוי להיות קצר יחסית, קבלת האישור הסטטוטורי אורכת לרוב חודשים רבים, בעוד שלפי ההליך המוצע תקופה זו תתקצר משמעותית ויהיה ניתן לאשר את הבקשה בתוך זמן קצר ביותר.

בכך התיקון צפוי לסייע בקידום תועלות כלכליות ואחרות, הן לצרכנים עצמם והן מהבחינה המשקית, ולסייע בחיסכון תשומות הן בהיבט התכנוני-סטטוטורי והן מבחינת העלויות המשקיות כאמור.

התיקון השלישי שמוצע בפסקה (3) לסעיף 17 להצעת החוק, עניינו קביעת אמות מידה לעוסקים בתחום שיווק הגז הטבעי לצרכנים במקטע הביתי. סעיף 38 לחוק משק הגז הטבעי קובע כי המועצה לענייני משק הגז הטבעי רשאית לקבוע אמות מידה או הוראות בעניין הרמה, הטיב והאיכות שעל בעל רישיון לפי החוק לתת לצרכניו.

העיסוק בשיווק גז טבעי אינו טעון רישיון ונכון לעכשיו אין כוונה לקבוע בתקנות חובת רישיון כאמור בהתאם לסמכות שר האנרגיה שבסעיף 5 לחוק משק הגז הטבעי. על כן לפי סעיף 38 לחוק משק הגז הטבעי בנוסחו היום, אין אפשרות לקבוע אמות מידה או הוראות לעניין מי שעוסק בשיווק של גז טבעי.

מוצע לתקן את חוק משק הגז הטבעי באופן שיאפשר למועצה לענייני משק הגז הטבעי, לקבוע אמות מידה או הוראות למשווקים, לפי עיקרי הדברים המפורטים להלן. כמו כן, כצעד משלים לכך מוצע לתקן בהתאם את סעיף

סעיף 17 מוצע להסדיר שלושה עניינים בחוק משק הגז **כללי** הטבעי, התשס"ב-2002 (בפרק זה – חוק משק הגז הטבעי). התיקון הראשון מוצע בפסקה (1) לסעיף 17 להצעת החוק ועניינו הארכת רישיון ההולכה של חברת נתיבי הגז הטבעי לישראל בע"מ (בפרק זה – חברת נתג"ז).

התיקון השני שמוצע בפסקה (2) לסעיף 17 להצעת החוק עניינו אישור בהליך מהיר של מיתקן גז טבעי ברשת חלוקה. הגז הטבעי מגיע אל מפעלי התעשייה והצרכנים האחרים באמצעות מערכת הולכה ורשת חלוקה. רשת החלוקה מזרימה גז טבעי בלחץ נמוך לצרכנים ברחבי הארץ והיא מוקמת על ידי חברות החלוקה, שהן בעלות רישיון להקים ולהפעיל את הרשת האמורה לפי החוק.

הליך אישור תוכנית עבודה לרשת חלוקה מוסדר בסעיף 25 לחוק משק הגז הטבעי. סעיף 25(ד) לחוק משק הגז הטבעי קובע כי תוכנית עבודה שאושרה לפי החוק תבוא במקום אישור לפי חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (בפרק זה – חוק התכנון והבנייה). לעניין מיתקן גז טבעי בלחץ נמוך מאוד עד 4 בר, ניתן להגיש היתר בנייה לפי סעיף 26 לחוק משק הגז הטבעי ולפי תקנות התכנון והבנייה (הקמת מיתקן גז טבעי בלחץ נמוך מאוד), התשס"ז-2006 (בפרק זה – תקנות הקמת מיתקן גז טבעי בלחץ נמוך מאוד).

סעיף 1109 לחוק התכנון והבנייה מעגן את הליך התכנון הייחודי שלפי סעיף 26 לחוק משק הגז הטבעי. סעיף 26(ד) לחוק התכנון והבנייה קובע כי הקמת קו תשתית תת־קרקעית בידי בעל רישיון לחלוקת גז – אינה טעונה היתר בנייה.

לפי הדין כיום, במקרים שבהם חברת החלוקה מעוניינת לחבר צרכן הממוקם בסמוך לקו חלוקה קיים או לקו חלוקה שכבר אושר בהליך סטטוטורי, למרות שמתווה החיבור הוא בעל מאפיינים תכנוניים פשוטים יחסית, יש צורך לקבל אישור לתוכנית עבודה לרשת חלוקה, על כל המשתמע מכך, בהליך שנמשך לרוב מספר רב של חודשים. לחלופין, ניתן לקבל אישור בעבור מקטעים דומים בלחץ נמוך מאוד, לפי סעיף 26 לחוק משק הגז הטבעי, בהליך שנמשך גם הוא חודשים רבים.

מוצע להוסיף לחוק משק הגז הטבעי מסלול לאישור בהליך מהיר של חיבור צרכנים סמוכים לרשת החלוקה בלחץ נמוך של עד 7 בר, במקרים המוגדרים בהצעת החוק ובתנאים המפורטים בה. מסלול זה מקוצר ויעיל יותר

⁵⁸ ס"ח התשס"ב, עמ' 55; התשפ"ב, עמ' 161.

(ב) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) להאריך את תקופת תוקפו של רישיון הולכה שניתן לפי סעיף 11א(א) לתקופה אחת נוספת של 15 שנים";

(2) אחרי סעיף 26 יבוא:

"הגדרות לסעיפים 26א. בסעיף זה ובסעיפים 26 עד 26ב – 26א עד 26ב

"אישור בהליך מהיר" – אישור שניתן לפי סעיפים 26 עד 26ב;

"הגורם המאשר" – מהנדס הוועדה ואולם –

(1) לענין מיתקן גז שאינו במרחב תכנון מקומי כאמור בסעיף 12 לחוק התכנון והבנייה – מתכנן המחוז;

(2) אם התקבלו הערות בעל מקרקעין כאמור בסעיף 26ד(ו) – רשות הרישוי המקומית;

"מגבלות" – מגבלות בנייה, פיתוח ושימוש שיחולו על המקרקעין בשל הקמת מיתקן הגז;

"מהנדס הוועדה" – מהנדס הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, כמשמעותו בסעיף 20 לחוק התכנון והבנייה, של הוועדה שבתחומה מוצע להקים את מיתקן הגז;

ד ב ר י ה ס ב ר

באב התשצ"ד (31 ביולי 2034). בשנת 2015 הוקם צוות בין-משרדי שכלל נציגים של משרד האנרגיה, האוצר, רשות החברות הממשלתיות ורשות הגז הטבעי, לצורך גיבוש מתווה עיבוי ההון העצמי של חברת נתג"ז (בפרק זה – הצוות). הצוות בחן, בין השאר, את יחס ההון הפיננסי של חברת נתג"ז, שהיה נמוך באותה תקופה בהשוואה לחברות ממשלתיות אחרות שפועלות בתחום התשתיות. בין השאר, המליץ הצוות על הארכת תקופת רישיון ההולכה של החברה, כדי לשפר את המדרים הפיננסיים של החברה, וזאת באמצעות מתן האפשרות לגיוס ולמימון לתקופות ארוכות יותר. לנוכח זאת, מוצע לתקן את סעיף 15(ב) לחוק משק הגז הטבעי ולקבוע כי שר האנרגיה יהיה רשאי להאריך את תקופת רישיון ההולכה של חברת נתג"ז לתקופה אחת נוספת של 15 שנה.

לפסקה (2)

לסעיף 26א המוצע

מוצע לקבוע הגדרות למונחים שיש בהם שימוש בהצעת החוק לענין הסדרת האישור בהליך מהיר. בכלל זה מוצע לכנות את ההליך המוצע כ"אישור בהליך מהיר", את הגורמים התכנוניים הרלוונטיים (מהנדס הוועדה ומתכנן המחוז) כמי שנושאים בתפקיד ביחס למיקום המבוקש של מיתקן הגז שיוקם, את "תחום הבקשה" בצורה רחבה, ככוללת, חוץ מהשטח שבו תוקם המערכת, גם את השטח שנדרש לשם הקמת המערכת וכן שטח שבו יחולו מגבלות בנייה, פיתוח או שימוש בשל המיתקן.

77 לחוק משק הגז הטבעי, שעניינו הטלת עיצומים כספיים, כך שיהיה ניתן להטיל עיצום כספי על משווק שפעל בניגוד לאמות המידה או להוראות שנקבעו כאמור בסעיף 38 לחוק משק הגז הטבעי כנוסחו המוצע.

יצוין כי המשווקים פועלים במשק הגז הטבעי כחלק ממערכת יחסים משולשת, בינם לבין הצרכן ולבין בעל רישיון החלוקה האמון על הקמה של רשת החלוקה והפעלתה לפי רישיונו בהתאם לסעיף 2(3) לחוק משק הגז הטבעי. קביעת אמות מידה לשירות בעבור צרכנים במקטע הביתי תאפשר קביעת רמת שירות אחידה לשיווק גז טבעי לאותם צרכנים. בהיעדר אמות מידה כאמור, השירות לצרכנים אלה ניתן לפי שיקולי החברות העוסקות בשיווק, באופן שאינו אחיד ובלא התוויה של סטנדרט מינימלי למתן השירותים. לנוכח האמור, יש צורך ממשי בהסדרת פעילות זו בהקדם האפשרי וההתייחסות הרגולטור לנושאים שבבסיס מתן השירות – ביניהם התקשרות עם הצרכן, גביית תשלומים ומשלוח חשבונות, הפסקה או צמצום השירות וכדומה. קביעת אמות המידה לשירות בנסיבות אלה משמעותית ביותר כאשר מדובר בצרכנים קטנים בעלי היקף צריכה נמוך יחסית.

לפסקה (1)

סעיף 15 לחוק משק הגז הטבעי קובע כי התקופה המרבית למתן רישיון שאינו רישיון חלוקה היא 30 שנה. ביום י"ד באב התשס"ד (1 באוגוסט 2004) ניתן לחברת נתג"ז רישיון הולכה ל-30 שנה, והוא בתוקף עד יום ט"ו

“מיתקן נקודת המעבר” – מונה ומיתקן להפחתת לחץ כאמור
בסעיף 37(ב);

“מיתקן תשתית” – כל אחד מאלה, לרבות מיתקנים המשרתים
אותם:

(1) דרכים ומסילות ברזל לסוגיהן;

(2) קווי תשתית ובכלל זה קווי חשמל, קווי גז פחמימני
מעובה, קווים שמובילים כימיקלים ודלק לסוגיהם או
חומרים מסוכנים;

(3) קווי תקשורת;

(4) קווי מים, קווי ביוב וקווי ניקוז;

“מתכנן המחוז” – כמשמעותו בסעיף 8(א) לחוק התכנון
והבנייה, של המחוז שבתחומו מוצע להקים את מיתקן
הגז;

“רשות רישוי מקומית” – כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה;

“תחום הבקשה” – השטח אשר בהתאם לבקשה לאישור
בהליך מהיה, כמשמעותה בסעיף 26ג, כולל את כל אלה:

(1) השטח שבו תוקם רשת החלוקה;

(2) שטח שנדרש לשם הקמת מיתקן הגז והשטח שבו
יחולו מגבלות בשל, והכול בהתאם לבקשה לאישור
בהליך מהיה.

26ב. על אף הוראות סעיפים 25 עד 26, הגורם המאשר מוסמך
לאשר את מיקומו של מיתקן גז שהוא חלק מרשת חלוקה,
באישור בהליך מהיה, אם מתקיימים לגבי מיתקן הגז כל אלה:

(1) מיתקן הגז נועד לחבר בין רשת חלוקה שניתנו לגביה
האישורים הנדרשים לפי פרק זה ולפי חוק התכנון והבנייה,
לבין צרכן;

סמכות לאישור
בהליך מהיר של
מיתקן גז ברשת
חלוקה

ד ב ר י ה ס ב ר

תנאי נוסף לאישור בהליך מהיר הוא שמיתקן הגז
ומגבלות הבטיחות הנובעות מהקמתו יהיו בקרקע שייעודה
דרך, בשטח ציבורי פתוח ששטחו הרצוף עולה על 10 דונם
או בשטח הצרכן, כמפורט בסעיף. אם מיתקן הגז הוא בלחץ
שלא יעלה על 4 בר, יינתן אישור בהליך מהיר גם בקרקע
שייעודה שטח למיתקנים הנדסיים ושטח חקלאי (פסקאות
3 ו-4).

כמו כן נדרש כי מיתקן הגז שיוקם יהיה תת־קרקעי
בלבד, למעט החלק העילי של שוחה לברז ניתוק. הוראה
זו לא תחול לגבי מיתקן גז שיוקם בשטח צרכן (פסקה 5).

במסגרת התיקון המוצע ניתן לבקש אישור בהליך
מהיר בשני מקרים (פסקה 6):

– אם אורכו של מיתקן הגז אינו עולה על 1,500 מטרים;

לסעיף 26ב המוצע

מוצע לקבוע כי הגורם שיהיה מוסמך לאשר את
תשתית החלוקה בהליך מהיר לפי סעיף זה הוא מהנדס
הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה של המרחב התכנוני
שבו מתוכננת הקמת התשתית (להלן – מהנדס הוועדה),
ולעניין מיתקן גז שאינו במרחב תכנון מקומי כאמור בסעיף
12 לחוק התכנון והבנייה – מתכנן המחוז.

נוסף על כך, מוצע לקבוע את התנאים אשר בהתקיימם
יינתן אישור בהליך מהיר להקמת מיתקן גז. אישור כאמור
יינתן רק למיתקן שנועד לחבר בין רשת חלוקה שניתנו
לגביה האישורים הנדרשים לפי פרק ג' לחוק משק הגז
הטבעי הכוללים, בין השאר, מפרט שאושר לפי סעיף 24
ולפי חוק התכנון והבנייה, לבין צרכן גז טבעי, ואשר מוזרם
בו גז בלחץ שלא יעלה על 7 בר (פסקאות 1 ו-2).

- (2) במיתקן הגז יוזרם גז בלחץ שלא יעלה על 7 בר (bar);
- (3) מיתקן הגז יוקם בקרקע שייעודה דרך, בשטח ציבורי פתוח ששטחו הרצוף עולה על 10 דונם או בשטח הצרכן, ואם מיתקן הגז הוא בלחץ שלא יעלה על 4 בר (bar) – יכול שיוקם גם בשטח המיועד למיתקנים הנדסיים או בשטח חקלאי;
- (4) מגבלות שיחולו בשל הקמת מיתקן הגז, שלא בשטח הצרכן, יחולו רק בקרקע או בשטח כאמור בפסקה (3);
- (5) מיתקן הגז שיוקם שלא בשטח הצרכן יהיה תת־קרקעי בלבד, למעט החלק העילי של שוחה לברז ניתוק;
- (6) אורכו של מיתקן הגז שיאושר לא יעלה על 1,500 מטרים, ואם התקיימו שני התנאים שלהלן – על 3,000 מטרים:
- (א) מיתקן הגז הוא בלחץ שלא יעלה על 4 בר (bar);
- (ב) בקרקע שבה יוקם מיתקן הגז ואינה שטח הצרכן, מותרת הקמת קו תשתית תת־קרקעי בהתאם לתוכנית מפורטת או תוכנית מיתאר מקומית הכוללת הוראות של תוכנית מפורטת, שאושרה לפי חוק התכנון והבנייה;
- לעניין פסקה זו, "אורכו של מיתקן הגז" – אורך תשתית מיתקן הגז הגדול ביותר הנמדד החל מנקודת ההתחברות לרשת החלוקה כאמור בפסקה (1), שהיא רשת חלוקה שהאישור לגביה ניתן שלא באישור בהליך מהיר, ועד מיתקן נקודת מעבר שהוא חלק ממיתקן הגז שלגביו מתבקש האישור בהליך מהיר, בתוספת מרחקי מגבלות החלות בשל המיתקנים כאמור.
- (א) בקשה לאישור בהליך מהיר תוגש בידי בעל רישיון חלוקה (בסעיפים 26 עד 26ה – המבקש) למהנדס הוועדה, ולעניין מיתקן גז שאינו במרחב תכנון מקומי כאמור בסעיף 12 לחוק התכנון והבנייה – למתכנן המחוז, ותכלול את כל אלה:

בקשה לאישור
בהליך מהיר

26.

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר, כי המדידה הקובעת תהיה של המקטע הארוך ביותר במיתקן, שכן אפשר שיהיו כמה נקודות מעבר במיתקן חלוקה אחת.

לסעיף 26 המוצע

בקשה לאישור בהליך מהיר תוגש לגורם המאשר בידי בעל רישיון חלוקה ותכלול תשריט מפורט, שבו יסומנו על גבי מפה הפרטים שנדרשים כדי לבחון את הבקשה, באופן שמאפשר לקרוא כל רובד של הפרטים, לפי כל אחת מהפסקאות שבסעיף קטן (א)(1) המוצע, בנפרד או יחד עם האחרים.

– אם אורכו של מיתקן הגז עולה על 3,000 מטרים – הוא בלחץ שלא יעלה על 4 בר, ובקרקע שבה יוקם מיתקן הגז ואינה שטח הצרכן, מותרת הקמת קו תשתית תת־קרקעי לפי תוכנית מפורטת או תוכנית מיתאר מקומית הכוללת הוראות של תוכנית מפורטת (כמשמעותה בסעיף 26(ד) לחוק התכנון והבנייה).

אורך מיתקן הגז יימדד בין נקודת ההתחברות לרשת חלוקה מאושרת כדין, שלא לפי התיקון המוצע, לבין מיתקן נקודת המעבר שהוא חלק ממיתקן הגז שלגביו מתבקש האישור בהליך מהיר המוצע, כמפורט בסעיף; תשתית כאמור יכולה לכלול נקודת מעבר אחת או יותר, כלומר גם אם האישור או החיבור של רשת חלוקה ייעשה בכמה שלבים שכולם או חלקם אושרו בהליך המהיר המוצע.

(1) תשריט בקנה מידה של 1:500, שייערך על גבי מפת מדירה שנערכה ונחתמה בידי מודד בעל רישיון לפי פקודת המדידות⁵⁹, והמעודכנת לשנה שלפני מועד הגשת הבקשה, שבו סומנו על גבי המפה כל אלה, באופן שמאפשר קריאה של כל אחד מהם בנפרד או יחד עם האחרים:

(א) רצועת השטח המיועדת להנחת צינור גז תת-קרקעי שהוא חלק מרשת החלוקה, המתווה של הרצועה ורוחבה, ופירוט המגבלות שיחולו עליה;

(ב) מיקום מיתקני נקודת המעבר;

(ג) ייעודי הקרקע והגבלות הנוגעות לשימושי הקרקע, בהתאם לכל התוכניות המאושרות לפי חוק התכנון והבנייה החלות בתחום הבקשה;

(ד) כל מיתקני התשתית וכל מיתקני הגז הנמצאים בתחום הבקשה, לרבות מיתקנים כאמור שטרם הוקמו אך אושרו בתוכנית לפי חוק התכנון והבנייה, והמגבלות החלות בשלהם;

(ה) שטח לעבודות זמניות הנלוות לעבודות הקמת מיתקן הגז לפי הבקשה לאישור בהליך מהיר, אם המגיש מבקש לכלול באישור הוראות לעניין שטח כאמור, לרבות שטח לעירום עפר, שטח אחסנה ודרך גישה זמנית אליו;

(ו) אזור נטול מקורות הצתה סביב מיתקנים הכוללים נישוב, אם נדרש; לעניין זה, "מקורות הצתה" ו"נישוב" – כהגדרתם בתקנות לפי סעיף 25(טו);

(2) נספח בינוי ותיאום תשתיות, חתום בידי מתכנן מיתקן הגז, אשר יתייחס, בין השאר, לנושאים אלה:

(א) תנוחה של מיתקן הגז המתוכנן על גבי מפת המדידה כאמור בפסקה (1), לרבות סימון מיקום מיתקני תשתית קיימים ומתוכננים;

ד ב ר י ה ס ב ר

על הבקשה יחתמו בעל רישיון החלוקה שהוא מגיש הבקשה, עורך הבקשה מטעם בעל רישיון החלוקה ומתכנן מיתקן הגז.

נוסף על כך תכלול הבקשה נספח בינוי כמפורט בסעיף קטן (א)(2) ומסמכים נוספים כמפורט בסעיף קטן (א) המוצע, לרבות מפרט שאושר לפי סעיף 24 לחוק משק הגז הטבעי, וכן התייחסות בעלי מיתקני התשתית, והמידע שהעבירו בהתאם לסעיף 26ד(א) המוצע.

⁵⁹ חוקי א"י, כרך ב', עמ' 1308.

(ב) פירוט התכנון המוצע של מיתקן הגז, לרבות הלחצים המתוכננים, עומק ההטמנה וחציות עיליות ותת־קרקעיות של מיתקני תשתית אחרים, והכול בהתייחס גם לתיאור פני שטח, למיתקני תשתית שכנים ומיתקני גז שכנים, תת־קרקעיים ועיליים, למבנים, וכן לקווי בניין בהתאם לתקן המפורט בתוספת;

(ג) פרטי תכנון נקודתיים נדרשים, ובכלל זה פרטי החציה והשילוט;

(ד) שטח לעבודות זמניות, אם נדרש, כאמור בפסקה (1)(ה);

(3) מפרט שאושר לפי סעיף 24, למיתקן הגז שלגביו מבוקש האישור בהליך מהיר;

(4) המידע וההתייחסות שהעבירו בעלי מיתקני התשתית, בהתאם לסעיף 26ד(א).

(ב) על בקשה לאישור בהליך מהיר יחתמו כל אלה:

(1) בעל רישיון החלוקה שמגיש את הבקשה;

(2) מי שערך את הבקשה מטעם בעל רישיון החלוקה;

(3) מתכנן מיתקן הגז.

26. (א) בעל רישיון חלוקה לא יגיש בקשה לאישור בהליך מהיר אלא אם כן פנה לכל בעלי מיתקני התשתית בתחום הבקשה, 15 ימים לפחות לפני הגשת הבקשה, בבקשה לקבל מהם מידע בדבר מיתקני התשתית שבתחום הבקשה והתייחסות אליה (בסעיף קטן זה – הפנייה); פנייה כאמור תכלול:

(1) הודעה לכל אחד מבעלי מיתקני התשתית בתחום הבקשה כי עליו למסור לבעל רישיון החלוקה את המידע וההתייחסות כאמור בתוך 15 ימים מיום שנמסרה לו הפנייה;

(2) את מסמכי הבקשה כאמור בסעיף 26ג(א).

תנאי מקדים להגשת בקשה וקבלת הערות לאחר ההגשה

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן מוצע לקבוע הליך לקבלת עמדות בעלי מקרקעין בתחום הבקשה, ולקבלת הערות בעלי מיתקני התשתית בתחום הבקשה – וזאת לאחר הגשת הבקשה, כמפורט בסעיף קטן (ג) ואילך.

כך למשל, לעניין בעל מקרקעין שמענו אינו ידוע, מוצע לקבוע הסדר של פרסום בעיתון, בדומה להוראות שחלות במצבים דומים לפי חוק התכנון והבנייה.

מוצע לקבוע כי אם הגורם המאשר לא קיבל את הערותיו של בעל מקרקעין לבקשה במהלך התקופה שנקבעה לכך, יראו את בעל המקרקעין כאילו הסכים לבקשה לאישור בהליך מהיר.

לסעיף 26 המוצע

מוצע לקבוע כי בעל רישיון חלוקה לא יגיש בקשה לאישור בהליך מהיר אלא אם כן פנה לכל בעלי מיתקני התשתית בתחום הבקשה, 15 ימים לפחות לפני הגשת הבקשה, לקבל מהם מידע בדבר מיתקני התשתית שבתחום הבקשה ואת התייחסותם לבקשה, וכלל בבקשה הודעה ואת מסמכי הבקשה, והכול כמפורט בפסקאות (1) ו־(2) לסעיף קטן (א) המוצע.

מוצע לקבוע, כי אם המבקש לא קיבל את המידע או את ההתייחסות לבקשה בתוך 15 הימים האמורים, הוא יגיש את הבקשה לגורם המאשר בצירוף העתק הפנייה לבעל מיתקן התשתית.

(ב) לא קיבל המבקש את המידע או את ההתייחסות לבקשה בתקופה האמורה כאמור בסעיף קטן (א)(1), יגיש את הבקשה כאמור בסעיף 26 בצירוף העתק הפנייה לבעל מיתקן התשתית.

(ג) לאחר הגשת הבקשה לאישור בהליך מהיר יודיע המבקש לכל בעלי מיתקני התשתית ובעלי המקרקעין שבתחום הבקשה על הגשת הבקשה ויצרף להודעה את מסמכי הבקשה כאמור בסעיף 26(א); בהודעה כאמור יציין המבקש כי באפשרות בעל מיתקן התשתית או בעל המקרקעין לשלוח את הערותיו לבקשה למהנדס הוועדה או למתכנן המחוז, שאליו הוגשה הבקשה, עם העתק למבקש, בתוך 15 ימים מיום מסירת ההודעה.

(ד) הודעה לבעל מקרקעין לפי סעיף קטן (ג) תימסר או תישלח לבעל המקרקעין לפי מענו הידוע, במסירה אישית או בדואר רשום עם אישור מסירה; המבקש יצרף לבקשה את אישור המסירה כאמור או ראייה אחרת המעידה על קיום הוראת סעיף קטן זה; לא ידוע למבקש מענו של בעל המקרקעין כאמור ולא הצליח להשיגו במאמץ סביר –

(1) יצהיר כי מענו של בעל המקרקעין אינו ידוע לו וכי עשה מאמץ סביר להשיגו;

(2) יערוך פרסום בעיתון לפי הוראות סעיף 1א לחוק התכנון והבנייה, שיפורטו בו עיקרי הבקשה לאישור בהליך מהיר, תחום הבקשה, משרדי הגורם המאשר שבהם ניתן לעיין במסמכי הבקשה וכן האפשרות של בעל המקרקעין בתחום הבקשה לשלוח את הערותיו לבקשה למהנדס הוועדה או למתכנן המחוז, שאליו הוגשה הבקשה עם העתק למבקש בתוך 21 ימים ממועד הפרסום.

(ה) פרסם המבקש פרסום בעיתון כאמור בסעיף קטן (ד)(2), יעביר למהנדס הוועדה או למתכנן המחוז, שאליו הוגשה הבקשה, את העתק הפרסום וכן את התצהיר כאמור באותו סעיף קטן.

(ו) לא קיבל מהנדס הוועדה או מתכנן המחוז, שאליו הוגשה הבקשה, את הערותיו של בעל מקרקעין לבקשה, במהלך התקופה שנקבעה לכך, יראו את בעל המקרקעין כאילו הסכים לבקשה לאישור בהליך מהיר, והמהנדס או המתכנן כאמור, יחליט בבקשה כגורם מאשר כאמור בסעיף 26(ה); קיבל המהנדס או המתכנן כאמור את הערותיו של בעל מקרקעין במהלך התקופה שנקבעה לכך, יעביר את ההערות שהתקבלו לרשות הרישוי המקומית לצורך החלטתה בבקשה כגורם מאשר, כאמור בסעיף 26(ה).

החלטת בבקשה
לאישור בהליך
מהיר

הגורם המאשר יחליט אם לאשר בקשה לאישור בהליך מהיר או לדחותה, בתוך 20 ימים מתום התקופה שבה בעל המיתקן התשתית או בעל המקרקעין רשאי היה להעביר את הערותיו כאמור בסעיפים 26ד(ג) או 26ד(ד)(2), לפי העניין; הגורם המאשר לא יקבע תנאים לאישור הבקשה, למעט לעניין אופן ביצוע העבודה המבוקשת ולעניין החזרת השטח לקדמותו בתחום ביצוע העבודה לאחר סיום העבודות; הגורם המאשר ישלח עותק של ההחלטה למגיש הבקשה ולרשות הגז הטבעי.

(ב) החלטת הגורם המאשר כאמור בסעיף קטן (א) תונחה על פי שיקולים תכנוניים ומהתוכניות החלות לפי חוק התכנון והבנייה ובשים לב להערות בעל המקרקעין ופוטנציאל הפגיעה בתשתית אחרת שעלול לגרום לפגיעה סביבתית חמורה ביותר ובלתי הפיכה, ועל פי אלה בלבד; הגורם המאשר לא ידרוש מהמבקש מסמכים, פרטים וצורפות נוספים, מעבר למפורט בסעיפים 26 ו-26.

(ג) לא התקבלה החלטת הגורם המאשר בתוך 5 ימים מתום התקופה שנקבעה בסעיף קטן (א), יראו את הבקשה לאישור בהליך מהיר כאילו אושרה.

ערר על החלטה
בבקשה לאישור
בהליך מהיר

126. (א) החליט הגורם המאשר לדחות את הבקשה לאישור בהליך מהיר, או לאשר את הבקשה בתנאים שאינם אופן ביצוע העבודה המבוקשת או החזרת השטח לקדמותו בתחום ביצוע העבודה לאחר סיום העבודות, רשאי מגיש הבקשה לאישור בהליך מהיר לערור על החלטה כאמור של הגורם המאשר, בתוך 15 ימים מיום שהומצאה לו.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 126 המוצע

על החלטת מהנדס הוועדה הדוחה את הבקשה לאישור בהליך מהיר או הקובעת תנאים בניגוד לאמור בסעיף 26, יהיה ניתן לערור לוועדת ערר בתוך 15 ימים.

מוצע לקבוע את ההליך לערר כאמור: הוא יוגש בתוך 15 ימים מיום שבו הומצאה ההחלטה למבקש, אם הגורם המאשר הוא מהנדס הוועדה – הערר עליו יוגש לרשות הרישוי, ואם הגורם המאשר הוא מתכנן המחוז – יוגש לוועדת המשנה לתוכניות עבודה, המוקמת לפי סעיף 119 לחוק התכנון והבנייה, הגורם המאשר יוכל להשיב לערר בתוך 7 ימים מיום שהומצאה אליו, וההחלטה בערר תתקבל בתוך 30 ימים מיום שהוגשה או מיום שהוגשה תגובת הגורם המאשר, לפי המוקדם.

מוצע להבהיר כי בערר שמוגש לרשות הרישוי – הרכב הרשות לא יכלול את מהנדס הוועדה, שכן על החלטתו מוגש הערר. כמו כן מוצע לקבוע כי מנהל הרשות לגז טבעי, שמונה לפי סעיף 59 לחוק משק הגז הטבעי, או עובד הרשות מטעמו יזומן לדיונים בערר ויהיה רשאי להביא את עמדת הרשות בנוגע לערר.

לסעיף 26 המוצע

מוצע לקבוע כי הגורם המאשר יחליט בבקשה לאישור בהליך מהיר בתוך 20 ימים מתום התקופה שבה בעל המיתקן התשתית או בעל המקרקעין היו רשאים להעביר את הערותיהם כאמור בסעיפים 26ד(ג) או 26ד(ד)(2), לפי העניין. הגורם המאשר לא יקבע תנאים לאישור הבקשה, למעט לעניין אופן ביצוע העבודה המבוקשת ולעניין החזרת השטח לקדמותו בתחום ביצוע העבודה ולאחר סיום העבודות.

כמו כן מוצע לקבוע כי הגורם המאשר לא יוכל לדרוש ממגיש הבקשה מסמכים, פרטים וצורפות נוספים, מעבר למפורט בסעיפים 26 ו-26 המוצעים.

עוד מוצע לעגן את העיקרון שלפיו החלטת הגורם המאשר תונחה על פי שיקולים תכנוניים הנובעים מהערות בעל המקרקעין ומהתוכניות החלות בהתאם לחוק התכנון והבנייה, מחוק משק הגז הטבעי, או מפוטנציאל פגיעה בתשתית אחרת שעלול לגרום לפגיעה סביבתית חמורה ביותר ובלתי הפיכה, ועל פי אלה בלבד.

אם לא התקבלה החלטת הגורם המאשר בתוך 5 ימים מתום התקופה שנקבעה בסעיף קטן (א), יראו את הבקשה לאישור בהליך מהיר כבקשה שאושרה.

(ב) הערר יוגש לרשות הרישוי, ואם הגורם המאשר הוא מתכנן המחוז – לוועדת המשנה לתוכניות עבודה כמשמעותה בסעיף 119 לחוק התכנון והבנייה.

(ג) מגיש הערר יעביר העתק מהערר לגורם המאשר, והגורם המאשר יהיה רשאי להשיב לערר בתוך 7 ימים מיום שהומצא לידי הערר.

(ד) החלטה בערר תינתן בתוך 30 ימים מיום שהוגשה תשובת הגורם המאשר לערר, כאמור בסעיף קטן (ג), או מיום שחלף המועד להגשת התשובה כאמור, לפי המוקדם, ותישלח למגיש הערר, לגורם המאשר, לרשות הגז הטבעי ולוועדה המקומית שתחום הבקשה נמצא בתחומה.

(ה) התקבל הערר, תאושר הבקשה בהתאם להחלטה בערר.

(ו) בערר לפי סעיף קטן זה –

(1) אם הוא מוגש לרשות הרישוי – הרכב רשות הרישוי לא יכלול את מהנדס הוועדה;

(2) מנהל הרשות או עובד הרשות שמינה לעניין זה, יוזמן לדיונים בערר ויהיה רשאי להביע את עמדת הרשות בנוגע לערר.

ת26. עם סיום ביצוע העבודות לפי הבקשה לאישור בהליך מהיר, יגיש בעל רישיון החלוקה למהנדס הוועדה ובוועדה מרחיבת גם למהנדס הרשות, לרשות הארצית לכבאות והצלה ולרשות הגז הטבעי מפת עדות כפי שנקבע לפי סעיף 261(ד) לחוק התכנון והבנייה; על גבי מפת העדות יסומנו המגבלות שיחולו בשל מיקומו של מיתקן הגז כפי שבוצע.

ת26. מנהל מינהל התכנון, בהסכמת מנהל רשות הגז הטבעי, רשאי לפרסם באתר האינטרנט של מינהל התכנון טפסים הכוללים את פרטי המידע לפי סעיפים 26 ו-26, ופרטים אלה בלבד, לרבות טופס להגשת בקשה לאישור בהליך מהיר;

(3) בסעיף 38, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ב1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), אף אם לא נקבעה חובת רישיון לעיסוק בשיווק גז טבעי לפי סעיף 5, המועצה רשאית לקבוע אמות מידה או הוראות בעניין הרמה, הטיב והאיכות של השירותים שעל העוסק בשיווק גז טבעי לתת לצרכן הרוכש גז טבעי לשימוש ביתי או לצרכן הנמצא באזור מגורים שהצריכה המרבית במיתקני הגז המשמשים אותו אינה עולה על 16 מטרים מעוקבים של גז טבעי לשעה, לרבות לגבי העניינים האלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף ת26 המוצע

מוצע להסמיך את מנהל מינהל התכנון, בהסכמת מנהל רשות הגז הטבעי, לפרסם באתר האינטרנט של מינהל התכנון, טפסים שישימשו להגשת בקשה לאישור בהליך מהיר, יודגש, כי טפסים אלה יתייחסו רק לפרטי המידע שבסעיפים 26 ו-26 המוצעים, ולא תהיה אפשרות להוסיף בקשה למידע נוסף במסגרת טפסים אלה.

לסעיף ת26 המוצע

מוצע לקבוע כי עם סיום ביצוע העבודות לפי אישור בהליך מהיר שניתן, יגיש בעל רישיון החלוקה מפת עדות (As Made) למהנדס הוועדה, לרשות הארצית לכבאות והצלה ולרשות הגז הטבעי.

- (1) דרכי התקשרות עם הצרכן;
- (2) האופן והתדירות של משלוח החשבונות;
- (3) אופן גביית התשלומים בעבור העוסק בשיווק גז טבעי ובעבור בעלי רישיונות הולכה וחלוקה, לרבות גבייה בשיעורים וסדרי הגבייה והתשלום;
- (4) שיעורי הריבית או הפרשי ההצמדה והריבית שישולמו על איחור בתשלומים;
- (5) המקרים והתנאים שבהם רשאי העוסק בשיווק גז טבעי להפסיק או לצמצם את שיווק הגז לצרכן;
- (6) אופן ותדירות מתן האפשרות לצרכן לעבור ממשווק למשווק;
- (7) דרכי טיפול בפניות ובתלונות הצרכן לרבות כללים בדבר תיעוד ודיווח.
- (4) בסעיף 49 לחוק משק הגז הטבעי, ברישה, במקום "בתכנית עבודה או" יבוא "בתוכנית עבודה", אחרי "לפי סעיף 26" יבוא "או אושר מיקומו של מיתקן גז בהליך מהיר לפי סעיף 26" ובמקום "למקרקעין שבתחום התוכנית או המפרט" יבוא "למקרקעין שבתחום התוכנית, המפרט או תחום הבקשה";
- (5) בסעיף 77(א) לחוק משק הגז הטבעי, ברישה, אחרי "בעל רישיון" יבוא "או העוסק בשיווק של גז טבעי לצרכן המפורט בסעיף 38(ב1)";
- (6) בסעיף 105 לחוק משק הגז הטבעי, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:
 - (ב) "השר רשאי, בצו, לשנות את התוספת";
- (7) אחרי סעיף 106 לחוק משק הגז הטבעי יבוא:

"תוספת

(סעיף 26ג(א)(2)(ב))

1. תקן ישראלי ת"י 5664, חלק 3⁶⁰.

ד ב ר י ה ס ב ר

שענינו עיצומים כספיים, כך שמנהל רשות הגז הטבעי יהיה רשאי להטיל עיצום כספי על העוסק בשיווק של גז טבעי לצרכנים המפורטים בסעיף 38(ב1), אם משווק כאמור פעל בניגוד לאמות המידה או ההוראות שקבעה המועצה בהתאם לסעיף 38(ב1) המוצע.

לפסקה (6)

מוצע להסמיך את שר האנרגיה והתשתיות לשנות את התוספת לחוק משק הגז הטבעי, שנקבעה לצורך הפרטים שנדרשים לבקשה לאישור בהליך מהיר, שמפנה לתקן הישראלי הרלוונטי לעניין קווי הבניין שבתחום הבקשה לאישור בהליך מהיר.

לפסקה (7)

מוצע לקבוע בתוספת לחוק משק הגז הטבעי, לצורך הפרטים שנדרשים לבקשה לאישור בהליך מהיר, בהתאם לסעיף 26ג המוצע, הפנייה לתקן ישראלי 5664, חלק 3, שהוא התקן הישראלי הרלוונטי לעניין קווי הבניין שבתחום הבקשה לאישור בהליך מהיר.

לפסקה (3)

מוצע לתקן את סעיף 38 לחוק משק הגז הטבעי ולקבוע כי גם אם לא נקבעה חובה לקבלת רישיון, המועצה תהיה רשאית לקבוע אמות מידה או הוראות בעניין הרמה, הטיב והאיכות של השירותים שעל העוסק בשיווק של גז טבעי לתת לצרכן הרוכש גז טבעי לשימוש ביתי או לצרכן שלחץ הגז הטבעי המסופק במקטע המחבר אותו לרשת החלוקה הוא נמוך ודומה באופיו ללחץ הגז הטבעי שנועד לשימוש ביתי.

לפסקה (4)

בהמשך לחיקונים המוצעים בסעיפים 26א עד 26ח, מוצע לתקן את סעיף 49 לחוק משק הגז הטבעי, שענינו סמכות כניסה למקרקעין וביצוע פעולות בהם, כך שסעיף 49 יסדיר גם את הכניסה למקרקעין שבהם אושר להקים מיתקן גז בהליך אישור מהיר.

לפסקה (5)

בהמשך לתיקון המוצע לסעיף 38 לחוק משק הגז הטבעי, מוצע לתקן את סעיף 77 לחוק משק הגז הטבעי

⁶⁰ י"פ התשס"ח, עמ' 2360.

פרק ה': גמישות ניהולית במערכת החינוך

18. תיקון חוק הרשויות המקומיות (ייעוד כספי הקצבות והגנת נכסים למטרות חינוך), התש"ס-2000⁶¹ –
- (1) בסעיף 1, אחרי "שההקצבות" יבוא "והכספים";
- (2) בסעיף 2 –
- (א) במקום ההגדרה "רשות חינוך מקומית" ו"מוסד חינוך רשמי" יבוא:
- "רשות חינוך מקומית", "מוסד חינוך" ו"מוסד חינוך רשמי" – כהגדרתם בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949⁶²;
- (ב) בהגדרה "הקצבות", בסופה יבוא "למעט כספי גמישות ניהולית בית ספרית";
- (ג) אחרי ההגדרה "הקצבות" יבוא:
- "כספי גמישות ניהולית בית ספרית" – כל הכספים שיופקדו בחשבון הבנק המוסדי לצורך התוכנית לגמישות ניהולית";
- (ד) אחרי ההגדרה "מנהל יחידת הנוער" יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

בהתאם לצורכי המוסד. סמכויות אלה יותאמו בהדרגה, בשים לב ליכולת בית הספר והרשות המקומית להתנהל באופן עצמאי; העברת סמכויות זו תגדיל את מרחב הגמישות הניהולית של הצוותים החינוכיים, כך שיהיו מכפילי כוח לשיפור איכות מערכת החינוך.

כדי לממש את התוכנית האמורה ולהעניק למנהלי בתי הספר את הגמישות הנדרשת בבחירת התוכניות החינוכיות הפועלות בבית ספרם, נדרש לפתוח חשבון בנק בעבור בתי הספר ולאפשר להם להיות מורשי החתימה בחשבון זה, שאליו יועברו כספים ייעודיים בהתאם לתוכנית.

כיום, סעיף 191(א) לפקודת העיריות, קובע כי כל פקודת תשלום או שובר תשלום או שיק לחובת קופת העירייה ייחתמו על ידי שני גורמים: ראש העירייה או פקיד אחר שהורשה לכך על ידי המועצה וגזבר העירייה. הגזבר רשאי, מכוח סעיף 191(ב) לפקודת העיריות, למנות עובד מעובדי העירייה הכפוף לו כדי לחתום בשמו על החשבון. הקושי מתעורר ביחס לגורם שיכול להיכנס כבעלי ראש העירייה ולשמש כמורשה החתימה הנוסף בחשבון, הואיל ומנהלי בתי הספר היסודיים, וחלק ממנהלי חטיבות הביניים, אינם עובדי עירייה אלא עובדי משרד החינוך.

לאור האמור, מוצע לתקן את חוק הרשויות המקומיות (ייעוד כספי הקצבות והגנת נכסים למטרות חינוך), התש"ס-2000 (בפרק זה – חוק ייעוד כספי הקצבות), ולקבוע כי רשות חינוך מקומית תפתח חשבון בנק ייעודי לכל מוסד חינוך רשמי המשתתף בתוכנית, בעבור כספי התוכנית לגמישות ניהולית בית-ספרית. כמו כן, מוצע לקבוע שמנהלי

סעיף 18 מחקרים של ארגון ה-OECD מעלים את המסקנה ולפיה מבנה מערכת החינוך בישראל מאופיין בריכוזיות חריגה; כ-69% מההחלטות בנוגע למערכת החינוך בישראל מתקבלות ברמת השלטון המרכזי, לעומת ממוצע של 35% במדינות ה-OECD; מבנה המערכת מכתוב קבלת החלטות המנותקת לעיתים מהתלמיד ומצרכיו הפרטניים, באופן המקשה על יעילות השירות; העברת סמכויות לגורמי השטח, היא המגמה העולמית המרכזית בחינוך, ומרבית המדינות באירופה כבר יישמו רפורמה לאוטונומיה חינוכית במהלך עשרים השנים האחרונות. כמו כן, ארגון ה-OECD מצא כי במקומות שבהם מנהלי בתי הספר קיבלו את ההחלטות הנוגעות לבית הספר שלהם, ההישגים הלימודיים היו גבוהים יותר מאשר במקומות שבהם השלטון המרכזי קיבל את אותם סוגי החלטות.

כדי להביא לשיפור מערכת החינוך בישראל, כך שתהיה מערכת מובילה ויעילה, המותאמת לצורכי התלמידים, התקבלה החלטה מס' 226 מיום כ"ג באב התשפ"א (1 באוגוסט 2021), הקובעת תוכנית לגמישות ניהולית בית ספרית (להלן – התוכנית).

התוכנית האמורה מאפשרת העברת סמכויות ממשרד החינוך אל מנהלי בתי הספר, בשלושה מישורים: סמכות תקציבית, באמצעות הקצאת סל כספי גמיש שיעמוד לרשות המנהל, שהיקפו ייקבע בשים לב למספר התלמידים במוסד ולמצבם הסוציו-אקונומי; סמכות פדגוגית, לערוך שינויים והתאמות בתוכנית הלימודים בהתאם לצורכי התלמידים במוסד; וסמכות לארגון מתכונת הלימודים,

⁶¹ ס"ח התש"ס, עמ' 270; התשע"א, עמ' 801.

⁶² ס"ח התש"ט, עמ' 287.

”התוכנית לגמישות ניהולית” – התוכנית לגמישות הניהולית במערכת החינוך כפי שנקבעה בהחלטת הממשלה מס’ 226 מיום כ”ג באב התשפ”א (1 באוגוסט 2021) ובהחלטת הממשלה מס’ 210 מיום ג’ באדר התשפ”ג (24 בפברואר 2023).“;

(3) בסעיף 3 –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי ”בתוספת” יבוא ”הראשונה“;

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום ”והתרבות” יבוא ”התרבות והספורט” ואחרי ”לתוספת” יבוא ”הראשונה“;

(4) בסעיף 5 –

(א) בכותרת השוליים, במקום ”חשבון בנק נפרד” יבוא ”חשבון בנק לכספי הקצבות“;

(ב) במקום ”(בחוק זה – החשבון)” יבוא ”(בחוק זה – חשבון החינוך)“;

(5) אחרי סעיף 5 יבוא:

”חשבון בנק מוסדי 5א. (א) בלי לגרוע מהוראות סעיף 5, רשות חינוך מקומית תפתח חשבון בנק בעבור כל מוסד חינוך רשמי שמשתתף בתוכנית לגמישות ניהולית (בחוק זה – חשבון הבנק המוסדי).
(ב) המדינה ורשות החינוך המקומית יעבירו לחשבון הבנק המוסדי של מוסד החינוך הרשמי את הכספים המיועדים לאותו מוסד, בהתאם לתוכנית לגמישות ניהולית.

ד ב ר י ה ס ב ר

בהתאם לרציונל הפדגוגי העומד בסיס התוכנית, מוצע גם לתקן את חוק הרשויות המקומיות (ייעוד כספי הקצבות), כך שתימנע אפשרות לעיקול כספי הגמישות הניהולית הנמצאים בחשבון.

בתי הספר יהיו מורשי החתימה בחשבון זה, לצד עובד של רשות החינוך המקומית העובד באותו מוסד חינוכי, שגובר הרשות המקומית הסמיך לכך. בהתאם, מוצע גם לתקן את חוק ייעוד כספי הקצבות כך שייקבעו בו המטרות שלשמן יהיה ניתן להשתמש במשאבים המוקצים לתוכנית וכן לקבוע סמכות לשר החינוך להוסיף על המטרות האמורות.

(ג) על אף האמור בסעיפים 191 ו-203 לפקודת העיריות⁶³, ובסעיף 34 לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש]⁶⁴, מורשי החתימה בחשבון הבנק המוסדי, יהיו מנהל המוסד החינוכי ועובד של רשות החינוך המקומית המועסק במוסד החינוך, שגובר רשות החינוך האמורה הסמיכו לכך באישור מליאת מועצת הרשות המקומית (בסעיף זה – עובד רשות החינוך המקומית), שניהם יחדיו.

(ד) עובד רשות החינוך המקומית יפעל בכל הנוגע לחשבון הבנק המוסדי בהתאם להוראות גובר רשות החינוך המקומית.

(ה) רשות החינוך המקומית תפקח על אופן ניהול חשבון הבנק המוסדי.

(ו) הכספים שהופקדו בחשבון הבנק המוסדי ישמשו למטרות המפורטות בתוספת השנייה בלבד; שר החינוך רשאי, בצו, להוסיף מטרות לתוספת השנייה.

(ז) הפסיק מוסד חינוך רשמי להשתתף בתוכנית לגמיונות ניהולית או הוחלט על הפסקת השתתפותו בתוכנית האמורה, תחולק יתרת הכספים שנותרה בחשבון הבנק המוסדי של אותו מוסד חינוך רשמי לקופת המדינה ולרשות החינוך המקומית בהתאם לחלקה היחסי של כל אחת מהן בכספים שהופקדו בחשבון הבנק המוסדי;

(6) בסעיף 6 –

(ג) בכותרת השוליים, במקום "החשבון" יבוא "חשבון החינוך";

(ד) במקום "החשבון" יבוא "חשבון החינוך";

(7) בסעיף 7, אחרי "לחשבון" יבוא "החינוך";

(8) בסעיף 9 –

(א) בכותרת השוליים, אחרי "בהקצבות" יבוא "או בכספי גמיונות ניהולית בית ספרית";

⁶³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

⁶⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

- (ב) אחרי "בהקצבה" יבוא "או בכספי גמישות ניהולית בית ספרית", אחרי "בתוספת" יבוא "הראשונה או השנייה, לפי העניין" ובסופו יבוא "אין בהוראת סעיף זה כדי לגרוע מהוראות חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963⁶⁵, ומהוראות חוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח-1978⁶⁶.";
- (9) בסעיף 10, אחרי "שבחשבון" יבוא "החינוך ובחשבון הבנק המוסדי" ובסופו יבוא "החינוך";
- (10) בתוספת, במקום "תוספת (סעיף 3(ב))" יבוא "תוספת ראשונה (סעיף 3)";
- (11) אחרי התוספת הראשונה יבוא:

"תוספת שנייה"

(סעיף 5א)

- (1) רכישת שירותים בתחום החינוך ובכלל זה הוצאות בעד פעילויות ויוזמות חינוכיות, מתגברים ותומכים חינוכיים, פרויקטים לימודיים, תוכניות העשרה, מלגות תלמידים, הכשרות והשתלמויות;
- (2) אחזקת ציוד וחידושו ובכלל זה הוצאות בשל תיקונים קלים, גינון, ריהוט, מזגנים, תנורי חימום, ציוד מחשוב ותקשורת;
- (3) רכש הכולל ציוד משרדי, ציוד ספורט מתכלה, ספרים וחומרי לימוד וציוד למגמות לימוד;
- (4) רכישת שירותים בתחום המינהל, לרבות שירותי הנהלת חשבונות וניהול כספים."

⁶⁵ ס"ח התשכ"ג, עמ' 50.

⁶⁶ ס"ח התשל"ח, עמ' 153.

פרק ו': פסולת בניין

תיקון חוק שמירת 19. בחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984⁶⁷ – הניקיון

(1) בסעיף 1 –

(א) לפני ההגדרה "גרוטות רכב" יבוא:

"אתר טיפול בפסולת" – מקום מורשה לפי כל דין שמתבצעים בו השבה או סילוק של פסולת; לעניין זה, "סילוק" – פעולה בפסולת שאינה השבה, ובכלל זה הטמנה ושריפה שלא לשם הפקת אנרגיה, גם כאשר בפעולה יש תוצר לוואי של הפקת חומר או אנרגיה וכן פעולות הכנה ושלבי ביניים בתהליכים כאמור;

(ב) אחרי ההגדרה "גרוטות רכב" יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

פרק ו'

כללי

השלכת פסולת בניין ברשות הרבים היא בעיה רחבת היקף, המהווה את אחד המפגעים הבולטים ביותר שלהם חשוף הציבור הרחב. ערוצי נחלים וצדי דרכים בכל רחבי הארץ מלאים בערמות של פסולת בניין שהושלכו שלא כחוק ושיוצרות מפגעים סביבתיים חמורים, לרבות זיהום מי תהום, הרס השטחים הפתוחים, הגנים הלאומיים ושמורות הטבע, ופגיעה בערך הקרקע.

מדי שנה נוצרים בישראל כ-3.6 עד 6.2 מיליון טון פסולת בניין. פסולת זו היא תוצר לוואי של בנייה חדשה, הריסת מבנים, שיפוץ של נכסים והקמת תשתיות לאומיות ומוניציפאליות. אף שחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 (להלן – החוק), אוסר על אדם להשליך ברשות הרבים פסולת בכלל, ופסולת בניין בפרט, רק 2.7 מיליון טון של פסולת בניין מגיעים למיתקני טיפול וסילוק מוסדרים. כך שלמעשה בין מיליון טון ל-3.5 מיליון טון פסולת בניין מושלכים כל שנה לשטחים הפתוחים באופן לא חוקי. בכך דומה ישראל למדינות עולם שלישי שבהן פסולת אינה ממוחזרת אלא מושלכת בשטחים הפתוחים, בשדות ובצדי דרכים.

תהליך האיסוף והפינוי של פסולת הבניין והטיפול בה הוא מורכב, וכולל משתתפים רבים, ביניהם התושבים, קבלני בנייה ושיפוצים, משנעי פסולת בניין, בעלי מפעלי מיחזור או אתרי סילוק פסולת בניין, והרשויות המקומיות. במצב הנוכחי, מרכיבים רבים ממערך זה אינם מוסדרים באופן מלא, והמעקב והבקרה על אופן הטיפול בפסולת הבניין לוקים בחסר.

המשרד להגנת הסביבה (להלן – המשרד) משקיע משאבים רבים, תוך שילוב של גורמי פיקוח ואכיפה נוספים, בניסיון לאתר ולמנוע השלכת פסולת בניין במקומות שאינם מיועדים לכך. עם זאת, בשל המגבלות של אמצעי האכיפה והתגברות התופעה, מוצע להרחיב את היקף החקיקה בנושא, כך שיינתנו כלים להתמודד עם הבעיה ולמנוע אותה ככל האפשר. זאת, בין השאר,

באמצעות הטלת חובה על יצרני פסולת הבניין להתקשר עם בעל רישיון המחזיק במיתקן מורשה שאליה תפונה פסולת הבנייה שייצרו. אצירת פסולת בניין תבוצע אך ורק באמצעות כלי אצירה רשומים שהציבו בעלי רישיון, והם יפוננו על ידי מובילים מורשים אל אתרים מורשים של בעלי הרישיון שעמם התקשרו יצרני פסולת הבניין.

יצוין כי כיום המגבלה החוקית על הובלת פסולת בניין היא חובת רישוי של הובלת פסולת באמצעות בעל רישיון עסק מתאים לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן – חוק רישוי עסקים), וכן חובת לפי חוק שירותי הובלה, התשנ"ז-1997 (להלן – חוק שירותי הובלה). כיום, לא מוטלת על יצרן הפסולת או על המוביל חובת התקשרות עם אתר הטיפול בפסולת. אמנם, כלל העוסקים בפסולת טעונים רישוי לפי חוק רישוי עסקים, אך כתוצאה מהביזור של פעולות הפינוי והטיפול בין גורמים רבים ונפרדים, בלא גורם מרכזי, אין אפשרות מעשית לפקח על החוליות השונות בשרשרת ההובלה והטיפול.

החוק המוצע מהווה נדבך נוסף במדיניות המשרד לטיפול בפסולת מוצקה בכלל, ובפסולת הבניין בפרט. התועלות הצפויות למשק מהצעת החוק באות לידי ביטוי, בין השאר, בהפחתת הפגיעה בשטחים הפתוחים ובנוף, בחיסכון בעלויות של ניקוי שטחים פתוחים מזוהמים, ובהגנה על איכותם של מי התהום.

סעיף 19 לפסקה (1)

מוצע להגדיר כמה מונחים ולהוסיפם בסעיף ההגדרות בחוק, ובהם המונחים המפורטים להלן:

להגדרה "אתר טיפול בפסולת" – מוצע להגדיר אתר טיפול בפסולת כמקום מורשה לפי דין שמתבצעים בו השבה או סילוק של פסולת. אתרים לטיפול בפסולת טעונים כיום רישוי לפי חוק רישוי עסקים. סילוק פסולת כולל פעולה בפסולת שאינה השבה, כלומר פעולה שאינה כרוכה בשימוש בפסולת. פעולות סילוק כוללות בעיקר הטמנה ושריפה של פסולת שלא לשם הפקת אנרגיה, וכן פעולות הכנה ושלבי ביניים בתהליכים אלה. הגדרה זו תואמת את

⁶⁷ ס"ח התשמ"ד, עמ' 142; התשפ"ב, עמ' 688.

”השבה” – פעולה שנועדה לאפשר שימוש בפסולת או בפסולת בניין, ובכלל זה שימוש בפסולת כתחליף לחומר אחר, לרבות מיחזור או הפקת אנרגיה, וכן פעולות הכנה ושלבי ביניים בתהליך כאמור;”

(ג) אחרי ההגדרה ”כלי שיט” יבוא:

”מיחזור” – עיבוד של פסולת או פסולת בניין למוצרים, לחומרים או לחומרי גלם, למטרה שלשמה יועד החומר או המוצר לראשונה או למטרה אחרת;”

(2) לפני סעיף 7 יבוא:

”סימן א’: אתרים לטיפול בפסולת;”

(3) בסעיף 7 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום ”לסילוק או לריכוז וטיפול” יבוא ”לטיפול”;

(ב) במקום סעיף קטן (ד) יבוא:

”(ד) לא יפנה אדם פסולת מאחד הסוגים המפורטים בסעיף קטן (א), אלא לאתר טיפול בפסולת, או בהתאם להוראות שנקבעו בחוק עזר של הרשות המקומית הנוגעת בדבר, ואולם לעניין פינוי פסולת בניין, יחולו הוראות סימן ב’;”

(4) אחרי סעיף 7 יבוא:

”סימן ב’: פינוי פסולת בניין

הגדרות 7א. בסימן זה –

”אתר מורשה” – מפעל, אתר או מיתקן, לטיפול בפסולת בניין, למעט תחנת מעבר, שמפעילו הוא בעל רישיון;

ד ב ר י ה ס ב ר

לאחר שנקבע לכך, למפעל טיפול באשפה, למפעל מיחזור או למשרפה, או בהתאם להוראות שנקבעו בחוק עזר של הרשות המקומית הנוגעת בדבר, מוצע לתקן את סעיף קטן (א) בהתאם להגדרה של ”אתר טיפול בפסולת” שנוספה בסעיף ההגדרות לחוק, וכן לתקן את סעיף קטן (ד) באופן המבהיר כי לעניין יצרן פסולת בניין, יחולו הוראות סימן ב’ לגבי פינוי פסולת בניין ולא ההוראה האמורה הקבועה בסעיף 7(ד).

לפסקה (4)

מוצע להוסיף לפרק ג’ לחוק, את סימן ב’ שעניינו פינוי פסולת בניין, ואשר יכלול את סעיפים 7א עד 7טו, כדלהלן:

לסעיף 7א המוצע

מוצע להגדיר מונחים שונים שבהם נעשה שימוש בסימן ב’, ובהם המונחים המוסברים להלן:

להגדרות ”אתר מורשה” ו”בעל רישיון” – מוצע להגדיר אתר מורשה כמפעל, אתר או מיתקן, לטיפול בפסולת בניין, שמפעילו הוא בעל רישיון לפי הוראות סעיף 7ב בסימן ב’ המוצע. כפי שיובהר להלן, מפעיל יכול להיות הבעלים, המחזיק או המנהל של האתר, המיתקן או המפעל, והמבחן

המונח ”Disposal” הקבוע בדירקטיבה האירופית לעניין פסולת Waste on DIRECTIVE 2008/98/EC (להלן – הדירקטיבה).

להגדרה ”השבה” – מוצע להגדיר השבה כפעולה שנועדה לאפשר שימוש בפסולת ובפסולת בניין, לרבות מיחזור או הפקת אנרגיה, וכן פעולות הכנה ושלבי ביניים בתהליכים אלה. הגדרה זו תואמת את המונח ”Recovery” שבדירקטיבה.

להגדרה ”מיחזור” – מוצע להגדיר מיחזור כעיבוד של פסולת ופסולת בניין למוצרים, לחומרים או לחומרי גלם. ההגדרה המוצעת תואמת את המונח ”Recycling” שבדירקטיבה.

לפסקה (2)

לנוכח פיצול פרק ג’ לחוק, והוספת סימן ב’ ייעודי לעניין פינוי פסולת בניין, מוצע להוסיף כותרת לסימן א’ שבו, שתהיה ”אתרים לטיפול בפסולת”.

לפסקה (3)

סעיף 7(ד) לחוק בנוסחו כיום קובע כי ”לא יפנה אדם פסולת מאחד הסוגים המפורטים בסעיף קטן 7(א), אלא

“בעל רישיון” – מי שקיבל רישיון מפעיל לפי סעיף 7ב;

“יצרן פסולת בניין” – מי שמבצע עבודת בנייה שבמהלכה נוצרת פסולת בניין, לפי הסכם שנחתם בינו לבין בעל הנכס או המחזיק בנכס, או מי מטעמם, לביצוע אותה עבודה (להלן – קבלן), ובהעדר קבלן – בעל הנכס, המחזיק בנכס או מי מטעמם, המבצע בעצמו עבודת בנייה גם אם הסתייע במהלך העבודות כאמור באנשי מקצוע;

“כלי אצירה רשום” – כלי קיבול לאצירת פסולת בניין, שנושא אמצעי זיהוי, סימון, מעקב ובקרה בהתאם להוראות סעיף 7יג);

“מוביל מורשה” – מוביל שבידו רישיון מוביל, לפי חוק שירותי הובלה, התשנ”ז–1997⁶⁸, וסוג רישיון העסק שלו לפי חוק רישוי עסקים, התשכ”ח–1968⁶⁹, מאפשר לו להוביל פסולת בניין;

“הממונה” – עובד המשרד שהשר הסמיכו לעניין סימן זה;

“פסולת בניין” – למעט כל אחד מאלה:

(1) ערימות אדמה שאינן מעורבות בפסולת אחרת;

(2) פסולת בניין שקיימת חובה לפנותה באופן אחר לפי כל דין;

ד ב ר י ה ס ב ר

זיהוי, סימון, מעקב ובקרה בהתאם להוראות סעיף 7יג) המוצע. יובהר כי קיימים סוגים שונים של כלי קיבול לאצירת פסולת בניין, ובכלל זה מכולות ושקים ייעודיים לאצירה ופינוי של חומרי בניין ופסולת בניין בגדלים שונים.

להגדרה “מוביל מורשה” – מוצע להגדיר מוביל מורשה כמי שבידו הרישיונות הנדרשים לפי הדין הקיים, דהיינו, רישיון מוביל, לפי חוק שירותי הובלה, וסוג הרישיון שלו לפי חוק רישוי עסקים מאפשר לו להוביל פסולת בניין. יצוין כי חובת הרישוי לעסק של איסוף והובלת פסולת קבועה כיום בפרט 35.1 לצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשע”ג–2013 (להלן – צו רישוי עסקים). החוק המוצע אינו כולל חובת רישוי נוספת לגבי מובילים מורשים, אך מחייב אותם בהתקשרות עם בעלי רישיון של אתרי טיפול בפסולת בניין. ר’ לעניין זה בסעיף 7יג המוצע.

להגדרה “הממונה” – מוצע להגדיר את הממונה כעובד המשרד שהשר הסמיכו לעניין סימן זה. סמכויות הממונה לפי החוק המוצע כוללות, בין השאר, סמכויות רישוי ופיקוח על אתרים לטיפול בפסולת בניין.

להגדרה “פסולת בניין” – לפי סעיף 1 לחוק, פסולת בניין מוגדרת “חומרים ושיירי חומרים המשמשים לבנייה, או משמשים בהם בקשר לעבודות בנייה, לרבות ערימות אדמה וחלקי הריסות של מבנים”. לעניין הסדר הפינוי והטיפול של פסולת בניין שמוצע לקבוע בסימן ב, מוצע

לעניין זה הוא מבחן השליטה האפקטיבית של אותו אדם או תאגיד באופן ההפעלה של האתר ובשיטת ההפעלה. הגדרה זו כוללת “אתרי קצה” בלבד, שכן מטרת סימן ב’ המוצע היא להבטיח את הטיפול בפסולת עד סוף שרשרת הטיפול או הסילוק. כפי שיפורט להלן, במסגרת החוק המוצע יחויבו מפעילים של אתרי טיפול בפסולת בניין ברישיון ייעודי.

להגדרה “יצרן פסולת בניין” – מוצע להגדיר יצרן פסולת בניין כמי שמבצע בפועל עבודת בנייה שבמהלכה נוצרת פסולת בניין. על יצרן פסולת בניין מוטלות חובות שקבועות בסעיף 7ט המוצע.

הגדרה זו מכוונת בראש ובראשונה לקבלני בניין ושיפוצים המבצעים עבודות בנייה על פי הסכם עם בעל הזכויות בנכס, אך גם למקרים שבהם בעל הנכס, המחזיק או מי מטעמם (להלן – בעל הנכס), מבצע בעצמו את עבודת הבנייה, ואז החובות המוטלות על יצרן פסולת בניין כאמור יחולו עליו במישרין.

מוצע להבהיר כי במקרה כזה, שבעל הנכס מבצע בעצמו את העבודות בלא קבלן, ועבודת הבנייה כוללת פעולות שמבוצעות על ידי גורמים חיצוניים, למשל עבודות חשמל ואינסטלציה, ייחשב בעל הזכויות בנכס, המבצע את העבודה העיקרית, ליצרן פסולת הבניין.

להגדרה “כלי אצירה רשום” – מוצע להגדיר כלי אצירה רשום ככלי קיבול לאצירת פסולת בניין, שנושא אמצעי

⁶⁸ ס”ח התשנ”ז, עמ’ 222.

⁶⁹ ס”ח התשכ”ח, עמ’ 204.

“רשות מקומית” – עירייה, מועצה מקומית, וכן איגוד ערים שבין תפקידיו איסוף ופינוי של פסולת.

חובת רישוי מפעיל 7ב. לא יפעיל אדם, בעצמו או באמצעות אחר, אתר לטיפול בפסולת בניין אלא אם כן יש בידו רישיון שניתן לו לפי הוראות סימן זה, ובהתאם לתנאי הרישיון ולהוראות לפי חוק זה.

תנאים למתן רישיון 7ג. (א) הממונה ייתן רישיון למבקש לאחר ששוכנע כי מתקיימים לגביו כל אלה:

(1) הוא הגיש לממונה בקשה לכך;

(2) הוא מחזיק, לגבי האתר המורשה, בהיתר מתאים לפי הוראות חוק התכנון והבנייה, התשכ”ה-1965⁷⁰, וברישיון עסק מתאים לטיפול בפסולת בניין לפי חוק רישוי עסקים, התשכ”ח-1968⁷¹;

(3) אחסון פסולת הבניין באתר המורשה שבהחזקתו והטיפול בה נעשים תוך שימוש באמצעים למניעה ולצמצום של מפגעים סביבתיים ובריאותיים, ובכלל זה בתשתיות המפורטות להלן:

(א) משקל לשקילת פסולת;

(ב) משטחים אטומים לחלחול;

(ג) מערכת נפרדת לניקוז נוזלים שהיו במגע עם פסולת בניין, או נבעו ממנה (תשטיפים) מהמשטחים האטומים;

ד ב ר י ה ס ב ר

הוראות סימן ב’ המוצע, ובהתאם לתנאי הרישיון ולהוראות לפי החוק. יובהר כי למפעיל ייחשב מי שבידו השליטה האפקטיבית והיכולת לקבוע את שיטת ההפעלה ואת אופן ההפעלה של האתר לטיפול בפסולת בניין, וזאת בין אם היכולת נובעת מכוח זכות חוקית שבידו, ובין אם שליטתו בהפעלת האתר נובעת או משתקפת ממצב הדברים בפועל. כך, בין השאר, הבעלים של האתר, המחזיק והמנהל יכולים להיחשב למפעילי האתר על פי נסיבות העניין.

לסעיף 7ג המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע בסעיף את התנאים למתן רישיון לאתר טיפול בפסולת בניין בידי הממונה. תנאים אלה כוללים, פרט לחובת הגשת הבקשה, תנאי סף ולפיו לאתר ולמבקש הרישיון היתר מתאים לפי חוק התכנון והבנייה, ורישיון עסק מתאים לפי חוק רישוי עסקים. יצוין כי חובת הרישוי לעסק טיפול בפסולת קבועה כיום בפרט 15.1 לצו רישוי עסקים, ולעניין אתר לסילוק פסולת יבשה בפרט 15.1 לצו האמור. עוד נדרש בפסקה (3) המוצעת כי באתר יימצאו האמצעים והתשתיות המפורטים בפסקה ושמתרם צמצום מפגעים סביבתיים ובריאותיים. יובהר כי דרישות תשתית

למעט מהגדרה זו ערימות אדמה שאינן מעורבות בפסולת אחרת. סוג זה של פסולת בניין, המכונה גם “עודפי עפר”, הוא בעל מאפיינים ייחודיים והוא מטופל לרוב באופן מספק במסגרת הליכי התכנון והבנייה. עוד מוצע למעט מהגדרה זו פסולת בניין שקיימת חובה לפנותה באופן אחר לפי כל דין. פסולת מסוג זה יכולה לכלול מרכיבים המצויים באקראי בפסולת הבניין והם בעלי מאפייני סיכון ייחודיים כגון חומרים מסוכנים, ושקיים לגביהם הסדר ייעודי בחקיקה אחרת.

להגדרה “רשות מקומית” – בסעיף 1 לחוק מוגדרת רשות מקומית “למעט ועד מקומי”. לעניין סימן ב’ המוצע יש להבהיר כי הגדרת רשות מקומית תכלול עיריות, מועצות מקומיות ואזוריות, וכן איגודי ערים שבין תפקידיהם איסוף ופינוי של פסולת. עוד יובהר כי בהתאם לחוק איגודי ערים, התשט”ו-1955, איגוד ערים כולל גם אשכול כהגדרתו בסעיף 17ד לחוק איגודי ערים.

לסעיף 7ב המוצע

מוצע לקבוע בסעיף חובת רישוי למפעיל שייקבע איסור על אדם להפעיל, בעצמו או באמצעות אחר, אתר לטיפול בפסולת בניין אלא אם כן יש בידו רישיון שניתן לו לפי

⁷⁰ ס”ח התשכ”ה, עמ’ 307.

⁷¹ ס”ח התשכ”ח, עמ’ 204.

(ד) גדר קשיחה סביב האתר בגובה של שני מטרים לפחות, למניעת התעופפות פסולת, כניסת בעלי חיים ואנשים שאינם מורשים; בגדר האמורה יהיה שער כניסה ראשי אחד המיועד לכלי הרכב המובילים את פסולת הבניין.

(4) מתקיימים בו תנאים נוספים שנקבעו לפי סעיף קטן (ג)2.

(ב) הממונה ראשי לקבוע ברישיון תנאים ובכלל זה תנאים שיבטיחו כי תוצרי הטיפול בפסולת הבניין באתר טיפול בפסולת בניין המבצע פעולות השבה או מיחזור יהיו מתאימים לשימוש ויתקיימו בהם התנאים הקבועים בסעיף 7ח(ג).

(ג) השר ראשי לקבוע –

(1) הוראות לעניין אופן הגשת בקשה לרישיון או לחידוש, ובכלל זה הפרטים שתכלול והמסמכים שיצורפו אליה;

(2) תנאים נוספים למתן רישיון או לחידוש, בין השאר כדי להבטיח טיפול נאות בפסולת בניין, למנוע פגיעה בסביבה ולעודד שימוש חוזר או שימוש נוסף בפסולת הבניין או בתוצרי הטיפול בה;

(3) הוראות לעניין תנאים להתקשרות של בעל רישיון עם מוביל מורשה;

(4) הוראות לעניין קביעת אגרה בעד הגשת בקשה לרישיון;

ד ב ר י ה ס ב ר

במטרה לשפר את הבקרה על אופן ביצוע ההתקשרויות ומימושו. עוד מוצע לקבוע כי השר יהיה ראשי להסמך את הממונה לשקול מידע בנוגע למבקש לעניין הרשעה בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לקבל את הרישיון, וכן מידע על פתיחת חקירה או הגשת כתב אישום בעבירה כאמור. הוראות דומות מצויות בהסדרי רישוי נוספים בחקיקה הסביבתית, ומטרתן לאפשר לממונה לשקול אם המידע הפלילי על אודות המבקש מצביע על אי התאמה להחזיק ברישיון לעיסוק זה, היוצר סיכונים משמעותיים לציבור ר' לדוגמה, סעיפים 16(א)3, 17(ב)1(ד) ו-18(4) לחוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011 (להלן – חוק האסבסט). יודגש כי ההסדר המוצע נותן למעשה לבעלי הרישיון תפקיד ציבורי של מתן שירות לציבור רחב של קבלנים ואף לציבור הרחב העוסק בעבודות בנייה בעצמו. תפקידים אלה מצריכים רמה גבוהה של מהימנות אשר נבדקת תדיר באמצעות מידע פלילי.

עוד מוצע לקבוע כי השר יוכל לקבוע בתקנות אמות מידה לבדיקת מהימנותו המקצועית של המבקש. יובהר כי מהימנותו המקצועית של המבקש תתייחס, בעיקרה, להפרות ולליקויים שביצע מבקש הרישיון או שהתגלו

אלה מחייבות את אתרי הטיפול גם לפי הוראות הדינים הקיימים.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי הממונה יהיה ראשי לקבוע ברישיון תנאים, ובכלל זה תנאים שיבטיחו כי תוצרי הטיפול בפסולת הבניין באתר טיפול בפסולת בניין המבצע פעולות השבה או מיחזור יהיו מתאימים לשימוש ויתקיימו בהם התנאים הקבועים בסעיף 7ח(ג) המוצע.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי השר להגנת הסביבה יהיה ראשי לקבוע בתקנות הוראות בהיבטים שונים הנוגעים ליישום החוק המוצע ולקידום מטרותיו. ההסמכה כוללת, כמקובל בחקיקה הקובעת חובות רישוי, תקנות לעניין אופן הגשת בקשה לרישיון או לחידוש והוראות לעניין קביעת אגרה בעד הגשת בקשה לרישיון. בנוסף, מוצע כי השר יהיה ראשי לקבוע תנאים נוספים למתן רישיון או לחידוש לצורך מימוש מטרות סימן ב' המוצע ואף כדי לעודד שימוש חוזר או שימוש נוסף בפסולת הבניין או בתוצרי הטיפול בה. לפי פסקה (3) המוצעת, השר יהיה ראשי לקבוע הוראות לעניין תנאים להתקשרות של בעל רישיון עם מוביל מורשה

(5) כי הממונה יהיה רשאי לשקול, לעניין מתן רישיון, מידע בנוגע למבקש לעניין הרשעה בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לקבל את הרישיון וכן פתיחת חקירה או הגשת כתב אישום בעבירה כאמור;

(6) כי הממונה יהיה רשאי לשקול, לעניין מתן רישיון, את מהימנותו המקצועית של המבקש, על יסוד אמות מידה שקבע הש.ר.

(ד) הממונה יפרסם באתר האינטרנט של המשרד טופסי בקשה ורשימת מסמכים שיש לצרף לבקשה; טפסים ומידע כאמור יועמדו לרשות הציבור גם בלשכות המחוזיות של המשרד.

תוקפו של הרישיון יהיה לחמש שנים, והממונה רשאי לחדשו לתקופות נוספות של חמש שנים בכל פעם. 77. תוקפו של הרישיון

הממונה רשאי להתנות את מתן הרישיון בתנאים שיש לקיימם לפני מתן הרישיון, בין השאר לעניין ציוד ותשתיות באתר, ורשאי הוא לסרב לתת רישיון תוך מתן נימוקים לדחייה ולאחר שנתן למבקש הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו. 77. התניית רישיון או סירוב למתן רישיון

הממונה רשאי, בכל עת, לאחר שנתן לבעל הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו, לסרב לחדש את הרישיון, לבטלו או להתלותו לתקופה שלא תעלה על שנה, בהתקיים אחד מאלה: 77. סירוב לחדש רישיון, ביטולו או התלייתו

(1) הרישיון ניתן על יסוד מידע כוזב או מטעה;

(2) חדל להתקיים בבעל הרישיון אחד מהתנאים למתן הרישיון לפי סעיף 77.

ד ב ר י ה ס ב ר

בכל פעם. תקופה זו תואמת את תקופות הרישיון לאתרים מסוגים אלה לפי צו רישוי עסקים.

לסעיף 77 המוצע

כמקובל בחקיקה הקובעת חובות רישוי, מוצע לקבוע כי הממונה רשאי להתנות את מתן הרישיון בתנאים מוקדמים, שיש לקיימם לפני מתן הרישיון, בין השאר, לעניין ציוד ותשתיות באתר. כמו כן, הממונה יהיה רשאי לסרב לתת רישיון לאחר שנתן למבקש הרישיון לטעון את טענותיו, תוך מתן נימוקים.

לסעיף 77 המוצע

מוצע לקבוע כי הממונה יהיה רשאי, בכל עת, לאחר שנתן לבעל הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו, לסרב לחדש את הרישיון, לבטלו או להתלותו לתקופה שלא תעלה על שנה, בהתקיים התנאים המפורטים בסעיף. בסעיף המוצע מפורטות ארבע עילות עיקריות לנקיטת אמצעים אלה, ובהן הפרת תנאי מהותי מתנאי הרישיון או הוראה מהותית מההוראות לפי חוק זה, וכן אם האתר גורם זיהום ניכר, מתמשך או חוזר ונשנה, או סיכון לסביבה או לציבור או מפגע אחר, והממונה נוכח כי לא ניתן למנוע את המשך הזיהום, הסיכון או המפגע בדרך אחרת.

בפעילותו, ושידי הממונה קיים לגביהם מידע מינהלי מבוסס. יודגש כי לא כל הפרה וכל ליקוי מהווים עילה לפתיחה בחקירה פלילית, ואין חולק כי אינם מהווים בהכרח עילה לסירוב למתן רישיון. עם זאת, בעת בחינת בקשה לרישיון מוטלת על הממונה האחריות לבחון את השלכות מתן הרישיון על כל היבטיו, לצורך הגנה על האינטרס הציבורי. הדבר מחייב שקילה של המידע הרלוונטי המצוי לפניו, באופן כולל וממצה. הוראה דומה קיימת בחקיקה הסביבתית, לדוגמה, בסעיף 24 לחוק האסבסט ובסעיף 8 לחוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו-2016 (להלן – חוק המדבירים).

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע את חובת הממונה לפרסם טופסי בקשה ורשימת מסמכים שיש לצרף לבקשה באתר האינטרנט של המשרד ולהעמידם לעיון הציבור בלשכות המחוזיות של המשרד.

לסעיף 77 המוצע

מוצע לקבוע כי תוקפו של רישיון יהיה לחמש שנים, והממונה רשאי לחדשו לתקופות נוספות של חמש שנים

(3) בעל הרישיון הפר תנאי מהותי מתנאי הרישיון או הוראה מהותית מההוראות לפי חוק זה;

(4) האתר גורם זיהום ניכר, מתמשך או חוזר ונשנה, או סיכון לסביבה או לציבור או מפגע אחר, והממונה נוכח כי לא ניתן למנוע את המשך הזיהום, הסיכון או המפגע בדרך אחרת.

הממונה יפרסם באתר האינטרנט של המשרד רשימה של אתרים מורשים לטיפול בפסולת בניין, ואת שמות בעלי הרישיון. 17. פרסום רשימת בעלי רישיון ואתרים מורשים

(א) בעל רישיון יתקשר בתנאים שוויוניים עם כל יצרן פסולת שיפנה אליו לשם פינוי פסולת הבניין שברשות יצרן הפסולת האמור, לאתר מורשה שבעל הרישיון מחזיק ברישיון לגביו ולטיפול בה, כאמור בסעיף 17(א); נוכח הממונה כי בעל רישיון אינו מקיים את חובתו לפי סעיף זה, רשאי הוא לתת לבעל הרישיון הוראות לשם הבטחת מתן השירותים על ידו בתנאים שוויוניים, לרבות לעניין מחיר השירות, איכות השירות ואספקתו. 17. חובות בעל רישיון

(ב) בעל רישיון לא יעביר פסולת בניין מהאתר המורשה אלא לאתר מורשה אחר.

ד ב ר י ה ס ב ר

או לפי כללים שאינם מפורסמים לכלל ציבור מקבלי השירותים הרלוונטיים, וזאת בגביית מחירים גבוהים ממחירי השוק הסבירים או בגביית מחירים נמוכים ממחירי השוק הסבירים לשם פגיעה במתחרים אפשריים, או בעל רישיון שמגביל את היקף השירותים הניתנים על ידו ואת האפשרות לקליטה של פסולת בניין באתר שבהחזקתו באופן שרירותי או לפי אמות מידה שאינן אחידות או שאינן מפורסמות לכלל ציבור מקבלי השירותים הרלוונטיים. יובהר כי לפי סעיף 15(ג)4(4) המוצע, יהיה ניתן להטיל עיצום כספי לעניין סעיף זה רק במקרה של הפרת הוראות הממונה.

סעיפים קטנים (ב) ו-(ג)

מוצע לקבוע איסור על בעל רישיון להעביר פסולת בניין מהאתר המורשה לאתר שאינו מורשה. הוראה זו נועדה למנוע מצבים שבהם, לאחר קליטת הפסולת באתר המורשה וקבלת תשלום בעבורה, יפנה מפעיל האתר את הפסולת מהאתר וישליך אותה באופן לא מוסדר או יעבירה לאתר אחר שאינו מוסדר. מעבר לכך, ההוראה מאפשרת לבעל הרישיון להעביר פסולת בניין או תוצרי טיפול בין אתרים מורשים שונים שהוא מפעיל, או להעביר פסולת לאתרים מורשים של בעלי רישיון אחרים. העברה כזו עשויה להידרש, למשל, במצב של קליטת פסולת בניין מעבר לקיבולת האתר, וכן לצורך ביצוע שלבי טיפול נוספים בפסולת הבניין באתר מורשה אחר המתאים לכך. החריג לכך הוא במצבים שבהם בעל הרישיון ביצע פעולות מיחזור מספקות בפסולת הבניין, כך שתוצרי המיחזור מהווים מוצר חדש בפני עצמו, ואינם מהווים עוד פסולת. בהתאם

לסעיף 17 המוצע

מוצע לקבוע כי הממונה יפרסם באתר האינטרנט של המשרד רשימה של אתרים מורשים לטיפול בפסולת בניין ואת שמות בעלי הרישיון, וזאת כדי להנגיש את המידע הנחוץ לציבור יצרני פסולת הבניין לצורך מילוי חובותיהם.

לסעיף 18 המוצע

מוצע לקבוע את החובות הבאות שיחולו על בעל רישיון:

סעיף קטן (א)

מוצע לחייב בעל רישיון להתקשר עם כל יצרן פסולת שיפנה אליו, בתנאים שוויוניים, לצורך פינויה לאתר המורשה של בעל הרישיון. מאחר שלפי סעיף 17(א) המוצע יצרן פסולת הבניין חייב להתקשר עם בעל רישיון, שהוא לרוב גורם פרטי הפועל משיקולים עסקיים, יש להבטיח כי לא ייעשה שימוש מפלה בידי בעל הרישיון בכוחו היחסי. מאחר שקיים מספר מוגבל של אתרים שיכולים לקבל רישיון, וכיום התחרות בשוק זה מוגבלת מאוד, הוראה זו נדרשת לשם הגנה על הציבור. יצוין כי הוראה דומה קיימת בסעיף 16 לחוק להסדרת הטיפול בארזיות, התשע"א-2011.

בנוסף, מוצע לקבוע כי אם נוכח הממונה כי בעל רישיון אינו מקיים את חובתו לפי סעיף זה, הוא רשאי לתת לבעל הרישיון הוראות לשם הבטחת מתן השירותים על ידו בתנאים שוויוניים. הוראות אלה עשויות להתייחס למחיר השירות, איכות השירות ואספקתו. כדוגמאות אפשריות לאי קיום חובה זו, ניתן לציין כמה מצבים אפשריים: בעל רישיון שקובע את מחיר השירות שלא לפי כללים אחידים

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), בעל רישיון רשאי להעביר לאחר תוצרי מיחזור של פסולת בניין העומדים בדרישות הטכניות לשימוש לאותן מטרת ובאופן שעומד בהוראות כל תקן או דרישה חוקית לגבי אותו תוצר; ואולם בעל הרישיון לא יעביר את תוצרי המיחזור כאמור אם הודיע לו הממונה כי השימוש בתוצר, על כל צורותיו, עלול לגרום להשפעה שלילית עודפת על הבריאות או על הסביבה.

(ד) בעל רישיון ינהל רישום מלא ומפורט של כל אלה:

- (1) כמויות פסולת הבניין שנכנסו לאתר המורשה שבבעלותו והמועד שנכנסו לאתר, פרטי כלי האצירה, פרטי המוביל המורשה וכלי הרכב המוביל את כלי האצירה, פרטי יצרן פסולת הבניין ומשקל פסולת הבניין;
- (2) כמויות פסולת הבניין שטופלו או סולקו באתר המורשה, כמויות פסולת הבניין שמוחזרו, סולקו, הוטמנו או טופלו באופן אחר באתר, וכמויות פסולת הבניין או תוצרי הטיפול בפסולת הבניין שהועברו למקום אחר, ופרטי המקום האחר כאמור, והכול לפי משקל פסולת הבניין או תוצרי הטיפול בפסולת, לפי העניין.

(ה) בעל רישיון יגיש לממונה, במתכונת שהורה, דיווח על הפרטים האמורים בסעיף קטן (ד), לגבי כל שנה, לא יאוחר מ־1 באפריל של השנה שלאחריה.

(ו) בעל רישיון ישמור את הרישום לפי סעיף קטן (ד), ואת המסמכים ששימשו אסמכתה לרישום, לתקופה של שלוש שנים.

(א) יצרן פסולת בניין יתקשר עם בעל רישיון לשם פינוי פסולת הבניין שברשותו לאתר מורשה במטרה לטפל בה באתר האמור. חובות יצרן פסולת 7ט. בניין

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 7ט המוצע

מוצע לקבוע כי על יצרן פסולת בניין להתקשר עם בעל רישיון בלבד, לשם פינוי פסולת הבניין שברשותו לאתר מורשה, וכן לאסור על יצרן פסולת בניין להשליך את פסולת הבניין שברשותו, אלא לכלי אצירה רשום, אשר הציב בעבורו בעל הרישיון, כפי שיפורט להלן בסעיף די המוצע. דהיינו, בניגוד למצב הנוכחי, שבו קבלני בניין מציבים בעצמם מכולות ושקים לאצירת פסולת הבניין ומפנים אותם, לפי החוק המוצע רק בעל רישיון יוכל לבצע פעולות אלה. זאת בכפוף לאפשרות לסטות מהסדר כמוצע בסעיף זיד. יובהר כי על ההתקשרות עם בעל הרישיון לכלול את כלל ההיבטים למימוש חובותיו של יצרן פסולת הבניין, דהיינו, הן את הצבת כלי האצירה הרשום, הן את הפינוי באמצעות מוביל מורשה והן את הטיפול באתר המורשה. עוד מוצע להבהיר, בסעיף קטן (ג), כי על יצרן פסולת בניין לנקוט אמצעים למניעת פיזור פסולת הבניין מכלי האצירה ולמניעת מפגעים ממנו. מצבים כאלה עלולים להתרחש

להוראות הדירקטיבה, בהתייחס למונח 'end of waste', מוצע להבהיר כי תוצר מיחזור ייחשב למוצר אם הוא עומד בדרישות הטכניות לשימוש כמוצר לאותן מטרת ובאופן שעומד בהוראות כל תקן או דרישה חוקית לגבי אותו מוצר כדי למנוע חוסר ודאות מוצע לקבוע כי הממונה יהיה רשאי להודיע לבעל הרישיון כי השימוש בתוצר, על כל צורותיו, עלול לגרום להשפעה שלילית עודפת על הבריאות או על הסביבה ולפיכך לא ניתן לפנותו אלא לאתר מורשה.

סעיפים קטנים (ד) עד (ו)

בדומה לחובות רישום, דיווח ועיון המוטלות על גורמים מפוקחים שונים לפי חוקים סביבתיים אחרים, מוצע לקבוע חובה על בעל רישיון לנהל רישום מלא ומפורט של כמויות פסולת בניין שנכנסו לאתר המורשה שבבעלותו ופרטים נוספים לגבי אופן הטיפול והסילוק של פסולת הבניין. בעל הרישיון יגיש לממונה דיווח שנתי על פרטים אלה, וישמור את הרישום לתקופה של שלוש שנים. הוראות אלה נדרשות לצורך פיקוח ובקרה על הטיפול בפסולת הבניין.

(ב) לא ישליך יצרן פסולת בניין את פסולת הבניין שברשותו, אלא לכלי אצירה רשום.

(ג) יצרן פסולת בניין ינקוט אמצעים למניעת פיזור פסולת הבניין מכלי האצירה ולמניעת מפגעים ממנו.

(א) לא יציב אדם כלי אצירה אלא אם כן מתקיימים תנאים רשום הצבת כלי אצירה 7.

אלה:

(1) הוא בעל רישיון;

(2) כלי האצירה הוא כלי אצירה רשום;

(3) הוא קיבל אישור לכך מראש הרשות המקומית שכלי האצירה מוצב בתחומה;

(4) הצבת כלי האצירה היא בהתאם לתנאים שנקבעו באישור כאמור בפסקה (3), ככל שנקבעו.

(ב) בקשה להצבת כלי אצירה רשום תוגש לראש הרשות המקומית; הבקשה תכלול, לכל הפחות, את פרטי כלי האצירה, את הכמות הצפויה של פסולת הבניין שתפונה ואת האתר המורשה שאליו תפונה פסולת הבניין.

(ג) אישור בקשה להצבת כלי אצירה, כאמור בסעיף קטן (ב), יכלול תנאים והוראות לעניין סימון כלי האצירה, אופן הצבת כלי האצירה ופינויו בתום השימוש, וכן תנאים נוספים הנדרשים להבטחת פינויה הסדיר של פסולת הבניין, והפיקוח עליה.

(ד) השר, בהתייעצות עם שר הפנים, יקבע הוראות לעניין סעיף זה ובכלל זה הוראות לעניין אמצעי זיהוי, סימון, מעקב ובקרה שיותקנו בכלי אצירה רשום.

ד ב ר י ה ס ב ר

האצירה, את הכמות הצפויה של פסולת הבניין שתפונה, ואת האתר המורשה שאליו תפונה פסולת הבניין.

סעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי אישור בקשה להצבת כלי אצירה על ידי ראש הרשות המקומית, יכלול תנאים והוראות לעניין סימון כלי האצירה, אופן הצבת כלי האצירה ופינויו בתום השימוש, וכן תנאים נוספים הנדרשים להבטחת פינויה הסדיר של פסולת הבניין, והפיקוח עליה. יצוין כי כבר כיום ישנן רשויות מקומיות אשר קבעו בחוקי עזר הסדרים דומים.

סעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי השר להגנת הסביבה, בהתייעצות עם שר הפנים, יקבע הוראות לעניין סעיף זה ובכלל זה הוראות לעניין אמצעי זיהוי, סימון, מעקב ובקרה שיותקנו בכלי אצירה רשום. אמצעים אלה יכול שיכללו אמצעי מעקב ובקרה אלקטרוניים, כדי להבטיח כי הפסולת שנאצרה בהם לא תושלך ברשות הרבים.

למשל במקרים של מילוי כלי האצירה מעבר לקיבולתו, כך שהפסולת נשפכת ממנו אם אינו מכוסה. יצוין כי הוראות מעין אלה שכיחות כיום בחוקי עזר של רשויות מקומיות רבות לעניין איסוף ופינוי פסולת.

לסעיף זי המוצע

סעיף קטן (א)

כאמור לעיל לעניין סעיף זט המוצע, מוצע לקבוע איסור על הצבת כלי לאצירת פסולת בניין במי שאינו בעל רישיון. עוד מוצע לקבוע כי יהיה ניתן להציב כלי אצירה רשום בלבד, קרי, כלי אצירה הנושא אמצעי זיהוי, סימון, מעקב ובקרה בהתאם להוראות שקבע השר בתקנות לפי סעיף זה. עוד מוצע לקבוע כי כלי אצירה לא יוצב בלי שניתן לכך אישור מאת ראש הרשות המקומית שכלי האצירה מוצב בתחומה או ממי שהוא הסמיכו לכך, ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור כאמור.

סעיף קטן (ב)

מוצע כי בקשה להצבת כלי אצירה רשום תוגש לראש הרשות המקומית, ותכלול, לכל הפחות, את פרטי כלי

(ה) רשות מקומית רשאית, באישור השר, לקבוע בחוק עזר הוראות שיסטו מהוראות תקנות שהותקנו לפי סעיף זה למעט לעניין אמצעי הזהירה, הסימון, המעקב והבקרה שיותקנו בכלי האצירה כאמור בסעיף קטן (ד).

דיא. לא ישליך אדם פסולת שאינה פסולת בניין לכלי אצירה רשום. איסור השלכת פסולת אחרת לכלי אצירה רשום

דיב. רשות מקומית תנקוט אמצעים סבירים לפיקוח על הצבת כלי אצירה וכלי אצירה רשומים בתחומה, ועל קיום התנאים להצבת כלי אצירה רשום שקבעה כאמור בסעיף די(א)(3) או בחוק עזר לפי סעיף די(ה), לפי העניין. נקיטת אמצעי פיקוח בידי רשות מקומית

דיג. (א) לא יוביל אדם פסולת בניין, אלא אם כן מתקיימים לגבי שני אלה: הובלת פסולת בניין

(1) הוא מוביל מורשה;

(2) הוא מוביל את פסולת הבניין בכלי אצירה רשום.

(ב) מוביל מורשה יוביל פסולת בניין רק לאתר מורשה של בעל הרישיון שעמו התקשר יצרן פסולת הבניין, כאמור בסעיף טז.

דיד. (א) רשות מקומית רשאית לקבוע הוראות בחוק עזר, באישור השר, בעניין אצירה ופינוי של פסולת בניין בידי הרשות המקומית או בידי מובילים מורשים הפועלים מטעמה; הוראות בחוק עזר כאמור יכול שיסטו מהוראות סימן זה, ובלבד שיבטיחו כי האצירה והפינוי כאמור ייעשו באופן מפקח. חוק עזר לעניין אצירה ופינוי של פסולת בניין

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף דיג המוצע

סעיף קטן (ה)

מוצע לקבוע איסור על הובלת פסולת בניין בידי מי שאינו מוביל מורשה. להשלמת ההסדרים המוצעים בסעיף די, מוצע לקבוע כי מוביל מורשה רשאי להוביל פסולת בניין בכלי אצירה רשום בלבד, וכן רק לאתר מורשה של בעל הרישיון שעמו התקשר יצרן פסולת הבניין, כאמור בסעיף טז.

לסעיף זיד המוצע

סעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי רשות מקומית תהיה רשאית לקבוע הוראות, בחוק עזר, באישור השר להגנת הסביבה, בעניין אצירה ופינוי של פסולת בניין בידי הרשות המקומית או בידי מובילים מורשים הפועלים מטעמה, גם אם הוראות חוק העזר יסטו מהוראות הסימן המוצע בחוק. לריכוז הפעולות בידי הרשות המקומית יתרונות רבים במתן השירות לציבור תושביה, אך נמצא כי לא לכולן היכולת והאמצעים לממש תפקיד זה. לפיכך מוצע כי תישמר לרשויות המעוניינות בכך האפשרות להסדיר את פעילותן בחוק עזר, באישור השר כאמור. אישור זה נועד להבטיח, בין השאר, כי האצירה והפינוי על ידי הרשות המקומית ייעשו באופן מפקח ומבוקר שלא יפגע במימוש מטרות החוק.

לשם מתן אפשרות לרשות מקומית החפצה בכך, להסדיר את אופן פינוי פסולת הבניין הנצירה בתחומה, בהתאם למאפייניה ואת אופן פעילותה של אותה רשות, מוצע לקבוע כי רשות מקומית רשאית, באישור השר להגנת הסביבה, לקבוע בחוק עזר הוראות שיסטו מהוראות תקנות שהותקנו לפי סעיף זה, למעט לעניין אמצעי הזהירה, הסימון, המעקב והבקרה שיותקנו בכלי האצירה כאמור בסעיף קטן (ג). הוראה זו משלימה את ההוראה הקבועה בסעיף זיד, המאפשר לרשות מקומית לסטות מהוראות סימן ב' בחוק עזר.

לסעיף זיא המוצע

בשל החשיבות של הפרדת פסולת לסוגיה ופינויה כזרמים נפרדים להמשך טיפול, מוצע לקבוע איסור על השלכת פסולת שאינה פסולת בניין לכלי אצירה רשום. כיום יש רשויות מקומיות אשר קבעו בחוקי עזר הסדר דומה.

לסעיף זיב המוצע

מוצע לקבוע כי על רשות מקומית לנקוט אמצעים סבירים לפיקוח על הצבת כלי אצירה וכלי אצירה רשומים בתחומה, ועל קיום התנאים להצבת כלי אצירה רשום שקבעה כאמור במסגרת אישור לפי סעיף די(א)(3) או בחוק עזר לפי סעיף די(ה), לפי העניין.

(ב) קבעה רשות מקומית הסדרים בחוק עזר בסטייה מהוראות סימן זה, כאמור בסעיף קטן (א) –

(1) לא יחולו בתחום הרשות המקומית האמורה הוראות סעיפים 17(א) ו-17(ב), ו-17 עד 17(ג);

(2) הרשות המקומית תמסור לממונה דיווח שנתי, במתכונת שיורה, על יישום ההוראות חוק העזר בתחומה, ובכלל זה על פינוי פסולת הבניין מתחומה לאתרים מורשים.

שמירת דינים 17טו. הוראות סימן זה באות להוסיף על ההוראות כל דין אחר, ואולם בכל סתירה בין ההוראות סימן זה להוראות חוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק, התשע"א-2011⁷² (בסעיף זה – חוק האסבסט), יגברו ההוראות לפי חוק האסבסט.

סימן ג': סילוק גרוטות רכב;

(5) בסעיף 13(ב) –

(א) בפסקה (4), במקום "לסילוק או לריכוז וטיפול" יבוא "לטיפול";

(ב) אחרי פסקה (4א) יבוא:

"(4ב) הפעיל, בעצמו או באמצעות אחר, אתר לטיפול בפסולת בניין בלא

רישיון או בניגוד לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 7ב;

(4ג) לא התקשר עם בעל רישיון, בניגוד להוראות סעיף 17ט(א);

(4ד) השליך פסולת בניין לכלי שאינו כלי אצירה רשום, בניגוד להוראות

סעיף 17ט(ב);

(4ה) הציב כלי אצירה, בניגוד להוראות סעיף 17(א);

ד ב ר י ה ס ב ר

לכותרת סימן ג'

לאור החלוקה המוצעת של פרק ג' לסימנים, מוצע להוסיף לפני סעיף 8 לחוק את כותרת "סימן ג': סילוק גרוטות רכב".

לפסקה (5)

סעיף 13 לחוק קובע עונשין בשל עשיית עבירות בניגוד לחוק. סעיף 13(ב) קובע עונש מאסר של שנה או קנס כאמור בסעיף 61(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, על העבירות המפורטות בו (קנס זה עומד נכון ליום פרסום הצעת החוק על עד 226,000 שקלים חדשים). בפסקה (1) מוצע לתקן את נוסח סעיף 13(ב) (4) בהתאמה להגדרה המעודכנת של "אתר לטיפול בפסולת". בפסקה (2) מוצע להוסיף כמה עבירות – הפעלת אתר לטיפול בפסולת בניין בלא רישיון או בניגוד לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 7ב; הפרת חובת ההתקשרות של יצרן פסולת בניין עם בעל רישיון, בניגוד להוראות סעיף 17ט(א); השלכת פסולת בניין לכלי שאינו כלי אצירה רשום, בניגוד להוראות סעיף 17ט(ב); הצבת כלי אצירה, בניגוד להוראות סעיף 17(א); השלכת פסולת שאינה פסולת בניין, לכלי אצירה רשום, בניגוד להוראות סעיף 17(א); והובלת פסולת בניין, בניגוד להוראות סעיף 17(ג).

סעיף קטן (ב)

מוצע להבהיר כי במקרה שרשות מקומית קבעה הסדרים בחוק עזר בסטייה מהוראות סימן זה, לא יחולו בתחומה ההוראות סעיפים 17(א) ו-17(ב) עד 17(ג), שמהווים את עיקר ההסדרים לפי סימן ב'. כמו כן, כדי לוודא כי לא ייפגע יישום החוק, תהיה הרשות המקומית חייבת במסירת דיווח שנתי לממונה, במתכונת שיורה.

לסעיף 17טו המוצע

מוצע להבהיר כי ההוראות סימן זה באות להוסיף על ההוראות כל דין אחר, עם זאת, מוצעת התייחסות מפורשת לפסולת בניין שמהווה גם פסולת אסבסט לפי חוק האסבסט. ככלל, ההוראות לעניין פינוי פסולת בניין יחולו גם על מי שמבצע עבודת אסבסט לפי חוק האסבסט. עם זאת, ואולם מאחר שלסוג פסולת זה קיימת הסדרה ייעודית לצורך מניעת סיכונים בריאותיים וסביבתיים חמורים, וייתכנו מצבים של סתירה בין ההוראות שני החוקים, מוצע לקבוע כי בכל סתירה בין ההוראות סימן זה להוראות חוק האסבסט, יגברו ההוראות לפי חוק האסבסט.

⁷² ס"ח התשע"א, עמ' 694.

(14) השליך פסולת שאינה פסולת בניין, לכלי אצירה רשום, בניגוד להוראות סעיף 7א;

(14) הוביל פסולת בניין, בניגוד להוראות סעיף 7ג;

(6) אחרי סעיף 15 יבוא:

"פרק ז'2: עיצומים כספיים

הגדרות 115. בפרק זה, "המנהל" – עובד המשרד הכפוף במישרין למנהל הכללי של המשרד, שהשר הסמיכו לעניין פרק זה.

עיצום כספי 115ה. (א) הפעיל אדם, בעצמו או באמצעות אחר, אתר לטיפול בפסולת בניין בלא רישיון, בניגוד להוראות סעיף 7ב, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 100,000 שקלים חדשים.

(ב) הוביל אדם, שאינו מוביל מורשה, פסולת בניין, בניגוד להוראות סעיף 7ג(א)(1), רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 75,000 שקלים חדשים.

(ג) הפר אדם הוראה מההוראות לפי חוק זה, כמפורט להלן, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 50,000 שקלים חדשים:

ד ב ר י ה ס ב ר

הפרה זו היא במדרג הגבוה ביותר לנוכח התמריץ הכלכלי המשמעותי להתנהגות זו, ופוטנציאל הנזק הגבוה ממנה, ועל כן מוצע לקבוע כי הפרת ההוראה תוביל להטלת עיצום כספי בשיעור של 100,000 שקלים חדשים.

לסעיף קטן (ב)

במדרג חומרה נמוך יותר, מוצע לקבוע כי הפרת ההוראה לעניין הובלת פסולת בניין על ידי מי שאינו מוביל מורשה בניגוד להוראות סעיף 7ג(א)(1), תוביל להטלת עיצום כספי בשיעור של 75,000 שקלים חדשים. עיצום זה מבטא את החומרה היתרה בעיסוק שאינו מוסדר, ואת האפשרות להטיל על מי שאינו מוביל מורשה עיצומים בשל הפרות נוספות.

לסעיף קטן (ג)

במדרג השלישי, מוצע לקבוע כי הפרת ההוראות המפורטות בסעיף קטן (ג) תוביל להטלת עיצום כספי בשיעור של 50,000 שקלים חדשים. ההפרות המוצעות בסעיף קטן (ג) הן: בעל רישיון שהפר תנאי מתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 7ב; בעל רישיון שהציב כלי אצירה שאינו כלי אצירה רשום, בלא אישור או בניגוד לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 7א(א); בעל רישיון שהעביר תוצרי מיחזור לאחר, בניגוד להוראות סעיף 7ח(ג); בעל רישיון שלא קיים את הוראות הממונה, בניגוד להוראות סעיף 7ח(א); בעל רישיון שהעביר פסולת בניין מאתר מורשה לאתר אחר שאינו מורשה, בניגוד להוראות סעיף 7ח(ב); בעל רישיון שלא הגיש לממונה דיווח שנתי, בניגוד להוראות סעיף 7ח(ה); מוביל מורשה שהוביל פסולת בניין שלא בכלי אצירה רשום, בניגוד להוראות סעיף 7ג(א)(2);

לפסקה (6)

מוצע להוסיף לחוק פרק שעניינו עיצומים כספיים, כמקובל בחוקים סביבתיים רבים בשנים האחרונות. מוצע לתת למנהל סמכות להטיל עיצום כספי על אדם אשר הפר את ההוראות המפורטות בסעיף 15 המוצע (להלן – המפר). העיצום הכספי הוא אמצעי אכיפה רגולטורי יעיל ומהיר שמטרתו העיקרית היא כפיית קיום ההוראות החוקיות והחזרת המפוקח למשטר ציור. לנוכח העובדה שמדובר בהליך מינהלי, המיועד להוות סנקציה קלה יחסית להפעלה על-ידי רשות מינהלית, עשויה יעילותו ומהירותו לשמש גורם מרתיע ולהביא להקטנת השכיחות של הפרת החובות המפורטות בסעיף. הטלת העיצום הכספי נבחנת מהטלת סנקציה פלילית בכך שהיא אינה מלווה בקלון חברתי הכרוך בהרשעה בפלילים, והיא אף אינה גוררת אחריה רישום פלילי.

לסעיף 15ד המוצע

מוצע להגדיר את ה"מנהל" כמי שהוא עובד המשרד הכפוף במישרין למנהל הכללי של המשרד, שהשר הסמיכו לעניין פרק זה.

לסעיף 15ה המוצע

מוצע להסמיך את המנהל להטיל עיצום כספי במקרה של הפרת אחת מהחובות המנויות בסעיף 15ה המוצע, לפי ארבעה מדרגים של סכומי עיצומים כספיים, כמפורט להלן:

לסעיף קטן (א)

ההפרה המוצעת למדרג זה היא הפעלת אתר לטיפול בפסולת בניין בלא רישיון, בניגוד להוראות סעיף 7ב.

(1) בעל רישיון שהפר תנאי מתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 7ב;

(2) בעל רישיון שהציב כלי אצירה שאינו כלי אצירה רשום, בלא אישור או בניגוד לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 7א(א);

(3) בעל רישיון שהעביר תוצרי מיחזור לאחר, בניגוד להוראות סעיף 7ח(ג);

(4) בעל רישיון שלא קיים את הוראות הממונה, בניגוד להוראות סעיף 7ח(א);

(5) בעל רישיון שהעביר פסולת בניין מאתר מורשה לאתר אחר שאינו מורשה, בניגוד להוראות סעיף 7ח(ב);

(6) בעל רישיון שלא הגיש לממונה דיווח שנתי, בניגוד להוראות סעיף 7ח(ה);

(7) מוביל מורשה שהוביל פסולת בניין שלא בכלי אצירה רשום, בניגוד להוראות סעיף 7א(2);

(8) מוביל מורשה שהוביל פסולת בניין לאתר שאינו אתר מורשה של בעל הרישיון שעמו התקשר יצרן פסולת הבניין, בניגוד להוראות סעיף 7א(ב).

(ד) בעל רישיון שלא ניהל רישום או לא שמר רישום ומסמכים ששימשו אסמכתה לרישום, בניגוד להוראות סעיף 7ח(ד) ו-ו(1), רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 25,000 שקלים חדשים.

115. (א) היה למנהל יסוד סביר להניח כי אדם הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה, כאמור בסעיף 115 (בפרק זה – המפר), ובכוונתו להטיל עליו עיצום כספי לפי אותו סעיף, ימסור למפר הודעה על הכוונה להטיל עליו עיצום כספי (בפרק זה – הודעה על כוונת חיוב).

(ב) בהודעה על כוונת חיוב יציין המנהל, בין השאר, את אלה:

(1) המעשה או המחדל (בפרק זה – המעשה) המהווה את ההפרה ומועד ביצועו;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 115 המוצע

לפי המוצע בסעיף זה, בהתקיים התשתית הראייתית המינהלית המעידה על ביצוע הפרה כאמור בסעיף 115 המוצע, ימסור המנהל למפר הודעה על כוונתו להטיל עיצום כספי (להלן – הודעה על כוונת חיוב), אשר תציין את המעשה או המחדל המהווים את ההפרה, את סכום העיצום הכספי ואת התקופה לתשלום, את זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל, וכן את שיעור התוספת על העיצום הכספי אם תימשך ההפרה או תחזור על עצמה.

מוביל מורשה שהוביל פסולת בניין לאתר שאינו אתר מורשה של בעל הרישיון שעמו התקשר יצרן פסולת הבניין, בניגוד להוראות סעיף 7א(ב).

לסעיף קטן (ד)

במדרג הנמוך ביותר, מוצע לקבוע כי על בעל רישיון שלא ניהל רישום או לא שמר רישום ומסמכים ששימשו אסמכתה לרישום, בניגוד להוראות סעיף 7ח(ד) ו-ו(1), יוטל עיצום כספי בשיעור של 25,000 שקלים חדשים.

(2) סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלומי;

(3) זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל לפי הוראות סעיף 115;

(4) הסמכות להוסיף על סכום העיצום הכספי בשל הפרה נמשכת או הפרה חוזרת, לפי הוראות סעיף 115, והמועד שממנו יראו הפרה כהפרה נמשכת לענין הסעיף האמור.

זכות טיעון 115. מפר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב לפי הוראות סעיף 115 רשאי לטעון את טענותיו, בכתב, לפני המנהל, לענין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי ולענין סכומו, בתוך 30 ימים ממועד מסירת ההודעה, ורשאי המנהל להאריך את התקופה האמורה בתקופה נוספת שלא תעלה על 30 ימים.

החלטת המנהל ודרישת תשלום 115. (א) המנהל יחליט, לאחר ששקל את הטענות שנטענו לפי הוראות סעיף 115, אם להטיל על המפר עיצום כספי, ורשאי הוא להפחית את סכום העיצום הכספי לפי הוראות סעיף 115. (ב) החליט המנהל לפי הוראות סעיף קטן (א) –

(1) להטיל על המפר עיצום כספי – ימסור לו דרישה בכתב לשלם את העיצום הכספי (בפרק זה – דרישת תשלום), שבה יציין, בין השאר, את סכום העיצום הכספי המעודכן ואת התקופה לתשלומי;

(2) שלא להטיל על המפר עיצום כספי – ימסור לו הודעה על כך, בכתב.

(ג) בדרישת התשלום או בהודעה לפי סעיף קטן (ב), יפרט המנהל את נימוקי החלטתו.

(ד) לא טען המפר את טענותיו לפי הוראות סעיף 115, בתוך התקופה האמורה באותו סעיף, יראו את ההודעה על כוונת חיוב, בתום אותה תקופה, כדרישת תשלום שנמסרה למפר במועד האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

להטיל על המפר עיצום כספי ישלח למפר דרישת תשלום לגבי סכום העיצום הכספי המעודכן ואת התקופה לתשלומי (להלן – דרישת תשלום). אם החליט המנהל שלא להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור המנהל למפר הודעה על כך. בשני המקרים, יפרט המנהל את נימוקי החלטתו.

עוד מוצע לקבוע כי במקרה שבו המפר בחר שלא לטעון את טענותיו, תיחשב ההודעה על כוונת חיוב שנשלחה על ידי המנהל כהחלטה סופית שלו וכדרישת תשלום, בתום 30 הימים שבמהלכם היה רשאי המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל, וזאת, כדי למנוע סרבול מיותר הכרוך במסירת הודעה נוספת על ידי המנהל.

לסעיף 115 המוצע

מוצע לתת למפר שקיבל הודעה על כוונת חיוב כאמור בסעיף 115 המוצע, זכות לטעון את טענותיו בכתב לפני המנהל לענין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי ולענין סכומו, בתוך 30 ימים מיום מסירת ההודעה, ובכך לממש את זכות השימוע שלו, כמקובל בהליך מינהלי.

לסעיף 115 המוצע

מוצע לקבוע כי המנהל, לאחר ששקל את טענותיו של המפר, יחליט אם להטיל על המפר עיצום כספי. כמו כן, רשאי המנהל לשקול אם להפחית את גובה העיצום בהתאם להוראות סעיף 115 המוצע. אם החליט המנהל

15ט. (א) בהפרה נמשכת ייווסף על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה, החלק החמישים שלו לכל שבוע שבו נמשכת ההפרה.

(ב) בהפרה חוזרת ייווסף על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה, סכום השווה לעיצום הכספי כאמור; לעניין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה כאמור בסעיף 15, בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר עיצום כספי או שבשלה הורשע.

סכומים מופחתים 15י. (א) המנהל אינו רשאי להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בפרק זה, אלא לפי הוראות סעיף קטן (ב).

(ב) הש, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לקבוע מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם יהיה ניתן להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בסעיף 15 ובשיעורים שיקבע.

סכום מעודכן של העיצום הכספי 15יא. (א) העיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעודכן ביום מסירת דרישת התשלום, ולגבי מפר שלא טען את טענותיו לפני המנהל, כאמור בסעיף 15 – ביום מסירת ההודעה על כוונת החיוב; הוגש ערעור לבית משפט לפי סעיף 15טז ועוכב תשלומו של העיצום הכספי בידי המנהל או בית המשפט, יהיה העיצום הכספי לפי סכומו המעודכן ביום ההחלטה בערעור.

ד ב ר י ה ס ב ר

דוגמאות אפשריות לכך הן: פעולות שביצע ביוזמתו למניעת הישנות ההפרה או עובדת היותה של ההפרה הפרה ראשונה.

לסעיף 15א המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי במקרה שבו בחר המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל ונמסרה לו דרישת תשלום לפי סעיף 15א המוצע, יהיה סכום העיצום הכספי לפי הסכום המעודכן במועד מסירת דרישת התשלום. במקרה שבו בחר המפר שלא לטעון את טענותיו לפני המנהל, יראו לפי הוראות סעיף 15א המוצע את ההודעה על כוונת החיוב כדרישת התשלום והעיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעודכן ביום מסירת ההודעה כאמור. כמו כן, במקרים שבהם הוגש ערעור לבית משפט השלום כאמור בסעיף 15טז המוצע, ובית המשפט הורה על עיכוב תשלומו של העיצום הכספי, יהיה סכום העיצום הכספי לפי סכומו המעודכן ביום ההחלטה בערעור.

לסעיף 15ט המוצע

מוצע לקבוע כי במקרה שבו מתבצעת הפרה נמשכת ייווסף לסכום העיצום הכספי הקבוע לאותה עבירה, סכום יומי נוסף לכל יום שבו נמשך ביצוע ההפרה על ידי המפר. התמדה באי־מילוי החובה שהופרה תגרוור הטלת עיצום כספי מוגבר, שהוא פועל יוצא של משך התקופה שבמהלכה בוצעה ההפרה. כמו כן מוצע לקבוע כי במקרה של הפרה חוזרת, שהיא הפרה שבוצעה בתוך שנתיים מביצוע ההפרה הקודמת שבשלה הוטל עיצום כספי או שבשלה הורשע המפר, ייווסף על סכום העיצום הכספי הקצוב שהיה ניתן להטילו בשלה אילו בוצעה לראשונה, סכום נוסף בשיעור העיצום הכספי האמור.

לסעיף 15י המוצע

מוצע לקבוע כי המנהל אינו רשאי להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בפרק זה. מוצע לקבוע כי הש, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יהיה רשאי לקבוע סוגי מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם יהיה רשאי המנהל להטיל עיצום כספי בסכום נמוך מן הקבוע בסעיף 15ה המוצע.

(ב) סכומי העיצום הכספי הקבועים בסעיף 15 יתעדכנו ב־1 בינואר בכל שנה (בסעיף קטן זה – יום העדכון). בהתאם לשיעור שינוי המדרד הידוע ביום העדכון לעומת המדרד שהיה ידוע ב־1 בינואר של השנה הקודמת; הסכום האמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של עשרה שקלים חדשים; לעניין זה, "מדרד" – מדרד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ג) המנהל יפרסם ברשומות הודעה על סכומי העיצום הכספי המעודכנים לפי סעיף קטן (ב).

15יב. המפר ישלם את העיצום הכספי בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת התשלום כאמור בסעיף 15ח.

המועד לתשלום העיצום הכספי

15יג. (א) המנהל רשאי, על פי בקשתו של המפר, להחליט על פריסת התשלום של העיצום הכספי, ובלבד שמספר התשלומים לא יעלה על עשרה תשלומים חודשיים.

פריסת תשלום העיצום הכספי

(ב) לא שילם המפר תשלום חודשי במועדו, יראו את החלטת המנהל על פריסת התשלום כאמור בסעיף קטן (א) כבטלה, ועל יתרת התשלום של העיצום הכספי יחולו הוראות סעיף 15ד.

15יד. לא שילם המפר עיצום כספי במועד, ייווספו על העיצום הכספי, לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א–1961⁷³ (בפרק זה – הפרשי הצמדה וריבית), עד לתשלומם.

הפרשי הצמדה וריבית

15טו. (א) עיצום כספי ייגבה לקרן לשמירת הניקיון, ועל גבייתו יחול חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה–1995⁷⁴.

גבייה

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 15 יויד המוצע

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי על תקופת פיגור בתשלום העיצום הכספי ייווספו הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א–1961 (להלן – הפרשי הצמדה וריבית).

מוצע לקבוע מנגנון אוטומטי לעדכון סכומי העיצום הכספי, ב־1 בינואר בכל שנה, בהתאם לשיעור שינוי מדרד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

לסעיף 15טו המוצע

לסעיף 15יב המוצע

מוצע לקבוע כי עיצום כספי ייגבה לקרן לשמירת הניקיון, ועל גבייתו יחול חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה–1995. מוצע כי כספי העיצום הכספי שייגבו לקרן לשמירת הניקיון לפי הוראות סעיף זה יתנהלו בחשבון נפרד, וישמשו למניעת השלכת פסולת בניין, מניעה וניקוי של מפגעים הנובעים מפסולת בניין, וכן לפיתוח, הקמה וייעול של אמצעים חלופיים להטמנת פסולת בניין שפגיעתם פחותה מזו של ההטמנה, ועידוד השימוש בהם.

מוצע לקבוע כי מפר שהפר הוראה המנויה בסעיף 15ה המוצע, יחויב בתשלום העיצום הכספי בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת התשלום כאמור בסעיף 15ח המוצע. ויובהר לעניין זה כי בהתאם להוראות סעיף 15ח המוצע, אם מפר לא טען את טענותיו בתוך 30 ימים לאחר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב, יראו את ההודעה על כוונת חיוב כדרישת תשלום שנמסרה במועד האמור.

לסעיף 15יג המוצע

מוצע לקבוע כי המנהל, לפי בקשת המפר, רשאי להחליט על פריסת התשלום של העיצום הכספי, עד עשרה תשלומים חודשיים.

⁷³ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

⁷⁴ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170.

(ב) כספי העיצום הכספי שייגבו לקרן לשמירת הניקיון לפי הוראות סעיף זה ינוהלו בחשבון נפרד, וישמשו למניעת השלכת פסולת בניין, מניעה וניקוי של מפגעים הנובעים מפסולת בניין, וכן לפיתוח, הקמה וייעול של אמצעים חלופיים להטמנת פסולת בניין שפגיעתם פחותה מזו של ההטמנה, ועידוד השימוש בהם.

15טז. (א) על החלטה סופית של המנהל לפי פרק זה ניתן לערער לבית משפט השלום שבו יושב נשיא בית משפט השלום; ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מיום שנמסרה למפר הודעה על ההחלטה.

ערעור

(ב) אין בהגשת ערעור לפי סעיף קטן (א) כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי, אלא אם כן הסכים לכך המנהל או שבית המשפט הורה על כך.

(ג) החליט בית המשפט לקבל ערעור שהוגש לפי סעיף קטן (א), לאחר ששולם העיצום הכספי לפי הוראות פרק זה, והורה בית המשפט על החזרת סכום העיצום הכספי ששולם או על הפחתת העיצום הכספי, יוחזר הסכום ששולם או כל חלק ממנו אשר הופחת, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומם עד יום החזרתו.

15יז. (א) הטיל המנהל עיצום כספי לפי פרק זה, יפרסם המנהל באתר האינטרנט של המשרד את הפרטים שלהלן, בדרך שתבטיח שקיפות לגבי הפעלת שיקול דעתו בקבלת ההחלטה להטיל עיצום כספי:

פרסום

ד ב ר י ה ס ב ר

הכספי, יוחזר העיצום הכספי או כל חלק ממנו, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומם עד יום החזרתו.

לסעיף 15טז המוצע

סעיף (א)

לסעיף 15יז המוצע

מוצע לחייב את המנהל לפרסם את החלטותיו בדבר הטלת עיצום כספי. פרסום זה הוא כלי שתכליתו היא הבטחת שקיפות ביחס להפעלת שיקול הדעת של המנהל, אשר בידיו מסור כלי רב עוצמה. לפיכך, וכדי להבטיח כי השימוש בכלי של העיצום הכספי ייעשה באופן שוויוני וענייני, מוצע לחייבו לפרסם את החלטותיו בדבר הטלת העיצומים הכספיים, מהות ההפרה שבשלה הוטל העיצום הכספי ונסיבות ההפרה, סכומי העיצום הכספי שהוטל, שיעורי ההפחתה של העיצום הכספי, אם ניתנו והנסיבות שבשלהן ניתנו, פרטים על אודות המפר ככל שהם נוגעים לעניין ושמו של המפר, אם הוא תאגיד, והאם הוגש ערעור ותוצאותיו.

פרטי הפרסום יהיו כאלה שיאפשרו לציבור לערוך השוואה ביקורתית בין החלטות המנהל. הפרסום, ככלל, לא יכלול את שמות המפרים, ככל שהם יחידים. פרסום השם עשוי להוות פגיעה באדם לאורך זמן, וככל שניתן להשיג את תכלית השקיפות בלא פרסום השם של אדם פרטי, הרי שאין הצדקה לפגיעה זו. עם זאת, ניתן לפרסם את שמו של

מוצע לקבוע כי על החלטת המנהל לפי פרק זה ניתן לערער לבית משפט השלום שבו יושב נשיא בית משפט השלום, שבאזור שיפוטו ניתנה ההחלטה בדבר דרישת התשלום. יצוין כי הוראה זו מהווה חריג לכללי הסמכות הרגילים החלים בבתי משפט השלום, שלפיהם לכלל בתי משפט השלום בכל מחוז קיימת סמכות מקבילה. ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת התשלום למפר.

מוצע כי הסמכות המקומית תיקבע בהתאם למקום מושבו של מקבל ההחלטה על הטלת העיצום הכספי, בדומה לסדרי הדין המינהליים, ולא בהתאם למקום מושבו של האדם שעליו מוטל העיצום הכספי, כפי שנהוג בסדרי הדין האזרחיים.

סעיפים (ב) ו-(ג)

מוצע לקבוע כי הגשת ערעור כאמור בסעיף קטן (א) המוצע, אינה מהווה עילה לעיכוב תשלום העיצום הכספי, אלא אם כן הסכים לכך המנהל או שבית המשפט הורה על כך ואולם אם התקבל הערעור כאמור לאחר ששולם העיצום

- (1) דבר הטלת העיצום הכספי;
 - (2) מהות ההפרה שבשלה הוטל העיצום הכספי ונסיבות ההפרה;
 - (3) סכום העיצום הכספי שהוטל;
 - (4) אם הופחת העיצום הכספי – הנסיבות שבשלהן הופחת סכום העיצום ושיעור ההפחתה;
 - (5) פרטים על אודות המפר, הנוגעים לעניין;
 - (6) שמו של המפר – ככל שהמפר הוא תאגיד.
- (ב) הוגש ערעור לפי סעיף 15טז, יפרסם המנהל בפרסום לפי סעיף קטן (א) גם את דבר הגשת הערעור ואת תוצאותיו.
- (ג) על אף הוראות סעיף קטן (א)(6), רשאי המנהל לפרסם את שמו של מפר שהוא יחיד, אם סבר שהדבר נחוץ לצורך אזהרת הציבור.
- (ד) על אף האמור בסעיף זה, לא יפרסם המנהל פרטים שהם בגדר מידע שרשות ציבורית מנועה מלמסור לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998⁷⁵, וכן רשאי הוא שלא לפרסם פרטים לפי סעיף זה, שהם בגדר מידע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור לפי סעיף 9(ב) לחוק האמור.
- (ה) פרסום לפי סעיף זה בעניין עיצום כספי שהוטל על תאגיד יהיה לתקופה של ארבע שנים, ובעניין עיצום כספי שהוטל על יחיד – לתקופה של שנתיים.
- (ו) השר רשאי לקבוע דרכים נוספות לפרסום הפרטים האמורים בסעיף זה.
- 15יח. על מעשה אחד המהווה הפרה של הוראה מההוראות לפי חוק זה המנויות בסעיף 15 ושל הוראה מההוראות לפי חוק אחר, לא יוטל יותר מעיצום כספי אחד.
- 15יט. (א) תשלום עיצום כספי לפי פרק זה לא יגרע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה, המנויות בסעיף 15, המהווה עבירה.
- עיצום כספי בשל הפרה לפי חוק זה ולפי חוק אחר
- שמירת אחריות פלילית

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 15יח המוצע

מוצע כי על מעשה אחד המהווה הפרה של הוראה מההוראות לפי חוק זה המנויות בסעיף 15 ושל הוראה מההוראות לפי חוק אחר, לא יוטל יותר מעיצום כספי אחד.

לסעיף 15יט המוצע

מוצע לקבוע כי תשלום העיצום הכספי לא יגרע מהאחריות הפלילית של אדם בשל ההפרה. עם זאת, אם שלח המנהל למפר הודעה על כוונת חיוב, בשל הפרה המהווה עבירה, לא יוגש נגדו כתב אישום בשל אותה

מפר שהוא יחיד אם הדבר נחוץ כדי להזהיר את הציבור מפניו. כמו כן המנהל יימנע מפרסום פרטים שהם בגדר מידע לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן – חוק חופש המידע), ובנוסף הוא רשאי שלא לפרסם פרטים שהם בגדר מידע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור לפי סעיף 9(ב) לחוק חופש המידע, כדוגמת מידע שהוא סוד מסחרי.

⁷⁵ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

(ב) שלח המנהל למפר הודעה על כוונת חיוב, בשל הפרה המהווה עבירה כאמור בסעיף קטן (א), לא יוגש נגדו כתב אישום בשל אותה הפרה, אלא אם כן התגלו עובדות חדשות, המצדיקות זאת.

(ג) הוגש נגד אדם כתב אישום בשל הפרה המהווה עבירה כאמור בסעיף קטן (א), לא ינקוט נגדו המנהל הליכים לפי פרק זה בשל אותה הפרה, ואם הוגש כתב האישום בנסיבות האמורות בסעיף קטן (ב) לאחר שהמפר שילם עיצום כספי, יוחזר לו הסכום ששולם, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלום הסכום עד יום החזרתו;

(7) בסעיף 19 –

(א) האמור בו יסומן "(א)";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) הסמכויות הנתונות לשר הפנים לגבי חוקי עזר לפי סעיף 258 לפקודת העיריות, לפי סעיף 22 לפקודת המועצות המקומיות, ולפי סעיף 14 לחוק איגודי ערים, התשט"ו-1955⁷⁶, יהיו נתונות, לגבי התקנת חוק עזר לעניין טיפול בפסולת ושמירת הניקיון ברשות הרבים, גם לשר"

20. בחוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח-2008⁷⁷, בתוספת, במקום פרט 8 יבוא:

"8. עבירות לפי סעיף 13(א) ו-3(ב), (ג) עד (ד) ו-14(ג), וסעיף 15 לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984."

תיקון חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים)

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 20 מוצע לקבוע כי חלק מן העבירות שנוספו בסעיף 13 לחוק, ייוספו לתוספת לחוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח-2008. תוספת זו מאפשרת לפקחים שהם עובדי רשויות מקומיות להפעיל את מכלול סמכויות הפיקוח והאכיפה לעניין עבירות אלה, המוסיפות על הסמכויות הנתונות להם לפי דיני השלטון המקומי. זאת במטרה לעודד אכיפה אפקטיבית ועקבית של החקיקה הסביבתית הארצית.

סעיף 21 בתוספת השנייה בחוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011, מנויים חיקוקים שלצורך פיקוח עליהם השר להגנת הסביבה רשאי למנות, מבין עובדי משרדו, ממניי הגנת הסביבה. לממונים אלה יהיו נתונות סמכויות לפי סעיף 5 לחוק, הכוללות דרישת הזדהות, דרישת ידיעות ומסמכים, ביצוע מדידות ודגימות וסמכות כניסה. תוספת זו כוללת כיום את חוק המדבריר, אשר במסגרתו נוסף ההסדר לחוק בתיקון עקיף. מוצע שסימן ב' לחוק שמירת הניקיון המוצע, בעניין פינוי פסולת בניין, ייוסף גם הוא לתוספת זו.

הפרה, אלא אם כן התגלו עובדות חדשות המצדיקות זאת. כמו כן, מפר שהוגש נגדו כתב אישום בשל הפרה המנויה בסעיף 15 המוצע, לא יחויב בשל אותה הפרה בתשלום עיצום כספי, ואם חויב ושילם את העיצום הכספי – יוחזר לו הסכום ששילם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלום עד יום החזרתו.

לפסקה (7)

מוצע לתקן את סעיף 19 לחוק, שעניינו חוקי עזר, כך שסמכויות מסוימות הנתונות לשר הפנים לגבי חוקי עזר, יהיו נתונות גם לשר להגנת הסביבה לעניין התקנת חוק עזר לעניין טיפול בפסולת ושמירת הניקיון ברשות הרבים. סמכויות אלה הן עיכוב פרסום חוק עזר לפי סעיף 258 לפקודת העיריות ולפי סעיף 22 לפקודת המועצות המקומיות, וסמכות אישור חוק עזר לפי סעיף 14 לחוק איגודי ערים, התשט"ו-1955.

⁷⁶ ס"ח התשט"ו, עמ' 48.

⁷⁷ ס"ח התשס"ח, עמ' 534; התשע"ז, עמ' 502.

- תיקון חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011⁷⁸, בתוספת השנייה, אחרי פרט 1 יבוא:
21. בחוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011⁷⁸, בתוספת השנייה, אחרי פרט 1 יבוא:
22. "2. סימן ב' בפרק ב' לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984."
23. בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000⁷⁹, בתוספת הראשונה, בפרט 23, במקום פרט משנה (9) יבוא:
24. "9) החלטה של רשות לפי חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984."
- תיקון פקודת המכרות
23. בפקודת המכרות⁸⁰, חלק י"ד – בטל.
- פרק ו' – תחילה והוראות מעבר
24. (א) תחילתו של פרק זה שמונה עשר חודשים מיום פרסומו של חוק זה (בסעיף זה – יום התחילה).
- (ב) קבעה רשות מקומית, ערב יום פרסומו של חוק זה, חוק עזר לעניין אצירה ופינוי של פסולת בניין, שהוראותיו הן בסטייה מהוראות חוק זה, רשאית הרשות המקומית, בתוך שנים עשר חודשים מיום פרסומו של חוק זה, לבקש מהשר ומשר הפנים אישור לחוק העזר; לא ביקשה הרשות המקומית אישור כאמור, או שלא ניתן אישור השרים עד יום התחילה, יפקע תוקפן של הוראות חוק העזר שהן בסטייה מהוראות חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן מוצע לקבוע תקופת היערכות של שנים עשר חודשים מיום פרסום החוק, שתאפשר לרשות מקומית שכבר יש לה חוק עזר לעניין טיפול בפסולת בניין ופינוי, שהוראותיו הן בסטייה מהוראות חוק זה, להביאו לאישור של השר להגנת הסביבה ושל שר הפנים.

כאמור בדברי ההסבר לסעיף זיד לעיל, הוראה זו נועדה לאפשר לרשות מקומית המעוניינת בכך, להיות אחראית בעצמה על אספקת שירותי האיסוף והפינוי של פסולת הבניין בתחומה, כפי שקיים כיום בכמה רשויות מקומיות. לפיכך מוצע כי תישמר לרשויות המעוניינות בכך הזכות לאשרר את תוקפו של חוק העזר שהתקינו באמצעות קבלת אישור השרים כאמור בהתאם להוראות החוק המוצע. אישור זה נועד להבטיח, בין השאר, כי האצירה והפינוי על ידי הרשות המקומית ייעשו באופן מפקח ומבוקר שלא יפגע במימוש מטרות החוק.

לגבי רשות מקומית שלא ביקשה אישור לחוק עזר קיים, או שלא ניתן לגביו אישור השרים, יפקע תוקפו של חוק העזר, ככל שהוא בסטייה מהוראות חוק זה, או יפקעו תוקפן של ההוראות בחוק העזר הנוגעות לפינוי פסולת בניין ושהן בסטייה מהוראות חוק זה.

סעיף 22 בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000⁷⁹, בפרט 23 לתוספת הראשונה, שעניינו איכות הסביבה, מופיעות החלטות מינהליות לפי חקיקה סביבתית שהן נושא לעתירה מינהלית לפני בית משפט לעניינים מינהליים. מוצע להחליף את פרט משנה (9) באופן שכל ההחלטות של רשות לפי החוק ייכללו בו, ובהן החלטות הממונה לפי החוק המוצע.

סעיף 23 עקב קביעת ההסדר המוצע, שמטרתו הסדרת האצירה והפינוי של פסולת בניין לכלל הרשויות המקומיות, מוצע לבטל הסדר אחר הנוגע לטיפול בפסולת בניין, שנחקק בעבר במסגרת פרק בפקודת המכרות, אך טרם ייושם עד היום, בין השאר, בשל העדר התקנת תקנות שנדרשו ליישומם בפועל. ההסדר בפקודת המכרות נועד להטיל את האחריות ליחזור פסולת בניין על בעלי מחצבות. לנוכח ההסדר המוצע המטיל את האחריות על יצרני פסולת הבניין, דהיינו, העוסקים בעבודות בנייה, אין מקום להסדר הקיים בפקודת המכרות, שכאמור, אינו מיושם ממילא.

נוסחו של פרק י"ד לפקודת המכרות, שאותו מוצע לבטל, מופיע בנספח לדברי ההסבר.

סעיף 24 מוצע לקבוע כי תחילתו של פרק זה – יהיה שמונה עשר חודשים מיום פרסומו של החוק. זאת כדי לאפשר תקופת התארגנות לכלל הגורמים, ובהם למשרד להגנת הסביבה, למפעילי אתר הטיפול בפסולת בניין ולרשויות המקומיות, ליישום חובותיהם לפי ההסדר המוצע.

⁷⁸ ס"ח התשע"א, עמ' 738, התשע"ו, עמ' 707.

⁷⁹ ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשפ"ב, עמ' 1111.

⁸⁰ חוקי א", כרך ב', עמ' (ע) 910, (א) 938; ס"ח התשפ"ב, עמ' 12.

כחלק מרישיון החציבה של בעל המחצבה החייב במיחזור, ובלבד שמסר לממונה ולמפקח הודעה בכתב על כוונתו לבצע את המיחזור כאמור, זמן סביר מראש ולפחות 90 ימים לפני תחילת הביצוע.

(2) היתה המחצבה במקרקעי ישראל, כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל (בסעיף זה – מקרקעי ישראל), יראו את רשות מקרקעי ישראל כאילו הרשתה את ביצוע הפעילות כאמור בפסקה (1), ובלבד שהתנאים שלפיהם הוענקו הזכויות במקרקעין לא הופרו.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי הממונה, או המפקח לאחר התייעצות עם הממונה, להורות לבעל מחצבה החייב במיחזור כי המיחזור, כולו או חלקו, לא ייעשה בשטח המחצבה, בהתקיים המפורט להלן, לפי העניין, ובלבד שנתן לבעל המחצבה הזדמנות לטעון את טענותיו בעניין זה:

(1) לעניין הוראת הממונה – אם סבר כי ביצוע המיחזור בשטח המחצבה עלול לפגוע בסביבה, במידה המצדיקה לאסור או למנוע את ביצוע המיחזור בשטח האמור; אי מתן הוראה לפי הוראות פסקה זו אין בו, כשלעצמו, כדי להחיר פגיעה בסביבה בניגוד להוראות כל דין;

(2) לעניין הוראת המפקח – אם סבר כי ביצוע המיחזור בשטח המחצבה עלול לפגוע בניצול המיטבי של עתודות חומרי החציבה במחצבה; הוראת המפקח כאמור יראו אותה כחלק מרישיון החציבה של בעל המחצבה.

(ג) בעל מחצבה הנמצאת במקרקעי ישראל, החייב במיחזור לפי הוראות סעיף 122, לא יבצע בשטח המחצבה מיחזור שהוא אינו חייב בביצועו לפי הסעיף האמור, אלא באישור רשות מקרקעי ישראל ובתנאים שעליהם תורה.

(ד) נותרה במחצבה של בעל מחצבה החייב במיחזור פסולת בניין שאינה ניתנת למיחזור, יפנה אותה בעל המחצבה בהתאם להוראות כל דין.

הסמכת הממונה

124. השר ימנה, מבין עובדי משרדו, ממונה לעניין חלק זה.

חובות רישום ודיווח

125. (א) בעל מחצבה החייב במיחזור ינהל רישום מלא ומפורט של אלה:

- (1) כמות חומרי החציבה שהופקו במחצבה;
- (2) כמות פסולת הבניין שמיחזור בעצמו או באמצעות אחר;

פקודת המכרות

חלק י"ד: מיחזור פסולת בניין

פרק א': הגדרות

הגדרות

121. בחלק זה –

"בעל מחצבה" – כהגדרתו בסעיף 112;

"בעל מחצבה החייב במיחזור" – בעל מחצבה החייב במיחזור פסולת בניין לפי הוראות סעיף 122;

"חומר חציבה" ו"מחצבה" – כהגדרתם בסעיף 108;

"מיחזור" – כהגדרתו בחוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג-1993;

"הממונה" – מי שהשר הסמיכו להיות ממונה לעניין חלק זה, לפי סעיף 124;

"מפקח מיחזור פסולת בניין" – מי שהשר הסמיכו לפקח על ביצוע ההוראות לפי חלק זה, כאמור בסעיף 127;

"פסולת בניין" – חומרים ושיירי חומרים המשמשים לבנייה, או שמשמשים בהם בקשר לעבודות בנייה, לרבות חלקי הריסות של מבנים;

"השר" – השר להגנת הסביבה.

פרק ב': בעל מחצבה החייב במיחזור

חובת מיחזור של פסולת בניין

122. (א) בעל מחצבה המפיק חומר חציבה מסוג שקבע השר, חייב במיחזור פסולת בניין, בעצמו או באמצעות אחר, בשיעור מתוך כמות חומרי החציבה המופקים במחצבה, כפי שקבע השר ובאופן שקבע.

(ב) בתקנות לפי סעיף קטן (א) רשאי השר לקבוע, בין השאר, כי החובה לפי הסעיף הקטן האמור תחול רק לגבי סוגי מחצבות שיקבע או לגבי סוגי פסולת בניין שיקבע, ורשאי הוא לקבוע שיעורי מיחזור שונים לסוגים שונים של מחצבות, חומרי חציבה או פסולת בניין.

(ג) תקנות לפי סעיף קטן (א) ייקבעו בהסכמת שר התשתיות הלאומיות, לאחר התייעצות עם שר האוצר, ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, בשים לב, בין השאר, למידת השפעתם של חומרי החציבה ותוצריהם על הסביבה ולהשפעות הכלכליות של הטלת החובה כאמור על בעלי המחצבות.

מיחזור בשטח המחצבה

123. (א) (1) בעל מחצבה החייב במיחזור רשאי לבצע את המיחזור שהוא חייב בו לפי סעיף 122, בשטח המחצבה, ככפוף להוראות כל דין, ובכלל זה חוק התכנון והתקנות והתכניות על פיו, ויראו רשות זו

סמכויות מפקח מיחזור פסולת בניין וחובת זיהוי

128. (א) לשם פיקוח על ביצוע הוראות חלק זה רשאי מפקח מיחזור פסולת בניין –

(1) לדרוש מכל אדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;

(2) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו כל ידיעה או מסמך שיש בהם כדי להבטיח או להקל את ביצוע הוראות חלק זה; בפסקה זו, "מסמך" – לרבות פלט כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995;

(3) לערוך בדיקות או מדידות, וכן ליטול דוגמאות לשם בדיקה ולהורות על מסירת הדוגמאות לבדיקת מעבדה או על שמירתן לתקופה שיוורה, או לנהוג בהן בדרך אחרת;

(4) להיכנס למקום, לרבות לכלי תחבורה כשהוא נייד, ובלבד שלא ייכנס למקום המשמש למגורים אלא על פי צו של בית משפט.

(ב) (בוטל).

(ג) (בוטל).

(ד) מפקח מיחזור פסולת בניין לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי חלק זה, אלא בעת מילוי תפקידו ובהתקיים שניים אלה:

(1) הוא עונד באופן גלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו, והוא לובש מדי מפקח, בצבע ובצורה שהורה לעניין זה, ובלבד שלא יהיה בהם כדי להטעות כנחוצים להיות מדי משטרה;

(2) יש בידו תעודת מפקח החתומה בידי השר, המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג על פי דרישה.

(ה) מפקח מיחזור פסולת בניין רשאי להפעיל סמכויותיו כלפי המדינה ומוסדותיה, למעט כלפי מערכת הביטחון, כהגדרתה בסעיף 10 לחוק הגנת הסביבה.

פרק ד': עיצום כספי

עיצום כספי

129. (א) הפר בעל מחצבה החייב במיחזור הוראה מההוראות לפי חלק זה, כמפורט להלן, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 25,000 שקלים חדשים, ואם הוא תאגיד – בסכום של 50,000 שקלים חדשים;

(3) השימוש שעשה בפסולת הבניין שמיחזור בעצמו או באמצעות אחר;

(4) עניינים נוספים שקבע השר.

(ב) הממונה או מי מטעמו רשאי לעיין ברישום כאמור בסעיף קטן (א) ולקבל העתק ממנו.

(ג) בעל מחצבה החייב במיחזור יגיש לממונה דיווח מאומת, בכתב, בעניינים המנויים בסעיף קטן (א) וכן בעניינים נוספים כפי שיקבע השר, והכל במועדים, לגבי תקופות ובאופן שיקבע השר.

(ד) הממונה רשאי לדרוש מבעל מחצבה החייב במיחזור להמציא לו כל מידע ששימש בסיס לעריכת הרישום והדיווח לפי סעיף זה; נדרש בעל מחצבה להמציא מידע כאמור, ימציאו במועד ובאופן שצוינו בדרישה.

(ה) הממונה או מי מטעמו לא יגלה ידיעה או נתון שנמסרו לו לפי חלק זה, אלא אם כן הדבר דרוש לצורך ביצוע חלק זה או לפי צו של בית משפט.

פיצוי לבעל מחצבה החייב במיחזור

126. שר האוצר יקבע בתקנות פיצוי לבעל מחצבה החייב במיחזור, שישולם לו בעד השקעה בציוד שרכש לצורך ביצוע המיחזור לפי הוראות סעיף 122, ואשר מטעמים שייקבעו ואינם תלויים בו, נמנע ממנו להמשיך לעסוק בחציבה.

פרק ג': סמכויות פיקוח

הסמכת מפקחי מיחזור פסולת בניין

127. (א) בלי לגרוע מסמכות השר למנות מפקחים מבין עובדי משרדו, לפי חוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה), התשע"א-2011 (בפקודה זו – חוק הגנת הסביבה), רשאי השר להסמיך מפקח מיחזור פסולת בניין מקרב עובדי המדינה שאינם עובדי משרדו.

(ב) לא יוסמך מפקח מיחזור פסולת בניין לפי הוראות סעיף קטן (א), אלא אם כן מתקיימים בו כל אלה:

(1) משטרת ישראל הודיעה, בתוך 90 ימים ממועד פנייתו של השר אליה, כי היא אינה מתנגדת להסמכתו מטעמים של ביטחון הציבור, לרבות בשל עברו הפלילי;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי חלק זה, כפי שהורה השר, בהסכמת השר לביטחון הפנים;

(3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים, ככל שהורה השר, בהסכמת השר לביטחון הפנים.

133. (א) טען המפר את טענותיו לפני הממונה לפי הוראות סעיף 132, יחליט הממונה, לאחר ששקל את הטענות שנטענו, אם להטיל על המפר עיצום כספי, ורשאי הוא להפחית את סכום העיצום הכספי לפי הוראות סעיף 134.

(ב) (1) החליט הממונה לפי הוראות סעיף קטן (א) להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור לו דרישה לשלם את העיצום הכספי (בפרק זה – דרישת תשלום); בדרישת התשלום יציין הממונה, בין השאר, את סכום העיצום הכספי המעורכן והתקופה לתשלום.

(2) החליט הממונה לפי הוראות סעיף קטן (א) שלא להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור לו הודעה על כך.

(ג) לא הגיש המפר את טענותיו לפי הוראות סעיף 132, בתוך 30 ימים מיום שנמסרה לו ההודעה על כוונת חיוב, יראו הודעה זו, בתום 30 הימים האמורים, כדרישת תשלום שנמסרה למפר במועד האמור.

סכומים מופחתים

134. (א) הממונה אינו רשאי להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בפרק זה, אלא לפי הוראות סעיף קטן (ב).

(ב) השר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לקבוע מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם יהיה ניתן להפחית את סכום העיצום הכספי הקבוע בפרק זה, בשיעורים שיקבע.

סכום מעורכן של העיצום הכספי

135. (א) העיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעורכן ביום מסירת דרישת התשלום, ולגבי מפר שלא טען את טענותיו לפני הממונה כאמור בסעיף 132 – ביום מסירת ההודעה על כוונת החיוב; הוגשה עתירה לבית המשפט לעניינים מינהליים ובית המשפט הורה על עיכוב תשלומו של העיצום הכספי – יהיה סכום העיצום הכספי לפי סכומו המעורכן ביום מתן פסק הדין בעתירה.

(ב) סכומי העיצום הכספי יעודכנו ב־1 בינואר בכל שנה (בסעיף קטן זה – יום העדכון), בהתאם לשיעור עליית המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ב־1 בינואר של השנה הקודמת; הסכומים האמורים יעוגלו לסכום הקרוב שהוא מכפלה של 10 שקלים חדשים; לעניין זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ג) הודעה על סכומי העיצום הכספי המעודכנים לפי סעיף קטן (ב), תפורסם ברשומות.

(1) לא ניהל רישום מלא ומפורט בהתאם להוראות לפי סעיף 125(א);

(2) לא הגיש לממונה דיווח בהתאם להוראות לפי סעיף 125(ג);

(3) לא פרסם את דבר הטלת העיצום הכספי עליו בהתאם להוראות הממונה לפי סעיף 140.

(ב) לא מיחזר בעל מחצבה החייב במיחזור פסולת בניין בשיעורים ובאופן שנקבעו לפי סעיף 122, או בהתאם להוראות הממונה שניתנו לפי סעיף 123(ב)(1), ככל שניתנו, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 100,000 שקלים חדשים, ואם הוא תאגיד – בסכום של 200,000 שקלים חדשים.

הפרה נמשכת והפרה חוזרת

130. (א) בהפרה נמשכת ייוסף על העיצום הכספי החלק. החמישים שלו לכל יום שבו נמשכת ההפרה.

(ב) בהפרה חוזרת ייוסף על העיצום הכספי שהיה ניתן להטיל בשלה אילו היתה הפרה ראשונה, סכום השווה לעיצום הכספי כאמור; לעניין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מההוראות לפי חלק זה כאמור בסעיף 129, בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר עיצום כספי או שבשלה הורשע.

הודעה על כוונת חיוב

131. (א) היה לממונה יסוד סביר להניח כי בעל מחצבה הפר הוראה מההוראות לפי חלק זה, כאמור בסעיף 129 (בפרק זה – המפר), ובכוונתו להטיל עליו עיצום כספי לפי אותו סעיף, ימסור למפר הודעה על הכוונה להטיל עליו עיצום כספי (בפרק זה – הודעה על כוונת חיוב).

(ב) בהודעה על כוונת חיוב יציין הממונה בין השאר את אלה:

(1) המעשה או המחדל המהווה את ההפרה;

(2) סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלום;

(3) זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני הממונה לפי הוראות סעיף 132;

(4) שיעור התוספת על העיצום הכספי בהפרה נמשכת או בהפרה חוזרת לפי הוראות סעיף 130.

זכות טיעון

132. מפר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב לפי הוראות סעיף 131 רשאי לטעון את טענותיו, בכתב, לפני הממונה, לעניין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי ולעניין סכומו, בתוך 30 ימים ממועד מסירת ההודעה.

החלטת הממונה ודרישת תשלום

המועד לתשלום העיצום הכספי

136. העיצום הכספי ישולם בתוך 60 ימים מיום מסירת דרישת התשלום כאמור בסעיף 133.

הפרשי הצמדה וריבית

137. לא שולם עיצום כספי במועד, ייוספו עליו, לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 (בפרק זה – הפרשי הצמדה וריבית), עד לתשלומם.

גבייה

138. עיצום כספי ייגבה לאוצר המדינה, ועל גבייתו תחול פקודת המסים (גבייה).

עתירה

139. (א) אין בהגשת עתירה לבית המשפט לעניינים מינהליים על דרישה לתשלום עיצום כספי לפי פרק זה, כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי, אלא בהסכמת הממונה או אם בית המשפט הורה על כך.

(ב) התקבלה עתירה כאמור בסעיף קטן (א) לאחר ששולם העיצום הכספי, יוחזר העיצום הכספי בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומם עד יום החזרתו.

פרסום

140. הוטל עיצום כספי לפי פרק זה, רשאי הממונה לפרסם בעיתון או בכל דרך אחרת את דבר הטלת העיצום הכספי וסכומו, את שמו של המפר ואת מהות ההפרה שבשלה הוטל העיצום הכספי ונסיונותיה, ורשאי הממונה להורות למפר לפרסם על חשבונם של המפר פרסום כאמור.

שמירת אחריות פלילית

141. (א) תשלום עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, לא יגרע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה לפי חלק זה כאמור בסעיף 129.

(ב) הוגש נגד מפר כתב אישום בשל הפרת הוראה לפי חלק זה כאמור בסעיף 129, לא ינקוט נגדו הממונה בהליכים לפי פרק זה, ואם שילם המפר עיצום כספי – יוחזר לו הסכום ששולם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומם עד יום החזרתו.

פרק ה': עונשין

עונשין

142. (א) מי שאינו מבצע מיחזור פסולת בניין בשיעור או באופן שקבע השר לפי הוראות סעיף 122, דינו – מאסר שנה או קנס פי שלושה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, ואם נעברה העבירה בידי תאגיד – קנס פי שישה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק האמור.

(ב) היתה העבירה כאמור בסעיף קטן (א) עבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל קנס נוסף בשיעור של חמישה אחוזים מסכום הקנס האמור באותו סעיף קטן, לכל יום שבו נמשכת העבירה.

אחריות מעביד ונושא משרה בתאגיד

143. (א) מעביד ונושא משרה בתאגיד חייבים לפקח ולעשות כל שניתן למניעת ביצוע עבירה לפי חלק זה בידי עובד מעובדי המעביד או בידי התאגיד או עובד מעובדיו, לפי העניין; המפר הוראה זו, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ב) נעברה עבירה לפי חלק זה בידי עובד של מעביד או בידי תאגיד או עובד מעובדיו, חוקה היא כי המעביד או נושא המשרה בתאגיד, לפי העניין, הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

(ג) בסעיף זה, "נושא משרה בתאגיד" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד אחר בתאגיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.

פרק ו': שונות

תחולה על המדינה

144. חלק זה יחול גם על המדינה.

דיווח לכנסת

145. השר ידווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אחת לשנה, על השגת היעדים שנקבעו לפי סעיף 122 למיחזור של פסולת בניין, בשנה שקדמה למועד הדיווח.

ביצוע ותקנות – חלק י"ד

146. השר ממנה על ביצוע חלק זה והוא רשאי, לאחר התייעצות עם שר התשתיות הלאומיות ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע, לרבות לגבי דרכי הסימון של פסולת בניין ממוחזרת והפקדת ערבויות לשם הבטחת ביצוע הוראות לפי חלק זה.

פרק ז': בנקאות ואשראי

25. תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016,⁸¹ בסעיף 25ז, בהגדרה "לווה", בפסקה (2), במקום "מיליון" יבוא "שישה מיליון".
26. תיקון חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968,⁸² בסעיף 15ב(4)א), במקום "מיליון" יבוא "שישה מיליון".

ד ב ר י ה ס ב ר

פרק ז'

בעקבות התיקון האמור ולפי ההסדר החוקי הקיים, מפעילי מערכת לתיווך באשראי שנותנים אשראי ליחידים או לתאגיד בסכום שאינו עולה על מיליון שקלים חדשים, מפוקחים כיום במסגרת רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, תחת פיקוחה של רשות שוק ההון והמפקח על נותני שירותים פיננסיים.

גופים שמעוניינים לגייס כספים מציבור המשקיעים כדי לתת אשראי לתאגיד, באופן דומה למפעיל מערכת לתיווך באשראי אך בהיקף שעולה על מיליון שקלים חדשים ועד ל-6 מיליון שקלים חדשים, נדרשים להירשם כרכזי הצעה בהתאם לפרק ה' לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (בפרק זה – חוק ניירות ערך), והפיקוח עליהם נעשה על ידי הרשות לניירות ערך.

בחלוף הזמן, התברר כי ההסדר הפיקוחי המפורט לא השיג את מטרותיו, שכן יש כיום שבעה רכזי הצעה הרשומים ומפוקחים ברשות ניירות ערך, אך הם אינם פועלים במתן אשראי לתאגידים במודל המבוזר, ואילו מפעילי מערכות לתיווך באשראי, המפוקחים תחת רשות שוק ההון, אינם מבקשים להירשם כרכזי הצעה, ועל כן אינם נותנים אשראי לתאגידים בהיקף שעולה על מיליון שקלים חדשים. זאת, בין השאר, עקב הנטל הרגולטורי הכרוך בפיקוח מקביל של שתי רשויות על גופים אלה.

כדי להגביר את התחרות באשראי לעסקים קטנים ובינוניים ואת היצע האשראי לעסקים אלה ולהפחית את הנטל הרגולטורי, מוצע לתקן את החוקים הרלוונטיים – חוק שירותים פיננסיים מוסדרים וחוק ניירות ערך, כך שסך חוב האשראי שתאגיד יוכל לגייס באמצעות בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי, יגדל ממיליון שקלים חדשים לשישה מיליון שקלים חדשים.

כללי תחום הבנקאות בכלל, ושוק האשראי הקמעונאי בפרט, מתאפיין בחסמי כניסה וחסמי מעבר גבוהים וכן ברמת תחרות נמוכה. כתוצאה מכך רוב הציבור רוכש את מרבית השירותים הבנקאיים מהבנק שבו הוא מנהל את חשבון העובר ושב שלו, בלי לערוך השוואה בין ההצעות של בנקים אחרים או של גורמים חוץ-בנקאיים, ובכלל זה בלי לערוך השוואה מעמיקה של העלויות של ההצעות השונות.

התחרות מצד גורמים חוץ-בנקאיים, על אף השיפור המסוים שחל בה בתקופה האחרונה, נותרה מוגבלת. זאת, בין השאר כתוצאה מיתרונות מובנים שיש לבנקים ובכלל זה גישה למקורות מימון בעלות נמוכה, כדוגמת פיקדונות הציבור שמנוהלים על ידם וכן שליטתם בגישה של חלק גדול מהמתחרים שלהם למערכת הפיננסית ולאפשרות להעביר כספים דרך מערכות התשלומים.

מוצע להגביר את התחרות בשוק זה באמצעות הגברת השקיפות ללקוחות הבנקים וחיוזוק הגופים החוץ-בנקאיים המתחרים בבנקים בכמה היבטים כמפורט להלן.

סעיפים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (תיקון מס' 4), התשע"ז-2017,^{26 ו-25} שתיקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 (בפרק זה – חוק שירותים פיננסיים מוסדרים), נקבעה חובת רישוי על מפעיל מערכת לתיווך באשראי, שהיא משמשת לתיווך בין מלווים ללווים לשם ביצוע עסקאות למתן אשראי ולתפעולן, וניתנה למפקח על נותני שירותים פיננסיים סמכות פיקוח לגבי מפעיל כאמור.

⁸¹ ס"ח התשע"ו, עמ' 1098; התשפ"ב, עמ' 865.

⁸² ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשפ"ב, עמ' 328.

(1) בסעיף 2, אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) סירב תאגיד בנקאי לתת את השירות המנוי בסעיף קטן (א)(2) לגוף פיננסי או שלא נתן שירות כאמור בתוך שלושה חודשים ממועד הפנייה של אותו גוף (בסעיף קטן זה – עיכוב במתן השירות), ימסור התאגיד הבנקאי הודעה על כך למפקח על הבנקים וינמק את סירובו למתן השירות או את הסיבה לעיכוב במתן השירות, לפי העניין; המפקח רשאי לתת הוראות לביצוע סעיף קטן זה; בסעיף קטן זה "גוף פיננסי" – בעל רישיון לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, או חברת תשלומים כהגדרתה בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, התשפ"ג-2023⁸⁴;

(2) בסעיף 5 –

(א) בכותרת השוליים, במקום "עמלות" יבוא "עמלות וריביות";

(ב) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילה "סכומי" יבוא "סכומי העמלות והריביות או על שיעורן שהוא גובה בעד כל שירות שנתן ללקוח; המידע יימסר בהתאם להוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד).";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 27 לפסקה 1

בשנים האחרונות קמות חברות רבות בתחום ה'פינטק' – תחום שבמסגרתו נעשה שימוש בטכנולוגיה חדשנית לצורך אספקת מוצרים ושירותים בתחום הפיננסי, כגון: אשראי, שירותי תשלום, ניהול השקעות, ניהול פיננסי, ביטוח ועוד (בפרק זה – חברות הפינטק). חברות אלה מצליחות לערער את השליטה של השחקנים המסורתיים בתחום באמצעות פתרונות טכנולוגיים ייחודיים, שלרוב יעילים יותר מהמוצרים הקיימים, ואף מציעות פתרונות ייעודיים לאוכלוסיות שעד כה לא קיבלו פתרון מספק. פעילות חברות הפינטק בישראל יכולה להגביר את הנגישות למוצרים ושירותים שונים, לעלות את רמת השירות בתחום, להביא להפחתה בעלויות השירותים הפיננסיים בישראל ולחולל תחרות בשוק הפיננסי.

ביום כ"א באייר התשפ"א (3 במאי 2021) פרסמה רשות התחרות דוח בנושא חברות הפינטק וקשיים בפעילותן מול המערכת הבנקאית. זאת בהמשך לפניות שהגיעו אל רשות התחרות מאת חברות פינטק בנוגע לקשיים שלהן בפעילות מול המערכת הבנקאית. מהבדיקה עלה כי הבנקים מטילים דרישות שמקשות על חברות הפינטק לפתוח ולנהל חשבון עובר ושב בבנק. חלק מהדרישות שמציבים הבנקים הן בלתי ישימות, מעכבות ואף מונעות את כניסתן של חברות הפינטק לפעילות בישראל ולתחרות בבנקים. יש לציין כי חשבון עובר ושב בבנק הוא מוצר חיוני לצורך פעילות של חברות פינטק, שכן בלעדיו הן לא יכולות להציע מוצרים ושירותים בעבור לקוחותיהן. יתרה מזאת, הדין הכיר בחשיבות שירות זה, וסעיף 2(א)(2) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1982 (בפרק זה – חוק הבנקאות

(שירות ללקוח)), קובע כי קיימת חובה לתת שירות זה. לפיכך, קשיים בפתיחת חשבון וניהולו עשויים להיות חסם משמעותי לכניסת חברות פינטק לפעילות בשוק.

במטרה לבחון סוגיה זו ואת טעמי הבנקים לסירוב למתן שירות כאמור, מוצע לקבוע כי תאגיד בנקאי המסרב לתת שירות של פתיחה וניהול של חשבון עובר ושב בבנק כאמור בסעיף 2(א)(2) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), לגוף פיננסי, שהוא בעל רישיון לפי חוק שירותים פיננסיים מוסדרים, או לחברת תשלומים שתהיה מפוקחת על ידי רשות ניירות ערך, או שלא נתן שירות זה בתוך שלושה חודשים מיום הפנייה של גוף כאמור (בפרק זה – עיכוב במתן השירות), ימסור הודעה על כך למפקח על הבנקים וינמק את סירובו למתן השירות או את הסיבה לעיכוב במתן השירות. יובהר, כי המדובר בסירוב או בעיכוב, לפתיחה וניהול של החשבון לרבות בדרך של סגירת חשבון, ואין הכוונה לסירוב של פעולה ספציפית באותו חשבון או לעיכובה.

כמו כן, מוצע לתת סמכות למפקח על הבנקים לעניין זה, ולקבוע שהוא יהיה רשאי לתת הוראות לביצוע לדיווח כאמור.

לפסקה 2

נכון לשנת 2021, משק בית ממוצע בישראל משלם לבנקים עמלות בסך 2,100 שקלים חדשים כל שנה. ההנחה המקובלת היא שחלק גדול של הלקוחות לא מודע להיקף העמלות שהוא משלם לבנקים וזאת בין השאר, משום שהעמלות נגבות ישירות מחשבון הלקוחות, ובמרבית המקרים הוא אינו שקוף ללקוחות באופן מספק. בשנים האחרונות, נעשו כמה צעדים כדי לקדם את השקיפות

⁸⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 258; התשפ"ב, עמ' 864.

⁸⁴ הצ"ח התשפ"ג, עמ' 354.

(ג) בסעיף קטן (ב), אחרי "בסעיף קטן (א)" יבוא "לעניין עמלות";

(ד) בסעיף קטן (ג)(1), אחרי "תאגיד בנקאי" יבוא "שאינו בנק";

(ה) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) בתחילת כל חודש קלנדרי ישלח בנק לכל לקוח הודעה שתכלול את הפרטים המפורטים להלן:

(1) הסכום הכולל של העמלות שגבה הבנק מהלקוח בחודש הקודם למועד שליחת ההודעה כאמור;

(2) הסכום הכולל של הריביות שגבה הבנק מהלקוח בחודש הקודם למועד שליחת ההודעה כאמור.

(ה) הודעה כאמור בסעיף קטן (ה), תישלח ללקוח באמצעי שמאפשר תקשורת מיידית ונגישה באופן המיטבי ביותר מבין הדרכים שבהן בחר הלקוח לקבל הודעות מהבנק.

(ו) בסעיף זה, "בנק" – כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א–1981;

ד ב ר י ה ס ב ר

לעניין זה תגבר הצעה זו למעשה תשווה את השקיפות של עלות השירותים הבנקאיים לשקיפות של עלות מוצרים אחרים כגון חשמל ומים, שהתשלום בעבורם מתבצע לאחר קבלת השירות, והיא תקל על הלקוח להבין את העלות האמיתית של שירותים אלה.

כדי למנוע מצב שבו הודעה זו מכילה פרטים רבים שיקשו על הלקוח להבין את האמור בה, מוצע לקבוע כי הבנק ימסור במסגרת ההודעה את הסכום הכולל של העמלות שנגבו ממנו ואת הסכום הכולל של הריביות שנגבו ממנו, בלי פרטים נוספים. עם זאת, יובהר כי אין מניעה להפנות את הלקוח לפרטים והרחבה על היקף הסכומים בהודעה נפרדת או באמצעי תקשורת אחר, וזאת באופן פשוט שאינו מקשה על הבנת האמור בהודעה.

כאמור, מוצע לקבוע שהודעה כאמור תישלח ללקוח באמצעי שמאפשר תקשורת מיידית ונגישה, לדוגמה, בעת הזו, מסרון טלפון סלולרי (לרבות מסרון קולי) הוא אמצעי שמאפשר תקשורת מיידית ונגישה באופן מיטבי. כך יוכל על הלקוח לקבל את ההודעה כאמור ותגבר המודעות הצרכנית שלו לעניין זה. כמו כן, וכדי להתאים את ההודעה לכלל חלקי האוכלוסייה בין אם הם בחרו לקבל מידע באמצעות מסרון כאמור ובין אם לאו, וכן כדי לשמור על נייטרליות טכנולוגית, מוצע לקבוע שההודעה כאמור תישלח באמצעי שמאפשר תקשורת מיידית ונגישה באופן המיטבי ביותר מבין הדרכים שבהן בחר הלקוח לקבל הודעות מהבנק. דהיינו, אם הלקוח לא בחר לקבל מידע באמצעות מסרון כאמור, על הבנק לשלוח את ההודעה האמורה באמצעי אחר שמאפשר את התקשורת המיידית והנגישה ביותר מבין הדרכים שהלקוח בחר לקבל הודעות מהבנק.

ללקוחות, ואולם המודעות לגובה העמלות שנגבות ממשקי הבית עדיין נמוכה, ופעמים רבות נמנע הלקוח מלברר באופן אקטיבי מהו היקף העמלות הנגבות ממנו.

יתרה מזאת, כאמור לעיל, תחום הבנקאות ובפרט שוק האשראי הקמעונאי מתאפיין בחסימי כניסה ובחסימי מעבר גבוהים וברמת תחרות נמוכה. כתוצאה מכך רוב הציבור רוכש את מרבית השירותים הבנקאיים מהבנק שבו הוא מנהל את חשבון העובר ושב שלו. בלי לערוך השוואה בין ההצעות של בנקים אחרים או של גורמים חוץ-בנקאיים, ובכלל זה בלי לערוך השוואה מעמיקה בין העלויות של ההצעות השונות.

העדר השקיפות ללקוחות וכוח השוק שקיים אצל הבנק המנהל את חשבון העובר ושב של הלקוח, וכן רמת התחרות הנמוכה, מובילים לכך שמשקי הבית משלמים עלות ניכרת על השירותים הבנקאיים.

לנוכח האמור לעיל, וכדי להגביר את השקיפות והמודעות הצרכנית של לקוחות, מוצע לחייב את הבנקים לשלוח לכל לקוח, בתחילת כל חודש קלנדרי, באמצעי שמאפשר תקשורת מיידית ונגישה, הודעה שבה יפורט הסכום הכולל של העמלות שגבה הבנק מהלקוח בחודש הקודם למועד שליחת ההודעה כאמור והסכום הכולל של הריביות שגבה הבנק מהלקוח בחודש שקודם למועד שליחת ההודעה כאמור. יובהר כי על סכומים אלה לכלול את כלל העמלות בעד כלל השירותים שהבנק נותן ללקוחותיו, דוגמת חשבון עובר ושב, ניירות ערך, כרטיסי חיוב ועוד, וכן עמלות שהבנק גובה באמצעות צדדיים שלישיים, כגון מתפעל ההנפקה של כרטיס חיוב שמונפק על ידי הבנק.

כך יתאפשר ללקוחות להבין את המחיר שאותו הם משלמים בעבור שירותים בנקאיים והמודעות הצרכנית

(3) בסעיף 7ד, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ב) במסגרת הסכם ההתקשרות שבין התאגיד הבנקאי לבין הלקוח שלטובתו מונפק כרטיס החיוב יחולו הוראות אלה:

(1) התאגיד הבנקאי יאפשר לגוף המתפעל לקבל את הסכמת הלקוח לעשות שימוש במידע שהגיע לידי הגוף המתפעל אגב ביצוע ההנפקה או תפעול ההנפקה, לצורך מתן שירותים ללקוח שלגביהם מופקד הגוף המתפעל;

(2) התאגיד הבנקאי לא ימנע מהגוף המתפעל, במעשה או במחדל, לקבל את הסכמת הלקוח כאמור;

(3) הסכם ההתקשרות עם הלקוח להנפקת כרטיס החיוב לא יותנה במתן הסכמה כאמור לגוף המתפעל”;

(4) בסעיף 9ט(א), אחרי ”(בפרק זה – התעריפון המלא)” יבוא ”ובלבד שאופן חישוב העמלות כאמור לא יכלול סכום או שיעור מזערי”.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה 3

שחלות על המנפיק – התאגיד הבנקאי – רק בשל העובדה שההסכמה לשימוש במידע ניתנה בעבור הגוף המתפעל במסגרת ההסכם שבין הבנק לבין הלקוח.

כמו כן, מוצע לקבוע כי הסכם ההתקשרות עם הלקוח להנפקת כרטיס החיוב לא יותנה במתן הסכמה לגוף המתפעל, זאת כדי שללקוח תינתן האפשרות לבחור אם להסכים להיתר לגוף המתפעל להשתמש במידע או לא להסכים.

הסעיף המוצע מחליף את ההוראה הקבועה כיום בסעיף 7ד(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח). וזה נוסח סעיף 7ד(ב) שאותו מוצע להחליף:

”(ב) תאגיד בנקאי לא ימנע, במעשה או במחדל, מגוף מתפעל לעשות שימוש במידע שהגיע לידי הגוף המתפעל אגב ביצוע הנפקה או תפעול ההנפקה:

(1) מתן שירותים כמנפיק;

(2) מתן אשראי;

(3) פעילות הנלווית למתן שירותים כמנפיק או למתן אשראי”

יובהר כי האמור בסעיף זה אינו גורע מהוראת סעיף 11 לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע”ז–2017 (בפרק זה – החוק להגברת התחרות).

לפסקה 4

סעיף 9ט לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), קובע, בין השאר, שהגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, יקבע, בכללים, רשימה של שירותים שבעדם ראשי תאגיד בנקאי לגבות עמלות מלקוחותיו, ואת אופן חישובן של העמלות שניתן לגבות בעד שירותים אלה (בפרק זה –

במסגרת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע”ז–2017, תוקן חוק הבנקאות (שירות ללקוח). ונקבע בו כי תאגיד בנקאי לא ימנע, במעשה או במחדל, מגוף פיננסי העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי (בפרק זה – גוף מתפעל) לעשות שימוש במידע שהגיע לידי הגוף המתפעל אגב ביצוע הנפקה או תפעול ההנפקה. מטרת ההוראה זו הייתה למנוע מתאגיד בנקאי להגביל את יכולתו של גוף מתפעל להשתמש במידע שהגיע אליו כדין ובהסכמת הלקוח, ובכך לפגוע ביכולתו של הגוף המתפעל להתחרות בתאגיד הבנקאי.

עם זאת, גם לאחר התיקון האמור, נראה שקיים קושי לגופים המתפעלים לעשות שימוש במידע המצוי בידם אגב ביצוע הנפקה או תפעול הנפקה, וזאת בשל הקושי שלהם לקבל את הסכמת הלקוחות לשימוש במידע על ידי הגוף המתפעל, הסכמה הדרושה בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ”א–1981.

כדי לממש את מטרת התיקון האמור מוצע לתקן את סעיף 7ד(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), כך שבמסגרת הסכם ההתקשרות שבין התאגיד הבנקאי לבין הלקוח שלטובתו מונפק כרטיס החיוב, התאגיד הבנקאי יאפשר לגוף המתפעל לקבל את הסכמת הלקוח לעשות שימוש במידע שהגיע לידי הגוף המתפעל אגב ביצוע ההנפקה או תפעול ההנפקה, לצורך מתן שירותים שלגביהם מופקד הגוף המתפעל, וכן, שהתאגיד הבנקאי לא ימנע מהגוף המתפעל, במעשה או במחדל, לקבל את הסכמת הלקוח כאמור. יובהר, כי הסכמת הלקוח לגוף המתפעל, גם אם זו נעשית במסגרת הסכם ההנפקה של התאגיד הבנקאי עם הלקוח, אינה כשלעצמה גורמת לכך שהגוף המתפעל יהיה צד להסכם ההנפקה והוא לא יהיה מחויב בחובות

תיקון חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017⁸⁵, בסעיף 9, סעיף קטן (ג) – בטל.

תיקון חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה)

דברי הסבר

20% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל, לא יעסוק בתפעול הנפקה וסליקה של עסקאות בברטיסי חיוב. סעיף זה נועד להביא להפרדה בין הבנקים הגדולים לבין חברות כרטיסי האשראי שבבעלותם ולאפשר לחברות אלה להיות 'איום תחרותי' על המערכת הבנקאית בתחום האשראי הקמעונאי.

כדי לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות לצבור נתח שוק משמעותי שיאפשר להן לגייס בסיס לקוחות רחב, נקבע בסעיף 9(ג) לחוק להגברת התחרות, כי מתום ארבע שנים מיום התחילה ועד תום שבע שנים מיום התחילה, היינו: מיום י"ח בשבט התשפ"א (31 בינואר 2021) עד יום כ"א בשבט התשפ"ד (31 בינואר 2024) (בפרק זה – תקופת צמצום המסגרות הראשונה), סך מסגרות האשראי בברטיסי אשראי של לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב, בכל שנה, לא יעלה על 50% מסך מסגרות האשראי בברטיסי אשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015. לצד הוראה זו, וכדי למנוע פגיעה בלקוחות בעלי מסגרת אשראי נמוכה, הסעיף קובע כי בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-5,000 שקלים חדשים, ולא תופחת מסגרת אשראי של לקוח לסכום נמוך מ-5,000 שקלים חדשים רק בשל האמור בסעיף. השיעור והסכומים בהוראה זו תוקנו כמה פעמים בצו של שר האוצר.

בינואר 2023 התקין שר האוצר תקנות לעניין שינוי ההגדרה "בנק בעל היקף פעילות רחב", וההוראה המחייבת בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב לצמצם את מסגרות האשראי בברטיסי אשראי שהנפיק ללקוחותיו, נקבעה לתקופה נוספת, בהתאם ליום התחילה של התקנות, ואף הורחבה לגבי בנקים נוספים (בפרק זה – תקופת צמצום המסגרות השנייה).

בעקבות יישום ההוראה כאמור, התקבלו כמה פניות מהציבור בנוגע להשלכות של הוראות אלה על ההתנהלות הסדירה של משקי הבית. זאת על רקע הגידול בצריכה בכרטיסי אשראי שהתרחשה מאז מועד קביעת ההוראות, ובפרט הגידול בביקושים למסגרות אשראי הנובעים מגידול טבעי של האוכלוסייה, מהגידול בשימוש הציבור בתשלומים דיגיטליים, ומעליית ההוצאה הממוצעת של משק בית בישראל.

על אף הפוטנציאל שיש בהוראה זו כדי לקדם את התחרות, לנוכח ההשלכות כאמור לעיל מוצע לתקן את החוק להגברת התחרות כך שאחרי יום כ"א בשבט התשפ"ד (31 בינואר 2024), תבוטל ההוראה המחייבת בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב, לצמצם את מסגרות האשראי בברטיסי אשראי שהנפיק ללקוחותיו.

התעריפון המלא). כמו כן, הנגיד רשאי לקבוע בכללים תעריפונים מצומצמים מתוך התעריפון המלא, לגבי סוגי שירותים בנקאיים או סוגי לקוחות (בפרק זה – תעריפונים מצומצמים). הוראות אלה חלות על לקוח שהוא יחיד או עסק קטן, כהגדרתו בכללי הנגיד.

יובהר, כי סמכות זו, בשונה מהסמכות שיש לנגיד לפי סעיף 9ב, אינה קשורה לפיקוח על גובה העמלות. ככלל, מחירי השירותים נקבעים על ידי התאגידים הבנקאיים במסגרת תעריפונים שהם מפרסמים, אשר נדרשים לעמוד בהוראות הנגיד האמורות.

יצוין, כי המחירים של מרבית השירותים שמפורסמים במסגרת התעריפונים הם מחירים שקובעים הבנקים באופן עצמאי, ולגביהם אין לבנק מניעה לגבות מלקוחותיו, בעבור אותם שירותים, עמלות בגובה שונה, ובלבד שהוא נמוך מגובה המחיר שפורסם בתעריפון, לרבות גבייה של עמלה נמוכה מעמלת המינימום הקבועה בתעריפון.

בנסיבות אלה, ייתכן מצב שבו הנגיד יקבע, כוח סמכותו לפי סעיף 9ט לחוק, כי באופן חישוב עמלה מסיימת, הבנק יוכל לציין עמלת מינימום לאותו שירות, אך בפועל, ומאחר שהבנק רשאי לגבות עמלה נמוכה מעמלת המינימום שקבועה בתעריפון, לאחר משא ומתן בין לקוח מסוים לבין התאגיד הבנקאי, העמלה שגובה התאגיד הבנקאי תהיה נמוכה מעמלת המינימום.

קביעת עמלת מינימום, במצב כזה, פוגעת בעיקר בלקוחות עם מודעות צרכנית נמוכה אשר אינם מודעים לאפשרות של הבנק לגבות עמלה נמוכה יותר מעמלת המינימום הקבועה בתעריפונים, והיא עלולה להטעות את אותם הלקוחות.

יתרה מזאת, לפי התאוריה הכלכלית, מחיר מינימום נועד להגן על יצרן בשוק שמתאפיין בכוח שוק משמעותי בצד הביקוש. כאמור לעיל, המצב בשוק הבנקאות הוא הפוך, כלומר לכל בנק כוח שוק כלפי לקוחותיו ביחס למוצרים בנקאיים רבים. אי לכך מעבר לפגיעה בלקוחות בעלי מודעות צרכנית נמוכה, קביעת מחיר מינימום בשירותים בנקאיים למשקי בית ולעסקים קטנים אינה תואמת ואינה נדרשת בשוק הבנקאות.

לנוכח זאת, מוצע לקבוע שאופן חישובן של עמלות בתעריפון המלא ובתעריפונים המצומצמים לא יכלול סכום או שיעור מזערי.

סעיפים ביום ד' בשבט התשע"ז (31 בינואר 2017) פורסם 28 ו-29 חוק להגברת התחרות. במסגרת החוק תוקן חוק הבנקאות (רישוי), ונוסף בו סעיף שלפיו בנק בעל היקף פעילות רחב, קרי בנק ששווי נכסיו עולה על

⁸⁵ ס"ח התשע"ז, עמ' 364; התשפ"ב, עמ' 1858.

29. תחילתו של סעיף 9 לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, כנוסחו בסעיף 28 לחוק זה, ביום כ"ב בשבט התשפ"ד (1 בפברואר 2024).

ד ב ר י ה ס ב ר

לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב, בכל שנה, לא יעלה על 75% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי האשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015; בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ־10,000 שקלים חדשים; לא תופחת מסגרת אשראי של לקוח לסכום נמוך מ־10,000 שקלים חדשים רק בשל האמור בסעיף קטן זה; שר האוצר, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע בצו –

- (1) שיעור שונה מהשיעור האמור בפסקה זו לעניין סך מסגרות האשראי;
- (2) סכומים שונים מהסכומים המפורטים בפסקה זו;
- (3) הוראות לעניין ההיערכות הנדרשת מבנק לשינוי מסגרות האשראי ולעניין אופן מתן הודעה ללקוחות הבנק בדבר שינוי המסגרות כאמור.

כאמור, ביטול ההוראה יחל ביום כ"א בשבט התשפ"ד (31 בינואר 2024) – שהוא תום תקופת צמצום המסגרות הראשונה. דחיית מועד התחילה נובע מכך שהנימוקים המפורטים לעיל בדבר הצורך לבטל את ההוראה מתקיימים לגבי תקופת הצמצום הראשונה רק באופן חלקי, ועל כן לגבי תקופה זו ניתן מענה בדמות צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק) (תיקון), התשפ"ג-2023, שבמסגרתו הופחת היקף צמצום המסגרות הנדרש בתקופה זו. לגבי תקופת צמצום המסגרות השנייה, ומאחר שהנימוקים המפורטים לעיל בדבר הצורך לבטל את ההוראה מתקיימים באופן מלא, מוצע לבטל לגביה את ההוראה באופן מלא. בנסיבות אלה, מוצע כי מועד תחילת ביטול ההוראה יחל בתום תקופת צמצום המסגרות הראשונה.

וזה נוסח סעיף 9(ג) שאותו מוצע לבטל:

"(ג) מתום ארבע שנים מיום התחילה ועד תום שבע שנים מיום התחילה, סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של

פרק ח': יבוא מוצרי מזון

תיקון חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015⁸⁶ (בפרק זה – חוק המזון) – 30. על בריאות הציבור (מזון) בסעיף 2 – (1)

(א) אחרי ההגדרה "טמפרטורה מוגדרת" יבוא:

"יבוא מזון במסלול האירופי" – יבוא מזון לפי הוראות סעיף 54א;

ד ב ר י ה ס ב ר

עיצומים כספיים ויוסדרו במסגרתו הפרות ספציפיות לעניין ההוראות המאומצות, כמקובל בהסדרי עיצומים כספיים.

הצעת חוק זו נועדה, בין השאר, להחיל את מנגנון העיצומים הכספיים לעניין הפרות של ההוראות המאומצות, וכן לערוך בחוק המזון תיקונים בשורה של נושאים נוספים, ובכלל זה הסדרים משלימים נוספים הנוגעים לתיקון מס' 3 כגון הסדרה בחקיקה ראשית של הליך מתן אישור ייצור נאות ליצורני מזון, אשר קבוע כיום בתקנות בריאות הציבור (מזון) (תנאי ייצור נאותים), התשנ"ג-1993 (בפרק זה – תקנות תנאי ייצור נאותים), הגבלת סמכותו של שר הבריאות להתקין תקנות בעניינים שלגביהם הוחלו ההוראות המאומצות, ושמירת סמכותו של מנהל שירות המזון לקבוע כי מזון שחלות לגביו ההוראות המאומצות הוא מזון מזיק, אם התעורר חשש כי במזון יש גורם רעיל או מזיק, והכול כפי שיפורט להלן.

יצוין כי בהתאם להוראות סעיף 109 לחוק התוכנית הכלכלית 2021, שעניינו תחילה והוראות מעבר לעניין תיקון מס' 3, מרבית סעיפי תיקון מס' 3 נכנסו לתוקף ביום ח' בטבת התשפ"ג (1 בינואר 2023) או ייכנסו לתוקף במועד נדחה שלא יעלה על תשעה חודשים לאחר מכן ושקבע שר הבריאות בצו. לעניין סעיפים מסוימים הכלולים בתיקון מס' 3 נקבעו באותו סעיף מועדי תחילה אחרים, כך שחלקם עתידיים להיכנס לתוקף רק ביום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026), ובהם סעיף 41 לחוק המזון כנוסחו בתיקון מס' 3 לעניין חובת יצרני מזון ליישום תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית. לנוכח האמור, חלק מהתיקונים המוצעים לחוק המזון בהצעת חוק זו, שולבו במסגרת תיקון עקיף לחוק התוכנית הכלכלית 2021, בשל התייחסותם לתיקונים שנערכו במסגרת תיקון מס' 3 וטרם נכנסו לתוקף. לגבי חלק מאותם סעיפים בחוק המזון שתוקנו במסגרת תיקון מס' 3 ושתחילת תיקונם נדחתה, מוצע הסדר ביניים שיחול מיום תחילתו של החוק המוצע בהצעת חוק זו עד יום י"ז באב התשפ"ו (31 ביולי 2026) (בפרק זה – תקופת הוראת השעה), הכול כמפורט להלן.

לפסקה (1)

מוצע לתקן את סעיף ההגדרות בחוק המזון – סעיף 2, לצורך התאמתו למונחים שנעשה בהם שימוש בחוק המזון כתיקונו המוצע בהצעת החוק.

סעיף 30 ביום י"ד בכסלו התשפ"ב (18 בנובמבר 2021) פורסם, במסגרת חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (בפרק זה – חוק התוכנית הכלכלית 2021). תיקון מס' 3 לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 (בפרק זה, בהתאמה – תיקון מס' 3, חוק המזון). תיקון מס' 3 נועד להוות נדבך ביישום המלצות צוות בין-משרדי להסרת חסמי סחר ביבוא שהקימו שרי האוצר והכלכלה בתחילת שנת 2021, בהשתתפות נציגים ממשרד ראש הממשלה, משרד המשפטים, רשות המסים, אגף התקציבים ואגף הכלכלן הראשי במשרד האוצר, הממונה על חוקיות היבוא במשרד הכלכלה והתעשייה, בנק ישראל ורשות התחרות. הצוות האמור הוקם לשם בחינת יישומה של החלטת ועדת שרים לענייני יוקר המחיה, הריכוזיות ועידוד התחרותיות במשק מיום ט' בכסלו התשע"ה (1 בדצמבר 2014). בנושא הגברת התחרות וייעול תהליכי האסדרה בתחום היבוא, אשר קיבלה תוקף כהחלטת ממשלה (מס' 2318) ביום י"ט בכסלו התשע"ה (11 בדצמבר 2014), ואשר אימצה את דוח הוועדה להגברת התחרות והסרת חסמים ביבוא בראשות המנהל הכללי של משרד הכלכלה והתעשייה מיום י"ח בחשוון התשע"ה (11 בנובמבר 2014). במסגרת תיקון מס' 3 נערכו שורה של תיקונים בחוק המזון שעניינם, בין השאר, יצירת מסלול יבוא המאפשר יבוא מזון על בסיס עמידה בדרישות הרגולציה של האיחוד האירופי ואימוץ הוראות מסוימות החלות באיחוד האירופי לגבי ייצור, ייבוא או שיווק של מזון, בתנאים ובהחלטות קבוע בחוק המזון כתיקונו בתיקון מס' 3. לשם כך נוספה לחוק המזון תוספת שנייה א', ובה פורטו הוראות האיחוד האירופי המאומצות וכן התנאים וההחלטות שבהם אומצו (בפרק זה – ההוראות המאומצות).

כחלק מההסדר לעניין אימוץ הוראות מחייבות החלות באיחוד האירופי במסגרת תיקון מס' 3 נקבע בסעיף 3א(א) לחוק המזון כי לא ייקבעו עבירות, עונשים או הפרות שניתן להטיל עליהן עיצום כספי בשל ההוראות המאומצות, ולא יוטלו אחריות פלילית או עיצום כספי על מי שהפר הוראה מההוראות המאומצות. בדברי ההסבר להצעת חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (הצעות חוק הממשלה, התשפ"א, עמ' 840, 1255), צוין כי בהמשך יופץ תזכיר חוק נוסף שיאפשר גם הטלת

⁸⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 36, עמ' 749; ס"ח התשפ"ב, עמ' 427.

(ב) בהגדרה "לשכת בריאות מחוזית", המילים "וכן לשכת הבריאות האזורית אשקלון" – יימחקו;

(ג) אחרי ההגדרה "לשכת בריאות מחוזית" יבוא:

"מזהם ביולוגי" – אחד מהמפורטים להלן, העלול להזיק לבריאות האדם:

(1) מיקרואורגניזם, ובכלל זה חיידק, נגיף, שמר, עובש, אצה, פרוטוזואה טפילי (parasitic protozoa) או תולעת מיקרוסקופית טפילית (microscopic parasitic helminths), שלא הוסף באופן מכוון למזון;

(2) רעלן או תוצר של מיקרואורגניזם כאמור בפסקה (1);

(3) פריון (prion);

"מזהם כימי" – חומר שלא הוסף באופן מכוון למזון, העלול להימצא במזון כתוצאה מהשלבים של ייצורו, אריזתו, הובלתו או החזקתו או כתוצאה מזיהום סביבתי, ועלול להזיק לבריאות האדם;

(ד) בהגדרה "מזון", במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) מוצרי עישון כהגדרתם בחוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, התשמ"ג-1983⁸⁷;"

(ה) ההגדרה "מזון במסלול האירופי" – תימחק;

(ו) ההגדרה "מחולל מחלה" – תימחק;

ד ב ר י ה ס ב ר

"מחולל מחלה" – חיידק, נגיף, פטרייה, פריון (prion) ורעלן או תוצר שלהם, העלולים לגרום לליקוי בריאותי בבני אדם;

מוצע למחוק מונח זה ולהחליפו במונח "מזהם ביולוגי", שנעשה בו כיום שימוש בחוק המזון בלי שהוגדרה זאת כדי להתאים את חוק המזון לחקיקה האירופית המגדירה מיקרואורגניזמים ודרישות בטיחות, ואינה משתמשת במונח "מחולל מחלה". לצד האמור, מוצע להוסיף לסעיף 2 לחוק המזון הגדרה למונח "מזהם כימי", שגם בו נעשה כיום שימוש בחוק המזון בלי שהוגדר.

לפסקת משנה (ד)

פסקה (2) בהגדרה "מזון" מחריגה מגדר המונח "מוצרי טבק כהגדרתם בחוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק, התשמ"ג-1983". מוצע להתאים את נוסח הפסקה האמורה לתיקון שנעשה באותו חוק, בחוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 7), התשע"ט-2019. במסגרת תיקון זה שונה שם החוק לחוק איסור הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק ועישון, התשמ"ג-1983, ונוספה הגדרה רחבה ל"מוצרי עישון" הכוללת את כל אלה:

(1) מוצר טבק;

(2) חומר ממקור צמחי המיועד לעישון בדרך של בעירה ואינו מכיל טבק, לרבות תערובת, תרכובת או תמיסה של חומר כאמור;

לפסקאות משנה (א) ו-(ה) ופסקאות (17), (19) עד (26), (31)(א), (34)(א), (35), (47) ו-(51)(ג)

מוצע למחוק את ההגדרה "מזון במסלול האירופי" ולהוסיף במקומה את ההגדרה "יבוא מזון במסלול האירופי". כמו כן מוצע להשמיט מההגדרה המוצעת את התנאי שלפיו מדובר במזון שאינו מנוי בתוספת השתיים עשרה, וזאת מאחר שהחריגה זו קבועה כבר בסעיף 54א לחוק המזון.

בהמשך להחלפת המונח "מזון במסלול האירופי" מוצע, בסעיף 30(17), (19) עד (26), (31)(א), (34)(א), (35), (47) ו-(51)(ג) להצעת החוק, לערוך את ההתאמות הנדרשות לסעיפים 54(א) ו-(ב), 79(4), 84(3), 85(1), 86(א), 94(ב), 96(ד), 164(ז), 256(א)(12), 261(ב11), ולתוספת שלישית א' ולתוספת העשירית לחוק המזון.

לפסקאות משנה (ב) ו-(ח)

מוצע למחוק מההגדרות "לשכת בריאות מחוזית" ו"רופא מחוזי" את ההתייחסות המיוחדת ללשכת הבריאות באשקלון, וזאת בעקבות החלטת ממשלה מס' 1642 מיום י"ח בסיוון התשפ"ב (17 ביוני 2022) בעניין קביעת נפת אשקלון כמחוז במשרד הבריאות.

לפסקאות משנה (ג) ו-(ו)

כיום מוגדר "מחולל מחלה" כך:

⁸⁷ ס"ח התשמ"ג, עמ' 38.

(ז) במקום ההגדרה "סמל תנאי ייצור נאותים" יבוא:

"סמל ייצור נאות" – סמל המסמל כי המזון המסומן בו מיוצר בידי יצרן שהוא בעל אישור ייצור נאות, בצורה, גודל, תוכן, מאפיינים ודרך סימון כמפורט בתוספת הראשונה א';

(ח) בהגדרה "רופא מחוזי", הסיפה החל במילים "לרבות רופא אזורי" – תימחק;

(ט) אחרי ההגדרה "תחנת הסגר" יבוא:

"תוכנית בטיחות מזון" – כמשמעותה בסעיפים 41(ב)(1) או 42(ב)(1) רישא;

(2) בסעיף 3, סעיף קטן (ו) – בטל;

(3) בסעיף 3א –

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקת משנה (ט), פסקה (32) וסעיף 34(1)

כיום מוגדר המונח "תכנית בטיחות מזון" בסעיף 177 לחוק המזון, והוא משמש לעניין פרק ח' לחוק, המסדיר את הפיקוח הווטרנרי, בלבד. וזו לשון ההגדרה:

"תכנית בטיחות מזון" – תכנית הכוללת לפחות את כל אלה:

(1) הליך מובנה וקבוע של זיהוי כשלים בתהליכי הייצור, האריזה וההובלה של מוצר הבשר (Hazard Analysis Critical Control Points HACCP);

(2) אמצעים לשמירה על עקיבות מוצרי הבשר וחומרי הגלם שלהם ועל הוצאתם מדרכי השיווק בדרך של החזרה יזומה;

מוצע להעביר את ההגדרה לסעיף ההגדרות הכללי של חוק המזון, כך שהיא תחול לעניין כלל סעיפי החוק שבהם מופיע המונח. בנוסח המוצע של ההגדרה נשמרים העקרונות שבבסיס ההגדרה הקיימת היום בסעיף 177 האמור, תוך מתן ביטוי לכך שבהתאם לאסדרה החדשה לעניין זה, ניתן לקיים תוכנית בטיחות מזון במסגרת אישור ייצור נאות עם פיקוח על ידי גוף חיצוני או במסגרת בקרה עצמית, לפי העניין. יצוין כי על פי המוצע בסעיף 34(1) להצעת חוק זו, בתקופת הוראה השעה יקראו את ההגדרה כמשמעותה בסעיף 42(ב)(2) המוצע בסעיף 30(ג)(11) להצעת חוק זו, המתייחס לאישור ייצור נאות בלבד, מאחר שההסדר לעניין בקרה עצמית עתיד להיכנס לתוקף בתום אותה תקופה.

בהמשך להעברת ההגדרה "תכנית בטיחות מזון" לסעיף 2 לחוק המזון, כמוצע לעיל, מוצע, בסעיף 30(32) להצעת החוק, למחוק את ההגדרה "תכנית בטיחות מזון" מסעיף ההגדרות בפרק ח' – סעיף 177 לחוק המזון.

לפסקאות (2), (3) א' ו-ג', (39) ב', (45) ו-ד'

סעיף 3א לחוק המזון קובע את ההסדר שמכוחו חלות ההוראות המאומצות בישראל, ובהתאם לאמור בו, ההוראות המאומצות שיחולו בישראל הן אלה הקבועות בתוספת השנייה א' לחוק המזון, שניתן לשנותה בצו, בכפוף

(3) מוצר המשמש לעישון טבק או לעישון חומר ממקור צמחי כאמור בפסקה (2), ובכלל זה סיגריות, סיגרים, סיגרלות, נרגילה, מקטרת ונייר לגלגול סיגריות;

(4) סיגריה אלקטרונית, חומר מילוי ומחסנית.

כך חלות כעת הוראות החוק האמור על כלל מוצרי העישון המפורטים בהגדרה "מוצרי עישון" האמורה, ולא על מוצרי טבק בלבד, ובהתאם יוחרגו כעת כל מוצרי העישון הנכללים בהגדרה האמורה מגדרי חוק המזון.

לפסקת משנה (ז) ופסקאות (9), (39) א' ו-ד'

כיום מוגדר "סמל תנאי ייצור נאותים" כך:

"סמל תנאי ייצור נאותים" – סמל שקבע השר לפי סעיף 48;

מוצע להחליף את ההגדרה בהגדרה "סמל ייצור נאות" בנוסחה המוצע, כך שהמהות של הסמל תעוגן בחוק והצורה, הגודל, התוכן, המאפיינים ודרך הסימון בו ייקבעו בתוספת ראשונה א' בנוסחה המוצע בסעיף 30(44) להצעת החוק. הסדר זה יחליף את התקנות שנקבעו עד כה לעניין זה לפי סעיף 48 לחוק המזון וכן את ההסדר בתקנות תנאי ייצור נאותים החלות בהתאם להוראות סעיף 325(ג) לחוק המזון, שלפיו הסמל מפורט בתוספת הראשונה לתקנות. עם כניסת התיקון המוצע בפרק זה לתוקף, יהיה ניתן לבטל את התקנות האמורות, שכן הצעת חוק זו מייתרת אותן הן לעניין הסמל והן לעניין שאר ההוראות שאותן מוצע להסדיר כעת בחקיקה ראשית, בסעיף 30(11) להצעת החוק (תיקון סעיף 42 לחוק המזון). באשר למנגנון שינוי התוספת הראשונה א' לחוק המזון בנוסחה המוצע, מוצע כי יחולו לעניין זה הוראות סעיף 313(א) לחוק המזון כתיקונו המוצע בסעיף 30(39) א' להצעת חוק זו. לפי אותו סעיף מוסמך שר הבריאות, בצו, לשנות את התוספת. מאחר שהתקנות לפי סעיף 48 לחוק המזון אינן טעונות אישור ועדת הבריאות של הכנסת (בפרק זה – ועדת הבריאות), מוצע כי גם שינוי התוספת הראשונה א' לחוק המזון לא יהיה טעון אישור ועדת הבריאות.

בהמשך להחלפת המונח "סמל תנאי ייצור נאותים", מוצע, בסעיף 30(9) להצעת החוק, לערוך את ההתאמות הנדרשות בסעיף 31 לחוק המזון.

(א) בסעיף קטן (ו)(1), לפני "להוסיף" יבוא "לשנות את התוספת השנייה א", ובכלל זה "אחרי "באיחוד האירופי" יבוא "ובלבד שאין בשינוי כאמור כדי לגרוע הוראה מחייבת כאמור מההוראות המאומצות";

ד ב ר י ה ס ב ר

כאמור בחלק הכללי של דברי ההסבר לסעיף 30 להצעת החוק, מוצע בפרק זה להחיל את מנגנון העיצומים הכספיים המעוגן בפרק י"א לחוק המזון, לעניין הפרות של ההוראות המאומצות. זאת בשונה מההסדר הקבוע היום בסעיף 3א(א) לחוק המזון, שלפיו הדבר אינו אפשרי. וזה נוסחו של סעיף 3א(א) האמור:

"(א) לא ייקבעו עבירות, עונשים או הפרות שניתן להטיל עליהן עיצום כספי בשל ההוראות המאומצות ולא יוטלו אחריות פלילית או עיצום כספי על מי שהפר הוראה מההוראות המאומצות."

על פי המוצע, בסעיף 30(ג) להצעת החוק, יוחלף הסעיף הקטן האמור כך שההוראה שלפיה לא ייקבעו עבירות או עונשים בשל ההוראות המאומצות תעמוד בעינה, אך יהיה אפשר להטיל עיצום כספי בשל הפרה של הוראה מההוראות המאומצות. יצוין כי הטלת עיצום כספי בשל הפרה כאמור תיעשה בהתאם למנגנון ייחודי שמוצע לעגן בפרק י"א לחוק המזון, שעניינו אכיפה מינהלית, (ראו פסקאות 36(א), 37) ו-38) לסעיף 30 בהצעת החוק). ובכפוף לקביעה מפורשת של ההפרה כמפורט להלן.

על פי המוצע, ההפרות הפרטניות של ההוראות המאומצות שבשלהן יהיה ניתן להטיל עיצום כספי ייקבעו בתוספת שנייה ב' לחוק המזון, כנוסחה המוצע בסעיף 30(46) להצעת החוק (בפרק זה – תוספת שנייה ב').

באשר להפרה המנויה בפרט 9 לתוספת שנייה ב', יצוין כי יצרן מזון המבקש לעשות שימוש באצות מזון שאינה עומדת בקריטריונים של בטיחות המזון שנקבעו בפרק 1 לתוספת I לתקנה 2073/2005 כהגדרתה בתוספת שנייה ב', למטרה אחרת מהמטרה המקורית שלה נועד המזון, נדרש לעמוד בשלושה תנאים מצטברים כמפורט להלן:

- (1) השימוש כאמור אינו מהווה סכנה לבריאות הציבור;
- (2) השימוש נבדק בהתאם לעקרונות ה- HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points) ותנאי תברואה נאותים;
- (3) הרשות המוסמכת, קרי משרד הבריאות, אישרה את השימוש האמור.

דוגמה לשימוש במזון למטרה אחרת כאמור היא ביצוע טיפול בחום על ידי היצרן במאפה המיועד למכירה קמעונאית כשהוא קפוא וטעון אפייה בבית על ידי הצרכן. אם נמצא כי המאפה הקפוא כולל מזהם מיקרוביולוגי ברמה החורגת מהרמה המרבית המותרת, היצרן עשוי לבקש לבצע בו טיפול בחום כדי להבטיח את עמידתו בדרישות המיקרוביולוגיות.

להוראות הסעיף האמור וסעיף 313 לחוק המזון, בלא צורך בתיקון חקיקה ראשית.

סעיף 3(ו) לחוק המזון קובע נושאים ששר הבריאות אינו מוסמך לקבוע בעניינם תקנות מכוח סמכותו לפי סעיפים מסוימים בחוק המזון, וזאת מאחר שהם מוסדרים בהוראות המאומצות, אך זאת למעט נושאים וסוגי מזון שהוחרגו מההוראות המאומצות לפי טור ב' וטור ג' בתוספת שנייה א', בהתאמה. וזו לשונה:

"(ו) סמכות שר הבריאות לפי סעיף זה ולפי סעיף 5(א)3(4) לעניין רמות מרביות מותרות של שאריות חומרי הדברה במזון, מזהמים ביולוגיים במזון, מזהמים כימיים במזון ורמות מרביות של שאריות תרכובות כספית, ובכלל זה לעניין תקנות וצווים שרואים אותם לפי סעיף 325 כאילו הותקנו לפי חוק זה, בנושאים שלגביהם הוחלו הוראות בטור א' לתוספת השנייה א', תחול רק לגבי מזון שהוחרג לפי טור ג' בתוספת השנייה א' או לגבי נושאים שהוחרגו בטור ב' לתוספת האמורה."

מוצע, בסעיף 30(2) להצעת החוק, לבטל את סעיף 3(ו) לחוק המזון ולהסדיר בסעיף 3א(ב) כנוסחו המוצע בסעיף 30(ג) להצעת חוק זו, את סמכות שר הבריאות להתקין תקנות בנושאים או לעניין סוגי מזון המוסדרים בהוראות המאומצות. על פי המוצע תהיה לשר סמכות להתקין תקנות רק לגבי סוגי מזון כאמור שהוחרגו מתחולת ההוראות המאומצות (ראו טור ג' לתוספת שנייה א' לחוק המזון) או לגבי נושאים שהוחרגו מתחולת ההוראות המאומצות (ראו טור ב' לאותה תוספת). כך אם יחולו שינויים עתידיים בהוראות המאומצות ונושאייהן, שידרשו התאמה בהסדר המעוגן בחוק המזון, לא יהיה צורך בתיקון חקיקה ראשית. ההסדר המוצע בסעיף 3א(ב) המוצע רחב יותר מההסדר הקיים כיום בסעיף 3(ו) לחוק המזון, שכן ההסדר המוצע הוא כללי ואינו מתייחס רק להוראות שאומצו בתיקון מס' 3, אלא לכל הוראה שתאומץ בעתיד או אף למקרה שבו יבוטל אימוצן של הוראות מסוימות. עוד מוצע, בסעיף 30(45) להצעת החוק, לתקן את התוספת השנייה א' ולהוסיף לה את טור ד' כנוסחו המוצע שבו יפורטו סעיפי החוק המקנים סמכות לשר להתקנת תקנות בנושאים שבהם תוגבל סמכותו לפי הוראות סעיף 3א(ב) לחוק המזון כנוסחו המוצע.

כמו כן, מוצע, בסעיף 30(א) להצעת החוק, לתקן את סעיף 3א לחוק המזון כך שיובהר שבגדר סמכות שר הבריאות לתקן את התוספת השנייה א', כאמור בסעיף קטן (ו)(1) של סעיף 3א האמור, השר רשאי לערוך תיקונים שונים שאינם הוספה, כגון תיקוני נוסח, וזאת כל עוד אין בהם כדי לגרוע הוראה מחייבת מההוראות המאומצות.

(ב) בסעיף קטן (י), אחרי "או תקנות לפי חוק זה" יבוא "ובכלל זה תקנות וצווים שרואים אותם לפי סעיף 325 כאילו הותקנו לפי חוק זה";

(ג) במקום סעיף קטן (יא) יבוא:

"(יא) (1) לא ייקבעו עבירות או עונשים בשל ההוראות המאומצות ולא תוטל אחריות פלילית על מי שהפר הוראה מההוראות המאומצות.

(2) לא ייקבעו הפרות של הוראות מאומצות שניתן להטיל בשלהן עיצום כספי ולא יוטל עיצום כספי על מי שהפר הוראה מההוראות המאומצות, אלא אם כן הן מנויות בתוספת שנייה ב' ובהתאם להוראות לפי פרק י"א.

(יב) סמכות השר לפי סעיף חוק זה המפורטים בטור ד' לתוספת השנייה א', להתקין תקנות בעניינים שלגביהם הוחלו ההוראות המפורטות בטור א' לאותה תוספת, תהיה נתונה לו רק לגבי מוזן מסוג שהוחרג בטור ג' לאותה תוספת או נושאים שהוחרגו בטור ב' לאותה תוספת";

(4) בסעיף 5 –

(א) בסעיף קטן (א) –

(1) במקום פסקה (3) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

"(3) יש במזון חומר רעיל או מזיק, מהסוגים כמפורט בתוספת הראשונה, אלא אם כן הדבר הותר בתקנות ובמידה שהותרה כאמור;

(4) יש במזון חומר מחולל מחלה בבני אדם, אלא אם כן הדבר הותר בתקנות ובמידה שהותרה";

מוצע, בסעיף 30(4)(א) להצעת החוק, לתקן את סעיף 5(א) האמור בכמה עניינים: מוצע להחליף את המונחים "חומר רעיל או מזיק" ו"חומר מחולל מחלה" שלפי פסקאות (3) ו-(4) הנזכרות לעיל, המהווים גורם שבהימצאו במזון חל איסור לייצור, לייבוא או למכור, במונח "גורם רעיל או מזיק". על פי המוצע, גורם רעיל או מזיק יוגדר כאחד משלושה סוגי גורמים: מזהם כימי או מזהם ביולוגי מסוג כמפורט בחלקים א' או ב' לתוספת הראשונה, כנוסחה המוצע בסעיף 30(43) להצעת החוק, בהתאמה, וגורם רעיל או מזיק מסוג אחר כמפורט בחלק ג' לאותה תוספת. כך, יחול האיסור המתואר לעיל ברשימה סגורה של מקרים, דבר שיקנה לעוסקים במזון ודאות לעניין האיסור.

בפסקה (3) של סעיף 5(א) לחוק המזון כנוסחה המוצע, מוצע לקבוע את האיסור על ייצור, ייבוא או מכירה של מוזן שיש בו גורם רעיל או מזיק כהגדרתו המוצעת. מאחר שהמונח "מחולל מחלה" מוחלף על פי המוצע במונח "מזהם ביולוגי" (ראו דברי ההסבר של סעיף 30(1)(ג) ו-(ו) להצעת החוק), ומוזהם ביולוגי נכלל כאמור לעיל בגדר גורם רעיל או מזיק כהגדרתו המוצעת, מתייתרת פסקה (4) בסעיף 5(א) האמור ועל כן מוצע למחוק אותה. כמו כן מוצע, בסעיף 30(34)(ב)(1) להצעת החוק, לערוך את ההתאמות הנדרשות עקב כך בסעיף 256(ב)(2) לחוק המזון.

יצוין כי עקרונות ה-HACCP כלולים בבסיס התוכנית לבטיחות מזון בבקרה עצמית שיצרן מזון יהיה מחויב ליישמה לפי סעיף 41 לחוק המזון, כתיקונו לפי חוק התוכנית הכלכלית 2021, וסעיף 32(1)(ב) להצעת החוק, החל מיום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026).

בסעיף 30(39)(ב) להצעת החוק, מוצע להוסיף לסעיף 313 לחוק המזון את סעיף קטן (א1) כנוסחו המוצע, ולעגן בו את התנאים לשינוי התוספת השנייה ב'. על פי המוצע, יוכל שר הבריאות לשנות תוספת זו בצד, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הבריאות.

לפסקה (3)(ב)

מוצע להבהיר כי במקרה של סתירה בין ההוראות המאומצות ובין תקנות לפי חוק המזון בנושאים המפורטים בסעיף 3(ד) לחוק המזון, יגברו ההוראות המאומצות גם על הוראות בתקנות וצווים שרואים אותם לפי סעיף 325 לחוק המזון כאילו הותקנו לפי חוק זה, והם: 15 צווים המפורטים בסעיף 325(א) לחוק המזון, 6 תקנות המפורטות בסעיף 325(ב) לחוק המזון, וכן תקנות שהותקנו לפי פקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, כאמור בסעיף 325(ג) לחוק המזון.

לפסקאות (4), (34)(ב)(1) ו-(43)

סעיף 5(א) לחוק המזון קובע איסור לעניין ייצור, ייבוא או מכירה של מוזן פסול, שמתקיימת בו אחת מהנסיבות המנויות באותו סעיף. בפסקאות (3) ו-(4) של סעיף 5(א) האמור קבועות שתיים מהנסיבות שבהתקיימן חל איסור לייצור, לייבוא או למכור את המזון כאמור, וזה נוסח:

"(3) יש במזון גורם רעיל או מזיק, אלא אם כן הדבר הותר בתקנות או בתקנים רשמיים לפי חוק התקנים החלים על מזון, לרבות על חומרים או מוצרים הבאים במגע עם מזון, ובמידה שהותרה כאמור; ואולם, בעניינים שלגביהם חלות ההוראות המפורטות בטור א' לתוספת השנייה א' – תחול הוראת פסקה זו רק לגבי מזון מסוג שהוחרג מתחולת אותן הוראות בטור ג' לאותה תוספת, או נושאים שהוחרגו מתחולתן בטור ב' לתוספת האמורה;"

(2) פסקה (4) – תימחק;

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום הרישה עד המילה "נמכר" יבוא "עוסק במזון לא ייצר, ייבא או ימכור מזון";

(ג) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) בסעיף זה, "גורם רעיל או מזיק" – אחד מאלה:

(1) מזהם כימי מסוג כמפורט בחלק א' לתוספת הראשונה;

(2) מזהם ביולוגי מסוג כמפורט בחלק ב' לתוספת הראשונה;

(3) גורם רעיל או מזיק מסוג אחר, כמפורט בחלק ג' לתוספת הראשונה;"

(ד) סעיף קטן (ג) – בטל;

ד ב ר י ה ס ב ר

במסגרת התיקון המוצע לעיל, בסעיף 30(4)(א) להצעת החוק, מוצע, בסעיף 30(43) להצעת החוק, להחליף את התוספת הראשונה לחוק המזון, וזה נוסחה:

"תוספת ראשונה

(סעיף 5(3))

סוגי חומרים רעילים או מזיקים

שאריות חומרי הדברה.

מתכות כבדות.

רעלים.

דיוקסינים.

פוליכלוריינידי ביפנול.

רדיוניקלידים.

פחמימנים ארומטיים.

שאריות תרופות.

מלמין.

תמרוקים."

עוד מוצע לקבוע בפסקה (3) כנוסחה המוצע, כי נוסף על האפשרות שתותר בתקנות הימצאות של גורם רעיל או מזיק במזון, במידה שתיקבע, כפי שמוסדר בפסקה (3) בנוסחה כיום, אפשר שהימצאותו של גורם כאמור תותר גם בתקנים רשמיים לפי חוק התקנים, התשי"ג-1953, החלים על מזון לרבות חומרים או מוצרים הבאים במגע עם מזון.

נוסף על כך, מאחר שקיימת חפיפה חלקית בין הנושא המוסדר בפסקה (3) המוצעת לבין הנושאים המוסדרים בהוראות המאומצות, מוצע להבהיר בה את היחס בין ההוראות. על פי המוצע, בכל הנוגע לנושאים שלגביהם הוחלו הוראות האיחוד האירופי (כלומר, ההוראות הקבועות בטור א' לתוספת שנייה א' לחוק המזון), האיסור לפי פסקה זו יחול רק לגבי מזון שהוחרג לפי טור ג' או לעניין נושאים שהוחרגו בטור ב' לתוספת האמורה. בשל כך מתייתר סעיף 5(ג) לחוק המזון שבו קבוע היום היחס בין האיסור שבפסקה (3) המוצעת לבין ההוראות המאומצות, ומוצע, בסעיף 30(4) (ד) להצעת חוק זו, לבטלו. וזו לשונו:

"(ג) אין בהוראות סעיף קטן (א)(3) ו-(4) כדי למנוע ייצור, יבוא או שיווק על פי ההוראות המאומצות."

עוד מוצע, בסעיף 30(4)(ב) להצעת החוק, לערוך תיקון טכני בסעיף 5(ב) לחוק המזון, כך שיובהר האיסור הקבוע בו.

- (א) ברישה, המילים "אם ניתן לכך אישור ממנהל שירות המזון או" – יימחקו;
- (ב) בפסקה (4), במקום "את האישורים הנדרשים לפי סעיף קטן (א)" יבוא "כל מסמך הנדרש לפי פסקה (2)";
- (6) בסעיף 22(ב), המילים "או שהוא קיבל היתר סימון בסמל תנאי ייצור נאותים לפי סעיף 46" – יימחקו;
- (7) בסעיף 28 –

- (א) בסעיף קטן (ה), אחרי "כלל המסמכים שנדרש לצרף לבקשה" יבוא "וכן שולמה האגרה המפורטת בתוספת העשירית בעד הגשת הבקשה";
- (ב) בסעיף קטן (ו), אחרי "בצירוף המסמכים הנדרשים להחלטה" יבוא "ושולמה האגרה המפורטת בתוספת העשירית בעד הגשת הבקשה";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (5)

סעיף 46 לחוק המזון קובע כי מנהל שירות המזון רשאי להעניק ליצרן היתר לסמן מזון שאינו טעון קבלת אישור ייצור נאות, בסמל תנאי ייצור נאותים. וזו לשונו:

"היתר לסמן מזון בסמל תנאי ייצור נאותים"

46. (א) בעל רישיון ייצור רשאי לבקש ממנהל שירות המזון היתר לסימון מזון בסמל תנאי ייצור נאותים, אף אם המזון שהוא מייצר אינו טעון קבלת אישור ייצור נאות לפי סעיף 41.

(ב) היתר לפי סעיף זה יכול שיינתן רק לאחר שהתקיימו התנאים האמורים בסעיף 42.

מוצע, בסעיף 30(13) להצעת החוק, לבטל את הסעיף האמור, כיוון שההסדר שנקבע בסעיף 41 לחוק המזון במסגרת תיקון מס' 3, ולפיו מוטלת חובה על כל יצרן מזון לקבל אישור ייצור נאות, מיתר את הצורך בהיתר לסימון מזון בסמל – כיום סמל תנאי ייצור נאותים, ועל פי המוצע בהצעת חוק זו – סמל ייצור נאות (ראו סעיף 30(1)(ז) להצעת החוק). בהתאם, מוצע לערוך את ההתאמות הנדרשות עקב כך (ועקב החלפת המונח כאמור) בסעיפים 22(ב), 47, 256(ב)(21) ו-262(18) לחוק המזון (ראו סעיף 30 פסקאות (6), (14), (34) (2)(ב) ו-36(ג) להצעת החוק).

יובהר כי מאחר שההסדר החדש הקבוע בתיקון לסעיף 41 לחוק המזון, כאמור לעיל, ייכנס לתוקף ביום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026) (ראו סעיף 109 לתיקון מס' 3), מוצע, בסעיף 33 להצעת חוק זו, לקבוע כי ביטולו של סעיף 46 לחוק המזון והתיקונים לסעיפים 22, 47, 256(ב)(21) ו-262(18) לאותו חוק ייכנסו לתוקף ביום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026).

לפסקאות (7) ו-(8)

מוצע לתקן את סעיפים 28 ו-29 לחוק המזון, שעניינם הגשת בקשה לרישיון ייצור ומתן רישיון ייצור, באופן שמבהיר כי מניין תקופת 90 הימים למתן החלטה בבקשה למתן רישיון ייצור או לחידושו, יחל מהמועד שבו, נוסף על הגשת הבקשה המלאה ובכלל זה כלל המסמכים שנדרש

בסעיף 12(ג) לחוק המזון נאסר על יצרן לעשות שימוש במזון שחלף התאריך האחרון לשימוש בו או התאריך האחרון המומלץ לשימוש בו. בסעיף האמור נקבע חריג לאיסור, כך שבעל רישיון ייצור יכול לעשות שימוש בחומר גלם, שאינו מזון רגיש או מזון ייעודי, שהתאריך האחרון המומלץ לשימוש בו חלף, אם ניתן לכך אישור ממנהל שירות המזון או שהתקיימו ביצרן התנאים המנויים בסעיף הקטן האמור. מוצע, בסעיף 30(5)(א) להצעת החוק, לתקן את הסעיף הקטן האמור כך שבעל רישיון ייצור לא יידרש עוד לאישור ממנהל שירות המזון לעניין זה.

בפסקה (4) שבסעיף 12(ג) האמור קבוע אחד התנאים שבהתקיימם חל החריג המתואר לעיל. לפי אותו תנאי, על בעל רישיון הייצור לשמור אישורים הנדרשים לפי סעיף 12(א) לחוק המזון, כל עוד המזון המיוצר לא הועבר לאחר. מאחר שסעיף 12(א) לחוק המזון אינו כולל דרישות לאישורים לעניין זה, מוצע, בסעיף 30(5)(ב) להצעת החוק, לתקן את ההפניה לסעיף קטן (א) שבפסקה (4) האמורה כך שהדרישה לשמירה תחול לגבי כל מסמך הנדרש לפי פסקה (2) של סעיף 12(ג) לחוק המזון.

לפסקאות (6), (13), (14), (34) ו-(36)(ג)

בהתאם לסעיפים 106(11) ו-109(ב)(1) לחוק התוכנית הכלכלית 2021, ביום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026) יוחלף ההסדר הקבוע בסעיף 41 לחוק המזון, שעניינו החובה לקבל אישור ייצור נאות, בהסדר שיחייב כל יצרן מזון לקבל אישור ייצור נאות, נוסף על חובתו לקבל רישיון ייצור. זאת אלא אם כן מדובר במפעל לייצור מזון מסוג שאינו מנוי בתוספת האחת עשרה לחוק המזון, ומנהל שירות המזון מצא שמיושמת לגביו תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית לפי הוראות הסעיף האמור. בהמשך לכך, מוצע לתקן סעיפים שונים בחוק המזון המתייחסים להליך קבלת אישור ייצור נאות ולהתאימם להסדר החדש שבסעיף 41 לחוק המזון, בנוסח שכאמור ייכנס לתוקף בשנת 2026, הכול כמפורט להלן.

(א) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "או חידושו";

(ב) בסעיף קטן (א) –

(1) ברישה, אחרי "למבקש" יבוא "או יחדש רישיון כאמור";

(2) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) הוא שילם את האגרה המפורטת בתוספת העשירית בעד

הגשת הבקשה למתן רישיון הייצור או לחידושו, לפי העניין";

(9) בסעיף 31(א), במקום "בסמל תנאי ייצור נאותים" יבוא "בסמל ייצור נאות";

(10) בסעיף 34, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) החליט נותן רישיון ייצור על התליית רישיון ייצור, ביטולו או סירוב לחדשו, לפי סעיף קטן (א), יפרסם הודעה על כך באתר האינטרנט; פרסום כאמור יהיה לתקופה של ארבע שנים";

(11) בסעיף 42 –

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "בקשה לקבלת אישור ייצור נאות או לחידושו";

(ב) בסעיף קטן (א), אחרי "אישור ייצור נאות" יבוא "ולא יחדש אישור כאמור" ובמקום הסיפה החל במילים "לפי סעיף 41" יבוא "מקוננת דרך אתר האינטרנט הכוללת את כל הפרטים כאמור בסעיף קטן (ב) בצירוף כל המסמכים המפורטים בסעיף קטן (ב1), וכן את הפרטים והמסמכים שקבע השר לפי סעיף קטן (2ב), ושילם את האגרה המפורטת בתוספת העשירית בעד הגשת הבקשה";

(ג) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) בקשה כאמור בסעיף קטן (א) תכלול את כל אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

שירות המזון באתר האינטרנט של משרד הבריאות (להלן – אתר האינטרנט).

לפסקאות (11) ו-(16)

סעיף 42 לחוק המזון קובע את התנאים לקבלת אישור ייצור נאות, ובהם הצגת אישור תנאי ייצור נאותים. סעיף קטן (ב) של הסעיף האמור קובע לאמור:

"(ב) לבקשה כאמור בסעיף קטן (א) יצורף אישור מאחד הגופים המנויים להלן המעיד כי ייצור המזון במפעל שלו נעשה בהתאם לתקנים בין-לאומיים מקובלים שמנהל שירות המזון פרסם באתר האינטרנט כי ניתן לתת על בסיסם אישור עמידה בתנאי ייצור נאותים:

(1) גוף התעדה שקיבל הכרה מאחד הגופים הרשומים כחברים ב- IAF – International Accreditation Forum – כמוסמך לתת אישור כאמור;

(2) רשות ממשלתית בישראל המוסמכת לפי דין לתת אישור כאמור."

לצורך לבקשה, שולמה האגרה המפורטת בתוספת העשירית לחוק המזון בעד הגשת הבקשה. כמו כן מוצע לקבוע במפורש את תשלום האגרה כאמור כאחד מן התנאים הנדרשים למתן רישיון ייצור למבקש או לחידושו.

לפסקה (10)

סעיף 34 לחוק המזון קובע עילות שבהתקיימן נותן רישיון ייצור רשאי להתלותו, לבטלו או לסרב לחדשו. בין השאר רשאי נותן הרישיון להפעיל סמכות כאמור אם מצא כי הרישיון ניתן על יסוד מידע כוזב, חלקי, שגוי או מטעה, או כי בעל רישיון הייצור גילה חוסר מיומנות, כישורים לקויים או ידע מקצועי חסר בחקיקת המזון כהגדרתה בסעיף 2 לחוק המזון באופן העלול להביא לסכנה לבריאות הציבור, או כי היצרן אינו מקיים את התחייבותו ליישם תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית כאמור בסעיף 41(ב) לחוק המזון (ראו סעיף 34(א) לחוק המזון). לשם הגברת השקיפות לציבור וכדי ליצור הרתעה בכל הנוגע להתנהלות תקינה של יצרני מזון, מוצע לקבוע שההודעה על החלטה לפי סעיף קטן (א) בדבר הגבלה, התליה, ביטול או סירוב לחדש רישיון ייצור תפורסם בדרך האינטרנט של

- (1) שם היצרן, מענו ומספר רישיון הייצור;
 - (2) שם מנהל מפעל הייצור;
 - (3) שם הממונה על תנאי ייצור נאותים במפעל או בעל תפקיד דומה אף אם כינויו שונה;
 - (4) רשימת סוגי המזון המיוצרים במפעל שלגביהם מבוקש האישור.
- (ב1) לבקשה כאמור בסעיף קטן (א) יצורפו כל אלה:
- (1) העתק של רישיון העסק של מפעל הייצור;
 - (2) העתק אישור שקיבל המבקש מאחד הגופים המנויים להלן, המעיד כי ייצור המזון במפעל הייצור שלו נעשה בהתאם לתוכנית בטיחות מזון המבוססת על אחד מן התקנים הבין-לאומיים המקובלים הנכללים ברשימה שמנהל שירות המזון פרסם לעניין זה באתר האינטרנט (בסעיף קטן זה – אישור עמידה בתנאי ייצור נאותים):
- (א) גוף התעדה שקיבל הכרה מאחד הגופים הרשומים כחברים ב- IAF – International Accreditation Forum (בסעיף קטן זה – IAF) כמוסמך לתת אישור עמידה בתנאי ייצור נאותים;

ד ב ר י ה ס ב ר

– את המסמכים שיש לצרף לה. את הבקשה יהיה אפשר להגיש רק לאחר ששולמה האגרה המפורטת בתוספת העשירית לחוק המזון בעד הגשת הבקשה.

עוד מוצע, בסעיף קטן (ב1), לקבוע כי נוסף על המסמכים שהיה על מבקש אישור ייצור נאות לצרף לבקשה לפי סעיף 42(ב) לחוק המזון כנוסחו היום, יידרש מבקש אישור כאמור לצרף גם תעודת הכרה שניתנה לגוף התעדה כאמור בסעיף קטן (ב1)(2)(א) שהעניק למבקש אישור עמידה בתנאי ייצור נאותים (ראו פסקה (3) של סעיף קטן (ב1)), והעתק דוח מבדק אחרון שערך הגוף שהעניק למבקש אישור עמידה בתנאי ייצור נאותים (בפרק זה – גופי הפיקוח) (ראו פסקה (4) של אותו סעיף קטן). זאת במקום הדרישות המוסדרות היום בתקנות תנאי ייצור נאותים.

בסעיף קטן (ב2) כנוסחו המוצע, מוצע להסמיך את שר הבריאות לקבוע פרטים ומסמכים נוספים על אלה המפורטים בחוק, כמוצע לעיל.

על פי המוצע בסעיף קטן (ב3), יחולו על בקשה למתן אישור ייצור נאות או לחידושו הוראות חוק המזון החלות על בקשה לרישיון ייצור ושעניינן המועד למתן החלטה בבקשה לאישור או לחידושו, המועד להגשת בקשה לחידוש וחובת דיווח על שינוי במסמכים, הכול בשינויים המחויבים.

עוד מוצע לתקן את כותרת השוליים של סעיף 42 לחוק המזון בהתאם לתיקונים המוצעים בפסקה זו.

בסעיף 49(5) לחוק המזון הוסמך שר הבריאות לקבוע, באישור ועדת העבודה, תקנות לעניין קבלת אישור ייצור נאות, ובכלל זה התנאים לקבלת אישור ייצור נאות, הגשת בקשה לאישור ייצור נאות או לחידושו והמסמכים שיש לצרף לה ואופן הטיפול בה. וזה נוסחו:

“(5) תנאים לקבלת אישור ייצור נאות, הגשת בקשה לאישור ייצור נאות או לחידושו, לרבות לעניין דרך הגשת הבקשה, המסמכים שיש לצרף לה, אופן הטיפול בה, כללים ותנאים לעניין ביטול האישור ודרך ביטולו והוראות שיחולו בעת ביטול האישור או התלייתו וכן לעניין הוראות הנוגעות לבקרה ופיקוח על ייצור ועל מכירה של המזון שיוצר בידי מי שיש לו אישור ייצור נאות.”

כאמור בחלק הכללי של דברי ההסבר לסעיף 30 להצעת החוק, בהצעת חוק זו מוצע להסדיר את הליך מתן אישור ייצור נאות ליצרני מזון, המוסדר היום בתקנות מכוח סעיף 49, בחקיקה ראשית, ולהותיר לשר סמכות להשלים את ההסדר בתקנות. לשם כך מוצע, בסעיף 30(11) להצעת החוק, לתקן את סעיף 42 לחוק המזון ולקבוע בו את דרכי הגשת בקשה למתן אישור ייצור ולחידושו, לרבות הפרטים והמסמכים שיש לצרף לה, שנקבעו עד כה בתקנות לפי סעיף 49(5) לחוק המזון (ראו תקנות תנאי ייצור נאותים).

בהתאם, מוצע לעגן בסעיף קטן (א) כתיקונו המוצע את דרכי הגשת בקשה למתן אישור ייצור ובקשה לחידושו באופן מקוון דרך אתר האינטרנט, לעגן בסעיף קטן (ב) את כל הפרטים שיש לכלול בה ובסעיף קטן (ב1) כנוסחו המוצע

(ב) רשות ממשלתית בישראל המוסמכת לפי דין לתת אישור עמידה בתנאי ייצור נאותים;

(3) אם ניתן אישור העמידה בתנאי ייצור נאותים בידי גוף כאמור בפסקה (2)(א) – העתק תעודת ההכרה שניתנה לאותו גוף על ידי גוף הרשום כחבר ב-IAF לעניין הסמכתו לתת אישור עמידה בתנאי ייצור נאותים;

(4) העתק דוח בדבר המבדק האחרון שערך הגוף המנוי בפסקה (2) במפעל הייצור, לגבי עמידתו של המפעל בתנאי ייצור נאותים.

(2ב) השר רשאי לקבוע פרטים ומסמכים שייכללו בבקשה כאמור בסעיף קטן (א) או יצורפו לבקשה כאמור, נוסף על הפרטים המנויים בסעיף קטן (ב) והמסמכים המנויים בסעיף קטן (ב1).

(3ב) על בקשה למתן אישור ייצור נאות או לחידושו יחולו הוראות סעיפים 28(ה) ו-33, בשינויים המחויבים;

(ד) בסעיף קטן (ג), במקום "כאמור בסעיף קטן (ב1)" יבוא "כאמור בסעיף קטן (ב1)(2)(א)";

(12) בסעיף 44(ג), במקום "35" יבוא "34(ד), 35";

(13) סעיף 46 – בטל;

(14) בסעיף 47, במקום "מזון בסמל תנאי ייצור נאותים" יבוא "מזון בסמל ייצור נאות" והסיפה החל במילים "או שיש" – תימחק;

(15) סעיף 48 – בטל;

(16) בסעיף 49, במקום פסקה (5) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (15)

בהמשך להחלפת ההגדרה "סמל תנאי ייצור נאותים", בסעיף 30(1)(ז) להצעת החוק, מוצע לבטל את סעיף 48 לחוק המזון שעניינו סמכות שר הבריאות לקבוע תקנות לעניין סמל תנאי ייצור נאות. וזו לשונו:

"סמל תנאי ייצור נאותים"

48. השר יקבע את מראהו של סמל תנאי ייצור נאותים, ובכלל זה רשאי הוא לקבוע הוראות בדבר צורתו, גודלו, תוכנו, מאפייניו ודרך סימונו.

לפסקה (18)

סעיף 58 לחוק המזון מאפשר למנהל שירות המזון (א) מי שהוא הסמיך לכך לקבוע כי מייבא מזון הוא מפר אמון. לפי סעיף קטן (ב1) של אותו סעיף, יש לפרסם הודעה על קביעה זו באתר האינטרנט. מוצע לקבוע כי הודעה כאמור תפורסם רק למשך התקופה שלגביה חלה הקביעה, שכן עם סיומה של תקופה זו ייחזר היבואן לסטטוס שבו היה ערב קביעתו כמפר אמון.

כאמור, לנוכח ההצעה להסדיר את עיקרי הנושאים המנויים בסעיף 49(5) לחוק המזון במסגרת סעיף 42 המתוקן לחוק המזון, מתייתרת הסמכות להתקין תקנות לגביהם, על כן מוצע, בסעיף 1(16) להצעת החוק, לתקן את סעיף 49(5) לחוק המזון, כך שתעוגן בו רק סמכות שר הבריאות לקבוע בתקנות, באישור ועדת הבריאות, הוראות הנוגעות לבקרה ופיקוח על ייצור ועל מכירה של מזון שיוצר בידי מי שיש לו אישור ייצור נאות.

לפסקה (12)

סעיף 44 לחוק המזון קובע את התנאים לביטול אישור ייצור נאות, התלייתו או סירוב לחדשו. סעיף קטן (ג) לסעיף האמור קובע אילו הוראות החלות על רישיון ייצור יחולו, בשינויים המחויבים, על ביטול, התליה או סירוב לחדש אישור ייצור נאות. מוצע להוסיף בסעיף הקטן האמור הפניה לסעיף 34(ד) לחוק המזון כנוסחו המוצע בסעיף 30(10) להצעת החוק, כך שהחובה לפרסם באתר האינטרנט הודעה על החלטה בדבר הגבלה, התליה, ביטול או סירוב לחדש רישיון ייצור, לפי אותו סעיף, תחול גם לעניין החלטה על ביטול, התליה או סירוב לחדש אישור ייצור נאות. זאת לשם הגברת השקיפות לציבור וכדי ליצור הרתעה בכל הנוגע להתנהלות תקינה של יצרני מזון.

"(5) בקרה ופיקוח על ייצור ועל מכירה של המזון שיוצר בידי מי שיש לו אישור ייצור נאות";

(17) בסעיף 54א –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי "לייבא מזון" יבוא "מסוים" ואחרי "בהתאם להוראות לעניין" יבוא "יבוא";

(ב) בסעיף קטן (ב)(4), במקום "ממזון" במסלול האירופי שייבא" יבוא "ממזון שייבא במסלול האירופי";

(18) בסעיף 58, בסעיף קטן (ב1), בסופו יבוא "הודעה על קביעה לפי סעיף קטן זה תפורסם כאמור למשך התקופה שלגביה חלה הקביעה";

(19) בסעיף 79א(א), במקום "מזון" במסלול האירופי מסוים" יבוא "מזון מסוים במסלול האירופי";

(20) בסעיף 79ב, אחרי "למזון" יבוא "המיובא" ובמקום "שאינו" יבוא "אם המזון אינו";

(21) בסעיף 83(3), אחרי "לגבי מזון" יבוא "שיובא";

(22) בסעיף 84(ב1) –

(א) ברישה, אחרי "למזון" יבוא "המיובא";

(ב) בפסקה (3), אחרי "בדבר" יבוא "יבוא";

(23) בסעיף 85 –

(א) בכותרת השוליים, אחרי "ולמזון" יבוא "המיובא";

(ב) ברישה, אחרי "או למשלוח מזון" יבוא "המיובא";

(24) בסעיף 86(א)(1), אחרי "שאינו מזון" יבוא "המיובא";

(25) בסעיף 94(ב), אחרי "למזון" יבוא "שיובא";

(26) בסעיף 96(ד), אחרי "או מזון" יבוא "המיובא";

(27) בסעיף 115, בסופו יבוא:

"ה' בסעיף זה, 'יבואן רשום' – למעט מי שיש בידו תעודת יבואן רשום לפי סעיף 105, בלבד";

(28) בסעיף 132(א), ברישה, אחרי "הוראות סעיפים" יבוא "4א – למעט לעניין ההפרות המפורטות בתוספת החמישית א";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (28), (39)(ב) ו-(49)

לפסקה (27)

סעיף 132 לחוק המזון קובע חזקה שלפיה משווק לא הפר את הוראות הסעיפים המנויים בו, לעניין מזון ארוז מראש על ידי יצרן או מיובא ככזה על ידי יבואן, אם התקיימו כל התנאים המנויים באותו סעיף, ולפיהם נדרש, בין השאר, שהמשווק לא ידע ולא היה עליו לדעת על קיומה של הפרה לגבי המזון. מאחר שמוצע לקבוע מנגנון עיצומים כספיים מיוחד שיחול לעניין הפרות של ההוראות המאומצות, כאמור בדברי ההסבר לסעיף 30(ג3) להצעת החוק, מוצע, בסעיף 30(28) להצעת החוק, לתקן את סעיף 132 לחוק המזון כך שהחזקה הקבועה בו תחול

סעיף 105 לחוק המזון עניינו הוראות מיוחדות לעניין בקשה לרישום יבואן המייבא לשטחי האזור, כהגדרתו בסעיף 2 לחוק המזון, בלבד. מוצע, בסעיף 30(27) להצעת החוק, להבהיר כי תנאי לרישום יבואן כיבואן נאות לפי סעיף 115 לחוק המזון (לצד תנאים אחרים הקבועים בסעיף האמור), הוא שבידו תעודת יבואן רשום לפי סעיף 104 לחוק המזון בלבד, ולא תעודה כאמור לפי סעיף 105 לחוק המזון. בהתאם לכך, מוצע לקבוע כי לעניין סעיף 115 האמור, לא יראו כיבואן רשום את מי שבידו תעודת יבואן רשום לפי סעיף 105 בלבד.

(29) בסעיף 141(א), אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) חובת תשלום אגרה לפי סעיף 64(א)(3) כפי שהוחל בסעיף 143, ולפי סעיפים 78 ו-84(ג), לא תחול;

(5) ערובה לפי סעיף 147(ב)(3) תבוא במקום ערובה לקיום דרישות או לעמידה בתנאים לפי סעיף 93;"

(30) בסעיף 147 –

(א) בכותרת השוליים, אחרי "לרישום" יבוא "או לחידוש רישום";

(ב) בסעיף קטן (א), אחרי "מהאזור" יבוא "או לחדש רישום כאמור";

(ג) בסעיף קטן (ב) –

(1) ברישה, אחרי "במרשם המשווקים מהאזור" יבוא "ולא יחדש רישום של מבקש כאמור";

(2) בפסקה (2)(א), במקום הסיפה החל במילים "לרבות עותק מתעודת הזהויה" יבוא "לרבות מספר זיהוי של היצרן";

(3) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) הוא נתן ערובה לקיום תנאים, דרישות והוראות לפי סעיפים 87 ו-89 עד 92, כפי שהוחלו בסעיף 140 על הבאת מוזן מהאזור, שתנאיה, סכומה והתנאים לחילוטה נקבעו בידי השר; לעניין זה, "ערובה" – ערבות בנקאית לטובת משרד הבריאות, או סוג אחר של ערובה שקבע השר;"

ד ב ר י ה ס ב ר

אינה מתאימה למצבים מובהקים שבהם המשווק פועל ביועין לגבי קיומה של ההפרה.

בסעיף 30(39)(ב) להצעת החוק, מוצע להסמיך את שר הבריאות, באישור ועדת הבריאות ובהסכמת שר המשפטים, לשנות, בצו, את התוספת החמישית א' לחוק המזון, וזאת בדומה לסמכותו לעניין תוספת שנייה ב'.

לפסקאות (29) ו-(30)

סימן ד' בפרק ה' לחוק המזון עניינו חובות משווק מהאזור, כהגדרתו בסעיף 2 לחוק המזון (בפרק זה – משווק מהאזור), והוא קובע הוראות החלות על אדם העוסק בהבאת מוזן מהאזור לישראל. במסגרת זו, קובע סעיף 140 לחוק המזון, בין השאר, כי יחולו על משווק מהאזור ועל הבאת מוזן מהאזור לישראל, הוראות פרקים ב', ד' ו-ה' לחוק המזון והתקנות לפיהם, בשינויים המחויבים ובשינויים המפורטים בסימן ד' בפרק ה' לחוק האמור. בסעיף 141 לחוק המזון מפורטים שינויים לעניין תחולת הוראות הפרקים האמורים על משווק מהאזור.

מוצע, בסעיף 30(29) להצעת החוק, לתקן את סעיף 141 לחוק המזון, ולקבוע כי חובת תשלום אגרה לפי סעיפים 64(א)(3), 78 ו-84(ג) לחוק המזון – שהיא, בהתאמה, אגרה בעד הגשת בקשה לקבלת אישור מוקדם לייבוא או לחידוש, אגרה בעד מסירת הצהרה בדבר ייבוא מוזן גיל, ואגרה בעד הגשת בקשה לקבלת תעודת שחרור –

גם לגבי הפרות של סעיף 4 לחוק המזון שעניינו ייצוא, ייבוא או מכירה של מוזן בניגוד להוראות המאומצות, אך למעט הפרות מסוימות של אותן הוראות שבשל מהותן או נסיבותיהן, אינן מתאימות לתחולת החוקה האמורה. לשם כך מוצע, בסעיף 30(49) להצעת החוק, להוסיף לחוק המזון את תוספת חמישית א' שבה ייקבעו ההפרות הפרטניות אשר ייחרגו מהחוקה.

מוצע לכלול בתוספת חמישית א', כנוסחה המוצע, את ההפרות המנויות בפרטים 5, 8, 11 בחלק ב' לתוספת שנייה ב' (ראו סעיף 30(46) להצעת החוק), שעניינן: ערוב מוזן שמיועד למיון או טיפול פיזי אחר כדי להפחית את רמת המזהם הכימי שבו, עם מוזן המיועד לצריכה ישירה בידי אדם או עם מוזן המיועד לשימוש כרכיב במוזן (פרט 5); אי-ביצוע החזרה יוזמה (withdrawal) או אי-מסירת הודעה לציבור (recall) לגבי מוזן שנבדק ולא עמד בקריטריונים מיקרוביולוגיים של בטיחות המזון (פרט 8); עיבוד או ערוב מוזן שאינו עומד בהוראות הרלוונטיות לעניין שאריות חומרי הדברה, עם מוזן מאותו סוג או מסוג אחר, למטרת דילול ולקראת מכירתו (פרט 11). יובהר כי מדובר בהפרות שבעת ביצוען המשווק מודע לקיומה של ההפרה. במצב זה, לא מתקיים התנאי הקבוע בפסקה (4) של סעיף 132(א) האמור, שלפיו המשווק לא ידע ולא היה עליו לדעת על קיומה של ההפרה לגבי המוזן, וממילא לא יכולה לקום לגבי החזקה הקבועה באותו סעיף, כלומר, תכלית החזקה

(א) בסעיף קטן (ז), במקום "של מזון" יבוא "המייבא מזון" ובמקום "לעניין מזון במסלול האירופי שייבא" יבוא "לעניין המזון שייבא במסלול האירופי";

(ב) אחרי סעיף קטן (ז) יבוא:

"(ח) על אף ההוראות המאומצות, התעורר חשש כי במזון שחלות לגביו ההוראות המאומצות והוא עומד בהן, יש גורם רעיל או מזיק, כהגדרתו בסעיף 5(ב1), שקיומו במזון לא הוגבל בהוראות המאומצות, בין בכלל ובין לעניין אותו מזון, רשאי מנהל שירות המזון או מי שהוא הסמיכו לכך לדרוש מהעוסק במזון הוכחה שהמזון אינו מזיק או עלול להזיק לבריאותו של אדם; לא השתכנע מנהל שירות המזון או מי שהוא הסמיכו לכך כי המזון אינו מזיק או עלול להזיק כאמור, יראו אותו לעניין חוק זה ובכלל זה סימן ג' בפרק ז' כמזון מזיק";

(32) בסעיף 177, ההגדרה "תוכנית בטיחות מזון" – תימחק;

(33) סימן משנה א' בסימן ב' לפרק ח' – בטל;

(34) בסעיף 256 –

(א) בסעיף קטן (א)(12ב), אחרי "יבוא" יבוא "המייבא מזון";

ד ב ר י ה ס ב ר

ערוכה לקיום תנאים, דרישות והוראות לפי סעיפים 87 ו-89 עד 92 לחוק המזון, שתנאיה, סכומה והתנאים לחילוטת ייקבעו על ידי שר הבריאות. על פי המוצע, הערובה כאמור תהיה ערבות בנקאית לטובת משרד הבריאות, או סוג אחר של ערובה שקבע שר הבריאות.

לפסקה (31) (ב)

סעיף 164 לחוק המזון מגדיר מהו מזון מזיק וקובע הוראות החלות על עוסק במזון שייצר, ייבא או ימכור מזון מזיק. בין השאר, מזון שהוכח בבדיקת מעבדה שאינו עומד בדרישות לפי חקיקת המזון (ובכללה ההוראות המאומצות), ייחשב לעניין סעיף זה כמזון מזיק. מוצע לקבוע כי במקרה שבו עולה חשש כי במזון העומד בהוראות המאומצות החלות בעניינו, יש גורם מזיק או רעיל שאין התייחסות אליו בהוראות המאומצות, בין בכלל ובין לעניין אותו מזון, יהיה ניתן לראותו כמזון מזיק לעניין סימן ג' בפרק ז' לחוק המזון, אלא אם כן הוכיח העוסק במזון אחרת. כלומר, השינוי המוצע מעביר את הנטל לעוסק במזון להראות שהמזון, בנסיבות המתוארות לעיל, אינו מזון מזיק.

לפסקאות (33), (34) (ב)(3) ו-(36) (ד)

כאמור, סעיף 41 לחוק המזון כנוסחו בתיקון מס' 3 (וכפי שמוצע לתקנו בסעיף 32(1) (ב) להצעת חוק ז), וההסדר הקבוע בו לעניין חובת יצרן לקבל אישור ייצור נאות, כך שכל יצרן מזון יחויב לקבל אישור ייצור נאות למעט מי שמתקיים לגביו חריג הקבוע באותו סעיף, ייכנסו לתוקף ביום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026).

בהתאם לאמור, מוצעים כמה תיקונים בהוראות חוק המזון המתייחסות לאישור ייצור נאות, כמפורט להלן.

לא תחול על משווק מהאזור. כמו כן מוצע כי בכל הנוגע למשווק מהאזור, תבוא ערוכה לפי סעיף 147(ב)(3) לחוק המזון כנוסחו המוצע (ראו הסבר להלן). במקום ערוכה לקיום תנאים או דרישות לפי סעיף 93 לחוק המזון. תיקונים מוצעים אלה נובעים בעיקר מכך שבמקרה של הבאת מזון מהאזור, לא מתקיים אחסון במעבר, בעוד שלגבי ייבוא מזון שאינו מהאזור, נדרש קיומו של מחסן במעבר לשם אחסון המזון עד שיושלמו כלל הפעולות הנדרשות לשחרור המזון. כך, ובהעדר אפשרות לאחסון מזון, בדיקתו ושחרורו במעבר, מוצע כי במקום האגרות המשולמות בידי יבואני מזון, יגיש משווק מהאזור ערובה כבטוחה לקיום תנאים, דרישות והוראות לפי חוק המזון כפי שהוחלו עליו כאמור.

בסעיף 30(30) להצעת החוק, בפסקאות משנה (א) ו-(ב), מוצע לתקן את סעיף 147 לחוק המזון, שעניינו תנאים לרישום במרשם המשווקים מהאזור ולהבהיר כי התנאים הקבועים בו יחולו אף לעניין חידוש רישום במרשם האמור. כמו כן, מוצע, בפסקת משנה (ג)(1) ו-(2) של פסקה (30) האמורה, לתקן את סעיף 147 לחוק המזון כך שבהצהרת המשווק שיגיש מי שמבקש להירשם במרשם המשווקים מהאזור או לחדש רישום כאמור, ייכללו הפרטים על יצרן המזון, לרבות מספר הזיהוי שלו, וזאת במקום עותק מתעודת הזיהוי שלו או העתק מתעודת ההתאגדות שלו לפי הדין בישראל, והכול באופן המותאם לפרטי זיהוי כפי שמצויים בידי יצרן מהאזור.

נוסף על כך, וכאמור לעיל, מוצע, בפסקת משנה (ג)(3) של סעיף 30(30) להצעת החוק, להוסיף לסעיף 147(ב) לחוק המזון את פסקה (3), ולפיה יידרש מי שמבקש להירשם במרשם המשווקים מהאזור או לחדש רישום כאמור, להגיש

(ב) בסעיף קטן (ב) –

(1) בפסקה (2), במקום "עד (4)" יבוא "עד (3)";

(2) בפסקה (21), במקום "בסמל תנאי ייצור נאותים" יבוא "בסמל ייצור נאות" והמילים "ובלי היתר" – יימחקו;

(3) פסקה (49) – תימחק;

(35) בסעיף 261(ב11), אחרי "יבואן" יבוא "המייבא מוזן";

(36) בסעיף 262 –

(א) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א1) מייצר מייבא או מוכר מוזן בניגוד להוראה מההוראות המאומצות, כמפורט בתוספת השנייה ב', החלה לגבי, בניגוד להוראות סעיף 4א4";

(ב) בפסקה (4), במקום "מייצר מוזן או מוביל" יבוא "מייצר או מוכר מוזן" ואחרי "לחוק רישוי עסקים" יבוא "המנויות בתוספת השביעית א";

(ג) בפסקה (18), במקום "בסמל תנאי ייצור נאותים" יבוא "בסמל ייצור נאות" והמילים "ובלי היתר" – יימחקו;

(ד) פסקה (47) – תימחק;

(37) בסעיף 267 –

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "סייגים להטלת עיצום כספי";

ד ב ר י ה ס ב ר

בהתאם לכך מוצע, בסעיף 30(34)(ב) להצעת החוק, למחוק את פסקה (49) בסעיף 256(ב) לחוק המזון, וכן מוצע, בסעיף 30(36)(ד) להצעת החוק, למחוק את פסקה (47) בסעיף 262 לחוק המזון, שבהן קבועות, בהתאמה, עבירה פלילית והפרה שניתן להטיל בשלה עיצום כספי, לעניין ייצור מוצר בשר בלא אישור ייצור נאות.

וזה נוסחן של פסקה (49) של סעיף 256(ב) לחוק המזון, ושל פסקה (47) של סעיף 262 לחוק המזון, שמוצע כאמור למחוק:

"(49) מייצר מוצר בשר בלי שיש בידיו אישור ייצור נאות, בניגוד להוראות סעיף 178(א)";

"(47) מייצר מוצר בשר בלי שיש בידיו אישור ייצור נאות, בניגוד להוראות סעיף 178(א)";

על פי המוצע בסעיף 33 להצעת החוק, תיקונים אלה ייכנסו לתוקף ביום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026), בהתאם למועד כניסתו לתוקף של סעיף 41 לחוק המזון כתיקונו בתיקון מס' 3 (וכפי שתוקן בסעיף 32(1)(ב) להצעת החוק).

לפסקאות (36)(א), (37) ו-(38)

במסגרת תיקון מס' 3, נקבע איסור על ביצוע שורה של פעולות בקשר למוזן – ייצור, יבוא ומכירה – בניגוד להוראות מאומצות (סעיף 4א לחוק המזון). כאמור בדברי ההסבר לחלק הכללי של סעיף 30 להצעת החוק, הצעת חוק זו נועדה, בין השאר, להוות נדבך משלים לתיקון האמור, ולאפשר הטלת עיצומים כספיים בשל הפרת ההוראות

מוצע, בסעיף 30(33) להצעת החוק, לבטל את סימן משנה א' בסימן ב' לפרק ח' לחוק המזון, הכולל את סעיף 178 לחוק, ושעניינו חובת יצרן של מוצר בשר לקבל אישור ייצור נאות. זאת מאחר שההסדר החדש שבסעיף 41 הנזכר לעיל קובע חובה כללית לקבל אישור ייצור נאות, שתחול גם לעניין ייצור מוצרי בשר.

וזה נוסחו של סימן משנה א' בסימן ב' לפרק ח' לחוק המזון שמוצע לבטל:

"סימן משנה א': תנאי ייצור נאותים למוצרי בשר

החובה לקבל אישור ייצור נאות

178. (א) יצרן של מוצר בשר לא ייצר מוצר כאמור אלא אם כן יש בידיו אישור ייצור נאות מאת מנהל שירות המזון.

(ב) על מתן אישור נאות לפי סעיף זה, יחולו הוראות סימן ג' בפרק ג'.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), מנהל שירות המזון רשאי להורות כי מפעל לייצור בשר מסוג מסוים לא יהיה חייב באישור ייצור נאות אם הוא מצא שמיושמת לגביו תוכנית בטיחות מוזן; הוראות לפי סעיף קטן זה יינתנו בהתאם לניהול סיכונים ובהתחשב, בין השאר, בסוג המפעל, בהיקף הייצור במפעל, בהקפדתו בעבר על מילוי הוראות לפי חקיקת המזון, בסוג המזון המיוצר בו ובמורכבות הטכנולוגית של הייצור."

(ב) האמור בו יסומן כסעיף קטן (ב) ולפניו יבוא:

"(א) על אף האמור בסעיף 262(א1), הממונה לא יטיל עיצום כספי על מי שהפר הוראה מההוראות המאומצות, כאמור באותו סעיף, אם התברר כי תרגומה של ההוראה לעברית כאמור בסעיף 3א(ב), אינו תואם את הנוסח המחייב של ההוראה בשפה האנגלית וכי הוא פעל בהתאם לנוסח ההוראה בתרגומה לעברית כפי שהועמדה לעיון הציבור באתר האינטרנט במועד ביצוע ההפרה";

(38) בסעיף 277(א), אחרי "סימן זה" יבוא "ואולם לא יוטל עיצום כספי בשל הפרה כאמור בסעיף 262(א1) אלא לאחר שנמסרה למפר התראה לפי הוראות סימן זה";

(39) בסעיף 313 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "התוספת השלישית" יבוא "התוספת הראשונה א' והתוספת השלישית";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א), לענין שינוי התוספת השנייה ב', התוספת החמישית א' והתוספת השביעית א', נדרשת גם הסכמת שר המשפטים";

ד ב ר י ה ס ב ר

עסקים, בניגוד להוראות סעיף 5(ב) לחוק המזון. מוצע לתקן, בסעיף 30(36)(ב) להצעת החוק, את סעיף 262(4) האמור כך שיהיה אפשר להטיל מכוחו עיצום כספי גם על מי שמוכר מזון שלא בהתאם להוראות שחלות עליו לפי סעיף 10(א) לחוק רישוי עסקים, בניגוד להוראות סעיף 5(ב) לחוק המזון. זאת מאחר שתקנות לפי סעיף 10(א) לחוק רישוי עסקים, כגון תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לבתי אוכל), התשמ"ג–1983, ותקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים ברוכלות מזון), התשס"ט–2009, חלות מעצם מהותן על מוכרים, ודרך האכיפה העיקרית של הוראות אלה עתידה להיות באמצעות אכיפה מינהלית, ולא אכיפה פלילית.

בהמשך לכך מוצע למחוק בסעיף האמור את ההתייחסות ל"מוביל", כיוון שהוא נכלל תחת ההגדרה "מכירה" שבסעיף 2 לחוק המזון, ועל כן ההתייחסות אליו מתייתרת. נוסף על כך, כדי להבטיח שקיפות לציבור המפוקחים לגבי התקנות שהוראותיהן ייאכפו בדרך זו, וכמקובל בחקיקה דומה, מוצע למנות את התקנות הרלוונטיות בתוספת שביעית א' לחוק המזון, כנוסחה המוצע בפסקה (50).

בסעיף 30(39)(ב) להצעת החוק, מוצע להסמיך את שר הבריאות, באישור ועדת הבריאות ובהסכמת שר המשפטים, לשנות, בצו, את התוספת השביעית לחוק המזון, וזאת בדומה לסמכותו לענין תוספת שנייה ב' ותוספת חמישית לחוק המזון. יובהר כי ככל שניתן להטיל עיצום כספי על הפרת תקנה לפי סעיף 10א לחוק רישוי עסקים, במסגרת חוק המזון, לא יהיה ניתן לקבוע על אותה הפרה עיצום כספי במסגרת התוספת לחוק רישוי עסקים, כדי לא ליצור סתירה בין הנורמות.

המאומצות. כמקובל בהסדרי עיצומים כספיים בהתאם לאמור, מוצע, בסעיף 30(36)(א) להצעת חוק זו, להוסיף להפרות המנויות בסעיף 262 לחוק המזון, שבשלהן ניתן להטיל עיצום כספי בסכום של פי 1.5 מהסכום הבסיסי, הפרה שעניינה ייצור ייבוא או מכירה של מזון בניגוד להוראות המאומצות המפורטות בתוספת שנייה ב' לחוק המזון.

כן מוצע, בסעיף 30(37) להצעת החוק, לעגן בסעיף 267 לחוק המזון, שעניינו סייג להטלת עיצום כספי בעניין התאמה לתקן רשמי, סייג נוסף ולפיו לא יוטל עיצום כספי על מי שהפר הוראה מן ההוראות המאומצות אם התברר כי תרגומה אינו תואם את הנוסח המחייב של ההוראה בשפה האנגלית וכי הוא פעל, בעת ביצוע ההפרה, בהתאם לנוסח ההוראה בתרגומה לעברית כפי שהועמדה לעיון הציבור באתר האינטרנט.

כחלק מהמנגנון הייחודי שמוצע כאמור לענין עיצומים כספיים בשל הפרת ההוראות המאומצות, מוצע, בסעיף 30(38) להצעת החוק, לתקן את סעיף 277(א) לחוק המזון כך שהממונה יהיה חייב, לפני שהוא מטיל על המפר עיצום כספי בשל הפרה כאמור בסעיף 262(א1) לחוק המזון, להמציא למפר התראה מינהלית. יובהר כי הוראה מוצעת זו אינה גורעת מנסיבות אחרות שבהתקיימן עשויה להימסר למפר התראה לפי סעיף 277(א) לחוק המזון.

לפסקאות (36)(ב) ו-(39)(ב)

סעיף 262(4) לחוק המזון קובע כי ניתן להטיל עיצום כספי על יצרן מזון ומובילו שייצרו או הובילו מזון שלא בהתאם להוראות החלות עליהם לפי סעיף 10(א) לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח–1968 (בפרק זה – חוק רישוי

(א) בסעיף קטן (א), אחרי "רישום יבואן" יבוא "רישום יבואן נאות", אחרי "תעודת שחרור למזון רגיל או למזון רגיש" יבוא "לרבות למזון המיובא במסלול האירופי", ואחרי "הצהרה בדבר ייבוא מזון רגיל" יבוא "או בדבר ייבוא מזון במסלול האירופי";

(ב) במקום סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד) האגרה בעד הגשת בקשה או מסירת הצהרה כמפורט בתוספת העשירית, תשולם עם הגשת הבקשה או עם מסירת ההצהרה, לפי העניין, וכתנאי לטיפול בבקשה או לקבלת ההצהרה, לפי העניין";

(41) בסעיף 319(ד), במקום "בתוך 12 חודשים מיום הפרסום" יבוא "עד יום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024)";

(42) בסעיף 321, בסעיפים קטנים (ד) ו-(ו), במקום "יום י"א בתמוז התשפ"ג (30 ביוני 2023)" יבוא "יום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024)";

(43) במקום התוספת הראשונה יבוא:

"תוספת ראשונה"

(סעיף 5(ב1))

סוגי גורמים רעילים או מזיקים

חלק א': מזהמים כימיים

1. ניטראטים.

2. רעלים.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (40) ו-(51)

וזוהו נוסחו של סעיף קטן (ד) של סעיף 314 לחוק המזון שמוצע כאמור להחליפו:

"(ד) האגרה בעד הגשת בקשה או מסירת הצהרה בדבר יבוא מזון רגיל תשולם עם הגשת הבקשה או עם מסירת ההצהרה, לפי העניין; האגרה בעד תעודה תשולם כתנאי לטיפול בבקשה, למסירת הצהרה או לקבלת תעודה, לפי העניין."

עוד מוצע, בסעיף 30(51) להצעת החוק, לתקן את התוספת העשירית לחוק המזון שבה מפורטות האגרות, כך שיובהר כי האגרות המפורטות בה משולמות בעד הגשת בקשות ולא בעד הטיפול בהן.

לפסקאות (41) ו-(42)

מוצע לתקן את סעיף 319(ד) לחוק המזון כך שהמועד להבאת תקנות ראשונות לפי סעיף 13 לחוק המזון בדבר ייחוס סגולה, לאישור ועדת הבריאות, יידחה ליום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024), וזאת לצורך היערכות הנדרשת לבחינת החקיקה האירופית ומידת התאמתה לחקיקה בישראל. כמו כן מוצע לתקן את סעיף 321(ד) ו-(ו) לחוק המזון כך שהמועד לסיום תוקפן של הנחיות והוראות נוהל שפורסמו ערב תחילתו של חוק המזון, יידחה ליום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024).

מוצע לתקן את סעיף 314 והתוספת העשירית לחוק המזון, שבהם מעוגנת חובת תשלום אגרות לפי החוק האמור, בהתאם לתיקונים שנעשו בחוק המזון במסגרת תיקון מס' 3, ולהבהיר כי תשלום האגרות האמורות מהווה תנאי לטיפול בהליך המבוקש. לשם כך מוצע, בסעיף 30(40)(א) להצעת החוק, להוסיף בסעיף 314(א) לחוק המזון התייחסות מפורשת לסוגי אגרות שנוספו לתוספת עשירית לחוק המזון במסגרת תיקון מס' 3, והן: האגרות המשולמות בעד בקשה לרישום יבואן נאות, בקשה לתעודת שחרור למזון המיובא במסלול האירופי ומסירת הצהרה בדבר ייבוא מזון במסלול האירופי.

כמו כן מוצע, בסעיף 30(40)(ב) להצעת החוק, להחליף את סעיף 314(ד) לחוק המזון שעניינו אגרה בעד הגשת בקשה או מסירת הצהרה, כך שיובהר כי האגרה בעד כל בקשה או כל מסירת הצהרה כמפורט בתוספת עשירית לחוק המזון, ולא רק האגרה בעד תעודה כפי שקבוע היום, תשולם עם הגשת הבקשה או עם מסירת ההצהרה, לפי העניין, וכתנאי לטיפול בבקשה או לקבלת ההצהרה.

3. מתכות.
4. MCPD-3 ונגזרותיו.
5. דיוקסינים.
6. פוליכלורוינטייד ביפנול (PCBs).
7. פחמימנים ארומטיים (PAHs).
8. פרכלורט.
9. מלמין והאנלוגים שלו.
10. חומצה ארוצית (Erucic acid).
11. רדיוניקלידים.

חלק ב': מזהמים ביולוגיים

1. ברצללה (Brucella).
2. ליסטריה מונוציטוגנס (Listeria monocytogenes).
3. מיני סלמונלה (Salmonella spp.).
4. טיפוסים סרולוגיים של איקולי המייצרים רעלנים מסוג שיגה והמנויים להלן: (Shiga toxin producing E.coli) (STEC) O157, O26, O111, O103, O145 (and O104:H4).
5. רעלנים המיוצרים על ידי סטפילוקוקים (Staphylococcal enterotoxin).
6. רעלן המיוצר על ידי החיידק קולסטרדיום בוטולינום (Clostridium botulinum toxins) (BoNT).
7. מיני כרונובקטר (כרונובקטר סקאזאקי) (Cronobacter sakazakii).
8. רעלן המיוצר על ידי החיידק בצילוס צראוס (Bacillus cereus toxin).
9. היסטמין (Histamine).

חלק ג': גורמים רעילים או מזיקים מסוגים אחרים

1. שאריות חומרי הדברה.
 2. שאריות תרופות.
 3. תמרוקים.
- (44) אחרי התוספת הראשונה יבוא:

"תוספת ראשונה א"

(סעיף 2, ההגדרה "סמל ייצור נאות")

חלק א': צורת סמל ייצור נאות

או

הרקע האפור מייצג את רקע האריזה ואינו חלק מסמל ייצור נאות.

חלק ב': מאפייני סמל ייצור נאות ואופן הסימון בו

1. סמל ייצור נאות (בחלק זה – הסמל) יהיה בולט לעין, בצורתו השלמה לפי אחת מהחלופות שבחלק א', לרבות האותיות, צורתן והדגשותיהן ויכלול מסגרת מקיפה בצבע לבן.
 2. גודלו של הסמל לא יפחת מ-10 מ"מ לרוחב.
 3. צבע קו המתאר בחלק העליון של הסמל, האותיות בתוכו והרקע בחלק המלבני של הסמל יהיו:
 - פרוצס Pantone Blue 072 או 100c, 90m, 12y, ok | RGB: R40 G53 G129 או צבע שחור, והרקע בחלק העליון והאותיות בחלק המלבני של הסמל יהיו לבנים.
 4. אין לשנות את צורתו של הסמל או את הגוון שלו, או להציג חלק ממנו.
 5. הסמל יהיה בסמוך לפרטי יצרן המזון.
 6. המרווח בין הסמל לבין סימון אחר על גבי האריזה יהיה 1 מ"מ לפחות;"
- (45) בתוספת שנייה א', לצד טור ג' יבוא:

"טור ד"

סעיפי חוק זה המקנים סמכות לשר

- (1) סעיף 3
- (2) סעיף 3
- (3) סעיף 3
- (4) סעיף 3
- (5) סעיף 3;"

"תוספת שנייה ב'

(סעיפים 3א ו-4א, לענין הפרות לפי סעיף 262(א1))

הוראות מאומצות שניתן להטיל בשל הפרתן עיצום כספי

חלק א': הגדרות

בתוספת זו –

"מזון מורכב" – מזון המורכב משני רכיבים או יותר;

"תקנה 1881/2006" – תקנת האיחוד האירופי מספר 1881/2006 מיום 19 בדצמבר 2006 בעניין קביעת רמות מרביות של מזהמים מסוימים במוצרי מזון (Commission Regulation (EC) No 1881/2006 of 19 December 2006 setting maximum levels of certain contaminants in foodstuffs);

"תקנה 2073/2005" – תקנת האיחוד האירופי מספר 2073/2005 מיום 15 בנובמבר 2005 בעניין קריטריונים מיקרוביולוגיים בעבור מוצרי מזון (Commission Regulation (EC) No 2073/2005 of 15 November 2005 on microbiological criteria for foodstuffs);

"תקנה 396/2005" – תקנת האיחוד האירופי מספר 396/2005 מיום 23 בפברואר 2005 בעניין רמות מרביות של שאריות חומרי הדברה במזון או במספוא, מן הצומח או מן החי, או עליהם, המתקנת את דירקטיבת המועצה 91/414/EEC (Regulation (EC) 396/2005 of the European Parliament and of the Council of 23 February 2005 on maximum residue levels of pesticides in or on food and feed of plant and animal origin and amending Council Directive 91/414/EEC).

חלק ב': הפרות של הוראות מאומצות שניתן להטיל בשלהן עיצום כספי

טור א' ההפרה	טור ב' הגורם המפר
1. מייצר, מייבא או מוכר מזון המפורט בתוספת לתקנה 1881/2006, המכיל מזהם כימי מסוג מסוים כמפורט באותה תוספת, ברמה העולה על הרמה המרבית הקבועה בתוספת האמורה, בניגוד להוראות סעיף 1 לתקנה האמורה	יצרן, יבואן או משווק
2. מייצר, מייבא או מוכר מזון שהוא מיובש, מדולל, מעובד או מורכב, שאינו מפורט בתוספת לתקנה 1881/2006, המכיל רכיב מזון המפורט באותה תוספת, והמכיל מזהם כימי ברמה העולה על הרמה המרבית המותרת כפי שחושבה לפי הוראות סעיף 2 לתקנה האמורה	יצרן, יבואן או משווק
3. מבצע פעילות כמפורט בפסקאות (1) עד (3) של ההגדרה "ייצור" שבסעיף 2 לחוק זה, תוך שימוש ברכיב מזון המכיל מזהם כימי מסוג מסוים כמפורט בתוספת לתקנה 1881/2006, ברמה העולה על הרמה המרבית הקבועה בתוספת האמורה, בניגוד להוראות סעיף 3, תת-סעיף 1, לתקנה האמורה	יצרן
4. מערבב מזון העומד ברמה המרבית המותרת הקבועה בתוספת לתקנה 1881/2006 לעניין מזהם כימי, עם מזון המכיל מזהם כימי ברמה העולה על הרמה המרבית הקבועה בתוספת האמורה, בניגוד להוראות סעיף 3, תת-סעיף 2, לתקנה האמורה	יצרן, יבואן או משווק
5. מערבב מזון שמיועד למיון או טיפול פיזי אחר כדי להפחית את רמות הזיהום שבו, עם מזון המיועד לצריכה ישירה בידי אדם או עם מזון המיועד לשימוש כרכיב במזון, בניגוד להוראות סעיף 3, תת-סעיף 3, לתקנה 1881/2006	יצרן, יבואן או משווק
6. מייצר, מייבא או מוכר מזון שאינו עומד בקריטריונים המיקרוביולוגיים לעניין בטיחות מזון הקבועים בפרק 1 לתוספת I לתקנה 2073/2005, בניגוד להוראות סעיף 3, תת-סעיף 1, לאותה תקנה	יצרן, יבואן או משווק

טור א' ההפרה	טור ב' הגורם המפר
7.	לא ביצע בדיקות מתאימות לשם בחינת עמידת מזון בקריטריונים המיקרוביולוגיים המפורטים בתוספת I לתקנה 2073/2005, בניגוד להוראות סעיף 4, תת-סעיף 1, לתקנה האמורה
8.	לא ביצע החזרה יזומה (withdrawal) או לא מסר הודעה לציבור (recall) לגבי מזון שנבדק ולא עמד בקריטריונים של בטיחות המזון שנבקעו בפרק 1 לתוספת I לתקנה 2073/2005, בניגוד להוראות סעיף 7, תת-סעיף 2, לתקנה האמורה
9.	השתמש באצוות מזון שנבדק ונמצא כי אינו עומד בקריטריונים של בטיחות המזון שנבקעו בפרק 1 לתוספת I לתקנה 2073/2005, למטרה שאינה ייעודו המקורי של המזון, בלי שהתקיימו כלל התנאים הנדרשים לכך, והכול בניגוד להוראות סעיף 7, תת-סעיף 2, לתקנה האמורה
10.	מייצר, מייבא או מוכר מזון המפורט בתוספת I לתקנה 396/2005, המכיל שארית חומר הדברה ברמה העולה על הרמה הקבועה בתוספת II לאותה תקנה, בתוספת III לאותה תקנה, בתוספת V לאותה תקנה או בסעיף 18, תת-סעיף 1, לאותה תקנה, לפי העניין, והכול בניגוד להוראות סעיף 18, תת-סעיף 1, לתקנה האמורה
11.	מעבד או מערבב מזון המפורט בתוספת I לתקנה 396/2005 שאינו עומד בהוראות סעיפים 18, תת-סעיף 1, או 20 לתקנה האמורה, עם מזון מאותו סוג או מסוג אחר, למטרת דילול ולקראת מכירתו, בניגוד להוראות סעיף 19 לאותה תקנה
12.	מייצר, מייבא או מוכר מזון שהוא מעובד או מורכב, שהרמה המרבית המותרת של שארית חומר הדברה לגביו אינה קבועה בתוספת II או בתוספת III לתקנה 396/2005, המכיל שארית חומר הדברה ברמה העולה על הרמה המרבית המותרת כפי שחושבה לפי הוראות סעיף 20, תת-סעיף 1, לתקנה האמורה

חלק ג': הוראות לעניין הפרות מסוימות

1. לעניין פרטים 1 עד 5 בטבלה שבחלק ב' –

(1) הוראות סעיפים 4 ו-5 לתקנה 1881/2006 יחולו לעניין קביעת רמה מרבית מותרת של אפלטוקסינים באגוזי אדמה (בוטנים) וזרעי שמן אחרים;

(2) הוראות סעיף 4 לתקנה 1881/2006 יחולו לעניין קביעת רמה מרבית מותרת של אפלטוקסינים באגוזי עץ, פירות מיובשים, אורז ותיירס;

(3) הוראות סעיף 5 לתקנה 1881/2006 יחולו לעניין קביעת רמה מרבית מותרת של אפלטוקסינים, במוצרים נגזרים מאגוזי אדמה (בוטנים) או מזרעי שמן אחרים, ובדגנים;

(4) הוראות סעיף 6 לתקנה 1881/2006 יחולו לעניין קביעת רמה מרבית מותרת של מזהם כימי בחסה:";

(47) בתוספת שלישית א', שכותרת המשנה שתחתיה היא "סעיף 79(ד1))" –

(א) בפרט (1), במקום "המזון במסלול האירופי המסוים" יבוא "המזון המסוים";

(ב) בפרט (4), אחרי "מיבואן" יבוא "המייבא";

(48) בתוספת שלישית א', שכותרת המשנה שתחתיה היא "סעיף 84(ב1)(5))" –

(א) במקום הכותרת וכותרות המשנה יבוא:

"תוספת שלישית ב'

(סעיף 84(ב1)(5))

מסמכים ופרטים נוספים בבקשה לקבלת תעודת שחרור למזון המיובא
במסלול האירופי";

(ב) בפרט (11), פרט משנה (ב) – יימחק;

(49) אחרי התוספת החמישית יבוא:

"תוספת חמישית א'

(סעיף 132(א), לעניין הפרות של סעיף 4 לפי סעיף 262(א)(א1))

הפרות המנויות בחלק ב' לתוספת שנייה ב', המוחרגות מהחזקה לעניין
הוראות מסוימות החלות על משווק

1. הפרה כאמור בפרט 5.

2. הפרה כאמור בפרט 8.

3. הפרה כאמור בפרט 11:";

ד ב ר י ה ס ב ר

פרט משנה (ב) שנוסחו:

"(ב) סימון קוד יצרן,"

כך שלגבי מזון כאמור לא יהיה צורך לכלול סימון קוד יצרן בבקשה לקבלת תעודת שחרור למזון במסלול האירופי, וזאת מאחר שהמידע הכלול בסימון קוד היצרן נמצא ממילא במסמכים אחרים המוגשים במסגרת הבקשה.

לפסקה (48)

מוצע לתקן את הכותרת של תוספת שלישית א' לחוק המזון שכותרת המשנה תחתיה היא "סעיף 84(ב1)(5))", ולסמנה כ"תוספת שלישית ב'". כמו כן מוצע לתקן טעות סופר שנפלה בכותרת המשנה הנוספת באותה תוספת.

לבסוף, מוצע למחוק, בפרט (11) לתוספת האמורה שעניינו שימורי מזון בעלי חומציות נמוכה $\text{PH} > 4.5$, את

(50) אחרי התוספת השביעית לחוק העיקרי יבוא:

‘תוספת שביעית א’

(סעיף 262(4))

תקנות לפי חוק רישוי עסקים שניתן להטיל עיצום כספי בשל הפרתן;

(51) בתוספת העשירית –

(א) בפרט (1) –

(1) ברישה, במקום “טיפול בבקשה” יבוא “הגשת בקשה”;

(2) בטבלה –

(א) בכותרת טור ב’, במקום “טיפול בבקשה” יבוא “הגשת בקשה”;

(ב) בכותרות של טורים ג’ ו-ד’, במקום “טיפול בבקשה” יבוא

“הגשת בקשה” והמילה “שהוגשה” – תימחק;

(ב) בפרט (2), במקום “טיפול בבקשה” יבוא “הגשת בקשה”, במקום “או בבקשה”

יבוא “או בקשה” ובמקום “ניתן האישור” יבוא “ניתנו האישור או התעוררה”;

(ג) בפרט (4), ברישה, אחרי “לרבות מזון” יבוא “המיובא”;

(ד) בפרט (5), אחרי “בעד” יבוא “הגשת בקשה לקבלת”;

(52) בתוספת השתים עשרה –

(א) בכותרת, במקום “(סעיפים 49 ו-54א)” יבוא “(סעיף 54א)”;⁸⁸

(ב) בפרט (4), בסופו יבוא “למעט שימורי בשר ושימורי מוצרי בשר”;

(ג) בפרט (5), בסופו יבוא “ולמעט שימורי דגים ושימורי מוצרי דגים”.

31. בחוק קביעת מועד כניסה לתוקף של הוראות סימון מזון ארוז מראש, התשע”ה–2014⁸⁸ –

(1) בסעיף 1, במקום ההגדרה “מזון” יבוא:

“מזון” – כהגדרתו בחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע”ו–2015;”

(2) בסעיף 2(א)(3), במקום הסיפה החל במילים “התשע”ו–2015” יבוא “התשע”ו–2015

– יהיה מועד חובת הסימון במועד שקבע מאסדר בהתאם להוראות סעיף 3א(ד) לחוק האמור.”

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (52)

האמור בהגדרה מעודכנת אשר מפנה לחוק המזון בשמו העדכני, וכן תואמת את ההגדרה המעודכנת למזון בחוק המזון.

עוד מוצע לתקן את סעיף 2(א)(3) לחוק קביעת מועד כניסה לתוקף, שעניינו חריג להוראה בעניין מועד הכניסה לתוקף של הוראת סימון, כך שיובהר כי הוראת סעיף 2(א) לאותו חוק שלפיה המועד שבו נכנסת לתוקף הוראת סימון (מועד חובת הסימון) שפורסמה ברשומות בין 1 בינואר ל-31 בדצמבר בשנה כלשהי יהיה שנתיים מתום אותה שנה, לא תחול אם הוראת הסימון נקבעה בהוראה מאומצת לפי חוק המזון, ובמקרה זה מועד חובת הסימון יהיה כפי שקבע המאסדר לפי סעיף 3א(ד) לחוק המזון.

בתוספת השתים עשרה לחוק המזון, שהתוספת לחוק המזון במסגרת תיקון מס’ 3, מפורטים סוגי מזון שאסורים בייבוא במסלול האירופי. מוצע לתקן טעות סופר בכותרת של התוספת האמורה. כמו כן, מוצע לתקן את פרטים (4) ו-(5) לתוספת האמורה כדי להבהיר ששימורי דגים, שימורי מוצרי דגים, שימורי בשר ושימורי מוצרי בשר אינם כלולים בגדר סוגי המזון שאסורים בייבוא במסלול האירופי.

סעיף 31 מוצע לתקן בתיקון עקיף את חוק קביעת מועד כניסה לתוקף של הוראות סימון מזון ארוז מראש, התשע”ה–2014 (בפרק זה – חוק קביעת מועד כניסה לתוקף). מוצע להחליף את ההגדרה “מזון” שבסעיף 1 לחוק

⁸⁸ ס”ח התשע”ה, עמ’ 120; התשפ”ב, עמ’ 446.

32. בחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021⁸⁹ (בפרק זה – חוק התוכנית הכלכלית) –
(1) בסעיף 106 –

(א) בפסקה (7)(ב), אחרי "במסגרת" יבוא "אישור ייצור נאות או במסגרת";

(ב) בפסקה (11), בסעיף 41 המובא בה –

(1) בכותרת השוליים, בסופה יבוא "ותנאים למתן האישור";

(2) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "מנהל שירות המזון רשאי לתת אישור

ייצור נאות לבעל רישיון ייצור אם מצא שמתקיימים בו כל אלה:

(א) הייצור במפעל מתנהל בתנאי ייצור נאותים;

(ב) המפעל התקשר עם אחד מהגופים המנויים בפסקאות משנה (א) או (ב) של סעיף 42(ב1)(2), בהסכם לביצוע בקרה שוטפת בידי אותו גוף על יישום תוכנית בטיחות מזון המבוססת על אחד מהתקנים הבין-לאומיים המקובלים כאמור באותו סעיף, המעיד כי המפעל מיישם תוכנית כאמור;

(ג) מתקיים בו תנאי אחר שקבע השר בתקנות";

דברי הסבר

כך שתעוגן בה דרישה לאישור ייצור נאות בלבד. תיקון זה מוצע כהוראת שעה ויעמוד בתוקף בתקופת הביניים, עד מועד כניסתו לתוקף של תיקון הקבע לפסקה (1) האמורה, בתיקון מס' 3.

פסקה (2) בסעיף 12(ג) לחוק המזון כוללת כיום דרישה שלפיה יש בידי בעל רישיון ייצור אישור בכתב של יצרן חומר הגלם להארכת תקופת השימוש מעבר לתאריך האחרון לשימוש. בתיקון מס' 3 נוספה לפסקה האמורה חלופה לדרישה לאישור יצרן חומר הגלם, והיא: קיומו של נוהל להארכת חיי מדף במסגרת יישום תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית. גם תחילתו של התיקון לפסקה זו נדחתה למועד התחילה הנדחית. בהמשך להסדרת הליך מתן אישור ייצור נאות ליצרני מזון בהצעת חוק זו, כאמור בחלק הכללי של דברי ההסבר לסעיף 30 להצעת החוק, מוצע לתקן את פסקה (2) האמורה, כנוסחה בתיקון מס' 3, כך שתיווסף, כחלופה נוספת לדרישה לאישור יצרן חומר הגלם, או לקיומו של נוהל להארכת חיי מדף במסגרת תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית, גם דרישה לקיומו של נוהל כאמור במסגרת אישור ייצור נאות (ראו סעיף 13(א1) להצעת החוק).

כמו כן מוצע, בסעיף 34(ב2) להצעת חוק זו, להוסיף לפסקה (2) האמורה את החלופה הנוכחת לעיל, וזאת בהוראת שעה שתחול בתקופת הביניים, כלומר עד מועד כניסתו לתוקף של תיקון אותה פסקה במסגרת תיקון מס' 3.

פסקה (3) של סעיף 12(ג) לחוק המזון עניינה בדרישה לקיומו של נוהל הארכת חיי מדף בידי בעל רישיון ייצור המבקש לעשות שימוש בתהליך ייצור בחומר גלם שהתאריך האחרון המומלץ לשימוש בו חלף, וזו לשונה:

סעיפים 32(1)(א) ו-34(2)(א) ו-34(2)

תחילתם של חלק מהתיקונים שנערכו בחוק המזון במסגרת תיקון מס' 3, נדחתה ליום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026) (בפרק זה – מועד התחילה הנדחית). בסעיף 34 להצעת החוק מוצעים תיקונים לסעיפים בחוק המזון שנערכו בהם תיקונים כאמור, שטרם נכנסו לתוקף. לכן מוצע לערוך תיקונים אלה בתיקון עקיף לתיקון מס' 3, כך שהם ישתלבו בחוק המזון במועד התחילה הנדחית. בסעיף 34 להצעת החוק מוצעים, בין השאר, תיקונים לאותם סעיפים שיחולו בתקופה שמיום תחילתו של החוק המוצע עד מועד התחילה הנדחית (בפרק זה – תקופת הביניים), הכול כמפורט להלן.

בפסקאות (1) ו-2(ב) בסעיף 12(ג) לחוק המזון נקבעו דרישות לקיומם של מסמכים בידי בעל רישיון ייצור המבקש לעשות שימוש בתהליך ייצור בחומר גלם שהתאריך האחרון המומלץ לשימוש בו חלף. פסקה (1) כוללת כיום דרישה שלפיה יש בידי בעל רישיון ייצור אישור מגוף המנוי בסעיף 42(ב1)(2) או (2) לחוק המזון, המעיד כי ייצור המזון במפעל שלו נעשה בהתאם לתקנים בין-לאומיים מקובלים שפרסם מנהל שירות המזון כאמור באותו סעיף. בתיקון מס' 3 הוחלפה דרישה זו בדרישה לאישור ייצור נאות או יישום תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית. אך כניסתו לתוקף של התיקון לפסקה זו נדחתה למועד התחילה הנדחית (ראו סעיף 109(ב) לחוק התוכנית הכלכלית 2021). מאחר שמוצע, בסעיף 30(11) להצעת החוק, לתקן את נוסחו של סעיף 42 לחוק המזון, תוך שינוי המבנה של הסעיף האמור, מוצע, בסעיף 34(2)(א) להצעת חוק זו, לתקן בהתאם את פסקה (1) בסעיף 12(ג) האמור

⁸⁹ ס"ח התשפ"ב, עמ' 80 ועמ' 462.

(3) בסעיף קטן (ב) –

(א) בפסקה (1), במקום "המנהל" יבוא "מנהל שירות המזון או מי שהוא הסמיכו לכך";

(ב) בפסקה (2), ברישדה, אחרי "לפי פסקה (1)" יבוא "או לחידושו";

(ג) בפסקה (3), אחרי "בבקרה עצמית" יבוא "או לחידושו", במקום "יחליט המנהל" יבוא "יחליט מנהל שירות המזון או מי שהוא הסמיכו לכך" ובמקום הסיפה החל במילים "לא החליט" יבוא "לא החליט מנהל שירות המזון או מי שהוא הסמיכו לכך בבקשה בתוך התקופה האמורה, יראו את היצרן החל מתום אותה תקופה כאילו ניתן לו אישור כאמור בפסקה (1) או כאילו חודש האישור";

(ד) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) יצרן שניתן לו אישור בדבר יישום תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית כאמור בפסקה (1), יצרן שחודש אישור כאמור שניתן לו, או יצרן שרואים אותו לפי פסקה (3) כאילו ניתן לו אישור בדבר יישום תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית, לא ייצר מזון אלא בהתאם לתוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית שנכללה בבקשה שהוגשה";

(4) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) על אישור בדבר יישום תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית כאמור בסעיף קטן (ב) יחולו ההוראות לפי סעיפים 28(ד) ו-31 ו-33 עד 40, בשינויים המחויבים";

(5) בסעיף קטן (ג), המילים "ובעלי היתר לסימון בסמל תנאי ייצור נאותים" – יימחקו, ובמקום "ובקרה עצמית" יבוא "בבקרה עצמית כאמור בסעיף קטן (ב)";

(ג) בפסקה (39), אחרי פסקת משנה (א) יבוא:

"(א1) אחרי פסקה (17) יבוא:

"(17א) מייצר מזון שלא בהתאם לתוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית, בניגוד להוראות סעיף 41(ב)4(4)";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 32(א)(ג) ו-1(א)(1)

כאמור לעיל, במסגרת תיקון מס' 3 הוחלף נוסחו של סעיף 41 לחוק המזון, ותחילתו של התיקון נקבעה למועד התחילה הנדחה. מוצע לתקן בתיקון עקיף את חוק התוכנית הכלכלית 2021 ולערוך כמה תיקונים והתאמות בסעיף 41 האמור כנוסחו בתיקון מס' 3.

מוצע לעגן, בסעיף קטן (א) של סעיף 41 האמור, תנאים למתן אישור ייצור נאות, בדומה לתנאים למתן רישיון ייצור הקבועים בסעיף 29(א) לחוק המזון (ראו סעיף 32(1)(ב)(2) להצעת החוק).

(3) יש לו נוהל להארכת חיי מדף, שאישר מנהל שירות המזון או מי שהוא הסמיכו לכך, ככל שאין נוהל כאמור במסגרת מערכת כאמור בפסקה (1)";

פסקה (3) האמורה נמחקה בתיקון מס' 3, אך מועד תחילת המחיקה נקבע למועד התחילה הנדחית. בשל התיקון המוצע לעיל של פסקה (2), בהוראת שעה לתקופת הביניים, מתייתרת פסקה (3) האמורה ומוצע, בסעיף 32(2)(א)(2) להצעת חוק זו, לתקן את סעיף 109 לחוק התוכנית הכלכלית 2021 (סעיף התחילה של תיקון מס' 3) ולהקדים את מועד תחילת מחיקתה של פסקה (3) לסעיף 12(ג) לחוק המזון ליום תחילתו של החוק המוצע.

(ד) בפסקה (47), בתוספת האחת עשרה המובאת בה –

(1) בפרט (2), אחרי "מזון ייעודי" יבוא "ובכלל זה מזון המסומן "ללא גלוטן";

(2) פרט (5) – יימחק;

(2) בסעיף 109 –

(א) בסעיף קטן (ב), בפסקה (1) –

(1) האמור בה יסומן כפסקת משנה (א), ובה, במקום "ו-52" יבוא "52"
17262(א)";

(2) אחרי פסקת משנה (א) יבוא:

"(ב) על אף האמור בפסקת משנה (א), תחילתה של מחיקת פסקה (3) של סעיף 12(ג) לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), כאמור בסעיף 106(7)(ג) לחוק זה, ביום פרסומו של חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023".

ד ב ר י ה ס ב ר

בטיחות מזון בבקרה עצמית לפי הוראות הסעיף האמור. לשם השלמת ההסדר לעניין מתן אישור בדבר יישום תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית, מוצע להחיל לעניין אותו אישור, בשינויים המחויבים, הוראות מסוימות בחוק המזון החלות לגבי רישיון ייצור, והכול כמפורט בסעיף 41(ב1) לחוק המזון כנוסחו המוצע בסעיף 32(1)(ב)(4) להצעת החוק. כך יהיה ראוי מנהל שירות המזון, או מי שהסמיכו לדרוש מהמפעל מסמכים נוספים הנחוצים לו לשם החלטה; הבקשה לחידוש האישור תוגש לא יאחר מ־90 ימים לפני מועד פקיעתו ואי־מתן החלטה בבקשה משמע כי יראו את האישור כאילו הוארך תוקפו עד למועד ההחלטה בבקשה. לעומת זאת, לא הוחלו הוראות סעיף 28(ה) לחוק המזון מאחר שלא ניתן לתת החלטה בבקשה בתוך 45 ימים אלא בתקופה קצרה יותר כפי שנקבע בסעיף 41(ב) לחוק המזון כנוסחו בחוק התוכנית הכלכלית 2021.

סעיף 32(1)(ד)

בתוספת האחת עשרה לחוק המזון, שנוספה לחוק האמור במסגרת תיקון מס' 3 ותחילתה במועד התחילה הנדחית, מפורט מזון שייצורו מחייב אישור ייצור נאות. בפרט (5) לתוספת האמורה נכלל כיום "מזון המסומן "ללא גלוטן". מאחר שמזון המסומן "ללא גלוטן" נופל בגדר מזון ייעודי, כהגדרתו בסעיף 2 לחוק המזון, ומזון ייעודי נכלל בפרט (2) לתוספת האחת עשרה לחוק המזון, מוצע למחוק את פרט (5) האמור ולתקן את פרט (2) שבה כך שיובהר כי מזון המסומן "ללא גלוטן" הוא סוג של מזון ייעודי.

כמו כן מוצעים כמה תיקונים בסעיף קטן (ב) של סעיף 41 האמור. ראשית, מוצע כי הגורם המוסמך לעניין מתן אישור בדבר יישום תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית יהיה מנהל שירות המזון או מי שהוא הסמיכו לכך, ולא המנהל הכללי של משרד הבריאות או עובד המדינה שהוא הסמיכו לכך כפי שקבוע היום באותו סעיף (ראו סעיף 32(1)(ב)(3)(א) ו-1(ג) להצעת החוק); עוד מוצע לקבוע כי יצרן שניתן לו אישור שמיושמת לגביו תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית או שרואים אותו כאילו ניתן לו אישור כאמור, לא ייצר מזון אלא בהתאם לתוכנית לבטיחות מזון בבקרה עצמית, וזאת בדומה להוראה הקבועה היום בסעיף 22(א) לחוק המזון לעניין אישור ייצור נאות (ראו פסקה (4) כנוסחה המוצע בסעיף 32(1)(ב)(3)(ד) להצעת החוק).

במקביל, מוצע, בסעיף 32(1)(ג) להצעת החוק, להוסיף בסעיף 262 לחוק המזון, שעניינו כאמור עיצומים כספיים בסכום של פי 1.5 מהסכום הבסיסי, הוראה שלפיה ייצור מזון שלא בהתאם לתוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית כאמור לעיל מהווה הפרה שבשלה ניתן להטיל עיצום כספי כאמור, וזאת בדומה לקבוע לעניין הפרה של סעיף 22(א) לחוק המזון (ראו סעיף 262(14) לחוק המזון).

כאמור לעיל, סעיף 41 לחוק המזון כנוסחו בתיקון מס' 3 מחייב כל יצרן מזון לקבל אישור ייצור נאות, נוסף על חובתו לקבל רישיון ייצור. זאת אלא אם כן מדובר במפעל לייצור מזון מסוג שאינו מנוי בתוספת האחת עשרה לחוק המזון, ומנהל שירות המזון מצא שמיושמת לגביו תוכנית

33. (א) תחילת ביטולם של סעיף 46 לחוק המזון לפי סעיף 30(13) לחוק זה, סימן משנה א' בסימן ב' לפרק ח' לחוק המזון לפי סעיף 30(33) לחוק זה, סעיף 256(ב)(49) לחוק המזון לפי סעיף 30(34)(ב)(3) לחוק זה, וסעיף 262(47) לחוק המזון לפי סעיף 30(36)(ד) לחוק זה, ותחילתם של ההגדרה "תוכנית בטיחות מזון" שבסעיף 2 לחוק המזון ושל סעיפים 22(ב), 47, 256(ב)(21) ו-262(18) לחוק המזון, כנוסחם בסעיפים 30(1)(ט), (6) ו-14(ב), 34(ב)(2) ו-36(ג) לחוק זה, בהתאמה, ביום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026).

34. הוראת שעה בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה עד יום י"ז באב התשפ"ו (31 ביולי 2026), יקראו את חוק המזון כך:

(1) בסעיף 2, יקראו את ההגדרה "תוכנית בטיחות מזון" כך:

"תוכנית בטיחות מזון" – כמשמעותה בסעיף 42(ב)(1) רישא;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 41(א) לחוק המזון, כנוסחו היום, קובע הסדר לעניין החובה לקבלת אישור ייצור נאות. לפי אותו הסדר, שר הבריאות מוסמך לקבוע בתקנות כי ייצור מזון מסוים או סוג מזון מסוים מחייב את היצרן בקבלת אישור ייצור נאות מאת מנהל שירות המזון, נוסף על קבלת רישיון ייצור, וכמו כן הוא מוסמך לקבוע תנאים נוספים על האמור בסעיף 42 לחוק המזון, הנוגעים לבקרה או לפיקוח על הייצור ועל המכירה של המזון או של סוג המזון. לפי סעיף 41(ב) לחוק המזון, שר הבריאות מוסמך להסדיר בתקנות את הליך הבקשה לקבלת אישור ייצור נאות או חידושו וכן עניינים הנוגעים לאישור עצמו, כגון דרך הגשת הבקשה, המסמכים שיש לצרף לה, אופן הטיפול בה, דרך ביטול האישור והוראות שיחולו בעת ביטול האישור או התלייתו.

סעיף 33 ככלל, תחילתו של פרק זה יהיה ביום תחילתו של החוק המוצע – י"ב בסיוון התשפ"ג (1 ביוני 2023). עם זאת, בשל מועד התחילה הנדחה של סעיף 41 לחוק המזון כנוסחו בתיקון מס' 3, והמועד הנדחה הנגזר מכך של ביטול סימן משנה א' בסימן ב' לפרק ח' לחוק העיקרי, מוצע כי תחילתן של פסקאות מסוימות בסעיף 30 להצעת החוק תידחה ליום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026).

סעיף 34(3), (4)(ג), (5) ו-(6)

בשל מועד התחילה הנדחה של ביטול סעיף 46 לחוק המזון והתיקונים בסעיפים 22(ב), 47, 256(ב)(21) ו-262(18) לחוק המזון, כמוצע בסעיף 33 להצעת החוק, ובהמשך להחלפת ההגדרה "סמל תנאי ייצור נאותים", בסעיף 30(1) להצעת החוק, מוצע לתקן את הסעיפים האמורים ולערוך בהם את ההתאמות הנדרשות עקב החלפת ההגדרה כאמור, וזאת כהוראת שעה לתקופת הביניים.

(2) בסעיף 12(ג) –

(א) במקום פסקה (1) יקראו:

”(1) בידיו אישור ייצור נאות;”;

(ב) בפסקה (2), בסופה יקראו ”או שיש לו נוהל להארכת חיי מדף במסגרת אישור כאמור בפסקה (1)“;

(3) בסעיף 22(ב), במקום ”תנאי ייצור נאותים“ יקראו ”ייצור נאות“;

(4) יקראו את סעיף 41 לחוק העיקרי כך:

(א) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילים ”ורשאי הוא לקבוע“ יקראו ”ורשאי הוא לקבוע תנאים למתן אישור כאמור“;

(ב) סעיף קטן (ב) – לא ייקרא;

(ג) בסעיף קטן (ג), במקום ”ובעל היתר לסימון בסמל תנאי ייצור נאותים“ יקראו ”ובעל היתר לסימון בסמל ייצור נאות“;

(5) בסעיפים 46 ו-47, בכל מקום, במקום ”תנאי ייצור נאותים“ יקראו ”ייצור נאות“;

(6) בסעיפים 256(ב)(21) ו-262(18), במקום ”בסמל תנאי ייצור נאותים“ יקראו ”בסמל ייצור נאות“.

ד ב ר י ה ס ב ר

עד כניסתו לתוקף של סעיף 41 לחוק המזון בנוסחו בתיקון מס' 3, במועד התחילה הנדחית.

כמו כן מוצע לערוך, כהוראת שעה לתקופת הביניים, תיקון טכני בסעיף 41(ג) לחוק המזון, ולהתאימו להגדרה ”סמל ייצור נאות“, בסעיף 30(1)(ז) להצעת החוק.

מאחר שמוצע, בפסקאות (11) ו-(16) של סעיף 30 להצעת החוק, לקבוע שהנושאים הנוגעים להגשת בקשה לקבלת אישור ייצור נאות יוסדרו במסגרת סעיף 42 לחוק המזון, ולא במסגרת תקנות מכוח סעיפים 41 או 49(5) לחוק המזון, מוצע לתקן את סעיף 41 לחוק המזון (בנוסחו היום) כך שלא תעוגן בו סמכות להתקין תקנות בנושאים האמורים. התיקון המוצע יעמוד בתוקף לתקופת הביניים,

פרק ט': תיווך בביטוח ובחיסכון פנסיוני

תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), 36. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 –

ד ב ר י ה ס ב ר

פרק ט'

בתייווך בביטוח אגב משכנתה, בלבד, כעת, מוצע לאפשר לבנקים קטנים לתווך גם בביטוחים אלמנטריים, באופן שעשוי לשפר את התחרות הן בשוק הבנקאות והן במקטע התיווך בביטוח (ראו סעיף 39 להצעת החוק).

במטרה לצמצם את העיוותים במקטע התיווך במוצרי ביטוח וחיסכון מוצעים שלושה מהלכים: הראשון – הסדר שייקבע כהוראה שעה לתקופה מוגבלת בזמן ושמוכחו תוקפא רכישה של סוכנויות ביטוח בידי גופים מוסדיים או גופים הקשורים לגוף המוסדי; השני – הסדר שיחייב גוף מוסדי וסוכן ביטוח לשקף ללקוח את סכום העמלה שהגוף המוסדי משלם לסוכן בשל התיווך בביטוח שנעשה בעניינו; והשלישי – הסדר שיחייב את הגופים המוסדיים לשלם עמלה אחידה על מוצרים תחליפיים, הכול כמפורט להלן.

לעניין המהלך הראשון, כיום קיים מספר רב של סוכנויות ביטוח שנשלטות בידי גופים מוסדיים או בידי מי ששולט בגופים מוסדיים. שליטה זו מובילה להטיה לטובת מכירת המוצרים של חברת האם, ובעקבות הטיה זאת נמכרים ללקוחות לעיתים מוצרים לא בשל התאמתם המיטבית לצורכי הלקוח, אלא בשל מבנה הבעלות בסוכנות הביטוח. עקב הטיה זו, החליטה הממשלה, בהחלטה מס' 203 מיום יום ב' באדר התשפ"ג (24 בפברואר 2023) בדבר צמצום עיוותים בענף התיווך לביטוח וחיסכון (בפרק זה – החלטת הממשלה בדבר צמצום עיוותים בענף התיווך לביטוח ולחיסכון), לבחון את מודל הבעלות בידי גופים מוסדיים של סוכנויות ביטוח ואת האמצעים להתמודדות עם ההטיות שנוצרות בעקבות מבנה בעלות זה. את הבחינה יבצע צוות הכולל את המנהל הכללי של משרד האוצר, הממונה על התקציבים במשרד האוצר או מי מטעמו, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון או מי מטעמו והממונה על התחרות או מי מטעמה. עד לגיבוש המלצות הצוות ויישומן, מוצע להגביל בהוראת שעה את היכולת של גופים מוסדיים או גופים הקשורים אליהם לרכוש סוכנויות ביטוח, וזאת כדי לא להרחיב את ההטיה המתוארת לעיל, הנובעת ממבנה הבעלות, ולאפשר בעתיד יישום מיטבי של מסקנות הבחינה הממשלתית (ראו סעיף 41 להצעת החוק).

לעניין המהלך השני, כאמור, מרבית אזורי ישראל רוכשים מוצרי ביטוח באמצעות מתווכים, ואולם הם אינם ערים למודל התגמול של מתווכים אלה, ובפרט של סוכני הביטוח. בהיעדר שקיפות ביחס למודל התגמול של סוכני הביטוח, נוצר רושם מוטעה בקרב הציבור שלפיו השירות של הסוכן ניתן בחינם.

כל משק בית בישראל מחזיק במוצרי ביטוח וחיסכון, ובהם גם ביטוחים וחסכונות הנדרשים לפי דין, דוגמת חיסכון פנסיוני לשכיר או עצמאי וביטוח חובה לרכב. אולם מורכבותם של מוצרי הביטוח והחיסכון, פערי מידע מובנים בין הלקוח לבין הגוף המוסדי אשר מנהל מוצרים אלה וכן הטיות התנהגותיות מקשים על הפרט לקבל החלטות מושכלות בתחומים אלה. לנוכח אתגרים אלה, מתחדדת חשיבותו של מקטע התיווך במוצרי ביטוח וחיסכון פנסיוני, שתכליתו המרכזית היא לשפר את מידת ההתאמה של המוצר לצורכי הלקוח על ידי הגורמים המתווכים לביטוח ולחיסכון. ככלל, מקטע התיווך נשלט בידי סוכני הביטוח, בין שמדובר בתאגידים ובין שמדובר בסוכנים יחידים. כיום, מודל התגמול המונהג על ידי הגופים המוסדיים מבוסס ברובו על תשלום עמלות בשל מכירת מוצריהם, אשר מגולם בדמי הביטוח ובדמי הניהול שהלקוח משלם לגוף המוסדי. עמלות אלה אינן מוגבלות בסכום כלשהו. מבנה העמלות הנוכחי של סוכני הביטוח, ומבנה הבעלות בהם, מובילים לשורה של עיוותים אשר מביאים לפגיעה בטובתו של המבוטח והחוסך.

על כן, נועד ההסדר המוצע בפרק זה לחזק את התחרות במקטע התיווך למוצרי ביטוח וחיסכון, להנגיש בצורה טובה יותר את הייעוץ הפנסיוני האובייקטיבי לפרט, ולערוך שורה של תיקון חקיקה שתכליתם לצמצם את ההטיות הקיימות במודל התגמול של סוכני הביטוח והבעלות בהם.

בהתאם לכך, במטרה לקדם את הייעוץ האובייקטיבי ואת התחרות במקטע התיווך לעסקאות במוצרי ביטוח וחיסכון, מוצעים שני מהלכים: האחד – לאסור על סירוב בלתי סביר להתקשרות של גוף מוסדי עם יועץ פנסיוני; והשני – לאפשר לבנקים קטנים לתווך בעסקאות במוצרי ביטוח כללי.

לעניין המהלך הראשון, יצוין שכיום חלק מהגופים המוסדיים נמנעים מלהתקשר עם יועצים פנסיוניים, ובתוצאה מכך נפגעת הנגישות של הציבור לייעוץ פנסיוני אובייקטיבי. במטרה לעודד את הייעוץ הפנסיוני, הפועל באופן אובייקטיבי ובלא זיקה לגוף מוסדי, מוצע לאסור על הגופים המוסדיים לסרב להתקשר עם יועץ פנסיוני מסיבות שאינן סבירות (ראו סעיף 36(1) להצעת החוק).

לעניין המהלך השני, יצוין שמאז יישומה, משנת 2005 ואילך, של דוח הצוות הבין-משרדי לעניין רפורמה בשוק ההון (המוכר כוועדת בכר), שהגיש את המלצותיו לשר האוצר בחודש ספטמבר 2004, הבנקים רשאים לעסוק

⁹⁰ ס"ח התשס"ה, עמ' 918; התשע"ט, עמ' 252.

- (1) בסעיף 5(ד)4, במקום "סעיף 11(ב)2) לחוק הבנקאות (רישוי)" יבוא "סעיף 11(ב)2) או (3) לחוק הבנקאות (רישוי)";
- (2) אחרי סעיף 28 יבוא:

"פרק ג'1: חובות גוף מוסדי כלפי בעל רישיון"

- א28. (א) גוף מוסדי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה בעבור לקוח, כאמור בסעיף 17א(א) (בסעיף זה – הסכם לביצוע עסקה), ולא יסיים התקשרות עם יועץ פנסיוני בהסכם כאמור בנסיבות המפורטות בפסקאות (1) עד (3) להגדרה "סירוב בלתי סביר", להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה, שבסעיף קטן (ג).
- (ב) גוף מוסדי אשר מסרב להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה יודיע על כך ליועץ הפנסיוני, בכתב, ויפרט בהודעה כאמור את הנימוקים לסירובו.
- (ג) לעניין זה –
- "סירוב בלתי סביר", להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה – סירוב להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה (בהגדרה זו – סירוב), בנסיבות שלהלן:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (1)

בהתאם לסעיף 5(ד)4) לחוק הייעוץ הפנסיוני, מי ששולט בסוכן ביטוח או מחזיק ב-10% לפחות בסוכן כאמור, לא יהיה רשאי לקבל רישיון ייעוץ פנסיוני, למעט תאגיד בנקאי השולט בסוכן ביטוח בהתאם להוראות סעיף 11(ב)2) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (בפרק זה – חוק הבנקאות). לנוכח התיקון המוצע בסעיף 39 להצעת החוק, שבמסגרתו מוצע לאפשר לבנק בעל היקף פעילות צה, כהגדרתו להלן, לשלוט בסוכן ביטוח בענף ביטוח כללי, מוצע לתקן את סעיף 5(ד)4) האמור ולקבוע כי בנק בעל היקף פעילות צה שישלוט בסוכן ביטוח בענף ביטוח כללי, יהיה רשאי לקבל רישיון ייעוץ פנסיוני.

לפסקאות (2) ו-(3)

חוק הייעוץ הפנסיוני מבחין בין שלושה בעלי רישיונות המתווכים בין החוסך לבין הגופים המוסדיים המנהלים את מוצרי החיסכון השונים: בעל רישיון לשיווק פנסיוני, סוכן ביטוח פנסיוני ויועץ פנסיוני. אופן ההתקשרות והתגמול המותר לכל אחד מהמתווכים האמורים, משתנה בין סוגי המתווכים השונים. כך למשל, בעל רישיון לשיווק פנסיוני מועסק כעובד של גוף מוסדי יחיד ורשאי לשווק את מוצריו בלבד, וסוכן ביטוח פנסיוני מקבל תגמול מהגוף המוסדי הרלוונטי בהתאם להסכם ההתקשרות עם כל גוף מוסדי שאיתו התקשר. לעומתם, היועץ הפנסיוני מוגבל לייעוץ בעניין מוצרי חיסכון פנסיוני שאין לו כל זיקה אליהם.

בתוך כך, כיום, מודל התגמול של סוכני הביטוח וסוכנויות הביטוח מבוסס ברובו על תשלומי עמלות מהגופים המוסדיים השונים בשל מכירת מוצריהם. תשלומים אלה מגולמים בדמי הביטוח ובדמי הניהול שמשלם הלקוח. כדי להגביר את השקיפות בהקשר זה, מוצע לחייב את הגופים המוסדיים לשקף ללקוח את העמלה המשולמת לסוכן שלו בעד תיווך בביטוח שמבוצע בעניינו של הלקוח, אשר מהווה למעשה מחיר שמשלם הלקוח בשל שירות התיווך בביטוח. כך יהיה הלקוח מודע למחיר שאותו הוא משלם הלכה למעשה בעד שירות התיווך בביטוח, וכמו כן תשתפר יכולתו לפעול למען קבלת השירות והמוצר הטוב ביותר בעבורו (ראו סעיפים 37 ו-38 להצעת החוק).

לעניין ההסדר השלישי, מוצע לחייב את הגופים המוסדיים להציע עמלה אחידה לסוכן בעבור מוצרים שונים שהם מציעים שהם מוצרים תחליפיים במהותם. כך יקטן התמריץ של החוסך לשווק ללקוח הקצה מוצרים מסוימים, גם אם אלה אינם המוצרים הטובים ביותר בעבורו, וזאת בשל העמלה העדיפה שמשלם לו הגוף המוסדי בעדם (ראו סעיף 38 להצעת החוק).

סעיף 36 בסעיף זה מוצעים תיקונים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 (בפרק זה – חוק הייעוץ הפנסיוני), הנדרשים כדי לאסור על גוף מוסדי לסרב להתקשר עם יועץ פנסיוני מסיבות שאינן סבירות.

(1) סירוב להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה בעל תנאים לעניין שיעור ותנאי עמלת ההפצה, השירות הניתן לפיו ותקופתו, הדומים לתנאים שנקבעו בהסכם כאמור עם בעל רישיון אחר שעימו הגוף המוסדי התקשר;

(2) סירוב המבוסס על אחד מאלה:

(א) מספר הלקוחות שלהם היועץ הפנסיוני מעניק ייעוץ פנסיוני מתמשך (בפסקה זו – לקוחות קבועים של היועץ הפנסיוני);

(ב) מאפייני הלקוחות הקבועים של היועץ הפנסיוני, לרבות מצבם הכספי;

(ג) היקף הסכומים העומדים לזכות הלקוחות הקבועים של היועץ הפנסיוני, בקופות הגמל;

(ד) היקף עמלות ההפצה שגבה היועץ הפנסיוני לפי סעיף 19(א)(2);

(ה) היותו של בעל הרישיון יועץ פנסיוני;

(3) סירוב בנסיבות אחרות כפי שהורה הממונה.

28. (א) גוף מוסדי לא יפלה, במתן שירותים, לרבות במתן גישה למערכות הגוף המוסדי, בין בעל רישיון מסוים שעימו התקשר בהסכם לתשלום עמלת הפצה, לבין בעל רישיון אחר שעימו התקשר בהסכם כאמור; לעניין זה, לא יראו תשלום עמלת הפצה לבעל רישיון מסוים בשיעור שונה משיעור עמלת ההפצה המשולמת לבעל רישיון אחר, כהפליה כאמור.

איסור הפליית בעל רישיון במתן שירותים

דבריו הסבר

התקשרו, מוגבלים בעמלות ההפצה שהם יכולים לקבל מן הגופים המוסדיים לפי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, ולעיתים אף מקבלים תשלום מהלקוחות בלבד ולא מהגופים המוסדיים.

לנוכח האמור, ובמטרה להנגיש ייעוץ פנסיוני אובייקטיבי לציבור החוסכים, מוצע להוסיף לחוק הייעוץ הפנסיוני את סעיף 28 בנוסחו המוצע, שלפיו ייאסר על גוף מוסדי לסרב להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה בעבור לקוח (בפרק זה – הסכם לביצוע עסקה) או לסיים התקשרות כאמור עם יועץ פנסיוני, בנסיבות שבהן סירוב או סיום התקשרות כאמור אינו סביר, ובהיעדר טעמים ענייניים הקשורים לתנאי ההתקשרות המסוימת או למאפיינים של היועץ הפנסיוני הנוגעים לעניין.

לעניין זה, במטרה לאפשר שקיפות לגבי הטעמים לסירוב כאמור, ובכלל זה לאפשר לבחינת הטעמים לסירוב במסגרת הליכי פיקוח והליכים משפטיים, מוצע לקבוע כי גוף מוסדי המסרב להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם כאמור, יידרש למסור ליועץ הפנסיוני נימוקים בכתב לסירובו. בהמשך לכך, מוצע לקבוע כי סירוב של גוף מוסדי להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה

על אף היתרונות הרבים הגלומים בייעוץ פנסיוני אובייקטיבי לציבור החוסכים, נכון להיום נתח פעילותם של היועצים הפנסיונים בשוק התיאור הפנסיוני קטן באופן משמעותי מחלקם של המתווכים האחרים, ובראשם סוכני הביטוח. נכון לסוף שנת 2021, פעלו בשוק החיסכון הפנסיוני 457 יועצים פנסיונים לעומת 10,310 סוכני ביטוח פנסיוני ו-1,425 משווקים. לשם ההשוואה, בשנת 2008 היו 1,607 בעלי רישיון ייעוץ פנסיוני, דבר שמלמד על מגמת ירידה בכמות היועצים בשוק. כמו כן, סקר שבוצע לאחרונה לבקשת משרד האוצר מצא, כאמור, כי 74% מן החוסכים רכשו מוצרי חיסכון פנסיוני דרך סוכן ביטוח פנסיוני וכי רק שליש מן המשיבים ידעו על כך שקיים הבדל בין סוכן ביטוח פנסיוני ליועץ פנסיוני.

השליטה של סוכני הביטוח הפנסיוני בשוק התיאור הפנסיוני נובעת, בין השאר, מן ההעדפה הטבעית של גופים מוסדיים לשווק את מוצריהם באמצעות סוכני ביטוח פנסיוניים, בשל יכולתם של הגופים להשפיע על סכום העמלה המשולמת לסוכן הביטוח בהתאם להיקף המכירות שלו. זאת, בניגוד ליועצים הפנסיוניים אשר מחויבים בקבלת עמלה אחידה בעד כלל המוצרים ומכל הגופים שאיתם

(ב) בלי לפגוע בכלליות האמור בסעיף קטן (א), רשאי הממונה לתת הוראות בדבר נסיבות ואמות מידה למתן השירות, ובין השאר בנוגע לנגישות, לתדירות ולזמינות השירותים, אשר חריגה מהן או הפרתן תיחשב להפליה לעניין הסעיף הקטן האמור;

(3) בסעיף 32, אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד1) היה לממונה יסוד סביר להניח כי גוף מוסדי עשה אחד מאלה, רשאי הוא להטיל עליו עיצום כספי בסכום הבסיסי:

(1) סירב להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה בנסיבות האמורות בפסקאות (1) או (2) להגדרה "סירוב בלתי סביר", להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה, שבסעיף 28א(ג), או סיים התקשרות בהסכם כאמור בנסיבות האמורות באותן פסקאות;

(2) סירב להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה בנסיבות שעליהן הורה הממונה לפי פסקה (3) להגדרה "סירוב בלתי סביר", להתקשר עם יועץ פנסיוני בהסכם לביצוע עסקה, שבסעיף 28א(ג), או סיים התקשרות בהסכם כאמור באותן נסיבות;

(3) הפלה בין בעלי רישיון בניגוד להוראות הממונה לפי סעיף 28ב(ב)."

ד ב ר י ה ס ב ר

כך לדוגמה, הפליה בזמינות ובנגישות של שירות טלפוני הניתן לבעלי רישיון תיחשב להפליה לפי ההוראה המוצעת. ההוראה המוצעת באה למנוע הפליה בין הלקוחות של בעלי הרישיון. בתוך כך, מוצע להבהיר כי אי-מתן גישה למערכות הגוף המוסדי ייחשב להפליה במתן שירותים, ולעומת זאת, הבדל בגובה עמלת ההפצה שמשלם הגוף המוסדי לבעלי רישיון שונים שעימם הוא מתקשר, לא ייחשב להפליה כאמור.

בהמשך לכך, מוצע לקבוע, בלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, כי הממונה יהיה רשאי לתת הוראות בדבר נסיבות ואמות המידה למתן השירות, ובין השאר בנוגע לנגישות, לתדירות ולזמינות השירותים, אשר חריגה מהן או הפרתן תיחשב להפליה לעניין זה.

להשלמת המהלך, מוצע לתקן את סעיף 32 לחוק הייעוץ הפנסיוני, כך שהממונה יוכל לנקוט אמצעי אכיפה מינהליים נגד מי שהפר את ההוראות המוצעות. לשם כך, מוצע להוסיף לסעיף 32 האמור את סעיף קטן (ד1) כנוסחו המוצע, שלפיו יוכל הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, להטיל עיצום כספי בסכום הבסיסי כהגדרתו באותו סעיף על גוף מוסדי שסירב סירוב בלתי סביר להתקשר עם יועץ פנסיוני או שסיים התקשרות עימו מסיבה בלתי סבירה, וכן כנגד גוף מוסדי שלפי הוראות הממונה הפלה בעל רישיון במתן שירותים.

בעל תנאים לעניין שיעור ותנאי עמלת ההפצה – דהיינו תנאי התשלום של העמלה, השירות הניתן לפיו ותקופתו, הדומים לתנאים שנקבעו בהסכם אחר שבו התקשר אותו גוף מוסדי עם בעל רישיון אחר, כגון סוכן ביטוח, ייחשב לסירוב בלתי סביר.

כמו כן, מוצע לקבוע כי סירוב של גוף מוסדי להתקשר עם יועץ פנסיוני בשל שורה של טעמים שמוצע למנות במפורש, ייחשב לסירוב בלתי סביר. המדובר בסירוב המבוסס על מספר הלקוחות שלהם היועץ הפנסיוני מעניק ייעוץ פנסיוני מתמשך; מאפייני הלקוחות שלהם היועץ הפנסיוני מעניק ייעוץ פנסיוני מתמשך, לרבות מצבם כספי של הלקוחות; היקף הסכומים העומדים לזכות הלקוחות שלהם היועץ הפנסיוני מעניק ייעוץ פנסיוני מתמשך; וכן הסכום הכולל של עמלות הפצה שהיועץ הפנסיוני גובה. נוסף על כך, מוצע כי גם סירוב להתקשר עם בעל רישיון בשל היותו בעל רישיון יועץ פנסיוני ייחשב לסירוב בלתי סביר. להשלמת התמונה, מוצע להסמיך את הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (בפרק זה – הממונה), אם יימצא כי הדבר נדרש, לקבוע אמות מידה נוספות להיותו של סירוב כאמור סירוב בלתי סביר.

כדי להבטיח שבעל רישיון, לרבות יועץ פנסיוני, לא יופלה לרעה במתן שירותים בידי הגוף המוסדי לאחר ההתקשרות עימו, מוצע, נוסף על קביעת האיסור על סירוב בלתי סביר כאמור, להוסיף לחוק הייעוץ הפנסיוני את סעיף 28ב כנוסחו המוצע, שלפיו גוף מוסדי לא יפלה במתן שירותים בעלי רישיון שעימם יש לו הסכם התקשרות.

בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981⁹¹ (בפרק זה – חוק הפיקוח על הביטוח) –

(1) בסעיף 31א, בהגדרה "סוכן תאגיד", לפני "לרבות יועץ" יבוא "כמשמעותו בסעיף 26";

(2) בסעיף 41, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) סוכן ביטוח יגלה ללקוח, בעל פה ובמסמך בכתב שיימסר ללקוח טרם כריתת חוזה הביטוח בתיווכו, את סכום דמי העמילות שהמבטח צפוי לשלם לסוכן הביטוח בשל כריתת החוזה כאמור; הממונה רשאי לתת הוראות לעניין אופן הגילוי, מועדי הגילוי והתקופות שלגביהן ייעשה הגילוי.

(ב2) מבטח ישלם לסוכן ביטוח דמי עמילות באותו סכום בעבור כל תיווך בתוכנית ביטוח מסוג הנמנה עם קבוצת תוכניות ביטוח באותו ענף ביטוח, כפי שהורה הממונה; לעניין זה, "תוכנית ביטוח" – בהגדרתה בסעיף 40(ט), למעט כל אלה:

(1) תוכנית ביטוח חיים הכוללת מרכיב חיסכון שלא אושרה כקופת גמל;

(2) חוזה ביטוח שעניינו מוצר פנסיוני כהגדרתו בחוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני;

(3) תוכנית ביטוח הכוללת כיסוי ביטוחי לאריכות ימים, לסיכוני מוות, לסיכוני נכות או לשחרור מתשלום, שאינה נמכרת לצד קופת גמל";

ד ב ר י ה ס ב ר

לנוכח האמור, מוצע לתקן את סעיף 41 לחוק הפיקוח על הביטוח, כך שסוכן ביטוח יחויב לגלות ללקוח, בעל פה ובמסמך כתוב, טרם ביצוע העסקה, מהו סכום העמלה שהגוף המוסדי צפוי לשלם לו בשל התיווך בביטוח שמבוצע בעניינו. מוצע להסמיך את הממונה לקבוע בחוזר פירוט על אודות האופן שבו יידרש הסוכן לגלות מידע זה.

נוסף על כך, כדי לצמצם את ההטיה בשיווק מוצרים תחליפיים ללקוחות, מוצע לחייב גוף מוסדי לשלם עמלות בסכום זהה בעבור כל קבוצת מוצרים מסוג "תוכנית ביטוח" שהממונה יקבע שהם מהווים מוצרים תחליפיים (קבוצת ביטוחים). יובהר כי בתוכניות ביטוח כאמור לא ייכללו מוצרי ביטוח בעלי מאפיינים פנסיוניים, והם: תוכנית ביטוח חיים הכוללת מרכיב חיסכון שלא אושרה כקופת גמל וחוזה ביטוח שעניינו מוצר פנסיוני כהגדרתו בחוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני. להשלמת התמונה, יובהר כי על המוצרים יחול הסדר דומה על פי התיקונים המוצעים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (בפרק זה – חוק הפיקוח על קופות גמל), הכוללים הוראה דומה שתחול על חברה מנהלת ועל מבטח הקשור אליה, כמפורט להלן בדברי ההסבר לסעיף 38 להצעת החוק. כמו כן מוצע להבהיר כי הוראות סעיף 41 לחוק הפיקוח על הביטוח, כתיקון המוצע לעיל, יחולו גם על חברה מנהלת, לעניין רכישת ביטוחים הנלווים לקופת גמל לפי סעיף 16(ד6) לחוק הפיקוח על קופות גמל. תיקונים אלה יגבילו את האפשרות של גופים מוסדיים להטות את הסוכנים לשווק מוצרים מסוימים בהתאם לצרכים שלהם, גם אם אלה אינם הטובים ביותר בעבור הלקוח.

סעיף 37 מוצע לערוך בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (בפרק זה – חוק הפיקוח על הביטוח), את התיקונים הנדרשים לשם הגברת השקיפות ללקוח לגבי העמלות שמשלם הגוף המוסדי לסוכן הביטוח הפנסיוני ולשם עיגון ההסדר לעניין תשלום עמלה אחידה לסוכן בעבור מוצרים תחליפיים, הכול כמפורט להלן.

לפסקה (1)

מוצע לתקן את ההגדרה "סוכן תאגיד" שבסעיף 31א לחוק הפיקוח על הביטוח, הוא סעיף ההגדרות לסימן ו' בפרק ג' לחוק האמור, שעניינו שליטה ואמצעי שליטה, כך שיובהר כי הכוונה לתאגיד שקיבל רישיון סוכן, כאמור בסעיף 26 לחוק האמור. מעבר לבהירות, תיקון זה נדרש כדי להתאים את חוק הפיקוח על הביטוח לתיקונים המוצעים בפרק זה, ובפרט להוראת השעה המוצעת בסעיף 41 להצעת החוק, אשר אוסרת, לתקופה של כשנה וחצי, על רכישת סוכן תאגיד.

לפסקה (2)

כאמור, מודל התגמול של סוכן הביטוח מבוסס על עמלות המשולמות לו בידי הגוף המוסדי בעבור מכירת מוצריו, כאשר עמלה זו מגולגלת בעקיפין על הלקוח בדמות דמי הביטוח שהוא משלם. באופן זה, באמצעות קביעת גובה ותמהיל העמלות, יכול הגוף המוסדי להשפיע על פעילותו של סוכן הביטוח בכלל, ובפרט להטות אותו לשיווק של מוצרים מסוימים, ואולם הלקוחות אינם חשופים לטיב ההתקשרות בין הגוף המוסדי לסוכן הביטוח המעניק להם שירות, ובהתאם, מודעותם למודל התגמול של סוכן הביטוח ולהשפעה האפשרית שלו על המוצרים שישווקו לו, מוגבלת.

⁹¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשפ"ב, עמ' 864.

(3) אחרי סעיף 59 יבוא:

"גילוי בדבר גובה 59. מבטח ישלח למבוטח דוחות תקופתיים ודוחות נוספים, שבהם ייכללו פרטים בדבר דמי העמילות כהגדרתם בסעיף 41(ה), ששילם המבטח לסוכן ביטוח, בשל תיווך בביטוח שנעשה בעבור המבוטח, באופן, במועדים ולתקופות שיוורה הממונה; על דוחות כאמור יחולו ההוראות לפי סעיף 42(ב) ו-42(ג), בשינויים המחויבים";

(4) בסעיף 104(ב)3, אחרי "שלט במבטח" יבוא "או בסוכן תאגיד";

(5) בתוספת השלישית, בחלק א' –

(א) אחרי פרט (4) יבוא:

"(4א) לא גילה ללקוח, טרם כריתת חוזה הביטוח, את סכום דמי העמילות שהמבטח צפוי לשלם לו בשל ביצוע העסקה בעבור הלקוח, בניגוד להוראות סעיף 41(ב1), ואם הממונה נתן לפי אותו סעיף הוראות לעניין אופן הגילוי, מועדיו והתקופות שלגביהן ייעשה – לא גילה כאמור ללקוח את סכום דמי העמילות כאמור בהתאם להוראות שנתן הממונה;

(4ב) לא שילם לסוכן ביטוח דמי עמילות באותו סכום בעבור כל תיווך בתוכנית ביטוח מסוג הנמנה עם קבוצת תוכניות ביטוח באותו ענף ביטוח, כפי שהורה הממונה, בניגוד להוראות סעיף 41(2ב)";

(ב) אחרי פרט (10) יבוא:

"(10א) לא שלח למבוטח דוחות תקופתיים או דוחות נוספים, שבהם נכללים פרטים בדבר דמי עמילות, כהגדרתם בסעיף 41(ה), בהתאם להוראות הממונה לפי סעיף 59";

תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה–2005⁹² – 38. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה–2005⁹² – על קופות גמל

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (3)

של שלוש שנים או קנס בשיעור של פי אחד וחצי מהקנס הבסיסי כהגדרתו באותו סעיף.

לפסקה (5)

להשלמת המהלך בדבר החובה לשלם לסוכן ביטוח דמי עמילות באותו סכום בעבור כל תיווך בתוכנית ביטוח מסוג הנמנה עם קבוצת תוכניות ביטוח באותו ענף ביטוח וכן החובות החלות על הסוכן ועל המבטח לשקף את עמלת הסוכן ללקוח, מוצע לתקן את התוספת השלישית לחוק הפיקוח על הביטוח שבה מעוגנות ההפרות שהממונה מוסמך להטיל בשלהן עיצום כספי, כך שיהיה ניתן לאכוף אי-ציות לחובה האמורה.

סעיף 38 מוצעים תיקונים בחוק הפיקוח על קופות גמל, שמטרתם לחייב גוף מוסדי לשלם עמלה אחידה לכל סוכן בעבור מכירה של מוצרים שהממונה יגדיר כמוצרים לחליפיים.

נוסף על חובתו של סוכן הביטוח לגלות ללקוח שלו את העמלות המשולמות לו בעד תיווך בביטוח לאותו לקוח, מוצע לקבוע, בסעיף 59 לחוק הפיקוח על הביטוח כנוסחו המוצע, כי גם גוף מוסדי, בין שהוא מבטח ובין שהוא חברה מנהלת, יחויבו לדווח לכל לקוח בדוחות תקופתיים, כפי שיקבע הממונה על שוק ההון בהוראות (חוזר), את העמלות שהם משלמים לסוכן בעבור המוצרים שמכר לאותו לקוח.

לפסקה (4)

כיום, לא קיימת בחוק הפיקוח על הביטוח סנקצייה פלילית או מינהלית על מי ששולט בסוכן תאגיד בלא היתר בניגוד להוראות החוק, זאת על אף קיומן של סנקציות כאמור הן בחוק זה והן בחוקים אחרים ביחס לשליטה בלא היתר בגופים פיננסיים אחרים. לפיכך, מוצע לתקן את סעיף העונשין בחוק הפיקוח על הביטוח כך שגם שליטה בסוכן תאגיד בלי היתר לשם כך, תהווה עבירה שדינה – מאסר

⁹² ס"ח התשס"ה, עמ' 889; התשפ"ב, עמ' 864.

(1) בסעיף 32, בסעיף קטן (ה), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(א2) (א) חברה מנהלת תשלום לסוכן ביטוח עמלת הפצה באותו שיעור או באותו סכום בעבור כל קבוצת מוצרים, כפי שהורה עליה הממונה, שבניהולה;

(ב) לעניין פסקת משנה (א), יראו כל חברה מנהלת או מבטח שבשליטת אותו בעל שליטה (בפסקה זו – חברה אחות), כחברה אחת;

(ג) חברה אחות של חברה מנהלת, תעביר לחברה מנהלת, לבקשתה, מידע ביחס לעמלת ההפצה שהיא משלמת לסוכן ביטוח; חברה מנהלת לא תבקש מחברה אחות מידע כאמור אלא לשם קיום הוראות פסקת משנה (א);

(ד) חברה אחות שהיא מבטח, יחולו עליה הוראות פסקאות משנה (א) ו-(ג) כאילו הייתה חברה מנהלת;

(ה) לעניין פסקה זו –

"סוכן ביטוח" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח;

"קבוצת מוצרים" – מספר מוצרים מתוך אלה:

(1) רשימת המוצרים המפורטת בהגדרה "סוג מוצר פנסיוני"

בסעיף 1 לחוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני;

(2) פוליסת ביטוח חיים הכוללת מרכיב חיסכון שלא אושרה כקופת גמל;

(3) תוכניות ביטוח הכוללות כיסוי ביטוחי לאריכות ימים, לסיכוני מוות, לסיכוני נכות או לשחרור מתשלום, שאינן נמכרות לצד קופת גמל";

(2) בתוספת הראשונה, בחלק א' –

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (1)

לסוכן הביטוח עמלה שווה באותה קבוצת מוצרים, ולא לאף מטרה אחרת.

הקביעה כי חברות אחיות כאמור (שתי חברות מנהלות או חברה מנהלת ומבטח, שבשליטת אותו בעל שליטה) ייחשבו לחברה אחת נדרשת מאחר שקיימים מקרים שבהם חברות אחיות כאמור משווקות, במקביל, מוצרים תחליפיים, ובהיעדר קביעה כאמור, לא הייתה אחידות בעמלות שהן גובות. כך למשל, קרן פנסיה חדשה וקופת ביטוח (ביטוח מנהלים) עשויים להיחשב מוצרים תחליפיים לחיסכון לטווח ארוך לצורך קבלת קצבה, ואולם קרן פנסיה חדשה משווקת בידי חברה מנהלת, בעוד שביטוח מנהלים משווק בידי מבטחת, וקיימים גופים מוסדיים רבים שמשווקים שני מוצרים אלה תחת שתי חברות אחיות שונות. ההוראה המוצעת מבטיחה שמוצרים אלה ייחשבו למוצרים תחליפיים אף אם הם משווקים בידי חברות אחיות.

לפסקה (2)

מוצע להקנות לממונה סמכות להטיל עיצום כספי בשל אי-תשלום לסוכן ביטוח של אותה עמלת הפצה בעבור כל קבוצת מוצרים שבניהולה של חברה מנהלת, בשל

בדומה לתיקון המוצע בחוק הפיקוח על הביטוח, בסעיף 37 להצעת החוק, מוצע לתקן את סעיף 32 לחוק הפיקוח על קופות גמל כך שחברה מנהלת תשלם עמלות זהות, מבחינת שיעור או סכום, בעבור כל קבוצת מוצרים שהממונה יגדיר כמוצרים תחליפיים. לעניין זה מוצע לקבוע כי יראו כל חברה מנהלת או מבטח, שנמצאים בשליטת אותו בעל שליטה (בפרק זה – חברה אחות), כחברה אחת.

כמו כן מוצע לקבוע, לצורך קיום הוראה זו, כי חברה אחות של חברה מנהלת, בין שמדובר בחברה אחות שהיא מבטח ובין שמדובר בחברה אחות שהיא חברה מנהלת אחרת, תהיה מחויבת להעביר לחברה המנהלת מידע ביחס לעמלות ההפצה שהיא משלמת לסוכן ביטוח, אם אותה חברה ביקשה זאת. מוצע כי לעניין זה יראו גם חברה אחות שהיא מבטח כחברה מנהלת, ומכאן שמבטח שהוא חברה אחות כאמור יוכל לבקש ולקבל מהחברה המנהלת מידע ביחס לעמלות כאמור.

עוד מוצע להבהיר כי החברה המנהלת יכולה לבקש מחברה אחות מידע כאמור רק לצורך קיום חובתה לשלם

(א) אחרי פרט (4) יבוא:

"(א4) לא שילם לסוכן ביטוח עמלת הפצה באותו שיעור או באותו סכום בעבור כל קבוצת מוצרים, כפי שהורה הממונה, שבניהולו, בניגוד להוראות סעיף 32(ה)(א2)(א) ו-(ב);";

(ב4) לא העביר לחברה מנהלת, לבקשתה, מידע ביחס לעמלת הפצה שהוא משלם לסוכן ביטוח, בניגוד להוראות סעיף 32(ה)(א2)(ג);";

(ב) אחרי פרט (6) יבוא:

"(א6) לא שלח לעמיתים בקופת גמל דוחות תקופתיים או דוחות נוספים, שבהם נכללים פרטים בדבר דמי עמילות כהגדרתם בסעיף 41(ה) לחוק הפיקוח על הביטוח, בהתאם להוראות הממונה לפי סעיף 359 לחוק האמור, כפי שהוחל בסעיף 39(ג);".

39. בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981⁹³, בסעיף 11 –

תיקון חוק
הבנקאות (רישוי)

(1) בסעיף קטן (ב) –

(1) בפסקה (2), בסיפה, המילים "בכלל, ובתחום הביטוחים כאמור בפסקת משנה (א), בפרט" – יימחקו;

(2) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) לעניין בנק בעל היקף פעילות צר – תאגיד שהוא סוכן ביטוח בענף ביטוח כללי, ושיהיה רשאי לעסוק גם בתיווך בביטוחים האמורים בפסקה (2)(א) (בפסקה זו – סוכן ביטוח כללי), ובלבד שמתקיימים התנאים האמורים בפסקה (2)(ב) ו-(ג) ושהבנק לא ישלוט ביותר מתאגיד אחד שהוא סוכן ביטוח כללי; ואולם רשאי המפקח, לאחר התייעצות עם ועדת הרישיונות, להתיר לבנק לשלוט לבדו בסוכן ביטוח כללי גם אם לא מתקיים לגבי הבנק התנאי האמור בפסקה (2)(ג), ובלבד שהמפקח שוכנע כי אין במתן ההיתר כדי לפגוע בהתפתחות התחרות ובמניעת ריכוזיות בתחום הבנקאות.";

ד ב ר י ה ס ב ר

היחיד הוא בביטוח חיים ללווים או בביטוח דירות מגורים, הנעשים אגב מתן הלוואה לדירור ללקוחותיו של הבנק או של תאגיד בנקאי אחר השולט בבנק או הנשלט בידיו.

אף כי בעקבות תיקונים אחרים שנערכו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק ההון, צומצמה השפעתם של הבנקים על שוק ההון בישראל, וניתן עידוד להתפתחותם של גופים מוסדיים משמעותיים, המערכת הבנקאית הישראלית נותרה ריכוזית. במטרה להגביר את התחרות בשוק הבנקאות מוצע להתיר לבנק בעל היקף פעילות צר, כפי שיוגדר להלן, לשלוט בתאגיד יחיד שהוא סוכן ביטוח (להלן – סוכנות ביטוח). שעיסוקו היחיד פרט לעיסוקים המותרים כיום בחוק הבנקאות הוא ביטוח כללי. מטרת תיקון החקיקה היא להגביר את התחרות בשוק הבנקאות באמצעות מתן יתרון תחרותי לבנקים בעלי היקף פעילות צר, ובמקביל להגביר את התחרות על המחיר והשירות בשוק סוכני הביטוח באמצעות הוספת שחקנים חדשים בעלי יכולות דיגיטליות.

אִי־העברת מידע לפי ההוראה המוצעת לעיל בפסקה (1). יובהר, כי הסמכות להטיל עיצום כספי כאמור תחול הן על חברה מנהלת והן על מבטח עליו שהוחלו ההוראות כאמור לעיל בפסקה (1). כמו כן מוצע להקנות לממונה סמכות להטיל עיצום כספי בשל אי־משלוח דוחות בהתאם להוראות הממונה לפי סעיף 359 לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו המוצע בסעיף 37(3) להצעת החוק, החל לעניין קופות גמל מכוח סעיף 39(ג) לחוק קופות גמל.

סעיף 39 מוצעים תיקונים בחוק הבנקאות, שנועדו לאפשר לבנק בעל היקף פעילות צר לתווך במוצרי ביטוח אלמנטרי (ביטוח כללי).

לפסקאות (1) ו-(2)

במסגרת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה-2005 (בפרק זה – חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק ההון), תוקן חוק הבנקאות, כך שהותר לבנק לשלוט בתאגיד שהוא סוכן ביטוח שעיסוקו

⁹³ ס"ח התשמ"א, עמ' 232.

”ג) חדל בנק השולט בסוכן ביטוח כללי להיות בנק בעל היקף פעילות צר, לא יהיה רשאי הבנק לשלוט בסוכן ביטוח כללי לפי הוראות סעיף קטן (ב)(3) מהמועד שלהלן, לפי העניין;

(1) אם הבנק חדל להיות בנק בעל היקף פעילות צר בשל כך שהשר הפעיל את סמכותו להתקין תקנות לפי סעיף קטן (ד) – מהמועד שיקבע השר באותן תקנות ושלא יקדם לתום שנתיים מיום תחילתן של התקנות האמורות;

(2) אם הבנק חדל להיות בנק בעל היקף פעילות צר בשל נסיבות אחרות – מתום שנתיים מהמועד שבו חדל להיות כאמור.

(ד) בתקופה שמתום ארבע שנים מיום תחילתו של חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו־2024), התשפ”ג–2023 (בסעיף קטן זה – יום התחילה), ועד תום שש שנים מיום התחילה, רשאי שר האוצר, בשים לב, בין השאר, למצב הריכוזיות במערכת הפיננסית ולהשפעת הפעילות של סוכני ביטוח כלליים שבשליטת בנקים בעלי היקף פעילות צר על התחרות בשוקי הביטוח והבנקאות, לקבוע, לעניין ההגדרה “בנק בעל היקף פעילות צר” שבסעיף קטן (ח), שיעור הנמוך מ־10%, ובלבד שלא יפחת מ־5%.

(ה) בסעיף זה –

”ענף ביטוח כללי” – כהגדרתו בסעיף 28 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ”א–1981;

”בנק בעל היקף פעילות צר” – בנק ששווי נכסיו אינו עולה על 10% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל; לעניין זה, “שווי נכסים”, של בנק – שווי נכסיו של הבנק כפי שמופיע במאזן הבנק בדוח הכספי השנתי האחרון שנערך על בסיס מאוחד על פי כללי החשבונאות המקובלים החלים עליו.”

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע כי בנק שיחדל להיות בנק בעל היקף פעילות צר, יידרש להפסיק את שליטתו בתאגיד כל עוד הוא עוסק בביטוח כללי בהתאם להוראות, לרבות הוראות מעבר, שיקבע שר האוצר לעניין זה, ובפרט לעניין פרק הזמן שיינתן לבנק למכור את החזקותיו בסוכנות הביטוח לתיווך ביטוח כללי. כל זאת, כדי לאפשר לבנק לקיים את הוראות החוק בלי שתיפגע ההתנהלות התפעולית שלו, בשל המורכבות של תהליך זה.

כדי לאפשר את יישומו של התיקון המוצע באופן זהיר, תוך בחינת השלכותיו, מוצע כי בתקופה שמתום ארבע שנים מיום תחילתו של תיקון זה ועד תום שש שנים מיום התחילה, יהיה שר האוצר מוסמך לצמצם את היקף הפעילות של בנק שייחשב לבנק בעל היקף פעילות צר, בשים לב, בין השאר, למצב הריכוזיות במערכת הפיננסית ולהשפעת הפעילות של תאגידים שהם סוכני ביטוח בשליטת בנקים בעלי היקף פעילות צר על התחרות בשוקי הביטוח והבנקאות. כך, אם לתיקון המוצע בסעיף זה יהיו השפעות שליליות על הריכוזיות במערכת הפיננסית והוא יביא להיעדר תחרות מספקת בתחום הפעילות המותה, יוכל השר לצמצם את ההגדרה של “בנק בעל היקף פעילות צר” באופן שימתן את השפעת התיקון המוצע על הריכוזיות במערכת הפיננסית.

לפיכך מוצע לתקן את סעיף 11 לחוק הבנקאות כך שבנק ששווי נכסיו אינו עולה על 10% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל, כפי שמופיע בדוחות הכספיים השנתיים שלהם (בפרק זה – בנק בעל היקף פעילות צר) יהיה רשאי, כאמור, לשלוט בסוכנות ביטוח שעוסקת בביטוח כללי. יובהר כי סוכנות הביטוח תוכל לעסוק גם בענפי הביטוח שסוכנויות בבעלות כלל הבנקים רשאיות לתווך בהם. כמו כן, על פי המוצע, יותר לבנק לשלוט בתאגיד אחד בלבד שהוא סוכן ביטוח כללי, וזאת כדי למנוע רכישה סייטונאית של סוכנויות ביטוח כללי קיימות באופן שעיסוק זה יהפוך להשקעה פיננסית של הבנקים. בהמשך למצב הקיים כיום, יותר לבנק בעל היקף הפעילות הצר לשלוט בסוכנות לביטוח כללי בתנאי שהבנק ישלוט בסוכנות הביטוח האמורה ובכל אמצעי השליטה בה – לבדו. אולם מוצע לאפשר למפקח על הבנקים, לאחר התייעצות עם ועדת הרישיונות, להתיר לבנק בעל היקף הפעילות הצר לשלוט לבדו בסוכנות הביטוח גם אם הוא אינו מחזיק לבדו בכל אמצעי השליטה בסוכנות הביטוח, ובלבד שהמפקח שוכנע כי אין במתן ההיתר כדי לפגוע בהתפתחות התחרות ובמניעת ריכוזיות בתחום הבנקאות.

"סחר משני
בתדר רדיו

175. (א) על אף האמור בסעיף 5ד, אדם רשאי לעשות שימוש

בתדר רדיו שהוקצה לאדם אחר בעסקה (להלן – סחר משני),

ויחולו לעניין זה הוראות סעיף זה; בסעיף זה, "עסקה" –

התקשרות בחוזה בכתב.

(ב) בקשה לאישור סחר משני (בסעיף זה – הבקשה) תוגש

בהתאם להוראות סעיף קטן זה:

(1) מי שוועדת התדרים הקצתה לו תדר בהתאם

לסעיף 5ד (להלן – בעל זכות שימוש) יגיש בקשה

למנהל הכללי של המשרד וליושב ראש ועדת התדרים,

באופן שיפורסם באתר האינטרנט של המשרד;

(2) החלטה בבקשה תינתן בהתאם לשיקולים

המפורטים בסעיף 5ו ולהוראות אלה:

(א) סבר המנהל הכללי של המשרד שיש לסחר

המשני השלכות על התחרות בשוק התקשורת –

יחליט בבקשה יחד עם יושב ראש ועדת התדרים;

ד ב ר י ה ס ב ר

פרק י'

בתדר עם מי שוועדת התדרים הקצתה לו תדר, וזאת

כחלופה לכך שוועדת התדרים תקצה להם תדר במישרין.

שר התקשורת יקבע בתקנות את התנאים לסחר משני,

וכניסתן לתוקף תהיה תנאי תחילת ההסדר.

לפסקה (1)

סעיף 5ד המוצע, סעיפים קטנים (א) ו-(ב)

כאמור לעיל וכדי לאפשר שימוש יעיל יותר בתדר

רדיו, מוצע לתקן את פקודת הטלגרף כך שבעל זכות שימוש

יוכל לעשות עסקה עם אדם אחר ולאפשר לו להשתמש

בתדר שהוקצה לו. עסקה כאמור תהיה בחוזה בכתב,

ותהיה טעונה אישור כמפורט להלן. הבקשה לאישור סחר

משני תוגש בידי בעל זכות השימוש ויחליטו בה המנהל

הכללי של משרד התקשורת ויושב ראש ועדת התדרים.

ואולם אם לבקשה אין השלכות על התחרות יחליט בה

יושב ראש ועדת התדרים בלבד. כמו כן מוצע לקבוע כי

בבקשה לאישור סחר משני לתקופת זמן העולה על 60 ימים,

ששותף לה גוף המנוי על כוחות הביטחון, יחליטו המנהל

הכללי של משרד התקשורת וועדת התדרים, ואם אין

לבקשה השלכות על התחרות, תחליט ועדת התדרים בלבד.

סעיף 42 תדרי הרדיו הם משאב ציבורי מוגבל. לצורך

כללי ניהול המשאב בצורה יעילה לטובת כלל

הצרכנים ולצורך מניעת שיבושים והפרעות,

פועלת מכוח פקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש],

התשל"ב-1972 (בפרק זה – פקודת הטלגרף). ועדת התדרים,

שתפקידה להועיד תחומי תדרים לשימושים ולשירותים

השונים ולהקצות את התדרים למשתמשים השונים. בעת

מילוי תפקידה הוועדה שוקלת שיקולים מקצועיים כמפורט

בסעיף 5ו לפקודת הטלגרף. בהתאם להוראות הפקודה, רק

אדם שוועדת התדרים הקצתה לו תדר רדיו (בפרק זה –

תדר או תדרים) רשאי לעשות בהם שימוש, בכפוף לתנאי

ההוועדה ולתנאי ההקצאה.

לעיתים "מנגנון השוק" יכול לשכלל את ההקצאות

הקיימות לשימושים יעילים יותר, ולפיכך ייתכנו נסיבות

שבהן עסקאות בעלות אופי מסחרי (בפרק זה – סחר משני

בתדרים) בין מי שהוקצה לו תדר רדיו על ידי ועדת התדרים

(בפרק זה – בעל זכות שימוש) לבין גורם אחר המעוניין

בתדר (בפרק זה – מקבל זכות שימוש), יאפשרו ניצול יעיל

יותר בתדרים שהקצתה ועדת התדרים. בנסיבות אלה,

מקבלי זכות השימוש יוכלו להתקשר בעסקה לשימוש

⁹⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 25, עמ' 506; ס"ח התשפ"ב, עמ' 961.

(ב) סבר המנהל הכללי של המשרד שאין לסחר המשני השלכות על התחרות בשוק התקשורת – יחליט בבקשה יושב ראש ועדת התדרים;

(ג) על אף האמור בפסקאות משנה (א) ו-(ב), בבקשה בעניין סחר משני לתקופה שמשכה מעל 60 ימים, שאחד הצדדים לו הוא גוף מכוחות הביטחון – יקראו את הפסקאות האמורות כך שבמקום "יושב ראש ועדת התדרים" יבוא "ועדת התדרים", בשינויים המחויבים;

(3) לשם החלטה בבקשה, כל אחד מהגורמים המאשרים המפורטים בפסקה (2) יהיה רשאי, יחד או לחוד, לדרוש מבעל זכות השימוש כל מידע או מסמך הדרוש לו.

(ג) שימוש בתדר רדיו בסחר משני יכול שיהיה אזורי או ארצי, לכל תקופת ההקצאה לבעל זכות השימוש או לחלקה, והכול ובלבד שמקבל זכות השימוש בתדר (להלן – מקבל זכות השימוש) ישתמש בו בהתאם לתנאים שנקבעו בעת הועדת התדר והקצאתו לבעל זכות השימוש; על אף האמור, רשאי מקבל זכות השימוש להגיש בקשה לוועדת התדרים לשינוי תנאי הועדת התדר או תנאי הקצאתו, למעט לעניין תקופת ההקצאה;

(ד) חובת תשלום אגרה לפי סעיף 13 בעד מתן רישיון ובעד הועדת התדרים והקצאתם תמשיך לחול על בעל זכות השימוש; ואולם אם שינתה ועדת התדרים את תנאי ההועדה או ההקצאה כאמור בסעיף קטן (ג), ישלם בעל זכות השימוש את האגרה בעד הועדת התדרים והקצאתם לפי התנאים הקודמים או החדשים, לפי הגבוה מביניהם.

ד ב ר י ה ס ב ר

יהיה כפוף להחלטות של ועדת התדרים בדבר ההועדה ובדבר תנאי ההקצאה. מקבל זכות השימוש יהיה רשאי לבקש מוועדת התדרים לשנות את ההועדה של התדר או את תנאי ההקצאה, למעט לעניין תקופת ההקצאה.

לסעיף קטן (ד)

חובת תשלום אגרה תמשיך לחול על בעל זכות השימוש, הן לעניין הועדת התדר והקצאתו והן לעניין מתן רישיון. אם שינתה ועדת התדרים את תנאי ההועדה או ההקצאה, ישלם בעל זכות השימוש את האגרה הגבוהה מבין האגרה לפי ההקצאה הקודמת או האגרה לפי ההקצאה החדשה.

החלטות בבקשה לאישור סחר משני יינתנו בהתאם להוראות הסעיף ולשיקולים המפורטים בסעיף 15 לפקודת הטלגרף. לצורך בחינת הבקשה, מוצע לקבוע כי יושב ראש ועדת התדרים, ועדת התדרים או המנהל הכללי של משרד התקשורת יהיו רשאים, יחד או לחוד, לפי העניין, לדרוש מבעל זכות השימוש מידע או מסמך הדרוש להם לצורך קבלת ההחלטה בעניין.

לסעיף קטן (ג)

השימוש בתדר הרדיו בסחר משני יכול להיות אזורי או ארצי, ויכול להיות לפרק זמן קצר מתקופת הקצאת התדר לבעל זכות השימוש אך לא ארוך ממנה. השימוש בתדר

(ה) אישור הבקשה לא יפטור את בעל זכות השימוש ואת מקבל זכות השימוש מהחובה לקבל רישיון לפעולה במכשיר אלחוטי לפי סעיף 4א ומהחובה לשלם אגרה בעד מתן הרישיון, ואין בו כדי לחייב את המנהל להעניק רישיון למקבל זכות השימוש.

(ו) אין באישור או בסירוב לבקשה כדי לגרוע מסמכויותיה של ועדת התדרים להועיד תדרי רדיו ולהקצותם לפי סעיף 5ד.

(ז) השר יקבע הוראות ותנאים לעניין סחר משני ולעניין תדרי רדיו שניתן לעשות לגביהם עסקה בסחר משני ובכלל זה תחומי התדרים או סוגים של הועדות תדרים והקצאותם; בלי לגרוע מהאמור השר רשאי לקבוע הוראות, בין השאר, בעניינים אלה:

(1) תנאים למתן אישור הסחר המשני;

(2) משכו המזערי או המרבי של הסחר המשני, בכפוף לתנאים שקבעה ועדת התדרים לפי סעיף קטן (ג);

(3) תנאים שיחולו על בעל זכות השימוש או על מקבל זכות השימוש ובכלל זה חובת דיווח על פעילותם במסגרת הרישיון.

(ח) הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות כל דין אחר ולא לגרוע מהן;

ד ב ר י ה ס ב ר

בשים לב לתנאים שקבעה ועדת התדרים בהחלטה בדבר הועדה או הקצאה, לפי העניין. הוראות כאמור יהיו תנאי לתחילתו של התיקון המוצע כולו. עוד מוצע להסמיך את שר התקשורת לקבוע, אם יש צורך, הוראות נוספות, בין השאר, בעניינים אלה: תנאים שעמידה בהם היא תנאי למתן אישור עסקה לסחר משני; משך מזערי או מרבי של עסקה כאמור – אך בלי לגרוע מהתנאים שקבעה ועדת התדרים לפי סעיף קטן (ג), כמו כן תנאים שיחולו על בעל זכות השימוש או על מקבל זכות השימוש ובכלל זה חובת דיווח על פעילותם במסגרת הרישיון.

לסעיף קטן (ח)

מוצע לקבוע הוראות שמירת דינים אשר תבהיר כי התיקון המוצע אינו גורע מכל דין אחר. לדוגמה, אם נדרש לעסקה אישור של גורם נוסף, לפי חוק התחרות הכללית, התשמ"ח-1988 או לפי חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992, או במקרה שחלות על השימוש בתדר גם הוראות חוקים אחרים כגון חוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו-2006 או חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990.

לסעיף קטן (ה)

מוצע להבהיר כי אישור הסחר המשני אינו פוטר את הצדדים מהחובה לקבל רישיון בהתאם להוראות פקודת הטלגרף, או מהחובה לשלם אגרה בעד רישיון כאמור, ואין בו כדי לחייב את המנהל להעניק רישיון למקבל זכות השימוש.

לסעיף קטן (ו)

מוצע להבהיר שהחלטה בעניין בקשה לאישור סחר משני, בין אם היא לקבלת הבקשה ובין אם היא לסירוב לה, אינה גורעת מסמכויות ועדת התדרים להועיד ולהקצות תדרים לפי סעיף 5ד.

לסעיף קטן (ז)

מוצע להסמיך את שר התקשורת לקבוע הוראות ותנאים לעניין סחר משני ולעניין תדרי רדיו שניתן לעשות לגביהם עסקה בסחר משני ובכלל זה תחומי התדרים שבהם יתאפשר הסחר, או סוגים של הועדות תדרים והקצאותם שבהם יתאפשר הסחר (כגון הקצאה בתנאים שמקנים לגורם המשתמש בתדר בלעדיות, מלאה או חלקית, עדיפות על פני משתמש אחר או הגנה מסוימת מפני הפרעות אלחוטיות).

(א) בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (9) יבוא:

"(9א) בעל רישיון שאפשר לאדם אחר להשתמש בתדר שהוקצה לו, בלי שקיבל אישור לסחר משני, בניגוד להוראות סעיף 15ד(ב), או בעל רישיון שפעל בניגוד לתנאי האישור האמור;

(9ב) בעל רישיון שמסר מידע חלקי או לא נכון בעת הגשת בקשה לפי סעיף 15ד(ב)";

(ב) בסעיף קטן (ב)(2), במקום "לפי סעיף 14(א)(5) או 14(ג)(2)" יבוא "לפי סעיפים 14(א)(5), 14(ג)(2) או 15ד(ז)";

(ג) בסעיף קטן (ג)(2), במקום "לפי סעיף 14(א) או 13" יבוא "לפי סעיפים 14(א), 15ד(ז) או 13".

תחילה
43. תחילתם של סעיפים 15ד ו-16ה לפקודת הטלגרף כנוסחם בסעיף 42 לחוק זה, במועד שיקבע שר התקשורת בצו, בהתאם למועד כניסתן לתוקף של תקנות לפי סעיף 15ד(ז) לפקודת הטלגרף כנוסחו בסעיף 42 לחוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ג)

לפסקה 2

מוצע לתקן את פסקה (2) לסעיף 6ה(ג) לפקודה כך שיהיה ניתן להטיל עיצום כספי על בעל רישיון שהפר הוראה מההוראות שייקבעו בתקנות לפי סעיף 15ד(ז).

סעיף 43 מוצע לקבוע כי תחילתם של הסעיפים המסדירים את הסחר המשני בתדרי רדיו, ואת העילות להטלת עיצום כספי העוסקות בסחר המשני, תהיה רק במועד שעליו יודיע שר התקשורת בצו, לאחר שיקבע את התקנות המסדירות את התנאים שבהם יתאפשר סחר משני כאמור בסעיף 15ד(ז) המוצע.

לסעיף 6ה המוצע, סעיף קטן (א)

מוצע להסמיך את המנהל, בהגדרתו בפרק ז' לפקודת הטלגרף, להטיל עיצום כספי במקרה שבו בעל רישיון מאפשר לאדם אחר להשתמש בתדר בלי שהתקבל אישור סחר משני, או במקרה שבעל רישיון פעל בניגוד לתנאי האישור. כמו כן מוצע לקבוע כי מסירת מידע חלקי או מידע שאינו נכון בבקשה לאישור סחר משני תהיה גם היא עילה להטלת עיצום כספי.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לתקן את פסקה (2) לסעיף 6ה(ב) לפקודה, כך שהפרת חובת דיווח לפי התקנות שיקבע השר בהתאם לסעיף 15ד(ז) המוצע תהיה עילה להטלת עיצום כספי.

פרק ו'א: הפחתת רגולציה

סימן א': ירושה

תיקון חוק הירושה 44. בחוק הירושה, התשכ"ה-1965⁹⁶ (בפרק זה – חוק הירושה) –

(1) בסעיף 67א(א) –

- (א) בפסקה (4), במקום "אדם שמונה לו אפוטרופוס, קטין" יבוא "אדם שרכושו מנוהל על ידי האפוטרופוס הכללי";
- (ב) פסקאות (5) עד (7) – יימחקו;

ד ב ר י ה ס ב ר

(2) סעיף קטן 6(א) – כאשר "בצוואה נושא הבקשה קיים פגם או חסר כמשמעותו בסעיף 25". כאשר קיים פגם או חסר בצוואה, נדרשת עמדתם של כל הנוגעים בדבר, היינו – היורשים על פי דין. זאת מכיוון שאם לא תקום הצוואה הפגומה, יהיה מקום לתת צו ירושה לטובתם. במרבית המקרים, מדובר בפגם או חסר טכני במהותו, למשל סתירה בין תאריכים, השמטת פרטים באישור העדים וכדומה. במקרים אלה, לרוב, היורשים על פי דין אינם מתנגדים לקיום הצוואה ולכן מוצע לאפשר לרשם לענייני ירושה לתת צווים גם במקרים האמורים;

(3) סעיף קטן 7(א) – כאשר "על הירושה חלות הוראות הפרק השביעי". הפרק השביעי של חוק הירושה עוסק במשפט בין-לאומי פרטי, היינו – מקרים שבהם המוריש לא היה תושב ישראל בעת פטירתו. המציאות מלמדת שברובם של המקרים מדובר בעניינים פשוטים לביור, והמבקשים נדרשים להמציא חוות דעת לגבי דין מקום מושבו של המוריש. לנוכח זאת, נראה כי אין הצדקה עניינית לקבוע דרישה גורפת להעברת כל בקשה מסוג זה לבית המשפט לענייני משפחה, ויש מקום להותיר את הנושא לסמכותו של הרשם לענייני ירושה.

מוצע כי אם יהיה מדובר בעניין סבוך, חזקה שהרשם לענייני ירושה ייעשה שימוש בסמכותו לפי סעיף קטן 8(א) של סעיף 67א(א) לחוק הירושה ויעביר את הבקשה לבית המשפט.

נוסף על האמור, מוצע תיקון טכני בעיקרו לפסקה (4) של סעיף 67א(א) לחוק הירושה. פסקה זו מתייחסת למצבים שבהם האפוטרופוס הכללי מייצג בבקשה חסוי, קטין או נעדר. בפועל, האפוטרופוס הכללי אינו מייצג חסויים או קטינים ועל כן מוצע לחקן את הסעיף ולקבוע כי הבקשה תועבר לבית המשפט במקרים שבהם אחד מהצדדים לבקשה הוא נעדר או שרכושו מנוהל על ידי האפוטרופוס הכללי.

סימן א'

כללי בהצעת חוק זו מוצעים תיקונים לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 (להלן – חוק הירושה). במטרה להעביר לרשמים לענייני ירושה סמכויות לתת צו ירושה או צו קיום צוואה (להלן – צו קיום), במקרים שבהם הם נדרשים כיום להעביר את הבקשה לבית המשפט לענייני משפחה. הניסיון שנצבר בשנות פעילות הרשמים מלמד כי בחלק מן המקרים אין הצדקה להעביר את הטיפול בבקשה לבית המשפט לענייני משפחה. לפיכך, מוצע להותיר את הטיפול בידי הרשמים במקרים המצריכים הכרעה בשל התנגדות או מורכבות ההליך, ובכך להקל את העומס בבתי המשפט לענייני משפחה ולקצר את משך הזמן למתן הצווים.

נוסף על כך, מוצע לבטל את חובת הפיקוח השוטף של האפוטרופוס הכללי על מנהלי עיזבון, למעט במקרים חריגים אשר פורטו בתוספת המוצעת לחוק הירושה.

סעיף 44 פסקה (1)

סעיף 67א לחוק הירושה נוסף לחוק הירושה בתיקון משנת 1998, אשר במסגרתו הוקם מוסד הרשם לענייני ירושה. הסעיף מונה מקרים אשר בהתקיימם נדרש הרשם להעביר לבית המשפט לענייני משפחה את הטיפול בבקשה לצו ירושה או לצו קיום.

במקרים המפורטים בסעיף 67א(א) (5) עד (7) לחוק הירושה, שנוסחם להלן, וכאשר אין התנגדות של מי מהצדדים לבקשה, מוצע להותיר את הטיפול בידי הרשם לענייני ירושה:

- (1) סעיף קטן 5(א) – כאשר "הצוואה נושא הבקשה היא צוואה בעל פה כמשמעותה בסעיף 23", מדובר בעשרות מקרים בשנה. אם אין התנגדות מצד היורשים או הזוכים על פי הצוואה, ונחה דעתו של הרשם כי הבקשה אינה מעלה מורכבות או רגישות, יש מקום לאפשר לרשם לענייני ירושה לתת צו;

⁹⁶ ס"ח התשכ"ה, עמ' 63; התשע"ח, עמ' 866.

(2) בסעיף 68(ב), אחרי "רשאי בית המשפט" יבוא "או הרשם לענייני ירושה", ובסופו יבוא "ואולם, היה המקור מחוץ לישראל ולא ניתן להגישו, וניתן צו קיום על ידי ערכאה שיפוטית או רשות מוסמכת מחוץ לישראל – לא תהיה הצוואה טעונה הוכחה בהגשת המקור לפי סעיף זה אם הוכח צו הקיום האמור בדרך של הוכחת תעודת חוץ לפי סעיף 30 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971";

(3) בסעיף 78(ב), אחרי "מנהל עזובין" יבוא "לרבות מנהל עיזבון זמני לפי סעיף 77";

(4) בסעיף 84 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "לאפוטרופוס הכללי" יבוא "ליורשים";

(ב) סעיף קטן (ג) – בטל;

(5) בסעיף 85(1), במקום "לאפוטרופוס הכללי" יבוא "ליורשים";

(6) במקום סעיף 86 יבוא:

"חשבונות, דיווח 86. (א) מנהל עיזבון חייב, בכל ענייני העיזבון, לנהל חשבונות, ולהגיש ליורשים דין וחשבון, ולמסור להם ידיעות מלאות כפי שקבע בית המשפט.

(ב) השר רשאי לקבוע תקנות בעניין חשבונות, מסמכים ודוחות (בסימן זה – דוחות) שעל מנהל עיזבון להגיש ליורשים, ובכלל זה צורתם, האופן והמועדים של עריכתם והגשתם";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

סעיף 68(ב) לחוק הירושה עוסק בבקשה לקיום צוואה שלא במקור (העתק צוואה). גם במקרים אלה, לרוב ניתנת הסכמת היורשים על פי דין. לכן מוצע לאפשר לרשם לענייני ירושה לקיים צוואה שאינה במקור, ולא לחייב את העברת העניין לבית המשפט לענייני משפחה. אם תהיה התנגדות של מי מהמעוניינים בדבר, יעביר הרשם לענייני ירושה את הבקשה לבית המשפט לענייני משפחה בהתאם לסמכותו לפי סעיף 67א(א)(1) לחוק הירושה.

כמו כן, מוצע לקבוע כי במקרה שבו ניתן מחוץ לישראל צו קיום צוואה, וצוואת המקור מוחזקת בידי הערכאה השיפוטית או רשות מוסמכת אחרת מחוץ לארץ, לא תידרש הגשת צוואת המקור ובית המשפט או הרשם לענייני ירושה יהיו רשאים לתת צו המסתמך על צו הקיום הזה, ובלבד שהוא הוכח כנדרש לפי סעיף 30 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

לפסקה (3)

סעיף 77 לחוק הירושה, אשר עוסק באמצעים לשמירת העיזבון, מסמיך את בית המשפט, בכל עת לאחר מות המוריש וכל עוד לא התמנה מנהל עיזבון, מיוזמתו או לבקשת צד מעוניין, לנקוט אמצעים לשמירת העיזבון או לשמירת זכויות בעיזבון, ובכלל זה למנות מנהל עזובין זמני. סעיף 78 לחוק הירושה קובע את סמכות בית המשפט למנות מנהל עיזבון, לפי בקשת צד מעוניין, ואת סמכות הרשם

לענייני ירושה לעשות כן כאשר הבקשה למינוי מוגשת בהסכמת כל הצדדים הנוגעים בדבר. מוצע להרחיב את סמכות הרשם לענייני ירושה לפי סעיף קטן (ב) למנות מנהל עיזבון זמני, בהסכמת כל הצדדים, ובהתאם לאמור בסעיף 77 לחוק הירושה כמפורט לעיל.

לפסקאות (4) עד (7)

מתוך תפיסה כי יורשים או זוכים על פי צוואה, הם בעלי העניין המרכזיים לעמידה על התנהלותו של מנהל עיזבון, וזאת כאשר אין ביניהם מי שנדרשת הגנה מיוחדת בעניינו (בשל כשרותו המשפטית או בשל נסיבות מיוחדות אחרות כפי שיפורט להלן), מוצע לבטל את חובת הפיקוח השוטף של האפוטרופוס הכללי על מנהלי עיזבון ולהותיר אותה באחריות היורשים. כך, מוצע לקבוע כי חובות מנהל העיזבון להגיש פרטה ותוספת פרטה לפי סעיף 84 לחוק הירושה, שומת כספי עיזבון לפי סעיף 85 לחוק הירושה, או דין וחשבון וידיעות לפי סעיף 86 לחוק הירושה, יחולו כלפי היורשים.

עם זאת, מוצע לקבוע בסעיף 87 לחוק הירושה כמה מקרים שבהם כן ייוותר פיקוח של האפוטרופוס הכללי, אשר יפורטו בתוספת לחוק. מוצע לסייג את הפיקוח של האפוטרופוס הכללי כך שיחול כל עוד התקיימו הנסיבות המפורטות בסעיף 87 לחוק הירושה, אך עם פקיעתן – למשל אם מונה גורם מוסמך לדאוג לענייניו של מי שלא היה מסוגל לכך (למשל אפוטרופוס, מיופה כוח בייפוי כוח מתמשך שנכנס לתוקף, מנהל נכסים של נעדר שמונה לפי

⁹⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

(7) במקום סעיף 87 יבוא:

87. (א) במקרים המנויים בתוספת השנייה וכל עוד מתקיימות הנסיבות המפורטות בהם, יגיש מנהל עיזבון את הפרטה, השומה והדוחות האמורים בסעיפים 84, 85 ו-86, בהתאמה, גם לאפוטרופוס הכללי.

"חובות דיווח
לאפוטרופוס
הכללי

(ב) שר המשפטים רשאי, בצו, לשנות את התוספת השנייה.

(ג) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר אופן בדיקת הפרטה והדוחות בידי האפוטרופוס הכללי ורשאי הוא לקבוע סוגי דוחות שהאפוטרופוס הכללי יהיה פטור מבדיקתם, בתנאים שייקבעו;

(8) בסעיף 90, במקום "האפוטרופוס הכללי, והוא מוסמך לייצג את הזכאים בכל הנוגע למימושה" יבוא "היורשים והם מוסמכים לפעול למימושה בהתאם להוראות בית המשפט";

(9) בסעיף 125א, בהגדרה "רשות", אחרי "בתוספת" יבוא "הראשונה";

(10) בסעיף 160 –

(א) בכותרת השוליים, אחרי "התוספת" יבוא "הראשונה";

(ב) בסעיף קטן (ג), אחרי "התוספת" יבוא "הראשונה", ובכל מקום, אחרי "בתוספת" יבוא "הראשונה";

(11) בתוספת, במקום הכותרת "תוספת" יבוא "תוספת ראשונה";

(12) אחרי התוספת הראשונה יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע כי חובת הדיווח לאפוטרופוס הכללי תחול גם במקרה שבו הוראות הצוואה מחייבות רישום של הקדש ציבורי, כאמור בסעיף 26 לחוק הנאמנות, התשל"ט-1979, כל עוד לא נרשם ההקדש הציבורי ולא מונה לו נאמן לפי אותו חוק. זאת מאחר שבטרם נרשם ההקדש ומונה לו נאמן, קיים חשש כי לא יהיה מי שידאג לפקח על מנהל העיזבון בעניינים הנוגעים להקדש, וכי היורשים האחרים לא יפעלו בעניין. עוד מוצע להחיל את חובת הדיווח במקרה שבו חלפו 6 חודשים מיום מינוי מנהל עיזבון וטרם ניתן צו ירושה או צו קיום צוואה, ולא הוגשה התנגדות לבקשה לצו ירושה או צו קיום צוואה. בנסיבות אלה, בהעדר צו ירושה או צו קיום צוואה, ולנוכח התמשכות המינוי, קיים טעם בדיווח גם לאפוטרופוס הכללי אשר יעניק לו את האפשרות לעמוד על התנהלות מנהל העיזבון. לעומת זאת, אם הוגשה התנגדות – אזי מדובר בסכסוך שהצדדים לו הם בעלי עניין אקטיביים היכולים לפקח על מנהל העיזבון.

לבסוף מוצע להרחיב את חובת הדיווח גם במקרים שבהם האפוטרופוס הכללי פנה לבית המשפט בבקשה בעניין זה, אם מצא שהדיווח מחויב לשם הגנה על זכותו של יורש בהליך. פסקה זו מאפשרת גמישות במקרים חריגים שלא נכללו בפסקאות הקודמות ובכל זאת האפוטרופוס הכללי זיהה בהם צורך ייחודי בהגנה על זכויותיו של יורש.

דין, יסתיים הפיקוח מצד האפוטרופוס הכללי וישוב לבעלי העניין – היורשים.

לפסקה (8)

סעיף 89 לחוק הירושה קובע את סמכות בית המשפט לדרוש ממנהל עיזבון, לפני מינויו או לאחריו, להפקיד ערובה להבטחת מילוי חובותיו. סעיף 90 לחוק הירושה קובע כי ערובה כאמור תינתן לזכות האפוטרופוס הכללי והוא מוסמך לייצג את הזכאים בכל הנוגע למימושה.

בהמשך לביטול הפיקוח של האפוטרופוס הכללי על מנהלי עיזבון (בכפוף לחריגים כאמור לעיל), מוצע לתקן הוראה זו ולקבוע כי הערובה תינתן לזכות היורשים או הזוכים על פי הצוואה, לפי העניין, כך שהם יהיו האחראים לפעול למימושה, הכול לפי הוראות בית המשפט.

לפסקאות (9) עד (12)

בהמשך למוצע בפסקה (7), מוצע לקבוע בתוספת השנייה המוצעת את המקרים החריגים שבהם חובת הדיווח תהיה לאפוטרופוס הכללי ולא ליורשים. ככלל, מדובר במקרים שבהם מזוהה צורך מיוחד בהגנה על ענייניו של מי מהיורשים אשר אינו מסוגל לדאוג לענייניו בעצמו ואין גורם מוסמך לעשות כן בעבורו.

“תוספת שנייה

(סעיף 87(א))

מקרים שבהם חלה חובת דיווח של מנהל עיזבון לאפוטרופוס הכללי

- (1) היה בין היורשים נעדר, או מי שאינו יכול דרך קבע או דרך ארעי לדאוג לענייניו, כולם או מקצתם, ובלבד שאין גורם המוסמך על פי דין לדאוג לענייניו;
- (2) הייתה בצוואה הוראה על הקמת הקדש ציבורי או המייעדת את נכסי העיזבון, כולם או חלקם, לקידום עניין ציבורי, כאמור בסעיף 26 לחוק הנאמנות, התשל"ט-1979⁹⁸, והכול כל עוד לא נרשם ההקדש הציבורי ולא מונה לו נאמן כאמור באותו חוק;
- (3) חלפו 6 חודשים מיום מינוי מנהל עיזבון, טרם ניתן צו ירושה או צו קיום, ולא הוגשה התנגדות לבקשה לצו ירושה או צו קיום;
- (4) מצא בית המשפט, לבקשת האפוטרופוס הכללי או מי מטעמו, כי הגשת המסמכים לאפוטרופוס הכללי נדרשת לשם הגנה על זכותו של יורש בהליך.

חוק הירושה – 45. תחילתם של סעיפים 84 עד 87, 90, 125א, 160, התוספת הראשונה והתוספת השנייה לחוק הירושה, כנוסחם המוצע בסעיף 44(4) עד (12) לחוק זה, ביום י"ב בתמוז התשפ"ג (1 ביולי 2023).

ד ב ר י ה ס ב ר

הבאה בחשבון של חלוקת התפקידים והאחריות בין הרגולטור למפוקחים.

בהמשך לשתי החלטות הממשלה האמורות, נערכה עבודת מטה של טיוב רגולציה, ובה נמצא כי במהלך שנה מתבקשות הרשויות המקומיות להנפיק כ-200 אלף סוגי אישורים שונים לצורך רישום ברשות לרישום והסדר זכויות מקרקעין. לצורך רישום משכנתה בלבד מוגשות כ-85,000 תעודות בשנה, ומספר ימי ההמתנה המצטברים לרישום משכנתה נאמדים בלמעלה מ-2 מיליון ימים בשנה.

תוקפם של אישורים אלה, בעיקר אישורי ארנונה, מוגבל בזמן, לעיתים אפילו בזמן מועט של שלושה חודשים בלבד. מצב זה מביא לקשיים רבים ולעיכובים ברישום עסקאות, שכן לא אחת עד השלמת כל הנדרש לשם הגשת תיק עסקה לרישום, פג תוקף האישור. כך למשל, במקרה של אישור העדר חובות כתנאי לרישום בית משותף שבמסגרתו נרשמים הבעלים בדירות במקום הרישום הקיים במושע, תנאי לרישום הוא המצאת אישורים בדבר העדר חובות ביחס לכל דירה ודירה. אם לא מוצגים מלוא האישורים לרשות לרישום והסדר זכויות מקרקעין, לא יירשם הבית המשותף. מדובר בדרישה מכבידה ביותר שמונעת רישום בתים משותפים ומעכבת מתן ביטוי רישומי לזכויותיהם של אותם דיירים.

יודגש, לגבי פעולות שמוצע להחריג מחובת הצגת אישורי העדר חובות מאת הרשות המקומית, כי המדובר בפעולות שאין בהן משום שינוי כלשהו בבעלות ובהיקף הזכויות, אלא רק באופן הרישום.

למשל אם בנסיבות המיוחדות של אותו עניין, בין היורשים נכלל קטין ואין מי שיפקח על התנהלות מנהל העיזבון לשם הגנה על זכויות הירושה של אותו קטין או במצבים שבהם יש חשש כי זכותו של הקטין תיפגע בשל ניגוד עניינים בינו ובין הוריו או מי מהם.

כמו כן, בשל הוספתה המוצעת של התוספת השנייה, מוצע לתקן את שמה של התוספת הקיימת בחוק ל"תוספת ראשונה" ולתקן בהתאמה את אזכורה של ה"תוספת" הנזכרת בסעיף 160 ל"תוספת הראשונה".

סעיף 45 מוצע לקבוע את תחילתו של תיקון זה, בכל הנוגע לביטול חובת הפיקוח השוטף של האפוטרופוס הכללי, 30 ימים לאחר יום תחילתו של חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023, כלומר ביום י"ב בתמוז התשפ"ג (1 ביולי 2023), וזאת כדי לאפשר היערכות מערכתית ליישום הוראותיו.

סימן ב'

כללי החלטת ממשלה מס' 2118 מיום כ"ח בתשרי התשע"ה (22 באוקטובר 2014) הטילה על משרדי הממשלה השונים לגבש תוכנית חומש להפחתת הנטל הרגולטורי. בהמשך להחלטה זו, בהחלטת ממשלה מס' 4398 מיום ט"ו בטבת התשע"ט (23 בדצמבר 2018) נקבעו אבני יסוד למדיניות רגולציה חכמה בישראל, כך שמדיניות זו תיועד להביא לתועלת מקסימלית למשק ולחברה, המאזנת בין כלל האינטרסים הציבוריים, תוך

⁹⁸ ס"ח התשל"ט, עמ' 128.

סימן ב': רישום בפנקסי המקרקעין

"(ד) על אף האמור בסעיף קטן (א), רישום של משכנתה פטור מהצגת תעודה חתומה כאמור באותו סעיף קטן; רישום שהוא אחד מאלה פטור אף הוא מהצגת תעודה חתומה, ובלבד שהוצג לפני הרשם אישור עורך דין לכך שהרישום המבוקש אינו כולל עסקה במקרקעין המקנה בעלות או שכירות:

- (1) רישום תשריט בהתאם להוראות פרק ד' לחוק התכנון והבנייה;
 - (2) מתן צו רישום בית משותף כאמור בסעיף 143 לחוק המקרקעין לבית הנמצא בבעלות משותפת;
 - (3) תיקון צו רישום בית משותף כאמור בסעיף 145 לחוק המקרקעין שהתקיים לגביו אחד מאלה:
 - (א) הוא נעשה בהתאם לתוכנית החיזוק כהגדרתה בחוק המקרקעין (חיזוק בתים משותפים מפני רעידות אדמה), התשס"ח-2008¹⁰⁰;
 - (ב) עניינו הרחבת דירה, ששטחה הכולל לאחר ביצוע התיקון כאמור, אינו עולה על השטח שנקבע בפרט 19(ג)(1) בתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה.
 - (ה) בסעיף זה –
- "בעלות", "שכירות" ו"משכנתה" – כמשמעותן בסעיפים 2, 3 ו-4 לחוק המקרקעין, בהתאמה;

ד ב ר י ה ס ב ר

3. מתן צו רישום בית משותף בהתאם להוראות סימן ד' בפרק ט' לחוק המקרקעין, לייחוד דירות בין בעלים כאמור בתקנה 62 לתקנות המקרקעין (ניהול ורישום), התשע"ב-2011;

4. תיקון צו רישום בית משותף במסגרת תמ"א 38 כמשמעותה בחוק המקרקעין (חיזוק בתים משותפים מפני רעידות אדמה), התשס"ח-2008, או תיקון צו רישום בית משותף שעניינו הרחבת דירה, בדירות ששטחן ביום ביצוע התיקון כאמור, אינו עולה על השטח שנקבע בפרט 19(ג)(1) בתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה, אשר עומד כיום על 140 מטרים רבועים.

סעיף 46 סעיף 324 לפקודת העיריות קובע כי לא תירשם בפנקסי המקרקעין כל העברה של נכס, אלא אם הוצגה לפני הרשם תעודה חתומה בידי ראש העירייה המעדידה שכל החובות המגיעים לעירייה מאת בעל הנכס ביחס לאותו נכס, סולקו במלואם או שאין חובות כאלה. מוצע לקבוע כי ביצוע רישום של משכנתה לא יחייב הצגת תעודה כאמור לפני הרשם. כמו כן, מוצע לקבוע כי ביצוע רישום של אחת משלוש הפעולות המפורטות בסעיף קטן (ד)(1) עד (3) לא יחייב הצגת תעודה כאמור לפני הרשם, ובלבד שהוצג לרשם אישור מעורך דין שלפיו

לפיכך, במטרה לצמצם את הבירוקרטיה הקיימת במהלך ביצוע חלק מפעולות הרישום בפנקסי המקרקעין, מוצע לבטל את הדרישה להצגת מסמך בדבר סילוק החובות וההיטלים לרשות המקומית כתנאי לביצוע פעולות רישום אלה בפנקסי המקרקעין:

1. רישום בפנקסי המקרקעין של משכנתה כמשמעותה בסעיף 4 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969 (בסימן זה – חוק המקרקעין);

2. רישום תשריט חלוקה, תשריט איחוד או תשריט איחוד וחלוקה בפנקסי המקרקעין בהתאם להוראות פרק ד' לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (בסימן זה – חוק התכנון והבנייה), ובלבד שלא נערכה עסקה המקנה בעלות או שכירות טעונה רישום בין בעלי המקרקעין במסגרת התשריט; לעניין זה, עסקה שיש בה הקניה כאמור היא עסקה המשנה את הבעלות או את היקף הזכויות. לדוגמה, במקרה שבו בעלי זכויות במושע בחלקים שווים הגישו בקשה לחלוקה בהתאם לתשריט ולפיו כל אחד מהם יהיה בעלים יחיד של 50 אחוזים בחלק מסוים בחלקה, רישום החלוקה בהתאם לתשריט כאמור לא ייחשב רישום של עסקה במקרקעין המקנה בעלות, ולכן לא יצריך תעודת העדר חובות;

⁹⁹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197; ס"ח התשפ"ב, עמ' 1098.

¹⁰⁰ ס"ח התשס"ח, עמ' 154.

"חוק המקרקעין" – חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969¹⁰¹;

"חוק התכנון והבנייה" – חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965¹⁰²."

תיקון פקודת המועצות המקומיות	47. בפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש] ¹⁰³ , בסעיף 21, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:
"ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רישום כאמור בסעיף 324(ד) לפקודת העיריות שהתקיימו לגביו הוראות אותו סעיף, פטור מהצגת תעודה חתומה כאמור בסעיף קטן (א)."
תיקון חוק התכנון והבנייה	48. בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, בתוספת השלישית, בפרט 10, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
"א1) על אף האמור בסעיף קטן (א), רישום כאמור בסעיף 324(ד) לפקודת העיריות שהתקיימו לגביו הוראות אותו סעיף, פטור מהצגת תעודה חתומה כאמור בסעיף קטן (א)."

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 48 פרט 10 לתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה קובע כי לא תירשם בפנקסי המקרקעין פעולה שהיא בבחינת מימוש זכויות במקרקעין, אלא לאחר שהוצגה לפני הרשם תעודה החתומה ביד יושב ראש הוועדה המקומית, המעידה כי שולמו כל הסכומים המגיעים כהיטל השבחה שחל על המקרקעין על פי התוספת האמורה. בהתאם לתיקון המוצע לפקודת העיריות ולפקודת המועצות המקומיות כאמור בסעיפים 46 ו-47 להצעת החוק, מוצע לקבוע כי ביצוע רישום של הפעולות הפטורות המפורטות בסעיף 324(ד) המוצע לפקודת העיריות, לא יחייב הצגת תעודה חתומה כאמור לפני הרשם.

הרישום המבוקש אינו כולל רישום של עסקה במקרקעין המקנה בעלות או שכירות הטעונה הרישום.

סעיף 47 הוראה מקבילה ודומה לזו שבסעיף 324 לפקודת העיריות נקבעה בסעיף 21 לפקודת המועצות המקומיות, וזאת בנוגע לחובות המגיעים למועצה מאת בעל הנכס ביחס לאותו נכס. בהתאם, מוצע לקבוע כי ביצוע רישום של הפעולות הפטורות המפורטות בסעיף 324(ד) המוצע לפקודת העיריות, לא יחייב הצגת תעודה כאמור לפני רשם המקרקעין, ובלבד שהתקיימו לגביו התנאים הנזכרים בסעיף זה.

¹⁰¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 259.

¹⁰² ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

¹⁰³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256; ס"ח התשפ"ב, עמ' 1111.

פרק י"ב: אנרגיה

תיקון חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965¹⁰⁴, בסעיף 188(ב)(1), אחרי "מיתקנים להספקת והבנייה

מיים" יבוא "מיתקני השנאה לחשמל, ובכלל זה חדרי שנאים ותחנות משנה".

תיקון חוק משק החשמל בסעיף 3(ב), בפסקה (1) – 50. בחוק משק החשמל, התשנ"ו-1996¹⁰⁵ –

(1) בסעיף 3(ב), בפסקה (1) –

(א) בפסקת משנה (א), המילים "ספק שירות חיוני" – יימחקו;

(ב) אחרי פסקת משנה (ה) יבוא:

"(ו) אדם המייצר חשמל או מבצע אגירה, המוכר חשמל לבעל רישיון, אלא אם כן הרשות, באישור השר, קבעה בכללים, כי הפטור מרישיון לפי פסקת משנה זו לא יחול לעניין מכירה מסוג שתקבע; פטור מרישיון לפי פסקת משנה זו יינתן רק לעניין הספקה;

(ז) אדם המוכר חשמל לאחר, בתנאים שקבעה הרשות בכללים, באישור השר; אין בהוראות פסקת משנה זו כדי לגרוע מההוראות לפי פסקאות משנה (ג) ו-(ו).";

דבריו הסבר

לפי התיקון המוצע, הפטור יינתן גם למי שמוכר את החשמל לבעל רישיון, מכל סוג שהוא, מכוח חוק משק החשמל, אף אם אינו בעל רישיון ספק שירות חיוני. כך יתאפשר ליצרני חשמל הפטורים מרישיון ייצור כאמור באותו סעיף, למכור חשמל ישירות לבעלי רישיון הספקה.

לפסקה (1)(ב)

מוצע להרחיב את רשימת הפטורים שבסעיף 3 לחוק משק החשמל, כמפורט בפסקאות משנה (ו) ו-(ז) המוצעות.

לפי פסקת משנה (ו) המוצעת, החובה לקבל רישיון הספקה לא תחול על יצרן של חשמל או מי שמבצע אגירה, המוכר חשמל לבעל רישיון, אלא אם כן הרשות, באישור השר, קבעה בכללים, כי הפטור האמור לא יחול על סוגי מכירה שתקבע. התיקון המוצע נועד לעגן את האסדרה הנוהגת כיום שלפיה יצרנים ומי שמבצעים אגירה אינם נדרשים לקבל רישיון הספקה, אם הם מוכרים את החשמל לבעל רישיון.

לפי פסקת משנה (ז) המוצעת, החובה לקבל רישיון הספקה לא תחול על אדם המוכר חשמל לאחר, ובכלל זה המכירה תהיה בתנאים שתקבע רשות החשמל בכללים, באישור השר. ההוראה המוצעת תאפשר הפחתת הנטל הרגולטורי במקרים מתאימים, כפי שייקבע בכללים. יובהר כי אין בהוראות פסקת המשנה המוצעת, כדי לגרוע מההוראות לעניין פטורים אחרים כאמור בפסקאות משנה (ג) ו-(ו).

סעיף 49 הגידול שחל בשנים האחרונות בצריכת החשמל, בפרט בשל כניסת הרכב החשמלי, הליכי התחדשות עירונית וגידול בביקוש למוצרי חשמל, מצריך הקמה של מיתקני השנאה לחשמל, ובכלל זה תחנות משנה הממירות חשמל ממזרח עליון למזרח גבוה וחדרי שנאים הממירים חשמל ממתח גבוה למתח נמוך. הקמת המיתקנים האמורים מתבצעת על ידי בעלי רישיון חלוקה מכוח חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996 (בפרק זה – חוק משק החשמל).

בשל הקושי במציאת קרקע לטובת התקנה של מיתקני השנאה לחשמל והעובדה כי לא ניתן להבטיח הספקת חשמל נאותה ללא המיתקנים האמורים, מוצע לתקן את ההגדרה "צורכי ציבור" שבסעיף 188 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, כך שתכלול גם מיתקני השנאה לחשמל, ובכלל זה חדרי שנאים ותחנות משנה. לאחר התיקון המוצע, יהיה ניתן להפקיע מקרקעין, בכפוף להוראות החוק האמור, לשם הקמת מיתקנים אלה.

סעיף 50 לפסקה (1)(א)

לפי סעיף 3(ב)(1)(א) לחוק משק החשמל, חובת הרישוי לפי החוק לא תחול על אדם המייצר חשמל בהספק שאינו עולה על 16 מגוואט, או הספק גבוה יותר שקבעה הרשות בכללים, באישור השר, ואינו מוכרו למי שאינו בעל רישיון ספק שירות חיוני, למעט מכירה כאמור בסעיף 3(ג) או (ד).

הפטור מרישוי כאמור נועד להקל על פעילות ייצור של מיתקני ייצור קטנים ולהגביר את היקף הייצור של אנרגיות מתחדשות.

¹⁰⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשפ"ב, עמ' 1062.

¹⁰⁵ ס"ח התשנ"ו, עמ' 208; התשפ"ב, עמ' 257.

(2) בסעיף 51, אחרי "למקרקעין של אחר" יבוא "על ידי בעל רישיון הולכה או מי שעוסק בחלוקה של חשמל".

51. תיקון חוק אוויר נקי, בחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008¹⁰⁶, בסעיף 38(ב), במקום פסקה (2) יבוא:
- "(2) נתונים על צריכת האנרגיה של הרכב, לפי יחידות המדידה התקניות לכל סוג של מקור אנרגיה."
52. תיקון חוק משק החשמל (תיקון מס' 16 והוראת שעה), התשע"ח-2018¹⁰⁷, בסעיף 28, במקום "בשמונה השנים" יבוא "בשש השנים".
53. חוק משק החשמל – תחולה הוראות סעיף 51 לחוק משק החשמל, כנוסחו בסעיף 50(2) לחוק זה, לא יחולו על מיתקן חשמל או רשת חשמל שחוברו למקרקעין של אחר, שההסכם להתקנתם נחתם לפני יום תחילתו של חוק זה או עד 30 ימים לאחריו.

ד ב ר י ה ס ב ר

במסגרת החלטת הממשלה האמורה החליטה הממשלה על קביעת פטור מחובת רישיון להקמה של עמדות טעינה לרכב חשמלי והפעלתן, לתקופה זמנית של שש שנים.

בעקבות החלטת הממשלה, חוקק תיקון מס' 16 לחוק משק החשמל. לשם עידוד כניסת הרכב החשמלי, נקבעה בסעיף 28 שבו הוראת שעה שלפיה בשמונה השנים מיום תחילתו של התיקון, לא יראו מכירת חשמל באמצעות עמדות לטעינת כלי רכב חשמלי או אופניים חשמליים, כהספקה לעניין חוק משק החשמל. לפי הסעיף האמור, בתקופת הוראת השעה, מי שמוכר חשמל באמצעות עמדות טעינה כאמור, פטור מהחובה לקבל רישיון הספקה.

השינויים שחלו בתחום הרכב החשמלי, ובראשם הכניסה המשמעותית של כלי רכב חשמליים לשוק הישראלי וקצב הגידול המהיר שלהם, מעלים את הצורך באסדרה של התחום, וזאת לשם צמצום כשלי שוק ושמירה על רווחת הצרכנים ועל התחרותיות. לפיכך, מוצע לקצר את תקופת הפטור משמונה שנים לשש שנים, כך שהוא יחול עד יום כ' בתמוז התשפ"ד (26 ביולי 2024). לאחר המועד האמור, מי שמוכר חשמל באמצעות עמדות לטעינה של כלי רכב חשמלי או אופניים חשמליים יהיה חייב לקבל רישיון הספקה לפי חוק משק החשמל.

סעיף 53 לנוכח התיקון המוצע לסעיף 51 לחוק משק החשמל, כנוסחו בסעיף 50(2) להצעת החוק, מוצע לאפשר למשק זמן היערכות מספיק לשם ביצוע התאמות, אם הדבר נדרש, בהסכמים להתקנה של מיתקני חשמל או רשת חשמל במקרקעין של אחר, בכל הנוגע לסוגיית הבעלות על הקניין. לפיכך מוצע לקבוע הוראת תחולה שתבהיר כי התיקון האמור יחול רק על הסכמים כאמור שיחתמו בחלוף 30 ימים מיום תחילתו של חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023.

לפסקה (2)

סעיף 51 לחוק משק החשמל קובע כי על אף האמור בסעיף 12 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969 (בפרק זה – חוק המקרקעין), מיתקן חשמל או רשת חשמל שחוברו למקרקעין של אחר, יהיו בבעלותו של מי שהתקין אותם כדין.

בשים לב, בין השאר, להתפתחויות במשק החשמל, ובכלל זה הגידול שחל בהיקף עמדות הטעינה לרכב חשמלי, מוצע להבהיר כי הוראת סעיף 51 לחוק משק החשמל תחול רק על מיתקני חשמל או רשת חשמל שחוברו למקרקעין על ידי בעל רישיון הולכה או מי שעוסק בחלוקה של חשמל, קרי בעל רישיון חלוקה או 'מחלק היסטורי', ולא על מיתקני חשמל או רשת חשמל שחוברו למקרקעין על ידי גורם אחר.

סעיף 51 סעיף 38(ב) לחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008, מחייב עוסק במכירת רכב, המפרסם רכב חדש, להציג נתונים על אודות דרגת זיהום האוויר והיעילות האנרגטית של הרכב. נתוני היעילות האנרגטית של הרכב מוצגים לפי צריכת דלק, ביחידות של ליטר על כל מאה קילומטר.

כדי להתאים את החובה האמורה לכלי רכב שמונעים בחשמל, באופן מלא או חלקי, ולכלי רכב שמונעים בגז או באמצעי הנעה מתקדמים אחרים שאינם עושים שימוש בדלק ומצויים בתהליכי פיתוח, מוצע לתקן את פסקה (2) שבסעיף האמור, ולקבוע כי פרסום הנתונים ייעשה לפי נתוני צריכת האנרגיה של הרכב, ביחידות המדידה התקניות לכל סוג של כל מקור אנרגיה, ובכלל זה דלק, חשמל, גז וכיוצא באלה.

סעיף 52 החלטת הממשלה מס' 3859 מיום כ' בסיוון התשע"ח (3 ביוני 2018), שעניינה רפורמה במשק החשמל ושינוי מבני בחברת החשמל, נועדה, בין השאר, לפתור את מקטעי ההספקה והייצור של החשמל לתחרות.

¹⁰⁶ ס"ח התשס"ח, עמ' 752; התשע"ב, עמ' 450.

¹⁰⁷ ס"ח התשע"ח, עמ' 924.

פרק י"ג: ייעול השימוש בתשתיות תחבורה ציבורית

54. בפקודת התעבורה [נוסח חדש]¹⁰⁸ –

תיקון פקודת
התעבורה

(1) בסעיף 161(ב), במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי פרק זה כפי שהורה השר, ולעניין הסמכויות לפי סעיף 161 – כפי שהורה השר בהסכמת השר לביטחון לאומי";

(2) אחרי סעיף 161 יבוא:

"סמכויות פיקוח ו161.ט. (א) לשם אכיפת עבירות כאמור בסעיף 161, רשאי מפקח –
אכיפה בנתיבי תחבורה ציבורית

(1) אם התעורר חשד לביצוע עבירה כאמור – להורות לנוהג ברכב לעצור את רכבו;

(2) לדרוש מכל אדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;

(3) אם התעורר חשד לביצוע עבירה כאמור – להיכנס לרכב מסוג כמפורט להלן, כשהוא נייח:

(א) רכב ציבורי;

(ב) רכב מסחרי;

ד ב ר י ה ס ב ר

אותו נתיב (להלן – נתיבים רבי תפוסה), מוצע להגביר את האכיפה בנתיבים אלה. אכיפה בנתיבי תחבורה ציבורית ובנתיבים רבי תפוסה על ידי משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (בפרק זה – משרד התחבורה) צפויה להפחית משמעותית את כמות הרכבים הפרטיים העושים שימוש בנתיבים אלה ולהגביר את מהירות הנסיעה של אוטובוסים וכלי רכב שבהם כמה נוסעים. הגברת מהירות הנסיעה תעודד נוסעים רבים יותר להשתמש בתחבורה הציבורית או ברכב שבו נוסעים נוספים.

לפסקה (1)

מוצע לתקן את סעיף 161(ב) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (בפרק זה – פקודת התעבורה). שעניינו תנאי הכשירות למפקח, ולקבוע בפסקה (2) שבו כי המפקחים שיהיו נתונות להם סמכויות אכיפה בנתיבי תחבורה ציבורית, ובכלל זה בנתיבים רבי תפוסה, יעברו הכשרה מתאימה כפי שיוורה שר התחבורה והבטיחות בדרכים, בהסכמת השר לביטחון לאומי.

לפסקה (2)

לנוכח ההשקעה הרבה בהקמה של נתיבי תחבורה ציבורית, כחלק מהפתרון לגורש בכבישים, יש צורך בשיפור האכיפה, בעיקר בדרכים בין-עירוניות, ובהגברת האכיפה הפיסית, בייחוד בנתיבי תחבורה ציבורית ובנתיבים רבי תפוסה שלגביהם נדרשת בדיקה של מספר הנוסעים ברכב.

סעיף 54 מדיניות הממשלה בשנים האחרונות מתמקדת בהפחתת השימוש ברכב הפרטי ועידוד השימוש בתחבורה הציבורית וכן בייעול התחבורה הציבורית. עם זאת, כיום, מהירות הנסיעה הממוצעת של התחבורה הציבורית במטרופולינים בישראל היא נמוכה בהשוואה לעולם. בישראל עומדת מהירות הנסיעה הממוצעת על כ־16 קילומטרים בשעה, ואילו בערים במדינות המפותחות, שבהן יש אמצעים מגוונים עם זכות דרך בלעדית, עומדת המהירות הממוצעת על כ־25 קילומטרים בשעה.

בערים ניו־יורק, דבלין, ונקובר, לונדון ובריסל נרשמה ירידה ניכרת במשך הנסיעה של התחבורה הציבורית בעקבות הקמת נתיבי תחבורה ציבורית. בניו־יורק, המהירות התפעולית של האוטובוסים עלתה בעד 23% בזכות נתיבי התחבורה הציבורית; בבריסל, המהירות התפעולית עלתה ב־38% בזמן שיא, והפער בין זמן השיא והשפל הצטמצם משמעותית. כמו כן נמצא קשר ישיר בין מהירות האוטובוס והגידול במספר הנוסעים בתחבורה הציבורית. בדבלין, זמן נסיעת האוטובוסים הפך מהיר יותר ב־30% בהשוואה לרכבים הפרטיים, ובעקבות זאת מספר הנוסעים גדל ב־176%.

בשל החשיבות שבפיתוח תחבורה ציבורית וכדי למקסם את היעילות של נתיבים המיועדים לתחבורה ציבורית ולכלי רכב שבהם מספר נוסעים כפי שהוגדר לגבי

¹⁰⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173; ס"ח התשפ"ב, עמ' 772.

(ג) אוטובוס שאינו רכב ציבורי;

(ד) רכב פרטי שמספר המושבים בו עולה על שמונה מלבד הנהג;

(4) למסור הודעת תשלום קנס כאמור בסעיף 228 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982¹⁰⁹, אם נוכח כי אדם עבר עבירה מהעבירות כאמור בסעיף 161.

(ב) מפקח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי סעיף זה, אלא בעת מילוי תפקידו ובהתקיים כל אלה:

(1) הוא עונד באופן גלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו;

(2) בעת ביצוע סמכויותיו לפי סעיף זה, הוא לובש מדי מפקח בצבע ובצורה שהורה השר לעניין זה, ובלבד שהמדים כאמור אינם נחוצים להיות מדי משטרה;

(3) יש בידו תעודה החתומה בידי השר, המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג לפי דרישה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בין השאר, במקרים שבהם המפקח מבחין כי מספר הנוסעים ברכב נמוך ממספר הנוסעים המזערי שנקבע לשם נסיעה בנתיב התחבורה הציבורית וכן במקרים שבהם לא ניתן להבחין מחוץ לרכב – בעת שהוא מצוי בנסיעה, לא פעם במהירות גבוהה – במספר הנוסעים המזערי כאמור (למשל אם שמשות הרכב כהות או חסומות).

עוד מוצע להסמיך מפקח כאמור לדרוש מכל אדם למסור לו את שמו ומענו ולהזדהות לפניו, וכן למסור הודעת תשלום קנס אם נוכח כי נעברה עבירה מהעבירות כאמור. כמו כן מוצע להסמיך מפקח, אם התעורר חשד לביצוע עבירה כאמור, להיכנס לרכב ציבורי, רכב מסחרי, אוטובוס פרטי או רכב פרטי שמספר המושבים בו עולה על שמונה מלבד הנהג. סמכות זו נדרשת כדי לאפשר למפקחים, במקרים שבהם לא ניתן להבחין מחוץ לרכב בכמות הנוסעים בו, להיכנס לרכב, וזאת רק במידה הדרושה לשם בדיקת מספר נוסעי הרכב, והכול לשם אכיפת הוראות החוק.

המדינה משקיעה רבות בתשתיות של נתיבי תחבורה ציבורית ונתיבים רבי תפוסה, והעדר אכיפה מספקת פוגע רבות ביעילות של אותם נתיבים.

סעיף 61 לפקודת התעבורה מקנה למפקחים סמכות לאכוף עבירות שביצוען התגלה באמצעות צילומים של נתיבי התחבורה הציבורית, ואולם בעת הנוכחית טרם הבשילה טכנולוגיה המאפשרת לזהות, באמצעות צילום, את מספר הנוסעים ברכב, ועל כן קיים קושי באכיפת עבירות בנתיבים מרובי תפוסה.

לנוכח האמור, מוצע להוסיף את סעיף 61 לפקודת התעבורה שלפיו יהיה ניתן להסמיך מפקחים, מקרב עובדי משרד התחבורה, לשם אכיפת עבירות בנתיבי תחבורה ציבורית, ובכלל זה נתיבים רבי תפוסה, כמפורט להלן.

לשם אכיפת עבירות כאמור בסעיף 161 לפקודת התעבורה, מוצע כי מפקח כאמור יהיה רשאי להורות לנוהג ברכב, אם התעורר חשד לביצוע עבירה, לעצור את רכבו. בשנים לב למאפייני העבירות כאמור ונסיבותיהן, רף החשד הנדרש בסעיף זה הוא נמוך; חשד כאמור עשוי להתעורר

¹⁰⁹ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

פרק י"ד: חסמי ייבוא

55. בפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981¹¹⁰ –

(1) בסעיף 6א55(א), במקום "במרשם כאמור" יבוא "במאגר";

(2) בסעיף 12א55 –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) קביעת הוראה לפי פרק זה שהיא מחמירה יותר ביחס לדרישות חוקיות הייבוא של האיחוד האירופי או שאינה נכללת בדרישות חוקיות הייבוא כאמור (בפרק זה – דרישה מחמירה ביחס לדרישות חוקיות הייבוא), למעט קביעת הוראה כאמור בפסקאות (1) ו-(2) וקביעת הוראה כאמור לפי הסעיפים שבפסקאות משנה (א) עד (ג) שלהלן, ולעניין פסקאות משנה (ב) ו-(ג) – בעניינים כמפורט בהן:

(א) סעיפים 10א55(ב)(6), 11א55(ב), 12א55(ג), 12א55ד(א),

12א55ה(ו) ו-(ז), 1ב55(ב), 1ג55(ז), 755;

(ב) סעיף 1א55(ט) – הוראות לעניין דרך הגשת בקשה והמועדים להגשתה;

(ג) סעיף 1א55(ד) – הוראות לעניין מועדים להגשת הבקשה";

(ב) בסעיף קטן (ה), במקום "או סוגי התמרוקים שייגרעו מהתוספת הרביעית ב'1" יבוא "פרטי סוגי התמרוקים שייגרעו מהתוספת הרביעית ב'1 או פירוט הדרישות המחמירות ביחס לדרישות חוקיות הייבוא";

ד ב ר י ה ס ב ר

אף לעניין קביעת הוראות בתקנות, מכוח סמכותו לפי פרק ז' לפקודת הרוקחים, אשר מחמירות יותר ביחס לדרישות חוקיות הייבוא של האיחוד האירופי, כהגדרתן בפקודת האמורה (בפרק זה – דרישות חוקיות הייבוא), או שאינן נכללות בהן. זאת, למעט הסמכויות הקבועות בסעיפים שמפורטים בפסקה (3) בסעיף 12א55 לפקודת הרוקחים, כנוסחה המוצע. הסמכויות המעוגנות בסעיפים אלה כוללות, בין השאר, סמכות לקבוע הוראות לעניין מרשם עוסקים בתמרוקים הנוגעות להגשת בקשה לרישום במרשם והמועדים להגשת, וכמו כן סמכות להתקין תקנות לעניין ייבוא מקביל, ייצוא, הגשת השגות, ומוצרים העלולים לגרום לסיכון בריאותי חמור.

פרק י"ד

סעיף 55 במסגרת חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021, תוקנה פקודת הרוקחים [נוסח משולב], התשמ"א-1981 (בפרק זה – פקודת הרוקחים). במסגרת תיקון זה, הוקמה ועדת חריגים, אשר תפקידיה לתת לשר הבריאות את המלצתה בנוגע לסמכותו לקבוע סוגי תמרוקים שיידרש רישיון לשווקם, ולא יהיה אפשר לשווקם לפי הצהרה בדבר עמידה בכללי הרגולציה האירופית, וכמו כן בנוגע לסמכותו להסיר סוגי תמרוקים מרשימת המוצרים שניתן לייבאם בייבוא מקביל.

מוצע לתקן את פקודת הרוקחים ולהרחיב את תפקידיה של ועדת החריגים, כך שזו תיעץ לשר הבריאות

¹¹⁰ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 35, עמ' 694; ס"ח התשפ"ג, עמ' 17.

(ג) בסעיף קטן (ו), במקום "או לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' בהתאם לסעיף קטן (ז)" יבוא "לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' או לקבוע דרישות מחמירות ביחס לדרישות חוקיות הייבוא, בהתאם לסעיף קטן (ז)";

(ד) בסעיף קטן (ז), במקום "או לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' יבוא "לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' או לקבוע דרישות מחמירות ביחס לדרישות חוקיות הייבוא";

(ה) בסעיף קטן (ח), במקום "או שלא לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' יבוא "שלא לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' או שלא לקבוע דרישות מחמירות ביחס לדרישות חוקיות הייבוא";

(ו) בסעיף קטן (ט), במקום "או לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' יצורפו פרטי סוגי התמרוקים כאמור" יבוא "לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' או לקבוע דרישות מחמירות ביחס לדרישות חוקיות הייבוא, יצורפו פרטי סוגי התמרוקים כאמור או פירוט הדרישות כאמור";

(ז) בסעיף קטן (י), בסופו יבוא "הוראות סעיף קטן זה יחולו, בשינויים המחויבים, גם לעניין קביעת דרישות מחמירות ביחס לדרישות חוקיות הייבוא שוועדת החריגים המליצה, לפי סעיף קטן (ח), שלא לקבוע";

(ח) בסעיף קטן (יב), במקום הסיפה החל במילים "או שלא לגרוע" יבוא "שלא לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' או שלא לקבוע דרישות מחמירות ביחס לדרישות חוקיות הייבוא, וקבע השר צו זמני או תקנות לתקופה מוגבלת בזמן (בסעיף זה – תקנות זמניות), לפי סעיף קטן (י), והצו או התקנות עומדים בתוקפם במועד קבלת החלטת הממשלה, יבטל השר את הצו או התקנות מוקדם ככל האפשר";

(ט) בסעיף קטן (יג), במקום הקטע החל במילה "לקביעת" עד המילה "ב'1' יבוא "כאמור בסעיף קטן (ח)";

(י) בסעיף קטן (יד), אחרי "ועדת הבריאות" יבוא "אם דרוש", במקום "או לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' יבוא "לגרוע סוגי תמרוקים מהתוספת הרביעית ב'1' או לקבוע דרישות מחמירות ביחס לדרישות חוקיות הייבוא", במקום "הובא צו" יבוא "הובאו צו או תקנות", ובמקום הסיפה החל במילים "וקבע השר" יבוא "וקבע השר צו זמני או תקנות זמניות, לפי העניין, רשאי הוא להאריך את תוקפו של הצו הזמני או את תוקפן של התקנות הזמניות, כל עוד לא החליטה ועדת הבריאות אם לאשר את הצו או את התקנות".

ד ב ר י ה ס ב ר

מכך לעליית יוקר המחיה. על כן מוצע כי ועדת החריגים בהיותה ועדה מקצועית בין-משרדית עם ראייה רחבה לעניין זה, תייעץ לשר קודם שיפעיל סמכותו בעניינים האמורים.

מוצע להרחיב את סמכויותיה של ועדת החריגים כמפורט לעיל, מאחר שכללי ייבוא מחמירים ביחס לדרישות חוקיות הייבוא של האיחוד האירופי, גורמים בפועל לחסם סחר שפוגע ביכולת לייבא תמרוקים לישראל, וכתוצאה

פרק ט"ו: התחדשות עירונית

תיקון חוק הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית, התשע"ו-2016¹¹¹ (בפרק זה – חוק הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית) –

(1) אחרי סעיף 7 יבוא:

7א. (א) קבע הממונה כי עסקה בטלה, בוטלה או פקעה, לפי הוראות אחד מהסעיפים שלהלן, לפי העניין, חלפו 45 ימים מיום הקביעה, תהיה קביעתו זו הוכחה להנחת דעתו של הרשם לפי סעיף 132 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969¹¹², כי עילת ההערה שנרשמה לגבי העסקה לפי סעיפים 126 או 128 לחוק האמור – בטלה:

(1) סעיף זה או 5ב לחוק פינוי ובינוי (עידוד מיזמי פינוי בינוי);

(2) סעיף 5ד לחוק המקרקעין (חיווק בתים משותפים מפני רעידות אדמה);

(3) סעיף 16(ג) לחוק התחדשות עירונית (הסכמים לארגון עסקאות), התשע"ז-2017¹¹³;

(4) סעיף 19א(ח).

(ב) "עסקה" – אחד מאלה:

(1) עסקת פינוי ובינוי כהגדרתה בחוק פינוי בינוי (עידוד מיזמי פינוי בינוי);

ד ב ר י ה ס ב ר

להורות על מחיקתה של הערה, אם הוכח להנחת דעתו כי עילת ההערה בטלה, ובלבד שהוא הודיע מראש לצדדים המעוניינים על כוונתו למחוק את ההערה ונתן להם זמן סביר לפנות לבית המשפט.

כדי להקל על בעלי הדירות בהליך מחיקת הערות האזהרה שנרשמו על דירותיהם לפי סעיפים 126 או 128 לחוק המקרקעין, בשל עסקאות כאמור, מוצע להוסיף לחוק הרשות להתחדשות עירונית את סעיף 7א שעניינו ביטול הערה שנרשמה במרשם המקרקעין, ובו לקבוע כי אם הממונה קבע כי עסקה בטלה, בוטלה או פקעה לאחר שהתמלאו התנאים הקבועים לכך באחת או יותר מהוראות החוק המפורטות בסעיף המוצע, לפי העניין, יראו בקביעה זו, בחלוף 45 ימים מעת נתינתה, כהוכחה להנחת דעתו של רשם המקרקעין כי עילת ההערה שנרשמה לגבי אותה עסקה בטלה לענין סעיף 132 לחוק המקרקעין, ובהתאם הוא יוכל למחוק את ההערה, בכפוף לחובתו להודיע מראש לצדדים המעוניינים על כוונתו לעשות כן ולתת להם זמן סביר לפנות לבית המשפט.

סעיף 56 לפסקה (1)

בחוק פינוי ובינוי (עידוד מיזמי פינוי ובינוי), התשס"ו-2006 (בפרק זה – חוק פינוי ובינוי), חוק הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית, התשע"ו-2016 (בפרק זה – חוק הרשות להתחדשות עירונית), חוק המקרקעין (חיווק בתים משותפים מפני רעידות אדמה), התשס"ח-2008 (בפרק זה – חוק חיווק בתים משותפים), וחוק התחדשות עירונית (הסכמים לארגון עסקאות), התשע"ז-2017, נקבעו מנגנונים שמאפשרים לממונה על פניות דיירים לפי חוק הרשות להתחדשות עירונית (בפרק זה – הממונה) לקבוע כי עסקה או הסכם כמשמעותם בחוקים אלה (בפרק זה – עסקה) בוטלה, פקעו או בטלים, לפי העניין.

לרוב, בעניינין של עסקאות כאמור, נרשמות הערות אזהרה במרשם המקרקעין, שמקשות על בעלי הדירות שהם צד לאותה עסקה להתקשר עם יום אחר לשם קידומה של עסקת פינוי ובינוי אחרת, גם אם אותן עסקאות בוטלו, בטלות, או פקעו לפי אחד החוקים כאמור.

סעיף 132(א)(2) לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969 (להלן – חוק המקרקעין), מסמיך את רשם המקרקעין

¹¹¹ ס"ח התשע"ו, עמ' 1234; התשפ"ג, עמ' 22.

¹¹² ס"ח התשכ"ט, עמ' 259.

¹¹³ ס"ח התשע"ו, עמ' 616.

- (2) עסקה לפי תוכנית החיזוק כהגדרתה בחוק המקרקעין (חיזוק בתים משותפים מפני רעידות אדמה);
- (3) הסכם לארגון עסקת התחדשות עירונית, כהגדרתו בחוק התחדשות עירונית (הסכמים לביטול עסקאות);

(2) בסעיף 14 –

- (א) בסעיף קטן (ד), הסיפה החל במילים "רשאי מנהל הרשות להכריז" תסומן כפסקה (1), ובה, במקום "רשאי מנהל הרשות" יבוא "מנהל הרשות רשאי" ובמקום "באופן האמור באותה פסקה" יבוא "לפי פסקה (2)";
- (ב) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) מנהל הרשות יכריז על שטח כעל מתחם לפינוי לשם בינוי או לעיבוי בנייה בהתקיים התנאים הקבועים בפסקאות (1) ו-(2) שבסעיף קטן (א), לפי העניין, גם אם אין בשטח 24 יחידות לפחות, ובכלד שיש בו 8 יחידות, לפחות, שהן יחידות דיור צמודות קרקע, ומוצעת לגבי השטח תוכנית לפינוי לשם בינוי או לשם עיבוי הבנייה, שכוללת לכל הפחות 70 יחידות דיור או את מספר יחידות הדיור הקיימות כפול 5, לפי הגבוה מביניהם; לעניין זה, "יחידת דיור שהיא צמודת קרקע" – יחידת דיור על מגרש שלפי ייעודו מיועד לבניית ארבע דירות לדונם לכל היותר, ואשר מעליה או מתחתיה אין יחידת דיור נוספת;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

לפסקאות משנה (א) ו-(ב)

לפינוי לשם בינוי שכוללת 70 יחידות דיור לכל הפחות או מספר יחידות הדיור הקיימות כפול 5, לפי הגבוה מביניהם. לעניין זה, מוצע להגדיר "יחידת דיור שהיא צמודת קרקע" כדירה על מגרש שלפי ייעודו מיועד לבניית ארבע דירות לדונם לכל היותר, ואשר מעליה או מתחתיה אין יחידת דיור נוספת.

כמו כן, בהתאם להוראות סעיף 14(א) ו-(2) לחוק הרשות להתחדשות עירונית, לצורך הכרזה על מתחם כמתחם פינוי ובינוי, נדרשת הסכמת הרשות המקומית, בין אם ההכרזה נעשית ביוזמת הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית או לבקשת יזם. הסכמה זו מחייבת החלטת מועצת העיר.

הכרזה ביוזמת הרשות או המנהל לפי סעיף 14(א) ו-(1) לחוק הרשות להתחדשות עירונית, נעשית לצורך תכנון הנעשה על ידי גורם ציבורי בשיתוף עימה או על ידי הרשות המקומית במימון גורם ציבורי. בנסיבות אלה, יש ברירה להסכמת הרשות המקומית להכרזה הכבדה מיותרת על התהליך.

הכרזה לבקשת יזם לפי סעיף 14(א) ו-(2), נעשית, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי שר האוצר, אך ורק לאחר שפורסמה הודעה בדבר הפקדתה של תוכנית פינוי ובינוי במתחם ולאחר שהיום התקשר בעסקאות פינוי ובינוי עם

בהתאם לסעיף 14(א) ו-(1) לחוק הרשות להתחדשות עירונית, מנהל הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית (בפרק זה – הרשות), יכריז על שטח כעל מתחם לפינוי לשם בינוי או לעיבוי בנייה, לבקשת רשות מקומית, או מיוזמתו, אם יש בשטח 24 יחידות לפחות, ומוצעת לגבי השטח תוכנית לפינוי לשם בינוי או לשם עיבוי הבנייה, שכוללת לכל הפחות מכפלה של מספר היחידות הקיימות או 70 יחידות, לפי הגבוה מביניהם. הכמות המזערית של 24 יחידות כפי שנקבעה בהוראות הסעיף, גובשה ונקבעה בהתייחס לשטחים שכוללים בנייה רוויה כאשר מדובר בבניינים משותפים אשר נמצאים על תא שטח קטן יחסית למספר יחידות הדיור. כדי לאפשר קידום התחדשות עירונית במתחמים בשטח גדול יחסית, שיש בהם יחידות צמודות קרקע, מוצע לאפשר הכרזה על מתחמים אלה כמתחמים לפינוי לשם בינוי, גם אם מספר היחידות בהם קטן ממספר היחידות הנדרש בהוראות הסעיף היום. בהתאם, מוצע לתקן את סעיף 14 לחוק הרשות להתחדשות עירונית כך שסמכות מנהל הרשות להכריז על שטח כעל מתחם לפינוי לשם בינוי תחול גם אם יש בשטח פחות מ-24 יחידות, ובתנאי שבשטח כאמור יש 8 יחידות דיור לפחות שהן צמודות קרקע, ומוצעת לגבי אותו שטח תוכנית

(3) מנהל הרשות יכריז על שטח כעל מתחם לפינוי לשם בינוי או לעיבוי בנייה, בהתקיים התנאים הקבועים בפסקאות (1) ו-(2) שבסעיף קטן (א), לפי העניין, גם בלא הסכמת הרשות המקומית, ובלבד שהתקיים לגבי התוכנית שלפיה יכריז כאמור אחד מאלה:

(א) הוועדה המקומית בתחומה של הרשות המקומית המליצה על הפקדת התוכנית לפי סעיף 62 לחוק התכנון והבנייה;

(ב) הרשות המקומית נתנה את הסכמתה להגשת התוכנית לפי סעיף 9(ב1) לחוק לקידום הבנייה במתחמים מועדפים (הוראת שעה), התשע"ד-2014¹¹⁴;

(ג) התוכנית בסמכותה של הוועדה המקומית שבתחומה של הרשות המקומית, והיא החליטה על הפקדתה¹¹⁵;

(ג) בסעיף קטן (ג), במקום "בהסכמת הרשות המקומית הנוגעת בדבר" יבוא "בהתאם לכללים שקבע לעניין זה, ולאחר שנועץ במהנדס הרשות המקומית הנוגעת בדבר";

(3) אחרי סעיף 19 יבוא:

"אישור להשתחרר 19א. (א) בסעיף זה – מעסקה לפינוי ובינוי

"יזם קשור" – יזם כאמור בפסקה (1) להגדרה "צד מעוניין"

שהגיש בקשה לפי סעיף קטן (ב), או יזם שאיתו התקשרו

בעסקה לפינוי ובינוי בעלי דירות שהם צד מעוניין כאמור

בפסקה (2) להגדרה "צד מעוניין" שהגישו בקשה כאמור;

"מקרקעין" – מקרקעין שהוכרו כמתחם פינוי ובינוי לפי סעיף

14(א1) או שניתן לגביהם אישור מקדמי לפי סעיף 14(ג);

ד ב ר י ה ס ב ר

מניעה כי מי שעומד בתנאים לכל אחת מהן יהיה זכאי להקלות המוקנות בשיתוף יחד.

לפסקת משנה (ג)

מוצע לתקן את סעיף 14(ג) לחוק הרשות להתחדשות עירונית, כך שמתן אישור מקדמי בהתאם להוראות הסעיף לא יהיה מותנה בהסכמת הרשות המקומית הנוגעת בדבר, אלא לפי כללים שקבע המנהל ולאחר התייעצות עם מהנדס הרשות.

לפסקה (3)

מוצע להוסיף את סעיף 19א לחוק הרשות להתחדשות עירונית ולהתוות בו את המסגרת המשפטית להתמודדות עם מצבים מיוחדים שבהם יותר מיזם אחד החתים בעלי דירות על עסקאות פינוי ובינוי במקרקעין שהוכרו כמתחם פינוי ובינוי לפי סעיף 14(א1) לחוק הרשות להתחדשות עירונית או שניתן לגביהם אישור מקדמי לפי סעיף 14(ג) לחוק הרשות להתחדשות עירונית (בפרק זה – המקרקעין). באופן שמקשה על קידום פרויקט פינוי ובינוי על ידי מי מהיזמים, על פי המוצע, מנהל הרשות להתחדשות עירונית (בפרק זה – המנהל) יהיה רשאי לתת אישור להשתחרר מעסקאות כאמור, שעל פיו המחזיק באישור יהיה רשאי

רוב מיוחס מבין בעלי הדירות במתחם. התניית ההכרזה בהסכמת הרשות המקומית בשלב כה מאוחר בתהליך ההתחדשות העירונית יוצרת חוסר ודאות מבחינת ההכרזה, על המשמעות שיש לכך ליכולת לממש את המתחם. מאידך, במקרים רבים, הרשות המקומית היתה מעורבת בתהליך התכנון של המתחם עוד טרם שלב זה, בין בכובעה כוועדה מקומית עצמאית מיוחדת אשר אישרה את התוכנית להפקדה לפי סעיף 62א(2) לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (בפרק זה – חוק התכנון והבנייה), או ככל שהמליצה לוועדה המחוזית להפקיד את התוכנית לפי סעיף 62(א) לחוק האמור או שמועצת הרשות המקומית הסכימה להגשת תוכנית מועדפת למתחם לפי סעיף 9(ב1) לחוק לקידום הבנייה במתחמים מועדפים (הוראת שעה), התשע"ד-2014. משכך, מוצע לתקן את סעיף 14 לחוק הרשות להתחדשות עירונית, כך שהסכמת הרשות המקומית לא תידרש באותם מקרים, המפורטים בנוסח סעיף 14(ד3) המוצע.

ויבהר כי בהתאם למבנה המוצע של סעיף 14(ד), שתי הפסקאות החדשות המוצעות, המתירות הקלות הן במספר יחידות הדיוור במקרה של יחידות צמודות קרקע והן בצורך בהסכמת הרשות המקומית, יחולו במקביל, ולפיכך אין

¹¹⁴ ס"ח התשע"ד, עמ' 750.

“עסקת פינוי ובינוי” – כמשמעותה בסעיף 1 לחוק פינוי ובינוי (עידוד מיזמי פינוי ובינוי), התשס”ו–2006¹¹⁵;

“צד מעוניין” – אחד או יותר מאלה:

- (1) יזם שהתקשר בעסקאות פינוי ובינוי עם בעלים של 20% מהדירות במקרקעין, לפחות;
- (2) בעלים של 20% מהדירות במקרקעין לפחות שהתקשרו בעסקאות פינוי ובינוי עם יזם מסוים;
- (א) שני צדדים מעוניינים או יותר רשאים לפנות למנהל הרשות בבקשה למתן אישור לבעלי דירות להשתחרר מעסקאות פינוי ובינוי לפי הוראות סעיף זה (להלן – הבקשה) בהתקיים שני התנאים שלהלן, ובלבד שלעניין הבקשה יראו יזם שהתקשר בעסקאות פינוי ובינוי עם בעלים של 20% מהדירות במקרקעין לפחות, ואת בעלי דירות אלה, כצד מעוניין אחד:

- (1) המבקשים התקשרו בעסקאות פינוי ובינוי בקשר למחצית הדירות במקרקעין בסך הכול, לפחות;
- (2) במועד הגשת הבקשה חלפה שנה וחצי מהמועד שבו נחתמה לראשונה עסקת פינוי ובינוי במקרקעין שמי מהמבקשים צד לה, ואם היו במקרקעין יותר מ-120 דירות – חלפו שנתיים וחצי מאותו מועד.
- (ב) הוגשה בקשה, יפרסם מנהל הרשות הודעה על כך בחזית כל אחד מהבתים המשותפים שבמקרקעין, וישלח עותק ממנה לכל בעלי הדירות במקרקעין לפי כתובתם הידועה, ולכל יזם קשור; פורסמה או נשלחה הודעה כאמור –

- (1) רשאי צד מעוניין שאינו מבין המבקשים, להודיע למנהל הרשות על הצטרפותו לבקשה, בתוך 45 ימים מיום פרסום ההודעה או בתוך 30 ימים מיום שנמסרה לו ההודעה, לפי המוקדם; הודיע כאמור, יראו אותו כמבקש לעניין הבקשה האמורה;

ד ב ר י ה ס ב ר

מהדירות במקרקעין או כבעלים של לפחות 20% מהדירות במקרקעין שהתקשרו עם יזם אחד) למנהל הרשות בבקשה למתן אישור להשתחרר מעסקאות פינוי במקרקעין (בפרק זה – הבקשה). לשם הגשת הבקשה נדרשים הצדדים לעמוד בשני תנאים: האחד – אותם צדדים מעוניינים התקשרו בעסקאות פינוי ובינוי, בסך הכול, בקשר למחצית הדירות במקרקעין לפחות; השני – חלפה שנה וחצי מהמועד שבו נחתמה עסקת פינוי ובינוי ראשונה במקרקעין עם אחד מצדדים לבקשה, ובמקרקעין שיש בהם יותר מ-120 יחידות – חלפו שנתיים וחצי מהמועד כאמור.

לעניין זה יובהר כי במניין הצדדים המעוניינים הפונים בבקשה, ייחשבו יזם שהתקשר בעסקאות פינוי ובינוי עם בעלים של 20% מהדירות במקרקעין לפחות, ובעלי הדירות שהתקשרו עימו באותן עסקאות, כצד מעוניין אחד.

לבטל את העסקה ולקבל אישור על ביטולה מהממונה. יובהר כי אישור להשתחרר מעסקאות יכול שיינתן לבעלי דירות אשר פנו למנהל בבקשה לקבלו, וכן ליזם המבקש זאת בעבור בעלי דירות שהתקשרו עם יזם אחר, הכול בהתאם לתנאי הזכאות להגשת הבקשה ולהליך מתן האישור להשתחרר מעסקה, כפי שיפורט להלן, ולאחר שניתן ליזמים בעסקאות אלה פרק זמן של שישה חודשים, להגיע להסכמות שבעבותיהן כל בעלי הדירות שהתקשרו איתם בעסקת פינוי ובינוי, יהיו צד לעסקת פינוי ובינוי עם יזם אחד בלבד.

בהתאם לסעיפים קטנים (א) ו-(ב) המוצעים, הליך ההשתחררות מעסקה יחל בפנייתם של שני צדדים מעוניינים או יותר (כאשר “צד מעוניין” מוגדר כיום שהתקשר בעסקאות פינוי ובינוי עם בעלים של לפחות 20%

¹¹⁵ ס”ח התשס”ו, עמ’ 171.

(2) רשאי יזם שהתקשר בעסקת פינוי ובינוי עם למעלה מ-60% מבעלי הדירות במקרקעין, להודיע על כך למנהל הרשות, בצירוף אסמכתאות התומכות בהודעתו, בתוך פרק הזמן האמור בפסקה (1);

(ג) קיבל מנהל הרשות הודעת יזם כאמור בסעיף קטן (2)(ג), ומצא כי היזם התקשר בעסקת פינוי ובינוי עם למעלה מ-60% מבעלי הדירות במקרקעין, ידחה את הבקשה וישלח הודעה על דחייתה לגורמים המפורטים בסעיף קטן (ג) ברישה, ובדרך הקבועה ברישה כאמור.

(ד) התקיימו התנאים הקבועים בסעיף קטן (ב) ולא דחה מנהל הרשות את הבקשה לפי סעיף קטן (ד), יפרסם וישלח בתוך 120 ימים מיום שהוגשה לו הבקשה, הודעה על כוונתו לתת אישור לבעלי דירות להשתחרר מעסקאות פינוי ובינוי (בסעיף זה – הודעה על כוונה), לגורמים ובדרכים כמפורט בסעיף קטן (ג) ברישה.

(ה) נמסרה הודעה על כוונה, בתוך שישה חודשים מיום מסירתה רשאים היזמים הקשורים להודיע יחד למנהל כי בעקבות הסכמות שהושגו ביניהם, כל בעלי הדירות שהתקשרו עימם בעסקאות פינוי ובינוי הם כעת צד לעסקת פינוי ובינוי עם יזם אחד, ויצרפו להודעתם מסמכים המעידים על כך, כפי שיוורה המנהל.

(ו) הודיעו היזמים כאמור בסעיף קטן (ו) ומצא המנהל כי התקיים האמור בהודעתם, יבטל את ההודעה על כוונה, וידחה את הבקשה; המנהל יפרסם וישלח הודעה בדבר הביטול ודחיית הבקשה לגורמים ובדרכים כמפורט בסעיף קטן (ג) ברישה.

ד ב ר י ה ס ב ר

אישור להשתחרר מעסקאות הפינוי ובינוי במקרקעין (בפרק זה – הודעה על כוונה). מרגע זה ניתן ליזמים שהגישו את הבקשה או ליזמים קשורים עם בעלי דירות שהגישו את הבקשה, פרק זמן של שישה חודשים שבמהלכו הם יהיו רשאים להודיע למנהל כי הגיעו להסכמות ביניהם, שבעבותיהן אוחדו ההתקשרויות בין בעלי הדירות והיזמים האמורים לכדי התקשרות אחת בין יזם אחד לבין כל בעלי הדירות שהתקשרו קודם לכן בעסקאות הפינוי והבינוי (אלה שפנו בבקשה, אלה שהיזם שאיתו התקשרו פנה בבקשה ובעלי דירות נוספים ככל שהתקשרו עם מי מהיזמים הקשורים). הודיעו היזמים כאמור, ומצא המנהל כי התקיים האמור בהודעתם, יבטל את ההודעה על כוונה וידחה את הבקשה. כמו כן יפרסם וישלח הודעות לעניין זה באותן דרכים שבהן פורסמו ונשלחו הודעותיו בעניין הבקשה וההודעה על כוונה.

בהקשר הזה מוצע לקבוע, בסעיף קטן (י) כי שר המשפטים יהיה רשאי לקבוע תנאים נוספים אשר הודעת היזמים לגבי התקיימותם תביא גם היא לביטול הודעת המנהל ודחיית הבקשה.

בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע חובת פרסום של הבקשה והודעה לגביה לכל בעלי הדירות במקרקעין ולכל יזם קשור המוגדר כיוזם שהתקשר בעסקאות פינוי ובינוי עם בעלים של 20% מהדירות במקרקעין, לפחות, אשר הוא צד לבקשה, או כיוזם אחר שאיתו התקשרו בעסקאות כאמור בעלים של 20% מהדירות במקרקעין לפחות, שהם צד לבקשה. עם פרסום הבקשה, יהיה צד מעוניין שלא הצטרף לבקשה מלכתחילה, רשאי להודיע למנהל על הצטרפותו בתוך 30 ימים מיום שקיבל את עותק הבקשה לידי או בתוך 45 ימים מעת שפורסמה, לפי המוקדם. כמו כן מוצע לאפשר ליוזם שאינו צד לבקשה, להודיע למנהל הרשות, בתוך 30 ימים מיום קבלת הודעה בדבר הבקשה, כי הוא התקשר בעסקת פינוי ובינוי עם למעלה מ-60% מבעלי הדירות במקרקעין, דבר שאם יתברר כנכון, יוביל לדחיית הבקשה כמוצע בסעיף קטן (ד).

בסעיף קטן (ה) מוצע לקבוע כי בתום 120 ימים מיום קבלת הבקשה, ואם היא לא נדחתה על בסיס הודעת אחד היזמים כי התקשר בעסקת פינוי ובינוי עם יותר מ-60% מבעלי המקרקעין כאמור, יודיע המנהל על כוונתו לתת

(ז) חלפו שישה חודשים מיום פרסום ההודעה על כוונה ולא ביטל מנהל הרשות את הודעתו לפי סעיף קטן (ז), ייתן לבעלי דירות שהתקשרו בעסקאות לפינוי ובינוי עם יזם קשור אישור להשתחרר מהעסקאות כאמור; בעל דירה שניתן לו אישור כאמור רשאי לבטל את עסקת הפינוי והבינוי בלי שיראו אותו כמי שהפר את ההתקשרות עם היזם, והיזם האמור יהיה זכאי לתשלום מאותו בעל דירה בהתאם להוראות שנקבעו לפי סעיף וד(ה) לחוק פינוי ובינוי (עידוד מיזמי פינוי ובינוי), התשס"ו-2006¹¹⁶; ביטל בעל דירה את עסקת הפינוי והבינוי כאמור, רשאי הממונה לתת לו אישור שלפיו, בהתאם להוראות סעיף זה העסקה בוטלה.

(ח) מנהל הרשות רשאי לברר את הבקשות ואת התקיימות התנאים הקבועים בהוראות סעיף זה, בכל דרך שיראה לנכון, והוא אינו קשור להוראה שבסדר דין או בדיני ראיות.

(ט) השר רשאי לקבוע תנאים נוספים אשר הודעת היזמים לגבי התקיימותם תביא לביטול הודעת המנהל לפי סעיף קטן (ו)."

סעיף 19א לחוק הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית בנוסחו בסעיף 56 לחוק זה יחול גם על עסקת פינוי ובינוי, בהגדרתה בסעיף האמור, שנחתמה לפני יום תחילתו של חוק זה, ואולם לענין זה יקראו את סעיף 19א(ב)(2), כך שאחרי "מהמבקשים צד לה" יבוא "או שחלפה שנה מיום תחילתו של חוק זה, לפי המאוחר מביניהם".

בחק פינוי ובינוי (עידוד מיזמי פינוי ובינוי), התשס"ו-2006¹¹⁷ (בפרק זה – חוק פינוי ובינוי) – (1) בסעיף 1, בהגדרה "רוב מיוחס מבין בעלי הדירות לענין קביעת כדאיות כלכלית", במקום "ושבבעלותם שני שלישים לפחות מתוך כלל הדירות שבמקבץ ושני שלישים לפחות מהרכוש המשותף בבתים המשותפים שבמקבץ צמודים לדירותיהם, וכן מתקיימים" יבוא "שמתקיימים";

57. תיקון חוק הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית – תחולה

58. תיקון חוק פינוי ובינוי

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 57 מוצע להחיל את סעיף 19א לחוק הרשות להתחדשות עירונית, שענינו אישור להשתחרר מעסקאות פינוי ובינוי, גם על עסקת פינוי ובינוי שנחתמה טרם חקיקת חוק זה. עם זאת, לשם מתן זמן היערכות מספק ליישום ההסדר, מוצע כי לגבי עסקאות שנחתמו טרם תחילתו של חוק זה, יתאפשר להגיש את הבקשה בחלוף שנה ממועד תחילתו של חוק זה, אם מועד זה חל מאוחר יותר מהמועדים האמורים בסעיף 19א(ב)(2) שנקבעו כתנאי להגשת הבקשה.

סעיף 58 לפסקה (1)

כדי להקל בהליכי התנעתם של פרויקטי התחדשות עירונית, מוצע לתקן את ההגדרה "רוב מיוחס מבין בעלי הדירות לענין קביעת כדאיות כלכלית" שבסעיף 1 לחוק פינוי ובינוי, כך שבעלי הדירות במקבץ פינוי ובינוי, שיש בבעלותם למעלה ממחצית מהדירות בכל בית משותף שבאותו מקבץ ולמעלה ממחצית הרכוש המשותף בכל בית משותף שבאותו מקבץ צמוד לדירותיהם, יוכלו לפנות

בסעיף קטן (ח) מוצע להסדיר את מתן האישור להשתחרר מעסקה, כאשר חלפו שישה חודשים מיום ההודעה על כוונה, והמנהל לא ביטל אותה ולא דחה את הבקשה בהתאם להודעת היזמים לגבי הסכמות שהושגו. במקרה זה, ייתן מנהל הרשות לבעלי הדירות הרלוונטיים אישור להשתחרר מעסקאותיהם; בעל דירה שניתן לו אישור כאמור, יהיה רשאי לבטל את עסקת הפינוי והבינוי בלי שיראו אותו כמי שהפר את ההתקשרות עם היזם, והיזם האמור יהיה זכאי לתשלום מאותו בעל דירה בהתאם להוראות שנקבעו לפי סעיף וד(ה) לחוק פינוי ובינוי.

מוצע לקבוע כי אם ביטל בעל דירה את עסקת הפינוי ובינוי בהתאם להוראות הסעיף, יהיה רשאי הממונה על פניות הדיירים, לתת לו אישור שלפיו עסקת הפינוי ובינוי בוטלה לפי הוראות סעיף זה. אישור זה יאפשר לבעל הדירה לפנות לביטול הערה שנרשמה במקרקעין לפי סעיף 132 לחוק המקרקעין, ובהתאם לתיקון המוצע לעיל בסעיף 7א לחוק הרשות להתחדשות עירונית.

¹¹⁶ ס"ח התשס"ו, עמ' 171.

¹¹⁷ ס"ח התשס"ו, עמ' 171; התשפ"ג, עמ' 22.

(2) בסעיף 2א, במקום סעיף קטן (ו) יבוא:

"(ו) שר המשפטים יקבע כללים והגבלות שיחולו על שמאי פינוי ובינוי, לגבי טיפולו בעניינים נוספים הנוגעים לעסקאות פינוי ובינוי שלא מכוח מינוי כאמור בסעיף קטן (ב).";

(3) בסעיף 4, במקום "ייחשבו הדירות של מי" יבוא "ייחשב בעל דירה".

59. תיקון חוק פינוי ובינוי – תחילה
תחילתו של סעיף 2א לחוק פינוי ובינוי, כנוסחו בסעיף 58(2) לחוק זה, ביום תחילתו של תקנות לפי סעיף קטן (ו) של סעיף 2א האמור.

60. תיקון חוק המקרקעין (חיזוק בתים משותפים מפני רעידות אדמה), התשס"ח-2008¹¹⁸, בסעיף 5א –

(1) בסעיף קטן (א), במקום "אף אם לא התקבלה החלטה מראש של כל בעלי הדירות בבית המשותף" יבוא "אף אם לא התקבלה החלטה מראש של כל בעלי הדירות בשותף שיש בו ארבע דירות לפחות, ויותר משני בעלי דירות" ובמקום "בבעלותם ארבע חמשותף מהדירות בבית המשותף וארבע חמשותף מהדירות היו צמודות לדירותיהם" יבוא "בבעלותם שני שלישים מהדירות בבית המשותף ושני שלישים מהרכוש המשותף היו צמודים לדירותיהם (להלן – הרוב הדרוש לאישור ביצוע העבודה)";

דברי הסבר

בחשבו, לצורך קביעת הרוב המיוחס מבין בעלי הדירות המסכם לעסקת פינוי ובינוי בבית משותף שבו שש דירות או יותר, הדירות של מי שבבעלותו יותר מ-30% מהדירות בבית המשותף. נוסח הסעיף נוקט בלשון שגויה שלפיה בהתאם לחישוב, "ייחשבו הדירות" ולא "ייחשב בעל הדירה", ועל כן מוצע לתקן את נוסח הסעיף.

סעיף 59 מוצע לקבוע את תחילתו של סעיף 2א לחוק פינוי ובינוי כנוסחו המוצע בסעיף 58(2) לחוק זה למועד תחילת התקנות מכוחו. זאת לשם שמירת הרצף בתחולתם של הכללים וההגבלות שיחולו על שמאי פינוי ובינוי המתמנים לפי חוק פינוי ובינוי כאמור. בהתאם לסעיף 19 לפקודת הפרשנות (נוסח חדש), אין באמור כדי לגרוע מסמכות השר להתקין התקנות כנדרש.

סעיף 60 לפסקה (1)

מוצע להפחית את הרוב הדרוש מבין בעלי הדירות בבית משותף לצורך הגשת תביעה למפקח על רישום המקרקעין (בפרק זה – המפקח), כדי לאשר את ביצוע עבודה ברכוש המשותף שמטרתה הריסת בניין קיים והקמתו מחדש, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך בסעיף 5א לחוק חיזוק בתים משותפים, כך שיהיה ניתן להגיש תביעה כאמור על ידי בעלי הדירות שבמועד הגשת התביעה למפקח היו בבעלותם שני שלישים מהדירות בבית המשותף ושני שלישים מהרכוש המשותף היו צמודים לדירותיהם (לעומת הדרישה כיום המתייחסת בהקשר זה לארבע חמשותף מהדירות ומהרכוש המשותף, בהתאמה), ובלבד שבבית המשותף ארבע דירות לפחות ויש בו יותר משני בעלי דירות.

למנהל הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית בבקשה למנות שמאי פינוי ובינוי כדי שיחליט אם עסקת הפינוי ובינוי המוצעת להם כראית כלכלית. זאת, תוך ויתור על התנאי הנוסף הקבוע כיום לעניין זה, שלפיו נדרש כי בעלי הדירות האמורים יהיו גם הבעלים של שני שלישים לפחות מתוך כלל הדירות שבמקבץ, וכי שני שלישים לפחות מהרכוש המשותף בבתים המשותפים שבמקבץ יהיו צמודים לדירותיהם.

לפסקה (2)

על פי המצב המשפטי כיום, שמאים שמתמנים כשמאי פינוי ובינוי לפי חוק פינוי ובינוי, אינם רשאים לעסוק בשמאות פינוי ובינוי שאינה מכוח מילוי תפקידם, אף במקרים שבהם לא קיים חשש ממשי לניגוד עניינים. מצב זה מביא לחוסר אטרקטיביות וחוסר רצון של שמאים להיכלל ברשימת השמאים שיכולים להתמנות לפי חוק פינוי ובינוי. נוסף על כך, שמאים שאינם עוסקים בתחום הספציפי בצורה יומיומית, באופן טבעי, פחות בקיאים בעסקאות פינוי ובינוי.

במטרה לרכך את ההגבלות החלות כיום על שמאי פינוי ובינוי שמתמנים לפי חוק פינוי ובינוי, מוצע לבטל את ההגבלות הקבועות כיום בסעיף 2א(ו) לחוק פינוי ובינוי, ולקבוע במקומן הסמכה לשר המשפטים לקבוע בחקיקת משנה כללים והגבלות אחרות שיחולו עליה בהקשר הזה.

לפסקה (3)

מוצע תיקון טעות בסעיף 4 לחוק פינוי ובינוי, שענינו "בעלות על יותר מדירה אחת". הסעיף קובע כיצד יובאו

¹¹⁸ ס"ח התשס"ח, עמ' 154; התשפ"ב, עמ' 203.

"(א1) המפקח רשאי לקבוע כי בחישוב הרוב הדרוש לאישור ביצוע העבודה, לא יובאו בחשבון זכויותיו או חלק מזכויותיו של בעל דירה שלא הסכים לביצוע העבודה (בסעיף זה – בעל דירה מתנגד), אם מצא שהתנגדותו נובעת מבנייה או משימוש שלא כדין ברכוש המשותף או בשטח הגובל לבניין. בין השאר בהתחשב בהיקף הבנייה או השימוש כאמור ובפרק הזמן שעבר מאז החלו, או שהתנגדותו נובעת מפיצול הדירה שבבעלותו לדירה אחת נוספת לפחות שלא כדין, ובלבד שהוגשה בקשה לכך למפקח, בהליך תביעה לפי סעיף קטן (א) או בהליך נפרד וצורפו לתביעה שני אלה:

(1) ראייה לבנייה או לשימוש שלא כדין ברכוש המשותף או בשטח הגובל לבניין או לפיצול דירות שלא כדין;

(2) ראייה לכך שיותר ממחצית מכלל בעלי הדירות בבית המשותף שבו נמצאת דירתו של בעל הדירה המתנגד, שיש בבעלותם יותר ממחצית מהרכוש המשותף בבית המשותף, מסכימים לביצוע העבודה; בפסקה זו, "כלל בעלי הדירות בבית המשותף" – לרבות בעלי הדירות המתנגדים.

(2א) לצורך חישוב הרוב הדרוש לאישור ביצוע העבודה בבית משותף שבו שש דירות או יותר, יחולו הוראות סעיף 4 לחוק פינוי ובינוי, בשינויים המחויבים;

(3א) לא יאשר המפקח את ביצוע העבודה כאמור בסעיף קטן (א), אם בעל דירה התנגד בשל אחת הנסיבות המפורטות בפסקאות (1) עד (7) לסעיף 2(ב) לחוק פינוי ובינוי, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) יקראו את הפסקאות האמורות ברישה כך שבכל מקום, במקום "עסקת פינוי ובינוי" יבוא "עסקת לפי תוכנית החיזוק";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

מוצע להוסיף לסעיף 5א לחוק חיזוק בתים משותפים את סעיפים קטנים (א1), (2א) ו-(3א) כמפורט להלן:

בסעיף קטן (א1) מוצע לאפשר למפקח לקבוע, כי בחישוב הרוב הדרוש לאישור ביצוע העבודה, לא יובאו בחשבון זכויותיו או חלק מזכויותיו של בעל דירה שמתנגד לביצוע העבודה, אם מצא שהתנגדותו נובעת מבנייה או משימוש שלא כדין ברכוש המשותף או בשטח הגובל לבניין או מפיצול הדירה שבבעלותו לדירה אחת נוספת שלא כדין, ובלבד שהוגשה בקשה לכך למפקח, וצורפו לתביעה ראייה לבנייה או לשימוש שלא כדין וראיה לכך שיותר ממחצית מכלל בעלי הדירות בבית המשותף שבו נמצאת דירתו של בעל הדירה המתנגד, שיש בבעלותם יותר ממחצית מהרכוש המשותף בבית המשותף, מסכימים לביצוע העבודה. הוראה זו קבועה כיום בסעיף 2(א1) לחוק פינוי ובינוי, ומוצע להחילה גם בהקשר של ביצוע עבודות לפי חוק חיזוק בתים משותפים.

בסעיף קטן (2א) מוצע לקבוע כי לצורך חישוב הרוב הדרוש לאישור ביצוע העבודה בבית משותף שבו שש דירות או יותר, ייחשב בעל דירה שבבעלותו יותר משלושים אחוזים מהדירות בבית המשותף כמי שבבעלותו 30%

מהדירות בבית המשותף, בתוספת שליש משיעור ההפרש מהדירות בבית המשותף. לעניין זה מוצע להגדיר את "שיעור ההפרש" כשיעור הדירות בבית המשותף שבבעלותו מסך הדירות בבית המשותף, בניכוי 30%, בהתאם לקביעה המקבילה לעניין זה בסעיף 4 לחוק פינוי ובינוי.

בסעיף קטן (3א) מוצע לקבוע כי המפקח לא יאשר ביצוע עבודה בהתאם לסמכותו לפי סעיף 5א לחוק חיזוק בתים משותפים, אם בעל דירה התנגד בשל אחת הנסיבות המפורטות בפסקאות (1) עד (7) לסעיף 2(ב) לחוק פינוי ובינוי. בהתאם לנסיבות האמורות, המפקח לא יאשר ביצוע עבודה אם העסקה אינה כדאית כלכלית, או שלא הוצעו לבעל הדירה המתנגד מגורים חלופיים לתקופת הקמת הבניין החדש, או שלא הוצעו לבעל הדירה המתנגד בטוחות הולמות לביצוע העסקה. כך גם לא יאשר המפקח ביצוע עבודה כאמור אם קיימת נסיבות אישיות מיוחדות של בעל הדירה המתנגד או שבעל הדירה המתנגד הוא קשיש או אדם עם מוגבלות, והתקיימו התנאים הקבועים לכך בפסקאות האמורות. יובהר כי לעניין קביעת הכדאיות הכלכלית לפי פסקה (1), השמאי יהיה השמאי שמינה המפקח לפי סעיף 6א לחוק.

(2) לעניין פסקה (1) האמורה ברישה, שמאי פינוי ובינוי יהיה שמאי שמונה לפי סעיף 6א לחוק זה.³⁰⁷

תיקון חוק התכנון והבנייה – הוראת שעה 61. בתקופה של שנתיים מיום תחילתו של חוק זה, יקראו את חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965¹⁹⁹ כך שבסעיף 147, אחרי סעיף קטן (ט) יבוא (בפרק זה – הוראת השעה):

(י) ועדה מקומית תיתן הקלה של תוספת יחידת דיור אחת לכל יחידת דיור צמודת קרקע הקיימת במגרש (בסעיף קטן זה – יחידת דיור נוספת), מעבר למספר המרבי של יחידות דיור המותר לבנייה במגרש על פי הוראות התוכנית החלה על המגרש (בסעיף קטן זה – התוכנית) ושל תוספת שטחי בנייה מעבר לשטח הכולל המותר לבנייה על פי הוראות התוכנית לצורך תוספת יחידת הדיור הנוספת, בדרך של פיצול יחידת דיור קיימת או הוספת יחידת דיור נוספת, או שילוב של שניהם, וזאת אף אם נקבע בתוכנית כי סטייה מהוראותיה לעניין זה תהיה סטייה ניכרת, אם מתקיימים כל אלה:

(א) שטחה של יחידת הדיור הקיימת הוא 120 מ"ר לפחות – אם ההקלה היא בדרך של פיצול יחידת הדיור הקיימת, וללא תוספת שטח כולל המותר לבנייה לצורך יחידת הדיור הנוספת;

דברי הסבר

ישראל להקלות לפי הוראת השעה המוצעת כעת. משכך הוועדות המקומיות לא ידרשו אישור פרטני לפי סעיף 145 לחוק התכנון והבנייה.

לסעיף 1 מוצע לעגן בסעיף 147(י) לחוק התכנון והבנייה את הוראת השעה בדומה להוראת השעה שפקדה כאמור בחלק הכללי, וזאת בכמה שינויים כפי שיפורטו להלן.

לפסקה (1)

מוצע לקבוע כי, ככלל, ועדה מקומית תהיה חייבת לתת הקלה של תוספת דירות למגורים, בדרך של פיצול או הוספה לדירה צמודת קרקע, תוספת של יחידת דיור אחת לכל יחידת דיור קיימת, ואף רשאית לאפשר לשם כך, תוספת שטחי בנייה. זאת בכפוף להתקיימות תנאים שונים כמפורט בהוראת השעה. יובהר, כי בהתאם להקלה הניתנת, אין מניעה לשלב כך שתאושר יחידת דיור נוספת אשר חלק משטחה יהיה בדרך של פיצול יחידת הדיור הקיימת וחלק משטחה יאושר כתוספת שטחי בנייה בהתאם להקלה לפי הוראת השעה, ובלבד שמתקיימים התנאים המפורטים בפסקאות משנה (א) עד (ז) כפי שיפורטו להלן. כמו כן יובהר כי אין במתן ההקלה כדי לגרוע מכלל הוראות תכנון הבניה (המוגדר בחוק התכנון והבניה כהוראות לפי חיקוק שעניינן יציבות ובטיחות הבניין ובטיחות המשתמש וכן תנאים לפי חיקוק אשר צריכים להתקיים בבניין). לרבות בתחום בטיחות האש.

לפסקת משנה (א) המוצעת

כאשר ההקלה מבוקשת על דרך של פיצול יחידת דיור קיימת בלבד (ללא תוספת שטח), וכדי שהפיצול יבטיח שתי יחידות דיור עצמאיות, מוצע לקבוע כתנאי שגודלה של

סעיף 61 משבר הדיור בישראל נובע בחלקו בשל קשיחות כללי צד ההיצע, ובהתאם לכך מאמצי הממשלה ממוקדים בפתרונות שונים להגדלת ההיצע, הן בטווח הקצר והן בטווח הארוך. הגדלת ההיצע במתחמי בניה רוויה מתרחשת באמצעות התחדשות עירונית – תוכניות פינוי בינוי ותמ"א 38. מנגנונים אלה של התחדשות עירונית אינם מותאמים למתחמים של בנייה צמודת קרקע.

בשנת 2017 תוקן סעיף 147(י) לחוק התכנון והבנייה, (במסגרת תיקון 117 לחוק התכנון והבנייה), כהוראת שעה, בנוגע להקלה בדרך של פיצול דירה צמודת קרקע קיימת, לדירה נוספת. הוראת שעה זו פקעה ביום כ"ד בשבט התשפ"ג (15 בפברואר 2023), ובמסגרתה ניתנו מאות בודדות בלבד של היתרי בנייה.

כדי להגדיל את היצע הדיור בטווח הזמן הקרוב, באמצעות הוספת יחידות דיור במתחמי בנייה צמודת קרקע, מוצע לחדש את הוראת השעה הנוכחת לעיל, למשך שנתיים, תוך הגדלת התמריץ לשימוש בכלי זה על ידי מתן תוספת זכויות בנייה בעבור תוספת יחידת הדיור (בפרק זה – הוראת השעה).

יציין כי בהוראת שעה זו מוצע שלא לכלול פסקה בנוסח פסקה (11) שנכללה בסעיף 147(י) בהוראת השעה שפקדה, שלפיה לא תידרש הסכמת רשות מקרקעי ישראל וכן לא יידרש על ידה תשלום בשל הקלה לפי הוראת השעה. זאת לנוכח החלטת רשות מקרקעי ישראל מיום ח' בסיוון התשפ"ב (7 ביוני 2022) לתקן את סעיף 5.5.5 בקובץ החלטות המועצה, החלטה אשר אושרה על ידי שר האוצר, והמהווה אישור כוללני מטעם רשות מקרקעי

¹⁹⁹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

(ב) שטח יחידת הדיור הנוספת, מעבר למותר לפי תוכנית, למעט שטח מדרגות גישה למפלס, לא יפחת מ-45 מ"ר, והיא תכלול מטבח, שירותים וכניסה נפרדים;

(ג) תוספת השטח הכולל המותר לבנייה לפי סעיף קטן זה, לצורך כל יחידת דיור נוספת, לא תעלה על 45 מ"ר, והיא תשמש לצורך תוספת יחידת הדיור;

(ד) התוכנית נכנסה לתוקף לפני יום ט"ו באב התשע"ז (7 באוגוסט 2017);

(ה) במועד הגשתה, הבקשה להקלה אינה חורגת מהמגבלה שנקבעה בהחלטת הוועדה המקומית כאמור בפסקה (2), אם נקבעה; לא החליטה הוועדה המקומית על קביעת מגבלה כאמור בפסקה (2). תינתן ההקלה אם לא הוכח להנחת דעתה של הוועדה המקומית, לפי חוות דעת מהנדס הוועדה שהוצגה לפניו בכתב, אם הוצגה, כי מוסדות הציבור, השטחים הפתוחים, התשתיות ושטחי החניה אינם נותנים מענה לצרכים הנובעים מהגדלת מספר יחידות הדיור או מהגדלת השטח הכולל המותר לבנייה;

(ו) לא הוגשה התנגדות לבקשה להקלה לפי סעיף 149, ואם הוגשה התנגדות כאמור – הוכח להנחת דעתה של הוועדה המקומית כי אין במתן הקלה לפי סעיף קטן זה כדי לגרום לפגיעה בלתי סבירה במי שהגיש התנגדות כאמור; ואולם לענין הקלה הניתנת בדרך של תוספת שטח כולל המותר לבנייה, רשאית הוועדה המקומית שלא לאשר את התוספת, כולה או חלקה, אף אם לא הוגשה התנגדות;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפני תחילתה של הוראת השעה הקודמת בנושא. זאת מתוך הנחה שבתוכניות שאושרו לאחר המועד האמור, מוסד התכנון לקח בחשבון את אפשרות פיצול יחידת הדיור לפי הוראת השעה שהייתה בתוקף דא, והחיל זאת אם סבר כי הדבר נכון מבחינה תכנונית.

לפסקת משנה (ה) המוצעת

כדי לאפשר ויסות של כמות יחידות דיור אשר ייווספו בעקבות ההקלה המוצעת בהוראת שעה זו, מוצע לקבוע כי אם ועדה מקומית קבעה הגבלה לעניין מספר יחידות הדיור המרבי שהיא תתיר להוסיף לפי הוראות סעיף קטן זה בתחום מרחב התכנון שלה (מכוח סמכותה בפסקה 2 המוצעת, כפי שיפורט בהמשך), הרי שלא תאושר הקלה החורגת מהגבלה זו. ככל שהוועדה המקומית לא קבעה הגבלה כאמור, תאושר ההקלה אלא אם כן חוות דעת מהנדס הוועדה המקומית שהוצגה לוועדה שכנעה את הוועדה כי התשתיות ומוסדות הציבור השונים, כמפורט בפסקת משנה זו, לא נותנים מענה מספק לתוספת האוכלוסייה הנובעת מהגדלת מספר יחידות הדיור ושטחי הבנייה.

לפסקת משנה (ו) המוצעת

מוצע כי הקלה לפי הוראת השעה לא תאושר אם הוגשה התנגדות ולא הונחה דעתה של הוועדה המקומית שההקלה המבוקשת אינה פוגעת באופן בלתי סביר במי שהגיש את ההתנגדות, אשר ככלל יהיו בעלים או מחזיקים בקרקע או בבניין הגובלים בקרקע או בבניין שלגביהם

יחידת הדיור הקיימת שאותה מבקשים לפצל יהיה לכל הפחות 120 מ"ר.

לפסקת משנה (ב) המוצעת

באופן דומה לקביעה לגבי גודל הדירה הקיימת, וכדי להבטיח שיחידת הדיור הנוספת תשמש כיחידת דיור עצמאית, אשר איננה תלויה ביחידת הדיור הקיימת, מוצע לקבוע כי שטחה לא יפחת מ-45 מ"ר והיא תכלול רכיבים כגון מטבח ושירותים וכן כניסה עצמאית.

לפסקת משנה (ג) המוצעת

מוצע לקבוע כי תוספת שטח לבנייה בעבור כל יחידת דיור נוספת לא תעלה על 45 מ"ר, וכן שכל תוספת זכויות בנייה לפי הוראת השעה תיועד אך ורק לצורך יחידת הדיור הנוספת. זאת כדי לוודא שתוספת שטחי הבנייה, אכן נדרשת כדי להוסיף יחידות דיור לשוק הדירות להשכרה ולא מנוצלת לצרכים אחרים. בהקשר הזה יובהר כי אין מניעה שתוספת שטח של 45 מ"ר לטובת יחידת הדיור החדשה תתחלק בין יחידת הדיור הקיימת לזו החדשה, או אף תיתוסף ליחידת הדיור הקיימת כאשר שטח אחר מתוך יחידת הדיור הקיימת יועבר ליחידת הדיור החדשה, כל עוד נשמר העיקרון שלפיו תוספת הזכויות נדרשת לצורך תוספת יחידת הדיור העומדת בתנאי הסעיף המוצע.

לפסקת משנה (ד) המוצעת

מוצע לקבוע כי ההקלה תחול על תוכניות שנכנסו לתוקף לפני יום ט"ו באב התשע"ז (7 באוגוסט 2017). כלומר

(ז) המגרש, כולו או חלקו, לא נמצא במתחם השפעה או במתחמי ההשפעה הזמניים, כהגדרתם בסעיפים 15 ו-37 לחוק רכבת תחתית (מטרו), התשפ"ב-2021⁹⁵, בהתאמה;

(2) ועדה מקומית רשאית לקבוע, לאחר שהוצגה לפניו חוות דעת בכתב של מהנדס הוועדה, את מספר יחידות הדירור המרבי שהיא תתיר להוסיף לפי הוראות סעיף קטן זה בתחום מרחב התכנון שלה, כולו או חלקו, בהתחשב במוסדות הציבור, השטחים הפתוחים, התשתיות ושטחי החניה הקיימים בכל אזור במרחב התכנון, ובלבד שהמספר האמור לא יפחת מ-20% ממספר יחידות הדירור צמודות הקרקע הקיימות בתחומה; החלטת הוועדה המקומית כאמור תפורסם באתר האינטרנט שלה והודעה על כך תפורסם בעיתון; הרואה את עצמו נפגע על ידי החלטה כאמור שקבעה ועדה מקומית, רשאי לערור לוועדת הערר בתוך שלושים ימים מיום פרסומה;

(3) נקבעה בתוכנית מיתאר ארצית משולבת לבנייה (תמ"א 35) הגבלה לעניין מספר יחידות הדירור ביישוב מסוים (בפסקה זו – מגבלת כמות), יחולו הוראות אלה:

(א) לא תחול הוראת פסקה (2) לעניין מספר יחידות הדירור המזערי שאותו רשאית ועדה מקומית להתיר להוסיף לפי הוראות סעיף קטן זה;

(ב) לגבי יישוב במחוז צפון או במחוז דרום, לא יובאו בחשבון מגבלת הכמות יחידות דירור שניתנה לגביהן הקלה לפי סעיף קטן זה, בשיעור של עד 15% מכמות יחידות הדירור שנקבעה במגבלת הכמות;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (3) המוצעת

מוצע לקבוע כי אם תיתוסף יחידת דירור בהקלה לפי הוראת שעה זו ביישוב במחוז צפון או דרום, שנקבעה לגבי הגבלה בתוכנית מיתאר ארצית משולבת לבנייה, לפיתוח ולשימור (תמ"א 35), התוספת תובא בחשבון לעניין הגבלה על היקף יחידות הדירור למעט תוספת של עד 15% מהשיעור שנקבע בתמ"א כאמור. ביישוב שחלה עליו הגבלה כאמור, ואינו במחוז הצפון או הדרום, כלל יחידות הדירור שיייוספו בהקלה לפי הוראת השעה, ייספרו לעניין מגבלת הכמות. יצוין כי מדובר בהסדר מרחיב לעומת הוראת השעה שפקעה, אשר החריגה מתחולתה באופן גורף יישובים שנקבעה לגביהם הגבלה כאמור, שאינם במחוז הצפון או הדרום, כך שביישובים כאמור ההקלה, עד היום, כלל לא חלה.

כמו כן מוצע לקבוע כי בכל יישוב שנקבעה לגביו הגבלה כאמור, אף אם אינו במחוז הצפון או הדרום, לא תחול ההגבלה הקבועה בפסקה (2) המוצעת, לעניין מספר יחידות הדירור המזערי שוועדה מקומית רשאית להתיר לפצל או להוסיף בתחום היישוב. כלומר, ביישובים אלה תהיה הוועדה המקומית רשאית לקבוע את מספר

התבקשה ההקלה. כמו כן מוצע לשמור על שיקול דעתה של הוועדה שלא לאשר הקלה בדרך של מתן תוספת בנייה, גם אם לא הוגשה התנגדות, שכן הקלה בדרך זו עלולה להיות פוגענית יותר לעומת הקלה על דרך של פיצול בלבד.

לפסקת משנה (ז) המוצעת

לנוכח ההסדרים הייחודיים החלים על מתחמי השפעה של המטרו, שמטרתם יצירת בינוי רחב היקף במתחמי ההשפעה, מוצע להחריג מקרקעין שנתונים להסדרה ייחודית זו מתחולת הוראת השעה וזאת כדי שלא ליצור התנגשות בין מטרות ההסדרים השונים ולאפשר קידום יעיל ומיטבי של האזור סובב תחנות המטרו.

לפסקה (2) המוצעת

מוצע לאפשר לוועדה מקומית לקבוע את מספר יחידות הדירור המרבי שהיא תתיר לפצל או להוסיף לפי הוראת השעה בתחום מרחב התכנון שלה, בהתחשב במוסדות הציבור, השטחים הפתוחים, התשתיות ושטחי החניה הקיימים בתחומה, ואולם מספר זה יעמוד לכל הפחות על 20 אחוזים ממספר הדירות צמודות הקרקע שבתחומה. על החלטה זו יהיה ניתן להגיש ערר לוועדת ערר המחוזית.

⁹⁵ ס"ח התשפ"ב, עמ' 95.

(4) יחידת דיור שנוספה בשל ההקלה תשמש להשכרה בלבד או למגורי קרוב, כהגדרתו בתוספת השלישית, בלא העברת הבעלות בה לאותו קרוב, ולא יינתן לגביה היתר לשימוש חורג לשימוש שאינו למגורים; החליטה הוועדה המקומית על מתן ההקלה, לא יינתן היתר אלא אם כן נרשמה הערה, לבקשת יושב ראש הוועדה המקומית, שלפיה ייעוד יחידת הדיור נושא ההקלה הוא להשכרה או למגורי קרוב, בלבד;

(5) ניתנה הקלה לתוספת יחידות דיור מעבר למספר המרבי של יחידות דיור המותר לבנייה במגרש לפי סעיף קטן (א), תופחת תוספת זו משיעור תוספת יחידות הדיור שניתן לתת לפי סעיף קטן זה;

(6) תוספת יחידות דיור שניתנה בהקלה לפי סעיף קטן זה תופחת משיעור תוספת יחידות הדיור המרבי שאפשר לתת לפי הוראות סעיף קטן (א);

(7) הייתה בקשת ההקלה לפי סעיף קטן זה לתוספת יחידת דיור ששטחה אינו עולה על 60 מ"ר, לא תתנה הוועדה המקומית את מתן ההקלה בהתקנת מקומות חניה נוספים במספר הנדרש לפי דין בתחום המגרש נושא ההקלה, כולם או חלקם, ואולם הוועדה המקומית רשאית לחייב את מבקש ההקלה להשתתף בהתקנתו של מקום חניה אחד בחניון ציבורי באזור המגרש נושא ההקלה, בסכום שיקבע שמאי מטעם מוסד התכנון;

(8) על אף האמור בהוראות לפי חוק זה או בתוכנית החלה על המגרש, בהקלה לפי סעיף זה, הניתנת בדרך של פיצול ובלא תוספת שטח כולל המותר לבנייה לצורך יחידת הדיור הנוספת, תתיר הוועדה המקומית את שינוי השימוש בשטח יחידת הדיור, שנועד לשמש כשטח שירות למרתף או למחסן על פי תוכנית, או שהוסף כשטח שירות כאמור לפי הוראות חוק זה, לשימוש כשטח למטרה עיקרית של מגורים, ובלבד ששך השטח ששינוי כאמור יותר בו לא יעלה על 60 מ"ר, ומתוכו שטח המחסן שיותר שינוי השימוש בו לא יעלה על 7.5 מ"ר;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (7) המוצעת

מוצע לקבוע כי אם שטח יחידת הדיור הנוספת יפחת מ־60 מ"ר, כך שמספר הנפשות בדירה הנוספת צפוי להיות קטן, מתן ההקלה לא יותנה בהוספת מקומות חניה, אבל יהיה ניתן להתנות את מתן ההקלה בהשתתפות הוספת מקום חניה בחניון ציבורי.

לפסקה (8) המוצעת

מוצע לקבוע כי אם הבקשה להקלה לפי הוראת שעה זו אינה כוללת תוספת שטח, הוועדה תתיר שינוי שימוש של שטחים שייעודו לשמש כמחסן או כשטח שירות לשימוש למטרות מגורים, בתנאי שהשטח המרבי שיאושר לגבי שינוי הייעוד כאמור לא יעלה על 60 מ"ר ושטח מחסן מתוכו לא יעלה על 7.5 מ"ר. עניין זה נועד להבטיח שינוי שימוש במקום שבו הדבר דרוש לטובת הרחבת שטח יחידת דיור כאשר הוא קטן באופן יחסי המצדיק את השינוי כאמור.

יחידות הדיור המקסימלי שהיא תתיר לפצל או להוסיף גם בשיעור נמוך מ־20% ממספר יחידות הדיור צמודות הקרקע שבתחומה.

לפסקה (4) המוצעת

בשל מאפייניה של יחידת הדיור הנוספת וכדי לשמר גמישות באשר לפיצול ולאיחוד יחידות הדיור, שטחי חניה ועוד, מוצע לשמור את תמהיל הבעלויות במגרש ולקבוע כי יחידות הדיור שיווספו כתוצאה מהקלה זו יישארו בבעלות בעלי יחידת הדיור שממנה פוצלה היחידה הנוספת ויושכרו או ישמשו למגורי קרובים בלבד.

לפסקאות (5) ו־(6) המוצעות

מוצע לקבוע כי ממספר יחידות הדיור המרבי שניתן להוסיף לפי הוראת השעה, יש להפחית יחידות דיור שנוספו בהקלה לפי סעיף 147(א) לחוק התכנון והבנייה, וזאת כדי לשמור על איוון במספר היחידות הכולל אשר ייווספו באמצעות הקלות אלה למקרקעין. באופן דומה, כל תוספת יחידות דיור שניתנה לפי הוראת השעה תופחת מכמות יחידות הדיור המרבית שניתן לאשר בהקלה לפי סעיף 147(א) האמור.

(9) על אף האמור בסעיף 145, ביטול פיצול שאושר מכוח סעיף קטן זה, והחזרת המצב לקדמותו, פטורים מהיתר, כאמור בסעיף 145ג, ויחולו לענין זה הוראות לפי סעיף 145ג(ב), ובלבד שהפיצול לא כלל ניצול של תוספת שטח כולל המותר לבנייה;

(10) על אף האמור בתוספת השלישית, על השבחה במקרקעין בשל מתן הקלה כאמור בסעיף קטן זה, למעט השבחה בשל התרת שינוי השימוש בשטח מרתף או מחסן כאמור בפסקה (8) או השבחה בשל תוספת שטח כולל המותר לבנייה לפי פסקה (1), תחול חובת תשלום היטל השבחה בשיעור של 34% מההשבחה (בפסקה זו – היטל מופחת); מחצית ההיטל המופחת תשולם בעת קבלת ההיתר שלא היה ניתן לתיתו אלמלא מתן ההקלה ויתרת ההיטל המופחת תשולם בעת מימוש זכויות במקרקעין כמשמעותו בפסקה (3) להגדרה "מימוש זכויות" שבתוספת השלישית, לאחר מתן ההקלה;

(11) על אף האמור בכל דין, רשות מוסמכת לא תתנה מתן הקלה כאמור בסעיף קטן זה בהקמת מקלט, לרבות מרחב מוגן ביחידת הדירור שתיוספ בשל ההקלה, ואולם אם קיים מרחב מוגן ביחידת הדירור הקיימת ערב מתן ההקלה, רשאית הרשות המוסמכת להתנות את מתן ההקלה בבניית שיפורי מיגון באחד מחדרי יחידת הדירור הנוספת; בפסקה זו, "מקלט" ו"רשות מוסמכת" – כהגדרתם בסעיף 11 לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951¹²¹;

(12) בסעיף קטן זה –

"יחידת דירור צמודת קרקע" – יחידת דירור על מגרש שלפי ייעודו מיועד לבניית ארבע דירות לדונם לכל היותר, ואשר מעליה או מתחתיה אין יחידת דירור נוספת;

ד ב ר י ה ס ב ר

הקלה זה עקב החשש שתוטל עליהם חובה לבנות מרחב מוגן – מוצע להחריג יחידות דירור שיווספו לפי הוראת השעה מהחובה להקמת מרחב מוגן דירתי. חריג לכלל זה יהיו מקרים שבהם קיים מרחב מוגן דירתי ביחידת דירור שלגביה מבוקשת ההקלה והרשות המוסמכת מצאה לנכון להתנות את מתן ההקלה בשיפור מיגון באחד מחדרי יחידת הדירור הנוספת.

לפסקה (12) המוצעת

מוצע להחיל את הוראת השעה רק על יחידות דירור צמודות קרקע אשר אין מעליהן או מתחתיהן יחידות דירור נוספות, וזאת כדי לאפשר מתן הקלות אשר אין חשש כי ייצרו פגיעה משמעותית בזכויות של בעלי מקרקעין אחרים. בהתאם מוצע להגדיר את המונח "יחידת דירור צמודת קרקע". כמו כן מוצע להגדיר "שטח יחידת דירור" ככזה המתייחס לשטח הכולל המותר לבניית יחידת הדירור כולל שטחו של המרחב המוגן. הגדרה זו נדרשת בעיקר לענין פסקאות (א)(1) ו-(ב) המתייחסות לדרישות החלות על שטח יחידת הדירור הקיימת והנוספת.

לפסקה (9) המוצעת

כדי שלא להרתיע את בעלי יחידות הדירור מלפצל אותן מחשש שמא לא יוכלו להחזיר את המצב לקדמותו, מוצע לאפשר את החזרת המצב לקדמותו באמצעות הליך של פטור מהיתר בהתאם להוראות לפי סעיף 145ג(ב), וזאת במקרה של פיצול שבוצע ללא ניצול של תוספת שטחי בניה.

לפסקה (10) המוצעת

מוצע לקבוע כי על השבחה במקרקעין בשל מתן הקלה ליצירת יחידת דירור נוספת במגרש לפי הוראת השעה יוטל היטל השבחה מופחת בשיעור של 34% מההשבחה אשר ישולם בחציו בעת קבלת ההיתר ובחציו בעת מימוש הזכות. ואולם במקרים שבהם ההשבחה נוצרה כתוצאה מהקלה המאפשרת תוספת שטחי בנייה או מהקלה המאפשרת שינוי שימוש שטחי מחסן וכדומה כמפורט בפסקה (8) המוצעת, יחול היטל השבחה מלא בשיעור של 50%.

לפסקה (11) המוצעת

כדי להימנע ממצב שבו בעלי יחידות דירור צמודות קרקע אשר אין בדירתם מרחב מוגן יימנעו מפנייה למסלול

¹²¹ ס"ח התשי"א, עמ' 71.

”שטח יחידת דיור” – השטח הכולל המותר לבנייה של יחידת דיור, לרבות שטחו של מרחב מוגן.”

דיווח לשר ולכנסת 62. (א) ועדה מקומית תדווח לשר הפנים, לפי דרישתו, על יישומה של הוראת השעה, ובכלל זה על מספר בקשות ההקלה שהוגשו לה לפי הוראת השעה ומספר הבקשות כאמור שאושרו.

(ב) שר הפנים ידווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, בתום שנה מיום התחילה של חוק זה ובתום כל שנה לאחר מכן, על יישום הוראת השעה, ובכלל זה על מספר בקשות ההקלה שהוגשו לכל ועדה מקומית בשנה שקדמה לדיווח ומספר הבקשות כאמור שאושרו באותה שנה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 62 כדי לאפשר בחינה של יעילות הוראת השעה המוצעת ואפשרות לדיון מושכל בהשפעותיה בעתיד מוצע לקבוע חובות דיווח לשר הפנים ולוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, כמפורט בלשון הסעיף.

פרק ט"ז: הגברת התחרותיות בענף המזון והטואלטיקה

תיקון חוק קידום התחרות בענף המזון – הוראת שעה 63. בתקופה שמיום התחילה עד יום ט"ו בסיוון התשפ"ו (31 במאי 2026) (בפרק זה – תקופת הוראת השעה), יקראו את חוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד–2014¹²² (בפרק זה – חוק המזון), כך:

- (1) בכותרת פרק ב', במקום "ספקים וקמעונאים" יבוא "ספקים, קמעונאים ויצרנים";
- (2) בסעיף 8, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) ספק גדול לא יתנה מתן הנחה לקמעונאי גדול הנכלל ברשימה, בעבור מצרך ממצרכיו, במישרין או בעקיפין, בכסף או בשווה כסף, בשל רכישת מצרך אחר של אותו ספק גדול (בסעיף זה – הנחה אסורה).
- (2ג) קמעונאי גדול לא יהיה צד להסדר עם ספק גדול הנכלל ברשימה, שתוצאתו היא הנחה אסורה";
- (3) אחרי סעיף 8 יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 63 לפסקאות (1) ו-(2)

לנוכח הריכוזיות הגבוהה במקטע ההפצה בענף המזון והטואלטיקה והעובדה שהספקים הגדולים, כהגדרתם בחוק המזון (בפרק זה – ספקים גדולים), מפיצים לקמעונאים היקף גדול של מצרכים, מוצע להרחיב את איסור הקשירה הקיים בסעיף 8 לחוק המזון. ולאסור על ספק גדול להתנות מתן הנחה אסורה לקמעונאי גדול, כהגדרתו בחוק המזון (בפרק זה – קמעונאי גדול), הנכלל ברשימה, כמשמעותה בסעיף 4 לחוק המזון, בהתאם למוצע בסעיף, הנחה אסורה היא הנחה שנותן ספק בעבור מצרך ממצרכיו, במישרין או בעקיפין, בכסף או בשווה כסף, בשל רכישת מצרך אחר ממצרכי אותו ספק גדול. במקביל לכך, מוצע לאסור על קמעונאי גדול להיות צד להסדר עם ספק גדול הנכלל ברשימה כאמור, שבמסגרתו ניתנת לקמעונאי הגדול הנחה אסורה.

לפסקה (3)

פרק ג' לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח–1988 (בפרק זה – חוק התחרות הכלכלית), קובע כי חברות, כהגדרתן בחוק זה, אשר חלים עליהן התנאים הקבועים לעניין זה, לא יתמזגו, אלא אם כן ניתנה תחילה הודעת מיזוג והתקבלה הסכמת הממונה על התחרות, בהתאם להוראות אותו פרק ולמבחנים הקבועים בו להשפעת המיזוג על התחרות.

כפי שמפורט לעיל, בשל הריכוזיות הגבוהה הקיימת בענף המזון וטואלטיקה, ובשים לב לעבודת צוות הריכוזיות במזון, שמונה בהחלטת ממשלה מס' 192 מיום ג' באדר התשפ"ג (24 בפברואר 2023), מוצע לאסור, על אף הקבוע בחוק התחרות הכלכלית, למשך תקופת הוראת השעה, על מיזוגים של חברות שאחת מהן היא יצרן גדול או ספק גדול והאחרת היא יצרן גדול, יצרן בינוני או ספק גדול, בהתאם להגדרות המוצעות לעניין זה.

סעיפים חוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ד–2014 63 ו-64 (בפרק זה – חוק המזון), נחקק במטרה לקדם כללי את התחרותיות בענף המזון ובתחום מוצרי הצריכה ולהביא להפחתת מחירי המצרכים לצרכן. חקיקת החוק נערכה בהתבסס על ממצאי הוועדה לבחינת התחרותיות והמחירים בענף המזון ובתחום מוצרי הצריכה (בפרק זה – ועדת קדמי) ועל ממצאי הוועדה להגברת התחרות והסרת החסמים בתחום הייבוא. על פי ממצאי ועדת קדמי, אשר פורסמו ביום כ"ח בתמוז התשע"ב (18 ביולי 2012), בעקבות ריבוי מיזוגים ורכישות בין ספקי מזון, נשלט ענף מוצרי המזון ותחום מוצרי הצריכה בידי מספר מצומצם של ספקים דומיננטיים בעלי נתח שוק גדול. לצד זאת, מתקיימות פרקטיות שונות של הגורמים הדומיננטיים בתחום, אשר מחזקות את מעמדם של גורמים אלה וכתוצאה מכך מפחיתות את התחרות במקטע הספקים ובמקטע הקמעונאים, ומביאות לעליית המחירים לצרכן ולפגיעה במגוון המוצרים שעומדים לרשותו.

בהמשך לוועדות אלה, נערכה בשנה האחרונה בחינה מקצועית שהעלתה ממצאים שלפיהם הריכוזיות הגבוהה בענף המזון והטואלטיקה עודנה גבוהה על אף רפורמות שנעשו במהלך השנים בנושא, ומחירי המזון והטואלטיקה שנמכרים על ידי הקמעונאים גבוהים גם הם ביחס לעולם. לנוכח זאת, מוצע לקבוע צעדים שיביאו להפחתת הריכוזיות ולהגברת התחרותיות בענף המזון והטואלטיקה.

מוצע לקבוע את ההוראות כהוראת שעה למשך שלוש שנים, אשר שר הכלכלה והתעשייה יהיה רשאי להאריכה בצו לתקופות נוספות שלא יעלו במצטבר על שלוש שנים נוספות. זאת כדי שיהיה ניתן לבחון את השפעת ההוראות האמורות על ענף המזון והטואלטיקה ואת הצורך בהן לאחר מספר שנים.

¹²² ס"ח התשע"ד, עמ' 438; התשפ"ג, עמ' 4247.

"חברה" – חברה שנוסדה ונרשמה לפי פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983¹²³, לרבות חברת חוץ כהגדרתה באותה פקודה, אגודה שיתופית רשומה כמשמעותה בפקודת האגודות השיתופיות¹²⁴, עמותה כמשמעותה בחוק העמותות, התש"ם-1980¹²⁵, ושותפות כהגדרתה בפקודת השותפויות [נוסח חדש], התשל"ה-1975¹²⁶;

"יצרן" – חברה, שמייצרת מצרכים בעצמה או באמצעות אחר, לרבות אדם קשור; לענין זה, "מצרך" – כהגדרתו בסעיף 29;

"יצרן בינוני" – יצרן שמחזור המכירות הכולל שלו לקמעונאים, או באמצעות קמעונאים, במישרין או באמצעות ספק, בישראל, בשנת 2021, עלה על סך של 25 מיליון שקלים חדשים ולא עלה על סך של 150 מיליון שקלים חדשים;

"יצרן גדול" – יצרן שמחזור המכירות הכולל שלו לקמעונאים, או באמצעות קמעונאים, במישרין או באמצעות ספק, בישראל, בשנת 2021, עלה על סך של 150 מיליון שקלים חדשים;

"מיזוג חברות" – כהגדרתו לפי חוק התחרות הכלכלית.

(ב) על אף האמור בחוק התחרות הכלכלית, לא יתמזגו חברות שאחת מהן היא יצרן גדול או ספק גדול, והאחרת היא יצרן גדול, יצרן בינוני או ספק גדול¹²⁷;

(4) בסעיף 17, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה 4

במטרה לעודד מכירת מצרכים של ספקים קטנים ובינוניים ובכך להגדיל את התחרותיות ולהפחית את הריכוזיות בענף המזון והטואלטיקה, מוצע לתת פטור מהחובה לקבל את אישור הממונה על התחרות לפתוח חנות גדולה נוספת באזור ביקוש שהשיעור המחושב בו כאמור בהודעה בדבר אזורי ביקוש עולה על 30% אך נמוך מ-50%, אם בששת החודשים שקדמו למועד פתיחת החנות הגדולה הנוספת, היקף המכירות של הקמעונאי הגדול של מצרכים שלא סופקו לו על ידי ספקים גדולים, היה גבוה מ-55% או שווה לו. כדי להגדיל את התועלת

סעיף 17 לחוק המזון אוסר על קמעונאים גדולים לפתוח חנות גדולה נוספת באזור ביקוש שנכלל בהודעה בדבר אזורי ביקוש, כהגדרתה בחוק המזון (בפרק זה – הודעה בדבר אזורי ביקוש). אלא אם כן קיבלו את אישור הממונה על התחרות, בכתב ומראש, ובהתאם לכללי האישור עוד נקבעו לענין זה, בין השאר, התנאים למתן אישור הממונה על התחרות, אשר משתנים בהתאם לשיעור הביקוש באזור שבו מבקש הקמעונאי לפתוח את החנות הנוספת, כפי שנקבעו בהודעה בדבר אזורי הביקוש.

¹²³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 37, עמ' 761; ס"ח התשס"ב, עמ' 4.

¹²⁴ חוקי א"י, כרך א', עמ' (ע) 336, (א) 360; ס"ח התשע"ח, עמ' 408.

¹²⁵ ס"ח התש"ם, עמ' 210.

¹²⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 28, עמ' 549; ס"ח התשל"ז, עמ' 308.

"(ב1) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), קמעונאי גדול לא יידרש לקבל את אישור הממונה לפתיחת חנות גדולה נוספת באזור ביקוש שהשיעור המחושב בו כאמור בהודעה בדבר אזורי ביקוש עולה על 30% אך נמוך מ-50%, אם בכל אחד מששת החודשים שקדמו למועד פתיחת החנות הגדולה, 55% או יותר מהיקף המכירות של המצרכים שמכר הקמעונאי הגדול, בישראל, לא היו של מצרכים שסופקו לקמעונאי הגדול בידי ספקים גדולים (בסעיף זה – האחוז הקובע).

(ב2) על אף האמור בסעיף קטן (ב1), האחוז הקובע יעלה בנקודת אחוז אחת בכל שנת כספים ביום 1 בינואר באותה שנה; הממונה יפרסם באתר האינטרנט הודעה על האחוז הקובע המעודכן לפי סעיף זה."

(5) בסעיף 23 –

(א) אחרי פסקה (8) יבוא:

"(א8) ספק גדול שהתנה מתן הנחה אסורה, בניגוד להוראות סעיף 8(ג1); (ב8) קמעונאי גדול שהיה צד להסדר עם ספק גדול שנכלל ברשימה, שתוצאתו היא הנחה אסורה, בניגוד להוראות סעיף 8(ג2);";

(ב) אחרי פסקה (10) יבוא:

"(א10) חברה שעשתה מעשה שיש בו משום מיזוג מלא או חלקי, בניגוד להוראות סעיף 8א;"

(6) בסעיף 27 –

(א) אחרי פסקה (8) יבוא:

"(א8) ספק גדול שהתנה מתן הנחה אסורה, בניגוד להוראות סעיף 8(ג1); (ב8) קמעונאי גדול שהיה צד להסדר עם ספק גדול שנכלל ברשימה, שתוצאתו היא הנחה אסורה, בניגוד להוראות סעיף 8(ג2);";

(ב) אחרי פסקה (10) יבוא:

"(א10) חברה שעשתה מעשה שיש בו משום מיזוג מלא או חלקי, בניגוד להוראות סעיף 8א;"

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (5) ו-(6)

מוצע להחיל את ההוראות הקבועות בסמך ג' לפרק ב' לחוק המזון, בנוגע לאכיפה, עונשין ועיצומים כספיים, על ההוראות המוצעות בהצעת חוק זו.

מהצעת המוצע ולאפשר לקמעונאים להיערך אליו באופן הדרגתי, מוצע לקבוע כי האחוז הקובע לעניין היקף המכירות כאמור, יעלה מדי שנת כספים, ב-1 בינואר בכל שנה, בנקודת אחוז נוספת.

64. תיקון חוק המזון – תחילה והוראת שעה (א) תחילתו של סעיף 8(ג1) ו-2(ג) לחוק המזון, כנוסחו בסעיף 63(2) לחוק זה, ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024).
- (ב) שר הכלכלה והתעשייה רשאי להאריך בצו את תקופת הוראת השעה בתקופות נוספות שלא יעלו במצטבר על שלוש שנים נוספות.
65. תיקון חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988¹²⁷, בסעיף 3, בפסקה (4) –
- (1) בפסקת משנה (ב), בסופה יבוא "ועל עופות – אם אחד הצדדים להסדר הוא מגדל עופות שהוא או אדם קשור אליו מחזיק משחטה";
- (2) בפסקת משנה (ד), אחרי ההגדרה "מגדל" יבוא:
- "משחטה" – מיתקן המיועד לביצוע אחת או יותר מפעולות אלה: שחיטת עופות, מריטת ניצותיהם והוצאת איברים מהם."

ד ב ר י ה ס ב ר

חקלאי). בסעיף זה מוצע לתקן את הפטור החקלאי כך שהסדר בין מגדלים, שנמצאים בקשרי בעלות עם משחטה, לגידול פטם, לא ייחשב כהסדר שאינו הסדר כובל. זאת מפני שהפטור החקלאי, נועד להגן על מגדלים ולא על גורמים תעשייתיים. בהתאם, הסדרים בין גורמים תעשייתיים שבבעלותם משחטות, אינם משרתים את תכלית הפטור החקלאי ולכן יש לצמצם את הפטור כך שלא יחול על הסדרים מסוג זה.

כמו כן, תיאום מחירים וכמויות במקטע הגידול של גורמים שבבעלותם משחטה בענפי עופות המאכל עשוי להביא לעליות מחירים לצרכן. לפיכך, כחלק ממאמציה של הממשלה להפחית את יוקר המחיה, מוצע לתקן את חוק התחרות הכלכלית כך שמי שעוסק בגידול עופות למאכל, שהוא או אדם קשור אליו מחזיק במשחטה, לא יחסה תחת הוראות סעיף 3(4) לחוק התחרות הכלכלית. על פי התיקון, על הסדר שצד לו הוא מי שעוסק בגידול עופות וקשור למשחטה כאמור, יחולו ההוראות הכלליות של חוק התחרות הכלכלית בנוגע להסדרים כובלים.

סעיף 64 כדי לאפשר לספקים הגדולים ולקמעונאים הגדולים להיערך להוראות החוק המוצעות במסגרת סעיף 8(ג1) ו-2(ג), כנוסחו בסעיף 63 לחוק מוצע זה, מוצע לקבוע כי תחילתם של סעיפים אלה תהיה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024). נוסף על כך מוצע לקבוע את ההוראות המוצעות בטיט חוק זו כהוראת שעה לשלוש שנים, אשר שר הכלכלה והתעשייה יהיה רשאי להאריכה בצו לתקופות נוספות שלא יעלו במצטבר על שלוש שנים נוספות, כדי שיהיה ניתן לבחון את השפעתן על ענף המזון והטואלטיקה ואת הצורך בהן לאחר אותה תקופה.

סעיף 65 חוק התחרות הכלכלית קובע איסור כללי על בני אדם המנהלים עסקים להתקשר ביניהם בהסדר כובל, ובכלל זה לתאם ביניהם מחירים, כמויות וכדומה. סעיף 3(4) לחוק התחרות הכלכלית קובע כי הסדר שעונה על התנאים הקבועים בסעיף, לא ייחשב הסדר כובל, ובין השאר מאפשר, בכפוף לתנאים הקבועים בו, לקיים הסדרים כובלים בתחום החקלאות (בפרק זה – פטור

¹²⁷ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התשע"ט, עמ' 246.

פרק י"ז: שמירה על מקרקעי ישראל

תיקון חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965¹²⁸ (בפרק זה – חוק התכנון והבנייה) – 66.

והבנייה

(1) האמור בסעיף 137 יסומן בסעיף קטן (א), ואחריו יבוא:

"(ב) הוגש לוועדה מקומית תשריט לגבי מקרקעין בבעלות משותפת של המדינה, רשות הפיתוח או הקרן הקיימת לישראל, יחד עם בעלים אחרים, לא תאשר הוועדה המקומית את התשריט אלא לאחר שהעבירה אותו לרשות מקרקעי ישראל לפרק זמן של 45 ימים לשם קבלת עמדתה לעניין אישור התשריט; חלף פרק הזמן האמור ולא התקבלה עמדת רשות מקרקעי ישראל, רשאית הוועדה המקומית לאשר את התשריט";

(2) בסעיף 145א –

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "בקשה להיתר במקרקעי ישראל";

(ב) בסעיף קטן (ב), אחרי "שר הפנים יקבע" יבוא "לעניין סעיף קטן (א)";

(ג) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) הוגשה בקשה להיתר לגבי מקרקעין בבעלות משותפת של המדינה, רשות הפיתוח או הקרן הקיימת לישראל, יחד עם בעלים אחרים, תינתן רשות מקרקעי ישראל את עמדתה לבקשה להיתר בתוך 45 ימים מיום שהוגשה לה הבקשה; לא תתקבל החלטה בבקשה להיתר אלא אם כן התקבלה עמדת רשות מקרקעי ישראל או שחלף פרק הזמן למתן עמדתה כאמור, לפי המוקדם";

ד ב ר י ה ס ב ר

להיתרי בנייה במקרקעין בבעלות משותפת אינו מאפשר את השלמת כלל הבדיקות הנדרשות לגיבוש מענה להן ומתן התייחסות בזמן.

כל אלה גורמים למצב שבו בקרקעות בבעלות משותפת של המדינה (למשל כ-250,000 דונם במחוז הצפון), קיים קושי לבצע פיתוח מיטבי של הקרקע וזכויות בנייה כדי לקדם בנייה של יחידות דיור ותשתיות.

בהתאם לכך, מוצע לתקן את סעיף 137 לחוק התכנון והבנייה ולקבוע כי כאשר מוגש לוועדה המקומית תשריט חלוקה בחלקה בבעלות משותפת עם קרקעות המדינה, תקבל הוועדה את עמדת רשות מקרקעי ישראל, בתוך פרק זמן קצוב, של 45 ימים, בטרם אישור תשריט החלוקה. עוד מוצע לקבוע כי אם לא התקבלה תגובת הרשות בתוך המועד האמור – יראו את רשות מקרקעי ישראל כאילו הודיעה שאינה מתנגדת לאישור התשריט.

נוסף על כך, מוצע לתקן את סעיף 145א לחוק התכנון והבנייה ולקבוע כי בקרקעות בבעלות משותפת יחד עם קרקעות המדינה, לא יאשר מוסד תכנון בקשה להיתר בנייה במקרקעין, בטרם קבלת התייחסות רשות מקרקעי ישראל, בדומה להסדר הקבוע כיום ביחס למקרקעי ישראל.

סעיף 66 לפסקאות (1) ו-(2)

ההסדר הקיים בסעיף 137 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (בפרק זה – חוק התכנון והבנייה), מאפשר לבעלים יחיד במקרקעין משותפים להגיש לוועדות המקומיות לתכנון ובנייה תשריט חלוקה של מקרקעין בבעלות משותפת עם המדינה, רשות הפיתוח וק"ל, וזאת בלי שתידרש הסכמת כלל הבעלים במקרקעין. כך, פעמים רבות תשריט חלוקה בחלקות בבעלות משותפת עם קרקעות המדינה מוגשים על ידי הבעלים הפרטיים ונדונים בוועדות התכנון, במרבית המקרים, בלי שהובאו לידיעת רשות מקרקעי ישראל. מצב דברים זה יוצר לרוב חלוקה שגויה בבסיסה או כוז שאינה מיטבית וגורעת למעשה מזכויות המדינה במקרקעיה.

כמו כן, בחינת ההסדר הקיים בסעיף 145א לחוק התכנון והבנייה לגבי בקשות להיתרי בנייה מעלה כי ההסדר אינו כולל כל התייחסות למקרקעין בבעלות משותפת של המדינה עם בעלים אחרים, וכי מצב זה לא נכנס תחת ההסדר הייחודי לגבי מתן הסכמת רשות מקרקעי ישראל לבקשה להיתר בנייה במקרקעי ישראל. מכיוון שכך, סד הזמנים הנתון בידי הרשות לבחינת בקשות

¹²⁸ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשע"ט, עמ' 81.

(3) בסעיף 157א(1), בסופו יבוא "בוצעה הסטייה מהיתר לפי סעיף קטן זה במקרקעין המפורטים בסעיף 243(א), רשאי גם מנהל הרשות לאכיפה במקרקעין או מי שהוא הסמיכו לכך להורות כאמור בסעיף קטן זה";

(4) בסעיף 221, בסעיף קטן (א), במקום "מ" 30 ימים" יבוא "מ" 45 ימים";

(5) בסעיף 222, בסעיף קטן (ב), בכל מקום, במקום "בתוך 60 ימים" יבוא "בתוך 90 ימים";

(6) בסעיף 1254, בסעיף קטן (א), אחרי "לקופת הרשות האוכפת" יבוא "בהתאם לפירוט שלהלן:

(1) לעניין ביצוע עבודה אסורה – חייב בתשלום הוצאות הביצוע מי שהורשע לפי סעיף 243(ג);

(2) לעניין שימוש אסור – חייב בתשלום הוצאות הביצוע מי שהורשע לפי סעיף 243(1);

(3) אם הרשות האוכפת היא היחידה הארצית לאכיפה, על גביית הוצאות שלא שולמו במועד לפי סעיף זה יחולו הוראות חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995¹²⁹;

(4) אם הרשות האוכפת היא ועדה מקומית, רשות מקומית המוסמכת לאכיפה או רשות הטבע והגנים, על גביית הוצאות הביצוע לפי סעיף זה תחול פקודת המסים (גבייה)."

ד ב ר י ה ס ב ר

תוקף הצווים לתקופה של 90 ימים במקום 60 ימים, כדי לאפשר את היערכות הרשות לאכיפה ובעיקר משטרת ישראל למתן סיוע לביצוע הצווים. הארכת התקופה לביצוע הצווים תאפשר הוצאה לפועל של מספר גדול יותר של צווים מינהליים, בסיוע משטרת ישראל, בלי להטיל על המשטרה עומס בלתי סביר, ובכך לחסוך בזמן שיפוטי מבתי המשפט בבקשות להארכת צווים.

לפסקה (6)

על פי ההסדר הקבוע בסעיף 1254 לחוק התכנון והבנייה, הוצאות עלויות הריסה שמוציאה הרשות לאכיפה במקרקעין בשל הריסות בגין צווים מינהליים ושיפוטיים ייתבעו בתביעה אזרחית מול האחראי על הבנייה. הסדר זה מייצר מצב שבו לשם גביית ההוצאות נדרשת המדינה לתבוע אזרחים, באמצעות פרקליטות המדינה. התביעות עצמן דורשות זמן ומשאבים של המדינה לצורך ניהול הליכים שעניינם החזר הוצאות כנגד חשבוניות שהוצאו בפועל. התיקון המוצע מבוסס על מנגנון קיים בחקיקה אחרת (חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984), ומאפשר את חיובו של מי שאחראי על ביצוע עבודה או שימוש אסורים לפי החוק, בתשלום ההוצאות שהוציאה הרשות לאכיפה במקרקעין בביצוע הצו. ההוצאות ישולמו לרשות לאכיפה במקרקעין, ועל גביית ההוצאות תחול פקודת המסים (גבייה). עוד מוצע להסמיך את המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות (בפרק זה – המרכז לגביית קנסות) לגבות את החוב בשל הוצאות שהוציאה הרשות לאכיפה

לפסקה (3)

סעיף 157א(1) לחוק התכנון והבנייה מאפשר כיום לרשות רישוי לנתק מתשתית החשמל או המים יחידה של מסחר, שירותים, תעשייה או דיוור, אם בנייתה נעשתה בסטייה מהיתר. במסגרת תפקידה פועלת הרשות לאכיפה במקרקעין נגד עבירות לפי חוק התכנון והבנייה שהן משמעותיות יותר בהיקפים וביעודי הקרקע הרגילים יותר מאשר רשות הרישוי, על פי רוב. משום כך מוצע לאפשר את הסמכות גם לרשות לאכיפה במקרקעין במקרים של בנייה בלא היתר או בסטייה מהיתר, במקרקעין שהוגדרו בסעיף 243(א) (כמקרקעין שאליהם התייחס המחוקק ברמת חומרה גבוהה יותר (מקרקעין המיועדים לתשתיות לאומיות; מקרקעין המצויים בסביבה החופית; מקרקעין שהוכרו כקרקע חקלאית; מקרקעין שהם גן לאומי או שמורת טבע, או מיועדים לכך, ומקרקעין המיועדים בתוכנית לשטחים ציבוריים פתוחים).

לפסקאות (4) ו-(5)

הרשות לאכיפה במקרקעין מוציאה מדי שנה מאות צווים מינהליים. כך למשל, בשנת 2021 הוציאה הרשות 1,838 צווים מינהליים ובשנת 2022 הוציאה 2,026 צווים מינהליים. אחוז ביצוע הצווים בחמש השנים האחרונות עומד כעת על כ-70%. מוצע לתקן את סעיף 221(א) לחוק התכנון והבנייה ולהאריך את תקופת האכלוס המאפשרת הריסת בנייה לא חוקית לתקופה של 45 ימים במקום 30 ימים, וכן לתקן את סעיף 222(ב) לחוק האמור ולהאריך את

¹²⁹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170.

67. (א) תחילתו של סעיף 1254(א) לחוק התכנון והבנייה בנוסחו בסעיף 66(6) לחוק זה, במועד תחילת צו שקבע את סכום ההוצאות לביצוע צווים לפי סעיף 1254(ב) לחוק התכנון והבנייה.

(ב) סעיף 137(ב) לחוק התכנון והבנייה בנוסחו בסעיף 66(1) לחוק זה וסעיף 145א(ג) לחוק התכנון והבנייה בנוסחו בסעיף 66(2)(3) לחוק זה יחולו על תשריטים לגבי מקרקעין בבעלות משותפת ועל בקשות להיתר לגבי מקרקעין בבעלות משותפת, כמשמעותם בסעיפים האמורים, בהתאמה, אשר הוגשו לוועדה המקומית או לרשות הרישוי כמשמעותן בסעיפים 17 ו-30 לחוק האמור, בהתאמה ולפי העניין, החל מיום תחילתו של חוק זה.

68. תיקון חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995¹³⁰, בסעיף 1, בפסקה (16) להגדרה "חוב", במקום "קנס שהטיל בית משפט או קנס מינהלי, המשולם לקופת ועדה מקומית כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (בחוק זה – ועדה מקומית)" יבוא "קנס שהטיל בית משפט, קנס מינהלי או הוצאות ביצוע לפי סעיף 1254 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, המשולמים לקופת ועדה מקומית כמשמעותה בחוק האמור (בחוק זה – ועדה מקומית)", במקום "לגבות" יבוא "לגבותם" ובמקום "לא ייגבו הקנס" יבוא "לא ייגבו הקנס או ההוצאות, לפי העניין".

ד ב ר י ה ס ב ר

נוסף על כך, מוצע לקבוע כי ההסדרים בדבר קבלת עמדת רשות מקרקעי ישראל לתשריטי חלוקה ובקשות היתר במקרקעין שבהם המדינה בבעלות משותפת עם אחרים, יחולו על תשריטים ובקשות היתר שהוגשו לוועדה המקומית או לרשות הרישוי החל מיום תחילתו של חוק זה.

סעיף 68 בחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 (בפרק זה – חוק המרכז לגביית קנסות), הוסמן המרכז לגביית קנסות לגבות בעבור הוועדות המקומיות קנס שהטיל בית משפט או קנס מינהלי המשולם לוועדה מקומית כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה. כדי שלוועדות המקומיות תהיה אפשרות לגבות גם הוצאות שהוציאו בשל ביצוע צו לפי סעיף 1254 לחוק התכנון והבנייה בנוסחו המוצע בפרק זה, מוצע לתקן את חוק המרכז לגביית קנסות, כך שהוועדה המקומית תוכל לפנות ולבקש את הסמכת המרכז גם באשר לחוב זה. תיקון זה ייתן מענה מקיף לצורך הוועדות בגביית חובותיהן.

לביצוע הצו, ככל שלא שולמו על ידי החייב בביצוע הצו. נכון להיום הליך גביית ההוצאות הוא כאמור בהגשת תביעת השבה כלפי החייב בביצוע הצו. הליך זה אינו יעיל או מוצדק בנסיבות העניין, ועל כן מוצע ליעל את תהליך הגבייה כך שיבוצע על ידי גורם מינהלי ומיומן לכך, האמון על גביית חובות המדינה. לאחר שייקבעו בתקנות סכומים מוגדרים של ההוצאות שישולמו בגין ביצוע הצו, יוכל המרכז לגביית קנסות לגבות את החובות בשל ההוצאות, אם אלה לא ישולמו על ידי החייב בביצוע הצו, במועד כפי שייקבע.

סעיף 67 מוצע לקבוע את תחילת הסדרי גביית הוצאות ביצוע הצו לפי סעיף 1254 המוצע למועד תחילת צו שייקבע על ידי שר הפנים באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, בעניין סכום ההוצאות לביצוע צווים, מכוח סמכותו לפי סעיף 1254(ב) לחוק התכנון והבנייה.

¹³⁰ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170; התשפ"ב, עמ' 1010.

תיקון חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע) 69. בסעיף 4(א) לחוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), התשמ"א-1981¹⁵¹, אחרי "ולא יאוחר משלושים ושישה חודשים מיום התפיסה" יבוא "ואם היו מקרקעי הציבור מיועדים – לא יאוחר מ־60 חודשים מיום התפיסה", ובסופו יבוא "לעניין זה –

"מקרקעי ציבור מיועדים" – מקרקעין הכלולים בתחום תוכנית בת תוקף שייעודם למגורים, תעשייה, מלאכה, מסחר, מלונאות, שטח ציבורי פתוח, דרך, מיתקני תשתיות או תשתיות לאומיות, ובלבד שהמקרקעין אינם משמשים בפועל למגורים;

"דרך", "מיתקני תשתיות", "תוכנית" ו"תשתיות לאומיות" – כהגדרתם בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965¹⁵².

ד ב ר י ה ס ב ר

המדינה לפינוי הפלישה הוא ניהול הליכים משפטיים הנמשכים בדרך כלל פרק זמן ארוך. מנתוני רשות מקרקעי ישראל לגבי חמש השנים האחרונות עולה כי שיעור ההצלחה בפינוי פלישות כאלה הוא נמוך יחסית ועומד על 50% בלבד מכלל הפלישות הישנות. הרחבת התקופה שבמסגרתה יהיה ניתן לפעול להוצאת צו סילוק תוביל לכך שכמות הפלישות תרד באופן משמעותי, וכך ישוחררו שטחים נדרשים לפיתוח ולשיווק. לכן מוצע לתקן את חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), התשמ"א-1981, ולקבוע כי במקרה של תפיסת קרקע שלא כדין, יהיה ניתן להוציא צו מינהלי בתוך תקופה של 60 חודשים מיום התפיסה ולא 36 חודשים מיום התפיסה כפי שקבוע בחוק כיום. זאת במטרה לאפשר התמודדות באמצעים מינהליים עם מספר גדול יותר של פלישות.

סעיף 69 מקרקעי ישראל פרושים על פני שטח נרחב. משום כך אין ביכולתה של רשות מקרקעי ישראל לבצע פיקוח הדוק ורצוף על כל הקרקעות שבניהולה, והדבר פותח פתח לפלישה בלתי מבוקרת לקרקע, שאף עשוי לחלוף זמן עד לאיתורה בידי מפקחי רשות מקרקעי ישראל. פלישה למקרקעי ישראל פוגעת בגיעה קשה במשאב ציבורי ונוסף על כך, לעיתים תכופות, היא מעכבת פיתוח ובנייה במקרקעין. בשנים האחרונות מתחדד הצורך בכלי אכיפה יעילים למיגור הפלישות שכן פעמים רבות הפלישות מונעות שיווק של אלפי יחידות דיור, והימשכות ההליכים המשפטיים אינה מאפשרת פינוי יעיל ומהיר של הקרקע כדי שיהיה ניתן לממש את ייעודה.

בהתאם להוראה הקבועה כיום בחוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), התשמ"א-1981, לא ניתן להוציא צו לסילוק יד מינהלי לגבי פלישה שהתרחשה לפני יותר מ־36 חודשים. בנסיבות אלה, הכלי היחיד העומד לרשות

¹⁵¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 105.

¹⁵² ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

פרק י"ח: יעול מערכי האבטחה

תיקון החוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים 70. בחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998¹³³ (בפרק זה – החוק להסדרת הביטחון) –

(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "הוועדה" יבוא:

"הוועדה המייעצת" – ועדה מייעצת שהוקמה לפי סעיף 11א¹³⁴;

(ב) אחרי ההגדרה "מערכות ממוחשבות חיוניות" יבוא:

"סוג פעולות אבטחה" – כל אחד מאלה:

(1) פעולות אבטחה ימית;

(2) פעולות אבטחה פיזית;

(3) פעולות לאבטחת מידע;

(4) פעולות לאבטחת מערכות ממוחשבות חיוניות;

"עלות תקציבית" – הסכום הנקוב בהגדרת "הצעת חוק תקציבית" בסעיף

3ג לחוק-יסוד: משק המדינה¹³⁴;

(ג) אחרי ההגדרה "קצין משטרה" יבוא:

"רשות האסדרה" – כמשמעותה בסעיף 4 לחוק עקרונות האסדרה,

התשפ"ב-2021¹³⁵;

(2) בסעיף 10 –

דבריו הסבר

שאינו אחראי על ההוצאה התקציבית ועל המשמעויות הכלכליות, וכדי לצמצם פער זה נדרשת הטמעה של מנגנון ייעודי לעניין זה לתוך תהליך קבלת ההחלטות. מטרת השינוי המוצע בתיקון זה היא לייעל את מנגנון קביעת ההנחיות המקצועיות מכוח החוק להסדרת הביטחון, באופן שיטמיע בתהליך קביעת ההנחיות שיקולים כלכליים ותקציביים.

סעיף 70 לפסקה (1)

מוצע להוסיף לסעיף 1 לחוק הגדרות למונחים המשמשים בתיקון המוצע, ובהם "הוועדה המייעצת" המוקמת לפי סעיף 11א המוצע, "סוג פעולות אבטחה", "עלות תקציבית" ו"רשות האסדרה".

לפסקה (2)

מוצע להוסיף לסעיף 10 לחוק להסדרת הביטחון את סעיף קטן (2א) ובו לקבוע כי בבואו לתת הנחיות מקצועיות מן הסוגים המפורטים בסעיף 11א(ה) המוצע, יירדש הקצין המוסמך להטמיע לתוך מערך השיקולים המנחה אותו גם שיקולים כלכליים ותקציביים, וכן לבחון השפעות משקיות

כללי הוצאות האבטחה במדינת ישראל גבוהות ובכל שנה עלותובשיעור גבוה. שיעורי הגידול של תקציבים בתחומי האבטחה הינם גבוהים מאוד ועומדים בממוצע על כ-8% בשנים האחרונות. מלבד השפעת העלות הכלכלית על תקציב המדינה, הרגולציה הנוקשה באבטחה מייצרת השפעות שליליות בכלכלה הישראלית, בין השאר בשל היותה מעודדת העסקה בפריזון נמוך במקום שימוש בטכנולוגיות, ובעלת השפעה ישירה על יוקר המחיה.

החוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (בפרק זה – החוק להסדרת הביטחון). קובע כי לקצין מוסמך נתונה הסמכות לתת הנחיות מקצועיות לגוף ציבורי, לממונה ביטחון או לאחראי על אבטחת מערכות ממוחשבות חיוניות, בכל הנוגע לפעולות אבטחה, ובכלל זה הנחיות בעניין בקרה ודיווח. עם זאת, הקצינים המוסמכים לעיתים אינם מודעים להשלכות הכלכליות של הנחיותיהם המקצועיות, וכן לא מוטלת עליהם חובה לערוך דוח הערכת השפעות אסדרה (RIA) טרם מתן ההנחיות. נוסף על כך, קיים פער מובנה לעניין השלכות כלכליות, תקציביות ומשקיות, בהחלטות שמתקבלות על ידי גורם

¹³³ ס"ח התשנ"ח, עמ' 348; התשפ"ג, עמ' 23.

¹³⁴ ס"ח התשל"ה, עמ' 206.

¹³⁵ ס"ח התשפ"ב, עמ' 125.

(א) אחרי סעיף קטן (א1) יבוא:

"(2א) (1) קצין מוסמך או מי שהוא הסמיך לכך לא ייתן לגוף ציבורי הנחיות מקצועיות מן הסוגים המפורטים בסעיף 11א(ה) אלא לאחר ששקל שיקולים כלכליים ותקציביים ובחן את ההשפעות המשקיות האפשריות של ההנחיות המקצועיות, ולאחר שהביא לפני הוועדה המייעצת את ההנחיות ושקל את המלצותיה, אם ניתנו, בהתאם להוראות סעיף 11א.

(2) לשם ביצוע הבחינה האמורה בפסקה (1), רשאי הקצין המוסמך או מי שהוא הסמיך לכך לפנות לגוף הציבורי לקבלת הערכת עלויות של יישום ההנחיות המקצועיות וכן סקירה של ההשפעות המשקיות האפשריות; הגוף הציבורי ימסור לקצין המוסמך את הערכת העלויות והסקירה האמורות בתוך 15 ימים מיום פניית הקצין המוסמך.

(3א) הנחיה מקצועית שעלות יישומה עולה על העלות התקציבית תעמוד בתוקפה לתקופה שלא תעלה על חמש שנים, ואולם אין בכך כדי לגרוע ממכוחו של הקצין המוסמך לאחר שפעל כאמור בסעיף קטן (2א) לחדש את ההנחיה המקצועית לתקופות נוספות."

(ב) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) הקצין המוסמך יתעד באופן מרוכז את ההנחיות המקצועיות שנתן לגופים הציבוריים המונחים על ידו.

ד ב ר י ה ס ב ר

מקצועיות מסוגים מסוימים, כמפורט לעיל, מוצע לקבוע כי הנחיה מקצועית כלשהי שעלות יישומה עולה על הסכום הנקוב בהגדרת "הצעת חוק תקציבית" בסעיף 33 לחוק יסוד: משק המדינה (בפרק זה – עלות תקציבית), תעמוד בתוקפה לתקופה של חמש שנים בלבד. זאת במטרה לבחון, אחת לחמש שנים, לכל הפחות, את ההנחיות המקצועיות שיש להן עלות תקציבית משמעותית ובאופן זה לוודא שיש הצדקה ליישום הנחיות מקצועיות המטילות נטל משמעותי על הקופה הציבורית.

עם זאת, מוצע כי לא יהיה בכך כדי לגרוע ממכוח הקצין המוסמך לחדש את ההנחיה המקצועית לתקופות נוספות, לאחר שפעל בהתאם להוראות סעיף קטן (2א) המוצע.

עוד מוצע לקבוע את חובתו של הקצין המוסמך לתעד באופן מרוכז את ההנחיות המקצועיות שנתן לגופים הציבוריים המונחים על ידו, כדי להבטיח זיכרון ארגוני ויכולת בקרה וביקורת עצמית.

נוסף על כך מוצע להטיל על הקצין המוסמך ליידע בכתב את הגוף הציבורי בעת מתן ההנחיות, על אפשרותו לבקש עיון חוזר בהנחיות המקצועיות שניתנו לו לפי סעיף 10א לחוק או להגיש ערר לפי סעיף 11 לחוק, על החלטה שניתנה בבקשה לעיון חוזר כאמור, לפי העניין.

אפשרויות בשל ההנחיות. להנחיות מקצועיות יכולות להיות השפעות כלכליות כגון הצורך להקצות יותר משאבי זמן או כוח אדם לשם יישום ההנחיה, או השפעות משקיות כגון עלייה במחיר המוצר או השירות שמספק הגוף הציבורי לאזרחים ויצירת עיכוב במתן השירות כתוצאה מהחמרת דרישות בבידוק ביטחוני. אומנם הקצין המוסמך רשאי לתת הנחיות מקצועיות אף אם הן יוצרות את ההשפעות האמורות, ואולם עליו להיות מודע להן ולהביאן בחשבון במסגרת שיקוליו. רצוי אף ששיקולים אלה יישקלו על ידי הקצין המוסמך גם בשאר ההנחיות המקצועיות שהוא נותן, אלא שמוצע לקבוע כי קיימת חובה לשקול אותם בהנחיות מקצועיות מהסוגים שיפורטו בסעיף קטן (ה) לסעיף 11א המוצע. כמו כן, בטרם תינתן ההנחיה המקצועית מהסוג האמור יידרש הקצין המוסמך להעביר את טיטת ההנחיות להתייעצות עם הוועדה המייעצת שתוקם לפי סעיף 11א המוצע.

עוד מוצע לקבוע, כי הקצין המוסמך רשאי לפנות לגוף הציבורי לצורך קבלת הערכה ראשונית של העלויות של יישום ההנחיות המקצועיות מהסוגים המפורטים בסעיף 11א וכן סקירת השלכות משקיות אפשריות, ועל הגוף הציבורי יהיה למסור אותם לקצין המוסמך בתוך 15 ימים מיום שפנה אליו.

בלי לגרוע מחובת הקצין המוסמך לשקול שיקולים כלכליים ולהתייעץ עם הוועדה המייעצת טרם מתן הנחיות

(ה) הקצין המוסמך יידע בכתב את הגוף הציבורי, בעת מתן ההנחיות המקצועיות או שינוי, כי קיימת אפשרות לעיון חוזר בהנחיות המקצועיות לפי סעיף 10א, ולהגשת ערר על החלטה שניתנה בבקשה לעיון חוזר לפי סעיף 11.

(3) בסעיף 11, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

“(א) תמונה ועדת ערר בת שלושה חברים, ואלה יהיו חבריה:

(1) נציג הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך הנותן את ההנחיה שעליה עוררים, שימנה ראש הממשלה, השר או שר הביטחון, לפי העניין, והוא יהיה יושב הראש;

(2) נציג ציבור בעל כישורים, ניסיון והכשרה בתחום הביטחון והאבטחה, שימנה ראש הממשלה, השר או שר הביטחון, לפי העניין;

(3) נציג ציבור בעל כישורים, ניסיון והכשרה בתחום הניהול והכלכלה, שימנה שר האוצר יחד עם ראש הממשלה, השר או שר הביטחון, לפי העניין.”

(4) אחרי סעיף 11 יבוא:

”ועדה מיעצת 11א. (א) תוקם ועדה מיעצת שתפקידה לייעץ לקצין המוסמך בשאלות הנוגעות לתהליך קבלת ההחלטות וניהול הסיכונים באבטחה בגופים ציבוריים בשים לב להשפעות הכלכליות, התקציביות והמשקיות, ככל שישנן, של הנחיות מקצועיות מן הסוגים המפורטים בסעיף קטן (ה).

(ב) חוות דעתה של הוועדה המיעצת תכלול את מסקנותיה בדבר אופן הביצוע של תהליך בחינת ניהול הסיכונים בשים לב להשפעות הכלכליות, התקציביות והמשקיות של ההנחיות המקצועיות, ועשויה לכלול המלצות לטיוב של התהליך האמור; חוות דעת הוועדה תהיה מיעצת, ואין בה כדי לגרוע מסמכותו של הקצין המוסמך לתת הנחיות מקצועיות לפי סעיף 10א).

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיפים קטנים (א) ו-(ב)

כדי לאפשר תהליך עבודה מעמיק וסדור של ניהול סיכונים תוך בחינת השפעות כלכליות, תקציביות ומשקיות לצד השיקולים הביטחוניים הנשקלים בתהליך קביעת הנחיות מקצועיות, מוצע להקים ועדה מיעצת שתפקידה לייעץ לקצין המוסמך בעניין תהליך בחינת ההשפעות כאמור לצד השיקולים הביטחוניים. חוות דעתה עשויה לכלול המלצות לטיוב של התהליך האמור, אך אין בה כדי לגרוע מסמכות הקצין המוסמך לתת הנחיות מקצועיות לפי סעיף 10א) לחוק, והיא אינה נכנסת בנעלי הקצין המוסמך בבחירת החלופה האבטחתית.

לפסקה (3)

מוצע לתקן את סעיף 11א) לחוק שעניינו חברי ועדת הערר לעניין הנחיות מקצועיות, ולקבוע כי הנציג בעל כישורים בתחום הניהול והכלכלה בוועדת הערר ימונה במשותף על ידי שר האוצר ואחד משלושת השרים הממונים על הגופים שאליהם משתייכים הקצינים המוסמכים – ראש הממשלה, השר לביטחון לאומי או שר הביטחון, לפי זהות הקצין המוסמך שעל הנחיותיו המקצועיות מוגש הערר.

לפסקה (4)

מוצע להוסיף את סעיף 11א, שיסדיר את פעילות הוועדה המיעצת.

(ג) אלה חברי הוועדה המייעצת:

- (1) נציג רשות האסדרה שימנה יושב ראש רשות האסדרה, והוא יהיה יושב הראש;
- (2) נציג הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך, שימנה ראש הגוף כאמור, לפי העניין;
- (3) נציג אגף תקציבים במשרד האוצר שימנה הממונה על התקציבים במשרד האוצר;
- (4) נציג בעל מומחיות בתחום האבטחה, שימנה השר האחראי על הקצין המוסמך, לפי העניין, מקרב עובדי משרדו או מקרב הציבור;
- (5) לעניין הנחיות מקצועיות לגוף ציבורי שאינו משרד ממשלתי – נציג המשרד הממשלתי האחראי על הגוף הציבורי או על תחום הפעילות שלו, שימנה השר האחראי על אותו משרד.

(ד) על הוועדה המייעצת יחולו הכללים המפורטים להלן:

- (1) לא ימונה חבר ועדה אלא אם כן נקבעה לו התאמה ביטחונית למשרה בהתאם לסיווג הביטחוני הדרוש, כפי שיקבע הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך, לפי העניין;
- (2) מי שמוסמך למנות חבר ועדה מייעצת לפי סעיף זה רשאי למנות לו ממלא מקום, שעליו יחולו הכללים החלים על חבר הוועדה המייעצת;

ד ב ר י ה ס ב ר

אגף התקציבים בוועדה יש זווית ראייה רוחבית לעניין ההשלכות הכלכליות, התקציביות והמשקיות, על בסיס היכרותו עם המשרדים הממשלתיים.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע את הכללים אשר יחולו על הוועדה המייעצת:

חבר ועדה לא ימונה אלא אם כן נקבעה לו התאמה ביטחונית למשרה בהתאם לסיווג הביטחוני הדרוש, כפי שיקבע הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך, לפי העניין; מי שמוסמך למנות חבר ועדה לפי סעיף זה, רשאי למנות לו ממלא מקום ובלבד שיחולו עליו הכללים החלים על חבר הוועדה שאת מקומו הוא ממלא, ובכלל זה ביחס לסיווג ביטחוני ורקע מתאימים; קיום הוועדה המייעצת, סמכויותיה ותוקף החלטותיה, לא ייפגעו מחמת שהתפנה מקומו של חבר בה, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שמכהנים בה רוב חבריה; בלי לגרוע מן האמור, מוצע כי המניין החוקי לישיבת הוועדה המייעצת יהיה רוב חבריה ובהם נציג הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך, אלא אם כן נעדר מן הישיבה בלא הודעה בעניין ליושב ראש הוועדה, או הסכים לקיום הישיבה בהיעדרו.

לסעיף קטן (ג)

מוצע שלחברי הוועדה המייעצת ימונו גורמים בעלי מקצועיות הן בתחום האבטחה והן בתחומים כלכליים-תקציביים. בראש הוועדה המייעצת יעמוד נציג רשות האסדרה, שהוא גורם בעל מומחיות בתחום תהליכי קביעת מדיניות ציבורית, תוך בחינת השפעות כלכליות ומשקיות וניהול סיכונים. שאר החברים יהיו: נציג הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך; נציג אגף התקציבים במשרד האוצר; נציג בעל מומחיות בתחום האבטחה שימנה השר האחראי על הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך, הוא השר לביטחון לאומי או ראש הממשלה, לפי העניין; ובמקרים שבהם ההנחיות המקצועיות ניתנות לגוף ציבורי שאינו משרד ממשלתי – נציג המשרד הממשלתי האחראי על הגוף הציבורי או על תחום פעילותו, כגון משרד התחבורה, משרד החינוך או משרד הבריאות. זאת, משום שלמשרד האחראי על הגוף הציבורי או על תחום פעילותו יש יתרון בהיכרות עם ההשלכות הכלכליות, התקציביות והמשקיות של ההנחיות המקצועיות על הגוף הציבורי או על תחום הפעילות האמור.

ביחס לגוף ציבורי שהוא משרד ממשלתי, אין צורך במינוי נציג של אותו משרד לחבר בוועדה, היות שלנציג

(3) קיום הוועדה המייעצת, סמכויותיה ותוקף החלטותיה, לא ייפגעו מחמת שהתפנה מקומו של חבר בה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שמכהנים בה רוב חבריה;

(4) בלי לגרוע מהאמור בפסקה (3), מונה נציג הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך, המניין החוקי לשיבת הוועדה המייעצת יהיה רוב חבריה ובהם נציג הגוף האמור, אלא אם כן נעדר מן הישיבה בלא הודעה ליושב ראש הוועדה המייעצת, או הודיע על הסכמתו לקיום הישיבה בהיעדרו;

(5) דיוני הוועדה המייעצת יהיו חסויים, ואולם לגבי עניינים שאינם מסווגים – רשאית הוועדה לקבוע אחרת בהסכמת נציג הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך; המלצות הוועדה המייעצת יימסרו לבעלי סיווג ביטחוני מתאים בלבד;

(6) הוועדה המייעצת תקבע את סדרי עבודתה אם לא נקבעו לפי חוק זה, בכפוף לקביעת הגוף שאליו שייך קצין המוסמך לעניין סיווג ביטחוני ואבטחת מידע.

(ה) הנחיה מקצועית שתוגש לוועדה המייעצת (בסעיף זה – הנחיה מקצועית נבחנת), תהיה אחת מאלה:

(1) הנחיה מקצועית ראשונה של הקצין המוסמך לגוף ציבורי אשר לא הונחה על ידו בעבר לעניין אותו סוג פעולות אבטחה;

(2) אחת לחמש שנים – בחינה כמכלול של כלל ההנחיות המקצועיות מאותו סוג פעולות אבטחה, שניתנו לגוף ציבורי, אם עלותן המצטברת עולה על פי שניים מהעלות התקציבית;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ה)

לצורך מיקוד עבודת הוועדה המייעצת בהנחיות בעלות השלכות משמעותיות, מוצע לקבוע קריטריונים להנחיות המקצועיות שיוגשו לקבלת חוות דעת הוועדה:

(1) הנחיות מקצועיות ראשונות שניתנות לגוף ציבורי שלא הונחה בעבר לעניין אותו סוג פעולות אבטחה על ידי אותו קצין מוסמך;

(2) אחת לחמש שנים – בחינה כמכלול של כלל ההנחיות המקצועיות מאותו תחום פעולות אבטחה שניתנו לגוף ציבורי מסוים, אם עלותן המצטברת עולה על פי שניים מהעלות התקציבית;

נוכחותו של נציג הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך בדיוני הוועדה, מקבלת מעמד בכיר ביחס לנציגים האחרים, בשל החשיבות הרבה שיש למקצועיות של הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך בתחום האבטחה ולאחריותו לרמת האבטחה בגוף הציבורי. עם זאת, יש לאפשר קיום של דיוני הוועדה בהיעדרו, במקרים מסוימים.

מוצע כי דיוני הוועדה יהיו חסויים, אך בעניינים שאינם מסווגים, הוועדה תהיה רשאית לקבוע אחרת, בהסכמת נציג הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך, ובכל מקרה, המלצות הוועדה המייעצת יימסרו לבעלי סיווג ביטחוני מתאים. עוד מוצע, כי הוועדה תקבע את סדרי עבודתה, אם לא נקבעו לפי החוק להסדרת הביטחון ובכפוף למגבלות סיווג ביטחוני ואבטחת מידע כפי שיקבע הגוף שאליו שייך הקצין המוסמך.

(3) שינוי בהנחיות מקצועיות, מאותו סוג פעולות אבטחה, הניתנות לגוף ציבורי במהלך שנה נתונה, אשר מתקיים לגביו אחד או יותר מהמאפיינים המפורטים להלן:

(א) עלות יישום השינוי ביחס לגוף הציבורי היא בגובה העלות התקציבית, לפחות;

(ב) עלות יישום השינוי ההנחיה המקצועית עולה על 25% מעלות ההנחיה הקיימת, על בסיס הערכה תקציבית של הגוף הציבורי, ובלבד שהעלות של יישום שינוי ההנחיה לא פוחתת ממחצית העלות התקציבית;

(ג) שינוי ההנחיה חל על כמה גופים ציבוריים הכפופים להנחיית הקצין המוסמך ועלותו המצטברת עולה על פי שלושה מהעלות התקציבית;

(ד) הגוף הציבורי הניח לפני הקצין המוסמך ממצאים מבוססים המעלים חשש ממשי כי ההנחיה המקצועית הנבחנת עשויה להביא לפגיעה משמעותית ביוקר המחיה, בפריזון, בתוצר או בשגרת החיים התקינה.

(ו) על אף האמור בסעיף 10(א2), הוועדה המייעצת רשאית לפטור קצין מוסמך מהתייעצות עימה, בעניינים מסוימים או בהנחיות מקצועיות הניתנות לגופים ציבוריים מסוימים, אם מצאה כי לא מתקיימות התכליות שלשמן מבוצעת ההתייעצות לפי סעיף זה.

(ז) הוועדה המייעצת לא תדון בהנחיות מקצועיות –

ד ב ר י ה ס ב ר

לוועדה המייעצת לפטור קצין מוסמך מהתייעצות בעניינים מסוימים או בהנחיות מקצועיות הניתנות לגופים ציבוריים מסוימים, אם היא סבורה כי התכליות שלשמן מבוצעת ההתייעצות עימה אינן מתקיימות באותם מקרים מסוימים.

עוד מוצע כי הוועדה לא תדון בהנחיות מקצועיות מסוגים מסוימים: הנחיות של קצין מוסמך לגוף שאליו הוא משתייך, זאת, כיוון שבהחלטות המתקבלות בתוך הגופים הרלוונטיים מובאים בחשבון באופן מובנה גם שיקולים כלכליים ותקציביים; כאשר החוק להסדרת הביטחון מחייב את הקצין המוסמך להתייעץ עם גורם חיצוני, שאינו הגוף הציבורי, לפני מתן ההנחיות המקצועיות; הנחיות שהתקבלה בעניינן החלטה של הממשלה או ועדת שרים לפי סעיף 5 לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002, לפי סעיפים 7(ב2) או (4) לאותו חוק; והנחיות שניתנות למפעלי מערכת הביטחון ומפעלים המייצרים מוצרים בעבור מערכת הביטחון, כפי שמוגדרים בצו של שר הביטחון, בהתאם לפרט (3) לתוספת הראשונה לחוק להסדרת הביטחון.

(3) שינוי בהנחיות מקצועיות מאותו סוג פעולות אבטחה במהלך שנה נתונה, אשר עומד באחד מהתבחינים האלה: שינוי שעלות יישומו שווה לעלות התקציבית או עולה עליו; שינוי שעלות יישומו משמעותית ביחס להנחיה המקצועית הקיימת; שינוי בהנחיות המשפיעות על כמה גופים ציבוריים במקביל, בעלות מצטברת גבוהה; או הנחיות שלגביהן הניח הגוף הציבורי ממצאים מבוססים המעלים חשש ממשי כי יישומן יביא לפגיעה משמעותית בהתנהלותו הכלכלית או שיהיו לו נגזרות משמעותיות על המשק, הכלכלה והחברה. לדוגמה, כאשר יישום ההנחיה יגרום לשיבושים בתחבורה או בתעבורת נוסעים, לפגיעה ביכולת התפקוד של הגוף הציבורי שתביא לירידה משמעותית בתוצר ולהשחתת העלויות העודפות על האזרחים כך שמחיר השירות או המוצר שמספק הגוף הציבורי יעלה, וכיוצא באלה.

לסעיפים קטנים (ו) ו-(ז)

כדי למקד את עבודת הוועדה המייעצת ביחס להנחיות המקצועיות הנדרשות לבחינה, מוצע לאפשר

(1) של קצין מוסמך הניתנות לגוף שאליו הוא שייך;
(2) של קצין מוסמך שחלה עליו לפי חוק זה חובת התייעצות עם גורם אחר, לפני מתן ההנחיות המקצועיות;

(3) אשר בענייני התקבלה החלטה של הממשלה או של ועדת השרים שהוקמה לפי סעיף 5 לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002¹³⁶, לפי סעיף 7(ב)(2) או (4) לאותו חוק;

(4) שנציג הממונה על הביטחון במערכת הביטחון נותן למשרד הביטחון, "מפעלי מערכת הביטחון" ולמפעלים המייצרים מוצרים בעבור מערכת הביטחון, כפי שהם מוגדרים בצו של שר הביטחון, בהתאם לפרט (3) לתוספת הראשונה.

(ח) לשם גיבוש חוות דעתה של הוועדה המייעצת, יעביר הקצין המוסמך לעיונה, עם העתק לגוף הציבורי, את טיוטת ההנחיות המקצועיות הנבחרות, בצירוף התייחסות הכוללת את כל אלה:

(1) הסבר בדבר הצורך האבטחתי שאותו ישרת ההנחיות המקצועיות הנבחרות; הסבר כאמור יכול שייערך בידי הגוף הציבורי אם ההנחיות המקצועיות הנבחרות גובשו יחד עם הגוף הציבורי, לפי שיקול דעתו של הקצין המוסמך;

(2) הערכת עלויות של יישום ההנחיות המקצועיות הנבחרות וסקירת השפעות משקיות אפשריות של ההנחיות, על בסיס התייעצות עם גורמים שהקצין המוסמך ימצא לנכון; הקצין המוסמך רשאי להנחות את הגוף הציבורי לערוך ולהעביר הערכת עלויות וסקירה כאמור ישירות לוועדה המייעצת, עם העתק אל הקצין המוסמך;

ד ב ר י ה ס ב ר

ההנחיות גובשו על ידי הקצין המוסמך יחד עם הגוף הציבורי, ההסבר בדבר הצורך האבטחתי יכול להיערך על ידי הגוף הציבורי, לפי שיקול דעתו של הקצין המוסמך. כמו כן, הערכת העלויות של יישום ההנחיות וסקירת ההשלכות המשקיות שלהן תיערך בהתייעצות עם גורמים שהקצין המוסמך ימצא לנכון להתייעץ עימם, והקצין המוסמך יכול להנחות את הגוף הציבורי לערוך ולהעביר לידי הוועדה המייעצת את הערכת העלויות ואת סקירת ההשלכות המשקיות באופן ישיר, עם העתק לקצין המוסמך. העתק מן המסמכים שיועברו לוועדה המייעצת יועברו במקביל גם לגוף הציבורי. עוד מוצע, כי הוועדה המייעצת תוכל, לפי שיקול דעתה, לפטור את הקצין המוסמך מהעברת מסמכים או פרטים מסוימים בהתייחסותו המקצועית כאמור, כולם או חלקם.

לסעיפים קטנים (ח) ו-(ט)

לצורך גיבוש חוות דעת הוועדה המייעצת, מוצע כי הקצין המוסמך יעביר לעיונה את טיוטת ההנחיות המקצועיות הנבחרות יחד עם התייחסות מקצועית לגבי האופן שבו ההנחיות המקצועיות יסייעו לאבטחת הגוף, הערכת עלויות ראשונית, סקירת ההשלכות המשקיות האפשריות ואת התייחסות הקצין המוסמך להיבט ניהול סיכונים וניתוח תוחלת הסיכון ואם אלה מצויים בידו – גם נתונים בדבר העלות של חלופות האבטחה האפשריות מול התועלת מהן. התייחסות זו יכולה להיעשות על בסיס פרק ב' למדריך לניהול סיכונים ברגולציה ומדיניות ציבורית שפרסם משרד ראש הממשלה באתר האינטרנט שלו. ההתייחסות המקצועית לאופן שבו ההנחיות המקצועיות יסייעו לאבטחת הגוף תיערך על ידי הקצין המוסמך, ואם

¹³⁶ ס"ח התשס"ב, עמ' 79.

(3) התייחסות להיבטי ניהול סיכונים, בחירת תוכנית פעולה לטיפול בסיכונים וניתוח תוחלת הסיכון, שנשקלו ביחס להנחיות המקצועיות, ואם אלה מצויים בידו – נתונים בדבר העלות של חלופות האבטחה האפשריות אל מול התועלת מהן.

(ט) הוועדה המייעצת רשאית לפטור את הקצין המוסמך מהעברת מסמכים או מהתייחסות לפרטים המפורטים בסעיף קטן (ח), כולם או חלקם, לפי לשיקול דעתה.

(י) הוועדה המייעצת תפעל בהתאם למועדים כמפורט להלן:

(1) בתוך 15 ימים מיום שהעביר הקצין המוסמך את המסמכים כאמור בסעיף קטן (ח), רשאי הגוף הציבורי להעביר מיוזמתו לוועדה המייעצת, עם העתק לקצין המוסמך, הערכת עלויות של יישום ההנחיות המקצועיות הנבחנות וסקירת השפעות משקיות אפשריות של ההנחיות; נוסף על כך, רשאית הוועדה המייעצת לבקש מהגוף הציבורי סקירת השוואה בין לאומית לגבי הנחיות מקצועיות הנהוגות בקרב מדינות מפותחות בעולם, ביחס לצורכי אבטחה של גופים ציבוריים דומים;

(2) הוועדה המייעצת תודיע לקצין המוסמך בכתב, בתוך 30 ימים מיום שקיבלה את המסמכים כאמור בסעיף קטן (ח), אם בכוונתה לייעץ לו בעניין ההנחיות המקצועיות הנבחנות;

(3) הודיעה הוועדה המייעצת לקצין המוסמך על כוונתה לייעץ לו כאמור בפסקה (2), תמסור לו את חוות דעתה בעניין ההנחיות בתוך 90 ימים מיום שקיבלה את המסמכים כאמור בסעיף קטן (ח);

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (י)

דומים. כמו כן, מוצע שהוועדה המייעצת תודיע לקצין המוסמך בתוך 30 ימים אם בכוונתה לייעץ לו בעניין ההנחיות המקצועיות נושא פנייתו. אם הודיעה הוועדה המייעצת כי בכוונתה לייעץ לקצין המוסמך, היא תמסור לו את חוות דעתה בעניין ההנחיות בתוך 90 ימים מיום שקיבלה את המסמכים לפי סעיף קטן (ח). אם לא הודיעה הוועדה המייעצת על כוונתה כאמור או הודיעה שאין בכוונתה לייעץ לקצין המוסמך בתוך 30 ימים או לא מסרה לקצין את חוות דעתה בתוך 90 ימים מקבלת המסמכים, רשאי הקצין המוסמך לתת את ההנחיות גם בלא חוות דעת הוועדה.

מוצע לקבוע את לוחות הזמנים שלפיהם תפעל הוועדה המייעצת: בתוך 15 ימים מהעברת המסמכים לוועדה על ידי הקצין המוסמך, יוכל הגוף הציבורי להעביר מיוזמתו לוועדה הערכת עלויות של יישום ההנחיות המקצועיות הנבחנות וסקירת השפעות משקיות אפשריות של ההנחיות, ובמקרים המתאימים רשאית הוועדה המייעצת לבקש מהגוף הציבורי סקירת השוואה בין לאומית לגבי הנחיות מקצועיות הנהוגות בקרב מדינות מפותחות בעולם, ביחס לצורכי אבטחה של גופים ציבוריים

(4) לא הודיעה הוועדה המייעצת לקצין המוסמך על כוונתה לייעץ לו, או הודיעה שאין בכוונתה לייעץ כאמור, בתוך 30 ימים, או לא מסרה לו את חוות דעתה בתוך 90 ימים מיום קבלת המסמכים כאמור בסעיף קטן (ח). הקצין המוסמך ייתן את ההנחיות המקצועיות לגוף הציבורי ללא חוות דעתה של הוועדה המייעצת.

(יא) מצא הקצין המוסמך כי ישנה דחיפות ביטחונית במתן ההנחיות, יהיה רשאי לתת הנחיות מקצועיות מהסוגים המפורטים בסעיף קטן (ה) אף ללא התייעצות עם הוועדה המייעצת, ובלבד שהקצין המוסמך יגיש את ההנחיות לוועדה המייעצת בתוך 180 ימים ממתן ההנחיות כאמור.

71. הנחיות מקצועיות מאותו סוג פעולות אבטחה, שניתנו לגוף ציבורי ועמדו בתוקפן ערב יום תחילתו של חוק זה, ושעלותן המצטברת עולה על פי שניים מהעלות התקציבית, יובאו לבחינת הוועדה המייעצת לפי סעיף 11א(ה2) לחוק להסדרת הביטחון כנוסחו בחוק זה, כמכלול, בתוך חמש שנים מיום התחילה האמור, במועדים שתקבע הוועדה המייעצת בתיאום עם הקצינים המוסמכים.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 71 כדי לוודא שגם הנחיות מקצועיות שניתנו לפני כניסתו לתוקף של התיקון המוצע ושעלות יישומן היא משמעותית, נבחנות באופן כלשהו מן ההיבט הכלכלי והמשקי, מוצע לקבוע הוראת מעבר ולפיה הנחיות מקצועיות מאותו סוג פעולות אבטחה שניתנו לגוף ציבורי ועמדו בתוקפן ערב יום תחילתו של חוק זה, ושעלותן המצטברת עולה על פי שניים מהעלות התקציבית, יובאו לבחינת הוועדה המייעצת לפי סעיף 11א(ה2) כנוסחו בתיקון המוצע, כמכלול, בתוך חמש שנים מיום התחילה האמור, במועד שיתואם בין הוועדה המייעצת והקצין המוסמך הרלוונטי.

לסעיף קטן (יא)

לצורך מתן מענה לצרכים ביטחוניים דחופים, מוצע כי אם מצא הקצין המוסמך כי יש דחיפות ביטחונית במתן הנחיות מן הסוגים המפורטים בסעיף קטן (ה) יוכל לתת את ההנחיות לגוף הציבורי באופן מיידי בלא צורך בהתייעצות עם הוועדה המייעצת, ובלבד שיגיש אותן להתייעצות עם הוועדה בתוך 180 ימים ממתן ההנחיות כאמור.

חובת התייעצות עם הוועדה המייעצת לפי סעיף 10(א2) לחוק להסדרת הביטחון בנוסחו בחוק זה תחל 45 ימים לאחר הקמת הוועדה המייעצת, עם מינוי רוב חבריה בהתאם לזהות הקצין המוסמך, ובכללם יושב הראש; יושב ראש הוועדה המייעצת יודיע לקצין המוסמך בכתב על מינוי רוב חברי הוועדה כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

המייעצת, עם מינוי רוב חבריה בהתאם לזהות הקצין המוסמך, ובכללם יושב הראש, וכי יושב ראש הוועדה המייעצת יודיע לקצין המוסמך בכתב על מינוי רוב חברי הוועדה כאמור.

סעיף 72 כדי שלא למנוע מקצינים מוסמכים לתת הנחיות מקצועיות עד למינוי כל חברי הוועדה המייעצת ולפגוע בכך באבטחת הגופים הציבוריים, מוצע כי חובת ההתייעצות עם הוועדה המייעצת לפי סעיף 10(א2) המוצע תחל לאחר 45 ימים מיום הקמת הוועדה

פרק י"ט: בריאות סימן א': ביטוחי בריאות

73. תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981¹³⁷ (בסימן זה – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח))
(1) אחרי סעיף 78 כב יבוא:

"פרק ז'3: כיסוי ביטוחי דומה לעניין ניתוחים פרטיים
בישראל

הגדרות – פרק ז'3 78 כבג. בפרק זה –

"הודעת תשלום" – כמשמעותה בסעיף 78 כבז(ג);

"הוצאות הניתוח" – כל ההוצאות הרפואיות הנדרשות לשם ביצוע הניתוח והאשפוז הנלווה לו, ובכלל זה שכר רופא מרדים, הוצאות בעבור חדר ניתוח, ציוד מתכלה, שתלים, תרופות שניתנו במהלך הניתוח והאשפוז ובדיקות שבוצעו כחלק מהניתוח, וכן הוצאות בעבור אשפוז, ובכלל זה אשפוז טרם הניתוח, עד לתקרה של 30 ימי אשפוז;

"הסדר ניתוח" – כהגדרתו בסעיף 13 לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2016¹³⁸;

ד ב ר י ה ס ב ר

ביטוח בריאות המעניקות כיסוי לניתוחים פרטיים בישראל. הסוג האחד הוא "פוליסת ביטוח ניתוחים" "השקל הראשון" שמוצע להגדירו בסעיף זה, והסוג האחר הוא "פוליסת ביטוח ניתוחים" "משלים שב"ן", שמוצע להגדירו בסעיף 78 לעניין ההסדר המוצע באותו סעיף.

פוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" היא פוליסה המעניקה למבוטח שיפוי בשל ניתוח פרטי בישראל, הניתן בלא קשר לשאלה אם המבוטח חבר בתוכנית שב"ן (שירותי בריאות נוספים) של קופת חולים או לזכאותו לבצע את הניתוח באמצעות תוכנית השב"ן.

לעומת זאת, פוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" היא פוליסה המעניקה למבוטח שיפוי בשל ניתוח פרטי בישראל, במקרים שבהם תוכנית השב"ן של קופת החולים שהמבוטח חבר בה אינה מכסה את הניתוח או אם הרופא המנתח אינו נמצא בהסדר ניתוח עם קופת החולים.

יצוין כי כל סוגי פוליסות הביטוח כאמור הוצאו לפי תוכנית לביטוח ניתוחים. לפי ההגדרה המוצעת, "תוכנית לביטוח ניתוחים" היא תוכנית ביטוח הכוללת ביטוח

סעיף 73 לפסקה (1)
כללי מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (בסימן זה – חוק הפיקוח על הביטוח), ולהוסיף בו את פרק ז'3, שכותרתו "כיסוי ביטוחי דומה לעניין ניתוחים פרטיים בישראל". הפרק המוצע עוסק במצבים שבהם אדם זכאי לכיסוי ביטוחי בשל ניתוח בישראל, הן מכוח פוליסת ביטוח שהוא מבוטח בה והן מכוח תוכנית שב"ן של קופת החולים שהוא חבר בה, וקבועות בו הוראות שונות שיחולו על מבטחים וקופות חולים, כפי שיפורט להלן.

לסעיף 78 כבג

מוצע להגדיר כמה מונחים המשמשים בפרק ז'3 המוצע, ובהם המונחים המפורטים להלן. יצוין כי ההגדרות המוצעות נוגעות להוראות פרק ז'3 בלבד, וכי ייתכן שחלק מהמונחים מוגדרים, בהוראות דין אחרות או בהוראות מינהל, באופן שונה.

לעניין ההגדרה "פוליסת ביטוח ניתוחים" "השקל הראשון" – כיום, יש שני סוגים עיקריים של פוליסות

¹³⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשפ"ב, עמ' 864.

¹³⁸ ס"ח התשע"ו, עמ' 39.

“חוק ביטוח בריאות ממלכתי” – חוק ביטוח בריאות ממלכתי,
התשנ”ד–1994¹³⁹;

“הממשק המקוון” – כמשמעותו בסעיף 78(א);

“ניתוח” – לרבות טיפול רפואי שמבוצע בידי רופא מומחה
כתחליף לביצוע ניתוח, ושנועד להשיג מטרה דומה
למטרת הניתוח שאותו הוא מחליף;

“ניתוח פרטי בישראל” – ניתוח שמבוצע בישראל שלא
במסגרת סל שירותי הבריאות;

“סל שירותי הבריאות” – כהגדרתו בחוק ביטוח בריאות
ממלכתי, לרבות סל השירותים והתשלומים של הקופה
כמשמעותו בסעיף 8(א4) לחוק האמור;

“פוליסת ביטוח ניתוחים” – “השקל הראשון” – פוליסה שהוצאה
לפי תוכנית לביטוח ניתוחים, הכוללת שיפוי בשל ניתוח
פרטי בישראל, ובכלל זה כסוי הוצאות הניתוח, הניתן בלא
תלות בזכויות המבוטח לפי תוכנית שב”ן, אם יש כאלה;

“קופת חולים” – כהגדרתה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי
לעניין מתן שירותי בריאות נוספים, לרבות קופה
כמשמעותה בסעיף 10(א) לחוק האמור;

“תוכנית לביטוח ניתוחים” – תוכנית ביטוח הכוללת ביטוח
לניתוחים פרטיים בישראל שהונהגה ביום כ”ב בשבט
התשע”ו (1 בפברואר 2016) או לאחריו;

“תוכנית שב”ן” (שירותי בריאות נוספים) – תוכנית לשירותים
נוספים כמשמעותה בסעיף 10(א) לחוק ביטוח בריאות
ממלכתי;

ד ב ר י ה ס ב ר

30 ימי אשפוז. למען הסר ספק, יובהר, כי במסגרת ההוצאות
כאמור, נכללים גם שכרם של רופא מנתח והצוות הרפואי
המלווה את הניתוח והאשפוז הנלווה לו וכן הוצאות בעבור
ביקורת רפואית לאחר הניתוח. ההגדרה המוצעת לקוחה
מההגדרה הקיימת כיום בתקנות הפיקוח על שירותים
פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים
מחליפי ניתוח בישראל), התשע”ה–2015 (בסימן זה – תקנות
הביטוח), בהתאמות נוסח קלות.

לעניין זה, מוצע להגדיר ניתוח, באופן שיכלול גם
טיפול רפואי שמבוצע בידי רופא מומחה כתחליף לביצוע
ניתוח, ושנועד להשיג מטרה דומה למטרת הניתוח שאותו
הוא מחליף. זאת, באופן העולה בקנה אחד עם תקנות
הביטוח והתוכניות לביטוח ניתוחים שמונהגות על פיהן.

לניתוחים פרטיים בישראל, שהונהגה ביום 1 בפברואר 2016
או לאחריו. זאת, כיוון שהחל ממועד זה תוכניות לביטוח
ניתוחים הן תוכניות ביטוח המתחדשות אחת לשנתיים.
יובהר, כי תוכנית לביטוח ניתוחים יכול שתכלול כסויים
נוספים. כך, למשל, כיום תוכניות לביטוח ניתוחים כוללות
גם כסוי להתייעצות עם רופאים מומחים.

כמו כן מוצע להגדיר את המונח “הוצאות הניתוח”,
שבעדן ניתן שיפוי לפי פוליסת הביטוח האמורה. לפי
ההגדרה המוצעת, הוצאות הניתוח הן כל ההוצאות
הרפואיות הנדרשות לשם ביצוע הניתוח והאשפוז הנלווה
לו, ובכלל זה שכר רופא מרדים, הוצאות בעבור חדר ניתוח,
ציוד מתכלה, שתלים, תרופות שניתנו במהלך הניתוח
והאשפוז ובריכות שבוצעו כחלק מהניתוח, וכן הוצאות
בעבור אשפוז, ובכלל זה אשפוז טרם הניתוח, עד לתקרה של

¹³⁹ ס”ח התשנ”ד, עמ’ 156.

“תעריפון משרד הבריאות” – התעריפים החלים לעניין מטופלים המופנים על ידי קופות החולים, לפי תעריפון משרד הבריאות כהגדרתו בחוק התחשבות בין בתי חולים לקופות חולים לשנים 2021 עד 2025 (התחשבות בעד שירותי בריאות בבתי חולים ציבוריים כלליים). התשפ”ב–2021¹⁴⁰.

חובת מבטח לשלם (א) מבטח יעביר לקופת חולים תשלום, בסכום כאמור לקופת חולים בעבור ניתוח שבוצע בתוכנית שב”ן

בסעיף קטן (ב), בעבור ניתוח פרטי בישראל שנערך למבוטח (בסעיף זה – ההחזר), אם מתקיימים כל אלה:

- (1) העמית מבטח בפוליסת ביטוח ניתוחים “השקל הראשון” והפוליסה כוללת כיסוי לניתוח מאותו סוג;
- (2) הרופא שביצע את הניתוח נמצא בהסדר ניתוח עם המבטח;
- (3) הניתוח בוצע ומומן באמצעות תוכנית שב”ן.

ד ב ר י ה ס ב ר

ההסדר המוצע יקטין את הוצאות הניתוח שקופות החולים נושאות בהן, כיוון שהקופות יקבלו מחברות הביטוח החזר חלקי על עלויות הניתוחים שבוצעו באמצעות תוכניות השב”ן שלהן. יצוין כי, בהבדל ממבטחים פרטיים, לפי סעיף 10(ו) לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ”ד–1994 (בסימן זה – חוק ביטוח בריאות ממלכתי), קופות החולים מחויבות באיזון אקטוארי ואינן רשאיות לצבור רווחים. לפיכך, עם הקטנת הוצאות הקופות על הניתוחים כאמור, צפוי שיורדו הפרמיות המשולמות בתוכניות השב”ן או, לחלופין, שיוורחו השירותים שניתנים במסגרת תוכניות השב”ן. כתוצאה מכך, מבטח שמשלם בעבור כיסוי ביטוחי דומה כמתואר לעיל, צפוי ליהנות מהוזלה מסוימת בעלות תוכנית השב”ן או מהגדלת היצע השירותים שניתנים לו בתוכנית השב”ן, ואלה יחולו גם על כלל החברים בתוכנית השב”ן.

כיוון שהמחירים לפי תעריפון משרד הבריאות נמוכים בכ- 25%, בממוצע, מעלות הניתוחים בפועל, ההחזר שישלמו חברות הביטוח לא יכסה באופן מלא את עלות הניתוח לקופת החולים. משמעות הדבר היא כי קופת החולים תממן בעצמה חלק מעלויות הניתוח, ויש בכך כדי לבטא, במידת מה, את התחייבותה של הקופה לשפות את המבוטח בשל הניתוח.

ככלל, עלויות הניתוחים המבוצעים במסגרת תוכנית השב”ן הן נמוכות יותר בהשוואה לעלויות הניתוחים לחברות הביטוח הפרטיות. עם זאת, כדי שלא לחייב את חברת הביטוח לשלם יותר מעלות הניתוח שהיא התחייבה לכסות במסגרת פוליסת ביטוח ניתוחים “השקל הראשון”, מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע, בצו, מחיר נמוך יותר, כמפורט בסעיף 78זכב המוצע.

לסעיף 78זכב

מוצע לקבוע בסעיף 78זכב המוצע חובת תשלום של חברת ביטוח לקופת חולים, בשל ניתוחים שבוצעו ומומנו בתוכנית שב”ן של קופת החולים, כמפורט להלן. לפי סעיף קטן (א) המוצע, חובת התשלום תחול אם מתקיימים כל התנאים האלה: (1) העמית מבטח בפוליסת ביטוח ניתוחים “השקל הראשון”, והפוליסה כוללת כיסוי לניתוח מאותו סוג; (2) הרופא המנתח נמצא בהסדר ניתוח עם חברת הביטוח; (3) הניתוח בוצע ומומן באמצעות תוכנית שב”ן של קופת החולים.

יובהר כי חובת התשלום כאמור תחול אף אם קיים שוני בין תוכנית השב”ן ותנאי הפוליסה לעניין אופן ביצוע הניתוח, המוסד הרפואי שבו מבוצע הניתוח, הטכנולוגיה שבה נעשה שימוש בניתוח והאביזרים, אם נדרשים לשם ביצוע הניתוח.

לפי סעיף קטן (ב) המוצע, סכום ההחזר יהיה בגובה מחיר הניתוח כפי שהוא קבוע בתעריפון משרד הבריאות, לעניין מטופלים המופנים על ידי קופות חולים (תעריף ב’). או הסכום שנקבע בצו לפי סעיף 78זכב המוצע, לפי הנמוך מביניהם. מסכום ההחזר יש לנכות את ההשתתפות העצמית שהמבוטח שילם לקופת החולים בשל הניתוח, אם שילם.

ההצעה להטיל את חובת התשלום על חברות הביטוח, מעניקה בפועל לקופת החולים מעין זכות שיבוב מול חברת הביטוח. לפיכך, מבחינה מהותית, לא מדובר בהטלת חיוב חדש על חברות הביטוח, אלא באמצעי לחייב את חברת הביטוח לעמוד בהתחייבות שלה למתן כיסוי ביטוחי לפי פוליסת הביטוח.

¹⁴⁰ ס”ח התשפ”ב, עמ’ 20.

(ב) סכום ההחזר יהיה הסכום הנמוך מבין אלה, בניכוי ההשתתפות העצמית שהמבוטח שילם לקופת החולים בשל הניתוח, אם שילם:

(1) מחיר הניתוח לפי תעריפון משרד הבריאות;

(2) מחיר הניתוח שנקבע בצו לפי סעיף 78כז, אם נקבע.

קביעת מחיר ניתוח לפי הסדר ניתוח של מבטח (א) סבר הממונה, בהתבסס על נתונים שהציג לפניו מבטח, אחד או יותר, כי מחירו של ניתוח מסוג מסוים לפי הסדר ניתוח של המבטח נמוך מהמחיר של ניתוח מאותו סוג לפי תעריפון משרד הבריאות, רשאי הממונה להמליץ לשר האוצר לקבוע, בצו לפי סעיף קטן (ב), כי מחיר הניתוח לעניין סעיף 78כז יהיה המחיר הנמוך ביותר לפי הסדר הניתוח כאמור לאותו סוג של ניתוח, ובלבד שהממונה שוכנע כי אותו מחיר הוא מחיר סביר בנסיבות העניין; הממונה יצרף להמלצתו את הנתונים שעליהם היא מבוססת.

(ב) שר האוצר, בהסכמת שר הבריאות, רשאי לקבוע, בצו, מחיר לניתוח שיהיה המחיר שנקבע בהסדר ניתוח של מבטח כאמור בהמלצת הממונה לפי סעיף קטן (א), ושיחול לעניין חובת התשלום של המבטח לפי סעיף 78כז; שר האוצר רשאי שלא לקבל את המלצת הממונה, ושר הבריאות רשאי שלא לתת את הסכמתו לצו, מנימוקים שיירשמו.

(ג) שר האוצר רשאי להעביר לשר הבריאות את המלצת הממונה והנתונים שצורפו לה, לשם קבלת הסכמתו כאמור בסעיף קטן (ב).

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 78כז

באופן חריג ואינו משקף את המחירים המקובלים בשוק, מוצע לקבוע כי הממונה יצרף להמלצתו את הנתונים שעליהם היא מתבססת.

שר האוצר יהיה רשאי, בהסכמת שר הבריאות, לקבוע בצו מחיר לניתוח כאמור בהמלצת הממונה. כדי ששר הבריאות יוכל לבחון את הבסיס לקביעת הצו ולתת את הסכמתו, מוצע לקבוע כי שר האוצר יהיה רשאי להעביר לשר הבריאות את המלצת הממונה והנתונים שצורפו לה. יובהר, כי הממונה לא יעביר נתונים שיש בהם כדי לחשוף את זהות המבטח שעל יסוד פנייתו גובשה המלצתו או נתונים אחרים שחל איסור על העברתם לפי חובת הסודיות הקבועה בסעיף 50א לחוק הפיקוח על הביטוח.

ככלל, על השרים לקבל את המלצת הממונה, והם יהיו רשאים שלא לקבלה רק בהתקיים נימוקים שיירשמו. הוראה זו נועדה להבטיח, מצד אחד, שחברת ביטוח לא תידרש לשלם מחיר גבוה יותר מהמחיר שהייתה משלמת לפי הסדר ניתוח שהיא צד לו, ומצד אחר, שלא ייקבע מחיר ניתוח שאינו סביר, במקרה שהוצג מחיר חריג שאינו משקף את המחירים המקובלים בשוק.

מוצע לקבוע מנגנון שלפיו סכום ההחזר שתשלם חברת ביטוח לקופת חולים לפי סעיף 78כז, יהיה סכום נמוך יותר מהסכום הקבוע בתעריפון משרד הבריאות, כמפורט להלן.

מוצע לקבוע כי במקרה שבו סבר הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון (בסימן זה – הממונה), בהתבסס על נתונים שהציגה לפניו חברת ביטוח, אחת או יותר, כי מחירו של ניתוח מסוג מסוים לפי הסדר ניתוח של חברת הביטוח נמוך מהמחיר של ניתוח מאותו סוג לפי תעריפון משרד הבריאות, הממונה יהיה רשאי להמליץ לשר האוצר לקבוע, בצו, כי מחיר הניתוח – לעניין חובת התשלום שחלה על כל חברות הביטוח לפי סעיף 78כז – יהיה המחיר הנמוך ביותר לפי אותו הסדר ניתוח. מוצע כי הממונה יפעיל את סמכותו וימליץ על קביעת מחיר כאמור, רק אם שוכנע כי אותו מחיר הוא מחיר סביר בנסיבות העניין. מטרתו של סייג זה היא לאפשר לממונה שיקול דעת שלא להמליץ על קביעת מחיר מסוים לניתוח אם סבר כי מחיר הניתוח לפי הסדר ניתוח שהציגה לפניו חברת הביטוח הוא נמוך

הממשק המקוון 78כז. (א) הרשות תפעיל ותתחזק ממשק מקוון ומאובטח לשם יישום הוראות פרק זה; הממשק המקוון יכול שיהיה חלק מאמצעי טכנולוגי המשמש לשם העברת מידע שלא לפי פרק זה.

(ב) הממונה רשאי לקבוע הוראות ביצוע שיחולו על מבטחים וקופות חולים לעניין הפעלת הממשק המקוון והעברת מידע כאמור בסעיפים 78כז(א) ו-78לב(ג) באמצעות הממשק המקוון.

(ג) קופות חולים ומבטחים יעבירו ביניהם, באמצעות הממשק המקוון, את המידע הנדרש לשם ביצוע הפעולות כאמור בסעיפים 78כז ו-78לב, והכול בהתאם להוראות הממונה לפי סעיף קטן (ב).

(ד) הרשות לא תשמור מידע כאמור בסעיף קטן (ג) מעבר לפרק הזמן הקצר ביותר הדרוש לשם הפעלה תקינה של הממשק המקוון.

78כז. (א) לשם קבלת תשלום כאמור בסעיף 78כז, תבדוק קופת חולים, באמצעות הממשק המקוון, אם חבר הקופה מבוטח בפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון"; היה חבר הקופה מבוטח כאמור, תבדוק הקופה, באמצעות אותו ממשק, את זהות המבטח ואת מועד תחילת הפוליסה.

בדיקת פרטים בממשק המקוון, הודעת תשלום ומועד התשלום

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 78כז

ביצוע כאמור, ייתן הממונה למשרד הבריאות ולציבור הדמונות להשמיע את טענותיהם, וזאת כדי לוודא את ישימותן של ההוראות, ובכלל זה את התאמתן לאופן העבודה של קופות החולים.

לפי סעיף קטן (ג) המוצע, קופות החולים וחברות הביטוח יהיו חייבות להעביר ביניהן, באמצעות הממשק המקוון, את המידע הנדרש לשם ביצוע הפעולות המנויות באותו סעיף קטן, והכול בהתאם להוראות הממונה כאמור לעיל.

כיוון שהמידע שיועבר בין קופות החולים וחברות הביטוח יועבר באמצעות הממשק המקוון שמפעילה הרשות, ולשם הגנה על פרטיות המבוטחים, מוצע לקבוע בסעיף קטן (ד), כי הרשות לא תשמור מידע שהועבר באמצעות הממשק המקוון מעבר לפרק הזמן הקצר ביותר הדרוש לשם הפעלתו התקינה של הממשק.

לסעיף 78כז

לשם קבלת התשלום מחברת הביטוח בהתאם להוראות סעיף 78כז המוצע, מוצע לקבוע כי קופת החולים תשלח לחברת הביטוח הודעת תשלום לפי הוראות סעיף 78כז המוצע (בסימן זה – הודעת תשלום).

לשם העברת התשלום כאמור בסעיף 78כז וכן לשם העברת מבוטחים לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" לפי הוראת המעבר שבסעיף 78לב, יש צורך בבדיקת מידע שקיים אצל קופות החולים או חברות הביטוח, לפי העניין, והעברת המידע ביניהן. לפיכך, מוצע לקבוע כי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (בסימן זה – הרשות) תפעיל ותתחזק ממשק מקוון ומאובטח לשם העברת המידע הנדרש בין קופות החולים וחברות הביטוח לשם יישום הוראות פרק ז'. נכון למועד חקיקת חוק זה, בכוונת הרשות להפעיל את הממשק האמור כחלק מממשק "הר הביטוח" שאותו היא מפעילה זה מכבר. על כן, מוצע לקבוע כי הממשק המקוון יכול שיהיה חלק מאמצעי טכנולוגי המשמש להעברת מידע שלא לפי פרק ז'. עם זאת, לרשות עומדת האפשרות להפעיל ממשק מקוון ייעודי לשם יישום הוראות פרק ז', בהתאם לשיקול דעתה.

כדי להבטיח כי העברת המידע באמצעות הממשק המקוון תבוצע באופן יעיל ומיטבי, מוצע להסמיך את הממונה לקבוע הוראות ביצוע שיחולו על חברות ביטוח וקופות חולים לעניין הפעלת הממשק המקוון והעברת המידע באמצעותו. כך, בין השאר, הממונה יהיה רשאי לקבוע מהן הפעולות שעל קופות החולים וחברות הביטוח לבצע כדי להעביר מידע באמצעות הממשק, באיזה מתכונת יועבר המידע וכיצא באלה. טרם קביעת הוראות

(ב) קופת חולים תודיע לחבר הקופה שפנה אליה לשם ביצוע ניתוח באמצעות תוכנית שב"ן, כי בכוונתה לברר על אודותיו את הפרטים המנויים בסעיף קטן (א), וכי ייתכן שיובא לידיעתה מידע נוסף על אודותיו במסגרת השגה לפי סעיף 78כח.

(ג) סברה קופת החולים, על בסיס המידע שקיבלה לפי סעיף קטן (א), כי חלה על המבטח חובת תשלום לפי סעיף 78כד, תשלח הקופה למבטח הודעת תשלום; ההודעה תישלח ביום העסקים הראשון שלאחר הרבעון שבו בוצע הניתוח נושא ההודעה, ותכלול את הפרטים האלה:

(1) הסכום לתשלום לפי סעיף 78כד;

(2) שם הניתוח וקוד הניתוח לפי תעריפון משרד הבריאות;

(3) פרטי הרופא המנתח;

(4) מועד הניתוח.

(ד) המבטח ישלם לקופת החולים את סכום התשלום שנדרש בהודעת התשלום בתוך 90 ימים ממועד קבלת ההודעה.

השגה על הודעת תשלום 78כח. (א) מבטח רשאי להשיג לפני הממונה על הודעת תשלום שקיבל, בתוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה, אם הוא סבור כי פוליסת הביטוח של המבוטח אינה מכסה את הניתוח נושא ההודעה.

(ב) אין בהגשת השגה לפי סעיף זה כדי לעכב את התשלום נושא ההשגה.

ד ב ר י ה ס ב ר

על חברת הביטוח לשלם לקופת החולים את הסכום הנדרש לפי הודעת התשלום בתוך 90 ימים ממועד קבלת הודעת התשלום.

לסעיף 78כח

מוצע לקבוע כי חברת ביטוח שקיבלה מקופת חולים הודעת תשלום תהיה רשאית להשיג לפני הממונה על ההודעה בתוך 30 ימים ממועד קבלתה, אם סברה כי פוליסת הביטוח של המבוטח אינה מכסה את הניתוח נושא ההודעה.

מוצע לקבוע כי אין בהגשת השגה כדי לעכב את תשלום נושא ההשגה. אם ההשגה תתקבל, תשיב קופת החולים לחברת הביטוח את התשלום בתוך שבעה ימים מיום שהומצאה לה החלטת הממונה בהשגה.

טרם קבלת החלטת הממונה בהשגה, ישלח הממונה לקופת החולים הנוגעת בדבר את ההשגה וייתן לה הזדמנות להציג את טענותיה לפניו, כפי שיוורה. בנסיבות שבהן יסבור הממונה כי קיימת מניעה להעביר לקופת החולים את ההשגה במלואה, למשל אם נכלל בה מידע שהוא סוד מסחרי, ישלח הממונה לקופת החולים תמצית של ההשגה.

לשם שליחת הודעת התשלום, על קופת החולים לברר אם חבר הקופה שביצע את הניתוח באמצעות תוכנית השב"ן, מבוטח בפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון", ואם כן – באיזו חברת ביטוח הוא מבוטח ומהו מועד תחילת הפוליסה שלו. קופת החולים תבדוק את המידע האמור באמצעות הממשק המקוון.

מוצע לקבוע כי קופת החולים תודיע לחבר הקופה, בעת שיפנה אליה לשם ביצוע ניתוח באמצעות תוכנית השב"ן, כי בכוונתה לברר את הפרטים האמורים וכן כי ייתכן שתקבל פרטים נוספים על אודותיו במסגרת הליך של השגה לפי סעיף 78כח המוצע, אם תוגש בידי חברת הביטוח.

במקרים שבהם סברה קופת החולים, על בסיס המידע שקיבלה כאמור, כי היא זכאית לקבל תשלום מחברת הביטוח, תשלח הקופה לחברת הביטוח הודעת תשלום. ההודעה תישלח ביום העסקים הראשון שלאחר תום הרבעון שבו בוצע הניתוח. זאת כדי לרכז במועד אחד כמה דרישות תשלום, ובכך להקל על יישום ההסדר.

(ג) טרם קבלת החלטה בהשגה, ישלח הממונה לקופת החולים הנוגעת בדבר את ההשגה, ואם סבר כי קיימת מניעה לכך – תמצית של ההשגה, וייתן לקופת החולים הזרמנות להציג את טענותיה לפניו, כפי שיוורה.

(ד) הממונה יודיע למבטח ולקופת החולים הנוגעת בדבר על החלטתו בהשגה בתוך 60 ימים מיום קבלתה; הממונה יציין בהחלטתו את תמצית ממצאיו.

(ה) קבע הממונה בהחלטה לפי סעיף קטן (ד) כי המבטח אינו חייב בתשלום לקופת החולים, תשיב קופת החולים למבטח את הסכום ששילם לה, אם שילם, בתוך שבעה ימים מיום שהומצאה לה ההחלטה.

(ו) בירור השגה יהיה בדרך שתיראה לממונה, והוא לא יהיה קשור להוראות שבסדרי הדין או בדיני ראיות; הממונה רשאי לקבוע הוראות לעניין אופן בירור ההשגה על ידו.

78כט. (א) על אף האמור בסעיפים 78כז ו-78כזא, שר האוצר, בהסכמת שר הבריאות ובהתייעצות עם הממונה, רשאי לקבוע כי קופת חולים ומבטח יהיו רשאים לקבוע, בהסכם בכתב ביניהם, הסדר התחשבנות שיהיה הסדר אחר מהקבוע בסעיפים האמורים, בנושאים ובתנאים כפי שיקבע.

(ב) קבע שר האוצר תקנות לפי סעיף קטן (א), קופת חולים ומבטח יהיו רשאים להתקשר בהסכם כאמור באותו סעיף קטן, ובלבד שההסכם יאושר מראש על ידי הממונה והמנהל הכללי של משרד הבריאות.

הסדר מוסכם
להתחשבנות
בין קופת חולים
ומבטח

ד ב ר י ה ס ב ר

בתקנות כאמור, רשאי השר לקבוע את הנושאים שיהיה ניתן לכלול בהסדר המוסכם כאמור ותנאים נוספים כפי שיקבע. כך, למשל, השר יהיה רשאי לקבוע כי בהסדר המוסכם יוכלו הצדדים להסכים על תשלום סכום כולל בעבור כמות מסוימת של ניתוחים כדי לחסוך את הצורך בבדיקות פרטניות, או על מועדים להעברת התשלום שיהיו מועדים אחרים מאלה שנקבעו בפרק 3'.

אם ייקבעו תקנות מכוח סעיף 78כט, מוצע לקבוע כי ההתקשרות של קופת החולים וחברות הביטוח בהסכם כאמור, תהיה כפופה לקבלת אישורם של הממונה והמנהל הכללי של משרד הבריאות. זאת כדי שהגורמים המפקחים יוכלו לוודא כי אין בהסכם כדי לפגוע בתחרות.

כיוון שטרם קביעת תקנות לפי סעיף 78כט, נדרש לאמוד את ההשפעות של פרק 3' על השוק, מוצע כי תחילתו של סעיף זה תהיה בתום שנה מיום תחילתו של פרק 3'.

הממונה יודיע לחברת הביטוח ולקופת החולים על החלטתו בהשגה בתוך 60 ימים מיום קבלתה, ויצוין בה את תמצית ממצאיו.

מוצע להסמיך את הממונה לקבוע הוראות לעניין אופן בירור ההשגה. כמו כן מוצע לקבוע לעניין זה כי הממונה לא יהיה קשור להוראות שבסדרי הדין או בדיני ראיות, זאת, כדי שההליך יהיה יעיל ככל האפשר ובדומה לקבוע כיום בסעיף 61 בחוק הפיקוח על הביטוח, לעניין דרכי הבירור של תלונות המוגשות לממונה.

לסעיף 78כט

מוצע להסמיך את שר האוצר, בהסכמת שר הבריאות ובהתייעצות עם הממונה, לקבוע כי קופת החולים וחברת הביטוח יהיו רשאים להסכים ביניהן על הסדר התחשבנות שיהיה הסדר אחר מהקבוע בסעיפים 78כז ו-78כזא, שיהיה הסדר אחר מהקבוע בסעיפים אלה נקבע, בין השאר, הוראות לעניין חובת התשלום, סכום התשלום, הממשק המקוון, בדיקת מידע ומשלוח הודעת תשלום.

סודיות 78ל. (א) אדם שקיבל מידע לפי הוראות פרק זה ישמור אותו בסוד ולא יגלה אותו לאחר, אלא לפי הוראות פרק זה.

(ב) לא יראו העברת מידע לפי פרק זה כהפרה של חובת הסודיות לפי סעיף 50א.

הגבלת שימוש 78ל. (א) אדם שקיבל מידע לפי הוראות פרק זה, לא יעשה בו כל שימוש, אלא אם כן השימוש הותר לפי הוראות פרק זה, ובהתאם לתנאים שבהם הותר.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), מבטח –

- (1) לא יעשה שימוש במידע שקיבל באמצעות הממשק המקוון, אלא לשם העברת מבוטח מפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" לפי הוראות סעיף 78ל; ו
- (2) לא יעשה שימוש במידע שנכלל בהודעת תשלום ששלחה אליו קופת חולים לפי סעיף 78כז(ג), אלא לשם ביצוע התשלום או הגשת השגה לפי סעיף 78כח.

78ל. (א) בסעיף זה –

"המבוטח" – מבוטח בפוליסה המקורית;

"המועד הקובע" – ג' בטבת התשפ"ד (15 בדצמבר 2023), ואם קבע שר האוצר צו לפי סעיף 75(א) לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023 – המועד שנקבע באותו צו;

הוראת מעבר לעניין העברת מבוטח מפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן"

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיפים 78 ו-78ל

כדי להגן על פרטיות המבוטחים והחברים בתוכניות השב"ן, וכדי להגן על סודות מסחריים של חברות הביטוח וקופות החולים, מוצע לקבוע בסעיף 78 כי אדם שקיבל מידע לפי הוראות פרק ז' ישמור אותו בסוד ולא יגלה אותו לאחר, אלא לפי הוראות אותו פרק. לעניין זה, מוצע להבהיר כי לא יראו העברת מידע לפי פרק ז', כהפרה של חובת הסודיות החלה על הממונה, עובד הכפוף לו או מי שפועל מטעמו, לפי סעיף 50א לחוק הפיקוח על הביטוח.

כמו כן מוצע להגביל את השימוש במידע, ולקבוע בסעיף 78ל כי אדם שקיבל מידע לפי הוראות פרק ז', לא יעשה בו כל שימוש אלא אם כן השימוש הותר לפי הוראות אותו פרק ובהתאם לתנאים שבהם הותר. בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע מגבלות על שימוש במידע, שיחולו על מבטח, וזאת בלי לגרוע מההוראה הכללית שבסעיף קטן (א).

לסעיף 78ל

כמתואר לעיל, במקרה שבו אדם חבר בתוכנית שב"ן של קופת חולים ומבוטח, במקביל לכך, בפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון", למעשה אותו אדם "משלם פעמיים" על שירות שיוכל לקבל פעם אחת בלבד. נוסף על

כך הפרמיה של פוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" גבוהה בכ-30%, בממוצע, מהפרמיה של פוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן". מדובר, אם כן, במוצר ביטוחי יקר יותר שכלל אינו מספק שירות עדיף למבוטח. מעבר לכך, בשל הכוונה להטיל על חברות הביטוח חובת תשלום לקופות החולים, ייתכן כי דמי הביטוח הנגבים ממבוטחים בעד פוליסות ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" אף יעלו.

כדי לאפשר למבוטחים ליהנות ממוצר ביטוחי דומה וזול יותר, וכדי שמרבית הניתוחים הפרטיים בישראל יבוצעו וימומנו במסגרת תוכניות השב"ן לנוכח ההבחנות השליליות הפחותות שלהן על מערכת הבריאות הציבורית, מוצע לקבוע את הוראת המעבר שבסעיף 78ל כמפורט להלן.

מוצע לקבוע כי במועד חידושה של פוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" מסוג פרט (קרי, פוליסה שאינה קבוצתית), שנכרתה לפני יום תחילתו של פרק ז' (בסימן זה – הפוליסה המקורית), תעביר חברת הביטוח את המבוטחים בפוליסה האמורה, שחברים בתוכנית שב"ן, לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן", חלק הפוליסה המקורית. זאת, בלא ביצוע חיתום מחדש בעת ההעברה ובלא תקופת

"הפוליסה המקורית" – פוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון", שאינה חלק מפוליסה לביטוח בריאות קבוצתי, ושנכרתה לפני המועד הקובע;
"פוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ץ" – פוליסה שהוצאה לפי תוכנית לביטוח ניתוחים, הכוללת שיפוי כמפורט להלן:

(1) שיפוי בשל ניתוח פרטי בישראל, ובכלל זה כיסוי הוצאות הניתוח, הניתן רק אם תוכנית השב"ץ שהמבוטח חבר בה אינה מכסה את הניתוח או אם הרופא המנתח אינו נמצא בהסדר ניתוח עם קופת החולים;

(2) שיפוי בשל ההשתתפות העצמית של המבוטח לפי תוכנית שב"ץ שהוא חבר בה, הניתן בעד ניתוח שבוצע ומומן באמצעות תוכנית השב"ץ.

(ב) במועד החידוש הראשון של הפוליסה המקורית שלאחר המועד הקובע, יעביר מבטח את המבוטח, אם הוא חבר בתוכנית שב"ץ, מהפוליסה המקורית לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ץ", והכל בהתאם להוראות לפי סעיף זה.

(ג) לשם העברת המבוטח לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ץ" כאמור בסעיף קטן (ב), יבדוק המבטח, באמצעות הממשק המקוון –

(1) אם המבוטח חבר בתוכנית שב"ץ;

ד ב ר י ה ס ב ר

על העברתו לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ץ" ועל האפשרות שלו להודיע כי הוא אינו מעוניין בהעברה או כי הוא מעוניין לבטלה, לפי העניין.

כדי לשמור על רציפות זכויות המבוטח ולמנוע פגיעה בזכויותיו בשל המעבר בין הפוליסות או בשל ביטול המעבר, מוצע לקבוע כי במקרה שבו בוטלה העברתו של המבוטח לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ץ", יראו את המבוטח כאילו לא הועבר לפוליסה כאמור. כן מוצע לקבוע כי יראו את הפוליסה המקורית שלו כאילו לא בוטלה. במקרה כזה, המבוטח יידרש לשלם לחברת הביטוח את ההפרשים בין דמי הביטוח בעד הפוליסות.

כדי שחברת הביטוח תוכל לבצע את ההעברה האמורה, עליה לדעת מי ממבוטחי חבר בתוכנית שב"ץ של קופת חולים. לשם כך מוצע לקבוע כי חברת הביטוח תבדוק זאת באמצעות הממשק המקוון. אם המבוטח חבר בתוכנית שב"ץ – חברת הביטוח תבדוק, נוסף על כך, האם טרם חלפה לגביה תקופת האכשרה לפי התוכנית ומועד סיומה. יובהר כי בדיקת המידע לעניין תקופת האכשרה נועדה לשם קביעת הכיסוי הביטוחי שהמבוטח יהיה זכאי

אכשרה. יודגש, כי על חברת הביטוח לבצע את העברת המבוטחים כאמור בהתאם לכל התנאים הקבועים בסעיף 78ל; בפרט, על חברת הביטוח לוודא שהמבוטח בפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" אכן חבר בתוכנית שב"ץ ולהעבירו אך ורק לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ץ", הכוללת את כל הכיסויים המפורטים בהגדרה שבסעיף קטן (א).

מוצע להחיל את הוראת המעבר על פוליסות פרט בלבד, זאת מתוך ההנחה שבמועד החידוש של פוליסה קבוצתית, בעל הפוליסה ידאג לעדכון תנאי הפוליסה הקבוצתית, לנוכח השינוי הרגולטורי הצפוי, באופן שייטיב עם מבוטחי הפוליסה.

כיוון שההסדר המוצע ישנה את הכיסוי הביטוחי הקיים, מוצע לאפשר למבוטחים להודיע לחברת הביטוח כי ברצונם להישאר מבוטחים בפוליסה המקורית, או להודיע לחברת הביטוח – בתוך שנה ממועד ההעברה – כי ברצונם לבטל את ההעברה ולחזור לפוליסה המקורית.

כדי להבטיח כי תינתן למבוטחים אפשרות הבחירה, מוצע לחייב את חברות הביטוח להודיע למבוטח, מראש,

(2) לעניין מבוטח החבר בתוכנית שב"ן – האם טרם חלפה תקופת אכשרה שקבעה קופת החולים לעניין זכאותו של המבוטח למימון ניתוחים פרטיים בישראל לפי התוכנית, ואם תקופת האכשרה טרם חלפה – מועד סיומה.

(ד) המבטח יודיע למבוטח, מראש, על העברתו לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" ועל אפשרותו של המבוטח להודיע כי אינו מעוניין בהעברה או כי הוא מעוניין לבטלה, לפי העניין.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ב), המבוטח רשאי להודיע למבטח – טרם העברתו לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" ולתקופה של שנה מיום העברתו כאמור – כי הוא אינו מעוניין בהעברה כאמור; הודיע מבוטח כאמור, המבטח לא יעביר את המבוטח לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" או יבטל את העברתו אם בוצעה, לפי העניין.

(ו) בוטלה העברתו של המבוטח לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" לפי סעיף קטן (ה), יראו את המבוטח כאילו לא הועבר לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" ויראו את הפוליסה המקורית שלו כאילו לא בוטלה.

(ז) העברת המבוטח לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" כאמור בסעיף קטן (ב) או ביטול העברתו כאמור בסעיף קטן (ה), ייעשו בלא בחינה מחודשת של מצב רפואי קודם של המבוטח ובלא תקופת אכשרה.

(ח) הממונה יקבע הוראות לעניין העברת מבוטחים לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן", ובכלל זה אופן יידוע המבוטחים כאמור בסעיף קטן (ד).

(ט) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכויות הממונה לפי סעיף 40.

ד ב ר י ה ס ב ר

למען הסר ספק, מוצע להבהיר כי אין בהוראות הסעיף כדי לגרוע מסמכויותיו של הממונה לפי סעיף 40 לחוק הפיקוח על הביטוח. לפי הסעיף האמור, הממונה מוסמך בין השאר, להורות לחברת ביטוח להפסיק להנהיג תוכנית ביטוח או להנהיג שינוי בתוכנית ביטוח.

כדי להבטיח כי קופות החולים יעבירו לחברות הביטוח, באמצעות הממשק המקוון, את המידע הדרוש לפי סעיף זה, מוצע לקבוע כי אם קופת חולים לא העבירה את המידע, המנהל הכללי של משרד הבריאות יהיה רשאי להורות כי אותה קופת חולים לא תהיה זכאית לקבל תשלומים לפי סעיף 78כז, כולם או חלקם, או שיהיה עליה להחזיר למבטח תשלומים כאמור, אם שולמו לה.

לו בפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן"; ואולם אין בהימצאות המבוטח בתקופת אכשרה כדי לגרוע מהחובה של חברת הביטוח להעבירו לפוליסה האמורה. בהקשר זה יצוין, כי על פי הוראות הממונה הקיימות, אם מבוטח בפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" נמצא בתקופת אכשרה בתוכנית שב"ן, ומבקש לבצע ניתוח פרטי במהלך אותה תקופה, על חברת הביטוח לכסות את הוצאות הניתוח, כאילו אותו מבוטח היה מבוטח בפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון".

לשם יישום ההסדר המוצע בסעיף 78לכז, הממונה יקבע הוראות לעניין העברת מבוטחים לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" לפי אותו סעיף, ובכלל זה לעניין אופן יידוע המבוטחים כאמור.

(י) על אף האמור בפרק זה, נוכח המנהל הכללי של משרד הבריאות (בסעיף קטן זה – המנהל) כי קופת חולים לא העבירה, באמצעות הממשק המקוון, את המידע הדרוש למבטח לפי סעיף קטן (ג), רשאי המנהל להורות כי אותה קופת חולים לא תהיה זכאית לקבל תשלומים לפי סעיף 78זכב, כולם או חלקם, או שיהיה עליה להחזיר למבטח תשלומים כאמור, אם שולמו לה.”;

(2) בתוספת השלישית, בחלק א', אחרי פסקה (11) יבוא:

”(11א) מבטח שלא העביר לקופת חולים, באמצעות הממשק המקוון, את הפרטים שקופת החולים נדרשת לבדוק לפי סעיף 78כז(א), בניגוד להוראות סעיף 78ג(ג);

(11ב) מבטח שהפר הוראה מהוראות הביצוע שקבע הממונה לפי סעיף 78כז(ב) לעניין הפעלת הממשק המקוון והעברת מידע כאמור בסעיף 78כז(א);

(11ג) מבטח שגילה לאחר מידע שקיבל לפי הוראות פרק ז' שלא לפי הוראות הפרק האמור, בניגוד להוראות סעיף 78ל;

(11ד) מבטח שעשה שימוש במידע שקיבל באמצעות הממשק המקוון, שלא לשם העברת מבוטח מפוליסת ביטוח ניתוחים ”השקל הראשון” לפוליסת ביטוח ניתוחים ”משלים שב”ן” לפי הוראות סעיף 78לב, בניגוד להוראות סעיף 78לא(ב) (1);

(11ה) מבטח שעשה שימוש במידע שנכלל בהודעת תשלום ששלחה אליו קופת חולים, שלא לשם ביצוע התשלום או הגשת השגה, בניגוד להוראות סעיף 78לא(ב) (2).”

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

לפי הוראות סעיף 78ז, בניגוד להוראות סעיף 78לא(ב) (1);

(5) חברת ביטוח שעשתה שימוש במידע שנכלל בהודעת תשלום שנשלחה אליה, שלא לשם ביצוע התשלום או הגשת השגה, בניגוד להוראות סעיף 78לא(ב) (2).

יצוין כי לעניין קופות חולים, אכיפת ההוראות הנוגעות לחובת הסודיות ולהגבלת השימוש במידע לפי פרק ז', יכול שתיעשה לפי הסמכויות הקיימות בדיון, ובכלל זה הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ”א–1981 והוראות חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

סעיף 74 הדרישה כי חברות הביטוח ישלמו לקופות החולים תשלום בעבור ניתוחים פרטיים בישראל, בהתאם להוראות פרק ז' המוצע בחוק הפיקוח על הביטוח, עלולה ליצור תמריץ לחברות הביטוח להציע למבוטחיהן, בפוליסת ביטוח ניתוחים ”השקל הראשון”, רשימה של רופאים מנתחים שאינם כלולים ברשימות

מוצע לתקן את חלק א' של התוספת השלישית לחוק הפיקוח על הביטוח, ולהוסיף הפרות כמפורט להלן, שבשלן יוסמך הממונה להטיל עיצום כספי:

(1) חברת ביטוח שלא העבירה לקופת חולים, באמצעות הממשק המקוון, את הפרטים שעל הקופה לבדוק לפי סעיף 78כז(א), בניגוד להוראות סעיף 78ג(ג);

(2) חברת ביטוח שהפרה הוראה מהוראות הביצוע שקבע הממונה לעניין הממשק המקוון לפי סעיף 78כז(ב);

(3) חברת ביטוח שגילתה לאחר מידע שקיבלה לפי הוראות פרק ז' שלא לפי הוראות הפרק האמור, בניגוד לסעיף 78ל;

(4) חברת ביטוח שעשתה שימוש במידע שקיבלה באמצעות הממשק המקוון שלא לשם העברת מבוטחים

בחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2016¹⁴¹, בסעיף 14, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:
"ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א) –

(1) חברת ביטוח תקבע רשימה אחת של רופאים מנתחים שיש לה עימם הסדר ניתוח, שתחול לעניין כלל תוכניות הביטוח הכוללות ביטוח לניתוחים שהיא משווקת (בסעיף זה – רשימת הרופאים);

(2) חברת ביטוח תקבע את רשימת הרופאים כך שמחצית לפחות מכלל הרופאים שברשימה יהיו רופאים מנתחים הכוללים ברשימת הרופאים שלקופות החולים יש עימם הסדר ניתוח;

(3) בלי לגרוע מהוראות פסקה (2), חברת ביטוח לא תערוך שינוי בהסדר ניתוח עם רופא מנתח אם כתוצאה מהשינוי יפחת שיעור החפיפה, אלא אם כן הממונה על שוק ההון אישר את השינוי; הממונה לא ייתן את אישורו לשינוי בהסדר ניתוח כאמור, אלא אם כן שוכנע כי השינוי מוצדק בנסיבות העניין.

בפסקה זו –

"שינוי בהסדר ניתוח" – ביטול הסדר ניתוח או התקשרות בהסדר ניתוח חדש;

"שיעור החפיפה" – היחס בין מספר הרופאים המנתחים הכלולים ברשימת הרופאים של חברת הביטוח ובין מספר הרופאים המנתחים הכלולים ברשימת הרופאים של כל אחת מקופות החולים."

דברי הסבר

ראשית, מוצע לקבוע כי חברת ביטוח תקבע רשימה אחת של רופאים מנתחים שיש לה עימם הסדר ניתוח, שתחול לעניין כלל תוכניות הביטוח הכוללות ביטוח לניתוחים שהיא משווקת. בהתאם לחובה זו, חברת הביטוח תידרש להציע לכל מבוטחיה את אותה רשימה של רופאים מנתחים, בין אם מדובר בפוליסות ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" ובין אם מדובר בפוליסות ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן". זאת, כפי שנוהגות כיום חברות הביטוח.

שנית, מוצע לקבוע כי חברת ביטוח תקבע את רשימת הרופאים כאמור כך שמחצית לפחות מכלל הרופאים שברשימה יהיו רופאים מנתחים הכוללים ברשימות הרופאים בתוכניות השב"ן של קופות החולים. הוראה זו עולה בקנה אחד עם המצב הנוהג בשטח.

שלישית, מוצע לקבוע כי חברת ביטוח לא תבטל הסדר ניתוח ולא תתקשר בהסדר ניתוח חדש, אם כתוצאה מכך יפחת היחס בין מספר הרופאים המנתחים הכלולים ברשימה של חברת הביטוח ובין מספר הרופאים המנתחים הכלולים ברשימה של כל אחת מקופות החולים. עם זאת, מוצע לקבוע כי חברת ביטוח תהיה רשאית לבצע שינוי כאמור בהסדרי הניתוח שלה, אם הממונה אישר זאת.

הרופאים המנתחים בתוכניות השב"ן של קופות החולים. זאת, על מנת שלא תחול עליהן חובת תשלום לקופות החולים לפי פרק ז'3 האמור.

בהמשך לכך, קיים חשש כי חברות הביטוח יקבעו רשימות נפרדות של רופאים מנתחים לפוליסות ביטוח ניתוחים "משלמות שב"ן" ולפוליסות ביטוח ניתוחים "שקל ראשון" – כאשר כאמור לעיל רשימת הרופאים המנתחים בפוליסות ביטוח ניתוחים "השקל הראשון", יהיו מצומצמות יותר ולא יחפפו את רשימות הרופאים המנתחים בתוכניות השב"ן.

כמו כן קיים חשש כי חברות הביטוח יקבעו הסדרי ניתוח בבלעדיות עם רופאים, באופן שיפגע באיכות השירות שמציעות קופות החולים וחברות הביטוח למבוטחיהן ושייצור תחרות לא רצויה בין קופות החולים וחברות הביטוח לעניין התקשרות עם רופאים ושכרם.

לנוכח האמור, מוצע לתקן את סעיף 14 לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2016, שעניינו הסדרי ניתוח, כמפורט להלן.

¹⁴¹ ס"ח התשע"ו, עמ' 39; התשע"ח, עמ' 749.

- סימן א' – תחילה 75. (א) תחילתו של פרק ז' לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 73(1) לחוק זה, למעט סעיף 78 לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו המוצע בפרק האמור, ביום ג' בטבת התשפ"ד (15 בדצמבר 2023) (בסעיף זה – יום התחילה); שר האוצר רשאי, בצו, לדחות את יום התחילה בתקופה אחת נוספת שלא תעלה על שלושה חודשים, אם מצא כי הדחייה דרושה לשם היערכות להפעלת הממשק המקוון.
- (ב) תחילתו של סעיף 78 לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 73(1) לחוק זה, ביום י"ד בכסלו התשפ"ה (15 בדצמבר 2024), ואם נקבע צו לפי סעיף קטן (א) – בתום שנה מהמועד שנקבע בצו.
- (ג) הוראות פרק ז' לחוק הפיקוח על הביטוח, כנוסחו בסעיף 73(1) לחוק זה, יחולו על פוליסות ביטוח שייכרתו או יחודשו ביום התחילה, ואם נקבע צו לפי סעיף קטן (א) – ביום שנקבע בצו, או לאחריו.

סימן ב': רוקחות

76. תיקון פקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981¹⁴² –
- (1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "רוקח", "רוקח מורשה" יבוא:
- "טכנאי בית מרקחת" – מי שרשום במרשם טכנאי בית מרקחת לפי סעיף 7א;
- "מרשם טכנאי בית מרקחת" – כאמור בסעיף 7א;
- (2) אחרי סעיף 7 יבוא:
- "טכנאי בית מרקחת 7א. (א) המנהל ינהל מרשם של מי שרשאי להירשם במרשם טכנאי בית מרקחת לפי סעיף קטן (ג) שיכלול פרטים מזהים ופרטים הנדרשים לצורך יצירת קשה.

דברי הסבר

טכני. כדי לפנות את זמן הרוקח לעיסוק בתכנים קליניים על חשבון מטלות לוגיסטיות וכדי לשפר ולייעל את השירות הניתן בבתי המרקחת, מוצע להסדיר תפקיד של "טכנאי בית מרקחת" שיאפשר צמצום של עיסוק הרוקח במשימות שוחקות ומינהליות לטובת מיקוד עיסוקו כמטפל המספק שירות קליני למטופלים.

פסקה (1)

מוצע להוסיף את ההגדרות של "טכנאי בית מרקחת" ו"מרשם טכנאי בית מרקחת" לנוכח השימוש החוזר במונחים אלה בסעיפים 7א ו-7ב המוצעים לפקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981 (בסימן זה – פקודת הרוקחים).

פסקה (2)

לסעיף 7א המוצע

כדי לאפשר עיסוק טכנאי בית מרקחת לכל אדם החפץ בכך, תוך שמירה על בריאות הציבור והקפדה על כך שמי שעוסק במקצוע יהיה בעל מיומנות נדרשת, מוצע לקבוע כי מי שיעסוק כטכנאי בית מרקחת יהיה רשום במרשם טכנאי בית המרקחת, מרשם פומבי שניתן לקבל ממנו מידע באמצעות שאילתה. רישום במרשם הטכנאים יתאפשר בתנאי שהמבקש להירשם בו עומד בתנאי כשירות

ובלבד ששוכנע כי השינוי מוצדק בנסיבות העניין.

סעיף 75 כדי לאפשר לרשות ולשוק זמן היערכות מספיק לשם יישומו של פרק ז' המוצע בחוק הפיקוח על הביטוח, מוצע לקבוע כי תחילתו של הפרק האמור תהיה ביום ג' בטבת התשפ"ד (15 בדצמבר 2023). עם זאת, מוצע להסמיך את שר האוצר לדחות, בצו, את מועד התחילה האמור בתקופה אחת נוספת שלא תעלה על שלושה חודשים, אם מצא כי הדחייה דרושה לשם היערכות להפעלת הממשק המקוון.

על אף האמור, לעניין סעיף 78 לחוק הפיקוח על הביטוח, שעניינו הסדר חלופי להתחשבות בין חברות הביטוח וקופות החולים, מוצע לקבוע כי תחילתו תהיה ביום י"ד בכסלו התשפ"ד (15 בדצמבר 2024), ואם נקבע צו בדבר דחיית מועד כאמור – בתום שנה מהמועד שנקבע בצו. פרק הזמן הנוסף נדרש כדי לאמוד את ההשפעות של פרק ז' על השוק ולבחון את הצורך בקביעת תקנות לפי אותו סעיף.

לעניין תחולתו של פרק ז', מוצע לקבוע כי הפרק יחול על פוליסות ביטוח שייכרתו או יחודשו ממועד התחילה כאמור ואילך.

סעיף 76 מקצוע הרוקחות דורש מומחיות והשכלה כללי מקצועית, ואילו חלק משמעותי מהעיסוק היומי של הרוקח הוא בעבודה מינהלית בעלת אופי

¹⁴² ס"ח התשמ"א, עמ' 693; התשפ"ג, עמ' 17.

(ב) מרשם טכנאי בית המרקחת יהיה פתוח לעיון הציבור
באתר האינטרנט של המשרד הבריאות, בדרך של שאילתה
שבה יציגו פרטים מזהים של האדם שלגביו מתבקש המידע.
(ג) רשאי להירשם במרשם מי שמתקיימים בו כל אלה:

(1) הוא בגיר;

(2) הוא אזרח או תושב ישראל;

(3) הוא רכש השכלה באחד מאופנים אלה:

(א) הוא סיים 12 שנות לימוד;

(ב) הוא בעל תעודת בגרות או תעודה אחרת
שאושרה בידי משרד החינוך כמקבילה לתעודת
בגרות;

(ג) הוא עמד בבחינות הזכות בתעודה
המעידה על סיום לימודים של מכינה קדם
אקדמית במסגרת מוסד, המאפשרת הגשת
מועמדות ללימודים לקראת תואר אקדמי במוסד;
לעניין זה, "מוסד" – כהגדרתו בפסקאות (1)
עד (3) להגדרה "מוסד" בחוק זכויות הסטודנט,
התשס"ז-2007¹⁴⁵;

(4) הוא בעל שליטה בשפה העברית והאנגלית;

(5) הוא עבר הכשרה שקבע השר כאמור בסעיף
קטן (ח);

(6) לא נקבע לגביו כי הוא אינו יכול לעסוק כטכנאי
בית מרקחת, בהתאם להוראות סעיף קטן (ד).

(ד) המנהל יוכל לקבוע כי טכנאי בית מרקחת לא יוכל
להמשיך לעסוק כטכנאי בית מרקחת, באופן קבוע או זמני,
לאחר שנתן לו הזדמנות להשמיע את טענותיו, אם התקיים
לגביו אחד מאלה:

(1) הוא ביצע פעולות אשר לא הותרו לטכנאי בית
מרקחת לפי סעיף 7ב;

(2) הוא גילה חוסר יכולת, חוסר אחריות או רשלנות
חמורה בעת עיסוקו כטכנאי בית מרקחת;

(3) הוא נרשם במרשם טכנאי בית המרקחת על סמך
מידע כוזב.

(ה) קבע המנהל כאמור בסעיף קטן (ד), ימחק המנהל
ממרשם טכנאי בית המרקחת את מי שמצא שהוא לא יכול
לעסוק כטכנאי בית מרקחת או יתלה את רישומו.

¹⁴⁵ ס"ח התשס"ז, עמ' 320.

(ו) המנהל רשאי לבטל את החלטתו כאמור בסעיף קטן (ד), לבקשתו של מי שרישומו נמחק או הותלה, או לקבוע תנאים לביטול החלטתו, אם מצא כי אין בעיסוקו של המבקש בטכנאי בית המרקחת כדי לסכן את בריאות הציבור לרבות בשל חלוף הזמן או בשל שינוי אחר בנסיבות.

(ז) המנהל רשאי למחוק את רישומו של אדם ממרשם טכנאי בית מרקחת, אם ראה שבעת הרישום לא התקיים באדם תנאי מהתנאים לרישום במרשם או שחדל להתקיים בו תנאי מהתנאים להירשם במרשם, לאחר שנתן לו הזדמנות להשמיע את טענותיו.

(ח) השר יקבע בתקנות הוראות בעניינים אלה:

(1) ההכשרה שטכנאי בית מרקחת נדרש לעבור לרבות בעניינים אלה:

(א) תוכן ההכשרה;

(ב) סוגי הגופים אשר יוכלו לבצע את הכשרה והתנאים שבהם יידרשו לעמוד גופים כאמור;

(ג) תקופת ההכשרה הנדרשת, המעשית והעיונית;

(ד) פטור מחובת ההכשרה, כולה או חלקה, או קיצור תקופתה, על בסיס ניסיון או השכלה קודמת;

(2) אופן הוכחת השליטה בשפה העברית והאנגלית;

(3) הליך השמעת טענות לפני המנהל, טרם קבלת החלטה לפי סעיף קטן (ד);

(4) אופן ניהול מרשם טכנאי בית המרקחת;

(5) הבקשה להירשם במרשם טכנאי בית המרקחת, ובכלל זה אופן הגשתה והמסמכים שיצורפו לה.

ד ב ר י ה ס ב ר

או להתלות את רישומו.

(2) נוסף על כך מוצע להסמיך את שר הבריאות לקבוע בתקנות את ההכשרה העיונית והמעשית שאותה יידרש טכנאי בית מרקחת לקבל, מי יוכל לערוך לו הכשרה, כללים באשר לאופן ניהול המרשם ומה הליך שלילת העיסוק בטכנאי בית מרקחת.

לסעיף זב

מוצע לקבוע תפקידים, אשר כיום מסורים רק בידי רוקח, שאותם יוכל לבצע טכנאי בית מרקחת, וזאת מתוך הבנה כי בתהליך ניפוק התכשיר למטופל, תפקידים אלה הם בעלי אופי מינהלי-טכני, ונמצאים תחת פיקוחו המקצועי של הרוקח או הרוקח האחראי.

אלה: הוא בגי, בעל השכלה של 12 שנות לימוד או בעל תעודת בגרות או תעודת לימוד ממכינה קדם אקדמית, הבקיא בשפה העברית והאנגלית, עבר הכשרה שקבע שר הבריאות, ומנכ"ל משרד הבריאות (או מי שהוא הסמיכו לכך) לא קבע שאינו יכול לעסוק במקצוע.

(1) נוסף על כך מוצע לקבוע מה התנאים שלפיהם יוכל מנכ"ל משרד הבריאות לקבוע כי אדם לא יוכל לעסוק בטכנאי בית מרקחת, באופן קבוע או זמני, וזאת במקרה שבו טכנאי בית מרקחת ביצע פעולות אשר לא הותרו לו, שהוא גילה חוסר יכולת, חוסר אחריות או רשלנות חמורה בעת עיסוקו במקצוע כגון במקרה שבו הוא נתן תרופה במינון שגוי, וכן אם הרישום שלו נעשה על בסיס מידע כוזב או לא מדויק, מקרים שבהם רשאי מנכ"ל משרד הבריאות למחוק

”הרחפה” – פעולה שנועדה להמיס תכשיר המגיע כאבקה או לפזר אותו בממס נוזלי בהתאם להוראות היצרן;

”מזיגה” – חלוקה של תכשיר נוזלי או חצי מוצק, לכמה כלים ואריזות;

”תכשיר מרשם” – למעט תכשיר המכיל סם מסוכן, כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים, התשל”ג-1973¹⁴⁴;

”תכשיר מרשם קבוע” – תכשיר מרשם הניתן למטופל על פי מרשם דיגיטלי אשר מתחדש מזמן לזמן.

(ב) על אף האמור בסעיף 2, ובלי לגרוע בסמכויות אדם העוסק ברוקחות ברישיון לפי הוראות פקודה זו, טכנאי בית מרקחת יוכל לבצע את הפעולות שלהלן:

(1) הרחפה או מזיגה של תכשיר;

(2) מסירה של תכשירים אלה למטופל, ובלבד שהתקיימו לגביה התנאים שלהלן:

(א) מסירה של תכשיר מרשם – ובלבד שהמסירה בוצעה לאחר מתן ייעוץ והדרכה למטופל על ידי רוקח;

(ב) מסירה של תכשיר מרשם קבוע – ובלבד שהמסירה היא מסירה חוזרת למטופל ולא חלפה שנה מאז שהתכשיר נופק למטופל על ידי רוקח;

(ג) מסירה של תכשיר בלא מרשם – ובלבד שהמסירה נעשתה בהתאם לבקשת מטופל שנקב בשם המסחרי של התכשיר בלא המרשם; לא נקב בשם המסחרי – תתבצע המסירה לאחר מתן ייעוץ והדרכה למטופל על ידי רוקח;

ד ב ר י ה ס ב ר

(2) זאת ועוד, מאחר שבהתאם להוראות פקודת הרוקחים האחריות על הניהול המקצועי הכללי של בית המרקחת, מוטלת על הרוקח האחראי, לרבות האחראיות על עבודתם המקצועית של עובדי בית המרקחת בהתאם לסעיף 10 לפקודת הרוקחים, גם פעולותיו של טכנאי בית המרקחת לפי ההוראה המוצעת – כפופות להשגחתו של הרוקח האחראי.

סעיף 77 בהתאם לנתונים שהתקבלו מקופות החולים, **כללי** למעלה מרבע מהתורים שנקבעים לרפואה יועצת בקופות החולים, לא ממומשים בשל אי-הופעה של המבוטח, בלא התראה מוקדמת.

(1) התפקידים הם: (א) מסירה חוזרת של תכשיר מרשם קבוע (כגון גלולות נגד היריון או תרופה להורדת לחץ דם) למטופל אשר התכשיר נופק לו בשנה האחרונה על ידי רוקח, למעט סמים מסוכנים. (ב) מסירה ראשונית של תכשיר לפי מרשם לאחר שבוצעו ייעוץ והדרכה על ידי רוקח. (ג) מסירה של תכשירים בלא מרשם המתבסשים על ידי המטופל על פי שמם המסחרי, ובהיעדר בקשה לתכשיר בלא מרשם על פי שמו המסחרי – לאחר מתן ייעוץ והדרכה על ידי רוקח. (ד) ביצוע מזיגה או הרחפה של תכשיר, כהגדרתם בהוראה המוצעת. כמו כן מוצע לאפשר לשר לקבוע סמכויות נוספות שיינתנו לטכנאי בית מרקחת בתקנות.

¹⁴⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526.

(3) פעולות נוספות שקבע השר;

(3) בסעיף 36(א), המילים "שטחו של חדר התרופות לא יפחת משלושים מטרים מרובעים" – יימחקו.

סימן ג': קיצור תורים

77. תיקון חוק ביטוח בריאות ממלכתי

בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994¹⁴⁵, בסעיף 8, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
"9א) על שירות של ביקור אצל רופא, מכון או מרפאת חוץ, שנדרש בעדו תשלום ההשתתפות עצמית של המבוטח יחולו הוראות אלה:

(1) קופת חולים תגבה את תשלום ההשתתפות העצמית בעבור השירות במועד קביעת התור לשירות האמור; לא הייתה אפשרות לגבות את התשלום במועד הזמנת התור, תרשום הקופה למבוטח חיוב לתשלום עתידי;

(2) קופת חולים תזכיר למבוטח על התור שהזמין, בסמוך למועד התור ועד 24 השעות שלפני התור, ותאפשר לו, במסגרת התזכורת האמורה לבטל את התור; ביטל המבוטח את התור כאמור, תחזיר לו הקופה את תשלום ההשתתפות העצמית שגבתה או תבטל את החיוב שרשמה, לפי העניין;

(3) לא הגיע מבוטח לביקור כאמור ולא ביטל את התור שנקבע לו 24 שעות לפחות לפני מועד התור, לא תחזיר לו קופת החולים את תשלום ההשתתפות העצמית שגבתה כאמור, או לא תבטל את החיוב במקרה שבו הוא טרם נגבה, לפי העניין;

(4) על אף האמור בפסקה (3), שר הבריאות רשאי לקבוע נסיבות מיוחדות שלא היה אפשר לצפותן 24 שעות טרם מועד התור, שבהתקיימותן קופת החולים תחזיר למבוטח את תשלום ההשתתפות העצמית או תבטל את החיוב, לפי העניין, ובלבד שבשל הנסיבות המיוחדות האמורות לא היה יכול המבוטח לבטל את התור 24 שעות לפני מועד התור.

ד ב ר י ה ס ב ר

והתשלומים של הקופה.

כיוון שייכתנו מקרים שבהם לא ניתן לגבות את התשלום מראש בדרך של חיוב הוראת הקבע בקופה או בדרך של תשלום באשראי, מוצע לקבוע כי במקרים אלה הקופה תרשום את החוב ותגבה אותו במועד אפשרי אחר.

נוסף כל כך מוצע לקבוע כי קופת החולים תזכיר לחבר על התור שהזמין בסמוך למועד התור ועד 24 השעות שלפני התור, ותאפשר לו לבטל את התור במסגרת התזכורת. במקרה שבו ביטל המבוטח את התור כאמור, תחזיר לו הקופה את תשלום ההשתתפות העצמית שגבתה או תבטל את החיוב שרשמה לפי העניין. לעניין זה יובהר כי די בכך שהמבוטח יבקש לבטל את התור כדי שייראה כמי שביטל את התור.

כמו כן מוצע לקבוע כי במקרה שבו לא הגיע חבר קופת חולים לביקור ולא ביטל את התור שנקבע לו 24 שעות לפחות לפני מועד התור, קופת החולים לא תחזיר לו

תופעה זו פוגעת ביעילות המערכת ומבזבזת משאבים יקרים, ובראשם שעות העבודה של הצוותים הרפואיים, באופן הגורם לזמני המתנה ארוכים לתורים.

מוצע לחייב את קופות החולים ליצור תמריץ למבוטחים לבטל תור מראש במקרה שבו הם אינם מתכוונים להגיע לתור. לפיכך מוצע לתקן את סעיף 8 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (בפרק זה – חוק ביטוח בריאות ממלכתי), כמפורט להלן.

לסעיף קטן (א) 9א

מוצע לחייב את קופות החולים לגבות את תשלום ההשתתפות העצמית מהמבוטח בעד שירות של ביקור אצל רופא, מכון או מרפאת חוץ, אם נדרש תשלום כאמור, במועד קביעת התור לשירות האמור. יצוין, כי גביית ההשתתפות העצמית יכולה שתהיה הן בעד שירותים שניתנים על ידי הקופה במסגרת סל שירותי הבריאות והן לשירותים שניתנים על ידי הקופה במסגרת סל השירותים

¹⁴⁵ ס"ח התשנ"ד, עמ' 156; התשפ"ג, עמ' 18.

(א10) על אף האמור בסעיף קטן (א9), השר רשאי לקבוע כי הוראות הסעיף הקטן האמור לא יחולו על שירותים מסוימים מבין השירותים האמורים בו, כפי שיקבע; תקנות לפי סעיף קטן זה ייקבעו לתקופה שלא תעלה על 18 חודשים מיום תחילתן; השר רשאי, בהתייעצות עם שר האוצר, להאריך את התקופה האמורה לתקופות נוספות של עד 18 חודשים בכל פעם, אם מצא כי המשך החרגת השירותים האמורים נדרש לשם השגת תכליות חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (א10)

כדי לוודא שהתיקון המוצע משיג את מטרתו ומממש את תכליות חוק ביטוח בריאות ממלכתי, מוצע לקבוע כי שר הבריאות יוכל להחריג בתקנות שירותים מסוימים מבין השירותים המפורטים בסעיף 8(א9) המוצע, קרי – ביקור אצל רופא, מכון או מרפאת חוץ, שנדרש בעבורו תשלום השתתפות עצמית של המבוטח – לגבי כלל התחומים הרפואיים הרלוונטיים או לגבי חלקם, וזאת לתקופה שלא תעלה על 18 חודשים. שר הבריאות יהיה רשאי, בהתייעצות עם שר האוצר, להאריך את התקופה האמורה לתקופות נוספות של עד 18 חודשים בכל פעם, אם מצא שהמשך החרגת השירותים נדרש לשם השגת תכליות חוק זה (חוק ביטוח בריאות ממלכתי).

את תשלום ההשתתפות העצמית שנגבה או לא תבטל את החיוב שרשמה, לפי העניין.

עם זאת מוצע לקבוע כי שר הבריאות רשאי לקבוע נסיבות מיוחדות שלא יהיה ניתן לצפותן 24 שעות טרם מועד התור, שבהתקיימותן קופת החולים תחזיר למבוטח את תשלום ההשתתפות העצמית או תבטל את החיוב, לפי העניין, ובלבד שבשל הנסיבות המיוחדות האמורות לא היה יכול המבוטח לבטל את התור 24 שעות לפני מועד התור.

פרק כ': רשויות מקומיות

סימן א': הרשויות המקומיות (קרן להרחבת ההשקעה בתושב ולהגדלת היצע הדיור)

ד ב ר י ה ס ב ר

דרכים ותשתיות, תרבות, דת ואירועים. לעומת זאת, הוצאות הרשות המקומית על שירותים לנכים שאינם מבני מגורים, ובהם עסקים, מצומצמות משמעותית, כאשר הרשות נדרשת להשקיע בעיקר בהוצאות תברואה, תאורה ותחזוקת רחוב כללית. כך שהעלות של אלה בעבור הרשות המקומית נמוכה משמעותית מעלותם של תושבים, אך תעריפי הארנונה לנכים שאינם מבני מגורים, ככלל גבוהים יותר.

שילוב הפער בין ההוצאות הגבוהות על תושבים לעומת מחזיקי נכים שאינם מבני מגורים, להכנסות הגבוהות מנכים אלה לעומת ההכנסות מתושבים, מביא לכך שלרשויות המקומיות קיים תמריץ שלילי משמעותי לקליטת תושבים חדשים ואילו תמריץ יתר לתכנון עודף באופן משמעותי של שטחי תעסוקה ומסחר. עיוות התמריצים מביא, בין השאר, לעיוות בתכנון העירוני, אשר במקרים רבים נסמך היום על שיקולים כלכליים ולא על תכנון אופטימלי בהתאם לצורכי המשק והאוור.

מנתוני מינהל התכנון לגבי מלאי השטחים המתוכננים לתעסוקה בכלל המחוזות בארץ, עולה שקיים עודף תכנוני של עשרות מיליוני מטרים רבועים לתעסוקה, לעומת הצורך הצפוי בהם עשרות שנים קדימה. ובהתאם, ההערכות הן ששטחים רבים שתוכננו לשימוש משרדים לא יתממשו בעשרות הקרובים. כך תכנון היתר של שטחי תעסוקה כאמור, מביא לחוסר יעילות בשימוש בקרקע.

העיוות הקיים מביא, לצד סיבות נוספות, להיצע נמוך של דיור, בפרט באזורי הביקוש, לעלייה עקבית במחירי הדיור למגורים ובמחירי השכירות שלהן, וכן להשפעה שלילית על יכולתה הכלכלית של רשות מקומית שוקלת תושבים חדשים, בפרט בהיקפים גדולים, אשר עשויה להביא לירידה ברמת השירותים המוניציפליים שניתנת לתושבי הרשות המקומית, החדשים והוותיקים, ולחיווך התמריץ השלילי של הרשות המקומית לתכנן למגורים.

נוסף על כך, בישראל, בדומה למדינות רבות בעולם, בין השאר בשל תופעת האגלומרציה, המבטאת התקבצות של פירמות ופעילות כלכלית במקום אחד לצורך ניצול יתרונות לגודל והגברת יעילות העובדים, מרכזי העסקים המשמעותיים ביותר מרוכזים בגלעין המטרופולין. תהליכים אלה מביאים להעמקת הפערים בין ההכנסות של רשויות מקומיות באזורי הביקוש לבין אלה של רשויות מחוץ לאזורי הביקוש, שבהן האוכלוסייה אומנם גדלה, אך לא בהלימה לגידול בשטחי התעסוקה והמסחר.

מסקירה בין-לאומית שערכה המועצה הלאומית לכלכלה, עולה כי בשביל לפתור בעיה זו, מדינות רבות ברחבי העולם, ובהן בריטניה, ארצות הברית, אירלנד, דרום קוריאנה ושוודיה, יצרו מנגנוני חלוקה מחדש של

פרק כ'

כללי ארנונה היא מס שנתי המוטל על ידי הרשויות המקומיות לפי חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992 (בפרק זה – חוק ההסדרים 1992), על מי שמחזיקים בנכס בתחומן, כהגדרת מונחים אלה בסעיף 269 לפקודת העיריות. מטרת הארנונה לממן את הפעילויות השונות של הרשות המקומית, בעניינים המקומיים אשר בתחום סמכותה, ובהם מתן שירותים מוניציפליים למחזיקי הנכסים כאמור.

טרם שנת 1985 הוענק שיקול דעת רחב לרשות המקומית בכל הנוגע להטלת ארנונה, לקביעת שיעוריה ולסיווג הנכסים. על רקע האינפלציה מצד אחד והגירעונות בתקציבי הרשויות מצד שני, נקבעה, החל משנת 1985, שורת הגבלות סטטוטוריות על סמכות הרשויות המקומיות בענייני ארנונה (בפרק זה – דיני ההקפאה).

הסמכות להטיל ארנונה נותרה בידי הרשויות המקומיות, ואולם דיני ההקפאה הגבילו את כוחן של הרשויות המקומיות לשנות את תעריפי הארנונה. בחוק ההסדרים 1992 נקבעו כללים ומגבלות בנוגע להטלת ארנונה על ידי הרשויות המקומיות, ובין השאר בנוגע לשינוי ולערכון תעריפיה. בהסתמך על ההוראות האמורות ואחרות, הותקנו במהלך השנים תקנות שנתיות ובסופו של דבר תקנות של קבע – תקנות הסדרים במשק המדינה (ארנונה כללית ברשויות המקומיות), התשס"ז-2007 (בפרק זה – תקנות הארנונה), שבהן קבעו שר הפנים ושר האוצר (בפרק זה – השרים) הוראות בדבר הסכומים המזעריים והמרביים של הארנונה שניתן לגבות על סיווגי נכסים שונים.

תמונת המצב בשלטון המקומי כיום היא שתעריפי הארנונה למבנה מגורים, נמוכים משמעותית ממרבית תעריפי הארנונה לנכים שאינם מבני מגורים. כך למשל, התעריף הממוצע של ארנונה למבנה מגורים בכלל הרשויות המקומיות עומד על 52 שקלים חדשים למטר רבוע, ואילו התעריף הממוצע של משרדים, שירותים ומסחר עומד על 184 שקלים חדשים – פער של 132 שקלים חדשים למטר רבוע; התעריף הממוצע בסיווג מלאכה עומד על 87 שקלים חדשים – פער של 35 שקלים חדשים למטר רבוע; והתעריף הממוצע בסיווג בנקים וחברות ביטוח עומד על 1,023 שקלים חדשים – פער של 971 שקלים חדשים למטר רבוע.

זאת, כאשר במקביל קיים פער משמעותי גם בהוצאות הרשות המקומית על תושביה, לעומת הוצאותיה על נכים שאינם מבני מגורים. ככלל, תושבים צורכים שירותים רבים ויקרים יותר, ובראשם שירותי רווחה וחינוך, אשר כוללים תחזוקת מבני חינוך, תשלום שכר לגננות ולסייעות, כמו גם שירותי ניקיון, תאורה, גינון, שטחים פתוחים, תחזוקת

השם	78.	סימן זה יהיה "חוק הרשויות המקומיות (ק"ן להרחבת ההשקעה בתושב ולהגדלת היצע הדיור), התשפ"ג-2023".
סעיפי החוק	79.	ואלה סעיפי חוק הרשויות המקומיות (ק"ן להרחבת ההשקעה בתושב ולהגדלת היצע הדיור), התשפ"ג-2023:

"פרק א': מטרה והגדרות

מטרה	1.	מטרתו של חוק זה להקים קרן שתסייע לרשויות המקומיות להרחיב את ההשקעה בתושביהן ולקלוט תושבים חדשים, לצמצם את הפערים הכלכליים ביניהן ותעודד אותן להגדיל את היצע הדיור בתחומן.
הגדרות	2.	בחוק זה – "הוצאות התפעול של הקרן" – תשלומי גמול והחזר הוצאות לחברי מועצת הקרן, תשלומי שכר לבעלי תפקידים בקרן, וכל הוצאה אחרת של הקרן הנדרשת לביצוע מטרותיה לפי חוק זה; "יחידת דיור שנוספה" – יחידת דיור שניתן היתר לבנייתה בשנה מסוימת, אשר מגדילה את מלאי יחידות הדיור ברשות המקומית ביחס לשנה הקודמת, לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

ד ב ר י ה ס ב ר

הכנסות מארנונה, ובפרט מארנונה שאינה ממבני מגורים, לצורך צמצום פערים כלכליים ותיקון תמריצים ברשויות המקומיות.	הכנסות מארנונה, ובפרט מארנונה שאינה ממבני מגורים, לצורך צמצום פערים כלכליים ותיקון תמריצים ברשויות המקומיות.
במדינת מינסוטה בארצות הברית למשל, מיושמת החל משנת 1975 רפורמה בתחום המיסוי המוניציפלי, והיום היא חלה ב־7 מחוזות המטרופולין של מינסוטה. לפי רפורמה זו, נקבעה שנת 1971 כשנת הבסיס, שאליה יושווה בכל שנה שלאחריה הגידול בהכנסות מארנונה שאינה ממבני מגורים במחוז, כאשר חלק מהגידול בהכנסות אלה עובר מדי שנה לקרן משותפת, אשר כספיה מחולקים מחדש בין המחוזות במטרופולין. מטרות רפורמה זו הן קידום פיתוח אזורי יעיל ואפקטיבי, מניעת מרוץ לתחתית בקביעת שיעורי המס המוניציפלי וצמצום הפערים בין הרשויות המקומיות.	במדינת מינסוטה בארצות הברית למשל, מיושמת החל משנת 1975 רפורמה בתחום המיסוי המוניציפלי, והיום היא חלה ב־7 מחוזות המטרופולין של מינסוטה. לפי רפורמה זו, נקבעה שנת 1971 כשנת הבסיס, שאליה יושווה בכל שנה שלאחריה הגידול בהכנסות מארנונה שאינה ממבני מגורים במחוז, כאשר חלק מהגידול בהכנסות אלה עובר מדי שנה לקרן משותפת, אשר כספיה מחולקים מחדש בין המחוזות במטרופולין. מטרות רפורמה זו הן קידום פיתוח אזורי יעיל ואפקטיבי, מניעת מרוץ לתחתית בקביעת שיעורי המס המוניציפלי וצמצום הפערים בין הרשויות המקומיות.
בסימן א' לפרק כ' בהצעת חוק זו, מוצעת מתכונת חדשה היוצרת דבר חקיקה עצמאי. מניסיון העבר עולה כי חקיקת פרקים בחוק התוכנית הכלכלית השנתית או בחוק ההתייעלות הכלכלית השנתית, הקובעת הסדרים משפטיים עצמאיים וחדשים ואינה כוללת רק תיקוני חוקים אחרים, מקשה על איתורם ותיקונם בעתיד (למשל פרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, שעניינו אזורי עדיפות לאומית). פרקים אלה כוללים לא אחת הסדר מקיף שלו היה מוצע ונקבע שלא במסגרת חוק התוכנית הכלכלית או חוק ההתייעלות הכלכלית, היה נחקק כחוק חדש ונפרד.	בסימן א' לפרק כ' בהצעת חוק זו, מוצעת מתכונת חדשה היוצרת דבר חקיקה עצמאי. מניסיון העבר עולה כי חקיקת פרקים בחוק התוכנית הכלכלית השנתית או בחוק ההתייעלות הכלכלית השנתית, הקובעת הסדרים משפטיים עצמאיים וחדשים ואינה כוללת רק תיקוני חוקים אחרים, מקשה על איתורם ותיקונם בעתיד (למשל פרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, שעניינו אזורי עדיפות לאומית). פרקים אלה כוללים לא אחת הסדר מקיף שלו היה מוצע ונקבע שלא במסגרת חוק התוכנית הכלכלית או חוק ההתייעלות הכלכלית, היה נחקק כחוק חדש ונפרד.

לסעיף 2 לחוק המוצע

מוצע לקבוע הגדרות הנדרשות לצורך הוראות החוק המוצע.

"מענקים חדשים" – מענקים בשל יחידות דיור שנוספו, שהרשות המקומית לא הייתה זכאית בשלהן למענק בשנה הקודמת;

"מענקים חוזרים" – מענקים בשל יחידות דיור שנוספו, שהרשות המקומית הייתה זכאית בשלהן למענק בשנה הקודמת; מועצת הקרן – כמשמעותה בסעיף 8;

"הקרן" – הקרן להרחבת ההשקעה בתושב ולהגדלת היצע הדיוור, שהוקמה לפי סעיף 3;

"רשות מקומית" – עירייה, מועצה אזורית ומועצה מקומית, למעט מועצה מקומית תעשייתית;

"שיעור העדכון" – כהגדרתו בסעיף 7 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992¹⁴⁶;

"השרים" – שר הפנים ושר האוצר.

פרק ב': הקרן להרחבת ההשקעה בתושב ולהגדלת היצע הדיוור

הקמת הקרן 3. מוקמת בזה הקרן להרחבת ההשקעה בתושב ולהגדלת היצע הדיוור.

כספי הקרן 4. (א) כספי הקרן יוקצו לצורך מימוש מטרות החוק, כאמור בסעיפים 5 ו-6, לאחר ששולמו הוצאות התפעול של הקרן. (ב) כספי הקרן אינם ניתנים לעיקול, להמחאה או לשעבוד.

הקצאת כספי הקרן 5. (א) עד שנת 2028 יחולו על הקצאת כספי הקרן ההוראות כמפורט להלן: עד שנת 2028

(1) רשות מקומית זכאית למענק שנתי בסך 1,500 שקלים חדשים בשל כל יחידת דיור שנוספה ברשות המקומית בשנים 2018 עד 2020;

ד ב ר י ה ס ב ר

העברתם לרשויות המקומיות והן באמצעות מימון המנגנון התפעולי של הקרן ותפעול מועצתה.

לסעיף 5 לחוק המוצע

כספי הקרן יוקצו לרשויות המקומיות בשנים 2024 עד 2028 בהתאם להוראות ההקצאה שנקבעו בסעיף 5 לחוק המוצע. לפי הוראות הקצאה אלה, בשל כל יחידת דיור זכאית לרשות המקומית החל מהשנה השלישית שלאחר תום השנה הקלנדרית שבה ניתן היתר הבנייה, למענק שיועבר לתקציבה השוטף מדי שנה. תשלום המענקים באופן זה יגדיל את ההכנסה השוטפת של הרשויות המקומיות מקליטת דיור ויקדם את מימוש מטרות החוק המוצע. כספי הקרן יחולקו בין הרשויות המקומיות באופן שבעבור כל יחידת דיור שניתן היתר לבנייתה בשנה קלנדרית, ויש

לסעיפים 3 ו-4 לחוק המוצע

מוצע להקים קרן, שתיקרא הקרן להרחבת ההשקעה בתושב ולהגדלת היצע הדיוור (להלן – הקרן), אשר כספיה לא יהיו חלק מהכנסות המדינה או מתקציב המדינה. כספי הקרן יחולקו מדי שנה בין הרשויות המקומיות באופן שיביא למימוש מטרות החוק המוצע, וזאת לאחר שימומנו מתוכה הוצאות התפעול של הקרן, לרבות תשלום גמול והחזר הוצאות לחברי מועצת הקרן, תשלום תגמול לבעלי התפקידים, תשלומים בעד התקשרויות שיידרשו לצורך ניהול הקרן וכל הוצאה אחרת שתהיה למועצת הקרן לצורך ביצוע תפקידיה לפי החוק.

עוד מוצע לקבוע, כי כספי הקרן לא יהיו נתונים לעיקול, להמחאה או לשעבוד, כדי להבטיח שכלל הכספים כאמור ישמשו רק למטרות החוק המוצע, הן באמצעות

¹⁴⁶ ס"ח התשנ"ג, עמ' 10; התשע"ח, עמ' 850.

(2) רשות מקומית זכאית למענק שנתי בסך 2,000 שקלים חדשים בשל כל יחידת דיור שנוספה ברשות המקומית משנת 2021, החל מהשנה השלישית שלאחר השנה שבה נוספה כאמור;

(3) הקרן תעביר את המענקים האמורים בפסקאות (1) ו-(2) לתקציבי הרשויות המקומיות הזכאיות, מדי שנה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), פחת סך כספי הקרן בשנה מסוימת מסך כל המענקים שהרשויות המקומיות היו זכאיות לקבל באותה שנה לפי הסעיף הקטן האמור, יחולו הוראות אלה:

(1) הקרן תעביר את המענקים החוזרים במלואם ותפחית את המענקים החדשים שהיא מעבירה, בשיעור היחס שבין סך הכספים שנותרו בקרן לאחר העברת המענקים החוזרים לבין סך כל המענקים החדשים שהרשויות המקומיות היו זכאיות לקבל לפי סעיף קטן (א);

(2) לא היו בקרן די כספים להעברת סך כל המענקים החוזרים כאמור בפסקה (1), תעביר הקרן רק את המענקים החוזרים ותפחית אותם בשיעור היחס שבין סך כספי הקרן לבין סך כל המענקים החוזרים שהרשויות המקומיות היו זכאיות לקבל לפי סעיף קטן (א);

ד ב ר י ה ס ב ר

המענקים כאמור (בפרק זה – מענקים). המענקים נועדו לסייע לרשויות המקומיות לשפר את רמת השירותים לתושביהן, הן החדשים והן הקיימים, ולצמצם פערים בין רשויות מקומיות אשר נהנות היום מהכנסות גבוהות משמעותית מארנונה שלא למגורים ובהתאם גם רמת השירותים אשר הן נותנות לתושביהן גבוהה, לעומת רשויות מקומיות אשר הכנסותיהן מארנונה כאמור אינן גבוהות. תמרוץ הרשויות המקומיות כאמור יהווה חלק משמעותי מהמדיניות הממשלתית להגדיל את היצע הדיור ולמתן את מחירי הדירות למגורים.

ואולם, ככל שבשנה מסוימת סך כספי הקרן יפחת מסך כל המענקים שצריכים להשתלם לרשויות המקומיות, יותאמו המענקים שיועברו לרשויות המקומיות בפועל, לרבות הרשויות המקומיות ביהודה ושומרון כאמור בסעיף 23 המוצע, באופן שבו תינתן קדימות למענקים שהיו זכאיות להם בשנים קודמות (בפרק זה – מענקים חוזרים), ואילו מענקים שזו השנה הראשונה שהרשויות כאמור זכאיות להם (בפרק זה – מענקים חדשים), סכומם יופחת באופן יחסי לסך הכספים שנותרו בקרן. אם כספי הקרן אינם מספיקים גם להעברת מלוא סכום המענקים שהרשויות היו זכאיות להם בשנים קודמות, יופחת גם הסכום של אלה, באופן יחסי לכספים שנותרו בקרן (בפרק זה – מענקים מותאמים). ככל שלאחר מועד הקצאת המענקים יועברו לקרן כספים נוספים, תפעל מועצת הקרן

בה כדי להגדיל את מלאי יחידות הדיור ברשות המקומית ביחס לשנה הקודמת – לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תהיה זכאית הרשות המקומית למענק בסך 2,000 שקלים חדשים שיועבר לה מהקרן החל מהשנה השלישית שלאחר תום השנה שבה ניתן ההיתר כאמור מענק כאמור יועבר לתקציבה השוטף של הרשות המקומית, מאותה שנה ואילך. בהתאם למועד התחילה של החוק המוצע – יום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024), מדובר ביחידות דיור שניתן היתר לבנייתן משנת 2021 ואילך. כך למשל, בעבור היתרים שניתנו ברשות מקומית בשנת 2021 תהיה זכאית הרשות למענקים כאמור משנת 2024 ואילך.

נוסף על כך מוצע לקבוע שבעבור כל יחידת דיור שניתן היתר לבנייתה באחת מהשנים הקלנדריות 2018 עד 2020, והיה בה כדי להגדיל את מלאי יחידות הדיור ברשות המקומית ביחס לשנה הקודמת לשנה שבה ניתן ההיתר כאמור, תהיה זכאית הרשות המקומית החל משנת 2024 למענק בסך 1,500 שקלים חדשים, שיועבר לתקציבה השוטף, בשנה זו ואילך. זאת משום שהסכמי גג בהיקפים נרחבים נחתמו משנת 2014, ובמסגרתם חויבו הרשויות המקומיות בקצב שיווקים מוגבר, ובהתאם המימוש של הסכמי הגג בהיתרי בנייה חל בשנים 2018 עד 2020.

באופן זה, ייווצר מודל תקצוב קבוע בשל יחידות דיור שניתן היתר לבנייתן כאמור, שמשקפים את מאמץ הרשות לקליטת תושבים חדשים אליה, באמצעות תשלום

(3) העבירה הקרן מענקים מותאמים ולאחר העברתם נוספו באותה שנה כספים לקרן, תעביר הקרן את הכספים האמורים לרשויות המקומיות כהשלמה למענקים המותאמים, ויחולו לעניין זה הוראות פסקאות (1) ו-(2), בשינויים המחויבים; לעניין זה, "מענקים מותאמים" – מענקים שהופחתו לפי פסקאות (1) או (2) ומענקים חדשים שלא הועברו כלל בשל הוראות פסקה (2).

(ג) עלה סך כספי הקרן בשנה מסוימת על סך כל המענקים שהרשויות המקומיות היו זכאיות לקבל באותה שנה לפי סעיף קטן (א), תוקצה יתרת הכספים כלהלן:

(1) 70 אחוזים מיתרת הכספים יישארו בקרן לצורך העברת מענקים בשנים הבאות;

(2) 30 אחוזים מיתרת הכספים ישמשו למימון פעילויות נוספות שהחליטה עליהן מועצת הקרן, ובלבד שהן עולות בקנה אחד עם מטרות החוק; לעניין החלטת מועצת הקרן לפי פסקה זו יחול המנגנון הקבוע בסעיף 6, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: החלטת מועצת הקרן תפורסם באתר האינטרנט של הקרן ואינה טעונה פרסום ברשומות;

(3) לא החליטה מועצת הקרן על מימון פעילויות אחרות כאמור בפסקה (2), יישארו הכספים האמורים באותה פסקה בקרן לצורך העברת מענקים בשנים הבאות.

(ד) העברת המענקים לרשויות המקומיות לפי סעיף זה תיעשה עד יום 1 בדצמבר בכל שנה.

(ה) סכום המענק כאמור בסעיף קטן (א)(2) יתעדכן מדי שנה, משנת 2025, לפי שיעור העדכון, וזאת לעניין מענקים חדשים בלבד.

ד ב ר י ה ס ב ר

המוצע, בכפוף להסכמה רחבה של הרשויות המקומיות ואם לא יורו השרים אחרת – הכול לפי המנגנון שנקבע בסעיף 6 המוצע, וזאת בהבדל שהחלטות כאמור, לנוכח היקפן הכספי המצומצם ובהיותן הוראות ביצועיות בעיקרן אשר תחולתן מוגבלת לאותה שנה, יפורסמו באתר האינטרנט של הקרן ולא יהיו טעונות פרסום ברשומות.

המענקים שלהם תהיה זכאית רשות מקומית החל משנת 2025, בשל יחידות דיוור שניתן היתר לבנייתן החל משנת 2022, יוצמדו לשיעור העדכון בהגדרתו בסעיף 7 לחוק ההסדרים 1992 (בפרק זה – שיעור העדכון). כך שסכום מענק חדש יעודכן לפי שיעור העדכון ובהתאם לסכום מעודכן זה ימשיך להשתלם לרשות המקומית מדי שנה, אך לא יעודכנו סכומי המענקים החוזרים.

להשלמת המענקים המותאמים ששולמו, באופן שתחילה יושלם סכום המענקים החוזרים, ככל שהופחת כאמור, ורק לאחר שיעמדו מענקים אלה על סכומם המלא, יושלם סכום המענקים החדשים. יובהר, כי הן ההפחתות והן ההשלמות כאמור, ייעשו באופן רוחבי על כלל המענקים החדשים או המענקים החוזרים, לפי העניין, כך שסכום כל מענק חוזר מותאם או מענק חדש מותאם – יהיה זהה.

לעומת זאת, ככל שתיוותר יתרת כספים בקרן לאחר תשלום כל המענקים שלהם היו זכאיות הרשויות המקומיות בשנה מסוימת, 70% מיתרת הכספים ישמשו להבטחת תשלום המענקים כאמור בשנים הבאות. שאר הכספים – 30% מהיתרה – ישמשו למימוש מטרות החוק באמצעות פעילויות אחרות, בהתאם להחלטות שתקבל מועצת הקרן, לפי אמות המידה שנקבעו לעניין זה בחוק

הקצאת כספי הקרן 6. (א) החל משנת 2029 יחולו על הקצאת כספי הקרן ההוראות כמפורט להלן:

(1) על מענקים חוזרים שניתנו לפי סעיף 5, ימשיכו לחול הוראות אותו סעיף;

(2) על כספי הקרן שלא יישמשו למענקים חוזרים יחולו הכללים שקבעה מועצת הקרן לפי סעיף קטן (ב). ואולם בשנה שלגביה לא נקבעו כללים כאמור, ימשיכו לחול הוראות סעיף 5 על הקצאת כלל כספי הקרן.

(ב) החל משנת 2029 רשאית מועצת הקרן לקבוע בכללים הוראות שונות מן האמור בסעיף 5 לגבי הקצאת כספי הקרן שאינם מיועדים לתשלום מענקים חוזרים, שיחולו לתקופה שתיקבע בכללים, ובלבד שההוראות עולות בקנה אחד עם מטרות החוק (להלן – כללי ההקצאה).

(ג) בקביעת כללי ההקצאה לפי סעיף קטן (ב), תשקול מועצת הקרן, בין השאר, את כל אמות המידה המנויות להלן, ורשאים השרים לקבוע אמות מידה נוספות שעל מועצת הקרן לשקול כאמור:

- (1) האפיון והסיווג של הרשות המקומית בהתאם למדרג החברתי-כלכלי; לעניין זה, "המדרג החברתי-כלכלי" – אפיון ודירוג של רשויות מקומיות לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בהן, כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
- (2) האיתנות הפיננסית של הרשות המקומית;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 6 לחוק המוצע

איתנותה הפיננסית ומספר יחידות הדיוור בה, כמו גם כל שיקול נוסף שיקבעו השרים. את כללי ההקצאה שתגבש תפרסם מועצת הקרן להערוך הציבור באתר האינטרנט של הקרן, ולאחר שייבחנו על ידי הערוך הציבורי ככל שיתקבלו, תעביר המועצה את כללי ההקצאה המוצעים על ידי הרשויות המקומיות ותבקש את הסכמתן להם.

לנוכח המשמעות של קביעת כללי ההקצאה כאמור לרשויות המקומיות וכדי להבטיח שניתן להם הסכמה רחבה של הרשויות המקומיות, מוצע לקבוע כי רק בהינתן הסכמה של 70% מהרשויות המקומיות שבהן 70% מהתושבים ברשויות מקומיות לכללי ההקצאה, תוכל המועצה לקבוע אותם. כל רשות מקומית תקיים דיון במועצתה בכללי ההקצאה שהעבירה אליה מועצת הקרן, ובסופו תודיע למועצת הקרן, בהודעה בכתב, אם היא מסכימה לכללים שהציעה. אם לא תעביר רשות מקומית את הסכמתה כאמור בתוך 90 ימים מיום שפנתה אליה מועצת הקרן לקבלת הסכמתה לכללים, יראו אותה כאילו התנגדה להם. אם ניתנה ההסכמה הנדרשת על ידי הרשויות המקומיות, תעביר מועצת הקרן את כללי ההקצאה שהציעה לעיונם של השרים, והם יוכלו לקבוע כי הכללים לא עולים בקנה אחד עם מטרות החוק ולהורות

החל משנת 2029, לגבי כספי הקרן שיוותרו לאחר תשלום מענקים חוזרים, יכול שייקבעו על ידי מועצת הקרן כללי הקצאה שונים מהאמור בסעיף 5 המוצע, בהתאם למנגנון מוסדר ומאוזן שקבוע בחוק, ואולם ככל שלא ייקבעו כללי ההקצאה שונים על ידי מועצת הקרן, ימשיכו לחול הוראות ההקצאה הקבועות בסעיף 5 המוצע וכספי הקרן יועברו לרשויות המקומיות בהתאם להן.

החל משנת 2029 מוסמכת מועצת הקרן לקבוע כללי הקצאה אחרים מאלה שקבועים בסעיף 5 המוצע, ולפיהם מועברים מענקים קבועים לפי יחידות דיוור שניתן היתר לבנייתן, וזאת ביחס לכספים שנתרו בקרן לאחר ששולמו המענקים החוזרים. המענקים החוזרים ימשיכו להשתלם בהתאם להוראות סעיף 5 המוצע.

את כללי ההקצאה תקבע מועצת הקרן לפי שיקול דעתה ובהתאם למנגנון מאוזן ומובנה כפי שיפורט להלן. על כללי ההקצאה שתקבע מועצת הקרן לעלות בקנה אחד עם מטרות החוק המוצע, ובגיבושם תידרש מועצת הקרן לשקול שיקולים שונים הקבועים בחוק המוצע, ובהם האפיון והסיווג החברתי-כלכלי של הרשות המקומית,

(3) מספר יחידות הדיור שנוספו או שנבנו ברשות המקומית בשלוש השנים הקודמות וכן היחס שבין המספר האמור למספר הכולל של יחידות הדיור הקיימות בה.

(ד) מועצת הקרן תפרסם את כללי ההקצאה המוצעים להערות הציבור באתר האינטרנט של הקרן, למשך 14 ימים לפחות.

(ה) כללי ההקצאה לפי סעיף זה טעונים הסכמה של 70 אחוזים לפחות מהרשויות המקומיות, ובלבד שמספר התושבים הכולל ברשויות המקומיות שנתנו את הסכמתן כאמור מהווה 70 אחוזים לפחות מכלל תושבי הרשויות המקומיות.

(ו) על קבלת הסכמה כאמור בסעיף קטן (ה), יחולו הוראות אלה:

(1) מועצת הקרן תפנה בכתב לכל הרשויות המקומיות, ותבקש את הסכמתן לכללים;

(2) רשות מקומית תקיים דיון במועצת הרשות המקומית בבקשה שהועברה לה כאמור בפסקה (1), ותודיע בכתב למועצת הקרן על החלטתה בעניין, לא יאוחר מ־90 ימים מיום שהועברה אליה הבקשה; לא הודיעה הרשות המקומית על החלטתה בתוך 90 ימים כאמור, יראו את הרשות המקומית כמתנגדת להצעה.

(ז) קיבלה מועצת הקרן את הסכמת הרשויות המקומיות לקביעת הכללים כאמור בסעיפים קטנים (ה) ו־(ו), תעביר את הכללים לעיונו של שר האוצר ובתום 45 ימים תעבירם לפרסום ברשומות, אלא אם כן הורה שר האוצר כי הכללים לא ייכנסו לתוקף כאמור בסעיף קטן (ח).

(ח) שר האוצר, בהסכמת שר הפנים, רשאי בתוך 45 ימים מיום שהועברו אליו כללי ההקצאה על ידי מועצת הקרן, להודיע בכתב למועצת הקרן כי הוא מתנגד לקביעת הכללים ומורה כי לא ייכנסו לתוקף, אם מצא כי הכללים אינם עולים בקנה אחד עם מטרות החוק.

(א) עד יום 15 באוקטובר בכל שנה תפריש כל רשות מקומית לקרן שיעור מהגידול בארנונה שאינה ממגורים של השנה הקודמת, כמפורט להלן: 7. מקורות הקרן

דברי הסבר

שיידרשו להעביר אליה הרשויות המקומיות. כל רשות מקומית תידרש להפריש לקרן אחוז מוגדר מסך הגידול העתידי בהכנסותיה מארנונה שאינה ממבני מגורים, לעומת שנת 2022 שתהווה את שנת הבסיס, אשר בהתאם אליה ייבחן מעתה גידול הרשויות המקומיות בהכנסות כאמור. ההפרשות לקרן יהיו רק מסכום הגידול בארנונה שאינה ממבני מגורים באותה שנה, קרי מתקבולי הארנונה העתידיים, באופן שיבטיח לרשויות המקומיות ודאות לגבי הכנסותיהן הקיימות.

כי לא ייכנסו לתוקף, אך אם לא יורו כך תקבע מועצת הקרן את הכללים ותפרסמם ברשומות.

יובהר כי בשנה שלגביה לא נקבעו כללי הקצאה כאמור על ידי מועצת הקרן ופורסמו ברשומות, ימשיכו לחול הוראות סעיף 5 המוצע על הקצאת כלל כספי הקרן.

לסעיף 7 לחוק המוצע

בהתאם למנגנונים שיושמו בהקשר זה בעולם כמתואר לעיל, מוצע לקבוע כי מקורות הקרן יהיו הפרשות

- (1) רשות מקומית שבה הארנונה שאינה ממגורים
לנפש באותה שנה עלתה על 2,000 שקלים חדשים –
שיעור של 49% מהגידול בארנונה שאינה ממגורים;
 - (2) רשות מקומית שבה הארנונה שאינה ממגורים
לנפש באותה שנה עלתה על 1,000 שקלים חדשים
ולא עלתה על 2,000 שקלים חדשים – שיעור של 35%
מהגידול בארנונה שאינה ממגורים;
 - (3) רשות מקומית שבה הארנונה שאינה ממגורים
לנפש באותה שנה עלתה על 500 שקלים חדשים ולא
עלתה על 1,000 שקלים חדשים – שיעור של 20%
מהגידול בארנונה שאינה ממגורים;
 - (4) רשות מקומית שבה הארנונה שאינה ממגורים
לנפש באותה שנה לא עלתה על 500 שקלים חדשים –
שיעור של 10% מהגידול בארנונה שאינה ממגורים.
- (ב) לא העבירה רשות מקומית לקרן בשנה מסוימת את
ההפרשה שהיא חייבת בה לפי סעיף קטן (א), עד יום 15
בנובמבר באותה שנה, יחולו לגביה הוראות אלה:
- (1) תיוסף על סכום ההפרשה שהיא חייבת בה, ריבית
פיגורים לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א –
1961¹⁴⁷, מהמועד האחרון לביצוע ההפרשה ועד למועד
ביצועה בפועל;

ד ב ר י ה ס ב ר

שלא תיפגע המוטיבציה שלהן לפיתוח שטחי תעסוקה
בתחומן, בהתאם לצורך, ולגבייה אפקטיבית של ארנונה זו.
הפרשות אלה של הרשויות המקומיות לקרן יחולקו
מחדש בין הרשויות המקומיות, לפי סעיפים 5 או 6
המוצעים, לפי העניין, והכול למימוש מטרות החוק המוצע.
אומנם במצב החוקי היום משמשת הארנונה כמס מקומי
לכיסוי הוצאות הרשות המקומית במימון פעילותה ומתן
שירותים מוניציפליים לתושביה, ואולם כעת מוצע לעגן
בחקיקה חלוקה מחדש של הארנונה שאינה ממבני מגורים
ברמה הארצית, לצורך הגשמת מטרות החוק המוצע.
הבסיס לשינוי היסודי המוצע בחלוקת ההכנסות
מארנונה שאינה ממבנה מגורים בין רשויות מקומיות, הוא
בכך שהארנונה היא תשלום חובה מסוג מס, כך שאין כל
זיקה בינו לבין שירות כלשהו שניתן לנישום אינדיווידואלי.
זאת כאשר ההקצאות מכספי הקרן ישמשו לאותה תכלית
שבעבורה נגבה מס הארנונה על ידי הרשויות המקומיות,
למימון פעילות הרשות המקומית ומתן שירותים
מוניציפליים, בהתאם לשיקול דעתה במימוש תקציבה
השוטף. זאת, באופן שיאפשר גם לרשויות מקומיות שאין
להן שטחי תעסוקה ומסחר נרחבים, לצמצם את הפערים
במתן שירותים מוניציפליים שניתנים על ידן לתושביהן,
לעומת רשויות שנהנות משפע של שטחים כאמור.

כמו כן, כדי להתאים את שיעור הגידול שתידרש
להפריש כל רשות מקומית למצבה הכלכלי, מוצע לקבוע
הבחנה בין רשויות מקומיות ביחס להפרשות שיידרשו
להעביר לקרן, בהתאם לגובה הכנסותיהן מארנונה שאינה
ממבנה מגורים, ביחס למספר התושבים בהן לפי נתוני
מרשם האוכלוסין. המנה שתתקבל מחלוקת גובה ההכנסות
מארנונה שאינה ממבני מגורים במספר תושבי הרשות
המקומית, תקבע את השיעור שתידרש הרשות המקומית
להפריש לקרן בכל שנה מהגידול בארנונה כאמור, והיא
תתעדכן החל משנת 2025 לפי שיעור העדכון. כך שרשויות
שהכנסותיהן מארנונה שאינה ממבני מגורים הן הגדולות
ביותר ביחס למספר תושביהן – יפרישו 49% מהגידול
בהכנסותיהן ביחס למספר תושביהן – מעבר לכך מדובר במתווה
יורד, כאשר רשויות שהכנסותיהן מארנונה שאינה ממבני
מגורים ביחס למספר הנפשות בהן הן הנמוכות ביותר –
יפרישו רק 10% מהגידול כאמור. באופן זה יישמר בעבור
רשויות כאלה שיעור גדול יותר מהגידול בהכנסות מארנונה
שאינה ממבני מגורים, כדי שלא לדרדר את מצבן הכלכלי
ולא לפגוע באפשרות שלהן לספק שירותים מוניציפליים
לתושביהן. מנגנון מוצע זה, שלפיו הרשויות המקומיות
יפרישו רק שיעור מסוים מהגידול בארנונה שאינה ממבנה
מגורים כאמור, נועד גם להבטיח כי לרשויות המקומיות
יישארו שולי רווח משמעותיים מגביית ארנונה זו, באופן

¹⁴⁷ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

(2) היא לא תהיה זכאית להקצאות מהקרן לפי סעיפים 5 או 6 באותה שנה, עד למועד ביצוע ההפרשה בפועל, ככל שבוצעה באותה שנה;

(3) החשב הכללי במשרד האוצר או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי להורות על קיזוז חובה הכספי הקצוב של הרשות המקומית לפי סעיף קטן זה, מכל תשלום ממשלתי שמשולם לה שלא על פי חוק, והסכום שיקוזז יועבר לקרן; קיזוז כאמור לא ייעשה אלא לאחר שניתנה הודעה בכתב לרשות המקומית בדבר הכוונה לקזז את חובה, והיא לא סילקה אותו בתוך 30 ימים.

(ג) החל משנת 2025, יתעדכנו סכומי ההכנסות מארנונה שאינה ממגורים לנפש הנקובים בסעיף קטן (א)(1) עד (4), לפי שיעור העדכון.

(ד) הפרשות הרשויות המקומיות לקרן לא ייחשבו להכנסות המדינה והעברתן לקרן לא תימנה בחוק תקציב שנתי, כהגדרתו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985¹⁴⁸.

(ה) בסעיף זה –

"ארנונה שאינה ממגורים" – כלל ההכנסות מארנונה שהתקבלו בידי רשות מקומית בשנה מסוימת בשל נכסים שאינם מבני מגורים, בהתאם לדוח המבוקר; לעניין זה, "מבנה מגורים" – כהגדרתו בהוראות לפי סעיפים 8 ו-9 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992;

"ארנונה שאינה ממגורים לנפש" – המנה המתקבלת מחלוקת הארנונה שאינה ממגורים בשנה מסוימת, במספר תושבי הרשות המקומית באותה שנה לפי הרישום במרשם האוכלוסין כמשמעותו בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965¹⁴⁹;

ד ב ר י ה ס ב ר

רשות מקומית שלא תעביר את ההפרשה שבה היא מחויבת לקרן, בחלוף יותר מחודש מהמועד שנקבע לביצוע ההפרשה, יחולו עליה הוראות אלה: ייוספו להפרשה שבה היא חבה בשל אותה שנה ריבית פיגורים והצמדה; היא לא תוכל לקבל הקצאות מהקרן, לפי סעיפים 5 או 6 המוצעים, לפי העניין, אלא אם כן תפריש את חלקה עוד באותה שנה, ואולם ככל שבאותה שנה שולמו מענקים מותאמים, ייתכן שסכום המענקים שתקבל יהיה פחות והכול בהתאם לכספי הקרן באותו מועד; החשב הכללי במשרד האוצר או מי שהסמיך לכך, יוכל להורות על קיזוז כספים שתקצה לה הממשלה, ככל שאינם משתלמים על פי חוק, לאחר שהעביר אליה הודעה בכתב בעניין והיא עדיין לא סילקה את חובה לקרן.

יצוין כי הסדר דומה של העברת תקבולי ארנונה שאינה ממגורים משטח מסוים ברשות מקומית אחת לרשות מקומית אחרת, אחת או יותר, כבר מעוגן בסעיפים 9א ו-9ב לפקודת העיריות לגבי רשויות סמוכות. זאת, כאשר בהסדר לפי סעיף 9ב לאותה פקודה העברת הארנונה נקבעת בצו על ידי שר הפנים, ומתאפשר בה לחלק מחדש לא רק תשלומי ארנונה שאינה ממגורים אלא גם היטלי השבחה ותשלומי חובה שגובה הרשות המקומית לפי חוקי העזר שלה.

מכיוון שכספי הקרן הם למעשה הכנסות הרשויות המקומיות מארנונה שאינה ממבני מגורים, ובשביל להבטיח כי כספי הקרן ישמשו למטרות החוק המוצע בלבד, מוצע לקבוע כי הקרן לא תהיה חלק מתקציב המדינה אלא תנוהל מחוצה לו וכי הפרשות הרשויות המקומיות לא ייחשבו להכנסות המדינה.

¹⁴⁸ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

¹⁴⁹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

“גידול בארנונה שאינה ממגורים” – סכום הגידול של הארנונה שאינה ממגורים בשנה מסוימת, ביחס לארנונה שאינה ממגורים בשנת 2022;
 “הדוח המבוקר” – כהגדרתו בסעיף 140ג לפקודת העיריות¹⁵⁰.

פרק ג': מועצת הקרן

- מינוי מועצת הקרן 8. (א) לקרן תהיה מועצה בת שבעה חברים, והם:
- (1) עובד משרד האוצר שימנה שר האוצר;
 - (2) עובד משרד הפנים שימנה שר הפנים;
 - (3) עובד משרד ראש הממשלה שימנה ראש הממשלה;
 - (4) נציג ציבור בעל תואר שלישי, המכהן או שכהן בעבר כאיש סגל אקדמי בכיר במוסד להשכלה גבוהה בישראל או מחוץ לישראל, בעל מומחיות בתחומים הנוגעים למטרות הקרן, שימנה שר האוצר;
 - (5) שלושה נציגים של הרשויות המקומיות, שייבחרו בהתאם להוראות לפי סעיף 9 (להלן – נציגי הרשויות המקומיות).
- (ב) יושב ראש מועצת הקרן ייבחר על ידי חברי מועצת הקרן מקרב נציגי הרשויות המקומיות; היו הקולות שקולים, יהיה לנציג משרד האוצר במועצה קול נוסף.
- (ג) שר הפנים יפרסם הודעה ברשומות בדבר מינוי מועצת הקרן והרכבה, וכן בדבר כל שינוי בהרכבה.
- (א) נציגי הרשויות המקומיות במועצת הקרן ייבחרו מתוך רשימת מועמדים כאמור בסעיף קטן (ב), בהתאם למנגנון בחירה שיקבעו השרים, בהתחשב, בין השאר, במאפיינים המנויים להלן, ורשאים השרים לתת משקל שונה לכל אחת מהרשויות המקומיות בהתחשב במאפיינים אלה, כולם או חלקם:

בחירת נציגי הרשויות המקומיות במועצת הקרן

9.

דבריו הסבר

שהחלטות יתקבלו ללא חשש של השפעה פוליטית. מטעם זה הופקדה הצנוורה על סרטים, לפי פקודת הראינוע, בידי המועצה לביקורת סרטים, שרוב חבריה הם נציגי ציבור. כך גם כאשר יש טעם לשתף בהחלטות מומחים לעניין או נציגים של גופים שמחוץ לממשלה, והדרך המתאימה לכך היא למנותם כחברים בגוף מיוחד שיוקם לעניינים אלה...” (ראו: הסמכות המינהלית, יצחק זמיר, עמ' 481–492).

לכן, מוצע כי מועצת הקרן תפעל מכוח חוק כגוף לווייני, והיא תנהל באופן עצמאי את הקרן, אך לא תהווה תאגיד נפרד מהמדינה (הסמכות המינהלית, יצחק זמיר, עמ' 481–492).

בהיותה גוף לווייני, אומנם תקבל הקרן שירותים ממשרד הפנים, בעיקר בתקופת הביניים עד שתמנה מועצת

לסעיפים 8 ו-9 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי לקרן תהיה מועצה בת שבעה חברים, והיא תהיה הארגון הבכיר ביותר של הקרן ותנהל אותה. מוצע להקים את מועצת הקרן כגוף מדינתי חדש. למועצת הקרן תהיה עצמאות בקביעת מדיניותה כלפי הממשלה בכפוף לאמור בחוק המוצע, אך היא לא תהיה תאגיד נפרד מהמדינה. מבנה זה של מועצת הקרן נדרש לנוכח רגישות הנושא, שילובם של נציגי השלטון המקומי במועצת הקרן, אשר אחד מהם אף יהיה היושב ראש, ולנוכח תפקידה הציבורי הצר בהיקפו שאינו מחייב פעילות יום-יומית או עיתית ולכן אינו מחייב מנגנון של קבע:

”... אולם יש שהמחוקק רואה טעם להקנות סמכות של החלטה לגוף חיצוני למערכת. כך למשל כאשר ראוי

¹⁵⁰ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197; ס”ח התשפ”ב, עמ' 1098.

(1) מספר התושבים ברשות המקומית;

(2) מאפיינים דמוגרפיים של הרשות המקומית;

(3) מאפיינים כלכליים של הרשות המקומית;

(4) מעמדה המוניציפלי של הרשות המקומית.

(ב) רשאי להיכלל ברשימת המועמדים מי שעומד בתנאי כשירות שקבעו השרים, ובהם הסכמה של המועמד לשמש יושב ראש מועצת הקרן, אם ייבחר לתפקיד בהתאם לסעיף 8(ב).

(ג) בקביעת מנגנון בחירה כאמור בסעיף קטן (א), יקבעו השרים הוראות לעניין בחירה של נציג אחר במקרה שבו הפסיק נציג קודם לכהן כחבר מועצת הקרן לפני תום תקופת הכהונה.

מועצת הקרן תהא אחראית לניהול הקרן, ובכלל זה למילוי תפקידים אלה: 10. תפקידי מועצת הקרן

(1) להקצות את כספי הקרן בהתאם להוראות לפי סעיפים 5 או 6, לפי העניין;

(2) לעקוב אחר ביצוע הפרשות הרשויות המקומיות לקרן, להתרות על הפרשות שלא בוצעו במועד ולפנות בעניין לרשות המקומית או לחשב הכללי, כאמור בסעיף 7;

(3) להכין ולהגיש דוחות שנתיים על פעולות הקרן, תקבוליה והוצאותיה, כאמור בסעיף 19;

(4) למלא כל תפקיד אחר שהוטל עליה בחוק זה.

במילוי תפקידיה תפעל מועצת הקרן באופן עצמאי ובלא עצמאות ואי-תלות 11. תלות, לשם מימוש מטרות החוק.

ד ב ר י ה ס ב ר

הקרן את בעלי התפקידים הנדרשים ובהם יועץ משפטי, רואה חשבון מבקר ומבקר פנימי, אך כאמור תפעל המועצה לפי שיקול דעתה העצמאי.

על פי המוצע, מועצת הקרן תורכב מנציגי הממשלה, שימונו בידי השרים הממונים עליהם, מנציג ציבור שיהיה בעל מומחיות בתחומים הנוגעים למטרות החוק, ומנציגי הרשויות המקומיות, שמביניהם ייבחר יושב ראש המועצה בידי חברי המועצה. זאת, באופן שיבטיח תמהיל מאוזן למועצה של הגורמים הנוגעים למטרות החוק ובהם נציגי השלטון המרכזי ונציגי השלטון המקומי, אשר יבואו לידי ביטוי במועצת הקרן, באופן שיאפשר חזון חוזר ביניהם ומעורבות משמעותית של השלטון המקומי בניהול הקרן, במיוחד מאחר שיושב ראש המועצה נבחר כאמור מקרב נציגי הרשויות המקומיות.

נציגי הרשויות המקומיות ייבחרו במנגנון בחירה כפי שיקבעו השרים בתקנות, באופן שיביא לידי ביטוי את השונות הקיימת בין הרשויות המקומיות ואת מגוון האינטרסים שקיים בהן, לרבות מספר התושבים ברשות,

מאפייניה הדמוגרפיים והכלכליים, כך שיתאפשר למשל לקבוע כי לכל רשות מקומית משקל יחסי במנגנון הבחירה שייקבע בהתאם למספר התושבים בה. כל רשות מקומית תוכל להעמיד נציג מטעמה לבחירה, ובלבד שיעמוד בתנאי הכשירות שיקבעו השרים, כפי שיבדוק היועץ המשפטי לקרן, כאשר נציג זה לא חייב שיבוא מקרב עובדי אותה רשות מקומית או מקרב נבחריה.

לסעיפים 10, 11 ו-12 לחוק המוצע

החוק המוצע מפרט מהם תפקידי מועצת הקרן ולפיו מועצת הקרן תהיה אחראית על ניהול הקרן, לרבות הקצאת כספיה בהתאם להוראות סעיפים 5 או 6, לפי העניין, למעקב אחר ביצוע הפרשות הרשויות המקומיות לקרן ולהפעלת הכלים הנתונים לה לפי החוק המוצע, על רשות מקומית שלא העבירה את ההפרשה שבה היא מחויבת לקרן, להכנה של דוחות שנתיים על פעילות הקרן, תקבוליה והוצאותיה, והגשתם לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, להפעלת שיקול דעתה באשר לקביעת כללי הקצאה לכספי הקרן החל משנת 2029 ואילך ולשימוש

- דרישה לקבלת מידע 12. מועצת הקרן רשאית לדרוש מרשות מקומית מידע הנחוץ לה לשם יישום ההוראות לפי חוק זה, במתכונת ובאופן שתורה; בסעיף זה, "מידע" – למעט מידע כהגדרתו בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981¹⁵¹, וידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם כמשמעותה באותו חוק.
- סייגים למינוי ולבחירה של חבר מועצת הקרן 13. (א) לא ימונה לחבר מועצת הקרן ולא יהיה מועמד לבחירה לפי סעיף 9, מי שהורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לדעת הגורם המוסמך, לכהן כחבר המועצה, או מי שהוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו.
- (ב) בפרק זה, "הגורם המוסמך" –
- (1) לעניין מינויים לפי סעיף 8(א)(1) עד (4) – השר הממנה;
- (2) לעניין מועמדות לבחירה לפי סעיפים 8(א)(5) ו-9 – השרים, לאחר שקיבלו את חוות דעתו של היועץ המשפטי לקרן.
- תקופת כהונה 14. תקופת כהונתו של חבר מועצת הקרן שהוא נציג ציבור או נציג רשות מקומית תהיה ארבע שנים, וניתן לשוב ולמנותו או לבחור אותו, לפי העניין, לתקופות כהונה נוספות, ובלבד שלא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.
- הפסקת כהונה לפני תום תקופת הכהונה 15. (א) חבר מועצת הקרן יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו, בהתקיים אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

ארבע שנים, כדי להבטיח תחלופה הולמת שלהם. עם זאת, מוצע לאפשר לשר האוצר את הארכת תקופת הכהונה של נציגי הרשויות המקומיות ולנציגי הציבור להיבחר שוב במנגנון הבחירה, כפי שייקבע, ובלבד שלא יכהנו כחברי מועצת הקרן יותר משתי תקופות כהונה רצופות. הארכה כאמור, תאפשר כהונה נוספת של חברי מועצה אשר צברו בתקופת כהונתם הראשונה ניסיון בנושאים שבהם עוסקת מועצת הקרן, באופן שיש בו כדי להביא לייעול עבודת המועצה, ולגבי נציגי הרשויות המקומיות תצמצם את ההגבלות שמוטלות על הבחירה בהם. ההגבלת ההארכה לשתי תקופות כהונה רצופות תבטיח תחלופה הולמת, שתאפשר להביא לידי ביטוי במועצת הקרן, מגוון דעות ועמדות.

לסעיפים 15 ו-16 לחוק המוצע

מוצע להסדיר את הנסיבות שבהן תסתיים תקופת כהונתו של חבר מועצת הקרן בטרם הגיע מועד סיומה המקורי, וזאת כאשר הוא התפטר באמצעות הגשת כתב התפטרות לשר שמינה אותו, ואם הוא נציג הרשויות המקומיות – באמצעות הגשתו לשרים, או שחדל להיות עובד המשרד הממשלתי שאותו הוא מייצג במועצה, ואם הוא נציג הציבור – התמנה לעובד המדינה או לעובד רשות מקומית או נבחר למועצת רשות מקומית.

שיעשה בחלק מיתרת כספי הקרן, ככל שתיוותר, לפי סעיף 5(ג)(2) המוצע. במילוי תפקידיה אלה, תפעל מועצת הקרן באופן עצמאי, בלא תלות בממשלה או במשרד ממשלתי כלשהו, וזאת לשם מימוש מטרות החוק. כדי להבטיח שמועצת הרשות המקומית תוכל למלא את תפקידיה כאמור, היא תוכל לדרוש מידע מרשויות מקומיות, ובלבד שלא יהיה זה מידע או ידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם כאמור בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

לסעיף 13 לחוק המוצע

מוצע לקבוע סייגים למינוי אדם לחבר מועצת הקרן ונסיבות שבהן תיפסק כהונת חבר מועצה. זאת בשביל להבטיח כי בתפקיד חבר מועצת הקרן, שהוא תפקיד ציבורי בעל חשיבות, יכהן אדם הראוי לכהונה זו גם בהיבט הערכי-נורמטיבי, וכדי להבטיח את הפעילות התקינה של הקרן ואת אמון הרשויות המקומיות במועצה ובקרן, ובהקצאת הכספים שתיעשה על ידה, כמו גם בכללי ההקצאה שתקבע, ככל שתקבע.

לסעיף 14 לחוק המוצע

מוצע לקבוע את תקופת הכהונה של חברי מועצת הקרן שהם נציג ציבור ונציג הרשויות המקומיות, כך שתעמוד על

¹⁵¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

(1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר הממנה, ואם הוא נציג רשויות מקומיות – במסירה לשרים;

(2) הוא חדל להיות עובד המשרד הממשלתי שאותו הוא מייצג במועצת הקרן, ואם הוא נציג ציבור – הוא התמנה לעובד המדינה או לעובד רשות מקומית או שהחל לכהן כחבר מועצת רשות מקומית.

(ב) התקיימה נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן לגבי חבר מועצת הקרן, יעבירו הגורם המוסמך מכהונתו לפני תום הכהונה ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב:

(1) הוא הורשע בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לדעת הגורם המוסמך לכהן כחבר המועצה או שהוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו;

(2) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;

(3) חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים הדרושים למינויו או לכהונתו כחבר המועצה.

(ג) הגורם המוסמך לא יפסיק את כהונתו של חבר המועצה לפי סעיף קטן (ב), אלא לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו לעניין זה.

(ד) הפסיק חבר המועצה לכהן לפי הוראות סעיף זה, יפעל השר הממנה, בהקדם האפשרי, למינוי חבר אחר במקומו בהתאם להוראות סעיף 8; היה חבר המועצה שהפסיק לכהן כאמור נציג הרשויות המקומיות – ייבחר חבר אחר במקומו, בהקדם האפשרי, בהתאם למנגנון הבחירה שנקבע לעניין זה לפי סעיף 9.

תוקף פעולות 16. קיום מועצת הקרן, סמכויותיה ותוקף החלטותיה ופעולותיה לא ייפגעו בשל הפסקת כהונתו של חבר מחברי המועצה, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שמכהנים בה רוב חבריה.

ד ב ר י ה ס ב ר

את המועצה בלא אישור ובאופן שיפגע במבנה המאוזן של הוועדה ובאינטרסים שמיוצגים בה.

עם זאת, מוצע לקבוע כי תוקף ההחלטות והפעולות של מועצת הקרן, קיומה וסמכויותיה, לא ייפגעו מקום שבו התפנה מקומו של מי מחבריה או כשנפל ליקוי במינויו של אחד מחבריה או בהמשך כהונתו, ובלבד שמכהנים בה רוב חבריה. זאת כדי להבטיח את רציפות הפעילות של הקרן ולהבטיח שלא ייפגעו הפרשת הכספים אליה והקצאותיה לרשויות המקומיות, אשר נעשות שתיהן מדי שנה, בפרט מכיוון שחלק מההקצאות מהקרן הן של מענקים חוזרים אשר עליהן מסתמכות הרשויות המקומיות בגיבוש תקציבן ובאישורן.

נוסף על כך, כהונתו של חבר מועצה תובא אל סיומה בדרך של העברתו מהכהונה על ידי השר שמינה אותו, ואם הוא נציג הרשויות המקומיות – על ידי השרים, מקום שבו חבר המועצה הורשע או הוגש נגדו כתב אישום בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש עוד כחבר מועצה, כאשר נבצר ממנו לשמש בתפקיד דרך קבע וכן כאשר חדלו להתקיים בו הנסיבות שבשלהן מונה. מקום שבו הפסיק חבר המועצה לכהן, בשל אחד מהטעמים האמורים לעיל, יפעל השר שמינה אותו למנות חבר אחר תחתיו, ואם היה זה נציג הרשויות המקומיות – ימונה נציג אחר תחתיו בהתאם להוראות שייקבעו לעניין זה בתקנות הבחירה על ידי השרים, וזאת כדי שלא להותיר

17. (א) המניין החוקי בישיבות מועצת הקרן הוא רוב חבריה ובהם יושב ראש המועצה, נציג משרד האוצר ונציג משרד הפנים.

(ב) החלטות מועצת הקרן יתקבלו ברוב קולות החברים המשתתפים והמצביעים בישיבה; היו הקולות שקולים, יהיה ליושב ראש המועצה קול נוסף.

(ג) החלטות מועצת הקרן יהיו מנומקות ויירשמו בפרוטוקול שייחתם על ידי חברי המועצה הנוכחים באותה ישיבה; על הפרוטוקולים של דיוני המועצה יחולו הוראות פרק אחד עשר לתוספת השנייה לפקודת העיריות, בשינויים המחויבים.

(ד) יושב ראש מועצת הקרן ביחד עם חבר מועצה נוסף שתבחר המועצה, יהיו מורשים לחתום בשם המועצה על כל מסמך שעשייתו בתחום סמכותה.

(ה) מועצת הקרן תקבע את סדרי עבודתה וסדרי דיוניה, אם לא נקבעו לפי חוק זה, והם יפורסמו באתר האינטרנט של הקרן.

(ו) שר האוצר, בהתייעצות עם שר הפנים, רשאי לקבוע הוראות נוספות לעניין סדרי עבודת המועצה.

18. (א) המועצה תמנה מבקר פנימי לקרן, ויחולו עליו הוראות חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992¹⁵².

(ב) המועצה תמנה לקרן רואה חשבון מבקר, שעליו יחולו הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999¹⁵³, החלות על רואה חשבון מבקר של חברה, בשינויים המחויבים.

(ג) המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ימונו לתקופת כהונה של ארבע שנים, וניתן לשוב ולמנותם לתקופת כהונה אחת נוספת.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 17 לחוק המוצע

בכל נושא שלא הוסדר בחוק או בתקנות שיתקין שר האוצר, בהתייעצות עם שר הפנים.

לסעיף 18 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי המועצה תמנה לקרן מבקר פנימי ורואה חשבון מבקר, כדי להבטיח את תקינות פעילות מועצת הקרן בניהול הקרן ותקינות ניהול כספי הקרן, לרבות תקינות ההקצאות לרשויות המקומיות בהתאם לסעיפים 5 או 6 המוצעים, לפי העניין. כמו כן מוצע לקבוע את תקופת כהונתם ואת אופן קביעת התגמול שישולם להם. נוסף על כך, מוצע לקבוע כי ימונה יועץ משפטי לקרן, אשר יהיה עובד המדינה ויתמנה לפי חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

מוצע לקבוע את סדרי עבודת מועצת הקרן, על מנת להבטיח את תקינות עבודתה, ובין השאר: המניין הנדרש המזערי לכינוס ישיבות המועצה ולקבלת החלטות תקפות, יהיה רוב חבריה ובהם יושב ראש, אם הוא כבר נבחר על ידה, נציג משרד האוצר ונציג משרד הפנים; החלטות מועצת הקרן יתקבלו ברוב קולות החברים המשתתפים בישיבה ואם יהיו הקולות שקולים – יכריע קולו של יושב ראש המועצה; החלטות המועצה יהיו מנומקות והפרוטוקולים של דיוניה יתפרסמו בדרך שבה מתפרסמים פרוטוקולים של ישיבות מועצת רשות מקומית, בשביל להבטיח שקיפות בהחלטותיה; מי יהיו מורשי החתימה של הקרן; קביעת סדרי עבודת המועצה בידי המועצה עצמה

¹⁵² ס"ח התשנ"ב, עמ' 198; התש"ע, עמ' 475.

¹⁵³ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189; התשפ"ב, עמ' 884.

(ד) התגמול למבקר הפנימי ולרואה החשבון המבקר יהיה בהתאם להוראות החשב הכללי במשרד האוצר החלות לעניין תשלום לנותני שירותים חיצוניים.

(ה) היועץ המשפטי לקרן יהיה עובד המדינה ויתמנה לפי חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959¹⁵⁴.

דוחות שנתיים 19. המועצה תכין דוחות שנתיים על פעולות הקרן, תקבוליה והוצאותיה, תגיש אותם לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ותפרסם אותם באתר האינטרנט של הקרן.

גמול והחזר הוצאות 20. חבר מועצת הקרן שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתוקצב או עובד גוף נתמך, כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ושאינו מכהן כחבר מועצת רשות מקומית ומקבל שכר בשל כהונתו, יהיה זכאי לתשלום מהקרן בעד השתתפותו בישיבות המועצה, בהתאם להוראות של החשב הכללי במשרד האוצר החלות לעניין חברי ועדות ציבוריות.

הימנעות מניגוד עניינים 21. (א) בסעיף זה –

"בן משפחה" – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חותן, חותנת, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב [חורג];

"בעל עניין" – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968¹⁵⁵;

"טיפול" – לרבות קבלת החלטה, העלאת נושא לדיון, נוכחות בדיון, השתתפות בדיון או בהצבעה, או עיסוק בנושא מחוץ לדיון;

"ניגוד עניינים", של חבר מועצת הקרן – ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו במועצה לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרוב;

"קרוב", של חבר מועצת הקרן – כל אחד מאלה:

(1) בן משפחה של חבר המועצה;

ד ב ר י ה ס ב ר

לשם ביצוע תפקידם. זאת אם אינם עובדי גוף שנתמך או שמתוקצב על ידי הממשלה ושאינם מכהנים כחברים במועצת רשות מקומית ומקבלים שכר בעד כהונה זו, שכן השכר שמשולם לאלה מגלם גם את התשלום בעד השתתפותם בישיבות המועצה.

לסעיף 21 לחוק המוצע

מוצע לקבוע הוראות בדבר ניגוד עניינים, משום שחלק מחברי מועצת הקרן אינם עובדי המדינה, ולנוכח שיקול הדעת אשר נדרשים חברי מועצת הקרן להפעיל במילוי תפקידי המועצה.

לסעיף 19 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי מועצת הקרן תכין בכל שנה דוחות על פעילות הקרן, תקבוליה והוצאותיה, אשר אותם תגיש לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ותפרסם באתר האינטרנט של הקרן, כדי לתת שקיפות להתנהלותה ולחלוקת כספי הקרן על ידה ולאפשר דיון ציבורי בעניין.

לסעיף 20 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי נציג הציבור ונציג הרשויות המקומיות במועצת הקרן, יהיו זכאים לתשלום בעד השתתפותם בישיבות מועצת הקרן, בשל הזמן והמאמץ שיידרשו מהם

¹⁵⁴ ס"ח התשי"ט, עמ' 86.

¹⁵⁵ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

- (2) אדם שלחבר המועצה יש עניין במצבו הכלכלי;
- (3) תאגיד שחבר המועצה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם בעלי עניין בו;
- (4) גוף שחבר המועצה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם מנהלים או עובדים אחראים בו.
- (ב) לא ימונה לחבר מועצת הקרן ולא יכהן כחבר כאמור מי שבשל כהונתו יימצא, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו במועצה.
- (ג) חבר מועצת הקרן לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שהטיפול בו יגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים.
- (ד) נודע לחבר מועצת הקרן כי הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יודיע על כך בהקדם האפשרי ליושב ראש המועצה; היה חבר המועצה האמור היושב ראש – יודיע על כך לשרים.
- (ה) על אף האמור בסעיף זה, רשאי חבר מועצת הקרן שהוא נציג הרשויות המקומיות להביא בחשבון גם את ענייניו של הגוף או הציבור שהוא נציגו, ככל שהם קשורים לתפקידו המועצה, ולא יראו אותו כמצוי במצב של ניגוד עניינים בשל כך בלבד.

- החלת דינים 22. חברי המועצה שאינם עובדי המדינה, דינם, בפעולתם כחברי המועצה, כדין עובדי המדינה, לעניין חיקוקים אלה:
- (1) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979¹⁵⁶;
- (2) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959¹⁵⁷ – ההוראות הנוגעות לכלל עובדי המדינה;
- (3) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969¹⁵⁸.

פרק ד': שונות

23. (א) רשות מקומית ביהודה ושומרון תהיה זכאית להקצאה מהקרן לפי סעיפים 5 או 6, לפי העניין, כאשר מכל סכום שהקרן מעבירה לרשות מקומית כאמור, ינוכה סכום ההפרשה לפי סעיף 7 וזאת עד לתקרת הסכום שהוקצה לה באותה שנה, והכול בשינויים המחויבים.
- תחולה לגבי רשויות מקומיות ביהודה ושומרון

ד ב ר י ה ס ב ר

להבטיח שמירה על טוהר המידות שלהם ועל עצמאות שיקול דעתם במילוי תפקידם כחברי מועצת הקרן.

לסעיף 23 לחוק המוצע

מוצע כי לנוכח מבנה הקרן, אשר היא עצמאית ומנוהלת מחוץ לתקציב המדינה, ייקבע במפורש בחקיקה כי הכספים

לסעיף 22 לחוק המוצע

מועצת הקרן אחראית לניהול כספי הקרן ולהקצאתם, על פי הכללים שנקבעו לעניין זה בחוק או על פי כללי הקצאה שתקבע בעצמה, ולכן מוצע להחיל על חברי מועצת הקרן שאינם עובדי המדינה דינים שונים שמטרתם

¹⁵⁶ ס"ח התש"ם, עמ' 86.

¹⁵⁷ ס"ח התשי"ט, עמ' 190.

¹⁵⁸ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

(ב) הוראות פרק ג' וסעיף 6(ה) ו-ו) לעניין רשויות מקומיות, יחולו לעניין רשויות מקומיות ביהודה ושומרון, בשינויים המחויבים.

(ג) בסעיף זה, "רשות מקומית ביהודה ושומרון" – מועצה אזורית המנויה בתוספת לצו בדבר ניהול מועצות אזוריות (יהודה ושומרון) (מס' 783), התשל"ט-1979, ומועצה מקומית המנויה בצו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה ושומרון) (מס' 892), התשמ"א-1981, שבתחיקת הביטחון.

24. השרים ממונים על ביצוע חוק זה והם רשאים להתקין תקנות לביצועו.

25. תחילה

26. הוראות מעבר (א) עד למינוי כלל חברי מועצת הקרן לפי סעיף 8, יהיו הסמכויות והתפקידים של המועצה המנויים בסעיף 10(1) עד (3), נתונים, בשינויים המחויבים, לעובד המדינה, אחד או יותר, שהסמך לעניין זה המנהל הכללי של משרד הפנים, מקרב עובדי המשרד.

(ב) עד למינוי בעלי התפקידים כאמור בסעיף 18 –

(1) יערוך המבקר הפנימי של משרד הפנים ביקורות, בהתאם לשיקול דעתו, גם בקרן ובמועצת הקרן;

(2) ימונה רואה חשבון מבקר לקרן על ידי משרד הפנים, ויכול שיהיה רואה חשבון מבקר אשר למשרד התקשרות קיימת עימו;

(3) יינתן ייעוץ משפטי למועצת הקרן, בהתאם לצורך, על ידי היועץ המשפטי של משרד הפנים או מי מטעמו.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 25 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי יום התחילה של החוק יהיה יום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024). כך שהחל משנת 2024 ישולמו מענקים לרשויות המקומיות לפי הוראות סעיף 5 המוצע, שלאחריה יתעדכנו, לפי שיעור העדכון, סכום המענקים החדשים בכל שנה וכן גובה ההכנסות מארנונה שאינה ממבני מגורים לנפש ברשות מקומית, הקבועים בסעיף 7(א) המוצע.

לסעיף 26 לחוק המוצע

על פי המוצע, עד למינוי כלל חברי מועצת הקרן, יהיו הסמכויות והתפקידים של המועצה כאמור בסעיף 10(1) עד (3) בלבד, נתונות לעובד משרד הפנים, אחד או יותר, כפי שיסמך המנהל הכללי של משרד הפנים. בהתאם, עד למינוי בעלי התפקידים לקרן, כאמור בסעיף 18 המוצע, תפקידים אלה יבוצעו על ידי בעלי התפקידים הרלוונטיים מטעם משרד הפנים.

ממנה יחולקו גם לרשויות מקומיות ביהודה ושומרון, באופן שמהסכום שיוקצה מהקרן לכל רשות מקומית ביהודה ושומרון, ינוכה סכום השווה לשיעור מהגידול בארנונה של הרשות שאינה ממבני מגורים, בהתאם לגובה הכנסותיה באותה שנה, לפי אותן הוראות שיחולו על הפרשות שאר הרשויות המקומיות לקרן. זאת בהבדל שרשות מקומית ביהודה ושומרון לא תעביר בפועל כסף לקרן. כלומר גם אם לפי הוראות החוק המוצע לגבי הפרשת כספים לקרן בידי הרשויות המקומיות, הסכום שהייתה צריכה רשות מקומית ביהודה ושומרון להפריש יעלה על הכספים שמוקצים לה באותה שנה, היא לא תפריש כספים לקרן – זאת, בין השאר, בשל המצב החוקי השונה ביחס להוצאת היתרי בנייה ביהודה ושומרון, יובהר כי אין באמור כדי לשנות את הדין החל ביהודה ושומרון, תחיקת הביטחון והחלטות הממשלה, לרבות בעניין דיני התכנון והבנייה ביהודה ושומרון.

לסעיף 24 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי שר האוצר ושר הפנים יהיו השרים הממונים על ביצועו של החוק ויהיו רשאים להתקין תקנות בכל נושא שנדרש לצורך ביצועו.

סימן ב': ארנונה

- תיקון חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992¹⁵⁹, בסעיף 9, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
80. "ב) על אף האמור בתקנות לפי סעיף 8(ב), רשות מקומית רשאית לשנות את שיטת המדידה של שטח כלל הנכסים שבתחומה, באופן שהארנונה תוטל גם על מטר רבוע של הנכס שלא נכלל במספר המטרים הרבועים של הנכס לצורך הטלת ארנונה בשנה הקודמת, וזאת באישור השרים ולאחר משלוח הודעה בהתאם להוראות סעיף קטן (ב)2). בשינויים המחויבים".
81. בפקודת העיריות¹⁶⁰, בסעיף 330 –
- תיקון פקודת העיריות
- (1) בפסקה (1), במקום "בשלוש השנים" יבוא "בשנתיים", והמילה "הראשונה" – תימחק;

דבריו הסבר

חניה, חדר כניסה, חדר מדרגות ומבני עזר; חישוב ברוטו ברוטו – שבמסגרתו נמדד כל השטח המקורה במבנה, להבות קירות חיצוניים ופנימיים, מרפסות פתוחות, חדרי מדרגות, מרתפים משותפים, חדרי כניסה ומחסן המשמש את הבניין או המקלט.

שיטת המדידה הנפוצה ביותר ברשויות המקומיות היא חישוב ברוטו-ברוטו; בשיטה זו משתמשות כ-86% מהרשויות המקומיות, גם אם לא כל מאפייניה מתקיימים בכל אותן רשויות מקומיות. כמו כן, שיטת מדידה זו מקילה באופן משמעותי על מדידת שטח הנכס של הנישום על ידי הרשות המקומית, שכן אין צורך בכניסה למבנה אלא די במדידה חיצונית פשוטה, אשר יכולה להיעשות באמצעים טכנולוגיים זמינים.

על פי המוצע כעת ייקבע בחוק ההסדרים 1992, כי רשות מקומית אשר תבקש לשנות את שיטת המדידה שלה ולעבור לשיטת מדידה מרחיבה יותר, באופן שתטיל ארנונה גם על מטר רבוע של הנכס שלא נכלל במספר המטרים הרבועים של הנכס לצורך הטלת ארנונה בשנה הקודמת, תוכל לקבל בעניין זה החלטה במועצה ולפנות לקבלת אישור השרים, לאחר ששלחה הודעות ויידעה את הנישומים בעניין – בהתאם להוראות סעיף 9(ב)2) לחוק האמור. אין בתיקון המוצע כדי לפגוע בסמכות הקיימת היום לשרים להתקין תקנות מכוח חוק ההסדרים 1992 בדבר שינוי שיטת המדידה גם באופן אחר.

יובהר כי אין הכרח שהרחבת שיטת המדידה כמוצע, גם אם בקשת רשות מקומית בעניין תאושר על ידי השרים, תביא בהכרח להעלאת סכומי הארנונה שיוטלו על נכסים ברשות מקומית כאמור, שכן במקביל תוכל הרשות המקומית לבקש מהשרים להתאים את התעריפים הקיימים בצו המסים שלה לשיטת המדידה החדשה.

סעיף 81 מוצע לתקן את סעיף 330 לפקודת העיריות ולקצר את תקופת הפטור מארנונה שניתנת לבעל נכס שנהרס או ניזוק וכן לבטל את התקופה שבה נהנה בעל

סעיף 80 סעיף 8 לחוק ההסדרים 1992 קובע כי ארנונה כללית תחושב לפי יחידת שטח בהתאם לסוג הנכס, לשימושו ולמיקומו, וכי שר האוצר ושר הפנים יקבעו בתקנות את סוגי הנכסים וכן כללים בדבר אופן חישוב שטחו של נכס, קביעת שימוש, מקומו וסיווגו לעניין הטלת ארנונה.

בתקנה 3 לתקנות הארנונה נקבעו כללים לחישוב שטח הנכס, ובין השאר נקבע בה כי לצורך הטלת ארנונה בשנה מסוימת, יראו את סך כל שטח הנכס כסך כל השטח כפי שחושב לצורך הטלת ארנונה בשנה הקודמת, אלא אם כן התגלתה טעות בחישוב השטח, שאינה תוצאה של שיטת חישוב שונה. תקנה 10(א)3) לאותן תקנות מאפשרת את שינוי שיטת המדידה רק במצב שבו השתנה תחום השיפוט של הרשות המקומית, כמפורט שם.

במצב הקיים, לנוכח דיני ההקפאה אשר שימרו את שיטות המדידה השונות שנהגו ברשויות המקומיות בעבר, כאשר הדבר היה נתון לשיקול דעתן הבלעדי של הרשויות המקומיות ולנוכח ההגבלה שנקבעה בתקנות ההסדרים של שינוי שיטת החישוב של שטח הנכס לצורך הטלת ארנונה, יש שונות גדולה בין שיטות המדידה שנהגות ברשויות המקומיות השונות.

ניתן להצביע על שלוש שיטות מדידה עיקריות הנהוגות ברשויות מקומיות, הגם שלא כל המאפיינים המפורטים להלן בהכרח מתקיימים בכל אחת מהרשויות שנהגו לאפיין אותן כמשתמשות בשיטה כזו או אחרת: חישוב נטוינטו – שבמסגרתו נמדד שטח הפנים של הדירה, כולל חדרי שירות ומרפסות סגורות ולמעט קירות חיצוניים ופנימיים, מרפסות פתוחות, חדרי מדרגות, מרתפים משותפים, חדרי כניסה, מקלט ומוסך; חישוב ברוטו – שבמסגרתו נמדד שטח הפנים של הדירה כולל חדרי מגורים, פרודורים, אולם כניסה, מרפסות מקורות, חדרי שירות ובנייני עזר, קירות פנימיים, מרפסות ושטחים מקורים, לא כולל קירות חיצוניים ושטחים משותפים (מקלט,

¹⁵⁹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 10; התשע"ח, עמ' 850.

¹⁶⁰ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197; ס"ח התשפ"ב, עמ' 1098.

(2) במקום פסקאות (2) ו-(3) יבוא:

"(א3) חלפו שמונה שנים מסיום תקופת הפטור והבניין נותר במצב של נכס הרוס או ניזוק כאמור, יהיה חייב המחזיק בבניין בסכום הארנונה המרבי, בהתאם להוראות לפי סעיפים 8 ו-9 לחוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992, הקבוע לסוג הנכס המתאים לבניין על פי השימוש האחרון שנעשה בו";

(3) בפסקה (4), במקום "התקופות כאמור בפסקאות (1) ו-(2) ייספרו" יבוא "התקופה כאמור בפסקה (1) תיספר".

82. (א) מחזיק בבניין אשר מכוח סעיף 330(1) לפקודת העיריות, כנוסחו ערב יום התחילה של חוק זה (בסימן זה – יום התחילה), לא היה חייב בתשלום ארנונה –

(1) במשך תקופה שעלתה על שנה, ועדיין מתקיימים בבניין התנאים שבשלהם לא חויב בארנונה, לא יהיה חייב בארנונה עד תום תקופת הפטור הראשונה שהיה זכאי לה ערב יום התחילה או עד תום שנה מיום התחילה, לפי המוקדם;

(2) במשך תקופה קצרה משנה, ועדיין מתקיימים בבניין התנאים שבשלהם לא חויב בארנונה, לא יהיה חייב בארנונה עד תום שנתיים מתחילת תקופת הפטור הראשונה שהיה זכאי לה ערב יום התחילה.

(ב) מחזיק בבניין אשר מכוח סעיף 330(3) לפקודת העיריות, כנוסחו ערב יום התחילה, לא היה חייב בתשלום ארנונה, ועדיין מתקיימים בבניין התנאים שבשלהם לא חויב בארנונה, לא יהיה חייב בארנונה עד תום שנה מיום התחילה.

תיקון פקודת
העיריות – הוראות
מעבר

ד ב ר י ה ס ב ר

נכסים להשמיש אותם ויביא להגדלת היצע הדיו, באופן שייתן מענה ראשוני ויחסית מהיר למצב. כך ביחס למבנים המיועדים למגורים בעיקר, אך גם ביחס למבנים המיועדים לתעשייה, מסחר ותעסוקה, אשר השמשתם צפויה לתרום משמעותית להכנסות הרשויות המקומיות ולהיטיב עם תושביהן, כמו גם למנוע מפגעים סביבתיים המהווים מטרד לתושבי הרשויות המקומיות.

נכס כאמור מתעריפי הארנונה המזעריים, כפי שנקבעו בתקנות הארנונה. זאת כדי לשנות את מערך התמריצים שקיים היום בקשר להשמשות מבנה כאמור. מחירי הדיור הגבוהים מחייבים התייחסות ומציאת פתרונות למצב במגוון היבטים, וההנחה היא שקיצור תקופת הפטור לשנתיים, שלאחריהן יחויב בעל הנכס בתעריפי הארנונה הרגילים לאותו סוג נכס, ולאחר 10 שנים יחויב בתעריפים המרביים לפי תקנות הארנונה, יעודד את בעלי אותם

83. תיקון פקודת המועצות המקומיות
בפקודת המועצות המקומיות¹⁶¹, בסעיף 34א(א), במקום "330א" יבוא "330".
84. תיקון פקודת המועצות המקומיות – הוראת מעבר
על אף האמור בסעיף 162 לצו המועצות המקומיות, התשי"א-1950¹⁶², ובסעיף 74 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958¹⁶³, לעניין תחולת סעיף 330 לפקודת העיריות, כאמור בסעיף 83 לחוק זה – על מחזיק בבניין הרוס או ניזוק כמשמעותו בסעיפים האמורים של אותם צווים, יחולו הוראות סעיף 82 לחוק זה, בשינויים המחויבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 83 מוצע להחיל את סעיף 330 לפקודת העיריות, כתיקונו בסעיף 81 להצעת החוק, על מועצות מקומיות באמצעות תיקון פקודת המועצות המקומיות, וזאת במקום הסדרת הנושא בצו המועצות המקומיות, התשי"א-1950, ובצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958, שבהם מוסדר הנושא היום.
- סעיפים 82 ו-84 מוצע לקבוע הוראות מעבר ביחס לתיקונים בפקודת המועצות המקומיות ובפקודת העיריות, ביחס למחזיקים בנכסים שנהרסו או ניזוקו, כאמור שם, ונכללים היום בגדרי ההסדרים האמורים.

¹⁶¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256; ס"ח התשפ"ב, עמ' 1111.

¹⁶² ק"ת התשי"א, עמ' 178.

¹⁶³ ק"ת התשי"ח, עמ' 1259.

פרק כ"א: חקלאות

סימן א': מועצת הצמחים

85. **תיקון חוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), התשל"ג-1973¹⁶⁴ –**

(1) בסעיף 11, בפסקה (2), בסופה יבוא "ובלבד שהמועצה, הוועדות הענפיות או ועדות המשנה לא יבצעו פעולות לתיאום כמויות ייצור או שיווק צמחים שלא לפי סעיף 39(א) ולא יבצעו פעולות לתיאום מחירים";

(2) בסעיף 39(א) –

(א) אחרי "רשאת המועצה" יבוא "באישור השר, לאחר שנועץ בשר האוצר" והמילים "רשאת היא, באישור השר, לאחר שנועץ עם שר האוצר" – יימחקו;

(ב) פסקה (1) – תימחק.

סימן ב': הגנת הצומח

86. **תיקון חוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956¹⁶⁵ –**

(1) בסעיף 2(א), בפסקה (2), בסופה יבוא "ואולם תקנות לעניין ייבוא פירות וירקות טריים יתקנו בהתייעצות עם שר האוצר";

(2) אחרי סעיף 2טו יבוא:

"הוראות לעניין ייבוא של פירות וירקות טריים
על ייבוא פירות וירקות טריים, שלפי החוק נדרש רישיון לכך, יחולו ההוראות המפורטות להלן; לעניין סעיף זה, "רישיון",

ד ב ר י ה ס ב ר

בפועל, ישנם פירות וירקות שאין כיום אישור לייבאם אף לא ממדינה אחת. במדינות אחרות בעולם המצב שונה, ורשימת הפירות והירקות המותרים בייבוא ארוכה יותר ביחס לישראל. תנאי ייבוא זה אינו מאפשר למשק המקומי להתחרות עם שאר המדינות בעולם, מונע ירידת מחירים לצרכן באמצעות ייבוא ממדינות עם יתרון יחסי בגידול מוצרים אלה ועלול לגרום לפגיעה באספקת מלוא הביקוש למוצרי פירות וירקות טריים בישראל. כך למשל, פירות עונתיים כגון אבוקדו, אפרסק, מנגו ומשמש, אינם ניתנים לייבוא ולכן אינם זמינים בעונות שאינן עונת הגידול המקומי.

לפסקה (1)

לנוכח ההשלכות הכלכליות המשמעותיות של שינויים רגולטוריים על ייבוא של פירות וירקות טריים, מוצע לקבוע כי התקנה של תקנות לעניין ייבוא של פירות וירקות טריים תהיה בהתייעצות עם שר האוצר.

לפסקה (2)

לסעיף 2(1) המוצע

לפי מנגנון הייבוא שמעוגן בתקנות הגנת הצומח (ייבוא צמחים, מוצרי צמחים, נגעים ואמצעי לוואי), התשס"ט-2009, ייבוא של פירות וירקות טריים מאושר

סעיף 85 למועצה לייצור צמחים ולשיווקם (להלן – מועצת הצמחים או המועצה) סמכויות רבות בנוגע לציבור החקלאים. כך, בין השאר, פעלה בעבר המועצה, כחלק מהפעולות להבטחת מחיר הוגן לחקלאי, לעידוד תיאומי מחירים ולצמצום כמויות ייצור או שיווק בין החקלאים.

לנוכח זאת, כדי למנוע מצב שבו פעולות של תיאום מחירים וכמויות כאמור יובילו לעלייה ביוקר המחיה, ובמטרה להגביר את רמת התחרות בענף החקלאות, מוצע לקבוע כי סמכות המועצה בנוגע להבטחת מחיר הוגן למגדלים, אינה כוללת ביצוע פעולות לתיאום כמויות ייצור בענף הצומח שלא לפי סעיף 39(א) לחוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), התשל"ג-1973, וכן אינה כוללת פעולות לתיאום מחירים. בהתאם לכך, מוצע כי המועצה במוסדותיה הנבחרים, המליאה, הוועדות הענפיות וועדות המשנה, לא תפעל לתיאום מחירים בין החקלאים, ולעניין הסדרי ויסות כמויות, אלא בהתאם לסעיף 39 לחוק האמור, שלפיו נדרש אישור שר החקלאות לכך, לאחר שנועץ בשר האוצר.

סעיף 86 התנאי המרכזי כיום לייבוא פירות וירקות טריים כללי לישראל הוא קבלת רישיון ייבוא מהשירותים להגנת הצומח ולביקורת במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, בהתאם להוראות לפי חוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956.

¹⁶⁴ ס"ח התשל"ג, עמ' 310; התשע"ח, עמ' 746.

¹⁶⁵ ס"ח התשט"ז, עמ' 79; התשפ"ב, עמ' 446.

“רישוי” – לרבות כל הוראת מינהל שניתנה ליבואן לפי חוק זה שהיא תנאי לייבוא פירות וירקות טריים:

(1) בעל הסמכות למתן רישיון לייבוא פירות וירקות טריים לפי חוק זה (בסעיף זה – בעל סמכות הרישוי) יבצע, לצורך מתן רישיונות לייבוא פירות וירקות טריים, פעולות אלה:

(א) מיפוי יזום ותדיר של נגעים בעלי פוטנציאל לחדירה לישראל והתפשטות בה, ביחס לפירות וירקות טריים מכל מדינות העולם (בסעיף זה – מיפוי עולמי);

(ב) איתור פירות וירקות טריים שייבואם עלול לגרום לחדירה לישראל של מגוון רחב של נגעים על פי ממצאי המיפוי העולמי והתפשטותם בה (להלן – מוצרים בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד);

(ג) החלטה של בעל סמכות הרישוי על שינוי סיווג של פרי או ירק טרי כמוצר בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד לתקבל משיקולים מקצועיים בלבד ובהתאם

ד ב ר י ה ס ב ר

מומחים חיצוניים בתחום הגנת הצומח ועם רשות האסדרה שהוקמה מכוח חוק עקרונות האסדרה, התשפ”ב–2021 (בפרק זה – חוק האסדרה), ותקבל משיקולים מקצועיים ובהתאם להוראות הקבועות באמנות בין-לאומיות שישראל צד להן ולהמלצות ולהנחיות שפרסמו ארגונים בין-לאומיים.

כדי לאשר ייבוא של פירות וירקות טריים שאינם בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד, השירותים להגנת הצומח ולביקורת יפנו אל מדינות רלוונטיות לייבוא באופן יזום או בעקבות בקשה, ובכלל זה בקשה של יבואן או של מדינת מקור. לאחר שליחת הבקשה, מדינת המקור תעביר לשירותים להגנת הצומח ולביקורת בישראל הצהרה על אופן העמידה שלה בחלופות שנקבעו לצמצום הסיכון מכל נגע שנקבעו כחלק מההתאמה למיפוי הנגעים העולמי בעבור המוצר הספציפי. דוגמה לתבנית של הצהרה תפורסם באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

השירותים להגנת הצומח ולביקורת בישראל יבחנו את הצהרת המדינה ויאמתו את העמידה בחלופות שנקבעו, והכול בשיח עם מדינת המקור. אם השירותים להגנת הצומח ולביקורת בישראל יאשרו את המדינה לצורך ייבוא של הפרי הטרי או הירק הטרי לישראל, ייקבעו תנאי הייבוא הספציפיים של הפרי הטרי או הירק הטרי מאותה מדינת מקור. תנאים אלה יהיו אחידים בעבור כלל היבואנים ויפורסמו לציבור.

לאחר קביעת תנאי הייבוא של הפרי הטרי או הירק הטרי ממדינת מקור מסוימת, מתן רישיון לייבוא ליבואנים יהיה הליך טכני ומיידני. הכוונה היא כי אופן הפעילות יהיה באמצעות שליחת בקשה לקבלת רישיון ייבוא על ידי היבואן באופן מקוון, וקבלת רישיון ייבוא הכולל את תנאי הייבוא לעניין הפרי הטרי או הירק הטרי, בתוך תקופה שלא תעלה על 3 ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה. למען הסר ספק יובהר, כי המדובר בהליך הרישוי הקבוע לפי החוק בתקנות, ולא בהליך רישוי מקביל.

לאחר קבלת רישיון יבוא ממנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת. בסעיף זה מוצע לקבוע הוראות, אשר יסדירו את תהליך אישור הייבוא של פירות וירקות טריים ממדינות מקור שונות ואת מתן הרישיונות ליבואנים, באמצעות רישיון או כל הוראת מינהל אחרת שהיא תחליף לרישיון, אף אם כינויה שונה, כגון היתר או אישור, ושאינם בני פועל תחיקתי. על התקנת תקנות בנות פועל תחיקתי יחולו כללי הדין הרגילים לעניין זה. יובהר כי אין בהוראות אלה כדי ליצור או לקיים עבירות פליליות.

הליך אישור הייבוא של פרי או ירק טריים ממדינה מסוימת, לצורך מתן רישיון ייבוא יהיה באופן הזה:

בשירותים להגנת הצומח ולביקורת יבצעו בעבור כל פרי טרי וירק טרי תהליך פרטני של מיפוי נגעים עולמי אשר מהווים סכנה פוטנציאלית לצומח בישראל. עד כה בוצע מיפוי עולמי למוצרים שונים, לרבות: אבטיח, אגס, אוכמניות, אננס, אספרגוס, אפרסק, בטטה, בצל, דובדבן, דלעת, חבוש, חזרת, חסה, חציל, כורכום, כרוב, מלון, מלפפון, משמש, נקטרינה, עגבנייה, ענבים, פול, פלפל, קיווי, קישוא, שום, שיף, תות שדה ותפוח עץ. לאחר המיפוי ייקבעו חלופות לצמצום הסיכונים מהנגעים שמופו לפרי הטרי או הירק הטרי הספציפי. השירותים להגנת הצומח ימשיכו לבצע מיפוי נגעים עולמי למוצרים נוספים.

כחלק ממיפוי הנגעים העולמי לפירות וירקות טריים ישנם פירות וירקות טריים בעלי סיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד הכוללים מספר רב של נגעים עם פוטנציאל לגרימת נזק לצומח בישראל. בעבור פירות וירקות טריים אלה לא ייקבעו כללים עולמיים, אלא כל מדינת מקור פוטנציאלית לייבוא תיבחן באופן פרטני למתן רישיון לייבוא בתהליך של הערכת סיכונים מנגעים (PRA). בשל זה, המוצרים שנמצאו כמוצרים בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד הם תפוח אדמה, בננה, מנגו ופירות הדר. הוספת פירות וירקות טריים נוספים לרשימת הפירות והירקות הטריים בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד תהיה לאחר התייעצות עם צוות

להוראות הקבועות באמנות בין-לאומיות שישראל צד להן ולהמלצות ולהנחיות שפרסמו ארגונים בין-לאומיים, וטעונה התייעצות עם צוות מומחים בתחומי הגנת הצומח ועם הרשות כהגדרתה בחוק עקרונות האסדרה, התשפ"ב–2021¹⁶⁶ (בסעיף זה – רשות האסדרה וחוק האסדרה, בהתאמה);

(ד) קביעת חלופות לצמצום הסיכונים מייבוא של פירות וירקות טריים, שאינם מוצרים בסיכון פיטוסניטרי גבוה במיוחד, ביחס לכל נגע לפי ממצאי המיפוי העולמי; פנייה לקבלת מידע מהשירות להגנת הצומח של ארץ המקור, כהגדרתה לפי חוק זה, בין באופן יזום ובין לפי בקשה, וניהול דיון מקצועי עימו, לשם קביעת תנאים פרטניים לייבוא של כל פרי או ירק טרי על יסוד החלופות שנקבעו בפסקת משנה (ד);

(ו) קביעת תנאים פרטניים לייבוא של כל פרי או ירק טרי מארץ מקור מסוימת, בהתאם למידע שהתקבל בדיון כאמור בפסקת משנה (ה);

(ז) פרסום יזום ליידוע הציבור על התנאים שנקבעו כאמור בפסקת משנה (ו); תנאים כאמור יפורסמו באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר;

(ח) לאחר הפרסום כאמור בפסקת משנה (ז), יאפשר בעל סמכות הרישוי באופן מיידי רישוי של ייבוא פירות וירקות טריים, על יסוד התנאים שנקבעו;

(2) בעל סמכות הרישוי יגבש את אלה:

(א) אמנת שירות לתהליך התרת הייבוא של פירות וירקות טריים במטרה לאפשר שקיפות ונגישות של מידע ושל תהליכי התרת הייבוא לציבור; אמנת השירות תכלול יעדי שירות, מדדים ברורים להשגתם ומועדים לטיפול בפניות;

(ב) נוהל פנימי להסדרת הייבוא של פירות וירקות טריים; נוסח הנוהל שיגובש וכן תיקוניו, אם יהיו, יועברו להתייעצות עם רשות האסדרה וזאת בלי לגרום מהוראות חוק האסדרה או כל דין אחר;

(3) אמנת השירות והנוהל הפנימי כאמור בפסקה (2) יפורסמו באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר;

ד ב ר י ה ס ב ר

נוסף על כך בעל סמכות הרישוי יגבש נוהל ייבוא פנימי שישקף את הוראות הדין החלות על הליך הייבוא של פירות וירקות טריים ועל הליך הבקשה וההנפקה של רישיון ייבוא. הנוהל יפורסם לציבור באתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר. הנוהל המגובש, וכן תיקוניו, אם יהיו, יועברו להתייעצות עם רשות האסדרה, וזאת נוסף על כל התייעצות הנדרשת לפי כל דין ולהתייעצות עם רשות האסדרה בהתאם לחוק האסדרה, ובכלל זה התייעצות בעניין הערכת השפעות האסדרה הנדרשת לפי סעיף 21 לחוק זה.

לסעיף 2(ז) המוצע

בעל סמכות הרישוי, קרי מנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת במשרד החקלאות ופיתוח הכפר או מי שהוא הסמיכו (בפרק זה – בעל סמכות הרישוי) יגבש אמנת שירות לתהליך אישור הייבוא של פירות וירקות טריים. אמנת השירות תכלול יעדים, מדדים ברורים להשגתם ומועדים לטיפול בפניות. כל זאת כדי לאפשר שקיפות ונגישות של מידע ושל תהליכי מתן רישיונות ייבוא לציבור.

¹⁶⁶ ס"ח התשפ"ב, עמ' 121.

סימן ג': קביעת אורך חיי מדף בידי יצרן נאות וצמצום רגולציה לייבוא בשר

87. תיקון חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015¹⁶⁷ (בסימן זה – חוק המזון) – על בריאות הציבור (מזון)

(1) בסעיף 3, בסופו יבוא:

"(ז) על התקנת תקנות לפי סעיף זה, שעניינן אורך חיי מדף של מזון המיוצר על ידי יצרן מזון שהוא יצרן נאות כמשמעותו בסעיף 23, יחולו הוראות סעיף 313א.;"

(2) בסעיף 23 –

(א) בכותרת השוליים, במקום "חובת סימון מזון" יבוא "חובת סימון מזון וקביעת אורך חיי מדף";

(ב) בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "לעניין סעיף קטן זה, 'יצרן מזון' – למעט יצרן בעל אישור ייצור נאות לפי סעיף 41(א) ויצרן בעל תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית לפי סעיף 41(ב) (להלן – יצרן נאות).";

(ג) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) נקבעו בתקנות לפי סעיף 3(ז) הוראות לעניין אורך חיי מדף שהוחלו במפורש על יצרן נאות, או נקבעה הוראה מאומצת לפי סעיף 3א לעניין אורך חיי מדף – יסמן יצרן נאות את המזון שאותו ייצר בהתאם לתקנות או להוראה המאומצת כאמור, לפי העניין; לא נקבעו תקנות או הוראה כאמור – יקבע יצרן נאות את אורך חיי המדף של המזון שאותו ייצר ויסמן אותו, אלא אם כן חקיקת המזון פוטרת אותו.;"

ד ב ר י ה ס ב ר

האחת – במקרה שבו אומצו, לפי סעיף 3א לחוק המזון, הוראות האיסור האירופי (המכונות "הוראות מאומצות" לפי חוק המזון) הנוגעות לאורך חיי המדף של המוצר הרלוונטי, במנגנון המובנה לכך בסעיף האמור, והטעון המלצת ועדת החריגים לפי סעיף 313א לחוק המזון, אם השר מבקש לקבוע תנאים והחרגות להוראות המאומצות האמורות;

השנייה – אם שר הבריאות בחר להפעיל את סמכותו לקבוע הסדר לעניין אורך חיי מדף של המוצר הרלוונטי בתקנות לפי סעיף 3 לחוק המזון, שלגבי התקנתן חלות הוראות סעיף 313א לחוק המזון.

סעיף 313א האמור קובע מנגנון לקבלת המלצת ועדת החריגים שהוקמה לפי סעיף 2 לחוק המזון והיצוא (נוסח חדש), התשל"ט-1979, ופועלת בהתאם להוראות לפי סעיף 313א לחוק המזון, וזאת כדי למנוע סכנה לבריאות הציבור וכדי להבטיח את תקינות המזון ואיכותו. בהמשך לכך מוצע לתקן את סעיף 313א(א) לחוק המזון כך שתיוסף לתפקידיו ועדת החריגים גם הסמכות לפעול ולהמליץ לעניין קביעת הוראות לפי סעיף 3 המוצע, וכן לתקן בהתאם את סעיפים קטנים (ה), (ו), (ז), (י) ו-1(ט) לסעיף 313א האמור, המפנים לקביעת הוראות כאמור.

להשלמת ההסדר, מוצע לתקן את סעיף 3 ולקבוע בו כי על התקנת תקנות לעניין אורך חיי מדף החלות על יצרנים נאותים, יחולו הוראות סעיף 313א לחוק המזון.

כמו כן מוצע לתקן את סעיף 23(ב) כך שיובהר כי ההוראות הקבועות בו לעניין חובת קביעה וסימון של אורך חיי מדף של מוצר יחולו על יצרן מזון שאינו יצרן

סעיף 87 לפסקאות (1), (2) ו-(7)

כיום, אורך חיי המדף של מוצרי מזון שונים נקבע בידי יצרן המזון או בחקיקת המזון, כהגדרתה בסעיף 2 לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 (בסימן זה – חוק המזון), וזאת באמצעות חקיקת משנה פרטנית לסוגי מזון מסוימים, כגון מוצרי בשר ודגים מסוגים שונים.

כחלק מהמגמה של שירות המזון להסדיר את הרגולציה על מזון בהתאם למקובל במדינות מפותחות, ובפרט באיחוד האירופי, מוצע לקבוע, בסעיף 23 לחוק המזון, כי היצרן יהיה הגורם האחראי על קביעת אורך חיי המדף של המזון המיוצר על ידו, ובלבד שיש בידי אישור ייצור נאות או שהוא מיישם תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית (בסימן זה – יצרן נאות), והכול בהתאם להוראות סעיף 41 לחוק המזון, כנוסחו בחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן – חוק התוכנית הכלכלית 2021).

הרציונל של קביעת אורך חיי המדף על ידי היצרן הוא חלק מהתפיסה הכלכלית של העברת האחריות אל העוסק במזון. נקודת המוצא היא שהעוסק במזון, ובפרט היצרן, יודע יותר לגבי המזון שבטיפולו, ובייחוד לעניין בטיחותו, איכותו, גורמי הסיכון והמאפיינים הפיזיקליים-כימיים של המוצר, וכן שאר ההיבטים הנוגעים לבריאות הציבור ולפיכך הוא הגורם המתאים לקביעת אורך חיי המדף של המוצר.

לצד זאת, מוצע כי יצרן נאות כאמור לא יוכל לקבוע את אורך חיי המדף כאמור בהתקיים אחת משתי חלופות:

¹⁶⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 36, עמ' 749.

(3) בסעיף 56, אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) בשר בהמות גולמי ובשר עוף גולמי, שלא עברו עיבוד כהגדרתו בסעיף 9";

(4) אחרי סעיף 189 יבוא:

"חובת קביעת אורך חיי מדף וסימון בידי מפעל לבשר גולמי, על אף הוראות סעיף 23(ב), הוראות סעיף 23(ב1) יחולו על בעל היתר הפעלה לפי פקודת מחלות בעלי חיים להפעלת מפעל לבשר גולמי, ויראו אותו כיצור נאות לפי הסעיף האמור";

(5) בסעיף 256(ב) –

(א) בפסקה (18), במקום "מסמן" יבוא "יצרן מזון שאינו יצרן נאות כמשמעותו בסעיף 23 ושאנו בעל היתר הפעלה לפי פקודת מחלות בעלי חיים להפעלת מפעל לבשר גולמי שמסמן";

(ב) אחרי פסקה (18) יבוא:

"(18א) יצרן נאות כמשמעותו בסעיף 23 שמסמן אורך חיי מדף בניגוד להוראה מאומצת לפי סעיף 3א לעניין אורך חיי מדף או בניגוד לתקנות לפי חוק זה לעניין אורך חיי מדף שהוחלו במפורש על יצרן נאות, או שמייצר מזון בלי שקבע וסימן את אורך חיי המדף של המזון, והכול בניגוד להוראות סעיף 23(ב1);

ד ב ר י ה ס ב ר

תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית לפי סעיף 41(ב) לחוק בנוסחו בחוק התוכנית הכלכלית 2021, ייחשבו ליצרנים נאותים ומשום כך יחולו עליהם הוראות סעיף 23(ב1), מוצע להחיל על מפעל לבשר גולמי כהגדרתו בסעיף 177 לחוק המזון, שהוא בעל היתר הפעלה לפי פקודת מחלות בעלי חיים, את הוראות סעיף 23(ב1) המוצע, ולאפשר לו לקבוע את אורך חיי המדף של המזון שהוא מייצר ולסמנו כאמור. זאת, כל עוד לא נקבע אחרת בהוראה מאומצת לפי סעיף 3א לחוק המזון או לפי קביעת שר הבריאות בתקנות לפי סעיף 3 לחוק המזון, הכול כפי שנקבע בסעיף 23(ב1) המוצע.

יובהר כי מתן היתר הפעלה למפעל לבשר גולמי, המכניס אותו לגדרי הסעיף המוצע, מתבסס על כך שהוא מיישם תוכנית בטיחות מזון לפי פקודת מחלות בעלי חיים ומחויב לה.

(5) לפסקה

מוצע לתקן את פרק העונשין בחוק המזון ולהתאים את העבירה הקבועה בו בשל הפרת החובה לקביעה וסימון של אורך חיי מדף, כך שתחול לגבי יצרן מזון, לרבות יצרן נאות, וכן על בעל היתר הפעלה לפי פקודת מחלות בעלי חיים להפעלת מפעל לבשר גולמי, אם פעלו בניגוד להוראות סעיף 23(ב) או (ב1), או סעיף 189א, לפי העניין.

(6) לפסקה

מוצע לתקן את סעיף העיצומים הכספיים בחוק המזון, ולהתאים את העיצומים הכספיים הקבועים בו כך שיחולו גם על הפרת חובת הקביעה והסימון של אורך חיי מדף לפי הוראות סעיף 23(ב) או (ב1) או סעיף 189א, לפי העניין.

נאות, ואילו בסעיף 23(ב1) לקבוע הוראות כאמור החלות על יצרן נאות.

לפסקה (3)

הפיקוח על מוצרי מזון מן החי מתחלק בין משרד הבריאות למשרד החקלאות ופיתוח הכפר (בסימן זה – משרד החקלאות), כאשר משרד החקלאות אחראי על מוצרי המזון הגולמיים ומשרד הבריאות אחראי על מוצרי המזון המעובדים והמבושלים. כיום, משרד החקלאות ומשרד הבריאות נותנים אישורי יבוא בעבור בשר בהמות גולמי ובשר עוף גולמי, ובתוצאה מכך קיימת כפילות בין הרגולטורים. במטרה לצמצם את הנטל הרגולטורי, מוצע לבטל את החובה להנפקת אישורי יבוא למוצרים אלה על ידי משרד הבריאות, הקבועה בפרק ד' לחוק המזון, המסדיר את ייבוא המזון לישראל.

על כן, מוצע לתקן את סעיף 56 לחוק המזון, אשר קובע את סוגי המזונות המוחלגים מתחולת הוראות פרק ד' לחוק המזון, כך שלא יחולו חובות מכוח הפרק האמור לעניין רישום היבואן, מתן אישור מוקדם לייבוא המזון ותעודת שחרור המזון מתחנת ההסגה, ביחס לייבוא של בשר בהמות גולמי ובשר עוף גולמי שלא עברו עיבוד כהגדרתו בסעיף 9 לחוק המזון. ייבוא של כל אחד מסוגי המזון המפורטים בסעיף האמור, טעון ממילא היתר לייבוא לפי פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985 (בסימן זה – פקודת מחלות בעלי חיים), כך שלא נדרשת רגולציה נוספת מצד משרד הבריאות לעניין זה. כל זאת, בלי לגרוע מהוראות חקיקת המזון לגבי כל אחד מהמזונות המפורטים בסעיף 56 לחוק המזון או מסמכויות השר כפי שנקבעו בחקיקת המזון לגביהם.

לפסקה (4)

על אף האמור בסעיף 23(ב2) המוצע, שלפיו רק יצרנים בעלי אישור ייצור נאות לפי סעיף 41(א) לחוק או בעלי

(18ב) בעל היתר הפעלה לפי פקודת מחלות בעלי חיים להפעלת מפעל לבשר גולמי שמסמן אורך חיי מדף בניגוד להוראה מאומצת לפי סעיף 3א לעניין אורך חיי מדף או בניגוד לתקנות לפי חוק זה לעניין אורך חיי מדף שהוחלו במפורש על יצרן נאות, או שמייצר מזון בלי שקבע וסימן את אורך חיי המדף של המזון, והכול בניגוד להוראות סעיף 23(ב1) כפי שהוחלו בסעיף 189א;"

(6) בסעיף 262. אחרי פסקה (15) יבוא:

"(15א) יצרן מזון שאינו יצרן נאות כמשמעותו בסעיף 23 ושאינו בעל היתר הפעלה לפי פקודת מחלות בעלי חיים להפעלת מפעל לבשר גולמי שמסמן אורך חיי מדף בניגוד לתקנות לפי חוק זה או מייצר מזון בלי שקבע וסימן את אורך חיי המדף של המזון, בניגוד להוראות סעיף 23(ב);

(15ב) יצרן נאות כמשמעותו בסעיף 23 שמסמן אורך חיי מדף בניגוד להוראה מאומצת לפי סעיף 3א לעניין אורך חיי מדף או בניגוד לתקנות לפי חוק זה לעניין אורך חיי מדף שהוחלו במפורש על יצרן נאות, או שמייצר מזון בלי שקבע וסימן את אורך חיי המדף של המזון, והכול בניגוד להוראות סעיף 23(ב1);

(15ג) בעל היתר הפעלה לפי פקודת מחלות בעלי חיים להפעלת מפעל לבשר גולמי שמסמן אורך חיי מדף בניגוד להוראה מאומצת לפי סעיף 3א לעניין אורך חיי מדף או בניגוד לתקנות לפי חוק זה לעניין אורך חיי מדף שהוחלו במפורש על יצרן נאות, או שמייצר מזון בלי שקבע וסימן את אורך חיי המדף של המזון, והכול בניגוד להוראות סעיף 23(ב1) כפי שהוחלו בסעיף 189א;"

(7) בסעיף 313א –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) קביעת הוראות בידי השר לעניין אורך חיי מדף לפי סעיף 3(ז);

(ב) בסעיף קטן (ה), אחרי "יצורפו" יבוא "ההוראות שמבקש השר לקבוע לעניין אורך חיי מדף לפי סעיף 3(ז);

(ג) בסעיף קטן (ט), אחרי "יצורפו" יבוא "ההוראות שמבקש השר לקבוע לעניין אורך חיי מדף לפי סעיף 3(ז);

(ד) בסעיף קטן (י), אחרי "ההודעה לוועדת החריגים" יבוא "את ההוראות שהוא מבקש לקבוע לעניין אורך חיי מדף לפי סעיף 3(ז);

(ה) בסעיף קטן (יד), אחרי "לקבוע בצו" יבוא "את ההוראות לפי סעיף 3(ז), או";

(ו) בסעיף קטן (טו), בפסקה (1), אחרי "לקבוע בצו" יבוא "את ההוראות לפי סעיף 3(ז) או".

בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה עד יום י"ז באב התשפ"ו (31 ביולי 2026), יקראו את סעיף 23(ב) לחוק המזון כנוסחו בסימן זה, כך שבמקום "יצרן בעל תוכנית בטיחות מזון בבקרה עצמית לפי סעיף 41(ב)" בא "או לפי סעיף 178(א) או (ג)".

חוק המזון –
הוראת שעה

דבריו הסבר

לחוק המזון כנוסחו בחוק זה, באופן שמתאים למצב המשפטי הקיים, ולפיו אין חובה על כלל יצרני המזון לקבל אישור ייצור נאות, אלא אם כן הדבר קבוע בתקנות לגבי סוגי מזון מסוימים, או אם מדובר ביצרן של מוצרי בשר, שחובתו לקבל אישור ייצור נאות קבועה בסעיף 178 לחוק המזון.

סעיף 88 היות שהחובה החלה על יצרני מזון לקבל אישור ייצור נאות לפי סעיף 41(ב) לחוק המזון כפי שתוקן בחוק התוכנית הכלכלית 2021, תיכנס לתוקפה רק ביום י"ח באב התשפ"ו (1 באוגוסט 2026), מוצע לקבוע הוראת שעה שלפיה מיום התחילה של התיקון המוצע ועד יום י"ז באב התשפ"ו (31 ביולי 2026), יקראו את ההוראות סעיף 23(ב1)

פרק כ"ב: תכנון ובנייה

תיקון חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965¹⁶⁸ (בפרק זה – חוק התכנון והבנייה) – 89.

והבנייה

(1) בסעיף 6(ד), ברישה, אחרי "סעיף 109א(ב)" יבוא "או (א2)";

(2) בסעיף 31א –

(א) סעיף קטן (ב) – בטל;

(ב) בסעיף קטן (ה), במקום "יחולו הוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד)" יבוא "יחולו

הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד)";

(3) בסעיף 61א(ב) –

(א) ברישה, במקום "בפסקאות (1) או (2)" יבוא "בפסקאות (1), (א1) או (2)"

ובסופה יבוא "ורשאי שר המשפטים לקבוע הוראות לעניין הוכחת התקיימות התנאים כאמור";

(ב) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א1) מי שיש לו זכות בחלק מסוים מהקרקע הנכללת בתוכנית בשיעור של למעלה מ-50% (בפסקה זו – המבקש) ואין בתוכנית שהוא מבקש להגיש פגיעה בקרקע של בעל זכות אחר, כהגדרתם בפסקה (1), והתקיימו כל אלה:

דבריו הסבר

סעיף 89 לפסקאות (1) ו-(6)

התוכנית לוועדה המחוזית (ואחת לשנה עליו להודיע לשר הפנים על החלטות שקיבל לעניין זה ולצורך את הנימוקים להחלטתו). לנוכח אפשרות זו מוצע לקבוע כי הסמכויות לגבי התוכנית לא יוקנו למועצה הארצית כבר מעת העברת התוכנית על ידי מזכיר הוועדה המחוזית אלא הן יוקנו לה בתום התקופה העומדת לרשות יושב ראש המועצה הארצית להכרעה בנושא החזרת התוכנית לוועדה המחוזית או מעת שקבל יושב ראש המועצה הארצית החלטה כי התוכנית לא תוחזר לוועדה המחוזית. התיקון המוצע, מתייחס לתוכניות שהיקף יחידות הדיוור בהן גדול וזאת בשל מצב משק הדיוור והרצון לקדם באופן המהיר ביותר תוכניות שמניבות יחידות דיור רבות. יוער כי התיקון לפסקה (1) שמתקן את סעיף 6(ד) לחוק התכנון והבנייה הוא טכני ונדרש כדי להסמיך את ועדת המשנה לדון גם בתוכניות אלה. למען הסר ספק מובהר כי אין בתיקון המוצע כדי לגרוע מיכולת מגיש תוכנית שאינה כוללת למעלה מ-500 יחידות דיור לבקש את העברת התוכנית למועצה הארצית בהתאם להסדר הקיים כיום בחוק.

לפסקה (2)

כדי להקל על הסמכת ועדות מקומיות כוועדות עצמאיות, מוצע לבטל את התנאי להסמכה כאמור הקבוע בסעיף 31א(ב) לעניין נציג בעל דעה מיעצת בוועדה. וזה נוסח הסעיף שמוצע לבטל:

"(ב)(1) לא יסמיך שר הפנים ועדה מקומית כוועדה מקומית עצמאית, אלא אם כן מכהן בוועדה המקומית נציג בעל דעה מיעצת, אחד לפחות, מבין הנציגים האמורים בסעיף 18(ב)(3) או (א3);

סעיף 109א לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 (בפרק זה – חוק התכנון והבנייה), מחייב ועדה מחוזית להכריע בתוכנית שבסמכותה בתוך 18 חודשים ממועד הגשתה. במקרה של אי-עמידה בזמן האמור החוק מאפשר למגיש התוכנית לפנות למזכיר הוועדה המחוזית בבקשה כי יעביר את התוכנית למועצה הארצית והדיון בתוכנית יתקיים בוועדת משנה של המועצה הארצית שהוקמה לפי סעיף 6(ד) לחוק התכנון והבנייה. ואולם השימוש במנגנון זה נעשה במשורה – הפעם האחרונה שהתכנסה ועדת המשנה לדיון בנושא זה הייתה בשנת 2019, ובשנים 2017 עד 2019 הגיעו לוועדה 4 תוכניות בלבד, וניתן לשער שהדבר נובע מרצון של יזמים להימנע מהכרוך בהגשת בקשה כאמור.

כדי לממש את מטרת הקמת ועדת המשנה וקביעת לוחות הזמנים שבסעיף 109א, מוצע כי לגבי תוכניות שכוללת למעלה מ-500 יחידות דיור ההעברה למועצה הארצית לאחר 18 חודשים תיעשה על ידי מזכיר הוועדה המחוזית בלא צורך בהגשת בקשה. עוד מוצע לקבוע כי לצורך כך יעמדו לרשות מזכיר הוועדה המחוזית 30 ימים. מטרת הקניית הימים כאמור היא לצורך מתן השהות למזכיר הוועדה המחוזית להעביר את החומרים, ועל כן מוצע לקבוע כי כבר מתום 18 החודשים לא יהיו לוועדה המחוזית סמכויות לגבי התוכנית. בלא קביעה כאמור תסוכל מטרת התיקון המגבילה ל-18 חודשים את משך ההכרעה בתוכנית ולמעשה יעמדו לוועדה המחוזית 19 חודשים. עם זאת, מוצע לקבוע כי מטעמים מיוחדים שיירשמו יושב המועצה הארצית יהיה רשאי להחזיר את

¹⁶⁸ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשפ"ג, עמ' 1062.

(א) המבקש הגיש למתכנן הצעה לתכנון בחלק מהקרקע שכלולה בתוכנית; בפסקה זו –

“הצעה לתכנון” – גבולות שטח התכנון והייעודים והשימושים שמבוקש לקבוע בו;

“מתכנן” – מתכנן הוועדה שהתוכנית בסמכותה, או מהנדס הוועדה כאמור;

(ב) המתכנן חיווה דעתו בכתב כי לשם הגשת תוכנית יש הכרח להרחיב את גבולות שטח ההצעה לתכנון;

(ג) תחום התוכנית הוא בהתאם לחוות דעת המתכנן כאמור בפסקת משנה (ב);

(ד) יש למבקש זכות בחלק מסוים מהקרקע שנכללה בהצעה לתכנון, בשיעור של 75% לפחות;

(ה) התוכנית מיועדת בעיקרה למגורים.”;

ד ב ר י ה ס ב ר

או (4) רשאי להכין ולהגיש לוועדה, נוסף על הגורמים המנויים בסעיף קטן (א), גם מי שרשאי להגיש תוכנית לפי סעיף 61א לחוק התכנון, או אם התוכנית היא בסמכות הוועדה הארצית לתכנון ולבנייה של מתחמים מועדפים (הותמ”ל), הכוונה לחוות דעת של מתכנן הותמ”ל.

באשר למונח “הצעה לתכנון” שבנוסח הסעיף המוצע, יוסבר כי למעשה כיום אין בחוק הסדרה מפורטת של אופן קיום הדיונים לפני שלב הגשת התוכנית (שלב המכונה גם קליטה). ועל כן בסעיף המוצע המונח הננקט הוא “הצעה לתכנון”, וכמו כן מוצע לקבוע מה הצעה כאמור נדרשת לכלול. יודגש כי הסעיף המוצע מתייחס לכך שחוות דעת המתכנן תינתן בשלב זה, ולא בעת ההחלטה על הפקדת התוכנית, כדי לא להביא למצב שבו לאחר שבעל העניין סיים את תכנון התוכנית שהוא מבקש להגיש, על כלל המשאבים והזמן הכרוכים בכך יתברר לו שעליו להרחיב את תחום התוכנית.

מובהר כי על אף הפחתת רף האחוזים הנדרש המתייחס לכלל שטח התוכנית המוגשת (היינו גם לגבי השטח שנכלל בתוכנית המוגשת רק בשל חוות דעת המתכנן). עדיין יהיה על בעל העניין להראות, כתנאי להגשת התוכנית, כי יש לו זכויות בלפחות 75% מהקרקע שלגביה הוצעה ההצעה לתכנון, וזאת כדי שיהיה לבעל העניין תמריץ להשיג הסכמות בהתאם להסדר רף האחוזים הקבוע כיום בחוק התכנון והבנייה וכך מובהר כי הפחתת הרף ללמעלה מ-50% נובעת מהשיקול התכנוני כפי שזה בא לידי ביטוי בחוות דעת מתכנן הוועדה שקבע שיש להרחיב את תחום התוכנית (ולנוכח כך שלו היה מוסד התכנון עצמו מגיש את התוכנית לגבי השטח כולו, ממילא לא היה צורך בהגעה לאחוזי הסכמה כאמור לצורך הגשת התוכנית). ועל כן אין הצדקה להקשות על בעל העניין ולחייבו בהשגת זכויות ב-75% מכלל השטח הנכלל בתוכנית המוגשת. עם זאת, ברי כי יכולה לצמוח למגיש התוכנית

(2) על אף האמור בפסקה (1), שר הפנים רשאי, מטעמים מיוחדים, להסמיך ועדה מקומית כוועדה מקומית עצמאית גם אם לא מכהן בה נציג בעל דעה מייעצת כאמור באותה פסקה, ובלבד ששוכנע כי התקיימו כל אלה:

(א) בוצעו כל הפעולות הדרושות למינוי נציג כאמור והנציג לא מונה מטעמים שאינם תלויים בשר הפנים או בוועדה המקומית;

(ב) נקבע בחוות דעתה של יחידת הבקרה כמשמעותה בסעיף 13ג, שהוגשה לפי סעיף קטן (ד), כי נציג בעל דעה מייעצת אחד לפחות, מבין נציגי השרים האמורים בסעיף 18(ב)(1), משתתף דרך כלל בישיבות הוועדה המקומית או ועדת המשנה שלה.

לפסקאות (3) ו-(5)

כיום לפי חוק התכנון והבנייה, בתכנון בקרקע פרטית הכוללת ריבוי בעלים, נדרש כי למגיש התוכנית תהיה זכות בחלק מסוים של הקרקע הנכללת בתוכנית בשיעור של 75% או יותר מכלל הקרקע הנכללת בתוכנית כדי שיהיה ניתן להגיש את התוכנית למוסד התכנון. ואולם בשל היתרונות התכנוניים בתכנון שטח גדול, מוצע להפחית את השיעור הנדרש כך שיהיה למעלה מ-50%, וזאת אם ניתנה חוות דעת מתכנן הוועדה לאחר שהוצגה לו הצעה לתכנון, שיש להרחיב את תחום ההצעה כך שיכלול שטח נוסף.

ההגדרה “מתכנן הוועדה” נועדה לאפשר התייחסות לכל וועדה – אם התוכנית בסמכות הוועדה המחוזית או הכוונה לחוות דעת של מתכנן המחוז, אם התוכנית בסמכות ועדה מקומית הכוונה לחוות דעת של מהנדס הוועדה המקומית, ובהמשך לכך שסעיף 9(א1) לחוק לקידום הבנייה במתחמים מועדפים (הוראת שעה), התשע”ד–2014 קובע כי “תוכנית מועדפת לגבי מתחם שהוכרז לפי סעיף 3(א)(3)

(א) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא:

"(25) התוכנית כוללת הגדלה של השטח הכולל המותר לבנייה למגורים, או שינוי ייעוד למגורים, או שילוב ביניהם, והכל בהיקף שלא יעלה על 1200 מ"ר (בפסקה זו – תוספת שטח למגורים), ויחולו הוראות אלה:

(א) התוכנית יכול שתכלול, נוסף על תוספת השטח למגורים, הגדלה של השטח הכולל המותר לבנייה לשימושים נלווים למגורים, או שינוי ייעוד לשימושים נלווים מגורים, או שילוב ביניהם, והכול בהיקף שלא יעלה על 10% מתוספת השטח למגורים כפי שנקבעה בתוכנית;

(ב) התוכנית לא תכלול שינוי ייעוד מייעוד חקלאי או מייעוד לצורכי ציבור כהגדרתם בסעיף 188(ב);

(ג) התוכנית לא תכלול הסדרה של בנייה שנעשתה שלא כדין;

(26) פיצול מגרש המיועד לאזור מגורים בנחלה, לשני מגרשים, ושינוי ייעוד של אחד מהם למגורים, ובלבד שהתקיימו שני אלה:

(א) שטח החלק שיייעודו שונה למגורים לא יעלה על 500 מ"ר או על שליש משטח המגרש כפי שהיה טרם הפיצול, לפי הנמוך מביניהם;

(ב) סך יחידות הדיור בשני המגרשים לאחר הפיצול לא יעלה על מספר יחידות הדיור שהיו במגרש כפי שהיה טרם הפיצול";

(ב) בסוף סעיף קטן (א) יבוא:

"(15) התוכנית כוללת הגדלה של השטח הכולל המותר לבנייה למגורים, או שינוי ייעוד למגורים, או שילוב ביניהם, והכול בהיקף שלא יעלה על 5,000 מ"ר (בפסקה זו – תוספת שטח למגורים), ויחולו הוראות אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (4)

הוועדות המחוזיות לתכנון ולבנייה הן הוועדות שבהן מאושרות מרבית יחידות הדיור. כך למשל, בשנת 2021 אושרו בוועדות המחוזיות כ-82 אלף יחידות דיור מתוך כ-108 אלף יחידות דיור שאושרו בסך הכול, ובשנת 2022 אושרו בוועדות המחוזיות כ-106 אלף יחידות דיור מתוך כ-158 אלף יחידות דיור שאושרו בסך הכול. עם זאת, מניתוח סוג התוכניות שבהן עוסקות הוועדות המחוזיות, עולה כי חלק משמעותי מהתוכניות הן תוכניות שוליות הכוללות כמות קטנה של יחידות דיור – בשנת 2022, 70% מהתוכניות שכללו תוספת של יחידות דיור, כללו פחות מ-20 יחידות דיור, והביאו רק ל-2% מייח"ד שאושרו בוועדות המחוזיות. עיסוק בתוכניות אלה פוגע במיקוד הוועדות המחוזיות בתוכניות בעלות משמעות לשוק הדיור. לנוכח זאת מוצע להגדיל את סמכויות הוועדות המקומיות (תוך יצירת הבחנה בין ועדה מקומית לבין ועדה מקומית עצמאית) באשר לתוכניות הכוללות תוספת שטח המותר לבנייה למגורים (ובלבד שאין מדובר בהסדרה של עבירות בנייה) עד לגודל המוצע (1,200 מ"ר בוועדה מקומית ו-5,000 מ"ר בוועדה מקומית עצמאית), וכן לאפשר לוועדות האמורות לשנות

כאמור תועלת רבה, ועל כן מוצע לקבוע כי עדיין יהיה על התוכנית לעמוד בתנאי של היעדר פגיעה בבעל זכות בקרקע שאינו נמנה בין הבעלים שנתנו את הסכמתם (ולצורך כך מוצע לקבוע כי ההגדרות "פגיעה" ו-"קרקע של בעל זכות אחר" יחולו גם לגבי פסקה (א1) שמוצעת להוסיף). בהקשר הזה יש לציין כי מדובר רק בשלב הגשת התוכנית, ואין בתיקון המוצע כדי לפגוע ביכולת גורם כלשהו להגיש התנגדות לתוכנית.

התיקון המוצע מתייחס רק לתוכנית המיועדת בעיקרה למגורים, והדבר נעשה בשם לב למצב משק הדיור ואינטרס הפיתוח. בשל כך שיייעוד התוכנית הוא בעיקרו למגורים, מוצע בפסקה (5) המוצעת להבהיר כי הפחתת הרף המוצעת לא תוכל לחול לגבי תוכנית לבית מלון.

נוסף על כך כדי להקל על הליך הבדיקה של קיום התנאים הנדרשים לעניין אחוזי ההסכמה לפי סעיף 61א(ב1), מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות הוראות לעניין זה. יוער כי אין הכוונה שתקנות כאמור יפגעו בתוקף הסכמה שניתנה לפני שהתקנות הותקנו.

(א) התוכנית יכול שתכלול, נוסף על תוספת השטח למגורים, הגדלה של השטח הכולל המותר לבנייה לשימושים נלווים למגורים, או שינוי ייעוד לשימושים נלווים למגורים, או שילוב ביניהם, והכול בהיקף שלא יעלה על 10% מתוספת השטח למגורים כפי שנקבעה בתוכנית;

(ב) התוכנית לא תכלול שינוי ייעוד מייעוד חקלאי או מייעוד לצורכי ציבור כהגדרתם בסעיף 188(ב);

(ג) התוכנית לא תכלול הסדרה של בנייה שנעשתה שלא כדין;

(5) בסעיף 176(ד), אחרי "כאמור בסעיף 61(ב) ו-(ב1)" יבוא "למעט פסקה (א1) שבו";

(6) בסעיף 109א –

(א) בסעיף קטן (ב) –

(1) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(2א) על אף האמור בפסקה (2), לא החליטה הוועדה המחוזית בתוכנית שבסמכותה, הכוללת למעלה מ־500 יחידות דיו, בתוך התקופה האמורה בפסקה (1) –

(1) בתום התקופה האמורה בפסקה (1) –

(א) לא יהיו לוועדה המחוזית סמכויות לגבי התוכנית כאמור;

(ב) מזכיר הוועדה המחוזית יעביר את התוכנית למועצה הארצית בתוך 30 ימים מהמועד האמור ברישה;

(2) יושב ראש המועצה הארצית רשאי להורות, מטעמים מיוחדים שיירשמו, על החזרת התוכנית לוועדה המחוזית, בתוך 30 ימים מיום שהועברה אליו לפי פסקה (1)(ב); הורה כאמור, יהיו לוועדה המחוזית הסמכויות לגבי התוכנית ממועד הוראתו;

(3) החליט יושב ראש המועצה הארצית בתוך התקופה האמורה בפסקת משנה (2) שלא להורות על החזרת התוכנית לוועדה המחוזית, או שחלפה התקופה האמורה באותה פסקת משנה ולא הורה על החזרת התוכנית כאמור, יראו את הסמכויות שהיו לוועדה המחוזית לגבי אותה תוכנית, כמוקנות למועצה הארצית, לרבות שמיעת ההתנגדויות וההכרעה בהן;

ד ב ר י ה ס ב ר

תוכנית הכוללת 900 מ"ר למגורים, תוכל נוסף על כך לאשר תוספת שטח ליעודים ושימושים נלווים בהיקף שעד 90 מ"ר (כך שסך השטח הכולל המותר לבנייה במקרה זה הוא 990 מ"ר). עוד מוצע להוסיף לסמכויות ועדה מקומית תוכנית לפיצול חלק ממגרש המיועד לאזור מגורים בנחלת, ושינוי ייעודו למגורים, בתנאים המנויים בסעיף 62(א)(26) בנוסחו המוצע.

ייעודים לייעוד למגורים (אם היעוד המקורי אינו חקלאי או לצורכי ציבור) והכול עד למגבלת ההיקף האמורה. עוד מוצע לאפשר לוועדות להגדיל את השטח הכולל המותר לבנייה בתוכניות כאמור לשימושים נלווים למגורים, וכן לשנות יעוד לצורך כך, והכול ובלבד שהשטח שהתווסף לצורך שימושים נלווים למגורים לא יעלה על 10% מהשטח שהוסף לצורך מגורים. לדוגמה, ועדה מקומית שתאשר

(4) המועצה הארצית רשאית להמשיך בהליכים מהשלב שאליו הגיעה הוועדה המחוזית;

(5) המועצה הארצית תחליט בתוכנית בתוך עשרה חודשים מהמועד שבו הוקנו לה הסמכויות לגבי התוכנית;

(2) בפסקה (3), במקום "לפי פסקה (2)" יבוא "לפי פסקאות (2) או (א)";

(ב) בסופו יבוא:

"(ה) יושב ראש המועצה הארצית ידווח לשר הפנים עד ליום 31 בדצמבר של כל שנה על החלטות להחזרת תוכניות כאמור בסעיף קטן (ב)(2) שקיבל במהלך השנה שקדמה למועד הדיווח, בצירוף הנימוקים להחלטותיו";

(7) בסעיף 112, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א), הייתה הוועדה המקומית כאמור בסעיף קטן (א) ועדה מקומית עצמאית, יחולו לגבי מי שמנוי בפסקאות (5) עד (7) שבסעיף הקטן האמור (בסעיף קטן זה – מגיש ערר מוחרג) הוראות אלה:

(1) מגיש ערר מוחרג רשאי לערור ברשות יושב ראש ועדת הערר, בקשת רשות לערור תוגש ליושב ראש ועדת הערר בתוך התקופה שנקבעה בסעיף קטן (ב);

(2) יושב ראש ועדת הערר ייתן החלטתו בבקשת רשות לערור בתוך חמישה עשר ימים מיום שהוגשה לו;

(3) ניתנה רשות לערור, יוגש הערר לוועדת הערר בתוך חמישה עשר ימים מיום שניתנה הרשות כאמור;

(4) על אף האמור בפסקה (1) ברישה, מגיש התוכנית רשאי לערור בזכות לפני ועדת הערר, בתוך פרק הזמן הקבוע בסעיף קטן (ב), אם התוכנית תואמת את התוכנית הכוללת החלה על תחום התוכנית";

(8) בסעיף 152(ב) –

(1) בפסקה (2), המילים "בערר שעניינו היתר לגבי מגרש שבו נמצא מבנה הטעון חיזוק או היתר מכוח תוכנית שאושרה לפי סימן ד" – יימחקו, ובמקום "בשל הערר, בשים לב לאפשרות" יבוא "בשים לב להיקף ההשפעה של נושא הערר על ההיתר ולאפשרות";

ד ב ר י ה ס ב ר

למי שמתכנן בהתאם לתוכנית הכוללת. יצוין שהגבלת הגשת ערר כך שתהיה רק ברשות אינה מהווה תקדים, וכבר כיום קבוע הסדר שכזה בסעיף 110 לחוק התכנון והבנייה. מכיוון שלראשונה מוגבלת הזכות להגיש ערר על החלטת ועדת מקומית, יש צורך להסדיר את אופן הגשת בקשת רשות, הגשת הערר ולוחות הזמנים הנוגעים לכך והסעיף המוצע מתייחס גם לכך.

לפסקה (8)

כיום סעיף 152(ב)(1) לחוק התכנון והבנייה קובע כי מרגע שהוגש ערר על היתר בנייה, לא יינתן ההיתר עד למתן החלטה בוועדת הערר. סעיף 152(ב)(2) מחריג מכך

לפסקה (7)

מוצע להגביל את הגשת העררים על ידי מגיש תוכנית, מי שהתנגדותו לתוכנית נדחתה ומי שהשמיע טענות לפי סעיף 106(ב) לחוק התכנון והבנייה, והכול אם הערר הוא על החלטה שקיבלה ועדה מקומית עצמאית לגבי תוכנית, כך שעררים כאמור יהיו ברשות יושב ראש ועדת הערר, וזאת בשים לב למקצועיות הוועדה העצמאית.

עם זאת, לעניין מגיש התוכנית, אם הייתה התוכנית לגביה ברצונו לערור, תואמת את התוכנית הכוללת החלה על שטח התוכנית שעל החלטה בעניינה מבוקש לערור, הגשת הערר תהיה בזכות (שכן יש מקום להתייחסות שונה

(א) בסעיפים קטנים (ג) ו-(דג), בכל מקום, אחרי "158מח(2)ב" יבוא "ו-(ד)";

(ב) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) על אף האמור בסעיף זה, שר הפנים רשאי לקבוע סוגי עבודות לפי היתר שלא יהיו טעונים אישור תחילת עבודה לפי סעיף זה:"

(10) בסעיף 158מח(2), אחרי פסקת משנה (ב) יבוא:

"ג) להקמת מבנה ציבור או הוספה למבנה ציבור המיועדת למבנה ציבור, שניתן להגישו לאישור בקרת תכן ובקרת ביצוע במכון בקרה; לעניין זה, "מבנה ציבור" – מבנה לשימושים ציבוריים לצורכי חינוך, תרבות, דת, רווחה ושירותים חברתיים, בריאות, ספורט, מקלט ומחסה ציבורי ותחנה לתחבורה ציבורית, ושימושים ציבוריים נוספים כפי שקבע שר הפנים;"

ד ב ר י ה ס ב ר

המרכזים להגדלת היצע יחידות הדיוור הוא הליך הוצאת היתר הבנייה (להלן – הליכי הרישוי), המהווה חוליה מקשרת בין התוכנית המפורטת לבין תחילת הבנייה בשטח.

הליכי הרישוי בישראל ארוכים לעומת המצב הרצוי, ודורשים שיפור וטיוב שיביאו להפחתה בבירוקרטיה הכרוכה בהליך ולקיצור משכי הזמן להוצאת היתרי בנייה. בשנת 2021 פורסם דוח מבקר המדינה אשר מצביע על משך הזמן להוצאת היתר: 319 ימים בממוצע להוצאת היתר בלא הקלות, ו-407 ימים בממוצע להוצאת היתר הכולל הקלות. יש לציין כי זמנים אלה כוללים גם היתרים 'פשוטים' שאינם כוללים תוספת יחידות דיוור. בפועל, הוצאת היתר הכולל בנייה חדשה למגורים מתארכת במקרים רבים לשנתיים ואף יותר. התארכות הליכי הרישוי מטיילה עומס בבירוקרטי רב על היוזמים והקבלנים, מעלה את עלויות המימון וכך מהווה גורם נוסף לעליית מחירי הדיוור.

הצעת החוק כוללת כמה צעדים לייעול הליכי הרישוי.

לפסקה (9)(ב)

סעיף 157ב לחוק התכנון והבנייה אשר נוסף לחוק בשנת 2014 בתיקון מס' 101, קובע כי לאחר מתן היתר בנייה ובטרם תחילת עבודות מכוח ההיתר, נדרש לקבל אישור תחילת עבודה מרשות הרישוי. בזמן שחלף מאז התברר כי במקרים מסוימים אישור זה מיותר, ומדובר בהליך בבירוקרטי

שאינו נדרש. לפיכך מוצע להוסיף לסעיף 157ב את סעיף קטן (ה) ובו להסמיך את שר הפנים לקבוע סוגי עבודות ומבנים שלא יהיו טעונים אישור תחילת עבודה.

לפסקאות (10) ו-(11)

במסגרת תיקון מס' 134 לחוק התכנון והבנייה משנת 2021 נקבע מסלול רישוי מקביל למסלול הרגיל, שבמסגרתו אדריכל שמוסמך כמורשה להיתר יכול לתת היתר בנייה

תוכניות מסוימות, וסעיף 152(ב)(3) מאפשר לשר הפנים להחיל את ההחלטה שבסעיף 152(ב)(2) "גם על עררים שעניינם היתרים מכוח סוגי תוכניות נוספות".

ההוראה הגורפת בסעיף 152(ב)(1) של אימתן היתר עד להכרעה בערר אינה יוצרת איוון נכון שכן ההכרעה בערר יכולה לארוך שנים.

לפיכך מוצע לתקן את סעיף 152(ב)(2) כך שההסדר הספציפי שבו יבוטל, ולקבוע הסדר רוחבי, המתייחס לעררים מכוח כל תוכנית שהיא, ולקבוע כי לוועדת הערר יש סמכות להחליט, מטעמים שירשמו בהחלטתה, כי בנסיבות העניין אין הצדקה לעכב את מתן ההיתר, כולו או חלקו, עד להכרעה בערר. החלטה מעין זו יכולה להיות למשל אם ניתן להתיר חלק מהעבודות שהתבקשו בהיתר, שלגביהן לא נטענו טענות בערר (כגון היתר לעבודות חפירה או פיתוח אם הערר עוסק במספר הקומות או מספר יחידות הדיוור).

יובהר כי סעיף 152(ב)(3) לא נותן מענה לצורך בהסדרה רוחבית כיוון שהוא מסמיך את שר הפנים לקבוע זאת רק לעניין "סוגי תוכניות" וכעת מוצע כי כל התוכניות יוכלו בהסדר האמור, ועל כן מוצע לבטל את סעיף 152(ב)(3).

וזה נוסח סעיף קטן (3) שבסעיף 152(ב) שמבוקש לבטל:

"(3) שר הפנים, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי להחיל את ההוראות פסקה (2) גם על עררים שעניינם היתרים מכוח סוגי תוכניות נוספות, כפי שיקבע בצו."

לפסקאות (9) עד (16)

כללי
מדינת ישראל מצויה בשיאו של משבר דיוור כפי שבא לידי ביטוי במחירי הדיוור אשר עלו ביותר מ-30% בשנתיים האחרונות. כדי לפתור את המשבר נדרשת הגדלה מתמדת של היצע יחידות הדיוור. אחד החסמים

(ד) להקמת מבנה ציבור כהגדרתו בפסקת משנה (ג), שמספר הקומות שבו לא עולה על שתיים, או הוספה למבנה ציבור כאמור, ובלבד שמספר הקומות שבו לא יעלה, בשל ההוספה על האמור בפסקת משנה זו”;

(11) בסעיף 158מט, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ג) נמסר מידע כאמור בסעיף קטן (א), רשאי המורשה להיתר להפעיל סמכות, הנתונה לפי חוק זה או בהוראות תוכנית לגוף מהמנויים להלן, הנדרשת לו לצורך הגשת הבקשה להיתר, ובלבד שבהתאם למידע שנמסר לו כאמור, לא הופעלה על ידם:

(1) רשות הרישוי או מהנדס הוועדה המקומית;

(2) הוועדה המקומית – בנושאים שיקבע שר הפנים בתקנות”;

(12) בסעיף 158נב(א), בפסקה (5), אחרי ”158מח(2)(ב)” יבוא ”ו-(ד)”;

(13) בסעיף 158נג(א), בפסקה (3), אחרי ”158מח(2)(ב)” יבוא ”ו-(ד)”;

(14) בסעיף 158נו –

(א) במקום כותרת השוליים יבוא ”פרסום היתרים”;

(ב) סעיפים קטנים (א) עד (ג) – בטלים;

(ג) בסעיף קטן (ד), במקום ”בסעיף זה” יבוא ”בפרק זה”;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (14)

במסגרת תיקון מס’ 134 לחוק התכנון והבנייה נקבע בסעיף 158נו כי רשות מקומית רשאית להחליט שלא להחיל מסלול רישוי באמצעות מורשה להיתר בתחומה. לנוכח הצורך במסלולי רישוי אלטרנטיביים, מוצע לתקן את החוק כך שמסלול רישוי באמצעות מורשה להיתר יחול בכל תחומי הרשויות המקומיות. לפיכך מוצע למחוק את פסקאות (א) עד (ג) בסעיף 158נו, שנוסחן מובא להלן:

”(א) רשות מקומית רשאית לקבוע כי הוראות פרק זה לא יחולו בתחומה או בחלק ממנו.

(ב) החליטה רשות מקומית כי הוראות פרק זה לא יחולו בתחומה או בחלק ממנו כאמור בסעיף קטן (א), תפרסם הודעה בדבר החלטתה ברשומות, בעיתון, באתר האינטרנט שלה ובמשרדי הרשות המקומית.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), חלו הוראות פרק זה בתחומי רשות מקומית ונמסר למורשה להיתר מידע למורשה להיתר בהתאם להוראות פרק זה, יהיה המורשה להיתר רשאי לתת היתר בהתאם להוראות פרק זה בתקופת תוקפו של המידע למורשה להיתר כאמור, גם אם החליטה הרשות המקומית כי הוראות פרק זה לא יחולו בתחומה.”

למגורים במקום רשות הרישוי. מוצע לאפשר הליך רישוי באמצעות מורשה להיתר גם בעבור הקמת מבני ציבור, וכן להעניק למורשה להיתר סמכות או שיקול דעת בנושאים שלגביהם נקבע בחוק, בתקנות או בתוכנית, כי הם נתונים לשיקול דעת מהנדס הוועדה, רשות הרישוי או הוועדה המקומית, לשלב הגשת הבקשה להיתר הבנייה, וזאת במקרה שהחלטתם בעניין זה לא נמסרה במסגרת המידע למורשה להיתר. יצוין כי לגבי נושאים הנתונים לשיקול דעת של הוועדה המקומית, הענקת הסמכות תוגבל לנושאים שיקבע שר הפנים בתקנות.

לפסקאות 9(א), (12) ו-(13)

מוצע להתאים את נוסח סעיפים 158נב(א)(5) ו-158נג(3), כך שחובת המורשה להיתר לקבל אישור מכון בקרה כי ביצע בקרת תכן לבקשה וכי תוצאות הבקרה תקינות, לא תחול לגבי הקמת מבנה ציבור בהתאם לסעיף 158מח(2)(ד) המוצע, וזאת בדומה להחרגה הקבועה כיום לגבי הקמת בניין המיועד למגורים לפי הוראות סעיף 158מח(ב).

“פרק ה'5: מוסד רישוי ארצי

הגדרות לעניין 158ס. בפרק זה – פרק ה'5

“ועדת המשנה” – כמשמעותה בסעיף 6(ה);

“מוסד רישוי ארצי” – רשות רישוי ארצית או ועדת המשנה, לפי העניין;

“מוסד רישוי מקומי” – רשות רישוי מקומית או ועדה מקומית, לפי העניין;

“רשות רישוי ארצית” – כמשמעותה בסעיף 158סא.

158סא. (א) יושב ראש ועדת המשנה ומנהל מינהל התכנון או נציגו, יחדיו, יהיו רשות רישוי ארצית.

רשות רישוי ארצית ומוסד רישוי ארצי – מינוי, סמכויות והגשת בקשות

(ב) בקשה להיתר בנייה הכוללת בנייה של 40 יחידות דיור לפחות, רשאי המבקש להגיש, או לבקש להעבירה, לפי העניין, למוסד רישוי ארצי, ולעניין הסמכויות לפי פרק ה' יראו את רשות הרישוי הארצית, את ועדת המשנה ואת מנהל מינהל התכנון או נציגו, כרשות רישוי מקומית, ועדה מקומית או מהנדס הוועדה המקומית, בהתאמה ולפי העניין; ואולם, לא תוגש בקשה לפי סעיף קטן זה למוסד רישוי ארצי אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (15)

ההיתר בבקשות אלה יהיה רשאי להגישן למוסד הרישוי הארצי (במקום לרשות הרישוי המקומית), או שיהיה רשאי לבקש את העברת הבקשה למוסד הרישוי הארצי, בהתקיים שני תנאים: האחד, חלף פרק הזמן שקבע שר הפנים מהמועד שבו הוגשה הבקשה לרשות הרישוי המקומית, וטרם ניתנה החלטה על מתן היתר או טרם ניתנה החלטה שעניינה סירוב לבקשה להיתר. בהקשר הזה יודגש כי על אף האמור בסעיף 157ב, שם נקבע כי אם לא ניתנה החלטה בתוך פרק הזמן הקבוע בחוק יראו זאת כסירוב לתת היתר, לעניין סעיף זה אי-מתן החלטה לא ייחשב כסירוב לתת היתר, למעט אם מבקש היתר הגיש ערר בהתאם להוראות סעיף 157ב.

מוצע להוסיף את פרק ה'5 לחוק התכנון והבנייה שעניינו “מוסד רישוי ארצי”, ולקבוע בו את סעיפים 158 עד 158סג המוצעים, כפי שיפורט להלן.

כחלק ממאמצי הממשלה לייעל את הליכי הרישוי, ובמטרה להתמודד עם מקרים של היתרי בנייה ספציפיים אשר ההליך לגביהם מתארך באופן חריג, מוצע להקים מוסד רישוי ארצי אשר יתבסס על ועדת משנה של המועצה הארצית, ואשר יהיו לו סמכויות מקבילות לאלה של רשות הרישוי המקומית והוועדה המקומית, לגבי בקשות להיתרים הכוללות בנייה של 40 יחידות דיור לפחות. מבקש

(1) חלף פרק הזמן שקבע שר הפנים מהמועד שבו הוגשה הבקשה לרשות הרישוי המקומית, וטרם ניתנה החלטה על מתן היתר או טרם ניתנה החלטה שעניינה סירוב לבקשה להיתר; על אף האמור בסעיף 157, אם לא החליט מוסד רישוי מקומי בבקשה לתת היתר בתוך התקופה האמורה באותו סעיף, לא יראו זאת, לעניין פסקה זו, כסירוב לבקשה להיתר, כל עוד לא הגיש המבקש ערר בהתאם להוראות סעיף 157;

(2) שר הפנים הורה בצו על הסמכת מוסד הרישוי הארצי לפעול בתחום מרחב התכנון של רשות הרישוי המקומית, כאמור בסעיף 158סב.

(ג) התקיים האמור בסעיף קטן (ב)(1), רשאי מגיש הבקשה לפנות למוסד הרישוי המקומי בבקשה להעברת הבקשה למוסד הרישוי הארצי; עשה כן, יעביר מוסד הרישוי המקומי את הבקשה למוסד הרישוי הארצי שימשיך לדון בה מהשלב שאליו הגיע מוסד הרישוי המקומי.

(ד) הועברה בקשה לפי סעיף קטן (ג), או הוגשה למוסד הרישוי הארצי לפי הוראות סעיף קטן (ב)(2) – לא ידון בה מוסד הרישוי המקומי ולא יקבל כל החלטה בעניינה.

158סב. (א) נוכח שר הפנים, לפי המלצת מנהל מינהל תכנון כאמור בסעיף 158סג ולאחר שנתן לרשות רישוי מקומית הזדמנות לטעון את טענותיה לעניין זה, כי רשות רישוי מקומית אינה ממלאת את תפקידה, באופן חריג, במתן היתרי בנייה, רשאי הוא להורות בצו על הסמכת מוסד הרישוי הארצי לפעול בתחום מרחב התכנון שלה (בפרק זה – הכרזת שר הפנים);

(ב) הכרזת שר הפנים תהיה לתקופה שיוורה בצו, ושלא תעלה על 24 חודשים, ורשאי הוא לשוב ולהכריז כאמור לפי הוראות סעיף קטן (א).

הוראת שר הפנים בדבר הסמכת מוסד הרישוי הארצי לפעול בתחום מרחב התכנון של רשות רישוי מקומית

ד ב ר י ה ס ב ר

לא יהיה ניתן לדון בה ברשות הרישוי המקומית או בוועדה המקומית, לפי העניין.

לסעיף 158סב המוצע

כדי להתמודד עם מקרים שבהם הליך הרישוי ברשות מקומית מסוימת מתארך באופן משמעותי ביחס לממוצע, מוצע לקבוע כי שר הפנים יוסמך להורות בצו על הסמכת מוסד הרישוי הארצי לפעול בתחום מרחב התכנון שלה, לפי המלצת מנהל מינהל התכנון ובכפוף לקיום הליך שימוע ("הכרזת שר הפנים"). צו כאמור יעמוד בתוקף לתקופה שלא תעלה על 24 חודשים מיום נתינתו, ורשאי הוא לשוב ולהורות כאמור לפי המוצע, ברשות רישוי מקומית שניתן צו לגביה, תתאפשר הגשת היתרי בנייה למתחמי בנייה הכוללים מעל 40 יח"ד, למוסד הרישוי הארצי.

התנאי השני לפנייה למוסד הרישוי הארצי עניינו בהוראת שר הפנים, בצו, על הסמכת מוסד הרישוי הארצי לפעול בתחום מרחב התכנון של רשות הרישוי המקומית שבסמכותה הבקשה להיתר, בהתאם להוראות סעיף 158סב המוצע.

נוסף על כך למוסד הרישוי הארצי יהיה ניתן להגיש גם היתרי בנייה הכוללים מעל 40 יחידות דיוק, שלגביהם החליטה רשות רישוי מקומית לסרב לתת היתר, הוגש ערר על החלטת רשות רישוי מקומית לסרב לתת היתר, וקיבלה ועדת הערר את הערר.

יובה, כי הסמכות של מוסד הרישוי הארצי היא סמכות מקבילה ואינה גורעת מסמכותה של הוועדה המקומית, אך לא ניתן להגיש את אותה בקשה בשני גופי רישוי שונים ואם שהוגשה בקשה למוסד הרישוי הארצי

158סג. (א) עד ליום י"ז בכסלו התשפ"ג (30 בנובמבר 2023) ועד תום כל שנתיים לאחר מכן, יערוך מנהל מינהל התכנון בדיקה של כלל מוסדות הרישוי המקומיים במילוי תפקידם במתן היתרים, לשם גיבוש המלצתו לשר הפנים; הבדיקה תתבסס, בין השאר, על נתונים אלה:

(1) הימשכות הליכי הרישוי במוסד הרישוי המקומי;

(2) שיעור ההחלטות של מוסד הרישוי המקומי שעניין דחיית בקשה להיתר, שעליהן הוגשו עררים, ומספר העררים שהוגשו;

(3) שיעור העררים כאמור בפסקה (2) אשר התקבלו על ידי ועדת הערר.

(ב) מנהל מינהל התכנון יעביר את המלצתו לשר הפנים בתוך 45 ימים מתום התקופה לביצוע הבדיקה כאמור בסעיף קטן (א); בלי לגרוע מהאמור, בעניינה של רשות מקומית אשר בינה לבין משרד הבינוי והשיכון או רשות מקרקעי ישראל נחתם הסכם בדבר שיווק נרחב של קרקעות לבנייה למגורים, יעביר מנהל מינהל התכנון את המלצתו כאמור לאחר שנתן למנהל הכללי של משרד השיכון או מנהל רשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, הזדמנות למסור לו את התייחסותם לעניין זה, במשך 30 ימים לפחות;

(16) בסעיף 152(א), בפסקה (3), המקטע החל במילים "רשאי מבקש ההיתר לפנות לרשות" ועד הסוף ייקרא "1" ואחריו יבוא:

"(2) כללה הבקשה להיתר בנייה של ארבעים יחידות דיור לפחות – רשאי המבקש לפנות למוסד הרישוי הארצי בהגדרתו בסעיף 158סג, לפי העניין, לשם מתן ההיתר במקום מוסד הרישוי המקומי או רשות הרישוי המחוזית, ולעניין זה יהיו נתונות למוסד הרישוי הארצי הסמכויות הנתונות לפי פסקה זו לוועדת הרישוי המחוזית, ויחולו לגבי ההוראות החלות לגביה לפי פסקה זו, לפי העניין ובשינויים המחויבים";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (16)

מוצע לקבוע כי לעניין הכרזת שר הפנים על רשות מקומית אשר בינה לבין משרד הבינוי והשיכון או רשות מקרקעי ישראל נחתם הסכם בדבר שיווק של קרקעות לבנייה למגורים בהתאם להוראות פרק משנה 3.5 להחלטות מועצת מקרקעי ישראל, יעביר מנהל מינהל התכנון את המלצתו כאמור לאחר שנתן למנהל הכללי של משרד השיכון או מנהל רשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, הזדמנות למסור לו את התייחסותם לעניין זה, במשך 30 ימים לפחות.

לסעיף 158סג המוצע

בסעיף זה מוצע להסדיר את ההליך שעל מנהל מינהל התכנון לנהל לצורך גיבוש המלצתו לשר הפנים לעניין הכרזת שר הפנים. מוצע לקבוע כי מנהל מינהל התכנון יערוך בדיקה של כלל מוסדות הרישוי המקומיים במילוי תפקידם במתן היתרים, לשם גיבוש המלצתו לשר הפנים.

(17) בסעיף 265, אחרי סעיף קטן (31) יבוא:

”(א31) תנאים והוראות לעניין שינוי כללי חישוב השטח הכולל המותר לבנייה בתוכניות מאושרות שקבעו את שטח הבנייה כאמור בחלוקה לשטח למטרות עיקריות ולמטרות שירות, ובלבד שההשפעה התכנונית של שינוי כללי החישוב תהיה מועטה”;

תיקון חוק התכנון והבנייה – תחילה 90. תחילתו של תיקון סעיף 158 ננו לחוק התכנון והבנייה כנוסחו בסעיף 89(14)(א) ו-(ב) לחוק זה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024).

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (17)

בכוחן כדי לפגוע בתוכנית שאושרה כדין לפני התקנתן. עם זאת, בשל כך שלא מוצע לקבוע בסעיף המוצע חובה לפרסום הערות בנוגע לשינוי כאמור ביחס לתוכנית מסוימת, מוצע להבהיר בסעיף שהדבר יתאפשר רק אם ההשפעה התכנונית של שינוי שיטת החישוב מועטה.

סעיף 90 מוצע כי התיקון בסעיף 158 ננו שלפיו מבוטלת אפשרותה של רשות מקומית להחליט שלא להחיל מסלול רישוי באמצעות מורשה להיתר בתחומה ייכנס לתוקף ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024), וזאת לשם מתן אורכה לרשויות המקומיות שהחריגו עצמן מההסדר, להיערך ליישומו.

תקנות התכנון והבנייה (חישוב שטחים ואחוזי בנייה בתוכניות ובהיתרים), התשנ"ב-1992, מבוססות על החלוקה בין שטח עיקרי ושטחי שירות. מדובר בחישובים מורכבים הגוזלים זמן יקר בתהליך הרישוי. כדי לקצר את לוחות הזמנים מוצע להסמיך את שר הפנים לתקן את תקנות חישוב שטחים גם לגבי תוכניות מאושרות באופן שתבוטל החלוקה בין שטח עיקרי ושטח שירות, והחישוב ייערך על בסיס השטח הכולל.

מובהר כי תיקון הסעיף נדרש כדי לגבור על הוראת סעיף 132 לחוק התכנון והבנייה שקובע לגבי תקנות כי "אין

91. הוגשה לוועדה המחוזית, לפני יום תחילתו של חוק זה, תוכנית שעניינה כאמור בפסקאות (25) ו-(26) לסעיף קטן (א) ובפסקה (15) לסעיף קטן (א1) של סעיף 62א לחוק התכנון והבנייה כנוסחו בסעיף 89(4) לחוק זה, תהיה הסמכות לדון בתוכנית ולאשרה נתונה לוועדה המחוזית.

ד ב ר י ה ס ב ר

כאמור הוגשה לוועדה מחוזית לפני יום התחילה, הוועדה המחוזית תמשיך ותדון בה.

סעיף 91 בהמשך לתיקון המוצע בפסקה (4) בסעיף 89 המעביר סמכויות מהוועדה המחוזית לוועדה המקומית, מוצע לקבוע הוראת מעבר שלפיה אם תוכנית

פרק כ"ג: השכרה ארוכת טווח

תיקון חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965¹⁶⁹ 92.

(1) בסעיף 3א(ח), במקום "לפי הוראות סעיף 62א(1א), (2א) או (ג)" יבוא "לפי הוראות סעיף 62א(1א), (2א), (ג) או (יא)";

(2) בסעיף 62 –

(א) בסעיף קטן (ז), אחרי פסקה (5) יבוא:

"(5א) תוכנית לפי סעיף 62א(א)";

(ב) בסעיף קטן (ח), בסופו יבוא:

"(5) תוכנית לפי סעיף 62א(א) שהוועדה המחוזית פרסמה הודעה על הכנתה לפי סעיף 77, או הפקידה אותה, וההליכים לגביה טרם הסתיימו, אלא אם כן קבעה הוועדה המחוזית אחרת או בתנאים שקבעה, ותוכנית המשנה תוכנית שאישרה הוועדה המחוזית לפי סעיף 62א(א)";

(ג) בסופו יבוא:

"(י) ועדה מקומית, ועדה מקומית עצמאית ווועדה מקומית עצמאית מיוחדת שבסמכותן לאשר שטחי בנייה למגורים, לא יקבעו בתוכנית שימוש להשכרה למגורים, אלא בהתאם להוראות התוספת השישית או בהתאם להוראות לפי סעיף 188(ב)(1).

ד ב ר י ה ס ב ר

מיוחדת וחלה עליה תוכנית כוללת, וזאת לאור חשיבות ותקדימיות ההסדר המוצע.

לפסקת משנה (ב)

עניינו של סעיף 62 לחוק התכנון והבנייה בסמכויות ועדה מקומית. סעיף קטן (ז) לאותו סעיף קובע סוגי תוכניות שניתן להגיש לוועדה המחוזית ולא יראו אותן בסמכות ועדה מקומית, אם הן מוגשות על ידי מי מבין הגורמים המנויים באותו סעיף קטן. סעיף קטן (ח) מונה סוגי תוכניות שאינן בסמכות הוועדה המקומית, ואולם הוא מפנה להוראות סעיף קטן (ז) הכוללות התייחסות לזהות מגישי התוכנית. מוצע לתקן את סעיף קטן (ח) ולקבוע כי אם ועדה מחוזית אישרה תוכנית להשכרה למגורים, ועדה מקומית עצמאית מיוחדת לא תוכל לשנות אותה. תיקון זה מוצע מאחר שאישור התוכנית מסתמך בין השאר על חוות דעת מתכנן המחוז, ועל כן ראוי ששינוי שלה ייבחן בידי אותו דרג של מוסד תכנון. נוסף על כך מוצע לקבוע כי אם הוועדה המחוזית מקיימת דיונים לגבי תוכנית כאמור, לא תוכל הוועדה המקומית העצמאית המיוחדת לדון בתוכנית שכזו באופן שעלול לקבוע "עובדות בשטח" עוד בטרם הוועדה המחוזית סיימה את דיוניה. תיקון זה נדרש נוסף על סעיפים קטנים (ז) ו-(ח) שכן מטרת סעיף 62א(ח)(5) המוצע היא למנוע דיון בוועדה העצמאית המיוחדת גם אם התוכנית הנדונה בוועדה המחוזית היא תוכנית שהוגשה שלא על ידי גורם מהגורמים המנויים בסעיף קטן (ז).

לפסקת משנה (ג)

מוצע להוסיף לסעיף 62 לחוק התכנון והבנייה את סעיף קטן (י) האוסר על ועדות מקומיות (רגילה), עצמאית

פרק כ"ג

כללי מטרת התיקון המוצע בפרק זה היא לשפר את הוודאות בשוק השכירות ובכך להפחית את הביקושים לרכישת דירה (ביקושים התורמים לייקור מחירי הדירות) באמצעות תוכניות שעניינן שימוש להשכרה למגורים, לצד מתווה השכרה ממושכת של יחידות הדירות המוקמות לפי תוכניות אלה. כל זאת על יסוד החלקים הרלוונטיים בתשתית הקיימת (הרלוונטית גם להקלות מס) בהסדרי השכרה לטווח ארוך העומדים בתנאים הקבועים לעניין זה בתוספת השישית לחוק התכנון והבנייה התשכ"ה-1965 (בפרק זה – חוק התכנון והבנייה).

סעיף 92 לפסקה (1) כפי שיפורט בדברי ההסבר לפסקה (2), מוצע להוסיף לסעיף 62 לחוק התכנון והבנייה את סעיף קטן (יא) שיאפשר לוועדה מקומית עצמאית מיוחדת לקבוע בתנאים מסוימים כי מגרש או חלקו ישמש להשכרה למגורים; לאור זאת נדרש לכלול הפניה לסעיף קטן (יא) האמור בסעיף 3א(ח) לחוק התכנון והבנייה, המאפשר לשר הפנים להתיר לוועדה עצמאית מיוחדת להמשיך ולטפל בתוכניות בתחומה גם אם הסמכתה כוועדה שכזו בוטלה.

לפסקה (2)

לפסקת משנה (א)

מוצע לתקן את סעיף 62א(ז) לחוק התכנון והבנייה כך שמגיש תוכנית יוכל לבחור להגיש תוכנית להשכרה למגורים לוועדה המחוזית, וזאת אף אם באפשרותו להגיש תוכנית שכזו לוועדה מקומית עצמאית מיוחדת (כלומר מדובר בתוכנית בתחום התכנון של ועדה מקומית עצמאית

¹⁶⁹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשפ"ג, עמ' 1062.

(יא) על אף האמור בסעיף קטן (י) ובלי לגרוע מסעיפים קטנים (א) עד (א2) –

(1) תוכנית בסמכות ועדה מקומית לעניין ועדה מקומית עצמאית מיוחדת יכול שתהיה גם תוכנית מיתאר מקומית או תוכנית מפורטת הכוללת קביעת שימוש להשכרה למגורים, במגרש או בחלק ממנו, שחלה לגביו תוכנית כוללת, ולצורך כך הגדלת השטח הכולל המותר לבנייה להשכרה למגורים באותו מגרש או בחלק ממנו, לפי העניין, ובלבד שהתקיימו התנאים הקבועים בסעיף 62א1א (א) עד (ג); לעניין זה, יקראו את סעיף 62א1א בשינויים אלה:

(א) במקום "מתכנן המחוז" יקראו "מהנדס הוועדה העצמאית המיוחדת";

(ב) בכל מקום, במקום "הוועדה המחוזית" יקראו "הוועדה המקומית העצמאית המיוחדת";

(2) אישרה הוועדה המקומית העצמאית המיוחדת תוכנית כאמור בפסקה (1), יחולו הוראות התוספת התשיעית לגבי יחידות הדיוור להשכרה כהגדרתן בסעיף 62א1א (א2);

(3) על אף האמור בסעיף קטן (ד), תוכנית כאמור בפסקה (1) יכול שתסתור תוכנית כוללת בעניינים הנוגעים לשטח הכולל המותר לבנייה, למספר יחידות הדיוור, לגובה הבניין או למספר הקומות, במגרש או בחלק ממנו, לפי העניין, אשר ישמש להשכרה למגורים;

ד ב ר י ה ס ב ר

המוצע בסעיף קטן (3) המחייב שמספר יחידות הדיוור בתוכנית יהיה לכל הפחות כפל יחידות הדיוור שניתן לאשר לפי התוכנית הכוללת, כלומר בהכרח כל תוכנית לפי סעיף קטן (יא) תסתור את התוכנית כוללת. מכיון שתוכנית להשכרה למגורים בהכרח תסתור את התוכנית הכוללת מוצע בפסקה (1) של סעיף קטן (יא) להסמיך את הוועדה המקומית העצמאית המיוחדת להגדיל את השטחים המותרים לבנייה לצורך השכרה למגורים, ובפסקה (3) של אותו סעיף קטן מוצע לקבוע שתוכנית שכזו יכולה לסתור תוכנית כוללת בעניינים המפורטים בפסקה האמורה ובכלל זה מספר יחידות הדיוור, שכן בשל התנאי בסעיף 62א1א (א2) בהכרח תוכנית שכזו תסתור את התוכנית הכוללת לא רק לעניין שטחי הבנייה אלא גם לעניין מספר יחידות הדיוור, ויתכן שהיא אף תסתור את התוכנית הכוללת לעניין מספר הקומות וגובה הבניין.

בפסקה (2) של סעיף קטן (יא) מוצע לקבוע את ההחלה של הוראות התוספת התשיעית, המסדירה כפי שיפורט בהמשך את מתווה ההשכרה הממושכת, לגבי יחידות הדיוור להשכרה לפי תוכניות שאישרה הוועדה המקומית העצמאית המיוחדת לפי הוראות סעיף קטן (יא).

או מיוחדת שלא חלה בתחומה תוכנית כוללת לקבוע בתוכנית שימוש של השכרה למגורים, וזאת אלא אם חלות על התוכנית הוראות התוספת השישית (השכרה לטווח ארוך) או לפי סעיף 188(ב1) (צורכי ציבור). זאת, במטרה לשמור את ערך הקרקע ומתוך הבנה כי כיום קביעת ייעוד להשכרה למגורים, בלי שהמבנה שלגביו נקבע ייעוד כאמור נבנה בצורה בעלת מאפיינים ייחודיים, השונה מצורת הבנייה למכירה למגורים (למשל בכל הנוגע להיקף שטחי השירות, צפיפות גבוהה ותמהיל יחידות הדיוור) אינה משפרת את מצב שוק השכירות. עוד מוצע סעיף קטן (יא) המסמיך ועדה מקומית עצמאית מיוחדת לקבוע שימוש להשכרה למגורים אם חלה בשטחה תוכנית כוללת ואם התקיימו הוראות סעיף 62א1א (בנוסחה המוצע בפסקה (3) כפי שיפורט להלן) בהתאמות נדרשות, שלפיהן מהנדס הוועדה המקומית העצמאית המיוחדת הוא שיתן את חוות הדעת ולא מתכנן המחוז (כפי שנקבע בסעיף 62א1א המוצע להלן).

תנאי זה של קיום תוכנית כוללת נדרש רק בשל העובדה שהדבר מעיד על איכות הוועדה, שכן פרט לכך אין חשיבות רבה להוראות התוכנית הכוללת לעניין תוכנית להשכרה למגורים. אומנם, כאמור אחד התנאים לקביעת שימוש להשכרה למגורים על ידי ועדה מקומית עצמאית מיוחדת הוא שחלה על המגרש תוכנית כוללת, ואולם תנאי נוסף הוא עמידה בהוראות סעיף 62א1א (בנוסחה

”שימוש של
השכרה למגורים
1א62.א. (א) ועדה מחוזית לא תקבע בתוכנית שבסמכותה כי מגרש
או חלק ממנו ישמש להשכרה למגורים, אלא אם כן התקיימו
כל אלה:

(1) השטח הכולל המותר לבנייה שנקבע בתוכנית
להשכרה למגורים הוא לכל הפחות כפל השטח הכולל
המותר לבנייה למגורים שנקבע בתוכנית הכוללת
החלה על אותו מגרש, ואם לא חלה על המגרש תוכנית
כוללת – לכל הפחות כפל השטח הכולל המותר
לבנייה למגורים שהועדה המחוזית הייתה מאשרת
במגרש אילו היה נקבע לגביו בתוכנית שימוש למגורים
שאינו להשכרה למגורים;

(2) מספר יחידות דיור במגרש או בחלקו, לפי
העניין, שהתוכנית קבעה לגביהן שימשו להשכרה
למגורים (בסעיף זה – יחידות הדיור להשכרה) הוא,
לכל הפחות, הגבוה מבין אלה:

(א) מספר יחידות דיור לדונם לפי צפיפות שהיא
כפולה מהצפיפות שקבועה למתחם אינטנסיבי
בהתאם לדגם היישוב שבתחומו חלה התוכנית;
לענין זה, ”דגם יישוב” ו”מתחם אינטנסיבי” –
כמשמעותם בתוכנית מיתאר ארצית משולבת
לבנייה, לפיתוח ולשימור (תמ”א 35);

(ב) כפל מספר יחידות הדיור שיש לקבוע לפי
תוכנית כוללת החלה על אותו מגרש;

(ג) מספר יחידות הדיור לפי צפיפות של
ארבעים יחידות דיור לדונם.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (3)

מוצע להוסיף את סעיף 1א62 לחוק התכנון והבנייה,
שעניינו שימוש של השכרה למגורים.

מוצע להגביל את סמכות ועדה מחוזית לקבוע
בתוכנית שימוש להשכרה למגורים כך שזו תהיה רק על
פי התוספת השישית לחוק התכנון והבנייה (בפרק זה –
התוספת השישית) (בהתאם לסעיף 2א62 הקיים בחוק) או
לפי סעיף 1א62 המוצע. בסעיף קטן (א) המוצע, מפורטים
התנאים שבהם על התוכנית לעמוד. ראשית, כדי לשמור
על ערך הקרקע והבטחת הכדאיות הכלכלית של פרויקטים
להשכרה למגורים (לעומת הכדאיות הטמונה כיום בבנייה
למכירה) מוצע בפסקה (1) כי שטח הבנייה בתוכנית
שישמש לפי התוכנית להשכרה למגורים יהיה לכל
הפחות כפול מהשטח לבנייה למגורים שהיה ניתן לאשר
לפי התוכנית הכוללת (ואם אין כזו, אזי מהשטח שהיו
מאשרים אלמלא השימוש להשכרה למגורים שמצריך
כאמור שטח רב לבנייה לשם הצדקת הכדאיות הכלכלית);

שנית, מוצע בפסקה (2) שמספר יחידות הדיור להשכרה
למגורים יהיה לכל הפחות הגבוה מבין שלוש חלופות:
(1) מספר יחידות דיור לפי צפיפות כפולה מהצפיפות
הנקובה בתמ”א 35 למתחם אינטנסיבי בהתאם לדגם
היישוב הרלוונטי (ומובהר כי אין הכוונה לבחינה פרטית
של המגרש ואם הוא ראוי להיקרא ”מתחם אינטנסיבי”
בהתאם להוראות השונות בתמ”א 35 וכן אין הכוונה כמה
יחידות דיור היה ניתן לקבוע בהתאם להוראות שונות
בתמ”א 35 המשקללות היבטים פרטניים המצדיקים חריגה
מהנקוב בטבלה בתמ”א 35, אלא הכוונה היא למספר הנקוב
במפורש בטבלה בתמ”א 35 כצפיפות למתחם אינטנסיבי
בהתאם לדגם היישוב); (2) כפל מספר יחידות הדיור שיש
לקבוע לפי התוכנית הכוללת למגרש; (3) מספר יחידות
הדיור לפי צפיפות דיור של ארבעים יחידות לדונם. עם זאת
מוצע בסעיף קטן (ב) לאפשר, באישור המועצה הארצית,
לסטות מהתנאים בסעיף קטן (א) עד (2) במקרים חריגים
לאור נסיבות מיוחדות, וזאת כדי לאפשר את הגמישות
התכנונית. יוער כי ההתייחסות לכל אורך סעיף 1א62

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), ועדה מחוזית רשאית, במקרים חריגים, באישור המועצה הארצית, לקבוע בתוכנית כי השטח הכולל המותר לבנייה להשכרה למגורים יהיה שונה מהאמור בפסקה (1) שבסעיף קטן (א), או שמספר יחידות הדיור להשכרה יהיה שונה מהאמור בפסקה (2) שבאותו סעיף קטן, אם קיימות לגבי המגרש או חלקו נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.

(ג) לא תופקד ולא תאושר תוכנית כאמור ברישה של סעיף קטן (א) אלא לאחר שהונחה לפני הוועדה המחוזית חוות דעת כתובה מאת מתכנן המחוז שלפיה מאפייני הבניין הם ייחודיים לעומת בניין למגורים שאינו להשכרה למגורים, וזאת בהתייחס, בין השאר, לכל אלה: תמהיל גודל יחידות הדיור להשכרה; היחס שבין שטח יחידות הדיור להשכרה לבין השטח המיועד לשמש את כלל השוכרים ביחידות הדיור להשכרה; היקף השטח הכולל המותר לבנייה שנקבע בתוכנית להשכרה למגורים; השימושים הנוספים שהתוכנית קבעה לגבי הבניין, והיבטי ניהול ותחזוקת הבניין בהתאם לשימוש להשכרה למגורים.

(ד) קבעה הוועדה המחוזית כי מגרש או חלק ממנו ישמש להשכרה למגורים לפי סעיף זה, יחולו הוראות התוספת התשיעית לגבי יחידות הדיור להשכרה.”;

(4) בסעיף 2א62, בסעיף קטן (א), לפני “ועדה מחוזית רשאית” יבוא “על אף האמור בסעיף 1א62”;

(5) בתוספת השישית –

(א) בסעיף 4, סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) – בטלים;

ד ב ר י ה ס ב ר

בתוכנית לאחר ההפקדה להערות יהיה נוסף על כך, צורך בהגשת חוות דעת ערכנית.

בסעיף קטן (ד) מוצע לקבוע כי אם נקבע בתוכנית שימוש להשכרה למגורים, יחולו על יחידות הדיור להשכרה הוראות התוספות התשיעית המוצעת להלן.

לפסקה (4)

מאחר שכאמור בסעיף 1א62 המוצע בפסקה (3) מוצע להגביל את סמכות הוועדה המחוזית לקבוע בתוכנית שימוש למגורים להשכרה, נדרשת הבהרה בתחילת סעיף 2א62, שעניינו “תוכנית בסמכות ועדה מחוזית שהוראות התוספת השישית חלות עליה”, כי הסמכות מכוח סעיף זה היא על אף האמור בסעיף 1א62 המוצע.

לפסקה (5)

לפסקת משנה (א)

סעיף 4(א) לתוספת השישית לחוק התכנון והבנייה קובע כי בעלים של יחידות דיור בבניין, שהן דיור בהישג יד, חייב בנייהולו ובאחזקתו התקינה של הרכוש המשותף

המוצע היא “למגרש או חלקו” מכיון שייתכן שכדי לשמור על הכדאיות הכלכלית (אשר כאמור, בפרויקט להשכרה היא נמוכה יותר מפרויקט למכירה), התוכנית תכלול הקמת מבנה נוסף שיעודו מגורים (כלומר יחידות דיור למכירה), וייתכן אף שבמבנה אחד יהיו הן דירות להשכרה, והן דירות למכירה (וכן ייעודים שאינם למגורים כגון חזית מסחרית).

מכיוון שבדרישות שבסעיף קטן (א) טמונה הטבה כלכלית משמעותית, ומכיוון שבתוספת התשיעית מוצע לקבוע כי כל יחידות הדיור להשכרה יהיו בבעלות אחודה, אוי מוצע לקבוע בסעיף קטן (ג) שבטרם יוחלט על הפקדה להערות של תוכנית שקובעת שימוש להשכרה למגורים, תונח לפני הוועדה חוות דעת מתכנן המחוז כי מאפייני הבניין המתייחס ליחידות דיור להשכרה הם אכן ייחודיים לעומת בנייה למגורים למכירה, בין השאר בהתייחס לשטח המיועד לשמש את כלל השוכרים ולהיבטי ניהול ותחזוקה אשר בשל קיומם וחשיבותם של השטחים המיועדים לשמש את כלל השוכרים מוצע לחייב כי הבעלות ביחידות הדיור להשכרה למגורים תהיה בידי אדם אחד. אם חל שינוי

(ב) בסעיף 5 –

(1) בסעיף קטן (א), בפסקה (2), במקום "בתום תקופת השכירות הראשונה", יבוא "בתום כל שנת שכירות".

(2) בסעיף קטן (ב), המילים "והשתתפות בדמי ניהול ואחזקה תקינה כפי שנקבעו לפי סעיף 4(ב), ואלה בלבד";

(6) בסוף התוספת השמינית יבוא:

"תוספת תשיעית – השכרה ממושכת"

(סעיפים 62א(יא) ו-62א1)

הגדרות 1. בתוספת זו –

"בעלים, של יחידות דיור להשכרה" – "בעל" כהגדרתו בסעיף 1 לחוק זה;

"הסכם שכירות" – הסכם להשכרה ממושכת של יחידת דיור להשכרה שהוקמה לפי תוכנית בהתאם לסעיף 62א(יא) או 62א1, בין הבעלים של יחידות דיור להשכרה לבין שוכר;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקת משנה (ב)

בתיקון מס' 135 לחוק התכנון והבנייה משנת 2021, כדי להגביר את הוודאות והיציבות לשוכרים בפרויקטים להשכרה, תוקנה ההגדרה "השכרה לטווח ארוך" שבתוספת השישית כך שתקופת השכירות הקבועה בה לאדם יחיד ומשפחתו תהיה בת חמש שנים לפחות, במקום שנה אחת לפחות, עם אפשרות להארכת התקופה על ידי השוכר כך שלא תפחת מעשר שנים במצטב. ככל הנראה בשוגג לא הותאמו הוראות סעיף 5(א) לתוספת השישית, שקבע נכון למועד התיקון מנגנון שנתי של עדכון דמי השכירות, ומשכך לפי הוראות הסעיף כיום העדכון יכול שיעשה פעם אחת בתקופת השכירות שכאמור עומדת על חמש שנים. לפיכך מוצע לתקן את הוראות סעיף 5(א)2 לתוספת השישית, כך שעדכון דמי השכירות בהשכרה לטווח ארוך בשיעור העדכון האפשרי, יתאפשר בתום כל שנת שכירות ולא רק בתום חמש שנים.

לפסקה (6)

מוצע להוסיף לחוק התכנון והבנייה תוספת תשיעית אשר תקבע את ההוראות החלות על יחידות דיור להשכרה שהוקמו מכוח תוכנית שאושרה לפי סעיף 62א1 המוצע או לפי סעיף 62א(יא) המוצע. בסעיף 1 לתוספת התשיעית מוצעות הגדרות הנדרשות להוראות התוספת. מוצע להגדיר "השכרה ממושכת" כך שתכלול את התנאים שבפסקאות (1) עד (4) להגדרה "השכרה לטווח ארוך" שבתוספת השישית וכן את גובה דמי הניהול ואופן עדכוןם, זאת במטרה להגביר את הוודאות של השוכר לגבי הצפי לשינוי. כך תגבר התועלת המשקית משיפור שוק השכירות, שכן מתן ודאות לשוכרים יאפשר לשוכרים להחליט על קביעת מרכז חייהם בבניין שיועדו להשכרה למגורים לתקופה ומאחר שנתיים לשער שבניינים שכאלו

של אותו בניין לפי החלק ברכוש המשותף הצמוד ליחידות הדיור שבבעלותו. כמו כן קובע הסעיף כי הבעלים של אותן יחידות דיור, אינו רשאי להמחות חיוב זה לשוכר.

סעיף 4(ב) לתוספת השישית קובע כי "השר, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, יקבע הוראות לעניין מאפייני הניהול והאחזקה התקינה; השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע הוראות לעניין דמי ניהול ואחזקה שישלם השוכר".

בעת חקיקתה של התוספת השישית הייתה בישראל כמות פרויקטים מצומצמת בלבד לשכירות ארוכת טווח, ולכן קבעו מנגנונים בירוקרטים משמעותיים כדי לעצב את המוצר החדש של שכירות ארוכת טווח. כיום, מתקיים בישראל שוק שכירות ארוכת טווח ראשוני אשר פועל בצורה טובה גם בלא מנגנונים בירוקרטים אלה, ולכן מוצע להקל מעט במנגנונים הקיימים בתוספת השישית. במסגרת זאת, מוצע לבטל את הצורך בהתקנת תקנות שמסדירות את עניין מאפייני הניהול והאחזקה התקינה של הבניין ואת עניין דמי הניהול והאחזקה שישלם השוכר. בהתאם מוצע לבטל את סעיף 4(ג) לתוספת השישית המפנה לתקנות אלה, ולהתאים את נוסח סעיף 5(ב) לתוספת זו כך שיימחק ממנו המילים המתייחסות לנושא המוסדר בתקנות האמורות.

וזו לשון סעיפים 4(ב) ו-5(ג) בתוספת השישית שאותם מוצע לבטל:

"(ב) השר, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, יקבע הוראות לעניין מאפייני הניהול והאחזקה התקינה; השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע הוראות לעניין דמי ניהול ואחזקה שישלם השוכר.

(ג) הוראות שנקבעו לפי סעיף זה, יראו אותן כתנאים שנקבעו בהסכם שכירות, ואין להתנות עליהן אלא לטובת השוכר"

"השכרה ממושכת" – השכרת יחידת דיור למגורים אשר הסכם השכירות החל עליה יהיה בכתב ויכלול לפחות את האמור בפסקאות (1) עד (4) להגדרה "השכרה לטווח ארוך" שבתוספת השישית לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, וכן את גובה דמי הניהול ואופן עדכונם;

"מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"מנהל" – מי שהשר מינה מבין עובדי משרדו;

"שוכר" – מי ששוכר יחידת דיור על פי הסכם שכירות;

"השר" – שר הבינוי והשיכון.

לגבי יחידות דיור להשכרה יחולו הוראות אלה:

2. הוראות החלות על יחידות דיור להשכרה

(1) לא יינתן היתר בנייה ליחידות הדיור להשכרה, כולן או חלקן, אלא אם כן נרשמה בפנקסי המקרקעין הערה בדבר הבעלות בהן בידי אדם אחד בלבד, בהתאם לפסקת משנה (2), והערה בדבר שימושן להשכרה ממושכת למגורים בהתאם לפסקת משנה (3); הערה בפנקסי המקרקעין כאמור תירשם על פי בקשה של בעל הזכות במקרקעין ולפי אישור של מהנדס הוועדה המקומית שבמרחב התכנון שלה נמצאים המקרקעין;

(2) כל יחידות הדיור להשכרה יהיו בבעלות אדם אחד;

(3) לא יעשה הבעלים עסקה ביחידה מיחידות הדיור להשכרה אלא להשכרה ממושכת, או להעברת בעלות כאמור בפסקה (5); לעניין זה, "עסקה" – למעט משכנתה לטובת גוף מוסדי;

ד ב ר י ה ס ב ר

החלטות וביצוען במהירות כמו גם ניהול יעיל של השטחים המשותפים, כדי לתחזק ולנהל את הבניין המיועד להשכרה, שמאפייניו צפויים להיות שונים ממאפייני בנין למכירה למגורים: כך למשל לעניין צפיפות יחידות הדיור, שעליה להיות גבוהה יותר כדי שפרויקט ההשכרה יהיה כדאי; דוגמה נוספת היא שטחי השירות המיועדים לשמש את כלל השוכרים – שיהיו בהיקף גבוה, לאור העובדה שמספר יחידות הדיור הגבוה מחייב שהן יהיו קטנות יחסית, והשטחים המשותפים כמו שטחי שירות של חדר כביסה משותף וחדרי התכנסות יסייעו במתן מענה לצורכי השוכרים שאין להם מקום ביחידות דיור קטנות יחסית. בהקשר הזה יובהר כי גודל הדירות אינו חיסרון אלא הוא יתרון תכנוני שכן הדבר מאפשר לשוכרים בשלבי חיים שונים את גודל הדירות הדרוש להם, ובבניין להשכרה למגורים יהיה תמהיל של גדלים שונים של דירות ואף זה מאפיין ייחודי.

בסעיף 2(3) לתוספת התשיעית מוצע לקבוע כי הבעלים ביחידת דיור להשכרה לא יעשה עסקה אלא

יהיו באזורי ביקוש, הדבר יאפשר מגורים באזורי ביקוש גם למי שאין ביכולתו לרכוש דירה באזור שכזה. ההגדרה "הסכם שכירות" מבהירה כי זהו הסכם לגבי השכרה ממושכת של יחידות דיור להשכרה כפי שאלה הוגדרו בסעיף 1א62, ואשר הוקמו לפי תוכנית בהתאם לסעיף 1א62 או 1א62(א).

כדי להבטיח כי הבניין אכן ישמש להשכרה ממושכת למגורים, באופן שמצדיק את מתן ההטבות בדמות היקף שטח הבנייה המוגדל והצפיפות המוגברת (כאמור בסעיף 1א62(א) המוצע), בסעיף 2(1) מוצע לקבוע כי תנאי למתן היתר בנייה ליחידות דיור להשכרה הוא רישום הערה בפנקסי המקרקעין לגבי דרישת הבעלות האחודה והשימוש להשכרה ממושכת (וזאת בדומה לסעיף 6(א)(1) לתוספת השישית).

בסעיף 2(2) לתוספת התשיעית מוצע לקבוע כי כל יחידות הדיור להשכרה יהיו בבעלות אדם אחד, וזאת מתוך הבנה שנדרשת בעלות שכזו המאפשרת קבלת

(4) הוראות פסקה (3) יחולו על כל הסכם הנוגע ליחידת הדיור להשכרה שייחתם בין הבעלים של יחידות הדיור להשכרה לבין אותו שוכר;

(5) (א) בעלים של יחידות דיור להשכרה לא יעביר בעלות ביחידה מיחידות הדיור להשכרה, אלא אם כן הועברה, באותו מועד ולאותו אדם, הבעלות בכל יחידות הדיור להשכרה;

(ב) הוראות פסקת משנה זו יחולו גם על התחייבות להעברת בעלות ביחידה מיחידות הדיור להשכרה, בשינויים המחויבים;

(6) לא תירשם לגבי יחידה מיחידות הדיור להשכרה הערה לפי סעיף 126 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969¹⁷⁰, אלא באישור הגורם המוסמך; ואולם לא ייתן הגורם המוסמך אישור כאמור אלא אם כן ראה כי ההתחייבות נושא ההערה אינה סותרת את הוראות סעיף זה; בפסקה זו, "הגורם המוסמך" – מי שמינה שר האוצר מבין עובדי משרדו.

(א) אישרה הוועדה המחוזית תוכנית שנקבע בה שימוש להשכרה למגורים כאמור בסעיף קטן (א), תודיע על כך למנהל. דיווח למנהל על תוכנית ועל היתר 3.

ד ב ר י ה ס ב ר

התשיעית מוצע לקבוע כי לא תירשם לגבי יחידה מיחידות הדיור להשכרה הערה אלא באישור הגורם המוסמך שהוא יהיה עובד משרד האוצר (הוראה זו היא ברומה להוראה הקבועה בסעיף 6(ב) לתוספת השישית).

בסעיף 3 לתוספת התשיעית מוצע לקבוע חובת דיווח למנהל (המוגדר כמי ששר הבינוי והשיכון מינה מבין עובדי משרדו), על אישור תוכנית שנקבע בה שימוש להשכרה למגורים ועל קבלת היתר בנייה לגביה, וזאת כדי שיהיה למנהל בסיס מידע באשר לגורמים הרלוונטיים להפעלת סמכויותיו בהתאם למוצע.

בסעיף 4 לתוספת התשיעית מוצע לקבוע הוראות הנוגעות לדמי השכירות ביחידות הדיור להשכרה כך שבשנה הראשונה והששית דמי השכירות יהיו בשווי שוק, ובתום השנה הראשונה, השנייה, השלישית, הרביעית, השישית, השביעית, השמינית והתשיעית יהיה ניתן להעלות את דמי השכירות בהתאם לשיעור עליית המדד ותוספת שיקבע שר הבינוי והשיכון (ולעניין זה הוגדרו "מדד" ו"שר" בסעיף 1 לתוספת התשיעית), כאשר בתום השנה החמישית אין צורך לעדכן את דמי השכירות מכיון שבשנה השישית ממילא דמי השכירות הם בהתאם לשווי השוק, וכן אין צורך להתייחס לעדכון בתום השנה

אם כן היא עסקה להשכרה ממושכת (היינו הכוללת את הדרישות הכלולות בהגדרת "השכרה ממושכת"). עם זאת מובן כי באפשרותו לבצע עסקה להעברת הבעלות בכל יחידות הדיור להשכרה (בכפוף לדרישה לבעלות אחודה). נוסף על כך מוצגת מאיסור זה עסקה של משכנתה בדומה לסעיף 6(ג) לתוספת השישית. בסעיף 2(4) לתוספת התשיעית מוצע להבהיר כי הוראות השכרה ממושכת (הכוללת, בין השאר, אפשרות העלאת דמי השכירות אחת לשנה, כאשר בהתאם לסעיף 4(א) לתוספת התשיעית המוצע להלן, בשנה הראשונה והששית דמי השכירות יהיו בשווי שוק) יחולו אף אם המשכיר ואותו שוכר חתמו על יותר מחוזה אחד. כך למשל, אם שוכר מתגורר בבניין 20 שנה, הרי שגם בשנה ה-11 ובשנה ה-16, יהיו דמי השכירות לפי שווי שוק, שכן אלה למעשה השנה הראשונה והשנה השישית בהסכם השכירות השני שנחתם ביניהם. הסעיף מבהיר כי הבעלים לא יוכל להתקשר מראש בעסקה להשכרה למשך 20 שנה ולטעון כי בשל כך הוא רשאי לקבוע דמי שכירות שאינם בהתאם לסעיף 4 המוצע. בסעיף 5(2) לתוספת התשיעית מוצע לעגן את האיסור להעביר את הבעלות ביחידות הדיור להשכרה, אלא אם העברת הבעלות היא בכולן, כך שהדרישה לבעלות אחודה ביחידות דיור להשכרה תמשיך לחול על הבעלים החדשים. בסעיף 6(2) לתוספת

¹⁷⁰ ס"ח התשכ"ט, עמ' 259.

(ב) קיבל אדם היתר ליחידות דיור להשכרה, כולן או חלקן ידווח על כך למנהל.

דמי השכירות 4. (א) דמי השכירות ביחידת דיור להשכרה לא יעלו, בשנת

השכירות הראשונה ובשנת השכירות השישית, על דמי השכירות המשתלמים משוכר מרצון למשכיר מרצון בעד שכירות של יחידת דיור דומה בגודלה ובמיקומה באותו אזור (בסעיף זה – מחיר השוק).

(ב) בעלים של יחידת דיור להשכרה לא יעלה את דמי השכירות בתום כל שנת שכירות לאותו שוכר, אלא לפי שיעור עליית המדד ובתוספת בשיעור שיקבע השר, ובלבד שדמי השכירות לא יועלו לפי סעיף קטן זה יותר מפעם אחת בשנת שכירות; ואולם הוראות פסקה זו לא יחולו לגבי תום שנת השכירות החמישית.

(ג) לא ידרוש בעלים של יחידת דיור שאושרה לפי תוכנית בהתאם לסעיפים 62א(יא) או 62א1 משוכר אלא דמי שכירות שנקבעו לפי סעיף קטן (א) ו-(ב), ודמי ניהול כפי שנקבעו בהסכם השכירות, ואלה בלבד, ואולם הוא רשאי לדרוש ערובה להבטחת תנאי הסכם השכירות, לפי הוראות סעיף 25 לחוק השכירות והשאלה, התשל"א-1971¹⁷¹;

(ד) הוראות סעיף זה, יראו אותן כתנאים שנקבעו בהסכם השכירות, ואין להתנות עליהן אלא לטובת השוכר.

ד ב ר י ה ס ב ר

ואי-דיור להשכרה למנהל בניגוד לסעיף 3(ב). עוד מוצע להסמיך את המנהל להטיל עיצום בסכום גבוה יותר על העברת בעלות ביחידת דיור להשכרה בניגוד לסעיף 2(א) המוצע (כלומר העיצום הוא בשל עסקה להעברת בעלות, ולא בשל התחייבות לעריכת עסקה שכזו). סכום העיצום הכספי גבוה יותר לגבי הפרה זו בשים לב לכדאיות הרבה הטמונה בהעברת בעלות שכזו. מובהר כי עיצום כספי יוטל בשל כל יחידת דיור להשכרה שלגביה בוצעה ההפרה, וזאת כדי שהעיצומים הכספיים יהיו תמריץ משמעותי לעמידת בעלים של יחידות דיור להשכרה בהוראות שנקבעו בתוספת התשיעית המוצעת.

העשירית שכן ממילא ככל שהצדדים יחתמו על חוזה נוסף, כאמור, בהתאם לסעיף 2(4) לתוספת התשיעית, גם לגבי יחולו ההוראות שבהגדרה "השכרה ממושכת" כך שבשנה האחת עשרה ממילא דמי השכירות יהיו לפי שווי שוק.

בסעיף 5 לתוספת התשיעית מוצע להסמיך את המנהל להטיל עיצומים כספיים בשל הפרות של הוראות אלה בתוספת התשיעית: עשית עסקה ביחידת דיור להשכרה, שאינה עסקה להשכרה ממושכת בניגוד לסעיף 2(3) המוצע; העלאת דמי השכירות שלא בהתאם להוראות סעיף 4(ב) המוצע; דרישת תשלומים בניגוד לסעיף 4(ג) המוצע,

¹⁷¹ ס"ח התשל"א, עמ' 160.

(א) הפר בעלים של יחידות דיור להשכרה הוראה מההוראות המפורטות להלן, רשאי המנהל להטיל עליו, לגבי כל יחידת דיור שבעניינה בוצעה ההפרה, עיצום כספי לפי הוראות סעיף זה, בסכום של 15,000 שקלים חדשים, ואם הוא תאגיד – בסכום של 30,000 שקלים חדשים:

- (1) עשה עסקה ביחידת דיור להשכרה שאינה עסקה להשכרה ממושכת, בניגוד להוראות סעיף 2(3);
- (2) העלה את דמי השכירות ביחידת דיור להשכרה בניגוד להוראות סעיף 4(ב);
- (3) דרש משוכר ביחידת דיור להשכרה תשלומים בניגוד להוראות סעיף 4(ג);

ד ב ר י ה ס ב ר

התשיעית מבטיח כי מאפייני הבנייה יהיו ייחודיים (ונדרשת לצורך כך חוות דעת של מתכנן המחוז); שנית, התוכנית עצמה היא שקובעת שימוש של השכרה למגורים ולמעשה ייעוד זה יהיה לצמיתות (אלא אם כן תשונה

לסיכום יוער כי קיים הבדל משמעותי בין ההסדר המוצע בפרק זה בסעיף 1א62 והתוספת התשיעית, בין הסדר ההשכרה לטווח ארוך לפי סעיף 2א62 והתוספת השישית. ראשית, ההסדר המוצע בסעיף 1א62א ובתוספת

(4) לא דיווח למנהל בניגוד להוראות סעיף 3(ב).

(ב) העביר בעלים של יחידות דיור להשכרה בעלות ביחידת דיור להשכרה, בניגוד להוראת סעיף 2(5)(א), רשאי המנהל להטיל עליו, לגבי כל יחידת דיור שבעניינה בוצעה ההפרה, עיצום כספי בסכום של 50,000 שקלים חדשים, ואם היה הבעלים תאגיד – בסכום של 100,000 שקלים חדשים; (ג) על עיצום כספי לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחולו הוראות סעיפים 158 עד 159מו לחוק זה בשינויים המחויבים ובשינויים אלה: במקום "לממונה" יבוא "למנהל" ובכל מקום, במקום "הממונה" יבוא "המנהל".

ד ב ר י ה ס ב ר

דמי השכירות הם בשווי שוק ומתערכנים לפי המודד ותוספת שיעור שיקבע השר וזאת מאחר שנדרשת כדאיות כלכלית של הפרויקט כדי שיזמים יהיו מעוניינים לבנות להשכרה למגורים.

התוכנית), ולא רק לתקופת ההעמדה לשכירות של עשרים שנה המתחייבת לפי התוספת השישית (וממילא לפי התוספת השישית אין חובה לבנות את הבנייה במאפיינים ייחודיים ואין שוני בין בנייה למכירה למגורים ובין בנייה לצורך התוספת השישית); ושלישית, לפי ההסדר המוצע,

פרק כ"ד: קידום תשתיות לאומיות

השם 93. פרק זה יהיה "חוק לקידום תשתיות לאומיות, התשפ"ג-2023".

סעיפי החוק 94. ואלה סעיפי החוק לקידום תשתיות לאומיות, התשפ"ג-2023:

"חלק א': הוראות כלליות

פרק א': מטרה והגדרות

מטרה 1. חוק זה מטרתו לקבוע הוראות שונות לשם קידום מיזמי

תשתית, בין השאר באמצעות –

(1) הסדרת תהליך הרישום והמיפוי של קווי תשתית;

(2) קביעת הוראות לעניין תיעודן של מיזמי תשתית חיוניים

ומיזמי תשתית חיוניים מועדפים;

(3) הסרת חסמים בקידום מיזמי תשתית, ובכלל זה חסמים

אסדרתיים, בשלבי התכנון, ההקמה, ההפעלה והתחזוקה של

מיזמים כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

אם לא יינקטו צעדים משמעותיים שמטרתם לפשט, לייעל ולשכלל את הליכי קידוםם וביצועם של מיזמי תשתית, המחסור בתשתיות במדינת ישראל אף צפוי להתעצם בשל קצב גידול אוכלוסייה גבוה במיוחד. על רקע אתגרים אלה, מוצע לקבוע הסדרים ומנגנונים שייתנו מענה מקיף לקשיים המתוארים, כפי שיפורט בהרחבה להלן.

בחוק המוצע מוצעים כמה מישורי טיפול מרכזיים:

(1) איסוף שיטתי וטיוב המידע בדבר מיקומן של תשתיות בתת-הקרקע ומידע נוסף הנוגע לקידום מיזמי תשתית, וזאת, ככל הניתן, על פי סטנדרטים אחידים שייקבעו. זאת, במטרה לייעל את הליכי תיאום התשתיות (כהגדרתם בחוק המוצע), הנחשבים כיום לגורם מעכב מרכזי בקידוםם של מיזמי תשתית;

(2) קביעת לוחות זמנים והסדרים בנוגע להעתקת קווי תשתית לצורך קידום מיזם תשתית, בלוחות זמנים יעילים ומקוצרים;

(3) ייעול הליכי קבלת אישורי פעולה הנדרשים בקשר למיזמי תשתית באופן שמאסדרים וגופי תשתית שאישוריהם נדרשים לצורך קידום מיזמי תשתית (להלן – גורמים מוסמכים). יחויבו לגבש ולפרסם נוהל שיפרט את כלל האישורים שבכוחם לתת, את המסמכים הדרושים לשם כך, את לוחות הזמנים לנתינתם ואת מנגנוני הערר או ההשגה הקבועים בדין; זאת כדי לייצר שקיפות וודאות בעבור כל גוף מבצע המבקש לפעול בקשר למיזם תשתית. כמו כן מוצע כי גורמים מוסמכים כאמור יקבעו סוגי אישורים אשר בחלוף פרקי זמן שיקבעו הגורמים המוסמכים האמורים, יראו באישורים אלה, המבוקשים במסגרת מיזמי תשתית חיונים, כאילו ניתנו, וזאת אף שהגורם המוסמך הרלוונטי לא נתן את אישור הפעולה בפועל (להלן – אישור שבשתיקה) והכול בכפוף להגבלות ולהסדרים שיפורטו להלן.

סעיפים בפרק כ"ד להצעת חוק זו, מוצעת מתכונת 93 ו-94 היוצרת דבר חקיקה עצמאי ולפיה הסעיף הראשון בפרק זה (סעיף 93) יקים את החוק החדש שיווצר – חוק לקידום תשתיות לאומיות, התשפ"ג-2023 (בפרק זה – החוק המוצע), והסעיף השני (סעיף 94) מביא את נוסח החוק המוצע בדבר חקיקה נפרד.

חלק א' לחוק המוצע: הוראות כלליות

פרק א': מטרה והגדרות

כללי וסעיף 1 לחוק המוצע

הקמת מיזמי תשתית בישראל היא אחת מהמשימות המורכבות והחשובות במשק הישראלי, בין השאר על רקע מחקרים שונים המעידים על הקשר בין רמת התשתיות לבין רמת הפרייה במשק. כדי לייצר רמת תשתיות נאותה בישראל, אשר צפויה, בין השאר, להפחית את הגורש בכבישים, להבטיח את אספקת החשמל והמים ולעמוד ביעדי האקלים והאנרגיה המתחדשת, פועלת מדינת ישראל לקידום מספר רב של מיזמי תשתית. קידוםם של מיזמי התשתית יאפשר להשיג את המטרות האמורות לצורך הגדלת הפרייה והשגת תועלות כלכליות, חברתיות ואורבניות המשפיעות על רמת החיים של תושבי המדינה.

הגם שמדובר ביעד לאומי מרכזי, הקמת מיזמי תשתית בישראל נתקלת בחסמים רבים, הן בשלב התכנוני והן בשלב הביצועי, המקשים על ביצוע מיזמי התשתית במועדם, באופן המחריף את המחסור בתשתיות במדינה.

חסמים אלה נגרמים, בין השאר, בשל מחסור במידע על אודות מיקומן של תשתיות בתת-הקרקע, ריבוי גופי התשתית הרלוונטיים ביחס למיזם התשתית וכן ריבוי המאסדרים המעורבים בנתינת אישורים לצורך תכנון והקמת המיזם.

“אישור פעולה” – כל אחד מאלה:

דברי הסבר

חלק ג' לחוק המוצע כולל הוראות לקביעת זהותם של מיזמי התשתית החיוניים, מיזמי תשתית שבשל היקפם או תנאים אחרים המפורטים בתוספת הראשונה המוצעת, קיימת חשיבות מוגברת לקידום המהיר לצורך הבטחת צורכי המשק הישראלי. בהמשך לכך מוצע לקבוע הוראות שעניינן הסרת חסמים ביחס למיזמי תשתית חיוניים, ובכלל זה הוראות לקביעת אישורים שיחול לגביהם מנגנון אישור שבשתיקה, הוראות בנוגע להסרת חסמים בתחום רישוי עסקים, הוראות אשר יאפשרו את העברתו של שטח שבו קודם מיזם כאמור חזרה לרשות המקומית הוראות הנוגעות לאישור הסדרי תנועה וכן והבניית שיקול הדעת של פקיד היערו.

חלק ד' של החוק המוצע כולל הוראות שלפיהן תהיה הממשלה רשאית לבחור עד עשרה מיזמי תשתית חיוניים מועדפים סך הכול וכן הוראות בדבר השיקולים אשר ינחו בעת בחירתם של מיזמים אלה ובדבר פרסומם. עוד כולל חלק זה של החוק המוצע הוראות שעניינן הסרת חסמים ספציפיים לצורך קידום של מיזמי תשתית חיוניים מועדפים (כהגדרתם להלן) ובין השאר קביעת סיפי רעש מותרים אגב ביצוע מיזמים מועדפים, הוראות לעניין הוצאת צווי הפסקה מינהליים, חובות התייעצות של פקיד היערו, לוחות זמנים לטיפול בעתירות וכן הוראות שעניינן השתתפות עליונה של יוזם של שינוי לאחר אישור תוכנית למיזם תשתית חיוני מועדף בהתאם לחוק התכנון והבנייה.

חלק ה' של החוק המוצע כולל הוראות שונות שעניינן תיקונים עקיפים לדברי חקיקה שונים כדי לייעל את הליכי התכנון של מיזמי תשתית, כגון תיקונים בחוק התכנון והבנייה שמטרתם קיצור לוחות הזמנים בשלב התכנון, קיצור המועדים לפעולות היעצות הסביבתיות לגבי תוכניות לתשתיות לאומיות כהגדרתן בחוק התכנון והבנייה ותוכנית דרך, הנידונות במועצה הארצית ובועדות מחוזיות, וכן תיקונים שמטרתם הסרת חסמים בשלב ביצוע התוכניות למשל בתיקון פקודת הקרקעות אשר מקנה לגופים המבצעים מיזמי תשתיות חיוניים מועדפים הרשאה לרכוש קרקע נדרשת למיזם. נוסף על כך התיקונים העקיפים כוללים הוראות שעניינן קידום מיזמי תשתית בתחום האנרגיה המתחדשת על ידי מתן תמריצים בדמות פטור מהיטלי תיעול וסלילה למיתקנים פוטו-וולטאים מסוימים.

סעיף 2 לחוק המוצע

מוצע לקבוע, בין השאר, את ההגדרות המפורטות להלן, הרלוונטיות להוראות החוק המוצע:

להגדרה “אישור פעולה” – החוק המוצע כולל הוראות לעניין הממשקים שבין גופים מבצעים האמונים על קידום מיזמי תשתית ובין גורמים מוסמכים. בסעיפים 29 ו-30 לחוק המוצע קבועות הוראות המורות לגורמים המוסמכים לגבש ולפרסם נוהל שיפרט את כלל האישורים שבכוחם

(4) מתן עדיפות למיזמי תשתית חיוניים ומיזמי תשתית חיוניים מועדפים, שלגביהם מוצע לקבוע שורת הסדרים שונים ממנגנוני האישור והביצוע הנהוגים כיום, וכן לתת להם עדיפות על פני שאר מיזמי התשתית;

(5) טיוב מנגנוני אסדרה קיימים בשלבים השונים של הקמת תשתיות, החל משלב התכנון ועד לשלב הביצוע, וזאת כדי לייעל את הליכי ההקמה של תשתיות מצד אחד, בלי לגרום מחשיבות הפיקוח והאסדרה מצד שני.

החוק המוצע מחולק לכמה חלקים:

חלק א' של החוק המוצע כולל סעיף מטרה, הגדרות רלוונטיות לחוק המוצע וכן הוראות באשר לאופן תיעודם של מיזמי תשתית בהתאם לחשיבותם, כך שגורמים מוסמכים ייתנו עדיפות בעת מתן מענה לפניות בקשר עם מיזמי תשתית חיוניים (כהגדרתם להלן).

כמו כן יתעדפו גורמים כאמור מיזמי תשתית חיוניים מועדפים (כהגדרתם להלן) על פני מיזמי תשתית חיוניים, בן השאר באמצעות כך שימנו נציגים מטעמם אשר יוסמכו לטפל בפניות בנוגע לכל מיזם תשתית חיוני מועדף ולרכז אותן. הנציגים ימנו הן לצורך מיזמי תשתיות חיוניים מועדפים והן לצורך מיזמי תשתית בתחום האנרגיה המתחדשת גם אם אין המדובר במיזם תשתית חיוני מועדף, זאת בשל כך שממשק האנרגיה המתחדשת מתבסס על ערכם המצטבר של מיזמי תשתית רבים בגדלים שונים המפורזים גאוגרפית ברחבי הארץ.

חלק ב' של החוק המוצע כולל הוראות הקובעות חובות להעברת מידע בנוגע למיקום קווי תשתית באמצעות מיפויי תשתית וכן העברת סקרי קרקע (כהגדרתם בחוק המוצע) אשר בוצעו במסגרת מיזמי תשתית, אל מאגר המיפוי, לצורך יצירת מאגר מידע מקיף אשר יקל על הליכים תכנוניים עתידיים ויקצר את פרקי הזמן שבהם מתבצעות היום עבודות לאיתור תשתיות.

המטרה במאגר מיפוי זה היא שבעתיד, ובהתגבש מלאי המידע, גופים מבצעים יוכלו לדעת מה התוואי של כל קו תשתית בשטח שבו ירצו לבצע עבודות באופן שבו יתייתר הצורך לפנות לכלל גופי התשתית, לצורך קבלת תמונה מלאה באשר לזהותם של בעלי העניין בשטח הרלוונטי.

בהמשך לכך חלק ב' לחוק המוצע כולל הוראות שעניינן הסרת חסמים, ובין השאר הוראות שעניינן העתקת קווי תשתית שלא היו ידועים בשלב התכנון או שמידע בעניינם לא הועבר למאגר המידע בהתאם להוראות החוק המוצע, העתקת תשתיות פסיביות (אשר מיוקמן היה ידוע עוד בשלב התכנון) והוראות לנשיאה בעלויות העתקת קווי תשתית לצורך קידום של מיזמי תשתית וכן הסרת חסמים נוספים. נוסף על כך חלק ב' כולל הוראות לעניין פרסום נוהל פנייה לגורם מוסמך או גוף תשתית.

- (1) רישיון, היתר, או כל אישור אחר, הנדרש לפי דין מגורם מוסמך לשם ביצוע פעולה, לרבות רישיון, היתר או אישור כאמור הניתן לגבי מכשיר;
- (2) פטור מרישיון, היתר או אישור, כאמור בפסקה (1), או פטור מביצוע פעולה, הניתנים לאדם, לפי דין, מגורם מוסמך;

“גוף מבצע” – גוף האחראי על מיזם תשתית מכוח דין, מכוח זיכיון, רישיון או היתר שניתן לפי דין, מכוח החלטת ממשלה או מכוח הסכם עם גוף ציבורי;
 “גוף ציבורי” – כל אחד מהגופים שלהלן:

- (1) הממשלה ומשרדי הממשלה, לרבות יחידותיהם ויחידות הסמך שלהם;
 - (2) רשות מקומית;
 - (3) תאגיד שהוקם לפי חוק;
 - (4) תאגיד שנמצא בבעלות או בשליטה של הממשלה או של רשות מקומית, לרבות חברת בת ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל”ה-1975¹⁷², או חברה עירונית כהגדרתה בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ”ה-1985¹⁷³;
- “גוף תשתית” – גוף המחזיק קו תשתית;

ד ב ר י ה ס ב ר

מיזם תשתית מכוח דין, או מכוח זיכיון רישיון או היתר שניתן לפי חוק, מכוח החלטת ממשלה או מכוח הסכם שכת עימו גוף ציבורי, בפועל, גופים אלה עשויים להיות חברות ממשלתיות האמונות על ביצוע של מיזמים מטעם הממשלה כמו חברת נתיבי ישראל, חברת חוצה ישראל וחברת נתיבי תחבורה עירוניים, חברות האמונות על משקים מסוימים כמו חברת מקורות, חברת חשמל וחברת נמלי ישראל, גופים שעליהם הוטל לבצע מיזם על ידי הממשלה כמו צוות תוכנית אב לתחבורה, וחברות נוספות.

להגדרה “גוף ציבורי” – על פי המוצע, גוף ציבורי יכול להיות הממשלה ומשרדי הממשלה על יחידותיהם השונות, יחידה כאמור עשויה להיות יחידת סמך של משרד ממשלתי אך גם יחידה אחרת שהיא חלק מהאישיות המשפטית של המדינה, כמו משטרת ישראל. נוסף על כך מוצע לכלול בגדר גוף ציבורי גם רשויות מקומיות, תאגידים שהוקמו על פי חוק וכן תאגידים שנמצאים בבעלות או בשליטה של הממשלה או של רשות מקומית, קרי חברה ממשלתית, חברת בת ממשלתית או חברות עירוניות.

להגדרה “גוף תשתית” – גוף תשתית הוא גוף המחזיק קווי תשתית. חלק עיקרי ממטרותיו של החוק המוצע הוא להסדיר את חובותיהם של גופי תשתית ביחס לקווי תשתית שבחזקתם לצורך קיצור לוחות הזמנים לקידום של מיזמי

לתת, את המסמכים הדרושים לשם כך, את לוחות הזמנים לנתינתם ואת מנגנוני הערר או ההשגה הקבועים בדין. בסעיפים 32 עד 35 לחוק המוצע נקבע כי גורמים מוסמכים יערכו ויפרסמו רשימה של אישורי פעולה אשר בסמכותם לתת לגופים מבצעים, אשר יהיה ניתן לראות בהם אישורים שבשתיקה בחלוף המועדים המצוינים לצידם ברשימה האמורה.

בהגדרה המוצעת מוצע כי אישור פעולה יהיה כל אחד מאלה: רישיון, היתר או כל אישור אחר הנדרש לפי חוק, תקנה או חוק עזר עירוני, לרבות כזה הניתן לגבי מכשיר וכן מוצע כי ההסדר האמור יחול גם בעבור פטור מכל אחד מאלה אשר גורם מוסמך רשאי לתת לאדם על פי דין, יובהר כי אישורים הניתנים על ידי גורמים מוסמכים הם אישורים ספציפיים הנדרשים לאדם או למקרה ספציפי לצורך קידום מיזם תשתית והם אינם כוללים אישורים והיתרים שיש לקבל ממוסדות התכנון או מרשויות הרישוי לפי חוק התכנון והבנייה, התשכ”ה-1965 (להלן – חוק התכנון והבנייה), היות שגופים אלה אינם מהווים גורמים מוסמכים לפי ההגדרה המוצעת בחוק זה.

להגדרה “גוף מבצע” – גוף מבצע הוא הגוף האחראי על קידום מיזם התשתית. גוף כאמור יכול שיהיה אחראי על

¹⁷² ס”ח התשל”ה, עמ’ 132.

¹⁷³ ס”ח התשמ”ה, עמ’ 60.

"גורם מוסמך" – גוף ציבורי או גוף תשתית, שגוף מבצע נדרש לפי דין לקבל ממנו אישור פעולה, לשם קידום מיזם תשתית;

"ועדת ההשגות" – הוועדה שהוקמה לפי סעיף 37;

"חומר מסוכן" – כהגדרתו בחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג–1993¹⁷⁴;

"חוק למניעת מפגעים" – חוק למניעת מפגעים, התשכ"א–1961¹⁷⁵;

"חוק משק החשמל" – חוק משק החשמל, התשנ"ו–1996¹⁷⁶;

"חוק העתיקות" – חוק העתיקות, התשל"ח–1978¹⁷⁷;

"חוק רישוי עסקים" – חוק רישוי עסקים, התשכ"ח–1968¹⁷⁸;

"חוק התכנון והבנייה" – חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה–1965¹⁷⁹;

"חוק התקשורת" – חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב–1982¹⁸⁰;

"חיתוך בדיקה", "חפירת בדיקה" ו"חפירת הצלה" – כהגדרתם בתקנות לפי חוק העתיקות;

"יום התחילה" – יום תחילתו של חוק זה;

"מאגר המיפוי" – מאגר המידע בתחום התשתיות הלאומיות שהוקם לפי החלטת ממשלה;

"מיזם תשתית" – מיזם להקמה, להפעלה או לתחזוקה של תשתית לאומית;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה "גורם מוסמך" – גורם מוסמך הוא גוף המוסמך לתת אישורי פעולה כהגדרתם בחוק המוצע, הנדרשים לגוף מבצע לצורך עשיית פעולה בקשר עם קידומו הקמתו, הפעלתו ותחזוקתו של מיזם תשתית. גורמים מוסמכים כוללים גם גופים ציבוריים כהגדרתם לעיל וגם גופי תשתית כהגדרתם לעיל. כפי שפורט לעיל, גופי התכנון אינם מנויים בהגדרה זו.

להגדרה "מאגר המיפוי" – המאגר שהוקם בהתאם להחלטת ממשלה מס' 1074 מיום כ"א בשבט התשע"ו (31 בינואר 2016).

להגדרה "מיזם תשתית" – מיזם תשתית הוא מיזם להקמה, להפעלה או לתחזוקה של תשתיות לאומיות כהגדרתו להלן.

תשתית על ידי גופים מבצעים או גופי תשתית אחרים. בחוק המוצע, לגוף תשתית יש שני "כובעים": לעיתים הוא הגוף המבצע האחראי על ביצוע העבודות והנדרש לקבל אישורים מטעם הגורם המוסמך ולעיתים הוא הגורם המוסמך הנותן אישור לגוף מבצע אחר.

בהקשר זה, יצוין כי בקווי תשתית של תקשורת יש שני סוגי תשתיות: תשתית פסיבית כהגדרתה בחוק התקשורת התשמ"ב–1982 (להלן – חוק התקשורת), ותשתית אקטיבית. לפי חוק התקשורת הבעלות על תשתית התקשורת היא של מי שהתקין את התשתית. יצוין כי החוק המוצע אינו מבחין בין המחזיק בקו לבין הבעלים של הקו ועל כן ייתכן כי הוראות החוק המוצע יחולו בנוגע לשני גופים שונים ביחס לאותו קו תשתית. במקרים אלה יידרש הגוף המבצע לבצע תיאום מול שני הגופים, הן מול המחזיק של התשתית הפסיבית והן מול הבעלים של התשתית האקטיבית.

¹⁷⁴ ס"ח התשנ"ג, עמ' 28.

¹⁷⁵ ס"ח התשכ"א, עמ' 58.

¹⁷⁶ ס"ח התשנ"ו, עמ' 208.

¹⁷⁷ ס"ח התשל"ח, עמ' 76.

¹⁷⁸ ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.

¹⁷⁹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

¹⁸⁰ ס"ח התשמ"ב, עמ' 218.

“מיזם תשתית חיוני” – מיזם המנוי ברשימת מיזמי התשתית החיוניים שפורסמה ברשומות לפי סעיף 31;

“מיזם תשתית חיוני מועדף” – מיזם המנוי ברשימת מיזמי התשתית החיוניים המועדפים שפורסמה ברשומות לפי סעיף 49;

“מיפוי תשתית” – מפה המתארת באופן מפורט את מיקומו של קו תשתית, שנערכה בהתאם למפרט המיפוי;

“מיתקן לייצור אנרגיה מתחדשת” – מיתקן חשמל כהגדרתו בחוק משק החשמל או תחנת כוח, המשמשים לייצור אנרגיה מתחדשת; לעניין הגדרה זו –

“אנרגיה מתחדשת” – אנרגיה שמקורה בניצול קרינת השמש, רוח, מים, פסולת או ביומסה, או בניצול מקור אנרגיה אחר שאינו דלק מאובן או דלק גרעיני; “ביומסה” – מסת חומר אורגני לא מאובן;

“דלק מאובן” – דלק הנוצר מהתאבנות חומר אורגני בסביבה מחוסרת חמצן;

“מנהרת קווי תשתית” – מנהרה אשר עוברים בה שני קווי תשתית לפחות, שאינם חלק מאותה רשת;

“מפרט המיפוי” – המפרט למיפוי לאומי המפורסם באתר האינטרנט של המרכז למיפוי ישראל;

ד ב ר י ה ס ב ר

להערכת קו תשתית שאינו מופיע במיפוי התשתית שהועבר למאגר המיפוי. בהתאם, מוצע לקבוע כי מיפוי תשתית הוא מפה המתארת באופן מפורט את מיפוי קו התשתית שנערכה בהתאם למפרט המיפוי המפורסם באתר האינטרנט של המרכז למיפוי ישראל. מיפוי התשתית האמור ישקף באופן מפורט ככל הניתן את מיקומה של התשתית ביחס לתא השטח שבו היא ממוקמת. יובהר כי מיפוי התשתית יכלול ביחס לקו תשתית, כהגדרתו בחוק המוצע, הן את מה שמתחת לקרקע והן את מה שמעליה ויהיה ניתן ללמוד ממיפוי התשתית את גובה מיקומו של קו התשתית ביחס לקרקע ואת המיתקנים הנלווים לקו התשתית.

להגדרה “מנהרת קווי תשתית” – מוצע להגדיר כמנהרת קווי תשתית מנהרה אשר עוברים בה שני קווי תשתית לפחות, שאינם חלק מאותה רשת, כלומר, מנהרה ובה שני קווי תקשורת של חברות תקשורת שונות לא תיחשב למנהרת קווי תשתית.

להגדרה “מיזם תשתית חיוני” – הוראות החוק המוצע קובעות מדרג בין מיזמי תשתית, כך שיוגדרו מקרב כלל מיזמי התשתית, מיזמי תשתית חיוניים אשר תרומתם למשק הרלוונטי שבו הם פועלים משמעותית יותר בשל היקפה או משמעותה החיונית. התוספת הראשונה לחוק המוצע כוללת טבלה ובה סוגי מיזמי תשתית, תחום התשתית, וכן את תנאי הסף על מנת שמזם יוכל להיכלל בהגדרה של מיזם תשתית חיוני. כל מיזם אשר עומד בתנאי הסף המנויים בתוספת הראשונה יראו בו כמיזם תשתית חיוני, ויפורסם ברשימת מיזמי התשתית החיוניים אשר תפורסם ברשומות בהתאם לסעיף 31 לחוק המוצע.

להגדרה “מיזם תשתית חיוני מועדף” – כמתואר לעיל, הוראות החוק המוצע קובעות מדרג בין מיזמי התשתית. כך מוצע לקבוע מקרב מיזמי התשתית החיוניים עד 10 מיזמי תשתית חיוניים מועדפים סך הכול, אשר ייקבעו על ידי הממשלה ויפורסמו ברשומות בהתאם לסעיף 49 לחוק המוצע.

להגדרה “מיפוי תשתית” – חלק ב' לחוק המוצע קובע הוראות באשר לרישום ומיפוי תשתיות וכן הסדרים

“סקר קרקע” – סקר לבדיקת סוג הקרקע הנדרש לצורך תכנון וביצוע של עבודה לקידום מיזם תשתית, למעט סקר קרקע לשם איתור של זיהום קרקע או מניעתו או לצורך גילוי נפט כהגדרתו בחוק הנפט, התשי”ב–1952¹⁸¹, או מחצבים או חומר חציבה כהגדרתם בפקודת המכרות¹⁸²;

“עבודות גישוש” – עבודות לגילוי מיקום של קו תשתית;

“עבודות קו תשתית” – עבודות הקשורות בקו תשתית, ובכלל זה הקמה, פיתוח, העתקה, תחזוקה או ביטול של קו תשתית;

“פקודת בריאות העם” – פקודת בריאות העם, 1940¹⁸³;

“פקיד היערות” – כהגדרתו בפקודת היערות;

“קו תשתית” – קו עילי או תת-קרקעי או קו המונח על הקרקע, המשמש להולכה, לחלוקה, להספקה או להעברה של חשמל, מסר בזק כהגדרתו בחוק התקשורת, מים, ביוב, נפט גולמי, מוצרי נפט, גז טבעי או חומר מסוכן, וכן מיתקנים נלווים לקו כאמור;

“ריבוע בדיקה” – ריבוע בשטח של 25 מטר רבוע אשר סומן לצורך ביצוע חיתוך בדיקה, חפירת בדיקה או חפירת הצלה;

“רשות העתיקות” – כמשמעותה בחוק רשות העתיקות, התשמ”ט–1989¹⁸⁴;

“תוכנית מאושרת” – תוכנית שאושרה לפי הוראות חוק התכנון והבנייה;

“תחנת כוח” – כהגדרתה בחוק משק החשמל;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה “סקר קרקע” – חלק ב’ לחוק המוצע כולל הוראות להעברת מידע למאגר המיפוי, ובין השאר ממצאי סקרי קרקע שנערכו במסגרת מיזמי תשתית. מוצע להבהיר כי סקר קרקע הוא סקר לאיסוף נתונים לצורך בדיקת סוג וטיב הקרקע מבחינה הנדסית בלבד, הנדרש לצורך תכנון וביצוע של עבודה לקידום מיזם תשתית.

להגדרה “קו תשתית” – חלק ב’ של החוק המוצע כולל הוראות לרישום ומיפוי של קווי תשתית וכן העתקתם. מוצע להבהיר כי קו תשתית הוא קו עילי או תת-קרקעי, תעלות או קו המונח על הקרקע, להולכה, לחלוקה, להספקה או להעברה של חשמל, מסר בזק כהגדרתו בחוק התקשורת, מים, ביוב, נפט גולמי, מוצרי נפט וגז טבעי, וכן חומר מסוכן וכן מיתקנים נלווים. כפי שפורט בהגדרה “גוף תשתית” לעיל, ביחס לקו תשתית של חקשורת יכול שיורכב הן מתשתית פסיבית והן מתשתית אקטיבית, והוראות החוק המוצע ביחס לאותו קו תשתית יכול שיחולו במקביל על שני גופים, אשר יהיו כפופים להוראה הרלוונטית.

זאת בשונה מסקרי קרקע אשר במסגרתם נערכות בדיקות לשם איתור זיהום קרקע או מניעתו או לצורך גילויים של משאבי קרקע או בדיקות הנמצאות בתחום סמכותם של משרד האנרגיה והמשרד להגנת הסביבה ואשר עשויות להיות מוגדרות כסוד מסחרי, לדוגמה בדיקות קרקע לגילוי גז במסגרת זיכיון, אשר אינם כלולים בהגדרה המוצעת.

זאת בשונה מסקרי קרקע אשר במסגרתם נערכות בדיקות לשם איתור זיהום קרקע או מניעתו או לצורך גילויים של משאבי קרקע או בדיקות הנמצאות בתחום סמכותם של משרד האנרגיה והמשרד להגנת הסביבה ואשר עשויות להיות מוגדרות כסוד מסחרי, לדוגמה בדיקות קרקע לגילוי גז במסגרת זיכיון, אשר אינם כלולים בהגדרה המוצעת.

¹⁸¹ ס”ח התשי”ב, עמ’ 322.

¹⁸² חוקי א”י, כרך ב’, עמ’ (ע) 910, (א) 938.

¹⁸³ ע”ר 1940, תוס’ עמ’ (ע) 191, (א) 239.

¹⁸⁴ ס”ח התשמ”ט, עמ’ 88.

“תיאום תשתיות” – תיאום הנעשה בין גוף מבצע לגוף תשתית לשם קידום מיזם תשתית, ובכלל זה תיאום לפי תוכנית או היתר מכוח חוק התכנון והבנייה;
 “תשתיות לאומיות” – כל אלה:

- (1) דרך כהגדרתה בחוק התכנון והבנייה, לרבות מסילת ברזל כהגדרתה בפקודת מסילות הברזל [נוסח חדש], התשל”ב-1972¹⁸⁵;
- (2) מיתקן תחבורתי כהגדרתו בפקודת התעבורה¹⁸⁶, לרבות חניה תפעולית וחניון יום או חניון לילה לקו שירות כהגדרתו בפקודה האמורה;
- (3) נמל ים או שדה תעופה;
- (4) מיתקן להתפלת מי ים וכן מיתקן מים;
- (5) תחנת כוח, מיתקן לייצור אנרגיה מתחדשת, מיתקן מיתוג לחשמל, מיתקן השנאה לחשמל, או מיתקן לאגירת אנרגיה כהגדרתו בחוק התכנון והבנייה;
- (6) רשת בזק כהגדרתה בחוק התקשורת;
- (7) קו תשתית, וכן מיתקן, לזיקוק, להפקה, להולכה, לחלוקה, להספקה, להעברה או לאחסון של חשמל, מים, ביוב, נפט גולמי, מוצרי נפט, גז טבעי או חומר מסוכן, וכן מנהרת קווי תשתית;
- (8) מיתקן לסילוק פסולת או לטיפול בביוב.

ד ב ר י ה ס ב ר

כפי שנעשה בהליך תיאום התשתיות מהווה חלק מן התכנון המפורט לפני ביצוע אשר נדרש לטובת קבלת היתר או הרשאה ממוסדות התכנון לטובת תחילת עבודה.

להגדרה “תשתיות לאומיות” – כל אלה: דרך כהגדרתה בחוק התכנון והבנייה, לרבות מסילת ברזל כהגדרתה בפקודת מסילות הברזל [נוסח חדש], התשל”ב-1972, מיתקנים תחבורתיים כהגדרתם בפקודת התעבורה [נוסח חדש] הכוללים גם תחנות מרכזיות, חניונים תפעוליים, חניוני יום או חניוני לילה לקווי שירות כהגדרתם בפקודה האמורה. כמו כן נכללים במיזמי תשתית גם נמלים, שדות תעופה, מיתקני התפלה ומיתקני מים, תחנות כוח, מיתוג או השנאה וכן מיתקנים לאגירת אנרגיה, רשת בזק כהגדרתה בחוק התקשורת קווי תשתית, מיתקנים שונים כמפורט בהגדרה מנהרת קווי תשתית ומיתקן לסילוק פסולת או לטיפול בביוב.

להגדרה “תיאום תשתיות” – תיאום תשתיות הוא ההליך המתבצע בין גוף מבצע – האחראי על הקמת מיזם תשתית, לבין גופי התשתית השונים, לטובת שינוי מיקומם של קווי תשתית בקרקע. ההליך נדרש עקב כך שלצורך קידום מיזם התשתית נדרש לשנות את מיקומם של קווי תשתית על מנת לאפשר את הקמת מיזם התשתית, אך לאפשר במקביל גישה לקווי התשתית האמורים. במסגרת הליך תיאום התשתיות, נדרש כיום הגוף המבצע לפנות לחברות השונות המחזיקות בקווי תשתית, לבחון אם נמצאים קווי תשתית שלהם בשטח האמור ולתכנן במשותף את העתקת התשתית למקום שיאפשר את הקמת המיזם. לנוכח קיומם של קווי תשתית רבים – למים, ביוב, גז, חשמל, תקשורת ועוד, אשר כולם מחוברים למערכות תשתיות רחבות, תכנון העתקת התשתיות מהווה הליך מורכב אשר דורש סנכרון ותיאום בין גופים רבים. התכנון להעתקת קווי התשתית,

¹⁸⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 23, עמ’ 485.

¹⁸⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ’ 173.

פרק ב': תיעודף מיזמי תשתית

על אף האמור בכל דין, גורם מוסמך ייתן עדיפות לטיפול בבקשה של גוף מבצע לקבלת אישור פעולה או לכל פנייה אחרת של גוף כאמור (בסעיף זה – בקשה או פנייה של גוף מבצע), הקשורות לקידום מיום תשתית חיוני, על פני טיפול בכל בקשה או פנייה אחרת, וייתן עדיפות לטיפול בבקשה או בפנייה של גוף מבצע הקשורות לקידום מיום תשתית חיוני מיום תשתית חיוני מועדף, על פני טיפול בבקשה או בפנייה של גוף מבצע הקשורות לקידום מיום תשתית חיוני.

(א) המנהל הכללי של גורם מוסמך ימנה, לגבי כל מיום תשתית חיוני מועדף, עובד מעובדי הגורם המוסמך שיהיה אחראי לרכז את הטיפול בכל עניין הנוגע למיום תשתית חיוני מועדף, ובכלל זה ייתן מענה לפניות של גוף מבצע האחראי על המיום (בסעיף זה – גורם מרכז); המנהל הכללי של גורם מוסמך רשאי למנות לפי סעיף קטן זה גורם מרכז שיהיה אחראי על יותר ממיום תשתית חיוני מועדף אחד.

3. מתן עדיפות במענה לפניות שעניינן מיזמי תשתית חיוניים ומיזמי תשתית חיוניים מועדפים

4. מינוי גורם מרכז אצל הגורם המוסמך

ד ב ר י ה ס ב ר

תשתית חיוניים מועדפים ומיזמי תשתית חיוניים יתועדפו על פניות אחרות לגורם המוסמך, גם במקרים שבהם כוללת האסדרה המסמיכה את פעילותו של הגורם המוסמך הוראות בנוגע לאי-מתן העדפה למבקש מסוים.

סעיף 4 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

לנוכח חשיבותם של מיזמי תשתית חיוניים מועדפים אשר נקבעו בהחלטת הממשלה כאמור בסעיף 48 המוצע, וחשיבותם של מיזמים אלה בעבור המשק והצורך בקידום המהיר, מוצע לקבוע כי מנהל כללי של גורם מוסמך ימנה מקרב עובדיו נציג שיהיה אחראי לרכז את הטיפול בכל עניין הנוגע למיום תשתית החיוני המועדף אשר עליו הוא אחראי. ריכוז התחום בידי גורם אחד יאפשר לגורם האחראי להתמקצע ולהכיר לעומק את הממשקים הנדרשים בין הגוף המוסמך לבין מיום תשתית החיוני המועדף והצרכים הנדרשים לטובת קידומו. באופן זה יכיר הגורם את הצרכים של הגוף המבצע ואת בקשותיו מהגוף שהוא מייצג. פעולה בדרך זו צפויה למקסם את היעילות הן בעבור הגוף המבצע והן בעבור הגורם המוסמך. יובהר כי יכול שעובד יהיה אחראי לטיפול בפניות של יותר ממיום תשתית אחד, ואולם החובה היא כי ימונה גורם מרכז לכל מיום תשתית חיוני מועדף. יובהר כי מדובר בהבטחת זמינות הגורם המוסמך לפניות גוף מבצע בקשר עם מיום תשתית חיוני מועדף ואין בסעיף כדי להקנות סמכויות נוספות לגורם מוסמך או כדי לגרוע מרמת השירות שהוא מחויב לתת לפניות ובקשות המוגשות אליו.

פרק ב': תיעודף מיזמי תשתית

סעיף 3 לחוק המוצע

מטרת החוק היא לאפשר קידום מיטבי של מיזמי תשתית, והוא עוסק בכמה סוגים של מיזמי תשתית, בדרגת חשיבות הולכת וגוברת. ההגדרה הבסיסית היא של "מיזמי תשתית", הכוללים את כל המיזמים הבאים בגדרי ההגדרה שלעיל. מדובר בהיקף הרחב ביותר של מיזמים שבהם עוסק החוק.

המדרגה הבאה היא הגדרת "מיזמי תשתית חיוניים", שהם מיזמים משמעותיים יותר להבטחת צרכי המשק הישראלי מבחינת חשיבותם והיקפם, והמקיימים את המאפיינים הקבועים בתוספת הראשונה לחוק המוצע. רשימת מיזמי התשתיות החיוניים תפורסם לפי סעיף 31 המוצע.

לבסוף עוסק החוק ב"מיזמי תשתית חיוניים מועדפים" הנקבעים בהחלטת הממשלה לפי סעיף 48 ומפורסמים לפי סעיף 49 המוצע. אלה הם "מיזמי הרגל" של המדינה, שהממשלה רואה את החשיבות העליונה ביותר בקידום מקרב מיזמי התשתית החיוניים, מהשיקולים המנויים בסעיף 48 המוצע.

בהתאם לכך מוצע לקבוע כי בעת טיפול בפנייה בקשר למיום תשתית, גורם מוסמך ייתן עדיפות ראשונה למיום תשתית חיוני מועדף, לאחר מכן למיום תשתית חיוני, ולאחר מכן בהתאם לתיעודף הקבוע בדין אחר, ככל שנקבע או בהתאם לשיקולים המקצועיים של הגורם המוסמך, לפי העניין. האמור יחול, על אף האמור בכל דין, כך שמיזמי

(ב) המנהל הכללי של גורם מוסמך ימנה עובד מעובדי הגורם המוסמך שיהיה אחראי לרכז את הטיפול בכל עניין הנוגע למיזמים להקמה, לתפעול או לתחזוקה של מיתקנים לייצור אנרגיה מתחדשת, ובכלל זה ייתן מענה לפניות של גוף מבצע האחראי על מיזם כאמור.

חלק ב': מיזמי תשתית

פרק א': רישום ומיפוי תשתיות

5. (א) בוצעו עבודות קו תשתית, יחולו ההוראות כמפורט להלן, לפי העניין: העברת מיפוי תשתיות למאגר המיפוי

דבריו הסבר

לסעיף קטן (ב)

המידע הקיים בתחום התשתיות הלאומיות (להלן – מאגר המיפוי). עוד נקבע בהחלטה מס' 1074 כי הוראות ביטחון המידע שיחולו על המאגר ייקבעו על ידי הגורם הביטחוני המוסמך וכי על משרדי הממשלה אשר מנהלים מידע בתחום התשתיות הלאומיות להעביר את המידע ואת הנתונים הרלוונטיים למאגר המיפוי.

בפועל מדובר במאגר אשר אינו מכיל כיום מידע מספק על אודות מיקום התשתיות התת־קרקעיות, ולפיכך לא ניתן להסתמך על מידע המצוי בו לצורך ביצוע עבודות מיזמי תשתית או עבודות קו תשתית כהגדרתם בחוק המוצע.

לפיכך מוצע בפרק א' לחלק ב' לחוק המוצע לקבוע הוראות לעניין העברת מיפוי תשתית, סקרי קרקע ומידע נוסף כמפורט בהוראות הפרק האמור. כך הן לגבי מידע שנאגר עד כניסתו של החוק המוצע לתוקף והן לגבי מידע חדש שיייוצר לאחר כניסת החוק לתוקף. מיפוי תשתיות וסקרי קרקע שיבוצעו לאחר כניסת החוק לתוקף, יבוצעו על פי סטנדרטים אחידים שייקבעו. המטרה היא שבמרוצת השנים יתגבש מידע נרחב ומדויק לגבי שטחים רבים במדינת ישראל, כך שגופים מבצעים יוכלו להיעזר במאגר כדי לקבל מידע מדויק ומהימן בנוגע למיקום קווי תשתית וכן מידע נוסף. בכך יתייעל הליך תיאום תשתיות מול גופי תשתית אשר יחסוך זמן ומשאבים לגופים המבצעים.

ההוראות בפרק א' לחלק ב' לחוק המוצע מחילות חובה על הגופים למסירת המידע כאמור. כך בהתאם לדיון הכללי, נזק שיגרם לקידומו של מיזם תשתית עקב אי־מסירת המידע כקבוע בחוק המוצע, עשוי להקים חבות בנוזקין של גורם אשר הפר את חובתו למסירת המידע.

סעיף 5 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

לצורך ביסוסו של מאגר מיפוי והרחבה מתמדת של היקף המידע הכלול בו, במטרה לקצר בסופו של דבר את משך התכנון והביצוע לקידום מיזמי תשתית, מוצע לקבוע בחוק כי לאחר ביצוע עבודות קו תשתית, על ידי גוף התשתית שקו התשתית בהחזקתו, יכין גוף התשתית מיפוי תשתית בהתאם למפרט המיפוי, ויעבירו למאגר המיפוי בתוך 60 ימים מסיום העבודות.

בהחלטה מס' 465 מיום ז' בחשוון התשפ"א (25 באוקטובר 2020) שעניינה "קידום אנרגיה מתחדשת במשק החשמל ותיקון החלטות ממשלה", קבעה הממשלה את עקרונות מדיניותה בנוגע לקידום והעלאת שיעור ייצור החשמל באמצעות אנרגיה מתחדשת. לנוכח העובדה כי ייצור חשמל באמצעות טכנולוגיות מתחדשות מתבסס על פריסה רחבה של מיזמי תשתית בתחום זה, וכן בשל כך שמדובר במשק אשר חשיבותו נובעת מהערך המצטבר של כלל מיתקני האנרגיה המתחדשת, אשר רבים מהם הם מיתקנים קטנים או בינוניים, ואשר פרוסים גאוגרפית ברחבי המדינה, מוצע לקבוע כי המנהל הכללי של כל גורם מוסמך ימנה עובד שיהיה אחראי לרכז את הטיפול בכל עניין הנוגע למיזמים להקמה, תפעול או תחזוקה של מיתקנים לייצור אנרגיה מתחדשת.

הגורם שימונה כאמור יהיה אחראי לרכז את הטיפול בכל עניין הנוגע למיזמים אלה, ובכלל זה יהיה אחראי על מענה לפניותיהם של גופים מבצעים האחראים על מיזמים כאמור. מינוי נציג נבחר אשר ירכז את הטיפול בכל מיזמי האנרגיה המתחדשת יאפשר היכרות טובה של הנציג עם תחומי הבקשות והצרכים של גופים המבצעים מיזמים מסוגים אלה וימקסם את היעילות הן בעבור הגופים המבצעים היוזמים מיזמים אלה והן בעבור גוף התשתית, בדומה למינוי נציג בעבור מיזם תשתית חיוני מועדף. יובהר כי מדובר בהבטחת זמינות הגורם המוסמך לפניות גוף מבצע בקשר עם מיזמי תשתית כאמור ואין בסעיף כדי להקנות סמכויות נוספות לגורם מוסמך או כדי לגרוע מרמת השירות שהוא מחויב לתת לפניות ובקשות המוגשות אליו.

חלק ב' לחוק המוצע: מיזמי תשתית

פרק א': רישום ומיפוי תשתיות

לפרק א' – כללי

בהתאם להחלטת ממשלה מס' 1074 מיום כ"א בשבט התשע"ו (31 בינואר 2016), שעניינה "הקמת מאגר מידע בתחום התשתיות הלאומיות במרכז למיפוי ישראל" (להלן – החלטה מס' 1074), הוקם מאגר למיפוי קווי תשתית שמטרתו, בהתאם להחלטה האמורה, לכלול את כלל

(1) בוצעו העבודות על ידי גוף התשתית שקו התשתית בהחזקתו – יבצע גוף התשתית מיפוי תשתית ויעבירו למאגר המיפוי בתוך 60 ימים ממועד השלמת עבודות קו התשתית;

(2) בוצעו העבודות על ידי גוף מבצע, במסגרת מיזם תשתית, יחולו הוראות אלה:

(א) הגוף המבצע יבצע מיפוי תשתית ויעבירו לגוף התשתית המחזיק בקו התשתית שלגביו בוצעו העבודות, מייד עם השלמת המיפוי;

(ב) גוף התשתית שקיבל את מיפוי התשתית לפי פסקת משנה (א), יעביר את המיפוי למאגר המיפוי, בשינויים או בלא שינויים, בתוך 60 ימים; הגוף המבצע יותיר את קו התשתית גלוי לעין למשך 14 ימים ממועד העברת מיפוי התשתית לגוף התשתית, כדי לאפשר לגוף התשתית לבחון את המיפוי ולערוך בו שינויים;

(ג) גוף תשתית שהעביר את מיפוי התשתית למאגר המיפוי, לפי פסקת משנה (ב), יראו אותו כאילו ביצע את מיפוי התשתית בעצמו.

(ב) בוצעו עבודות גישוש, יחולו ההוראות כמפורט להלן, לפי העניין:

ד ב ר י ה ס ב ר

ימים ממועד העברת מיפוי התשתית אל גוף התשתית, כך שיתאפשר לגוף התשתית להגיע לאתר העבודות לצורך בחינת נכונות מיפוי התשתית ועריכת שינויים במיפוי התשתית במידת הצורך, טרם העברתו למאגר המיפוי.

עוד מוצע להבהיר כי לא יהיה בעובדה כי מיפוי תשתית בוצע על ידי הגוף המבצע, כדי לפטור את גוף התשתית מאחריות לדיוקו של מיפוי התשתית, ועל כן צוין בסעיף המוצע כי גוף תשתית שהעביר את מיפוי התשתית למאגר המיפוי, יראו בו כאילו ביצע את מיפוי התשתית בעצמו. הוראות אלה נועדו להבטיח הן את העברת המידע למאגר המיפוי ולמנוע מחדל של גוף התשתית בהעברת המידע, והן את מתן האפשרות לגוף התשתית לאמץ את מיפוי התשתית שהוכן על ידי הגוף המבצע בהתאם לפרקטיקה הנהוגה כיום במיזמי תשתית.

לסעיף קטן (ב)

מיפוי תשתית יכול להתבצע הן במסגרת ביצוע עבודות קו תשתית והן באמצעות עבודות גישוש לצורך איתורם של קווי תשתית, כלומר עבודות נקודתיות לצורך איתור מיקום מדויק של קו תשתית. בהתאם לכך, מוצע לקבוע הוראות להעברת מיפוי תשתית שהוכן בעקבות עבודות גישוש למאגר המיפוי.

מוצע כי במקרה שבו בוצעו עבודות הגישוש על ידי גוף התשתית, יבצע גוף התשתית את מיפוי התשתית לגבי קו התשתית שמיקומו התגלה במסגרת עבודות הגישוש

קביעת הוראה זו בחוק המוצע תחייב את גוף התשתית לתעד במדויק את מיקום קווי התשתית שבהחזקתו וכך ייווצר תיעוד מדויק למיקומם של קווי התשתית האמורים. יצוין כי אין באמור כדי לגרוע מאפשרותו של גוף התשתית לבצע את עבודות קו התשתית או את מיפוי התשתית באמצעות גורם אחר כגון קבלן משנה.

בהמשך לכך, ולנוכח העובדה שבמקרים רבים עבודות בקווי תשתית נעשות אגב קידומו של מיזם תשתית אחר, על ידי הגוף המבצע האחראי על קידומו של אותו מיזם תשתית, כאשר הגוף המבצע הוא הגורם המתכלל באתר העבודות, מוצע לקבוע הוראות למצב שבו מיפוי התשתית בוצע על ידי אותו גוף מבצע אגב קידום מיזם תשתית שבוצע על ידו.

בהינתן העובדה כי בהתאם לחוק המוצע, העברת מיפוי התשתית למאגר המיפוי מייחסת לגוף התשתית אחריות בנוגע למידע המועבר, באופן שבו עשוי גוף התשתית לחוב בניזקין עקב נזק שייגרם למיזם תשתית בשל מיפוי תשתית שאינו מדויק, מוצע לקבוע כי הגוף המבצע יעביר את מיפוי התשתית שביצע לגוף התשתית המחזיק בקו התשתית שלגביו בוצעו העבודות מייד עם השלמת המיפוי. גוף התשתית שקיבל את מיפוי התשתית מהגוף המבצע יעביר את מיפוי התשתית למאגר המיפוי בתוך 60 ימים.

כדי להבטיח את זכותו של גוף התשתית לבדוק את מיפוי התשתית שהוכן על ידי הגוף המבצע, מוצע לקבוע כי הגוף המבצע יותיר את קו התשתית גלוי לעין במשך 14

(1) בוצעו העבודות על ידי גוף התשתית – יבצע גוף התשתית מיפוי תשתית לגבי קו התשתית שמיקומו התגלה, ויעבירו למאגר המיפוי בתוך 14 ימים ממועד השלמת עבודות הגישוש; לא התגלה קו תשתית במסגרת עבודות הגישוש – יודיע גוף התשתית למאגר המיפוי כי לא נמצא קו תשתית בשטח שבו בוצעו עבודות הגישוש;

(2) בוצעו העבודות על ידי גוף מבצע, במסגרת מיזם תשתית, לבקשת גוף תשתית, יחולו הוראות אלה:

(א) הגוף המבצע יבצע מיפוי תשתית לגבי קו התשתית שמיקומו התגלה ויעבירו לגוף התשתית, מייד עם השלמת המיפוי; לא התגלה קו תשתית במסגרת עבודות הגישוש – יודיע הגוף המבצע לגוף התשתית כי לא נמצא קו תשתית בשטח שבו בוצעו עבודות הגישוש;

(ב) גוף התשתית שקיבל, לפי פסקת משנה (א), את מיפוי התשתית או הודעה כי לא נמצא קו תשתית, יעביר את המיפוי או ההודעה, לפי העניין, למאגר המיפוי, בתוך 14 ימים;

(ג) גוף תשתית שהעביר למאגר המיפוי לפי פסקת משנה (ב), את מיפוי התשתית או הודעה כי לא נמצא קו תשתית, יראו אותו כאילו ביצע את מיפוי התשתית או ערך את ההודעה, לפי העניין, בעצמו.

(ג) שר האוצר רשאי לקבוע הוראות לעניין קביעת שטח במאגר המיפוי כשטח שהושלם מיפוי התשתיות בתחומו, ובכלל זה לעניין התנאים וההליך לקביעת שטח כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

עבודות גישוש לבין מיפוי תשתית שהוא תוצר של עבודות קו תשתית, מוצע לקבוע גם ביחס להעברת מיפוי תשתית בעקבות עבודות גישוש כי גוף התשתית יראה כאילו ביצע בעצמו את מיפוי התשתית או ערך את ההודעה כי לא נמצא קו תשתית בשטח שבו בוצעו עבודות הגישוש.

לסעיף קטן (ג)

מכיוון שהשאפיה היא לאפשר לגופים מבצעים להסתמך על מאגר המיפוי בחלוף פרק זמן מעט כניסת החוק המוצע לתוקף ולאחר שיצטבר די מידע עדכני במאגר המיפוי, מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע הוראות ותנאים לעניין הנסיבות שבהן ניתן לקבוע כי שטח מסוים שבוצע בו עבודות לקידום מיזם תשתית אחד או יותר, הוא שטח שמיופיו הושלם במאגר המיפוי, קרי שטח שבו מופיע מיפוי תשתית ביחס לכלל קווי התשתית שעשויים להימצא בו, ואין בו קווי תשתית נוספים. מוצע לקבוע כי הוראות אלה יכללו את התנאים וההליכים לקביעת שטח

ויעבירו למאגר המיפוי בתוך 14 ימים ממועד השלמת עבודות הגישוש. במקרה שבו לא התגלה קו תשתית במסגרת עבודות הגישוש האמורות, יודיע גוף התשתית למאגר המיפוי כי לא נמצא קו תשתית בשטח שבו בוצעו עבודות הגישוש.

אין בהוראות הסעיף המוצע כדי לגרוע מזכותו של גוף התשתית לבצע את העבודות או את המיפוי באמצעות אחר, והוראות הסעיף יחולו גם על מקרים אלה. כמו כן, גם לגבי ביצוע עבודות גישוש, מוצע לקבוע הסדר מתאים למקרים שבהם בוצעו עבודות הגישוש לאיתור קו תשתית על ידי הגוף המבצע.

במקרה זה, נקבע כי הגוף המבצע יעביר את תוצאות עבודות הגישוש לגוף התשתית, וגוף התשתית הוא שיעביר את מיפוי התשתית, או הודעה כי לא נמצא קו תשתית בשטח שבו בוצעו עבודות הגישוש למאגר בתוך 14 ימים. מאחר שאין הבדל בין מיפוי תשתית שהוא תוצר של

(א) גוף מבצע שביצע עבודות להקמת מנהרה תת קרקעית או מנהרת קווי תשתית, יעביר למאגר המיפוי, בתוך 60 ימים מסיום העבודות, מיפוי מפורט ביחס למיקום המנהרה האמורה, שנערך בהתאם למפרט המיפוי; לעניין זה, "מנהרה תת־קרקעית" – מנהרה העוברת, כולה או חלקה, מתחת לפני הקרקע, אשר עוברת בה דרך או מסילת ברזל כהגדרתן בפסקה (1) להגדרה "תשתיות לאומיות";

(ב) גוף מבצע שביצע סקר קרקע, יעביר את ממצאי הסקר למאגר המיפוי; ממצאי הסקר ייערכו בהתאם להנחיות שפרסם שר הבינוי והשיכון באתר האינטרנט של משרד הבינוי והשיכון, אם פורסמו.

(ג) הגופים המפורטים להלן יעבירו מידע למאגר המיפוי בהתאם להוראות כמפורט להלן:

(1) גוף ציבורי יעביר למאגר המיפוי ממצאי סקר קרקע שנערך במסגרת מיזם תשתית והנמצא בידיו, בתוך 30 ימים מיום שהגיע לידיו, אלא אם כן הגוף הציבורי העביר את הממצאים למאגר המיפוי לפי הוראות סעיף קטן (ב);

ד ב ר י ה ס ב ר

כמפורט בהרחבה בדברי ההסבר לעיל בנוגע להגדרה "סקר קרקע", הסקר האמור הוא בדיקה של איכות סוג הקרקע, הרלוונטי להיבטי התכנון ההנדסי. יובהר כי זוהי בדיקה שונה מבדיקות אחרות כגון בדיקות לאיתור משאבי טבע או בדיקת רמת הזיהום בקרקע, ולכן אין בהוראה האמורה כדי לגרוע מכל דין או הנחיות באשר להכנת סקרי קרקע. מכיוון שהעברת המידע האמור מתייחס לסוג הקרקע, ולא לרכיב שיש עדיפות לגורם כזה או אחר בביצוע, מוצע לקבוע כי החובה להעברת ממצאי סקר הקרקע תחול על הגוף המבצע שביצע את הסקר האמור. עוד יובהר כי העברת הסקר למאגר המיפוי ייעשה בהתאם להנחיות שיפרסם שר הבינוי והשיכון, האחראי על מאגר המיפוי. יצוין כי בעוד מיפוי תשתית מבוצע בהתאם למפרט המיפוי, אין הוראות דומות ביחס לסקרי קרקע, ועל כן יש לקבוע כללים לעניין דרך ביצועם של סקרי קרקע שיועברו למאגר המיפוי. מדובר על הנחיות טכניות בלבד, ואין בהן כדי להוסיף או לגרוע מסמכותו של שר הבינוי והשיכון או של כל גורם אחר או לגבור על כל דין אחר.

לסעיף קטן (ג)

לצורך עיבוי המידע הקיים במאגר, מוצע לקבוע חובות העברת מידע למאגר המיפוי גם על גופים נוספים המחזיקים אצלם מידע רלוונטי. במסגרת זאת, מוצע לקבוע כי גם גופים ציבוריים כהגדרתם בחוק המוצע יעבירו דוחות סקרי קרקע אשר הגיעו לידיהם. נוסף על כך מוצע לקבוע כי רשות העתיקות תעביר את ממצאי חיתוכי בדיקה וחפירות בדיקה שבוצעו על ידה.

כאמור, את אופן העדכון של מאגר המיפוי קודם לקביעת השטח כשטח שמיפוי הושלם וכן הלאה. בכלל כך מוצע כי תיקבע תקופת הודעה מוקדמת אשר תינתן לכל גופי התשתית הרלוונטיים בטרם ייקבע השטח כשטח שמיפוי הושלם כדי להבטיח כי אכן אין בו תשתית שאינה ממופה.

סעיף 6 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

מכיוון שנתיבי תחבורה תת־קרקעיים ומסילות ברזל תת־קרקעיות אינם מוגדרים כקו תשתית (כהגדרתו בחוק המוצע) החייב במיפוי תשתית ובהעברת המיפוי למאגר המידע כאמור בסעיף 5 לחוק המוצע, ועם זאת, מידע מהימן על אודות מיקומם המדויק הוא חיוני לצורך ביצוע עבודות לקידום מיזמי תשתית בסמוך להן, מוצע לקבוע כי גוף מבצע האחראי על מנהרה תת־קרקעית, שהיא מנהרה אשר עוברת בה דרך או מסילת ברזל כהגדרתן בהגדרה "תשתיות לאומיות", העוברת, כולה או חלקה, מתחת לפני הקרקע, יעביר למאגר המיפוי תיאור מפורט של מיקום המנהרה התת־קרקעית. נוסף על כך, מוצע לקבוע כי מיפוי תשתית יועבר למאגר המיפוי על ידי הגוף המבצע האחראי על קידום מנהרות תשתית, גם ביחס למנהרות קווי תשתית כהגדרתן בחוק המוצע.

לסעיף קטן (ב)

לצורך עיבוי המידע הקיים במאגר המיפוי וכדי להקל על קידום מיזמי תשתית ולחסוך כפל עבודות, מוצע לקבוע כי גוף מבצע שביצע סקר קרקע יעבירו למאגר המיפוי.

(2) ביצעה רשות העתיקות חיתוך בדיקה או חפירת בדיקה, תעביר למאגר המיפוי מיפוי הכולל את תחום ריבועי הבדיקה שבהם נערכו החיתוך או החפירה והמציין את ממצאי החיתוך או החפירה בכל ריבוע כאמור בתוך 30 ימים מיום השלמת החיתוך או החפירה;

(3) אישר משרד הבריאות ביצוע קידוח לפי פקודת בריאות העם, יעביר למאגר המיפוי מפה המפרטת את תחומיהם של אזורי המגן שמסביב לקידוח, לפי הפקודה האמורה, בתוך 30 ימים מיום מתן האישור; לעניין זה, "אזור מגן" – כהגדרתו בתקנות לפי פקודת בריאות העם.

(ד) אין בהעברת מידע למאגר המיפוי לפי סעיפים קטנים (ב), ו-(ג)(1) ו-(3), כדי לייחס לגוף שהעביר את המידע אחריות בנוגע לתוכן המידע.

(א) נוסף על הוראות סעיפים 5 ו-6, בתוך 90 ימים מיום התחילה יעבירו הגופים המפורטים להלן מידע למאגר המיפוי, בהתאם להוראות אלה:

7. העברת מידע שנאגר לפני יום התחילה למאגר המיפוי

(1) גוף תשתית יעביר למאגר המיפוי את המיפוי העדכני הנמצא בידי ביום התחילה, לגבי קווי התשתית שבהחזקתו;

(2) רשות מקרקעי ישראל, הרשות הממשלתית למים ולביוב כמשמעותה בחוק המים, התשי"ט-1959¹⁸⁷, ומשרד הבינוי והשיכון יעבירו למאגר המיפוי ממצאי סקר קרקע שנערך במסגרת מיזם תשתית והנמצא בידיהם ביום התחילה;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי למוסרי המידע בהתאם לסעיפים קטנים (ב), ו-(ג)(1) ו-(3) לחוק המוצע לא תהיה אחריות בנוגע למהימנות המידע שהועבר על ידם בהתאם לסעיפים אלה למאגר המיפוי, זאת מאחר ועל פי רוב המידע האמור הופק על ידי צדדים שלישיים ולא על ידי גופים אלה, ואולם רשות העתיקות תהיה אחראית בנוגע למהימנות מידע שיימסר על ידה לפי סעיף 6(ג)(2) לחוק המוצע, זאת היות שהיא הגורם המקצועי אשר מבצע את חיתוכי הבדיקה וחפירות הבדיקה בשטח.

סעיף 7 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א) מכיוון שבמועד כניסתו לתוקף של החוק הצטברה אצל גופים ציבוריים, גופי תשתית וגופים מבצעים כמות גדולה של מידע הרלוונטי למאגר המיפוי, מוצע לקבוע הוראת מעבר ולפיה תינתן שהות של 90 ימים לצורך העברת המידע למאגר המיפוי אם המידע האמור התגבש או הגיע לידי הגופים הרלוונטיים קודם לכניסתו לתוקף של החוק המוצע.

בתקנות בריאות העם (תנאים תברואיים לקידוח מי שתייה), התשנ"ה-1995, נקבעו הוראות המתייחסות לבנייה במקרקעין הסובבים את קידוחי מי השתייה בתחומים המכונים אזורי מגן א' ב' ו-ג' (המקרקעין הנמצאים בטווח המוגדר בתקנה 6 לתקנות כאמור), וזאת במטרה למנוע זיהום של מי השתייה ולמנוע צורך בסגירת קידוח מי השתייה. כדי שגם מידע בנוגע לאזורי מגן יימצא במאגר, מוצע כי משרד הבריאות יעביר אל המאגר מידע בגין מיקומם של אזורי מגן כהגדרתם לפי התקנות האמורות. כאשר למיקומם של אזורי מגן, המוגדרים בהתאם להוראות לפי פקודת בריאות העם, יובהר כי מדובר בסימון דקלרטיבי בלבד ואין בו כדי לגרוע מההוראות החלות על אזורי מגן וקביעתם בהתאם לפקודה האמורה. משרד הבריאות יעביר את מיקומם העדכני של אזורי המגן, כך שהודעת עדכון תינתן גם במקרה שבו, בהתאם להוראות לפי פקודת בריאות העם, אזור מסוים כבר אינו נחשב כאזור מגן כהגדרתו לפי הפקודה ואין מניעה לבצע בו עבודות.

¹⁸⁷ ס"ח התשי"ט, עמ' 169.

¹⁸⁸ ס"ח התשכ"ט, עמ' 218.

(3) גוף מבצע יעביר למאגר המיפוי –

(א) מיפוי עדכני הנמצא בידיו ביום התחילה, ביחס למיקום מנהרה תת קרקעית כהגדרתה בסעיף 6(א) או מנהרת קווי תשתית;

(ב) ממצאי סקר קרקע שנערך במסגרת מיזם תשתית והנמצא בידו ביום התחילה;

(4) רשות העתיקות תעביר למאגר המיפוי מיפוי הכולל את ריבועי הבדיקה שבהם נערכו חיתוך בדיקה או חפירת בדיקה לפני יום התחילה והמציין את ממצאי החיתוך או החפירה בכל ריבוע כאמור;

(5) משרד הבריאות יעביר למאגר המיפוי מפה המפרטת את תחומיהם העדכניים של אזורי המגן כהגדרתם בסעיף 6(ג)(3) שמסביב לקידוח שאישר המשרד לפי פקודת בריאות העם לפני יום התחילה.

(ב) אין בהעברת מידע למאגר המיפוי לפי סעיף קטן (א)(1) עד (3) ו-(5) כדי לייחס לגוף שהעביר את המידע אחריות בנוגע לתוכן המידע.

פרק ב': הסרת חסמים

סימן א': העתקת קווי תשתית

סימן משנה א': העתקת קו תשתית שאינו ממופה

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

לתוקף ובעקבות החובות המוטלות בו בהקשר זה בהתאם לסעיפים 5 עד 7 לחוק המוצע, צפויה להצטמצם התופעה של גילוי קו תשתית לאחר תחילת ביצוע העבודות בשטח והצורך בהעתקתו, על כל המשתמע מכך.

עם זאת, גם לאחר השבחת המידע הקיים במאגר המיפוי ייתכן גילוי של קווי תשתית היסטוריים, וכן ייתכן גילוי קווי תשתית של גופי תשתית אשר לא הקפידו על העברת מידע כאמור למאגר. בהתאם לכך, מוצע לקבוע מנגנון להעתקת קו תשתית במקרים שבהם: קו תשתית לא הופיע במיפוי תשתית, קו תשתית שמיפוי לא הועבר למאגר המיפוי בהתאם להוראות החוק המוצע אף על פי שהיה על גוף התשתית להעבירו, או קו תשתית אשר טרם קמה החובה להעביר את מיפוי אל מאגר המיפוי ואשר במסגרת תיאום תשתיות בין הגוף המבצע לגוף התשתית לא הועבר לגבי מיפוי מדויק.

כדי לצמצם את לוחות הזמנים לצורך העתקת קווי תשתית הנדרשת לצורך קידום מיזם התשתית בהתאם לתוכנית מאושרת לפי חוק התכנון והבנייה, וכן כדי לצמצם את מספר המקרים שבהם יפר גוף תשתית את חובתו להעביר מיפוי תשתית למאגר המיפוי בהתאם להוראות סעיף 5 לחוק המוצע כמפורט לעיל, מוצע לקבוע מנגנון הקובע לוחות זמנים לביצוע העתקה של קו תשתית שאינו תואם את מיפוי התשתית.

מוצע לקבוע כי למוסרי מידע המעבירים מידע למאגר המיפוי בהתאם לסעיף קטן (א)(1) עד (3) ו-(5), לא תהיה אחריות בנוגע למהימנות המידע שהועבר על ידם למאגר המיפוי, היות שהמידע שנאגר עד כניסתו של החוק המוצע לתוקף לא בוצע בהתאם לסטנדרטים של הוראות החוק המוצע. לפיכך מטרת המידע אשר יועבר כאמור היא כדי לסייע בלבד, ולא תקום בגינו אחריות.

פרק ב': הסרת חסמים

סימן א': העתקת קווי תשתית

לסימן משנה א' – כללי

בעקבות המחסור במידע על אודות מיקומן של תשתיות ושל קווי תשתית, במקרים רבים עם תחילת ביצוע העבודות על ידי גופים מבצעים, מתגלים בקרקע קווי תשתית אשר לא היו ידועים לגופי התשתית בעת התכנון. מצב זה, שבו יש לעצור את העבודות עד להעתקתו של קו התשתית שהתגלה רק לאחר תחילת העבודות, מעכב משמעותית את ביצוע העבודות ומכביד על קידום המיזם. כמו כן, הצורך בהעתקת תשתיות שהתגלו לאחר תחילת העבודות יוצר פעמים רבות אי-נוחות רבה לתושבים המתגוררים באזור העבודות.

השאיפה היא שככל שיצטבר מיפוי תשתיות במאגר המידע בהיקף ובאיכות הולכים וגדלים, לאחר כניסת החוק

הגדרת קו תשתית שאינו ממופה 8. בסימן משנה זה, "קו תשתית שאינו ממופה" – קו תשתית שמתקיים לגביו המפורט להלן, לפי העניין:

(1) לעניין קו תשתית שקמה לגביו החובה להעברת מיפוי תשתית למאגר המיפוי לפי סעיף 5 – מיפוי התשתית לא הועבר למאגר המיפוי לפי הסעיף האמור או שמיפוי התשתית הועבר לפי הסעיף האמור ומיקום קו התשתית בפועל אינו תואם את המיפוי שהועבר;

(2) לעניין קו תשתית שטרם קמה לגביו החובה להעברת מיפוי התשתית למאגר המיפוי לפי סעיף 5 – מיקום קו התשתית בפועל אינו תואם את המיפוי שהעביר גוף התשתית לגוף המבצע במסגרת תיאום תשתיות.

הודעת גוף מבצע 9. נוכח גוף מבצע, במסגרת קידום מיזם תשתית, כי יש צורך בהערכת קו תשתית שאינו ממופה, לאחר ששקל חלופות אפשריות להעסקה כאמור, יודיע הגוף המבצע לגוף התשתית המחזיק את קו התשתית, בכתב, כי יש צורך בהערכת קו התשתית (בסימן משנה זה – הודעה על הערכת קו תשתית).

ד ב ר י ה ס ב ר

התשתית בפועל אינו תואם את המיפוי שהעביר גוף התשתית לגוף המבצע במסגרת תיאום תשתיות שבוצע לצורך קבלת אישור או היתר ממוסדות התכנון ביחס לעבודות האמורות. יובהר כי אין בהעברת מיפוי תשתית במסגרת תיאום תשתיות כאמור בסעיף המוצע, כדי לפטור את הגדרתו של אותו קו תשתית מהגדרת "קו תשתית שאינו ממופה", ועל כן קו תשתית אשר חלה חובה למפותו יהיה כפוף להוראות סעיף זה וללוחות הזמנים הנקובים בו, וזאת גם לו הועבר לגופים מבצעים לבקשתם במסגרת הליכי תיאום תשתיות.

סעיף 9 לחוק המוצע

בסעיף זה מוצע לקבוע כי במקרה שבו נוכח גוף מבצע במסגרת קידומו של מיזם תשתית, כי יש צורך בהערכת קו תשתית שאינו ממופה, יודיע על כך בכתב לגוף התשתית המחזיק בקו התשתית (להלן – הודעה על הערכת קו תשתית). מאחר שייתכנו מצבים שבהם הערכתו של קו התשתית שאינו ממופה אינה נדרשת לצורך קידום המיזם, או שקיימות חלופות נוספות מלבד ההעסקה אשר יאפשרו את קידום מיזם התשתית באופן אחר, מוצע לקבוע כי הוראות סעיף זה יחולו רק לאחר ששקל הגוף המבצע את החלופות האפשריות להעסקה כאמור. הוראה זו נועדה להדגיש את שיקול הדעת המוקנה לגוף המבצע לצורך מציאת הפתרונות המתאימים ביותר בנסיבות שבהן קיים קו תשתית שאינו ממופה, בהתחשב בצורכי קידום מיזם התשתית, ובמורכבות הערכת קו התשתית שאינו ממופה.

מוצע להחיל את ההסדר האמור לעניין העברת המידע בלוחות זמנים מותאמים, גם ביחס למקומות שמיפוי התשתית בוצע בהם קודם לכניסת החוק לתוקף בשל הנזק הרב שעשוי להיגרם מגילוי תשתית לא ידועה בעת תחילת ביצוע העבודות.

מכיוון שייתכנו מצבים שבהם על אף גילוי של קו תשתית לא נדרשת הערכתו לצורך קידום מיזם התשתית, או מצבים שבהם עדיפה חלופה שאינה כוללת את הערכת קו התשתית, מוצע לקבוע כי המנגנון המוצע במסגרת סעיף זה יחול רק לאחר שהגוף המבצע שקל חלופות נוספות לצורך קידום מיזם התשתית, ומצא כי החלופה המתאימה ביותר היא הערכת קו התשתית.

סעיף 8 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי הסדר ההעסקה כפי שיפורט להלן יחול על קו תשתית שאינו ממופה. יובהר כי לצורך סעיף זה, "קו תשתית שאינו ממופה" הוא אחד מאלה:

(א) קו תשתית שקמה לגביו החובה להעברת מיפוי תשתית למאגר המיפוי, כיוון שבוצעו ביחס אליו עבודות קו תשתית או עבודות גישוש לאחר כניסת החוק המוצע לתוקף, אך על אף החובה האמורה, לא הועבר מיפוי של קו התשתית למאגר המיפוי, או הועבר מיפוי תשתית בהתאם להוראות החוק אך מיקום קו התשתית בפועל אינו תואם את מיפוי התשתית שהועבר;

(ב) קו תשתית שלא קמה לגביו החובה להעברת המיפוי כאמור, ולאחר תחילת העבודות התגלה כי מיפוי קו

10. הודעת התשובה
של גוף התשתית

(א) קיבל גוף התשתית הודעה על העתקת קו תשתית כאמור בסעיף 9, יודיע לגוף המבצע, בכתב, בתוך 10 ימים ממועד מסירת ההודעה, על אחד מאלה (בסימן משנה זה – הודעת התשובה):

(1) כי בכוונתו לבצע את ההעתקה בעצמו;

(2) כי הוא מסכים שהגוף המבצע יבצע את ההעתקה.

(ב) גוף התשתית לא יתנה את הסכמתו כאמור בסעיף קטן (א)(2) בתנאי שאינו נוגע במישרין להעתקת קו התשתית.

11. הודיע גוף התשתית בהודעת התשובה שמסר כי בכוונתו לבצע את ההעתקה בעצמו כאמור בסעיף 10(א)(1), ישלים את ביצוע ההעתקה בתוך 40 ימים ממועד מסירת ההודעה על העתקת קו התשתית.

12. הודיע גוף התשתית בהודעה על העתקת קו התשתית, בהתאם להוראות סעיף 10, עד תום התקופה האמורה באותו סעיף, או לא החל בביצוע העתקת קו התשתית בתקופה האמורה בסעיף 11, יראו בתום התקופה האמורות כאילו הסכים גוף התשתית שהגוף המבצע יבצע את ההעתקה כאמור בסעיף 10(א)(2).

ד ב ר י ה ס ב ר

מנהרת תשתית) במקרה זה תישלח ההודעה על העתקת התשתית במקביל לכל גופי התשתית הרלוונטיים.

סעיף 11 לחוק המוצע

אם הודיע גוף התשתית כי בכוונתו לבצע בעצמו את העתקת קו תשתית שאינו ממופה, כאמור בסעיף 10 לחוק המוצע, יהיה עליו להשלים את ביצוע ההעתקה בתוך 40 ימים ממועד מסירת ההודעה על העתקת קו התשתית. מטרתה של הודעה זו היא כי גוף התשתית יבצע את העתקת התשתית במסגרת זמנים מוגדרת אשר תבטיח את העתקת קו התשתית לצורך קידום מיום התשתית בלא עיכובים משמעותיים. כמו כן הסעיף מייצר ודאות לגוף המבצע באשר למשך הזמן להעתקת קו התשתית ומאפשר לגוף התשתית ההזדמנות להעתיק את קו התשתית שהוא מחזיק בו בעצמו בלא התערבות של הגוף המבצע.

סעיף 12 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

ככלל, עבודות קווי תשתית מבוצעות על ידי הגוף המחזיק או המפעיל את התשתית או על ידי קבלן מטעמו. עם זאת, כדי למנוע מצב שבו גוף התשתית אינו עונה כלל להודעת הגוף המבצע שניתנה בהתאם להוראות סעיף 9 לחוק המוצע, מוצע לקבוע כי במקרה שלא השיב גוף התשתית להודעה כאמור או במקרה שבו הודיע על כוונתו לבצע בעצמו את העתקת קו התשתית, אך בפועל לא החל בביצוע עבודות כאמור עד לתום 40 הימים שניתנו לו להשלמת העתקת קו התשתית בהתאם להוראה המוצעת, יראו את גוף התשתית כמי שנתן את הסכמתו

סעיף 10 לחוק המוצע

גוף תשתית שקיבל הודעה על העתקת קו התשתית כאמור בסעיף 9 לחוק המוצע, יודיע לגוף המבצע בתוך 10 ימים ממועד מסירת ההודעה כאמור, אם בכוונתו לבצע את העתקת קו התשתית בעצמו או כי הוא מסכים שהגוף המבצע יבצע את ההעתקה. הסכמת גוף התשתית להעתקת קו התשתית על ידי הגוף המבצע היא הסכמה "בכובעו" כמחזיק קו התשתית, והיא אינה באה במקומו של אישור על פי דין, הסמכה, היתר או כיוצא באלה, וכן אין בהסכמתו של גוף תשתית כאמור כדי לגבור על הוראות החוק, ובכלל כך הוראות לפי חוק התכנון והבנייה.

גוף תשתית שקיבל הודעה כאמור, לא יהיה רשאי להתנות את הסכמתו לביצוע העתקת קו התשתית על ידי הגוף המבצע בתנאים אשר אינם קשורים באופן ישיר לביצוע ההעתקה ולא יוכל להציב תנאים חסרי מעניין להעתקה הספציפית. גוף התשתית יוכל להתנות תנאים הנוגעים להיבטים תפעוליים והנדסיים הדרושים לצורך ביצוע ההעתקה, או תנאים שמטרתם למנוע נזק אפשרי לקו התשתית ולהבטחת זכויותיו של גוף התשתית בקו התשתית שבבעלותו.

ייתכנו מצבים שבהם קיימים כמה גופי תשתית רלוונטיים, כך שהוראות הנוגעות לגוף תשתית יחולו על כמה גופי תשתית. למשל במקרה שבו קו התשתית מורכב מתשתית פסיבית ומתשתית אקטיבית המשתייכות לספקים מורשים שונים, או במקרה שבו מדובר בתשתית אוניברסלית הכוללת קווי תשתית מכמה סוגים (שאינה

(ב) ניתנה הסכמת גוף התשתית לכך שהגוף המבצע יבצע את ההעסקה כאמור בסעיף 10(א)2 או מתקיים האמור בסעיף קטן (א), יחולו הוראות אלה:

(1) הגוף המבצע ימסור לגוף התשתית, לפני תחילת העבודות לביצוע העסקת קו התשתית, את הצעת המתווה להעסקת קו התשתית; לא התייחס גוף התשתית להצעת המתווה של הגוף המבצע, בתוך 7 ימים ממועד מסירתה, יראו אותו כמי שהסכים להצעה;

(2) היה קו התשתית מסוג שגוף התשתית הוא הגורם היחיד על פי דין שרשאי לנתקו ולחברו לרשת קווי התשתית שאליה הוא משתייך, ינתק גוף התשתית את קו התשתית בתוך 4 ימי עסקים ממועד קבלת בקשה לכך מאת הגוף המבצע, בכתב, ויחברו חזרה לרשת קווי התשתית מוקדם ככל האפשר לאחר השלמת העסקתו על ידי הגוף המבצע;

(3) מייד עם השלמת העבודות להעסקת קו התשתית, ימסור הגוף המבצע הודעה על כך לגוף התשתית, בכתב, ויראו את העבודות שביצע הגוף המבצע בקשר לאותו קו תשתית כאילו בוצעו על ידי גוף התשתית.

ד ב ר י ה ס ב ר

אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מכל אישור או היתר הנדרשים על פי דין לצורך העסקת קו התשתית, לרבות לפי חוק התכנון והבנייה.

לפסקה (2)

לעיתים קובע הדין כי גוף התשתית הוא הגורם היחיד הרשאי לבצע פעולות שונות כגון ניתוק וחיבור קו התשתית לרשת התשתית הרלוונטית ולפיכך הגוף המבצע אינו רשאי לעשות כן בעצמו. כדי להימנע ממצב שבו אילוף זה מעכב את קידום המיזם, מוצע כי ניתוק וחיבור של קו תשתית לרשת שאליה הוא משתייך על ידי גוף תשתית המוסמך לעשות כן על פי דין, יתבצע בתוך 4 ימי עסקים ממועד קבלת בקשה לכך בכתב מאת הגוף המבצע. לנוכח העובדה כי מדובר במסגרת זמנים קצרה, מדובר ב-4 ימי עסקים וזאת בשונה משאר המועדים הנקובים בחוק המוצע.

לפסקה (3)

אין בביצוע העסקת קו התשתית על ידי גוף מבצע, בהסכמת גוף התשתית או בהתאם לשאר ההוראות לפי סעיף 12, כדי לגרוע מאחריותו של גוף התשתית לקו התשתית, לרבות לעניין מיפוי של קו התשתית בהתאם להוראות סעיף 5 לחוק המוצע. על כן, מובהר כי עם השלמת העסקת קו התשתית יודיע על כך הגוף המבצע לגוף התשתית בכתב, ויראו את העבודות שבוצעו על ידי הגוף המבצע בקשר עם קו התשתית, כעבודות שבוצעו על ידי גוף התשתית.

לכך שביצוע העסקת קו התשתית שבבעלותו יתבצע על ידי הגוף המבצע.

על אף הוראות סעיף 11 לחוק המוצע הקובעות כי גוף תשתית שהודיע שבכוונתו להשלים את עבודות העסקת התשתית בעצמו ישלים את ההעסקה כאמור בתוך 40 ימים ממועד ההודעה בדבר התשתית, העברת זכות ביצוע העסקת קו התשתית לגוף המבצע, תבוצע רק במקרה שבו לא החל גוף התשתית לבצע בפועל את העסקת התשתית. לעניין זה תחילת ביצוע ההעסקה היא תחילת ביצוע עבודות ההעסקה בפועל, ועל העבודות להתבצע באופן רצוף ככל הניתן.

לסעיף קטן (ב)

לפסקה (1)

במקרים שבהם הגוף המבצע יבצע את העסקת התשתית, הן בנסיבות שבהן נתן גוף התשתית את הסכמתו לביצוע כאמור והן בנסיבות שבהן נמנע מהעברת תשובה להודעה על התשתית או לא החל בביצוע העבודות ממועד הנקוב בסעיף זה, כדי לאפשר לגוף התשתית לבחון את המיקום המיועד להעסקת קו התשתית ולהביע את עמדתו בעניין בטרם תבוצע ההעסקה על ידי הגוף המבצע, יעביר הגוף המבצע לגוף התשתית את פירוט המתווה המוצע על ידו להעסקת קו התשתית. גוף תשתית יהיה רשאי להתייחס למתווה המוצע. אם לא עשה זאת בתוך 7 ימים ממועד מסירת המתווה המוצע על ידי הגוף המבצע, ייראו בו כמי שהסכים להצעת גוף התשתית. כפי שצוין לעיל,

העתקת קו תשתית
הכרוכה במורכבות
הנדסית חריגה

13. (א) על אף האמור בסעיפים 10 עד 12, נוכח גוף התשתית כי העתקת קו התשתית היא העתקה הכרוכה במורכבות הנדסית חריגה וכי בשל המורכבות החריגה לא ניתן להשלים את ביצוע ההעתקה בתוך התקופה האמורה בסעיף 11 או שהשלמת ההעתקה בתקופה הקצובה האמורה עלולה לגרום לסכנה לשלום הציבור, לביטחוננו, לבריאותו, או לבריאותו, או לגרום לנזק סביבתי משמעותי, יודיע על כך לגוף המבצע, בכתב, בתוך 10 ימים ממועד מסירת ההודעה על העתקת קו התשתית, בצירוף נימוקים מפורטים וחוות דעת הנדסית מפורטת.

(ב) מסר גוף תשתית לגוף מבצע הודעה כאמור בסעיף קטן (א), יודיע לגוף המבצע, בכתב, בתוך 21 ימים ממועד מסירת ההודעה על העתקת קו התשתית, על המועד שבו הוא מתחייב להשלים את ביצוע העתקת קו התשתית; המועד כאמור ייקבע על ידי גוף התשתית באישור המנהל הכללי של המשרד הממשלתי האחראי על מיזם התשתית, ואם לא השיב המנהל הכללי האמור לפניית גוף התשתית, בבקשה לקבלת אישורו, בתוך 21 ימים – באישור המנהל הכללי של המשרד הממונה על גוף התשתית.

העתקת קו
תשתית אל מחוץ
לתחום התוכנית
המאושרת

14. (א) על אף האמור בסעיפים 10 עד 13, נוכח גוף תשתית כי לא ניתן להעתיק את קו התשתית למיקום הנמצא בתחום התוכנית המאושרת וכי נדרש להעתיקו אל מחוץ לתחום האמור, יודיע על כך לגוף המבצע, בכתב, בתוך 10 ימים ממועד מסירת ההודעה על העתקת קו התשתית.

(ב) מסר גוף תשתית לגוף מבצע הודעה כאמור בסעיף קטן (א), יציע לו, בכתב, בתוך 14 ימים ממועד מסירת ההודעה על העתקת קו התשתית, חלופה זמנית עד להעתקת קו התשתית אל מחוץ לתחום התוכנית המאושרת, שתמנע את עיכוב קידום מיזם התשתית, או יודיע לו, בכתב, בתוך התקופה האמורה, כי לא נמצאה חלופה זמנית שאין בה כדי לסכן את שלום הציבור, לביטחוננו, בריאותו או בטיחותו, או לגרום לנזק סביבתי משמעותי; הוסכם בין גוף התשתית לגוף המבצע על חלופה זמנית כאמור בסעיף קטן זה, יפעלו להשלמתה בהקדם האפשרי.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 13 לחוק המוצע

לקבוע כי הארכת לוחות הזמנים תהיה בהסכמתו של המנהל הכללי של המשרד הממשלתי האחראי על קידום מיזם התשתית, וזאת כדי לוודא כי הארכת המועד לא תבוצע באופן שרירותי.

סעיף 14 לחוק המוצע

קיימים מקרים שבהם נדרש כי קו התשתית יועתק אל מחוץ לתחום התוכנית לביצוע מיזם התשתית כפי שאושרה במוסדות התכנון ("קו כחול"). מכיוון שאין בהוראות המוצעות בחוק זה כדי לגבור על הוראות לפי חוק התכנון והבנייה, מוצע לתת שהות לגוף התשתית לפנות אל מוסד התכנון כדי להשיג את כלל האישורים הנדרשים

קיימים מקרים שבהם קיימת מורכבות רבה בהעתקת קו התשתית, מפאת מורכבות הנדסית חריגה, בעקבות צורך בפעולות או בנקיטת אמצעים ייחודיים לצורך ביצוע עבודות ההעתקה, כך שגוף התשתית לא יוכל להשלים את ביצוע העבודות בתוך התקופה האמורה בסעיף 11 לחוק המוצע או שאם לא יינקטו אמצעים מתאימים ביחס אליהם, תיתכן פגיעה בשלום הציבור, בריאותו ובטיחותו או נזק סביבתי משמעותי. לפיכך, מוצע לקבוע כי במקרים מסוג זה יהיה רשאי גוף התשתית להודיע לגוף המבצע על הארכת לוחות הזמנים לביצוע העבודות. כמו כן מוצע

(ג) מייד לאחר מסירת ההודעה כאמור בסעיף קטן (א) יפעל גוף התשתית לקידום העתקת קו התשתית אל מחוץ לתחום התוכנית המאושרת, בהתאם להוראות הדין, וישלים את ביצוע ההעקת בהקדם האפשרי.

סימן משנה ב': העתקת תשתית תקשורת פסיבית

- סימן משנה ב' – 15. בסימן משנה זה –
 "ספק מורשה" – כהגדרתו בחוק התקשורת;
 "תשתית פסיבית" – כהגדרתה בסעיף 5(י)(7) לחוק התקשורת.
 נדרשה, במסגרת קידום מיזם תשתית, העתקה של תשתית פסיבית, למיקום שנקבע במסגרת הליך קבלת ההיתר או ההרשאה מרשות הרישוי לפי חוק התכנון והבנייה (בסימן משנה זה – המיקום שאושר), ימסור הגוף המבצע לספק המורשה המחזיק בתשתית הפסיבית, בקשה בכתב, לביצוע העתקת התשתית למיקום שאושר, הכוללת, בין השאר, את אלה (בסימן משנה זה – בקשה להעתקת תשתית פסיבית):
- (1) טווח הזמן שבמסגרתו ניתן לבצע את ההעתקה (בסימן משנה זה – טווח הזמן האפשרי להעתקה);
 - (2) המועד הרצוי מבחינת הגוף המבצע לתחילת ביצוע העבודות ופרק הזמן המשוער לביצוע;
 - (3) תוכנית מפורטת של העבודה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 15 ו-16 לחוק המוצע

בסעיפים אלה מוצע לקבוע כי במקרים שבהם נדרשת הסרה או העברה של תשתית תקשורת פסיבית, כהגדרתה בחוק התקשורת (להלן – התשתית הפסיבית) בשל הקמת מיזם תשתית, ימסור הגוף המבצע לספק המורשה כהגדרתו בחוק התקשורת (להלן – ספק מורשה), הודעה המפרטת את טווח הזמן שבמסגרתו ניתן לבצע את ההעתקה (להלן – טווח הזמן האפשרי להעתקה), את המועד הרצוי מבחינת הגוף המבצע לתחילת העבודות להעתקת התשתית, את פרק הזמן המשוער לביצוע וכן תכנון מפורט של ביצוע העבודות. הודעת הגוף המבצע בהתאם לסעיף זה תהיה סבירה, והוא יציין טווח זמנים ומועדים שיאפשרו לספק המורשה להעתיק את התשתית הפסיבית בשים לב להיקף ביצוע העבודות הנדרשות להערכת הגוף המבצע. על הודעת הגוף המבצע כאמור להיות בקנה אחד עם התכנון המפורט להעתקת התשתית כפי שנקבע בתכנון המפורט שמכוחו קיבל הגוף המבצע את ההיתר או ההרשאה לביצוע העבודות לפי חוק התכנון והבנייה.

יצוין כי הוראות סעיפים 15 עד 22 לחוק המוצע חלות על קווי תשתית אשר היו ידועים קודם לתחילת העבודות, ולא חלות על קווי תשתית שאינם ממופים בהתאם להגדרתם בסעיף 8 לחוק המוצע, אשר ביחס אליהם יחולו הוראות סעיפים 8 עד 14 לחוק המוצע.

לצורך העתקת קו התשתית אל מחוץ לתחום התוכנית המאושרת למיזם התשתית. מאחר והליכי אישור אלה עשויים להימשך תקופה ארוכה, ולנוכח הצורך לאפשר את קידום מיזם התשתית, מוצע לקבוע כי במקביל להליך קבלת האישורים הנדרשים ממוסד התכנון, על גוף התשתית להציע חלופה זמנית להעתקת התשתית שתאפשר את קידום העבודות, ובלבד שאין בחלופה הזמנית כאמור כדי לגרום לסכנה לשלום הציבור, ביטחונו, בריאותו, ובטיחותו או לגרום נזק סביבתי משמעותי. לא נמצאה חלופה שאין בה כדי לסכן את שלום הציבור, ביטחונו, בריאותו או בטיחותו, או לגרום נזק סביבתי משמעותי, יודיע על כך גוף התשתית לגוף המבצע וימשיך לפעול בהקדם לקבלת כל האישורים הנדרשים לצורך העתקת קו התשתית אל מחוץ לתחום התוכנית המאושרת למיזם התשתית.

גוף התשתית הוא שיהיה אחראי על קידום הליכי התכנון והוצאת האישורים הנדרשים מול מוסד התכנון המוסמך כדי להעתיק את קו התשתית ממקומו (או מן המקום שאליו הועבר כחלופה זמנית) אל מחוץ לתחום התוכנית המאושרת, ויפעל לקדם זאת כבר מקבלת הודעת הגוף המבצע כי נדרש להעתיק את קו התשתית.

עוד מוצע לקבוע כי לאחר הסכמת הצדדים על חלופה זמנית, אם נמצאה כזו, יפעלו הגוף המבצע וגוף התשתית על מנת לממש את החלופה הזמנית בהקדם האפשרי.

(א) קיבל ספק מורשה בקשה להעתקת תשתית פסיבית כאמור בסעיף 16, יודיע לגוף המבצע, בכתב, בתוך 21 ימים ממועד מסירת הבקשה, על אחד מאלה (בסימן משנה זה – הודעת התשובה):

(1) כי בכוונתו לבצע את ההעתקה בעצמו;

(2) כי הוא מסכים שהגוף המבצע יבצע את ההעתקה.

(ב) הודיע הספק המורשה לפי סעיף קטן (א) כי בכוונתו לבצע את ההעתקה בעצמו, יפרט בהודעת התשובה, בין השאר את אלה:

(1) אבני הדרך לביצוע העבודות להעתקת התשתית הפסיבית ולוחות הזמנים לביצוען, ובכלל זה המועד לתחילת ביצוע העבודות ופרק הזמן להשלמתן, והכול במסגרת טווח הזמן האפשרי להעתקה;

(2) רשימת הרכיבים והפעולות הדרושים לשם ביצוע העבודות להעתקת התשתית הפסיבית ועלותם; שר התקשורת, בהסכמת שר התחבורה והבטיחות בדרכים ושר האנרגיה והתשתיות, יפרסם באתר האינטרנט של משרד התקשורת מחירון מוצע לרכיבים ולפעולות הדרושים לשם ביצוע עבודות להעתקת תשתית פסיבית;

(3) אם ברצונו לבצע שדרוג של התשתית הפסיבית במסגרת העתקה, כאמור בסעיף 24.

ד ב ר י ה ס ב ר

על ידו לביצוע העבודות להעתקת התשתית הפסיבית ולוחות הזמנים לביצוען. כמו כן יפרט את המועד לתחילת ביצוע העבודות על ידו ואת התקופה להשלמתן בטווח הזמן האפשרי להעתקה כפי שנמסר בהודעת הגוף המוסמך. עוד יפרט הספק המורשה בתשובתו כתב כמויות לגבי החומרים הנדרשים לביצוע העבודה ועלויות העבודה המפורטות לצורך העתקת התשתית הפסיבית (להלן – הודעת התשובה). נתונים אלה נחוצים ביחס לסעיפים 23 ו-24 לחוק המוצע הקובעים את חלוקת העלויות בעת עבודות להעתקת קו תשתית אגב קידום מיום תשתית.

יובהר כי שר התקשורת, בהסכמת שר התחבורה ושר האנרגיה יפרסמו מחירון מוצע לרכיבים ולפעולות הנדרשים לצורך ביצוע עבודות להעתקת תשתית פסיבית. מחירון זה יעניק לגופי התשתית ולגופים המבצעים כלי עזר משמעותי לחישוב עלות העבודות ויוכל למנוע מחלוקות אפשריות בהקשר זה.

עוד מוצע לאפשר לספק המורשה לכלול בתשובתו, אם הוא מעוניין בכך, בקשה לביצוע שדרוג במסגרת העתקת התשתית הפסיבית. אין באמור כדי לגרוע מהוראות סעיף 24 בכל הנוגע לעיכובים משמעותיים בקידום מיום התשתית, ואולם אם ברצונו לבקש ביצוע שדרוג, נדרש כי יעשה זאת כבר בתשובתו ולא במועד מאוחר יותר.

ההסדר המוצע בסימן זה הוא הסדר מקביל להסדר הקבוע בחוק התקשורת ביחס להעתקת תשתיות בעת סלילת דרך.

יובהר כי אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מכל הסכמה אחרת בין הגוף המבצע לגוף התשתית באשר לאופן הביצוע ולוחות הזמנים.

סעיף 17 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

קיבל ספק מורשה בקשה להעתקת תשתית כאמור בסעיף 16 לחוק המוצע, יודיע לגוף המבצע בתוך 21 ימים ממועד קבלת הבקשה, אם בכוונתו לבצע את ההעתקה בעצמו או שהוא נותן את הסכמתו לכך שהגוף המבצע יבצע את העתקת התשתית הפסיבית בעצמו. בכך, נשמרת לספק המורשה זכות הראשונים לביצוע עבודות. יוזכר, כי בשונה מהוראות סעיפים 8 עד 14 לחוק המוצע שבהן ייתכן שמדובר בתשתית לא ממופה, שהספק לא ידע על מיקומה או על קיומה, בסעיף זה מדובר על תשתית ממופה, כלומר, שהספק המורשה היה מודע מראש לצורך בהעתקתה והיה שותף להליך תיאום התשתיות.

לסעיף קטן (ב)

השיב הספק המורשה כי בכוונתו לבצע את העתקת התשתית בעצמו, יפרט בתשובתו גם את המתווה המוצע

(א) על אף הוראות סעיף 17, נוכח הספק המורשה כי קיימת מניעה להשלים את העבודות להעתקת התשתית הפסיבית על ידו, במסגרת טווח הזמן האפשרי להעתקה, יודיע על כך לגוף המבצע, בכתב, בתוך 7 ימים ממועד מסירת הבקשה להעתקת התשתית הפסיבית, ויפרט בהודעתו את הטעמים למניעה.

(ב) מסר הספק המורשה לגוף המבצע הודעה כאמור בסעיף קטן (א), יעביר לו, בתוך 45 ימים ממועד מסירת הבקשה להעתקת התשתית הפסיבית, הודעת תשובה כאמור בסעיף 17 הכוללת, בין השאר, את אבני הדרך לביצוע העבודות, לוחות הזמנים לביצוען ופרק הזמן להשלמתן, אף שהם חורגים מטווח הזמן האפשרי להעתקה, ובלבד שמועד סיום פרק הזמן להשלמת העבודות יהיה בסמוך ככל האפשר למועד הסיום של טווח הזמן האפשרי להעתקה.

(ג) הגוף המבצע יודיע לספק המורשה אם הוא מאשר את לוחות הזמנים ופרק הזמן להשלמת העבודות שנקבעו בהודעת התשובה לפי סעיף קטן (ב) או שאינו מאשרם; החליט הגוף המבצע שאינו מאשרם, יבצע את העבודות להעתקת התשתית בעצמו לפי סעיף 21.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (א)

הגוף המבצע יודיע לספק המורשה אם הוא מאשר את לוחות הזמנים ואת התקופה להשלמת העבודות שנקבעו בהודעת הספק המורשה כאמור בסעיף זה, או שהוא לא מאשרם.

לא אישר הגוף המבצע את לוחות הזמנים או את התקופה להשלמת העבודות, יהיה רשאי הגוף המבצע לבצע את העתקת התשתית הפסיבית בעצמו. הוראה זו שומרת על זכותו של הספק המורשה לבצע את העבודות להעתקת התשתית לגבי התשתית שבה הוא מחזיק, אך גם מגדרת את משך הזמן לביצוע העתקה כאמור. כמו כן ההסדר נועד להבטיח כי אם אכן הצדדים מסכימים להריגה מטווח הזמנים, החריגה תהיה קטנה ככל הניתן. יוזכר לעניין זה כי מדובר בקו תשתית שמיקומו היה ידוע וניתנה לספק המורשה האפשרות להתכונן ליום שבו תידרש העתקת התשתית הפסיבית.

נוסף על כך לנוכח העובדה כי הודעת הגוף המבצע נמסרת ביחס לתכנון המפורט להעתקת התשתית אשר אושר בהיתר טרם תחילת ביצוע העבודות, עולה כי ההסדר המוצע בסעיף זה נועד לטפל במחלוקות חריגות שהתעוררו לאחר שהחל הגוף המבצע בביצוע העבודות.

סעיף 18 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

בסעיף 16 לחוק המוצע נקבע כי בבקשה להעתקת התשתית יקבע הגוף המבצע את טווח הזמן האפשרי להעתקה אשר עד לסיומו יוכל הספק המורשה להשלים את העבודות.

ואולם קיימים מקרים שבהם קיימת מניעה לטעמו של הספק המורשה להשלמת ביצוע העבודות במסגרת טווח הזמן האפשרי להעתקה. במקרים אלה מוצע כי הספק המורשה יודיע על כך לגוף המבצע בתוך 7 ימים ממועד מסירת הבקשה להעתקת התשתית הפסיבית, כלומר לפני המועד שבו היה עליו להחזיר תשובה במקרה שבו לא הייתה קיימת מניעה כאמור, לפי סעיף 17(א) המוצע.

לסעיף קטן (ב)

הודיע הספק המורשה בתוך 7 ימים, כי קיימת מניעה מבחינתו לעמידה במועדים, ימסור על כך הודעה לגוף המבצע בתוך 45 ימים ממועד מסירת ההודעה להעתקת התשתית הפסיבית. בהודעה זו ינקוב מועד להשלמת העבודות להעתקת התשתית, אשר יהיה בסמוך ככל האפשר למועד הסיום של טווח הזמן האפשרי להעתקה שנמסר בבקשה להעתקת תשתית פסיבית על ידי הגוף המבצע לפי סעיף 16 לחוק המוצע.

- דחיית מועד בידי הגוף המבצע 19. (א) ראה הגוף המבצע כי בשל עיכוב בקידום מיום התשתי לא יהיה ניתן להתחיל בביצוע העבודות להעתקת התשתי הפסיבית, על ידי הספק המורשה, במועד לתחילת ביצוע העבודות שציין הספק המורשה בהודעת התשובה לפי סעיף 17(ב) או שציין בהודעת התשובה לפי סעיף 18(ג), יודיע על כך הגוף המבצע לספק המורשה לא יאוחר מ־21 ימים לפני המועד האמור, ויגיע להסכמה עם הספק המורשה על מועד מעודכן לתחילת ביצוע העבודות ועל לוחות הזמנים המעודכנים לביצוע אבני הדרך כפי שנקבעו בהודעת התשובה, ובלבד שפרק הזמן להשלמת ביצוע העבודות להעתקת התשתי הפסיבית לא יעלה על פרק הזמן שנקבע בהודעת התשובה של הספק המורשה.
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), נדחה המועד לתחילת ביצוע העבודות להעתקת התשתי הפסיבית בשל עיכוב בקידום מיום התשתי, בתקופה העולה על 12 חודשים, ימסור הגוף המבצע, מחדש, לספק המורשה, בקשה להעתקת תשתי פסיבית כאמור בסעיף 16.
- העתקת התשתי על ידי ספק מורשה 20. (א) ספק מורשה המבצע את העתקת התשתי הפסיבית בעצמו, לפי הוראות סעיפים 17 עד 19, יפעל בהתאם להודעת התשובה שמסר לפי סעיפים 17(ב) או 18(ב), לפי העניין, ואם התקיים האמור בסעיף 19(א) – גם בהתאם להסכמה שהגיעו אליה הספק המורשה והגוף המבצע לפי אותו סעיף.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 19 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

לנוכח העובדה כי הליכים לקידום מיזמי תשתי עשויים להימשך זמן רב, וכן כי ייתכנו שינויים בחלונות הזמנים האפשריים לביצוע עבודות העתקת התשתי הפסיבית, מוצע לקבוע כי גוף מבצע יעדכן את הספק המורשה במקרה שבו לא היה ניתן להתחיל בביצוע העבודות להעתקת התשתי הפסיבית במועדים שציין הספק המורשה בתשובתו כאמור בסעיף 17 לחוק המוצע, או בתשובה שמסר כאמור בסעיף 18(ב) ושאשרה על ידי הגוף המבצע כאמור בסעיף 18(ג). במקרה כאמור יודיע הגוף המבצע על העיכוב לא יאוחר מ־21 ימים לפני המועד שבו היה צריך הספק המורשה להתחיל בביצוע העבודות בפועל, וזאת כדי למנוע היערכות מיותרת של הספק המורשה לביצוע העבודות האמורות. הגוף המבצע והספק המורשה יגיעו להסכמות על מועד מעודכן לביצוע העבודות ועל לוח הזמנים המעודכן לביצוע, ובלבד שמשך הזמן שיימשכו העבודות יהיה אותו משך זמן שנקבע מראש בהודעת התשובה של הספק המורשה.

לסעיף קטן (ב)

בהמשך לסעיף קטן (א), ככל שמדובר בעיכוב העולה על 12 חודשים שהוא עיכוב משמעותי יחסית, אשר במהלכו עשויות להשתנות הנסיבות ובעקבות זאת עשויה להשתנות תשובת הספק המורשה, מוצע לקבוע כי הגוף המבצע ימסור לספק המורשה בקשה חדשה להעתקת תשתי פסיבית כך שההליך יתחיל מחדש ויחולו לעניין בקשה זו ההוראות בסימן משנה זה.

סעיף 20 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע להבהיר כי הספק המורשה המבצע את עבודות העתקת התשתי בעצמו ביחס לתשתי פסיבית של ספק מורשה בהתאם להוראות סימן משנה זה, יבצע אותן בהתאם להודעת התשובה שמסר ולא יחרוג מלוח הזמנים וסדרי העבודה אשר פורטו בה. כך יובטחו לוחות הזמנים ומשך הזמן לביצוע וכן תינתן ודאות מסוימת לגוף המבצע באשר למסגרות הזמנים ולעלויות ביצוע עבודות העתקת התשתי הפסיבית על ידי הספק המורשה.

(ב) הגוף המבצע יאפשר לספק המורשה לבצע את כל הפעולות הדרושות לשם ביצוע העתקת התשתית הפסיבית על ידו כאמור בסעיף קטן (א).

(א) לא מסר הספק המורשה הודעת תשובה בהתאם להוראות סעיפים 17 או 18(ב), עד תום התקופות האמורות באותם סעיפים, או לא החל הספק המורשה בביצוע העבודות להעתקת התשתית הפסיבית במועד לתחילת ביצוע העבודות שפירט בהודעת התשובה שנתן ובהתאם לאבני הדרך שפירט בה, וזאת אף על פי שהגוף המבצע פעל בהתאם להוראות סעיף 20(ב), יראו את הספק המורשה בתום התקופות האמורות או בחלוף אותו מועד, לפי העניין, כאילו הסכים שהגוף המבצע יבצע את ההעתקה כאמור בסעיף 17(א)(2).

(ב) ניתנה הסכמת הספק המורשה לכך שהגוף המבצע יבצע את ההעתקה, כאמור בסעיף 17(א)(2), או התקיים האמור בסעיף קטן (א), או לא אישר הגוף המבצע את לוחות הזמנים ופרק הזמן להשלמת העבודות שנקבעו בהודעת התשובה של הספק המורשה, לפי סעיף 18(ג), יבצע הגוף המבצע את העבודות להעתקת התשתית הפסיבית, בכפוף להוראות אלה:

(1) העבודות יבוצעו על ידי קבלן מוסמך לביצוע העבודות, שיבצע את העבודות בעצמו או באמצעות עובדיו, ולא באמצעות קבלן משנה; לעניין זה, "קבלן מוסמך" – מי שיש לו ניסיון של חמש שנים לפחות בביצוע עבודות להעתקת תשתית פסיבית בעבור ספק מורשה, והוא אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

המוצעים וההודעה כאמור לא אושרה על ידי הגוף המבצע, או שלא החל את עבודת העתקת התשתית במועד שבו התחייב להתחיל, יהיה הגוף המבצע רשאי לבצע בעצמו את עבודות העתקת התשתית ויראו בגוף המבצע כמי שקיבל את הסכמת הספק המורשה לביצוע עבודות העתקת התשתית הפסיבית.

לסעיף קטן (ב)

לצורך הבטחת זכותו של הספק המורשה כי לא תתקיים כל פגיעה בקו התשתית הפסיבית, וכדי שהעבודות יבוצעו בצורה מיטבית, מוצע לקבוע תנאים לביצוע עבודות העתקת התשתית הפסיבית על ידי הגוף המבצע כפי שיפורט להלן:

לפסקה (1)

ביצוע העבודות יהיה באמצעות קבלן מוסמך או באמצעות עובדיו, אך לא באמצעות קבלן משנה. לעניין זה קבלן מוסמך כהגדרתו בסעיף המוצע (המפנה לתקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (סיווג קבלנים רשומים), התשמ"ח-1988).

מוצע להבהיר כי גם על הגוף המבצע חלה חובה לאפשר לספק המורשה לבצע את כל הפעולות הדרושות לשם ביצוע העתקת התשתית הפסיבית בהתאם להודעת התשובה של הספק המורשה. בהתאם לאמור, במקרה שבו מנע או עיכב הגוף המבצע את ביצוע העבודות על ידי הספק המורשה בהתאם להודעת התשובה (כך לדוגמה) חל עיכוב בביצוע העבודות על ידי הספק המורשה בשל כך שעבדו בשטח קבלנים אחרים מטעמו של הגוף המבצע אשר לא אפשרו את עבודתו) לא יהיה ניתן לראות את הספק המורשה כגורם הנושא לאחריות לעיכוב ביחס למשך הזמן שבו התקיימה המניעה.

סעיף 21 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

כדי למנוע עיכוב בעבודות כתוצאה משתיקתו של ספק מורשה, מוצע לקבוע כי במקרים שבהם הספק המורשה לא השיב להודעה של גוף מבצע, או שהודעתו לא כללה את כל הנתונים הדרושים לפי סעיף 17(ב) לחוק המוצע או קבע כי אין ביכולתו לעמוד בלוח הזמנים

(א) קבלן הרשום בפנקס הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969¹⁸⁸, בקבוצת סיווג א' בענף 240 – הנחת קווי תקשורת ובקבוצת סיווג ג' בענף 200 – ענף ראשי כבישים, תשתית ופיתוח;
(ב) קבלן שהוסכם בין הספק המורשה לגוף המבצע;

(2) הספק המורשה יהיה רשאי להציב מפקח מטעמו באתר ביצוע העבודות; הגוף המבצע יישא בעלויות ההצבה של המפקח לפי פסקה זו, על פי תעריף שיקבע לעניין זה החשב הכללי במשרד האוצר;

(3) מייד עם השלמת העבודות להעתקת התשתית הפסיבית, ימסור הגוף המבצע הודעה על כך לספק המורשה, בכתב, ויראו את העבודות שביצע הגוף המבצע בקשר לתשתית הפסיבית כאילו בוצעו על ידי הספק המורשה, ובלבד שאם נקבעו תקנות לפי סעיף קטן (ג) – הגוף המבצע פעל לפיהן;

(4) קיבל הספק המורשה הודעה על השלמת העבודות לפי פסקה (3), יתחיל, בתוך 14 ימים ממועד מסירת ההודעה כאמור, בביצוע הסרת מיתקן הבזק וחיבורו לתשתית הפסיבית שהועתקה.

(ג) שר התקשורת, בהתייעצות עם שר האוצר, רשאי לקבוע הוראות לעניין אופן ביצוע עבודות ההעתקה של תשתית פסיבית בידי גוף מבצע.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (4)

לנוכח העובדה כי המנגנון בסעיף זה חל על קו תשתית הפסיבית בלבד וכי הגוף המבצע אינו מורשה על פי חוק לבצע את הניתוק והחיבור האמורים, מוצע לקבוע כי הספק המורשה יתחיל בביצוע הסרת מיתקן הבזק וחיבורו לתשתית הפסיבית שהועתקה בתוך 14 ימים ממועד קבלת ההודעה על השלמת העתקת התשתית הפסיבית על ידי הגוף המבצע.

לסעיף קטן (ג)

מוצע לקבוע כי שר התקשורת, בהתייעצות עם שר האוצר, יהיה רשאי לקבוע הוראות לעניין אופן ביצוע עבודות ההעתקה של תשתית פסיבית בידי גוף מבצע, כדי להבטיח את תקינות הרשת וביצוע נאות של עבודות העתקת התשתית הפסיבית על ידי הגופים המבצעים, ובכך לאפשר לספקים מורשים לאמץ, אם יבחרו בכך, את מנגנון העתקת התשתית הפסיבית על ידי גופים מבצעים.

לפסקה (2)

הספק המורשה יהיה רשאי להציב, על חשבון הגוף המבצע, מפקח מטעמו באתר העבודות אשר יצפה בעבודות העתקת התשתית הפסיבית כדי להבטיח שהוא אינו מתרשל באופן ביצוע העבודות האמורות וכי הן מתבצעות בהתאם לבקשה להעתקת התשתית שנמסרה על ידי הגוף המבצע או הסכמות אחרות שאלהן הגיעו הצדדים. עלויות הצבתו של המפקח ישולמו על ידי הגוף המבצע, בהתאם לתעריף שייקבע על ידי חשב הכללי בהוראות כספים ומשק (תכ"מ) הנקבעות מכוח הסכמות בתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1992. יובהר כי אין בהוראות סעיף זה כדי ליחס יחסי העסקה בין הגוף המבצע לבין המפקח.

לפסקה (3)

מייד עם השלמת העתקת התשתית הפסיבית ימסור הגוף המבצע הודעה על כך לספק המורשה, ויראו את העבודות כעבודות שבוצעו על ידי הספק המורשה, גם לעניין האחריות ביחס לקו התשתית הפסיבית וגם ביחס לחובות המיפוי כאמור בסעיף 5 לחוק המוצע.

¹⁸⁹ ס"ח התשע"ג, עמ' 18.

תחולת הוראות 22. (א) הוראות סימן משנה זה לא יחולו לגבי תשתית פסיבית שהיא קו תשתית שאינו ממופה כהגדרתו בסעיף 8.

(ב) לעניין העתקת תשתית פסיבית במסגרת סלילת דרך יחולו הוראות סימן משנה זה על אף הוראות סעיף 25 לחוק התקשורת למעט סעיף קטן (א)(1) סיפה של הסעיף האמור.

סימן משנה ג': עלויות העתקת קו תשתית ושרדוגו

עלויות העתקת קו 23. הגוף המבצע יישא בעלויות העתקת קו תשתית במסגרת מיזם תשתית, אלא אם כן הגוף המבצע וגוף התשתית שקו התשתית בהחזקתו, הסכימו אחרת.

שרדוגו קו תשתית 24. (א) ביקש גוף תשתית כי במסגרת העתקת קו תשתית בקשר עם מיזם תשתית, ייערך שדרוג של קו התשתית, יאפשר הגוף המבצע את שדרוג קו התשתית, אלא אם כן סבר כי בשל ביצוע השדרוג ייגרם עיכוב משמעותי בקידום מיזם התשתית. (ב) גוף התשתית יישא בעלויות שדרוג קו התשתית כאמור בסעיף זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 24 לחוק המוצע

מאחר שבמקרים שונים גוף התשתית אשר מחזיק או מפעיל את התשתית אשר העתקתה נדרשת מבקש לבצע החלפה של התשתית לסוג מתקדם יותר או להרחיבה, והדבר עשוי להשיא תועלת באופן שאינו פוגע במיזם, מוצע לקבוע כי גוף תשתית יהיה רשאי לבקש מהגוף המבצע לשדרג את קו התשתית.

מאחר ששרדוגו קו התשתית הוא אינטרס של גוף התשתית, יובהר כי על אף העובדה שהגוף המבצע הוא שיישא בעלויות העתקת התשתית בהתאם להוראות סעיף 23 לחוק המוצע, גוף התשתית הוא שיישא בעלויות השדרוג המבוקש על ידו. כמו כן, במטרה שלא לעכב את לוח הזמנים בפריקט, מוצע לקבוע כי הסדר זה יחול במקומות שבהם אין בשרדוגו קו התשתית כדי לעכב את ביצוע העבודות להקמת מיזם התשתית שבאחריות הגוף המבצע.

במקרה שבו התגלעה מחלוקת בין גוף התשתית לגוף המבצע בשאלה אם יש בביצוע השדרוג כדי לגרום לעיכוב משמעותי, רשאים הצדדים לפנות לוועדה לתיאום תשתיות, כהגדרתה בחוק משק הגז הטבעי, התשס"ב–2002, שאליה רשאים לפנות גם גופים פרטיים, בהסכמה ובתנאים המפורטים בחוק האמור, בין השאר בעניין סכסוך המעכב או העלול לעכב עבודות מיזם תשתית.

יצוין כי ייתכנו מצבים שבהם קיים בקו תשתית רכיב ישן שאינו מיוצר יותר במקרה זה, החלפת הרכיב האמור ברכיב חלופי מתאים, הדומה במהותו ובאיכותו לרכיב הישן, לא ייחשב שדרוג לצורך סעיף זה ועלותו תחול על הגוף המבצע.

סעיף 22 לחוק המוצע

מוצע להבהיר את היחס של הוראות סימן משנה זה ביחס להוראות אחרות בחוק המוצע ובחוק התקשורת. כך, מוצע לקבוע כי הוראות סימן משנה זה לא יחולו על קו תשתית פסיבית שהוא קו תשתית שאינו ממופה כפי שפורט לעיל. נוסף על כך, יובהר כי הוראות סעיף 23 לחוק המוצע לעניין הנשיאה בעלויות העתקת קו תשתית במסגרת קידום מיזם תשתית וכן הוראות סעיף 24 לחוק המוצע בעניין שדרוג תשתית יחולו גם על העתקת תשתית פסיבית בהתאם להוראות סימן המשנה המוצע.

כמו כן, נוכח העובדה כי ההסדר הקבוע בסימן משנה זה הוא הסדר מקביל להסדר הקבוע בסעיף 25 לחוק התקשורת, מוצע להבהיר כי לעניין העתקת תשתית פסיבית במסגרת סלילת דרך על ידי גוף מבצע יחולו הוראות סימן המשנה על אף הוראות סעיף 25 לחוק התקשורת, למעט סעיף קטן (א)(1) סיפה של הסעיף האמור הקובע כי סולל דרך שלא נתן הודעה על כך לספק המורשה, יישא בכל ההוצאות שנגרמו כתוצאה מכך לספק המורשה.

סעיף 23 לחוק המוצע

במטרה למנוע חיכוכים בין גוף מבצע לגוף תשתית, העשויים לעכב את השלמת ביצוע העתקת קו התשתית ובהתאם את קידום המיזם עצמו, מוצע לקבוע כי עלויות ביצוע עבודות העתקת קו התשתית הנדרש לצורך הקמת מיזם תשתית יוטלו על הגוף המבצע, שכן אילולא הקמת מיזם התשתית האמור לא הייתה נדרשת העתקתו של קו תשתית בתחומי התוכנית המאושרת.

סימן ב': הסרת חסמים נוספים

25. (א) על אף האמור בכל דין, נדרשה הסכמה מאת רשות מקרקעי ישראל, לצורך הקמת מיזם תשתית על ידי המדינה או מי מטעמה, או פעילות מסחרית נלווית למיזם כאמור, תיתן רשות מקרקעי ישראל הסכמה כאמור בתוך 45 ימים מהמועד שבו הוגשה לה הבקשה לכך.
- (ב) חלפו 45 ימים ולא התקבלה הסכמה מאת רשות מקרקעי ישראל כאמור בסעיף קטן (א), יראו את הבקשה להסכמה כמאושרת.
- (ג) התנתה רשות מקרקעי ישראל את הסכמתה בתנאים, לא יהיה במילוי תנאים אלה כדי לעכב את מתן ההסכמה.
- (ד) בסעיף זה –
- ”הסכמה” – לרבות הסכמה לקבלת היתר, או אישור אחר;
- ”מיזם תשתית” – למעט מיזם להפעלה או לתחזוקה של תשתית לאומית;
- ”פעילות מסחרית נלווית”, למיזם תשתית – שימוש בעל אופי מסחרי הנלווה לשימוש העיקרי בקרקע ובעל זיקה אליו, בהיקף שלא יעלה על 20% מהשטח הכולל המותר לבנייה המיועד למיזם התשתית, והכול בהתאם לזכויות הבנייה הקבועות בתוכנית כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה.
26. גורם מוסמך לא יתנה, במישרין או בעקיפין, מתן אישור, הסכמה, או ביצוע פעולה על ידו, שמבקש גוף מבצע לשם קידום מיזם תשתית, בכל תנאי שאינו נוגע במישרין למתן האישור או ההסכמה או לביצוע הפעולה כמבוקש.

הסכמת רשות
מקרקעי ישראל
להקמת מיזם
תשתית

איסור התניה

ד ב ר י ה ס ב ר

לביצוע פעולה שהתבקשה לצורך מיזם תשתית מסוים, בתנאי או בביצוע פעולה מצד הגוף המבצע אשר אינם קשורים במישרין לאותה בקשה שהתבקשה על ידי הגוף המבצע או לתנאיה.

יצוין כי סעיף זה מתייחס גם להסכמות ואישורים שאינם עולים כדי ”אישור פעולה” כהגדרתו בחוק זה, ובין השאר רלוונטיים גם לאישורים שנדרש גוף תשתית לתת במסגרת הליכי תיאום תשתיות. עם זאת, אין כאמור כדי לגרוע מסמכויות אחרות הנתונות בידי גורם מוסמך להטיל חובות על גוף מבצע או לאכוף ביצוע פעולות של גוף מבצע מכוח דין אחר.

כמו כן יובהר כי אין במטרת הסעיף כדי לגרוע מסמכותו של גורם מוסמך לקבוע תנאי שנועד להבטיח את התקיימות התנאים הדרושים כדי שיוכל לפקח, להפעיל או לתחזק את קווי התשתית שבהם הוא מחזיק אם יש בבקשה שעל הפרק כדי להשפיע עליהם באופן ישיר לרעה, או בנסיבות שבהן מתקיים חשש ממשי לפגיעה בפעילות הגורם המוסמך, בסמכויותיו או בחובותיו כגורם מוסמך, או

סימן ב': הסרת חסמים נוספים

סעיף 25 לחוק המוצע

כדי לייעל הליכי הקמת תשתיות ולקצר את הזמן הנדרש להקמת מיזם תשתית, מוצע לקבוע לוח זמנים קצוב של 45 ימים לעניין מתן הסכמה, לרבות הסכמה למתן היתר או אישור מאת רשות מקרקעי ישראל, וכן לקבוע כי אם לא התקבל אישור מעין זה במועד שנקצב, יראו את הבקשה כמאושרת. באופן דומה מוצע כי לוח הזמנים שהוקצב לרשות מקרקעי ישראל יחול בעניין שימוש סחיר נלווה בשטח המותר לבנייה של מיזם התשתית. יובהר כי הקמת שימוש סחיר נלווה זה יכולה להתרחש גם במהלך הפעלת מיזם התשתית עצמו.

סעיף 26 לחוק המוצע

מכיוון שבמקרים רבים גופים מבצעים, גופי תשתית וגורמים מוסמכים הם שחקנים חוזרים אשר נותנים שירותים זה לזה במספר רב של מיזמים ואתרים, מוצע להבהיר כי גורם מוסמך אינו רשאי להתנות מתן אישור

27. מניעת דרישה לביצוע עבודות גישוש לגבי מיקום קו תשתית שנבדק בעבר
- בוצע מיפוי תשתיות בידי גוף תשתית או גוף מבצע לפי סעיף 5, לא ידרוש גוף תשתית ביצוע עבודות גישוש, במסגרת מיזם תשתית, לגבי מיקום קו התשתית שלגביו בוצע המיפוי, עד תום חמש שנים ממועד ביצוע המיפוי, אלא אם כן התקיימו נסיבות חריגות שיש בהן כדי לגרום לשינוי פיזי בתנאי הקרקע העשוי להשפיע, ברמת ודאות גבוהה, על מיקומו של קו התשתית.
28. מניעת ביצוע חיתוך בדיקה או חפירת בדיקה בשטח שנבדק בעבר
- על אף ההוראות לפי חוק העתיקות, רשות העתיקות לא תדרוש לפי החוק האמור ביצוע חיתוך בדיקה בריבוע בדיקה שבו ביצעה בעבר חיתוך בדיקה או חפירת בדיקה, ולא תדרוש חפירת בדיקה בריבוע בדיקה שבו ביצעה בעבר חפירת בדיקה.
- פרק ג': נוהל פנייה לגורם מוסמך או גוף תשתית**
29. פרסום נוהל פנייה לגורם מוסמך
- (א) גורם מוסמך יפרסם באתר האינטרנט שלו נוהל פנייה מסודר אליו מגופים מבצעים בקשר למיזמי תשתית, שיכלול את כל אלה (בסעיף זה – נוהל הפנייה):

ד ב ר י ה ס ב ר

כדי להכביד באופן ממשי על ניהול קווי התשתית שהוא מחזיק או שעליהם הוא מפקח בהתאם לסמכויותיו.

סעיף 27 לחוק המוצע

כמו כן, מוצע לקבוע כי לא תידרש חפירת בדיקה נוספת בריבוע בדיקה שבו בוצעו בעבר חפירות בדיקה. יובהר כי מטרת הסעיף היא למנוע ביצוע חוזר ונשנה של חיתוכי בדיקה וחפירות בדיקה בשטח שנבדק בעבר ולא נמצא כי יש להמשיך בו את הבדיקות, וזאת כדי לייעל קידום מיזמי תשתית ולחסוך כפל עבודות.

לנוכח קביעת חובות העברת מיפוי התשתית למאגר המיפוי בהתאם לסעיפים 5 עד 7 לחוק המוצע, צפויה להשתפר איכות מיפוי התשתית המבוצעת החל ממועד כניסתו של החוק המוצע לתוקף.

פרק ג': פנייה לגורם מוסמך או גוף תשתית

סעיף 29 לחוק המוצע

במקרים רבים, אין הוראות בדיון הקובעות את לוחות הזמנים למענה לפניות ובקשות שמתקבלות, והמענה לפניות ולבקשות הנדרשות לטובת קידום של מיזמי תשתית מתעכב במשך פרקי זמן ארוכים. הקמה וקידום של מיזמי תשתית דורשים אישורים ותיאומים עם גורמים רבים, ולכן ההמתנה המצטברת למענה עלולה לעכב את הקמתם של מיזמים אלה באופן משמעותי.

לפיכך מוצע לקבוע כי גוף תשתית לא יהיה רשאי לדרוש ביצוע מחודש של עבודות גישוש לצורך איתור קווי תשתית אשר בוצע לגביו מיפוי 5 שנים קודם למועד הבקשה, ובלבד שהמיפוי בוצע לאחר כניסתו של החוק המוצע לתוקף.

הוראות אלה נועדו למנוע מצבים שבהם נדרשים גופים מבצעים לבצע או לאפשר את ביצוען של עבודות גישוש נוספות אף על פי שלו היה מבוצע מיפוי תשתיות מדויק ותואם להוראות החוק המוצע, היה ניתן לחסוך עבודה כפולה.

ההסדר המוצע בסעיף זה נועד להסדיר נושא זה, לקבוע לוחות זמנים סדורים למתן מענה, וליצור ודאות לגוף המבצע בנוגע לאורך התקופה לקבלת אישורים ומידע לפניית גופים מבצעים במסגרת קידום מיזמי תשתית. ההסדר חל כך שמצד אחד יוכלו גורמים מוסמכים לתת מענה איכותי ומעמיק בהתאם לפרק הזמן שקבעו בעצמם, ומצד שני לגופים המבצעים תהיה יכולת להיערך ולצפות את מסגרות הזמנים הצפויות לקידום המיזם.

אף שלעמדת גורמי המקצוע תשתיות אינן צפויות לזוז בפרק זמן של 5 שנים, מוצע לקבוע כי במקרים חריגים יתאפשר ביצוע גישוש גם אם טרם חלפו 5 שנים ממועד ביצוע העבודות הקודמות בשטח, וזאת אם קיימת ודאות גבוהה לתזוזת תשתיות בעקבות שינוי פיזי חריג של הקרקע, כגון רעידת אדמה משמעותית או בולען.

סעיף 28 לחוק המוצע

לסעיפים קטנים (א) ו-(ב)

כדי להגביר את הוודאות של גופים מבצעים בתכנון לוחות הזמנים במסגרת הקמת מיזם תשתית, מוצע לקבוע כי כל גורם מוסמך יפרסם באתר האינטרנט שלו את כלל פרטי המידע, המסמכים והאישורים הנדרשים לפי דין או הנחיות לשם הגשת בקשה לקבלת אישור פעולה או לשם פנייה לקבלת מידע מגורם מוסמך לצורך ביצוע עבודות לקידום מיזם תשתית, שעל גוף מבצע להגיש בעת ביצוע פנייה כאמור לאותו גורם מוסמך.

לנוכח החשיבות בקידום מיזמי תשתית, מוצע לקבוע כי במקרה שבו ביצעה רשות העתיקות חיתוך בדיקה או חפירת בדיקה, כהגדרת מונחים אלה לפי חוק העתיקות, התשל"ח-1978 (להלן – חוק העתיקות), על אף ההוראות לפי חוק העתיקות, לא תהיה רשות העתיקות רשאית לדרוש ביצוע חיתוך בדיקה באותו ריבוע בדיקה שבו בוצעו חיתוך בדיקה או חפירת בדיקה האמורים.

(1) פרטי המידע, המסמכים והאישורים הנדרשים לפי דין או הנחיות לשם פנייה לקבלת מידע מגורם מוסמך לצורך ביצוע עבודות לקידום מיזם תשתית;

(2) פרטי המידע, המסמכים והאישורים הנדרשים לפי דין או הנחיות, לשם הגשת בקשה לקבלת אישור פעולה מאת הגורם המוסמך לצורך ביצוע עבודות לקידום מיזם תשתית;

(3) פרקי הזמן למתן מענה לפנייה לקבלת מידע כאמור בפסקה (1) או למתן החלטה בבקשה לקבלת אישור פעולה כאמור בפסקה (2), בידי הגורם המוסמך, לרבות פרק הזמן להודעת הגורם המוסמך לפונה או למבקש, לפי העניין, בדבר אי-הגשת מלוא פרטי המידע, המסמכים והאישורים הנדרשים בהתאם להוראות פסקאות (1) או (2);

(4) מנגנון ההשגה או הערר שנקבעו בדין על החלטות הגורם המוסמך בבקשה לאישור פעולה, אם נקבעו.

(ב) נוהל הפנייה ישקף את הוראות הדין וההנחיות כאמור בסעיף קטן (א), ואין בהוראות הסעיף הקטן האמור כדי להקנות לגורם המוסמך סמכות לקבוע הוראות הסוטות מהן או לקבוע הוראות נוספות.

(ג) לא פרסם גורם מוסמך בנוהל הפנייה פרק זמן למתן מענה לפנייה לקבלת מידע או למתן החלטה בבקשה לקבלת אישור פעולה, כאמור בסעיף קטן (א)(3), ולא נקבע בדין או בהנחיות פרק הזמן האמור, ייתן הגורם המוסמך מענה לפנייה או ייתן החלטתו בבקשה, לפי העניין, לגוף המבצע, בתוך 30 ימים ממועד הגשת הפנייה או הבקשה, ואולם לענין בקשה לקבלת אישור פעולה הנדרש לצורך ביצוע מדידות או סקרים, לרבות סקר מים או סקר קרקע, ונטילת דגימות מהמים או מהקרקע – על הגורם המוסמך לתת את החלטתו בבקשה בתוך 14 ימים ממועד הגשתה.

ד ב ר י ה ס ב ר

הגוף המבצע את כלל פרטי המידע הנדרשים בהתאם לפרסום באתר האינטרנט, או למקרים בהם התעוררו בעיות לאור המידע שהוגש.

כאמור לעיל, יובהר כי במקרה שבו נקבעו נוהל, מועדים, או פרטי מידע על פי דין, ישקף הגורם המוסמך את הקבוע בדין ולא יתנה עליהם. עוד מוצע כי הגורם המוסמך יפרסם גם את מנגנון ההשגה או הערר שנקבעו בדין על החלטות הגורם המוסמך בבקשה לאישור פעולה, אם נקבעו.

לסעיף קטן (ג)

לצורך הבטחת תכליות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), מוצע לקבוע כי גורם מוסמך שלא פרסם בנוהל הפנייה אליו

יובהר כי אין בפרסום זה כדי להקנות לגורם מוסמך סמכויות נוספות על הסמכויות המוקנות לו בדין, וכי מטרת הפרסום היא לשקף ולעגן את התהליך הקיים בלבד. אם נקבעו מועדים בדין ביחס לאילו מן העניינים האמורים, יפרסם הגורם המוסמך מועדים אלה ולא יהיה רשאי להתנות עליהם. נוסף על כך יפרסם הגורם המוסמך את פרקי הזמן להחלטה בבקשה לקבלת אישור פעולה או למענה לפנייה לקבלת מידע על ידו, לפי העניין, וכן יפרסם את פרקי הזמן לצורך מתן הודעה לגוף המבצע. כך, יוכל הגוף המבצע לתכנן את קידום מיזם התשתית באופן מושכל וכן לדעת מתי עליו לצפות למענה. בנוסף מאפשר המנגנון המוצע שהות לגורם המוסמך לבחון את ההצעות שהתקבלו וכן לאפשר לו להתריע במצבים שבהם לא הגיש

(ד) כלל הגורמים המוסמכים יפרסמו את נוהלי הפנייה אליהם לפי סעיף זה לגבי המידע ולגבי אישורי הפעולה שבסמכותם לתת, ערב יום התחילה, לפי דין או הנחיות כאמור בסעיף קטן (א)(1) ו-(2), עד תום 120 ימים מיום התחילה; הוקנתה בדין לגורם מוסמך אחרי יום התחילה, סמכות לתת אישור פעולה נוסף כאמור בסעיף קטן (א)(2), יעדכן את נוהל הפנייה לגבי אותו אישור, בתוך 14 ימים מיום תחילתו של הדין האמור.

(א) בלי לגרוע מהוראות סעיף 29, גוף תשתית אשר גוף מבצע נדרש לבצע עימו תיאום תשתיות לצורך קידום מיזם תשתית, יפרסם באתר האינטרנט שלו נוהל פנייה אליו בידי גוף מבצע במסגרת תיאום תשתיות הכולל את פרקי הזמן למתן מענה לפנייה של גוף מבצע במסגרת תיאום התשתיות ואת פרטי המידע, המסמכים והאישורים הנדרשים לצורך מתן מענה כאמור.

(ב) לא פרסם גוף תשתית נוהל פניה אליו לפי סעיף קטן (א) ייתן מענה לכל פנייה של גוף מבצע אליו במסגרת תיאום תשתיות, בתוך 30 ימים ממועד הפנייה.

(ג) גוף תשתית יפרסם את נוהל הפנייה אליו לפי סעיף זה, עד תום 120 ימים מיום התחילה.

פרסום נוהל פנייה לגוף תשתית המקיים תיאום תשתיות 30.

ד ב ר י ה ס ב ר

כניסתו של החוק לתוקף, בתוך 120 ימים ממועד תחילתו של החוק המוצע. יצוין, כי לאחר השלמת פרסום הנוהל הראשוני, במקרה שבו הוקנתה לגורם המוסמך סמכות חדשה בדין למתן אישור פעולה, יעדכן הגורם המוסמך את הפרסום בתוך 14 ימים בלבד, ולא תינתן פעם נוספת תקופת היערכות בת 120 ימים.

סעיף 30 לחוק המוצע

בנוסף להוראות סעיף 28 לחוק המוצע, ומכיוון שגורם מוסמך כולל גם גופי תשתית הנדרשים לתת אישור פעולה על פי דין, מוצע לקבוע הסדר משלים ביחס לגופי תשתית. בהסדר כאמור ייקבע כי גוף תשתית אשר גוף מבצע נדרש לבצע עימו תיאום תשתיות יפרסם באתר האינטרנט שלו נוהל פנייה שאליו בידי גוף מבצע במסגרת תיאום תשתיות, הכולל פרטים בדומה לפרטים הנדרשים בהתאם לסעיף 28 לחוק המוצע. בהמשך לאמור מוצע לקבוע כי גוף תשתית אשר לא פרסם נוהל כנדרש, ייתן מענה לפנייה גוף מבצע בתוך 30 ימים ממועד הפנייה אליו במסגרת תיאום התשתיות. כמו כן מוצע כי תינתן תקופת היערכות של 120 ימים ממועד כניסת החוק לתוקף, בדומה להסדר המוצע בסעיף 28 לחוק המוצע.

מועדים, ואין ביחס לאישור או לבקשה הרלוונטית מועדים הקבועים בדין, יענה לפנייה בתוך 30 ימים ממועד הגשת הבקשה על ידי גוף מבצע.

כאמור, אין בהוראה זו כדי לגבור על מועדים אחרים לצורך מתן החלטה בבקשה לאישור או למענה לפנייה לקבלת מידע שנקבעו בדין. ואולם במקרה שהפנייה לגורם מוסמך הייתה בקשה לאישור פעולה הנדרש לצורך ביצוע מדידות או סקרים, לרבות סקר מים או סקר קרקע, ונטילת דגימות מהמים או מהקרקע, שהן פניות פשוטות יחסית ויכול שייענו במועדים קצרים יותר, מוצע לקבוע כי הגורם המוסמך יענה בתוך 14 ימים ממועד הפנייה אליו.

לסעיף קטן (ד)

לצורך מיפוי כלל האישורים, ההסכמות, והפניות שיכולות להיות מופנות אל גורם מוסמך, וכדי לאפשר לגורמים המוסמכים תקופת היערכות סבירה לצורך הפרסום בהתאם להוראות הסעיף, יובהר כי כלל הגורמים המוסמכים יפרסמו את נוהלי הפנייה אליהם לפי סעיף זה לגבי אישורי הפעולה והמידע שבסמכותם לתת לפי דין או הנחיות בהתאם להוראות הסעיף, אשר חלים במועד

חלק ג': מיזמי תשתית חיוניים

פרק א': קביעת מיזמי תשתית חיוניים

פרסום רשימת מיזמי תשתית חיוניים 31. שר האוצר יפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר את רשימת מיזמי התשתית החיוניים שתכלול כל מיזם תשתית בתחום תשתית המנוי בטור א' לתוספת הראשונה, שהוא מיזם להקמה, להפעלה או לתחזוקה של סוג תשתית לאומית המנוי בטור ב' לתוספת הראשונה, ואם נקבע לצד סוג התשתית, בטור ג' לתוספת האמורה, היקף פעילות למיזם או תנאי אחר – מתקיים לגביו היקף הפעילות או התנאי כאמור.

פרק ב': הסרת חסמים

סימן א': אישורים שבשתיקה

אישור שבשתיקה 32. (א) על אף הוראות כל דין, לא החליט גורם מוסמך בבקשה שהגיש לו גוף מבצע לקבלת אישור פעולה המופיע ברשימת האישורים שפורסמה ברשומות לפי סעיף 33 (בסימן זה – אישור שבשתיקה), בקשר עם מיזם תשתית חיוני, בתוך פרק הזמן שנקבע לגבי אותו אישור ברשימה האמורה, יראו את הגוף המבצע כאילו קיבל את אישור הפעולה בהתאם לבקשתו.

דבריו הסבר

חלק ג' לחוק המוצע: מיזמי תשתית חיוניים

פרק א': קביעת מיזמי תשתית חיוניים

סעיף 31 לחוק המוצע והתוספת הראשונה

בסעיף זה מוצע להגדיר מיזמי תשתית בתחומי החשמל, המים, הגז והדלק, התחבורה והפסולת, שהם בעלי השפעה ניכרת על הציבור ועל תחום הפעילות המשקי הרלוונטי להם, ושקיים אינטרס ציבורי משמעותי לקידום, כמיזמי תשתית חיוניים. מפתח חשיבותם ומהותם של מיזמים אלה מבין כלל מיזמי התשתית, מוצע לקבוע כי תינתן להם עדיפות על ידי גורמים מוסמכים כאמור בסעיף 4 לחוק המוצע, וכן כי יינקטו צעדים ייעודיים להסרת חסמים אופייניים למיזמים מסוג זה, כאמור בפרק ב' לחלק ג' לחוק המוצע.

הצורך בתיעוד מיזמי תשתית חיוניים ובקביעת הסדרים ייעודיים כאמור נובע מכך שהגורמים המעורבים בקידום של מיזמי תשתית חיוניים – גופים מבצעים, גופי תשתית וגורמים מאסדרים – נתונים למגבלות שונות ובהן מגבלות זמן וכוח אדם, ועל כן נדרש פתרון מערכתי כמוצע בחוק.

מוצע כי מיזמי התשתית החיוניים יהיו אלה הכלולים בתוספת הראשונה לחוק המוצע. כל מיזם תשתית הנכלל בתחום תשתית כמפורט בתוספת הראשונה, שהוא מיזם להקמה, להפעלה או לתחזוקה של סוג תשתית לאומית המפורט בתוספת האמורה והמקיים את התנאים הקבועים לצד סוג התשתית, בתוספת האמורה, ככל שקבועים תנאים כאמור, ייחשב כמיזם תשתית חיוני. כמו כן, כדי לייצר ודאות ביחס לקבוצת מיזמי התשתית החיוניים, מוצע

לקבוע כי רשימת מיזמי התשתית החיוניים תפורסם ברשומות וכן באתר האינטרנט של משרד האוצר. יובהר כי פרסום הרשימה הוא פרסום טכני אשר אין בו שיקול דעת באשר לזהות המיזמים אשר ייכללו ברשימה, וכי רשימת המיזמים תיקבע בהתאם לתנאי הסף הקבועים בתוספת הראשונה להצעת החוק.

פרק ב': הסרת חסמים

סימן א': אישורים שבשתיקה

סעיף 32 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

ככלל, כל עוד לא נקבע אחרת בחוק, ברירת המחדל בדין הישראלי היא כי לצורך קבלת אישור מגורם המוסמך לתיתו על פי דין, על הגורם המוסמך להפעיל את שיקול דעתו ולקבל החלטה בפועל לתת אישור למי שביקש זאת. במצב זה, העדר תגובה של גורם מוסמך כמוה כסירוב לבקשה. נכון להיום, כך הדבר גם ביחס לחלק הארי של האישורים הנדרשים לצורך קידום של מיזמי תשתית חיוניים.

במדינות שונות בעולם, כמו גם בהקשרים מסוימים בדין הישראלי, התקבל מודל שונה ולפיו, בנסיבות מסוימות, בהתקיים התנאים שנקבעו בחוק, יראו את מי שביקש אישור מגורם מוסמך כמי שקיבל אישור כאמור, אף אם הגורם המוסמך לא נתן אישור בפועל (להלן – אישור בשתיקה). משמעות הדבר היא כי במקרים אלה, בהתקיים התנאים הקבועים בחוק, ובחלוף תקופת זמן שהוגדרה, העדר תגובה מצידו של גורם מוסמך שקיבל בקשה לתת אישור ייחשב כמתן אישור, ויראו את המבקש, לכל דבר ועניין, כאילו קיבל מן הגורם המוסמך אישור בפועל. אימוצם של הסדרי אישור בשתיקה נועדה לצמצם את

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), הגיש גוף מבצע בקשה לאישור פעולה שהוא אישור שבשתיקה, והתקיימו נסיבות שבשלן נוכח הגורם המוסמך כי תחולת הוראות סעיף קטן (א) לגבי אותו אישור ובאותן נסיבות עלולה להביא לסכנה ממשית ומיידית לשלומם, לביטחונם, לבריאותם או לבטיחותם של אדם או של הציבור, רשאי הוא להודיע לגוף המבצע, בכתב, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, בתוך פרק הזמן האמור בסעיף קטן (א), כי הוראות הסעיף הקטן האמור לא יחולו לגבי מתן האישור כאמור; הודיע הגורם המוסמך כאמור, ימסור את פירוט הנימוקים גם לשר האוצר ולשר הממונה על ביצוע החוק שמכוחו נותן הגורם המוסמך את אישור הפעולה.

רשימת האישורים
שבשתיקה 33.

(א) גורם מוסמך יבחן את כל אישורי הפעולה שבסמכותו לתת לגופים מבצעים בקשר עם מיזמי תשתית ויחליט אילו מהאישורים כאמור יראו אותם כאישורים שבשתיקה לענין סעיף 32, ואילו מהאישורים כאמור לא יראו אותם כאישורים שבשתיקה לענין הסעיף האמור בשל כך שהפיקתם לאישורים שבשתיקה יש בה כדי לסכן את שלום הציבור, לביטחונם, לבריאותם או לבטיחותם.

(ב) כל גורם מוסמך יגיש לשר האוצר, בתוך 180 ימים מיום התחילה את אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

הסעיף המוצע עוסק במקרים פרטניים שבהם ביקש גוף מבצע אישור שהוגדר כאישור שניתן לתיתו בשתיקה, אך הגורם המוסמך סבור שמתן אישור שבשתיקה באותו מקרה בחלוף הזמן שהוגדר על ידו לפי סעיף 33(ג) (לחוק המוצע עלול להביא לסכנה ממשית ומיידית לשלומם, לביטחונם, לבריאותם או לבטיחותם של אדם או של הציבור, וזאת לאור נסיבות הבקשה ומהותה.

במקרים אלה יהיה הגורם המוסמך רשאי להודיע לגוף המבצע, בכתב ומנימוקים מיוחדים שיירשמו, בתוך פרק הזמן שבו הוא נדרש לתת מענה בהתאם לפרק הזמן אשר פורסם כאמור בסעיף 33(ג) (לחוק המוצע, כי לא יחול הסדר אישור שבשתיקה ביחס לבקשתו המסוימת האמורה. בהמשך לאמור וכדי לקיים מעקב באשר לאופן וישומה של הוראה זו, ימסור גורם מוסמך את פירוט הנימוקים כאמור גם לשר האוצר ולשר הממונה על יישום החוק שמכוחו פועל הגורם המוסמך.

סעיף 33 לחוק המוצע

לסעיפים קטנים (א) עד (ג)

לצורך קביעת סוגי האישורים אשר יראו בהם כאישורים בשתיקה לענין סעיף 32 לחוק המוצע, יובהר כי על גורם מוסמך לבחון את כלל אישורי הפעולה שבסמכותו לתת לגופים מבצעים, ולקבוע על אילו מבין כלל האישורים האמורים יחול הסדר האישור שבשתיקה, ועל אילו אישורים לא יחול הסדר כאמור בשל כך

הנטל הבירוקרטי המוטל על גורמים מפוקחים הנדרשים לקבלת אישורים במקרים המתאימים, והוא מאפשר צמצום של זמני המתנה לקבלת אישורים.

כחלק מההסדר המקיף שמוצע לקבוע בחוק זה לטובת קידום המהיר והיעיל של מיזמי תשתית חיוניים, מוצע כי לגבי חלק מהאישורים שנדרש גוף מבצע לקבל בקשר למיזם תשתית מגורם מוסמך, יאומץ מנגנון של "אישור בשתיקה". לפי המוצע, גוף מבצע המבקש לקבל אישור בקשר למיזם תשתית חיוני, יוכל לקבל אישור בשתיקה אם מדובר בסוג אישור שנקבע ככזה כפי שיפורט להלן, זאת בחלוק המועד הרלוונטי שקבע הגורם המוסמך לפי סעיף 33 לחוק המוצע ביחס לאותו אישור.

הסדר זה יתגבר על ההוראות הקבועות כיום בדיון הקיים שלפיהן על הגוף המבצע לקבל אישור בפועל מאת הגורם המוסמך לגבי סוגי האישורים שייקבע כך לגביהם, יראו את האישור כאילו ניתן על ידי הגורם המוסמך גם אם לא קיבל החלטה בענין בתוך המועד שקבע לכך והגוף המבצע ייראה כמי שקיבל את האישור בפועל לפי דין לכל דבר ועניין.

החלת ההסדר על מיזמי תשתית חיוניים נדרש בשל החשיבות הרבה לעמידה בלוחות הזמנים להשלמת המיזם וליצירת ודאות לגוף המבצע ולציבור. יובהר כי אין בהוראות הסעיף כדי לגרוע מסמכותו של גורם מוסמך להחליט בבקשה בתוך פרק הזמן שקבע לכך, או לדחות את בקשת הגוף המבצע, ובלבד שהסירוב יהיה מוצדק ומנומק.

(1) רשימה של אישורי הפעולה שבסמכותו לתת, שלגביהם החליט לפי סעיף קטן (א) שיראו אותם כאישורים שבשתיקה; ברשימה כאמור יפרט הגורם המוסמך לגבי כל אישור את פרק הזמן שלאחריו יהפוך האישור לאישור שבשתיקה לפי הוראות סעיף 32; פרק הזמן כאמור ייקבע בהתאם לפרק הזמן שפורסם בנוהל הפנייה לגורם המוסמך לפי סעיף 29(א)(3), ולעניין אישור שלא פורסם לגביו פרק זמן כאמור – בהתאם להוראות סעיף 29(ג);

(2) רשימה של אישורי הפעולה שבסמכותו לתת, שלגביהם החליט לפי סעיף קטן (א) שלא יראו אותם כאישורים שבשתיקה, ויפרט לגבי כל אישור כאמור מדוע יש בהפיכתו לאישור שבשתיקה כדי לסכן את שלום הציבור, ביטחונו, בריאותו או בטיחותו כאמור באותו סעיף קטן.

(ג) שר האוצר יפרסם ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר רשימה הכוללת את כל אישורי הפעולה שבסמכותם של גורמים מוסמכים לתת לגופים מבצעים בקשר עם מיזמי תשתית, שיראו אותם כאישורים שבשתיקה לעניין סעיף 32, ואת פרק הזמן לגבי כל אישור כאמור שלאחריו יראו אותו כאישור שבשתיקה לפי הסעיף האמור, והכול על פי הרשימות שהעבירו לו הגורמים המוסמכים לפי סעיף קטן (ב)(1).

(ד) החליט גורם מוסמך כי יש לערוך שינוי ברשימה שפורסמה ברשומות לגבי אישורי הפעולה שבסמכותו לתת, יודיע על כך לשר האוצר ושר האוצר יעדכן את הפרסום ברשומות ובאתר האינטרנט לפי סעיף קטן (ג).

ד ב ר י ה ס ב ר

האישורים או את המועדים הנקובים למתן מענה הנקובים לצידם של אישורים אלה.

לסעיפים קטנים (ד) ו-(ה)

מאחר שייתכנו שינויים ברשימה אשר תפורסם על ידי השר, הן בנוגע למסגרות הזמנים והן בנוגע לסוגי האישורים אשר ייכללו ברשימה האמורה, מוצע כי גורם מוסמך יעדכן מזמן לזמן את שר האוצר לגבי שינויים אשר ברצונו לערוך ברשימה שפורסמה לפי סעיף 31 לחוק המוצע. שר האוצר יפרסם את העדכון ברשומות.

כמו כן, אם בחלוף למעלה מ-180 ימים מתחילתו של החוק המוצע, תוקנה לגורם מוסמך סמכות חדשה בדיון ליתן אישור פעולה, יבחן הגורם המוסמך אישור זה, יקבע אם ניתן לסווגו כאישור שבשתיקה או לא לפי סעיף 33, ויעביר את החלטתו בנוגע לאישור האמור לשר האוצר. החלטתו תועבר בתוך 14 ימים ממועד התחילה של הדיון אשר הקנה את הסמכות ויחולו לגבי החלטה זו הוראות סעיף 33(ב) ו-(ג) לחוק המוצע, שר האוצר יעדכן את הרשימה בהתאם לעדכון שיימסר לו.

שהפיכתם לאישורים שבשתיקה עשויה לסכן את שלום הציבור, ביטחונו, בריאותו או בטיחותו.

בהמשך לאמור וכדי לשקף את אופן הפעלת שיקול דעתו של אותו גורם מוסמך במסגרת גיבוש הרשימה, מוצע לקבוע כי הגורם המוסמך יעביר לשר האוצר בתוך 180 ימים דוח המפרט את כלל האישורים שתחת סמכותו אשר לא נקבעו כאישור שבשתיקה, ויצרף נימוק להשאתם כאישורים רגילים, לרבות פירוט מדוע יש בהחלת הסדר אישור שבשתיקה על סוגי אישורים אלה כדי לסכן את שלום הציבור ובטיחותו.

נוסף על כך, לצורך הבטחת הוודאות באשר לזהות האישורים שייקבעו כאישור שבשתיקה מוצע לקבוע כי פרט לדוח האמור לעיל, יעביר הגורם המוסמך למשרד האוצר רשימה המפרטת את פירוט האישורים שנקבעו על ידו כאישורים שניתן לקבלם שבשתיקה, וכן את המועד לגבי כל אחד מהם, אשר מעת שחלף יראו באישור כאישור שבשתיקה לפי סעיף 32 המוצע. שר האוצר יפרסם רשימה זו ברשומות. יודגש כי פרסום זה הוא טכני במהותו, וכי לא יהיה בסמכות שר האוצר להוסיף, לגרוע או לשנות את סוגי

(ה) הוקנתה בדין לגורם מוסמך סמכות לתת אישור פעולה נוסף כאמור בסעיף קטן (א), אחרי תום התקופה האמורה בסעיף קטן (ב), יבחן הגורם המוסמך את האישור בהתאם להוראות סעיף קטן (א) ויודיע לשר האוצר, בכתב, בתוך 14 ימים מיום תחילתו של הדין האמור, אם יראו אותו כאישור שבשתיקה לעניין סעיף 32 ויחולו הוראות סעיף קטן (ב)(1) או שאין לראותו כאישור שבשתיקה ויחולו הוראות סעיף קטן (ב)(2); קיבל שר האוצר הודעה כאמור – יעדכן את הפרסום ברשומות ובאתר האינטרנט לפי סעיף קטן (ג).

(א) על אף הוראות סעיף 33, ועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות שהוקמה לפי הוראות סעיף קטן (ג) (בסעיף זה – ועדת השרים), בהתייעצות עם הגורם המוסמך, רשאית לקבוע כי אישור פעולה שבסמכותו של גורם מוסמך לתת לגופים מבצעים בקשר עם מיזמי תשתית, שאינו כלול ברשימה שפורסמה ברשומות לפי סעיף 33, יראו אותו כאישור שבשתיקה לעניין סעיף 32, לאחר ששקלה את התועלת הצפויה מכך לקידום מיזמי תשתית חיוניים, ובלבד שמצאה כי אין בהפיכת האישור לאישור שבשתיקה כדי לסכן את שלום הציבור, ביטחונו, בריאותו או בטיחותו.

(ב) קבעה ועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות לפי סעיף קטן (א) כי יראו אישור פעולה כאישור שבשתיקה, תודיע על כך לגורם המוסמך, והגורם המוסמך יודיע על כך לשר האוצר כאמור בסעיף 33(ד). בתוך 14 ימים, לשם עדכון הפרסום ברשומות ובאתר האינטרנט; בהודעה כאמור יודיע הגורם המוסמך לשר האוצר על פרק הזמן שלאחריו יהפוך האישור לאישור שבשתיקה בהתאם לפרק הזמן שפורסם בנוהל הפנייה לגורם המוסמך לפי סעיף 29(א)(3), ואם לא פורסם פרק זמן כאמור לגבי אותו אישור – בהתאם להוראות סעיף 29(ג).

34. קביעת אישורים שבשתיקה בידי ועדת השרים לענייני תשתיות לאומיות

ד ב ר י ה ס ב ר

שהוועדה שקלה את התועלת הצפויה מכך לקידום מיזמי תשתית חיוניים וכי הוועדה סברה, שעל אף עמדת הגורם המוסמך אין בהפיכת האישור לאישור שבשתיקה כדי לסכן את שלום הציבור, ביטחונו, בריאותו או בטיחותו.

מוצע לקבוע בהמשך להחלטת הוועדה, כי אם אישור פעולה ייקבע על ידי הוועדה כאישור שבשתיקה, היא תודיע זאת לגורם המוסמך, אשר יודיע על כך לשר האוצר בצירוף הודעה על פרק הזמן הנדרש שלאחריו יהפוך האישור לאישור שבשתיקה ושר האוצר יפרסמו ברשומות.

ועדת השרים האמורה לא תהיה רשאית להתערב בקביעת פרקי זמן שנקבעו על ידי הגורם המוסמך לצורך מתן מענה לפניות ולבקשות, וקביעתה תהיה רק ביחס לסוג האישורים אשר ייכלל ברשימה. לגורם המוסמך הסמכות הבלעדית לקביעת פרקי הזמן למענה בהתאם להוראות סימן זה אם לא נקבעו על פי דין, כיוון שקיימת חשיבות רבה לעצמאותו של הגורם המוסמך בקביעת פרקי הזמן למתן

סעיף 34 לחוק המוצע

לסעיפים קטנים (א) ו-(ב)

מוצע לקבוע כי ועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות שתוקם בהתאם להוראות סעיף 34(ג) לחוק המוצע תהיה רשאית, לאחר התייעצות עם הגורם המוסמך, לקבוע כי אישור פעולה כלשהו ייראה כאישור שבשתיקה, גם אם הגורם המוסמך לא כלל אותו ברשימה שפורסמה לפי סעיף 33(ג) כיוון שסבר שסיווגו כאישור שבשתיקה יש בו כדי לסכן את שלום הציבור, ביטחונו, בריאותו או בטיחותו. זאת כדי ליצור מנגנון ביקורת חיצוני אשר יבחן את שיקוליו של הגורם המוסמך בקובעו את רשימת האישורים שבשתיקה, בראייה רחבה ובשים לב לאינטרס הציבורי בקידום של מיזמי תשתית חיוניים.

מוצע כי החלטת ועדת השרים לענייני תשתיות בדבר קביעת אישור פעולה כאישור שבשתיקה תיעשה רק לאחר

(ג) תוקם ועדת שרים לענייני תשתיות חיוניות, ואלה שחבריה:

(1) ראש הממשלה – והוא יהיה יושב ראש הוועדה;

(2) שר האוצר – והוא יהיה ממלא מקום יושב ראש

הוועדה;

(3) שר הפנים;

(4) השר הממונה על ביצוע החוק שמכוחו הגורם

המוסמך נותן את אישור הפעולה אשר בעניינו התכנסה

הוועדה.

(ד) היו הדעות בוועדת השרים חלוקות בעניין מסוים,

תכריע דעתו של יושב ראש הוועדה.

(א) ניתן לגוף מבצע אישור שבשתיקה לפי סעיף 32, יחולו

לעניין האישור כאמור כל ההוראות החלות לפי דין לגבי אותו

אישור פעולה הניתן בפועל על ידי הגורם המוסמך, ובכלל

זה ההוראות לעניין קביעת תנאים באישור ולעניין ביטול

האישור, התלייתו או הגבלתו.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), ניתן לגוף מבצע אישור

שבשתיקה והתקיימו נסיבות שבשלן נוכח הגורם המוסמך

כי המשך פעולתו של הגוף המבצע לפי האישור שבשתיקה

עלול להביא לסכנה ממשית ומיידית לשלומם, לביטחונם,

לבריאותם או לבטיחותם של אדם או של הציבור, רשאי הוא

להתלות באופן מיידי את האישור, אף בלי שנתן לגוף המבצע

הזדמנות להשמיע את טענותיו, ובלבד שייתן לו הזדמנות

כאמור בהקדם האפשרי לאחר מכן.

מעמד אישור
שבשתיקה

35.

ד ב ר י ה ס ב ר

המוסמך, אשר יכול לקבוע בו תנאים, להגבילו, להתלותו

או לבטלו, וכן מוסמך הגורם המוסמך או כל גורם אחר

שהוקנתה לו הסמכות לכך לתת לגוף המבצע הפועל לפי

אישור כאמור, הוראות חירום או הנחיות מיידיות הקבועות

בדין שבסמכות אותם גורמים לתת לגוף המבצע לשם

מניעת סכנה ממשית לשלומם, לביטחונם, לבריאותם או

לבטיחותם של אדם.

לסעיף קטן (ב)

עקב החשש כי עשויות במקרים מסוימים להתעורר

נסיבות שבהן ניתן אישור שבשתיקה במקום שבו המשך

ביצוע העבודות על ידי הגוף המבצע לאור האישור

שבשתיקה עשוי להביא לסכנה ממשית ומיידית לשלומם,

לביטחונם, לבריאותם או לבטיחותם של אדם, יהיה הגורם

המוסמך רשאי להתלות באופן מיידי את האישור, וזאת אף

בלא שערך שימוע לגוף המבצע בעניין ההתליה כאמור.

עם זה, מובהר כי הגורם המוסמך ישמע את הגוף

המבצע בהקדם האפשרי לאחר התליית האישור שבשתיקה

כאמור, ולאחר שמיעת טענותיו יהיה רשאי לפעול בהתאם

לסמכותו על פי דין ובכלל זה: לקבוע תנאים נוספים

מענה אשר לטעמו יאפשרו טיפול ראוי בבקשות שעשויות להתקבל כאישורים שבשתיקה.

לסעיף קטן (ג)

בהמשך להוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) מוצע

לקבוע את הרכב הוועדה. מכיוון שוועדה זו תמנה 4

חברים, מוצע לקבוע כי במקרה שבו היו הדעות חלוקות

בין חברי הוועדה ולא יהיה רוב לאחר הצדדים, תכריע

דעתו של יושב ראש הוועדה. יצוין כי ועדה זו תתכנס גם

ביחס לסמכויות שיוקנו לה במסגרת התיקונים העקיפים

המבוצעים בחוק התכנון והבנייה במסגרת החוק המוצע,

והרכבה יהיה בשינויים המפורטים בהגדרה בחוק התכנון

והבנייה המוצעת במסגרת התיקונים העקיפים.

סעיף 35 לחוק המוצע

לסעיף קטן (א)

אישור שבשתיקה הוא אישור פעולה לכל דבר ועניין,

ואין בכך שמדובר באישור שבשתיקה כדי לגרוע מסמכויות

הגורם המוסמך או מכל הוראה החלה לפי דין על אותו

אישור פעולה. בהתאם לכך אישור שבשתיקה כאמור, ככל

אישור אחר הניתן בפועל, נותר כפוף לסמכותו של הגורם

"גורם מוסמך ארצי" – כמשמעותו בפסקה (1) להגדרה "גורם מוסמך ארצי" שבסעיף 7(ה) לחוק רישוי עסקים, ברשות המקומית;
 "נותן אישור" – כל אחד מאלה:

- (1) נותן אישור כמשמעותו בסעיף 6(א) לחוק רישוי עסקים;
- (2) גורם מוסמך ארצי כמשמעותו בפסקאות (2) עד (4) להגדרה "גורם מוסמך ארצי" שבסעיף 7(ה) לחוק רישוי עסקים;
- "רישיון עסק" – רישיון או היתר שניתן לפי חוק רישוי עסקים; רשות הרישוי המקומית – כמשמעותה בסעיף 5(א)(1) לחוק רישוי עסקים;
- "תנאי רישיון עסק" – תנאי מוקדם, תנאי הרישיון או תנאי נוסף ברישיון, כמשמעותם בסעיף 7(א)(1) לחוק רישוי עסקים.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 36 לחוק המוצע

לצורך סימן זה שעניינו הקמת ועדת ההשגות, סמכויותיה ואופן פעילותה, מוצע לקבוע את ההגדרות האלה:

להגדרה "גורם מוסמך ארצי" – מוצע לקבוע כי גורם מוסמך ארצי לעניין סימן זה יהיה גורם מוסמך ארצי כמשמעותו בפסקה (1) להגדרה "גורם מוסמך ארצי" שבסעיף 7(ה) לחוק רישוי עסקים, שבו נקבע כי גורם מוסמך ארצי יהיה ראש רשות הרישוי המקומית שבתחומה נמצא העסק או עובד בכיר אחר מקרב עובדיה שראש הרשות הרישוי האמורה הסמיך לעניין זה.

להגדרה "נותן אישור" – מאחר שתכלית הסעיף היא הקמת ועדת השגות אשר תדון באופן הפעלת שיקול דעתה של רשות הרישוי המקומית, אך לא תהיה מוסמכת לגרוע מסמכויות או לדון בהחלטות של גורמים אחרים המוסמכים לקבוע הוראות לעניין מתן רישיון עסק לפי חוק רישוי עסקים, מוצע לקבוע כי "נותן אישור" לצורך סעיף זה יהיה נותן אישור כמשמעותו בסעיף 6(א) לחוק רישוי עסקים, קרי כל אחד מהשרים האלה: השר להגנת הסביבה, השר לביטחון הפנים, השר העבודה, השר החקלאות, השר הבריאות והשר לביטחון לאומי או מי שכל אחד מהשרים האמורים הסמיכו לכך, בהתאם להוראות סעיף 6(א) לחוק רישוי עסקים; וכן גורם מוסמך ארצי כמשמעותו בפסקאות (2) עד (4) להגדרה "גורם מוסמך ארצי" שבסעיף 7(ה) לחוק רישוי עסקים.

ברישיון או לתקנם, לבטל את האישור או לתת כל הוראה אחרת שלה הוא מוסמך על פי דין.

סימן ב': רישוי עסקים

לסימן ב' כללי

חלקים רבים במיזמי תשתית בתחומי רשויות מקומיות, אשר מספקים צרכים לאומיים ומשקיים נרחבים, טעונים רישוי לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן – חוק רישוי עסקים). ונדרשים בקבלת רישיון עסק שניתן על ידי רשות הרישוי המקומית, כמשמעותה בסעיף 5(א) (1) לחוק רישוי עסקים.

על רקע האמור, וכדי לצמצם תופעת ה-NIMBY (not in my backyard) ברשויות המקומיות חרף החשיבות הלאומית במיזמים מסוג זה, מוצע להקים בסימן זה ועדת השגות, לעניין השגות של גוף מבצע על החלטות רשות הרישוי המקומית או הגורם המוסמך הארצי ברשות הרישוי המקומית, בקשר לבקשות שהגיש גוף מבצע כאמור במסגרת מיום תשתית חיוני. מטרת סימן זה לצמצם את העיכובים הנגרמים למיזמי תשתית חיוניים כתוצאה מסירובה של רשות מקומית לתת רישיון עסק או החלטתה לקבוע בו תנאים בשל שיקולים שאינם עולים בקנה אחד עם תכליות חוק רישוי עסקים והוראותיו. קביעת מנגנון זה צפויה גם לצמצם את הצורך לפנות לערכאות משפטיות וכן, לנוכח הרכב ועדת ההשגות כמפורט להלן, לקדם פתרונות מעשיים לצורך מתן רישיון עסק במסגרת מיום תשתית חיוני שיש אינטרס ציבורי רב לקידומו.

תוקם ועדה שתפקידה להחליט בהשגות של גוף מבצע על החלטות רשות הרישוי המקומית או גורם מוסמך ארצי, כמפורט להלן, בנוגע לרישיון עסק בקשר עם מיזם תשתית חיוני:

- (1) סירוב רשות הרישוי המקומית לבקשת הגוף המבצע לקבל רישיון עסק; לעניין זה, "סירוב" – לרבות אי-קבלת החלטה בבקשה לקבלת רישיון עסק לאחר שחלפו 60 ימים ממועד הגשת הבקשה לרשות הרישוי המקומית;
- (2) התניית תנאי רישיון עסק בלא סמכות;
- (3) התניית תנאי רישיון עסק שיש בהם כדי לסכל את מתן רישיון העסק או שאינם קשורים במישרין לעיסוק שבשלו נדרש רישיון העסק.

ד ב ר י ה ס ב ר

החוק. מכיוון שמטרתה של ועדת ההשגות היא לבחון את אופן הפעלת שיקול הדעת של רשות הרישוי המקומית ולא להיכנס בנעליהם של נותני האישור שטרם מסרו את עמדתם, בנסיבות אלה (של אי-מתן החלטה בשל אי-הגשת עמדת נותני האישור הנעשית כדין), תהיה זו השגה מוקדמת, שוועדת ההשגות לא תהיה רשאית לראות בה סירוב של רשות הרישוי המקומית.

בנוסף, ניתן להגיש השגה במקרים שבהם התנתה רשות הרישוי המקומית (או גורם ארצי מוסמך) את רישיון העסק בלא סמכות או שהתנו תנאים שיש בהם כדי לסכל את מתן רישיון העסק או שאינם קשורים במישרין לעיסוק שבשלו נדרש רישיון העסק.

כמפורט לעיל, מטרתה של ועדת ההשגות היא לדון באופן הפעלת שיקול דעתה של רשות הרישוי המקומית. יובהר כי ועדת ההשגות אינה אמורה לשים את עצמה בנעלי רשות הרישוי המקומית (או בנעלי הגורם הארצי המוסמך) בעת קבלת ההחלטה, אלא עליה לבחון אם אופן הפעלת שיקול הדעת של מי מהם נעשה בהתאם לסמכותם על פי חוק רישוי עסקים ותכליות החוק האמור.

לעיתים ייתכנו מצבים שבהם רשות הרישוי המקומית אינה מסרבת לתת רישיון עסק, ואולם בפועל היא מתנה בו תנאים (או תנאים מוקדמים לשם מתן רישיון העסק) שאינם קשורים באופן ישיר לעסק שבעבורו התבקש הרישיון האמור, או שהיא קובעת בו תנאים שאינם סבירים, עד כדי סיכולה של אפשרות לפעול בהתאם לרישיון העסק. כדי לצמצם תופעה זו, מוצע להסמיך את ועדת ההשגות לדון בהשגות בעניין תנאי רישיון כאמור. בהקשר זה יובהר כי מדובר בתנאים שנקבעו על ידי רשות הרישוי המקומית או גורם מוסמך ארצי כהגדרתו בסימן זה בלבד, ואין הכוונה להסמיך את ועדת ההשגות להיכנס בנעליהם של נותני האישור, כהגדרתם בסימן המוצע, או לגרוע מהוראותיהם.

להגדרה "רישיון עסק" – מובהר כי בהתאם להגדרה זו ניתן להגיש השגה לפי סימן זה לגבי כל רישיון או היתר שניתן (או שטרם ניתן) לפי חוק רישוי עסקים, ובכלל זה היתר זמני והיתר מזורז.

להגדרה "רשות הרישוי המקומית" – מוצע לקבוע כי השגות לפי סימן זה יוגשו בעניין עסקים הנמצאים בתחומה של רשות מקומית. בהתאם, רשות הרישוי לעניין סימן זה יהיה ראש הרשות המקומית או מי שהוא הסמיכו לכך.

להגדרה "תנאי רישיון עסק" – מוצע לקבוע כי ניתן להגיש השגה לפי סימן זה הן לגבי תנאי מוקדם (תנאי שיש לקיימו לפני שיינתן רישיון או היתר), הן לגבי תנאי הרישיון (התנאים הקבועים ברישיון או ההיתר) והן לגבי תנאי נוסף ברישיון (תנאי שהוסף לאחר מתן הרישיון או ההיתר).

סעיף 37 לחוק המוצע

מוצע להקים ועדת ההשגות שתפקידה יהיה להחליט בהשגות של גוף מבצע על החלטות רשות הרישוי המקומית או גורם מוסמך ארצי (לרבות החלטות של גורם מוסמך ארצי בהשגה על החלטות רשות הרישוי המקומית), לעניין רישיון עסק בקשר עם מיזם תשתית חיוני, כמפורט בסעיף.

כדי למנוע מצבים שבהם הקמת ועדת ההשגות תגרום לאפקט מצנן (קרי שרשות רישוי מקומית תימנע לקבל החלטה בבקשה לרישיון עסק המוגשת על ידי גוף מבצע בקשר עם מיזם תשתית חיוני), מוצע לקבוע כי ניתן להגיש השגה לוועדת ההשגות לא רק על סירוב פוזיטיבי לתת רישיון עסק אלא גם במצב שבו רשות הרישוי לא קיבלה החלטה בבקשה למתן רישיון עסק לאחר שחלפו 60 ימים ממועד הגשת הבקשה לרשות הרישוי המקומית. בהקשר זה, יובהר כי בהתאם להוראות לפי חוק רישוי עסקים ייתכן שהעיכוב במתן מענה על ידי רשות הרישוי המקומית נובע מכך שלא כל נותני האישורים העבירו לה את עמדתם בבקשה, בשל הארכת מועדים המותרת לפי

- (1) עובד משרד האוצר, שימנה שר האוצר, והוא יהיה יושב ראש הוועדה;
- (2) עובד משרד הפנים, שימנה שר הפנים;
- (3) עובד משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, שימנה שר התחבורה והבטיחות בדרכים;
- (4) עובד משרד האנרגיה והתשתיות, שימנה שר האנרגיה והתשתיות;
- (5) עובד משרד הבריאות, שימנה שר הבריאות;
- (6) עובד המשרד להגנת הסביבה, שימנה שר להגנת הסביבה;
- (7) עובד המשרד לביטחון לאומי, שימנה שר לביטחון לאומי;
- (8) עובד משרד החקלאות ופיתוח הכפר, שימנה שר החקלאות ופיתוח הכפר;
- (9) עובד משרד העבודה, שימנה שר העבודה.

(ב) שר המוסמך למנות חבר ועדה, ימנה לו ממלא מקום קבוע מקרב עובדי משרדו.

39. (א) גוף מבצע ראשי להגיש השגה לוועדת ההשגות על החלטת רשות הרישוי המקומית או הגורם המוסמך הארצי, כאמור בסעיף 37, בתוך 60 ימים מיום קבלת ההחלטה, אלא אם כן החליטה ועדת ההשגות להאריך את התקופה האמורה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 39 לחוק המוצע

עניינו של סעיף זה בכללים להגשת השגה על החלטת רשות הרישוי המקומית (או הגורם המוסמך הארצי). כדי להבטיח כי השגות יוגשו בתוך מועד סביר ממועד החלטת הרשות המקומית וכן לספק ודאות, הן לגוף המבצע והן לרשות הרישוי המקומית שקיבלה את ההחלטה שעליה מוגשת ההשגה, מוצע לקבוע כי גוף מבצע יהיה ראשי להגיש השגה לוועדת ההשגות עד 60 ימים מיום החלטת רשות הרישוי או הגורם המוסמך, אלא אם כן החליטה ועדת ההשגות להאריך את המועד.

יצוין כי מנגנון ההשגה הקבוע בסעיף זה אינו מנגנון ההשגה היחיד על החלטה בקשר עם רישיון עסק. כך, סעיף 52 לחוק רישוי עסקים קובע כי מבקש רישיון, היתר זמני או היתר מזוור, הרואה את עצמו נפגע ממסמך או מתנאי שדרשו ממנו רשות הרישוי המקומית או נותן אישור כמשמעותם בחוק האמור, יהיה ראשי להגיש השגה על כך לרשות הרישוי המקומית או לנותן האישור, לפי העניין. לצורך הבטחת הוודאות ומניעת החלטות סותרות בין מנגנון ההשגה הקבוע בחוק רישוי עסקים ובין המנגנון

סעיף 38 לחוק המוצע

מוצע לקבוע כי הרכב הוועדה יכלול תמהיל מאוזן של נציגי המשרדים השונים, אשר יש בו כדי לשקף את האינטרסים הכרוכים בקידום מיום התשתית החיוני, את אינטרס הרשות המקומית וכן את האינטרסים המקצועיים הכרוכים במתן רישיון עסק.

כך, מוצע לקבוע כי הוועדה תכלול תשעה נציגים כלהלן: עובד משרד האוצר אשר ישמש כיושב ראש הוועדה, וכן עובד משרד הפנים, עובד משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, עובד משרד האנרגיה והתשתיות, עובד משרד הבריאות, עובד המשרד להגנת הסביבה, עובד המשרד לביטחון לאומי, עובד משרד החקלאות ופיתוח הכפר ועובד משרד העבודה.

כל אחד מחברי הוועדה ימונה בידי השר האמון על המשרד הממשלתי הרלוונטי. בנוסף, לצורך הבטחת פעילותה השוטפת של ועדת ההשגות, מוצע לקבוע כי הגורם הממנה ימנה גם ממלא מקום קבוע מקרב עובדי המשרד הרלוונטי.

(ב) לא תוגש השגה לפי סעיף קטן (א) על החלטת רשות הרישוי המקומית כל עוד תלויה ועומדת השגה שהוגשה באותו עניין לגורם מוסמך ארצי לפי סעיף 57 לחוק רישוי עסקים.

(ג) הגשת השגה כאמור בסעיף קטן (א) אינה מתלה את תוקפה של ההחלטה, כל עוד לא החליטה ועדת ההשגות אחרת.

(א) ועדת ההשגות תחליט בהשגה שהוגשה לה לא יאוחר מתום 45 ימים מהמועד שבו הוגשה לה, ובלבד שנתנה הזדמנות לרשות הרישוי המקומית, ולעניין השגה על החלטת גורם מוסמך ארצי – גם לגורם המוסמך הארצי, להגיב על ההשגה כפי שתורה; הוועדה רשאית להאריך את התקופה האמורה, מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ב) קיבלה ועדת ההשגות את ההשגה, בחלקה או במלואה, תורה על תיקון ההחלטה ורשאית היא להורות, בין היתר, על כל אחד מאלה:

(1) מתן רישיון עסק;

(2) ביטול תנאי רישיון עסק או שינויים;

(3) התניית תנאי רישיון עסק.

(ג) ועדת ההשגות רשאית להתלות את תוקפה של החלטה שהוגשה לגביה השגה, עד לקבלת החלטתה בהשגה.

ד ב ר י ה ס ב ר

על החלטת גורם מוסמך ארצי – גם לגורם המוסמך הארצי להגיב להשגה, כפי שתורה הוועדה. הוועדה תוכל להאריך את מספר הימים לקבלת החלטה, כפי שנקבעו בסעיף קטן זה, מטעמים מיוחדים שיירשמו. יצוין כי השגה של גוף מבצע אינה מתלה את תוקפה של ההחלטה שהתקבלה ושעליה הוגשה ההשגה, אלא אם כן החליטה על כך ועדת ההשגות.

לסעיפים קטן (ב) ו-(ד)

כאמור, סמכויותיה של ועדת ההשגות יהיו לדון בהשגה על החלטות של רשות הרישוי המקומית ושל גורם מוסמך ארצי. ועדת ההשגות תהיה מוסמכת לקבל את ההשגה, בחלקה או במלואה. בהמשך לאמור, מוצע לקבוע כי במקרה שבו קיבלה ועדת ההשגות את ההשגה, בחלקה או במלואה, תורה לרשות הרישוי המקומית כיצד לפעול בהתאם להכרעתה, ובמסגרת החלטתה כאמור תוכל להורות לרשות הרישוי המקומית לעשות כל פעולה שבתחום סמכותה לפי חוק רישוי עסקים (כגון מתן רישיון עסק, ביטול תנאי רישיון עסק או התניית תנאי לרישיון עסק). יובהר כי ההשגה של גוף מבצע תתבצע על אופן הפעלת שיקול הדעת של רשות הרישוי או של הגורם המוסמך הארצי ברשות המקומית, ולא ניתן להשיג על החלטות נותני האישור. בהתאם לכך, מובהר כי מאחר

סמכויות ועדת ההשגות

40.

המוצע במסגרת סימן זה, מוצע להבהיר כי הגוף המבצע לא יהיה רשאי להגיש השגה על החלטת רשות רישוי מקומית בהתאם להוראות סימן זה, במקרים שבהם קיימת השגה תלויה ועומדת באותו עניין שהוגשה לגורם מוסמך ארצי לפי סעיף 57 לחוק רישוי עסקים.

יצוין כי אין משמעות הוראה זו כי על הגוף המבצע למצות את מנגנון ההשגה בהתאם לחוק רישוי עסקים קודם להגשת השגה לפני ועדת ההשגות, ומובהר כי גוף מבצע יהיה רשאי להשיג בפני ועדת ההשגות גם אם לא פנה כלל לרשות המקומית כאמור בסעיף 57 האמור. עם זאת, יובהר שאם החליט הגוף המבצע להשיג לגורם המוסמך לפי חוק רישוי עסקים, לא ישיג לפני ועדת ההשגות עד לקבלת תשובתו של הגורם המוסמך, או, לחלופין, עד משיכת ההשגה שהגיש לגורם המוסמך.

סעיף 40 לחוק המוצע

לסעיפים קטנים (א) ו-(ג)

מוצע לקבוע כי ועדת ההשגות תדון ותחליט בבקשה שניתנה לה על ידי גוף מבצע לא יאוחר מתום 45 ימים מהמועד שבו פנה אליה הגוף המוסמך. כמו כן, לצורך קיום הליך בחינה תקין שבו נשמעים הצדדים הרלוונטיים למחלוקת, מוצע לקבוע כי טרם מתן החלטתה תיתן ועדת ההשגות לרשות הרישוי המקומית (ואם ההשגה הוגשה

(ד) ועדת ההשגות לא תחליט לגבי תנאי רישיון עסק שקבע נותן אישור או החלטות נותן אישור, אף אם נכללו בהחלטה שהוגשה לגביה השגה.

41. פעולת רשות הרישוי המקומית בהתאם להחלטת ועדת ההשגות קיבלה ועדת ההשגות את ההשגה כאמור בסעיף 40(ב), תפעל רשות הרישוי המקומית בהתאם להחלטת ועדת ההשגות, בתוך 14 ימים ממועד קבלת ההחלטה.

42. סדרי עבודת הוועדה (א) המניין החוקי לישיבות ועדת ההשגות יהיה רוב חבריה ובהם יושב ראש הוועדה.

(ב) החלטת ועדת ההשגות תתקבל ברוב דעות המשתתפים בישיבת הוועדה שבה התקבלה ההחלטה; היו הדעות שקולות, תכריע דעתו של יושב ראש הוועדה.

(ג) ועדת ההשגות תקבע את סדרי עבודתה וסדרי דיוניה, אם לא נקבעו לפי חוק זה.

43. תוקף החלטות הוועדה קיום ועדת ההשגות, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו מחמת שהתפנה מקומו של חבר הוועדה, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שיכהנו בה רוב חבריה.

ד ב ר י ה ס ב ר

החלטות הוועדה יתקבלו ברוב דעות החברים המשתתפים בישיבת הוועדה שבה התקבלה ההחלטה, וכן לתת זכות הכרעה ליושב ראש הוועדה במקרה שבו היו הדעות בוועדה שקולות בעת ההצבעה על החלטה מסוימת.

סעיף 43 לחוק המוצע

לנוכח העובדה כי מדובר בוועדה מרובת חברים אשר עיכובים בהחלטותיה עשויים לגרום לנזקים כלכליים וציבוריים רבים, מוצע לקבוע כי פינוי מקומו של חבר בוועדה, הן בנסיבות טבעיות והן מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, וכן מצב שבו לא מונה אחד או יותר מחברי הוועדה על ידי הגורם הממנה מלכתחילה, לא יפגעו בתוקף החלטות הוועדה, סמכויותיה או קיומה. הוראה זו תחול בכפוף לכך שיכהנו בוועדה רוב חבריה, וזאת כדי לאזן בין הצורך להגן על פעילותה של הוועדה והמשך קיומה כוועדה מתפקדת אל מול הצורך לשמור על האינטרסים שמייצגים רוב החברים הנכללים בה.

שוועדת ההשגות לא תדון בהחלטות נותני אישור, לא תהיה הוועדה רשאית גם לדון בהחלטות המבוססות על החלטות נותני אישור, ובכלל זה לא תהיה רשאית להקל מתנאים שנקבעו ברישיון עסק בהתאם להוראת נותן אישור.

סעיף 41 לחוק המוצע

כדי למנוע מצב שבו משתהה רשות הרישוי המקומית למלא את החלטתה של ועדת ההשגות וכדי לקדם את מיזם התשתית החיוני בהקדם האפשרי, מוצע לקבוע כי רשות הרישוי המקומית תפעל בהתאם להחלטת ועדת ההשגות בתוך 14 ימים מיום קבלת ההחלטה.

סעיף 42 לחוק המוצע

מוצע לקבוע הוראות כלליות באשר לסדרי העבודה העקרוניים של ועדת ההשגות. כך, מוצע לקבוע כי המניין החוקי לישיבות ועדת ההשגות יהיה רוב חבריה, ובלבד שנכח בישיבה יושב ראש הוועדה. כמו כן מוצע לקבוע כי

סימן ג': הסרת חסמים נוספים

44. תיאום באמצעות המערכת הלאומית לתיאום תשתיות
- תיאום תשתיות לשם קידום מיזם תשתית חיוני ייעשה באמצעות המערכת הלאומית לתיאום תשתיות; לעניין זה, "המערכת הלאומית לתיאום תשתיות" – מערכת ממוחשבת לתיאום תשתיות שאת פרטיה פרסם המנהל הכללי של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים באתר האינטרנט של המשרד.
45. אישור הסדרי תנועה
- פנתה רשות תימורון מקומית לקצין משטרה, לפי פקודת התעבורה, לצורך התייעצות עימו בקביעת הסדר תנועה, במסגרת מיזם תשתית חיוני, יחולו הוראות אלה:
- (1) קצין המשטרה ימסור לרשות התימורון המקומית את עמדתו לפנייה בתוך 30 ימים, ואולם רשאי קצין המשטרה, עד תום התקופה כאמור, להאריכה, בהודעה בכתב לרשות התימורון המקומית, בתקופה נוספת שלא תעלה על 30 ימים;
- (2) לא מסר קצין המשטרה את עמדתו עד תום התקופה כאמור בפסקה (1), יראו אותו בתום אותה תקופה כאילו אישר את הסדר התנועה כפי שפירטה רשות התימורון המקומית בפנייתו.
46. החזרת שטח ליד רשות מקומית עם השלמת ביצוע העבודות לקידום מיזם תשתית חיוני
- בוצעו עבודות לקידום מיזם תשתית חיוני בשטח המצוי בתחומה של רשות מקומית (בסעיף זה – שטח ביצוע העבודות), והשטח הועבר לשם כך מידי הרשות המקומית לידי הגוף המבצע, יחולו לעניין סיום המיזם והחזרת השטח לידי הרשות המקומית, ההוראות כמפורט להלן:

ד ב ר י ה ס ב ר

סימן ג': הסרת חסמים נוספים

סעיף 44 לחוק המוצע

בכמה החלטות ממשלה מן השנים האחרונות (החלטה מס' 1074, החלטה מס' 1838 והחלטה מס' 202) ניתנו הוראות להשלמת המערכת הממוחשבת לבקשת היתרים והרשאות בעבור שלבי התכנון המפורט וכן נקבעו הוראות לעניין הליכי רישוי וביצוע בתהליכי תיאום תשתיות בין חברות תשתית, בעלי תשתית ובעלי תשתית תקשורת. כמו כן נקבע במסגרת ההחלטות האמורות כי שרת התחבורה, שר האנרגיה, שר התקשורת ושר האוצר, בתיאום עם רשות החברות הממשלתיות יפנו אל הגופים האמורים בבקשה כי יבצעו את כל תהליכי תיאום התשתיות ביניהם באמצעות המערכת הלאומית לתיאום תשתיות שהוקמה כאמור בהחלטות אלה.

בהמשך לאמור, לאחר תחילת הפעלתה של המערכת, נרשמה הצלחה ביכולתה של המערכת לייעל את הליכי תיאום התשתיות בין הגופים השונים. עם זאת, תיאום תשתיות באמצעות המערכת הלאומית לתיאום תשתיות מתבצע כיום על בסיס וולונטרי בלבד, ולא חלה חובה משפטית לעשות כן. על כן, מוצע לקבוע בסעיף זה כי כלל תיאום התשתיות לשם קידום של מיזמי תשתית חיוניים, ייעשה באמצעות המערכת האמורה.

סעיף 45 לחוק המוצע

לטובת הקמת מיזמי תשתית חיוניים, בייחוד במרחבים אורבניים וצפופים, נדרשים שינויים רבים בהסדרי התנועה אשר כוללים את רשות התימורון המקומית, הגוף המבצע והמשטרה כמפורט בתקנה 18 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

כדי לאפשר את אישור הסדרי התנועה בלוחות זמנים קצרים לצורך קידום מיזם תשתית, ובכך למנוע עיכובים הנגרמים בשל המנגנון הקיים לאישור הסדרי תנועה זמניים, מוצע לקבוע הסדר מיוחד לעניין התייעצות עם קצין משטרה לצורך קביעת הסדרי תנועה במסגרת מיזמי תשתית חיוניים.

בהמשך לאמור מוצע לקבוע כי שתיתו של קצין משטרה למשך תקופה העולה על הזמנים הקבועים בסעיף תיראה כמתן הסכמתו להסדר התנועה המוצע על ידי רשות התימורון. עם זאת, קצין המשטרה יהיה רשאי להאריך את התקופה למענה בתקופה קצובה נוספת, ובלבד שעשה זאת בפרק הזמן שנקבע למענה בהתאם להוראות הסעיף.

סעיף 46 לחוק המוצע

כיום, כאשר גופים מבצעים, מבצעים עבודות בתחומי רשות מקומית, הסמכות והאחריות על השטח

- (1) הגוף המבצע יודיע לרשות המקומית, בכתב, על המועד המתוכנן לסיום המיזם, 60 ימים לפחות לפני המועד האמור;
- (2) הרשות המקומית תודיע לגוף המבצע, בכתב, על ליקויים שהתגלו, אם התגלו, בעבודות שבוצעו, בתוך 30 ימים ממועד קבלת ההודעה כאמור בפסקה (1);
- (3) לא הודיעה הרשות המקומית על ליקויים, כאמור בפסקה (2), תקבל לידיה בחזרה את שטח ביצוע העבודות עד תום התקופה כאמור בפסקה (1);
- (4) הודיעה הרשות המקומית לגוף המבצע על ליקויים, כאמור בפסקה (2), במהלך התקופה האמורה באותה פסקה, יפעל הגוף המבצע לתיקונם; הושלמו התיקונים, ימסור הגוף המבצע הודעה על כך, בכתב, לרשות המקומית, והרשות המקומית תקבל לידיה בחזרה את שטח ביצוע העבודות עד תום 7 ימים ממועד קבלת ההודעה כאמור או עד תום התקופה כאמור בפסקה (1) – לפי המאוחר;
- (5) הרשות המקומית לא תסרב לקבל לידיה בחזרה את שטח ביצוע העבודות במועדים כאמור בפסקאות (3) או (4), לפי העניין, ולא תתנה בתנאים את קבלת השטח לידיה כאמור.
- (א) במתן רישיון לפי סעיפים 15 ו-15א לפקודת היעירות, במסגרת מיזם תשתית חיוני, ישקול פקיד היעירות גם את השיקולים כמפורט להלן, ורשאי הוא לשקול שיקולים אלה בלבד:

47. הפעלת שיקול
דעת מכוח פקודת
היעירות

ד ב ר י ה ס ב ר

למצב שבו יושב השטח לרשות המקומית (אין הכוונה לגרוע מחובותיו של גוף מבצע להשיב את מצב השטח לקדמותו לפני השבתו לרשות המקומית).

מובהר כי מועד הודעתו של הגוף המבצע לקראת סיום העבודות לא יהיה בעיצומן של העבודות לביצוע מיזם התשתית עצמו, אלא לקראת סופן, כך שיהיה ביכולתה של הרשות המקומית לבחון את הצורך בתיקון ליקויים סמוך להשלמת המיזם.

תכליתו של מנגנון זה היא לייעל את תהליך המסירה של השטח לידי הרשות המקומית ואין בו כדי לגרוע מחובות הגוף המבצע להשיב את המצב לקדמותו בסיום העבודות. כמו כן, אין בהוראות סעיף זה כדי להוסיף זכויות נוספות לרשות המקומית מלבד השבת השטח לקדמותו על ידי הגוף המבצע.

סעיף 47 לחוק המוצע

לפי פקודת היעירות, לצורך כריתה של אילן מוגן או עץ בוגר נדרש רישיון כריתה אשר יינתן על ידי פקיד היעירות. הצורך בקבלת רישיון כאמור מתעורר לא פעם בקשר למיזם תשתית חיוני, שאז נדרש הגוף המבצע, בין כלל האישורים הנדרשים, לקבל רישיון מפקיד היעירות. בהתאם לפקודת היעירות, לצורך מתן רישיון זה על פקיד היעירות לשקול

שבו מבוצעות העבודות, עוברות לידי הגוף המבצע למשך תקופת העבודות. בהתאם לכך, פעמים רבות מתעוררות מחלוקות לעניין התכולות הנדרשות בעת החזרת השטח לאחריות הרשות ואיכותן, והרשות המקומית מסרבת לקבל לידיה חזרה את השטח בלא שדרוגו.

לפיכך, כדי לייעל את תהליך קבלת השטח חזרה לידי הרשות המקומית בסיומן של עבודות לביצוע מיזם תשתית חיוני, ולצמצם השתת עלויות בקשר לשטח לאחר סיום מיזם התשתית החיוני על תקציב הפרויקט, מוצע לקבוע כי רשות מקומית לא תהיה רשאית לסרב לקבל חזרה לחזקתה את השטח לאחר שהסתיימו העבודות להקמת מיזם התשתית החיוני, אם מצבו של השטח הושב לקדמותו כפי שהיה טרם ביצוע עבודות מיזם התשתית החיוני.

כדי להבטיח את השבתו של השטח במצב תקין לידי הרשות המקומית, מוצע לקבוע מנגנון שבו הגוף המבצע יודיע לרשות המקומית 60 ימים קודם לסיום עבודות ההקמה של מיזם תשתית, בהמשך להודעה זו, תינתן לרשות המקומית הזדמנות להעביר בתוך פרק זמן של 30 ימים את הערותיה בנוגע לליקויים שנותרו בשטח והשטח יושב לידיה לאחר תיקון הליקויים.

לעניין זה, ההודעה בנוגע לסיום העבודות תתייחס למועד סיום הכולל את השלמת חובות הגוף המבצע באשר

(1) החשיבות שיש בקידום מיזם התשתית החיוני בלי לסטות מהתוכנית המאושרת;

(2) הנזק שייגרם בשל עיכוב בלוחות הזמנים לקידום של מיזם התשתית החיוני כתוצאה מאי־מתן הרישיון, לעומת התועלת הציבורית שיש בקידום מיזם התשתית תוך עמידה בלוחות הזמנים שנקבעו;

(3) העלויות הנוספות לביצוע מיזם התשתית החיוני כתוצאה מאי־מתן רישיון.

(ב) לצורך שקילת השיקולים המפורטים בסעיף קטן (א) יביא פקיד היעירות בחשבון את עמדת הגוף המבצע כפי שתובא לפניו.

חלק ד': מיזמי תשתית חיוניים מועדפים

פרק א': קביעת מיזמי תשתית חיוניים מועדפים

הממשלה, לפי הצעת ראש הממשלה ושר האוצר, תקבע, בהחלטתה, רשימה של עד 10 מיזמי תשתית חיוניים שיהיו מיזמי תשתית חיוניים מועדפים, ובלבד שמתקיימים לגבי כל מיזם כאמור התנאים כמפורט להלן:

(1) המיזם נדרש לצורך אספקת שירות או משאב חיוניים לציבור ויש דחיפות בביצועו;

(2) המיזם הוא בעל כדאיות כלכלית, נובעת ממנו תועלת משקית משמעותית, ועיכוב במשך ביצעו יגרמו ברמת ודאות גבוהה לנזק משמעותי למשק או לאינטרס ציבורי;

ד ב ר י ה ס ב ר

היערות הנדרש לתת רישיון בקשר למיזם תשתית חיוני, בתוספת התחשבות בעמדת הגוף המבצע.

חלק ד' לחוק המוצע: מיזמי תשתית חיוניים מועדפים

פרק א': קביעת מיזמי תשתית חיוניים מועדפים

סעיף 48 לחוק המוצע

מוצע להסמיך את הממשלה לקבוע עד עשרה מיזמי תשתית חיוניים אשר חשיבותם והתועלת המשקית מקידומם היא הגדולה ביותר, שיוגדרו "מיזמי תשתית חיוניים מועדפים", ואשר יחולו לגביהם כל התנאים האלה: מדובר במיזם תשתית חיוני הנדרש לצורך אספקת שירות או משאב חיוניים לציבור ויש דחיפות בביצועו, הוא בעל כדאיות כלכלית ונובעת ממנו תועלת משקית משמעותית, כך שעיכוב במשך ביצעו יגרמו ברמת ודאות גבוהה לנזק משמעותי למשק או לאינטרס ציבורי, וכן כי מיזם התשתית האמור או תוצריו (למשל מים מותפלים או חשמל) ישמשו אוכלוסייה בהיקף נרחב. בנוסף, לנוכח העובדה כי מוצע לקבוע בחוק הוראות בנוגע להסרת חסמים ייעודיים הנוגעים למיזמי תשתית חיוניים מועדפים, מוצע כי קריטריון להגדרת מיזם תשתית חיוני מועדף יהיה גם כי תחולת הוראות החוק המוצע הנוגעות למיזם תשתית חיוני מועדף, תסיר חסמים משמעותיים או תמנע עיכובים

שיקולים ביחס לסוג העץ, בריאותו, גילו ופרמטרים נוספים שיהיו ייתן רישיון לכרייתה.

כדי לאזן בין האינטרס לשמירה על עצים לבין הצורך בקידום מיזם תשתית חיוני, מוצע כי פקיד היעירות ישקול, בבואו להכריע על אודות מתן רישיון כריתת עצים כאמור גם שיקולים הנוגעים להקמת התשתית והנזק שייגרם כתוצאה מאי־מתן רישיון, ובהם:

(1) החשיבות שיש בקידום המיזם על פי התוכנית המקורית, ובלי לשנות את התוכנית המאושרת. לעניין זה יצוין כי בתכנון מיזם התשתית קיים תכלול של גורמים לצורך יעילות המיזם וטיובו. כך למשל התכנון בנוגע לתחנות המטרו כולל בתוכו מגוון שיקולים תכנוניים, אשר יהפכו את התחנות נוחות לציבור. בהתאם לכך לעיתים קיימת חשיבות מרבית לשמירה על תוואי המיזם ולהוצאתו אל הפועל כפי שתכנון;

(2) הנזק שייגרם בשל עיכובים בלוחות הזמנים לעומת התועלת הציבורית שיש בקידום המיזם;

(3) העלויות הנוספות לביצוע מיזם התשתית שייגרמו כתוצאה מאי־מתן הרישיון על ידו.

יצוין כי ההוראות האמורות מעגנות, הלכה למעשה, את מכלול השיקולים הנשקלים כבר היום על ידי פקיד

(3) המיזם או תוצריו ישמשו אוכלוסייה בהיקף נרחב;

(4) תחולת הוראות חוק זה הנוגעות למיזם תשתית חיוני מועדף, לגבי המיזם, תסיר חסמים משמעותיים, אחד או יותר, בקידום, או תמנע עיכובים משמעותיים, או ייקור עלויות משמעותיות.

פרסום רשימת מיזמי תשתית החיוניים המועדפים תפורסם
מיזמי תשתית חיוניים מועדפים 49. רשימת מיזמי תשתית החיוניים המועדפים תפורסם ברשומות.

ערכון הרשימה 50. הממשלה, לפי הצעת ראש הממשלה ושר האוצר, רשאית לעדכן את רשימת מיזמי תשתית החיוניים המועדפים, מזמן לזמן, בכפוף להוראות אלה:

- (1) הממשלה אינה רשאית להסיר מהרשימה מיזם תשתית חיוני מועדף אשר טרם חלפה שנה ממועד הכללתו ברשימה;
- (2) מיזם תשתית חיוני אשר היה ברשימה והוסר ממנה, לא ייכלל מחדש ברשימה במהלך השנה שחלפה מהסרתו;
- (3) הרשימה לא תכלול, בכל עת, יותר מ־10 מיזמי תשתית חיוניים מועדפים.

פרק ב': הסרת חסמים

פרסום לוחות זמנים לביצוע מיזם תשתית חיוני 51. (א) אחת לשנה, לפחות, יפרסם גוף מבצע האחראי על מיזם תשתית חיוני מועדף, באתר האינטרנט שלו, את לוחות הזמנים המשווערים לביצוע מיזם תשתית חיוני מועדף, ויבהיר בפרסום כאמור כי ייתכנו שינויים בלוחות הזמנים כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

תשתית חיוניים מועדפים. כמו כן, לצורך פומביות החלטת הממשלה הקובעת את עשרת מיזמי תשתית החיוניים המועדפים, הגברת הוודאות וכן הערך הראיתי הכרוך בכך לנוכח החלת הוראות החוק באשר לחסמים רלוונטיים ביחס למיזמי תשתית חיוניים מועדפים, מוצע לקבוע כי הרשימה האמורה תפורסם ברשומות.

פרק ב': הסרת חסמים

סעיף 51 לחוק המוצע

לנוכח העובדה כי במסגרת הצעת החוק מוצע לקבוע התאמות אסדרתיות למיזמי תשתית חיוניים מועדפים אשר עשויות לגרום לאי־נוחות לציבור, וכדי ליידע את הציבור בדבר סטטוס העבודות במסגרת מיזם תשתית חיוני מועדף, מוצע לקבוע כי גוף מבצע יפרסם לציבור באתר האינטרנט שלו את לוח הזמנים המשווער לביצוע מיזם תשתית חיוני מועדף, ויעדכן את הפרסום בתדירות של לפחות אחת לשנה. יובהר כי הפרסום האמור יכלול הוראות המבהירות כי מדובר בלוחות זמנים משוערים וכי ייתכנו בהם שינויים בהתאם לקצב קידום מיזם תשתית החיוני המועדף. בהמשך לכך מוצע לקבוע כי המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה והמנהל הכללי של משרד האוצר יהיו רשאים לפרסם הוראות נוספות בדבר תוכן הפרסום ותדירותו.

משמעותיים או ייקור עלויות משמעותיות במסגרת קידומו של המיזם האמור, כלומר נדרש להראות שהחלת ההסדרים הייעודיים שייקבעו בחוק בנוגע להסרת חסמים יסייעו לנקודות הבעייתיות בנוגע למיזמים אלה.

קביעת רשימת מיזמי תשתית החיוניים המועדפים תאפשר תיעודן של אותם מיזמים, לרבות מתן עדיפות בטיפול ובמענה מצד גופים ציבוריים וגופי תשתית, וכן תאפשר הסרת חסמים רגולטוריים לצורך ביצוע יעיל של מיזמים אלה.

סעיפים 49 ו־50 לחוק המוצע

בסעיף מוצע לאפשר לממשלה לעדכן את הרשימה לפי סעיף 48 לחוק המוצע מזמן לזמן כך שתשקף את צורכי המשק המשתנים ותאפשר החלפת מיזם תשתית שהקמתו הושלמה באחר. ואולם בסעיף קבועים תנאים להחלפה כאמור, וזאת כדי למנוע תחלופה מהירה מדי של מיזמי תשתית, כדי לפטור חסמים נקודתיים בהם, באופן שיש בו כדי להקשות על הציבור. בהתאם מוצע כי מיזם אשר כלול ברשימה לא יוסר ממנה עד שתחלוף שנה מיום הכללתו בה, וכן מוצע כי מיזם אשר היה ברשימה והוסר ממנה לא ייכלל בה במהלך השנה שחלפה ממועד הסרתו. בנוסף מוצע לקבוע כי לנוכח ההוראות הייחודיות החלות על מיזמי תשתית חיוניים מועדפים, הרשימה לא תכלול, בכל עת, יותר מעשרה מיזמי

(ב) המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה בהסכמת המנהל הכללי של משרד האוצר, רשאים להורות על אופן הפרסום לפי סעיף קטן (א), לרבות רמת פירוטו ותדירותו.

(א) גוף מבצע רשאי להציע תכנון להעתקת קו תשתית המוחזק בידי גוף תשתית שהוא גוף ציבורי (בסעיף זה – גוף תשתית ציבורי), לצורך קידום מיזם תשתית חיוני מועדף, באמצעות מתכנן מוסמך; לעניין זה, "מתכנן מוסמך" – כל אחד מאלה:

52. תכנון העתקת קו תשתית לצורך קידום מיזם תשתית חיוני מועדף

(1) מי שרשום במרשם ההנדסאים והטכנאים המוסמכים לפי חוק ההנדסאים והטכנאים המוסמכים, התשע"ג–2012¹⁹⁰, או בפנקס המהנדסים והאדריכלים לפי חוק המהנדסים והאדריכלים, התשי"ח–1958¹⁹⁰, והוא בעל ניסיון של 7 שנים לפחות בתחום שלגביו נדרש התכנון לפי סעיף קטן זה;

(2) מתכנן שהוסכם בין הגוף המבצע לגוף התשתית.

(ב) הגוף המבצע יעביר את הצעתו לפי סעיף קטן (א) לגוף התשתית הציבורי אשר יהיה רשאי לאשרה, לדחותה, או לערוך בה שינויים.

(ג) ניתנו היתר או הרשאה מאת רשות הרישוי לפי חוק התכנון והבנייה, להעתקת קו תשתית לצורך קידום מיזם תשתית חיוני מועדף, ויזם גוף תשתית ציבורי המחזיק בקו התשתית, הגוף המבצע או גוף תשתית ציבורי אחר, שינויים בתכנון שהוגש לצורך קבלת ההיתר או ההרשאה כאמור, בתקופה של שנתיים מיום מתן ההיתר או ההרשאה, לפי העניין, יישא הגוף שיזם את השינוי, בכל העלויות הנובעות מהשינוי כאמור, ובכלל זה בעלויות שנגרמו בשל עיכוב מיזם התשתית החיוני המועדף.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 52 לחוק המוצע

לבחון אותו. בנוסף, וכדי לצמצם את הבקשות לשינויים בתוכנית שאושרה לאחר סיום הליך תיאום התשתיות, מוצע לקבוע כי משהצהר שאושרה תוכנית להעתקת קו תשתית לאחר אישורו של גוף התשתית בהתאם לתנאי סעיף זה, והתעורר צורך לשנות את התוכנית שאושרה, במהלך שנתיים מיום אישורה, יישא יוזם השינוי בעלויות הנובעות כתוצאה משינוי התוכנית, לרבות עלויות שנגרמו עקב עיכוב מיזם התשתית החיוני המועדף. השתת העלויות על יוזם השינוי, בהתאם להוראות סעיף זה יחולו בין שאושרה התוכנית בהתבסס על תכנון שהוצע על ידי הגוף המבצע ובין שתוכנן מראש על ידי גוף התשתית.

לצורך ייעול וקידום מיזמי תשתית חיוניים מועדפים, מוצע כי גוף מבצע יהיה רשאי לתכנן העתקת תשתית הנמצאת בבעלותו של גוף תשתית שהוא גוף ציבורי אחר, באמצעות מתכנן מוסמך שהוא מתכנן שהוסכם על ידי הגוף המבצע וגוף התשתית או לחלופין מי שרשום במרשם ההנדסאים והטכנאים המוסמכים, התשע"ג–2012, או בפנקס המהנדסים והאדריכלים לפי חוק המהנדסים והאדריכלים, התשי"ח–1958, והוא בעל ניסיון של 7 שנים לפחות בתחום שלגביו נדרש התכנון.

בהמשך לאמור, גוף התשתית יהיה רשאי לאשר, לדחות או להציע שינויים בתכנון הגוף המבצע, אך לא יוכל לסרב

¹⁹⁰ ס"ח התשי"ח, עמ' 108.

53. (א) לעניין מניעת רעש בשל ביצוע עבודות לקידום מיזם תשתית חיוני מועדף, יחולו הוראות לפי חוק למניעת מפגעים, בשינויים המפורטים בתוספת השנייה.

(ב) השר להגנת הסביבה, בהסכמת שר האוצר, רשאי, בצו, לשנות את התוספת השנייה.

54. (א) על אף האמור בחוק התכנון והבנייה, לא יינתן צו מינהלי

ולא תימסר הודעה לפי סעיף 218 לחוק האמור, בעניין מיזם תשתית חיוני מועדף, אלא בהסכמת מנהל היחידה הארצית לאכיפה או מי שהוא הסמיכו לכך ואולם צו מינהלי או הודעה הנדרשים בדחיפות בשל סכנה לשלומם, לביטחונם, לבריאותם או לבטיחותם של אדם או של הציבור, אינם טעונים הסכמה לפי סעיף קטן זה; לעניין זה, "מנהל היחידה הארצית לאכיפה" ו"צו מינהלי" – כהגדרתם בסעיף 203 לחוק התכנון והבנייה.

(ב) על אף האמור בסעיף 11ב לחוק למניעת מפגעים, לא יינתן צו לסילוק מפגע או להפסקתו בעניין מיזם תשתית חיוני מועדף, אלא בהסכמת מנהל האגף האחראי על מניעת מפגעים במשרד להגנת הסביבה ולאחר התייעצות עם מנהל האגף במשרד הממשלתי האחראי על מיזם התשתית החיוני המועדף.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 53 לחוק המוצע

בשל המורכבות שבהקמת מיזמי תשתית חיוניים מועדפים נדרשת ודאות רגולטורית גבוהה ככל הניתן לקידומם, לרבות בתחום מניעת הרעש, וזאת, בין השאר כדי להבטיח את צמצום משך הליכי ההקמה וחוסר הנוחות לציבור הכרוכה בהם. קידומם של מיזמי תשתית מורכבים כרוך בעבודות הנדסיות מורכבות הכוללות, בין השאר, בנייה וחפירה, שעשויות לגרום לחוסר נוחות זמני, בייחוד כשהם מקודמים באזורים אורבניים צפופים.

במטרה לצמצם את זמן העבודות ככל שניתן וכך גם למזער את ההפרעה לציבור, מוצע לקבוע הסדרי רעש שישמרו על האיזון בין האינטרסים השונים. ההסדרים המוצעים מנויים בתוספת השנייה, ויחולו על אף האמור בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961 (להלן – חוק למניעת מפגעים), והתקנות מכוחו, והם עשויים לחול, בהתאם להוראות התוספת המוצעת, על אף הוראות חוקי העזר השונים שהתקינו רשויות מקומיות.

ההוראות המיוחדות בהיבט זה נדרשות כדי לאפשר ביצועם של מיזמים מורכבים, אשר רבים מהם מתבצעים, מעצם טיבם, באזורים אורבניים מרובי שימושים, והן מהוות אמצעי נוסף לקיצור משך אי-הנוחות של התושבים. מובהר להסרת הספק כי במקרה של הפרת הוראות התוספת השנייה, תתבצע האכיפה בהתאם להוראות לפי חוק למניעת מפגעים, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בהתאם לשינויים המוצעים בתוספת השנייה.

אם יעלו צרכים נוספים הנדרשים לטובת קידום מיזמי תשתית חיוניים מועדפים, יהיה רשאי השר להגנת הסביבה, בהסכמת שר האוצר, לשנות בצו את התוספת

השנייה. גמישות זו נדרשת עקב רמת הפירוט של התוספת והשינויים הטכנולוגיים שייתכן שיצריכו שינויים בהמשך הדרך.

סעיף 54 חוק המוצע

כללי צווי הפסקה מינהליים הם בעלי פוטנציאל להשפעה שלילית גבוהה במיוחד ויצירת עיכוב משמעותי בהקמת מיזמי תשתית חיוניים מועדפים. בעקבות לקחי העבודות להקמת קווי הרכבת הקלה במטרופולין דן, מוצע לקבוע כי צוים מינהליים כמפורט בסעיף יינתנו ביחס למיזמי תשתית חיוניים מועדפים יחד עם גורמים מקצועיים בדרג נוסף כמפורט להלן, זאת, במטרה להבטיח כי הוצאת צווי הפסקה מינהליים לפי חוק התכנון והבנייה, חוק למניעת מפגעים, חוק לשמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 (להלן – חוק לשמירת הניקיון) וחוק רישוי עסקים תיעשה רק במקרים הנדרשים לכך, בהתאם להוראות הדין ולאינטרס הציבורי הכולל גם את הצורך בקידום מיזמי תשתית חיוניים מועדפים.

בכך תצומצם האפשרות להוציא צוים מינהליים אשר עשויים לפגוע בלא הצדקה מהותית בלוחות הזמנים של מיזמי תשתית חיוניים מועדפים ואף לייקר את עלותם. מובהר כי הכללים האמורים יחולו גם על הארכתו של צו מינהלי או שינויו כמו גם על הוצאה של צו הפסקה חדש.

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי הוצאת צו מינהלי בהתאם להוראות חוק התכנון והבנייה, או מסירת הודעה לפי סעיף 218 לחוק האמור לא יינתנו בעניינו של מיזם תשתית חיוני מועדף, זאת אלא אם כן נתן מנהל היחידה הארצית לאכיפה

(ג) על אף האמור בסעיף 13 לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984¹⁹¹, לא יינתן צו לשמירת הניקיון שיש בו כדי לעכב באופן משמעותי קידום מיזם תשתית חיוני מועדף או כדי ליצור הכבדה משמעותית בקידום מיזם כאמור, אלא בהסכמת מנהל האגף האחראי על שמירת הניקיון במשרד להגנת הסביבה ולאחר התייעצות עם מנהל האגף במשרד הממשלתי האחראי על מיזם התשתית החיוני המועדף.

(ד) על אף האמור בסעיף 20 לחוק רישוי עסקים, לא יינתן צו הפסקה מינהלי בעניין מיזם תשתית חיוני מועדף אלא לאחר שנותן הצו התייעץ גם עם ועדת ההשגות, ואולם צו הפסקה מינהלי הנדרש בדחיפות בשל סכנה לשלומם, לביטחונם, לבריאותם או לבטיחותם של אדם או של הציבור, אינו טעון התייעצות כאמור בסעיף קטן זה.

55. (א) על אף האמור בסעיף 32, ובהוראות לפי חוק העתיקות, ביקש גוף מבצע רשות להמשך עבודה או אישור, מאת מנהל רשות העתיקות, לפי סעיפים 6 או 29(א) לחוק העתיקות (בסעיף זה – רשות או אישור), במסגרת מיזם תשתית חיוני מועדף, יחולו הוראות אלה:

(1) רשות העתיקות תבצע את חיתוכי הבדיקה וחפירות הבדיקה הנדרשות לשם כך בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום התקופה המרבית לביצוע חיתוכי בדיקה או חפירות בדיקה, שתחילתה במועד הזמנת העבודה;

ד ב ר י ה ס ב ר

הסכמתו לצו, לאחר שהתייעץ עם מנהל האגף במשרד הממשלתי האחראי על מיזם התשתית החיוני המועדף שלגביו מתבקשת הוצאת הצו לפי סעיף קטן זה.

לסעיף קטן (ג)

בהמשך לאמור, מוצע גם לקבוע כי לא יינתן צו לשמירת הניקיון לפי סעיף 13 לחוק לשמירת הניקיון שיש בו כדי לעכב באופן משמעותי או כדי ליצור הכבדה משמעותית בקידום מיזם תשתית חיוני מועדף, אלא בהסכמת מנהל האגף האחראי על שמירת הניקיון במשרד להגנת הסביבה ולאחר התייעצות עם מנהל האגף במשרד הממשלתי האחראי על מיזם התשתית החיוני המועדף.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע הוראות דומות גם ביחס לצו הפסקה מינהלי הניתן לפי סעיף 20 לחוק רישוי עסקים על ידי כל אחד מהגורמים המפורטים בסעיפים 20(ג) לחוק האמור. בהתאם למוצע, צו לפי סעיף 20 לחוק לא יינתן אלא לאחר שהגורם מוציא הצו התייעץ גם עם ועדת ההשגות. עם זאת, מוצע לקבוע כי צו מינהלי הנדרש בדחיפות בשל סכנה לשלומם או לבטיחותם של אדם או של הציבור לא יהיה טעון התייעצות עם ועדת ההשגות כאמור בסעיף קטן זה.

עתיקות

כהגדרתו בחוק התכנון והבנייה, או מי שהוא הסמיכו לכך את הסכמתו להוצאת הצו האמור או למסירת הודעה לפי סעיף 218 לחוק.

על אף האמור, מוצע כי הסכמת מנהל היחידה הארצית לאכיפה לא תידרש ביחס להוצאת צווים הנדרשים בדחיפות בשל סכנה לשלומם, לביטחונם, לבריאותם או לבטיחותם של אדם או של הציבור.

יצוין כי בהתאם להוראות חוק התכנון והבנייה ניתן להוציא צווים מינהליים בעילות שונות, ועל ידי גורמים שונים, ובהם יושב ראש ועדה מקומית או מהנדס ועדה וכן מנהל היחידה הארצית לאכיפה. מובהר כי במקרה שבו ניתן צו מינהלי על ידי מנהל היחידה הארצית לאכיפה, לא יהיה צורך בקבלת הסכמתו או הסכמת מי שהוא הסמיכו לכך.

לסעיף קטן (ב)

ברומה להוראות סעיף קטן (א) ובנוסף להן, מוצע לקבוע כי צו לסילוק מפגע או להפסקתו הניתן על ידי השר להגנת הסביבה או מי שהוא הסמיכו לכך בהתאם להוראות חוק למניעת מפגעים, לא יינתן במסגרת מיזם תשתית חיוני מועדף, וזאת אלא אם כן נתן מנהל האגף האחראי על מניעת מפגעים במשרד להגנת הסביבה את

¹⁹¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 142.

- (2) בתום התקופה כאמור בפסקה (1) תעביר רשות העתיקות לגוף המבצע את ממצאי חיתוכי הבדיקה וחפירות הבדיקה שביצעה לפי הפסקה האמורה ומשמעותם בכל הנוגע לקידום המיזם;
- (3) רשות העתיקות תבצע חפירת הצלה, בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום התקופה המרבית לביצוע חפירת הצלה, שתחילתה במועד הזמנת העבודה.
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), התקיים אחד מאלה, רשאי מנהל רשות העתיקות בהסכמת המנהל הכללי של משרד האוצר להאריך את התקופות האמורות באותו סעיף קטן:
- (1) התגלתה במסגרת ביצוע חיתוך בדיקה, חפירת בדיקה או חפירת הצלה כאמור בסעיף קטן (א), עתיקה אשר בשל מאפייניה הייחודיים לא ניתן לבצע את הפעולות האמורות בסעיף קטן האמור עד תום התקופות האמורות בו;
- (2) התקיימו נסיבות חריגות אחרות שבשלן סבר מנהל רשות העתיקות כי לא ניתן לבצע את הפעולות האמורות בסעיף קטן (א) עד תום התקופות האמורות בו.
- (ג) בוצעו חיתוכי בדיקה או חפירות בדיקה כאמור בסעיף קטן (א)(1), ולא קיבל מנהל רשות העתיקות עד תום התקופה האמורה באותו סעיף קטן או בסעיף קטן (ב), לפי העניין, החלטה בבקשה לקבלת רשות או אישור או החלטה על ביצוע חפירת הצלה כאמור בסעיף קטן (א)(3), יראו בכך כאילו נתן את רשותו או אישורו.
- (ד) בוצעה חפירת הצלה כאמור בסעיף קטן (א)(3), יראו אותו בתום התקופה האמורה באותו סעיף קטן או בסעיף קטן (ב), לפי העניין, כאילו נתן את רשותו או אישורו, אלא אם כן נתן רשות או אישור כאמור קודם לכן.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 55 לחוק המוצע

6(א) לחוק העתיקות, התשל"ח-1978, או בעת הגשת בקשה לביצוע הפעולות המפורטות בסעיף 29(א) לחוק האמור, רשות העתיקות תבצע את חיתוכי הבדיקה וחפירות הבדיקה (כהגדרתם בחוק המוצע) הנדרשות לשם מתן מענה, אם נדרשות, בתוך תקופה מוגבלת שתקבע בהתאם למספר ריבועי הבדיקה ביחס לשטח שלגבי מבוקש אישורו של מנהל רשות העתיקות, כך שלגבי כל תא שטח אשר יש בו עד 30 ריבועי בדיקה יהיו לרשותה של רשות העתיקות 21 ימים ולגבי חפירות הצלה מוצע לקבוע מכסה של 60 ימים לכל תא שטח כאמור.

יובהר כי מניין הימים יהיה במצטבר, כך, לצורך הדוגמה: לגבי לביצוע חפירות בדיקה ביחס ל-40 ריבועי בדיקה יעמדו לרשותה של רשות העתיקות 42 ימים לצורך ביצוע חפירות הבדיקה. מניין הימים בהתאם לסעיף האמור

כיום, כאשר נמצאת עתיקה בשטח שבו מוקם מיזם תשתית חיוני מועדף, חלים במקרים רבים עיכובים משמעותיים בביצוע מיזם התשתית בשל הוראות לפי חוק העתיקות. כדי לקצר את לוחות הזמנים לטיפול בעתיקות, מוצע לקבוע כי על אף האמור בהוראות לפי חוק העתיקות, יתקיים הסדר ספציפי למיזמי תשתית חיוניים מועדפים. לפיכך מוצע לקבוע כי ביחס למיזמי תשתית חיוניים מועדפים תפעל רשות העתיקות בלוחות זמנים מקוצרים אשר יאפשרו מצד אחד טיפול מיטבי בעתיקות, ומצד שני יאפשרו את הקמת הפרויקט.

בהמשך לאמור מוצע כי במקרה שבו ביקש גוף מבצע אישור להמשיך בעבודתו מאת מנהל רשות העתיקות בנסיבות שבהן התגלתה עתיקה בהתאם להוראות סעיף

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ד), רשאי מנהל רשות העתיקות לסרב לתת אישור או רשות, עד תום התקופה האמורה בסעיף קטן (א)3 או (ב), לפי העניין, אם נוכח כי עתיקה שהתגלתה במסגרת חפירת ההצלה, היא עתיקה אשר בשל מאפייניה הייחודיים והחשיבות ההיסטורית או הארכיאולוגית הנובעת ממנה, נדרש להשאירה במקומה; החלטת מנהל רשות העתיקות כאמור, תתקבל בהתייעצות עם המנהל הכללי של משרד האוצר ולאחר ששקל את חשיבות מיזם התשתית החיוני המועדף, ובכלל זה את התועלת הציבורית שיש בקידומו ואת הנזק שייגרם בשל עיכוב בלוחות הזמנים לקידום המיזם כתוצאה מאי-מתן האישור או הרשות.

(ו) בסעיף זה –

“התקופה המרבית לביצוע חיתוכי בדיקה או חפירות בדיקה” – מספר ימים השווה למכפלת תאי השטח שבהם נערכים חיתוכי הבדיקה או חפירות הבדיקה, ב־21;

“התקופה המרבית לביצוע חפירת הצלה” – מספר ימים השווה למכפלת תאי השטח שבהם נערכת חפירת הצלה, ב־60;

“מועד הזמנת העבודה” – המועד שבו שילם הגוף המבצע לרשות העתיקות או התחייב לשלם בעד ביצוע חיתוכי בדיקה, חפירות בדיקה או חפירת הצלה, לפי העניין;

“תא שטח” – שטח של עד 30 ריבועי בדיקה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בשל נסיבות חריגות אחרות (כגון מלחמות, כוח עליון, חודש של חגים רצופים וכיוצא בזה) סבר מנהל רשות העתיקות כי לא ניתן לבצע את החיתוכים או החפירות כאמור בתקופה הקבועה בסעיף זה, יהיה רשאי מנהל רשות העתיקות, בהסכמת המנהל הכללי של משרד האוצר, להאריך את התקופות האמורות.

עוד נקבע, כי במקרים שבהם במסגרת העבודות התגלתה עתיקה שמהווה ממצא ייחודי ויש מורכבות משמעותית בביצוע חפירות הצלה בלוחות הזמנים האמורים, רשאים מנהל רשות העתיקות והמנהל הכללי של משרד האוצר להאריך את לוחות הזמנים. יובהר כי מנהל רשות העתיקות יהיה רשאי לסרב לתת אישור או רשות בהתאם לסעיפים 6 ו-29(א) לחוק העתיקות במקרה שבו נמצא במהלך חפירות הצלה ממצא שסבור הוא כי יש להשאירו במקום שבו הוא נמצא, וזאת בשל ייחודיותו וחשיבותו ההיסטורית או הארכיאולוגית, וזאת לאחר

יחול מהמועד שבו שילם הגוף המבצע לרשות העתיקות או התחייב לשלם בעד ביצוע חיתוכי בדיקה, חפירות בדיקה או חפירת הצלה, לפי העניין. כמו כן מוצע כי בתום התקופה לביצוע הבדיקות האמורות, תעביר רשות העתיקות לגוף המבצע את ממצאי חיתוכי הבדיקה וחפירות הבדיקה שביצעה, ואת משמעותם בכל הנוגע לקידום המיזם.

יובהר כי במקרה שבו בוצעו חיתוכי בדיקה וחפירות בדיקה או חפירת הצלה כאמור בסעיף המוצע, יחול מנגנון אישור שבשתיקה על החלטתו של מנהל רשות העתיקות ככל שלא החליט בבקשה עד לתום התקופות הנתונות לו.

עם זאת, ובהינתן כי עשויה להתגלות במסגרת ביצוע הבדיקות האמורות או במסגרת חפירות הצלה עתיקה אשר בשל מאפייניה הייחודיים לא ניתן להשלים את חיתוכי הבדיקה, חפירות הבדיקה או חפירות ההצלה, לפי העניין, במועד הנקוב לגבי פעולה הרלוונטית, וכן במקרים שבהם

סירוב לתת רישיון
כריתה לפי פקודת
היערות

56.

(א) בלי לגרוע מהוראות סעיף 47, סירוב פקיד היערות לתת רישיון כריתה לאילן מוגן או לעץ בוגר לפי סעיפים 15 ו-15א לפקודת היערות, לבקשת גוף מבצע, במסגרת מיזם תשתית חיוני מועדף, יינתן רק לאחר ששקל, נוסף על השיקולים לפי סעיף 47, גם את עמדת רשות הרישוי האמורה בסעיף 6ב(1) לחוק התכנון והבנייה (בסעיף זה – רשות הרישוי) ואת עמדתם של המנהל הכללי של משרד האוצר והמנהל הכללי של המשרד הממשלתי האחראי על מיזם התשתית; לשם קבלת עמדות רשות הרישוי והמנהלים הכלליים כאמור יפנה אליהם פקיד היערות בקשה לקבלת עמדותיהם בכתב.

ד ב ר י ה ס ב ר

היערות יסרב לתת רישיון כריתה רק לאחר ששקל גם את עמדתם של המנהל הכללי של משרד האוצר והמנהל הכללי של המשרד הממשלתי האחראי על קידום מיזם התשתית וכן את עמדתה של רשות הרישוי של הוועדה לתשתיות לאומיות שיובאו לפניו.

עמדתה של רשות הרישוי של הוועדה לתשתיות לאומיות משמעותית ביותר נוכח העובדה כי היא הגורם המעורב בתכנון המפורט, מה שמצד אחד מקנה

שהתייעץ עם המנהל הכללי של משרד האוצר ושקל את התועלת הציבורית שיש בקידום מיזם התשתית המועדף ואת הנזק שייגרם מאימתן אישורו כאמור.

סעיף 56 לחוק המוצע

בהמשך למוצע בסעיף 47 לחוק המוצע בדבר קביעת שיקולים שעניינם קידום מיזם תשתית חיוני על ידי פקיד היערות, מוצע כי ביחס למיזם תשתית חיוני מועדף, פקיד

(ב) החליט פקיד היעירות לסרב לתת רישיון כאמור בסעיף קטן (א), על אף עמדתה של רשות הרישוי שהובאה לפניו לפי אותו סעיף קטן, ימסור לגוף המבצע ולמנהל הכללי של המשרד האחראי על מיזם התשתית הודעה על כך ויפרט בהודעתו את הנימוקים להחלטתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

היערות כי יש מקום לסרב לתת רישיון לכריתת אילן או עץ בוגר, וזאת על אף עמדה חולקת של רשות הרישוי הסבורה כי יש מקום בנסיבות העניין לתת רישיון כאמור, יודיע על כך תחילה לגוף המבצע, וכן למנהל הכללי של המשרד הממשלתי האחראי על קידום מיזם התשתית, ויפרט בהודעתו את הנימוקים לסטייה מעמדת רשות הרישוי של הוועדה לתשתיות לאומיות.

לה מעורבות אינהרנטית בהליך באופן שמקנה לה יתרון בבחינת כלל השיקולים והאינטרסים מנקודת מבט רחבה ומצד שני, ומאידך מאפשר לה את הכלים לבחון אם קיימות חלופות הנדסיות אחרות היכולות למנוע את כריתת האילן או העץ הבוגר.

בשל מעמדה של רשות הרישוי של הוועדה לתשתיות לאומיות כגורם מתכלל, יובהר כי במקרה שבו סבור פקיד

חלק ה': הוראות שונות ותיקונים עקיפים

57. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

58. תיקון פקודת הקרקעות (רכישה לצורכי ציבור), 1943¹⁹², בסעיף 22 – (1) בסעיף קטן (ב2) –

(א) אחרי "לא יחולו על" יבוא "הרשאה כמפורט להלן, לפי העניין";

(ב) הסיפה החל במילים "הרשאה שנתן שר התחבורה" תסומן כפסקה (1), ובה, אחרי "שנתן" יבוא "שר האוצר או" ובמקום "לחברת חוצה ישראל בע"מ" יבוא "לחברת חוצה ישראל בע"מ, לחברת נתיבי תחבורה עירוניים בע"מ";

(ג) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) הרשאה שנתן שר האוצר למקורות חברת מים בע"מ, לצורך ציבורי שהוא מיתקן תשתית למים או צורך שנובע ממנו או כרוך בו, לרבות קרקע המיועדת למיתקן התפלה";

(2) אחרי סעיף קטן (3) יבוא:

"(3א) על אף הוראות סעיפים קטנים (1) עד (ב2), יראו גוף מבצע של מיזם תשתית חיוני מועדף כמי שניתנה לו הרשאה לפי סעיף קטן (2) לרכישת קרקע שחלה עליה תכנית כמשמעותה בחוק התכנון והבניה למיזם התשתית החיוני המועדף, ואולם הגוף המבצע לא יפרסם הודעה לפי סעיפים 5 ו-7 בעניין רכישת הקרקע, אלא אם כן המליצה על כך הוועדה המייעצת כמשמעותה בסעיף 2א; על אף האמור, לא יהיו נתונות לגוף המבצע לעניין רכישת הקרקע כאמור בסעיף קטן זה הסמכויות לפי סעיפים 14 עד 14ד; לעניין זה, "גוף מבצע", "מיזם תשתית חיוני מועדף" – כהגדרתם בסעיף 2 לחוק לקידום תשתיות לאומיות, התשפ"ג-2023."

ד ב ר י ה ס ב ר

שניתנה לו לפי סעיפים 5 ו-7 לפקודת הקרקעות לרכישת הקרקע הנדרשת לצורך מיזם תשתית חיוני מועדף, אלא בכפוף להסכמתה החיובית של הוועדה המייעצת כמשמעותה בפקודת הקרקעות. סמכויות אלה יאפשרו קידום ביצוע של מיזמי תשתית חיוניים מועדפים בלוחות זמנים קצרים יותר ויגבירו את הוודאות אצל גוף מבצע הדרושה לתכנון ופיתוח השטחים המתוכננים במיזם כאמור.

כמו כן, מוצע לתקן את ההסדר הקבוע בסעיף 22(ב) לפקודת הקרקעות, שעניינו מתן הרשאות על ידי שר התחבורה והבטיחות בדרכים לגופים שונים להשתמש

חלק ה': הוראות שונות ותיקונים עקיפים

סעיף 58 לחוק המוצע

בשל חשיבותם של מיזמי תשתית חיוניים מועדפים, מוצע להרשות לגוף מבצע להשתמש בסמכויות הנתונות לשר האוצר בפקודת הקרקעות (רכישה לצורכי ציבור), 1943 (להלן – פקודת הקרקעות), לשם רכישת קרקע שחלה עליה תוכנית למיזם תשתית חיוני מועדף. זאת למעט הסמכויות לפי סעיפים 14 עד 14ד ו-25 שעניינם אפשרות חזרה מרכישת הקרקע והתקנת תקנות. עם זאת, גוף מבצע לא ישתמש בסמכות

¹⁹² ע"ר 1943, תוס' 1, עמ' (ע) 32, (א) 44; ס"ח התשפ"ב, עמ' 121.

תיקון חוק המים 59. בחוק המים התשי"ט-1959¹⁹³, אחרי סעיף 108 יבוא:

"סימן ז': סמכויות רשות המים הארצית

הקשורות למקרקעין

סמכויות
הקשורות
למקרקעין

108א. הסמכויות הנתונות לחברה למתן שירותי מים וביוב בהתאם להוראות סימן ד' בפרק ג' לחוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001¹⁹⁴, יהיו נתונות לרשות המים הארצית, לצורך ביצוע תפקידיה, ויחולו לעניין זה כל הוראות הסימן האמור, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) הסמכויות הנתונות לממונה לפי הסימן האמור יהיו נתונות למנהל הרשות הממשלתית;

(2) לעניין סעיף 44 שבסימן האמור – הסכמת בעל מקרקעין או הודעה מראש לבעל המקרקעין, לא תידרש רק לעניין כניסה למקרקעין לצורך קריאת מונה, תחזוקתו או החלפתו.

60. בפקודת העיריות¹⁹⁵ –

תיקון פקודת
העיריות

(1) אחרי סעיף 252 יבוא:

252א. על אף האמור בכל דין, לא תטיל עירייה בשל מיתקן פוטו-וולטאי כהגדרתו בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, שהוקם במהלך התקופה שמיום י"ב בסיוון התשפ"ג (1 ביוני 2023) עד יום ה' בטבת התשצ"א (31 בדצמבר 2030), היטל בשל מערכת תיעול או בשל סלילת כבישים, מדרכות או רחובות, ובלבד שהמיתקן משמש לקירוי קומת גג במבנה המיועד לחניה או לקירוי מגרש המיועד לחניה פתוחה.;

"פטור
מהיטל
תיעול או
סלילה בשל
מיתקן פוטו-
וולטאי

ד ב ר י ה ס ב ר

המים, התשי"ט-1959, לפיכך היא נדרשת מומן לזמן להיכנס למקרקעין ציבוריים או פרטיים לשם ביצוע עבודתה.

בהתאם לאמור, מוצע לתת לרשות המים הארצית את הסמכויות הנתונות כיום לתאגידי מים וביוב לפי חוק תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001 (בפרק זה – חוק תאגידי מים וביוב), לצורך כניסה למקרקעין ציבוריים או פרטיים לשם ביצוע עבודתה. כמו כן מוצע להקנות למנהל רשות המים הממשלתית את הסמכויות המוקנות לממונה על התאגידים בחוק תאגידי מים וביוב.

סעיף 60(2) לחוק המוצע

כיום קווי תשתית פטורים מארנונה בהתאם לסעיף 274ב(ג) לפקודת העיריות. מוצע לתקן את הפקודה כך

בסמכויות הנתונות לשר האוצר בפקודת הקרקעות בלי לפרסם ברשומות הודעה על כוונה לתת הרשאה. מוצע להוסיף להסדר חברות תשתית ממשלתיות נוספות שלהן ניסיון קודם בסמכויות אלה – חברת נתיבי תחבורה עירוניים ומקורות חברת מים בע"מ, ולוודא כי הסמכות להפקעה שניתנת להן היא בקשר ישיר עם עיסוקי החברה. עוד מוצע להבהיר כי ההסדר האמור חל גם על הרשאות שנתן שר האוצר לאותם גופים.

סעיף 59 לחוק המוצע

רשות המים הארצית אחראית על הקמת תשתיות להובלה ולאספקה של מים, ובכלל זה התקנת קווי מים ומיתקנים המיועדים להפקה ולאספקה של מים לפי חוק

¹⁹³ ס"ח התשי"ט, עמ' 169; התשע"ז, עמ' 394.

¹⁹⁴ ס"ח התשס"א, עמ' 454.

¹⁹⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197; ס"ח התשפ"ב, עמ' 1098.

(2) בסעיף 274(ג)3, בהגדרה "קווי תשתית", אחרי "מוצרי נפט או גז", יבוא "וכן מנהרה עילית או תת־קרקעית שבה או שמעליה הם עוברים".

61. תיקון פקודת המועצות המקומיות
בפקודת המועצות המקומיות¹⁹⁶, בסעיף 24א, אחרי "251ד" יבוא "252א".

62. תיקון חוק התכנון והבנייה
בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 – בסעיף 1 – (1)

(א) אחרי ההגדרה "ועדה מקומית עצמאית מיוחדת" יבוא:

"ועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות" –

ועדת השרים כאמור בסעיף 34(ג) לחוק לקידום תשתיות לאומיות; ואולם לעניין חוק זה יהיה חבר הוועדה לפי פסקה (4) של הסעיף האמור, השר הממונה על מיזם התשתית החיוני או המיזם החלוץ, לפי העניין, אשר בעניינו התכנסה הוועדה;";

(ב) אחרי ההגדרה "חוק חופש המידע" יבוא:

"חוק לקידום תשתיות לאומיות" – חוק לקידום תשתיות לאומיות, התשפ"ג-2023;";

(ג) אחרי ההגדרה "מבנה דרך" יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

ובכך לייעל את השימוש בקרקע, להגדיל את היקף ייצור החשמל באנרגיות מתחדשות ולסייע במיתון קצב הפיתוח של רשת החשמל מכיוון שחניונים כאמור מצויים בדרך כלל בסמיכות לאזורי צריכת חשמל.

סעיף 62 לחוק המוצע

לפסקה (1)

מוצע לתקן את סעיף ההגדרות שבחוק התכנון והבנייה לצורך התאמתו למונחים שנעשה בהם שימוש בתיקונים המוצעים.

בפסקאות משנה (א) ו-(ב) מוצע להגדיר את ועדת השרים לתשתיות חיוניות שמוצע להקים במסגרת החוק המוצע, חוק זה יוגדר גם הוא. היות שבחוק המוצע מופיעה הגדרה של תשתיות לאומיות, מובהר למען הסר ספק, שאין כוונה לשנות את ההגדרה "תשתיות לאומיות" שבחוק התכנון והבנייה ולהתאימה לזו שבחוק המוצע.

בפסקאות משנה (ד) ו-(ה) מוצע לתקן את ההגדרות "תכנית דרך" ו"תשתיות לאומיות" ולהוסיף להן מתחם לשינוע מטעני רכבת, כך שיהיה ניתן לאשר במסגרת תוכנית דרך או תוכנית לתשתית לאומית, גם מתחם לשינוע מטענים כאמור, שהוא מתחם הנדרש לפעילות הרכבת, וכך לייעל

שיובהר שגם אם קווי התשתית מונחים במנהרת תשתית המשלבת כמה תשתיות, הם יהיו פטורים מארנונה. זאת כדי למנוע תמריץ לפריסת תשתית מחוץ למנהרת תשתית (כדי להימנע מתשלום ארנונה), דבר שיפגע במאמצים לריכוז תשתיות למנהרת תשתית אחת, שמטרתם לייעל את אופן הקמת התשתיות בישראל ואת אופן השימוש בקרקע, לסייע לצמצום היקף הקרקע הנדרשת לתשתיות ולהפחית את היקף ההפרעה לציבור ולתנועה הנובעת מפעולות הקמה ותפעול של תשתית.

סעיפים 60(1) ו-61 לחוק המוצע

מוצע לתקן את פקודת העיריות ואת פקודת המועצות המקומיות כך שלא יוטלו היטל תיעול והיטל סלילה בגין מיתקן פוטו-וולטאי המשמש לקירוי חניון (בין שמדובר בקירוי קומת גג במבנה שמועד לחניה ובין שמדובר בקירוי מגרש המיועד לחניה פתוחה). וזאת אם המיתקן הוקם עד ליום ה' בטבת התשצ"א (31 בדצמבר 2030). המועד המוצע נקבע בשם לב ליעדי ייצור החשמל באמצעות אנרגיות מתחדשות שנקבעו בהחלטת ממשלה מס' 465 מיום ז' בחשוון התשפ"א (25 באוקטובר 2020). ויעדי הפחתת הפליטות שנקבעו בהחלטה מס' 171 מיום ט"ז באב התשפ"א (25 ביולי 2021). מטרת התיקון המוצע היא לתמרץ הקמת מיתקנים כאמור

¹⁹⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256; ס"ח התשפ"ב, עמ' 1111.

”מבנה נלווה לקו תשתית תת־קרקעי” – מבנה הנדסי או מבנה לניהול מי נגר, שהקמתו נדרשת במישרין לצורך הקמת קו תשתית תת־קרקעי או מיתקן נלווה לו או לצורך שימוש בקו או במיתקן כאמור, וכן כל בניין אחר הדרוש במישרין לצורך הקמת קו כאמור או מיתקן נלווה לו או לצורך שימוש בהם, שקבע שר הפנים; לעניין הגדרה זו, ”מבנה הנדסי” – מבנה הכולל מכשור וציוד הנדסי, חשמלי ואלקטרוני לצורך ייצור, השנאת או אגירת אנרגיה לתפעול קו תשתית תת־קרקעי”;

(ד) בהגדרה ”תכנית דרך”, בסופה יבוא ”וכן מתחם לשינוע מטעני רכבת”;

(ה) בהגדרה ”תשתיות לאומיות” בסופה יבוא ”לעניין הגדרה זו, ”דרך” – לרבות מתחם תפעולי הנדרש לטיפול במסילות ברזל ובציוד הנדרש להפעלתה של רכבת וכן מתחם לשינוע מטעני רכבת”;

(2) בסעיף 5, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

”(א1) נציג השר להגנת הסביבה במועצה הארצית, ואם לא נכלל בין חברי המועצה הארצית כאמור בסעיף 2(ב) נציג השר להגנת הסביבה – המנהל הכללי של המשרד להגנת הסביבה, רשאי למנות למועצה הארצית יועץ סביבתי, שאינו עובד המדינה, לעניין תוכנית מסוימת.”;

(3) בסעיף 6 –

ד ב ר י ה ס ב ר

לתקנות התכנון והבנייה (תסקירי השפעה על הסביבה), התשס”ג–2003 (להלן – תקנות התסקירים), הקובעת כי יועץ סביבתי הוא נציג השר לאיכות הסביבה במוסד התכנון, ולעניין תוכנית דרך המוגשת לוועדה המחוזית נובע גם מסעיף 119 לחוק התכנון והבנייה. לעומת זאת סעיף 6 לחוק התכנון והבנייה קובע, בין השאר, כי ליועץ הסביבתי של הוועדה לתשתיות לאומיות (להלן – הות”ל) ימונה, על ידי יושב ראש הות”ל ונציג השר להגנת הסביבה בות”ל, מי שאינו עובד המדינה. כך גם סעיף 7(א4) לחוק לקידום הבנייה במתחמים מועדפים (הוראת שעה), התשע”ד–2014, קובע כי ליועץ הסביבתי לוועדה למתחמים מועדפים (להלן – הותמ”ל) ימונה, על ידי יושב ראש הוועדה, מי שאינו עובד המדינה.

בשל יעילותו של ההסדר הקבוע בות”ל ובותמ”ל, המאפשר הקמת פרויקטים בצורה מיטבית, מוצע בשלב ראשון וכל עוד לא ייקבע צו לפי סעיף 264א(ד) המוצע, לקבוע כי נציג השר להגנת הסביבה יוכל למנות ליועץ

את הליכי התכנון לתוואי מסילות ברזל שיכללו במסגרתם גם מתחמים כאמור. נוסף על כך מוצע בפסקת משנה (ה) להוסיף להגדרת ”תשתיות לאומיות” הגדרה של דרך (לעניין תשתיות לאומיות). כך שזו תכלול גם מתחם תפעולי הנדרש לטיפול במסילות ברזל ובציוד הנדרש להפעלתה של רכבת. יוער כי מתחם תפעול וציוד נדרש כאמור כלולים כבר כיום במונח ”דרך” הכלול בהגדרת ”תכנית דרך”, כך שלמעשה פסקאות משנה (ד) ו־ה) המוצעות יביאו להתאמה במונחים. תיקון זה הוא תיקון מבהיר וזאת בהמשך לפסק הדין שניתן בבג”ץ 2535/18 עיריית רמלה נ’ הוועדה הארצית לתכנון ובנייה של תשתיות לאומיות (מיום ט”ז באייר התשע”ט (21.05.2019) (פורסם בנבו).

לפסקאות (2), (5), (6), (8), (15) ו־20)

לפסקה (2) ופסקה (6)

כיום במועצה הארצית ובוועדות המחוזיות היועץ הסביבתי הוא נציג השר להגנת הסביבה. הדבר נובע מתקנה 1

(א) בסעיף קטן (ב) –

(1) ברישה, במקום "או על פי תכנית מועדפת לדיור" יבוא "על פי תוכנית מועדפת לדיור או על פי תוכנית מפורטת לתשתיות לאומיות שאושרה על ידי ועדה מחוזית, או לעניין מתן הרשאה כאמור בסעיף 145(ו)(א1)";

(2) בפסקה (1), במקום "או תוכנית מועדפת לדיור" יבוא "על פי תוכנית מועדפת לדיור או על פי תוכנית מפורטת לתשתיות לאומיות שאושרה על ידי ועדה מחוזית" ובסופה יבוא "לעניין פסקה זו, "היתר" – למעט הרשאה כאמור בסעיף 145(ו)(א1)";

(3) בהגדרה "תכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות", המילים "ומצורף לה תשריט של השטח שעליו היא חלה" – יימחקו;

(4) אחרי ההגדרה "תכנית מועדפת לדיור" יבוא:

"תכנית מפורטת לתשתיות לאומיות שאושרה על ידי ועדה מחוזית" – תכנית להקמת תשתית לאומית, הכוללת הוראות המאפשרות מתן היתר לתשתית לאומית בלא צורך באישור תכנית נוספת טרם מתן ההיתר או ביצוע העבודה, שאושרה על ידי ועדה מחוזית";

(ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) על אף האמור בסעיף קטן (ב), לעניין מתן היתר לפי תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות שלא מצורף לה תשריט של השטח שעליו היא חלה, ולעניין מתן היתר לפי תוכנית מפורטת לתשתיות לאומיות שאושרה על ידי ועדה מחוזית, יחולו הוראות הסעיף הקטן האמור, רק אם מתקיים לפחות אחד מאלה:

(1) ההיתר הוא למיזם תשתית חיוני כהגדרתו בסעיף 2 לחוק לקידום תשתיות לאומיות;

(2) נקבעה בתוכנית הוראה שלפיה יחולו לגביה הוראות סעיף קטן (ב);

(3) לא נקבעה בתוכנית הוראה כאמור בפסקה (2), והתקבלה החלטת הוועדה המחוזית, לאחר ששמעה את עמדת הוועדה המקומית הנוגעת בדבר שלפיה יחולו לגבי התוכנית, כולה או חלקה, הוראות סעיף קטן (ב).”;

(ג) בסעיף קטן (ג), אחרי “סעיף 261(ה)” יבוא “או (ה1)”;
(ד) בסעיף קטן (ד), ברישה, אחרי “בסעיף 261(ה)” יבוא “ו- (ה1)”;
(ה) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

” (ה) על אף האמור בכל דין, ובכלל זה סעיף 145(א3), (2ג) ו- (3ג), ראתה רשות הרישוי כאמור בסעיף קטן (ב)(1), כי גורם מאשר לא השיב לפנייה לעניין בקשה להיתר בתוך המועד שבו היה עליו להשיב לפי דין או שהשיב לפנייה כאמור וכלל בתשובתו הגבלות או תנאים שיש בהם כדי לסכל את מתן ההיתר או להקשות עליו באופן בלתי סביר, רשאית רשות הרישוי לתת היתר אף בלא בלא שהשיב הגורם המאשר לפנייה או שלא בהתאם לתנאים או להגבלות שכלל הגורם המאשר בעמדתו, לפי העניין, ובלבד שמתקיימים התנאים שלהלן ובכפוף להוראות סעיף קטן (ו):

(1) התוכנית שעל פיה מבוקש ההיתר היא תוכנית לתשתית לאומית ולא נקבע בה כי אישורו של גורם מאשר הוא תנאי למתן היתר;

(2) רשות הרישוי נתנה לגורם המאשר הזדמנות להשמיע את טענותיו לפנייה, לפני שקיבלה את החלטתה.

(ו) רשות הרישוי לא תיתן היתר לפי סעיף קטן (ה) אם סברה כי יש במתן היתר כאמור כדי לגרום סיכון ממשי לציבור או לבריאותו או כדי לגרום למפגע סביבתי חמור.

(ז) הוראות סעיפים קטנים (ה) ו- (ו) יחולו לעניין קליטת בקשה להיתר, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: בכל מקום, במקום “רשות הרישוי” יקראו “מתכנן הוועדה לתשתיות”.

(ח) בסעיף זה, "גורם מאשר" – לרבות גוף נוסף שאישורו או התייחסותו נדרשים לפי דין כתנאי לקליטת בקשה להיתר או למתן היתר;

(4) אחרי סעיף 6 יבוא:

"ועדת משנה 176. (א) הוועדה לתשתיות תבחר, מקרב חבריה, ועדת משנה בת שבעה חברים, לשמיעת טענות לעניין בקשה להרשאה על פי תוכנית מיתאר ארצית כאמור בסעיף 145(ח)(3) (בסעיף זה – ועדת המשנה לשמיעת טענות), וזה הרכבה:

(1) יושב ראש הוועדה לתשתיות, והוא יהיה יושב ראש ועדת המשנה לשמיעת טענות;

(2) מתכנן הוועדה;

(3) נציג שר האנרגיה והתשתיות;

(4) נציג השר להגנת הסביבה;

(5) נציג שר האוצר;

(6) נציג השלטון המקומי;

(7) חבר מקרב חברי הוועדה לתשתיות המנויים בפסקאות (9), (13) או (14) שבסעיף 6א.

(ב) דין החלטת ועדת המשנה לשמיעת טענות כדין החלטת הוועדה לתשתיות, והוראות סעיף 6(ב) לא יחולו על ההחלטה;

(5) בסעיף 6(א), המילים "מתוך רשימה שיקבע שר הפנים בהסכמת השר לאיכות הסביבה" – יימחקו;

(6) בסעיף 8, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) נציג השר להגנת הסביבה בוועדה המחוזית רשאי למנות לוועדה יועץ סביבתי, שאינו עובד המדינה, לעניין תוכנית מסוימת";

ד ב ר י ה ס ב ר

המבוססים על המועדים שלפיהם פועל היועץ הסביבתי של הות"ל (כמפורט בסעיף 76 לחוק התכנון והבנייה). יודגש כי סעיף 148(ב) המוצע גובר על המועדים שלעניין תוכנית דרך בסעיף 119ג לחוק התכנון והבנייה, ועל כן בסעיף 148(ב)(1) המוצע יש התייחסות מפורשת לתשריט דרך לעניין סעיף 119ג. יובהר גם כי אין בהסדר זה כדי לגרוע מכך שנציג השר להגנת הסביבה במועצה הארצית ובוועדה המחוזית שהוא עובד המשדר להגנת הסביבה, יהיה היועץ הסביבתי לגבי תוכנית, כל עוד לא הוצא צו לפי סעיף 264א(ד).

סביבתי במועצה הארצית, יועץ סביבתי חיצוני, שאינו עובד המדינה, לעניין תוכנית מסוימת. באופן זה, יוכל נציג השר להגנת הסביבה להיעזר גם ביועצים סביבתיים חיצוניים לצורך הפעולות שעליו לבצע, ובכלל זה קביעת הנחיות להכנת תסקיר השפעה על הסביבה, בחינה של תסקירים כאמור המוגשים ומתן חוות דעת לגביהם. היעזרות ביועצים סביבתיים חיצוניים ייתכן שתוכל לצמצם את לוחות הזמנים להכנת תוכניות, וזאת תוך עמידה במועדים הקבועים בתקנות התסקירים ובמועדים שמוצע לקבוע בסעיף 148(ב)

(7) אחרי סעיף 4א11 יבוא:

"ועדת משנה 4א11. (א) תוקם, מקרב חברי הוועדה המחוזית, ועדת משנה לשמיעת טענות לעניין בקשה להרשאה על פי תוכנית מיתאר ארצית כאמור בסעיף 145(ח)(3) (בסעיף זה – ועדת משנה לשמיעת טענות), וזה הרכבה:

(1) יושב ראש הוועדה המחוזית, והוא יהיה היושב ראש;

(2) מתכנן המחוז;

(3) נציג שר האנרגיה והתשתיות;

(4) נציג השר להגנת הסביבה;

(5) חבר שתבחר הוועדה המחוזית מקרב חברי הוועדה המנויים בסעיף 7(א)(12).

(ב) דין החלטת ועדת משנה לשמיעת טענות כדין החלטת ועדה מחוזית, והוראות סעיפים 11 ו-10 לא יחולו על ההחלטה";

(8) אחרי סעיף 148 יבוא:

"לוחות זמנים לפעולות שבאחריות יועץ סביבתי לעניין תסקיר השפעה על הסביבה במיזם תשתית חיוני 148. (א) בסעיף זה – "יועץ סביבתי" – כל אחד מאלה:

(1) נציג השר להגנת הסביבה במועצה הארצית או יועץ סביבתי שמונה למועצה הארצית לפי סעיף 5(א1);

(2) נציג השר להגנת הסביבה בוועדה המחוזית או יועץ סביבתי שמונה לוועדה המחוזית לפי סעיף 8(א1);

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (15)

בהמשך לתקון המוצע בסעיף 8(א1), יש לתקן את סעיף 119ג(א) לחוק התכנון והבנייה המתייחס לתוכנית דרך המוגשת לוועדה מחוזית ומזכיר את היועץ הסביבתי לוועדה המחוזית, ולהבהיר שהיועץ הסביבתי יוכל להיות גם יועץ חיצוני שאינו עובד המדינה שמונה בהתאם לסעיף 8(א1) המוצע.

לפסקה (8)

כיום לוחות הזמנים לעניין תסקירי השפעה על הסביבה לגבי תוכניות המוגשות למועצה הארצית ולוועדה מחוזית, קבועים בתקנות התסקירים ובסעיף 119ג לחוק התכנון

למען הסדר הטוב ואף על פי שנציג השר להגנת הסביבה חבר בפועל במועצה הארצית, מאחר שנציגי הממשלה החברים במועצה אינם מצוינים בחוק התכנון והבנייה במפורש בחלוקה למשרדי הממשלה השונים (ראו סעיף 2(ב)(2) לחוק התכנון והבנייה), מוצע להתייחס בסעיף 5(א1) המוצע גם למצב שבו לא מכהן במועצה הארצית נציג השר להגנת הסביבה, שאז מוצע לקבוע שהיועץ הסביבתי למועצה הארצית לעניין תוכנית מסוימת ימונה על ידי מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה, וזאת כל עוד לא הוצא צו לפי סעיף 264א(ד). מאחר שהחברים בוועדה המחוזית מנויים במפורש בחלוקה למשרדי הממשלה השונים (ראו סעיף 7(א)(2) לחוק התכנון והבנייה), אין צורך להציע הסדר זה לעניין מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה בסעיף 8(א1) המוצע.

"מיזם תשתית חיוני" – כהגדרתו בסעיף 2 לחוק לקידום תשתיות לאומיות;
"הפעולות שבאחריות יועץ סביבתי" –
הפעולות שעל יועץ סביבתי לבצע לפי חוק זה, לעניין תסקיר;
"תסקיר" – תסקיר השפעה על הסביבה.

(ב) על אף ההוראות שנקבעו לפי חוק זה לגבי הפעולות שבאחריות יועץ סביבתי, לעניין מיזם תשתית חיוני יפעל יועץ סביבתי בהתאם ללוחות הזמנים כמפורט להלן:

(1) היועץ הסביבתי יגיש למוסד התכנון הצעת הנחיות לעריכת תסקיר, בתוך שבועה ימים מיום שמוסד התכנון הורה לו להכין הצעת הנחיות והומצאה לו התוכנית, ולעניין תוכנית דרך כמשמעותה בסעיף 119ג – מיום שהוגש ליועץ הסביבתי תשריט דרך;

ד ב ר י ה ס ב ר

העומד בכלל ההנחיות (או שלא ניתנה לגביו הודעה כאמור בפסקה (2) המוצעת), יגיש היועץ הסביבתי את חוות דעתו למוסד התכנון.

לפסקה (20)

כדי לוודא שהיועצים הסביבתיים למועצה הארצית ולוועדות המחוזיות שהם נציגי השר להגנת הסביבה או שמתמנים על ידי נציגי השר להגנת הסביבה בהתאם למוצע בפסקאות (2) ו-(6), לעניין תוכניות העוסקות בתשתיות לאומיות או במיזמי תשתית חיוניים, ובכלל זה תוכניות שהן תוכניות דרך יעמדו במועדים הקבועים בתקנות התסקירים ובסעיף 148 המוצע בפסקה (8), לפי העניין, מוצע כי שר הפנים ושר האוצר (בפסקה זו – השרים) יבחנו את עמידתם של היועצים הסביבתיים כאמור במועדים כאמור. זאת למעט בעניין הבחינה של תוצאות תקופת המדידה הראשונה אשר ייבחנו רק על ידי שר הפנים, כאמור בסעיף קטן (ח) לסעיף 264א המוצע. מובן כי הבחינה המשותפת על ידי השרים תהיה רק אם שר הפנים לא הוציא צו לפי סעיף קטן (ד) בסעיף 264א המוצע, לאחר שבחן את תוצאות המדידה הראשונה. בחינת עמידתם של היועצים הסביבתיים תהיה לעניין עמידה במועדים שבתקנות התסקירים לגבי תסקיר השפעה על הסביבה לגבי תוכניות שנדרשות במועצה הארצית ובוועדות מחוזיות ואשר עוסקות בתשתיות לאומיות כהגדרת מונח זה בחוק התכנון והבנייה וכן בתוכנית דרך – קרי

והבנייה לעניין תוכנית דרך המוגשת לוועדה המחוזית. מוצע לקבוע כי לעניין מיזמי תשתית חיוניים, ומתוקף חשיבות קידומם של מיזמים אלה למשק הישראלי, לוחות הזמנים לעניין תסקירי השפעה על הסביבה יהיו קצרים יותר, וזאת בדומה ללוחות הזמנים הקבועים לעניין תסקירי השפעה על הסביבה לתוכניות לתשתית לאומית הנידונות בות"ל (ראו סעיף 76ג לחוק התכנון והבנייה). כך, מוצע לקבוע כי לעניין מיזמי תשתיות חיוניים היועץ הסביבתי יגיש הצעת הנחיות לעריכת תסקיר השפעה על הסביבה בתוך 7 ימים מיום שהורה לו מוסד התכנון להכין הצעה להנחיות והומצאו לו המסמכים הנדרשים לשם כך לגבי התוכנית – קרי הגבולות המוצעים לתוכנית. עוד יובהר כי הוראה זו תחול גם לעניין תוכניות דרך בהתאם לסעיף 119ג לחוק התכנון והבנייה, שם על פי הסעיף הקיים מוגש ליועץ הסביבתי תשריט דרך, ישירות על ידי מגיש תוכנית הדרך, ובלא צורך בפנייה ממוסד התכנון. עוד מוצע לקבוע כי לוח הזמנים לעניין הודעה למגיש התוכנית ולמוסד התכנון כי התסקיר אינו עומד בכלל ההנחיות הנדרשות או כי יש צורך בתיקונים והשלמות לתסקיר או כי יש להגיש תסקיר חדש אם התסקיר שהוגש לקוי באופן המחייב זאת, יעמוד גם הוא על 7 ימים. יובהר כי אם לא נתן היועץ הסביבתי הודעה כאמור, יראו כאילו אין צורך בתיקונים והשלמות לתסקיר או בהגשתו מחדש, וכי התסקיר עומד בהנחיות שניתנו להכנתו. לעניין חוות הדעת, מוצע כי בתוך 14 ימים מיום קבלת התסקיר

(2) היועץ הסביבתי יודיע למגיש התוכנית ולמוסד התכנון, אם הדבר נדרש, בתוך שבעה ימים מיום שהוגש לו תסקיר, כי התסקיר אינו עומד בכל ההנחיות או שיש צורך בתיקונים והשלמות, או שהתסקיר שהוגש לקוי באופן המחייב הכנת תסקיר חדש; לא שלח היועץ הסביבתי הודעה כאמור בתוך שבעה ימים, יראו את התסקיר כעומד בכל ההנחיות;

(3) היועץ הסביבתי יגיש חוות דעת למוסד התכנון בתוך 14 ימים ממועד קבלת התסקיר העומד בכל ההנחיות.”;

(9) בסעיף 49, האמור בו יסומן “א” ואחריו יבוא:

”(ב) על אף האמור בסעיף 156(ב), לא תחול התוספת השנייה על תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות.”;

ד ב ר י ה ס ב ר

זו, בין השאר על בסיס חוות דעת שיגיש להם המנהל הכללי של המשרד להגנת הסביבה, אם יגיש, אשר תוגש בתוך 3 חודשים מתום תקופת המדידה. חוות הדעת תכלול פירוט אם אי-העמידה נבעה מנסיבות או גורמים שאינם בשליטתם של היועצים הסביבתיים. סברו השרים שהאיחורים נבעו מנסיבות שבהן לא היה בידי המשרד להגנת הסביבה ככלל והיועצים הסביבתיים בפרט למנוע את העיכוב בזמנים, לא יראו בכך כחריגה מהמועדים האמורים.

בסעיף קטן (ז) מוצע לקבוע כי תקופת המדידה הראשונה תחל בתום 18 חודשים ממועד תחילתו של החוק המוצע וזאת כדי לאפשר למשרד להגנת הסביבה להיערך לעמידה במועדים הנדרשים.

בסעיף קטן (ד) מוצע לקבוע כי אם נוכח שר הפנים, או השרים לגבי בחינה של תקופת מדידה שאינה התקופה הראשונה, כי היועצים הסביבתיים לא עמדו במועדים הנדרשים בהתאם למפורט בהגדרה “עמידה בלוחות הזמנים לביצוע הפעולות שבאחריות יועץ סביבתי, בתקופת המדידה”, הוא רשאי לקבוע בצו, בתוך 180 ימים מתום תקופת המדידה, ולאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה (ואם השר להגנת הסביבה לא השיב להתייעצות עימו בתוך 21 ימים, יראו כאילו קוימה חובת ההתייעצות עימו), כי היועצים הסביבתיים במועצה הארצית ובוועדה המחוזית יהיו יועצים חיצוניים שאינם עובדי המדינה אשר ימונו על ידי יושב ראש מוסד התכנון ונציג השר להגנת הסביבה במוסד התכנון הרלוונטי (ולעניין היועץ הסביבתי למועצה הארצית, אם אין במועצה הארצית חבר שהוא נציג השר

תוכנית מיתאר ארצית לתשתיות לאומיות, תוכנית לתשתיות לאומיות שנדונה בוועדה המחוזית וכן תוכנית דרך, ולעניין מיזמי תשתית חיוניים, בהתאם למועדים המפורטים בסעיף 148 המוצע. המדידה תיעשה, כעולה מההגדרה שבסעיף קטן (א) המוצע, על ידי חישוב הממוצע של פרק הזמן שבו בוצעה פעולה שעל היועץ הסביבתי לבצע, לעניין כל אחת מהפעולות האמורות שהמועד שבו עליה להתבצע חל במהלך תקופת המדידה. על הממוצע להיות נמוך מפרק הזמן הקבוע בתקנות התסקירים או שווה לו. לעניין פעולות לגבי מיזמי תשתית חיוניים, על הממוצע של פרק הזמן שבו בוצעה פעולה שעל יועץ סביבתי לבצע, לעניין כל אחת מהפעולות שהמועד שבו עליה להתבצע חל במהלך תקופת המדידה, להיות שווה או נמוך ל-120% מפרק הזמן הקבוע בפסקה הרלוונטית בסעיף 148(ב) המוצע. כאמור בסעיף קטן (ב) המוצע, כל תקופת מדידה היא תקופה של 24 חודשים. מוצע לקבוע בסעיף קטן (ו) שלצורך בחינה כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) המוצעים, שביחס לכל תקופת מדידה, לא יאוחר מתום 3 חודשים מתום תקופת המדידה, יגיש המנהל הכללי של המשרד להגנת הסביבה לשר הפנים, שר האוצר והשר להגנת הסביבה חוות דעת על עמידתם של היועצים הסביבתיים בפרקי הזמן האמורים, לרבות פירוט הנסיבות לאיחורים אם הם, לעמדתו של המנכ”ל, אינם בשליטתם של המשרד להגנת הסביבה והיועצים הסביבתיים. יובהר כי חוות הדעת תוגש גם לשר להגנת הסביבה, מכיוון שהשרים מתייעצים עימו, כמוצע בסעיף קטן (ד). בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי אם תהיה אי-עמידה של היועצים הסביבתיים בפרקי הזמן האמורים, השרים יבחנו את הסיבה לאי-עמידה

53א. (א) על אף האמור בסעיף 53, החליטה המועצה הארצית להגיש לאישור הממשלה תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות כהגדרתה בסעיף 6ב(ב), ישלח מזכיר המועצה הארצית את התוכנית למזכיר הממשלה בתוך חמישה ימים מיום שקיבל לידיו את התוכנית, ויראו את התוכנית כמאושרת בידי הממשלה בתום 14 ימים מהמועד שבו נשלחה התוכנית למזכיר הממשלה, אלא אם כן ביקש חבר הממשלה, במהלך התקופה האמורה, להביא את התוכנית לדיון בממשלה.

(ב) ביקש חבר הממשלה להביא תוכנית לדיון בממשלה לפי הוראות סעיף קטן (א), יתקיים הדיון בתוך 14 ימים מהיום שבו ביקש חבר הממשלה כאמור, והממשלה תכריע בדיון כאמור אם לאשר את התוכנית בלא שינוי או, לאחר דיון חוזר במועצה, לאשרה בשינוי או לדחותה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (5)

מוצע לתקן את סעיף 6א(א) לחוק התכנון והבנייה אשר כיום קובע כי "יושב ראש הוועדה לתשתיות ונציג השר לאיכות הסביבה בוועדה לתשתיות ימנו לוועדה, מתוך רשימה שיקבע שר הפנים בהסכמת השר לאיכות הסביבה, יועץ סביבתי, אחד או יותר, שאינו עובד המדינה", כך שיימחק החלק הנוגע לבחירת היועץ דווקא מתוך רשימה המאושרת על ידי השרים. הדבר מוצע בשם לב לכך שממילא מדובר בהליך אשר כפוף לדיני המכרזים ואין צורך במעורבות השרים.

לפסקה (3)

לפסקאות משנה (א) ו-(ג)

סעיף 6ב(ב) לחוק התכנון והבנייה עוסק בסמכויות הרישוי של הות"ל. בסעיף נקבע כי לענין מתן היתר על פי תוכנית לתשתית לאומית, כהגדרתה שם, רשות הרישוי תהיה מורכבת מיושב ראש הות"ל ומתכנן הות"ל, ולות"ל יוקנו סמכויות הוועדה המקומית. במסגרת תיקון מס' 124 לחוק התכנון והבנייה (להלן – תיקון מס' 124), הורחבו סמכויות הרישוי של הות"ל, גם לענין תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות או תוכנית מועדפת לדיון, לצד קביעה כי בהיתר לפי תוכניות אלה, ייווסף להרכב רשות הרישוי גם מהנדס הוועדה המקומית שבתחומה נמצא השטח הגדול ביותר בתחום הבקשה להיתר. במסגרת תיקון 124

להגנת הסביבה או יושב ראש המועצה הארצית ומנכ"ל המשרד להגנת הסביבה ימנו את היועץ הסביבתי). וזאת באופן רוחבי ביחס לכל התוכניות המוגשות למוסדות התכנון האמורים, לא רק תוכניות לתשתיות לאומיות, תוכניות דרך ותוכניות למיזמי תשתית חיוניים, וזאת בדומה להסדר הקבוע כיום בות"ל. בהתאם מוצע לקבוע כי יקראו את סעיפים 5(א) ו-8(א) המוצעים באופן האמור, וכי לענין סעיף 1019 לחוק התכנון והבנייה יהיה היועץ הסביבתי היועץ שמונה על ידי יושב ראש הוועדה המחוזית ונציג השר להגנת הסביבה בוועדה המחוזית.

בסעיף קטן (ט) מוצע לקבוע הוראות מעבר הנוגעות למצב שבו נקבע צו כאמור בסעיף קטן (ד) המוצע, כך שעד למינוי יועץ סביבתי על ידי יושב ראש מוסד התכנון ונציג השר להגנת הסביבה במוסד התכנון (ואם אין נציג כזה, על ידי יושב ראש מוסד התכנון ומנכ"ל המשרד להגנת הסביבה), ימשיך לכהן היועץ הסביבתי, בין שהוא נציג השר להגנת הסביבה ובין שהוא יועץ חיצוני שמונה על ידי נציג השר להגנת הסביבה לתוכנית מסוימת, ומוצע לתחום זאת בתקופה שלא תעלה על עשרה חודשים כדי שהתלות בהסכמת נציג השר להגנת הסביבה למנות את המחליף לענין הייעוץ הסביבתי לוועדה, לא תביא לעיכוב במינוי יועץ סביבתי לפי ההסדר החדש ובכך תפגע בקידום תוכניות. מובהר כי אין בהסדר המוצע כדי לשנות את העובדה שחבר מוסד התכנון הוא נציג השר להגנת הסביבה, והשינוי הוא אך בנוגע לתפקידי היועץ הסביבתי.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), כללה התוכנית מיזם תשתית חיוני מועדף כהגדרתו בסעיף 2 לחוק לקידום תשתיות לאומיות, ובמהלך תקופת 14 הימים כאמור בסעיף קטן (א) ביקש חבר ממשלה כי היא תובא לדיון בממשלה, יתקיים הדיון בוועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות בתוך 14 ימים מהיום שבו ביקש חבר הממשלה כאמור, ויראו את החלטת הוועדה כהחלטת הממשלה; הוועדה תכריע בדיון כאמור אם לאשר את התוכנית בלא שינוי או, לאחר דיון חוזר במועצה, לאשרה בשינוי או לדחותה.

(ד) לעניין סעיף קטן (ג), יהיה חבר ועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות לפי פסקה (3) של סעיף 34 לחוק לקידום תשתיות לאומיות, ממלא מקום נוסף ליושב ראש הוועדה;

ד ב ר י ה ס ב ר

נוסף על כך מוצע לציין גם שרשות הרישוי של הות"ל, בהרכבה הכולל את יושב ראש הוועדה לתשתיות ומתכנן הוועדה בלבד, מוסמכת גם לתת הרשאה לפי סעיף 145(א1) לחוק התכנון והבנייה בנוסחו המוצע בפסקה 16(א), וכי הסמכה זו היא למתן הרשאה מכוח כל תוכנית, לא רק תוכנית לתשתית לאומית (כלומר תוכנית שנידונה בות"ל) אלא אף תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות, תוכנית לתשתיות לאומיות שאושרה על ידי ועדה מחוזית ותוכנית מועדפת לדיור. בשל כך בפסקה (א) (1) מוצע לתקן את סעיף 145(ב2) לחוק התכנון והבנייה, ולהוסיף לסמכויות רשות הרישוי של הות"ל מתן הרשאה לפי סעיף 145(ו1) לחוק התכנון והבנייה, ובפסקה (א) (2) מוצע להבהיר כי המונח "היתר" הוא למעט הרשאה כאמור בסעיף 145(ו1) ומוכן כי לעניין הרשאה כאמור הרכב רשות הרישוי הוא יושב ראש הוועדה ומתכננה בלבד.

בהמשך למוצע בפסקאות משנה (א) (1) עד (3) לעניין הרחבת סמכות רשות הרישוי של הות"ל, מוצע בפסקת משנה (ב) להתנות הרחבות אלה בהתקיימותו של לפחות אחד משלושה תנאים: האחד כי ההיתר הוא למיזם תשתית חיוני כהגדרתו בחוק המוצע, ויובהר כי בהתאם לסעיף 1 לחוק התכנון והבנייה הגדרת "היתר" כוללת גם הרשאה (כאשר החריג שנקבע לכך בסעיף 145(ב2) לחוק התכנון והבנייה, נקבע רק ביחס לסעיף קטן (ג) האמור ולא ביחס לשאר הסעיפים הקטנים שבסעיף 145(ב2). על כן יהיה ניתן לפנות לרשות הרישוי גם לצורך קבלת הרשאה, בהתקיים תנאי המסמך את רשות הרישוי; התנאי השני הוא כי התוכנית שמכוחה מבוקש ההיתר (או ההרשאה כמסובר לעיל) כוללת הוראה שיחולו לגבי התוכנית הוראות סעיף קטן (ב) שבסעיף 145(ב2) לחוק התכנון

נוספה הגדרה לתוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות, שם נקבע כי מדובר בתוכנית הכוללת הוראות המאפשרות מתן היתר לתשתית לאומית בלא צורך באישור תוכנית נוספת טרם מתן ההיתר או ביצוע העבודה, ומצוין לה תשריט של השטח שעליו היא חלה.

בפסקת משנה (א) (3) מוצע לתקן את הגדרת תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות, כך שלא תהיה חובה לצרף לה תשריט של השטח שעליו היא חלה כאמור (תוכנית שכזו יכולה להיות למשל תוכנית מכוח סעיף 145(ח) לחוק התכנון והבנייה). וזאת כדי שרשות הרישוי של הות"ל (או הות"ל עצמה, לפי העניין) תוסמך להוציא היתרים מכוח תוכנית כאמור, וזאת בהרכבה המורחב שכולל את מהנדס הוועדה המקומית שבתחומה נמצא השטח הגדול ביותר בתחום הבקשה להיתר. תיקון זה מוצע מכיוון שגם תוכניות מיתאר ארציות שלא צורף להן תשריט מסדירות את האפשרות להקמתן של תשתיות לאומיות חשובות ואין הצדקה שלא יהיה ניתן לפנות לרשות הרישוי של הות"ל לצורך הוצאת היתר מכוחן.

בפסקאות משנה (א) (1) ו-(2) מוצע להרחיב את סמכות רשות הרישוי של הות"ל, בהרכב הכולל גם את מהנדס הוועדה המקומית, כך שתחול גם לגבי תשתית לאומית שנכללת בתוכנית שאושרה על ידי ועדה מחוזית. תיקון זה נדרש לצורך האצת הליכי הרישוי וההקמה של תשתיות לאומיות ועל רקע העובדה שלעיתים קרובות מאושרת תשתית לאומית, במסגרת תוכנית בוועדה המחוזית ולא באמצעות תוכנית לתשתית לאומית או תוכנית מיתאר ארצית.

(11) בסעיף 62א(א), אחרי פסקה (24) יבוא:

"(25) הוספת שימושים לטעינת אוטובוסים חשמליים, למבני התרענונות לנהגים, לשירותים בסיסיים לרווחת הנוסעים או כל שימוש הנדרש במישרין לצורך הפעלת תחבורה ציבורית, במגרש המיועד לחניון לעידוד השימוש בתחבורה ציבורית או המיועד למסוף אוטובוסים, וכן הוספת שטח מותר לבנייה לצורך השימושים האמורים, ובלבד שתוספת השטח כאמור לא תעלה על 100 מ"ר או על 10% משטח המגרש, לפי הנמוך מביניהם";

(12) בסעיף 76ג –

(א) אחרי פסקה (10) יבוא:

"(10א) הגשת תוכנית לממשלה לפי פסקאות (9)(ב) או (10) והכרעת הממשלה או ועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות, לפי העניין, לגבי התוכנית, יהיו בהתאם להוראות סעיף 53א, ולעניין זה יקראו את הסעיף האמור כך שבמקום "מזכיר המועצה הארצית" יקראו "מזכיר הוועדה לתשתיות" ובמקום "במועצה" יקראו "בוועדה לתשתיות";

(ב) בפסקה (11), במקום "בסעיף 156א" יבוא "בסעיף 156", במקום "תחול" יבוא "יחול" ואחרי "התוספת הראשונה" יבוא "והתוספת השנייה";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקת משנה (ה)

בפסקת משנה (ה) מוצע להוסיף לסעיף 6ב לחוק התכנון והבנייה סעיפים קטנים המאפשרים לרשות הרישוי של הות"ל, על אף האמור בכל דין, לתת היתר גם בניגוד לעמדתו של גורם מאשר, כהגדרתו בסעיף 1 לחוק התכנון והבנייה, או בניגוד לעמדתו של גורם אחר שאישורו או התייחסותו נדרשו כתנאי לקליטת בקשה להיתר (ראו למשל לעניין זה תקנות 16א(2), 16ב(1), 19, 20א(11), 32, 33א(14), 40(4) ו-44א(3) לתקנות התכנון והבנייה (רישוי בנייה), התשע"ו-2016 (להלן – תקנות הרישוי)), וזאת בהתקיים כמה תנאים: האחד כי העמדה של גורם כאמור כללה הוראות או תנאים שיש בהם כדי לסכל או להקשות באופן בלתי סביר את מתן היתר (או שעמדה כאמור כלל לא ניתנה (ראו הרישה של סעיף קטן (ה) המוצע)); השני כי רשות הרישוי אפשרה לגורם האמור להישמע לפניו טרם שנתנה את החלטתה (ראו סעיף קטן (ה)(2) המוצע); השלישי כי לא נקבעה בתוכנית שמכוחה מבוקש ההיתר הוראה שלפיה אישור גורם כאמור הוא תנאי למתן היתר מכוחה (ראו סעיף קטן (ה)(1) המוצע); והרביעי, כי אין מדובר במקרה שבו רשות הרישוי סבורה כי יש במתן ההיתר כדי לגרום סיכון ממשי לציבור או לבריאותו או כדי לגרום למפגע סביבתי חמור (ראו סעיף קטן (ו) המוצע). עוד מוצע כי האמור לעיל יחול גם על קליטת הבקשה להיתר, וזאת לנוכח תפקיד הגורמים האמורים בקליטת הבקשה

והבנייה. יצוין כי סעיף 6ב(ד) לחוק התכנון והבנייה מתייחס להרשאה מכוח תוכנית לפי סעיף קטן (ב), כך שאף אם הוראות התוכנית יכללו הפניה לסעיף קטן (ב) שבסעיף 6ב, רשות הרישוי של הות"ל תהיה מוסמכת לאשר הרשאה גם מכוח סעיף קטן (ד); והתנאי השלישי הוא כי אף אם לא נקבעה בתוכנית הוראה כאמור בתנאי השני, יהיה ניתן להקנות את סמכות הרישוי לרשות הרישוי של הות"ל באמצעות קבלת החלטה בוועדה המחוזית, לאחר ששמעה את עמדת הוועדה המקומית הנוגעת בדבר, כי יחולו הוראות סעיף קטן (ב) שבסעיף 6ב (וכמוסכר לעיל, ממילא הדבר מאפשר גם הענקת הרשאה לפי סעיף קטן (ד) שבסעיף 6ב).

לפסקאות משנה (ג) ו-(ד)

בשל תיקון של סעיף 261 לחוק התכנון והבנייה, המוצע בפסקה (19), כך שיהיה ניתן להקים מבנה נלווה לקו תשתית תת-קרקעי בהרשאה, מוצע בפסקאות משנה (ג) ו-(ד) לתקן את סעיף 6ב לחוק התכנון והבנייה כך שרשות הרישוי של הות"ל תוסמך לאשר בקשה להרשאה לגבי מבנה נלווה כאמור, וזאת בהמשך לכך שרשות הרישוי של הות"ל מוסמכת כיום לאשר בקשה להרשאה לגבי מבנה דרך שסעיף 261 מאפשר כיום להקים בהרשאה.

“הוראות מיוחדות לעניין שינוי תוכנית תשתית לאומית	176ג. (א) בסעיף זה – “תוכנית מאושרת” – תוכנית לתשתית לאומית שאושרה על ידי הממשלה; “תוכנית השינוי” – תוכנית לשינוי של תוכנית מאושרת.
---	---

(ב) הוועדה לתשתיות רשאית לדון בתוכנית שינוי ולהחליט בדבר הגשתה לאישור הממשלה לפי סעיף 76ג(10א), אם השינוי הוא בעניין אשר לו היה נדון לאחר העברת התוכנית המאושרת להערוך לפי סעיף 76ג(6) וטרם אישרה, היה ניתן לאשרו בהליך כאמור בסעיף 106ב(ב), ומתקיימים כל אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

שיהיה ניתן לאשר תוכנית מיתאר כאמור גם לגבי קווי 161 ומכוח התוכנית לבצע בהם שינויים, כגון שינוי מתוואי קו קיים או מתוכנית מאושרת באמצעות הסטת הקו, העמודים או שינוי גבהים בו, וכן להקים מיתקנים ומבנים הנדרשים לצורך הקו. לעניין קווי 161 שהם תת־קרקעיים, בשים לב להיקף השלכותיהם עקב היותם תת־קרקעיים, מוצע לקבוע כי תוכנית מיתאר ארצית כאמור תאפשר גם את הקמתם, וכן את הקמתם של מיתקנים ומבנים נלווים הנדרשים להם, אף שהיא אינה כוללת תשריט של השטח שעליו היא חלה. התיקון המוצע יסייע במימוש תוכנית הפיתוח הנדרשת למשק החשמל, הצפויה לכלול, בין השאר, שינויים בקווי 161 קיימים וקווי 161 תת־קרקעיים.

כאמור בסעיף 145(ח) מדובר בתוכנית מיתאר ארצית שלא מתקיימות בה הדרישות המנויות בסעיף 145(ו) לחוק התכנון והבנייה, ועל כן קובע סעיף 145(ח2) לחוק התכנון והבנייה כי בתוכנית ייקבעו הוראות “בדבר פרסום הבקשות להיתרים ולהליך השמעת הטענות בעניין לפני הוועדה המקומית”. בשל חשיבות קווי 161 לפיתוח רשת החשמל, על כלל התועלת הנובעת מכך למשק הישראלי, מוצע כי לעניין התוכנית המוצעת בסעיף 145(ח3) המתייחסת לקווי 161 ומבנים ומיתקנים הנלווים להם, הליך השמעת הטענות לא יהיה לפני הוועדה המקומית אלא לפני ועדת משנה של הוועדה המחוזית, או של הוועדה לתשתיות לאומיות. הקביעה איזו ועדת משנה תשמע את הטענות נגזרת מרשות הרישוי שאלה תוגש הבקשה להרשאה. אם הבקשה תוגש לרשות הרישוי של הות”ל, ועדת המשנה של הות”ל תשמע את הטענות. אם הבקשה להרשאה תוגש לגורם הרלוונטי לפי התקנות שהותקנו מכוח סעיף 145(ו) לחוק התכנון והבנייה, ועדת המשנה של הוועדה המחוזית היא שתשמע את הטענות. יובהר כי התוכנית שלפי סעיף 145(ח3) היא שתקבע לאיזו רשות רישוי ניתן להגיש את הבקשה להרשאה. כאמור לעיל, בהמשך לתיקונים המוצעים במסגרת החוק

כעולה מתקנות הרישוי (ראו סעיף קטן (ו) המוצע). יצוין כי מתכנן הות”ל הוא המאשר את קליטת ההיתר, ורשות הרישוי היא המוסמכת להעניק היתר.

מובהר כי התיקונים המוצעים מוצעים לעת עתה רק ביחס לתוכנית לתשתית לאומית, ולא ביחס לתוכניות האחרות שמכוחן רשות הרישוי של הות”ל מוסמכת להעניק היתר, הכוללות תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות, בין שצורך לה תשריט ובין שלא כמוצע בפסקת משנה 3(א), תוכנית מועדפת לדיור ותוכנית שאושרה על ידי ועדה מחוזית שנכללה בה תשתית לאומית כמוצע בפסקאות משנה 1(א) ו-2. זאת בשים לב לזהירות הנדרשת לעניין החלטה בניגוד לעמדת גורמים כאמור וכדי לבחון אם נכון להרחיב את ההסדר המפורט לעיל גם לגבי תוכניות נוספות.

לפסקאות (4), (7) ו-16(ב2)

במסגרת בג”ץ 6646/08 חברת החשמל לישראל בע”מ נ’ המועצה הארצית לתכנון ולבנייה (כ”ד באייר התשע”ב 16 במאי 2012) (פורסם בנבו) נידון ענינם של קווי חשמל במתחן עליון (להלן – קווי 161) שהוקמו שלא לפי תוכנית מאושרת לפי חוק התכנון והבנייה. במסגרת הדיון בעתירה טענה חברת החשמל כי הליך מכוח סעיף 145(ו) לחוק התכנון והבנייה מהווה הסדר שמאפשר הקמת קווים כאמור בלא תוכנית מאושרת וכי מדובר בהסדר שלילי כך שלא ניתן לחייב כי קווים כאמור יתוכננו בתוכנית. בסופו של דבר הושגה בעתירה פשרה, המכונה “מסמך בינת”, הקובעת כי קיימת כיום אפשרות לביצוע שינויים מסוימים בקווי 161 קיימים, ולעניין קווי 161 חדשים תוגש תוכנית לאישור מוסד התכנון הרלוונטי.

סעיף 145(ח) לחוק התכנון והבנייה מאפשר כיום מתן היתר לעניין התשתיות המנויות בו, מכוח תוכנית מיתאר ארצית אף שלא מתקיימות בה הדרישות המנויות בסעיף 145(ו) לחוק התכנון והבנייה. בשים לב לפשרת “מסמך בינת” האמורה, מוצע בפסקה 16(ב2) לחקן את סעיף 145(ח), כך

(1) השינוי הכלול בתוכנית השינוי לא נדון על ידי הוועדה לתשתיות בדיון להעברת התוכנית המאושרת להערות לפי סעיף 76ג(6) או בדיון להחלטה על הגשה של התוכנית המאושרת לאישור הממשלה, או שהשינוי נדון כאמור והוועדה לתשתיות סברה כי עקב שינוי נסיבות או גילוי מידע חדש יש לדון בשינוי;

(2) תוכנית השינוי הוגשה על ידי מי שהגיש את התוכנית המאושרת או מי מטעמו.

(ג) סברה הוועדה לתשתיות כי תוכנית השינוי עלולה לפגוע באדם אשר אם הייתה תוכנית השינוי מועברת להערות כאמור בסעיף 76ג(6), היה ראוי להגיש הגשה בהתאם לאמור בסעיף 76ג(8), לא תחליט בדבר הגשת תוכנית השינוי לאישור הממשלה לפני שנתנה לאותו אדם, במהלך תקופה של 60 ימים, הזדמנות להשמיע את טענותיו.

ד ב ר י ה ס ב ר

בפסקה (16)ב(2), וכן מוצע לקבוע את זהות היושב ראש וחבריה. נוסף על כך מוצע לקבוע כי החלטות ועדת המשנה יהיו סופיות, ולא יהיה ניתן לדרוש מכוח סעיפים 111 ו-112 לחוק התכנון והבנייה כי יתקיים דיון במליאת הוועדה המחוזית. יצוין כי לנוכח הפורום שמקבל את ההחלטה, שהוא ועדת משנה של ועדה מחוזית, ממילא אין צורך להתייחס לסעיף 152 לחוק התכנון והבנייה בדומה לאמור בדברי ההסבר לפסקה (4) לעיל.

לפסקאות (9) ו-(12)ב)

מוצע כי הוראות התוספת השנייה לחוק התכנון והבנייה, העוסקות בקבלת אישור הוועדה לשמירת הסביבה החופית (להלן – הולחו"ף) לתוכניות בתחום הסביבה החופית, לא יחולו על תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות בתחום הסביבה החופית שמאשרת המועצה הארצית, וזאת במטרה לצמצם את משך זמני הליכי התכנון ובשים לב לכך שמדובר בתוכנית שעוסק בה מוסד תכנון ארצי. הוראה דומה מוצעת בפסקה (12)ב) לעניין תוכנית לתשתית לאומית בתחום הסביבה החופית, שמאשרת הולחו"ף, שכן גם כאן מדובר בתוכנית שעוסק בה מוסד תכנון ארצי.

בהתאם מוצע בפסקה (23) לתקן את הוראות התוספת השנייה כך שלא יהיה צורך באישור הולחו"ף לגבי היתר שניתן על ידי רשות הרישוי של הולחו"ף מכוח תוכנית מיתאר

המוצע לסעיף 6 לחוק התכנון והבנייה, קיימת אפשרות, בכפוף לתנאים בסעיף קטן 26ג(1) המוצע, להגיש בקשה להרשאה גם לרשות הרישוי של הולחו"ף מכוח תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות שלא צורך לה תשריט. נוסף על כך מכיוון שלפי סעיף 145ו(1) לחוק התכנון והבנייה קווים, מיתקנים ומבנים כאמור מוקמים בהרשאה, מוצע, לשם האחידות, לקבוע כי הקמתם על פי התוכנית שלפי סעיף 145ח(3) תהיה גם היא בהרשאה, והליך השמעת הטענות יהיה ביחס למתן הרשאה, ולא ביחס למתן היתר.

בפסקה (4) מוצע להקים ועדת משנה של הולחו"ף לשמיעת טענות בעניין בקשות להרשאות מכוח תוכנית המיתאר הארצית, שיהיה ניתן לאשר לפי התיקון המוצע בפסקה (16)ב(2), וכן מוצע לקבוע את זהות היושב ראש וחבריה. נוסף על כך מוצע לקבוע כי החלטות ועדת המשנה יהיו סופיות, ולא יהיה ניתן לדרוש מכוח סעיף 76ג(ב) לחוק התכנון והבנייה כי יתקיים דיון במליאת הולחו"ף. יובהר כי לנוכח הפורום שמקבל את ההחלטה, הליך לפי סעיף 152א(1) לחוק התכנון והבנייה שעניינו ערר לפני הוועדה לתשתיות על החלטת רשות הרישוי, אינו רלוונטי, ועל כן ממילא אין צורך לציין במפורש בסעיף 76ד(2) בנוסחה המוצע כי לא יחולו הוראות סעיף 152 האמור.

בפסקה (7) מוצע להקים ועדת משנה של ועדה מחוזית לשמיעת טענות בעניין בקשות להרשאות מכוח תוכנית המיתאר הארצית שיהיה ניתן לאשר לפי התיקון המוצע

(ד) הוגשו טענות כאמור בסעיף קטן (ג), תחליט הוועדה אם להגיש את תוכנית השינוי לאישור הממשלה בתוך עשרים ואחת ימים מתום התקופה שבאותו סעיף קטן; הודעה על הכרעה בדבר הטענות ועל נימוקיה תינתן בכתב לאדם שהשמיע את טענותיו.

(ה) לא הוגשו טענות כאמור בסעיף קטן (ב), תוגש תוכנית השינוי לאישור הממשלה בהתאם לסעיף 76ג(א10) בתום 14 ימים מתום התקופה האמורה בסעיף קטן (ב), אלא אם כן הוועדה החליטה אחרת במהלך אותם 14 ימים;

(ו) הוראות פסקאות (2) עד (5) ו-(11) של סעיף 76 יחולו על תוכנית השינוי;"

(14) בסעיף 110, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א), על החלטת ועדה מחוזית בדבר אישור תוכנית מיתאר מקומית לתשתיות לאומיות או תוכנית מפורטת לתשתיות לאומיות, או דחייתה, רשאים לערור לפני המועצה הארצית כל אחד מאלה:

- (1) בזכות – ועדה מקומית או רשות מקומית, ובלבד שהגישה את התוכנית;
- (2) ברשות יושב ראש הוועדה המחוזית –

ד ב ר י ה ס ב ר

בממשלה ולהכריע בתוך 14 ימים מהיום שבו ביקש השר כאמור. נוסף על כך מוצע לקבוע כי אם התוכנית שלגביה הוגשה בקשת השר היא תוכנית העוסקת במיזם תשתית חיוני מועדף, אזי הדיון יתקיים בוועדת השרים לתשתיות חיוניות בתוך 14 ימים מיום שהוגשה בקשת השר כאמור, ויראו את החלטת הוועדה כהחלטת הממשלה, ולא יהיה ניתן להגיש ערר על החלטת ועדת השרים האמורה ולבקש כי הנושא יידון במליאת הממשלה.

בפסקה (10) מוצע לקבוע את ההסדר האמור לעניין תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות באמצעות חוספת סעיף 53א בנוסחו המוצע. ובפסקה (12)(א) מוצע לקבוע את ההסדר האמור לעניין תוכנית לתשתיות לאומית באמצעות תיקון סעיף 76ג, שעניינו הוראות מיוחדות לתוכנית לתשתית לאומית, כך שיויוספ בו סעיף קטן (א10) אשר יפנה לסעיף 53א המוצע. זאת מכיוון שכיום סעיף 76ג רישא קובע כי בהליכים לאישור תוכנית לתשתית לאומית ינהגו לפי הוראות חוק התכנון והבנייה שענינן תוכנית מיתאר ארצית, למעט לעניין השינויים המפורטים בסעיף 76ג, כך שיש צורך לקבוע במפורש שלעניין הגשת תוכנית לתשתית לאומית לממשלה יש לפעול בתאם לסעיף 53א המוצע, ולא בהתאם

ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות או מכוח תוכנית לתשתית לאומית, כפי שיפורט בהמשך דברי ההסבר.

לפסקאות (10) ו-(12)(א)

כיום, תוכניות מיתאר ארציות מפורטות לתשתיות לאומיות הנידונות במועצה הארצית ותוכניות תשתית לאומית הנידונות בות"ל, אשר גם הן מפורטות בהתאם לאמור בסעיף 76ב(א) לחוק התכנון והבנייה, טענות אישור בידי הממשלה לאחר השלמת ההליך במועצה הארצית או בוועדה לתשתית לאומיות, לפי העניין. הצורך באישור זה, במקרים רבים, מעכב את אישור התוכנית וכניסתה לתוקף ומעכב את הקמת התשתיות. לפיכך, בשים לב לכך שמדובר בתוכניות מפורטות ובשל הצורך בקידום תשתיות, מוצע לקבוע כי מזכיר המועצה הארצית ומזכיר הות"ל ישלחו, כל אחד, את התוכניות כאמור שאושרו במוסד התכנון שבו הם מכהנים כמזכירים ישירות למזכיר הממשלה, בלא צורך בהעברה לשר כלשהו אשר ישלח את התוכנית למזכיר הממשלה. עוד מוצע כי יראו תוכניות אלה כמאושרות בידי הממשלה בתוך 14 ימים מהמועד שבו תוכנית כאמור נשלחה למזכיר הממשלה, זאת אלא אם כן במהלך תקופה זו ביקש שר להביא את התוכנית לדיון בממשלה, ואז יש לקיים את הדיון

- (א) שלושה חברי הוועדה המחוזית
כאחד;
- (ב) ועדה מקומית או רשות מקומית
הנוגעת בדבר ושלא הגישה את התוכנית;
- (ג) מגיש התוכנית שאינו ועדה מקומית
או רשות מקומית;
- (ד) מי שהתנגדותו לתוכנית נדחתה;
- (ה) מי שהשמיע טענות לפי סעיף
106(ב);

דבריו הסבר

ההתנגדויות (אם היה רשאי להגיש התנגדות בעצמו) לפי סעיף 106(ב) לחוק התכנון והבנייה, לערוך שינוי בתוכנית ולאשר אותה כשהיא כוללת את השינוי, וזאת בלי שיהיה צורך להפקיד את התוכנית בשנית. יוער כי נוסף על סמכות זו, למוסד תכנון סמכות טכונה לאשר שינויים בתוכנית במהלך הדיונים בה בלא פרסום, אם אין מדובר בשינוי שעלול לפגוע באדם.

בשים לב לכך ובשים לב לצורך בהקמה של תשתיות לאומיות בהליך מהיר ככל הניתן בלא עיכובים, ובמטרה לאפשר גמישות תכנונית באופן שיאפשר את המימוש המיטבי של התכלית שלשמה אושרה התוכנית, תוך מתן מענה לצרכים המתבררים לאחר אישור התוכנית עקב גילוי מידע חדש או שינוי נסיבות, מוצע לקבוע כי הות"ל רשאית לשנות תוכנית לתשתית לאומית מאושרת (כהגדרתה בסעיף 176ג המוצע), אם מדובר בסוג השינויים אשר ניתן לאשר בהתאם לסעיף 106(ב) לחוק התכנון והבנייה.

מוצע להתנות את הסמכות כאמור בתנאים האלה: הבקשה לעריכת שינוי התוכנית תוגש רק על ידי מי שהגיש את התוכנית שאותה מבוקש כעת לשנות, או מי מטעמו, והשינוי המבוקש לא נדון בעבר על ידי הות"ל, ואם כן היה מאז שינוי נסיבות או התגלה מידע חדש שבשלו סבורה הות"ל שיש לדון בשינוי המבוקש. תנאים אלה מטרתם למנוע מההליך המוצע להפוך למעין שלב ערר או שלב דיון מחדש שבו שוב תדון הות"ל בנושאים וההתנגדויות שנדרו בעבר והוכרעו על אושרה התוכנית. היות שמגיש התוכנית הוא גורם אשר יש להניח, מבקש לממש באופן מיטבי את התוכנית, והוא הבקיא ביותר בדרוש למימוש התוכנית כך שביכולתו לדעת אם נתגלה מידע חדש או שונו נסיבות המצריכות את שינוי התוכנית, וזאת אף אם מדובר בנושא שנידון בעבר בוועדה, אזי מוצדק לאפשר לות"ל לקיים דיון בבקשה לשינוי.

נוסף על כך מוצע לקבוע כי אם השינוי המבוקש עלול לפגוע באדם, ואותו אדם היה רשאי להגיש השגה לתוכנית אם השינוי המבוקש היה מוגש כתוכנית חדשה שמפקדת לשמיעת התנגדויות, תאפשר לו הות"ל להשמיע את טענותיו, וזאת בלי לפרסם את השינוי המוצע באופן

לסעיף 53 בחוק התכנון והבנייה אשר ימשיך ויהיה רלוונטי לגבי תוכניות מיתאר ארציות שאינן תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות.

יצוין כי בסעיף 65 לחוק המוצע, מוצע לקבוע הוראת מעבר שלפיה תוכניות מיתאר ארציות מפורטות לתשתיות לאומיות ותוכניות תשתית לאומית שאושרו במועצה הארצית ובות"ל, בהתאמה, שהוגשו לממשלה לפני כניסתו של החוק המוצע לתוקף ואשר הממשלה טרם קיבלה לגביהן החלטה בדבר אישורן או דחייתן, יוגשו למזכיר הממשלה על ידי מזכיר המועצה הארצית ומזכיר הות"ל, לפי העניין, בתוך עשרה ימים מיום שהמזכיר קיבל לידי את התוכנית. על הגשה זו יחולו ההוראות המוצעות בפסקאות (10) ו-12(א). יובהר כי אם בעבר החליטה הממשלה להחזיר תוכנית כלשהי למועצה הארצית או לות"ל לצורך קיום דיון חוזר במוסד התכנון, מדובר בתוכנית שלא התקבלה לגביה החלטה בדבר אישורה או דחייתה, ועל כן גם לגבי תוכנית שכזו חלה הוראת המעבר, ולאחר קיום דיון חוזר במוסד התכנון היא תועבר לאישור הממשלה בהתאם למתכונת של מזכיר המעביר למזכיר.

לפסקה (11)

כדי לטייב את התשתיות הנדרשות להפעלת תחבורה ציבורית, דוגמת מסופי אוטובוסים, מוצע להסמיך ועדה מקומית לאשר תוכנית שמאפשרת הוספת שימושים לטעינת אוטובוסים חשמליים, מבני התרעננות לנהגים, שירותים בסיסיים לרווחת הנוסעים וכן כל שימוש הנדרש במישרין לצורך הפעלת תחבורה ציבורית, וכן הוספת שטח מותר לבנייה כדי לאפשר את בניית המיתקנים הנדרשים לשימושים כאמור. הדבר יאפשר הקמת תשתיות תחבורה מיטביות לשיפור השירות לנסועים ולנהגים וכן יביא לניצול השימוש בתשתית התחבורה באופן מיטבי.

לפסקה (13)

במהלך הדברים הרגיל של עולם התכנון מקובל כי מוסד תכנון, לאחר שדן לעומק בתוכנית ואישר להפקיד אותה לשמיעת התנגדויות, רשאי, במידת הצורך ולאחר שמיעת התנגדויות וטענות של מי שעלול להיפגע מקבלת

(15) בסעיף 119ג(א), אחרי "לנציג השר לאיכות הסביבה בוועדה המחוזית" יבוא "או ליועץ הסביבתי של הוועדה המחוזית שמונה לפי סעיף 8(א1)";

(16) בסעיף 145 –

(א) בסעיף קטן (ו) –

(1) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א1) על אף האמור בתקנות לפי פסקה (1), ניתן להגיש בקשה להרשאה לביצוע והקמה של עבודות ומיתקנים הדרושים להולכה של חשמל, לרשות הרישוי בהרכבה כאמור בסעיף 6ב(ב)(1) רישה, אם יושב ראש רשות החשמל שמונה לפי סעיף 22(ב)(1) לחוק משק החשמל, התשנ"ז–1996¹⁹⁷, אישר כי העבודות והמיתקנים שלגביהם הוגשה הבקשה להרשאה נדרשים לשם עמידה בתוכנית פיתוח כאמור בסעיף 19 לחוק האמור, ואולם לא יוגשו לרשות הרישוי כאמור במהלך שנה קלנדרית יותר מעשר בקשות להרשאה כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (14)

סעיף 110(א) לחוק התכנון והבנייה עוסק בזכאות לערוך לפני המועצה הארצית על החלטות הוועדה המחוזית בדבר אישור תוכנית או דחייתה. כיום שלושה מחברי הוועדה המחוזית כאחד וכן רשות מקומית או ועדה מקומית, אם הן נוגעות בדבר, רשאים לערוך בזכות. לנוכח חשיבות התשתיות הנכללות בהגדרת תשתיות לאומיות, מוצע לקבוע כי הגשת ערר על החלטה של ועדה מחוזית בדבר אישור או דחיית תוכנית לתשתיות לאומיות שמוגש על ידי שלושה מחברי הוועדה כאחד, תהיה רק ברשות יושב ראש הוועדה המחוזית, וכן מוצע להגביל את הגשת הערר על ידי רשות מקומית או ועדה מקומית, שנוגעות בדבר, כך שהגשת הערר על ידי הרשות המקומית תהיה בזכות רק אם הרשות המקומית היא זו שהגישה את התוכנית לתשתיות לאומיות, וכן הגשת ערר על ידי הוועדה המקומית תהיה בזכות רק אם הוועדה המקומית היא זו שהגישה את התוכנית לתשתיות לאומיות. כך, אם הן לא הגישו את התוכנית לתשתיות לאומיות אך הן נוגעות בדבר, הגשת הערר על ידן תהיה רק ברשות יושב ראש הוועדה המחוזית.

לפסקה (16)(א)

תקנות התכנון והבנייה (הסדרת הולכה, חלוקה והספקה של חשמל), התשנ"ח–1998, שהותקנו מכוח סעיף 145(ו) לחוק התכנון והבנייה, מסדירות את אופן קבלת הרשאה לביצוע עבודות והקמת מיתקנים הדרושים להולכה, לחלוקה או להספקה של חשמל, בשל חשיבות רשת הולכת החשמל

שבו מתפרסמת תוכנית חדשה. וזאת בדומה למנגנון הקבוע כיום בסעיף 106(ב) סיפה, ובהתאם לכך שממילא כיום מוסד תכנון ראשי, בבואו לאשר תוכנית, לערוך בה שינויים לאחר שזו הופקדה לשמיעת התנגדויות, בלי לפרסם בשנית את התוכנית הערכנית להתנגדויות, כך שאין בהסדר המוצע חריגה מהנהוג לעניין היקף השינוי. בדומה לתקופה הקבועה כיום לעניין הגשת השגות בסעיף 76ג(8) לחוק התכנון והבנייה, התקופה המוצעת לשמיעת טענות כאמור תהיה 60 ימים. אם הוגשו טענות, תחליט הו"ל בבקשה לשינוי בתוך 21 ימים, מתום התקופה לשמיעת טענות בדומה לתקופה הקבועה כיום בסעיף 76ג(9)(א) לחוק התכנון והבנייה. אם לא הוגשו טענות, תתקבל החלטה בתוך 14 ימים, מתום התקופה לשמיעת טענות, וזאת אף על פי שכיום לפי סעיף 76ג(10) לחוק התכנון והבנייה רואים תוכנית שכזו כמאושרת בתוך שלושה ימים. הארכת זמנים זו מוצעת כדי לאפשר לו"ל שהות נוספת לבחון את החלטתה, בשים לב לכך שמדובר בהליך המאפשר השמעת טענות בהתאם לאופן שבו מתבצע הליך כזה לפי סעיף 106(ב) סיפה. אם מלכתחילה סברה הו"ל שהשינוי אינו עלול לפגוע באדם, תוגש התוכנית לאישור הממשלה בהתאם לסעיף 76ג(10א) לחוק התכנון והבנייה בנוסחו המוצע בפסקה (12)(א), כלומר בתוך 5 ימים מיום שהחליטה הו"ל לאשר את השינוי.

עוד מוצע להבהיר מה הן הוראות סעיף 76ג הרלוונטיות לעניינה, וזאת אף על פי שתוכנית השינוי היא תוכנית לכל דבר ועניין. ההסדר המוצע לעיל יאפשר לצמצם את הזמן הדרוש לאישור שינויים שהם יחסית מינוריים.

¹⁹⁷ ס"ח התשנ"ו, עמ' 208.

(1ב) על אף האמור בפסקה (1א), בקשה להרשאה שהוגשה לרשות הרישוי כאמור בפסקה (1א) על פי תוכנית שאושרה לפי סעיף 145(ח)(3), לא תיספר במניין הבקשות לפי אותה פסקה.”;

(2) בפסקה (2), במקום “על פי התקנות” יבוא “על פי חוק זה”;

(3) בפסקה (3), במקום “על פי הרשאה כאמור בפסקה (1)” יבוא “כאמור בפסקה (1) על פי הרשאה לפי חוק זה”;

(ב) בסעיף קטן (ח) –

(1) בפסקה (2), אחרי “אלחוטי” יבוא “קו או מיתקן ביוב”;

(2) אחרי פסקה (2) יבוא:

” (3) הגורם המוסמך שקבע שר הפנים לפי סעיף קטן (1)(1) או רשות הרישוי כאמור בסעיף קטן (1)(1א) רשאים להחליט על מתן הרשאה לשינוי בנוגע לקווי חשמל במתח עליון (בפסקה זו – קווי 161 קיימים, וכן בנוגע למבנים ומיתקנים הנלווים לקווים כאמור לרבות לעניין הקמתם, וכן להחליט על מתן

ד ב ר י ה ס ב ר

145(ח)(3) כנוסחו המוצע, לרשות הרישוי של הות”ל בהרכבה הכוללת את מהנדס הוועדה המקומית (בהתאם לסעיף 36(ב) כנוסחו המוצע בפסקה (3)(א)(3), בסמכות רשות הרישוי של הות”ל, בהרכבה הכוללת את מהנדס הוועדה המקומית, להעניק הרשאה מכוח תוכנית מיתאר ארצית שלא צורף לה תשריט, אם התקיימו התנאים בסעיף 36(1ג) כנוסחו המוצע בפסקה (3)(ג), כגון שהדבר נקבע בתוכנית המיתאר הארצית שלא צורף לה תשריט). הבהרה זו היא למען הסר ספק, שכן אף על פי ששני ההרכבים מהווים רשות רישוי של הות”ל, למעשה הרכבם שונה.

עוד מובהר כי אין כוונה לשנות את אופן ההקמה של קו תשתית תת-קרקעי, המתבצעת בפטור מהיתר לפי סעיף 261(ד) לחוק התכנון והבנייה. מכיוון שהתוכנית לפי סעיף 145(ח)(3) שלא יצורף לה תשריט יכול שתתייחס גם לקווי תשתית תת-קרקעיים, איז רק קווים מכוח תוכנית כאמור שלא צורף לה תשריט יוקמו בהרשאה, ואין הדבר בא לגרוע מכוח סעיף 261(ד) לחוק התכנון והבנייה המאפשר כאמור הקמה בפטור מהיתר.

בשל הוספת פסקאות לסעיף 145(ו) כמוצע (וכן הזכרת פסקה (1א) המוצעת בסעיף 6ב לחוק התכנון והבנייה כנוסחו בחוק המוצע), יש לתקן את הפסקאות הקיימות בסעיף 145(ו) כך שיתייחסו לכלל האפשרויות לקבלת הרשאה לעניין

לצורך מתן מענה לגידול בצורכי המשק בכללותו ובפרט לצורך של שינוע חשמל, ובכלל זה חשמל באנרגיה מתחדשת, מאזור לאזור בארץ, מוצע לתקן את סעיף 145(ו) ולהוסיף את פסקה (1א) הקובעת כי נוסף על אופן קבלת ההרשאה בהתאם לאמור בתקנות, יהיה ניתן לפנות לרשות הרישוי של הות”ל, המורכבת מיושב ראש הות”ל וממתכנן הות”ל, לצורך קבלת הרשאה לעניין עבודות ומיתקנים הדרושים להולכה (להבדיל מאלה הדרושים לחלוקה או הספקה). אפשרות זו היא אף אם ההרשאה היא מכוח תוכנית שאינה תוכנית תשתית לאומית כמוסבר בהרכבה בדברי ההסבר לפסקה (3) המתקנת את סעיף 6ב(ב) לחוק התכנון והבנייה.

כדי לא להעמיס על רשות הרישוי של הות”ל מצד אחד וכדי לאפשר לקדם את פיתוח תשתיות החשמל מצד שני, מוצע להגביל הגשת בקשות כאמור לעשר בקשות בשנה קלנדרית, ולהתנות את הגשתן בכך שיושב ראש רשות החשמל אישר כי העבודות והמיתקנים שלגביהם הוגשה הבקשה נדרשים לצורך עמידה בתוכנית פיתוח כמשמעותה בחוק משק החשמל, התשנ”ו–1996 (להלן – חוק משק החשמל). עוד מוצע להוסיף לסעיף 145(ו) את פסקה (1ב) ובה להבהיר למען הסר ספק, כי במניין עשר הבקשות האמורות, המוגשות לרשות הרישוי של הות”ל (המורכבת כאמור מיו”ר הות”ל וממתכנן הות”ל) לא יימנו בקשות שיוגשו מכוח תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות לפי סעיף

הרשאה להקמת קווי 161 תת־קרקעיים ולהקמת המבנים והמיתקנים הנלווים להם, על פי תוכנית מיתאר ארצית, וזאת אף אם התוכנית לא כללה את ההוראות שבפסקאות (1) עד (4) של סעיף קטן (ז), ובלבד שהרשאה כאמור תואמת את הוראות התוכנית ובכלל זה את השטח הכולל המותר לבנייה על פיה, ומתקיים לגבי התוכנית האמור בפסקאות משנה (א) עד (ד) של סעיף קטן (ח)(2), בשינוי זה: בפסקת משנה (ג), במקום "הוועדה המקומית" יקראו "ועדת המשנה לשמיעת טענות שהוקמה לפי סעיף 6ד, אם הבקשה להרשאה הוגשה לרשות הרישוי של הוועדה לתשתיות לאומיות, או ועדת המשנה לשמיעת טענות שהוקמה לפי סעיף 5א11, אם הבקשה להיתר הוגשה לגורם המוסמך שקבע שר הפנים לפי סעיף קטן(ו)(1)";

(17) בסעיף 151, לפני סעיף קטן (ג) יבוא:

"(4ב) על אף האמור בסעיף קטן (ב), מוסד תכנון רשאי לתת הקלה מתוכנית לתשתית לאומית או מתוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות לתוספת שטח מותר לבנייה, לצורך מיתקן השנאה לחשמל שנדרש למיתקן פוטו־וולטאי שהוקם לפי תוכנית, או לצורך מבנה דרך או מבנה נלווה לקו תשתית תת־קרקעי שאושרו בתוכנית, בהיקף שלא יעלה על 30% מהשטח הכולל המותר לבנייה המאושר במגרש למיתקן השנאה, למבנה דרך או למבנה נלווה לקו תשתית כאמור, לפי העניין, או על 50 מ"ר, לפי הגבוה מביניהם, והכול אם סבר מוסד התכנון כי בלא התוספת כאמור לא ניתן לממש את התכנית";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (17)

סעיף 151 לחוק התכנון והבנייה אוסר על מתן היתר לשימוש חורג או הקלה (ובכלל זה הקלה של הוספת שטחי בנייה) בסטייה ניכרת מתוכנית אלא בחריגים המפורטים בסעיף. מוצע לתקן את סעיף 151 האמור ולהסמיך מוסד תכנון לאשר הקלות הכוללות הוספת שטחי בנייה, כמפורט בסעיף המוצע, וזאת במטרה לאפשר גמישות, שתוכל במקרים הנדרשים לטייב את התכנון המאושר במסגרת התוכנית הסטטוטורית, וזאת באופן שיגשים את תכלית התוכנית בצורה המיטבית.

עבודות והקמת מיתקנים הדרושים להולכה, לחלוקה או להספקה של חשמל, וההפניה לפסקה (1) בסעיף קטן (ו) תהיה לעניין סוגי העבודות והמיתקנים.

לפסקה (16)(ב)(1)

סעיף 145(ח) לחוק התכנון והבנייה מאפשר כיום לתת היתר לעניין התשתיות המנויות בו, מכוח תוכנית מיתאר ארצית אף על פי שלא מתקיימות בה הדרישות המנויות בסעיף 145(ז) לחוק התכנון והבנייה. מוצע לתקן את הסעיף ולהוסיף לרשימת התשתיות גם קו או מיתקן ביוב.

(18) בסעיף 157ב(ד), אחרי "לפי סעיף 261(ה)" יבוא "או למבנה נלווה לקו תשתית תת-קרקעי אשר ניתנה לגביו הרשאה לפי סעיף 261(ה1)";

(19) בסעיף 261, אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ה1) על אף האמור בסעיף קטן (ד) ובסעיף 145, הקמת מבנה נלווה לקו תשתית תת-קרקעי בידי אחד הגופים האמורים בסעיף קטן (ד), תהיה טעונה הרשאה, והוראות סעיף קטן (ה) יחולו לעניין הרשאה כאמור בשינויים המחויבים";

(20) אחרי סעיף 264 יבוא:

264א. (א) בסעיף זה –

"יועץ סביבתי", "הפעולות שבאחריות יועץ סביבתי", "תסקיר" – כהגדרתם בסעיף 148; "מיזם תשתית חיוני" – כהגדרתו בחוק לקידום תשתיות לאומיות;

"בחינת עמידה בלוחות הזמנים לפעולות שבאחריות יועץ סביבתי לעניין תסקיר השפעה על הסביבה

"עמידה בלוחות הזמנים לביצוע הפעולות שבאחריות יועץ סביבתי", בתקופת המדידה – אם פרק הזמן הממוצע לביצוע פעולה מהפעולות כאמור, בתקופת המדידה, זהה לפרק הזמן הקבוע לביצוע אותה פעולה לפי החוק, או קצר ממנו, ולעניין פעולות כאמור לגבי מיזם תשתית חיוני, יראו את פרק הזמן הקבוע לביצוע הפעולה לפי החוק כפרק הזמן הקבוע לפי סעיף 148 בתוספת של עשרים אחוזים;

"השרים" – שר הפנים ושר האוצר;

"תקופת המדידה" – כמשמעותה בסעיף קטן (ב);

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (1)ג, (18) ו-(19)

אם הוא מוקם בידי אחד מהגופים המנויים בסעיף 261(ד), וזאת בדומה לאפשרות הקבועה בסעיף 261(ה) להקמת מבנה דרך בידי אחד מהגורמים המנויים בסעיף 261(ד), בהרשאה. יצוין כי מוצע בפסקאות (3)ב ו-(3)ד להסדיר את הסמכות להעניק הרשאה זו לרשות הרישוי של הוועדה לתשתיות לאומיות, וזאת בדומה להסדר הקבוע בסעיף 6ב(ד) לחוק התכנון והבנייה לעניין מבנה דרך. בפסקה (18) מוצע כי בדומה לכך שלעניין הקמת מבנה דרך אין צורך באישור לתחילת ביצוע עבודות, כך לא יהיה צורך באישור לתחילת ביצוע עבודות לעניין הקמת מבנה נלווה.

בפסקה 1ג) המתקנת את סעיף ההגדרות בחוק התכנון והבנייה מוצע להגדיר מבנה נלווה לקו תשתית תת-קרקעי, הגדרה זו רלוונטית לתיקונים המוצעים בפסקאות (18) ו-(19), שבמסגרתם מוצע כי מבנה נלווה כאמור יוקם בהרשאה, ולא יהיה צורך באישור לתחילת ביצוע עבודות לגביו וכן ההגדרה רלוונטית לפסקה (17) שבה מוצע כי יהיה ניתן לאשר הקלה מתוכנית לגבי, בין השאר, מבנה כאמור.

בפסקה (19) מוצע לתקן את סעיף 261 לחוק התכנון והבנייה כך שיהיה ניתן להקים מבנה נלווה כאמור בהרשאה

(ב) השרים יבחנו את עמידתם של היועצים הסביבתיים בלוחות הזמנים לביצוע הפעולות שבאחריות יועץ סביבתי, לעניין תוכנית מיתאר ארצית לתשתיות לאומיות ותוכנית לתשתיות לאומיות שנדרשה בוועדה מחוזית, ובכלל זה תוכנית דרך ותוכניות למיזם תשתית חיוני (בסעיף זה – התוכנית); בחינה כאמור תיעשה לגבי תקופה של שנתיים, בכל פעם (בסעיף זה – תקופת מדידה).

(ג) בבואם לבחון את האמור בסעיף קטן (ב), יביאו השרים בחשבון את חוות הדעת של המנהל הכללי של המשרד להגנת הסביבה כפי שהוגשה להם בהתאם להוראות סעיף קטן (ו), ואם מצאו כי לא התקיימה עמידה בלוחות הזמנים לביצוע הפעולות שבאחריות יועץ סביבתי, בתקופת המדידה – גם את הנסיבות לאי-העמידה בלוחות הזמנים, באופן שאי-עמידה בלוחות הזמנים הנובעת מנסיבות או מגורמים שאינם בשליטתם של היועצים הסביבתיים לא תיחשב לאי-עמידה בלוחות הזמנים בתקופת המדידה לעניין סעיף זה.

(ד) מצאו השרים, בין השאר על יסוד חוות הדעת כאמור בסעיף קטן (ו), כי היועצים הסביבתיים לא עמדו בלוחות הזמנים לביצוע הפעולות שבאחריות יועץ סביבתי בתקופת המדידה, רשאים הם בתוך 180 ימים מתום תקופת המדידה, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה, לקבוע בצו מועד אשר החל ממנו, על אף הוראות סעיפים 5(א), 8(א) ו-119ג(א) –

(1) ימונו היועצים הסביבתיים במועצה הארצית ובוועדה מחוזית, בהתאם לסעיפים האמורים כנוסחם להלן, לפי העניין:

(א) לעניין מינוי יועץ סביבתי במועצה

הארצית, יקראו את סעיף 5(א) כך:

“(א1) יושב ראש המועצה

הארצית ונציג השר להגנת הסביבה

במועצה הארצית, ואם לא נכלל

בין חברי המועצה הארצית כאמור

בסעיף 2(ב)2 נציג השר להגנת

הסביבה – המנהל הכללי של

המשרד להגנת הסביבה, ימנו

למועצה הארצית יועץ סביבתי,

אחד או יותר, שאינו עובד המדינה.”;

(ב) לעניין מינוי יועץ סביבתי בוועדה

מחוזית, יקראו את סעיף 8(א1) כך:

“(א1) יושב ראש הוועדה המחוזית

ונציג השר להגנת הסביבה בוועדה

המחוזית ימנו לוועדה יועץ סביבתי,

אחד או יותר, שאינו עובד המדינה.”;

(2) היועץ הסביבתי לעניין סעיף 119ג, יהיה

היועץ הסביבתי שמונה לפי סעיף 8(א1) בנוסחו

בפסקה (1)(ב).

(ה) לא השיב השר להגנת הסביבה לפנייה להתייעצות

עימו לפי סעיף קטן (ד), בתוך 21 ימים מיום הפנייה,

יראו בתום התקופה האמורה כאילו קוימה עימו חובת

ההתייעצות.

(ו) המנהל הכללי של המשרד להגנת הסביבה יגיש

לשרים ולשר להגנת הסביבה, מדי שנתיים, בתוך

שלושה חודשים מתום כל אחת מתקופות המדידה,

חוות דעת לעניין עמידתם של היועצים הסביבתיים

בלוחות הזמנים לביצוע הפעולות שבאחריות יועץ

סביבתי בתקופת המדידה; סבר המנהל הכללי כי לא

עמדו היועצים הסביבתיים בלוחות הזמנים האמורים

בשל נסיבות או גורמים שאינם בשליטתם, יכלול בחוות

דעתו פירוט לעניין זה.

(ז) תקופת המדידה הראשונה לעניין סעיף זה תחל

בתום 18 חודשים מיום תחילתו של חוק לקידום

תשתיות לאומיות.

(ח) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ד), לגבי

תקופת המדידה הראשונה יהיו הסמכויות לפי אותם

סעיפים קטנים נתונות לשר הפנים בלבד.

(ט) נקבע צו כאמור בסעיף קטן (ד) יחולו הוראות אלה:

(1) עד למינוי יועץ סביבתי למועצה הארצית

לפי סעיף קטן (ד)(1)(א) או עד תום עשרה חודשים

מהמועד שנקבע בצו, לפי המוקדם, ימשיך נציג

השר להגנת הסביבה במועצה הארצית או היועץ

הסביבתי שמונה לפי סעיף 5(א1), לפי העניין,

לשמש כיועץ הסביבתי למועצה הארצית;

(2) עד למינוי יועץ סביבתי לוועדה המחוזית כאמור בסעיף קטן (ד)(1)ב) או עד תום עשרה חודשים מהמועד שנקבע בצו, לפי המוקדם, ימשיך נציג השר להגנת הסביבה בוועדה המחוזית או היועץ הסביבתי שמונה לפי סעיף 8(א1), לפי העניין, לשמש כיועץ הסביבתי לוועדה המחוזית.”;

(21) אחרי סעיף 266 זה יבוא:

”פטור למיזם חלוץ (א) בסעיף זה –

”המדען הראשי” – המדען הראשי במשרדו של השר האחראי, ואם לא מונה מדען ראשי במשרדו של השר האחראי – המדען הראשי כהגדרתו בחוק לעידוד מחקר, פיתוח וחדשנות טכנולוגית בתעשייה, התשמ”ד–1984¹⁹⁸;

”מיזם חלוץ” – מיזם שהמדען הראשי אישר כי הוא מיזם חדשני של טכנולוגיה או שיטה אשר אינה נפוצה בישראל וכי יש חשיבות להקימו בהקדם במטרה לקדם את המחקר והפיתוח בתחום שבו עוסק המיזם, והכול לשם כל אחד מאלה:

(1) בחינת אפשרות להטמעת הטכנולוגיה או השיטה בישראל;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפיכך, מוצע להסמיך את שר הפנים לקבוע בצו כי הקמתו של מיזם חלוץ (פיילוט) מסוים על ידי המדינה או מי שהוסמך לכך על ידי ועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות, לא תדרוש תוכנית או היתר סמכות זו של השר תהיה רק בהסכמת המועצה הארצית אשר תתייעץ עם הולחו”ף ולבקשת השר האחראי שהמיזם החלוץ נמצא בתחום אחריות משרדו, לאחר שהוא צירף חוות דעת הסוקרת את ההשפעות הסביבתיות של הבקשה. לעניין זה, מוצע להגדיר מיזם חלוץ כמיזם שהמדען הראשי, כהגדרתו המוצעת, אישר כי הוא מיזם חדשני של טכנולוגיה או שיטה שאינה נפוצה בישראל ויש חשיבות להקימו בהקדם במטרה לקדם את המחקר והפיתוח בתחום שבו עוסק המיזם, והכול לשם בחינת אפשרות להטמעת הטכנולוגיה או השיטה בישראל או בחינת האסדרה הנדרשת לעניין הטכנולוגיה או השיטה בישראל.

עוד מוצע לקבוע כי בצו האמור ייקבעו – משך הזמן המאושר למיזם; כי שטח המיזם יהיה המינימלי הנדרש לצורך בחינת המיזם; הוראות להשבת השטח לקדמותו בתום תקופת המיזם החלוץ; הוראות לשמירה על הסביבה ועל שלום הציבור אם עלה צורך בכך. כמו כן מוצע לקבוע הוראות בשים לב להוראות סעיף 266ה(ג) עד (ה) לחוק התכנון

לפסקה (21)

ההתמודדות עם חלק משמעותי מאתגרי התשתית בעולם ובפרט במשק הישראלי דורשת הטמעה ויישום של טכנולוגיות חדשניות ושיטות אשר אינן בשימוש כיום בישראל או שאינן קיימות כלל. כך למשל עמידה ביעדים הכלליים והסקטוריאליים להפחתת פליטות שהממשלה הציבה לעצמה במסגרת החלטת ממשלה מס’ 171 מיום ט”ז באב התשפ”א (25 ביולי 2021), מהווה אתגר משמעותי למשקי התחבורה, האנרגיה, התעשייה והפסולת, שכן לא ניתן להשיג יעדים אלה בלא הטמעה של טכנולוגיות חדשניות במשק החשמל.

הרגולציה הקיימת בישראל בתחום התשתיות אינה מותאמת לצורך לפתח ולהטמיע טכנולוגיות שאינן מוכרות בתהליך פיתוח מהיר, וקצב התאמת הרגולציה הקיימת הוא ארוך, באופן שלעיתים מונע הטמעת טכנולוגיה חדשנית במועד הנדרש. כך לדוגמה במקרה של אגירת אנרגיה ובמקרה של מיתקנים אגרו-וולטאיים, שבשל משך התכנון הממושך של המיתקנים החלוצים בתחומים אלה (מיתקני פיילוט) ולצד צורכי השוק ויעדי הממשלה, הממשלה נדרשה לקבוע רגולציה בטרם הסתיים הליך התכנון של מיתקנים אלה.

¹⁹⁸ ס”ח התשמ”ד, עמ’ 100.

(2) בחינת האסדרה הנדרשת לעניין

הטכנולוגיה או השיטה בישראל;

“השר האחראי” – השר שהמיזם החלוץ נמצא

בתחום אחריות משרדו.

(ב) נוכח שר הפנים, על פי בקשה של השר האחראי, כי לשם הקמת מיזם חלוץ נדרשים עבודות או שימושים שאם ביצועם יותנה באישורה של תוכנית או בקיומו של היתר, לפי העניין, לא יהיה ניתן להקים את המיזם בהקדם ובכך תיגרם פגיעה משמעותית בקידום המחקר והפיתוח באופן שיביא לפגיעה בבחינת האפשרות להטמעה או בבחינת האסדרה כאמור בפסקאות (1) או (2) להגדרה “מיזם חלוץ” (בסעיף זה – מטרות המיזם החלוץ), רשאי הוא בהסכמת המועצה הארצית, לקבוע בצו, פטור מהיתר לפי פרק ה' או מתוכנית לעבודות או לשימושים הנדרשים לביצוע מיזם חלוץ (בסעיף זה – הצו), ובלבד שמתקיימים כל אלה:

(1) העבודות והשימושים יהיו זמניים לתקופה הנדרשת להקמת המיזם החלוץ או למימוש מטרות המיזם החלוץ, ובלבד שלא תעלה על התקופה כאמור בסעיף קטן (ג);

(2) שטח המיזם החלוץ לא יעלה על השטח הנדרש להקמת המיזם החלוץ או למימוש מטרותיו;

(3) העבודות והשימושים ייעשו בידי המדינה או בידי גוף שהוסמך לכך לפי החלטת ועדת השרים לענייני תשתיות חיוניות;

(4) הצו יכלול הוראות לעניין החזרת המצב לקדמותו, ואם העבודות והשימושים ייעשו בידי גוף שהוסמך לכך כאמור בפסקה (3), רשאי שר הפנים לקבוע בצו בהסכמת השר האחראי, חובת הפקדת ערובה לצורך הבטחת החזרת המצב לקדמותו;

(5) הצו יכלול הוראות לעניין שמירה על הסביבה ועל שלום הציבור ובטיחותו, אם הדבר נדרש.

(ג) התקופה לביצוע עבודות ושימושים לפי הצו לא תעלה על שלוש שנים; ואולם –

(1) רשאי השר, בהתייעצות עם המועצה הארצית, להאריך, בצו, את התקופה לביצוע עבודות ושימושים בתקופה נוספת, אחת או יותר, אם שוכנע כי ההארכה נדרשת לצורך הקמת המיזם החלוץ או מימוש מטרותיו, ובלבד שהתקופה הכוללת לביצוע עבודות ושימושים לפי סעיף זה לא תעלה על חמש שנים;

(2) רשאי השר, בהסכמת המועצה הארצית, לקבוע, בצו, כי התקופה לביצוע עבודות ושימושים תעלה על שלוש שנים ובלבד שלא תעלה על חמש שנים, וזאת אם תקופה של שלוש שנים אינה מספיקה לצורך הקמת המיזם ומימוש מטרותיו, ומטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ד) לא תינתן הסכמת המועצה הארצית כאמור בסעיף קטן (ב) רישה לעניין מיזם חלוץ שמבוקש להקימו בסביבה חופית, אלא לאחר התייעצות עם הוועדה לשמירת הסביבה החופית.

(ה) לבקשה שמגיש השר האחראי כאמור בסעיף קטן (ב) תצורף חוות דעת מטעם יוזם המיזם החלוץ המפרטת את ההשפעות הצפויות על הסביבה כתוצאה מהעבודות הנדרשות להקמת המיזם החלוץ והשימוש בו וכן חלופות שנבחנו לעניין מיקום המיזם החלוץ.

(ו) לדיון במועצה הארצית לפי סעיף קטן (ב) יוזמן ראש הרשות המקומית שבתחומה אמורות להתבצע העבודות כאמור באותו סעיף קטן, ותינתן לו הזדמנות להשמיע את עמדתו בעניין.

(ז) צו לפי סעיף זה יפורסם באתר האינטרנט של משרד הפנים 15 ימים לפחות לפני תחילת ביצוע העבודות או השימושים; הודעה על מתן הצו תישלח למי שנדרש לפי חוק אישורו לביצוע העבודות או השימושים האמורים, לגורמים המנויים בסעיף 119ב(9)(א), ולרשות המקומית הנוגעת בדבר, 15 ימים לפני תחילת ביצוע העבודות או השימושים.

(ח) ביצוע העבודות או השימושים לפי סעיף זה יהיה כפוף להוראות לפי חוק שעניינן תכן הבנייה.

(ט) ניתן צו לפי סעיף זה, יראו אותו כתוכנית לעניין סעיף 197 ולעניין התוספת השלישית.

(י) לא יינתן פטור לפי סעיף קטן (ב) ליותר מארבעה מיזמי חלוץ, מדי שנה קלנדרית;

(א) בסעיף 7, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

“(ד) לעניין סעיף זה, מיתקן אגריוולטאי לא ייחשב מטרה לא חקלאית, ובלבד שבתוכנית שמכוחה מוקם המיתקן קיימות הוראות לשמירת הקרקע החקלאית.”;

(ב) אחרי סעיף 7 יבוא:

7א. “היתר על פי תוכנית שהוראות התוספת הראשונה לא חלות עליה

מוסד תכנון רשאי לתת היתר על פי תוכנית שהוראות תוספת זו לא חלות עליה בלא צורך בקבלת אישור הוועדה, והוראות סעיף 7 לא יחולו לגבי היתר כאמור”;

(23) בתוספת השנייה, אחרי סעיף 5 יבוא:

5א. “היתר על פי תוכנית שהוראות התוספת השנייה לא חלות עליה

מוסד תכנון רשאי לתת היתר על פי תוכנית שהוראות תוספת זו לא חלות עליה בלא צורך בקבלת אישור הוועדה, והוראות סעיפים 4 ו-5 לא יחולו לגבי היתר כאמור”.

ד ב ר י ה ס ב ר

לתוספת הראשונה את סעיף 7א ולקבוע כי ניתן לתת היתר, ובכלל זה הקלה והיתר לשימוש חורג, בלא צורך בקבלת אישור הולחו”ף, אם הדבר נעשה על פי תוכנית שהוראות התוספת הראשונה לא חלות עליה. יודגש כי מדובר בתיקון מבחירה.

לפסקה (23)

בהמשך לכך שבפסקאות (9) ו-(12)(ב) מוצע כי הוראות התוספת השנייה, העוסקות בקבלת אישור הולחו”ף לתוכניות בתחום הסביבה החופית, לא יחולו על תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות ועל תוכנית לתשתית לאומית, מוצע לתקן את הוראות התוספת השנייה ולהוסיף את סעיף 5א שקובע כי מוסד תכנון רשאי לתת היתר, ובכלל זה הקלה והיתר לשימוש חורג, על פי תוכנית שהוראות תוספת זו לא חלות עליה, בלא צורך בקבלת אישור הולחו”ף, וסעיפים 4 ו-5 לתוספת השנייה לא יחולו.

יודגש כי מדובר בתיקון מבחירה בלבד, המבדיר במפורש שאין צורך באישור הולחו”ף להיתרים שניתנים מכוח תוכניות שפורטות מהוראות התוספת. בסעיף 5 לתוספת השנייה נקבע כי “מוסד תכנון לא ייתן היתר לבנייה, לשימוש או לפעולה אחרת הטעונה היתר לפי חוק זה לגבי תחום הסביבה החופית, אלא בהתאם לתכנית או להיתר שהתמלאו בהם דרישות סעיף 4...” וסעיף 4(א) לתוספת השנייה קובע כי “לא תופקד ולא תאושר תכנית החלה בתחום הסביבה החופית או חלק ממנה, אלא לאחר קבלת אישור הוועדה, או אם היא תכנית מפורטת המקיימת את כל ההוראות של תכנית מיתאר מקומית שאושרה בידי הוועדה”. כאמור לעיל חוק התכנון והבנייה תוקן במסגרת תיקון עקיף לחוק המוצע כך שתוכנית לתשתית לאומית ותוכנית מפורטת לתשתיות

והבנייה ולקבוע כי יחולו לעניין הצו הוראות סעיף 197 והתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה שעניינם היטל השבחה ופיצוי בגין תוכנית. זאת ועוד, מוצע לקבוע כי בסמכות השר להתקין עד ארבעה צווים למיזמי חלוץ בשנה כדי שהשימוש בצו ייחודי זה יישמר למקרים המתאימים ביותר ויופעל במשורה הנדרשת.

לפסקה (22)

לפסקה (א)

סעיף 7(א) לתוספת הראשונה לחוק התכנון והבנייה קובע כי לא יינתן על ידי מוסד תכנון היתר לבנייה או לשימוש בקרקע חקלאית למטרה לא חקלאית, אלא בהתאם לתוכנית שהתמלאו בה הדרישות של סעיף 6 לאותה תוספת או אם הסכימה לכך הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית ושטחים פתוחים. סעיף 7(ב) לתוספת הראשונה מגדיר “מטרה לא חקלאית” כבנייה או שימוש בקרקע שאינם דרושים במישרין לייצור חקלאי, לעיבוד חקלאי של האדמה או לגידול בעלי חיים. בהתאם להמלצות דוח הצוות הבין-משרדי לגיבוש המלצות לצעדים הנדרשים להקמת מיתקנים אגריוולטאיים, מוצע לקבוע כי מיתקן אגריוולטאי, כהגדרתו בחוק התכנון והבנייה, לא ייחשב מטרה לא חקלאית, ובלבד שבתוכנית שמכוחה מוקם המיתקן קיימות הוראות לשמירת הקרקע החקלאית.

לפסקה (ב)

ברומה לתיקון המוצע בפסקה (23) לעניין התוספת השנייה, המבדיר כי אם תוכנית אינה כפופה לאישור הולחו”ף, גם היתר מכוחה לא כפוף לאישור הולחו”ף, כאמור בדברי ההסבר לפסקאות (9) ו-(12)(ב) לעיל, מוצע להוסיף

תיקון חוק אוויר נקי 63. בחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008¹⁹⁹ (בפרק זה – חוק אוויר נקי) – נקי

(1) אחרי סעיף 25 יבוא:

25א. (א) בסעיף זה –

חריגה במצב סיכון

"החלטה על מצב סיכון" – החלטה של מנהל

המערכת, על פי המידע המצוי בידיו, כי

קיים או עתיד להתקיים חשש לפגיעה

שבשלו עלולה להידרש הפעלה חריגה;

"הפעלה חריגה" – הפעלת יחידת ייצור מוגבלת

לפי סעיף קטן (ב)(1) או הפעלת תחנת כוח

בעת תקלה לפי סעיף קטן (ב)(2);

"חוק משק החשמל" – חוק משק החשמל,

התשנ"ו-1996;

"יחידת ייצור", "רישיון ייצור", "תחנת כוח" –

כהגדרתם בחוק משק החשמל;

"יחידת ייצור מוגבלת" – מקור פליטה, שהוא

יחידת ייצור המופעלת מכוח רישיון ייצור,

אשר נקבעו תנאים המגבילים את משך

הזמן המותר להפעלתה במהלך תקופה

מסוימת, בהיתר הפליטה שניתן לתחנת

הכוח שבה היא מצויה;

"מנהל המערכת" – בעל רישיון לניהול המערכת

כהגדרתו בחוק משק החשמל;

ד ב ר י ה ס ב ר

הפליטה שניתן לו מכוח חוק אוויר נקי. לתוצאה כזו יש השלכות משקיות משמעותיות, שכן העלות של אי-אספקת חשמל היא גבוהה מאוד, ומביאה לפגיעה כלכלית ואף להשלכות חברתיות לנוכח הזיקה שבין אספקת חשמל לזכות הקיום המינימלי בכבוד, כפי שנכתב בפסק דין בבג"ץ 4988/19 רונצווייג-מויסה נ' הרשות לשירותים ציבוריים חשמל (י"ח בשבט התשפ"ב (20 בינואר 2022)) (פורסם בנבו).

הקושי האמור נוגע בעיקר לשימוש ביחידות ייצור חשמל אשר בהיתר הפליטה שלהן נקבעה הגבלה על משך ההפעלה של היחידה. מגבלות אלה נקבעות בהיתרים של יחידות ייצור אשר אינן עומדות בדרישות הטכניקה המיטבית הזמינה, כנדרש לפי חוק אוויר נקי, או שהמגבלה האמורה היא חלק מהדרישות במסמכי הייחוס המוקדמים הקבועים באסדרה האירופית לגבי אותה טכניקה, כמו לדוגמה ביחידות ייצור במחזור פתוח, גם אם הן חדשות. ככלל, השימוש ביחידות נעשה על בסיס אופטימום טכנו-כלכלי עד למגבלות ההיתר והמערכת מתוכננת ונבנית בהתבסס, בין השאר, על דרישות ההיתרים הידועים באותה עת. עם זאת, על אף המגבלה בהיתרים, קיימים מצבים שבהם בשל אילוצים תפעוליים, כמו לדוגמה העדר יכולת ייצור או

לאומיות לא יוכפפו לאישור הולחו"ף, ולמעשה לא יוכל להתקיים לגביהן התנאי שבסעיף 4 לתוספת השנייה, ועל כן ממילא כל היתר שניתן מכוח התוכנית האמורות לא יוכל לעמוד בתנאי שבסעיף 5 לתוספת השנייה.

סעיף 63 לחוק המוצע

על פי חוק משק החשמל בעל רישיון לניהול מערכת החשמל (אשר בתיקון המוצע לחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008, מוצע להגדירו כמנהל המערכת) אמון על שרידות המערכת ואמינות אספקת חשמל מכוח רישיונו לפי חוק משק החשמל, ובמסגרת זו מורה על הפעלת תחנות הכוח. לצד אסדרה זו, כל חברה המפעילה תחנת כוח לייצור חשמל נדרשת להיתר פליטה לפי חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008 (להלן – חוק אוויר נקי).

האסדרה הנוכחית בחוק אוויר נקי, מייצרת קושי משמעותי ביכולת להבטיח רציפות באספקת החשמל ובשמירה על שרידות מערכת החשמל, שכן ייתכנו מצבים מסוימים שבהם קיים חשש כי בלא הפעלת תחנת כוח מסוימת תהיה פגיעה באספקת החשמל או בשרידות המערכת, עקב מגבלות על בעל תחנת הכוח בהתאם לחובותיו לפי היתר

¹⁹⁹ ס"ח התשס"ח, עמ' 752; התשע"ב, עמ' 450.

"מצב סיכון" – מצב שלגביו התקבלה החלטה
על מצב סיכון;

"הנוהל" – הנוהל שנקבע לפי סעיף קטן (ט);

"פגיעה" – פגיעה באספקת החשמל לצרכנים
עקב חוסר ביכולת הייצור או ההולכה
של חשמל או פגיעה בשרידות מערכת
החשמל.

(ב) מנהל המערכת רשאי, לשם מניעת פגיעה –

(1) לדרוש מבעל יחידת ייצור מוגבלת להפעיל
את יחידת הייצור מעבר למשך הזמן המותר
להפעלתה לפי היתר הפליטה (בסעיף זה –
דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלות); דרש
מנהל המערכת כאמור, לא יראו בהפעלת יחידת
הייצור המוגבלת בהתאם לדרישה כהפרת
התנאי בהיתר הפליטה לעניין משך הזמן המותר
להפעלתה;

(2) לדרוש מבעל תחנת כוח להפעיל תחנת
כוח שיש בה תקלה באמצעי טיפול או ביחידת
ייצור המצויה בה, אשר עלולה לגרום לחריגה
מערכי הפליטה שנקבעו בהיתר (בסעיף זה –
דרישה להפעלת תחנת כוח שיש בה תקלה);
דרישה לפי פסקה זו יכול שתינתן גם לעניין
יחידת ייצור מוגבלת שניתנה לגביה דרישה לפי
פסקה (1); דרש מנהל המערכת כאמור בפסקה זו,
לא יראו בהפעלת תחנת הכוח שיש בה תקלה,
בהתאם לדרישה, כהפרת תנאי היתר הפליטה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מנהל המערכת לבעלי תחנות כוח, ותשפר את בסיס הנתונים
שעל בסיסו מקבל הממונה החלטות.

לפיכך, מוצע להסדיר את מעמדו הייחודי של מנהל
המערכת בחוק אוויר נקי, ולקבוע כי לאחר שנוכח, בהתאם
למידע המצוי בידיו, שקיים או עתיד להתקיים חשש לפגיעה
באספקת החשמל לצרכנים בעקבות חוסר ביכולת הייצור או
ההולכה של חשמל או בשל פגיעה בשרידות מערכת החשמל
(להלן – מצב סיכון), הוא רשאי לדרוש מבעל היתר פליטה
להפעיל יחידות ייצור המצויות בתחנת כוח מעבר לפרק
הזמן המותר לפי התנאים בהיתר הפליטה המגבילים את
משך ההפעלה של התחנה (להלן – תחנה מוגבלת). הפעלה
כאמור תהיה לתקופה של 21 ימים בהתאם להחלטת מנהל
המערכת ואחרי 21 ימים, באישור שר האנרגיה אשר יהיה
רשאי לאשר הארכות נוספות בהתאם לנסיבות שבגין נדרשת
הפעלת התחנה: אם תחנת הכוח נדרשת להפעלה לתקופה
ממושכת של מעל שישה חודשים, השר רשאי לאשר את

הולכה של חשמל, סבור מנהל המערכת כי אין מנוס משימוש
בהן, בשל החשש שהדבר יביא לפגיעה באספקת חשמל או
בשרידות המערכת.

האסדרה המוצעת מאפשרת לממונה לפי חוק אוויר
נקי יכולת פיקוח ובקרה על מנהל המערכת (שאינו נדרש
בעצמו לקבלת היתר פליטה). נוסף על כך גיבוש הנחיות
סדורות המוסכמות הן על הממונה והן על מנהל המערכת
כמוצע, יביא לצמצום הפגיעה באספקת החשמל לצרכנים
ולצמצום ההשפעה הסביבתית באמצעות אופטימיזציה בין
התחנות השונות והחלופות השונות, ויש בו כדי למנוע
עלייה בזיהום בשל שימוש רב בהסדרי השלת צרכנים
המבוססים על גנרטורים, או שימוש ביחידות מזהמות יותר
בשל העדר הנחיות מוסכמות כאמור. נוסף על כך, יצירת ערוץ
ישיר בין מנהל המערכת לממונה בנוגע למצבי סיכון תסייע
במניעת קושי תחרותי ומסחרי הנוגע להעברת מידע בין

(ג) לא תינתן דרישה לפי סעיף קטן (ב) אלא אם כן קיבל מנהל המערכת החלטה על מצב סיכון; בקבלת החלטה על מצב סיכון יפעל מנהל המערכת בהתאם למסמך שמסר לממונה, המפרט את המצבים שבהם קיים חשש לפגיעה שעלול להצריך דרישה להפעלת יחידות ייצור מוגבלות (בסעיף זה – מסמך מצבי סיכון); מנהל המערכת יתעד ברישומיו את החלטתו על מצב סיכון ומשכו הצפוי על פי ההחלטה, ואת הנימוקים להחלטה אשר יתייחסו למצב הסיכון המסוים מתוך מסמך מצבי הסיכון שבשלו התקבלה ההחלטה.

(ד) בטרם מתן דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת יבדוק מנהל המערכת, על בסיס המידע המצוי בידיו, את החלופות למתן דרישה כאמור, בהתחשב בפרק הזמן העומד לרשותו, ולכל הפחות ישקול את האפשרות להפעלת יחידת ייצור שאינה מוגבלת; מנהל המערכת יתעד ברישומיו את בדיקת החלופות שערך לפי סעיף קטן זה.

(ה) בחירת יחידת הייצור המוגבלת בידי מנהל המערכת, מבין יחידות הייצור המוגבלות אשר יש ביכולתן לתת מענה למצב הסיכון, תיעשה על פי סדר העדיפות לעניין הפעלת יחידות הייצור המוגבלות מעבר למשך הזמן המותר להפעלתן לפי היתר הפליטה, כפי שנקבע בנוהל.

ד ב ר י ה ס ב ר

הפליטה. על פי סעיף 25א המוצע, חלות על מנהל המערכת חובות תהליכיות אשר נועדו למזער את ההשפעה על בני אדם והסביבה הנובעת מפגיעה באיכות האוויר שנלווית להפעלת תחנות כאמור. עם זאת, יצוין שאין באי-קיום חובות אלה כדי להשפיע על תוקף הדרישה שניתנה לבעל התחנה. החובות התהליכיות החלות על מנהל המערכת הן כי עליו להחליט על מצב סיכון רק אם מדובר במצב המופיע במסמך שהכין ושיימסר לממונה מוקדם ככל האפשר לאחר כניסת החוק לתוקף, המפרט את מצבי הסיכון האפשריים, והוא ינמק את החלטתו ברישומיו ויתעד את ההימשכות הצפויה. יוער כי מצבי הסיכון האפשריים הם מצבים התלויים בתמונת המצב שרואה מנהל המערכת בעת קבלת ההחלטה ובהתאם לאמות המידה המקצועיות שלו, וכי מסמך כאמור יכולול מצבים שונים אשר בתוכם יש מקום לשיקול דעת שכן הם כוללים משתנים רבים ותלויים, בין השאר, בציפיות מנהל המערכת באותה עת לגבי שינויים צפויים במערכת, ואין מדובר ברשימה סגורה של מדדים אמפיריים. המסמך יהיה מסמך כללי, ולא יקבע מצב סיכון פרטני, אשר לגביו צריכה להתקבל החלטה פרטנית של מנהל המערכת. מנהל המערכת רשאי לערוך שינויים במסמך מצבי הסיכון ועליו להעביר את המסמך המעודכן לממונה, שכן המסמך המחייב הוא המסמך

דרישת מנהל המערכת עד לשישה חודשים, כאשר בפרק זמן זה בעל היתר הפליטה של התחנה נדרש לפנות לממונה בבקשה לשנות את תנאי ההיתר כדי לאפשר את הפעלת תחנת הכוח באופן קבוע. במקרה זה, אם בעל ההיתר הגיש בקשה כאמור, מנהל המערכת רשאי, באישור השר, לדרוש את המשך הפעלת התחנה עד להחלטת הממונה בעניין הבקשה; אם התחנה נדרשת לצורך זמני אשר צפוי שיהיה קצר משישה חודשים ואין מדובר בצורך קבוע, אישור שר האנרגיה יהיה לתקופה של עד שלושה חודשים, ומנהל המערכת יהיה רשאי להאריך, באישור שר האנרגיה, בשתי תקופות נוספות של שלושה חודשים.

עוד מוצע כי מנהל המערכת יהיה רשאי גם לדרוש הפעלה של תחנות כוח במצב של תקלה אשר עלולה לגרום לחריגה מערכי הפליטה שנקבעו להן בהיתר הפליטה, וזאת לשם מניעת חשש לפגיעה באספקת החשמל. דרישה זאת תהיה לתקופה של עד 24 שעות או עד קבלת עמדת הממונה שלאחריה יפעלו בהתאם להוראותיו, לפי המוקדם.

עקב ההפעלה בחריגה מתנאי ההיתר, מוצע לקבוע כי אם דרש מנהל המערכת מבעלים של תחנת כוח להפעיל יחידה, בעל התחנה לא ייחשב כמי שמפר את תנאי היתר

(ו) מנהל המערכת ייתן דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת לפרק הזמן הקצר ביותר הדרוש לדעתו לשם מניעת חשש לפגיעה, על פי המידע המצוי בידיו; דרישה כאמור לא תעמוד בתוקפה לפרק זמן העולה על 21 ימים, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

(1) מנהל המערכת החליט כי מצב הסיכון הדרוש הפעלת יחידת ייצור מוגבלת, אחת או יותר, המצויה באותה תחנת כוח, צפוי להימשך לתקופה העולה על שישה חודשים, והתקיים המפורט להלן:

(א) ניתן אישור מאת שר האנרגיה והתשתיות, בתוך 21 ימים מתחילת הפעלת יחידת הייצור המוגבלת, להמשיך הפעלתה מעבר ל־21 הימים כאמור;

(ב) מנהל המערכת הודיע לבעל יחידת הייצור כי מצב הסיכון דורש הפעלה של יחידת הייצור לתקופה העולה על שישה חודשים;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 25א המוצע. כמו כן, מנהל המערכת נדרש להודיע לבעל יחידת ייצור מוגבלת, בהקדם האפשרי ולכל המאוחר בתוך 24 שעות, על ביטול הדרישה להפעלת תחנת הכוח כאמור או על פקיעת הדרישה כאשר מצב הסיכון חדל להתקיים או כאשר פג החשש לפגיעה כאמור, או אם חלפה התקופה שנקבעה למצב הסיכון. זאת כדי לצמצם הפעלה עודפת של יחידות הייצור המזהמות למינימום, ולהגביר את יכולות הפיקוח והאכיפה של הממונה על פעילות מנהל המערכת.

עוד מוצע לתקן את סעיף 53 בחוק אוויר נקי ולקבוע הסדרי אכיפה אשר יאפשרו הטלת עיצומים כספיים על מנהל המערכת עקב הפרת הוראות שונות של ההסדר המוצע: דרישה להפעלה בלי שהתקבלה החלטה על מצב סיכון או שלא על פי סדר העדיפות כאמור לעיל; אי־תיעוד קבלת ההחלטה על מצב סיכון או קשירתה למצב סיכון מסוים מתוך מסמך מצבי הסיכון או אי־הכללה של פרט מהותי או תיעוד לא נכון של פרט מהותי כאמור; אי־תיעוד בדיקת החלופות כאמור לעיל; או אי־מסירת הודעה על ביטול דרישת ההפעלה או על פקיעתה; וכן ביחס לאי־מסירת מידע או דיווח לממונה בדבר הפעולות שביצע כאמור לעיל ובנוגע לדיווח על מצב סיכון, ובכלל זה אי־קשירת הדרישה למצב סיכון מסוים מתוך מסמך מצבי הסיכון, אי־הכללה של פרט מהותי או דיווח לא נכון של פרט מהותי באותו הדיווח. יוער כי הפרות הנוגעות לדרישה שנעשית על ידי מנהל המערכת, מתייחסות להפרה חד־פעמית ואינן תלויות במשך הפעלת התחנה הנדרשת, זאת למעט במקרה של אי־הודעה על הפסקת מצב סיכון.

שמסר לממונה. דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת תיעשה רק לאחר בחינת חלופות, בהתחשב בזמן העומד לרשות מנהל המערכת, ועל פי סדר עדיפות לבחירת יחידות הייצור מבין כל יחידות הייצור המוגבלות שיוכלות לתת מענה למצב הסיכון, אשר ייקבע בהתאם לשיקולים סביבתיים, קרי אם יחליט מנהל המערכת על הפעלת יחידות ייצור מוגבלות, הדבר יבוא בהתאם לשיקול דעתו למניעת הפגיעה.

בהפעלת סמכותו לפי סעיף 25א המוצע יפעל מנהל המערכת בהתאם לנוהל שיקבע הממונה לפי חוק אוויר נקי בהסכמת מנהל המערכת, שמטרתו להסדיר את תהליך העבודה של מנהל המערכת בעת מצב סיכון. במסגרת הנוהל האמור, ייקבע סדר העדיפויות האמור להפעלת יחידות ייצור מוגבלות במצב סיכון הנועד לצמצם את הפגיעה באיכות האוויר. כמו כן, הנוהל יכלול הוראות בדבר רישום ותיעוד ביצוע הפעולות האמורות ובדבר שמירת מסמכים, ויכול הוא לכלול הוראות נוספות בנוגע לפעולת מנהל המערכת על פי חוק אוויר נקי. כמו כן, מוצע לקבוע בחוק אוויר נקי את השיקולים אשר יביאו לקביעת הנוהל, ובפרט מוצע לקבוע כי הנוהל עצמו וההוראות על תהליכי העבודה והחובות הכלולות בו ייקבעו כך שלא יהיה בעצם העמידה בדרישות הנוהל כדי להביא לפגיעה באספקת החשמל, כמו לדוגמה בשל צורך בזמן תגובה קצר.

עוד מוצע לקבוע חובות דיווח של מנהל המערכת לממונה, ובכלל זה דיווח שנתי בדבר הצפי להפעלת תחנות כוח בהתאם

(2) מנהל המערכת החליט כי מצב הסיכון שבשלו נדרשת הפעלת יחידת ייצור מוגבלת, אחת או יותר, המצויה באותה תחנת כוח, הוא זמני וכי הוא לא צפוי להימשך לתקופה העולה על שישה חודשים, וניתן אישור מאת שר האנרגיה והתשתיות, בתוך 21 ימים מתחילת הפעלת יחידת הייצור המוגבלת, להמשך הפעלתה מעבר ל-21 הימים כאמור; הפעלת יחידת הייצור בהתאם לאישור כאמור תהיה לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים, ואולם רשאי מנהל המערכת להאריך, באישור שר האנרגיה והתשתיות, את תקופת הדרישה להפעלת יחידת הייצור המוגבלת, לשם מניעת פגיעה, בשתי תקופות נוספות של עד שלושה חודשים כל אחת, אם נוכח כי נמשך מצב הסיכון.

(ז) התקיים האמור בסעיף קטן (ו)(1), יגיש בעל יחידת הייצור בקשה לשינוי היתר הפליטה בהתאם להוראות סעיפים 26 או 27, לפי העניין, בהקדם האפשרי ולכל המאוחר בתוך שישה חודשים ממועד מתן ההודעה לפי סעיף קטן (ו)(1)(ב); על אף האמור בסעיף קטן (ו), תפקע הדרישה להפעלת יחידת הייצור המוגבלת בתום שישה חודשים ממועד תחילת הפעלתה אם לא הוגשה בקשה כאמור בתוך שישה חודשים ממועד תחילת הפעלת יחידת הייצור המוגבלת; ואולם אם הוגשה בקשה כאמור בסעיף קטן זה, רשאי מנהל המערכת להאריך, באישור שר האנרגיה והתשתיות, את תקופת הדרישה להפעלת יחידת הייצור המוגבלת לשם מניעת פגיעה, מעבר לתקופת ששת החודשים כאמור, אם נוכח כי נמשך מצב הסיכון, עד לקבלת החלטת הממונה בבקשה.

(ח) מנהל המערכת ייתן דרישה להפעלת תחנת כוח שיש בה תקלה לתקופה שלא תעלה על 24 שעות מתחילת התקלה או עד לקבלת החלטת הממונה לגבי המשך הפעלתה, לפי המוקדם מביניהן, אישר הממונה המשך הפעלה של תחנת הכוח כאמור, יהיה המשך הפעלתה בהתאם לתנאים שהורה עליהם הממונה ויראו אותם כתנאים בהיתר הפליטה.

(ט) הממונה יורה בנוהל בהסכמת מנהל המערכת בדבר הפעולות שמנהל המערכת נדרש לבצע בקשר למתן דרישה להפעלה חריגה, במטרה לצמצם את זיהום האוויר וההשפעה על איכות האוויר הנובעת מההפעלה החריגה, וכן בדבר רישום ותייעוד של ביצוע הפעולות, פרטים מהותיים שעל מנהל המערכת לכלול בדיווח לפי סעיף זה, ושמירת מסמכים; הנוהל ייקבע בשים לב לשמירה על אמינות אספקת החשמל, למגבלות שרידות מערכת החשמל, למידת ההשפעה של היחידות המוגבלות על איכות האוויר והאמצעים למניעת זיהום אוויר המותקנים בהן, ובאופן שלא יהיה בפעולה על פי הוראותיו כדי לגרום פגיעה.

(י) בפעולתו לפי סעיף זה יפעל מנהל המערכת בהתאם לנוהל.

(יא) (1) מנהל המערכת יודיע לבעל יחידת ייצור מוגבלת שניתנה לגביה דרישה להפעלה חריגה, על ביטול הדרישה או על פקיעתה, בהתקיים אחד מאלה:

(א) מנהל המערכת החליט כי מצב הסיכון חדל להתקיים, או כי אין חשש לקיומה של הפגיעה שבשלו ניתנה הדרישה;

(ב) הדרישה פקעה בהתאם להוראות סעיף קטן (ז) או שחלף פרק הזמן לפי סעיף קטן (ו) רישה, ולא ניתן אישור השר להמשך הפעלת יחידת הייצור המוגבלת לפי סעיפים קטנים (ו)(1)(א) או (2) או שמנהל המערכת לא האריך את תקופת הדרישה להפעלה לפי סעיף קטן (ו)(2).

(2) הודעה על ביטול הדרישה או על פקיעתה, כאמור בפסקה (1), תימסר בהקדם האפשרי ולכל המאוחר בתוך 24 שעות ממועד החלטה או ממועד הפקיעה, לפי העניין.

(יב) מנהל המערכת ידווח לממונה, אחת לשנה עד יום 31 במרס, על אלה:

(1) הערכתו לעניין היקף ההפעלה של יחידות ייצור מוגבלות מעבר למשך הזמן המותר להפעלתן לפי היתר הפליטה, הצפוי בשנה העוקבת, והאמצעים שבכוונתו לנקוט לשם צמצום הצורך בהפעלה כאמור, לרבות פעולות שבחן לצורך נקיטת אמצעים כאמור;

(2) סך כל הדרישות לפי סעיף קטן (ב) שנתן בשנה הקודמת, לרבות היקף ההפעלה של יחידות הייצור המוגבלות או של תחנות הכוח שיש בהן תקלה והיקף ייצור החשמל שנעשו בהתאם לדרישות כאמור, ביחס להערכה השנתית כאמור בפסקה (1) וביחס להחלטות על מצבי סיכון לפי סעיף קטן (יג).

(יג) מנהל המערכת ידווח לממונה על החלטה על מצב סיכון, מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר מ־48 שעות ממועד החלטה, וכן ידווח מנהל המערכת לממונה על מתן דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת, מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר מ־24 שעות ממועד מתן הדרישה, ועל מתן דרישה להפעלת תחנת כוח שיש בה תקלה מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר מ־12 שעות ממועד מתן הדרישה.

(יד) דיווח על מתן דרישה להפעלה חריגה, כאמור בסעיף קטן (יג), יכלול את פירוט הנסיבות שהצדיקו את מתן הדרישה, ובכלל זה הנימוקים להחלטה על מצב הסיכון שבשלו ניתנה הדרישה ומשכו הצפוי על פי ההחלטה, תוך התייחסות למצב הסיכון המסוים שבשלו התקבלה ההחלטה מתוך מסמך מצבי הסיכון, וכן עובדות המבססות את החשש לפגיעה שבשלו נדרשה הפעלה חריגה, על פי המידע המצוי בידי מנהל המערכת; דיווח על מתן דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת יכלול גם את החלופות שבדק מנהל המערכת, ואם לא צפה את מצב הסיכון 48 שעות מראש – את פירוט הנסיבות שיצרו את מצב הסיכון במועד שבו התרחש והסבר מדוע לא צפה אותו מראש.

(טו) מנהל המערכת יעביר לממונה, על פי דרישתו, מידע או מסמכים הנמצאים ברשותו הנוגעים למצב סיכון, אשר דרושים לממונה לשם בחינת עמידת מנהל המערכת בהוראות סעיף זה.

(טז) השר להגנת הסביבה, בהסכמת שר האנרגיה והתשתיות, רשאי להתקין תקנות לעניין סעיף זה.”;

(א) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

”(ד) סכום העיצום הכספי יהיה 492,800 שקלים חדשים, בשל הפרת הוראה מהוראות אלה, בידי מנהל המערכת:

(1) מתן דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת או דרישה להפעלת תחנת כוח שיש בה תקלה לפי סעיף 25א(ב), בלא שקיבל החלטה על מצב סיכון, בניגוד להוראות סעיף 25א(ג);

(2) מתן דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת שנבחרה מבין יחידות הייצור המוגבלות אשר יש ביכולתן לתת מענה למצב הסיכון, שלא לפי סדר העדיפות שנקבע בנוהל לפי סעיף 25א(ט), בניגוד להוראות סעיף 22א(ה);

(3) אי-מסירת הודעה לבעל יחידת ייצור מוגבלת שניתנה לגביה דרישה, על ביטול הדרישה או על פקיעתה, בתוך 24 שעות ממועד ההחלטה כי מצב הסיכון חדל להתקיים או ממועד הפקיעה, לפי העניין, בניגוד להוראות סעיף 25א(יא)(2);

(ה) סכום העיצום הכספי יהיה 246,400 שקלים חדשים, בשל הפרת הוראה מהוראות אלה בידי מנהל המערכת:

(1) אי-תיעוד ברישומיו של החלטתו על מצב סיכון ומשכו הצפוי, או של הנימוקים להחלטה הכוללים התייחסות למצב הסיכון המסוים מתוך מסמך מצבי הסיכון שבשלו התקבלה ההחלטה, בניגוד להוראות סעיף 25א(ג);

(2) אי-תיעוד ברישומיו של בדיקת החלופות להפעלת יחידת ייצור מוגבלת שערך בטרם מתן דרישה כאמור בניגוד להוראות סעיף 25א(ד);

(3) אי מסירת דיווח שנתי לממונה, בניגוד להוראות סעיפים 25א(יב);

(4) אי־מסירת דיווח לממונה, על החלטה על מצב סיכון, בתוך 48 שעות ממועד ההחלטה, בניגוד להוראות סעיף 25א(ג);

(5) אי־מסירת דיווח לממונה, על מתן דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת בתוך 24 שעות ממועד מתן הדרישה, או על מתן דרישה להפעלת תחנת כוח שיש בה תקלה, בתוך 12 שעות ממועד מתן הדרישה, בניגוד להוראות סעיף 25א(ג) או אי־הכללת פרט מהותי מתוך המידע הנדרש בדיווח כאמור כמפורט בסעיף 25א(ד);

(6) מסירת מידע לא נכון, בנוגע לפרט מהותי בדיווח לממונה לגבי מתן דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת או בנוגע לפרט מהותי בדיווח לממונה לגבי מתן דרישה להפעלת תחנת כוח שיש בה תקלה, בניגוד להוראות סעיף 25א(ד);

(7) אי־העברה לממונה של מסמך שדרש ממנהל המערכת לשם בחינת עמידתו בהוראות סעיף 25א, אשר בהתאם לנוהל שנקבע לפי סעיף 25א(ט) על מנהל המערכת לשמור אותו, בניגוד להוראות סעיף 25א(טו);

(ו) לעניין סעיפים קטנים (ד) ו־ה) –

”דרישה להפעלת יחידת ייצור מוגבלת”,
”החלטה על מצב סיכון”, ”הפעלה חריגה”, ”מסמך מצבי הסיכון”,
”מצב סיכון” – כהגדרתם בסעיף 25א;

”פרט מהותי” – כל אחד מאלה:

(1) מצב הסיכון המסוים שבשלו התקבלה החלטה על מצב סיכון, מתוך מסמך מצבי הסיכון, ועובדות המבססות את החשש לפגיעה שבשלו נדרשה הפעלה חריגה, על פי המידע המצוי בידי מנהל המערכת;

- (2) משכו הצפוי של מצב הסיכון
על פי ההחלטה על מצב סיכון;
- (3) החלופות למתן דרישה
להפעלת יחידת ייצור מוגבלת, שבדק
מנהל המערכת לפי סעיף 25א(ד);
- (4) אם לא צפה מנהל המערכת
את מצב הסיכון 48 שעות מראש
– פירוט הנסיבות שיצרו את מצב
הסיכון במועד שבו התרחש, והסבר
מדוע לא צפה אותו מראש;
- (5) פרט מהותי אחר שנקבע
בנוהל לפי סעיף 25א(ט);

(3) בסעיף 63(ב)(6), בסופו יבוא "למעט חובה כאמור לפי
סעיף 25א".

תחילה 64. תחילתו של חוק זה ביום י"ב בסיוון התשפ"ג (1 ביוני 2023)
(להלן – יום התחילה).

65. (א) מזכיר המועצה הארצית יעביר למזכיר הממשלה כל
תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות, שלפני
יום התחילה החליטה המועצה הארצית להגישה לאישור
הממשלה אך הממשלה טרם החליטה לאשרה או לדחותה,
בתוך עשרה ימים מיום שקיבל לידיה את התוכנית או מיום
התחילה, לפי המאוחר מביניהם, והוראות סעיף 53 לחוק
התכנון והבנייה כנוסחו בסעיף 62(10) לחוק זה יחולו על
תוכנית שהועברה כאמור.

(ב) מזכיר הוועדה לתשתיות יעביר למזכיר הממשלה
כל תוכנית לתשתית לאומית שלפני יום התחילה החליטה
הוועדה לתשתיות להגישה לאישור הממשלה אך הממשלה
טרם החליטה לאשרה או לדחותה, בתוך עשרה ימים מיום
שקיבל לידיה את התוכנית או מיום התחילה, לפי המאוחר
מביניהם, והוראות סעיף 76(א10) לחוק התכנון והבנייה כנוסחו
בסעיף 62(12) לחוק זה יחולו על תוכנית שהועברה כאמור.

(ג) בסעיף זה –

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 65 לחוק המוצע

דחייתו, יועברו לאישור הממשלה בהתאם למתכונת בסעיפים
53א ו-76(א10) המוצעים של מזכיר המעביר למזכיר הוראת
מעבר זו תחול גם במקרה שבו החליטה הממשלה להחזיר
תוכנית כאמור למועצה הארצית או לות"ל לצורך קיום דיון
חוזר במוסד התכנון, ולאחר הדיון החוזר הוחלט על הגשת
התוכנית, בין לאחר ביצוע שינויים בה ובין לא, לאישור

בסעיף 65(א) ו-(ב) לחוק המוצע, מוצע לקבוע הוראת
מעבר שלפיה תוכניות מיתאר ארציות מפורטות לתשתיות
לאומיות ותוכניות תשתית לאומית שאושרו במועצה הארצית
ובות"ל, בהתאמה, לפני כניסתו לתוקף של החוק המוצע,
ואשר הממשלה טרם קיבלה לגביהן החלטה בדבר אישורן או

"הוועדה לתשתיות", "המועצה הארצית", "תוכנית לתשתית לאומית" – כמשמעותן בחוק התכנון והבנייה;
 "תוכנית מיתאר ארצית מפורטת לתשתיות לאומיות" – כמשמעותה בסעיף 6ב(ב) לחוק התכנון והבנייה כנוסחו בסעיף 62(3)(א)(3) לחוק זה.

66. (א) על אף הוראות סעיף 25א(ה) לחוק אוויר נקי כנוסחו בסעיף 63(1) לחוק זה, עד קביעתו של נוהל לפי סעיף 25א(ט) לחוק האמור, בחירת מנהל המערכת ביחידת ייצור מוגבלת לעניין מתן דרישה לפי סעיף 25א(ב)(1), מבין יחידות הייצור המוגבלות אשר יש ביכולתן לתת מענה למצב הסיכון, תיעשה על פי סדר העדיפות כפי שיורה עליו הממונה לאחר התייעצות עם יושב ראש רשות החשמל ועם מנהל המערכת (בסעיף זה – הוראות הממונה); לעניין זה –
 "הממונה" – כהגדרתו בחוק אוויר נקי;
 "מנהל המערכת" – כהגדרתו בסעיף 25א(א) לחוק אוויר נקי כנוסחו בסעיף 63(1) לחוק זה.
 (ב) הוראות הממונה ייקבעו בתוך 14 ימים מיום התחילה.
 (ג) מנהל המערכת יקבע את מסמך מצבי הסיכון כאמור בסעיף 25א(ג) לחוק אוויר נקי כנוסחו בסעיף 63(1), בתוך 14 ימים מיום התחילה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 66 לחוק המוצע

עוד מוצע לקבוע בהוראת מעבר כי עד לקביעת נוהל כאמור בדברי ההסבר לסעיף 63 לחוק המוצע, סדר העדיפות לבחירת יחידת ייצור מוגבלת יהיה בהתאם להוראות הממונה לפי חוק אוויר נקי, אשר ייקבעו לאחר התייעצות עם מנהל המערכת ורשות החשמל.

הממשלה, וכל זאת לפני כניסתו לתוקף של החוק המוצע (ואם הדיון החוזר יתקיים לאחר כניסת החוק המוצע לתוקף ממילא יחולו הוראות סעיפים 53 א ו-76ג(א10) ישירות). זאת כיוון שגם במקרה זה מדובר בתוכנית שלא התקבלה לגביה החלטה בדבר אישורה או דחייתה. מוכיר המוצע הארצית ומוכיר הות"ל, לפי העניין, יעבירו את התוכנית למוכיר הממשלה בתוך עשרה ימים מיום שקיבלו אותה או בתוך עשרה ימים מיום כניסתו לתוקף של החוק המוצע, לפי המאוחר שבהם, ויחולו ההוראות המוצעות בפסקאות (10) ו-(12)(א) לסעיף 62 לחוק המוצע.

תוספת ראשונה

(סעיף 31)

טור א' תחום תשתית	טור ב' סוג תשתית לאומית	טור ג' היקף פעילות או תנאים אחרים
1. כלל תחומי התשתית	מנהרת קווי תשתית	–
2. משק החשמל	מיתקן מיתוג לחשמל וקווי תשתית לחשמל המחברים אליו במישרין	–
	מיתקן השנאה לחשמל וקווי תשתית לחשמל המחברים אליו במישרין	המיתקן הוא אחד מ־10 מיתקני ההשנאה אשר הוגדרו חיוניים בתוכנית הפיתוח שאושרה בהתאם לחוק משק החשמל
	תחנת כוח	כושר ייצור חשמל בהספק של 100 מגה־וואט, לפחות
3. משק המים	מיתקן להתפלת מי ים ומערכות הולכה ראשיות המשמשות אותו	כושר ייצור של 100 מיליוני מ"ק בשנה, לפחות
	מיתקן לטיהור שפכים ומערכות הולכה המשמשות אותו	היקף ספיקה יומי של 50 אלף מ"ק, לפחות
	מיתקן לטיפול במים מזוהמים	מיועד לטיפול ב־500 מיליוני מ"ק בשנה, לפחות
	מאגר מים	בעלי יכולת אגירה של 4 מיליוני מ"ק, לפחות
4. משק הנפט, הדלק, הגז הפחמימני המעובה והגז הטבעי	צינור הולכה של סולר	מזין תחנת כוח שהיא מיזם תשתית חיוני
	מיתקן לזיקוק נפט, לאחסון תזקיקים או לניפוקם וצינורות הולכה של מוצרי דלק ונפט גולמי המחברים אליו במישרין	בהיקף של 200,000 טונות לפחות
	מיתקן לאחסון גז פחמימני מעובה או לניפוקו, וכן מיתקנים נלווים לו וצינורות ההולכה המחברים אליו	בהיקף של 8,000 טונות ומעלה
	מערכת הולכה כהגדרתה בחוק משק הגז הטבעי, התשס"ב–2002 ²⁰⁰	בלחץ העולה על 16 בר (bar)

²⁰⁰ ס"ח התשס"ב, עמ' 55.

טור א' תחום תשתית	טור ב' סוג תשתית לאומית	טור ג' היקף פעילות או תנאים אחרים
5. תחבורה	שדה תעופה שייקבע לפי סעיף 30 לחוק הטיס, התשע"א – 2011 ²⁰¹	–
	נמל ים שיוכרז בהתאם לסעיף 2 לפקודת הנמלים [נוסח חדש], התשל"א – 1971 ²⁰²	–
	מסילת ברזל כמשמעותה בסעיף 2 לפקודת מסילות הברזל [נוסח חדש], התשל"ב – 1972	–
	מערכת מתע"ן כהגדרתה בתקנות לפי חוק התכנון והבנייה, שאינה מסילתית ("BRT")	–
	מיתקן תחבורתי כהגדרתו בפקודת התעבורה, לרבות חניה תפעולית, וחניון יום או חניון לילה לקו שירות	ששטחו עולה על 50 דונם
6. כבישים	נתיב תחבורה ציבורית בדרך מהירה כהגדרתה בתקנות לפי פקודת התעבורה וכביש אגרה	–
7. פסולת	מיתקן למיון פסולת מעורבת; לעניין זה – "מיון", של פסולת – מיון פסולת לסוגיה לצורכי מיחזור, השבה לאנרגיה או הכנה לסילוק; "פסולת מעורבת" – פסולת מכל מקור שהוא, שלא נאספה בנפרד במכל ייעודי לאגירת פסולת מסוג מסוים למיחזור;	היקף מיון של 150,000 טונות לשנה, לפחות
	מיתקן לטיפול בפסולת אורגנית; לעניין זה, "טיפול בפסולת אורגנית" – פעולות בפסולת אורגנית שמטרתן פירוק המרכיבים הפריקים ביולוגית לצורך מיחזור, השבה לאנרגיה או כהכנה לסילוק; "פסולת אורגנית" – פסולת מכל מקור שהוא, הניתנת לפירוק על ידי אורגניזמים חיים	היקף טיפול של 60,000 טונות לשנה, לפחות
	מיתקן להשבת אנרגיה מפסולת; לעניין זה, "השבת אנרגיה מפסולת" – שימוש בפסולת לצורך הפקת אנרגיה, או עיבוד של פסולת לדלק או לחומר המשמש להפקת אנרגיה, שתואם את ערכי היעילות האנרגטית הקבועים בדירקטיבה EC/2008/98 של האיחוד האירופי בדבר פסולת, על תיקוניה	היקף שימוש של 150,000 טונות לשנה, לפחות

²⁰¹ ס"ח התשע"א, עמ' 830.

²⁰² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 20, עמ' 443.

תוספת שנייה

(סעיף 53)

הגדרות

1. בתוספת זו –

“דיור חלופי” – מקום הולם לשהייה או לדיור לפרק הזמן שבו יש חריגה ממפלס הרעש המרבי לפי הוראות סעיף 2(ג) לתוספת זו;

“יום” – כהגדרתו בתקנות לפי חוק למניעת מפגעים;

“מבנה” – למעט כל חלק במבנה שנבנה שלא כדין;

“מפלס הרעש המרבי” – מפלס הרעש הגבוה מבין אלה:

(1) בשעות היום – מפלס הרעש המרבי לפי חוק

למניעת מפגעים, בתוספת 20db;

(2) בכל שעות היממה – מפלס הרעש המרבי לפי

חוק למניעת מפגעים, ולעניין מיגון אקוסטי במבנה – בתוספת שיעור היעילות של מיגון אקוסטי, ובלבד שאם הותקן המיגון האקוסטי בידי הגוף המבצע, ההתקנה נעשתה בהתאם להוראות שנתן לעניין זה המשרד להגנת הסביבה לגוף המבצע;

(3) מפלס רעש שווה ערך כהגדרתו בתקנות לפי חוק

למניעת מפגעים, בהתחשב בתרומת רעש הרקע כאמור באותן תקנות, בתוספת sdb; לעניין זה, תרומת רעש הרקע תיקבע באמצעות מדידות כאמור בסעיף 2(ד) לתוספת זו על בסיס ממוצע לרבע שעה;

(4) למעט לעניין סעיף 2(ג) לתוספת זו, מפלס הרעש

המרבי כפי שנקבע בחוק עזר לפי סעיף 6 לחוק למניעת מפגעים;

ד ב ר י ה ס ב ר

התוספת השנייה

להגדרה “מבנה” – מוצע להבהיר כי מבנה לעניין התוספת השנייה, אשר ביחס אליו יחולו ההגבלות הקבועות בתוספת האמורה, יהיה מבנה אשר נבנה כדין.

להגדרה “מפלס הרעש המרבי” – הוראות סעיף 53 והוראות התוספת השנייה כנוסחה המוצע קובעות את הכללים שלפיהם ייבחן רעש שאינו סביר, בהתאמות הנדרשות לצורך קיום מיזמי תשתית חיוניים מועדפים, ובתנאים המפורטים בתוספת. מוצע לקבוע בתוספת לחוק את מפלס הרעש המרבי, שיהיה סף רעש המותר לפעולות ההקמה של מיזמי תשתית חיוניים מועדפים, וכן את כלל ההוראות הנלוות לכך. מוצע כי קביעת המפלס המרבי לרעש וכך גם מפלס רעש שווה ערך יתבססו על תקנות למניעת מפגעים (רעש בלתי סביר), התש”ן–1990 (להלן – תקנות רעש בלתי סביר), בכמה שינויים שיהיו ייחודיים למיזמי תשתית חיוניים מועדפים ובהתבסס על הנחיות המשרד להגנת הסביבה בעבר. בהתאם לאמור, מוצע לקבוע כי “מפלס הרעש המרבי” יהיה מפלס הרעש הגבוה מבין אלה:

בהתאם לסעיף 53 כנוסחו המוצע, מוצע לקבוע בתוספת השנייה הוראות אשר מתגברות על הוראות חוק למניעת מפגעים כמפורט להלן.

לסעיף 1 לתוספת

מוצע לקבוע הגדרות אשר ישמשו לצורך תוספת זו כמפורט להלן:

להגדרה “דיור חלופי” – סעיף 2(ג) לתוספת השנייה המוצעת קובע תנאים שבהם לא יראו ברעש הנגרם במקום כרעש בלתי סביר. אחד התנאים הנדרשים הוא שהגוף המבצע הציע דיור חלופי לאדם שמתגורר במקום שבו צפויה חריגה ממפלס הרעש המרבי. בהתאם, מוצע לקבוע כי “דיור חלופי”, הוא מקום הולם לשהייה או לדיור לפרק הזמן שבו יש חריגה ממפלס הרעש המרבי לפי הוראות הסעיף האמור.

“מיגון אקוסטי במבנה” – כל אמצעי מיגון המותקן על גבי מבנה או משולב ברכיביו ומטרתו להפחית את רמת הרעש הנשמעת בתוך המבנה;

“שיעור היעילות של מיגון אקוסטי” – שיעור הפחתת מפלס הרעש באמצעות מיגון אקוסטי במבנה, הנמדד על ידי גוף מבצע בהתאם להוראות שנתן לו המשרד להגנת הסביבה.

רעש חזק או בלתי סביר 2. (א) על אף ההוראות לפי חוק למניעת מפגעים, יראו רעש שמקורו בפעולה של גוף מבצע להקמת מיזם תשתית חיוני מועדף כרעש חזק או בלתי סביר לעניין סעיף 2 לחוק למניעת מפגעים, אם מתקיימים לגביו שני אלה:

(1) הוא מפריע או עשוי להפריע לאדם המצוי בקרבת מקום או לעוברים ושבים;

(2) מפלס הרעש עולה על מפלס הרעש המרבי.

(ב) מדידת מפלס הרעש לעניין סעיף קטן (א) תיעשה במרחק של מטר מחוץ למבנה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לחוקי העזר של רשות מקומית סיפי הרעש גבוהים מסיפי הרעש הקבועים בתקנות רעש בלתי סביר, לא ניתן להחיל עליהם חריגה נוספת של 10 דציבלים, כפי שמתיר סעיף 2(ג) לתוספת, כך שלא יהיה ניתן לקבל הקלה כפולה בחלופה זו. מובהר כי אין בכך כדי לגרוע מאפשרותו של הגוף המבצע לפעול בהתאם לחלופות האחרות שבהגדרה “מפלס הרעש המרבי” ולהחיל עליהן את ההקלות המותרות לפי סעיף 2(ג) לתוספת.

להגדרה “מיגון אקוסטי במבנה” – המונחים המוגדרים בתוספת משמשים לטובת קביעת אופן המדידה במסגרת ההגדרה המוצעת למפלס הרעש המרבי כמפורט לעיל. מאחר שבחלק מהמקרים תשוקלל מידת הפחתת הרעש שמקנה מיגון אקוסטי, מוצע להגדיר כי מיגון אקוסטי במבנה הוא אמצעי שנועד להפחתת רעש בתוך המבנה, והוא יכול להיות מותקן על גביו או משולב ברכיביו.

להגדרה “שיעור היעילות של מיגון אקוסטי” – מוצע להגדיר את השיעור שבו המיגון האקוסטי במבנה יעיל להפחתת רעש ולקבוע כי הוא יימדד על ידי הגוף המבצע בהתאם להוראות שיתן לו המשרד להגנת הסביבה לעניין זה.

לסעיף 2 לתוספת

לסעיפים קטנים (א) ו-(ב)

בהמשך להתאמת מפלס הרעש המרבי המותה, כמפורט בהגדרה “מפלס הרעש המרבי”, וכדי לאפשר את קידום היעיל של מיזמי תשתית חיוניים מועדפים לצורך קיצור משך חוסר הנוחות לתושבים המתגוררים בסביבת עבודת הקמתו של מיזם כאמור, מוצע לקבוע כי סף הרעש

(א) ביחס לשעות היום, מפלס הרעש המרבי לפי תקנות רעש בלתי סביר בתוספת של 20 דציבלים;

(ב) ביחס לכל שעות היממה, מפלס הרעש המרבי לפי תקנות רעש בלתי סביר ביחס לשעות מוגדרות, ולעניין מיגון אקוסטי במבנה, בתוספת שיעור היעילות של המיגון האקוסטי כהגדרת מונחים אלה בתוספת, ובלבד שאם הותקן המיגון האקוסטי בידי הגוף המבצע ההתקנה נעשתה בהתאם להוראות שנתן לעניין זה המשרד להגנת הסביבה לגוף המבצע. יובהר כי המשרד להגנת הסביבה, יכול שיתן הוראות להתקנת מערכות אוורור ומיוג במבנים הרלוונטיים, הנדרשות במשך כל שעות היממה;

(ג) מפלס רעש שווה ערך כהגדרתו בתקנות רעש בלתי סביר, בשקלול רעשי הרקע שתרומתם תיקבע באמצעות מדידות בהתאם להוראות התוספת, על בסיס ממוצע לרבע שעה, בתוספת 5 דציבלים;

(ד) מפלס הרעש המרבי כפי שנקבע בחוק עזר של הרשות המקומית. בהתאם לחוק למניעת מפגעים, רשות מקומית רשאית לקבוע בחוק עזר הוראות הסטות מהתקנות שנקבעו לפי חוק למניעת מפגעים, בהתחשב בתנאים המיוחדים של המקום ותושביו. מוצע לקבוע כי גוף מבצע יהיה רשאי לפעול בהתאם לסיפי הרעש שייקבעו בהתאם לחוקי העזר ברשות מקומית מסוימת. עם זאת, לאור ההנחה כי גוף מבצע יבחר לפעול בהתאם להוראות חוקי העזר רק אם הם מקילים ומתירים סיפי רעש גבוהים יותר מהאמור בתקנות לפי חוק למניעת מפגעים, הוא לא יהיה רשאי להשתמש בחלופה זו לעניין הוראות סעיף 2(ג) לתוספת, המאפשרות חריגות נוספות ממפלס הרעש המרבי. כלומר, אם בהתאם

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (א), לא יראו כל אחד מאלה כרעש חזק או בלתי סביר שמקורו בפעולה של גוף מבצע להקמת מיזם תשתית חיוני מועדף:

(1) החריגה ממפלס הרעש המרבי במבנה שלגביו מתבצעת המדידה, אינה עולה על db10, ובלבד שהחריגה מתבצעת בשעות היום, וכן אינה עולה על 30 שעות במצטבר בחודש; ידע הגוף המבצע על חריגה צפויה ממפלס הרעש כאמור בפסקה זו, יפרסם זאת ברבים באזור שבו צפוי שתהיה חריגה, מראש ומוקדם ככל הניתן בנסיבות העניין;

(2) עד 5 פעמים בשנה, אם התקיימו כל אלה:

(א) הממשלה אישרה חריגה ממפלס הרעש המרבי בהתאם לפסקה זו;

(ב) הגוף המבצע הציע דיור חליפי לאדם שמתגורר במקום שבו צפוי שתהיה חריגה ממפלס הרעש המרבי;

(ג) אין תושבים שבביתם צפויה להיות חריגה ממפלס הרעש המרבי אשר נבצר מהם לעבור לדיר חלופי עקב מגבלה בריאותית או פיזית;

(ד) החריגה ממפלס הרעש המרבי באותו מבנה לפי פסקה זו תותר פעם אחת בשנה לתקופה שלא תעלה על 30 ימים.

ד ב ר י ה ס ב ר

באזור שבו צפוי שתהיה חריגה, מראש ומוקדם ככל הניתן, אם ידע על החריגה הצפויה.

בנוסף, מוצע כי במקרים בודדים, תתאפשר לגוף המבצע לחרוג חריגה נוספת ממפלס הרעש המרבי, וזאת עד 5 פעמים בשנה ובכפוף לתנאים הקבועים בסעיף. כך מוצע לקבוע כי חריגה בהתאם להוראות סעיף זה תהיה כפופה לכך שהממשלה אישרה ביחס למיזם המסוים כי ניתן יהיה ניתן לחרוג ממפלס הרעש המרבי ותתבצע רק במקרים שבהם הציע הגוף המבצע לאדם המתגורר במקום שבו צפוי שתהיה חריגה ממפלס הרעש המרבי דיור חלופי. כמו כן, מוצע להתנות את החריגה ממפלס הרעש המרבי בכך שהחריגה לא תתבצע ביחס לאזור שבו מתגוררים תושבים שנבצר מהם לפנות את המבנה שבו הם מתגוררים ולעבור לדיר חלופי, וזאת עקב מגבלה בריאותית או מגבלה פיזית, וכי חריגה ממפלס הרעש ביחס למבנה תותר פעם אחת בשנה בלבד ולתקופה שלא תעלה על 30 ימים. יובהר לעניין זה, כי חריגות שיבוצעו במסגרת סעיף זה, לא יימנו במסגרת 30 השעות החודשיות המותרות לפי סעיף קטן (א).

לסעיף קטן (ד)

לצורך הבטחת העמידה של הגוף המבצע בתנאים הקבועים בתוספת, מוצע לחייב את הגוף המבצע למדוד

המרבי שיותר ביחס לרעש שמקורו בפעולה של גוף מבצע להקמת מיזם תשתית חיוני מועדף, יהיה רעש המפריע או העשוי להפריע לאדם המצוי בקרבת מקום, שעולה על מפלס הרעש המרבי כהגדרתו בתוספת.

כדי להבטיח את אופן מדידת הרעש הנגרם הנדרשת כדי לוודא את העמידה בסף הרעש המרבי, מוצע לעגן את אופן מדידת הרעש, כך שתיעשה במרחק של מטר מחוץ למבנה.

לסעיף קטן (ג)

כדי לאפשר לגוף מבצע לבצע פעולות מורכבות וייחודיות באופן יעיל וממוקד שימזער את משכו של מטרד הרעש, מוצע לקבוע הוראות מיוחדות שבמסגרתן יהיה ניתן לחרוג ממפלס הרעש המרבי במסגרת פעולות להקמתו של מיזם תשתית חיוני מועדף.

כך, מוצע לאפשר לגוף מבצע לחרוג ב-10 דציבלים ממפלס הרעש המרבי, עד למספר מצטבר של 30 שעות חודשיות, במהלך שעות היום בלבד. מאחר שחריגה כאמור עשויה להגביר את חוסר הנוחות לציבור במקומות שבהם מתבצעות עבודות הקמה של מיזם תשתית חיוני מועדף, מוצע לקבוע כי גוף מבצע יפרסם את דבר החריגה ברבים

(ד) הגוף המבצע ימדוד ויתעד באופן רציף את מפלס הרעש לפי הוראות תוספת זו בהתאם להוראות שנתן לו המשרד להגנת הסביבה ולהוראות כל דין.

3. הפעלת מכונות על אף ההוראות לפי חוק למניעת מפגעים, לשם ביצוע עבודות להקמת מיזם תשתית חיוני מועדף, גוף מבצע רשאי להפעיל מכונה כמשמעותה לפי החוק האמור או לבצע כל עבודה לצורכי חפירה, בנייה, הריסה או כיוצא בהן, באזור מגורים בכל שעה משעות היממה, ובלבד שהפעלת המכונה או ביצוע העבודה אינם כרוכים בגרימת רעש חזק או בלתי סביר כאמור בסעיף 2 לתוספת זו.

4. פריקה, טעינה וטלטול של מכלים וסחורות על אף ההוראות לפי חוק למניעת מפגעים, לשם הקמת מיזם תשתית חיוני מועדף, גוף מבצע רשאי לבצע פעולות פריקה וטעינה או טלטול מכלים באזור מגורים בכל שעה משעות היממה, ובלבד שביצוע פעולות כאמור אינו כרוך בגרימת רעש חזק או בלתי סביר כאמור בסעיף 2 לתוספת זו; לעניין זה, "מכלים" – לרבות מכלי אשפה, חביות, מכלי גז מיטלטלים, סחורות וכיוצא באלה.

5. הוראות לעניין דיור חלופי שר האוצר רשאי, בהסכמת השר להגנת הסביבה, לקבוע הוראות לעניין דיור חלופי.

ד ב ר י ה ס ב ר

בשעות הלילה בכפוף למגבלות הרעש, צפויה לאפשר את זירוז עבודות התשתית ומניעת מטרדים ציבוריים רחבים יותר בשעות היום.

לסעיף 5 לתוספת

בהמשך להוראות סעיף 2 לתוספת השנייה שעניינן חריגה ממפלס הרעש המרבי בכפוף למציאת דיור חלופי, וכדי לאפשר התאמות וקביעת כללים כנדרש, מוצע להסמיך את שר האוצר בהסכמת השר להגנת הסביבה, לקבוע הוראות לעניין הדיור החלופי שיוצע. מובהר כי הוראות אלה יכול שיכללו, בין השאר, הוראה לעניין מיקומו ורמתו של הדיור החלופי וכן הוראה לעניין אופן הפנייה לציבור בעת הצעת דיור חלופי.

ולתעד את מפלס הרעש לפי הוראות התוספת, כאשר אופן מדידת הרעש יהיה בהתאם להוראות שייתן לו המשרד להגנת הסביבה ולהוראות כל דין.

לסעיפים 3 ו-4 לתוספת

מוצע לקבוע כי על אף האמור בתקנות למניעת מפגעים (רעש בלתי סביר מציוד בניה), התשל"ט-1979, ובתקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש), התשנ"ג-1992, יהיה ניתן להפעיל מכונה, כהגדרתה בתקנות האמורות, לצרכים המפורטים בסעיפים המוצעים, וכן לבצע פעולות פריקה, טעינה וכיוצא באלה לצורך קידומו של מיזם תשתית חיוני מועדף גם בשעות הלילה, זאת כל עוד אין חריגה מהמפלס המרבי לרעש. מתן האפשרות לביצוע פעולות

פרק כ"ה: שונות

- תיקון חוק המים 95. בחוק המים, התשי"ט-1959²⁰³, בסעיף 156(ג) –
- (1) אחרי "אדם" יבוא "שהפיק או סיפק מים או התפיל מים בלי שקיבל רישיון לפי סעיף 23(א), או";
- (2) במקום "הסעיפים 23, 35" יבוא "סעיף 35".
96. בחוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016²⁰⁴ (להלן – חוק רישוי שירותים) –
- (1) בסעיף 31(א), במקום פסקה (4) יבוא:
- "(4) החשב הכללי במשרד האוצר או עובד שהוא מינה לכך, ובלבד שהרכב מיועד לשימוש במשרד ממשלתי או ביחידות סמך שלו; אם הרכב מתוצר שאינו מיובא על ידי יבואן ישר – גם לפי תנאים שקבע השר;

דברי הסבר

סעיף 31(א) לחוק הרישוי קובע את הגורמים הרשאים לקבל ממשרד התחבורה רישיון לייבוא רכב, ותנאים נוספים החלים על יבוא רכב באמצעות גורמים כאמור. אחת הפסקאות העוסקת במינהל הרכש הממשלתי קובעת: "(4) מינהל הרכש הממשלתי, ובלבד שהרכב מיועד לשימוש במשרד ממשלתי או ביחידות סמך שלו ונועד לענות על צורך מיוחד, שדגם הרכב אינו מיובא על ידי יבואן מסחרי ושהמינהל אישר את הייבוא".

למעשה סעיף 31 לחוק הרישוי מצמצם את יכולת הממשלה, באמצעות מינהל הרכש הממשלתי, לספק מענה נדרש לשימוש בצי הרכב, ומגביל את רכישת כלי הרכב באופן עצמאי אם קיימים יבואני רכב מסחריים הפועלים בישראל. ואכן, במהלך השנתיים האחרונות לפחות, כלל לא נעשה שימוש בסמכות מינהל הרכש הממשלתי לייבא כלי רכב, בין השאר בשל מגבלות אלה, ובשים לב לכך שהגורם המוסמך לניהול צי הרכב הממשלתי הוא מינהל הרכב הממשלתי.

לפיכך, במקרים שבהם התנאים הנדרשים בחוק אינם מתקיימים, הממשלה מחויבת לרכוש כלי רכב מיבואני הרכב, שהם גופים מסחריים הפועלים למטרות רווח, והיא נדרשת לשלם בעד שירותי הייבוא והרווח של היבואנים. כל זאת, על אף שמינהל הרכב הממשלתי יכול בעצמו להתקשר עם יצרני הרכב העולמיים באופן ישיר ולייבא את כלי הרכב הדרושים לפעילויות השונות של הממשלה בעצמו, תוך חיסכון כספי ניכר לתקציב המדינה ותוך ביטול התלות של המדינה ביבואני רכב.

לאור האמור לעיל, מוצע לתקן את חוק הרישוי כך שהחשב הכללי, או עובד אגף החשב הכללי שמינה לכך, יצטרף לרשימת הגורמים המנויים בסעיף 31 הרשאים לייבא כלי רכב לצורך שימוש בהם במסודות המדינה ובממשלה על זרועותיה, במקום מינהל הרכש הממשלתי, וזאת ובלא המגבלות הקיימות כיום על יבוא כלי רכב על ידי מינהל

סעיף 95 כיום, לפי חוק המים הפרת הוראות ברישיון שניתן לפי החוק, היא גם עבירה פלילית וגם הפרה שניתן להטיל על הפרתה עיצום כספי, על אף שבפועל לא נעשית אכיפה פלילית של הוראות אלה. בדיונים משפטיים שהתקיימו בנושא בשנים קודמות הובהר כי המצב הרצוי הוא כי הפרת הוראות הרישיון, לא תהיה הפרה שסנקצייה עונשית בצידה, ואולם הדבר דורש תיקון הוראות חוק המים, התשי"ט-1959 (להלן – חוק המים).

במצב דברים זה, למרות שכאמור ההוראה העונשית אינה נדרשת, אם המועצה מבקשת לקבוע כללים שהם במעמד של תקנה בת פועל-תחיקתי, מדובר בהוראות שיוצרות עבירה פלילית ושחייבות באישור ועדה של הכנסת. הדבר מוביל לכך שקיים קושי של ממש להתקין כללים במהלך השנים. הקושי לקבוע כללים לאמות מידה ותנאים להקמת מיתקנים לטיהור שפכים (להלן – מט"שים), לפיהם נעשית ההכרה ההונית ונקבעת העלות הנורמטיבית, מטילה קושי ממשי בקביעת נורמות לגבי למשך המים.

על כן, בשים לב להיעדר צורך בקביעת עבירה פלילית על הפרת הכללים, ולצורך קביעת אמות מידה ותנאים ברישיון של מט"שים, הדורשים תיקון של הכללים כאמור, מוצע לקבוע כי הפרת הוראות ברישיון שניתן לפי חוק המים אינה מהווה עבירה פלילית.

סעיף 96 לפסקה (1)

מינהל הרכב הממשלתי באגף החשב הכללי במשרד האוצר הוא גוף הרכש והניהול המרכזי לרכבי הצי הממשלתי, שכולל בחובו את רכבי משטרת ישראל, רשות בתי הסוהר, רשות הכבאות ורכבי משרדי הממשלה השונים. צי הרכב הממשלתי מונה כ-15,000 כלי רכב, רובם המכריע נרכשים כיום באמצעות התקשרויות עם יבואני רכב מסחריים.

²⁰³ ס"ח התשי"ט, עמ' 169.

²⁰⁴ ס"ח התשע"ו, עמ' 970.

79א. (א) בסעיף זה, "מדד התחזוקה" – כלי להערכת עלות התחזוקה השוטפת של כלי רכב המבוסס על מידע שנמסר למנהל לפי סעיף 16 בדבר נתונים של עלויות מוצרי תעבורה שהותקנו ברכב ושירותי תחזוקה לרכב שבוצעו בפועל; המנהל יחליט באישור הממונה על התחרות והממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון מהם הנתונים הנדרשים לצורך מדד התחזוקה. בכלל זה הוא רשאי לשקול לגבי אילו סוגי רכב, לגבי אילו תוצרי רכב, מה היקף הנתונים המוצרי הנדרש וכיוצא באלה.

דברי הסבר

במטרה לספק מעטפת תחזוקתית לרכבים שמיובאים לישראל מתוצר שיבואן ישראלי מייבא, נקבע הסדר פרטני בתקנות רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב (ייבוא רכב ושיווק, תיווך בייבוא אישי ואגרות), התשע"ז–2016 בתקנה 5 לגבי ייבוא על ידי יבואן זעיר ו-6 לגבי יבוא אישי של רכב, ולפיו על המייבא להמציא לרשות המוסמכת התחייבות יצרן הרכב בדבר שירותי תחזוקה, אחריות, תיקון תקלות סדרתיות, הפעלת מוסך או לחילופין אישור היצרן לספק שירותים אלה במדינת חוץ. על אף הסבירות הנמוכה בייבוא כלי רכב כאלה לממשלה, נקבע בהחלטת הממשלה בעניין תוכיר פרק זה כי על שרת התחבורה והבטיחות בדרכים לתקן את התקנות האמורות, כך שהוראות האחריות והתחזוקה לגבי רכב מתוצר שיבואן ישראלי מייבא יחולו גם לגבי כלי רכב שייבא החשב הכללי, זאת, כדי שלא להותיר סמכות ייבוא בלי שיוטח מענה לצורכי אחריות ותחזוקה של כלי הרכב המיובא.

לפסקה (2)

בשנים האחרונות נערכו כמה בדיקות בענף התחבורה שהצביעו על כשלי שוק בתחום תחזוקת הרכבים, הכוללים ייבוא ואספקת חלפים, פעילות המוסכים ושירותי השמאים. מחקר שערכה רשות התחרות הצביע על כך שלפני צרכן הרוכש חלקי חילוף לרכב שבבעלותו עומד היצע מצומצם של חלפים ועל כן הוא נאלץ לרוכש את חלקי החילוף שמשווק יבואן הרכב עצמו או לרכוש חלקי חילוף שמשווק גורם אחר במחירים גבוהים. ממצאים דומים בדבר כשלים בתחום תחזוקת הרכבים הוזכרו אף לאחרונה בדוח מבקר המדינה בנושא התחרותיות בענף הרכב שפורסם בחודש מרס 2022.

כיום, הצרכנים אינם מודעים לעלות התחזוקה וחלקי החילוף של הרכבים השונים בשעת קניית הרכב ולכן הם מתקשים לכלול שיקולים אלה בהליך הבחירה. פערי מידע אלה יוצרים כשל שוק המאפשר מחירי חלקי חילוף גבוהים – שכן כאמור בעת הצורך בתיקון הרכב היצע האפשרויות מוגבל, ובעת קניית הרכב עלויות אלה אינן ידועות לצרכן. צמצום פערי המידע והגברת מודעות הצרכן בנושא תאפשר לו לקבל החלטה מושכלת ועל בסיס נתונים

הרכש הממשלתי למעט המגבלה כי הרכב מיועד לשימוש במשרד ממשלתי או ביחידת סמך שלו. כך, יבוטלו המגבלות לפיהן הרכב המיובא נועד לענות על צורך מיוחד, שדגם הרכב אינו מיובא על ידי יבואן מסחרי, ושסגן המנהל הכללי של משרד התחבורה לתנועה אישר את הייבוא. ההסמכה לחשב הכללי מוצעת בהיותו הגורם הממשלתי האחראי על רכש מרוכז לממשלה, והוא יהיה רשאי למנות לעניין זה את העובד הנוגע לעניין כפי שיהיה מזמן לזמן.

יצוין, כי יבוא כלי רכב בידי הממשלה לשימושה הוא פרקטיקה מקובלת במינהלי רכב מקבילים במדינות ה-OECD, שאינם מגבילים עצמם לרכישה מן היבואן בלבד.

אין באמור בתיקון המוצע כדי לגרוע מסמכות המדינה למכור את כלי הרכב לאחר שיצאו משימוש, וזאת בהתאם לכל דין החל על מכירת נכסי מדינה ולשיקול דעת הגורמים המוסמכים לכך. יצוין כי גם כיום המדינה מוכרת את כלי הרכב שרכשה לאחר שיצאו משימוש.

יודגש כי אין במתן אפשרות יבוא כמוצע כדי לעורר חשש לגבי אחריות או לגבי תחזוקת כלי הרכב. גם לפי נוסח חוק הרישוי כיום, חובתו של יבואן ישראלי לספק שירותי תחזוקה, לממש את אחריות יצרן הרכב ולטפל בתקלות בטיחות סדרתיות לגבי כל רכב נוסעים (מסוג M) או רכב מסחרי (מסוג N) מתוצר שהוא מייבא, אף אם הוא לא ייבא את כלי הרכב בעצמו. במילים אחרות, כלי רכב מהסוגים כאמור, המיובא על ידי גורם שאינו היבואן הישיר, זכאי לקבל שירותי אחריות ותחזוקה מהיבואן הישיר שמייבא את אותו תוצר, אף לדגם אחר של אותו תוצר שיבוא על ידי גורם אחר. אין בשינוי המוצע של חוק הרישוי, כדי לשנות מהחובה האמורה שחלה על יבואן ישראלי, כך שגם כלי רכב שייבא החשב הכללי או מי שהסמיך לכך יקבלו מענה כאמור, כמו כל יבואן שאינו היבואן הישיר.

להשלמת התמונה יצוין כי לפי הדין הקיים, החובה לאספקת שירותי תחזוקה, מימוש אחריות יצרן וטיפול בתקלות בטיחות סדרתיות אינה חלה על יבואן ישראלי לגבי רכבים שיובאו לישראל מתוצר שהוא אינו מייבא. המדובר בכלי רכב מיצרנים שלא מיובאים באופן סדיר לישראל.

(ב) המנהל יפרסם באתר האינטרנט של המשרד את מדד התחזוקה; הפרסום ייעשה באופן בולט לעין, במיקום שייועד לכך ובאופן שיאפשר מעקב אחר שינויים ותיעודם לאורך זמן.

(ג) משווק רכב יכלול בפרסומת כהגדרתה בסעיף 79, לרכב שהוא משווק, הפניה לפרסום מדד התחזוקה כאמור בסעיף קטן (ב) באופן בולט לעין, ויחולו על הפרסום ההוראות שקבע השר לפי סעיף 79 לעניין הצגת מידע הנכלל בפרסומת.

(ד) מדד התחזוקה יתעדכן לכל המאוחר ב־1 בינואר בכל שנה.

97. חוק רישוי שירותים – תחילה
תחילתו של סעיף 79 לחוק רישוי שירותים כנוסחו בסעיף 96 לחוק זה, ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024).

פרק כ"ו: תחילה

98. תחילה
תחילתו של חוק זה ביום י"ב בסיוון התשפ"ג (1 ביוני 2023), אלא אם כן נקבע בו אחרת.

ד ב ר י ה ס ב ר

באישור הממונה על התחרות והממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, לגבש מהם הנתונים הנדרשים כדי לייצר מדד תחזוקה שינגיש לציבור את המידע הנוגע לשירותי תחזוקה של רכב. לצורך חישוב המדד המנהל יכול לשקול שיקולים שונים לגבי הנתונים הנדרשים וביניהם: תפוצת הרכבים מסוג מסוים בשוק, תפוצת תוצרים מסוימים בשוק, מה היקף הנתונים המוערי הנדרש וכיוצא באלה כל שיקול אחר הנוגע לעניין. החוק המוצע מטיל חובה על המנהל לפרסם את מדד התחזוקה באתר האינטרנט של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים. כמו כן מוצע להוסיף את חובתו של משווק רכב לכלול בכל פרסומת לשיווק רכב שהוא משווק, הפניה לפרסום מדד התחזוקה באתר האינטרנט של משרד התחבורה כאמור.

סעיף 97 כדי לאפשר למנהל להיערך לביצוע חובתו לפי החוק מוצע לקבוע תחילה עתידית לסעיף 79 המוצע.

מלאים יותר בעת קניית הרכב, כך שהוא ישקלל את עלויות התחזוקה יחד עם עלות רכישת הרכב. תהליכים אלה צפויים להגביר את התחרות בין יבואני הרכבים גם בשוקי ההמשך – שיווק ומכירת חלפים ומתן שירותים.

האסדרה המוצעת תביא לגיבוש ופרסום של מדד עלות תחזוקת רכבים המבוסס על נתוני אמת, שאותם ידרוש משרד התחבורה (באמצעות המנהל, כהגדרתו בחוק שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו–2016 (להלן בפרק זה – חוק הרישוי), מבעלי רישיון לפי חוק הרישוי בהתאם לסמכויותיו לפי דין.

כדי שמדד זה יהיה אפקטיבי ואכן יהווה שיקול של צרכני הרכבים כבר במעמד רכישת הרכב, על המדד להתפרסם באופן קבוע באתר משרד התחבורה, וכן יש להבטיח כי הפנייה אליו תיעשה בכל פרסומת לרכב של יבואני הרכב. פרסום המדד והנגשתו לציבור הרחב יסייעו להגברת התחרות בתחום בכלל ולהפחתת מחירי החלפים בפרט.

לפיכך, מוצע להוסיף את סעיף 79 לחוק הרישוי, שיעגן את החלטת הממשלה לגבי סמכותו של המנהל

הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023

פרק א': מטרת החוק

מטרה

1. חוק זה בא לתקן חוקים שונים ולקבוע הוראות נוספות כדי לשמור על מדיניות פискаלית אחראית, לעמוד בתקרת הגירעון ובמגבלת ההוצאה הממשלתית, ולהגדיל את הכנסות המדינה ואת תקבוליה, וזאת תוך חיזוק הצמיחה במשק, שינוי סדרי העדיפויות הלאומיים וצמצום הפערים, והכול בהתאם ליעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024.

פרק ב': מקרקעי הקרן הקיימת לישראל – היטל מימון פיתוח

2. בחוק קרן קיימת לישראל (תחולת דיני המס והוראת שעה), התשע"ח-2018¹, אחרי סעיף 3 יבוא:

3א. (א) נוסף על האמור בכל דין, קרן קיימת לישראל תחויב בתשלום היטל מימון פיתוח למדינה בשיעור של 30% מההכנסות שקיבלה הרשות בעד שיווק מקרקעי קרן קיימת לישראל או מי מטעמה, בכל שנה, לפני ניכוי (להלן – סכום ההיטל).

תיקון חוק קרן קיימת לישראל (תחולת דיני המס והוראת שעה)

"היטל מימון פיתוח על מקרקעי קרן קיימת לישראל"

דבריו הסבר

עד לשנת 2018 הייתה קרן קיימת לישראל פטורה מכל מס ממשלתי מכוח חוק מעמדן של ההסתדרות הציונית ושל הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, התשי"ג-1952, והאמנה בין המדינה להסתדרות הציונית. בשנת 2018 התקבל חוק קרן קיימת לישראל (תחולת דיני המס והוראת שעה), התשע"ח-2018, שביטל את הפטור ממסוי ממשלתי שחל על קרן קיימת לישראל.

בסעיף 21 לתוספת השלישית בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, נקבע כי על מקרקעי ישראל לא תחול חובת תשלום היטל השבחה הקבועה בחוק התכנון והבנייה אלא הוראות ההסכם שבין המדינה לרשויות המקומיות. בשנת 2012 נחתם הסכם בין הרשויות המקומיות למדינת ישראל שתיקן הסכם קודם בעניין זה, ובמסגרתו נקבע כי במקרקעי ישראל יחול, חלק היטל השבחה, תשלום בשיעור של 12% מתקבול המדינה לשיווק מקרקעי ישראל (להלן – הסכם החלף).

הרציונל בקביעת מנגנון ייחודי לגבי מקרקעי ישראל הוא בכך שאין הצדקה שהמדינה תחוב בהיטל השבחה מלא כפי שמחויב בעלים פרטיים במקרקעין שבתחומי הרשות המקומית, מאחר שהמדינה משקיעה מתקציבה בתחומי הרשויות המקומיות מיליארדי שקלים חדשים מדי שנה בפרויקטים מתחומים שונים, ובכלל זה תחבורה והסעת המונים ותשתיות.

מאחר שקרקעותיה של קרן קיימת לישראל מוגדרות כמקרקעי ישראל לפי סעיף 1 לחוק-יסוד: מקרקעי ישראל, הסדר חלק היטל השבחה חל גם על קרקעותיה, על אף שהרציונל האמור לעיל אינו מתקיים לגבי קק"ל.

פרק ב'

כללי לקרן קיימת לישראל (להלן – קק"ל) בעלות על שטחי קרקע של כ-2.3 מיליון דונם בתחומי מדינת ישראל המהווים כ-11% מהקרקעות במדינה. בניכוי מחוז הדרום, שמהווה 60% משטח המדינה, שיעור הבעלות של קק"ל בשטח המדינה עומד על כ-22% (1.9 מיליון דונם). באמנה שנחתמה בשנת 1961 בין הממשלה לקק"ל, נקבע כי ניהול מקרקעי קק"ל יהיה בידי מינהל מקרקעי ישראל (כיום רשות מקרקעי ישראל). כנאמן לקק"ל. כמו כן, בחוק יסוד: מקרקעי ישראל, הוגדרו מקרקעי קרן קיימת לישראל כמקרקעי ישראל.

במסגרת ניהול הקרקעות המשותף מעבירה רשות מקרקעי ישראל לקק"ל מדי שנה את הכספים שהתקבלו בעד שיווקי קרקעות קק"ל. בשנים האחרונות הועברו מיליארדי שקלים חדשים לקופת הקרן קיימת לישראל כהכנסות ממקרקעי קרן קיימת לישראל, כמפורט בטבלה להלן:

שנה	העברות לקק"ל (מיליארדי שקלים חדשים)
2018	1.6
2019	1.5
2020	2.0
2021	5.4
2022	6.4

¹ ס"ח התשע"ח, עמ' 107.

(ב) רשות מקרקעי ישראל תעביר למדינה, בשם קרן קיימת לישראל, בתום כל שנה, את סכום ההיטל; את היתרה – תעביר לקרן קיימת לישראל או למי מטעמה.

(ג) הסכום שתעביר רשות מקרקעי ישראל למדינה כאמור בסעיף קטן (ב) יהיה הוצאה מותנית בהכנסה כמשמעותה בחוק תקציב שנתי, והוא ישמש לפרויקטי תשתיות תומכי דיור שנקבעו בחוק התקציב השנתי.

ד ב ר י ה ס ב ר

קק"ל מהסדר מיטיב לגבי מקרקעיה אל מול מקרקעין פרטיים שעליהם חלה חובת תשלום היטל השבחה.

עוד יובהר כי אין במנגנון המיסוי המוצע כדי לשנות מהסכם החלף ובכלל זה אין הוא יוצר זכות לרשויות המקומיות לקבלת כספים נוספים כלשהם מעבר למה שנקבע בהסכם החלף.

עוד מוצע לקבוע כי את יתרת התשלומים שהיה על רשות מקרקעי ישראל לשלם לקרן קיימת לישראל או למי מטעמה, לאחר ניכוי תקורות, חלף היטל השבחה ותשלום מסים לפי כל דין, לפי הנדרש – תעביר רשות מקרקעי ישראל לקרן קיימת לישראל או למי מטעמה.

סעיף 2 לסעיף 3א המוצע

נוכח האמור, ולשם הסדרת השתתפות קרן קיימת לישראל במימון פרויקטי דיור ותחבורה ובלי לגרוע מהסכם חלף היטל השבחה, מוצע לקבוע היטל מימון פיתוח שישולם למדינה ושיחול על קרן קיימת לישראל ויעמוד על 30% מההכנסות ממקרקעי קרן קיימת לישראל המתקבלות בעד שיווק קרקעות קק"ל וזאת לפני ניכויים, ובכלל זה חלף היטל השבחה ותקורה וכיוצא באלה. כספי ההיטל ישמשו למימון תשתיות תומכי דיור שנקבעו בחוק התקציב השנתי.

יובהר כי בהתאם לעמדת גורמי המקצוע במשרד האוצר, גם לאחר הטלת היטל מימון הפיתוח עדיין תיהנה

פרק ג': גבייה ממשלתית

3. תיקון חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995² – לגביית קנסות, אגרות והוצאות
- (1) בסעיף 1, בהגדרה "חוב" –

(א) בפסקה (7), בסופה יבוא:

"(ז) חוק המנוי בתוספת הרביעית";

(ב) אחרי פסקה (16א) יבוא:

"(16ב) קנס או הוצאות שהטילו ועדת משמעת או בית דין מכוח חוק

המנוי בתוספת החמישית";

(2) בסעיף 2(ב1), בסופו יבוא:

"(6) הסמכות להורות על ביצוע תחליף המצאה לפי סעיף 5(ג);

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 3 לפסקאות (1), (6) ו-(7)

כדי לשפר את מערך גביית האגרות הממשלתיות, ולהקל את הנטל הרגולטורי והבירוקרטי המוטל על אזרחים ועסקים בכל הקשור בכך מוצע להסמיך את המרכז לגביית קנסות לגבות חובות בשל אגרות ממשלתיות, הכוללות אגרות רישוי לעיסוק במקצועות, רישום והנפקת רישיונות, וכן חובות בשל קנסות והוצאות המוטלים על ידי ועדות משמעת או בתי דין, לטובת המדינה, לכמה מקצועות מוסדרים. זאת, מכוח רשימת החוקים המפורטים בתוספות הרביעית והחמישית המוצעות.

לאור האמור מוצע לתקן את חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 (להלן – חוק המרכז לגביית קנסות), ולהוסיף להגדרה "חוב" שבסעיף 1 לחוק האמור הפניה לתוספת הרביעית ולתוספת החמישית, שבהן מפורטים החוקים אשר המרכז לגביית קנסות יהיה מוסמך לגבות חובות בשל האגרות, הקנסות וההוצאות הקבועות בהם.

בהמשך לכך מוצע להסמיך את שר המשפטים, באישור ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, לתקן את התוספת הרביעית ואת התוספת החמישית. סמכות זו מאפשרת לשמור על גמישות עתידית ביחס לרשימת החוקים שבתוספות המוצעות ועל הצורך לגבות את החובות בשל האגרות, הקנסות וההוצאות הקבועות בהם. מוצע להבהיר כי אין בסמכות זו כדי לגרוע מסמכותו של שר המשפטים לפי פסקה (13) או (14) להגדרה "חוב" שבסעיף 1 לחוק.

במסגרת החלטת ממשלה מס' 4813 מיום ט"ו בטבת התש"ף (12 בינואר 2020), שעניינה תוכנית לשיפור מערך האגרות הממשלתיות וביטול החלטת ממשלה, הסמיכה הממשלה את החשב הכללי לבחון את שיפור הליכי גביית האגרות בכל משרדי הממשלה. בין סוגי האגרות השונות שנבחנו היו גם אגרות המקצוע – אגרות רישוי לעיסוק במקצועות, רישום והנפקת רישיונות. כיום, קיימות 723 אגרות מקצוע.

במסגרת הדיונים שנערכו, נמצא כי לא קיימת מתודולוגיה סדורה בכל הקשור לטיפול באגרות המקצוע במשרדי הממשלה. כתוצאה מכך נוצרו חוסר תיאום ואי-אחידות בין פעילות המשרדים, כך שכיום אגרות המקצוע נגבות בדרכים שונות ולעיתים אינן נגבות כלל. במצב הקיים, כדי שהמרכז לגביית קנסות יהיה רשאי לגבות אגרה כלשהי, יש צורך בהסמכה לפי פסקה (13) או (14) להגדרת "חוב" שבסעיף 1 לחוק המרכז לגביית קנסות. אם בדין שבו נקבע הסכום שיש לשלמו למדינה, נקבע שהוא ייגבה על פי פקודת המסים (גבייה), הרי שנדרש אישור משותף של שר המשפטים והשר הנוגע בדבר, אשר מסמיך את המרכז לגביית קנסות לגבות את החוב. אם לא נקבע בדין שניתן לגבות את האגרה לפי פקודת המסים (גבייה), הרי ששר המשפטים, בהסכמת השר הנוגע בדבר לעניין אותה אגרה, צריכים לקבוע בצו שיאושר על ידי ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, כי המרכז לגביית קנסות מוסמך לגבות את אותה האגרה. תהליך זה של הוצאת אישור הגבייה או קביעת הצו, לפי העניין, הוא, אם כן, תהליך ארוך ומורכב.

² ס"ח התשנ"ה, עמ' 170; התשפ"ב, עמ' 1010.

(א) בסעיף קטן (א), אחרי "תשלוח לחייב" יבוא "בהמצאה לפי פרק י"ט לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018³ (להלן – המצאה)", אחרי "לשלם את החוב" יבוא "להלן – הדרישה לתשלום החוב" והסיפה החל במילים "לא שילם החייב את החוב" – תימחק;

(ב) בסעיף קטן (ב), המילים "או את דרישת התשלום הנוספת" – יימחקו, ובמקום "דרישת התשלום הנוספת לעניין אותו חוב" יבוא "הדרישה לתשלום החוב";

(ג) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) מצא מנהל המרכז או סגנו שלא ניתן לבצע המצאה של דרישת התשלום לחייב כאמור בסעיף קטן (א) בכל אחת מן הכתובות של החייב אשר יש באפשרות מנהל המרכז לקבל לפי סעיף 6 לחוק זה, רשאי הוא להורות על ביצוע תחליף המצאה של דרישת תשלום החוב כאמור בסעיף 164 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018; מנהל המרכז או סגנו יורה על דרך ביצוע תחליף ההמצאה בדרך הנראית לו מתאימה ביותר להבאת דרישת התשלום לידיעת החייב, לאחר שבחן את מאפייני החייב ואת הסיבות למניעת ההמצאה, וינמק את החלטתו";

(ד) בסעיף קטן (ד)(1), במקום "דרישת תשלום או דרישת תשלום נוספת" יבוא "דרישה לתשלום החוב";

(4) בסעיף 6, בסעיף קטן (2)(4), במקום "או דרישת תשלום נוספת" יבוא "החוב";

(5) בסעיף 4א(2), במקום "בהמצאה מלאה דרישה נוספת לתשלום, לפי הוראות סעיף 5" יבוא "בהמצאה מלאה, דרישה לתשלום החוב לפי הוראות סעיף 5";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (2) ו-(3)(ג)

כיום חוק המרכז לגביית קנסות מאפשר למנהל המרכז לגביית קנסות לפנות אל הרשם לענייני המרכז בבקשה להורות על ביצוע תחליף המצאה. זאת במקרה שבו מצא כי לא ניתן לבצע המצאה של דרישת תשלום החוב לחייב. נוכח מספר המקרים שבהם לא ניתן לבצע מסירה לחייב (כ-17,000 מקרים בממוצע מדי שנה), הצורך בפנייה לרשם לענייני המרכז לשם הוראה על ביצוע תחליף המצאה במקרים האמורים, גורם לעומס ניכר בעבודת רשמי המרכז ולהארכת משך הזמן של הליכי גביית החובות.

במטרה להפחית את עומס העבודה המוטל על רשמי המרכז ולייעל את הליכי הגבייה, מוצע לתקן את סעיף 5(ג) לחוק המרכז לגביית קנסות ולהסמיך את מנהל המרכז או סגנו להורות על ביצוע תחליף המצאה, כאמור בסעיף 164 לתקנות סדר הדין האזרחי, בלי לפנות לרשם המרכז לשם כך. מוצע לקבוע כי מנהל המרכז או סגנו יוכלו להורות על תחליף המצאה כאמור, במקרה שבו יימצא כי לא ניתן לבצע המצאה של דרישת תשלום החוב לחייב, כאמור בסעיף 5(א), בכל אחת מן הכתובות של החייב אשר יש באפשרות מנהל המרכז לקבל לפי סעיף 6 לחוק המרכז לגביית קנסות. מנהל המרכז או סגנו יורה על דרך ביצוע תחליף ההמצאה בדרך הנראית לו מתאימה ביותר להבאת

לפסקאות (3)(א) ו-(ב), (4) ו-(5)

קיימת כפילות בין גביית החובות במשרדי הממשלה ובין גביית החובות על ידי המרכז לגביית קנסות. ככלל, על משרדי הממשלה לשלוח דרישות תשלום לחייב אשר מיידעות אותו על קיום החוב, ואם החוב לא ישולם, הוא יועבר לגבייה במרכז לגביית קנסות. במצב הקיים היום, בטרם נקיטת הליכים לגביית חוב על ידי המרכז לגביית קנסות, על המרכז לשלוח לחייב שתי דרישות לתשלום חוב, האחת בדואר רגיל והשנייה בהמצאה לפי פרק י"ט לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן – תקנות סדר הדין האזרחי). כפילות זו גורמת להארכת פרק הזמן שחולף מיום היווצרות החוב ועד לנקיטה בהליכי גביית חוב על ידי המרכז לגביית קנסות.

במטרה למנוע את הכפילות האמורה, וכדי לקצר את משך הזמן שחולף עד לנקיטה בהליכי גביית חובות, מוצע לתקן את סעיפים 5, 6 ו-7 לחוק המרכז לגביית קנסות ולבטל את החובה לשלוח דרישה לתשלום חוב בדואר רגיל, כך שכדי לנקוט בהליכי גבייה, המרכז יידרש לשלוח דרישה אחת בלבד לתשלום החוב, בהמצאה לפי פרק י"ט לתקנות סדר הדין האזרחי. בהותרת החובה להמצאה של הדרישה לתשלום החוב על פי הוראות פרק י"ט לתקנות סדר הדין האזרחי, מבטיח התיקון המוצע כי החייב יקבל את ההתראה על קיום החוב בטרם נקיטת הליכי גביית החוב.

³ ק"ת התשע"ט, עמ' 422.

(6) בסעיף 13, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

"(ב) בלי לגרוע מהאמור בפסקאות (13) ו-(14) להגדרה "חוב" שבסעיף 1, שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשנות בצו את התוספות הרביעית והחמישית:"

(7) אחרי התוספת השלישית תבוא:

"תוספת רביעית"

(פסקה (7)(ז) להגדרה "חוב" בסעיף 1)

- (א) פקודת המדידות⁴;
- (ב) פקודת המיילדות⁵;
- (ג) פקודת המכס [נוסח חדש]⁶;
- (ד) פקודת המכרות⁷;
- (ה) פקודת בריאות העם, 1940⁸;
- (ו) חוק כלי הירייה, התש"ט-1949⁹;
- (ז) חוק הנפט, התשי"ב-1952¹⁰;
- (ח) חוק החשמל, התשי"ד-1954¹¹;
- (ט) חוק הפיקוח על קידוחי מים, התשט"ו-1955¹²;
- (י) חוק רואי חשבון, התשט"ו-1955¹³;
- (יא) חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957¹⁴;
- (יב) חוק רישום ציוד הנדסי, התשי"ז-1957¹⁵;
- (יג) חוק הבלו על הדלק, התשי"ח-1958¹⁶;
- (יד) חוק המים, התשי"ט-1959¹⁷;

ד ב ר י ה ס ב ר

לנוכח העובדה כי מדובר בהעברת סמכות לגורם מינהלי, מוצע לתקן את סעיף 2(ב1) לחוק ולהחריג את הסמכות האמורה מרשימת הסמכויות אשר רשאי מנהל המרכז לאצול לעובד המרכז, שאינו סגנו.

דרישת התשלום לידעת החייב, לאחר שבחן את מאפייני החייב ואת הסיבות למניעת ההמצאה, וינמק את החלטתו.

⁴ חוקי א"י, כרך ב', עמ' 1368.

⁵ חוקי א"י, כרך ב', עמ' 903.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39.

⁷ חוקי א"י, כרך ב', עמ' 910.

⁸ ע"ר 1940, תוס' 1, עמ' 191.

⁹ ס"ח התש"ט, עמ' 143.

¹⁰ ס"ח התשי"ב, עמ' 322.

¹¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 190.

¹² ס"ח התשט"ו, עמ' 84.

¹³ ס"ח התשט"ו, עמ' 26.

¹⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 24.

¹⁵ ס"ח התשי"ז, עמ' 145.

¹⁶ ס"ח התשי"ח, עמ' 160.

¹⁷ ס"ח התשי"ט, עמ' 169.

- (טו) חוק הספנות (כלי שיט), התש"ך-1960¹⁸;
- (טז) חוק רישוי שירותי התעופה, התשכ"ג-1963¹⁹;
- (יז) חוק הפטנטים, התשכ"ז-1967²⁰;
- (יח) חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968²¹;
- (יט) חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969²²;
- (כ) פקודת הנמלים [נוסח חדש], התשל"א-1971²³;
- (כא) חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, התשל"ב-1972²⁴;
- (כב) פקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש], התשל"ב-1972²⁵;
- (כג) חוק הספנות (ימאים), התשל"ג-1973²⁶;
- (כד) חוק הנוטריונים, התשל"ו-1976²⁷;
- (כה) חוק שירותי תיירות, התשל"ו-1976²⁸;
- (כו) פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976²⁹;
- (כז) חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977³⁰;
- (כח) פקודת רופאי השיניים [נוסח חדש], התשל"ט-1979³¹;
- (כט) פקודת היבוא והיצוא, [נוסח חדש], התשל"ט-1979³²;
- (ל) פקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981³³;
- (לא) פקודת התעבורה [נוסח חדש], התשמ"א-1981³⁴;
- (לב) חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981³⁵;
- (לג) חוק השימוש בהיפנוזה, התשמ"ד-1984³⁶;
- (לד) פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985³⁷;

¹⁸ ס"ח התש"ך, עמ' 70.

¹⁹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 104.

²⁰ ס"ח התשכ"ז, עמ' 148.

²¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.

²² ס"ח התשכ"ט, עמ' 218.

²³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 20, עמ' 443.

²⁴ ס"ח התשל"ב, עמ' 90.

²⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 25, עמ' 505.

²⁶ ס"ח התשל"ג, עמ' 329.

²⁷ ס"ח התשל"ו, עמ' 196.

²⁸ ס"ח התשל"ו, עמ' 228.

²⁹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594.

³⁰ ס"ח התשל"ז, עמ' 158.

³¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 32, עמ' 614.

³² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 32, עמ' 625.

³³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 35, עמ' 694.

³⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173.

³⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

³⁶ ס"ח התשמ"ד, עמ' 170.

³⁷ ס"ח התשמ"ה, עמ' 84.

- (לה) חוק הגז (בטיחות ורישוי), התשמ"ט-1989³⁸;
- (לו) חוק העיסוק באופטומטריה, התשנ"א-1991³⁹;
- (לז) חוק הרופאים הווטרינרים, התשנ"א-1991⁴⁰;
- (לח) חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993⁴¹;
- (לט) חוק המתווכים במקרקעין, התשנ"ו-1996⁴²;
- (מ) חוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו-1996⁴³;
- (מא) חוק שירותי הובלה, התשנ"ז-1997⁴⁴;
- (מב) חוק שמאי מקרקעין, התשס"א-2001⁴⁵;
- (מג) חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005⁴⁶;
- (מד) חוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו-2006⁴⁷;
- (מה) חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015⁴⁸;
- (מו) חוק הפיקוח על שירותים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016⁴⁹;
- (מז) חוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016⁵⁰.

תוספת חמישית

(פסקה (16) להגדרה "חוב" בסעיף 1)

- (א) חוק רואי חשבון, התשט"ו-1955⁵¹;
- (ב) חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, התשל"ב-1972⁵²;
- (ג) חוק הנוטריונים, התשל"ו-1976⁵³;
- (ד) חוק המתווכים במקרקעין, התשנ"ו-1996⁵⁴;
- (ה) חוק שמאי מקרקעין, התשס"א-2001⁵⁵.

³⁸ ס"ח התשמ"ט, עמ' 108.

³⁹ ס"ח התשנ"א, עמ' 191.

⁴⁰ ס"ח התשנ"א, עמ' 76.

⁴¹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 28.

⁴² ס"ח התשנ"ו, עמ' 70.

⁴³ ס"ח התשנ"ו, עמ' 152.

⁴⁴ ס"ח התשנ"ז, עמ' 222.

⁴⁵ ס"ח התשס"א, עמ' 436.

⁴⁶ ס"ח התשס"ה, עמ' 889.

⁴⁷ ס"ח התשס"ו, עמ' 158.

⁴⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 36, עמ' 749.

⁴⁹ ס"ח התשע"ו, עמ' 1098.

⁵⁰ ס"ח התשע"ו, עמ' 970.

⁵¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 26.

⁵² ס"ח התשל"ב, עמ' 90.

⁵³ ס"ח התשל"ו, עמ' 196.

⁵⁴ ס"ח התשנ"ו, עמ' 70.

⁵⁵ ס"ח התשס"א, עמ' 436.

4. תיקון חוק פנייה לגופים ציבוריים באמצעי קשר דיגיטליים (תיקון מס' 2 והוראת שעה), התשפ"ב-2022,⁵⁶ בסעיף 17 –
- (1) במקום פסקה (1) יבוא:
- "(1) בסעיף קטן (א), אחרי "התשע"ט-2018" יבוא "או בדרך שמתקיימים לגביה התנאים הקבועים בסעיפים 13 או 14 לחוק תקשורת דיגיטלית עם גופים ציבוריים, התשע"ח-2018"⁵⁷;
- (2) פסקה (2) – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

נקבעה לשבעה חודשים מיום הפרסום ותקופה זו הוארכה בצו עד יום ח' בתמוז התשפ"ג (27 ביוני 2023).

היות שהתיקון המוצע כבר קובע תיקון לסעיף 5 לחוק המרכז לגביית קנסות (לעניין דרך ההמצאה של דרישת תשלום החוב תוך הפנייה לתקנות סדר הדין האזרחי המעודכנות), והיות שתחילתו של התיקון המוצע קודמת לתחילתו הנדחית של התיקון העקיף, מוצע לתקן את התיקון העקיף האמור כך שיקבע רק את השינויים הנוספים בסעיף 5 לחוק המרכז לגביית קנסות שאינם באים לידי ביטוי בתיקון זה.

סעיף 4 ביום כ"ח בסיוון התשפ"ב (27 ביוני 2022) פורסם חוק פנייה לגופים ציבוריים באמצעי קשר דיגיטליים (תיקון מס' 2 והוראת שעה), התשפ"ב-2022 (ס"ח התשפ"ב, עמ' 870). החוק האמור תיקן, בתיקון עקיף, את סעיף 5 לחוק המרכז לגביית קנסות כך שדרך ההמצאה של דרישת תשלום החוב לחייב תהיה בדרך הקבועה בתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 או בדרך שמתקיימים לגביה התנאים הקבועים בסעיפים 13 או 14 לחוק תקשורת דיגיטלית עם גופים ציבוריים, התשע"ח-2018. כמו כן תוקן סעיף קטן (ג) לסעיף 5 לחוק המרכז, כך שיפנה לתקנות סדר הדין האזרחי המעודכנות. תחילתו של תיקון עקיף זה

⁵⁶ ס"ח התשפ"ב, עמ' 870.

⁵⁷ ס"ח התשע"ח, עמ' 902.

פרק ד': מיסוי בשוק הדירור

סימן א': מיסוי מקרקעין

5. תיקון חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963⁵⁸ (בפרק זה – חוק מיסוי מקרקעין) – (1) בסעיף 9 –

(א) בסעיף קטן (ג), בהגדרה "דירת מגורים" –

(1) בפסקה (1), בסופה יבוא "והכול למעט דירה המנויה בפסקה (3)";

(2) אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) דירת מעטפת המיועדת לשמש למגורים, לרבות דירה שבניית קירותיה החיצוניים טרם הסתיימה, אם יש עימה התחייבות מצד המוכר לסיים את בנייתה כדירת מעטפת; לענין זה, "דירת מעטפת" – דירה, בבניין המיועד לשמש למגורים, שבנייתה טרם הסתיימה, שאין עימה התחייבות מצד המוכר לסיים את הבנייה, ובלבד שהסתיימה בנייתם של הקירות החיצוניים של הדירה";

(ב) בסעיף קטן (ג1), בפסקה (2)(ב), במקום "ב" 24 החודשים" יבוא "ב" 12 החודשים";

ד ב ר י ה ס ב ר

מקרקעין, ולהבהיר כי אינה כוללת דירת מעטפת, היות שדירת מעטפת נכללת בפסקה (3).

יובהר כי לפי נוסח הסעיף המוצע, גם אם במועד הרכישה טרם נבנתה דירת המעטפת, אך במסגרת הסכם הרכישה התחייב המוכר לספק לרוכש דירת מעטפת (דירת מעטפת מקבלן), הזכות לקבלת דירת מעטפת תיחשב לדירת מגורים לענין סעיף 9 לחוק מיסוי מקרקעין. כלל מוצע זה דומה לכלל הקבוע היום בפסקה (1) האמורה, לגבי רכישת דירת מגורים מושלמת מקבלן, שנחשבת לדירת מגורים אף אם במועד הרכישה טרם הושלמה בנייתה.

לפסקת משנה (ב)

סעיף 9(א1)(2)(ב) לחוק מיסוי מקרקעין קובע את התקופה שבמהלכה משפרי דיור יכולים להחזיק במקביל בשתי דירות ולהיחשב לבעלי דירה יחידה (לפני שמכרו את דירתם הישנה) לצורך שיעור מס הרכישה שהם חבים בו. בסעיף זה, בנוסחו כיום, עומדת התקופה האמורה על 24 חודשים. ביום י"ט באדר ב' התשע"ו (29 במרס 2016) התקבל בכנסת חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (תיקון מס' 85 והוראת שעה), התשע"ו-2016 (ס"ח התשע"ו, עמ' 694), אשר קבע, בהוראת שעה, קיצור של משך התקופה האמורה ל-18 חודשים. הוראת השעה פקעה ביום כ"ז בתמוז התשפ"א (6 ביולי 2021), לאחר שתוקפה הוארך מכוח סעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת. עם פקיעתה, שב משך התקופה האמורה לעמוד על תקופה של 24 חודשים כלשון החוק.

מתן האפשרות ליהנות מהטבות המיסוי לדירה יחידה בזמן החזקה בשתי הדירות לתקופה ממושכת, מתמרצת

סימן א': מיסוי מקרקעין

סעיף 5 לפסקה (1) לפסקת משנה (א)

סעיף 9 לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963 (בפרק זה – חוק מיסוי מקרקעין), קובע שבמכירת זכות במקרקעין יהיה הרוכש חייב במס רכישה. בסעיפים קטנים (ג1) ו(ג2) נקבעים שיעורי המס החלים ברכישת דירת מגורים, השונים משיעורי המס המשולמים ברכישת זכות במקרקעין שאינה דירת מגורים. כיום יש מקרים שבהם דירות, בדרך כלל דירות יוקרה, נמכרות בידי הקבלן בלא שנעשה בהן שיפוץ הפנים. דירות אלה נקראות בעגה המקצועית דירות מעטפת. בשל נוסח הסעיף כיום, יש מחלוקת בשאלה אם דירות מעטפת מהוות דירות מגורים לצורכי מיסוי מקרקעין, ובמקרים של רכישת דירת מעטפת לשם השקעה – אם רוכש הדירה חייב בשיעורי מס הרכישה הגבוהים, המוטלים ברכישת דירת מגורים להשקעה. ההבדלים בין דירות מעטפת לדירות שהושלמה בנייתן מינוריים, ואינם רלוונטיים לתכלית הסעיף. על כן, מבחינה עניינית, אין הצדקה לכך שרוכשים של דירות מעטפת ייהנו מיתרון המיסוי ויתחמקו מתשלום שיעור מס הרכישה המוטל על דירות מגורים. באותו האופן, אין הצדקה לכך שאלה שרוכשים דירת מעטפת שהיא דירתם הראשונה, לא ייהנו משיעורי מס הרכישה הנמוכים יותר המוטלים על מי שרוכש דירה ראשונה. על כן, מוצע להוסיף להגדרה "דירת מגורים" שבסעיף 9(ג) לחוק מיסוי מקרקעין את פסקה (3), ולקבוע באופן מפורש כי דירת מעטפת תהיה חייבת במס רכישה כדירת מגורים. בהתאם, מוצע לתקן את פסקה (1) להגדרה "דירת מגורים" שבסעיף 9(ג) לחוק מיסוי

⁵⁸ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156; התשפ"ב, עמ' 460.

(א) בסעיף קטן (ב1), אחרי "דירת מגורים מזכה" יבוא "שחלות לגבי מכירתה הוראות סעיפים קטנים (ב2) ו-(ב3)";

(ב) אחרי סעיף קטן (ב3) יבוא:

"(ב4) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב2) ו-(ב3), במכירת דירת מגורים מזכה בידי יחיד תושב ישראל שיום רכישתה היה לפני יום המעבר, ומתקיימים לגביה שני אלה, יחולו הוראות סעיף קטן (ב1) ולא יחולו הוראות סעיפים קטנים (ב2) ו-(ב3):

(1) במועד רכישת הזכות במקרקעין שעליה בנויה דירת המגורים המזכה, לא הייתה בנויה על המקרקעין דירת מגורים;

ד ב ר י ה ס ב ר

מגורים שנרכשה לפני כניסת תיקון מס' 76 לתוקף, של אלה שבבעלותם יותר מדירת מגורים אחת יחושב מס השבח במכירת דירה כאמור לפי החישוב הליניארי המוטב, כך ששבח שיוחס לתקופה שעד יום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014) יהיה פטור ממס שבח, ואילו שבח שיוחס לתקופה שמהמועד האמור ואילך יחויב במס שבח בשיעור שנקבע בחוק מיסוי מקרקעין.

אף על פי שמטרתו של התיקון הנוכח לעיל הייתה להקל עם מי שהיו בעלי דירות מגורים במועד כניסתו לתוקף, כך שיהיו פטורים ממס על השבח שנצבר לפני אותו מועד, ובדומה למצב החוקי שחל לפני תיקון מס' 76, התיקון לא הגביל את החישוב הליניארי המוטב כך שיחול רק על זכות במקרקעין שהייתה דירת מגורים במועד כניסת התיקון לתוקף. על כן, כיום, גם מי שבמועד האמור היה בעלים של זכות במקרקעין שהיא קרקע, שלא היה יכול לקבל פטור במכירתה לפני כניסתו לתוקף של התיקון, יכול ליהנות במכירת הזכות מהחישוב הליניארי המוטב, ובלבד שבנה על הקרקע דירת מגורים לפני המכירה. לפיכך מוצע לתקן את סעיף 448 לחוק מיסוי מקרקעין כך שייקבע כי מוכר זכות במקרקעין שהיא דירת מגורים, והזכות נרכשה לפני כניסת תיקון מס' 76 לתוקף, לא יוכל ליהנות מהחישוב הליניארי המוטב, אם במועד הרכישה לא הייתה בנויה על המקרקעין דירת מגורים. עם זאת, מוצע להקל על מי שבנו דירה על הקרקע לפני תחילתו של התיקון המוצע, שהייתה להם ציפייה ממשית ליהנות מהחישוב הליניארי המוטב, ולאפשר להם לממש את ציפיותם זו, בכך שיוכלו למכור את הדירה ולקבל את החישוב הליניארי המוטב.

נוסף על האמור, ובשל הרצון לעודד בניית דירות על קרקע פנויה, מוצע לתת פיקוד זמן למי שבבעלותו קרקע כאמור לסיים בניית דירת מגורים על הקרקע, ואם יעשה כן, יקבל במכירתה את המסלול הליניארי המוטב. על כן, מוצע לקבוע שאם הושלמה בניית דירת המגורים המזכה לפני יום כ"ה בסיוון התשפ"ז (30 ביוני 2027), ייהנה המוכר מהחישוב הליניארי המוטב במכירת הדירה (ראו סעיף קטן (ב4) כנוסחו המוצע).

את משפרי הדיוור להמתין לעליית מחירי הדיוור לפני שהם מוכרים את דירתם הישנה. דבר זה מביא למלאי גדול של "דירות בהמתנה", מקטין את היצע הדירות הזמינות בשוק ומביא לעליית מחירי הדירות. לצד זאת, ככלל, משפרי דיוור המחזיקים ב"דירה בהמתנה" מאופיינים בהכנסה גבוהה מאוד למשק בית, שמגיעה במוצע לפי שניים לערך מההכנסה של משק בית ממוצע בישראל.

מכאן שהתקופה הארוכה הקבועה כיום בחוק מיסוי מקרקעין, המאפשרת גם לבעלי דירות המחזיקים בשתי דירות למשוך שנתיים ליהנות מהטבות המיסוי המיועדות לבעלי דירה יחידה, מיטיבה עם משקי בית בעלי הכנסות גבוהות ופוגעת בזוגות צעירים המעוניינים לרכוש דירה, עקב ההשפעה השלילית של "דירות בהמתנה" על מחירי הדירות.

על כן, ובמטרה לעודד רוכשי דירות חלופיות להקדים ולמכור את דירותיהם הראשונות, מוצע לתקן את סעיף 9(ג1)(2)(ב) לחוק מיסוי מקרקעין ולקצר את משך התקופה שבה יכולים רוכשים כאמור ליהנות משיעורים מופחתים של מס רכישה. כך, משפר דיוור המוכר דירתו הראשונה בתוך 12 חודשים, ולא 24 חודשים כפי שסעיף זה מאפשר היום, ייהנה מהשיעורים המופחתים של מס רכישה החלים על רוכש דירה יחידה, בשל רכישת הדירה החלופית.

לצד התיקון המוצע, מוצע לערוך תיקון דומה לעניין החבות במס שבח, כמפורט להלן בדברי ההסבר לסעיף ו(3) להצעת חוק זו.

לפסקה (2)

ביום כ"ט באב התשע"ג (5 באוגוסט 2013), פורסם חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013 (ס"ח התשע"ג, עמ' 116, 154). בסעיף 43 לחוק האמור תוקן החוק (בסימן זה – תיקון מס' 76). במסגרת אותו תיקון בוטלה הוראת הפטור ממס שבח למשקיעים שהייתה קבועה בסעיף 49ב(1) לחוק מיסוי מקרקעין, וחלה על מוכר דירה שבבעלותו יותר מדירת מגורים אחת אם המכירה עמדה בכמה תנאים שהיו קבועים בחוק. מנגד, נקבע באותו תיקון, לגבי דירת

(2) בניית דירת המגורים המזכה הושלמה לאחר יום כ"ה בסיוון
התשפ"ז (30 ביוני 2027);

(3) בסעיף 49ג(1), במקום "ב-24 החודשים שקדמו למכירה" יבוא "ב-12 החודשים
שקדמו למכירה";

(4) בסעיף 76 –

(א) בכותרת השוליים, במקום "הגשת הצהרה" יבוא "הגשה";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום הקטע החל במילים "הצהרות לפי סעיפים 73 עד 76"
עד המילים "כאמור בסעיף 96" יבוא "הצהרות, מסמכים או טפסים שיש להגיש
למנהל לפי חוק זה".

(א) סעיף 9 לחוק מיסוי מקרקעין, כנוסחו בסעיף 5(1)(ב) לחוק זה, יחול על זכות
במקרקעין שהיא דירת מגורים שנרכשה ביום תחילתו של חוק זה (בפרק זה – יום
התחילה) או לאחריו.

(ב) סעיף 49ג(1) לחוק מיסוי מקרקעין, כנוסחו בסעיף 5(3) לחוק זה, יחול על דירת
מגורים שנרכשה ביום התחילה או לאחריו, כתחליף לדירה הנמכרת שלגביה חלה
החזקה כאמור באותו סעיף.

ד ב ר י ה ס ב ר

יתר על כן, לפי נוסח סעיף 76 האמור, שר האוצר,
באישור ועדת הכספים, אינו מוסמך לקבוע חובה כללית
להגשת מסמכים באופן מקוון. זאת בניגוד להוראות
המקבילות בשאר חוקי המס (כדוגמת פקודת מס הכנסה
וחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1976), שלפיהן רשאי
שר האוצר, באישור ועדת הכספים, לקבוע שכל אחד
מהצהרות והטפסים שיש להגיש לפי החוקים האמורים
יוגש באופן מקוון. על כן, מוצע לתקן את סעיף 76 לחוק
מיסוי מקרקעין, בהתאם לשאר חקיקת המס, ולקבוע ששר
האוצר, באישור ועדת הכספים, יהיה רשאי לקבוע אילו
טפסים יוגשו באופן מקוון מתוך כלל הטפסים שבחוק.
יובהר שבעת התקנת תקנות הקובעות כי טופס מסוים
יוגש באמצעים מקוונים, הקביעה תיבחן לפי אמות המידה
הקובעות ב"כללים מנחים לגיבוש הסדרים דיגטליים"
הנחיתת היועץ המשפטי לממשלה 1.2500 (התש"ק).

סעיף 6 בסעיף קטן (א) מוצע לקבוע כי התיקון המוצע
של סעיף 9 לחוק מיסוי מקרקעין, בסעיף 5(1)
להצעת החוק, יחול רק על דירת מגורים שנרכשה ביום
התחילה או לאחריו. כך, לבעליה של דירת מגורים יחידה
שרכש דירה נוספת (חלופית) לפני יום התחילה, יהיו 24
חודשים מיום רכישת הדירה הנוספת שבמהלכם יוכל
למכור את הדירה שהייתה דירתו היחידה עד למועד
רכישת הדירה הנוספת, וליהנות ברכישת הדירה הנוספת
משיעורי מס הרכישה הניתנים לרוכש דירה יחידה.

כמו כן מוצע, בסעיף קטן (ב), לקבוע כי סעיף 49ג(1)
לחוק מיסוי מקרקעין, כתיקונו המוצע בסעיף 5(3) להצעת
החוק, יחול רק על דירה שנרכשה ביום התחילה או לאחריו,
כתחליף לדירה הנמכרת שבשלה הופעלה החזקה כאמור
בסעיף 49ג(1) האמור. כך, מי שרכש דירה חלופית כאמור
לפני יום התחילה, יוכל למכור את דירתו הראשונה

לפסקה (3)

סעיף 49ג(1) לחוק מיסוי מקרקעין מעניק למי
שבבעלותו דירת מגורים יחידה, הרוכש דירה חלופית,
פרק זמן שבמהלכו הוא יכול להיחשב לבעלים של דירה
יחידה לצורך קבלת הפטור ממס שבח הניתן לבעלי דירה
יחידה (לפי סעיף 49ב(2) לאותו חוק). הגם שבפועל בבעלותו
שתי דירות. פרק הזמן האמור עומד כיום על 24 חודשים.

במטרה להאיץ את מכירת הדירה הראשונה ולהביא
להגדלת היצע הדירות למגורים, מוצע לתקן את סעיף
49ג(1) לחוק מיסוי מקרקעין כך שהפטור לפי סעיף 49ב(2)
לחוק יינתן רק למי שמכר את הדירה הראשונה בתוך 12
חודשים מיום רכישת הדירה החלופית, במקום 24 חודשים.
תיקון דומה מוצע בפסקה (1) בסעיף 1 להצעת החוק לעניין
פטור ממס רכישה.

יובהר כי לנוכח ההגדרה "דירת מגורים" בסעיף 1 לחוק
מיסוי מקרקעין, ברכישת דירה חלופית מקבלן שבנייתה
טרם הסתיימה, תימנה התקופה שבמהלכה אפשר למכור
את הדירה הראשונה בפטור רק מהמועד שבו הסתיימה
בנייתה של הדירה החלופית.

לפסקה (4)

סעיף 76 לחוק מיסוי מקרקעין כנוסחו היום קובע כי
שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע
כי הצהרות לפי סעיפים 73 עד 76 לחוק, כולן או חלקן,
בקשה לתיקון שומה לפי סעיף 85 לחוק, הודעת השגה
לפי סעיף 87 לחוק ומסמכים כאמור בסעיף 96 לחוק, יוגשו
באופן מקוון. יש הצהרות וטפסים נוספים שיש להגיש לפי
סעיפים אחרים בחוק מיסוי מקרקעין, אבל כיום, אין חובה
להגישם באופן מקוון.

(א) על אף האמור בפסקה (1)(א) של סעיף 48(ב1) לחוק מיסוי מקרקעין כנוסחו בסעיף 25(א) לחוק זה, במכירת זכות במקרקעין שתוכנית הבנייה שחלה לגביה מתירה בנייה על הקרקע של 15 דירות לפחות המיועדות לשמש למגורים, בידי יחיד שהקרקע כולה הייתה בבעלותו, בתקופה שמיום התחילה עד יום כ"ה בסיוון התשפ"ז (30 ביוני 2027) (בסעיף זה – התקופה הקובעת), יהיה היחיד חייב במס על החלק המוטב של השבח הריאלי עד יום התחילה, בשיעור הקבוע בסעיף 48(ב1) לחוק האמור; לענין זה, "החלק המוטב של השבח הריאלי עד יום התחילה" –

- (1) אם הסתיימה בנייתן על הקרקע של כל הדירות המיועדות לשמש למגורים, המותרות לבנייה לפי תוכנית הבנייה שחלה לגבי הזכות במקרקעין במועד סיום הבנייה, עד תום 48 חודשים מיום המכירה – 100% מהשבח הריאלי עד יום התחילה;
- (2) אם הסתיימה בנייתן על הקרקע של כל הדירות המיועדות לשמש למגורים, המותרות לבנייה לפי תוכנית הבנייה שחלה לגבי הזכות במקרקעין במועד סיום הבנייה, בתקופה שמתום התקופה האמורה בפסקה (1) ועד תום 60 חודשים מיום המכירה – 80% מהשבח הריאלי עד יום התחילה;
- (3) אם הסתיימה בנייתן על הקרקע של כל הדירות המיועדות לשמש למגורים, המותרות לבנייה לפי תוכנית הבנייה שחלה לגבי הזכות במקרקעין במועד סיום הבנייה, בתקופה שמתום התקופה האמורה בפסקה (2) ועד תום 72 חודשים מיום המכירה – 70% מהשבח הריאלי עד יום התחילה;

ד ב ר י ה ס ב ר

המס על 12% מהשבח ועוד 1% לכל שנה משנת המס 1949 ועד שנת הרכישה.

מהאמור עולה, כי במכירת מקרקעין שנרכשו בתקופה שמיום ט"ו בניסן התשכ"א (1 באפריל 1961) עד יום כ' בחשוון התשס"ב (6 בנובמבר 2001), מוטל על השבח הריאלי שנצמח עד יום כ' בחשוון התשס"ב (6 בנובמבר 2001), מס בשיעור מס ההכנסה שחל על היחיד לפי סעיף 121 לפקודה. סעיף זה קובע על הכנסותיו של היחיד שיעור מס שולי מקסימלי של 47%. שיעור זה הוא כמעט כפול משיעור המס המוטל על מוכר זכות במקרקעין שנרכשו לאחר יום כ' בחשוון התשס"ב (6 בנובמבר 2001). שיעור זה יוצר תמריץ שלילי למכור את המקרקעין, ומעכב מכירת קרקעות לגורמים אשר יכולים לפתח את הקרקע וכך להגדיל את היצע הדירות.

כדי לעודד מכירת קרקעות אשר נרכשו לפני יום כ"א בחשוון התשס"ב (7 בנובמבר 2001), כלומר קרקעות שנמצאות במשך שנים רבות בידי בעליהן ונצמח עליהן שבח גבוה, מוצע לקבוע, כהוראת שעה, שבמכירת זכות במקרקעין המיועדים לבנייה למגורים, בידי יחיד, בתקופה שמיום התחילה עד יום כ"ה בסיוון התשפ"ז (30 ביוני 2027) – יחול שיעור מופחת של מס שבח, על חלק מהשבח הריאלי שנצבר עד יום כ"א בחשוון התשס"ב (7 בנובמבר 2001), שיהיה בשיעור המס הקבוע בסעיף 48(ב1) לחוק מיסוי מקרקעין, העומד היום על 25%. כאמור, זהו שיעור המס המשולם על השבח הריאלי שנצמח כיום, והוא נמוך במידה ניכרת משיעור המס המוטל על השבח שנצבר לפני יום כ"א בחשוון התשס"ב (7 בנובמבר 2001) ואשר היה

(שהייתה דירתו היחידה לפני רכישת הדירה החלופית) בפטור ממס שבח הניתן לבעל דירה יחידה, בתוך 24 חודשים ממועד רכישת הדירה החלופית.

יובהר כי אף על פי שתחילתו של סעיף 48(ב1) לחוק מיסוי מקרקעין כנוסחו המוצע בסעיף 25(א)(2) להצעת החוק, היא ביום הפרסום של החוק, הרי מבחינה אופרטיבית תהיה לכך משמעות רק לגבי דירות שנמכרות החל מחודש יולי 2027. זאת כיוון שכל דירה שתימכר לפני המועד האמור, לא יחול לגביה האמור בסעיף 48(ב1)(2) המוצע, ולכן יחול במכירתה החישוב הליניארי המוטב.

סעיף 7 לסעיף קטן (א)

סעיף 48(ב1)(1) לחוק מיסוי מקרקעין קובע כי סכום מס השבח לגבי מקרקעין שנרכשו עד יום כ' בחשוון התשס"ב (6 בנובמבר 2001), מחושב באופן ליניארי, כך שעל השבח הריאלי עד יום כ' בחשוון התשס"ב (6 בנובמבר 2001) מוטל מס בשיעור מס ההכנסה שחל על היחיד לפי סעיף 121 לפקודת מס הכנסה (בסימן זה – הפקודה) (ראו פסקת משנה (א) של סעיף 48(ב1)(1) לחוק מיסוי מקרקעין), ועל השבח הריאלי שמיום כ"א בחשוון התשס"ב (7 בנובמבר 2001) עד יום המכירה מוטל מס העומד, נכון להיום, על שיעור של עד 25% ליחיד (ראו פסקאות משנה (ב) ו-(ג) של סעיף 48(ב1)(1) לחוק מיסוי מקרקעין).

סעיף 48(ד1) לחוק מיסוי מקרקעין מסייג את האמור וקובע ששיעור מס השבח לגבי מקרקעין שנרכשו בתקופה שעד יום ט"ו בניסן התשכ"א (1 באפריל 1961) לא יעלה על 12% אם יום הרכישה היה עד סוף שנת המס 1948, ואם יום הרכישה היה בשנות המס 1949 עד 1960, לא יעלה שיעור

- (4) אם הסתיימה בנייתן על הקרקע של כל הדירות המיועדות לשמש למגורים, המותרות לבנייה לפי תוכנית הבנייה שחלה לגבי הזכות במקרקעין במועד סיום הבנייה, בתקופה שמתום התקופה האמורה בפסקה (3) ועד תום 84 חודשים מיום המכירה – 60% מהשבח הריאלי עד יום התחילה;
- (5) אם הסתיימה בנייתן על הקרקע של כל הדירות המיועדות לשמש למגורים, המותרות לבנייה לפי תוכנית הבנייה שחלה לגבי הזכות במקרקעין במועד סיום הבנייה, בתקופה שמתום התקופה האמורה בפסקה (4) ועד תום 96 חודשים מיום המכירה – 50% מהשבח הריאלי עד יום התחילה;
- (6) אם לא התקיים האמור בפסקאות (1) עד (5) – 0% מהשבח הריאלי עד יום התחילה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מכירה שנעשתה בלא תמורה או בין קרובים, על מכירה שחל לגביה פטור מהמס, כולו או חלקו, או שיעור מס מופחת, לפי חוק מיסוי מקרקעין או לפי פקודת מס הכנסה⁵⁹, או על מכירה שחלות לגביה הוראות סעיף 5(ב) לחוק מיסוי מקרקעין.

(ג) לענין פסקאות (1) עד (6) להגדרה "החלק המוטב של השבח הריאלי עד יום התחילה" שבסעיף קטן (א), יראו בקבלת אישור להספקת חשמל, מים או חיבור של טלפון לבניין, לפי סעיף 157א לחוק התכנון והבנייה, כסיום הבנייה.

ד ב ר י ה ס ב ר

ככל שהרוכש יסיים את בניית דירות המגורים בתקופה קצרה, יהיה זכאי המוכר לשיעור המס המופחת על חלק גדול יותר מהשבח הריאלי עד יום התחילה. כך, מוצע לקבוע כי אם הרוכש ישלים את בניית הדירות בתוך 4 שנים מיום המכירה, המוכר יהיה זכאי לשיעור מס של 25% על כלל השבח הריאלי עד יום התחילה. מהשנה החמישית ועד השמינית, חלק השבח הריאלי עד יום התחילה שיהיה זכאי לשיעור המס של 25%, יפחת בצורה הדרגתית כמפורט בסעיף. אם הרוכש לא יבנה את דירות המגורים עד תום 8 שנים מיום המכירה, המוכר לא יהיה זכאי לשיעור המס המופחת על השבח הריאלי עד יום התחילה (ראו פסקאות (1) עד (6)).

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי ההקלה במס שבח שמוצע לקבוע כהוראת שעה בסעיף קטן (א), לא תחול על מכירת קרקע שמקבלת פטור ממס, מלא או חלקי, או שחל לגביה שיעור מס מופחת, זאת כדי שלא יינתן כפל הטבה. עם זאת, יצוין כי נישום המעוניין שיחולו עליו הוראות הסעיף המוצע, במקום ההקלות האחרות שלהן הוא זכאי, רשאי לבחור בכך.

נוסף על כך, כדי למנוע שימוש לרעה בהקלה, מוצע לקבוע, כי הוראות הסעיף המוצע לא יחולו במכירת דירה בלא תמורה, בהעברת המקרקעין למלאי עסקי שנחשבת למכירה לפי הוראות סעיף 5(ב) לחוק מיסוי מקרקעין, או במכירה שנעשתה בין קרובים.

נגבה במכירת המקרקעין לולא ההוראה המוצעת. כאמור, ההפחתה המוצעת נועדה לשמש תמריץ למכירת הקרקעות וכך להביא להגדלת היצע הדירות למגורים.

שיעור המס המופחת כאמור יינתן על פי המוצע רק אם המכירה היא של זכות במקרקעין שהיא קרקע שקיימת לגביה תוכנית בנייה (המוגדרת על פי המוצע בסעיף קטן (ז) כתוכנית מפורטת כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה התשכ"ה-1965, או תוכנית כמשמעותה באותו חוק שתנאי להוצאת היתר מכוחה הוא אישור תוכנית לאיחוד וחלוקה כמשמעותה בסימן ז' בפרק ג' לחוק האמור) (בסימן זה – תוכנית בנייה), המתירה בנייה על הקרקע של 15 דירות מגורים לפחות. תנאי זה מגשים את מטרת ההוראה המוצעת, כלומר הגדלת היצע הדירות, בכך שיתמריץ מכירה של קרקעות שפוטנציאל הבנייה עליהן גבוה.

תנאי נוסף שמוצע לקבוע לזכאות לשיעור המס המופחת הוא שבתוך תקופה קצובה הסתיימה בנייתן על הקרקע של כל הדירות המיועדות לשמש למגורים המותרות לבנייה לפי תוכנית הבנייה שחלה לגבי הזכות במקרקעין במועד סיום הבנייה. תנאי זה נועד לתמריץ את רוכש הקרקע להוציא לפועל את בניית הדירות במהירות, וכך להגדיל את היצע הדירות (מאחר שההקלה ניתנת למוכר, התמריץ לרוכש יופעל באמצעות חוזה המכר, שיתייחס לתוצאות אי-עמידתו בתנאי סיום הבנייה). מוצע שלענין תנאי זה, יראו כמועד סיום הבנייה את המועד שבו התקבל אישור להספקת חשמל, מים או חיבור של טלפון לבניין, לפי סעיף 157א לחוק התכנון והבנייה (ראו סעיף קטן (ג)).

⁵⁹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

(ד) במכירת זכות במקרקעין שתוכנית הבנייה שחלה לגביה מתירה בנייה על הקרקע של 15 דירות לפחות המיועדות לשמש למגורים, בידי יחיד, בתקופה הקובעת, שאינה מכירה כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי המוכר לבחור באחד מאלה:

- (1) תשלום מס השבח לפי הוראות סעיף 48א(ב1) לחוק מיסוי מקרקעין, ואם התקיים האמור בפסקאות (1), (2), (3), (4) או (5) להגדרה "החלק המוטב של השבח הריאלי עד יום התחילה" שבסעיף קטן (א) – יהיה זכאי המוכר להחזר המס ששולם ביתה, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 103 לחוק מיסוי מקרקעין;
- (2) תשלום מס השבח לפי הוראות סעיף קטן (א) ומתן ערובה להנחת דעתו של המנהל בגובה יתרת מס השבח שהיה עליו לשלם לפי הוראות סעיף 48א(ב1) לחוק מיסוי מקרקעין.

(ה) במכירת זכות במקרקעין שחלות לגביה הוראות סעיף זה, יקראו את סעיף 48ב(ב1) לחוק מיסוי מקרקעין כך שבסופו יבוא "ובלבד ששיעור המס על החלק המוטב של השבח הריאלי עד יום התחילה, כהגדרתו בסעיף 7 לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023, לא יעלה על שיעור המס הקבוע בסעיף 48א(ב1)".

(ו) לכל מונח בסעיף זה תהיה המשמעות הנודעת לו בחוק מיסוי מקרקעין, אלא אם כן נקבע במפורש אחרת.

(ז) בסעיף זה –

"היתר בנייה" – כמשמעותו בחוק התכנון והבנייה;

"חוק התכנון והבנייה – חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965";

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ד)

במכירת זכות במקרקעין שתוכנית הבנייה שחלה לגביה מתירה בנייה על הקרקע של 15 דירות לפחות המיועדות לשמש למגורים, בידי יחיד, בתקופה הקובעת, לא ניתן לדעת, במועד המכירה, אם יתקיים התנאי הדורש בנייה למגורים בתוך תקופה מסוימת מיום המכירה (בסעיף זה – התקופה לבנייה), אלא רק בדיעבד. על כן מוצע לאפשר למוכר זכות במקרקעין כאמור, לבחור אם לשלם את המס כפי שהיה מוטל עליו לולא הוראת השעה (כלומר לפי הוראות סעיף 48א(ב1) לחוק מיסוי מקרקעין) ולקבל החזר בגובה ההפרש שבין המס שבו חויב לבין המס שבו הוא חייב לפי הוראות סעיף זה אם וכאשר תעמוד המכירה גם בתנאי של סיום הבנייה בתוך התקופה לבנייה; או לשלם את המס בשיעור המופחת בהתאם לסעיף זה ולהמציא ערובה מתאימה להבטחת תשלום יתרת המס, שתפקע אם וכאשר תעמוד המכירה בתנאי של סיום הבנייה בתוך התקופה כאמור. במועד תום הבנייה, ייעשה חישוב של איזו חלק מהשבח הריאלי לפני יום התחילה זכאי לשיעור המס המופחת ואיזה חלק אינו זכאי לשיעור המס המופחת, ותשולם יתרת המס או יבוצע החזר מס, לפי העניין.

לסעיף קטן (ה)

לפי הוראות סעיף 48 לחוק מיסוי מקרקעין, במכירת זכות במקרקעין שנרכשה לפני יום כ"א בחשוון התשס"ב (7 בנובמבר 2001), יראו את השבח כחלק מההכנסה החייבת במס הכנסה בשנת המס שבה נעשתה המכירה, ועל השבח הריאלי יחולו, בין השאר, הוראות סעיפים 121 או 126 לפקודה, לפי העניין.

מוצע לקבוע כי במכירת זכות במקרקעין שחלות לגביה הוראות סעיף 7 להצעת החוק, שיעור המס לפי הפקודה על החלק המוטב של השבח הריאלי עד יום התחילה, לא יעלה על שיעור המס הקבוע בסעיף 48א(ב1) לחוק מיסוי מקרקעין, כך שההטבה בשיעור המס תיזקק לזכות המוכר גם לעניין הוראות הפקודה.

לסעיפים קטנים (ו) ו-(ז)

מוצע לקבוע שהמונחים בסעיף 7 להצעת החוק יפורשו, אם לא הוגדרו באופן פרטני, כפי משמעותם בחוק מיסוי מקרקעין, למעט המונח "יחיד" אשר יכלול לעניין הוראות הסעיף גם חברה משפחתית כמשמעותה בסעיף 64 לפקודה ושותפות שחל לגביה סעיף 63 לפקודה. כאמור בדברי ההסבר לסעיף קטן (א), מוצע להגדיר מהי תוכנית בנייה לצורך אותו סעיף קטן.

⁶⁰ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

"יחיד" – לרבות חברה משפחתית כמשמעותה בסעיף 64א לפקודת מס הכנסה, ולרבות שותפות שחל לגביה סעיף 63 לפקודה האמורה;

"קרוב" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק מיסוי מקרקעין, ואולם המונח "שליטה" בהגדרה האמורה יפורש כאמור בסעיף 19(ב)(4)(3) לחוק האמור;

"השבח הריאלי עד יום התחילה" – כהגדרתו בסעיף 47 לחוק מיסוי מקרקעין;

"תוכנית בנייה" – תוכנית מפורטת כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה, או תוכנית כמשמעותה באותו חוק, שתנאי להוצאת היתר מכוחה הוא אישור תוכנית איחוד וחלוקה כמשמעותה בסימן ז' לפרק ג' בחוק האמור.

סימן ב': התחדשות עירונית

תיקון חוק מיסוי מקרקעין 8. בחוק מיסוי מקרקעין –

(1) בסעיף 49(ב), אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) החל מיום ההסכם למכירת זכויות ליזם כאמור בסעיף 349, יראו זכות שנרכשה בידי יזם במכירה כאמור כזכות במקרקעין, ויחולו עליה לענין זה הוראות חוק זה החלות על זכות במקרקעין";

(2) בסעיף 349ב –

(א) בסעיף קטן (א) –

(1) בפסקה (1), המילים "ותמורה כספית אחרת" – יימחקו, ובמקום "ותמורה הכספית הנוספת לא עלו" יבוא "לא עלה";

ד ב ר י ה ס ב ר

והבנייה, התשכ"ח-1965 (בסימן זה – המתווה החדש לחיזוק מבנים). אם לא יתוקן חוק מיסוי מקרקעין, מבנים אשר יחזוקו בהתאם למתווה החדש לחיזוק מבנים לא יהיו זכאים להטבות המס. בלא הטבות המס, באזורים רבים ההיתכנות הכלכלית של הפרויקטים לפי המתווה החדש מוטלת בספק, ובהצעה זו מוצע לקבוע הטבות מס גם למתווה זה.

לסעיף 8(1), (6) ו-8(8)

עסקאות של התחדשות עירונית הן בדרך כלל עסקאות שאורכות זמן רב, וטומנות בחובן סיכונים רבים וקשיים עד להוצאתן לפועל החל משלב החתימה על ההסכם מול הדיירים, הליך תכנוני ארוך ומורכב הוצאות כספיות גבוהות (בייחוד בפרויקטים של פינוי ובינוי) ועוד. כך, משך הזמן והעלויות עלולים להביא לשינוי במצבו הפיננסי של הזיז, והוא עלול להיקלע לקשיים כלכליים עוד טרם התחלת הפרויקט. לנוכח העובדה כי קיים רכיב של חוסר ודאות בפרויקטים אלה ההתקשרות ההתחלתית בפרויקטים אלו, נעשית, במקרים רבים, בחוזה הכולל תנאים מתלים שישתכלל רק אם תנאים אלה יתקיימו.

לפי ע"א 489/89 שרון נ' מנהל מס שבח מקרקעין, פ"ד מו(3) 366 (1992), הסכם עם תנאי מתלה, תקף לעניין חוק מיסוי מקרקעין החל ממועד כריתתו, ויום המכירה לצורכי מס, יהיה יום החתימה על ההסכם ולא היום שבו התמלאו התנאים. לאור זאת, הרי החתמתם של בעלי

סימן ב': התחדשות עירונית

כללי לפרויקטים של התחדשות עירונית מסוג פינוי ובינוי או חיזוק מבנים מפני רעידות אדמה נודעת חשיבות ציבורית של שיפור מרכזי ערים, חיזוק מבנים קיימים, שיקום אזורים מוזנחים וניצול שטחים מבוזבזים לצורך בנייה ובדרך זו, הגדלת היצע הדיוור פרק חמישי 4 (פינוי ובינוי) ופרק חמישי 5 (פטר במכירת זכות במקרקעין שתמורתה מושפעת מזכויות בנייה לפי תמ"א 38) לחוק מיסוי מקרקעין, בשילוב עם סעיפים 31 ו-31ב לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן – חוק מס ערך מוסף). נותנים הטבות מס משמעותיות ליזמים ולבעלי דירות המתקשרים ביניהם בפרויקטים של התחדשות עירונית.

בשנים האחרונות התעוררו כמה סוגיות בקשר ליישומן של הטבות המס הניתנות לפרויקטים של התחדשות עירונית שהצעת החוק באה לתת להן מענה, ובכלל זה עסקאות שנעשות עם דייר שהוא קשיש, עסקאות שבהן ניתנת לדייר תמורה כספית נוספת, עסקאות על ידי בעלי דירות מרובות בבניין ומכירת זכויות ליזם ממשיך בין יום הסכם המכירה ליום המכירה כהגדרתו בחוק מיסוי מקרקעין.

סוגיה נוספת שמוצע להסדיר בהצעה זו היא הטבות המס אשר יינתנו להסדר אשר נועד להחליף את תוכנית המיתאר הארצית לחיזוק מבנים קיימים מפני רעידות אדמה (תמ"א 38), אשר קבוע בסעיף 70א לחוק התכנון

(א) ברישה, אחרי "על תקרת השווי" יבוא "או שניתנה למוכר תמורה כספית נוספת";

(ב) בפסקת משנה (א), במקום "כתקרת השווי" יבוא "כשווי יחידת המגורים החלופית או כתקרת השווי, לפי הנמוך מביניהם";

(ג) בפסקת משנה (ב), במקום "כתקרת השווי" יבוא "כשווי יחידת המגורים החלופית או כתקרת השווי, לפי הנמוך מביניהם" ואחרי "בהפרש השווי" יבוא "בהפחתת התמורה הכספית הנוספת";

(ב) אחרי סעיף קטן (2א) יבוא:

(3א) (1) בסעיף קטן זה, "מוכר מוטב" – קשיש או מי שיחידת המגורים במתחם היא דירתו היחידה כמשמעותה לענין פטור ממס לפי סעיף 49ב(2).

ד ב ר י ה ס ב ר

כך ניתן לקחת דוגמה שבה יזם א' החתים בעלי זכויות במתחם על הסכמים מתלים שבהם התחייב לבנות להם יחידות חדשות במתחם בתמורה לזכויות הבנייה מכוח התוכנית (להלן – העסקה המקורית). בשלב מסוים, טרם הגיע "יום המכירה", מכר יזם א' את ההסכמים האמורים ליזם ב' בתמורה לסכום כל שהוא במוזמן. "שווי המכירה" בעסקה שבין היזמים כולל הן את התמורה הישירה שמשלם יזם ב' ליזם א' והן את כלל ההתחייבויות לדיירים שלוקח על עצמו יזם ב', וזאת בהתאם לעיקרון "צירוף כלל התמורות" אשר אומץ בפסיקה.

לפיכך, יזם ב' ימוסה במס רכישה בגין כלל השווי (הישיר ליזם א' וכן שווי ההתחייבויות לבעלי הזכויות). לאחר זמן, כאשר מתממשים התנאים המתלים ומגיע יום המכירה של העסקה המקורית לפי החוק העיקרי, גם יזם א' יחויב במס רכישה בגין שווי ההתחייבויות לבעלי הזכויות במתחם – זאת נוסף על יזם ב' שכבר התחייב במס רכישה בגין תמורות אלה בשומת מס הרכישה בעסקה שבה רכש את הזכויות מיזם א'. (להסבר מפורט ראו: אבי גורמן ושי אהרונוביץ' מיסוי מקרקעין – פרשנות, הלכה ומעשה (2017)).

עמדה זו אותגרה בוועדת ערר מיסוי מקרקעין מרכז לוד, בעניין איווגה בע"מ נ' מנהל מיסוי מקרקעין – אזור מרכז (60313-05-17), בערר על שומה בדבר סיווגה של חברה כאיגוד מקרקעין בתקופת הביניים. בפסק הדין אשר ניתן ב־2019, נקבע, בניגוד לעמדת רשות המסים, ובהתייחס לעובדות הספציפיות אשר נידונו באותו מקרה, שהזכות שהחזיקה החברה היוזמת בתקופת הביניים אינה זכות במקרקעין, ושעל כן אין לסווג את החברה כאיגוד מקרקעין. בהיקש מעמדה זו, יש הסוברים שהיום אינו נדרש לשלם מס רכישה כלל בהעברת הזכויות אשר רכש מהדיירים במסגרת עסקת המכר המותלית (וזאת בניגוד לעמדת רשות המסים שלפיה יש לשלם מס רכישה על מלוא שווי הזכויות).

הזכויות בפרויקט על הסכם עם תנאי מתלה, מקימה "יום מכירה", כמשמעות מונח זה בסעיף 19 לחוק מיסוי מקרקעין. כתוצאה מכך, כלל הליכי השומה אמורים לחול כבר בשלב זה, לרבות מועד החיוב במס. דא עקא, בעסקאות של התחדשות עירונית, המועד שבו העסקה תצא לפועל באופן מעשי יהיה מאוחר בהרבה, ויש סיכוי שהתנאי המתלה לא יתממש כלל. לנוכח האמור, קבע המחוקק בפרקים הדנים בהתחדשות עירונית בחוק מיסוי מקרקעין, שיום המכירה בעסקאות אלה יידחה למועד מאוחר יותר שבו מתקיים התנאי המתלה או החלה הבנייה, לפי המוקדם (להלן – יום המכירה הנדחה). מטרת ההוראה הייתה להקל על הצדדים לעסקה, כדי להקל על התממשות פרויקטים של התחדשות עירונית.

מוצעים כמה תיקונים שנצרכים לנוכח דחיית יום המכירה בהקשר זה. סעיפים אלה קובעים את ההתייחסות המיסיית לעסקאות שבהן, במהלך תקופת הביניים שבין ההתקשרות ההתחלתית ועד ליום המכירה הנדחה (להלן – תקופת הביניים), יום בעסקה להתחדשות עירונית מעביר את הזכויות אשר רכש מהדיירים ליזם אחר לצורך השלמת הפרויקט. דחיית יום המכירה בעסקאות של התחדשות עירונית היא דחייה לצורך חישוב השבח והמס, אבל יש חוסר ודאות בנוגע לאופן שבו חוק מיסוי מקרקעין מתייחס לאותן זכויות בתקופת הביניים.

לפי עמדת רשות המסים, כבר מרגע ההתקשרות מול הדייר הראשון בבניין, היום מחזיק בזכויות בבניין, שהן זכות במקרקעין כהגדרתם בחוק מיסוי מקרקעין, וזאת אף אם יום המכירה שלהם נדחה למועד מאוחר יותר בהתאם להוראות הדחייה הקבועות בסעיף 49 או 49ב לחוק. משמעות הדבר כי מכירה של זכויות הבנייה מיזם א' ליזם ב' מהווה עסקה במקרקעין, כאשר סיווג הזכויות הנמכרות בין יזם א' ליזם ב' תלוי בטיב ההתקשרות המקורית (הסכם עם תנאי מתלה יסווג כמכר והסכם אופציה יסווג כאופציה).

(2) היה מוכר כאמור בסעיף קטן (א)(1) מוכר מוטב, אשר תמורת יחידת המגורים ניתנה לו גם תמורה כספית נוספת יקראו לגבי את סעיף קטן (א) בשינויים אלה:

(א) בפסקה (1), ברישה, אחרי "ביחידת מגורים חלופית אחת" יבוא "ותמורה כספית נוספת" במקום "ששווי הזכות ביחידת המגורים החלופית לא עלה" יקראו "ששווי הזכות ביחידת המגורים החלופית והתמורה הכספית הנוספת לא עלו";

(ב) בפסקה (2) –

(1) ברישה במקום "עלה שוויה של הזכות ביחידת המגורים החלופית על תקרת השווי או שניתנה למוכר תמורה כספית נוספת" יקראו "עלה שוויין של הזכות ביחידת המגורים החלופית והתמורה הכספית הנוספת על תקרת השווי";

(2) בפסקת משנה (א), במקום "כשווי יחידת המגורים החלופית או תקרת השווי, לפי הנמוך מביניהם" יבוא "כתקרת השווי";

(ג) בסעיף קטן (ב), במקום "לא יפחת משיעור" יבוא "שווה לשיעור";

ד ב ר י ה ס ב ר

שבהם יזם נדרש לשלם מס רכישה בשל כניסתו בנעלי יזם אחר במהלך תקופת הביניים, וכן למקרה שאדם חייב במס רכישה בשל רכישת זכות באיגוד מקרקעין כשהאיגוד הוא ששימש כיום בעסקת התחדשות עירונית.

בסעיף מובהר כי תחולת הסעיף היא רק בעסקאות שבין יום אחד ליום אחר הנכנס לנעליו (לרבות אם אדם רוכש איגוד מקרקעין שהוא היום), ולא בעסקאות שבהן היום הרוכש לא נכנס בנעלי היום המוכר בעסקה אל מול הדיירים. כמו כן, מובהר כי הסעיף לא יחול במכירה הסופית של דירות היום לרוכש הדירה הבנויה. במקרים אלה, הרוכש חייב בתשלום מס רכישה בהתאם לחוק מיסוי מקרקעין, בלי להפחית את שווי התחייבות היום לדיירים ובלא תלות במועד הרכישה.

לסעיף 28(א) ו-(ב)

מוצע לבטל את האפשרות של מוכר דירה במסגרת פרויקט של פינוי ובינוי לקבל פטור ממס שבח על תמורה כספית אשר הוא מקבל במסגרת עסקת הפינוי ובינוי. לפי סעיף 49כב הקיים, דייר המוכר ליום דירה במסגרת פרויקט של פינוי ובינוי, המקבל תמורת דירתו דירה חלופית בפרויקט בפטור ממס, רשאי לקבל מהיום, במסגרת העסקה, גם תמורה כספית נוספת, אשר תהיה פטורה גם היא ממס. הפטור האמור, אשר ניתן בקבלת תמורה כספית הוא חריג מאוד במערכת המס, וזאת בניגוד לעסקאות חליפין מסוגים מסוימים, שניתן לגביהן לעיתים פטור ממס.

קביעת הפטור על התמורה הכספית הנוספת נקבעה לפני תיקון 76 לחוק מיסוי מקרקעין (חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו-2014), התשע"ג-2013 (ס"ח התשע"ג, עמ' 1612, א' בניסן התשפ"ג, 23.3.2023

כדי להגביר את הוודאות לגבי השלכות המס החלות בעת העברת זכויות בין יומים, מוצע לתקן את החוק העיקרי ולהתייחס בחקיקה למקרים אלה באופן מפורש. לפי המתווה המוצע, בעסקאות של התחדשות עירונית, מס רכישה על שווי זכויות הבנייה ייגבה רק פעם אחת, מהיום שזכויות הבנייה יהיו בבעלותו כשיגיע יום המכירה הנדחה של העסקה המקורית. על פי התיקון, בדוגמה שלעיל, יום א' לא יצטרך לשלם מס רכישה כלל, ואילו יום ב' ישלם מס רכישה על שווי העסקה אשר עשה עם יום א' (שווי זכויות הבנייה בתוספת התמורה הישירה ששולמה ליזם א' בהתאם לעיקרון צירוף כלל התמורות). אם יום ב' ימכור את הזכויות ליזם ג' לפני שהגיע יום המכירה, יום ב' יצטרך לשלם מס רכישה רק על שווי התמורה הישירה ששילם ליזם א', ואילו יום ג' יצטרך לשלם מס רכישה על שווי העסקה המלא שעשה עם יום ב' (שווי זכויות הבנייה בתוספת התמורה הישירה ששולמה ליזם ב' בהתאם לעיקרון צירוף כלל התמורות). וכך הלאה אם יהיו מכירות נוספות.

כך, מצד אחד, ההסדר המוצע שולל את העמדה שלפיה הזכויות בתקופת הביניים אינן מהוות זכות במקרקעין, ומבהיר שמכיוון ששווי הזכויות שבידי היום נובע באופן אינהרנטי מערכי הקרקע, מכירה של הזכויות בתקופת הביניים היא מסוג המכירות שיש לשלם בעבורן מס רכישה. מצד שני, ההסדר קובע ששווי הזכות בתקופת הביניים יופחת, כך שייגבה מס רכישה רק על רכיב המזומן המשולם בפועל, כדי שלא להכביד יתר על המידה על עסקאות התחדשות עירונית. בכך גם יושווה החיוב במס רכישה של עסקאות הנעשות באמצעות תנאי מתלה לחיוב המוטל בעסקאות שנעשות על ידי מכירת אופציה ליזם לרכוש את הזכויות. הפחתה זו רלוונטית גם במקרים

882

ד ב ר י ה ס ב ר

כדי להגדיל את התמריץ לכניסה לפרויקט בשני המקרים האמורים, מוצע לקבוע בסעיף 49כב(א3) המוצע, שאם זו דירתו היחידה של המוכר או אם המוכר הוא קשיש, המוכר יהיה פטור ממס גם בקבלת תמורה נוספת במזומן. במקביל, בדומה לקבוע בשאר הוראות הפרק, לא יינתן שווי רכישה חדש (step up) בקבלת הדירה החלופית, והכסף המזומן ייווסף לרווח ההון לצורך חישוב הרווח במכירת הדירה החלופית.

וראו תיקון נוסף בעניין קבלת תמורה במזומן, המגדילה את ההטבה, לעניין עסקאות לפי פרק חמישי 5 לחוק מיסוי מקרקעין, בסעיף 49לג(ג1) המוצע בסעיף 8(9) לחוק המוצע.

לסעיף 28(ג)

הפטור אשר ניתן לפרויקטים של פינוי ובינוי במסגרת פרק חמישי 4 לחוק מיסוי מקרקעין נועד לאפשר לבעל דירה להתקשר בעסקת חליפין פשוטה שבה הוא מקבל דירה חדשה במתחם בתמורה לדירתו הישנה. הפטור לא נועד לאפשר לבעל דירה במתחם לממש באופן חלקי את הנכס שבידיו בפטור ממס. על כן, בסעיף 49כב(ב) נקבע שהפטור יינתן רק אם שיעור זכותו של המוכר ביחידת המגורים החלופית לא יפחת משיעור זכותו ביחידת המגורים הנמכרת. כך לדוגמה, מי שבידיו 100% מהזכויות ביחידת מגורים במתחם לא יכול לנצל את העובדה שמתבצע פרויקט פינוי ובינוי כדי למכור מחצית מהדירה שלו בפטור ממס (כך שיישאר בידיו רק חצי דירה לאחר הפרויקט). באופן דומה, בסעיף 49כב(א) לחוק מיסוי מקרקעין מובהר שגם לא ניתן להגדיל את מכסת הנכסים שבידי המוכר והפטור יינתן רק אם תמורת הדירה הישנה ניתנה יחידת מגורים חלופית אחת בלבד.

אבל בניגוד לרציונל של הפרק ובשל נוסח הסעיף, לפי המצב המשפטי הקיים, מי שיש בבעלותו לפני תחילת הפרויקט זכויות רק בחלק מיחידת מגורים יכול להגדיל את שיעור הזכויות שלו בדירת התמורה, והכול בפטור ממס. כך לדוגמה, אם שניים מחזיקים יחדיו ביחידת מגורים, לפי נוסח הסעיף, כל אחד מהבעלים המשותפים יכול לקבל דירה שלמה מהיום, וליהנות מהפטורים הניתנים בפרק. כך למעשה, תמורת יחידה אחת מקבלים בעלי דירת המגורים שתי יחידות, והם נהנים מהאפשרות לממש את זכותם בדירה בלא תשלום המס. זאת, כאמור, בניגוד למקרה שבו הבעלות המלאה ביחידה הנמכרת בידי אדם אחד, שאינו יכול לקבל תמורת היחידה שתי דירות מגורים. יתר על כן, הפרצה מהווה פתח לתכנון מס אשר נעשים לצורך ניצולה. על כן, מוצע לתקן את הסעיף ולקבוע כי הפטור יינתן רק אם שיעור זכותו של המוכר בדירת המגורים החלופית שווה לשיעור זכותו של המוכר בדירת המגורים הנמכרת.

(116, 154) (להלן – תיקון 76). לפני התיקון האמור, היה ניתן, במקרים רבים, לקבל פטור ממס שבח במכירת דירת מגורים, גם אם בבעלותו של מוכר הדירה יותר מדירת מגורים אחת. על כן, וכחלק מהתפיסה הכללית שלפיה דירות מגורים היו פטורות ממס דה פקטו, ובשל החשש שהדיירים לא ייכנסו לעסקאות פינוי ובינוי כי בכך יאבדו את הפטור ממס הצפוי, המחוקק בחר לתת פטור גם על תמורה כספית נוספת הניתנת במסגרת עסקת פינוי ובינוי.

בתיקון 76 השתנתה התפיסה במיסוי מקרקעין, ובוטלה הוראת הפטור האמורה שהייתה קבועה בסעיף 49ב(1) לחוק מיסוי מקרקעין. כיום, על שבח שנוצר ממכירת דירות מגורים מוטל מס שבח, אלא אם כן הדירה הנמכרת היא דירתו היחידה של המוכר. במצב דברים זה אין כל הצדקה לתת פטור ממס לבעל דירה המוכר חלק מהזכויות בדירת המגורים שבעלותו בתמורה לסכומי מזומן. ההצדקות למתן הפטור בעסקת חליפין, ובראשן הקושי התזרימי לשלם את המס בלא שבעל הדירה מקבל תמורה במזומן במכירת הדירה, אינן חלות לגבי חלק התמורה שמשולם במזומן. על כן, מוצע לצמצם את הפטור כך שישולם מס בשל התמורה הכספית המשולמת לבעל הדירה.

על אף האמור, יש שני מקרים שבהם ההצדקה גדולה יותר להמשיך ולפטור את סכום התמורה הכספית הנוספת המתקבלת במסגרת עסקת פינוי ובינוי. המקרה הראשון הוא אם המוכר הוא מי שהדירה במתחם היא דירתו היחידה. אומנם, לפי הדין היום הוא יוכל לבחור ולנצל את הפטור שקיים למוכר דירה יחידה הקבוע בסעיף 49ב(2) לחוק מיסוי מקרקעין אם המכירה ליום עומדת בתנאי חוק זה לקבלת הפטור, אך אם המכירה אינה עומדת בתנאים למתן הפטור באותו מועד, ייתכן שהדבר יהיה בעבורו תמריץ לעיכוב העסקה עד המועד שבו הוא יהיה זכאי לפטור. כמו כן, ייתכן שבשל תוכנית הפינוי ובינוי, יחולו על מכירת הדירה ליום הוראות סעיף 149 לחוק מיסוי מקרקעין. הקובע שאם התמורה מהמכירה של הדירה היחידה מושפעת מאפשרויות קיימות או צפויות לבניית שטח גדול יותר מהשטח הנמכר, חלק מהתמורה לא תהיה פטורה.

מקרה נוסף שבו יש הצדקה רבה יותר למתן פטור על תמורה כספית נוספת הוא כאשר המוכר הוא קשיש. לקשיש יש קשיים אובייקטיביים רבים יותר בכניסה לפרויקט של התחדשות עירונית, ולכן בפרק חמישי 4 לחוק מיסוי מקרקעין יש הוראות אשר מקנות לו תמריץ נוסף. באופן ספציפי, במקרים רבים, אדם קשיש אינו זקוק לדירה גדולה יותר מדירתו הישנה, ולכן היום מציע לו דירה חדשה בפרויקט באותו הגודל, בתוספת תמורה כספית שוות ערך להפרש שבין שווי הדירה שמקבלים הדיירים האחרים לפרויקט לבין שווי הדירה הקטנה יותר שניתנת לקשיש. יש חשש, שהקשיש לא יסכים להיכנס לפרויקט כאמור אם ידע שיוטל מס על חלק המזומן בעסקה.

"(5) המכירה נעשתה עד שישה חודשים לאחר מועד הפינוי של יחידת המגורים הנמכרת";

(4) בסעיף 49כב2, במקום "בסמוך לרכישת אותה יחידת מגורים מהיום" יבוא "עד שנקלטה במוסד התכנון המוסמך לפי חוק התכנון והבנייה בקשה להיתר בנייה מכוח תוכנית לפינוי ובינוי, לגבי הבית המשותף שבו נמצאת היחידה הנמכרת";

(5) בסעיף 49כב –

(א) בפסקה (2), בסופה יבוא "ואם תמורת יחידת המגורים הנמכרת ניתנה זכות ביחידת מגורים חלופית ותמורה כספית נוספת – כשהוא מוכפל ביחס שבין הפרש השווי לבין התוצאה המתקבלת מחיבור שווי יחידת המגורים החלופית והתמורה הכספית הנוספת";

(ב) בפסקה (7) –

(1) אחרי "ותמורה כספית נוספת" יבוא "אשר, כולה או חלקה, הייתה פטורה ממס לפי הוראות פרק זה";

ד ב ר י ה ס ב ר

נוסף על כך, מוצע לתקן את סעיף 49כב2 לחוק מיסוי מקרקעין הקובע פטור נוסף לקשיש כאמור המוכר את דירתו ליום (ולא לצד שלישי). בין השאר נקבע בסעיף 49כב2 האמור, שההקלה הקבועה בו תינתן רק אם המכירה נעשתה "בסמוך" לקבלת הדירה מהיום. לצורך הקלה נוספת על פרויקטים אלה מוצע להגדיל את התקופה ולקבוע שהמכירה ליזם יכולה להיעשות עד למועד שבו נקלטה במוסד התכנון המוסמך בקשה להיתר בנייה מכוח התוכנית לפינוי ובינוי, לגבי הבית המשותף שבו נמצאת היחידה הנמכרת.

לסעיף 48(5)

בסעיף 49כב לחוק העיקרי נקבעו הוראות לעניין חישוב מס השבח החל במכירת הזכות החלופית שהתקבלה במסגרת עסקת פינוי ובינוי.

בפסקה (2) שבסעיף האמור, נקבעו הוראות לגבי אופן חישוב שווי הרכישה של הזכות הנמכרת החייבת. החישוב הקבוע בפסקה זו חל כאשר יש חיוב במס על חלק מהתמורה מהיום במסגרת עסקת פינוי ובינוי, משום שהתמורה גבוהה מהתקרה הקבועה בסעיף 49כב(א) לחוק מיסוי מקרקעין או מכיוון שהמוכר קיבל תמורה במוזמן. הפסקה נועדה לייחס חלק משווי הרכישה של הזכות הנכרת באופן יחסי בין חלק המכירה שפטורה ממס לפי הוראות הפרק, לבין החלק שחייב במס. אופן החישוב יוצא מדויק כאשר ניתנת יחידה חלופית ששוויה גבוה מהתקרה, אבל לא מדויק כאשר יש תמורה במוזמן. על כן, מוצע לקבוע שאם המוכר קיבל יחידה חלופית ותמורה כספית נוספת, שווי הרכישה של הזכות הנמכרת החייבת יהיה שווי הרכישה שהיה נקבע ליחידת המגורים הנמכרת, מוכפל ביחס שבין הפרש השווי לבין התוצאה המתקבלת מחיבור שווי יחידת המגורים החלופית והתמורה הכספית הנוספת (שזו למעשה התמורה הכוללת שהתקבלה תמורת יחידת המגורים הנמכרת).

לסעיף 38(ו)-4(4)

בתיקון מס' 94 לחוק מיסוי מקרקעין, בסעיף 10 לחוק פינוי ובינוי (פיצויים) (תיקון מס' 6), התשע"ח-2018 (להלן – תיקון 94), נוסף לחוק מיסוי מקרקעין סעיף 49כב1, אשר נועד לתת פתרון לדייר קשיש, שאינו רוצה לחתום על פרויקט של התחדשות עירונית בשל הקושי בפינוי דירתו לתקופה זמנית שבה יידרש לגור בשכירות, לפני מעבר חזרה לדירתו החדשה בפרויקט. הסעיף קובע כי יינתן פטור ממס לדייר קשיש המוכר לצד שלישי את זכותו לדירה חדשה במתחם, אם הוא משתמש בכספי התמורה כדי לרכוש דירת מגורים במקום אחר. כך נוצר לדייר הקשיש אינטרס לחתום על עסקה עם היום בפרויקט פינוי ובינוי, כי אם הפרויקט יוצא לפועל, הדייר יכול ליהנות מעליית הערך של דירתו שנוצרו עקב הוספת זכויות הבנייה במתחם (בשל המחיר שיקבל בשוק החופשי תמורת דירת התמורה). אומנם הוא לא יוכל להמשיך לגור בדירתו הישנה, אבל הדירה שהוא עובר אליה תהיה בבעלותו, והוא לא יידרש לגור בשכירות זמנית ולעבור דירה פעמיים (פעם לדירת השכירות, ופעם חזרה לדירת התמורה).

המחוקק ביקש לאפשר לדייר קשיש ליהנות מההטבה האמורה רק כאשר יש ודאות מסוימת שהפרויקט יצא לפועל, ועל כן בסעיף נקבעו כמה תנאים לעניין המועד שבו הדייר הקשיש יכול למכור את היחידה החלופית כדי לקבל את הטבת המס. במסגרת התיקון נקבע בפירוש מהו המועד המוקדם ביותר שבו הדייר הקשיש יכול למכור את הדירה, אך לא נקבע בו בפירוש המועד האחרון שבו הדייר הקשיש יכול לבצע את המכירה ולקבל את הטבת המס. מוצע לקבוע את המועד האחרון בפירוש, ולהוסיף את פסקה (5) המוצעת ובה ייקבע שהמועד האחרון שבו הדייר יוכל למכור את דירתו החלופית הוא עד שישה חודשים לאחר מועד הפינוי בפרויקט.

- (2) בהגדרה "סכום התמורה שמתחת לתקרת השווי" אחרי "התמורה הכספית הנוספת" יבוא "שהייתה פטורה ממס";
- (3) בכל מקום, במקום "סכום התמורה שמתחת לתקרת השווי" יבוא "סכום התמורה הפטורה שמתחת לתקרת השווי";

(6) אחרי סעיף 49כב יבוא:

"שווי הרכישה של יזם ממשיך במכירה שהתקיימה בתקופה שמיום הסכם המכירה עד ערב יום המכירה" – בסעיף זה – (א) 49כב1. (א) "יום המכירה" של העסקה המקורית – כמשמעותו בסעיף 49כב; "יזם ממשיך" – אחד מאלה:

- (1) יזם, הרוכש זכות במקרקעין מיזם אחר, ובלבד שבמסגרת הסכם המכירה בין היזמים הומחאו ליזם הרוכש התחייבויות היזם האחר כלפי המוכר לפי העסקה המקורית;
- (2) בפעולה באיגוד מקרקעין שהוא יזם – רוכש הזכות באיגוד;

"עסקה מקורית" – מכירת זכות במקרקעין ליזם כאמור בסעיף 49כב, המותנית בתנאי מתלה.

(ב) על אף הוראות סעיף 49כב, לצורך חישוב מס הרכישה של זכות במקרקעין שרכש יזם ממשיך מהיזם האחר, בתקופה שמיום הסכם המכירה של העסקה המקורית ועד ערב יום המכירה של העסקה המקורית – ינוכה משווי המכירה של אותה הזכות, שווי התמורות שהתחייב בהן היזם האחר כלפי המוכר לפי העסקה המקורית ואשר הומחאו ליזם הממשיך לפי הסכם המכירה בין היזמים.

(ג) יראו את היזם הממשיך שביום המכירה של העסקה המקורית חב בהתחייבויות היזם כלפי המוכר לפי העסקה המקורית, כאילו רכש את הזכות במקרקעין מהמוכר בעסקה המקורית.

ד ב ר י ה ס ב ר

כך שיובהר שהפטור חל רק על עסקאות שנעשו לפני התיקון המוצע שבהן ניתן פטור על התמורה הכספית לפי נוסח החוק לפני תיקונו או על עסקאות שבהן המוכר הוא קשיש או בעל דירה יחידה שבהן יינתן פטור גם לאחר התיקון לפי ההקלה המוצעת.

לסעיף 68(6)

ראו את דברי ההסבר לסעיף 1(1).

בפסקה (7) שבסעיף האמור נקבעו הוראות ספציפיות למקרה שבו נוסף על הזכות החלופית, קיבל המוכר במסגרת העסקה גם תמורה כספית בפטור ממס. בעקבות התיקון המוצע בסעיף 3 לתיקון סעיף 49כב, ולפיו תמורה כספית הניתנת במסגרת עסקת פינוי ובינוי תמוסה במועד העסקה, יש מקרים שבהם תמורה כספית נוספת תמוסה אף על פי שהיא מתחת לתקרה. על כן, מוצע לתקן את פסקה 49כב(7).

(א) במקום ההגדרה "אזור מוטב" יבוא:

"אזור מוטב" – אזור הנמצא בנגב, כהגדרתו בחוק הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"ב-1991, או בגליל, כהגדרתו בחוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993;

"דירת מגורים" – דירה או חלק מדיירה המשמשת למגורים, לרבות למגורי המחזיק בה ואשר שימשה למגורים כאמור במשך תקופה של שנתיים רצופות לפחות, לפני המועד שבו נחתם הסכם מכירה ראשון בבניין שבו נמצאת הדירה;

"הסכם מכירה ראשון" – עסקה ראשונה לפי תוכנית החיזוק כהגדרתה בסעיף 5(ב1) לחוק החיזוק;

"חוק החיזוק" – חוק המקרקעין (חיזוק בתים משותפים מפני רעידות אדמה), התשס"ח-2008⁶¹;

(ב) אחרי ההגדרה "מס מכירה" יבוא:

"קשיש" – כהגדרתו בסעיף 49ט, בשינויים המחויבים;

(ג) בהגדרה "שירותי בניה לפי תוכנית החיזוק", בפסקה (2), בסופה יבוא "ובלבד ששטח יחידת הדיוור, לאחר הרחבתה, אינו עולה על שטח היחידה הקיימת בתוספת 25 מ"ר";

(ד) במקום ההגדרה "תכנית החיזוק" יבוא:

"תוכנית החיזוק" – כהגדרתה בחוק החיזוק;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 8(7)

המתווה החדש. נוסח ההגדרה לקוח מחוק המקרקעין (חיזוק בתים משותפים מפני רעידות אדמה), התשס"ח-2008, כך שההקלות שניתנות בדיוור האזורי למבנים טעוני חיזוק יחולו על אותם מבנים שבהם ניתנים הטבות המס.

עוד יצוין, שמכיוון שלפי סעיף 31 לחוק מס ערך מוסף ניתן מס ערך מוסף בשיעור 0 בעסקאות שפטורות ממס לפי חוק מיסוי מקרקעין, התיקונים המוצעים בסעיף זה יביאו לכך שגם ההטבה במס ערך מוסף תינתן לעסקאות אשר ייעשו בהתאם למתווה החדש.

מוצע לתקן את ההגדרה "אזור מוטב" כמבואר בדברי ההסבר לסעיף 8(9) להלן.

כמו כן מוצע להתאים את ההגדרה של "דירת מגורים" לעניין פרק חמישי 5 לחוק מיסוי מקרקעין, להגדרה של "יחידת מגורים" בפרק חמישי 4 של חוק זה, כך שיווסף בה התנאי ששימשה למגורים כאמור במשך תקופה של שנתיים רצופות לפחות. יובהר שגם לאחר שינוי ההגדרה כאמור, יחולו הוראות סעיף 49לג(ו) לחוק מיסוי מקרקעין, הקובעות שהפטור לפי הסעיף יחול, בשינויים המחויבים, גם אם ניתנה למוכר, תמורת הזכות הנמכרת, זכות ביחידה בבניין שאינה דירת מגורים.

בפרק חמישי 5 לחוק מיסוי מקרקעין, קבועות הוראות אשר נותנות הקלות במס לעסקאות של חיזוק בניינים לפי תוכנית מיתאר ארצית לחיזוק מבנים קיימים מפני רעידות אדמה (תמ"א 38), וכן לעסקאות שנועדו לצורך הריסת מבנה והקמתו מחדש לפי תמ"א 38. נוסף על כך, לפי סעיף 31 לחוק מס ערך מוסף, על מתן שירותי בנייה בהתאם לתמ"א 38, אשר ניתנו בתמורה למכירת זכות במקרקעין הפטורה ממס לפי פרק חמישי 5, יהיה מס ערך מוסף בשיעור 0.

הוראות תמ"א 38 עתידות להסתיים בשנים הקרובות. חלף זאת, נקבע המתווה החדש לחיזוק מבנים בחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, שגם הוא נועד לעודד חיזוק בניינים מפני רעידות אדמה. במסגרת המתווה החדש לחיזוק מבנים יינתנו הטבות תכנוניות, ובהן הגדלת זכויות בנייה למי שמחזק בניין קיים מפני רעידות אדמה או הורס בניין ובונה תחתיו בניין חדש.

מוצע להתאים את ההגדרות "תכנית חיזוק" ו"תכנית חיזוק בדרך של הריסה" המופיעות בפרק חמישי 5 האמור, כך שהטבות המס אשר ניתנו היום לעסקאות של תמ"א 38 יחולו גם על מי שמבצע חיזוק מפני רעידות אדמה לפי

⁶¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 154.

(ה) בהגדרה "תכנית החיזוק בדרך של הריסה", במקום "בעניין הריסת מבנה והקמתו מחדש כפי שתהיה בתוקף מעת לעת" יבוא "שמתנה את מימושה בחיזוק המבנה מפני רעידות אדמה בדרך של הריסה ובנייה מחדש";

(8) אחרי סעיף 49לב2 יבוא:

"שוי הרכישה של יזם ממשיך במכירה שהתקיימה בתקופה שמיום הסכם המכירה עד ערב יום המכירה"	49לב3. (א) בסעיף זה – "יום המכירה", של העסקה המקורית – כמשמעותו בסעיף 49לב1;
"יזם" – מי שלצורך חיזוק מבנה בהתאם לתוכנית החיזוק או לצורך הריסת מבנה בהתאם לתוכנית החיזוק בדרך של הריסה, רוכש באותו המבנה זכות נמכרת כמשמעותה בסעיפים 49לג או 49לג1, לפי העניין;	
	"יזם ממשיך" – אחד מאלה, לפי העניין:

(1) יזם, הרוכש זכות במקרקעין מיזם אחר, ובלבד שבמסגרת הסכם המכירה בין היזמים הומחאו ליזם הרוכש התחייבויות היזם האחר כלפי המוכר לפי העסקה המקורית;

(2) בפעולה באיגוד מקרקעין שהוא יזם – רוכש הזכות באיגוד;

"עסקה מקורית" – מכירת זכות נמכרת ליזם לפי סעיפים 49לג או 49לג1, המותנית בתנאי מתלה.

(ב) החל מיום ההסכם למכירת זכות נמכרת ליזם כאמור לפי סעיפים 49לג או 49לג1, יראו זכות שנרכשה בידי יזם במכירה כאמור, כזכות במקרקעין, ויחולו עליה לעניין זה הוראות חוק זה החלות על זכות במקרקעין.

(ג) על אף הוראות פרק שלישי, לצורך חישוב מס הרכישה של יזם ממשיך בתקופה שמיום הסכם המכירה של העסקה המקורית ועד ערב יום המכירה של העסקה המקורית, ינוכה משווי המכירה של אותה הזכות, שווי התמורות שהתחייב בהן היזם כלפי המוכר לפי העסקה המקורית ואשר הומחאו ליזם הממשיך לפי הסכם המכירה בין היזמים.

(ד) יראו את היזם הממשיך שביום המכירה של העסקה המקורית חב בהתחייבויות היזם כלפי המוכר לפי העסקה המקורית, כאילו רכש את הזכות מהמוכר בעסקה המקורית."

(א) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

- (ג) (1) הפטור לפי סעיף זה יינתן בשל מכירת הזכויות בשתי דירות מגורים בבניין, לכל היותר, ובלבד ששיעור זכותו של המוכר בדירת המגורים החלופית יהיה שווה לשיעור זכותו בדירת המגורים הנמכרת.
- (2) על אף האמור בפסקה (1) –

(א) במכירת זכות במקרקעין על ידי קשיש או במכירת זכות במקרקעין באזור מוטב, יחול הפטור לגבי שתי דירות מגורים שניתנו למוכר בשל מכירת זכויות בדירת מגורים אחת, ויחולו על שתי הדירות החלופיות ההוראות החלות על דירת מגורים חלופית;

(ב) במכירת זכויות בדירה ציבורית כהגדרתה בחוק זכויות הדייר בדיוור הציבורי, התשנ"ח-1998⁶², במכירת זכות במקרקעין על ידי המדינה או במכירת זכות במקרקעין בדירת מגורים הנמצאת באזור מוטב, הפטור לפי סעיף זה יינתן בשל מכירת הזכויות בדירת מגורים אחת או יותר בבניין, ובלבד ששיעור זכותו של המוכר בדירת המגורים החלופית שווה לשיעור זכותו בדירת המגורים הנמכרת.

- (1ג) במכירת זכות נמכרת כאמור בסעיף קטן (א) על ידי מוכר מוטב כהגדרתו בסעיף 49כב(א3)(1), שבה ניתנה לו, תמורת הזכות הנמכרת, דירת מגורים חלופית ותמורה כספית נוספת, יחולו הוראות סעיף 49כב(א3), בשינויים המחויבים; קיבל מוכר מוטב תמורה כספית נוספת הפטורה ממס לפי סעיף קטן זה, יחולו על התמורה הכספית הנוספת הוראות 49כב(ג) בשינויים המחויבים;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 8(9)

לפסקאות משנה (א) ו-(ב)

בהמשך לכך מוצע, בפסקת משנה (ב), לתקן את סעיף 149לג(ד) אשר בו נקבעה הוראה אנטי-תכנונית, ולפיה הפטור הקבוע בפרק, לא יחול על מי שקיבל מ"קרוב" דירת מגורים בפטור ממס בתקופה של 24 חודשים שלפני יום החתימה על הסכם המכירה. תכלית ההוראה היא מניעת תכנון מס: נישום שבידיו כמה דירות במבנה שבו מתוכנן לבצע תמ"א 38 יבקש לזכות בכמה פטורים, על ידי העברת היחידות לקרוביו.

בשל תקופת הצינון הארוכה יחסית הקבועה בסעיף, ייתכן מצב שבו דירת מגורים הועברה במתנה בתום לב לקרוב, זאת טרם נודע לבעל הדירה כי ייתכן שדירת המגורים נמצאת בבניין אשר בו מתוכנן לבצע פרויקט של הריסה ובנייה מחדש, והתכלית האנטי-תכנונית אינה מתקיימת. נוסף על כך, יש טעם לפגם בכך שהתקופה נספרת מיום החתימה של הקרוב על ההסכם. תנאי זה, מאפשר לקרוב לצאת מגדר הסעיף באמצעות דחית מועד החתימה על ההסכם, ובכך הסעיף מתמרץ את הקרוב לעכב את ביצוע העסקה באופן המקשה על התממשות הפרויקט. כמו כן, לכאורה, אם העברת הדירה במתנה לקרוב תבצע בין מועד החתימה על ההסכם להתקשרות הראשוני עם

מוצע לקבוע כי בעסקאות של חיזוק מבנים מפני רעידות אדמה, הפטור ממסים הקבוע בסעיף 149לג לחוק, אשר חל על יחידת המגורים הנמכרת ליזם בעסקת כאמור, יורחב כך שיחול על שתי יחידות דיור של מוכר דירה בבניין, בכפוף להתקיימות שאר התנאים שקבועים בחוק לגבי כל אחת מיחידות הדיוור. על אף האמור, לעניין יחידות המגורים המשמשות את הדיוור הציבורי ונמכרות ליזם על ידי המדינה או על ידי חברה המנהלת דירות שבבעלות המדינה בעבור המדינה ולמטרותיה, ולגבי יחידות דיור בבניינים אשר נמצאים באזור מוטב, יחולו הפטורים על כל אחת מיחידות הדיוור האמורות, בכפוף להתקיימות שאר התנאים שקבועים בחוק לגביהן. לעניין זה, מוצע לתקן את ההגדרה "אזור מוטב" בסעיף 149לג, כך שיוגדר בהתאם להחלטת ממשלה מספר 875, מיום כ"ו בטבת התשפ"ב (30 בדצמבר 2021) בעניין קידום התחדשות עירונית בפרופריה, כלומר אזור בנגב, כהגדרתו בחוק הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"ב-1991, או בגליל, כהגדרתו בחוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993.

⁶² ס"ח התשנ"ח, עמ' 278.

(ב) בסעיף קטן (ד), במקום הסיפה החל במילים "בתקופה של" עד המילים "בסעיף 49כב(ב)" יבוא "בתקופת המיזם יראו את המעביר ואת קרובו כמוכר אחד לענין אותן יחידות; בסעיף קטן זה –

"קרוב" – לרבות איגוד השולט בו ואיגוד שבשליטת השולט בו;

"שליטה" – כמשמעותה בסעיף 2 ובשינויים אלה: בכל מקום בסעיף האמור

במקום "רובו של הון המניות" ייקרא "20% או יותר של הון המניות"

ובמקום "את רובו של הסכום" ייקרא "20% או יותר של הסכום";

"תקופת המיזם" – התקופה המתחילה 12 חודשים לפני המועד שבו נחתם

הסכם מכירה ראשון על ידי אחד מבעלי הדירות בבניין, וסופה ביום

המכירה כמשמעותו בסעיף 49לכ"ו;

(ג) אחרי סעיף קטן (ו) יבוא:

"(11) (1) קשיש המוכר את כל הזכויות שיש לו בדירת מגורים חלופית

שקיבל בעסקה כאמור בסעיף קטן (א), זכאי בשל המכירה לפטור

ממס ובלבד שהתקיימו כל התנאים הקבועים בסעיף 49כב(ב),

בשינויים המחויבים, ויחולו הוראות סעיפים 49כב(ג) ו-(ד), בשינויים

המחויבים, ויחולו על דירת מגורים הנרכשת על ידי הקשיש הוראות

סעיף 49כד, בשינויים המחויבים.

(2) מכירה ליזם של זכות בדירת מגורים חלופית שקיבל קשיש,

בעסקה כאמור בסעיף קטן (א), תהיה פטורה ממס וממס רכישה,

ובלבד שהתקיימו התנאים הקבועים בסעיף 49כב(א) בשינויים

המחויבים, ויחולו הוראות סעיף 49כב(ב) ו-(ג), בשינויים המחויבים."

ד ב ר י ה ס ב ר

(ראו בפרק י"ב לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021). על כן, מוצע להעתיק את נוסחי ההגדרות מסעיף 49כב(ב) טרם ביטולו, ולהוסיף אותם פה שלא בדרך של הפניה.

נוסף על האמור, מוצע להוסיף את סעיף 49לג(ג) (2) (א), אשר לפיו קשיש יהיה רשאי למכור ליזם דירה אחת במסגרת עסקה לחיזוק מבנים ולקבל תמורתה שתי דירות מגורים, ועדיין ליהנות מפטור ממס בקבלת שתי הדירות. סעיף זה מקביל לסעיף 49כב(2א) שמחיל הסדר דומה על קשיש לענין עסקאות של פינוי ובינוי. הסדר זה חל, לפי סעיף 49לג(2) על דירות באזור מוטב, ומוצע להוסיף הסדר זה על כנו, ולשנות רק את ההגדרה של "אזור מוטב" כאמור לעיל.

לבסוף, מוצע להוסיף את האפשרות של דייר שהוא מוכר מוטב, כהגדרתו בסעיף 49כב(3א)(1) המוצע לקבל תמורה כספית נוספת בפטור ממס לפי הוראות הפרק. כיום, לפי פרק חמישי 5 לחוק מיסוי מקרקעין כל תמורה כספית נוספת שמקבל דייר ממוסה באופן מיידי במועד העסקה. בשל הסיבות המפורטות לעיל בדברי ההסבר לסעיף 49כב(3א) המוצע, מוצע לאפשר קבלת תמורה כספית נוספת בפטור ממס על ידי קשיש או מי שהדירה הנמכרת היא בשבילו דירתו היחידה.

היזם לבין מועד המכירה לפי סעיף 49לכ"ו, הרי אין כל מניעה שהקרוב ייהנה גם הוא מהפטור לפי הפרק, אף על פי שבמועד זה יש ודאות רבה שהפריקט יצא לפועל, וסביר שהעברה במועד זה נעשתה לצורך תכנון מס. לבסוף, מנוסח הסעיף משתמע כי הקרוב לא יהיה זכאי לקבל את הפטור גם אם מעביר הדירה עצמו היה יכול לקבל את הפטור אילו הוא היה חותם על ההסכם עם היזם (כי מדובר בדירת המגורים היחידה של המעביר בבניין), והרציונל האנטי-טכנוני אינו חל.

כדי לתקן את כלל העיוותים המפורטים בפסקה שלעיל, תוך שמירה על הרציונל של הסעיף, מוצע לקבוע שהתנאי לכך שהפטור לא יחול במכירת הדירה על ידי הקרוב הוא שהמעביר לא היה יכול לקבל את הפטור אילו הוא היה מוכר את הדירה, ושהעברת הדירה נעשתה בתקופה המתחילה 12 חודשים לפני המועד שבו נחתם הסכם מכירה הראשון כאמור בסעיף 49לג על ידי אחד מבעלי הדירות בבניין, וסופה ביום המכירה כאמור בסעיף 49לכ"ו.

יצוין שהוספת ההגדרות "קרוב" ו"שליטה" אינה משנה את הדין הקיים. כיום, לצורך פרשנות מונחים אלה, הסעיף מפנה להגדרות בסעיף 49כב(ב), אך בתיקון שנעשה לאחרונה נמחקו אותן הגדרות מסעיף 49כב(ב) האמור

9. תיקון חוק מיסוי מקרקעין – תחילה ותחולה
- (א) הוראות סעיפים 49(ב) ו-49(א), 49(ב) ו-49(א) לחוק מיסוי מקרקעין, כנוסחם בסעיפים 1(8), 6(8) לחוק זה, יחולו על זכות שנרכשה בעסקה כאמור בסעיפים האמורים, החל מיום התחילה ואילך.
- (ב) הוראות סעיפים 49(ב) ו-49(א), 49(ב) ו-49(א) לחוק מיסוי מקרקעין, כנוסחם בסעיפים 1(8), 2(3) ו-9(9) לחוק זה, יחולו על מכירת זכות במקרקעין, שהעסקה לגביה נעשתה מיום התחילה ואילך.
- (ג) סעיף 49(ד) לחוק מיסוי מקרקעין כנוסחו בסעיף 9(ב) לחוק זה, יחול על העברה של יחידת מגורים לקרוב, שנעשתה מיום התחילה ואילך.
10. תיקון חוק מס ערך מוסף
- בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1976⁶³, בסעיף 31(ב), אחרי "סעיף 49(ב) יבוא "או סעיף 49(ו)1(2)".

סימן ג': שכירות

11. תיקון פקודת מס הכנסה
- בפקודת מס הכנסה⁶⁴ –
- (1) בסעיף 2א64 –
- (א) בהגדרה "הכנסות חריגות", של קרן להשקעות במקרקעין – אחרי פסקה (3) יבוא:
- (4) "הכנסה ממכירת מקרקעין כאמור בפסקה (4) להגדרה "מקרקעין לצורכי דיור להשכרה", ששיעורה הכולל עולה על 10% מכלל הכנסותיה של הקרן בשנת המס";
- (ב) בהגדרה "מכירה למשכיר" במקום "15" יבוא "10";

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 9 מוצע לקבוע הוראות תחילה ותחולה לסעיף החוק המוצע.
- סעיף 9(ג) כמוסבר לעיל, בפרק חמישי 4 לחוק מיסוי וסעיף 10 מקרקעין נקבעו הוראות שונות המגדילות את האפשרויות של דייר קשיש לקבל פטור ממס בעסקאות פינוי ובינוי, באמצעות הרחבת סוגי העסקאות שיחול לגביהן הפטור. הרחבה זו לא נעשתה לגבי עסקאות של חיזוק מבנים מפני רעידות אדמה. כיום, כחלק ממהלך ממשלתי שמבקש להקטין את הפער בין התחדשות עירונית שנעשית במסגרת עסקאות פינוי ובינוי לבין התחדשות עירונית שנעשית במסגרת עסקאות של חיזוק מבנים, מוצע להחיל את ההטבות שניתנו לקשיש בפרק חמישי 4 לחוק מיסוי מקרקעין גם על עסקאות לפי פרק חמישי 5 של אותו החוק.
- סימן ג': שכירות
- במטרה להקל על פעילותן של קרנות להשקעות במקרקעין (בפרק זה – קרנות ריט) להשקיע במקרקעין לצורכי דיור להשכרה, מוצע לבצע כמה תיקוני חקיקה שיסייעו לכדאיות הכלכלית לפעילות קרנות הריט ויסייעו בהסרת חסמים.
- מוצע לקבוע כי הכנסות מ"מכירה למשכיר" כהגדרתו בתיקון זה לא תהווה למעלה מ-10% מכלל הכנסות הקרן להשקעות במקרקעין. אם יעלו ההכנסות ממכירה כאמור, הן יחשבו הכנסות חריגות לעניין הקרן להשקעות במקרקעין.
- פסקת משנה (ב)
- מוצע לקצר את התקופה שבסיומה יתאפשר לקרנות ריט למכור למשכיר את יחידות הדיור להשכרה לטווח ארוך בלי לפגוע בהטבות המס הנלוות לה.
- נכון להיום, מכירת יחידות דיור המיועדות להשכרה המוגדרות "מקרקעין לצורכי דיור להשכרה", בטרם הסתיימה תקופה של 20 שנה לפחות שבה שימשו אותן יחידות הדיור למטרת השכרה למגורים, תחייב את הרוכש בתשלום מס רכישה בשיעור של 15% משווי המכירה של הזכות הנמכרת, אלא אם כן הובטח כי יחידות הדיור יישמשו למטרה של השכרה למגורים בלבד לתקופה של 10 שנים נוספות לפחות.
- במטרה לעודד את סחירות יחידות הדיור המיועדות להשכרה, וזאת בלא פגיעה בהטבות הנלוות לה, מוצע

⁶³ ס"ח התשל"ו, עמ' 52; התשע"ח, עמ' 956.

⁶⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשפ"ג, עמ' 263.

(ג) בהגדרה "מקרקעין לצורכי דיור להשכרה", במקום פסקה (4) יבוא:

"(4) מתקיים לגבי המקרקעין אחד מהתנאים המפורטים להלן, והכול אם אישרה החברה הממשלתית לדיור להשכרה כי יחידות הדיור ישמשו למטרה של השכרה לטווח ארוך בלבד ואם נתנה החברה האמורה בתום כל שנת מס אישור כי כל יחידות הדיור שימשו להשכרה לטווח ארוך כאמור, בשנת המס שחלפה:

(א) נרכשו על ידי קרן להשקעות במקרקעין 20 יחידות דיור למגורים לפחות, במתחם מקרקעין רצוף, או שנבנו 20 יחידות דיור כאמור לפחות עד תום חמש שנים מיום רכישת המקרקעין, ובמקרקעין שהוגשה לגביהם בקשה לתוספת זכויות בתוך שנתיים מיום הרכישה – עד תום שבע שנים;

(ב) נבנו על ידי קרן להשקעות במקרקעין 20 יחידות דיור למגורים לפחות עד תום שבע שנים מיום רכישת המקרקעין בידי הקרן, ובלבד שהמקרקעין נרכשו במכרז שפורסם על ידי המדינה או החברה הממשלתית לדיור להשכרה כשהיא פועלת בשם המדינה, והוכח להנחת דעתו של המנהל, כהגדרתו בחוק מיסוי מקרקעין, שלא היה ניתן להוציא היתר בנייה בתוך תקופה של 36 חודשים מיום רכישת המקרקעין;

(ג) נרכשו על ידי קרן להשקעות במקרקעין 15 יחידות דיור למגורים לפחות, במתחם מקרקעין רצוף, או שנבנו 15 יחידות דיור כאמור לפחות עד תום שבע שנים מיום רכישת המקרקעין, ובלבד שהן מצויות במקרקעין באזור הנגב או הגליל כהגדרתם בחוק הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"ב-1991, ובחוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993, בהתאמה;"

ד ב ר י ה ס ב ר

רכישת המקרקעין לתקופה של 7 שנים מיום הרכישה, וזאת במקום 5 שנים נכון מיום הרכישה נכון להיום. זאת, אם הוכח, להנחת דעתו של המנהל, כהגדרתו בחוק מיסוי מקרקעין, שלא ניתן להוציא היתר בנייה בתוך תקופה של 36 חודשים מיום הרכישה על ידי הקרן;

(2) כדי לעודד שכירות ארוכת טווח והשקעה באזורי הפריפריה מצד קרנות להשקעות במקרקעין, מוצע להקטין את מספר יחידות הדיור המינימלי שקרן להשקעות במקרקעין נדרשת לרכוש (או לבנות) מ־20 יחידות דיור לפחות ל־15 יחידות דיור לפחות, באזור הנגב או הגליל כהגדרתם בחוק הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"ב-1991, ובחוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993, בהתאמה. כל זאת בהתאם לתנאים האמורים בסעיף.

לקצר את התקופה שבסיומה יתאפשר לקרן למכור למשכיר ממשיך בלי שמכירה כאמור תחייב אותו לשלם את שיעורי מס הרכישה הגבוהים, כך שבמקום שיצטרך לחכות תקופה של 15 שנה לפחות, הוא יוכל למכור למשכיר ממשיך אחרי תקופה של 10 שנים לפחות.

פסקת משנה (ג)

במטרה להקל על פעילותן של קרנות להשקעות במקרקעין בתחום של השקעה במקרקעין לצורכי דיור להשכרה, מוצע להוסיף שני מקרים נוספים שבהם מקרקעין מסוימים יוכרו כ"מקרקעין לצורכי דיור להשכרה" לשם קבלת הטבות מכוח פרק שני 1, לחלק ד' לפקודת מס הכנסה. לצורך כך מוצע לבצע את השינויים שלהלן:

(1) להאריך את פרק הזמן הניתן לקרן להשקעות במקרקעין להשלמת בנייה של 20 יחידות דיור ממועד

"(ג) לעניין חישוב ההכנסה מדמי שכירות שהופקה על ידי היחיד מהשכרת דירתו היחידה, רשאי היחיד לנכות מהכנסתו כאמור את סכום דמי השכירות המוטבים ששילם באותה שנה, עד לסכום הכנסתו מדמי שכירות באותה שנה או עד לסכום של 90 אלף שקלים חדשים בשנה, לפי הנמוך, ובלבד שהתשלום ששילם, או חלקו, לא נדרש בניכוי בחישוב הכנסתו החייבת של היחיד או אדם אחר; לעניין סעיף זה –

- (1) "דמי שכירות מוטבים" – דמי שכירות בעד דירה בישראל ששכר המשלם למגוריו, או, אם היה המשלם קשיש, תשלום שנתי ששולם בעד החזקת המשלם או בן זוגו המתגורר עימו בבית אבות כהגדרתו בסעיף 9(25) בשנת המס, ובלבד שדמי השכירות או התשלום השנתי, לפי העניין, לא שולמו לקרובו כהגדרתו בפסקאות (1) או (2) להגדרה "קרוב" בסעיף 88;89
- (2) "דירה יחידה" – כהגדרתה בסעיף 9(ג1)(4) לחוק מיסוי מקרקעין;
- (3) יראו כתשלום ששילם יחיד או כהכנסת היחיד גם תשלום או הכנסה, לפי העניין, של בן זוגו המתגורר עימו או של ילדו עד גיל שמונה עשרה המתגורר עימו, ויראו יחיד ובן זוגו כאמור, וילדיהם שטרם מלאו להם 18 שנים, כבעלים אחד; לעניין זה, "בן זוג" – כמשמעותו בחוק מיסוי מקרקעין";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 11(2) ו-12(א)

ההטבה המוצעת תינתן רק למי שמשלם מס לפי סעיף 122 לפקודה, קרי מס בשיעור של 10% בלא זכאות לנכות פחת או הפחתה אחרת בשל הדירה, או הוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה מדמי השכירות, או זכאות לקבלת קיזוז, זיכוי או פטור מההכנסה מדמי השכירות או מהמס החל עליה. כמו כן, לפי הוראת סעיף קטן (ג), אשר תחול גם בהקשר זה, לעניין חישוב מס השבח החל במכירת הדירה, ייווסף לשווי המכירה הסכום המרבי של הפחת או ההפחתה שהיה ניתן לנכותו לפי כל דין.

לבסוף, מוצע לקבוע שייראו כתשלום ששילם יחיד או כהכנסת היחיד גם תשלום או הכנסה, לפי העניין, של בן זוגו, לרבות מי שידוע בציבור כבן זוגו, המתגורר עימו, או של ילדו עד גיל שמונה עשרה המתגורר עימו. הוראה זו תאפשר מצד אחד, למנוע פיצולים מלאכותיים של ההכנסות בין חברי התא המשפחתי לצורך התגברות על הגבלות הסכומים המפורטים בסעיף, ומצד שני, היא תאפשר לבן זוג אחד לקבל את ההטבה על דמי השכירות ששולמו לו בעד שכירת הדירה המושכרת, גם אם מבחינה פורמלית בן הזוג השני הוא שמשלם את דמי השכירות על הדירה שאותה הם שוכרים.

מוצע שתיקון זה יחול החל משנת המס 2023.

כדי להקל על בעלים שיש לו דירה יחידה שאותה הוא משכיר (להלן – הדירה המושכרת), שבאותה תקופה הוא משלם דמי שכירות לצורך שכירת דירת מגורים אחרת למגוריו או שמשלם תשלום בעד מגוריו בבית אבות (להלן – הוצאות שכירות), מוצע לקבוע אפשרות לנכות מהכנסות השכירות המתקבלות מהשכרת הדירה המושכרת את הוצאות השכירות שהוא משלם, אף על פי שאלה הוצאות פרטיות אשר אינן אמורות להיות מנוכות לפי עקרונות מס ההכנסה הרגילים. ההטבה המוצעת נועדה להקל על מי שיש לו דירה יחידה, אשר מעדיף, משקוליו, לגור בדירת מגורים אחרת או, אם מדובר באדם קשיש, לגור בבית אבות.

מוצע לגדר את ההטבה כך שאותו יחיד יוכל לנכות מהכנסתו מהשכרת הדירה את דמי השכירות ששילם, עד לגובה של תשעים אלף שקלים חדשים בשנה, כדי להגביל את מידת הרגרסיביות של ההטבה. כמו כן, מובהר בנוסח הסעיף, שאם התשלומים ששילם עולים על דמי השכירות שקיבל, לא ייווצר ליחיד הפסד אשר יהיה ניתן לניצול בשנים הבאות, שכן, כאמור, מדובר בתשלום שהוא במהותו בעבור צריכת שירותי דיור שנחשבת להוצאה פרטית.

(3) אחרי סעיף 134א יבוא:

“חובת דיווח 134א. (א) על אף ההוראות לפי סעיף 134א(4), יחיד שהייתה לו בשנת המס הכנסה של דמי שכירות כהגדרתם בחוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התש”ך–1990⁶⁵, בסכום שאינו עולה על סכום התקרה כמשמעותו בסעיף 2 לחוק האמור, יהיה חייב להגיש דוח לפי סעיף 131, אלא אם כן הגיש למנהל או לפקיד השומה, עד יום 30 באפריל של שנת המס העוקבת לשנת הפקת ההכנסה, הצהרה ערוכה לפי טופס שיקבע המנהל, שבה פרטי הדירות שהשכיר וסכום דמי השכירות ששולמו לו והתקיימו לגבי התנאים שנקבעו לפי סעיף 134א.

(ב) הצהרה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש באופן מקוון במערכת שיפתח המנהל לצורך כך; ואולם יחיד אשר נולד לפני שנת 1955 יהיה רשאי להגיש את הדיווח גם באופן שאינו מקוון.”

פקודת מס הכנסה 12. (א) סעיף 122 לפקודת מס הכנסה, כנוסחו בסעיף 11(2) לחוק זה, יחול לגבי הכנסת שכירות שהתקבלה מתחילת שנת המס 2023 ואילך.

(ב) סעיף 134א1 לפקודת מס הכנסה, כנוסחו בסעיף 11(3) לחוק זה, יחול על הצהרה שיש להגיש לגבי דמי שכירות שהתקבלו בשל השכרת דירה בשנת המס 2023 ואילך.

(ג) על הפרת חובת הגשת דוח לפי סעיף 131 לפקודת מס הכנסה שבוצעה במשך שנה מיום תחילתו של חוק זה, בידי יחיד שלולא הוראות סעיף 134א1 כנוסחו בסעיף 11(3) לחוק זה היה פטור מהגשת הדוח, לא יינקטו פעולות אכיפה אלא אם כן התרה בו פקיד השומה בכתב, כי עליו להגיש את הדוח כנדרש בתוך 60 ימים ואם לא יעשה כן יינקטו נגדו פעולות אכיפה, והוא לא הגיש את הדוח בתוך 60 הימים האמורים.

ד ב ר י ה ס ב ר

שלעיל ולצורך הגברת האכיפה מוצע להחיל את כלל הדיווח גם על הכנסות פטורות. כדי להקל על הציבור מוצע לקבוע חובת דיווח פשוטה ומקוונת שכוללת רק פרטים לגבי הדירה וגובה דמי השכירות ששולמו בשנה הקודמת. נוסף על כך, מוצע לאפשר למי שנולד לפני שנת 1955 דיווח ידני פשוט שאינו דורש אוריינות טכנולוגית.

מוצע שתיוקן זה יחול החל משנת 2024 שבה ידווחו הכנסות שהתקבלו החל משנת המס 2023.

בשים לב לכך שהשינוי המוצע בסעיף זה יחול על כלל הציבור, שלחלקו אין ממשקים שוטפים עם רשות המסים, מוצע לאפשר “תקופת ביניים” שבה האכיפה תינקט רק כנגד מי שקיבל התראה בכתב ושב וביצע את ההתנהגות האסורה (לא דיווח). על כן, מוצע לתקן את פקודת מס הכנסה כך שייקבע כי בשנת המס הראשונה שבה חלה חובת הדיווח, לא יינקטו אמצעי אכיפה בשל אי-דיווח על דמי שכירות מתחת לתקרה, אלא אם כן המפר קיבל על כך התראה בכתב, ולאחריה לא דיווח כנדרש.

סעיפים 11(3) ו-12(ב) ו-(ג)

חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התש”ך–1990, פטור הכנסות מהשכרת דירת מגורים עד לגובה התקרה הקבועה באותו חוק. נוסף על כך בהתאם לתקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון), התשמ”ח–1988, מי שהכנסתו מהשכרת דירת מגורים נמוכה מהתקרה אינו נדרש לדווח על ההכנסה שלו משכר הדירה. כלל (למעט מי שחייב בהגשת דוח שנתי מסיבות אחרות). לפי ההערות, בעלי דירה רבים נהנים מהכנסה אשר אינה אמורה להיות פטורה לפי החוק, אך מסיבות שונות הם אינם מדווחים על כך ויש פערי גבייה להכנסות המדינה של עשרות מיליוני שקלים חדשים. החלת חובת דיווח תקשה את המשך העלמות המס, שכן ההנחה היא כי בעלי הכנסה משכר דירה יימנעו מהצהרה כוזבת לרשויות המס בדבר גובה ההכנסה שלהם ממקור זה.

יובהר כי ככלל כל אדם מחויב לדווח על כלל הכנסותיו לרשויות המס אם לא נוכח מהן מס במקור בשיעור המרבי, ואילו הפטור מדיווח מהווה חריג לכלל. לנוכח הנתונים

⁶⁵ ס”ח התש”ך, עמ’ 148.

13. בחוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התש"ן-1990⁶⁶ –

(1) בסעיף 2(א), במקום הסכום האמור בו, יבוא "5,470";

(2) סעיף 4 – בטל.

ד ב ר י ה ס ב ר

המתקבלת מדירות כאמור, מייצר עודף ביקושים לרכישת דירות להשקעה, בשל פערי המיסוי אל מול מסלולי השקעה אחרים שבהן התשואה חייבת במס מלא. מחקר מקיף שביצע ה־OECD חזק עמדה זו וקבע כי הפטור בישראל מביא להשפעות שליליות על שוק הדיור בכלל ועל שוק השכירות בפרט והמליץ לבטלו.

בהתחשב בהשלכות הבעייתיות של הפטור ממס כאמור, הגדלת הפטור מדי שנה, באמצעות מנגנון של הצמדת תקרת הפטור, אינה רצויה, ומוצע לבטל את מנגנון ההצמדה כאמור. בעקבות התיקון, בתחילת שנת 2024 לא יתעדכן הסכום הקבוע בחוק מס הכנסה, וגובה הכנסות דמי השכירות החודשי הפטור ממס לפי חוק מס הכנסה ימשיך לעמוד על סכום של 5,470 שקלים חדשים גם בשנת המס האמורה ואילך.

סעיף 13 לפי סעיף 2 לחוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התש"ן-1990 (להלן – חוק מס הכנסה), יחיד שהייתה לו בשנת המס הכנסה של דמי שכירות, יהיה פטור ממס על הכנסה זו, ובלבד שלא הייתה לו הכנסה מהשכרת דירות מגורים בסכום כולל העולה על הסכום האמור בו (להלן – התקרה). לפי סעיף 4 לחוק האמור, התקרה מתואמת מדי שנה לפי שיעור עליית המדד בשנת המס הקודמת, ולכן עומדת כיום על סכום של 5,470 שקלים חדשים (נכון לשנת 2023).

מוצע לבטל את סעיף 4 לחוק מס הכנסה כך שתבוטל ההצמדה של תקרת הפטור. לפטור ממס על הכנסות מהשכרת דירות מגורים, עלות פיסקלית גבוהה, ותוצאות רגריביות המיטיבות עם מרובי נכסים. נוסף על כך, מתן פטור ממס על דמי שכירות, שהן למעשה התשואה

⁶⁶ ס"ח התש"ן, עמ' 148.

תיקון חוק מס ערך מוסף 14. בסעיף 31 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975⁶⁷, אחרי סעיף קטן (א1) יבוא:

"(ב1) מכירת מקרקעין לצורכי דיור להשכרה על ידי קרן להשקעות במקרקעין, ובלבד ששימשו לצורכי השכרה במשך חמש שנים לפחות בהתאם להוראות ולתנאים שנקבעו לפי חלק ד', פרק שני 1 לפקודת מס הכנסה, ושההכנסה ממכירתם לא הייתה הכנסה חריגה; לעניין זה, "מקרקעין לצורכי דיור להשכרה", "קרן להשקעות במקרקעין" ו"הכנסה חריגה" – כהגדרתם בסעיף 2א64 לפקודת מס הכנסה."

ד ב ר י ה ס ב ר

השכירו את הבניין בהתאם לתנאים האמורים לפי חלק ד', פרק שני 1 לפקודת מס הכנסה.

סעיף 14 מוצע לתקן את חוק מס ערך מוסף כך שיינתן לקרנות ריט פטור מתשלום מס ערך מוסף על הכנסותיהן ממכירת בניין להשכרה למגורים, ובלבד שהן

⁶⁷ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

פרק ה': ביטוח לאומי

תיקון חוק הביטוח הלאומי 15. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח חדש], התשנ"ה-1995⁶⁸ (בפרק זה – חוק הביטוח הלאומי) –

(1) בסעיף 32 –

(א) בפסקה (6), במקום "58.67" יבוא "58.82";

(ב) בפסקה (7), במקום "61.12" יבוא "59.76";

(2) במקום סעיף 149 יבוא:

"חוב מעסיק
בתשלום בשל
פגיעה בעבודה

149.א. (א) בסעיף זה –

"הכנסה חודשית" – ההכנסה של העובד המשמשת יסוד

לחישוב דמי ביטוח לפי פרק ט"ו;

"עובד" – לרבות מי שחלות עליו הוראות סעיף 344א או 378א,

ולמעט כל אחד מאלה:

(1) מי שחל עליו פרק י"ג;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 15(1)

ובשנת 2022 עמדה על כ-5.7 מיליארד שקלים חדשים; ובצירוף תשלומי (דמי פגיעה) בסך של 7.2 מיליארד שקלים חדשים. כך רק עבור שנת 2023, המשיך מגמה זוהי יוביל לגידול של 5% נוספים וישית עלות של כ-360 מיליון שקלים חדשים נוספים.

מוצע לעדכן את גובה הקצבות אוצר המדינה למוסד הביטוח לאומי, בהתאם לתיקונים המוצעים בטיטוה זו.

סעיף 15(2) ו-20(א)

כדי להתמודד עם תופעה זו, הממשלה החליטה במסגרת החלטה מס' 3382 מיום כ"ד בטבת התשע"ח (11 בינואר 2018) לתקן את חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (בפרק זה – חוק הביטוח הלאומי) כך שמעסיק במשק ישלם בעבור עובד, נוסף על תשלום דמי הביטוח הלאומי הרגילים, גם תשלום בגין הסיכון לתאונות עבודה, באופן דיפרנציאלי, אשר עומד לכל הפחות על 0.1% מהכנסתו של העובד, בהתאם לרמת הסיכון ולהיקף הפגיעות בעבודה אצל המעסיק בעבר. החוק תוקן בהתאם בהוראת שעה, שנכנסה לתוקף בשנת 2018 וצפויה לפקוע בסוף שנת 2023, כך שצפויה הפסקת התשלום האמור בסך של 0.1% משכרו של העובד, כאשר במקביל הגידול השנתי בסך תשלומי הגמלה צפוי להמשיך ולגדול.

ניסיונות לשיקוף עלויות הפגיעה באמצעות גבייה דיפרנציאלית בהתאם לרמת הסיכון ולהיקף הפגיעות אצל המעסיק בעבר לא צלחו מטעמים שונים, מהותיים ותפעוליים. משום כך מכוח התיקון האמור לחוק הביטוח הלאומי, נעשתה גבייה מינימלית מכלל המעסיקים במשק בשיעור המינימלי של 0.1%, ולא מעבר לכך. יצוין להשלמת התמונה כי קיימת סמכות בחוק הביטוח הלאומי להפחית בתקנות את השיעור המינימלי האמור אף מתחת ל-0.1%, לאחר בחינה של רמת סיכון אצל מעסיק מסוג מסוים. עם זאת, סמכות זו לא הופעלה, בין השאר בשל הקשיים האמוריים.

על פי נתוני הביטוח הלאומי, כ-74,000 עובדים נפגעים בשנה בממוצע בתאונות עבודה ומוכרים כנפגעי עבודה על ידי הביטוח הלאומי. בשנים 2019 עד 2021, כ-1.5% מהמועסקים במשק נפגעו מדי שנה בתאונות עבודה שדווחה לביטוח הלאומי. כ-21,000 נפגעי עבודה מדי שנה מצטרפים למעגל מקבלי קצבת נכות או קבלת מענק חד-פעמי בשל תאונת העבודה. בשנים האחרונות כ-50 עובדים נהרגים מדי שנה בתאונות עבודה, כאשר כמחצית מהנהרגים הם מענף הבניין.

נושא תאונות העבודה בישראל נדון בשנים האחרונות בהרחבה בוועדה הציבורית לקידום הבטיחות בעבודה והבריאות התעסוקתית במדינת ישראל (ועדת אדם) שפורסם בשנת 2014 וברוך מבקר המדינה מס' 166 שפורסם בשנת 2016, ומהם עלה כי למעסיקים במשק לא קיימים תמריצים כלכליים חזקים להגברת הבטיחות בעבודה.

כמו כן, בחינת ההוצאה בשל גמלאות הנכות שמקורה בנפגעי עבודה, הן בגין פגיעות חדשות והן בגין החמרה של פגיעות ישנות, מראה כי חל גידול ממוצע בהוצאה האמורה של כ-7% בשנה בין השנים 2012 עד 2022, למעט בשנת 2020 עם פרוץ מגפת הקורונה, אז עמד הגידול על 11.5%, עקב שינוי במדיניות מתן הזכאות לקצבה. בחמש השנים האחרונות הגידול הממוצע עמד על כ-5% בשנה (למעט בשנת 2020). כך בשנת 2012 ההוצאה בשל גמלת נכות מעבודה, עמדה על כ-2.6 מיליארד שקלים חדשים,

⁶⁸ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשפ"ב, עמ' 858.

(2) עובד המועסק בידי יחיד שלא לצורך עסקו או משלח ידו של אותו יחיד.

(ב) מעסיק חייב לשלם בעד עובדו, נוסף על דמי הביטוח לפי חוק זה, תשלום בשיעורים המפורטים להלן מהכנסתו החודשית של העובד:

(1) משנת 2024 ועד לסוף שנת 2027 – 0.1%;

(2) משנת 2028 עד לסוף שנת 2031 – 0.15%;

(3) משנת 2032 ואילך – 0.2%.

(ג) על תשלום לפי סעיף זה יחולו ההוראות החלות על דמי ביטוח לפי חוק זה, בשינויים המחויבים.

(ד) מעסיק לא יהיה רשאי לנכות את התשלום לפי סעיף זה, כולו או חלקו, משכרו של העובד;

(3) בסעיף 180, בהגדרה "שכר עבודה", אחרי "תגמול לפי פרק י"ב" יבוא "אך לא יותר מהסכום הבסיסי כפול חמש";

ד ב ר י ה ס ב ר

בעת חקיקת חוק חדלות פירעון נקבע ההסדר האמור כהוראת שעה על מנת לוודא כי הסדר זה לא ינוצל לרעה וכן כדי לבחון את עלותו התקציבית הפוטנציאלית. בתקופה שחלפה מיום כניסת הוראת השעה לתוקף מצא המוסד לביטוח לאומי כי היקף ההליכים לשיקום כלכלי לא עלה לעומת המצב שקדם לתיקון ונראה כי ביצוע התשלום על ידי המוסד לביטוח לאומי בשלב מקדמי של ההליך סייע לעובדים לשמר את מקום עבודתם ולקבל החלטה לעניין המשך העסקתם בלי לחשוש לזכויותיהם.

כמו כן, החשש שמא ההסדר ינוצל לרעה הופחת במידה רבה לנוכח קיומם של הסדרים הקובעים כי הזכאות לגמלה מתגבשת רק בנסיבות של הליך בפיקוח בית משפט שבמסגרתו מתמנה נאמן אובייקטיבי, שהוא גורם חיצוני לתאגיד ובלתי תלוי בו אשר החוק מקנה לו סמכויות פיקוח ובקרה על התאגיד לשם יישום ההליכי חדלות הפירעון בעניינו, וכמו כן קיומו של ההסדר המעניק למוסד מעמד מיוחד של "אסיפת סוג" לצורך אישור תוכנית שיקום כלכלי לפי הוראות סעיף 84 לחוק חדלות פירעון.

מוצע לקבוע את ההסדר שהיה קבוע בהוראת השעה בחוק חדלות פירעון, לרבות הסייגים והאיוזנים שנקבעו בו לשם צמצום החשש מפני שימוש לרעה בו, כהסדר של קבע בחוק הביטוח הלאומי ובשינויים מסוימים, כפי שיפורטו להלן.

לסעיף 15(3)

מוצע לקבוע את התיקון שנכלל בהוראת השעה בחוק חדלות פירעון לסעיף 180 לחוק הביטוח הלאומי, כהסדר של קבע, וכך, להגביל את גובה הגמלה החודשית בשל אי-תשלום שכר עבודה ורכיביו לעובד, לסך השווה לחמש פעמים הסכום הבסיסי וזאת בדומה לשאר הגמלאות

כעת, מוצע לבטל את מנגנון התשלום הדיפרנציאלי בהתאם לרמת הסיכון, ולהגדיל בהתאם את דמי הביטוח המשולמים בגין כל עובה, כך שסך הגבייה הכוללת לא ישתנה ויהפוך לקבוע. זאת, מכיוון שעדיין קיימת הצדקה לגביית דמי הביטוח הלאומי בשיעור הקיים, בשל הצורך להפנמת העלויות המשקיות הנגרמות בשל תשלומי גמלאות בשל תאונות עבודה. לכן, מוצע לבטל את הוראת השעה ולקבוע את חובת התשלום הנוסף בשיעור 0.1% כהוראת קבע, באופן שישקף נכונה את העלויות בעבור תשלום גמלה זו. בהמשך לכך, לנוכח הגידול בהוצאה הנובעת מהקצבה לאורך השנים, ולנוכח הגידול העתידי הצפוי בה, מוצע להגדיל את הגבייה בשנים הבאות.

סעיפים 3(15) עד (5), 18 ו-20(ב)

בסעיף 377 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (בפרק זה – חוק חדלות פירעון), נקבעה הוראת שעה שלפיה תקום זכאות לגמלה לפי פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי, אף לעובדים של תאגיד שניתן בעניינו צו לפתיחת הליכים אשר במסגרתו בית המשפט הורה על הפעלת התאגיד לשם שיקומו הכלכלי (בפרק זה – הוראת השעה בחוק חדלות פירעון). זאת חלף ההוראה אשר הייתה קיימת עד אז לפיה עובדי תאגיד היו זכאים לגמלה לפי פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי רק אם ניתן צו בית משפט שהורה על פירוקו של התאגיד. חוק חדלות פירעון נכנס לתוקף ביום ט"ו באלול התשע"ט (15 בספטמבר 2019) ונקבע בו כי הוראת השעה האמורה תעמוד בתוקפה משך שלוש שנים מיום תחילת החוק, קרי עד יום י"ט באלול התשפ"ב (15 בספטמבר 2022). נוכח התפורות הכנסת ה-24 ביום א' בתמוז התשפ"ב (30 ביוני 2022), הוארך תוקפה של הוראת השעה מכוח הוראות סעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, עד יום כ"ד בשבט התשפ"ג (15 בפברואר 2023).

(א) בפסקה (א1), המילים "שבו או אחריהם הורה בית המשפט על פירוק התאגיד" – יימחקו;

(ב) אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) צו פירוק חברה לתועלת הציבור כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999⁶⁹, שניתן לפי סעיף 257(4) לפקודת החברות";

(5) בסעיף 183, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא הורה בית המשפט בצו לפתיחת הליכים לפי פרק ד' לחלק ב' לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, על פירוק התאגיד –

(1) לא ישולם חוב שכר העבודה כאמור בסעיף קטן (א) בעד תקופה שלפני חמשת החודשים שקדמו בתכוף למועד מתן הצו;

(2) סכום פיצויי הפיטורים וכן כל סכום מחוב שכר העבודה שמקורו בזכויות הנובעות מסיום יחסי עבודה ישולם לפי הוראות סעיף קטן (א) רק אם לאחר אישור התוכנית לשיקום כלכלי על ידי בית המשפט לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי או לאחר אישור מכירת פעילותו העסקית של התאגיד לשם שיקומו הכלכלי על ידי בית המשפט לפי החוק האמור, לא המשיך העובד לעבוד אצל מעסיק שמתקיים לגביו אחד מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

פירעון, מוצע להפוך להוראה קבועה את תיקון סעיף 183 לחוק הביטוח הלאומי, המסייג את הזכאות לגמלה בנסיבות של הליך שיקום כלכלי בכמה היבטים, כלהלן:

ראשית, הזכאות לגמלה תהיה מותנית כאמור בקיומו של הליך חדלות פירעון בפיקוח בית המשפט, אשר במסגרתו ניתן צו על ידי בית המשפט להפעלתו של התאגיד שבו מועסק העובד המבוטח לשם שיקומו הכלכלי. במסגרת הליכים אלה, מתמנה נאמן אובייקטיבי, היצוני לתאגיד ובלתי תלוי בו ובבעלי העניין בו, שהחוק הקנה לו סמכויות של בדיקה, פיקוח וניהול נרחבות לשם יישום הליכי השיקום הכלכלי בעניינו של התאגיד. שנית, במסגרת הגמלה לא ישולם לעובד חוב שכר העבודה שהמעסיק חייב לו בעד התקופה שלפני חמשת החודשים שקדמו בתכוף למועד מתן הצו לפתיחת ההליכים בעניינו של המעסיק. שלישית, ביחס לעובד של תאגיד שאושרה לגביו תוכנית לשיקום כלכלי או נמכרה פעילותו העסקית, הזכאות של העובד לגמלה בשל זכויות הנובעות מסיום יחסי עבודה מותנית בעמידתו בתנאים המוצעים. במסגרת ההוראות לעניין זה מוצע לקבוע, כמפורט בטיטת החוק, כי המשך העסקה בתאגיד שמתקיים בו אחד מהמקרים שמפורטים שם, לא יזכה בגמלה לפי הוראות פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי, זאת משום שאין הצדקה לכך שעובד שהעסקתו נמשכת באחת הדרכים האמורות יקבל תשלום מהמוסד לביטוח לאומי בעבור זכויות הנובעות מסיום יחסי העבודה.

מחליפות השכר בחוק הביטוח הלאומי. הסדר זה יחול על הזכאות של עובדים לגמלה הן בהליכי שיקום כלכלי של המעסיק והן ביתר ההליכים המזכים בגמלה לפי פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי.

לסעיף 15(4)

מוצע להפוך להוראה קבועה את תיקון סעיף 182(א1) לחוק הביטוח הלאומי שהיה קבוע בהוראת השעה בחוק חדלות פירעון, המקנה לעובדי תאגיד זכאות לגמלה אף בנסיבות בהן ניתן בעניינו של התאגיד צו לפתיחת הליכי חדלות פירעון המורה על הפעלת התאגיד לשם שיקומו הכלכלי. נוסף על כך בסעיף 182 לחוק הביטוח הלאומי קבועה רשימה של צווים, הנוגעים להליכי חדלות פירעון ולהליכי פירוק, אשר אם יינתנו בעניינו של מעבידו של עובד מבוטח, יהיה העובד המבוטח זכאי לגמלה לפי פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי. עקב טעות לא נכללו ברשימה זו גם צווים שעניינם פירוק מפאת חדלות פירעון של חברות לתועלת הציבור. הוספת צווי פירוק עקב חדלות פירעון בעניינם של תאגידים אלה, תאפשר לעובדיהם זכאות לגמלה מכוח פרק ח', אם אלה יגיעו לחדלות פירעון, בדומה להסדר שקיים לגבי עובדי עמותות.

לסעיף 15(5)

לנוכח ההבדלים המהותיים בין הליכי שיקום כלכלי לבין הליכי פירוק (כפי שנסקרו בהרחבה בע"א 110/08 המוסד לביטוח לאומי נ' ר"ח טרבלסי ועו"ד נס (נבו, 28.1.2014)), ובדומה להסדר שהיה קבוע בהוראת השעה בחוק חדלות

⁶⁹ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189.

(א) הוא התאגיד שלגביו אושרה התוכנית לשיקום כלכלי או אושרה מכירת פעילותו העסקית;

(ב) הוא התאגיד שלו נמכרה הפעילות העסקית של תאגיד כאמור בפסקת משנה (א);

(ג) הוא בעל שליטה באחד מהתאגידים האמורים בפסקאות משנה (א) ו-(ב), או שאחד מהם הוא בעל שליטה בו;

(ד) הוא תאגיד אשר הוא ואחד מהתאגידים שבפסקאות משנה (א) או (ב), נמצאים בשליטת אותו בעל שליטה.

לעניין סעיף זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.⁷⁰

(ג) אין בהוראות סעיף קטן (ב) כדי לגרוע מזכותו של העובד לקבל תמורה נוספת במסגרת התוכנית לשיקום כלכלי לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי⁷¹;

(6) בסעיף 195, בהגדרה "הכנסה מעבודה או ממסלח יד", בסופה יבוא "ולעניין סעיפים 200, 201 ו-202 – גם הכנסה מדמי אבטלה כהגדרתם בסעיף 158";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 15(6), (8) ו-(9), 16(2) ו-20(ג)

לסעיף 18

על רקע התפשטות נגיף הקורונה החדש בישראל והמשבר הכלכלי שבעקבותיו אשר הביא לשיעורי אבטלה בהיקפים משמעותיים וגדולים, נערכו מספר תיקונים בחוק הביטוח הלאומי שהרחיבו את עילות הזכאות לקבלת דמי אבטלה, וכך הורחב באופן משמעותי היקף הזכאים לקבלת דמי אבטלה.

לצד האמור, נקבע בהוראת שעה, במסגרת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 225 והוראת שעה), התשפ"א-2021 (בפרק זה – תיקון מס' 225), כי יראו את דמי האבטלה כהכנסה מעבודה או ממסלח יד לעניין חוק הביטוח הלאומי, בעבור קצבאות נכות כללית, אורח ותיק ושאיירים, וכן יראו אותם כתגמול לעניין חוק הבטחת הכנסה בעבור קצבת הבטחת הכנסה ודמי מזונות. בהתאם לכך, הכנסה שמקורה בדמי אבטלה, תובא בחשבון כהכנסה בעבודה.

מוצע כעת לעגן הוראות אלה כהוראות קבע בחוק הביטוח הלאומי ובחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1981 (בפרק זה – חוק הבטחת הכנסה). במסגרת תיקון מס' 225 נקבע כי הוראת השעה תחול על גמלאות המשתלמות בעד התקופה שעד יום כ"ז בטבת התשפ"ב (31 בדצמבר 2022). בהתאם לסעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, הוארכה הוראת השעה כאמור עד יום כ"ד בשבט התשפ"ג (15 בפברואר 2023). נוכח זאת, וכדי לשמר את רציפות מתן ההטבה המוצעת, מוצע בסעיף 20(ג) לקבוע כי יום תחילתם של סעיפים 195, 238 ו-320 לחוק הביטוח הלאומי וסעיף 102(ג) לחוק הבטחת הכנסה, כנוסחם בחוק זה, יהיה ביום כ"ה בשבט התשפ"ג (16 בפברואר 2023).

מוצע לתקן את סעיף 84 לחוק חדלות פירעון ולקבוע בהסדר קבוע את מעמדו המיוחד של המוסד לביטוח לאומי כ"אסיפת סוג" כמשמעותה באותו סעיף, לעניין אישור תכנית לשיקום כלכלי של תאגיד, כפי שהיה קבוע בהוראת השעה בחוק חדלות פירעון. לפי ההסדר המוצע, מקום שהמוסד לביטוח לאומי שילם לעובד גמלה לפי פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי ותוצאה מכך נכנסו בנעליו של העובד כנושה של המעסיק, אזי מעמדו של המוסד לביטוח לאומי בהצבעה על התכנית לשיקום כלכלי בעניינו של התאגיד המעסיק יהיה כ"אסיפת סוג" נפרדת. משמעות הדבר הינה כי כחלק מעריכת הסדרי נושים במסגרת תכנית לשיקום כלכלי של תאגיד יינתן למוסד לביטוח לאומי, כנושה ייחודי אשר נכנס בנעליו העובדים בעקבות תשלום הגמלה, מעמד מיוחד שיאפשר לו למנוע את אישורן של תכניות לשיקום כלכלי שיש חשש כי נעשה בהן ניצול לרעה של עצם הזכאות לגמלה לפי פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי.

לסעיף 20(ב)

מוצע לקבוע כי הוראות סעיפים 180, 182 ו-183 לחוק הביטוח הלאומי וסעיף 84 לחוק חדלות פירעון, כנוסחם בחוק המוצע, יחולו על גמלאות המשתלמות בעד התקופה שמיום תחילתו של חוק זה ואילך. היות ותקופת הוראת השעה בחוק חדלות פירעון הסתיימה ביום כ"ד בשבט התשפ"ג (15 בפברואר 2023) וכדי לגשר על המועדים שבין יום זה ועד ליום התחילה של החוק המוצע – י"ב בסיוון התשפ"ג (1 ביוני 2023), תוגש בתקופה הקרובה הצעת חוק לקביעת הוראת שעה אשר תחיל את ההוראות אשר מוצעות כהוראות קבע בהצעה זו גם לגבי התקופה שבין יום כ"ה בשבט התשפ"ג (16 בפברואר 2023) ליום י"א בסיוון התשפ"ג (31 במאי 2023).

⁷⁰ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

(7) בסעיף 202(ב)3, בסופו יבוא "ובלבד שלא יובא בחשבון לעניין הכנסתו האמורה סכום השווה ל-11.37% מהשכר הממוצע";

(8) בסעיף 238, בהגדרה "הכנסה", בסופה יבוא "ויראו הכנסה מדמי אבטלה, כהגדרתם בסעיף 158, כהכנסה מעבודה או ממשלח יד";

(9) בסעיף 320(ח), המילים "לדמי אבטלה או" – יימחקו.

16. בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980⁷¹ (בפרק זה – חוק הבטחת הכנסה) –

(1) בסעיף 12(א), בפסקה (2), בסופה יבוא "ולעניין הורה עצמאי – סכום כמפורט להלן, לפי העניין (בפרק זה – סכום הניכוי להורה עצמאי):

(א) לעניין חלק ההכנסה מתגמול וכן מהמקורות המפורטים בסעיפים (1) ו-(2) לפקודה (בפסקה זו – הכנסה מתגמול ומעבודה) עד ל-33.81% מהשכר הממוצע – סכום השווה ל-75% מההכנסה מתגמול ומעבודה לאחר שנוכה ממנה הסכום האמור בפסקה (1);

(ב) לעניין חלק ההכנסה מתגמול ומעבודה העולה על 33.81% מהשכר הממוצע – סכום השווה ל-40% מההכנסה מתגמול ומעבודה";

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 16(1), (3) ו-(4), 17 ו-20(ד) עד (ה)

סעיף 15(7) ו-20(ג)

חוק הבטחת הכנסה, נחקק במטרה לספק "רשת ביטחון" סוציאלית לתושב שאין בידו די אמצעים כדי מחייתו, באמצעות מתן גמלת הבטחת הכנסה, בתנאים ובשיעורים המפורטים בו.

סעיפים 2 עד 4 לחוק הבטחת הכנסה קובעים את תנאי הזכאות ואת הסייגים לקבלת גמלת הבטחת הכנסה וסעיף 5 לחוק הבטחת הכנסה קובע את שיעור הגמלה, בין השאר, בהתחשב בהכנסות שיש לזכאי. סעיפים 12, 12א ו-12ב לחוק הבטחת הכנסה קובעים כללים בדבר חישוב הכנסה שמקורה בעבודה לצורך חישוב שיעור גמלת הבטחת הכנסה, וזאת בכפוף להוראות סעיף 5 לחוק הבטחת הכנסה.

הזכאות לגמלת הבטחת הכנסה ותשלום מוזנות לפי חוק המוזנות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972 (בפרק זה – חוק המוזנות), מוגבלת לסכומי השתכרות נמוכים יחסית, ומקוזזת באופן הדרגתי מהכנסתם של הזכאים לגמלה כדי לתמרץ אותם להשתלב בשוק התעסוקה ועל ידי כך לצאת ממעגל העוני.

במטרה לעודד עבודה בשכר גבוה יותר ויציאה לעבודה של הורה עצמאי, נקבע בחוק הבטחת הכנסה (הוראת שעה ותיקוני חקיקה), התשע"ו-2016 (בפרק זה – הוראת שעה בחוק הבטחת הכנסה), הסדר מקל לעניין

בהתאם לסעיף 202(ב)3 לחוק הביטוח הלאומי, מבטוח שהוא נכה כללי שזכאי לקצבה ולתוספת בעבור תלויים, ויש לו הכנסה שאינה מעבודה או ממשלח יד, תקווז ההכנסה כאמור מן הקצבה שלה הוא זכאי בעד תוספת התלויים. כדי להגדיל את ההכנסה של נכה כללי אשר יש לו תלויים, הוספה הוראת שעה בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (בפרק זה – חוק ההתייעלות הכלכלית 2021), שקבעה כי הכנסה שלא מעבודה או ממשלח יד, בסכום ששווה ל-11.37% מהשכר הממוצע במשק (דיסריגארד), לא תובא בחשבון הכנסותיו של נכה כללי. הוראה זו נקבעה עד ליום כ"ז בטבת התשפ"ב (31 בדצמבר 2022). בהתאם לסעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, האורכה הוראת השעה כאמור עד ליום כ"ד בשבט התשפ"ג (15 בפברואר 2023).

כעת מוצע לקבוע את ההסדר האמור כהסדר של קבע, ובכך להגדיל את ההכנסה הכלכלית של נכה כללי אשר יש לו תלויים. כדי לשמר את רציפות מתן ההטבה המוצעת מתקופת הוראת השעה האמורה, מוצע לקבוע בסעיף 20(ג) המוצע, כי יום תחילתו של סעיף 202 לחוק ביטוח לאומי, כנוסחו בחוק זה, יהיה ביום כ"ה בשבט התשפ"ג (16 בפברואר 2023).

⁷¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 30; התשפ"ב, עמ' 256.

(2) בסעיף 12(ג), בהגדרה "תגמול", אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) דמי אבטלה כהגדרתם בסעיף 158 לחוק הביטוח";

(3) בסעיף 12(א), בפסקה (2), בסופה יבוא "ולעניין הורה עצמאי – סכום הניכוי להורה עצמאי";

(4) בסעיף 12(ב), בפסקה (2), בסופה יבוא "ולעניין הורה עצמאי – סכום הניכוי להורה עצמאי".

17. בחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007⁷² (בפרק זה – חוק להגדלת שיעור ההשתתפות), בסעיף 6(א) –

(1) המילים "בשנות המס 2017 עד 2022" – יימחקו;

(2) במקום "הוראות חוק הבטחת הכנסה (הוראת שעה ותיקוני חקיקה), התשע"ו-2016, או לפי הוראות סעיפים 12(א), 12(א) ו-12(ב)(א) לחוק הבטחת הכנסה כנוסחם בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021, לפי העניין" יבוא "הוראות חוק הבטחת הכנסה" ובמקום "לולא החוק האמור" יבוא "לולא הוראות סעיפים 12(א), 12(א) ו-12(ב)(א) לחוק הבטחת הכנסה כנוסחם בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023".

תיקון חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה)

ד ב ר י ה ס ב ר

הוארך תוקפה של הוראת השעה בחוק הבטחת הכנסה, מכוח הוראות סעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, עד יום כ"ד בשבט התשפ"ג (15 בפברואר 2023). בתקופת הוראת השעה, עקב המוסד לביטוח לאומי אחר השפעת שינוי המדיניות על שיעור התעסוקה וההכנסה המשפחתית בקרב משפחות שבראשן הורה עצמאי, המקבלות גמלת הבטחת הכנסה או דמי מזונות. לאור מסקנות מעקב זה, אשר הראה כי מצבן של המשפחות הוטב, מוצע בסעיפים 16(1), (3) ו-4(4) להפוך להוראות של קבע את ההוראות אשר היו קבועות כהוראת שעה בנוגע לסעיפים 12, 12 ו-12 לחוק הבטחת הכנסה, וכמו כן מוצע בסעיף 17 להפוך להוראה קבועה את התיקון אשר היה קבוע בהוראת שעה בנוגע לסעיף 6(א) לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה.

כדי לשמר את רציפות מתן ההטבה המוצעת בסעיפים 16(1), (3) ו-4(4) ובסעיף 17 כנוסחם המוצע, שהוראת השעה שהסדירה אותה פקעה ביום כ"ד בשבט התשפ"ג (15 בפברואר 2023), מוצע לקבוע בסעיף 20(ד) ו-12(ה) כי יום תחילתם של סעיפים 12, 12 ו-12 לחוק הבטחת הכנסה וסעיף 6 לחוק הגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה, כנוסחם בחוק זה, תהיה ביום כ"ה בשבט התשפ"ג (16 בפברואר 2023).

חישוב שיעורי הניכויים הקבועים בסעיפים 12, 12 ו-12 לחוק הבטחת הכנסה ובהתאם לכך שיעורי הקיזוז. הסדר זה קבע כי לעניין חישוב הכנסתו של הורה עצמאי שהיא עד 33.81% מהסכום הבסיסי (כ-3,300 שקלים חדשים), יבוצע חישוב מקל, כך שבטווח שבין גובה ההכנסה המקסימלי שבו לא מבוצע קיזוז מהגמלה (דיסריגארד) לבין 33.81% מהשכר הממוצע, יעמוד שיעור הקיזוז מהגמלה על 25% בלבד ובהכנסה שעולה על 33.81% מהשכר הממוצע, ייוותר שיעור הקיזוז מהגמלה על שיעור של 60%. הפחתת שיעור הקיזוז כאמור תגדיל את הכנסתם הכוללת של הורים עצמאיים עובדים הזכאים להבטחת הכנסה ומוזונות ותגדיל את התמריץ שלהם להשתלב באופן משמעותי בשוק התעסוקה.

כמו כן, מוצע בסעיף 17 לתקן את סעיף 6(א) לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה), התשס"ח-2007 (בפרק זה – חוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה), אשר במסגרתו נקבע כי התוספת הניתנת במסגרת תיקון חוק הבטחת הכנסה כאמור, תופחת ממענק העבודה המשתלם בעד אותה שנה כך שלא תינתן גמלה כפולה.

הוראת השעה בחוק הבטחת הכנסה נכנסה לתוקף ביום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) והארכה מזמן לזמן, עד יום ז' בטבת התשפ"ג (31 בדצמבר 2022). נוכח התפזרות הכנסת ה-24 ביום א' בתמוז התשפ"ב (30 ביוני 2022),

⁷² ס"ח התשס"ח, עמ' 84; התשפ"ב, עמ' 981.

18. תיקון חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי
פירעון ושיקום כלכלי
בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018⁷³ (בפרק זה – חוק חדלות פירעון).
בסעיף 84, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
"1א) הגיש המוסד לביטוח לאומי תביעת חוב הנובעת מתשלום גמלה לפי פרק ח'
לחוק הביטוח הלאומי, יסווג המוסד לביטוח לאומי כאסיפת סוג נפרדת לפי סעיף זה
לשם אישור הצעת תוכנית לשיקום כלכלי".
19. חוק הבטחת הכנסה – הוראת שעה
בחוק הבטחת הכנסה של חוק זה עד יום י"ט בטבת התשפ"ד (31 בדצמבר 2023),
יקראו את סעיף 14 לחוק הבטחת הכנסה, כך שבמקום "6.4%" יבוא "8.51%".
20. פרק ה' – ביטוח לאומי – תחילה ותחולה
(א) תחילתו של סעיף 149 לחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בפרק זה, ביום כ' בטבת
התשפ"ד (1 בינואר 2024).
(ב) הוראות סעיפים 180, 182 ו-183 לחוק הביטוח הלאומי וסעיף 84 לחוק חדלות
פירעון, כנוסחם בפרק זה, יחולו על גמלאות המשתלמות בעד התקופה שמיום תחילתו
של חוק זה ואילך.
(ג) תחילתם של סעיפים 195, 202, 238 ו-320 לחוק הביטוח הלאומי וסעיף 12(ג) לחוק
הבטחת הכנסה, כנוסחם בפרק זה, ביום כ"ה בשבט התשפ"ג (16 בפברואר 2023) והם
יחולו על גמלאות המשתלמות מיום זה ואילך.

ד ב ר י ה ס ב ר

במסגרת ההתמודדות עם יוקר המחיה בישראל, הותקנו תקנות הביטוח הלאומי (תשלום מקדמות של גמלה) (הוראת שעה), התשפ"ג-2023. בתקנות אלה נקבע כי תשלום מקדמה על חשבון מענק החימום לשנת 2023 בסך של 200 שקלים חדשים, עקב העלייה המשמעותית בתעריף החשמל במהלך המחצית השנייה של שנת 2022, אשר הגיע לשיא בחודש ינואר 2023, וצפוי לרדת עד סוף השנה עקב הקפאת מחירי החשמל ומהלכים נוספים שבכוונת הממשלה לבצע בנושא במהלך השנה.

סעיפים 19 ו-20

סעיף 14 לחוק הבטחת הכנסה קובע כי מקבל גמלת הבטחת הכנסה בגיל הפרישה, זכאי לקבל מענק חימום בשיעור של 6.4% מהסכום הבסיסי שהגדרתו בחוק, באחד מהחודשים אוקטובר, נובמבר או דצמבר בשנת הכספים שבה קיבל גמלת הבטחת הכנסה (בפרק זה – מענק חימום). תכליתו של מענק החימום היא להקל על מקבלי הבטחת הכנסה כאמור בתשלומי החשמל בעונת החורף אשר מתאפיינת בצריכה מוגברת של חשמל.

⁷³ ס"ח התשע"ח, עמ' 310; התשפ"ב, עמ' 934.

- (ד) תחילתם של סעיפים 12, 12א ו-12ב לחוק הבטחת הכנסה, כנוסחם בפרק זה, ביום כ"ה בשבט התשפ"ג (16 בפברואר 2023) והם יחולו על גמלאות המשתלמות לפי חוק הבטחת הכנסה או לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972⁷⁴, מיום זה ואילך.
- (ה) תחילתו של סעיף 6ג לחוק להגדלת שיעור ההשתתפות, כנוסחו בפרק זה, ביום כ"ה בשבט התשפ"ג (16 בפברואר 2023), והוא יחול על גמלאות המשתלמות לפי חוק הבטחת הכנסה או לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972, מיום זה ואילך.
- (ו) סעיף 14ב לחוק הבטחת הכנסה, כנוסחו בסעיף 19 לחוק זה, יחול על מענק חימום המשתלם בעד שנת 2023.

ד ב ר י ה ס ב ר

במועד זה, והמקדמה אשר שולמה בתחילת השנה תהפוך למעשה לתוספת ולא תקוזז ממנו. בהתאם לכך, מוצע לתקן בהוראת שעה, את סעיף 14ב לחוק הבטחת הכנסה, כך ששיעור מענק החימום בשנת 2023 יעמוד על סך של 808 שקלים חדשים (8.51% מהסכום הבסיסי).

נוכח מחירי החשמל הגבוהים בעת הזאת, כדי לצמצם את הפגיעה בזכאים למענק חימום המסתמכים על תשלום מענק החימום במלואו ברבעון האחרון של שנת 2023, מוצע לקבוע ששיעור מענק החימום שיינתן בחודשים אוקטובר עד דצמבר בשנת 2023, יעמוד על השיעור שניתן בכל שנה

⁷⁴ ס"ח התשל"ב, עמ' 87.

פרק ו': התאגיד לפיקוח וטרינרי

תיקון חוק הרופאים 21. בחוק הרופאים הווטרינריים, התשנ"א-1991⁷⁵ – הווטרינריים

(1) סעיף 32מז – בטל;

דבריו הסבר

כדי לייתר את הצורך בתיקון תדיר של סכום האגרה הבסיסי, מוצע לקבוע מנגנון של הצמדה למדד השכר של עובדי המדינה ברוטו במחירים קבועים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיאפשר עדכון שנתי של סכום זה באופן אוטומטי בהתאם למדד אובייקטיבי ורשמי.

על פי המלצת הוועדה המייעצת, המידע שנצבר בתאגיד מלמד שמבנה האגרה בעד פיקוח וטרינרי במפעל, הקבוע היום בסעיף 214 לחוק המזון, אינו משקף התאמה לעלויות הפיקוח בפועל, הכוללות גם תשלום בעד עבודה בשעות נוספות ועבודת לילה, שיש לחשב בנפרד. נוסף על כך, בשל השונות בין סוגי העובדים בתאגיד וסוג הפיקוח הווטרינרי הנדרש, קיימת שונות בעלויות הפיקוח כך שנדרש מדרג של האגרות בויקה לסכום האגרה הבסיסי הקבוע בחוק. מסקנת הוועדה המייעצת הייתה כי מודל האגרה הרלוונטי הוא המודל שנקבע בתקנות המועצה לענף הלול (אגרת שירותים), התשע"ד-2014, הכולל אגרה נפרדת לרופא וטרינר ולפקח, וכן שעות נוספות לפי ביצוע בפועל בהתאם לאגרה שעתית.

לנוכח כל האמור מוצע לתקן בהתאם סעיפים שונים בחוק הרופאים הווטרינריים, בחוק המזון, בחוק לפיקוח על יצוא ובפקודת מחלות בעלי חיים, כמפורט להלן.

סעיף 21 לפסקה (1)

סעיף 32מז לחוק הרופאים הווטרינריים, עניינו "אישור עסקאות והוצאות כספיות" וזה נוסחו:

"(א) התאגיד לא יתקשר בכל עסקה ולא יוציא כל הוצאה כספית, אלא באישור חשב התאגיד; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהצורך בקבלת אישורים אחרים להוצאה או להתקשרות כאמור לפי כל דין.

(ב) חשב התאגיד ימונה בידי החשב הכללי במשרד האוצר ויהיה עובד משרד האוצר; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

(ג) הממונה על חשב התאגיד יהיה החשב הכללי במשרד האוצר בלבד."

לאחר חקיקת החוק והקמת התאגיד נמצא שאין צורך במינוי חשב לתאגיד שהוא עובד משרד האוצר, וכי בתאגיד שתקציבו מנותק מתקציב המדינה אין צורך בחשב הכפוף ישירות לחשב הכללי במשרד האוצר. בהתאם, אין צורך בקביעת הוראה מיוחדת בעניין הגורם המוסמך לאשר התקשרויות והוצאות של התאגיד. לפיכך מוצע למחוק את סעיף 32מז.

כללי התאגיד לפיקוח וטרינרי (בפרק זה – התאגיד) הוקם לפי פרק ו' לחוק הרופאים הווטרינריים, התשנ"א-1991 (בפרק זה – חוק הרופאים הווטרינריים), במסגרת רפורמה מקיפה בשוק המזון, המעוגנת בחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015 (בפרק זה – חוק המזון). שנחקק במסגרת חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנות התקציב 2015-2016), התשע"ה-2015.

התאגיד פועל על פי חוק הרופאים הווטרינריים כממשק כספים סגור, ובו הפעילות ממומנת באמצעות הכנסות מאגרות ותשלומים בלבד מכוח חוק המזון, פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985 (בפרק זה – פקודת מחלות בעלי חיים), וחוק לפיקוח על יצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי, התשי"ז-1957 (בפרק זה – חוק לפיקוח על יצוא), בלי להישען על תמיכות מתקציב המדינה. לפי לשון חוק המזון ותכליתו, האגרות בעד הפיקוח הווטרינרי משקפות קשר ישיר בין העלות הריאלית (העלות בפועל) של הפיקוח הווטרינרי, לתשלום שהמפעלים יידרשו לשלם בעדו.

לקראת היערכות התאגיד לתחילת פעילותו, בוצעו הערכות תקציביות באשר למקורות המימון הצפויים ובאשר להוצאות הצפויות. הערכות אלה משקפות פער משמעותי בין ההוצאות שלהן מחויב התאגיד לפי החוק לבין ההכנסות הצפויות לו, בהתאם לסכום האגרה הבסיסי שנקבע בחוק המזון. פער זה נוצר עקב חלוק הזמן ושינוי הנסיבות מאז חקיקת חוק המזון ועד למועד יישום הרפורמה. בין השאר, במהלך תקופה זו נחתם הסכם קיבוצי חדש, ובמסגרתו הועלה שכר הרופאים הווטרינריים ברשויות המקומיות בכ"30 אחוזים.

על פי המלצת הוועדה המייעצת לעניין סכומי האגרות לפי סעיף 32מז(ה) לחוק הרופאים הווטרינריים, הוכן מסמך מתודולוגיה מעודכן שפורסם באתר התאגיד בכתובת VETERINARY.ORG.IL (להלן – מסמך המתודולוגיה), המפרט את אופן חישוב סכומי האגרות, לנוכח חלוק הזמן והמידע שנצבר בתאגיד בחלוף כחודש מתחילת פעילותו. לפי המלצת הוועדה המייעצת, יש לעדכן את סכום האגרה הבסיסי לפי סעיף 213(א) לחוק המזון ל-36,000 שקלים חדשים, סכום המשקף הצמדה למדד השכר של עובדי המדינה ברוטו במחירים קבועים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מאז שהתקבל חוק המזון בכנסת. כמו כן יש לעדכן את סכום האגרה בעד פיקוח וטרינרי בשווקים, ל-0.097 שקלים ל"ג בשה, לאחר שנמצא כי הסכום המקורי נקבע עקב טעות בחישוב לפי ק"ג בשר חי ולא לפי ק"ג לאחר שחיטה, ובהתאם למחירי שנת 2020.

⁷⁵ ס"ח התשנ"א, עמ' 76; התשפ"ג, עמ' 17.

(א) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "התאגיד יפעל בניהול תקציבו ביעילות על יסוד חישובים כלכליים, כמשק כספים סגור ותוך מזעור עלויות הפיקוח הוטרנירי";
(ב) בסעיף קטן (ד), במקום "סכומי האגרות והתשלומים" יבוא "סכומי האגרות, ובכלל זה המנגנון לשינוי סכום האגרה הבסיסי הקבוע בסעיף 213(א) לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015"⁷⁶, וסכומי התשלומים".

תיקון חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015⁷⁷ (בפרק זה – חוק המזון) –
(1) בסעיף 213 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "34,000" יבוא "36,000";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) (1) סכום האגרה הבסיסי ישונה ב־1 ביולי של כל שנה (להלן – יום השינוי) לפי שיעור השינוי בין המדד החדש לעומת המדד היסודי, ויעוגל לשקל החדש הקרוב;
בפסקה זו –

"המדד" – הממוצע השנתי של מדד שבר עובדי המדינה ברוטו במחירים קבועים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
"המדד החדש" – המדד שפורסם בחודש יוני שקדם ליום השינוי;
"המדד היסודי" – המדד שפורסם בחודש יוני שקדם ליום השינוי הקודם, ולעניין יום השינוי הראשון – המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

מיום תחילת פעילותו של התאגיד ועד להתקנת תקנות לעניין אגרות, מוצע לקבוע כי סכום האגרה הבסיסי לפי סעיף 213(א) לחוק המזון יעמוד על 36,000 שקלים חדשים, המשקף הצמדה למדד השכר של עובדי המדינה ברוטו במחירים קבועים מאז שהתקבל חוק המזון בכנסת.

כדי לייתר את הצורך בתיקון תדיר של סכום האגרה הבסיסי, מוצע להוסיף את סעיף קטן (א1) ולקבוע בו מנגנון של עדכון שנתי שוטף של סכום האגרה הבסיסי, על דרך של הצמדה למדד השכר של עובדי המדינה ברוטו במחירים קבועים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מנגנון זה יאפשר עדכון שנתי של סכום האגרה הבסיסי באופן אוטומטי, מדי שנה, בהתאם למדד אובייקטיבי ורשמי. יובהר כי אין במנגנון ההצמדה כדי לייתר את הסמכות לשנות את סכום האגרה הבסיסי באישור הוועדה לפי סעיף 213(ב) לחוק המזון או את הצורך בבחינה עיתית של סכומי האגרות על ידי ועדה מייעצת לפי סעיף 32מח(ד) ו־ה) לחוק הרופאים הוטרניריים. עוד מוצע לקבוע כי שר הבריאות, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הבריאות של הכנסת, יהיה רשאי לשנות את המנגנון לשינוי סכום האגרה הבסיסי.

סעיף 32מח לחוק הרופאים הוטרניריים עניינו תקציב התאגיד. לנוכח מטרתה העל של הרפורמה בשוק המזון, שיועדה להביא להתייעלות ולהורדת יוקר המחיה, מוצע להבהיר בסעיף זה כי על התאגיד לפעול בניהול תקציבו ביעילות על יסוד חישובים כלכליים, כמשק כספים סגור ותוך מזעור עלויות הפיקוח הוטרנירי.

עוד מוצע לבהיר כי במסגרת בחינת סכומי האגרות לפי סעיף 32מח(ד) לחוק הרופאים הוטרניריים, ייבחן גם המנגנון לשינוי סכום האגרה הבסיסי לפי סעיף 213(א1) לחוק המזון, זאת בשל המוצע בעניין עדכון סכום האגרה הבסיסי באופן אוטומטי. יוער כי המלצת הוועדה המייעצת לפי סעיף 32מח(ה) צריכה להינתן גם בנוגע למנגנון לשינוי סכום האגרה, אם יימצא כי יש מקום לשנות מנגנון זה.

סעיף 22 לפסקה (1)

כאמור, האגרות בעד פיקוח וטרינרי נגבות לפי שלושה חיקוקים המנויים בתוספת השלישית לחוק הרופאים הוטרניריים, ובהם חוק המזון.

על פי האמור לעיל, ובהתאם למסמך המתודולוגיה המפרט את אופן חישוב סכומי האגרות בתקופות הביניים

⁷⁶ ס"ח התשע"ו, עמ' 90.

⁷⁷ ס"ח התשע"ו, עמ' 90; התשפ"ג, עמ' 19.

(2) מנהל שירות המזון ומנהל השירותים הווטרינריים יפרסמו הודעה ברשומות על סכום האגרה הבסיסי כפי שהשתנה לפי פסקה (1);

(ג) בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "וכן את המנגנון לשינוי סכום האגרה הבסיסי הקבוע בסעיף קטן (א)";

(2) במקום סעיף 214 יבוא:

"אגרה בעד פיקוח וטרינרי במפעל 214. (א) השר, בהסכמת שר האוצר ובאישור הוועדה, רשאי לקבוע אגרות בעד פיקוח וטרינרי במפעל, ויכול שיקבע אגרות שונות בעד פיקוח כאמור בשעות העבודה הרגילות ובעד פיקוח כאמור בשעות החורגות משעות העבודה הרגילות.

(ב) אגרות לפי סעיף זה לעניין פיקוח בשעות העבודה הרגילות ייקבעו בזיקה לסכום האגרה הבסיסי כאמור בסעיף 213(א) ובהתחשב בעלויות העסקה גבוהות או נמוכות יותר בתפקידי פיקוח וטרינרי מסוימים";

(3) בסעיף 215(א), במקום "0.08 שקלים חדשים" יבוא "0.097 שקלים חדשים בתוספת מס ערך מוסף לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975"⁷⁸ ובסופו יבוא "סכום האגרה האמור ישונה לפי המנגנון לשינוי הסכום הקבוע בסעיף 213(א) ותפורסם הודעה כאמור באותו סעיף קטן";

ד ב ר י ה ס ב ר

חדש], התשמ"ה-1985, וסעיף 15(ב) לחוק לפיקוח על יצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי, התשי"ז-1957.

לפסקה (3)

סעיף 215 לחוק המזון עניינו אגרה בעד פיקוח וטרינרי בשווקים. האגרה קבועה בחוק והיא עומדת כיום על סך 0.08 שקלים חדשים בעד כל קילוגרם של מוצר בשר המשווק בישראל מהמפעל או המיובא, לפי העניין. בדיוני ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת לקראת חקיקת חוק המזון הוסבר כי סכום האגרה בעד פיקוח וטרינרי בשווקים חושב על פי עלות העסקה של מספר הרופאים הווטרינריים שהיה צפוי שיועסקו בפיקוח על אתרי המכירה ודרכי ההובלה של מוצרי בשר בתחומי הרשויות המקומיות, בחלוקה להיקף השיווק הכולל של מוצרי הבשר.

באשר לסכום האגרה בעד פיקוח וטרינרי בשווקים, בשל השינוי בעלויות העסקה של הרופאים הווטרינריים מאז חקיקתו של חוק המזון וההצעה לעדכן את סכום האגרה הבסיסי המשקף את עלות העסקה של רופא וטרינר ולהצמיד את סכום האגרה הבסיסי למדד השכר של עובדי המדינה ברוטו במחירים קבועים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מוצע לשנות בהתאם את סכום האגרה בעד פיקוח וטרינרי בשווקים.

מוצע לקבוע את האגרה האמורה על 0.097 שקלים חדשים לק"ג בשר, וזאת בין השאר לאחר שנמצא כי הסכום המקורי נקבע עקב טעות בחישוב לפי ק"ג בשר חי ולא לפי ק"ג לאחר שחיטה, ובהתאם למחירי שנת 2020.

מכיוון שהתאגיד מוכר כיום כעוסק מורשה, בדומה למועצת הלול, יש להוסיף לאגרות מס ערך מוסף. בהתאם מוצע לקבוע בסעיף 215 לחוק המזון, לעניין אגרה בעד

לפסקה (2)

בסעיף 214 לחוק המזון, קבוע אופן חישוב האגרה בעד פיקוח וטרינרי במפעל שבאחריות משרד הבריאות. להלן נוסח הסעיף:

"(א) בעד פיקוח וטרינרי במפעל, ישלם יצרן של מוצר מזון לתאגיד אגרה חודשית בסכום השווה למכפלת סכום האגרה הבסיסי בהיקף ההעסקה של הרופאים הווטרינריים המוסמכים הנדרשים באותו מפעל, כפי שהורה מנהל היחידה הווטרינרית כאמור בסעיף 192.

(ב) בעד פיקוח וטרינרי במפעל בשעות החורגות משעות העבודה הרגילות תשולם תוספת לאגרה החודשית האמורה בסעיף קטן (א), בסכום שיקבע השר, בהסכמת שר האוצר ובאישור הוועדה."

על פי המלצת הוועדה המייעצת, מבנה האגרה בעד פיקוח וטרינרי במפעל, הקבוע היום בסעיף 214 לחוק המזון אינו משקף התאמה לעלויות הפיקוח בפועל, הכוללות גם תשלום בעד עבודה בשעות נוספות ועבודת לילה, שיש לחשבו בנפרד. נוסף על כך, בשל השונות בין סוגי העובדים בתאגיד וסוג הפיקוח הווטרינרי הנדרש, קיימת שונות בעלויות הפיקוח, כך שנדרש מדרג של האגרות בזיקה לסכום האגרה הבסיסי הקבוע בחוק.

מסקנת הוועדה המייעצת הייתה כי מודל האגרה הרלוונטי הוא המודל שנקבע בתקנות המועצה לענף הלול (אגרת שירותים), התשע"ד-2014, הכולל אגרה נפרדת לרופא וטרינר ולפקח, וכן שעות נוספות לפי ביצוע בפועל בהתאם לאגרה שנתית.

עקב האמור מוצע להחליף את נוסח סעיף 214 לחוק המזון, בנוסח המאפשר קביעת אגרה בתקנות, בדומה להוראת סעיף 23(א1) לפקודת מחלות בעלי חיים [נוסח

⁷⁸ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

(א) בסעיף קטן (ה), אחרי "סכומי האגרות הנקובים בחוק זה" יבוא "למעט סכומי האגרה כאמור בסעיפים 213(א) ו-215(א)";

(ב) בסעיף קטן (ו), אחרי "סכומי האגרות שנקבעו לפי חוק זה" יבוא "למעט סכומי האגרה כאמור בסעיפים 213(א) ו-215(א)".

23. תיקון חוק לפיקוח על יצוא של בעלי חיים ושל תוצרת חיים על יצוא של בעלי חיים מחלות בעלי חיים [נוסח חדש]
בחוק לפיקוח על יצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי, התשי"ז-1957⁷⁹, בסעיף 15(ב), במקום "בהתאם לסכום האגרה הבסיסי כהגדרתו בסעיף 213 לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015" יבוא "בזיקה לסכום האגרה הבסיסי כהגדרתו בסעיף 213(א) לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015, ובהתחשב בעלויות העסקה גבוהות או נמוכות יותר בתפקידי פיקוח וטרינרי מסוימים".

24. תיקון פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985⁸⁰, בסעיף 23(א1)(2), במקום "בהתאם לסכום האגרה הבסיסי כהגדרתו בסעיף 213 לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון)" יבוא "בזיקה לסכום האגרה הבסיסי כהגדרתו בסעיף 213(א) לחוק הגנה על בריאות הציבור (מזון) ובהתחשב בעלויות העסקה גבוהות או נמוכות יותר בתפקידי פיקוח וטרינרי מסוימים".

25. תחילתו של סעיף 214 לחוק המזון כנוסחו בסעיף 22(2) לחוק זה, ביום תחילתו של תקנות ראשונות שיוקנו לפי סעיף 214 האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים בהתאם לתיקון המוצע לסעיף 214 לחוק המזון 23 ו-24 בעניין אגרות שונות בתפקידי פיקוח שונים, מוצע לתקן גם את ההוראות המקבילות בסעיף 15(ב) לחוק לפיקוח על יצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי, התשי"ז-1957, ובסעיף 23(א1) לפקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985.

סעיף 25 מוצע לקבוע כי תחילתו של סעיף 214 לחוק המזון כנוסחו בתיקון המוצע, תהיה ביום התקנתו של תקנות ראשונות לפיו, וזאת כדי למנוע מצב שבו אין מנגנון תקף לגביית האגרה במפעלים שבאחריות משרד הבריאות בתקופה שעד להתקנת התקנות.

פיקוח וטרינרי בשווקים, כי האגרה החודשית לפי סעיף זה תשולם בתוספת מס ערך מוסף וכי בדומה לסכום האגרה הבסיסי, גם אגרה זו תשונה בהתאם למנגנון המוצע לשינוי סכום האגרה הבסיסי.

לפסקה (4)

בסעיף 314(ה) לחוק המזון קבוע מנגנון לעדכון סכומי אגרות הנקובים בחוק זה. המנגנון אינו מתאים לעדכון סכום האגרה הבסיסי והאגרה בעד פיקוח וטרינרי בשווקים. לנוכח ההצעה בעניין עדכון סכומי האגרות האמורות, מוצע להחריג אגרות אלה מהמנגנון הכללי הקבוע בחוק המזון. כמו כן, מוצע לקבוע כי ההוראה המעוגנת בסעיף 314(ו) לחוק המזון בעניין עיגול סכום האגרות שנקבעו לפי החוק, לא תחול בנוגע לאגרות האמורות. הוראה בעניין זה מופיעה בסעיף 213(א1)(1) לחוק המזון בנוסח המוצע וגם סעיף 215(א) לחוק האמור מפנה להוראה זו.

⁷⁹ ס"ח התשי"ז, עמ' 44; התשפ"ג, עמ' 16.

⁸⁰ ס"ח התשמ"ה, עמ' 84; התשע"ד, עמ' 321; התשפ"ג, עמ' 17.

פרק ז': רכבת תחתית (מטרו) – רכיב למימון

26. בחוק רכבת תחתית (מטרו), התשפ"ב-2021⁸¹ (בפרק זה – חוק רכבת תחתית (מטרו)): תיקון חוק רכבת תחתית (מטרו)

(1) בסעיף 17, בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) הכנסות המדינה מגביית היטל מימון המטרו לפי סעיף 28ב;

(2) אחרי סעיף 19 יבוא:

"הפחתת היטל מימון המטרו ממס ההשכחה
19א. (א) בעריכת שומת ההשכחה לפי סעיפים 18 ו-19 למקרקעין שחלה לגביהם חובת תשלום היטל מימון המטרו לפי סעיף 28ב, לא יובא בחשבון סכום היטל מימון המטרו.

דברי הסבר

מספר 200 מיום 1 באוגוסט 2021 להטיל על הממונה על התקציבים במשרד האוצר, בשיתוף מינהל הכנסות המדינה, השמאי הממשלתי הראשי, מנהל רשות המסים והמועצה הלאומית לכלכלה (בפרק זה – הצוות), לגבש מודל למיסוי עליית שווי נכסים המושפעים מתוכניות המטרו וכן הוטל על שר האוצר להגיש את תיקוני החקיקה הנדרשים לשם יישום המיסוי בהתאם למודל שגובש כחלק מהצעת התקציב לשנת 2023.

בהתאם לאמור, הצוות גיבש מודל למיסוי עליית שווי הנכסים המושפעים מתוכניות המטרו, ולפיו מוצע לקבוע "היטל מימון מטרו" שיחול על בעלי נכסים במתחמי השפעה, שכתוצאה מההקמה וההפעלה של מיזם המטרו, שווי נכסיהם והפעילות העסקית הנובעת מהם צפויים לגדול באופן משמעותי. לפי הצעת הצוות, סכום היטל מימון המטרו ייקבע על ידי שר האוצר, בצו, לפי שטח הנכס במטרים רבועים, וישולם מתחילת עבודות המטרו במתחם ההשפעה שבו נמצא הנכס, לתקופה של עד 30 שנה. בהתאם למודל המיסוי שגובש כאמור, מוצע בפרק זה לקבוע הוראות לעניין חובת התשלום של היטל מימון המטרו, כמפורט להלן.

סעיף 26 לפסקה (1)

סעיף 17(א) לחוק המטרו, בנוסחו כיום, קובע כי מחצית מסך מסגרת ההוצאה למיזם המטרו תמומן, בין השאר, באמצעות מקורות המימון המנויים בסעיף, ובכלל זה הכנסות המדינה ממס השכחת המטרו, הכנסות שיתקבלו מפיתוח או הקצאה של מקרקעין כמפורט באותו סעיף, סכום שיועבר בגובה ההפרש שבין הכנסות המדינה ממס גודש ובין 700 מיליון שקלים חדשים, וסכומים שיעבירו רשויות מקומיות.

בהתאם להמלצות הצוות, מוצע להוסיף לרשימת מקורות המימון האמורה, גם את הכנסות המדינה מגביית היטל מימון המטרו, כמוצג בפסקה (1).

לפסקה (2)

על מנת שהחובה לשלם את היטל מימון המטרו, כמוצג בסעיף ג', לא תחול על החלק בנכס שלגביו שולם

כללי פרויקט המטרו במטרופולין תל אביב הוא פרויקט התשתית הגדול ביותר שתוכנן בישראל. מערכת המטרו כוללת שלושה קווים המתפרסים על פני 24 רשויות מקומיות. אורך הקווים עולה על 150 ק"מ ומתוכננות להיבנות למעלה מ-100 תחנות. מערכת המטרו תכלול 4 מתחמי דפו ו-7 מתחמי תחבורה משולבים שמטרתם ליצור חיבוריות וקישוריות בתוך מערכת הסעת ההמונים. עלות הפרויקט כפי שנקבעה בחוק המטרו היא 150 מיליארד שקלים.

התועלות התחבורתיות, הכלכליות והעירוניות הנובעות ממערכת המטרו גבוהות במיוחד ושווין הכולל נאמד בסכום שבין 26 ו-34 מיליארד שקלים בשנה. מערכת המטרו צפויה להביא לפיתוח כלכלי משמעותי במטרופולין באמצעות נפח גדול יותר של נוסעים שיוכלו להתנייד בכל שעה ברחבי המטרופולין, ובמיוחד במרכזי העסקים, ובכך להגדיל את מחזור הפעילות העסקית של מקומות עבודה ועסקים קיימים. הנגישות תסייע לעובדים להתנייד למקומות העבודה וכן תסייע לציפוף בין מרכזי עסקים, אשר ייהנו מיתרון לגודל וחסכון בעלויות, וכל אלה יהיו מנוף לצמיחה כלכלית.

לפי מחקרים שונים שנערכו בעולם, מערכות להסעת המונים בכלל, ומערכת מטרו בפרט, מביאות לעליית ערך הקרקעות הסובבות אותן ובמיוחד לעליית שווי זכויות הבנייה הקיימות באזור הסובב את המטרו, וזאת בשל הנגישות שמעניקה מערכת המטרו והעלייה ברמת החיים של התושבים החיים באזור.

לנוכח האינטרס הלאומי בקידום מיזם המטרו והיקפו החריג של תקציב הפרויקט שנקבע בחוק רכבת תחתית (מטרו), התשפ"ב-2021 (בפרק זה – חוק המטרו), בסך של 150 מיליארד שקלים חדשים, נקבע בחוק המטרו כי מחצית מהתקציב כאמור תמומן על ידי מקורות וכלי מימון המבוססים על התועלות הכלכליות שייניב הפרויקט.

בהתאם לכך ולאור העובדה כי מערכת המטרו צפויה להוביל לעליית ערך הקרקעות הסובבות אותה ולהגדלת הפעילות העסקית במטרופולין, הוחלט בהחלטת הממשלה

⁸¹ ס"ח התשפ"ב, עמ' 95.

(ב) ממס השבחת המטרו לפי סעיף 19, יופחת סכום היטל מימון המטרו שבעל הנכס חייב לשלמו לפי סעיף 28ב, לאחר היוון הסכום.

(ג) שר האוצר, בהתייעצות עם השמאי הממשלתי הראשי, רשאי לקבוע כללים לעניין סעיף זה, ובכלל זה כללים לעניין אופן חישוב הסכומים האמורים בסעיף זה ולעניין אופן ההפחתה של הסכום כאמור בסעיף קטן (ב) ודרכי ביצועה⁸²;

(3) אחרי סעיף 28 יבוא:

"סימן ג' 1: היטל מימון המטרו

"הגדרות – סימן 28א. (א) בסימן זה – ג'1

"בעל נכס" – מי שהיה חייב במס על הכנסה שהייתה מופקת מהנכס אילו הנכס היה מושכר על ידי בעל המקרקעין כהגדרתו בסעיף 19(ג);

"היטל מימון המטרו" – כמשמעותו בסעיף 28ב(א);

"חוק הרשויות המקומיות (ערר על ארנונה) – חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), התשל"ו-1976⁸²;

"מועד ההפעלה" – כמשמעותו בסעיף 28ד(א);

"מנהל רשות המסים" – מנהל כהגדרתו בפקודת מס הכנסה;

"נכס" – בניינים וקרקעות שבמתחמי השפעה, תפוסים או פנויים, ציבוריים או פרטיים;

"פקודת מס הכנסה" – פקודת מס הכנסה [נוסח חדש]⁸³.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 28א המוצע

מוצע לקבוע כמה הגדרות המשמשות בסימן ג' 1, ובהן הגדרה של בעל הנכס החב בתשלום היטל מימון המטרו ושל הנכסים שלגביהם נקבעה חובת תשלום היטל מימון המטרו.

לעניין ההגדרה "בעל נכס", מוצע לקבוע כי בעל הנכס, החייב בתשלום היטל מימון המטרו לפי סעיף 28א המוצע (בפרק זה – היטל מימון המטרו או ההיטל), הוא מי שהיה חייב במס על הכנסה שהייתה מופקת מהנכס אילו הנכס היה מושכר על ידי בעל המקרקעין או החוכר לדורות של המקרקעין (בפרק זה – הבעלים הישיר של הנכס). ברוב המוחלט של המקרים, הבעלים הישיר של הנכס הוא גם מי שחייב במס על הכנסה שהופקה מהנכס, בין שהופקה משכירות ובין שהופקה משימוש עצמי בנכס (בפרק זה – הכנסות מהנכס); לנוכח זאת, מוצע לקבוע כי בעל הנכס הדיווח על ההיטל במסגרת הדיווח השנתי שלו למס הכנסה.

מס השבחת המטרו לפי סעיף 19 לחוק המטרו, מוצע לקבוע, בסעיף 19א המוצע, כי בעריכת שומת השבחה למקרקעין לפי סעיפים 18 ו-19 לאותו חוק, לא יובא בחשבון היטל מימון המטרו, אם החובה לשלמו חלה על בעל הנכס. כמו כן מוצע לקבוע כי ממס השבחת המטרו לפי סעיף 19 יופחת סכום היטל מימון המטרו שבעל הנכס חייב לשלמו, לאחר היוון הסכום.

מוצע להסמיך את שר האוצר, בהתייעצות עם השמאי הממשלתי הראשי, לקבוע כללים לשם יישום הוראות הסעיף, ובכלל זה קביעת אופן חישוב הסכומים, אופן ההפחתה ודרכי ביצועה.

לפסקה (3)

מוצע להוסיף בפרק ג' לחוק המטרו, העוסק במימון ופיתוח מיום המטרו, את סימן ג' 1 שכותרתו "היטל מימון המטרו".

⁸² ס"ח התשל"ו, עמ' 252.

⁸³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

(ב) לכל מונח אחר שאינו מפורש בסימן זה, תהיה המשמעות הנודעת לו בפקודת מס הכנסה.

היטל מימון המטרו 28ב. (א) נוסף על האמור בכל דין, בעל נכס ישלם היטל בסכום כמפורט בסעיף קטן (ב), שישולם לאוצר המדינה וישמש למימון בנייה ופיתוח של מיזם המטרו לפי הוראות סימן זה (בסעיף זה – היטל מימון המטרו).

(ב) סכום היטל מימון המטרו יהיה שווה לסכום המתקבל מהמכפלה של כל אלה (בסעיף זה – סכום ההיטל):

- (1) 70 שקלים חדשים;
- (2) שטח הנכס במטרים רבועים; בפסקה זו, "שטח הנכס" – השטח שנקבע לשם תשלום ארנונה, כאמור בהודעת התשלום ששלחה הרשות המקומית שבתחומה נמצא הנכס, לבעל הנכס או למחזיק בנכס;
- (3) מקדם שיטת הארנונה, כמשמעותו בסעיף קטן (ג);
- (4) מקדם המדרג העירוני, כמשמעותו בסעיף קטן (ד).

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע כי סכום ההיטל יהיה שווה לסכום המתקבל מהמכפלה של כל אלה: (1) 70 שקלים חדשים; (2) שטח הנכס במטרים רבועים, כפי שנקבע לשם תשלום הארנונה על ידי הרשות המקומית שבתחומה נמצא הנכס; (3) מקדם שיטת הארנונה ומקדם המדרג העירוני, שייקבעו בצו כמפורט להלן. סכום ההיטל יעודכן בהתאם למדרג המחירים לצרכן מדי שנה.

להלן משוואה המסכמת את אופן חישוב סכום ההיטל:

מ"ר על פי ארנונה X 70 שקלים חדשים X מקדם שיטת הארנונה X מקדם מדרג עירוני.

לנוכח ההבדלים הקיימים בשיטות המדידה הנוהגות ברשויות מקומיות שונות לעניין חישוב שטחו של נכס, וכדי שקביעת סכום ההיטל תיעשה באופן שוויוני וביחס לשיטת מדידה אחידה, נדרש לקבוע מקדם שיצמצם ככל הניתן את הפער שנוצר בשל שיטות המדידה השונות כאמור. לפי סעיף קטן (ג) המוצע, שר האוצר יקבע בצו לכל רשות מקומית שיש בתחומה מתחם השפעה מקדם כאמור, שייקרא "מקדם שיטת הארנונה".

נוסף על כך, מוצע כי סכום ההיטל יוכפל במקדם שישקף את ההבדלים בתועלות לבעלי הנכסים, הנובעים ממיקום הנכס. לשם כך מוצע להסמיך את השר בסעיף קטן (ד) המוצע לקבוע שלושה סוגים של רשויות מקומיות שיש

עם זאת, יש מצבים שבהם הבעלים הישיר של הנכס לא משלם את מס ההכנסה בשל הכנסה שהופקה מהנכס, שכן הוא אינו החייב הנישום לעניין מס הכנסה. מצבים כאלה מתקיימים, למשל, כאשר שותפות או חברת בית כהגדרתה בסעיף 64 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (בפרק זה – פקודת מס הכנסה), היא הבעלים הישיר של הנכס. במקרים אלה, הנישום שמדווח ומשלם את המס בשל הכנסות השותפות או חברת הבית, לרבות ההכנסות מהנכס, הוא בעל הזכויות באותה שותפות או חברת בית. במקרים אלה, יראו את בעל הזכויות כאמור כבעלים של הנכס, והוא ישלם את חלק ההיטל השווה לחלק ההכנסות שהיו מיוחסות לו מהכנסות השותפות או חברת הבית, אם אותה שותפות או חברת בית הייתה מפיקה הכנסה מהשכרת הנכס.

לסעיף 28 המוצע

מוצע לקבוע חובת תשלום של היטל מימון המטרו, שישולם לאוצר המדינה לשם מימון הבנייה והפיתוח של מיזם המטרו. ההיטל יוטל על בעלי נכסים במתחמי ההשפעה כהגדרתם בסעיף 15 לחוק המטרו, הנמצאים מסביב לתחנות המטרו. זאת, לפי מחקרים והניסיון שנצבר בעולם, שלפיהם במתחמים אלה עליית ערך הנכסים היא הגבוהה והמשמעותית ביותר.

(ג) שר האוצר יקבע, בצו, לכל רשות מקומית שיש בתחומה מתחם השפעה, מקדם לעניין חישוב שטח הנכס, שנועד להשוות בין שיטת המדידה הנוהגת ברשות המקומית לשם הטלת ארנונה ושיטת מדידה אחידה, כפי שייקבע בצו, כך שהמקדם יצמצם ככל הניתן את הפער שנוצר בחישוב שטח הנכס לפי שיטות המדידה השונות הנוהגות ברשויות מקומיות (בסעיף זה – מקדם שיטת הארנונה).

(ד) שר האוצר יקבע, בצו, שלושה סוגים של רשויות מקומיות שיש בתחומן מתחמי השפעה, לפי מדרג המתבסס על הפער שבין מחירי השכירות הממוצעים של נכסים מסחריים באותן רשויות ובין מחירי השכירות הממוצעים כאמור בכלל הרשויות, ויקבע מקדם לכל סוג בהתחשב באותו מדרג (בסעיף זה – מקדם המדרג העירוני).

(ה) שטח הנכס, מקדם שיטת הארנונה ומקדם המדרג העירוני יחושבו, לשם קביעת סכום ההיטל, בהתאם לנתונים הקיימים ביום 1 בינואר של שנת המס שלגביה משולם היטל מימון המטרו.

(ו) הסכום כאמור בסעיף 28(ב)(1) יתואם לפי הוראות סעיף 120 לפקודת מס הכנסה כאילו היה תקרת הכנסה, ויעוגל לשקל החדש השלם הקרוב.

(ז) לעניין נכס בבעלות משותפת, שחלה לגביו חובת תשלום היטל מימון המטרו, ישלם כל אחד מבעלי הנכס חלק יחסי מההיטל, כיחס חלקו בבעלות.

(ח) הועברה הבעלות בנכס, ישלם מי שהעביר את הבעלות בנכס, חלק יחסי מהיטל מימון המטרו החל על הנכס, כיחס התקופה שבה היה הבעלים של הנכס, ובעל הנכס שהבעלות בנכס הועברה אליו, ישלם את יתרת ההיטל.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 28 המוצע

מוצע כי היטל מימון המטרו לא יחול על נכסים המשמשים למגורים, נכסים הפטורים מתשלום ארנונה כפי שמופיע במרשמי הרשות המקומית, ונכסים שבבעלותה של רשות מקומית, חברה עירונית או תאגיד עירוני. ככלל, בעלי נכסים אלה אינם צפויים להגדיל את הכנסותיהם בעקבות ההקמה או ההפעלה של מיום המטרו או שאינם מבצעים פעילות עסקית שתושפע מתחילת העבודות או הפעלת המיזם.

עם זאת, מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע בצו, סוגי נכסים שהפטור האמור לא יחול לגביהם ושתוטל על בעליהם חובת תשלום היטל מימון המטרו. קביעת צו כאמור תתאפשר רק אם אותם נכסים משמשים למטרות רווח או שמתקיימת בהם פעילות עסקית, כפי שייקבע בצו.

בתחומן מתחמי השפעה, לפי מדרג המתבסס על הפער שבין מחירי השכירות הממוצעים של נכסים מסחריים באותן רשויות ובין מחירי השכירות הממוצעים כאמור בכלל הרשויות. מקדם כאמור ייקרא "מקדם המדרג העירוני".

לעניין זה יובהר כי סכום היטל מימון המטרו ששילם בעל נכס יותר בניכוי מהכנסתו של בעל הנכס, אם הנכס משמש לייצור הכנסה ובכפוף להוראות לפי סעיף 17 לפקודת מס הכנסה. אם בעל הנכס לא ניכח את סכום ההיטל בשנת המס שבה שולם ההיטל, הוא יהיה זכאי לנכותו כהוצאה לשם חישוב מס השבח.

עוד קובע הסעיף המוצע הוראות לעניין תשלום חלק יחסי מתוך ההיטל במקרים של בעלות משותפת בנכס, העברת בעלות או שינוי בייעוד הנכס שכתוצאה ממנו פטור בעל הנכס מחובת תשלום ההיטל.

(ט) שונה ייעודו של נכס, כך שלאחר השינוי הנכס פטור מחובת תשלום היטל מימון המטרו לפי סעיף 28ג, ישלם בעל הנכס חלק יחסי מהיטל מימון המטרו החל על הנכס, כיחס התקופה שבה הנכס לא היה פטור מחובת התשלום כאמור.

28ג. (א) חובת תשלום היטל מימון המטרו לפי סעיף 28ב, לא תחול על נכסים כמפורט להלן:

פטור מחובת
תשלום היטל
מימון המטרו

(1) נכס שמשולמת בעדו ארנונה לפי תעריף של דירת מגורים;

(2) נכס הפטור מתשלום ארנונה לפי פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פיטורין), 1938⁸⁴, כפי שמופיע במרשמי הרשות המקומית;

(3) נכס בבעלות של רשות מקומית, חברה עירונית או תאגיד עירוני כמשמעותו בסעיף 249א לפקודת העיריות [נוסח חדש]⁸⁵.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), שר האוצר רשאי לקבוע, בצו, סוגי נכסים שהפטור מחובת תשלום היטל מימון המטרו לא יחול לגביהם, ובלבד שאותם נכסים משמשים למטרת רווח או שמתקיימת בהם פעילות עסקית, כפי שיקבע.

28ד. (א) המנהל יודיע לרשות המקומית הנוגעת בדבר ולמנהל רשות המסים על יום תחילת הפעילות של רכבת תחתית (מטרו) במתחם השפעה מסוים (בסעיף זה – מועד ההפעלה), ויפרסם הודעה ברשומות על המועד כאמור (בסעיף זה – הודעה על מועד ההפעלה).

הודעה על מועד
ההפעלה ותקופת
החייב בהיטל
מימון המטרו

(ב) חובת תשלום היטל מימון המטרו תחול מיום 1 בינואר שלאחר שנת המס שבה פורסמה הודעה על מועד ההפעלה לעניין מתחם ההשפעה שבו נמצא הנכס (בסעיף זה – המועד הקובע).

ד ב ר י ה ס ב ר

על אף האמור, מוצע להסמיך את שר האוצר, בהסכמת ראש הממשלה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע בצו כי חובת תשלום היטל מימון המטרו תוקדם ותחול החל ממועד תחילת העבודות להקמה של המיזם במתחמי השפעה. אם השר יקבע כאמור, סכום היטל מימון המטרו במהלך תקופת העבודות האמורות יהיה בשיעור של 20% מסכום ההיטל, והתקופה הכוללת לתשלום ההיטל תיקבע על ידי השר, בצו. התקופה הכוללת כאמור תיקבע כך שסך כל ההכנסות הצפוי להתקבל מהיטל מימון המטרו יהיה שווה בקירוב לסך כל ההכנסות שהיה מתקבל אילו לא היה נקבע צו להקדמת מועד החיוב, וזאת לאחר היוון הסכום.

לסעיף 28 המוצע

לשם מימון הקמת מיזם המטרו, מוצע לקבוע כי חובת תשלום ההיטל תחול החל מתחילת שנת המס שלאחר שנת המס שבה פורסמה הודעה על מועד ההפעלה של מיזם המטרו במתחם ההשפעה שבו נמצא הנכס (בפרק זה – המועד הקובע). כמו כן מוצע לקבוע כי מנהל רשות המטרו יודיע לרשות המקומית הנוגעת בדבר ולמנהל רשות המסים, על יום תחילת הפעילות של רכבת תחתית (מטרו) במתחם השפעה מסוים ויפרסם על כך הודעה ברשומות. בעניין זה יוער כי על רשות המטרו לפעול לשם הגברת המודעות הציבורית לעניין היטל מימון המטרו והחובה לשלמו.

מאחר שהיטל מימון המטרו נועד למימון ההקמה וההפעלה של מיזם המטרו, ומוערך בסכום של כ־20 מיליארד שקלים, מוצע כי ההיטל ישולם לכל שנת מס, למשך תקופה של 30 שנה מהמועד הקובע.

⁸⁴ ע"ר 1938, תוס' 1, עמ' (ע) 27, (א) 31.

⁸⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

(ג) היטל מימון המטרו ישולם לכל שנת מס, למשך תקופה של שלושים שנים החל מהמועד הקובע.

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג), שר האוצר, בהסכמת ראש הממשלה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע בצו, כי החובה לשלם את היטל מימון המטרו תחול מיום 1 בינואר שלאחר שנת המס שבה החלו העבודות להקמה של מיזם המטרו במתחמי השפעה (בסעיף זה – מועד תחילת העבודות), ולא במועד הקובע.

(ה) נקבע צו לפי סעיף קטן (ד) והחלו עבודות כאמור באותו סעיף קטן, יודיע המנהל לרשות המקומית הנוגעת בדבר ולמנהל רשות המסים על מועד תחילת העבודות, ויפרסם הודעה ברשומות על המועד כאמור.

(ו) נקבע צו לפי סעיף קטן (ד), סכום היטל מימון המטרו, עד המועד הקובע, יהיה בשיעור של 20% מסכום ההיטל לפי סעיף 28ב(ב).

(ז) על אף האמור בסעיף קטן (ג), נקבע צו לפי סעיף קטן (ד), יקבע השר, בצו, את תקופת התשלום של היטל מימון המטרו או מנגנון לחישוב התקופה כאמור, כך שסך כל ההכנסות הצפוי להתקבל מהיטל מימון המטרו יהיה שווה בקירוב לסך כל ההכנסות שהיה מתקבל אילו לא היה נקבע צו לפי סעיף קטן (ד), לאחר היוון הסכום.

(א) רשות מקומית שבתחומה נמצא נכס שחלה לגביו חובת תשלום היטל מימון המטרו, תשלח לכתובת הנכס, בתחילת כל שנת מס, הודעה שמטרתה ליידע את בעל הנכס בדבר חובתו לשלם את היטל מימון המטרו (בסעיף זה – ההודעה); ואולם חובת תשלום היטל מימון המטרו לפי פרק זה תחול על בעל הנכס בין שקיבל את ההודעה ובין שלא.

(ב) ההודעה תכלול את פרטי הנכס הנדרשים לשם דיווח לרשות המסים לפי סעיף 28ח, ותיערך בהתאם לנוסח שנקבע לפי סעיף קטן (ג).

יידוע בדבר חובת תשלום

ד ב ר י ה ס ב ר

זה, והנוסח יפורסם באתר האינטרנט של רשות המסים. הנוסח יכלול, בין השאר, הבהרה כי החובה לשלם את היטל מימון המטרו חלה על בעל הנכס ולא על המחזיק בנכס, וכי מקבל ההודעה, אם אינו בעל הנכס, אינו חייב להעבירה לבעל הנכס, וזאת כדי שלא להכביד על מי שאינו חייב בתשלום ההיטל.

לסעיף 128 המוצע

היטל מימון המטרו מוטל, בין השאר, לנוכח עליית שווי הנכסים בגין השקעת המדינה במיזם המטרו שבסמוך לנכס, ולכן מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע כי ההוראות שנועדו להבטחת אכיפה של תשלום מס השבחת המטרו,

לסעיף 28 המוצע

כדי לפשט את מנגנון הגבייה ולהקל על בעלי הנכסים, מוצע כי הרשות המקומית שבתחומה נמצא נכס החייב בתשלום היטל מימון המטרו תשלח, בתחילת כל שנת מס, לכתובת הנכס הודעה שמטרתה ליידע את בעל הנכס בדבר חובתו לשלם את ההיטל. למען הסר ספק, מובהר כי שליחת ההודעה תיעשה כשירות לאזרח, אך אי-קבלתה או שליחתה אינה פוטרת את בעל הנכס מחובת תשלום ההיטל.

כמו כן, מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע נוסח אחיד של ההודעה שישלחו הרשויות המקומיות לפי סעיף

(ג) נוסח ההודעה ייקבע על ידי שר האוצר ויפורסם באתר האינטרנט של רשות המסים; הנוסח יכלול, בין השאר, הבהרה כי החובה לשלם את היטל מימון המטרו חלה על בעל הנכס ולא על המחזיק בנכס, וכי מקבל ההודעה, אם אינו בעל הנכס, אינו חייב להעבירה לבעל הנכס.

128. שר האוצר רשאי לקבוע כי ההוראות לפי סעיף 24 יחולו לעניין תשלום היטל מימון המטרו, בשינויים המחויבים ובשינויים כפי שיקבע. הבטחת אכיפה של תשלום היטל מימון המטרו

128. החברה הממונה לפי סעיף 128, ואם לא מונתה – רשות המטרו, תפעיל ותתחזק, באמצעות אתר אינטרנט, מערכת ממוחשבת המאפשרת למשתמש בה לבדוק אם חלה על הנכס חובת תשלום של היטל מימון המטרו וכן לחשב את סכום היטל מימון המטרו שעשוי לחול לגבי הנכס, בהתאם לפרטים שזיזין; על אף האמור, שר האוצר רשאי לקבוע, בצו, גורם אחר שיפעיל ויתחזק את המערכת האמורה. מערכת ממוחשבת לחישוב היטל מימון המטרו

128. (א) בעל נכס החייב בתשלום היטל מימון המטרו (בסעיף זה – בעל הנכס) יגיש לפקיד השומה, מדי שנה, דוח לפי סעיף 131 לפקודת מס הכנסה, ולא יחולו לגביו באותה שנה ההוראות לפי סעיף 134 לפקודה האמורה. דיווח שנתי

(ב) בעל הנכס יצרף לדוח לפי סעיף קטן (א), דוח לעניין סכום היטל מימון המטרו שהוא חייב בתשלום, שיכלול את כל אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

התפעול של ההיטל, יאפשר הקמת מערכת אחת לשם דיווח וגביית ההיטל וימנע את הצורך בהפעלת מערכי גבייה ממשלתיים כפולים.

על פי המוצע, בשלב הראשון, בעל נכס יצרף לדוח השנתי שהוא מגיש לפי הוראות פקודת מס הכנסה, דוח שיהווה שומה עצמית לגבי היטל מימון המטרו, ושבו הוא יפרט את סכום היטל מימון המטרו שעליו לשלם ואת אופן החישוב של ההיטל. לשם כך, מוצע לקבוע כי מי שחייב בתשלום היטל מימון המטרו יהיה חייב להגיש דוח שנתי לפי פקודת מס הכנסה, בשל השנה שבה חויב בהיטל, בין שהוא חייב בדיווח לפי הוראות הפקודה האמורה ובין אם לאו. כיוון שההיטל מוטל על נכסים עסקיים, יש להניח כי כמעט כל בעלי הנכסים יהיו מחויבים ממילא להגיש דוח שנתי לפי פקודת מס הכנסה, אך ייתכן שיהיו מקרים חריגים של בעלי נכסים שלא הפיקו הכנסה מהנכס בשנת מס מסוימת.

בדומה לקבוע בפקודת מס הכנסה לעניין שומת מס הכנסה, מוצע לקבוע כי לאחר שפקיד השומה יקבל את השומה העצמית, הוא ישלח לחייב בהיטל הודעה בדבר סכום היטל מימון המטרו שהוא חייב בו לפי השומה העצמית. לפקיד השומה תינתן סמכות לבדוק את השומה

כאמור בסעיף 24 לחוק המטרו, יחולו גם לעניין תשלום היטל מימון המטרו, בשינויים המחויבים ובשינויים כפי שיקבע.

אם ייקבע צו כאמור, אזי ביצוע פעולות שונות, כגון רישום בפנקסי המקרקעין ואישורים הניתנים על ידי הוועדה המקומית לתכנון ובנייה, יותנה בהצגת אישור בדבר תשלום היטל מימון המטרו.

לסעיף 128 המוצע

כדי להקל על הנישומים ולשפר את השירות לאזרח, מוצע להקים מערכת ממוחשבת שתאפשר לנישומים לבדוק אם חלה על הנכס שבבעלותם חובת תשלום היטל מימון המטרו ולחשב את סכום ההיטל שעליהם לשלם. המערכת הממוחשבת תופעל על ידי החברה הממונה לפי סעיף 128 המוצע, אם תמונה, ואם לא תמונה – על ידי רשות המטרו, אלא אם כן קבע שר האוצר בצו גורם אחר שיפעיל ויתחזק את המערכת.

לסעיפים 128 ו-128ט המוצעים

מוצע לקבוע הליכי שומה לעניין סימן ג'1, הדומים במהותם להליכים המתנהלים לפי פקודת מס הכנסה. שימוש במנגנונים הקיימים לעניין מס הכנסה יקל על

(1) פרטי הנכס שבשלו נדרש תשלום היטל מימון המטרו;

(2) אופן החישוב של היטל מימון המטרו, לפי סעיף 28ב(ב).

שומה 28ט. (א) מסר בעל נכס דוח היטל מטרו לפי סעיף 28ח, יראו את

הדוח האמור כקביעת סכום היטל מימון המטרו בידי אותו בעל נכס (בסעיף זה – שומה עצמית).

(ב) פקיד השומה רשאי לבדוק את השומה העצמית ולשום את בעל הנכס, ולעניין זה יחולו ההוראות לפי חלק ט' לפקודת מס הכנסה, בשינויים המחויבים.

(ג) נוסף על האמור בסעיף קטן (ב), פקיד השומה רשאי לבקשת בעל הנכס או מיוזמתו, לתקן את השומה שנערכה לעניין היטל מימון המטרו אם הנתונים שנקבעו לשם הטלת ארנונה, שעל בסיסם נערכה שומת ההיטל, השתנו בעקבות השגה, ערר או ערעור שהוגשו לפי חוק הרשויות המקומיות (ערר על ארנונה); החלטת פקיד השומה בדבר תיקון השומה כאמור תתקבל בתוך שנה מיום שהחלטה בהשגה, בערר או בערעור, לפי העניין, הפכה להחלטה חלוטה; בסעיף קטן זה, "החלטה חלוטה" – החלטה שאין עליה עוד זכות ערעור.

(ד) פקיד השומה רשאי לשום את סכום היטל מימון המטרו שבעל הנכס חייב בו, כחלק מההליך לקביעת שומת ההכנסה של בעל הנכס לפי פקודת מס הכנסה, או בהליך נפרד.

ד ב ר י ה ס ב ר

לקביעת שומת ההכנסה של בעל הנכס לפי פקודת מס הכנסה, או בהליך נפרד. הוראה זו תאפשר לפקיד השומה לבצע את הליכי השומה באופן היעיל ביותר בנסיבות העניין. כך אם נערכת שומה על הכנסותיו של הנישום ממילא, פקיד השומה יהיה רשאי לערוך שומה גם על היטל מימון המטרו באותה מסגרת, והוא יהיה רשאי לאחד את ההודעות הנשלחות לנישום בעניין שומת מס ההכנסה ובעניין שומת היטל מימון מטרו, ולהימנע מכפילות במשלוח ההודעות. במקרים אחרים, אם פקיד השומה יסבור שיש הצדקה לערוך שומה על היטל מימון המטרו בלבד, הוא יהיה רשאי לעשות כן, בלא לערוך שומה על הכנסות אותו נישום שלא לצורך במקרים אלה, פקיד השומה יהיה רשאי לערוך את שומת מס ההכנסה בשלב מאוחר יותר, בהתאם למועדים הקבועים בפקודת מס הכנסה.

לסעיף 28 המוצע

מוצע לקבוע מנגנון של השגה וערעור על הודעת שומה ששלח פקיד השומה לבעל הנכס. כיוון שעל פי סעיף 28ב המוצע, סכום ההיטל מחושב לפי נוסחה הקבועה בחוק, וכיוון שהנתונים המשמשים בנוסחה מתבססים על חיובי הארנונה הנוגעים לנכס, מוצע להגביל את עילות

העצמית, ולאחר בדיקתה יהיה רשאי לאשר שמצא כי השומה העצמית נכונה, או לקבוע, לפי מיטב שפיתו, את סכום היטל מימון המטרו החל על בעל הנכס, אם מצא כי השומה העצמית אינה נכונה. קביעה של פקיד השומה כאמור, יכול שתיעשה בהסכמה עם בעל הנכס. תוקנה השומה, ישלח פקיד השומה לבעל הנכס הודעה בדבר סכום היטל מימון המטרו שהוא חייב בו, לפי הוראות פקודת מס הכנסה.

כיוון ששומת ההיטל מתבססת על נתונים שנקבעו לשם הטלת ארנונה, ונתונים אלה עשויים להשתנות בעקבות השגה, ערר או ערעור על חיוב הארנונה, מוצע להאריך את התקופה לתיקון השומה במקרים שבהם נתוני הארנונה, שעל בסיסם נקבעה שומת ההיטל, השתנו. במקרה כזה, מוצע לאפשר שנה נוספת מהיום שהחלטה על שינוי נתוני הארנונה הפכה חלוטה, ובמהלכה פקיד השומה יהיה רשאי לתקן את שומת היטל מימון המטרו, בין ביוזמתו ובין לבקשת בעל הנכס, וזאת מעבר לקבוע בפקודת מס הכנסה.

עוד מוצע להסמיך את פקיד השומה לשום את סכום היטל מימון המטרו שבעל הנכס חייב בו, כחלק מההליך

(ה) פקיד השומה ישלח לבעל הנכס הודעה בדבר סכום היטל מימון המטרו שהוא חייב בו, כאמור בסעיף 145(א) או 149 לפקודת מס הכנסה.

השגה וערעור 728. (א) על הודעת השומה לפי סעיף 28ט(ה) (בסעיף זה – הודעת

השומה) ניתן להגיש השגה או ערעור לפי הוראות פרק שני בחלק ט' לפקודת מס הכנסה, ובלבד שהשגה או ערעור כאמור יוגשו רק על יסוד טענה מהטענות האלה:

(1) המבנה או הקרקע אינם נמצאים במתחם השפעה;

(2) הנכס נושא הודעת השומה הוא בבעלות של רשות מקומית, חברה עירונית או תאגיד עירוני, כאמור בסעיף 28ג(א)(3);

(3) מגיש ההשגה או הערעור אינו הבעלים של הנכס נושא הודעת השומה או שתקופת הבעלות שלו בנכס שונה מהתקופה שצוינה בהודעה;

(4) לעניין נכס בבעלות משותפת, נפלה בהודעת השומה טעות לעניין שיעור חלקו של בעל הנכס;

(5) נפלה טעות חשבון בהודעת השומה;

(6) נתון שלפיו חושב סכום ההיטל, שונה מהנתון כפי שהוא מופיע בהודעת תשלום הארנונה.

(ב) על הליכי השגה וערעור הנוגעים לנתונים שנקבעו לשם הטלת ארנונה, שעל בסיסם נערכה שומת ההיטל לפי סעיף 28ט, יוסיפו לחול הוראות חוק הרשויות המקומיות (ערר על ארנונה).

תשלום ההיטל וגבייתו 28יא. (א) בעל נכס החייב בתשלום היטל מימון המטרו בשנת מס מסוימת, ישלם את ההיטל כאמור במועד שבו הוא חייב לשלם את מס ההכנסה החל על הכנסתו החייבת באותה שנת מס.

ד ב ר י ה ס ב ר

ביתר וסמכויות גבייה של רשות המסים – יחולו, בשינויים המחויבים, על תשלום היטל מימון המטרו וגבייתו.

עם זאת, לעניין חישוב המס, מוצע להבהיר בסעיף קטן (ג) כי ההיטל אינו חלק ממס ההכנסה. בהתאם לכך, ההוראות הנוגעות לחישוב המס לפי חלקים ב' עד ז' לפקודת מס הכנסה, לרבות לעניין ניכויים, זיכויים, פטורים, וקיצוז הפסדים, לא יחולו בקשר להיטל.

יובהר כי הוראות העונשין הקבועות בפקודת מס הכנסה, לרבות הליכי הענישה המינהליים והעיצומים הכספיים הקבועים בה, לא יחולו לעניין היטל מימון המטרו, עקב ההוראות שנקבעו בעניינים אלה בסימן ג'.

ההשגה והערעור, לטעויות הנוגעות לסיווג הנכס, הבעלות בו, טעויות חשבון או אי-התאמה לנתוני הארנונה.

עוד מוצע להבהיר כי ההוראה אינה גורעת מהזכות להגיש ערר לפי חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), התשל"ו-1976. יובהר כי אם יתקבל ערר בנוגע לנתוני הארנונה, שעל בסיסם חושב היטל מימון המטרו, ההחלטה בערר תשפיע גם על סכום ההיטל כאמור לעיל.

לסעיף 28יא המוצע

בשים לב לקשר שבין התשלום והגבייה של היטל מימון המטרו ומס הכנסה, כפי שפורט לעיל, מוצע לקבוע כי ההוראות החלות לפי פקודת מס הכנסה על תשלום מס הכנסה וגבייתו – ובכלל זה הוראות לעניין מועדי תשלום המס, ריבית והפרשי הצמדה, החזר מס ששולם

(ב) יראו את היטל מימון המטרו כמס הכנסה שבעל הנכס חייב לשלמו באותה שנה לעניין התשלום והגבייה של ההיטל, וההוראות לפי פקודת מס הכנסה החלות על תשלום וגבייה של מס הכנסה, יחולו, בשינויים המחויבים, על תשלום היטל מימון המטרו וגבייתו.

(ג) לעניין חישוב מס הכנסה לפי חלקים ב' עד ז' לפקודת מס הכנסה, לא יראו את היטל מימון המטרו כחלק מהמס.

28יב. (א) על אף האמור בסעיף 28א, לא יחולו על היטל מימון המטרו ההוראות בדבר תשלום מקדמות לפי סימן א' לפרק שני בחלק י' לפקודת מס הכנסה.

(ב) השר רשאי לקבוע הוראות לעניין תשלום מקדמות על חשבון היטל מימון המטרו, ורשאי הוא לקבוע כי ההוראות לפי סעיפים 180 ו-190 לפקודת מס הכנסה, יחולו על מקדמות לפי סעיף קטן זה, בשינויים המחויבים.

28יג. הוראות סעיפים 216(1), (3) ו-4(4), 216א, 217ב, 220(2) עד (5), 221, 224, 225 ו-226 לפקודת מס הכנסה, יחולו לעניין חובת דיווח ותשלום היטל לפי הוראות סימן זה, בשינויים המחויבים, ובשינויים אלה:

(1) בסעיף 217, במקום "במס" יקראו "בהיטל מימון המטרו" ובמקום "וסכום החסר בהכנסה שנקבעה מחמת אותם דו"ח או ידיעות לא נכונים או שעלולה היתה להיקבע" יקראו "וסכום ההיטל שנחסך מחמת אותם דוח או ידיעות לא נכונים או שעשוי היה להיחסך";

(2) בסעיף 220, במקום "ממס", בכל מקום, יקראו "מהיטל מימון המטרו" ובמקום "מסכום ההכנסה שהעלים, שהתכוון להעלים או שעזר להעלים" יקראו "מסכום ההיטל שנחסך, שהתכוון לחסוך או שעזר לחסוך";

(3) בסעיף 221, במקום "לפי הסעיפים 220–215" יקראו "מהעבירות כאמור בסעיף 28יג";

מקדמות

עונשין

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 28יג המוצע

מוצע לקבוע בסימן ג' סעיף שעניינו עונשין. לפי הסעיף המוצע, יחולו לעניין היטל מימון המטרו ההוראות מתוך פקודת מס הכנסה, המנויות בסעיפים 216(1), (3) ו-4(4), 216א, 217ב, 220(2) עד (5), 221, 224, 225 ו-226, בשינויים המחויבים ובשינויים המפורטים בסעיף 28יג המוצע.

בסעיפים אלה נקבע, בין השאר, העבירות לעניין אי-קיום דרישות, אי-דיווח, הגשת דיווח שגוי או כוזב ומרמה בדיווח, וכן הוראות נוספות, בין השאר, לעניין אחריות מסייע, כופר והתיישנות.

לסעיף 28יב המוצע

מוצע שלא יחולו הוראות פקודת מס הכנסה לעניין תשלום מקדמות. חלף זאת, מוצע להקנות לשר האוצר סמכות לקבוע תקנות לעניין מקדמות שישולמו על חשבון היטל מימון המטרו. במסגרת התקנות, יכול שייקבעו הסדרים מיוחדים לעניין מקדמות כאמור, בשים לב למאפייניו של ההיטל.

כמו כן שר האוצר יהיה רשאי לקבוע כי ההוראות לפי סעיפים 180 ו-190 לפקודת מס הכנסה יחולו על מקדמות לפי אותן תקנות, בשינויים המחויבים. הסעיפים האמורים עוסקים בסמכות פקיד השומה להקטין או להגדיל את סכום המקדמות ובקנס על פיגור בתשלום.

(4) בסעיף 224, במקום "לעניין הסעיפים 217–215 ו-220" יקראו "לעניין העבירות כאמור בסעיף 28יג".

סמכויות פיקוח
וחובות למסירת
מידע

28יז. (א) הסמכויות הנתונות לפקיד השומה לפי סעיפים 135, 138, 140 ו-142 לפקודת מס הכנסה, יהיו נתונות לו גם לשם שומה של היטל מימון המטרו לפי סעיף 28ט, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: בסעיף 135, המילים "או של בן זוגו ושל ילדיהם שהם זכאים בעדם לנקודות זיכוי או לנקודות קצבה" והמילים "ואולם רשאי אותו אדם לא לכלול בדו"ח את הונו ונכסיו של בן זוגו, אם צירף הצהרה חתומה בידי אותו בן זוג כי יגיש דו"ח נפרד על הונו ונכסיו; הוגשה הצהרה כאמור, יוגש הדו"ח במועד שבו חייב בן הזוג להגיש את הדו"ח כאמור" – לא ייקראו.

(ב) הפעלת הסמכויות לפי סעיפים 135 ו-138 לפקודת מס הכנסה, כאמור בסעיף קטן (א), תיעשה בהתאם לנהלים פנימיים שיקבע מנהל רשות המסים.

(ג) רשות מקומית תמסור למנהל רשות המסים, עד יום 31 במרס בכל שנה, פירוט של הנכסים העסקיים שנמצאים במתחם השפעה שבתחומה ושטחם, וכן פרטים הנדרשים לשם חישוב היטל מימון המטרו, ובכלל זה פרטי בעל הנכס, ואם פרטיו אינם ידועים לה – פרטי המחזיק בנכס.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 28יז המוצע

השומה יעשה שימוש בסמכויות אלה לתכלית של שומת ההיטל באופן מידתי ושוויוני, בשים לב להבדלים שבין שומת מס הכנסה לשומת ההיטל, מוצע לקבוע שהפעלת הסמכויות תיעשה בהתאם לנהלים פנימיים שיקבע מנהל רשות המסים. בנהלים האמורים ייקבעו, בין השאר, הנסיבות שבהן ניתן לעשות שימוש בסמכויות הקבועות בסעיפים 135 ו-138 לפקודה בקשר לשומת ההיטל, שלא אגב שומת מס הכנסה.

נוסף על כך, כיוון שלרשויות המקומיות יש את המידע הרלוונטי לשם חישוב ההיטל, מוצע לקבוע שהרשויות יעבירו למנהל רשות המסים את המידע הנדרש לשם כך: כיוון שאין לרשויות המקומיות מרשם מעודכן וכולל של הבעלים של כלל הנכסים, מוצע לקבוע כי אם אין בידי הרשות את פרטי הבעלים של נכס מסוים, היא תעביר לרשות המסים את פרטי המחזיק בנכס. מובן כי המחזיק בנכס אינו חייב בתשלום היטל מימון המטרו, ורשות המסים תשתמש במידע אך ורק לשם אכיפת תשלום ההיטל על ידי הבעלים של הנכס.

מוצע לקבוע שהסמכויות של פקיד השומה לעניין קבלת מידע ומסמכים, הנתונות לו לפי פקודת מס הכנסה לעניין שומת מס הכנסה, ושהן רלוונטיות לשם שומת היטל מימון המטרו, יהיו נתונות לו, בשינויים המחויבים, גם לשם פיקוח ובקרה על תשלום ההיטל.

סמכויות אלה הן הסמכויות המשמשות כיום לשם פיקוח ובקרה על השומה העצמית של נישומים במס הכנסה, וכיוון שהליך שומת ההיטל דומה מאוד, נדרשות סמכויות דומות לשם פיקוח ובקרה על השומה העצמית של היטל מימון המטרו. יובהר, כי השימוש בסמכויות אלה מוגבל לכך שפקיד השומה נדרש להשתמש בהן לשם ההיטל. כמו כן יצוין כי החלת סעיפים אלה מהפקודה תקל הן על החייבים בתשלום ההיטל, שחייבים גם בהגשת דוח למס הכנסה, והן על פקידי השומה, שפועלים לפי הוראות דין אלה, בעבודתם השוטפת.

מאחר שהסמכויות הקבועות בסעיפים 135 ו-138 לפקודת מס הכנסה הן סמכויות רחבות, שנקבעו בפקודה כדי לאפשר לפקיד השומה להתחקות אחר כלל הכנסתו של הנישום החייבת במס הכנסה, וכדי להבטיח כי פקיד

(ד) מנהל רשות המסים ישמור את המידע שהגיע לידיו לפי סעיף זה, במאגר מידע כמשמעותו בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981⁸⁶, והמידע יימחק ממאגר המידע ביום 31 בדצמבר של השנה השלישית שלאחר השנה שבה נמסר המידע.

(ה) פקיד השומה לא יפנה בבקשה לקבלת מידע לעניין היטל מימון המטרו, למי ששמו הועבר על ידי הרשות המקומית כמחזיק בנכס, אלא אם כן פקיד השומה עשה מאמץ סביר לפנות לבעלים הרשום של הנכס במרשם המקרקעין; פנה פקיד השומה למחזיק בנכס כאמור, יבהיר לו כי חובת תשלום היטל מימון המטרו אינה מוטלת עליו וכי הוא אינו חייב להודיע לבעל הנכס על חובתו לשלם את ההיטל.

סמכויות אכיפה 28טו. התעורר חשד לביצוע עבירה לפי סימן זה, רשאי מי שהוסמך לפי סעיף 227 לפקודת מס הכנסה לעשות שימוש בסמכויות הנתונות לו בפסקאות (1) ו-(2) לסעיף האמור לשם מניעת עבירות לפי סימן זה או לשם גילויין.

הוראות כלליות 28טז. סעיף 144 לפקודת מס הכנסה וההוראות הכלליות לפי חלק י"ב לאותה פקודה, יחולו, בשינויים המחויבים, על היטל מימון המטרו.

מינוי החברה הממונה 28יז. (א) בלי לגרוע מהוראות חוק החברות הממשלתיות, שר האוצר, באישור הממשלה, רשאי למנות חברה ממשלתית או חברת בת ממשלתית, כהגדרתן באותו חוק, אשר תסייע לרשות המסים במילוי התפקידים כמפורט להלן (בסימן זה – החברה הממונה), ובלבד שהחברה הממונה לא תפעיל סמכות הכרוכה בהפעלה של שיקול הדעת שניתן למנהל רשות המסים או לפקיד שומה לפי דין:

ד ב ר י ה ס ב ר

בנסיבות שבהן התעורר חשד סביר לביצוע עבירה לפי סימן ג'1. מדובר בסמכויות האלה: סמכות חקירה, סמכות חיפוש לפי צו שופט וסמכות תפיסת מסמכים.

לסעיף 28טז המוצע

מוצע לקבוע כי ההוראות הכלליות הקבועות בחלק י"ב לפקודת מס הכנסה, יחולו, בשינויים המחויבים, על היטל מימון המטרו. הסעיפים שבחלק י"ב האמור עוסקים, בין השאר, בחובת הסודיות המוטלת על מי שמפעיל את מערך המיסוי, באפשרות לייצג נישומים, בהמצאת הודעות ובהסמכה לקביעת טפסים. כמו כן, מוצע לקבוע שסעיף 144 לפקודה, שלפיו יש לראות דוח שניתן לפי הפקודה כאילו ניתן בהרשאה כהלכה, יחולו, בשינויים המחויבים, על היטל מימון המטרו.

לסעיפים 28יז עד 28יט המוצעים

המנהל ופקידי השומה, כהגדרתם בפקודת מס הכנסה (בפרק זה – רשות המסים), אחראים על גביית היטל מימון

לעניין זה, מוצע לקבוע שפקיד השומה לא יפנה בבקשה לקבלת מידע לעניין היטל מימון המטרו, למי ששמו הועבר על ידי הרשות המקומית כמחזיק בנכס, אלא אם כן עשה מאמץ סביר לפנות לבעלים הרשום במרשם המקרקעין. כמו כן, מוצע לקבוע שאם פקיד השומה יפנה למחזיק שאינו הבעלים של הנכס, הוא יבהיר לו כי אינו חייב בהיטל וכי אינו חייב להודיע לבעלים על חובתו לשלם את ההיטל.

לסעיף 28טז המוצע

לשם אכיפה של העבירות הקבועות בסעיף 28יג, ומאחר שאכיפת העבירות תתבצע על ידי פקיד שומה שהוסמך לערוך חקירות או חיפושים לשם גילויין של עבירות על פקודת מס הכנסה, לפי סעיף 227 לפקודה, מוצע לקבוע כי פקיד שומה שהוסמך כאמור יהיה מוסמך להשתמש בסמכויות שניתנו לו בסעיף 227(1) ו-(2) לפקודה, גם לשם מניעת עבירות לפי סימן ג'1 או לשם גילויין זאת.

⁸⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

(1) תפעול ואחזקה של מערכת ממוחשבת לפי סעיף 28ז;

(2) תכנון, הקמה, תפעול ואחזקה של מערכת הגבייה כאמור בסעיף 28ז בעבור רשות המסים, לרבות הפקה ומסירה של הודעות לפי סימן זה;

(3) תכנון, הקמה ותפעול של מוקד שירות לקוחות לעניין גביית היטל מימון המטרו.

(ב) הודעה על מינוי החברה הממונה תפורסם ברשומות.

(ג) החברה הממונה תפעל לעניין סימן זה לפי הנחיות מנהל רשות המסים ותחת פיקוחו.

28ז. רשות המסים רשאית לגבות את המס על ידי החברה הממונה, אם מונתה לפי סעיף 28ז, באמצעות מערכת המופעלת באופן אלקטרוני או באופן אחר.

28ז. (א) ההוראות לפי סעיפים 30, 31, 34, 35, 36, 37 למעט סעיף קטן (ב), 40 ו-41 לחוק מס להפחתת גודש התנועה באזור גוש דן, התשפ"ב-2022⁸⁷, יחולו לעניין גבייה באמצעות החברה הממונה, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) בסעיף 31, המילים "או במפעיל הפרטי" – לא ייקראו;

(2) בסעיף 34, המילים "או במפעיל הפרטי שאיתו התקשרה החברה הממונה לשם כך" – לא ייקראו, במקום "למידע האמור בסעיף 32(3) עד (6)" יקראו "למידע הנדרש לשם קביעת סכום היטל מימון המטרו", ובפסקה (1), במקום "ערר" יקראו "השגה או ערעור";

החלת הוראות לעניין גבייה באמצעות החברה הממונה

ד ב ר י ה ס ב ר

מכיוון שגביית היטל מימון המטרו תחל בעוד כמה שנים, לא ניתן לקבוע בשלב זה בוודאות כי תידרש אותה הסתייעות, ולכן מוצע להסמיך את שר האוצר באישור הממשלה, למנות חברה ממונה, אם ראו בכך צורך. החברה הממונה, אם תמונה, תפעל לעניין סימן ג' לפי הנחיות מנהל רשות המסים ותחת פיקוחו.

מוצע לקבוע כי לעניין גבייה באמצעות החברה הממונה יחולו התנאים והמגבלות לפי חוק מס להפחתת גודש התנועה באזור גוש דן, התשפ"ב-2022, בשינויים המפורטים בסעיף 28ז המוצע.

יובהר, כי ההוראות המוצעות בסימן ג' אינן גורעות מהוראות לפי חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, וכי מינוי החברה הממונה ייעשה בכפוף להוראות הדין ולמסמכי ההתאגדות של החברה הממונה.

המטרו לפי סימן ג' המוצע. כדי לאפשר לרשות המסים גמישות תפעולית, מוצע לקבוע בסימן האמור הסדר שיאפשר לרשות המסים להסתייע בחברה ממשלתית או בחברת בת ממשלתית (בפרק זה – החברה הממונה) בביצוע פעולות מוגדרות לשם גביית היטל מימון המטרו, כמפורט בסעיף 28ז(א) המוצע, ובלבד שהחברה הממונה לא תפעיל סמכות הכרוכה בהפעלה של שיקול דעת שמסורה לרשות המסים.

הסדר זה יאפשר גמישות תפעולית וייעול מנגנוני הגבייה, בלי לפגוע בתפקידה וסמכויותיה של רשות המסים. קביעת האפשרות להסתייע בחברה ממונה כאמור נובעת מהמורכבות התפעולית הכרוכה בהפעלת המערך לגביית היטל מימון המטרו. מורכבות זאת נובעת, בין השאר, מכך שגביית היטל כרוכה בבדיקה של נתונים הנוגעים למאפייני הנכס, שאינם נבדקים כעניין שבשגרה על ידי עובדי רשות המסים, ואינם בתחום מומחיותם, ומשום כך יצריכו השקעת משאבים שייתכן שאינה יעילה בראייה כוללת של תפקידי רשות המסים.

⁸⁷ ס"ח התשפ"ב, עמ' 171.

(3) בסעיף 35, בכל מקום, המילים "או למפעיל הפרטי" – לא ייקראו;

(4) בסעיף 36, המילים "או למפעיל הפרטי", המילים "או המפעיל הפרטי" והמילים "או במפעיל הפרטי" – לא ייקראו;

(5) בסעיף 37(א), במקום "כאמור בסעיף 32" יקראו "שהוא מידע הנדרש לשם קביעת סכום היטל מימון המטרו";

(6) בסעיף 40, במקום "המידע המפורט השמור במערכת הגבייה לגבי כל רכב, למעט מידע מותמם כמשמעותו בסעיף 37(ב)" יקראו "המידע הנדרש לשם קביעת סכום היטל מימון המטרו";

(7) בסעיף 41, המילים "והמפעיל הפרטי" – לא ייקראו.

(ב) בסעיף זה, "המידע הנדרש לשם קביעת סכום היטל מימון המטרו" – מידע כמפורט להלן לעניין שנת המס שבעדה נגבה היטל מימון המטרו:

(1) זהות הבעלים בנכס, ואם הנכס בבעלות משותפת – שיעור חלקו של כל אחד מבעלי הנכס;

(2) תקופת הבעלות של בעל הנכס;

(3) שטח הנכס;

(4) סיווג הנכס לעניין הפטור מחובת תשלום ההיטל לפי סעיף 28ג;

(5) מקדם שיטת הארנונה החל על הנכס;

(6) מקדם המדרג העירוני החל על הנכס;

(8) סכום ההיטל ששילם בעל הנכס שלא באמצעות מערכת הגבייה, ומועדי התשלום.

27. בחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985⁸⁸, בתוספת הראשונה, בטור א', בסופו יבוא "פרק ג' לחוק רכבת תחתית (מטרו), התשפ"ב-2021⁸⁹."

תיקון חוק
העבירות
המינהליות

ד ב ר י ה ס ב ר

המשפטים רשאי לקבוע בתקנות כי עבירה על הוראה שנקבעה בהם, שאינה פשע, היא עבירה שבשלה ניתן להטיל קנס בדרך מינהלית.

סעיף 27 מוצע לתקן את התוספת הראשונה לחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, ולהוסיף את פרק ג' לחוק המטרו לרשימת החוקים שלגביהם שר

⁸⁸ ס"ח התשמ"ו, עמ' 31.

⁸⁹ ס"ח התשפ"ב, עמ' 95.

תיקון חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965⁹⁰, בתוספת השלישית, בפרט 4(א), אחרי "לאחר אישורה של" יבוא "תמ"א 70, כהגדרתה בחוק רכבת תחתית (מטרו), התשפ"ב-2021 (בסעיף זה – תמ"א 70), ואחרי "השבחה בשל" יבוא "תמ"א 70".

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק המטרו לעניין תקצוב מחצית ממיזם המטרו, בין השאר באמצעות מס השבחת המטרו.

על פי התיקון המוצע, במקרקעין שבהם אושרה תוכנית לאחר אישורה של תמ"א 70, תתווסף לשומת ההשבחה גם ההשבחה בשל תמ"א 70 ותמוסה עם אישורה של תוכנית החייבת בהיטל. באופן זה, ההשבחה בשל תמ"א 70 תמוסה במלואה. תיקון זה עולה בקנה אחד עם התכלית של מס השבחת המטרו, וצפויה להיות לו משמעות כלכלית משמעותית על מימון מיזם המטרו ועל קופת הרשויות המקומיות.

סעיף 28 מוצע לתקן את סעיף 4(א) לתוספת השלישית לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965, כך שתתווסף במסגרתו התייחסות מפורשת לתמ"א 70. תמ"א 70, אף על פי שהיא תוכנית מיתאר ארצית, עוסקת בעיקרה בעוצמות בנייה בהיקפים משמעותיים, תוך בחינה של מתחמי ההשפעה וחלוקתם לאזור ליבה, טבעת ראשונה וטבעת שנייה, וכוללת הוראות מחייבות לתוכניות מפורטות.

התיקון המוצע יאפשר את לכידת הערך הנובעת מאישור מיזם המטרו ותמ"א 70, וזאת בהתאם להוראות

⁹⁰ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשפ"ב, עמ' 1062.

על הפרת הוראה לפי סימן ג' 1 לחוק רכבת תחתית (מטרו), כנוסחו בסעיף 26(3) לחוק זה, שבוצעה בתקופה של שתי שנות המס הראשונות שלאחר המועד שבו חלה חובת התשלום של היטל מימון המטרו לעניין נכס מסוים כאמור באותו סימן, לא יינקטו נגד בעל הנכס פעולות אכיפה, אלא אם כן התרה בו פקיד השומה, בכתב, כי עליו לתקן את ההפרה בתוך 60 ימים ואם לא יעשה כן יינקטו נגדו פעולות אכיפה, ובעל הנכס לא תיקן את ההפרה בתוך 60 הימים האמורים.

ד ב ר י ה ס ב ר

שבוצעה בתקופה של שתי שנות המס הראשונות שלאחר המועד שבו חלה חובת תשלום היטל מימון המטרו, אלא אם כן פקיד השומה התרה בבעל הנכס, בכתב, כי עליו לתקן את ההפרה בתוך 60 ימים ואם לא יעשה כן יינקטו נגדו פעולות אכיפה, ובעל הנכס לא תיקן את ההפרה בתוך התקופה שנקבעה בהתראה.

סעיף 29 מאחר שהיטל מימון המטרו הוא היטל חדש, ולנוכח העובדה כי האחריות על דיווח ועל תשלום ההיטל מוטלת על בעלי הנכסים החייבים בתשלומם, כמקובל בדיני המס, מוצע לקבוע הוראת מעבר כמפורט להלן.

לפי הוראת המעבר המוצעת, לא יינקטו פעולות אכיפה נגד בעל הנכס בשל הפרת הוראה לפי סימן ג' 1

פרק ח': גמלאות וקצבת גישור

תיקון חוק שירות המדינה (גמלאות) 30. בחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970⁹¹ (בפרק זה – חוק שירות המדינה (גמלאות)) –

(1) בסעיף 8 –

(א) בהגדרה "משכורת קובעת", בכל מקום, אחרי "לרבות התוספות הקבועות" יבוא "ולמעט רכיבי שכר מוחרגים";

(ב) אחרי ההגדרה "משכורת שנתית" יבוא:

"רכיב שכר מוחרג" – רכיב שכר שמתקיימים לגביו כל אלה:

(1) הוא מגיע לעובד שדרגתו כדרגה שהייתה לפלוני ערב פרישתו מהשירות, בהתאם להסכם הקיבוצי שחל לגביו, אשר נחתם ביום י"ב בסיוון התשפ"ג (1 ביוני 2023) ואילך (בהגדרה זו – ההסכם הקיבוצי) או בשל הצמדת משכורתו למשכורת של עובד שחל לגביו ההסכם הקיבוצי;

(2) נקבע בהסכם הקיבוצי כי הוא לא יובא בחשבון לצורך חישוב המשכורת הקובעת לעניין הוראות חוק זה;

(3) הוא לא היה קיים ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי; לעניין זה, רכיב שכר שבא במקום רכיב שכר אחר שהיה קיים ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי ולא נכלל בחישוב המשכורת הקובעת ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי, ייחשב כרכיב שכר שלא היה קיים ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי;

ד ב ר י ה ס ב ר

להיות משכורתם צמודה למשכורת של עובד אשר לגביו חל ההסכם הקיבוצי כאמור.

כמו כן מוצע כי אותה ההחלטה תחול גם לגבי שוטרים, סוהרים ועובדי שירותי הביטחון שיפרשו לאחר התיקון המוצע ואשר היו זכאים במשכורתם, ערב פרישתם, לאותו רכיב השכר המוחרג לגבי עובדי מדינה אחרים, בשל כך שמשכורתם או חלקה נקבעה לפי שכר המשולם לפי הסכמים קיבוציים בשירות המדינה.

נוסף על כך, היות שלגבי משכורתם של משרתי הקבע בצה"ל מוחלים שינויים מסוימים אשר חלים לגבי המשכורת של עובדי המדינה, מוצע לתקן את סעיף 5 לחוק שירות הקבע (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה-1985 (להלן – חוק שירות הקבע), כך שמי שפרש משירות הקבע בצה"ל לאחר התיקון המוצע, לא ייכלל במשכורתו הקובעת, שעל בסיסה מחושבות זכויותיו של הפרוש בהתאם להוראות חוק שירות הקבע, רכיב שכר שמקורו בהסכם קיבוצי שהמדינה צד לו ושנחתם לאחר יום התחילה, אשר נקבע לגביו בהסכם הקיבוצי האמור כי לא יובא בחשבון לצורך חישוב המשכורת הקובעת לפי חוק הגמלאות ושלא היה קיים בטרם החתימה על ההסכם הקיבוצי.

כך, אם ניתן למשרתי הקבע בצה"ל רכיב שכר חדש שמקורו בהסכם קיבוצי, יחולו לגבי רכיב שכר זה גם

לסעיפים 30(1) עד 30(3), 31(ב), 32(1) ו-33(א)

מוצע לתקן את סעיף 8 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970 (להלן – חוק הגמלאות), כך שמי שפרש משירות המדינה לאחר התיקון המוצע, לא ייכלל במשכורתו הקובעת, שעל בסיסה מחושבות זכויותיו של הפרוש בהתאם להוראות חוק הגמלאות, רכיב שכר אשר נקבע לגביו בהסכם קיבוצי שנחתם לאחר התיקון המוצע, כי לא יובא בחשבון לצורך חישוב המשכורת הקובעת לפי חוק הגמלאות ושלא היה קיים בטרם החתימה על ההסכם הקיבוצי. לעניין זה, רכיב שכר שבא במקום רכיב שכר אחר שהיה קיים ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי ולא נכלל בחישוב המשכורת הקובעת, ייחשב כרכיב שכר שלא היה קיים בטרם החתימה כאמור ועל כן יהיה ניתן להחריגו מהמשכורת הקובעת.

התיקון המוצע יאפשר לצדדים להסכם קיבוצי להחריג רכיבי שכר חדשים מהמשכורת הקובעת, כך שלא ייכללו בבסיס לחישוב הגמלה של עובדים שיפרשו לאחר התיקון המוצע ושערב פרישתם חל לגביהם ההסכם קיבוצי.

מוצע כי ההחלטה האמורה תחול גם לגבי עובדים שיפרשו לאחר התיקון המוצע, אשר ערב פרישתם היו זכאים לרכיב השכר שהוחרג כאמור במשכורתם, בשל

⁹¹ ס"ח התש"ל, עמ' 65; התשע"ט, עמ' 135.

(2) בסעיף 1א63, בכותרת השוליים, אחרי "המשכורת הקובעת" יבוא, "רכיב שכר מוחרג" ואחרי פסקה (ב) יבוא:

"(ב1) בהגדרה "רכיב שכר מוחרג" שבסעיף 8, פסקה (1) תיקרא לגבי עובד שירותי הביטחון, כאילו אחרי "לעובד שדרגתו כדרגה שהייתה לפלוני ערב פרישתו מהשירות", נאמר "וכן מגיע לעובד המדינה שאינו עובד שירותי הביטחון, שוטר או סוהר";

(3) בסעיף 7א, בכותרת השוליים, אחרי "המשכורת הקובעת" יבוא, "רכיב שכר מוחרג" ואחרי פסקה (ב) יבוא:

"(ב1) בהגדרה "רכיב שכר מוחרג" שבסעיף 8, פסקה (1) תיקרא כאילו אחרי "לעובד שדרגתו כדרגה שהייתה לפלוני ערב פרישתו מהשירות", נאמר "וכן מגיע לעובד המדינה שאינו עובד שירותי הביטחון, שוטר או סוהר";

(4) בסעיף 108 ב –

(א) אחרי ההגדרה "המועד הקובע" יבוא:

"מסלול קצבת גישור" – שירות המקנה זכאות לתשלום קצבת גישור לעובד ביטחון חדש שפרש משירות לפני הגיעו לגיל פרישת חובה";

(ב) אחרי ההגדרה "קופת גמל לקצבה", "קרן ותיקה", "קרן חדשה מקיפה" ו"קרן כללית" יבוא:

"קצבת גישור" – סכום המשתלם מדי חודש לעובד שפרש משירותו עד הגיעו לגיל מסוים";

(5) בסעיף 108 –

(א) האמור בו יסומן כסעיף קטן "(א)" ובו, במקום "לפני גיל הפרישה כהגדרתו בחוק גיל פרישה, התשס"ד–2004" יבוא "לפני גיל פרישת חובה, עד למועד שייקבע בהוראות כאמור";

ד ב ר י ה ס ב ר

תשלום קצבה למי שפרש לפני גיל פרישה, כהגדרתו בחוק גיל פרישה, התשס"ד–2004 (להלן – קצבת גישור).

ההוצאות על תשלום גמלאות מהוות חלק משמעותי מתקציבי שירותי הביטחון. לפי הדוח הכספי של מדינת ישראל לשנת 2021, התשלום החזוי לגמלאות בשירותי הביטחון בשנת 2040 צפוי לעמוד על כ־16.55 מיליארד שקלים חדשים. סכום זה אינו כולל את התשלום החזוי לקצבאות גישור, שכן לא ניתן ליצר הערכה אקטוארית של חבות זו כל עוד לא הותקנו תקנות לפי סעיף 108 לחוק הגמלאות הכוללות חישוב של קצבאות הגישור יחד עם זאת, מרבית עובדי שירותי הביטחון מבוטחים כיום במסלולי פנסיה צוברת והיה זכאים לפרישה מוקדמת וקבלת קצבת גישור במועד פרישתם מהשירות, דבר שבהכרח יוביל לגידול בהתחייבויות האקטואריות של המדינה בתחום זה.

שירותי הביטחון נדרשים לגייס כוח אדם איכותי למקצועות המתאימים לתקופות העסקה שאינן לטווח ארוך, בשל הקצב הגבוה בו משתנים היכולות והכישורים הנדרשים בהם, בין בשל התפתחות טכנולוגית מואצת ובין בשל השיקולים הייחודיים של שירותי הביטחון. נוסף על כך יש מקצועות שבהם נדרש כוח אדם בעל ניסיון

ההחרגות שנקבעו בהסכם הקיבוצי, אם נקבעו. לעניין זה, רכיב שכר שבא במקום רכיב שכר אחר שהיה קיים ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי ושלא נכלל בחישוב המשכורת הקובעת, ייחשב כרכיב שכר שלא היה קיים בטרם החתימה כאמור.

התיקונים המוצעים יחולו על גמלאים שיפרשו מהשירות ביום התחילה ואילך.

לסעיפים 30(4), 30(5) ו-31א1

תיקון מס' 44 לחוק הגמלאות קבע כי עובדים חדשים במוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים (להלן – המוסד) ובשירותי הביטחון הכללי (להלן יחד – שירותי הביטחון) יבוטחו בהסדר פנסיה צוברת במקום בהסדר פנסיה תקציבית, וזאת בדומה לתיקון מס' 41 לחוק הגמלאות שהחיל זאת על שאר עובדי המדינה. במסגרת תיקון מס' 44 האמור נוסף סעיף 108 לחוק הקובע כי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת ובהתייעצות עם השר הממונה על שירותי הביטחון, יקבע הוראות בעניינים הנוגעים לביטוח הפנסיוני של עובדי ביטחון חדשים, ובכלל זה

” (ב) שר האוצר, בהסכמת ראש הממשלה ולפי המלצת ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים או ראש שירות הביטחון הכללי, לפי העניין, רשאי לקבוע, בצו נפרד לכל אחד משירותי הביטחון, מקצוע שאינו ייחודי לשירות הביטחון, אחד או יותר, אשר עובד שיחל לעבוד בו באותו שירות ביטחון לאחר מועד הוספתו לצו, לא יועסק במסלול קצבת גישור אלא אם כן מתקיימות בו נסיבות מיוחדות שייקבעו בהוראות לפי סעיף קטן (א), ובלבד שמתקיים לגבי המקצוע אחד מאלה:

- (1) תקופת ההעסקה המתאימה לעוסקים בו אינה לטווח ארוך בשל כך שהכישורים הנדרשים לעוסקים בו משתנים באופן תדיר או צפויים להתייחס כתוצאה משינויים טכנולוגיים או אחרים, וזאת בשים לב למאפיינים הייחודיים של שירות הביטחון;
- (2) נדרשת בו מומחיות הנובעת מניסיון משמעותי בתחום העיסוק או מהשכלה אקדמית רחבה טרם תחילת ההעסקה בשירות הביטחון, וזאת בשים לב למאפיינים הייחודיים של המקצוע, לרבות יכולת המעבר למקצוע אחר בתוך שירות הביטחון, לצד המאפיינים הייחודיים של שירות הביטחון;
- (3) שירות הביטחון מתקשה לגייס או לשמר כוח אדם בו בשל תנאי השכר המוצעים במסלול קצבת גישור;

ד ב ר י ה ס ב ר

בהם ישולם בתנאים משופרים לעומת מנגנון דירוג-דרגה המקובל בקרב עובדי המדינה, וזאת חלק הזכאות לקצבת גישור לאחר פרישת העובד משירות הביטחון. זאת, כדי להתמודד עם קשיי הגיוס והשימור של עובדים במקצועות מסוימים, באמצעות מתן שכר גבוה יותר בהווה במקום תגמול פנסיוני בעתיד, באופן התואם יותר את המגמות הנוכחיות בשוק העבודה.

לפיכך מוצע להסמיך את שר האוצר לקבוע בצווים נפרדים למוסד ולשירות הביטחון הכללי, בהסכמת ראש הממשלה ולפי המלצת ראש המוסד או ראש שירות הביטחון הכללי, לפי העניין, רשימת מקצועות אשר העובדים שיחלו לעבוד בהם בשירות הביטחון לאחר מועד הוספתם לצו, יועסקו במסלול שאינו מזכה בתשלום קצבת גישור. על אף האמור, בהוראות לפי סעיף 108(א) לחוק הגמלאות יהיה ניתן לקבוע מקרים מיוחדים שבהם עובדים שיועסקו במקצועות המנויים בצו יוכלו לבחור במסלול המזכה לקצבת גישור.

המקצועות שיימנו בצו יידרשו לעמוד באחד או יותר מהתבחינים המנויים בסעיף המוצע: מקצוע המתאים להעסקה לתקופה קצרה בשל שינויים תדירים בכישורים הנדרשים בו או בשל התייתרותו הצפויה עקב שינויים טכנולוגיים וכדומה; מקצוע שנדרשת בו מומחיות הנובעת מניסיון משמעותי או מהשכלה אקדמית רחבה, בשים לב ליכולת המעבר למקצוע אחר בתוך שירות הביטחון; מקצוע ששירות הביטחון מתקשה לגייס אליו

משמעותי או השכלה רחבה (כגון: פסיכולוגים) שיכולת המעבר מהם למקצועות אחרים בתוך שירותי הביטחון נמוכה יחסית וכן מקצועות אשר המגמות בשוק העבודה האזרחי לגביהם מעידות על יכולת התניידות גבוהה לצד שכר גבוה. בעבור מקצועות מסוימים, המודל של תגמול פנסיוני בעתיד (בעבור התקופה שבין גיל הפרישה המוקדמת בשירותי הביטחון לבין הגיל שבו ניתן לפרוש לפי חוק גיל פרישה) סותר את המגמות העכשוויות בשוק העבודה. כך לפי סקר של חברת PwC (Millennials at work, 2019), הסיבה המרכזית לבחירת מקום העבודה בקרב בני דור ה-Y, ילידי שנות ה-80 וה-90, היא גובה המשכורת ההתחלתית (29%). באופן דומה, רק 6% מהמשיבים בסקר העידו כי הם מעריכים שיעברו במקום עבודה אחד בלבד, לעומת 52% שהעריכו כי יעברו בשניים עד חמישה מקומות עבודה לאורך חייהם, ואילו 34% העריכו כי יעברו ביותר מחמישה מקומות עבודה.

ביום 16 באוגוסט 2022 נחתם סיכום בין משרד האוצר לבין המוסד שבמסגרתו סוכם מתווה קצבאות הגישור שישולמו לגמלאי המוסד מאוצר המדינה, בטרם יהיו זכאים לקצבה מקרן הפנסיה שבה הם מבוטחים. כמו כן, בימים הקרובים צפוי להיחתם סיכום דומה בין משרד האוצר לבין שירות הביטחון הכללי. במסגרת סיכומים אלה, שנועדו בעיקר להסדיר את מנגנון קצבת הגישור, עוגנה גם האפשרות לקבוע רשימת מקצועות שבהם ההעסקה תהיה בחוזה מיוחד שאינו מוביל לכתב מינוי, ושהשכר

(4) 75% לפחות מכלל המועסקים בו שהחלו לעסוק בו בשירות הביטחון במהלך 36 החודשים שקדמו למועד מתן המלצת ראש שירות הביטחון לגביו, לא בחרו במסלול קצבת גישור, ובלבד שבמהלך כל התקופה האמורה יכלו עובדים שהחלו לעסוק בו כאמור שלא לבחור במסלול קצבת גישור;

(5) במועד מתן המלצת ראש שירות הביטחון לגביו, 50% לפחות מכלל העובדים החדשים בשירות הביטחון המועסקים במקצוע אינם מועסקים במסלול קצבת גישור

31. תיקון חוק שירות המדינה (גמלאות) – תחילה ותחלה – תיקון חוק שירות המדינה (גמלאות) (א) תחילתו של סעיף 1108(ב) לחוק שירות המדינה (גמלאות), כנוסחו בסעיף 30(5)(ב) לחוק זה, ביום כניסתו לתוקף של תקנות לפי סעיף 1108(א) לחוק שירות המדינה (גמלאות), כנוסחו בסעיף 30(5)(א) לחוק זה.

(ב) סעיפים 8, 63 ו-71א לחוק הגמלאות, כנוסחם בסעיפים 30(1) עד 30(3) לחוק זה, יחולו על גמלאי שפרש מהשירות ביום התחילה ואילך.

32. תיקון חוק שירות הקבע (גמלאות) בחוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה-1985⁹² (בפרק זה – חוק שירות הקבע (גמלאות)) – (1) בסעיף 5 –

(א) בהגדרה "המשכורת הקובעת", בכל מקום, אחרי "לרבות התוספות הקבועות" יבוא "ולמעט רכיבי שכר מוחרגים";

(ב) אחרי ההגדרה "משכורת קובעת משוקללת" יבוא:

"רכיב שכר מוחרג" – רכיב שכר שמתקיימים לגביו כל אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

הקובעת של גמלאי משרת קבע שהוראות חוק שירות הקבע חלות לגביו, המהווה בסיס לחישוב קצבת הפרישה, תעודכן אחת לשנה בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן. מנגנון העדכון האמור החליף את מנגנון עדכון הקצבה שהיה קיים טרם התיקון ולפיו המשכורת הקובעת עודכנה בהתאם לשינויים במשכורת הקובעת של משרת קבע פעיל באותה דרגה. מועד המעבר בין השיטות נקבע ליום 30 ביוני 2012 (להלן – מועד המעבר). זאת, בדומה למנגנון שנקבע במסגרת תיקון מס' 50 לחוק הגמלאות שנחקק כמה שנים קודם לכן, תוך התחשבות במאפייני שירות הקבע הייחודיים ובשוני במועדי שינוי שיטת ההצמדה.

בעוד שתיקון מס' 50 לחוק הגמלאות נכנס לתוקף בסמוך למועד חקיקתו, בתיקון מס' 27 לחוק שירות הקבע נקבע הסדר בדבר ביצוע תשלומים ביחס לתקופה שקדמה למועד חקיקתו – משנת 2009 ואילך (באופן היוצר הקבלה מסוימת בין מועד שינוי שיטת הצמדת הגמלאות ביחס לגמלאי שירות המדינה, כפי שנקבעה בתיקון מס' 50, לבין מועד תחילת שינוי שיטת הצמדת הגמלאות ביחס לגמלאי שירות הקבע).

מתן תשלומים בהתאם לשיעור עליית המדד למפרע, משנת 2009, הצריך קביעת הסדר ביחס לגמלאים שקיבלו עדכוני גמלה על בסיס תוספות שכר שניתנו למשרתי הקבע הפעילים בין השנים 2009 עד 2012. על כן, נקבע

או לשמור בו כוח אדם בשל תנאי השכר המוצעים בו, על אף הזכאות הפוטנציאלית לקצבת גישור; מקצוע בו 75% לפחות מהמועסקים החדשים בו בשירות הביטחון במהלך 36 חודשים לא בחרו במסלול קצבת גישור אלא במסלול של חוזה מיוחד כאמור; ומקצוע שבו 50% לפחות מכלל העובדים החדשים בשירות הביטחון המועסקים במקצוע אינם במסלול קצבת גישור.

כמו כן, מוצע לתקן את ההפניה בסעיף 1108 ל"גיל פרישה" כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004 (להלן – חוק גיל פרישה), ולהפנות ל"גיל פרישת חובה" כמשמעותו בסעיף 4 לחוק גיל פרישה. זאת, כדי למנוע שוני בין גברים לנשים ביחס למועד הפרישה שיוזכר בקצבת גישור, שכן גיל פרישת חובה זהה לשני המינים ואילו גיל הפרישה שונה בין גברים לנשים. בהקשר זה יצוין כי שאר הוראות חוק הגמלאות המפנות לחוק גיל פרישה מתייחסות לגיל פרישת חובה בלבד, בלא אזכור של גיל הפרישה כמשמעותו בחוק האמור, כך שהתיקון המוצע הולם את שאר הוראות החוק האמורות.

עוד מוצע כי צו כאמור ייכנס לתוקף במועד כניסתו לתוקף של תקנות לפי סעיף 1108(א).

לסעיפים 32(2) ו-33(ב)

תיקון מס' 27 לחוק שירות הקבע נכנס לתוקף ביום 1 ביוני 2012. במסגרת התיקון האמור נקבע כי המשכורת

⁹² ס"ח התשמ"ח, עמ' 142; התשע"ט, עמ' 67.

(1) הוא מגיע לחייל שדרגתו כדרגה שהייתה לפלוני ערב פרישתו מהשירות;

(2) מקורו בהסכם קיבוצי שהמדינה צד לו, אשר נחתם ביום י"ב בסיוון התשפ"ג (1 ביוני 2023) ואילך (בהגדרה זו – ההסכם הקיבוצי);

(3) נקבע בהסכם הקיבוצי כי הוא לא יובא בחשבון לצורך חישוב המשכורת הקובעת לעניין הוראות חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970;

(4) הוא לא היה קיים ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי; לעניין זה, רכיב שבר שבא במקום רכיב שבר אחר שהיה קיים ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי ולא נכלל בחישוב המשכורת הקובעת ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי, ייחשב כרכיב שבר שלא היה קיים ערב החתימה על ההסכם הקיבוצי;

(2) בסעיף 6א –

(א) בסעיף קטן (א), בהגדרה "שיעור הניכוי", אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) לגבי מי שעבר פרישתו דורג בדירוג המחקר הביטחוני –

(א) אם פרש עד יום כ"ד בטבת התשע"א (31 בדצמבר 2010) ועבר פרישתו דורג בדרגה א' או א'+, יהיה שיעור הניכוי לפי התקופות והשיעורים כלהלן:

(1) לגבי קצבת חודש ינואר 2011 עד חודש דצמבר 2011 – 2.8%;

ד ב ר י ה ס ב ר

שינויים בשכר העובדים בשירות המדינה בדירוג האחד ובדירוגים המקצועיים מיושמים בהתאמה על משרתי הקבע.

ביום 25 בספטמבר 2011 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין המוסדות להשכלה גבוהה לבין ארגוני הסגל האקדמי הבכיר במוסדות להשכלה גבוהה (להלן – ההסכם הקיבוצי). שבו הוסכם, בין השאר, על עדכון טבלאות השכר של חברי הסגל האקדמי הבכיר בעת עריכת תיקון מס' 27 לחוק שירות הקבע, בשנת 2012, תפיסת המדינה הייתה כי עדכון טבלאות השכר לעובדים בדירוג מחקר בשירות המדינה יבוצע רק לאחר חתימה על הסכם קיבוצי בין המדינה ובין ארגון סגל המחקר הביטחוני אשר יקבע עדכון כאמור. כפועל יוצא עמדת המדינה הייתה כי עד לחתימה על הסכם קיבוצי כאמור, עדכון טבלאות השכר לא ייושם גם על משרתי קבע בדירוג המחקר. לעמדת המדינה, בעת עריכת תיקון מס' 27 עדכון טבלאות השכר של משרתי הקבע בדירוג המחקר בהתאמה לעדכון טבלאות השכר של חברי הסגל הבכיר באוניברסיטאות צריך היה לבוא אגב "הסכם קיבוצי שהמדינה צד לו ונכרת לאחר מועד המעבר", זאת בהתאם לפסקה (4) בהגדרה "המשכורת הקובעת" שבסעיף 5 לחוק הגמלאות. משכך, העדכון לא יבוא בחשבון לעניין המשכורת הקובעת אלא אם כן קבע שר הביטחון, בהסכמת שר האוצר, אחרת, בצו.

בתיקון מס' 27 לחוק שירות הקבע הסדר שלפיו תוספת בשל המדרג לשנים 2009 עד 2011 ומתוספת זו יקוזזו עדכוני הגמלה ששולמו לגמלאים בשל תוספות שכר שניתנו למשרתי הקבע הפעילים באותה תקופה, ואשר לא שולמו לגמלאי שירות המדינה בשל שינוי שיטת ההצמדה אשר יושמה בעניינם עוד בשנת 2009. ההסדר האמור עוגן באמצעות הפחתה של שיעור ניכוי ששיקף את כל תוספות השכר שהיו ידועות וניתנו באותה תקופה מהתוספת שניתנה לקצבה בשל שינוי המדרג.

נוסף על כך, ובמבט צופה פני עתיד, נוספה פסקה (4) להגדרה "המשכורת הקובעת" בסעיף 5 לחוק שירות הקבע, ולפיה אם שולמה לאחר מועד המעבר תוספת על משכורתו של חייל שמקורה בהסכם קיבוצי שהמדינה צד לו אשר נכרת לאחר מועד המעבר בעד התקופה שלפני מועד המעבר, התוספת האמורה לא תובא בחשבון כחלק מהמשכורת הקובעת, אלא אם כן שר הביטחון, בהסכמת שר האוצר, קבע אחרת בצו.

שני המנגנונים שנקבעו בחוק נועדו למנוע מצב שלפיו קצבתו של גמלאי תעודכן בשל אותה תקופה לפי שתי השיטות.

בהתאם להחלטת הממשלה מס' ש/40 בדבר שכר אנשי הקבע בצבא הגנה לישראל מיום 11 בפברואר 1979, ולאופן שבו נוהגת המדינה בפועל מאז שניתנה החלטה זו,

(2) לגבי קצבת חודש ינואר 2012 ואילך – 5.6%;

(ב) אם פרש עד יום כ"ד בטבת התשע"א (31 בדצמבר 2010) וערב פרישתו דורג בדרגה ב' או ג' – יהיה שיעור הניכוי לפי התקופות והשיעורים כלהלן:

(1) לגבי קצבת חודש ינואר 2011 עד חודש דצמבר 2011 – 3.095%;

(2) לגבי קצבת חודש ינואר 2012 ואילך – 6.19%;

(ג) אם פרש בין יום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) ליום ה' בטבת התשע"ב (31 בדצמבר 2011) וערב פרישתו דורג בדרגה א' או א'+, יהיה שיעור הניכוי לגבי קצבת חודש ינואר 2012 ואילך – 2.7237%;

(ד) אם פרש בין יום כ"ה בטבת התשע"א (1 בינואר 2011) ליום ה' בטבת (31 בדצמבר 2011) וערב פרישתו דורג בדרגה ב' או ג', יהיה שיעור הניכוי לגבי קצבת חודש ינואר 2012 ואילך – 3.002%;

(ב) בסעיף קטן (ה), בפסקה (4), אחרי "דורג בדירוג הרופאים ופרש כאמור עד יום כ"ט בתמוז התשע"א (31 ביולי 2011)" יבוא ", לגבי מי שערב פרישתו מהשירות דורג בדירוג המחקר הביטחוני".

חוק שירות הקבע 33. (א) סעיף 5 לחוק שירות הקבע (גמלאות), כנוסחו בסעיף 32(1) לחוק זה, יחול על גמלאי שפרש מהשירות ביום התחילה ואילך. (גמלאות) – תחילה ותחולה

(ב) תחילתו של סעיף 6א לחוק שירות הקבע (גמלאות), כנוסחו בסעיף 32(2) לחוק זה, ביום י"א בסיוון התשע"ב (1 ביוני 2012).

ד ב ר י ה ס ב ר

בדירוג המחקר לא תעודכן פעמיים ביחס לתקופה שבין 2009 ל-2012 וכי הם יהיו זכאים לעדכון אחד בלבד, לפי השיעור הגבוה מבין שני העדכונים.

להשלמת התמונה יצוין כי ביום 23 בינואר 2023 ניתנה החלטה של ועדת הערעור הפועלת מכוח חוק שירות הקבע, בו"ע (גמלאות) 21-4 יעקב שחר ואח' נ' הממונה על תשלום גמלאות, שבמסגרתה נקבע לראשונה כי פרשנות המדינה לסעיפים 5 ו-6א לחוק שירות הקבע לעיל אינה מקובלת, בשים לב לפרשנות המילולית של הוראות החוק, וכי יש לעדכן את גמלאותיהם של הגמלאים בדירוג המחקר הביטחוני, ביחס לשנים 2009 עד 2012, הן לפי מנגנון ההצמדה לשכר משרתי קבע פעילים והן לפי שיעור העלייה במדד יצוין, כי חלק מחברי הוועדה סברו כי המחוקק לא התכוון כי גמלאותיהם של הגמלאים בדירוג המחקר הביטחוני יעודכנו עדכוני כפל. עם זאת, נקבע בהחלטה כי תיקון הסוגיה מצוי בידיו של המחוקק ולא בידיה של הוועדה. בכונת המדינה להגיש ערעור על ההחלטה האמורה וזאת במקביל לתיקון המוצע.

מכיוון שמדובר בתיקון שמטרתו להבהיר את הוראות מנגנון הקיזוז שנקבע בתיקון מס' 27, בהתייחס לתקופה שקדמה לתיקון המוצע, מוצע כי מועד תחילתו של התיקון יהיה ביום 1 ביוני 2012, מועד תחילתו של תיקון מס' 27.

לאור עמדת המדינה כאמור, בעת עריכת תיקון מס' 27 לחוק שירות הקבע לא נכללה בו הוראה המתייחסת לאופן הקיזוז שבין עדכוני המדד לבין התשלומים שנובעים מעדכון טבלאות השכר כמפורט לעיל ביחס לגמלאי שירות הקבע בדירוג המחקר – וממילא לא נקבע שיעור הקיזוז הנדרש בגין עליית המדד, כפי שנעשה ביחס לתוספות השכר שנובעות מהסכמים קיבוציים שהמדינה צד להם ששולמו לגמלאי שירות הקבע בין השנים 2009 עד 2012.

ביום 13 במאי 2014 דחה בית הדין הארצי לעבודה במסגרת עס"ק 12-38740-12 את עמדת המדינה וקבע כי היה על המדינה לעדכן את טבלאות השכר של העובדים בשירות המדינה בדירוג המחקר הביטחוני באופן אוטומטי במועדים ובשיעורים שבהם עודכנו טבלאות השכר של חברי הסגל האקדמי הבכיר באוניברסיטאות, וזאת אף בלי שייחתם הסכם קיבוצי שיקבע את העדכון האמור. בעקבות פסק הדין ובהתאם לאמור בו, עודכנו בשנת 2014 טבלאות השכר של העובדים בשירות המדינה בדירוג המחקר הביטחוני, וזאת למפרע החל מיום 1 בינואר 2011. כפועל יוצא מהעדכון האמור עודכנו בהתאמה גם טבלאות השכר של משרתי הקבע הפעילים בדירוג המחקר.

כעת, מוצע לתקן את חוק שירות הקבע ולהבהיר בו, בהתאם לתכלית החוק, כי קצבתם של משרתי הקבע

פרק ט': מסים סימן א': בעל עסק זעיר

תיקון פקודת מס הכנסה 34. בפקודת מס הכנסה⁹³ –

ד ב ר י ה ס ב ר

שונים, כגון דוח שנתי מלא, דוח רווח והפסד והצהרות הון, וכן לשמור את כל המסמכים הרלוונטיים.

כדי להקל על עוסקים אלה, הועדה לסיוע לעוסקים זעירים בחנה מספר רב של חלופות, ולבסוף המליצה על מודל מיסויי ייחודי בעבורם אשר יקל עליהם באופן משמעותי. המודל מורכב הן משינוי בשיטת התרת ההוצאות, בהתבסס על מודל כלכלי, והן על שינוי תפיסה ברשות המסים בהיבט התפעולי, שמפשט במידה ניכרת את הרגולציה והבירוקרטיה על עסקים אלה. כל זאת, כדי שיוכלו למצות את זכויותיהם ולמלא את חובותיהם באופן עצמאי ובדרך פשוטה ונגישה.

לפי המודל המוצע, תתוקן פקודת מס הכנסה (בפרק זה – הפקודה) ועוסקים זעירים יהיו זכאים לנכות מהכנסותיהם שיעור הוצאה קבוע חלף דרישת ניכוי הוצאות בפועל. הכרה בניכוי קבוע כאמור, תקל באופן משמעותי על הבירוקרטיה שעוסקים אלה נדרשים אליה במהלך השנה לצורך דיווח ותשלום מס הכנסה, מכיוון שלא יידרשו להכיר את ההוצאות המורכבות של ניכוי הוצאות בפקודה, ומכיוון שיהיו יכולים לנהל את ספרי העסק שלהם בצורה הרבה יותר פשוטה.

כחלק מניהול הסיכונים בבניית המודל המיסויי, ובהתחשב בחשש מאובדן מס משמעותי כתוצאה מהמהלך, הוחלט לקבוע את שיעור ניכוי ההוצאות הנורמטיבי על גובה של 20% ממחזור העסקאות. שיעור זה משקף סכום הוצאות סביר לעוסקים אלה, כאשר ההנחה היא שמי שיש לו הוצאות גבוהות יחסית יבחר במיסוי מדויק, בהתאם לכללים הקיימים היום (בפרק זה – המסלול החדש או המודל המוצע).

כחלק ממהלך זה, תקודם בהמשך להצעה זו גם הצעה לתיקון תקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון). התשס"ח-1988, אשר במסגרתה תינתן הקלה בירוקרטית נוספת מחובת הגשת דוח שנתי למס הכנסה. על פי המודל המוצע, הממשקים של עוסקים אלה עם רשות המסים יהיו דומים לאלה של שכירים שעובדים בעבודה נוספת, בהתאמות הרלוונטיות. חישוב שיעורי המס, הטבות המס, נקודות הזיכוי וכדומה, יתבססו על מערכת תיאומי המס הקיימת כיום, שבאמצעותה מבוצע חישוב ניכוי המס לשכירים עם הכנסה נוספת. בהקשר זה, יצוין, כי מערכת תיאומי המס לשכירים, שעליה יתבסס חלק משמעותי מממשק הלקוח, היא מערכת שעברה חידוש משמעותי בשנה האחרונה והיא מהמערכות המתקדמות ברשות המסים ובמגזר הציבורי, ומאפשרת מיצוי קל ויעיל של

סימן א': בעל עסק זעיר

כללי מגזר העוסקים הקטנים הוא מגזר רחב ומגוון, הכולל עסקים במגוון תחומי פעילות, בהיקפים משתנים ובצורות התארגנות שונות. בשנים האחרונות, הצטרפו למגזר זה עסקים זעירים רבים. החובות לפי דיני מס הכנסה, שחלות על כלל סוגי העסקים, מכוונות לוודא את נכונות הדיווחים ותשלום המסים כנדרש. בחלק גדול מהמקרים אין הבדל משפטי ותפעולי בין עוסקים זעירים לעוסקים גדולים יותר, כך, מרבית החוקים, התקנות והכללים השונים שחלים על עוסקים גדולים חלים גם על עוסקים זעירים. כידוע, הרגולציה, לצד היותה כלי חשוב להבטחת הסדר הציבורי, מייצרת גם סרבול ועומס בירוקרטי, העלולים להיות מכבידים במיוחד בעבור עסקים זעירים. קשיים אלה עלולים לגרום בטווח הארוך לירידה בצייתנות שנובעת מחוסר הבנה או חוסר יכולת (כלכלית או ארגונית) לעמוד בדרישות החוק או אף לוותר על פעילות עסקית.

ציבור העוסקים שמחזור עסקאותיהם הנובע מכל עסקיהם כעצמאים ובעלי עסק (בלא להתייחס להכנסות אחרות, כגון שכר עבודה או פנסיה) מאפשר רישום כעוסק פטור לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (בפרק זה – חוק מס ערך מוסף), אשר נכון לשנת 2023 עומד על סך של 107,692 שקלים חדשים (בפרק זה – בעל עסק זעיר), הוא ציבור משמעותי בעל מאפיינים ייחודיים. לפי נתוני רשות המסים, מדובר על כ-400 אלף עוסקים קיימים, אשר אליהם מתווספים כ-60 אלף עוסקים חדשים מדי שנה – כשליש מכלל העסקים במשק.

לנוכח היקף הפעילות של עוסקים אלה, הם זקוקים במיוחד למערכת מיסוי ברורה ולממשקים פשוטים ובהירים, שיאפשרו להם לדעת ולהבין מהן החובות שחלות עליהם וכיצד עליהם למלא אותן.

לנוכח האמור, ביום ג' בכסלו התשפ"א (19 בנובמבר 2020), הקים מנהל רשות המסים ועדה בראשות המשנה למנהל רשות המסים, אשר מטרתה הייתה להמליץ על צעדים לשיפור הממשקים בין רשות המסים לבעלי עסקים זעירים, ולפעול ליישומם (בפרק זה – הוועדה לסיוע לעוסקים זעירים או הוועדה).

הוועדה מצאה שהקושי העיקרי שקיים לבעלי עסק זעיר, בהיבט המיסויי, נוצר בשל הכללים שחלים על הכרה בהוצאות לצורכי מס. דיני המס שחלים על הכרה בהוצאות מסובכים, ובמקרים רבים דורשים סיוע של איש מקצוע לצורך מילוי החובות ומיצוי הזכויות, הכרוך בעלויות ובזמן. נוסף על כך, בשל הצורך לעקוב אחר הוצאותיהם ולדווח עליהן, עוסקים אלה נדרשים להגיש דוחות ומסמכים

⁹³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשפ"ג, עמ' 30.

“פרק שמיני: בעל עסק זעיר”

בפרק זה – 87ב.

הגדרות

“בעל עסק זעיר” – יחיד, תושב ישראל, המפיק הכנסה מעסק או ממשלח יד ומתקיימים לגביו כל אלה:

- (1) מחזור העסקאות הכולל הנובע ממשלח ידו ומכל עסקיו בשנת המס אינו עולה על הסכום הקבוע בהגדרה “עוסק פטור” שבסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף⁹⁴;
- (2) פקיד השומה רשם אותו כבעל עסק זעיר לפי סעיף 187;

ד ב ר י ה ס ב ר

זכויות האזרח.

חובות שיהפכו לפשוטות וברורות בעקבות המסלול החדש. נוסף על כך, הקביעה הקיימת בחוק מס ערך מוסף, ולפיה עוסק פטור אינו חייב בתשלום מס ערך מוסף, מתבססת על ההנחה שיש לפטור עסקים אלה מהקושי הבירוקרטי הנדרש לצורך דיווח ותשלום מס ערך מוסף. אותו רציונל עומד בבסיס קביעת המנגנון המוצע לבעל עסק זעיר במס הכנסה. לפיכך, נראה שההצדקה לאפשר למי שמסוגל לעמוד בחובות המסובכות בדבר התרת הוצאות במס הכנסה להמשיך ליהנות מהפטור הניתן במס ערך מוסף פחותה, שכן הפטור במס ערך מוסף ניתן במקור בשל הרצון ליצור הקלה בירוקרטית.

לצורך מתן זמן להערכות העוסקים במשק, שילוב המסלולים ייעשה תחילה רק לגבי עוסקים חדשים שיירשמו כ“עוסק פטור” במס ערך מוסף לאחר מועד פרסומו של החוק. לצד זאת, מוצע לקבוע הוראות מעבר גם בעבור העוסקים הפטורים הקיימים, כך שבשנת 2028 הם יהיו חייבים לעבור למסלול המיועד לבעל עסק זעיר במס הכנסה, ולנכות את הניכוי הנורמטיבי.

לבסוף, כדי למנוע ניצול לרעה של המודל, מוצע לקבוע הוראות שמטרתן מניעת תכנון מס פסול וכן התאמות תפעוליות שונות, הכול כמפורט בדברי ההסבר לסעיפי ההצעה.

סעיף 34 לפסקה (1)

מוצע להוסיף לחלק ד' לפקודה, אשר עוסק בחישוב ההכנסה במקרים מיוחדים, פרק שמיני אשר יעסוק בבעל עסק זעיר.

לסעיף 87 המוצע

מוצע לקבוע הגדרות למונחים שנעשה בהם שימוש בפרק המוצע.

להגדרה “בעל עסק זעיר” – הוראות הפרק יחולו על מי שיעמוד בתנאי ההגדרה “בעל עסק זעיר”. לפי המוצע, התנאי הבסיסי להיותו של אדם בעל עסק זעיר הוא שמדובר ביחיד, תושב ישראל, המפיק הכנסה מעסק או ממשלח יד, שמחזור העסקאות הכולל הנובע ממשלח ידו

מבחינה מעשית, לפי המתוכנן, ברובם של המקרים, יהיה על בעל העסק הזעיר להיכנס למערכת תיאומי המס במהלך שנת המס, ולדווח על מחזור עסקאותיו המשוער ועל פרטים שונים הרלוונטיים לעניין קבלת זיכויים שונים בהתאם להנחיות המערכת (מדובר על פרטים שדומים במהותם לפרטים שנדרשים בטופס 101 שעובד ממלא בתחילת כל שנה אצל כל מעסיק). המערכת תחשב באופן עצמאי את שיעור המס לתשלום, בהתחשב הן בנתונים האישיים של בעל העסק, שמאפשרים הטבות מס שונות, והן בניכוי הוצאות הנורמטיבי. ביצוע פעולה כאמור, במערכת המחשבת את המס המשוער, יאפשר את מתן הפטור לאותם עוסקים מחובת הגשת דוח שנתי, והוא אפשרי מכיוון שלפי המודל המוצע לא יידרשו הוצאות מפורטות, והעוסק לא יידרש לחשב ולדווח את סכום ההוצאות שהיו לו במהלך השנה. על כן, אם בעל העסק הזעיר ייכנס במהלך השנה למערכת שתיועד לצורך כך וידווח על מחזור עסקאותיו בפועל, לאחר תום שנת המס הוא יוכל לשלם באופן פשוט את המס בהתאם לשיעור המס שנקבע לו במועד תיאום המס שביצע במהלך השנה. מי שידווח במערכת וישלם את המס שנדרש לשלם, יהיה פטור מהגשת דוח שנתי מלא למס הכנסה, ובמקרים רבים גם מתשלום מקדמות.

ויבהר כי מדובר במודל שהוא בעיקרו וולונטרי. קרי, בעל עסק זעיר שיש לו הוצאות עסקיות גבוהות, ומעדיף להישאר בדיון הקיים, על אף הנטל הבירוקרטי הגבוה, יוכל להגיש דוח שנתי בהתאם לדיון הקיים, ולחשב את הכנסתו החייבת בהתאם להוראות שמפורטות בפקודה, ובתקנות שהותקנו מכוחה.

כחריג לכלל האמור, שלפיו מדובר במסלול וולונטרי, מוצע לקשור את המסלול החדש לעוסק זעיר במס הכנסה עם המסלול הקיים במס ערך מוסף לעוסקים פטורים. כך, מוצע לקבוע שמי שרוצה להיות עוסק הפטור מתשלום מס ערך מוסף יוכל לדרוש במס הכנסה הוצאות רק לפי המסלול הנורמטיבי. היתרון של חיבור המסלולים הוא בפשטות של המסלול המאוחד. מסלול כזה יקל על עוסקים זעירים להבין ולמלא את חובותיהם מול רשות המסים,

⁹⁴ ס”ח התשל”ו, עמ’ 52.

”מחזור עסקאות” – מחזור עסקאות של עוסק, כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף.

187. (א) יחיד המבקש להירשם כבעל עסק זעיר יגיש בקשה לכך

לפקיד השומה לא יאוחר ממועד הגשת הדוח לפי סעיף 131; ואולם אם היה היחיד עוסק פטור כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, ירשום אותו פקיד השומה כבעל עסק זעיר אף בלא הגשת בקשה כאמור.

(ב) רשם פקיד השומה יחיד כבעל עסק זעיר, יהיה הוא רשאי לבקש מפקיד השומה, עד המועד שבו חייב להגיש דוח לפי סעיף 131, לבטל את רישומו כאמור.

(ג) פקיד השומה יבטל את רישומו של יחיד כבעל עסק זעיר באחת מאלה:

(1) הוא לא עומד בתנאי כאמור בפסקה (1) להגדרה ”בעל עסק זעיר“;

(2) הוא לא עומד בתנאים לניכוי כאמור בסעיף 87ד;

(3) הוא הגיש בקשה כאמור בסעיף קטן (ב).

ד ב ר י ה ס ב ר

מחויב להגיש דוח שנתי למס הכנסה. מכיוון שלפי המוצע, עוסק פטור לפי חוק מס ערך מוסף ייחשב כבעל עסק זעיר לעניין פקודת מס הכנסה, מוצע לקבוע שפקיד השומה ירשום מי שנרשם כעוסק פטור גם כבעל עסק זעיר, וזאת אף בלא שהגיש בקשה להירשם ככזה. יצוין שסעיף זה יחול אף לגבי עוסק פטור שאינו מחויב לנכות את הניכוי לעוסק זעיר, בתקופה שטרם שנת 2028. ואולם לגבי עוסק פטור כאמור יחולו הוראות סעיף קטן (ב), והוא יהיה רשאי לבקש מפקיד השומה לבטל את רישומו.

נוסף על האמור, מוצע לקבוע שפקיד השומה יבטל את רישומו של עוסק כעוסק זעיר אם המחזור שלו גבוה מהמחזור המאפשר רישום בניכוי נורמטיבי, אשר אינו עומד בתנאים לניכוי שמוצע לקבוע בסעיף 87ד.

לסעיף 87ד המוצע

סעיף זה עומד בלב ההסדר וקובע כי מהכנסתו מעסק או משלח יד של בעל עסק זעיר ינוכה סכום השווה ל-20% ממחזור העסקאות שלו באותה שנה. כאמור בחלק הכללי של דברי ההסבר מדובר בניכוי נורמטיבי, אשר אינו תלוי בהוצאות אשר הוציא בעל עסק. הניכוי הנורמטיבי נקרא בנוסח החוק ”סכום הניכוי“.

בהקשר זה יובהר, שהניכוי הנורמטיבי יינתן רק מהכנסה מעסק או משלח יד, ולא מהכנסה מעבודה. ויודגש שהסיווג, לצורכי מס, בין הכנסה מעבודה לבין הכנסה מעסק או משלח יד היא שאלה עובדתית, שהתשובה לה תינתן בהתבסס על כלל הנסיבות שסובבות את הפקת ההכנסה, וכי שם העסקה או כינויה על ידי הצדדים לא אינו מכריע את מהותה של העסקה לצורך דיני המס.

ומכל עסקיו בשנת המס אינו עולה על הסכום הקבוע בהגדרה ”עוסק פטור” בסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף (107,692 שקלים חדשים נכון לשנת 2023). יודגש, כי אין הכרח שבעל העסק הזעיר יהיה בעל עסק פטור בחוק מס ערך מוסף, אלא רק שמחזור עסקאותיו לא יהיה גבוה מהמחזור הקבוע בהגדרה עוסק פטור כאמור. כך לדוגמה, לפי תקנה 13(1) לתקנות מס ערך מוסף (רישום), התשל”ו-1976, בעל מקצוע חופשי יירשם כעוסק מורשה גם אם על פי סכום מחזור עסקאותיו הוא היה נחשב כעוסק פטור. אין ברישומו של אותו בעל מקצוע חופשי כעוסק מורשה כדי למנוע ממנו להיות בעל עסק זעיר לעניין סעיף זה.

תנאי נוסף להיותו של יחיד בעל עסק זעיר, הוא שפקיד השומה רשם אותו כבעל עסק זעיר בהתאם להוראות סעיף 87ג המוצע, שעניינו רישום בעל עסק זעיר.

להגדרה ”מחזור עסקאות” – מוצע שמחזור העסקאות לעניין בעל עסק זעיר יחושב באותו האופן שבו מחושב מחזור העסקאות לעניין היותו של יחיד עוסק פטור. זאת כדי לייצר אחידות בין ההוראות החלות על בעל עסק זעיר לעניין מס הכנסה ועל עוסק פטור לעניין חוק מס ערך מוסף.

לסעיף 87ג המוצע

כאמור בהגדרה ”בעל עסק זעיר” אחד התנאים להיותו של יחיד בעל עסק זעיר הוא שהוא נרשם על ידי פקיד השומה. בסעיף זה מוצע להסדיר את הוראות הרישום כאמור.

מכיוון שמדובר במסלול שהוא בעיקרו וולונטרי, מוצע לקבוע שיחיד המבקש להירשם כבעל עסק זעיר יגיש בקשה לפקיד השומה לצורך רישומו, וכן שבעל עסק כאמור יוכל לבקש לבטל את רישומו כעוסק זעיר עד המועד שבו הוא

87ד. (א) על אף האמור בפקודה זו, לשם בירור הכנסתו החייבת של בעל עסק זעיר בשנת מס, ינוכה מהכנסתו מהעסק או ממשלח היד סכום השווה ל-20% ממחזור העסקאות שלו באותה שנה (בפרק זה – סכום הניכוי), ובלבד שהתקיימו בבעל העסק הזעיר התנאים לניכוי כאמור בסעיף 87ה; על ההכנסה החייבת של בעל עסק זעיר לא יחולו הוראות סעיפים 17 עד 27 למעט סעיף 17(א5) לעניין הוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה וכן לא תחול הוראת סעיף 47א לעניין תשלומי ביטוח לאומי ומס מקביל.

(ב) לעניין חישוב מס רווח הון או מס שבח החלים במכירת נכס אשר שימש בהפקת ההכנסה מהעסק או ממשלח היד, יתווסף לשווי המכירה הסכום המרבי של הפחת או ההפחתה שהיה ניתן לנכותו לפי כל דין, אילולא הוראות סעיף קטן (א), לשנות המס שבהן ניכה את סכום הניכוי.

87ד. (א) בעל עסק זעיר לא יהיה רשאי לנכות את סכום הניכוי כאמור בסעיף 87ד אם מתקיים אחד מאלה:

- (1) הוא מעסיק עובדים;
- (2) הוא אינו מנהל פנקסים קבילים;
- (3) הייתה לו בשנת המס הכנסה מעסק או ממשלח יד שלא הופקה מיגיעה אישית;
- (4) חלק שאינו זניח מהכנסתו מעסק או ממשלח יד התקבל מאדם שהוא מעסיקו בשנת המס;

ד ב ר י ה ס ב ר

מובהר כי ניכויים והטבות אשר רשאי לקבל בעל העסק הזעיר מכוח הוראות אחרות שלא מצוין באופן מפורש בסעיף שאינן חלות, יינתנו ליחיד נוסף על הניכוי הנורמטיבי. כך לדוגמה, בעל עסק זעיר יהיה רשאי לנכות ניכוי לפי סעיף 17(א5) המאפשר ניכוי סכומים ששילם יחיד לקרן השתלמות לעצמאים, וכן יהיה זכאי לקבל את הטבות המס הניתנות בשל הפקדות פנסיוניות.

לסעיף 87ה המוצע

מוצע לקבוע כמה הוראות שיגבילו את אפשרות קבלת הניכוי לבעל עסק זעיר. לפי המוצע, כדי שבעל עסק יוכל לנכות את סכום הניכוי נדרש שהוא לא יעסיק עובדים, שינהל פנקסים קבילים, שכל הכנסתו של היחיד מעסק או משלח יד בשנת המס תהיה הכנסה שהופקה מיגיעה אישית, וכן ששום חלק מהכנסתו לא יוחס אליו מתאגיד שקוף. הרציונל להוראה האחרונה הוא שכאשר תאגיד שקוף מפיק את ההכנסה הוא מנכה את ההוצאות המותרות לפני ייחוס ההכנסה לבעל הזכויות בו, ועל כן אין הצדקה למתן ניכוי נורמטיבי נוסף למי שהכנסתו יוחסה אליו מאותו תאגיד.

הניכוי הנורמטיבי ניתן חלק שאר הניכויים המותרים לבעל העסק הזעיר, ועל כן מוצע לקבוע כי בעל העסק הזעיר שניכה את הניכוי הנורמטיבי לא יהיה זכאי לנכות מהכנסתו הוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה לפי הוראות סעיפים 17 עד 27. כמו כן, מוצע לקבוע כי לא יותרו לבעל עסק כאמור ניכוי בשל תשלומי ביטוח לאומי ומס מקביל כאמור בסעיף 47א. הניכוי בשל תשלום דמי ביטוח לאומי ניתן לרוב המוחלט של העוסקים הזעירים, והוא נלקח בחשבון בחישוב שיעור הניכוי הנורמטיבי המוצע.

כמו כן, ובדומה למקרים אחרים שבהם ניתנת הטבת מס חלק ניכויים (ראו לדוגמה סעיף 122 לפקודה), מוצע לקבוע כי לעניין חישוב מס רווח ההון או מס השבח החל במכירת נכס אשר שימש בהפקת ההכנסה מעסק זעיר, יתווסף לשווי המכירה הסכום המרבי של הפחת או ההפחתה שהיה ניתן לנכותו לפי כל דין, אילולא ניכה בעל העסק הזעיר את הניכוי הנורמטיבי. הוראה זו נקבעת במקרים מעין אלה מכיוון שרכיב הפחת שוכלל בשיעור הניכוי הנורמטיבי המוצע (ההטבה), ולפיכך יש לראות את המצב כאילו ניתן ניכוי נורמטיבי חלק פחת במהלך שנות הפעילות של העסק הזעיר. אילו היו מתחשבים גם בעלות הנכס לצורך הפחתת רווח ההון במכירת הנכס, אזי בעל העסק הזעיר היה מקבל כפל הטבה.

- (5) חלק מהכנסתו מעסק או ממשלח יד יוחס אליו מתאגיד שקוף כהגדרתו בסעיף 64(א);
- (6) יותר מ-25% מהכנסתו מעסק או ממשלח יד התקבלו מאחד מאלה:
- (א) מקרובו; בפסקת משנה זו, "קרוב" – כהגדרתו בסעיף 88;
- (ב) ממי שהיה מעסיקו במועד כלשהו בשלוש שנות המס הקודמות;
- (7) הוא בעל שליטה בחברה כאמור בסעיף 32(9);
- (8) הוא אינו עומד בתנאי אחר שקבע שר האוצר.

(ב) בעל עסק זעיר שניכח את סכום הניכוי בשנת מס מסוימת, ובשנת המס שלאחריה לא ניכח את סכום הניכוי, לא יוכל לנכות את סכום הניכוי גם בשתי שנות המס שלאחר אותה שנת מס.

פטור ממקדמות 187. פקיד השומה רשאי לפטור בעל עסק זעיר ממקדמות כמשמעותן בחלק י' לפרק שני בסימן א', ובלבד שסבר שהתועלת מגביית המקדמות מאותו בעל עסק נמוכה, בהתחשב בסכום המס שצפוי שישלם ובסיכון שלא יהיה ניתן לגבות את המס בסוף השנה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף קטן (ב) המוצע, מוצע לקבוע כי אם יחיד ביקש בשנת מס מסוימת לנכות את הניכוי הנורמטיבי, ובשנת המס האמורה או בשנת מס שלאחריה חדל להיות בעל עסק זעיר או שבחר שלא לנכות מהכנסתו את סכום הניכוי לבעל עסק זעיר, הוא לא יוכל לשוב ולבקש לנכות את הניכוי הנורמטיבי לבעל עסק זעיר למשך שנתיים נוספות. הוראה זו נדרשת כדי להקשות על האפשרות להסיט הוצאות משנה שבה נדרש ניכוי הוצאות נורמטיבי לבעל עסק זעיר, לשנה שבה נדרשו הוצאות מפורטות.

לסעיף 187 המוצע

ככלל, לפי הוראות חלק י' לפרק שני בסימן א' לפקודה, מי שיש לו הכנסה מעסק או משלח יד נדרש לשלם מקדמות על חשבון המס לאותה שנה.

מוצע לקבוע שפקיד השומה יהיה רשאי לפטור ממקדמות כאמור בעל עסק זעיר, אם הוכח להנחת דעתו שהתועלת מגביית המקדמות מאותו בעל עסק נמוכה, בהתחשב בסכום המס שצפוי שישלם אותו בעל עסק ובסיכון שלא יהיה ניתן לגבות את המס בסוף השנה.

מכיוון שבמקרים רבים חבות המס של בעלי עסקים זעירים נמוכה, צפוי שפקידי השומה ישתמשו בסמכות זו ומרבית בעלי העסקים הזעירים יקבלו פטור מלא מתשלום מקדמות. מנהל רשות המסים אף יוציא הנחיות לפקידי השומה בנושא, כדי לקבוע מדיניות אחידה של הרשות בעניין זה.

נוסף על כך, מוצע לקבוע שלצורך קבלת הניכוי יידרש שכל הכנסתו של היחיד מעסק או ממשלח יד במהלך שנת המס, למעט חלק זניח, היא הכנסה שלא התקבלה ממי שהוא מעסיקו. ההחלטה של מי שקיבל הכנסה ממעסיקו נועדה למנוע תכנוני מס שבמסגרתם חלק מהכנסת העבודה של העובד משולמת ליחיד כעוסק לצורך ניצול הניכוי הנורמטיבי לעניין זה, הכוונה בחלק זניח היא ליצור כלל של זוטי דברים, שלפיו אין למנוע מאדם להיות בעל עסק זעיר אם ההכנסה מהמעסיק היא שולית ומקרית. כך לדוגמה, אם בעל העסק הזעיר מפיץ את הכנסתו ממכירת מוצרים בעלי שווי נמוך לעשרות או מאות לקוחות במהלך השנה, ואחד מהלקוחות הוא במקרה גם המעסיק שלו, הדבר לא יגרום לכך שלא יוכל לנכות את סכום הניכוי הנורמטיבי.

הוראות נוספות שמוצע לקבוע לצורך מניעת תכנוני מס לא לגיטימיים הן כי היחיד לא יהיה זכאי לנכות את הניכוי הנורמטיבי במקרים שבהם יותר מ-25% מהכנסתו מעסק או משלח יד התקבלה מקרובו או ממי שהיה מעסיקו במועד כלשהו בשלוש שנות המס הקודמות, וכן במקרה שהיחיד הוא בעל שליטה בחברה כהגדרת מונח זה בסעיף 32(9) לפקודה.

לבסוף, מכיוון שמדובר במסלול חדש לחלוטין, ייתכנו מקרים נוספים שנישומים יבקשו לזכות בהקלות לבעל עסק זעיר באופן שאינו לגיטימי, ושרשויות המס אינן יכולים לצפות בעת הזאת. על כן, מוצע להקנות לשר האוצר סמכות לקבוע תנאים נוספים שבהקתימים יחיד לא יהיה רשאי לנכות את הניכוי הנורמטיבי או להיחשב כבעל עסק זעיר לצורך סעיף זה.

תקנות 187. שר האוצר רשאי לקבוע בתקנות סוגי עסקאות, הכנסות או מכירות שיוספו או יוחזרו ממחזור העסקאות, בדרך כלל או לסוגי נישומים, והכול בתנאים שקבע.”;

(2) בסעיף 134א, אחרי פסקה (5) יבוא:

”(6) בעל עסק זעיר כהגדרתו בסעיף 387ב.”

35. תחילתם של סעיפים 387 עד 187 ושל סעיף 134א לפקודת מס הכנסה, כנוסחם בסעיף 34 לחוק זה, ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024) והם יחולו על הכנסות של בעל עסק זעיר שהופקו מיום זה ואילך.

36. תיקון חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975⁹⁵, בסעיף 1, בהגדרה "עוסק פטור", בסופה יבוא "ובלבד שניכר את סכום הניכוי כמשמעותו בסעיף 387 לפקודת מס הכנסה".

37. חוק מס ערך מוסף – תחילה

(1) לגבי מי שנרשם כעוסק לפי סעיף 52 לחוק מס ערך מוסף אחרי יום פרסומו של חוק זה – ביום א' בטבת התשפ"ה (1 בינואר 2025);

(2) לגבי מי שנרשם כעוסק לפי סעיף 52 לחוק מס ערך מוסף לפני יום פרסומו של חוק זה – ביום ב' בטבת התשפ"ח (1 בינואר 2028).

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי סעיף 31(3) לחוק מס ערך מוסף, עסקאות של עוסק פטור פטורות ממס ערך מוסף. פטור זה נקבע בעיקר בשל טעמים תפעוליים, ומתוך מטרה להקל על הבירוקרטיה של עסקים זעירים ועל אכיפת החוק על ידי רשות המסים. מוצע לקשור בין המסלול של עוסק פטור במס ערך מוסף והמסלול המוצע לבעל עסק זעיר לעניין מס הכנסה, ולקבוע שרק מי שדרש הוצאות במס הכנסה לפי המסלול הנורמטיבי, יהיה רשאי להירשם כעוסק פטור.

כך למעשה, לפני יחיד הבא לפתוח עסק, אם הוא רשאי להירשם כעוסק פטור, יעמדו שני מסלולים שהוא יוכל לבחור ביניהם. המסלול הראשון הוא המסלול הרגיל, שבו בעל העסק יהיה חייב בתשלום מע"מ על עסקאותיו, הוצאותיו במס הכנסה לפי כללי המיסוי הרגילים. עוסק כאמור יהיה גם חייב לחשב את הוצאותיו ותשומותיו באופן מפורט כדי שיוכל לדרוש את התשומות שלו ואת הוצאותיו במסגרת הדוחות התקופתיים המוגשים למס ערך מוסף ולמס הכנסה. נוסף על המסלול הרגיל יהיה פתוח לפני עוסק כאמור מסלול מיוחד מופחת בירוקרטיה, שבו חישוב המס פשוט יותר, אך פחות מדויק. במסלול זה, שבו עסקאותיו יהיו פטורות ממס ערך מוסף, הוא לא יוכל לנכות מס תשומות, והוא יהיה חייב לנכות את הניכוי הנורמטיבי במס הכנסה. עוסק במסלול המיוחד לא יידרש להגיש דוח שנתי במס הכנסה, או לחשב באופן מפורט את הוצאותיו ותשומותיו במהלך השנה.

כאמור לעיל, היתרון של שילוב המסלולים הוא בפשטות של המסלול המאוחד. מסלול כזה יקל על עוסקים זעירים להבין ולמלא את חובותיהם מול רשות המסים, חובות שיהפכו לפשוטות וברוריות בעקבות המסלול החדש. כמו כן, הוא

לסעיף 187

כאמור בהגדרה "מחזור העסקאות", מוצע לקבוע שחישוב מחזור העסקאות לענין פרק זה, יהיה באותו האופן שבו מחושב מחזור העסקאות לענין חוק מס ערך מוסף. על אף האמור, מוצע להסמיך את שר האוצר להוסיף או לגרוע סוגי עסקאות, הכנסות או מכירות, בדרך כלל או לסוגי נישומים, והכול בתנאים שקבע, וזאת בדומה לסמכות הנתונה לו בסעיף 175(ב) לפקודה.

לפסקה (2)

סעיף 134א לפקודה מקנה סמכות לשר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לפטור, בתנאים או בלא תנאים, מחובת הגשת דוח, את אותם יחידים שמפיקים הכנסות מהסוג כמפורט בפסקאות הסעיף. כיום, לפי סעיף 134א האמור, אין סמכות לשר האוצר לפטור תושב ישראל שיש לו הכנסות מעסק או משלח יד מהגשת דוח שנתי. לנוכח התכלית של הפחתת הבירוקרטיה לעוסקים זעירים, ובהמשך למתן הניכוי הנורמטיבי כמוצע בהצעה זו, מוצע להוסיף סמכות לשר האוצר לפטור בעל עסק זעיר מהגשת דוח שנתי.

סעיף 35

מוצע לקבוע שתחילתו של סימן זה יהיה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024), והוא יחול על הכנסה של בעל עסק זעיר שהופקה מיום זה ואילך.

סעיפים בסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף מוגדר "עוסק פטור" כעוסק שמחזור העסקאות שלו בכל עסקיו אינו עולה על סך מסוים הקבוע בסעיף. סכום זה עומד, נכון לשנת 2023, על 107,692 שקלים חדשים.

⁹⁵ ס"ח התשל"ו, עמ' 52; התשפ"ב, עמ' 247.

- תיקון חוק הביטוח הלאומי 38. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995* (בפרק זה – חוק הביטוח הלאומי), בסעיף 345(ב)(1), בפסקת משנה (א), בסופה יבוא "ובלבד שלא חלות עליו ההוראות לעניין סכום הניכוי לבעל עסק זעיר כהגדרתו בסעיף 87 לפקודת מס הכנסה".
- חוק הביטוח הלאומי – תחילה ותחולה 39. תחילתו של סעיף 345(ב)(1)(א) לחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 38 לחוק זה, ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024), והוא יחול על דמי ביטוח המשתלמים בעד שנת המס 2024 ואילך.

סימן ב': העברת חובות לתשלום מס ערך מוסף ביבוא שירותים דיגיטליים

- תיקון חוק מס ערך מוסף 40. בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975* – (1) בסעיף 16, בסוף פסקה (3) יבוא "למעט לעניין יבוא שירות דיגיטלי שהוראות סעיף 16א חלות בעניינו";

ד ב ר י ה ס ב ר

הקושי בגביית מסים בעד שירותים הניתנים על ידי ספקים אשר מיקומם אינו במדינת מושבם של צרכני השירותים, זוכה לדיון בין-לאומי נרחב בשנים האחרונות. הצעדים המוצעים בסימן זה יושמו במדינות רבות ואף נכללו בהמלצות פרויקט (Base Erosion and Profit Shifting BEPS) של ארגון ה-OECD, אשר פורסמו בחודש אוקטובר 2015 (להלן – המלצות BEPS).

בהתאם למצב החוקי החל כיום, תשלום המע"מ בשל קבלת שירותים מאת תושב חוץ אשר אינו חייב ברישום לפי סעיף 60 לחוק מע"מ חל על מקבל השירות – בין שמקבל השירות מסווג כחייב במס ובין שמדובר באדם פרטי. ואולם כפי שנדון בהרחבה בסקירות ה-OECD, קיים קושי רב בגביית מע"מ מאנשים פרטיים, להבדיל מבתי עסק. לנוכח האמור, ובהתאם להמלצות BEPS, מוצע לחייב תושבי חוץ המספקים שירותים אלה ברישום בישראל ובתשלום המע"מ הנובע מהשירותים הניתנים על ידם.

כאמור בסקירות ה-OECD, אחת המטרות המרכזיות בהסדרת חיובי המע"מ במקרים שבהם מושבם של כל אחד מהצדדים לעסקה הוא בשתי מדינות שונות, היא למנוע מצב של כפל מס, או לחלופין – העדר חבות במס. התיקון המוצע להלן תואם את האסדרה הנהוגה במדינות ה-OECD, ככלל, מתיישב עם עיקרון מנחה זה. יובהר כי התיקון המוצע בסימן זה אינו בא לגרוע מסמכותה של רשות המסים מכוח סעיף 60 לחוק מע"מ לדרוש ממי שיש לו עסקים בישראל להירשם בישראל כעוסק.

סעיף 40 לפסקה (1)

סעיף 16 לחוק מע"מ קובע על מי תחול חבות המס במקרים המפורטים בסעיף. בין השאר, בפסקה (3) נקבע כי ביבוא לרבות יבוא טובין בלתי מוחשיים, החייב במס הוא בעל הטובין. לנוכח ההסדר המוצע בעניין חבות המס במתן שירותים דיגיטליים על ידי תושב חוץ לתושב ישראל, מוצע להחריג עניין זה מהוראת הפסקה האמורה.

ממקד את מסלול העוסק הפטור במס ערך מוסף רק באותם עסקים שבאמת מתקשים לנהל את הבירוקרטיה הנדרשת.

מכיוון שמדובר בשינוי משמעותי לאותם עסקים, מוצע שתחילתו של סעיף זה לגבי מי שנרשם כעוסק פטור לפי סעיף 52 לחוק מס ערך מוסף אחרי יום פרסומו של חוק זה יהיה ביום א' בטבת התשפ"ה (1 בינואר 2025). לעומת זאת, לגבי מי שנרשם כעוסק פטור לפי סעיף 52 לחוק מס ערך מוסף לפני יום פרסומו של החוק, תינתן תקופת הסתגלות ארוכה יותר, ולגבי יום התחילה יהיה ביום ב' בטבת התשפ"ח (1 בינואר 2028).

סעיפים בהתאם לסעיף 345(ב)(1)(א) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995* (בפרק 38 ו-39 זה – חוק הביטוח הלאומי), המוסד לביטוח לאומי מקבל שומות מרשות המסים ומפחית מן ההכנסה לצורך קביעת חישוב דמי הביטוח הלאומי ודמי ביטוח הבריאות, סכומים המותרים בניכוי בהתאם להוראות סעיף 47 לפקודה. סכומים אלה הם 52% מדמי ביטוח הלאומי ששולמו ומס מקביל (שכבר אינו משולם זה שנים). מוצע להבהיר בחוק הביטוח הלאומי, כי בעל עסק זעיר שבחר במסלול הניכוי הנורמטיבי או שחלות עליו הוראות הניכוי הנורמטיבי כאמור, לא יוכל להפחית מהכנסתו ניכויים בהתאם להוראות סעיף 47 לפקודה, מכיוון שהדבר מהווה כפל ניכוי.

סימן ב': העברת חובות לתשלום מס ערך מוסף ביבוא שירותים דיגיטליים

כללי מוצע תיקון לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975* (בסימן זה – חוק מע"מ), אשר נועד לאפשר גבייה יעילה של המס החל בשל רכישה של שירותים דיגיטליים (כפי שיפורטו בהמשך) מספקים בין-לאומיים אשר מושבם אינו בישראל. גביית המס החל על מתן שירותים אלה חיונית, הן לשם אכיפת תשלום מס אמת והגדלת הכנסות המדינה ממסים והן לצורך מניעת אפליה לרעה של עסקים ישראליים המספקים ללקוחותיהם שירותים דומים, תחת נטל מס מלא.

* ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשפ"ב, עמ' 858.

* ס"ח התשל"ו, עמ' 52; התשפ"ב, עמ' 247.

"החייב בתשלום 16א. (א) בסעיף זה –

המס במתן שירות דיגיטלי

"זירה דיגיטלית" – מערכת מקוונת המשמשת לביצוע עסקאות

בין נותני שירות דיגיטלי לבין מקבלי שירות דיגיטלי;

"מפעיל חנות מקוונת" – מפעיל זירה דיגיטלית, ולגבי שירות

דיגיטלי הניתן שלא באמצעות זירה דיגיטלית – נותן

השירות;

"שירות דיגיטלי" – כל אחד מאלה:

(1) שירות הניתן באופן ממוכן באמצעות האינטרנט

או באמצעות רשת אלקטרונית אחרת, אשר מאפשר

בין השאר, פעילות מקוונת, תיווך בין מוכר טובין או

נותן שירותים לקונה וכן מכירת טובין בלתי מוחשיים

או מוצרים דיגיטליים ובכלל זה אספקת תכנים קוליים

או חזותיים, הוראה מרחוק, אספקת תוכנות ויישומונים

ושדרוגם, אספקת ספרים, מוזיקה, משחקים לרבות

משחקי מזל והימורים, תוכניות טלוויזיה וסרטים;

(2) שירות בקשר להעברה או לקבלה של אותות,

מילים, צלילים, תמונות או כל מידע אחר, באמצעות

סיב אופטי, רדיו או מערכת אלקטרומגנטית אחרת, ובכלל

זה שירותי טלפוניה, פקס ושירותי גישה לאינטרנט;

(3) שירותי שידור טלוויזיה או רדיו;

"תושב חוץ" – תושב חוץ כהגדרתו בסעיף 1, כשהוא נמצא

מחוץ לישראל ואין לו עסקים או פעילות בישראל;

ד ב ר י ה ס ב ר

החוץ כיחיד שיושב דרך קבע מחוץ לישראל ואם זה תאגיד

– נרשם או התאגד רק מחוץ לישראל, ואשר נמצא מחוץ

לישראל ואין לו עסקים או פעילות בישראל; מוצע להגדיר

"תושב ישראל" באופן שמאפשר זיהוי של מקבל השירות

הדיגיטלי ככזה, ולפיכך ההגדרה המוצעת מתבססת על

סממנים מקומיים שמפעיל החנות המקוונת יכול לזהות:

מקום מושבו; אמצעי התשלום שלו; הציוד או התשתית

הנניחת שבאמצעותם קיבל את השירות, או באופן אחר

בהתאם לכללים שקבע המנהל לעניין זה.

בהתאם להגדרות האמורות, מוצע לקבוע בסעיף

קטן (ג) כי חובת תשלום המס במתן שירות דיגיטלי מתושב

חוץ לתושב ישראל שאינו עוסק, מלכ"ר או מוסד כספי,

תחול על מפעיל החנות המקוונת (מפעיל הזירה או נותן

השירות הדיגיטלי, לפי העניין). ניתן השירות לעוסק,

למלכ"ר או למוסד כספי, יהיה החייב בתשלום המס –

מקבל השירות, זאת בהתאם למצב הקיים היום. עוד מוצע

לקבוע, בסעיף קטן (ב), כי תושב חוץ הנותן שירות דיגיטלי

לתושב ישראל ידרוש כי עוסק, מלכ"ר או מוסד כספי

יצהירו על היותם חייבים במס במועד התשלום.

לפסקה (2)

מוצע לקבוע, בסעיף 16א לחוק מע"מ, את ההסדר

בעניין חבות המס בעד מתן שירותים דיגיטליים לתושב

ישראל מאת תושב חוץ. לצורך כך מוצע להגדיר "שירות

דיגיטלי" כשירות הכולל, בין השאר, שירותי טלפוניה,

פקס, גישה לאינטרנט, שידורי רדיו וטלוויזיה, שירות

המאפשר פעילות מקוונת, שירות תיווך בין מוכר טובין

או נותן שירותים לקונה, שירות הניתן באופן ממוכן על

ידי מחשב, אספקת תכנים קוליים או חזותיים, הוראה

מרחוק, אספקת תוכנות ויישומונים, ספרים, מוזיקה,

משחקים לרבות משחקי מזל והימורים, תוכניות טלוויזיה,

סרטים ומכירת טובין בלתי מוחשיים. נוסף על כך מוצע

להגדיר "מפעיל חנות מקוונת" כמפעיל זירה דיגיטלית

(שהיא, על פי הגדרתה המוצעת, מערכת מקוונת לביצוע

עסקאות בין נותני שירותים דיגיטליים ומקבליהם), ואם

השירות הדיגיטלי לא ניתן באמצעות פלטפורמה כזו –

יהיה המפעיל מי שנתן את השירות הדיגיטלי.

כמו כן מוצע להגדיר לצורכי ההסדר המוצע מיהו

"תושב חוץ" ו"תושב ישראל", באופן המזהה את תושב

"תושב ישראל" – מי שזוהה על ידי מפעיל חנות מקוונת כמקבל שירות דיגיטלי מישראל לפי אחד או יותר מאלה: מקום מושבו; אמצעי התשלום שלו; הציוד או התשתית הנייחת שבאמצעותם קיבל את השירות, או באופן אחר בהתאם לכללים שקבע המנהל לעניין זה;

(ב) תושב חוץ הנותן שירות דיגיטלי לתושב ישראל ידרוש, במועד התשלום בעד השירות האמור, כי חייב במס ימלא הצהרה בדבר היותו חייב במס.

(ג) במתן שירות דיגיטלי מאת תושב חוץ לתושב ישראל, יהיה החייב בתשלום המס –

(1) מפעיל החנות המקוונת – אם מקבל השירות הדיגיטלי הוא תושב ישראל שאינו חייב במס;

(2) מקבל השירות הדיגיטלי – אם הוא תושב ישראל החייב במס;"

(3) בסעיף 29, אחרי פסקה (ב1) יבוא:

"(ג1) בעסקה שסעיף 16א חל עליה, יחול החיוב במס עם קבלת התמורה ועל הסכום שהתקבל;"

(4) אחרי סעיף 92 יבוא:

"פרק י"ג: תושב חוץ הנותן שירות דיגיטלי

הגדרות 92א. בפרק זה –

"חייב ברישום" – כמשמעותו בסעיף 92ב;

"מפעיל חנות מקוונת", "שירות דיגיטלי" ו"תושב ישראל" – כהגדרתם בסעיף 16א.

ד ב ר י ה ס ב ר

חייב ברישום בישראל. תושב החוץ לא יירשם כעוסק, אלא במרשם ייעודי נפרד, במועד ובדרך כפי שיקבע שר האוצר; בסעיף 92ג, מוצע לקבוע כי תושב החוץ יגיש דוח תקופתי למנהל בדרך שקבע שר האוצר לתקופה שקבע, בצירוף התשלום הנובע ממנו. הדוח יכלול את סך התקבולים שקיבל בעד כל השירותים הדיגיטליים שניתנו על ידו לתושב ישראל בתקופת הדיווח, ואת סכום המס הנובע מהם; בסעיף 92ד מוצע לקבוע הוראות בעניין שמירת מידע, נתונים ומסמכים, לפרק זמן של 7 שנים ממועד הדוח באופן שיאפשר גיבוי והפקת המסמכים אם תידרש על ידי מנהל רשות המסים.

בסעיף 92ה מוצע לקבוע כי מנהל רשות המסים יהיה רשאי להוציא לתושב החוץ דרישות תשלום אם יתברר כי דוח שהוגש אינו מלא או אינו נכון ולעניין זה יחולו הוראות החוק העיקרי בנושא השגה וערעור בשינויים המחויבים. מוצע לקבוע כי את דרישת התשלום יכול המנהל להוציא עד 7 שנים לאחר הגשת הדוח, ומשניתנה יהיה על החייב ברישום לשאת בתשלום על פיה בתוך 30 ימים.

לפסקה (3)

מוצע להתאים את הוראות סעיף 29 לחוק מע"מ, לעניין מועד החיוב במס במקרים מיוחדים, כך שהסעיף יכלול התייחסות למועד החיוב במס במקרה של מתן שירות דיגיטלי, שיחול עם קבלת התמורה ועל הסכום שיתקבל.

לפסקה (4)

מוצע להוסיף לחוק מע"מ את פרק י"ג שעניינו "תושב חוץ הנותן שירות דיגיטלי", ולרכז בפרק זה, בסעיפים 92א עד 92ה הוראות המסדירות את חובת הרישום, הדיווח, התשלום ושמירת המידע שיחולו על תושב החוץ, כמפורט להלן:

בסעיף 92א מוצע לקבוע את ההגדרות הרלוונטיות להוראות הפרק, בהפניה להגדרות כפי שנקבעו בסעיף 16א; כמו כן מוצע להגדיר "חייב ברישום", בדרך של הפניה לסעיף 92ב, אשר עליו יחולו הוראות הפרק כפי שיפורט להלן; בסעיף 92ג, מוצע לקבוע כי תושב חוץ המפעיל חנות מקוונת שבאמצעותה ניתן שירות דיגיטלי, יהיה

- רישום תושב חוץ הנותן שירות דיגיטלי 492. תושב חוץ המפעיל חנות מקוונת שבאמצעותה ניתן שירות דיגיטלי לתושב ישראל, חייב ברישום, במרשם שיקבע שר האוצר לצורך ביצוע פרק זה, במועד ובדרך שיקבע.
- חובת דיווח תקופתי וחובת תשלום מס בעד מתן שירות דיגיטלי 492. חייב ברישום יגיש דוח תקופתי למנהל, לתקופה שקבע שר האוצר (בפרק זה – תקופת הדיווח), באופן ובמועדים שקבע (בפרק זה – הדוח התקופתי); בדוח התקופתי יפרט את סך התקבולים שקיבל בעד כל השירותים הדיגיטליים שניתנו על ידו לתושב ישראל בתקופת הדיווח, ואת סכום המס הנובע מהם; כמו כן ישלם את המס המגיע לתקופת הדיווח, עם הגשת הדוח התקופתי.
- שמירת מידע, נתונים ומסמכים 792. חייב ברישום ישמור את המידע, הנתונים והמסמכים המתייחסים למתן השירותים הדיגיטליים שניתנו על ידו לתושב ישראל בתקופת הדיווח, לתקופה של 7 שנים החל ממועד הגשת הדוח התקופתי, באופן שיאפשר גיבוי והפקה זמינה שלהם, לפי דרישת המנהל בהתאם לסמכותו לפי סעיף 108(א), בתוך 30 ימים ממועד דרישתו כאמור.
- דרישת תשלום 792. (א) סבר המנהל כי הדוח התקופתי שהגיש חייב ברישום אינו מלא או אינו נכון, או כי תשלום המס חסר, רשאי הוא לשלם לפי מיתב שפיתחו את המס המגיע ולדרוש מהחייב ברישום את תשלום המס החסר (להלן – דרישת תשלום), ובלבד שדרישת התשלום תימסר לחייב ברישום בתוך תקופה שלא תעלה על 7 שנים מהמועד שבו הגיש את הדוח התקופתי האמור; מסירת דרישת תשלום יכול שתיעשה באופן מקוון;
- (ב) נמסרה לחייב ברישום דרישת תשלום, ישלם את הסכום האמור בדרישת התשלום בתוך 30 ימים ממועד מסירתה כאמור;
- (ג) על דרישת תשלום יחולו סעיפים 82 ו-83, בשינויים המחוייבים.

סימן ב' – תחילה 41. תחילתו של סימן זה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024).

סימן ג': הקצאת מספרי חשבוניות

- תיקון חוק מס ערך מוסף 42. בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975⁹⁸ – (1) בסעיף 38, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 41 מוצע כי תחילתו של סימן זה תהיה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024) וזאת כדי לאפשר למשרדי הממשלה ולתושבי החוץ הנוגעים לעניין להיערך לבניית הוראות הסימן לתוקף.

סימן ג': הקצאת מספרי חשבוניות

סעיף 42 בישראל קיימת בשנים האחרונות תופעה רחבת היקף של הפצת חשבוניות מס שהוצאו שלא כדין. תופעה זו גורמת לנזק הנאמד במיליארדי שקלים חדשים בשנה לקופת המדינה. כדי להתמודד עם התופעה ולמנוע

מראש הוצאה של חשבוניות מס שלא כדין, מוצע לבצע תיקונים בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (בסימן זה – חוק מס ערך מוסף). ולהקים מערך בקרה על הוצאת חשבוניות מס שסכומן, בלא המס, עולה על 5,000 שקלים חדשים. מוצע לעשות זאת באמצעות הקצאת מספרים לחשבוניות בטרם הוצאת החשבוניות מהעוסקים ללקוחותיהם.

לפסקה (1)

סעיף 38 לחוק מס ערך מוסף קובע כי עוסק זכאי לנכות מהמס שהוא חייב בו מס תשומות הכלול, בין השאר,

⁹⁸ ס"ח התשל"ו, עמ' 52; התשפ"ב, עמ' 247.

"(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יותר ניכוי מס התשומות הכלול בחשבונית מס שסכומה, בלא המס, עולה על 5,000 שקלים חדשים ושאינה כוללת מספר שהקצה לה המנהל לפי סעיף 47(א2) או (ב3) או (א4) (להלן – מספר שהקצה המנהל).";

(2) במקום סעיף 40 יבוא:

"מס תשומות של 40א. על אף האמור בסעיפים 38 ו-40, מס תשומות ששילם עוסק לפני רישומו כדין יהיה ניתן לניכוי, ובלבד שמתקיימים שני אלה, לפי העניין:

(1) הוכח להנחת דעתו של המנהל, שהתשומות נרכשו בשלבי הקמת העסק ושימשו להקמתו;

(2) אם סכום חשבונית המס, בלא המס, עולה על הסכום האמור בסעיף 38(א1), היא כוללת מספר שהקצה לה המנהל;

והכול אף אם חשבונית המס, הצהרת הייבוא או מסמך אחר שאישר המנהל לפי סעיף 38(א), לא הוצאו על שם העוסק";

(3) בסעיף 43 –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי "חשבונית מס" יבוא "ובלבד שאם סכום חשבונית המס, בלא המס, עולה על הסכום האמור בסעיף 38(א1), היא כוללת מספר שהקצה לה המנהל";

(ב) בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "ובלבד שאם סכום חשבונית המס, בלא המס, עולה על הסכום האמור בסעיף 38(א1), היא כוללת מספר שהקצה לה המנהל";

ד ב ר י ה ס ב ר

עסקת אקראי, ונקבעת בו זכאות לניכוי מס ששולם בעת רכישת המקרקעין. מוצע לתקן את הסעיף ולהתנות את ניכוי המס הכלול בחשבונית מס, שסכומה בלא המס עולה על הסכום האמור בסעיף 38(א1) המוצע, בכך שהוקצה לה מספר לפי סעיף 47 לחוק.

לפסקה (4)

מוצע לתקן את סעיף 47 לחוק מס ערך מוסף, הנוגע לזכות עוסק מורשה להוציא לגבי עסקה חייבת במס חשבונית מס במקום חשבונית עסקה, ולקבוע כי עוסק מורשה יהיה רשאי לבקש מהמנהל, באופן מקוון, להקצות לחשבונית המס מספר (בסימן זה – בקשת הקצאה), וכי הוא יהיה חייב לעשות כן, לבקשת הקונה, אם סכום החשבונית, בלא מס, עולה על הסכום הקבוע בסעיף 38(א1) המוצע, כלומר על 5,000 שקלים חדשים.

מוצע כי ההסדר האמור לא יחול בעסקה שלגביה חל מס ערך מוסף בשיעור אפס, וזאת כדי שלא להחילו במקרים בהם ממילא אין מס לניכוי.

לאחר קבלת בקשת הקצאה, רשאי המנהל, בשל קיומו של יסוד סביר לחשש שמדובר בחשבונית שתוצא שלא כדין, להחליט שלא להקצות מספר לחשבונית המס (בסימן זה – החלטה מקדמית). במקרה שבו המנהל החליט כאמור, הוא יזמן את המבקש, באמצעות הודעה מקוונת שתשלח

בחשבונית מס שהוצאה לו כדין. מוצע לתקן את סעיף 38 האמור, ולקבוע כי לא יתאפשר לנכות את מס התשומות הכלול בחשבונית מס שסכומה, בלא מס, עולה על 5,000 שקלים חדשים אם היא אינה כוללת מספר שהקצה לה המנהל כהגדרתו בסעיף 1 לחוק מס ערך מוסף (בסימן זה – המנהל).

תיקון זה צפוי לעודד עוסקים להימנע מביצוע עסקאות במקרים שבהם אין מספר שהוקצה לחשבונית המס, וכפועל יוצא יביא להגברת הפיקוח על הוצאת חשבוניות מס שלא כדין, בשלב ההוצאה ולפני ניכוייה בפועל על ידי העוסק.

לפסקה (2)

סעיף 40 לחוק מס ערך מוסף עוסק באפשרות לנכות מס תשומות ששילם עוסק בשלב הקמת העסק, לפני רישומו כדין. מוצע לתקן את הסעיף ולקבוע שלצורך ניכוי מס תשומות לפי סעיף זה, אם סכום חשבונית המס, בלא המס, עולה על הסכום האמור בסעיף 38(א1) המוצע, עליה לכלול מספר שהקצה לה המנהל לפי סעיף 47 לחוק.

לפסקה (3)

סעיף 43 לחוק מס ערך מוסף עניינו ניכוי מס במכירת מקרקעין על ידי עוסק פטור או במכירת מקרקעין המהווה

(א) בסעיף קטן (א), הקטע החל במילים "שמספרה הוקצה" עד המילים "סעיף 69(2א) – יימחק";

(ב) בסעיף קטן (א1), במקום "בסעיף קטן (א)" יבוא "בסעיפים קטנים (א) או (א2)";

(ג) אחרי סעיף קטן (א1) יבוא:

"(2א) (1) עוסק מורשה המוציא חשבונית מס כאמור בסעיף קטן (א), רשאי לבקש מהמנהל להקצות מספר לחשבונית המס (בסעיף קטן זה – המבקש), ובעסקה שסכומה, בלא המס, עולה על הסכום האמור בסעיף 38(א1), חייב הוא לעשות כן לפי דרישת הקונה; האמור בסעיף קטן זה יחול לעניין חשבונית מס שהוצאה בשל עסקה שהמס שחל לגביה אינו בשיעור אפס.

(2) המבקש יגיש את הבקשה כאמור בפסקה (1) באופן מקוון כפי שיורה המנהל; הקצה המנהל מספר לחשבונית המס, יציין המבקש את המספר על גבי חשבונית המס.

(3) היה למנהל יסוד סביר לחשש שחשבונית המס שלגביה הוגשה הבקשה תוצא שלא כדין, רשאי הוא להחליט שלא להקצות מספר לחשבונית המס (להלן – החלטה מקדמית); החלטה המנהל כאמור – ישלח למבקש את ההחלטה המקדמית באופן מידי, בהודעה מקוונת, ויאפשר למבקש לפעול בהתאם למפורט בה; ההודעה המקוונת תכלול את אלה:

(א) הזמנה של המבקש להביא לפני המנהל את טענותיו בתוך שלושה ימי עסקים מיום שליחת ההודעה המקוונת (בסעיף זה – השימוע);

(ב) אפשרות לסמן באופן מקוון את בחירתו באחת מאלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

מאפייניה הייחודיים של תופעת ההפצה של חשבוניות מס שהוצאו שלא כדין וניכוי המס הגלום בהן, שהיקפה הפך אותה למכת מדינה, יש מקום לחריגה מתוחמת מהכלל האמור באמצעות המנגנון המוצע שהוא מודל מניעתי ביסודו. מנגנון זה, מצד אחד, מאפשר לרשות המינהלית לקבל החלטה מקדמית בטרם הוצאת החשבונית, ומצד שני, מורה לה לקיים שימוע בסד זמנים מקוצר, במטרה למתן את חשיפת העוסקים לפגיעה, תוך מתן אפשרות להעביר את החבות במס לקונה, אשר אף היא ממתנת את הפגיעה. יובהר כי הזכות לקיומו של שימוע תינתן לעוסק, בין העוסק יבחר לפעול לפי אחת החלופות האמורות ובין אם לאו.

לאחר השימוע, יעביר המנהל לעוסק את ההחלטה הסופית בנוגע לבקשת ההקצאה. במקרה שבו המבקש לא ניצל את זכותו לקיום השימוע, יראו את ההחלטה המקדמית כהחלטה שהתקבלה בשימוע, שלא לתת מספה על החלטת מנהל בשימוע שלא לתת מספר תעמוד למבקש האפשרות להגיש השגה וערעור.

לעוסק באופן מידי, לשימוע שיתקיים בתוך שלושה ימי עסקים ממועד ההחלטה המקדמית. מוצע כי עוד בטרם מועד השימוע יבחר המנהל למבקש בכתב את העילה להחלטה המקדמית.

ההודעה המקוונת תכלול גם הודעה בדבר זכותו של המבקש לבחור בין שתי אפשרויות:

(1) אפשרות להעביר את חבות המס לקונה (היפוך החיוב), וזאת בתנאי שהקונה הוא עוסק, המסכים לקבל על עצמו את תשלום המס. העברת חבות המס לקונה נועדה לאפשר רציפות של מהלך העסקים הרגיל, בעיקר במקרים שבהם גורם הזמן עשוי להיות משמעותי לעצם קיומה של העסקה;

(2) אפשרות של המבקש להוציא לקונה חשבונית מס בלי שהוקצה לה מספר, ואולם הוראות סעיף 38(א1) המוצע, ולפיהן לא יהיה ניתן לנכות מס תשומות בהסתמך על חשבונית מס כאמור, יחולו.

בהתאם לכללי המשפט המינהלי, בטרם הטלת מגבלה על ידי רשות מינהלית יש לערוך שימוע. בענייננו, בשל

- (1) המנהל ישלח הודעה מקוונת לקונה, אם הוא עוסק, ובה יוצע לקונה לקבל על עצמו את תשלום המס בשל העסקה; הודעה כאמור תכלול מספר בעבור חשבונית המס שיוציא הקונה, אם יבחר לקבל על עצמו את תשלום המס ויאשר זאת באופן מקוון;
- (2) המבקש יוציא לקונה חשבונית מס בלי שהוקצה לה מספר, והוראות סעיף 38(א1) יחולו לעניין זה.
- (3א) קיבל הקונה על עצמו את תשלום המס כאמור בסעיף קטן (2א)(3)(ב1), יחולו ההוראות שלהלן:
- (1) הקונה יוציא חשבונית מס ערוכה על שמו הוא ויציין בה את המספר שהקצה לה המנהל; הקונה ידווח על העסקה בדוח שעליו להגיש בשל עסקאותיו לפי פרק י"א;
- (2) המבקש יוציא חשבונית מס שבה תדווח העסקה כאילו היה חל עליה מס בשיעור אפס, יציין בה את המספר שהוקצה לחשבונית המס כאמור בפסקה (1) וכן כי היא הוצאה מכוח סעיף קטן זה.
- (4א) על שימוע לפי סעיף קטן (2א)(3)(א) יחולו ההוראות המפורטות להלן:
- (1) עד קיומו של השימוע –
- (א) יבהיר המנהל למבקש בכתב, בהקדם, את העילה להחלטה המקדמית שלא להקצות מספר לחשבונית המס;
- (ב) המבקש לא יקבל מספר לאותה חשבונית מס, אלא אם כן החליט המנהל אחרת;
- (2) המנהל רשאי לקיים את השימוע באמצעות היוועדות חזותית; לעניין פסקה זו, "היוועדות חזותית" – תקשורת בין כמה מוקדים המאפשרים העברת תמונה וקול בזמן אמת;
- (3) בחר המבקש שלא להתייבב לשימוע, יראו בהחלטה המקדמית החלטה שלא להקצות מספר כאמור בפסקה (4) רישא;
- (4) החליט המנהל לאחר קיום השימוע כי הוצאה של חשבונית המס בנסיבות העניין תהיה שלא כדין – לא יקצה לה מספר; לא החליט המנהל בתוך יום עסקים אחד מתום השימוע, יראו את הבקשה להקצאת מספר כאילו התקבלה והמנהל יקצה לחשבונית המס מספר;
- (5) על ההחלטה שלא להקצות לחשבונית המס מספר לפי פסקה (4) רשאי העוסק להשיג לפני המנהל בתוך שלושים ימים לאחר קיום השימוע, או במועד מאוחר יותר שהתיר המנהל מטעמים מיוחדים; על השגה לפי פסקה זו יחולו הוראות אלה:
- (א) המנהל יחליט בהשגה בתוך שישים ימים מיום הגשתה; לא החליט המנהל בהשגה בתוך התקופה האמורה, יראו את ההשגה כאילו התקבלה;

(ב) הודעה על החלטת המנהל בהשגה, ועל נימוקיה, תומצא למבקש;

(ג) מי שקיבל את ההחלטה לאחר קיום השימוע, לא יחליט בהשגה עליה;

(ד) אין בהגשת השגה לפי פסקה זו כדי לגרוע מסמכויות המנהל על פי הוראות אחרות בחוק זה;

(6) על החלטת המנהל בהשגה לפי פסקה (5) רשאי העוסק לערער לפני בית המשפט המחוזי, והוראות סעיף 83(ב) ו-(ג) יחולו לעניין זה.

(ד) סעיף קטן (ד) – בטל;

(5) בסעיף 69א, בסעיף קטן (ב), אחרי "הרישום של הקונה" יבוא "ולגבי כל חשבונית מס הכוללת מספר שהקצה לה המנהל – יצוין המספר";

(6) בסעיף 113 –

(א) סעיף קטן (1א) – בטל;

(ב) בסעיף קטן (ב), פסקה (2) – תימחק;

(ג) בסעיף קטן (ג), המילים "על אי-ההקצאה או על ההקצאה בתנאים, לפי העניין" – יימחקו.

סימן ג' – תחילה 43. (א) תחילתו של סימן זה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024) (בסימן זה – יום התחילה).

(ב) השר רשאי לדחות בצו את יום התחילה.

סימן ג' – תחילה 44. סימן זה יחול לעניין חשבוניות מס שיוציא עוסק מיום התחילה ואילך.

סימן ד': שיפור הליך השומה באמצעות קבלת נתונים פיננסיים

ד ב ר י ה ס ב ר

וזה נוסחו של סעיף קטן (1א) שמוצע לבטלו:

"(1א) עוסק החייב בדיווח מפורט כאמור בסעיף 69א(א) שנוהג להוציא חשבוניות מס שלא כדין, יתרה בו המנהל ויפרט בהתראה את הפגם; קיים לדעת המנהל חשש שהעוסק יוסיף לעשות כן, רשאי המנהל שלא להקצות לו מספרי חשבוניות מס, כאמור בסעיף 47(ד), לתקופה שיקבע או להקצות לו מספרי חשבוניות בתנאים שיקבע, לרבות דרישת ערובה."

סעיף 43 מוצע כי תחילתו של סימן זה יהיה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024), וכי שר האוצר יהיה רשאי בצו לדחות את יום התחילה, וזאת, בין השאר, מטעמים תפעוליים.

סעיף 44 מוצע לקבוע כי החוק יחול לעניין חשבוניות מס שהוצאו מיום תחילתו של סימן זה ואילך.

סימן ד': שיפור הליך השומה באמצעות קבלת נתונים פיננסיים

כללי הסימן המוצע להלן פורסם ברשומות כהצעת חוק להעמקת גביית המסים ולהגברת האכיפה (אמצעים לאכיפת תשלום מסים ולהרתעה מפני הלבנת הון) (תיקוני חקיקה), התשע"ה–2015, בהצעות חוק הממשלה –

סעיף 47 לחוק מס ערך מוסף קובע בסעיף קטן (ד) כי "מספרי חשבוניות המס יוקצו לעוסק על ידי המנהל באופן מקוון, כפי שיוורה המנהל, עד 30 בנובמבר של כל שנה, לשימושו בשנה שלאחר מכן, כולה או חלקה". בשל שינוי מנגנון הקצאת מספרים לחשבוניות מס על ידי המנהל, כאמור בתיקון המוצע, סעיף קטן זה אינו נדרש עוד ומוצע לבטלו.

לפסקה (5)

סעיף 69א לחוק מס ערך מוסף קובע את הפרטים שיש לציין בדוח תקופתי מפורט. מוצע לקבוע כי במקרים שבהם עוסק מדווח במסגרת דוח כאמור על חשבונית מס שהוקצה לה מספר על ידי המנהל, יהיה עליו לציין את המספר שהוקצה כאמור בדוח.

לפסקה (6)

סעיף 113 לחוק מס ערך מוסף דן באיסור הוצאת חשבונית מס. סעיף קטן (1א) עניינו אי-הקצאת חשבונית מס כאמור בסעיף 47(ד) לחוק. לנוכח ביטולו של סעיף 47(ד) האמור, סעיף קטן (1א) מתייתר ומוצע לבטלו. בהמשך לכך, מוצע להתאים את סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) של סעיף 113 האמור, המתייחסים לאמור בסעיף קטן (1א), ולתקנם.

"חובת דיווח של
גוף פיננסי

(א) בסעיף זה –

(1) גוף פיננסי כהגדרתו בחוק בנק ישראל, התש"ע-
2010¹⁰⁰;

(2) נותן שירותי תשלום כהגדרתם בחוק שירותי
תשלום, התשע"ט-2019¹⁰¹, ולמעט בנק ישראל;

"חוקי המס" – פקודה זו, חוק מס ערך מוסף, חוק מיסוי
מקרקעין, חוק הבלו על הדלק, התשי"ח-1958¹⁰²,
ופקודת המכס [נוסח חדש]¹⁰³;

"חשבון עסקי" – חשבון של תאגיד המנוהל אצל גוף פיננסי,
או כל חשבון אחר המנוהל אצל גוף פיננסי והמוגדר
על ידו כחשבון עסקי;

"נהנה" – אדם שבעבורו או לטובתו מוחזק חשבון עסקי או
נעשית פעולה בחשבון עסקי.

ד ב ר י ה ס ב ר

הטכנולוגית המשמעותית שחלה בשנים האחרונות בתחום
אמצעי התשלום דיגיטליים, אשר הביאה לכך שגופים
שונים שעוסקים בפעילות פיננסית מציעים שירותים
להעברת תשלומים או לקבלת תשלומים על ידי ניהול
חשבון באמצעים דיגיטליים, שאינם בהכרח מבוססי
חשבון בנק, המכונים בקרב הציבור "ארנקים דיגיטליים"
או "יישומונים (אפליקציות) לתשלום". מוצע להחיל גם על
גופים אלה את חובות הדיווח הדו-שנתית כאמור.

כמו כן, מוצע לבצע התאמות בהגדרת "גוף פיננסי"
בסימן זה לנוכח תיקוני חוק המוצעים במסגרת פרק
"הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום" בחוק
זה, המבקשים לבטל את ההגדרה "סולק" בחוק הבנקאות
(רישוי), התשמ"א-1981, שהייתה קיימת בהצעת החוק. כך,
גוף פיננסי שהוא סולק ייכלל תחת ההגדרה "גוף פיננסי"
בחוק בנק ישראל, התש"ע-2010, וכן תחת ההגדרה "נותן
שירותי תשלום" תחת חוק שירותי תשלום. בהתאם, חובת
הדיווח המוצעת בסימן זה בסעיפים 141 ו-141ד המוצעים
תחול גם על סולק, אשר כלול, לפי ההסדרים החקיקתיים
החדשים, תחת ההגדרות האמורות. עוד מוצע להגדיר
"חשבון עסקי" כחשבון של תאגיד או חשבון אחר המנוהל
אצל הגוף הפיננסי והמוגדר על ידו כחשבון עסקי, וזאת
בהתאם לתכלית סימן זה שלפיה חובת הדיווח תחול רק
לגבי חשבונות עסקיים.

953, ביום ט"ז באלול התשע"ה (31 באוגוסט 2015) (בסימן
זה – הצעת החוק), ומובא כעת לפרסום פעם נוספת, עם
כמה שינויים אשר יפורטו להלן בדברי ההסבר לסימן זה.

סעיף 45 לסעיף 141א

במטרה להילחם בהון השחור, להעמיק את גביית
המס ולצמצם העלמת הכנסות בידי עברייני מס, מוצע
לקבוע בסעיף 141א לפקודת מס הכנסה (בסימן זה – הפקודה)
חובת דיווח שתחול על גופים פיננסיים (ובכלל זה סולקים),
ביום 15 בינואר וביום 15 ביולי, בכל שנה, כך שנתונים על
פעילות לקוחותיהם בכלל החשבונות העסקיים המנוהלים
אצלם ידווחו באופן שוטף לרשות המסים.

בסעיף קטן (א) מוצע להגדיר "גוף פיננסי" כאחד מאלה:
(1) "גוף פיננסי" כהגדרתו בחוק בנק ישראל, התש"ע-2010,
כלומר תאגיד בנקאי, קופת גמל או חברה מנהלת של קופת
גמל, מבטח, קרן להשקעות משותפות בנאמנות, מנהל תיקי
השקעות, חבר בורסה, מסלקה, חברת הדואר, נותן שירותים
פיננסיים כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים
(שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, וגוף אחר
המספק שירותים פיננסיים שקבע נגיד בנק ישראל; ו(2)
"נותן שירותי תשלום" כהגדרתו בחוק שירותי תשלום,
התשע"ט-2019 (בסימן זה – חוק שירותי תשלום), דוגמת
ארנקים דיגיטליים ויישומי תשלום המאפשרים העברה או
קבלה של תשלומים תוך יצירת חשבון לקוח. הוספת נותן
שירותי התשלום להגדרה "גוף פיננסי" נובעת מההפתחות

⁹⁹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשפ"ג, עמ' 30.

¹⁰⁰ ס"ח התש"ע עמ' 452.

¹⁰¹ ס"ח התשע"ט, עמ' 201.

¹⁰² ס"ח התשי"ח, עמ' 160; התשע"ו, עמ' 280.

¹⁰³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39; ס"ח התשע"ד, עמ' 592.

(ב) גוף פיננסי יגיש למנהל, ביום 15 בינואר וביום 15 ביולי בכל שנה, דיווח לגבי כל חשבון עסקי המנוהל אצלו, שיכלול את הנתונים האלה:

(1) פרטי הזיהוי של הלקוח, ואם קיים נהנה ידוע בחשבון – גם פרטי הזיהוי של הנהנה, ובלבד שלא יהיה בכך כדי לחייב עורך דין לגלות ידיעות או מסמכים שלגביהם הוא חייב בשמירת סודיות לפי כל דין;

(2) סך כל הסכומים שהתקבלו בחשבון בששת החודשים שקדמו לחודש שבו הוגש הדיווח בחשבון העסקי;

(3) סך כל הסכומים שהוצאו בששת החודשים שקדמו לחודש שבו הוגש הדיווח בחשבון העסקי.

(ג) גוף פיננסי יידע בעת פתיחת חשבון עסקי, את בעל החשבון העסקי, בדבר חובות הדיווח החלות לפי סעיף קטן (ב) לגבי חשבון זה.

(ד) המידע שיתקבל בדיווחים לפי סעיף זה יישמש לצורך ביקורת או עריכת שומות, לפי חוקי המס, או לצורך אכיפה פלילית של עבירות לפי חוקי המס, בלבד.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ד), המידע שיתקבל בדיווחים לפי סעיף זה לא ייחשב כחומר חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982¹⁰⁴, ולא יהיה קביל כראיה בכל הליך משפטי פלילי, למעט כחומר מודיעיני שיוצג לעיון שופט בלבד במהלך דיון בבקשה לצו שיפוטי.

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף קטן (ד) מוצע כי המידע שיתקבל יישמש לצורכי עריכת ביקורת ועריכת שומות לפי חוקי המס, וכן לצורך אכיפה פלילית של עבירות לפי חוקי המס בהתאם לסייגים הקבועים בסעיף, ולצרכים אלה בלבד. לעניין השימוש במידע לצורכי אכיפה פלילית יובהר כי מאחר שמדובר במידע שהתקבל מכוח חובת דיווח שלא על יסוד חשד לעבירה פלילית, לא יהיה ניתן לעשות שימוש במידע שהתקבל, כמו שהוא, במסגרת הליך פלילי, וזאת לנוכח החשש לפגיעה בזכויות הנתונות לחשוד בהליך פלילי. לכן מוצע בסעיף קטן (ה) לקבוע הוראה ולפיה המידע שהתקבל מכוח סעיף 141ג המוצע לא ייחשב כחומר חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, ולא יהיה קביל כראיה בכל הליך משפטי פלילי, למעט כחומר מודיעיני שיוצג לעיון שופט בלבד, במהלך דיון בבקשה לצו שיפוטי. הוראה דומה קבועה בסעיף 25(ב) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, לגבי דיווח שהתקבל במשטרה לפי סעיף 106(1) לחוק האמור או במאגר המידע לפי סעיף 7(ד) לחוק האמור עם זאת, במקרה שבו התעורר חשד לעבירה פלילית יהיה ניתן לקבל את המידע מידי בעל המידע עצמו או מידי הגוף הפיננסי המחזיק בו תוך הפעלת הסמכויות הנתונות לרשות המסים.

עוד מוצע להגדיר "נהנה" בחשבון העסקי, אשר גם לגביו יועבר מידע לפי סעיף זה, ואת "חוקי המס" הרלוונטיים להוראות הסעיף, אשר השימוש במידע על פי המוצע יהיה לצורך אכיפתם או לצורכי עריכת ביקורת ושומות לפיהם.

בסעיף קטן (ב), בהתאם לתכליות חובת הדיווח, מוצע לקבוע כי גופים פיננסיים ידווחו פעמיים בשנה על פעילות המתבצעת בחשבונות העסקיים המתנהלים אצלם. המידע שיועבר הוא פרטי הזיהוי של בעל החשבון העסקי, פרטי הזיהוי של נהנה בחשבון, אם קיים נהנה כאמור, סך הסכומים שהתקבלו לחשבון העסקי וסך הסכומים שהוצאו מהחשבון העסקי, בששת החודשים שקדמו למועד הדיווח.

בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי גוף פיננסי יידרש ליידע את כלל בעלי החשבונות העסקיים בדבר חובת הדיווח החלה על חשבונות אלה ומשמעותה, וזאת בעת פתיחת החשבון. כמו כן, לשם יידוע בעלי חשבונות עסקיים שכבר קיימים במועד תחילתו של סימן זה, מוצע לקבוע כי לגבי חשבונות כאמור תחול חובת היידוע בתוך 30 ימים מיום התחילה.

¹⁰⁴ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשע"ז, עמ' 1200.

(ו) עיבוד פרטי המידע שהתקבלו לפי סעיף זה, שימוש או צפייה בהם, לא יתאפשרו אלא בידי בעלי תפקידים ברשות המסים העוסקים בביקורת או בעריכת שומות, לפי חוקי המס, או באכיפה פלילית של עבירות לפי חוקי המס, ואשר חתמו על התחייבות לשמירה על סודיות המידע.

(ז) אדם שהגיע אליו מידע לפי סעיף זה תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו, ישמרנו בסוד, לא יגלה אותו לאחר ולא יעשה בו כל שימוש אלא לפי הוראות סעיף זה או לפי צו בית משפט.

(ח) המידע שיתקבל בדיווחים לפי סעיף זה יימחק באופן אוטומטי מייד עם חלוף פרק הזמן שבו הוא דרוש לצורך הגשמת תכליות הדיווח ולכל היותר בתוך 6 שנים ממועד הגשתו, אלא אם כן המידע משמש לצורך הליכים לפי סעיף קטן (ד).

(ט) איסוף וקליטת הדיווחים, שמירת המידע המתקבל והשימוש בו ייעשו באופן שימזער ככל הניתן את הסיכון לפגיעה בפרטיות נושאי המידע ואת סיכוני אבטחת המידע המועבר והנשמר.

(י) שר האוצר, בהתייעצות עם שר המשפטים והרשם כהגדרתו בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981¹⁰⁵, יקבע הוראות לעניין איסוף המידע לפי סעיף זה, שמירתו ואבטחתו.

(יא) השר רשאי לקבוע סוגי לקוחות אשר לגבי חשבוניותיהם העסקיים לא תחול חובת דיווח, בהתאם למבחנים של גובה הכנסות ומבחנים אחרים, שייקבעו בתקנות; כמו כן רשאי הוא לפטור סוגי גופים פיננסיים מחובת הדיווח לפי סעיף זה, אם מצא, לנוכח מאפייני פעילותם, כי התועלת באיסוף המידע שייכלל בדיווח כאמור נמוכה.

ד ב ר י ה ס ב ר

שלישיים שיכול שהמידע נוגע אליהם. בהקשר הזה מוצע, בסעיף קטן (י), להסמיך את שר האוצר לקבוע הוראות לעניין איסוף המידע, שמירתו ואבטחתו, בהתייעצות עם רשם מאגרי המידע ברשות להגנת הפרטיות.

בסעיף קטן (יא) מוצע לאפשר לשר האוצר להחריג מתחולת חובת הדיווח סוגי לקוחות מסוימים שלגבי חשבוניותיהם העסקיים לא תחול חובת דיווח, בהתאם למבחנים של גובה הכנסות ומבחנים אחרים, שייקבעו בתקנות. כמו כן יהיה השר רשאי לפטור סוגי גופים פיננסיים מחובת הדיווח לפי סעיף זה, אם מצא, לנוכח מאפייני פעילותם, כי התועלת באיסוף המידע שייכלל בדיווח כאמור נמוכה, או מצביעה על חוסר רלוונטיות של דרישת הדיווח מהם לפי סעיף זה. בסעיף קטן (יב) מוצע להסמיך את מנהל רשות המסים (בסימן זה – המנהל) לקבוע הוראות בעניין אופן הגשת הדיווח, מתכונתו ופרטי הזיהוי שיכללו בו.

בסעיף קטן (ו) מוצע לקבוע כי הרשאים לעבד את המידע, לעשות שימוש בו או לצפות בו הם מי שתפקידם הוא ביקורת, עריכת שומות או אכיפה פלילית של חוקי המס, ועליהם תחול חובת סודיות, לפי סעיף קטן (ז) המוצע, בנוגע למידע שהתקבל מתוקף ביצוע תפקידם. בעלי תפקידים אלה יידרשו לחתום על התחייבות לשמירה על סודיות המידע. בסעיף קטן (ח) מוצע לקבוע כי המידע שיתקבל יימחק מייד לאחר חלוף תקופת הזמן שבה הוא דרוש לצורך הגשמת תכליות הדיווח בהתאם לדין ולכל היותר בתוך 6 שנים מהיום שהתקבל, אלא אם נעשה בו שימוש לצורך הליכים לפי סעיף (ד) (ביקורת, עריכת שומות או אכיפה פלילית).

בסעיף קטן (ט) מוצע לקבוע הוראה בדבר אבטחת המידע הנאסף, באופן שימזער ככל הניתן את הפגיעה בפרטיותם של מי שהמידע נוגע אליהם – בעלי החשבוניות העסקיים עצמם, הנהנים בחשבוניות אלה או אף צדדים

¹⁰⁵ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשע"ז, עמ' 1200.

(יב) המנהל רשאי לקבוע הוראות בעניין אופן הגשת הדיווח, מתכונתו ופרטי הזיהוי שיכללו בו.

(יג) מדי שישה חודשים ידווח המנהל בכתב, ליועץ המשפטי לממשלה ולוועדה מוועדות הכנסת, על עניינים אלה:

(1) מספר הדיווחים שהתקבלו;

(2) השימוש שנעשה במידע לפי הסיווג שלהלן:

(א) שיעור הדיווחים שנעשה בהם שימוש בפועל בחקירה בלבד, שיעור הדיווחים שהובילו להגשת כתבי אישום, והעונשים שהוטלו בהליכים כאמור שהסתיימו בהרשעה;

(ב) מידת התרומה של השימוש במידע לעריכת השומות, ככל שהייתה.

(יד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 235(א).

דרישת מידע מגוף 141. (א) המנהל רשאי לדרוש, בכתב, כי גוף פיננסי כהגדרתו בסעיף 141(א), יגיש לו דיווח אשר יכלול את המידע האמור בסעיף קטן (ג) לגבי קבוצת לקוחות של אותו גוף פיננסי (להלן – דרישת מידע), אשר מתקיימים לגביה המאפיינים שפורטו בדרישת המידע.

ד ב ר י ה ס ב ר

קטן (ד) המוצע, ומתייחסים לחשבונות שבהם יתרות שאינן סבירות ביחס לבעלי החשבון, או שבוצעו בהם תנועות בהיקפים, באופן או בתדירות המעוררים חשד להפרת חוקי המס כאמור, או שאופי הפעילות או מאפייני הגורמים השלישיים שמוסלם בוצעו הפעולות מעוררים חשד כאמור.

יובהר כי חובת הדיווח לפי סעיף זה, המבוצעת כאמור לפי דרישה מיוחדת של המנהל, מתייחסת לכלל החשבונות – ולא רק לחשבונות עסקיים – המנוהלים על ידי הגוף הפיננסי, שלגביהם ניתנה הדרישה.

בסעיף קטן (א) מוצע להסמיך את המנהל להעביר דרישת מידע כאמור, תוך קביעה כי בגוף הדרישה יפרט המנהל את המאפיינים של הלקוחות שהמידע לגביהם מתבקש, והגוף הפיננסי יעביר למנהל מידע לגבי כלל הלקוחות אשר המאפיינים מתקיימים לגביהם. הדיווח הנדרש מפורט בסעיף קטן (ג) המוצע ויכלול לגבי כל אחד מן החשבונות של הלקוחות אשר התקיימו לגביהם המאפיינים שצוינו בדרישת המידע, את פרטי הזיהוי שלו וכן של נהנה בחשבון, אם קיים נהנה, את סך ההפקדות והתקבולים שהתקבלו בחשבון, את סך כל המשיכות והתשלומים שהוצאו מן החשבון, ואת יתרות הפתיחה ויתרות הסגירה בחשבון, והכול לגבי שנת המס שקדמה לשנה שבה נדרש הדיווח.

כמו כן, מוצעים מנגנונים אשר יוודאו שהדרישות מכוח הסעיף המוצע אינן מכבידות יתר על המידה על הגופים הפיננסיים. כך למשל מוצע לקבוע, בסעיף קטן (ב) המוצע, כי גוף פיננסי יוכל לבקש מהמנהל לעיין מחדש

כדי לוודא שסעיף 141 המוצע יגשים את המטרה אשר לשמה נחקק, מוצע לקבוע בסעיף קטן (יג) כי המנהל ידווח מדי שישה חודשים ליועץ המשפטי לממשלה ולוועדה מוועדות הכנסת, על השימוש שנעשה במידע ומידת השגת תכליות חובת הדיווח, ובכלל זה מספר הדיווחים שהתקבלו והשימוש שנעשה במידע בפילוח לפי הליכים פליליים והליכי עריכת שומות, והכול כמפורט בהוראות סעיף קטן זה.

לבסוף, מוצע לקבוע בסעיף קטן (יד), כי אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהסמכויות הנתונות ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה לפי סעיף 235 לפקודה, שעניינו "סייג לחובת מסירת ידיעות" והקובע בסעיף קטן (א) כי "הוראה בדיון המחייבת למסור ידיעות על רכוש או הכנסתו של אדם אחר, למעט הוראה כאמור לפי פקודת הסטטיסטיקה [נוסח חדש], התשל"ב-1972, לא תחול על מי שממלא תפקיד רשמי בביצוע הפקודה או המועסק בביצועה, מלבד אם נאמר כך במפורש בפקודה זו".

לסעיף 141 המוצע

נוסף על העברת המידע השוטפת מגופים פיננסיים לפי סעיף 141 כמפורט לעיל, מוצע להסמיך את המנהל לדרוש מגוף פיננסי להעביר לו מידע, על פי דרישת מידע פרטנית, לגבי קבוצת לקוחות בעלי מאפיינים משותפים, בהתבסס על סממנים של החשבונות או של הלקוחות חברי הקבוצה, המעוררים חשד שלפיו לקוחות בקבוצה הפרו הוראה מהוראות חוקי המס באופן שמביא לאובדן גביית מס בהיקף שאינו מבוטל. סממנים אלה מפורטים בסעיף

(ב) גוף פיננסי שקיבל דרישת מידע רשאי לבקש כי המנהל יחזור ויעיין בה וישנה אותה, מן הטעם שמילוי דרישת המידע יהיה כרוך בעבודה מינהלית רבה או בעלויות ניכרות ובלתי סבירות; בקשה כאמור תוגש למנהל בכתב מנומק בתוך 15 ימים מקבלת דרישת המידע, והמנהל ימסור למבקש את החלטתו בתוך 15 ימים מיום הגשתה.

(ג) גוף פיננסי שקיבל דרישת מידע יגיש את הדיווח הנדרש בתוך 15 ימים מקבלת דרישת המידע, ואם הגיש בקשה כאמור בסעיף קטן (ב) – בתוך 15 ימים מיום קבלת החלטת המנהל בבקשה; הדיווח יכלול את הפרטים שלהלן לגבי כל אחד מן החשבונות של הלקוחות שבקבוצה המנוהלים אצל הגוף הפיננסי:

(1) פרטי הזיהוי של הלקוח, ואם קיים נהנה ידוע בחשבון – גם פרטי הזיהוי של הנהנה, ובלבד שלא יהיה בכך כדי לחייב עורך דין לגלות ידיעות או מסמכים שלגביהם הוא חייב בשמירת סודיות לפי כל דין; לעניין זה, "נהנה" – אדם שבעבורו או לטובתו מוחזק חשבון או נעשית פעולה בחשבון;

(2) סך כל הסכומים שהתקבלו בחשבון בשנת המס שקדמה לשנה שבה נדרש הדיווח;

(3) סך כל הסכומים שהוצאו מן החשבון בשנת המס שקדמה לשנה שבה נדרש הדיווח;

(4) יתרות הפתיחה ויתרות הסגירה בחשבון בשנת המס שקדמה לשנה שבה נדרש הדיווח.

(ד) המנהל לא ידרוש מידע כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם כן יש לו יסוד סביר להניח כי הלקוחות שבקבוצה הפרו הוראה מהוראות חוקי המס כהגדרתם בסעיף 141ג(א) (בסעיף זה – חוקי המס), באופן שיש בו כדי לפגוע בגביית מס בהיקף שאינו מבוטל (להלן – יסוד סביר להעלמת מס), המבוסס על אחד או יותר מן הסממנים האלה:

(1) בחשבונות הלקוחות הופקדו סכום או סכומים בהיקף, באופן או בתדירות המקיימים יסוד סביר להעלמת מס, או שבהתבסס על מאפייני הגורמים שהסכומים נמשכו או הועברו אליהם, יש יסוד סביר להעלמת מס;

(2) מחשבונות הלקוחות נמשכו או הועברו סכום או סכומים בהיקף, באופן או בתדירות המקיימים יסוד סביר להעלמת מס, או שבהתבסס על מאפייני הגורמים שהסכומים נמשכו או הועברו אליהם, יש יסוד סביר להעלמת מס;

(3) באחד או יותר מחשבונות הלקוחות יש יתרות בהיקף בלתי סביר לגביהם;

(4) הלקוחות ביצעו פעילות המקיימת יסוד סביר להעלמת מס, לרבות פעילות עסקית בחשבון פרטי ופעילות במדינת חוץ.

(ה) דרישת מידע תהיה בתדירות ובאופן שיבטיחו כי המידע שיתקבל לגבי קבוצת לקוחות לא יהיה קרוב בהיקפו למידע שהיה מתקבל בדרך של דיווח רציף.

(ו) דרישת מידע תהיה, ככל הניתן, בתדירות אשר אינה פוגעת בעבודת הגוף הפיננסי.

(ז) דרישת מידע טעונה אישור כי היא עומדת בתנאים המנויים בסעיף זה, מאת ועדה של שלושה אלה: שני עובדי רשות המסים שמינה המנהל ונציג ציבור שמינה היועץ המשפטי לממשלה לאחר התייעצות עם המנהל (להלן – הוועדה); הודעה על הרכב הוועדה תפורסם ברשומות.

(ח) ניתן אישור הוועדה, תועבר דרישת המידע ליועץ המשפטי לממשלה או מי שהוא מינה לעניין זה, לצורך בחינה אם דרישת המידע עומדת בתנאים המנויים בסעיף זה.

(ט) מידע המפורט בדיווח שנמסר לפי סעיף זה ייאגר במאגר מידע כמשמעותו בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981¹⁰⁶ (בסעיף זה – חוק הגנת הפרטיות). שהוא מאגר ייעודי, בנפרד מכל מאגר מידע אחר (בסעיף זה – מאגר המידע), לתקופה של שלושה חודשים; בתום התקופה האמורה יימחק המידע, זולת אם נעשה בו שימוש כאמור בסעיף קטן (יג).

(י) הגוף הפיננסי ימחק את הדיווח הכולל את המידע נושא דרישת המידע, בתוך 14 ימים מיום שמסר אותו למנהל.

ד ב ר י ה ס ב ר

הפיננסיים בבקשות לקבלת מידע מכוח סעיפים אחרים בפקודה, למשל בעת עריכת שומה מסוימת.

בסעיפים קטנים (ט) עד (יג) מוצע לעגן הוראות הנוגעות לאבטחת המידע והשימוש בו, שתכליתן איזון בין הצורך במידע האמור לבין הגנת פרטיותם של מי שהמידע נוגע אליהם, הגנה מוגברת לעומת זו המפורטת בסעיף 141 המוצע, לנוכח התייחסותו של המידע לחשבונות שאינם בהכרח עסקיים ולנוכח הנסיבות המחשירות שבשלן חלה חובת הדיווח.

לפי סעיפים קטנים (ט) ו-(יב) המוצעים, המידע שיימסר ייאגר במאגר כמשמעותו בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, שהוא מאגר ייעודי, בנפרד מכל מאגר מידע אחר, תחת יחידה מיוחדת ברשות המסים אשר רק לעובדיה הסמכויות לגשת באופן מלא ומיידי למאגר ולמידע המועבר (בסימן זה – מורשי גישה). נוסף על

בדרישתו ולשנותה מן הטעם שדרישת המידע כרוכה בעבודה מינהלית רבה או בעלויות ניכרות שאינן סבירות, ובסעיפים קטנים (ה) ו-(ו) מוצע לקבוע כי דרישת המידע תתבצע ככל הניתן בתדירות אשר אינה פוגעת בעבודת הגופים הפיננסיים וכי הדיווח אינו קרוב בהיקפו לדיווח רציף.

בסעיפים קטנים (ז) ו-(ח) מוצע לקבוע כי דרישות מידע לא יישלחו לגוף הפיננסי אלא לאחר שניתן אישורה של ועדה מיוחדת בת שלושה חברים כמפורט בסעיף קטן (ז), שלפיו מתקיימים התנאים להעברת דרישת המידע, ולאחריו גם ניתן אישור כאמור של היועץ המשפטי לממשלה או מי שהוא מינה לעניין זה. מנגנוני איזון ובקרה אלה, נוסף על מנגנונים נוספים שיפורטו בהמשך מוצעים כדי למזער את האפשרות לפגיעה בפרטיות. יובהר כי החלטת הוועדה האמורה יתקבלו ברוב דעות; עוד יובהר כי אין בסעיף זה כדי לפגוע בסמכות המנהל לפנות לגופים

¹⁰⁶ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשע"ז, עמ' 1200.

(יא) מאגר המידע ומערך האיסוף וקליטת הדיווחים אליה יעוצבו בדרך שתמזער את הסיכון לפגיעה בפרטיותם של נושאי המידע, בשים לב, ככל האפשר, לחלופות הטכנולוגיות המקובלות, בהתייעצות עם הרשם כהגדרתו בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות (בסעיף זה – הרשם).

(יב) המנהל יסמך מבין עובדי רשות המסים בישראל מורשי גישה למאגר המידע שיהיו אחראים לניהולו, לעיבוד המידע שבו ולהעברת מידע ממאגר המידע למי שרשאים להשתמש בו לפי סעיף קטן (יג); מי שהוסמך כאמור (בסעיף זה – מורשה גישה) לא ימלא תפקיד אחר מלבד תפקידו האמור.

(יג) בלי לגרוע מהוראות סעיף 235(א), המנהל ומורשה הגישה לא ישתמשו במידע שהתקבל לפי סעיף זה ולא יעבירו אותו לאחר, אלא לבעלי תפקידים אלה, ובמידה שנדרש:

- (1) לעובד רשות המסים בעל סמכויות חקירה (בסעיף זה – חוקר מס) – לשם קיומו של הליך פלילי, אם התעורר אצל חוקר המס חשד לביצוע עבירה לפי חוקי המס;
- (2) לפקיד שומה – לצורך שומה כאמור בסעיף 145, אם יש לפקיד השומה יסוד סביר להניח כי לא דווחו הכנסות בסכום העולה על 100,000 שקלים חדשים; פקיד השומה יהיה רשאי להעביר את המידע לחוקר מס, אם יש במידע כדי לעורר חשד לעבירה לפי פקודה זו, לפי חוק מס ערך מוסף או לפי חוק מיסוי מקרקעין לשם קיומו של הליך פלילי;

ד ב ר י ה ס ב ר

את המידע לחוקר מס; כמו כן, יהיה פקיד השומה מרשה לקבל מידע, כשיש יסוד סביר להניח כי אדם לא דיווח על הכנסות בסכום העולה על 100,000 שקלים חדשים; באופן דומה, יהיו המנהל או מנהל מיסוי מקרקעין מורשים לקבל את המידע, אם יש יסוד להניח כי לא דווחו הכנסות ניכרי תשומות שלא כדין או הצהרות לפי חוק מיסוי מקרקעין נעשו או ניתנו, לפי העניין, בסטייה העולה על סכום של 100,000 שקלים חדשים; שנית, יהיו בעלי התפקיד המנויים לעיל מורשים לקבל מידע גם במקרה שבו מורשה הגישה מצא, באופן עצמאי, בעקבות הצלבת המידע עם מידע אחר מצידי רשות המסים, שיש חשד לביצוע עבירה, לאי-דיווח על הכנסות, לאי-דיווח על עסקאות, או למסירת הצהרה לא נכונה בסכום העולה על 100,000 שקלים חדשים כאמור. במקרה כזה, רשאי מורשה הגישה להעביר את המידע באופן יזום למורשים לקבל את המידע ברשות המסים, אשר יפתחו בחקירה.

יובהר כי המידע שיתקבל בדיווח לפי סעיף זה ישמש לצורכי עריכת ביקורת ועריכת שומות בכלל מערכי המס, וכן לצורך אכיפה פלילית של עבירות לפי חוקי מס בהתאם לסייגים הקבועים בסעיף קטן (יד) המוצע, שלפיהם מידע שהתקבל לפי סעיף זה לא ייחשב כחומר חקירה לפי סעיף 74

הגישה שתהיה להם למאגרי מידע נוספים ברשות המסים שיאשרו לעניין זה על ידי היועץ המשפטי לממשלה. בחלוף פרק זמן של שלושה חודשים (ובשנתיים הראשונות להחלת הסעיף – שישה חודשים), יימחק המידע מן המאגר אלא אם נעשה בו שימוש בפועל לפי הוראות סעיף קטן (יג) המוצע. בסעיף קטן (י) מוצע לקבוע הוראה משלימה ולפיה על הגוף הפיננסי המדווח את המידע למחוק את הדיווח ואת המידע הנכלל בו בתוך 14 ימים מיום שמסר את הדיווח למנהל.

מוצע לקבוע כי המאגר ינוהל ברשות המסים בהתאם לנהלים שייקבעו בהתייעצות עם רשם מאגרי המידע (סעיף קטן (יא) המוצע).

בסעיף קטן (יג) מוצע להסדיר מי יהיו המורשים לקבל מידע ממורשי הגישה, בסוגי מקרים המפורטים להלן, ובמידה הנדרשת. זאת, בלי לגרוע מהסמכויות הנתונות ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה לפי סעיף 235 לפקודה (בדומה להוראת סעיף 141ג(יד) המוצעת לעיל); ראשית, יהיו מורשים לקבל מידע הגורמים המנויים בסעיף, בעקבות בקשת המורשים לקבל מידע לפי התנאים בסעיף; אם מתעורר חשד לפלילים, יהיה מורשה הגישה רשאי להעביר

(3) למנהל – לצורך קביעת מס ולצורך שומה כאמור בסעיפים 76 ו-77 לחוק מס ערך מוסף (בסעיף זה – מנהל מע"מ), לפי העניין, אם יש למנהל מע"מ יסוד סביר להניח כי לא דווחו עסקאות בסכום העולה על 100,000 שקלים חדשים או כי נוכח מס תשומות הכולל בחשבונית מס שהוצאה שלא כדין, אשר הסכום המופיע בה עולה על 100,000 שקלים חדשים;

(4) למנהל כהגדרתו בחוק מיסוי מקרקעין (בסעיף זה – מנהל מיסוי מקרקעין) – לצורך שומה כאמור בסעיף 78 לחוק מיסוי מקרקעין, אם יש למנהל מיסוי מקרקעין יסוד סביר להניח כי ההצהרה לפי אותו סעיף אינה נכונה, והסטייה מאחד הפרטים שלגביהם ניתנה היא בסכום העולה על 100,000 שקלים חדשים;

(5) לבעל תפקיד המנוי בפסקאות (1) עד (4), בהתקיים שני אלה:

(א) מורשה הגישה הצליב את המידע עם מידע אחר שבידי רשות המסים; המידע לא יוצלב עם מאגר מידע אחר אלא אם כן מאגר המידע האחר כלול ברשימה שאישרו הוועדה והיועץ המשפטי לממשלה כמאגרי מידע שניתן להצליב עימם מידע לצורך סעיף זה;

(ב) מורשה הגישה השתכנע כי יש חשד לביצוע עבירה, לא־דיווח על הכנסות, לא־דיווח על עסקאות, לניכוי מס תשומות או למסירת הצהרה לא נכונה כאמור בפסקאות (1) עד (4).

(יד) מידע שהתקבל לפי סעיף זה לא ייחשב כחומר חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982¹⁰⁷, ולא יהיה קביל כראיה בכל הליך משפטי פלילי, למעט כחומר מודיעיני שיוצג לעיון שופט בלבד במהלך דיון בבקשה לצו שיפוטי.

(טו) אדם שהגיע אליו מידע לפי סעיף זה, תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו, ישמרנו בסוד, לא יגלה אותו לאחר ולא יעשה בו כל שימוש אלא לפי הוראות סעיף זה או לפי צו בית משפט.

ד ב ר י ה ס ב ר

לשמור אותו בסוד, לא לגלותו לאחר ולא לעשות בו כל שימוש אלא לפי הוראות סעיף זה או לפי צו בית משפט; פעולה בניגוד לאמור תהווה הפרה של חובת הסודיות, ובהתאם לסעיף קטן (טז) המוצע – גם עבירה פלילית.

כדי לוודא שהסעיף המוצע ייושם כראוי, ואכן יגשים את המטרה אשר לשמה נחקק, תוך שמתקיים יחס ראוי בין מידת השגת התכלית לבין עוצמת הפגיעה בפרטיות, מוצע

לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, ולא יהיה קביל כראיה בכל הליך משפטי פלילי, למעט כחומר מודיעיני שיוצג לעיון שופט בלבד במהלך דיון בבקשה לצו שיפוטי. הוראה דומה מוצעת גם בסעיף 141ג(ה), כמפורט בדברי ההסבר לגבי אותו סעיף קטן לעיל.

בסעיף קטן (טו) המוצע מוסדרת חובת סודיות שתחול על עובדי רשות המסים לגבי המידע, ולפיה הם נדרשים

¹⁰⁷ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשע"ט, עמ' 238.

(טז) המגלה לאחר מידע שהגיע אליו לפי סעיף זה או העושה בו שימוש, בניגוד להוראות סעיף קטן (יד), דינו – מאסר שלוש שנים; הגורם ברשלנות לגילוי מידע לאחר, בניגוד להוראות סעיף קטן (יג), תוך הפרת הוראה מההוראות שנקבעו לאבטחת מידע לפי סעיף זה, דינו – מאסר שנה.

(יז) המנהל ידווח בכתב, מדי שישה חודשים, ליועץ המשפטי לממשלה ולוועדה מוועדות הכנסת על כל אלה:

(1) מספר דרישות המידע שנמסרו לגופים פיננסיים לפי סעיף זה, המאפיינים שפורטו בהן, מספר הלקוחות שלגביהם נמסר מידע בתגובה לכל דרישת מידע וסוגי המידע שהתקבלו לגבי כל לקוח;

(2) שיעור העברות המידע שנעשה בהן שימוש בפועל בחקירה בלבד, ושיעור העברות המידע שהובילו להגשת כתבי אישום, והעונשים שהוטלו בהליכים כאמור שהסתיימו בהרשעה;

(3) מידת התרומה של השימוש במידע לקידום ההליך הפלילי ולחומרת הענישה, ככל שהייתה;

(4) השימוש שנעשה במידע שהועבר לפי סעיף קטן (יג)(2), (3) ו-(4), לפי הסיווג שלהלן:

(א) שיעור העברות המידע שנעשה בו שימוש בפועל בשומות לפי סעיף 145 לפקודה זו, לפי סעיף 77 לחוק מס ערך מוסף ולפי סעיף 78 לחוק מיסוי מקרקעין, לפי העניין, מספר השומות, סכום השומות וסכומי המס שנגבו ממי שהוצאו לגביהם שומות כאמור;

(ב) מידת התרומה של השימוש במידע לעריכת השומה, ככל שהייתה תרומה כאמור.

(יח) שר האוצר, בהתייעצות עם שר המשפטים, יקבע הוראות בעניינים אלה:

(1) איסוף המידע לפי סעיף זה, שמירתו ואבטחתו, בהתייעצות עם הרשם;

(2) קביעת המורשים לקבל מידע ממורשה גישה וכללים להעברת המידע לפי סעיף קטן (יג)."

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף קטן (יח) מוצע להסמיך את שר האוצר, בהתייעצות עם שר המשפטים, לקבוע תקנות בעניין איסוף המידע, שמירתו ואבטחתו, וכן בעניין קביעת המורשים לקבל מידע המנויים בסעיף קטן (יג) כמפורט לעיל.

בסעיף קטן (יז) לקבוע כי המנהל ידווח, מדי שישה חודשים, ליועץ המשפטי לממשלה ולוועדה מועדות הכנסת, על המידע שהתקבל מכוח הסעיף ואשר הועבר לגורמים בתוך רשות המסים, ומידת התרומה של השימוש במידע לקידום גביית המס, הכול כמפורט בסעיף קטן (יז) המוצע.

46. תיקון פקודת מס הכנסה – תחילה והוראות מעבר
- (א) תחילתו של תיקון פקודת מס הכנסה כנוסחו בסעיף 45 לחוק זה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024) (בסימן זה – יום התחילה).
- (ב) לגבי חשבונות עסקיים שנפתחו לפני מועד התחילה, הקיימים ביום התחילה, תחול חובת היידוע לפי סעיף 141(ג) כנוסחו בסעיף 45 לחוק זה, בתוך 30 ימים מיום התחילה.
47. הוראת שעה
- בתקופה של שנתיים מיום תחילתו של חוק זה יקראו את סעיף 141ד(ט) לפקודת מס הכנסה כנוסחו בסעיף 45 לחוק זה כך שבו, במקום "לתקופה של שלושה חודשים" יבוא "לתקופה של שישה חודשים".

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 46 לשם היערכות רשות המסים והגופים הפיננסיים לחובות הדיווח לפי סימן זה, מוצע לדחות את תחילתו כך שיחל ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024). נוסף על כך, מוצע לקבוע כי חובת היידוע של בעלי חשבונות עסקיים לפי סעיף 141(ג) המוצע, החלה עם פתיחת החשבון, תחול לגבי חשבונות עסקיים קיימים בתוך 30 ימים ממועד תחילתו של סימן זה.
- סעיף 47 מוצע לקבוע כהוראת שעה לשנתיים מיום תחילת ההסדר, כי דיווחים שנקלטו למאגר לפי סעיף 141 המוצע יימחקו ממנו בחלוף שישה חודשים, ולאחר מכן תחול הוראת סעיף 141ד(ט) שלפיה המידע יימחק מהמאגר בחלוף שלושה חודשים. הוראה זו נועדה לאפשר, עם תחילת ההסדר, פרק זמן להטמעה, למידה והתייעלות בהתנהלות אל מול היקפי המידע ועיבודו לשם השגת תכליות הדיווח.

סימן ה': שונות

תיקון פקודת מס הכנסה
48. בסעיף 47 לפקודת מס הכנסה¹⁰⁸ (בסימן זה – הפקודה), אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ב) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), קיבל יחיד בשנת מס מסוימת החזר מהמוסד לביטוח לאומי בשל תשלום ביתר של דמי ביטוח ששילם בשנת מס קודמת, כאמור בסעיף 362 לחוק הביטוח (בסעיף קטן זה – החזר), יותר לו ניכוי של 52% מסכום דמי הביטוח ששילם בשנת המס המסוימת לאחר שהופחת מהם סכום החזר שקיבל באותה השנה; עלה סכום החזר שקיבל יחיד בשנת מס מסוימת על סכום דמי הביטוח ששילם באותה שנת מס, יראו 52% מההפרש, לענין פקודה זו, כהשתכרות או כרווח מעסק או ממסלח יד של מי שקיבל אותם, בעת שקיבל אותם; לענין זה, ”סכום החזר” – למעט תוספת ששולמה לפי סעיף 362 לחוק הביטוח.”

דברי הסבר

סימן ה': שונות

סעיף 48 עובדים עצמאיים ועובדים שאין להם מעסיק שמשלם בעבורם דמי ביטוח לאומי לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ”ה–1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), נדרשים לשלם דמי ביטוח לאומי מדי שנה בהתאם למנגנון הקבוע לפי חוק הביטוח הלאומי, כאשר התשלום מהווה מקדמה על חשבון סכום דמי הביטוח הסופי כאמור בסעיף 345 לחוק הביטוח הלאומי. סכום דמי הביטוח הסופי שחייב בו הנישום מתברר רק לאחר מועד הגשת הדוח השנתי לגבי שנת המס שבה שולמה המקדמה כאמור (בסימן זה – שנת הניכוי), שאז, לעיתים, מתברר שהמקדמה ששולמה בגין דמי הביטוח שולמה בחסר או ביתר. אם שולמה בחסר, על המבוטח לשלם למוסד לביטוח לאומי את סכום ההפרש, ואם שולמה ביתר, על המוסד לביטוח לאומי להשיב למבוטח את סכום ההפרש (בסימן זה – החזר). בהתאם, השנה שבה משולם החזר לנישום היא שנת מס מאוחרת לשנת המס שבה הוא שילם את דמי הביטוח (בסימן זה – שנת החזר).

סעיף 47 לפקודת מס הכנסה (בסימן זה – הפקודה) מתיר לעובדים עצמאיים ועובדים שאין להם מעסיק שמשלם בעבורם דמי ביטוח לאומי כאמור, לנכות מהכנסתם החייבת 52% מדמי הביטוח ששילמו, ובכך להקטין את חבות המס שלהם באותה שנה.

בשל האפשרות לקבל החזר מביטוח לאומי על תשלום ביתר, כפי שתואר לעיל, ייתכן מצב עניינים שבו נישום

משלם מקדמה על חשבון דמי הביטוח, ומנכה בשנת מס נתונה 52% מהמקדמה ששולמה בהתאם לסעיף 47 לפקודה; אלא שלאחר שהסתיימה שנת המס ונערכה לו שומה, מתברר שהוא שילם מקדמה ביתר והוא זכאי לחזר, כך שלמעשה ניכה בשנת הניכוי סכומים גבוהים מאלה שחייב בהם בפועל כדמי ביטוח לאומי בשל אותה שנה.

עד לאחרונה, במצב עניינים כגון זה, לפי הפרקטיקה הנוהגת, בהתקבל החזר, הסכומים שהתקבלו הקטינו את הניכוי לפי סעיף 47 שהנישום היה זכאי לו בשנה שבה התקבל החזר, בסכום החזר שהתקבל. כך, הנישום היה יכול לנכות רק 52% מהסכום ששילם בפועל לביטוח לאומי – קרי, סכום דמי הביטוח שהיה חייב בתשלום באותה שנה, בהפחתת סכום החזר שהיה זכאי לקבל באותה שנה. אם החזר שהיה זכאי לו הנישום היה גבוה יותר מסכום דמי הביטוח שהיה חייב לשלם באותה שנה, הופעל מנגנון שלפיו ראו ב-52% מהסכום שקיבל הנישום כהכנסה לכל דבר ועניין בשנת החזר, וחלק זה מהחזר היה מחויב במס ככל הכנסה אחרת של הנישום באותה שנה.

ברם, ביום ל' בניסן התשפ”ב (1 במאי 2022) ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון בתובענה ייצוגית בענין ע”מ 624/20 מנחם קירשבלום נגד מדינת ישראל – רשות המסים (בסימן זה – פסק הדין בענין קירשבלום). בית המשפט קבע, שאף על פי שיתכן שהפרקטיקה הנוהגת ראויה מבחינת מדיניות מס, ומגשימה את התכליות העומדות בבסיס הפקודה, היא אינה מתיישבת עם אופן הניסוח של

¹⁰⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס”ח התשפ”ג, עמ' 263.

ד ב ר י ה ס ב ר

ההחזר על סכום דמי הביטוח ששילם, כחלק מהכנסתו של הנישום בשנת המס שבה קיבל את ההחזר. בכך, תתוקן הפחתת המס הבלתי מוצדקת של הנישום, והסכום אשר ניכה מהכנסתו אף על פי שבדיעבד לא שולם על ידו, ייכלל במסגרת ההכנסה החייבת של הנישום ויחויב במס.

יובהר, כי הכלל האמור יחול לגבי החזר הקרן, אבל לא לגבי תוספת הריבית והפרשי הצמדה שמשלם הביטוח הלאומי על כספים ששולמו ביתר בהתאם לסעיף 362(א) לחוק הביטוח הלאומי (להלן – התוספת). לגבי התוספת, ימשיך לחול הכלל הקבוע בסעיף 362(ה) לחוק הביטוח הלאומי, ולפיו היא לא תיחשב כהכנסה לעניין פקודת מס הכנסה.

סעיף 49 מוצע לקבוע שסעיף 47א בנוסחו לאחר תיקונו יחול בחישוב המס החל בשנת 2024 ואילך (בסימן זה – שנת התחילה). ויודגש כי החל משנה זו, יתחשבו בהחזר שמקבל יחיד לצורך חישוב הכנסתו החייבת, לרבות אם ההחזר התקבל בשל תשלום של דמי ביטוח בשנה קודמת לשנת התחילה.

סעיף 47א לפקודה. על כן, פסק בית המשפט, שגביית המס על ידי רשות המסים בהתאם לפרקטיקה הנוהגת נעשתה בחוסר סמכות, וכי לפי הדין ההחזר אינו מהווה הכנסה בידי הנישום בשנת המס שבה התקבל, ואינו מקטין בדיעבד את הניכוי שקיבל הנישום בשנת הניכוי.

השאתר הדין הקיים, בהתאם לפרשנות בית המשפט, תחטא לעיקרון בדבר גביית מס אמת ובצדק האופקי, שכן נישומים יזכו, שלא כדין, לניכוי הוצאה ביתר ולמיסוי בחסר. על כן, מוצע לתקן את הפקודה כך שבחישוב ההכנסה של היחיד, החל משנת המס 2024 ואילך, תחול הפרקטיקה שהייתה נוהגת לפני פסק הדין בעניין קירשבלום, כפי שפורט לעיל. פרקטיקה זו, מאפשרת תיקון של העיוות המיסויי שנוצר במצב עניינים שבו נמצא בדיעבד שהנישום קיבל ניכוי בלתי מוצדק, וזאת באופן יעיל, פשוט ושיוצר ודאות.

בהתאם לאמור, מוצע לתקן את סעיף 47א לפקודה, כך שייקבע שסכום הניכוי שיהיה זכאי לו הנישום יהיה 52% מסכום דמי ביטוח לאומי ששילם בשנת המס בהפחתת סכום ההחזר של דמי ביטוח לאומי שקיבל באותה שנה.

נוסף על כך, מוצע לקבוע כי אם בשנה מסוימת ההחזר שהתקבל מביטוח לאומי גבוה מדמי הביטוח שמשלם הנישום באותה שנה, יראו 52% מהסכום שבו עולה סכום

פרק י': צמצום השימוש במזומן

תיקון חוק לצמצום השימוש במזומן 50. בחוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018⁹⁹ (בפרק זה – חוק לצמצום השימוש במזומן) –

(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "גוף פיננסי מפקח" יבוא:

"החזקה" – כהגדרתה בסעיף 34כד לחוק העונשין;

(ב) אחרי ההגדרה "יום התחילה המאוחר" יבוא:

"יום התחילה לעניין החזקה" – יום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024);

(2) בכותרת פרק ב', בסופה יבוא "ועל החזקת מזומן";

(3) בסעיף 2(ז), הסיפה החל במילים "הוראות סעיף קטן זה" – תימחק;

דברי הסבר

הוקם צוות בין-משרדי בראשות המנהל הכללי של משרד האוצר לבחינת תופעת הפשיעה בחברה הערבית הנובעת מהתנהלות השוק השחור בתחום הפיננסי (להלן – הצוות הבין-משרדי). לנוכח קשרי הגומלין ההדוקים בין השימוש והחזקה במזומן לכלכלה השחורה והפשיעה, המליץ הצוות על הגברת הפיקוח על מלאי זרם המזומנים במשק. בשנים לב להמלצות הצוות, החליטה הממשלה ביום ב' באדר התשפ"ג (23 בפברואר 2023) להטיל הגבלות על החזקת מזומן, באופן המפורט בתיקון מוצע זה.

סעיף 50 מוצע לתקן את חוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018 (בפרק זה – חוק לצמצום השימוש במזומן), כמפורט להלן:

לפסקה (1)

ההגבלה העיקרית שמוצע לקבוע בתיקון זה היא הגבלה על החזקת מזומן. על כן מוצע להוסיף הגדרה ל"חזקה" ולהפנות להגדרתה בחוק העונשין, התשל"ז-1977. הגדרה זו מתייחסת לכלל החזקותיו של אדם לרבות כיחיד, עוסק, או מספר עסקים הרשומים על שמו. עוד מוצע לקבוע הגדרה ל"יום התחילה לעניין החזקה" – מונח אשר ישמש לצורך קביעת הוראות המעבר הנדרשות בשל ההסדר המוצע.

לפסקה (3)

סעיף 2 לחוק לצמצום השימוש במזומן קובע הגבלות שונות על תשלומים במזומן, החלות, לפי העניין, על עוסקים או על כל אדם. סעיף קטן (ז) לסעיף 2 האמור קובע הגבלה על מתן או קבלה של תשלום במזומן שכר עבודה, תרומה או הלוואה אם הסכום עולה על 6,000 שקלים חדשים. כיום, סעיף קטן (ז) מחריג מהגבלה זו הלוואות שנותן גוף פיננסי מפקח. מוצע לבטל החריגה זו, כך שההגבלה האמורה תחול גם על גופים פיננסיים כאמור. זאת כדי לצמצם את מחזור המזומן הקיים, שעשוי להתגלגל לכדי פעילות עבריינית ולגורמי פשיעה, הגם שמקורו הראשוני בגופים פיננסיים לגיטימיים ומפקחים.

כללי מחקרים מראים כי קיים קשר הדוק בין שימוש במזומן והחזקתו לבין רמות הפשיעה בחברה. כך נמצא כי המדינות שבהן יחס השימוש במזומנים הוא הגבוה ביותר הן אותן המדינות שבהן שיעור ההון השחור גבוה ביחס לעולם. באיטליה, למשל, נמצאה התאמה בין יחס המזומן הגבוה לפשיעה מאורגנת, ובמחקר שנערך בארה"ב נמצא כי ירידה במחזור המזומן הפחיתה את אחוזי הפשיעה במדינה.

בישראל, בחינה שנעשתה על בסיס נתוני פתיחת תיקים במשטרה העלתה כי שיעור ניכר מהמזומן שנתפס על ידי מיוחס לעבירות אלימות, שוחד ומימון טרור. כמו כן, מנתוני המשטרה לשנת 2022 עולה כי כ-15% מתפיסות המזומן בתיקי פשיעה נתפסו סכומים גבוהים מ-50,000 שקלים חדשים.

מעבר לכך, השימוש במזומן הוכר בארץ ובעולם כגורם המהווה את הכוח המניע לא רק את הפשיעה הפלילית, אלא גם את הכלכלה השחורה, המתקיימת בהדריות. "כלכלה שחורה" או "כלכלת צל" מוגדרת כנתח מהפעילות הכלכלית שאינו מופיע בנתוני התוצר המקומי הגולמי. היא כוללת פעילויות והכנסות אשר מתבצעות מחוץ למסגרת החוקית של המדינה, מרביתן אינן מדווחות לרשויות במטרה להימנע מקיום החובות המוטלות על כלל האזרחים, או במטרה לקיים ולתחזק פעילות עבריינית. הפעילות הבלתי חוקית המשוויכת לכלכלה השחורה מגוונת וכוללת העלמות מס, הלבנת הון, מימון טרור ופעילות פלילית.

ביום י"ח בחשוון התשפ"ב (24 באוקטובר 2021) התקבלה החלטת ממשלה מס' 549 שעניינה תוכנית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית 2022–2026 (להלן – החלטה 549). במסגרת החלטה זו הוטל על רשות המסים, בין השאר, להשתתף במאמצי האכיפה לטיפול בפשיעה בחברה הערבית. בהתאם להחלטת הממשלה, ביום כ"ו בחשוון התשפ"ב (1 בנובמבר 2021)

⁹⁹ ס"ח התשע"ח, עמ' 428; ק"ת התשפ"ב, עמ' 872.

(4) בסעיף 3, בכותרת השוליים, בסופה יבוא "על תשלומים במזומן";

(5) אחרי סעיף 5 יבוא:

5א. (א) לא יחזיק אדם סכום במזומן העולה על הסכום הנקוב
בפרט (1) לתוספת השלישית.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), עוסק יהיה רשאי להחזיק
סכום במזומן העולה על הסכום הנקוב בפרט (1) לתוספת
השלישית, אם הסכום שהחזיק כאמור שווה לסך הסכומים
במזומן שהתקבלו על ידו, במסגרת עסקו, במהלך שבעת ימי
העסקים שקדמו למועד ההחזקה; לעניין זה, "סכומים במזומן" –
סכומים שהתקבלו במסגרת פעולות כמפורט בתוספת הרביעית.

5ב. (א) אדם המחזיק סכום במזומן העולה על הסכום הנקוב
בפרט (2) לתוספת השלישית, במשך 14 ימים רצופים לפחות,
ידווח למנהל על הסכום המוחזק על ידו בתוך 30 ימים מתום
14 הימים האמורים וכן בתום כל שנה שבה הוחזק הסכום.

(ב) דיווח כאמור בסעיף קטן (א) יוגש באופן מקוון, או בכתב,
כפי שיורה המנהל.

5ג. הוראות סעיפים 5א ו-5ב לא יחולו –
(1) על משרד ממשלתי, לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלו
וכן בנק ישראל;

"הגבלות על
החזקת מזומן

דיווח על החזקת
מזומן

סייגים לתחולת
ההגבלות על
החזקת מזומן

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (5) ו-(10)

לסעיף 5א המוצע

בהחזקה, אם סכום זה התקבל כסכום במזומן, במסגרת
העסק, בשבעת ימי העסקים האחרונים. לעניין זה, "סכום
במזומן" משמעו סכום שהתקבל במסגרת אחת הפעולות
המפורטות בתוספת הרביעית. הפעולות הנכללות בתוספת
הרביעית הן קבלת תשלום במזומן בעבור עסקה, משיכת
מזומן מגוף פיננסי מפקוח וקבלת הלוואה במזומן מגוף
פיננסי מפקוח.

מוצע לקבוע כי שר האוצר יהיה רשאי לשנות בצו
את התוספת הרביעית, לעניין הפעולות שקבלת סכומים
במסגרתן, תיחשב לסכומים שהתקבלו במזומן, לעניין סעיף
5א המוצע.

לסעיף 5ב המוצע

נוסף על האיסור על החזקת מזומן מעל הסכום המותר
בהחזקה, מוצע להטיל חובת דיווח על החזקת מזומן בסכום
העולה על 100,000 שקלים חדשים לאורך 14 ימים רצופים.
חובת הדיווח על החזקה כאמור תחול בחלוף 14 ימים מרגע
שהוחזק הסכום לראשונה, ומרגע זה יינתנו 30 ימים לדיווח
למנהל על החזקת הסכום. זאת ועוד, המחזיק בסכום ידווח
למנהל על ההחזקה בו בתום כל שנה שבה הוחזק הסכום.
אִי־קיום חובת הדיווח, או דיווח על סכום נמוך מהסכום
המוחזק בפועל, יהוו גם כן עבירה פלילית.

לסעיף 5ג המוצע

מאחר שמטרות איסור ההחזקה וחובת הדיווח על
סכומי מזומן הן מאבק בפשיעה ובכלכלה השחורה, מוצע

מוצע לקבוע איסור על החזקת מזומן מעל סכום של
200,000 שקלים חדשים (להלן – הסכום המותר בהחזקה).
כך שייקבע כי החזקת כסף מזומן בסכום העולה על סכום
זה על ידי אדם תהווה עבירה פלילית.

הסכום המותר בהחזקה נקבע בהתבסס על ממצאי
הצוות הבין-משרדי, ולפיהם סכום זה הוא ההוצאה
החציונית השנתית למשק בית ועל כן תיתכן החזקה
נורמטיבית של סכום כאמור כמעין "כרית ביטחון", והוא
יכול לשמש אומדן לסכום המוחזק במזומן לצורך שימוש
שוטף ולעת הצורך. בהתאם לכך, על פי המוצע, החזקת
מזומן עד לגובה סכום זה לא תיחשב בלתי לגיטימית,
והגבלות על החזקה של סכום גבוה מזה לא צפויות להכביד
על מי שמשתמש במזומן באופן לגיטימי.

מוצע כי הגבלת החזקת המזומן תחול גם על עוסקים,
היות שלעוסק, כמו ליחיד, עשויה להיות מוטיבציה לא
לדווח על המזומן ואף להשתמש בו לשם פעילות פלילית,
בניגוד לתבליות איסור ההחזקה, וכן כדי שלא לתמרץ
יחידים להירשם כעוסקים לצורך החזקת מזומן.

עם זאת, מכיוון שבמהלך פעילותם העסקית השוטפת
עוסקים עשויים, בשים לב לאופי העסק, להחזיק מזומן
בסכומים גבוהים יותר מ־200,000 שקלים חדשים, מוצע כי
עוסק יהיה רשאי להחזיק מזומן העולה על הסכום המותר

(2) על גוף פיננסי מפוקח, לרבות גוף הרשאי לעסוק במתן אשראי או במתן שירות בנכס פיננסי בהתאם להוראות סעיף 115(א1) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים וגוף הרשאי לעסוק במתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית בהתאם להוראות סעיף 110(א) לחוק להסדרת מתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית על ידי מוסד לגמילות חסדים, התשע"ט-2019¹¹⁰;

(3) על חברה לשינוע מזומנים שמתקיימים לגביה תנאים שקבע שר האוצר, בתקנות¹¹¹;

(6) בסעיף 6, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) החזיק עוסק, במסגרת עסקו, סכום מזומן העולה על הסכום המותר לו בהחזקה לפי הוראות סעיף 5א(ב), רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה בשיעור של 20% מהסכום העולה על הסכום המותר לו בהחזקה כאמור.

(ה) לא דיווח עוסק על סכום מזומן המוחזק על ידו, במסגרת עסקו, החייב בדיווח לפי הוראות סעיף 5ב, רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה בשיעור של 10% ממלוא סכום המזומן המוחזק על ידו, או בסכום של 20,000 שקלים חדשים, לפי הנמוך שבהם";

(7) אחרי סעיף 20 יבוא:

"איסורים על אדם	20א. (א) אדם המחזיק סכום במזומן בניגוד להוראות סעיף 5א,
לפעול בניגוד	דינו – קנס בשיעור של 30% מהסכום העולה על הסכום
להגבלות על	המותר לו בהחזקה לפי הוראות סעיף 5א(א) או (ב), לפי העניין.
החזקת מזומן	

ד ב ר י ה ס ב ר

ולחוסף הפרה לעניין עוסק שהחזיק, במסגרת עסקו, סכום מזומן העולה על הסכום המותר לו בהחזקה. העיצום הכספי בשל הפרה כאמור יעמוד על 20% מהסכום העולה על הסכום המותר בהחזקה, שהחזיק העוסק. עוד מוצע לקבוע הפרה לגבי עוסק שלא דיווח על סכום מזומן החייב בדיווח לפי סעיף 5ב המוצע, שבשלה יהיה רשאי המנהל להטיל עיצום כספי בשיעור של 10% ממלוא הסכום המוחזק על ידי העוסק או 20,000 שקלים חדשים, לפי הנמוך שבהם.

יובהר כי במקרה של החזקת סכום מזומן בידי העוסק בסכום העולה על הסכום המותר בהחזקה – הטלת עיצומים כספיים בשל החזקת סכום מזומן הגבוה מהסכום המותר בהחזקה ובשל הפרת חובת הדיווח אינם מוציאים זה את זה.

לפסקה (7)

מוצע לקבוע עבירות פליליות בשל הפרת ההגבלות הקבועות בסעיפים 5א ו-5ב:

על אדם המחזיק סכום מזומן העולה על הסכום המותר בהחזקה מוצע להטיל קנס פלילי בשיעור של 30% מהסכום העולה על הסכום המותר בהחזקה.

לפטור מתחולת האיסור ומחובת הדיווח משרד ממשלתי, לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלו וכן את בנק ישראל, וכן גופים פיננסיים מפוקחים המחזיקים מזומן במסגרת פעילותם המפוקחת, וזאת לרבות גופים פיננסיים הרשאים לעסוק במתן אשראי או במתן שירות בנכס פיננסי בהתאם להוראות סעיף 115(א1) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, התשע"ו-2016, וגופים הרשאים לעסוק במתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית בהתאם להוראות סעיף 110(א) לחוק להסדרת מתן שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית על ידי מוסד לגמילות חסדים, התשע"ט-2019. גופים אלה הם גופים שפעלו עוד לפני תחילתם של החוקים האמורים והם מפוקחים על ידי רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון, אף כי טרם התקבלה החלטה לגבי בקשתם לקבלת רישיון.

כמו כן, מוצע להחריג מאיסור ההחזקה ומחובת הדיווח האמורים חברות לשינוע מזומנים, שמתקיימים לגביהן תנאים שקבע שר האוצר, בתקנות.

לפסקה (6)

בפרק ג' לחוק לצמצום השימוש במזומן נקבע מנגנון אכיפה חלופית, באמצעות הטלת עיצום כספי, נגד עוסק שהפר את הוראות החוק. מוצע לתקן את סעיף 6 לחוק

¹¹⁰ ס"ח התשע"ט, עמ' 258.

(ב) אדם המחזיק סכום במזומן החייב בדיווח לפי הוראות סעיף 5ב ולא דיווח עליו כאמור, דינו – קנס בשיעור של 10% ממלוא סכום המזומן המוחזק על ידו, או בסכום של 20,000 שקלים חדשים, לפי הנמוך שבהם;

(8) בסעיף 26 –

(א) האמור בו יסומן "(א)", ובו, במקום "לביצוע עבירה לפי חוק זה" יבוא "לביצוע עבירה לפי סעיף 20, 21 או 22";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) (1) מצא שוטר או מפקח כי החזיק אדם סכום מזומן העולה על הסכום המותר בהחזקה לפי סעיף 5א, ולא הוטל על אותו אדם קנס מינהלי בשל ההחזקה כאמור, רשאי הוא לתפוס למשך 14 ימים סכום מזומן כמפורט להלן:

ד ב ר י ה ס ב ר

26(א) חלות רק ביחס לעבירות לפי סעיפים 20, 21 או 22 לחוק ולא ביחס לעבירת ההחזקה ולעבירת אי-הדיווח הקבועות בסעיף 2א המוצע. יובהר כי אין בכך כדי לגרוע מהפעלת סמכויות אכיפה אחרות הקיימות כיום לפי חוקי המשטרה בעניין עבירות מס.

לפסקת משנה (ב)

בשל העובדה שקיים קושי לנטר את מקור המזומן ותנועתו עד לרגע שבו נמצא לראשונה, ומאחר שהימצאותו של סכום מזומן בסכום גבוה, העולה על הסכום המותר בהחזקה, יש בו כדי לעורר חשש כי מדובר בכסף הקשור בביצוע עבירה, מוצע לאפשר סמכות תפיסה זמנית של הסכום כמפורט להלן, במטרה לתת שהות לגורמי האכיפה לבחון אם נעברה עבירה נוספת בכספים אלה ולקבוע אם מתקיים חשד סביר כי מדובר ברכוש הקשור לעבירה, באופן שיש בו כדי להצדיק את תפיסת הרכוש לצורך חילוטו בהליך פלילי.

במסגרת זו, מוצע לאפשר תפיסה זמנית, לתקופה של עד 14 ימים, של הסכום העולה על הסכום המותר בהחזקה, וכן סכום נוסף, אם לא דווח עליו, עד לתקרה של 100,000 שקלים חדשים נוספים. אם במהלך תקופה זו גובש חשד להתקיימות עבירה אחרת בקשר לרכוש התפוס, מלבד עבירת ההחזקה עצמה – יהיה ניתן להמשיך ולתפוס את הרכוש, במסגרת הגשת בקשה לצו שיפוטי בעניין זה, באחד מן המסלולים המפורטים בנוסח התיקון המוצע. ואולם, אם לא התגלתה בתקופה זו עבירה אחרת הקשורה לרכוש התפוס, או אם הוטל קנס מינהלי או עיצום כספי בשל הפרת האיסור בדבר החזקת המזומן, יוחזר הרכוש למחזיק, ולא יהיה ניתן להמשיך ולתפוס אותו. למען הסר ספק, יצוין כי אין בהחזרת הכסף למחזיק משום אישור להמשיך להחזיק סכום מזומן העולה על הסכום המותר בהחזקה, וכי במקרה של המשך החזקת הכסף במזומן, כאמור, לאחר החזרתו, תקום עבירה פלילית חדשה.

על אדם שהפר את חובת הדיווח, ובכללה דיווח על סכום הנמוך מהסכום המוחזק, מוצע להטיל קנס פלילי בגובה 10% ממלוא הסכום המוחזק על ידו, או קנס בסכום של 20,000 שקלים חדשים, לפי הנמוך שבהם.

יובהר כי הקנסות בשל החזקת סכום מזומן הגבוה מהסכום המותר בהחזקה ובשל הפרת חובת הדיווח אינם מוציאים זה את זה. כך במקרה של החזקת מזומן בסכום העולה על 200,000 שקלים חדשים – שהוא הסכום המותר בהחזקה, יהיה ניתן להטיל קנס בגובה של עד 20,000 שקלים חדשים בשל אי-קיום חובת הדיווח לגבי הסכום המותר בהחזקה, ככל שלא דווח עליו, ונוסף על כך יהיה ניתן להטיל קנס בשיעור של 30% מהסכום העולה על הסכום המותר בהחזקה.

יובהר כי ישנה כוונה לקבוע בעתיד קנסות מינהליים על יחידים בשל עבירות אלה, בהתאם להוראות חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, בסכומים זהים לסכומי העיצומים הכספיים כמפורט לעיל. זאת במטרה לאפשר אכיפה יעילה בלא צורך בניהול הליך פלילי, במקרים המתאימים.

לפסקה (8)

לפסקת משנה (א)

סעיף 26 לחוק לצמצום השימוש במזומן קובע את סמכויות האכיפה הנתונות למפקח בשל ביצוע עבירה לפי החוק, ובהן סמכות חקירה לפי פקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), סמכות תפיסה לפי פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (בפרק זה – פקודת מעצר וחיפוש), וסמכות לבקש צו חיפוש מבית משפט ולבצעו. בשל הוספת סעיף קטן (ב) הכולל סמכויות תפיסה הנתונות למפקח, והנוגעות רק לעבירת ההחזקה של סכום במזומן העולה על הסכום המותר בהחזקה, כפי שיפורט להלן, מוצע להבהיר כי הסמכויות שלפי סעיף

- (א) סכום מזומן העולה על הסכום המותר לאדם בהחזקה לפי סעיף 5א;
- (ב) סכום נוסף בסך של עד 100,000 שקלים חדשים, אם לא דווח עליו בהתאם להוראות סעיף 5ב.
- (2) הסכום התפוס יוחזר למחזיק לא יאוחר מתום 14 ימים ממועד התפיסה, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:
- (א) הוגשה לבית המשפט בקשה לקבלת צו תפיסה זמני – יהיה ניתן להמשיך לתפוס את הסכום שלגביו הוגשה הבקשה עד להחלטת בית המשפט בבקשה; בפסקת משנה זו, "בקשה לקבלת צו תפיסה זמני" – כל אחד מאלה: בקשה לצו זמני לפי סעיף 36(ב) לפקודת הסמים המסוכנים, התשל"ג-1973¹¹¹ (להלן – פקודת הסמים המסוכנים); בקשה לצו זמני שהוגשה מכוח סעיפים 23, 26(א) או 27(ג) לחוק איסור הלבנת הון; בקשה לצו זמני לפי סעיפים 21 או 23 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003¹¹² (להלן – חוק מאבק בארגוני פשיעה); בקשה לצו זמני שהוגשה מכוח סעיף 53 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016¹¹³;
- (ב) התקיימה לגבי הסכום התפוס אחת החלופות האמורות בסעיף 32(א) לפקודת מעצר וחיפוש, בקשר לעבירה שאינה עבירה לפי סעיפים 5א או 5ב והוגשה בקשה לבית המשפט למתן צו לפי סעיף 34 לפקודת מעצר וחיפוש;
- (ג) הוגשה בקשה לחילוט אזורי לפי סעיף 22 לחוק איסור הלבנת הון, לפי סעיף 14 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, או לפי סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים;

ד ב ר י ה ס ב ר

וחילוט של רכוש הקשור לעבירה, לגבי כל סוגי העבירות. כל אימת שהתגבש חשד לביצוע עבירה כלשהי שבשלה התקבל רכוש כשכר או תגמול, או שהיה רכוש מעורב בביצועה – קמות סמכויות התפיסה והחילוט לפי פקודה זו לצורך המשך התפיסה, ולשם כך יש להגיש בקשה לבית המשפט לפי סעיף 34 לפקודה האמורה.

בפסקת משנה (ג) פורטו ההסדרים המאפשרים, בהתאם לדין, הגשת בקשה לחילוט של רכוש הקשור לעבירה בהליך אזורי, בהתאם להסדרים ולתנאים המפורטים בהוראות החוק הרלוונטיים.

לעניין מסלולי התפיסה בתום תקופת התפיסה הזמנית, כולל סעיף 26(ב)2 המוצע כמה חלופות:

בפסקת משנה (א) פורטו הליכי התפיסה הזמנית מכוח החיקוקים השונים המסדירים סמכות כזו בקשר עם סוגי עבירות ייחודיים. כך למשל, אם בתקופת התפיסה הזמנית התגבש חשד לביצוע עבירה לפי פקודת הסמים, או חוק איסור הלבנת הון, המבססים הצדקה לתפיסת רכוש הקשור לעבירה – ניתן להגיש בקשה לבית המשפט למתן צו זמני לפי החיקוקים המתאימים, לפי העניין, לצורך קיום הליך פלילי והגשת בקשה לחילוט רכוש במסגרתו.

בפסקת משנה (ב) פורטו הליכי התפיסה מכוח פקודת מעצר וחיפוש, שהיא ההסדר השיורי החל לעניין תפיסה

¹¹¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526.

¹¹² ס"ח התשס"ג, עמ' 502.

¹¹³ ס"ח התשע"ו, עמ' 898.

(ד) היה למפקח יסוד סביר לחשד שנעברה בסכום התפוס או לגביו עבירה לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, סעיף 117(ב) לחוק מס ערך מוסף או סעיף 98(ג2) לחוק מיסוי מקרקעין, יראו את הסכום התפוס כחפץ שנעברה בו עבירה לפי סעיף 32(א) לפקודת מעצר וחיפוש, ויחול לגביו האמור בפסקת משנה (ב).

(3) על אף האמור בסעיף קטן זה, נתפס סכום מזומן בהתאם להוראות סעיף קטן זה, והוטל על המחזיק קנס מינהלי בשל הפרת הוראות סעיף 5א, ולעניין מחזיק שהוא עוסק – הוטל עיצום כספי בשל הפרת הוראות הסעיף האמור, יוחזר הסכום התפוס למחזיק;

(9) אחרי סעיף 33 יבוא:

”תיקון התוספת 33א. החל מיום י”ב בטבת התשפ”ו (1 בינואר 2026), רשאי שר האוצר, בצו, בהסכמת שר המשפטים, ובאישור ועדת החוקה, לשנות את הסכום הנקוב בפרט (2) לתוספת השלישית לגובה הסכום הנקוב בפרט (3) לתוספת השלישית, לאחר ששקל, בין השאר, את הנתונים הנוגעים להיקף אכיפת העבירה לפי סעיף 5b והפעולות שנעשו לשם כך את כמות הדיווחים לרשות המסים לפי סעיף 5b ואת הסכומים המדווחים, בתקופה שחלפה מיום התחילה לעניין החזקה.

ד ב ר י ה ס ב ר

וכן בין הרווח האמור לכסף הספציפי שנמצא ברשות החשוד. זאת, אף על פי שמשמעותה של עבירת המס היא כוונה לחסוך בתשלום המס, כלומר להשיג תועלת כלכלית לנאשם. לפיכך מוצע לקבוע בפסקת משנה (ד) כי ניתן לפנות למסלול של תפיסה וחילוט על פי הוראות פקודת מעצר וחיפוש לגבי המזומן שנתפס, כאשר קיים יסוד סביר לחשד שנעברה עבירת מס כמפורט בסעיף.

עוד יודגש בהקשר זה כי רשימת העבירות המפורטות בפסקת משנה (ד), מתמקדת רק באותן עבירות שלגביהן נדרש לקבוע מעין חזקה בדבר הקשר שבין הרכוש התפוס לעבירה שבוצעה. ואולם מובהר, למען הסר ספק, כי אין בסמכות התפיסה לפי פסקת משנה זו כדי לגרוע מכל סמכות תפיסה או חילוט אחרת, לפי כל דין. כלומר ככל שנעברו עבירות אחרות, בין מכוח החקיקים הנוכחים בפסקת משנה זו, ובין מכוח חקיקים אחרים, שלגביהן ניתן לבסס קשר בין הרכוש ובין העבירה שנעברה – הרי יחולו לגביהן סמכויות התפיסה הנוספות הנוכרות בפסקאות המשנה האחרות בסעיף זה, ובפרט סמכות התפיסה השיורית לפי פקודת מעצר וחיפוש. כמו כן, יודגש כי אין במסלולי התפיסה המפורטים בסעיף המוצע כדי לגרוע מסמכויות אחרות הקיימות היום בחוקי המס בנוגע לרכוש של הנישום בקשר עם הליכי גבייה.

לפסקה (9)

חובת הדיווח בהתאם להוראות סעיף 5b המוצע, תחול החל מסכום של 100,000 שקלים חדשים, כקבוע

פסקת משנה (ד) עניינה בסוג ספציפי של חשדות – במקרה שבתקופת התפיסה הזמנית התבסס יסוד סביר לחשד כי הכסף המזומן שנתפס הוא רכוש שנעברה בו או לגביו עבירה מתחום המס, בהתאם לפירוט העבירות בפסקה. יודגש כי משמעות ביצוע עבירה מתחום המס היא כוונה של החשוד להשיג תועלת כלכלית, ועל כן אם יש יסוד סביר לחשד שאכן נעברה עבירה מהעבירות המנויות בסעיף – הרי ניתן לראות בכסף המזומן שנתפס, רכוש הקשור לעבירה, במישרין או בעקיפין. הוראה זו נועדה להבהיר כי משנתפס כסף מזומן, ובוסס חשד לביצוע עבירת מס כאמור – הרי לא נדרש להוכיח, נוסף על כך, כי אותו סכום המזומן שנתפס הוא הכסף שנחסך באמצעות עבירת המס. זאת, בשל הקושי לקשור בין כסף מסוים שנתפס ובין עבירת המס, בשל אופיין של עבירות אלה שאינן נעברות ברכוש מסוים, אלא בתהליכי הדיווח, התיעוד וכיוצא בזה. באופן זה, נועד ההסדר המוצע לתת מענה גם לפסק הדין בבש”פ 333/21, אבו ג’אבר נ’ מ”י (פורסם בנבו), שבו נקבע בדעת רוב כי במקרה של חשד לביצוע עבירה לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, לא ניתן לראות את הכסף המזומן שנמצא בבית החשוד כ”חפץ שנעברה בו עבירה” לעניין סמכויות התפיסה לפי פקודת מעצר וחיפוש, מאחר שעבירות המס המפורטות בסעיף, מבוצעות בפועל בדיווחים המוגשים לרשויות המס, ולא בכסף עצמו. עוד נקבע כי לא ניתן לקשור בהכרח בין השטרות שנמצאו ובין הכסף שלגביו נעברה עבירת המס. כך הקביעה בפסק הדין יצרה הפרדה בין מעשה העבירה עצמו ובין הרווח הכלכלי המופק מעבירות המס המבוצעות,

(10) אחרי התוספת השנייה יבוא:

"תוספת שלישית"

(סעיפים 5 ו-5א)

(1) 200 אלף שקלים חדשים;

(2) 100 אלף שקלים חדשים;

(3) 50 אלף שקלים חדשים.

תוספת רביעית

("סכומים במזומן" לפי סעיף 5א)

(1) קבלת תשלום במזומן בעבור עסקה;

(2) משיכה של מזומן מגוף פיננסי מפוקח;

(3) קבלת הלוואה במזומן מגוף פיננסי מפוקח."

51. (א) תחילתו של חוק לצמצום השימוש במזומן בנוסחו בפרק זה, ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024).

(ב) עד להתקנת תקנות לפי סעיף 5א (3) לחוק לצמצום השימוש במזומן בנוסחו בפרק זה, יקראו את התוספת הרביעית בנוסחה בפרק זה, כך שבסופה בא:

"(4) לעניין חברה לשינוע מזומנים – מזומן שהיא משנעת."

(ג) על אף האמור בסעיפים 5א ו-5ב לחוק לצמצום השימוש במזומן, בנוסחם בפרק זה, רשאי אדם להחזיק סכום במזומן העולה על הסכום הנקוב בפרט (1) לתוספת השלישית, אם התקיימו לגביו כל אלה:

חוק לצמצום
השימוש במזומן
– תחילה והוראות
מעבר

ד ב ר י ה ס ב ר

חברות השינוע, שמתוקף פעילותן מחזיקות במסגרת עסקיהן סכומי כסף גבוהים, וזאת כאמור עד התקנתן של תקנות בעניין החרגתן מתחולת ההגבלות כאמור.

במטרה ליצור הסדר הולם בעבור אדם או עוסק המחזיקים סכומי מזומן גבוהים באופן לגיטימי ערב כניסתו של התיקון המוצע לתוקף, ולנוכח העובדה כי הפקדת מזומנים כפופה למשטר ניהול סיכונים מצד הגופים הפיננסיים, ומשום כך עלול להיווצר קושי בהפקדתם, מוצע לקבוע הוראת מעבר שבמסגרתה תתאפשר החזקת סכום במזומן העולה על הסכום המותר בהחזקה, גם לאחר כניסת התיקון המוצע לתוקף, ובלבד שמתקיימים תנאים אלה:

(1) הסכום האמור הוחזק על ידו עובר ליום התחילה;

(2) המחזיק דיווח למנהל רשות המסים בתוך 30 ימים מיום התחילה על סכום המזומן המוחזק מעבר לסכום המותר בהחזקה;

(3) המחזיק מדווח למנהל על הסכום המוחזק על ידו בתום כל שנה שבה החזיק בסכום העולה על הסכום המותר בהחזקה;

בתוספת השלישית המוצעת. לצד זאת, מוצע להסמיך את שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להפחית את הסכום החייב בדיווח ל-50,000 שקלים חדשים בחלוף שנתיים מיום תחילתו של התיקון המוצע. שר האוצר יהיה רשאי להפחית את הסכום כאמור, לאחר ששקל, בין השאר, את הנתונים הנוגעים להיקף אכיפת העבירה לפי סעיף 5ב והפעולות שנעשו לשם כך, את כמות הדיווחים לרשות המסים לפי סעיף זה ואת הסכומים המדווחים, בתקופה שחלפה מיום התחילה.

סעיף 51 מוצע כי תחילתו של התיקון המוצע לחוק לצמצום השימוש במזומן תהיה ביום כ' בטבת התשפ"ד (1 בינואר 2024) (בפרק זה – יום התחילה). לצד זאת מוצע לקבוע הוראות מעבר כמפורט להלן:

מוצע כי עד להתקנתן של תקנות על ידי שר האוצר לפי סעיף 5א (3) המוצע, דבר התנאים שצריכים להתקיים בחברת שינוע מזומנים, כדי שזו תוחרג מתחולת ההגבלות לפי סעיפים 5א ו-5ב המוצעים, קרי הגבלות על החזקת מזומן וחובת דיווח על החזקת מזומן, יראו את התוספת הרביעית המוצעת כאילו היא כוללת גם פעולה של שינוע מזומנים על ידי חברה לשינוע מזומנים. באופן זה יינתן מענה בעבור

- (1) הוא החזיק בסכום כאמור לפני יום התחילה לעניין החזקה ודיווח למנהל על הסכום המוחזק על ידו, עד 30 ימים מיום התחילה האמור;
- (2) הוא מדווח למנהל על הסכום המוחזק על ידו בתום כל שנה שבה החזיק בסכום מעבר לסכום הנקוב בפרט (1) לתוספת השלישית (בסעיף זה – הדיווח השנתי);
- (3) בשנה שבה חל יום התחילה לעניין החזקה, הוא הפחית את הסכום המוחזק על ידו, ב־72,000 שקלים חדשים או בסכום המוחזק על ידו העולה על הסכום הנקוב בפרט (1) לתוספת השלישית, לפי הנמוך שבהם, עד למועד הדיווח השנתי;
- (4) החל מהשנה שלאחר השנה שבה חל יום התחילה לעניין החזקה, הוא מפחית בכל שנה את הסכום המוחזק על ידו, ב־72,000 שקלים חדשים או בסכום המוחזק על ידו העולה על הסכום הנקוב בפרט (1) לתוספת השלישית, לפי הנמוך שבהם.
- (ד) חובת הדיווח לפי סעיף 55 לחוק לצמצום השימוש במזומן כנוסחו בפרק זה, לא תחול על מי שמתקיים לגביו האמור בסעיף קטן (ג), כל עוד הוא מחזיק בסכום העולה על הסכום הנקוב בפרט (1) לתוספת השלישית.

פרק י"א: תחילה

תחילתו של חוק זה ביום י"ב בסיוון התשפ"ג (1 ביוני 2023), אלא אם כן נקבע בו אחרת. 52 תחילה

ד ב ר י ה ס ב ר

- (4) בשנה הראשונה לתחילתו של התיקון ועד למועד הדיווח בתום אותה שנה, המחזיק הפחית את הסכום המוחזק על ידו, ב־72,000 שקלים חדשים או בסכום המוחזק על ידו העולה על 200,000 שקלים חדשים, לפי הנמוך שבהם;
- (5) החל מהשנה שלאחר השנה שבה חל יום התחילה, המחזיק מפחית בכל שנה, את הסכום שהוחזק על ידו בשנה שקדמה לה, ב־72,000 שקלים חדשים או בסכום המוחזק על ידו העולה על 200,000 שקלים חדשים, לפי הנמוך שבהם.
- סכום זה מתבסס על הוצאה שנתית ממוצעת למשק בית מעשירון ההכנסות הנמוך ביותר בלא הוצאות דיו. מוצע להבהיר כי מי שמתמלאים לגביו כל התנאים האמורים בהוראת המעבד, וכל עוד תנאים אלה ממשיכים להתקיים, יהיה פטור מחובת הדיווח על החזקת סכום מזומן בסכום העולה על 100,00 שקלים חדשים לפי סעיף 55 המוצע.

הצעת חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית (תיקון מס' 23)

(הוראת שעה), התשפ"ג-2023

הוספת סעיף 16 ב-1. בחוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית, התשנ"ב-1992¹, אחרי סעיף 16 יבוא:

16ב. (א) על אף הוראות סעיף 6א, לעניין כל אחת משנות התקציב המפורטות בפסקאות (1) עד (4) שלהלן, יקראו את סעיף קטן (ב) לסעיף האמור, כך שבמקום "כשהוא צמוד לממוצע שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשלוש השנים שקדמו לשנה הקודמת לאותה שנת תקציב" יבוא האמור בהן:

"הוראת שעה לשנים 2023, 2024 ו-2027 – הצמדת סכום ההוצאה הממשלתית

דבריו הסבר

יצוין כי קביעת מגבלות פיסקליות נהוגה ברוב המדינות המפותחות בעולם. לעמידה במגבלות אלה ישנה חשיבות מכרעת בשמירה על אמידנות הפיסקלית של הממשלה והן הוכיחו את עצמן בשנים שלאחר חקיקת מגבלת ההוצאה, שבהן התחזקה מאוד היציבות והאמידנות הפיסקלית של ישראל ובכך היא תמכה בצמיחה גבוהה ובשיפור עקי בשוק העבודה.

כעת, לנוכח העלייה הניכרת ברמת המחירים בשל האצת האינפלציה בשנת 2022 לעומת השנים שקדמו לה, ולאור התגברות הסיכונים המקרו-כלכליים הגלובליים מאידך, לרבות האצת האינפלציה, עליית סביבת הריבית והרעת התנאים בשוקי ההון, מוצע לבצע תיקון במגבלת ההוצאה הקבועה בחוק המסגרות, כדי שעדכון מגבלת ההוצאה ישקף את הצרכים בתקציב.

מגבלת ההוצאה מורכבת מרכיב ריאלי המשקף את גידול הוצאות הממשלה הקשור, בין השאר, בגידול הדמוגרפי הגבוה של אוכלוסיית ישראל מצד אחד, ואת יעד יחס החוב תוצר הארוך טווח מצד שני, באופן שמאפשר התכנסות הדרגתית ליעד יחס החוב תוצר הארוך טווח. לצד הרכיב הריאלי מגבלת ההוצאה כוללת גם רכיב נומינלי אשר נועד להביא לידי ביטוי שינויים ברמת המחירים ואת השפעותיהם על גובה ההוצאה הממשלתית. הרכיב הנומינלי מחושב כממוצע מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, על פי הנתונים השנתיים בעבור שלוש השנים שקדמו לשנה הקודמת לשנת התקציב הרלוונטית.

סעיף 1 לנוכח האמור, מוצע להגדיל באופן חד-פעמי, בשנים 2023 ו-2024 את סכום ההוצאה הממשלתית המותרת באופן שמשקף את האצת האינפלציה החדשה על ידי שינוי אופן ההצמדה למדד המחירים לצרכן לצורך חישוב סכום ההוצאה הממשלתית בשנים הקרובות. כך, מוצע כי בשנת 2023 שיעור ההצמדה יהיה ממוצע מדד המחירים לצרכן בשנת 2022 שהוא 4.4% (לעומת ממוצע השנים 2019 עד 2021 העומד על 0.6%). ובשנת 2024 שיעור ההצמדה יהיה ממוצע מדד המחירים לצרכן בשלוש השנים שקדמו לאותה שנה אשר עומד על 3.3%.

כללי חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית, התשנ"ב-1992 (להלן – חוק המסגרות). חוק בשנת 1992 כדי לאפשר לממשלה לבנות את תקציב המדינה תוך שמירה על אחריות פיסקלית, ולשם יצירת מסגרת פיסקלית יציבה ואמינה שתאפשר למשק להתמודד בהצלחה עם זעזועים כלכליים בטווח הבינוני והארוך. חוק זה קובע תקרת גירעון כאחוז מהתוצר, אשר מהווה מגבלה אפקטיבית על תקציב המדינה בעת בנייתו בהתייחס להכנסות החזויות. בתחילת שנות ה-2000 נוספה לתקרת הגירעון מגבלת ההוצאה – מגבלה נוספת המגדירה את שיעור הגידול המקסימלי המותר בתקציב המדינה בניכוי החזר חובות (למעט החזר חובות לביטוח לאומי) (להלן – ההוצאה לחישוב מגבלת ההוצאה) משנת ספיים מסוימת לשנת הכספים שאחריה.

מגבלת ההוצאה עברה כמה שינויים והתאמות מאז שנחקקה. על פי הנוסח האחרון שעודכן, היקף הגידול השנתי הריאלי המקסימלי המותר בחוק נקבע על פי נוסחה המשקללת את ממוצע גידול האוכלוסייה בשלוש השנים הקודמות בתוספת היחס בין 50% (יעד החוב תוצר הרצוי לטווח הארוך) ויחס החוב תוצר השנתי האחרון שפורסם רשמית. (ראו חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית (תיקון מס' 14), התשע"ד-2014).

הקשחת המגבלות האפקטיביות על תקציב המדינה בשל הוספת מגבלת ההוצאה הביאה להתנהלות ממשלתית שכללה קבלת החלטות רבות בעלות משמעות תקציבית במהלך שנת התקציב, באופן שהעמיס התחייבויות רבות על התקציבים לשנים הבאות. לנוכח זאת, תוקן בשנת 2015 חוק יסודות התקציב, התשס"ה-1985 (להלן – חוק יסודות התקציב), ונקבעו במסגרתו הוראות לעניין ה"נומרטור". תיקון זה נועד להגביל את יכולתה של הממשלה לקבל החלטות חדשות הכרוכות בהוצאה תקציבית בלא מציאת מקור תקציבי לכך. השימוש בנומרטור החל משנת 2016 גרם לצמצום ההתחייבויות התקציביות שלקחה הממשלה על עצמה מעבר למסגרות התקציב, ותרם ליכולת לעמוד במגבלות התקציביות.

¹ ס"ח התשנ"ב, עמ' 45; התשפ"ב, עמ' 16.

(1) שנת 2023 – "כשהוא צמוד לממוצע שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת 2022";

(2) שנת 2024 – "כשהוא צמוד לממוצע שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנים 2021, 2022 ו-2023";

(3) שנת 2026 – "כשהוא צמוד לממוצע שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנים 2022, 2023 ו-2024, בניכוי שיעור ההקדמה";

(4) שנת 2027 – "כשהוא צמוד לממוצע שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנים 2023, 2024 ו-2025, בניכוי שיעור ההקדמה".

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א) ועל אף הוראות סעיף 6א, לעניין כל אחת משנות התקציב 2026 ו-2027, יקראו את סעיף קטן (ג) לסעיף האמור, כך שאחרי ההגדרה "סכום ההוצאה הממשלתית" יבוא:

"שיעור ההקדמה" – ההפרש שבין ממוצע שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת 2022 לבין ממוצע שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנים 2019, 2020 ו-2021, כשהוא מחולק בשתיים";

ד ב ר י ה ס ב ר

המחירים לשנת 2022 הוקדמו לשנת 2023 במקום להתפרס על פני השנים הבאות ועל כן מוצע לנכות את ההקדמה כדי שלא להביא להשלכות קבועות על היקף ההוצאה התקציבית.

כמו כן, בשל התיקון האמור מוצע כי בשנים 2026 ו-2027 ינוכה הרכיב שהתווסף לשנים 2023 ו-2024 כמוצע בהצעת חוק זו, כך שלא ייספר פעמיים וכדי שלא להביא לסטייה משמעותית וארוכת טווח מתוואי גידול מגבלת ההוצאה בשנים הבאות. לנוכח התיקון, השלכות מדד

